THOMAS THIRMAIR
PHILOS:& Medic:
Doctor.

119

Guainerio, Ant. Hains no *8098
Hain + Panzer give an earlier edition
viz 1481 also Pavia by same printer.

Also Arn. de Villanova

(Papiae 1488?)

Tractatus primus de egritudinibus capitis:

Tractatus secundus de egritudinibus nervorum

practica Anthonij Guaynerij
Immo potius Reinaldi de
villanova

Tractatus primus de egritudinibus capitis;

Tractatus secundus de egritudinibus nervorum;

Tractatus tertius

Tractatus quartus de egritudinibus stomachi

Tractatus quintus de fluxibus intestinorum;

Tractatus sextus de matricis egritudinibus;

Tractatus de venenis

Tractatus de febribus

A ℞ aloes succotrini [illegible] ℥ iij
mirre ana ℥ j ß
croci
Camphore ʒ ß
Cum hiis [illegible] fiat pill [illegible]
quarum dragma

b ℞ boli ar
Radicis diptami albi
Radicis [illegible]
Cinamo electe ana ʒ ß
ture
pulegii [illegible]
genciane
Juniperi
Doronici romani
xiloaloes
spode
ss. [illegible] ana ʒ j
Cerusse
ozimi
masticis electe
Corall ru
folii
Ossis de corde cervi j [illegible]
fragmenti saphiri ana ʒ ß
Jacincti
Lapis lazuli
Croci ana ℈ viij
Camphore
Cornu cervi
[illegible] electe [illegible] ℥ j
Seminis acetose [illegible] ℥ iij
Seminis de absinthii ℥ j ß
Zucari fini ℥ v
ff confectio [illegible] pixide munda

C ℞ boli ar ℥ j
Radicis tormentille
pimpinelle
Diptami albi ana ℥ j
Cardui benedicti
Aristolo longe
pulverizentur cum [illegible] fiat pul [illegible] peste
[illegible]
[illegible]
[illegible]

D ℞ Castorei ℈ j
ʒ ʒ
baccarum lauri
Aristolo ro
[illegible] ana ℥ j
Radicis tormentille
Radicis diptami
Cinamo electi ʒ ß
fiat pul [illegible]
[illegible] ℥ j ß [illegible]
[illegible] ana ℥ j ß
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

E ℞ laudani purissimi ℥ j
Croci [illegible] ʒ ß
Alipte muscate ℥ iij
Cinamo [illegible] ana ʒ ß
olibani mirre maiorane
croci ana ʒ j
Sandalorum [illegible] ana ʒ ij
rosarum ℥ ij
Camphore ℈ [illegible]
ambre [illegible] ana ℈ v
olei de spica [illegible]
[illegible]

a post Signaq p A vna v̄sa
medo ī mane ... ī septim
pa tres Et ī hac ino observer
tenas dict
b Electuario [illegible] quo signatu
p b vtar ... in septim
ad quaz restante ... si
pesss [illegible] vigeat ...
... si [illegible] vigeat
Sterna p se sic est ...
supplicando ī vino permixto
ad medert ... aq repete.
c Pulueribus signatis p C vna
semel ī septim ad quaz medie
rete [illegible] cū vino
albo vdorifero permixto ī aq
[illegible] Et sic fiat [illegible]do
Durante peste Qua cessante
dimittat hec [illegible]
d Si vo [illegible] aq̄ ... infi
[illegible] sentiat Si habundet
sanguine [illegible] flaua de loco [illegible]
[illegible] Deinde Capiat ad
[illegible] puluere [illegible] f d
ʒ j s ī aq [illegible] Et [illegible]
[illegible] ʒ j s [illegible] medio
[illegible] Et sudet sine sonno
Et [illegible] ī sudore ad
[illegible] v aut sex Et in [illegible]
sudoris nihil de [illegible]
[illegible]
[illegible]
Si vo habundet sang' de-
[illegible] sine flaua [illegible]
Caueat [illegible] labor.
[illegible] ī infecto Et [illegible]
[illegible] de domibus infectis
[illegible] fiat [illegible]
Caueat [illegible] ex [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] aere [illegible] igne
ex lignis [illegible]

[illegible]

Incipit tractatus ō egritudinibus capitis. editus per Magistrum antonium Guaynerij artiū τ medicīe doctorē papiēsem.

M Agno ac sūmo cū desiderio iamdiu cuiuscūqz pticularis membri egritudinum curam ponere concupiui. Sed clarissimi quidā antiqui uiri me cautū reddiderunt. qui morte preuenti icoata opera finire nequierūt. unde si quid pfectū erat nihil supra. Propē tamen totius operis imperfectionem nulla est de eis facta mentio. τ sic uacue tempus eorū pauperculi consumpserunt. Ne igitur mihi ueluti illis eueniat. nullū hactenus in membris ordinē obseruādo comētariolos quosdā edidi mēbris in qbusdā appropriatos ut quicquid eueniat hi absoluti in lucem salte remaneāt: qđ τ impſentiarū facere libz. qre comētariolus pſens de egritudinib⁹ capitis sit uolo. quē si deo auxiliāte pfecero facile mihi erit iā factos cum eo ordine quodā ꝯcatenarē. Sis igit̄ bōe de⁹ mihi. ut soles adiutō cui sint ifinite laudes Amē.

C Ommentariolus presens. xvi. tractatus continet.

Primus tractatus de dolore capitis.
Secundus de uertigine τ scotomia.
Tertius de frenesi τ perafrenesi.
Quartus de litargia.
Quintus de subeth.
Sextus de incubo seu de epialdes.
Septimus de epilensia.
Octauus de apoplesia.
Nonus de palesi.
Decim⁹ de spasmo τ tetano cū aleuze3
Undecim⁹ de tortura oris.
Duodecimus de tremore.
Decimus tertius de stupore.
Decimus quartus de sabara seu uigiliarum instantia.
Decimus quintus de mel'ia mania et demonio lupino.
Decimus sextus de Catarro.

P Rimus tractatus de dolore capitis. xvi. i se capitl'a ꝯtinet.

Primum capitulum quid sit dolor capitis. quotqz eius nomina

Scōz capl'm de causis doloris capitis

Tertiū capl'm ō cuiuslibet doloris capitis signis pronosticis demōstratiuis

Quartū capl'm ō cuiuslibet doloris capitis signis pronosticis.

Quītū capl'm ō cura doloris capitis a sanguine prouenientis

Sextū capl'm sex rerū nō naturaliū regimen ponit in cura doloris capitis uitio sāguinis prouenictis obseruandum

Septimū capl'm ō cura doloris capitis qui a sola colera ꝑueit ac illi⁹ quoqz qui fit a mala complexione calida sine materia

Octauū capl'm qli' τ cū qb⁹ mat'ia sit diuertenda ac qualiter ipsa euacuata sit. mala complexione derelicta corrigenda.

Nonū capl'z ō rgimine rerū sex n̄ nāliū. tā ī cura doloris capitis a mala cōplexiōe sine mā ꝑuenietis q̄ ci⁹ qa col'a pura fuit.

Decimu3 capl'm de cura doloris capitis qui a colera citrina causatur.

Undecimum capitulu3 de cura doloris capitis qui a colera fit uitellina.

Duodecimum capl'm de his que flegma dolorē capitis efficiēs digerūt. que quoqz tam per medicinas solutiuas q̄ per caput purgia stranutatiōes gargarismata. q̄ per masticationes flegma ipsum euacuant.

Decimu3 tertiū capl'm de his que caput flegmatis uitio dolēs ꝯfortāt que dolorē sedāt ac malā cōpl'onē frigidam si qua sit derelicta que sola capitis dolores efficiat remouēt. τ de rer̄ nō naturaliu3 regimine.

Decimū quartū capl'm de cura doloris capitis qui a melancolia prouenit.

Decimū quītū capl'm de his que dolori capitis īdifferēter a ꝓprietate ualent.

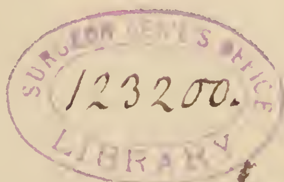
Decimū sextu3 capl'm de cura doloris capitis qui per comunitatem accidit.

S Ecundus tractatus de ūtigīne τ scothomia i se duo ꝯtinens capl'a

Primu3 capl'm quid sit scothomia atqz uertigo q̄ quoque earum cause.

Secūdu3 capl'm de signis tā ꝓnosticis q̄ demōstratiuis uertiginis ac scothomie

a

ac qualiter curari debeant.

Tertius tractatus de frenesi. ac pafrenesi in se. vij. continens capitula.

¶ Primum capitulum quid sit frenesis ac pafrenesis. que quoque earum cause.

¶ Secundum capitulum de signis frenesis demonstratiuis.

¶ Tertium capitulum de signis frenesis pronosticis

¶ Quartum capitulum de cura pafrenesis.

¶ Quintum capitulum de regimine rerum sex non naturalium in cura frenesis obseruando.

¶ Sextum capitulum de his que ab extra in cura frenesis sunt obseruanda.

¶ Septimum capitulum de his que ab intra in cura frenesis approximantur.

Quartus tractatus de litargia in se continens quinque capitula.

¶ Primum capitulum quid sit litargia que consimiliter cause.

¶ Secundum capitulum de signis demonstratiuis litargie.

¶ Tertium capitulum de signis litargie pronosticis.

¶ Quartum capitulum de rerum sex non naturalium in cura litargie obseruando regimine. de flobotomia ac uentosis. ac naturaliter de omnibus his que tam ab intra quam ab extra materiam diuertunt et euacuant.

¶ Quintum capitulum de his que capiti ab extra sunt applicanda.

Quintus tractatus de subeth seu subetia in se continens sex capitula.

¶ Primum capitulum quid sit subeth.

¶ Secundum capitulum de causis subeth.

¶ Tertium capitulum de signis subeth demonstratiuis.

¶ Quartum capitulum de signis subeth pronosticis.

¶ Quintum capitulum de his que ab intra in cura subeth sunt approximanda.

¶ Sextum capitulum de his que ab extra in cura subeth approximantur.

Sextus tractatus de incubo seu epialdes. tria in se continens capitula

¶ Primum capitulum quid sit incubus seu epialdes et que cause.

¶ Secundum capitulum de signis incubi tam pronosticis quam demonstratiuis.

¶ Tercium capitulum de cura incubi.

Septimus tractatus de epilensia in se continens nouem capitula.

¶ Primum capitulum quid sit epilensia que cause et quibus fit in locis.

¶ Secundum capitulum de signis epilensie demonstratiuis ac qualiter si per proprietatem ac comunitatem fiat cognoscere debeas.

¶ Tercium capitulum de signis epilensie pronosticis.

¶ Quartum capitulum de cura paroxismi epilensie

¶ Quintum capitulum de sex rerum non naturalium in cura epilensie obseruando regimine.

¶ Sextum capitulum de modo materiam epilensie digerendi que et qualis illa fuerit euacuandi quoque.

¶ Septimum capitulum de his que ab intra sumpta epilensiam omnem curabilem radicitus extirpant.

¶ Octauum capitulum de appropriatis quibusdam que exterius applicata omnem curabilem epilensiam erradicant.

¶ Nonum capitulum de cura epilensie que per comunitatem aliorum membrorum causatur.

Octauus tractatus de appoplesia. duo in se continens capitula.

¶ Primum capitulum quid sit apoplesia que cause: et que tam pronostica quam demonstratiua sunt signa.

¶ Secundum capitulum de cura apoplesie.

Nonus tractatus de paralesi in se octo continens capitula.

¶ Primum capitulum quid sit paralesis. que quoque eius sunt cause.

¶ Secundum capitulum de signis demonstratiuis paralesis.

¶ Tertium capitulum de paralesis signis pronosticis.

¶ Quartum capitulum de regimine sex rerum non naturalium in cura paralesis obseruando.

¶ Quintum capitulum de his que materiam flegmaticam paralesis digerunt atque tam cum medicinis solutiuis quam caputpurgiis tam etiam cum gargarismatibus. quam cum masticatoriis

Sextū capl'ꝫ de his q̄ int⁹ sūpta malā cō plexionē īductā remouēt calorē suffocatū uiuificāt. ⁊ neruos a proprietate cōfortāt.

Septimū capl'm de his q̄ ab extra in paralesis flegmaticę ueniūt applicanda.

Octauū capl'ꝫ de cura palesis sanguineę.

Decimus tractatus de spasmo in se decem cōtinens capitula.

Primū capl'm quid sit spasm⁹ tetanus cuꝫ siue alcuꝫem.

Scōm capl'm de causis spasmi tā de inanitione q̄ de repletiōe. ⁊ tā ꝓportionati ad materiā q̄ nō ꝓportionati.

Tertium capitulnm de signis spasmi demonstratiuis.

Quartū capl'ꝫ ō signis spasmi ꝓnosticis.

Quintum capitulꝫ de his q̄ ītus sūpta spasmū ō repletiōe curāt alcuꝫeꝫ quoque.

Sextū capl'm de his q̄ exteri⁹ applicata spasmū curāt repletionalem.

Septimum capl'm de cura spasmi tam a pūctura uenenosa q̄ nō uenenosa causatuꝫ

Octauū capl'm qual'r ⁊ cū quib⁹ febris ī spasmo sit ꝓuocanda.

Nonū capl'm de regimīe sex rex non naturaliū ī spasmo repletiōali obseruādo. ⁊ de spāli cura alcuꝫeꝫ.

Decimū capl'ꝫ de cura spasmi ab īanitione preuenientis.

Undecimus tractatus de tortura ī se cōtinēs sex capitula.

Primū capl'm de torture cāis ac demonstratiuis signis.

Scōm capitulꝫ de pronosticis torture signis oris facici.

Tertiū capl'm qual'r materia torture digerēda sit euacuāda quoqꝫ. hac de his que intus sumpta in cura eius conueniunt.

Quartū capl'm de his que ab extra in cura torture sunt applicanda.

Quintum capl'm de torture cura que causatur ex spasmo.

Sextum capitulum de regimine rerum sex nō naturaliū in torture cura obseruādo

Duodecimus tractatus ō tremore ī se unū cōtinēs capl'ꝫ ī quo ponit̄ quid sit tremor. q̄ cāe ⁊ q̄ signa. tā ꝓnostica. q̄ demōstratiua. ⁊ que cura. ⁊c̄.

Decimus tertius tractat⁹ de stupore in se continens quinq̄ capitula

Primū capitulꝫ. quid sit stupor

Secundum capl'm. de cāis stuporis.

Tertiū capl'm de signis demonstratiuis stuporis.

Quartum capitulꝫ de signis pronosticis stuporis.

Quintum capitulum de cura stuporis.

Decimus quart⁹ tractat⁹ ō sabara. seu sup̄flua uigilia ī se nonē ꝯtinēs capl'a. Primū capl'ꝫ qd sit sabara. Scōm capl'ꝫ de cāis sabare. Tertiū capitulū de signis sabare demonstratiuis.

Quartū capl'ꝫ ō signis sabare ꝓnosticis.

Quītū capl'ꝫ de his q̄ hūores in sabara peccātes digerūt euacuāt quoqꝫ. Sextū capl'm de regimīe rex sex nō nāliū in cura sabare obseruādo. Septimū capl'ꝫ de his q̄ ī cura sabare applicāt̄ ab extra. Octa[m] capl'ꝫ de his q̄ ī cura sabare ap pximāt ab ītra Nonū capl'ꝫ de epilogādo ī se ordines ī cura sabare ꝯcludit obseruādum.

Decimus quīt⁹ tractat⁹ de mel'ia ⁊ mania ī se. xvi. ꝯtinēs capl'a. Primum capl'm de notificatiōe mel'ie atqꝫ manie. Scōm capl'ꝫ de cāis mel'ie. ac manie. Tertiū capl'ꝫ ō manie ac mel'ie demōstratiuis signis. Quartū capl'm in quo assignat̄ cā q̄re illiterati qdā melācolici literati facti sūt. Et q̄re ēt alijs futura pdicāt. Quītū capl'ꝫ ī quo tā manie. q̄ mel'ie ꝓnostica signa ponūt. Sextū. ca. q̄re ī cura manie atqꝫ mel'ie tā sāguinee q̄ colīce sit flobothomia fiēda q̄liter quoqꝫ ⁊ cū q̄bus sit digrenda atqꝫ euacuāda mā

Septimū capl'ꝫ ō pulueib⁹ atqꝫ ꝯfectōnib⁹ q̄ ī cura maīe atqꝫ mel'ie tā sāguinee q̄ colīce ꝯueniūt. Capl'ꝫ octa[m] de balneis epithimatib⁹ unctōib⁹ ⁊ berib⁹ ⁊ caufus q̄ ī cura maīe atqꝫ mel'ie tā sāguinee q̄ colīce ꝯueniūt. Nonū capl'ꝫ ō rex sex nō nāliū regimīe ī cura maīe atqꝫ mel'ie. tā colerice. q̄ sāguinee obseruādo. Decimū cap[m] q̄re melācolia fecalis euacuāda sit ⁊ digerēda quoqꝫ. Undecimū cap[m] de pulueib⁹ ac ꝯfectionib⁹ q̄ ī cura mel'ie a fece sang. cāte ꝯueniūt. Duodecimū capl'ꝫ q̄lit̄ balnea

fieri d̾beāt. ⁊ unctiões ubera itē atq₃ cau̾ia ¶ Decimū t̾tiū capm̄ q̄lit̾ generat̾ hereos ⁊ qd ipe sit ¶ Decimū q̄rtū capm̄ d̾ cāis hereos seu ylischi ¶ Decimū q̄ntū capm̄ d̾ signis tā pnosticis q̄₃ d̾mōstratiuis hereos. ¶ Decimum sextum capitulū₃ d̾ cura hereos.

Tractat⁹ ultim⁹ d̾ Catarro īse ₎tinēs duodecī cap^a ¶ Primū capm̄ qd sit catarr⁹ ¶ Scd̾m capm̄ d̾ causis catarri. ¶ Tertiū capm̄ d̾ signis catarri seu maťie catarral' d̾mōstratiuis. ¶ Quartū capm̄ d̾ signis catarri pnosticis. ¶ Quintū capm̄. q̄lit̾ in cura catarali sit fiēda flebothomia. ac maťia digerēda euacuanda q̄q₃ ¶ Sextū capm̄ d̾ cāoib⁹ insistēdo catarrū calm̄ ₎s̾uādis ⁊ d̾ his q̄ catarrū sistūt. ¶ Septimū capm̄ d̾ regimie rex sex n̄ naturaliū i catarri cal'i cura obs̾uādo. ¶ Octauū capm̄ d̾ regimie rex sex n̄ naturaliū i catari frigidi cura obs̾uādo ¶ Nonū capm̄ d̾ mō materiā catarralē frigidā digerēdi pariť euacuādi. ¶ Decimū capm̄ d̾ his q̄ pticul'ariť maťiā catarralē euacuāt. ut sūt caputpurgia masticatiões. ⁊c̄. ¶ Undecimū capm̄ d̾ cōfortātib⁹ cerebꝝ q̄ ab itra sumūť ut sūt ₎fectiões puluere decoctiões lupiare fo2l'e. pillule constrictiua gargarismata ⁊ simplicia pl'rima. que iter dētes retēta aut trāsglutita catarrū sistūt ⁊ cerebꝝ q̄₃maxie cōfortāt. ¶ Duodecimū capl'm de odoramētis suffuigatiōib⁹ lauacris ēbrocatiōib⁹ sacellationib⁹ unctionib⁹ ⁊ cauterijs. q̄ i catarri frīdi cura fienda sunt.

Tractatus p̄m⁹ de dolore capitis i se. xiiij. ₎tinēs capl'a. ¶ Primuz capl'm qd sit dolor capitis quot q̄ ci⁹ noīa

Dolor capitis est nocitiui sensibilitas. tā i pāniculis cerebri. seu craneum iuoluētib⁹. aut i carne cooperiēte subito ⁊ material'r imprimētis. ¶ Substantia eni medularis cerebri ac craneū cū ea neruis carcāt nō sētiūt. unde illā dolorosa₃ sensatiōe₃ q̄ dolor̄ caput dicim⁹ i dc̄is pāniculis. aut i illa carne fieri necesse ē. Noīa aūt dolorē capitis ipostātia sūt pl'rima. Unū tñ oib⁹ cōmune ē soda. Ceťa vo s̾z doloris diuersa loca adiūcta sūt q₂ dolor aut totū occupat. aut ptē capitis. Si totū cephalea d̾r unū āt galeata passio nūcupat̾. ¶ Cephalea dicit̾ a cephal grece q̄ idē latie ē q̄ caput. q₂ totū ipū dolor tenet ¶ Quū s̾m Auic. a q̄dā armoꝝ gener̾ q̄ totū te₃ caput dictū ē. ppri⁹ tamē dicit̾ ouū ab uno q̄ ē dolor un⁹ totū caput ₎prehendens. Et p simile dicit̾ galcata passio. ¶ Galea vo ē q̄ddā armoꝝ gen⁹. totū caput d̾fēdēs. Dicūt tamē nōnulli p illa tria nomia itēsiorē āt remissiorē capit̾ dolorē itelligi d̾ber̾. S₃ cū hec sciētia praxis d̾ rebus sit ⁊ nō d̾ ēmis parū d̾ nominū disceptatiōib⁹ curo. Si ptē āt mediā. aut quartā₃ si medietatem di itur emigranea. ab emi q̄ ē mediū. ¶ Si quartam partem aut ei⁹ totā. āt ei⁹ pticularē. ¶ Si totā dicit̾ mo nopogia a monos q̄ ē unū q₂ unā ptē capit̾ tenēs ¶ Si ptē dicit̾ clau⁹. nā qō idē cōtinue clau⁹ affix⁹ sit ap₃ patienti. ¶ Doloris capitis q̄dā p pprietatē. ⁊ q̄dā p cōitate₃. ¶ Eum p cōitatē fieri dicim⁹ cui⁹ cā ē du₃taxat i capite ⁊ fieri dupliciť cōtigit. āt q₂ dolō ē ad itra craneū aut extra i pāniculo eū tegēte q₃ sinsca mr̄ seu almochati a q̄busda₃ dicit̾ ul' i carne. ¶ S₃ p cōitatē fieri dicim⁹ cū ab alijs mēbris a capite quecūq₃ illa sint pueiat ut a stoāco epate splene ⁊c̄.

Scd̄₃ capl'₃ d̾ cāis doloris capitis.

Unde d̾ cāis ē agēdū. q̄ itrisece et extrisece eē pñt Extrisecaꝝ q̄dā incuitabiliter occurūt. ⁊ q̄dā nō. ¶ Jneuitabil'r occurrētes sūt res sex naturales sine q̄bus hominē uiuere nō ₎tigit. ¶ Cū aūt ille modū excesserit sepe capitis dolorē iducūt. ut superflua a cris caliditas. āt frīditas balnei quoq₃ siue cuiusq₃ alteri⁹ extrisec⁹ applicabilis calefaciēdi. aut ifrīdādi uim hñtis Jdē iraigēs efficit. ac excellens gaudium timor grādis. et ad hūc modū de alijs aie imoderatis accidētib⁹ ¶ Cū q̄b⁹tñ supflu⁹ coit⁹ solet ānecti. eiusq₃ nimia abstinētia. nā retētū sāma i uenenū₃ cōmutat̾ hali. 3⁰ tegni. a q̄ eleuati fumi sepe dolorē capitis iducunt. ⁊ mortē subitaneā iterdu₃. ¶ Supfluu₃ igr̄ exercitiu₃ lōga q̄es. d̾bito q₃ sōn⁹ lōgior. supflua uigilia. nimia repletio. abstinētia imoderata. Ex pte cibi si nimia fuerit quātitas. si nociue q̄litatis ut uenenose

⁊c̄. Si ĩ sumēdo eũ posterius ordo obſuct. ¶ Si sup indigestũ alius sumat̃. Si ex illis quoꝝ nã ē capitis dolorē inducere fuerit. ut panis loleati⁹. aĩaliũ itestĩa. ⁊ potissimum sanguis. pisces q̊q; ĩ oleo nucũ ꝺcocti. ⁊ maxĩe si calidi coopti fuerint. legumĩa. porri. cepe. alleũ. caules nuces. auellãe. ⁊ alia plrima simplicia de qb⁹ ab auctorib⁹ ppꝛijs ĩ capl'is facile ē uidere. ¶ Ex pte pot⁹ artificiales plrimi ĩueniũt̃ dolorē capitis ĩducētes. Sȝ quod in cõi usu hēm⁹ ē uinũ potēs. atq; fumosũ. ⁊ h̄ ĩ sũma sũt cãe ĩeuitabiles. ¶ Euitabiles v̊o sũt tã olētiũ q̃ꝫ redolētiũ rex odoꝛ ut musci storacis croci costi cinamomi asse fetide amarĩ mẽtastri porri allei cepe ⁊ simil'iũ. ¶ Act⁹ quoq; son⁹ teribilis quoq;. ut tonitrui. bõbarde ⁊ taliũ. ac cãus ⁊ pcussio. ¶ Et sũt ĩ sũma extrĩsece cãe sodã efficere potētes. ¶ Intrĩsece aũt q̃ siue p ppꝛietatē siue p cõitatē fiũt esse possũt uētositas fe. apostēa q̃liter tã simplicē q̃ꝫ ꝯposite tã sine materia q̃ꝫ cũ mã uex ut ħ a p̄mi. Auic. nr̃ capit̊ de cãis doloris absolute In quit hũiditas cuȝ sensus hebetet dolorē ñ efficit. ¶ Et idē poĩt. Galie. libro. x. tractatuũ cap̊ de. Cephal'a. ¶ Et mesue capit̊ de psilio ĩ suo de ꝯsolatiõe mediciaꝝ iquit. ¶ Non inuenim⁹ hũidũ eē cãm doloris ĩquãtũ hũidũ sȝ ĩquãtũ põt eē cũ mã q̃ q̃ꝫtitate sua moueret̃ ad ꝯtinuitatis solutiõeȝ. siccitas v̊o ꝺ paccñs qñ scilȝ alteri⁹ generis cãe ꝯtĩgit ut puta solů ꝯtinuitatis. Mala v̊o ꝯple̊. cũ mã ãt est san. colera fleũa ul'mel'a. ¶ Et h̄ ĩterdũ sna q̃litate ⁊ utroq; mõ aliqñ sodã ĩducit. ¶ Et ille sĩ tã extrĩsece cãe sumati colecte q̃ subito mãliter solēt cõiter capitis ꝯpl'onē ĩmutare ⁊ ĩ eo cõtinui solutionē facere seu utrũq; ex q̄bus capitis doloꝛ ĩducit̃. ¶ Capl'm tertiũ ꝺ cuiuslibȝ doloris capitis signis demõstratis

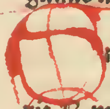
Iam a cãis extrĩsecis doloꝛ ipe pueneꝛit ꝭm ordinē q̊ ĩpe supra descripte sũt ĩfirmũ ãt astãtes ĩteroga sic enĩ ĩ caꝝ cognitionē facile deuenies. ¶ Intrĩsece v̊o an p ppꝛietatē. aut p cõitatē eueniãt inuestigãdũ ē. ¶ Et ideo doloꝛ q p ppꝛietatē accidit ĩfirmũ tãdiu molestat. donec ꝯpletã curam receperit. ⁊ ĩ uisu ⁊ ĩ auditu ceteris q̃ tã ĩtrĩsecis q̃ꝫ extrĩsecis. sensib⁹ p sepe fit turbatio. uisus obscuritas auriũ tĩnitus. ĩterdum surditas. somni grauedo ratio perturbatio ⁊ similia. ¶ Et q̄ huiusmõi signum ē potissimũ mẽbꝛa alia ut stõacus epar splen ⁊ similia in naturali tũc sua dispõne psistũt. ¶ Sȝ tua intereſt eũ q ad ĩtra craneũ ab eo q extra fit cognoscere. ¶ Qua de re si ĩ mirĩgis. seu alijs ĩ pãniculis ĩtra craneũ existētib⁹ doloꝛ fuerit ad occuloꝝ usq; ad radices ꝑuēit. ĩtãtũ ut sepissime oculi ab extra cassulã notant̃ ppellũt. ut ego ĩpe uidi. Si ĩ pãnicl'o craneũ tegēte. ãt ĩ carne doloꝛ fiat ad oculos nõ ptiget. cutis tacta dolebit. cuȝ quo tal' ueluti q ad intra craneũ fit ceteris parib⁹ crudel'r nõ molestat. ¶ At is q pp mẽbꝛoꝝ ꝯmunitatē fit ħȝ q̄ꝺ cõmunitas mẽbꝛ una uice magis q̃ꝫ alia patit̃ pausas habȝ ⁊ ĩterpollatiões cuȝ q̊ mẽbꝛum tale a sua naturali dispoĩtiõe uariatuȝ cõperies. ut ergo ordinate p cãs descriptas ĩcedã. Si a febꝛe doloꝛ ꝑueiat cuȝ fe. ĩpa manifestat de apostematib⁹ ãt q dolorē capitis efficiũt. Infra ppꝛijs capl'is dictio fiet. Ille uero q a uētositate fit doloꝛ ē perãbulãs cũ quo tinnit⁹ auriũ quoq; sentit̃. ¶ Nũc de signis q̃ doloꝛũ capitis cãs ostēdũt dicēdũ est Quib⁹ positis ad illorum signa q̃ p cõitatem fiũt pticularit̃ cõ descēdere. Et q̄ tã mala cõplexio sine materia q̃ꝫ cũ materia ĩ cã eē possunt. Si sñ materia fuerit nulla grauedo ĩ capite aderit. nulla quoq; ĩ narib⁹ hũiditas q̃ ĩ oi cõpl'one cũ materia q̃ꝫtulacũq; sit. ut inquit. Aui. p̄ma tertij aparere solet. ⁊ ĩ capite quoq; grauitas ⁊ maxĩe si ĩpm paticēs ĩclinauerit. ¶ Quod si sine materia cõpl'o calida fuerit absq; grauedine capitis doloꝛ acutus erit rubēt oculi tactu cal'itas sentit̃ ⁊ his calida nocēt. Cõpl'onis signa f̃ride istis sũt opposita. ¶ Et si cõpl'ones iste cum materia iũcte fuerit erit sanguis colera flũma mlĩa. ¶ Si sanguis cũ eis ĩ ãteriori pte dominet̃ doloꝛ illic aderit ⁊ caliditas mitis tñ ibide tactu p̄cipiet. rubet facies rubēt oculi ⁊ apparēt q̃ ñ erãt solite apparere uene. q̃ v̊o ĩ tĩporib⁹ inflãtur dulcessit os facies ac mẽbꝛa cetera cũ quadã madefactiõe grauescũt ēt a nona hoꝛa noctis usq; ad tertiã diei q̃ ē hoꝛa san. inuale scit. pl'sus fit magnus plen⁹ atq; foꝛtis. uría subruffa atq; spissa ⁊ ei⁹ superioꝛ circul⁹ quoq;. ¶ Q̄ꝺ si etas cõplexio tp̄s ãni p̄cedēs regimē ⁊ talia sanguini cõsentiãt certioꝛ multo fies. ¶ Si colera doloꝛ acut⁹ ac pũgitiuus in

dextra pte capitis erit colera ibidē dñatur
tactu caliditas pūgitiua sentit̄ citrina appet
facies ocl'oꝝ q̄ alos amaricat̄.crescit appeti
tꝰ diminuit̄ īsomneitas plerūqꝫ accidit.Et a
tertia hora diei usqꝫ ad nonā roborat̄ dolor
urina citrina ignea atqꝫ subtilis ē.Sil'r ⁊ cir
culus pulsus uelox freq̄ns ⁊ durus ¶ Q̄ꝺ si
etas ꝯplexio ⁊ tl'ia ꝯsenserit ī cā eē co. haud
q̄q̄ꝫ dubites.Notādū tñ ꝙ tā colera pura q̄ꝫ
nō pura ī cā eē pōt.Que igr̄ dicta sunt nūc si
gna supra purā colerā magis arguūt. Et si ñ
pura fuerit inf̄dū ⁊ q̄ stati de flegmate dicen
tur signa mediū tenēt.¶ Si g° flegma ī cā fue
rit ī vniuerso capite ⁊ in occipio maxīe ubi
ipm̄ dñat̄ grauitas sentit̄ magna frigiditas.
itē albescit facies hebetādo sēsus os pluria
cū saliua īsipidū fit.ꝫ tñ flegmatū diuersita
tē diuersificat̄ ⁊ sapor.nā si dulce fuerit sali
ua dulcescit.si acre acrescit.si salsuꝫ ī ore ma
nifesta salcedo sētit̄ a naribꝰ pl'ime supfluita
tes effluūt grauis fit somnꝰ. Ei a t̄tia noctis
hora usqꝫ ad nonā q̄ ē hora flegmatis ꝯtinue
magis infestat.erit urina alba atqꝫ spissa cir
culꝰ q̄qꝫ pulsꝰ q̄qꝫ moll'tardꝰ atqꝫ rarꝰ cū di
uersitate q̄daꝫ erit.⁊ si etas cōplexio ⁊ sil'ia
his attestant̄.dubiū nullū tūc erit. Si melā
colia cū frigiditate q̄dā ī sinistra capitis pte
ubi ea plus uiget dolor plꝰ sētit̄ liuet facies
⁊ oculoꝝ al.tumet patiēs mortuos ac t̄ribi
lia sōnia uidet hora ml'ie q̄ ē hora nona diei
usqꝫ ad tertiā noctis ꝯtinue magis affligitur
pl'sus tardꝰ rarꝰ atqꝫ durꝰ erit. Q̄ꝺ si etas p̄
cedēs regimē ꝯp° ⁊ hꝰmōi sup ml'iam signifi
cēt certiorē ī iudicādo te reddēt urina uero
suo cū circl'o al.erit atqꝫ tenuis.Interdū tñ
ad paliditatē seu nigredinem tēdit.uerꝫ p̄ma
mat̄iei magis arguit ꝑsistētiā.scđa v̄o euōm
qđ si tūc bōa fuerit cū īfirmi ꝑsistētia ītolle
rātia doloris capit̄.solutōeꝫ arguit.Sꝫ legē
tiū pace hic succīte aliq̄ q̄ in tractatu de uri
nis ꝓlixiꝰ tetigi replicare libet.q̄a nō soluꝫ ꝑ
urinā sup hūores ac eoꝝ maturitatē significa
re possumꝰ.uel īmaturitatē.sꝫ ēt sup mēbro
rū dispōnes.qđ hic mō fit.q̄a scđa digestiōe
ī oꝑe ꝑfecta ꝑs aq̄a sāguini supflua ad r̄nes
dimittit̄.⁊ ad uesicā tādē ⁊ hec ē uria que ex
tra final'r ꝓpellit̄.ut āt sanguis ad mēbra nu
triēda liberiꝰ trāsire q̄at secū hūiditas certa
ꝯmiscet̄ cuiꝰ postea aliq̄ nōnunq̄ꝫ ꝑ sudorem
emittit̄.⁊ iterdū r̄soluit̄ īsensibl'r.sed ꝑs alia
ad epar demādat̄ secū supfluitates mēbri il
liꝰ a nutrimēto resecāte.nōnullas defferēs q̄
successiue tā q̄ꝫ supflua ad renes ⁊ uesicā mis
sa cū uria miscet̄. Et tūc supfluitates a nutri
mēto illiꝰ mēbri resecate ī uria quādā seque
strationē faciūt.⁊ hec ē hypostasis. hūiditas
uero illa cū substātia urie ꝑmixta sil'eꝫ locū
pōit.quē mēbrū a q̄ decidit̄ ī corpe possīde
bat.nā spūs cū calore nat̄ali tā ī corpe q̄ꝫ ex
tra oīa ī suo ubi situat̄ conat̄.Cūqꝫ hūiditas
illa a q̄ decidit̄ mēbro aliq̄l'r passa sit sup di
spositionē eiꝰ aliqđ significat̄ posse cōp̄hensū
ē.Et ꝓp h° ātiq̄rū nōnulli ingenij ꝑspicaces q̄
tuor circulos seu q̄tuor ī urina dr̄ias ponūt.
Ex q̄bꝰ sup uaria mēbra aliqđ posse significa
re ꝯp̄hēdūt.nā cū sāguis cerebrū nutriturꝰ
subtil'fit atqꝫ leuis ut testant̄ auctores ⁊ p̄ci
pue Aristo.ī ꝺ sōno ⁊ uigilia cū iq̄t.Sāguis
purissimꝰ ⁊ tenuissimꝰ fert̄ ad caput ⁊ ad nu
trimētū mēbroꝝ supioꝝ.⁊ t̄bidissimꝰ ad īfe
riora.Et ī de histo.aīaliū capº.3º.hꝫ āt iq̄t.
Subtilissimū ⁊ puris.sāg.hō.⁊ ī īferioribꝰ
q̄ꝫ supioribꝰ grossior sāguis fit ⁊c̄. Quar̄ sic
erit ⁊ hūiditas sāguinea illū ꝯcomitās q̄ sua
posteriora leuitate a spū ⁊ calor̄ nat̄ali iūcta
q̄ ī suo situ oīa ut dictū ē suo posse situat su
p̄mū ī uria locū tenet. ⁊ hic ē ꝑs circularis.
Scđs circulꝰ sup cor ⁊ spūalia significatōes
hꝫ.q̄a sāguis illa nutriturꝰ magis t̄restris ē q̄ꝫ
is q̄ ad cerebrū ꝺmādat̄.⁊ q̄ꝫnis calor cordis
hūiditatē illā supiꝰ ꝓpellēs ītēsior atqꝫ forti
or sit.ꝓp tñ ipiꝰ hūidit̄.t̄restreitatem eleuari
ita alte neq̄t.⁊ tl'is ī uria suū locū tꝫ.Tertius
circulꝰ ab epate ⁊ alijs nutritiuis mēbris ꝓ
uēit q̄ꝛ hūiditas tā caloris diminutōeꝫ q̄ꝫ ma
terie illiꝰ t̄restreitatē tā alte sicut immediata
ascēder̄ ñ v̄ꝫ ut ꝓp hº ꝫ locū ī uria possidet
Quartꝰ circulꝰ m̄broꝝ ē īferioꝝ q̄ ceteris gros
siori sāguīe nutriunt̄ ⁊ alioꝝ r̄spectu diminu
ti sūt caloris q° fit ut q̄ ab eis ueniāt hūidita
tes ī fumū ī urinā locū tenēt.Ex q̄bꝰ oībꝰ ap
paret q̄l'r ex circul'urine tā sup cerebri spūa
liū nutritōis q̄ꝫ alioꝝ mēbroꝝ dispōne aliqđ
significat̄ possumꝰ ad ꝓpositū ille circulꝰ ī su
p̄ma urie pte.rubeꝰ ⁊ spissꝰ exñs ī capite san
guinis dñiū indicat.Subtil'uel igneꝰ cū sub
tilitate colerā.grossꝰ ⁊ albꝰ flegma.subtil'et
albꝰ niger.q̄qꝫ siue palidꝰ ēt cuꝫ subtilitate

ml'ia; denūtiat.tñ q₃ ut dictū ē.pm⁹ maſic p
ſiſtētiā.⁊ ſecūdus euacuationē enūtiat. Duo
igr̄ circuloꝝ colores repiunt̄.plūbe⁹.ſ.⁊ uiri
dis.plūbeus extīctionē caloris ⁊ epileſiam
ſeu appopleſiā futurādenūciāt. uidebis autē
humoꝝ aduſtionē ⁊ ī acutis febꝛib⁹ futurā
freneſī. ¶ Per ſigna ḡ q̄ dicta ſūt ī capitis do
loꝛe p ꝓpꝛietatē effect⁹ facile ꝯpꝛehendens.
¶ Nūc v̄o q̄ dolrē p comunitatē ꝓueniētē d̄
mōſtrāt dicēdū ē unde ſi a ſtoāco is ueniat p
ci⁹ grauedinē nauſeā uomitū faſtidiū digōniſ
maliciā ⁊ ſimilia cognoſcit̄ ⁊ ꝙ omnib⁹ capit̄
doloꝛib⁹ a ſtoāco ꝓueniētib⁹ commune ē ſtatī
doloꝛ ipē ſūpto cibo minorat̄. ¶ Quā ob rē
putātes plurimū ab ināitiōe ꝓuenit̄ ut pel
lēt dolorē mādūcāt ūde q₂ crudū ſup īdige
ſtū ponūt doloꝛ ipē fit ſolito maioꝛ. ¶ Q ō ſi
col'ꝛa ī cā fuēit ex ſiti ex amaritudne oꝛis.et
alijs ſignis p̄dictis ſup col'ꝛā arguētib⁹ ōp̄hē
dēs ⁊ ianitionis tēpoꝛ̄ cū col'ꝛa ſup īcēdatur
doloꝛ auget̄. ¶ Qui a fleūate ul'ml'ia fit īſipi
ditas oꝛis p̄uatio ſitis. ¶ Et breuit̄ ſigna alia
ſupi⁹tacta q̄ ſup fleūa ⁊ ml'iam arguūt cū de
mōſtrāt. ¶ S₃ doloꝛ ī his uacuitatis tp̄e di
minuit̄.ymmo uidet̄ qō nūquā ex lōga abſti
nētia total'ꝛ auferri. ¶ Uer ⁊ ſi ī his oīb⁹ cibo
ſūpto doloꝛ remittat̄ diuti⁹ antequā creſcat.
ſtat q a colera ꝙ q a fleūate ſeu ml'ia ꝓueit.
At ſi ep ci ī cā fuerit ⁊ dextra capitis pte do
loꝛ fiet. ¶ Si ſplē ī ſiniſtra. ¶ Si matrix ī ca
pite uerſus tñ occipitū. ¶ Si renes aut doꝛſū
uerſus poſterioꝛē. ¶ Si mirach.aut iteſtīa ut
pl'i^m ī āterioꝛi. ¶ S₃ ubi ō his certificari cupi
as p̄dcōꝝ mēbꝛoꝝ p̄ternāles diſpōnes q̄s'p
mittēte deo īfra de ſcribā cōſidera. ¶ Quartū
ca^m qd ſit ī q°uis doloꝛ̄ capit̄. ꝓnoſticādū.

Si ī acutis febꝛib⁹ īſomneitas cū mē
tis alienatiōe ⁊ foꝛtis doloꝛ capitis
ſine aliqua manifeſta cā ſupuenerit
moꝛtale. ¶ Capitis doloꝛ q appetitū ꝓſternit
⁊ īſomneitatē ac alienatiōe₃ īducit mōtalis.
his enī tā ī naturali. ꝙ aīali uirtute nocumē
tu₃ ī gēs eē demōſtrat ſi doloꝛiſ ui ī capite ut
plerūq₃ fit tātus hūoꝛ attrahit̄ qō āterioꝛi
pte apoſtcā fiat moꝛtale doloꝛ capitis qcūq₃
ille fuerit cui ſpaſm⁹ ſupuenerit moꝛtalis. ¶
In doloꝛ̄ capitiſ ſubito eueniente ſi īfirm⁹ ſine
uoce fiat moꝛtalis. Nā nocumē^m tan^m ī cere
bꝛo eē arguit qō ut pluri^m tales apopleſiā ī

currrūt. Si ī doloꝛe capitis occuloꝝ eductio
ſeu ipoꝝ niīa retractio ſupueīat ⁊ ſomneitas
⁊ alienatio fit moꝛtae. ¶ In doloꝛe capitis
ſingult⁹ pſeuerās moꝛtale. ¶ Doloꝛ capitis ap
petitu₃ ꝓſternēs ⁊ debilitās digeſtiuā malū.
¶ Dolō capitis ex fleūate aut melācolia ꝓue
niēs ceteris pib⁹ alijs fit lōgioꝛ. ¶ Doloꝛ capi
tis ex cerebꝛi ōbilitate ꝓueniēs ex q̄cūq₃ le
ui cā reuertit̄ ⁊ eo frequēti⁹ ſi debilitas di
gōnis huic adiūgit̄. ¶ Oīs dolō capitis q ali
quādo diſpōni ꝯtrariā curā exigēti ꝯiūgit̄.
ut ē exēpli gr̄a catarus reumatizās curā diffi
ciliter recipit. ¶ Nā ī illo cāu apꝛoximata ca
lida catarru₃ eliquāt frida v̄o ꝯfluere faciūt
q̄re ⁊c̄. ¶ Uria ſilis urie aſinoꝝ pn̄tē p̄teritū
aut futuꝝ capitis doloꝛē ſigificat. Aui. teſtā
te ypocrate quoq₃ afforiſmoꝝ q̄rta. ¶ Qui
buſcūq₃ īquit ī febꝛib⁹ urie ꝯturbate ualde
⁊c̄. ¶ Uria ī acutis febꝛib⁹ q̄ alba fit ⁊ ſōtiliſ
materiei raptū ad caput ſigificat. ¶ Et iſta ſē
ex eis ut. Aui. īquit q̄ ꝓcul dubio ſodam effi
ciūt. ¶ Quin^m cap^m qual'ꝛ doloꝛ capitis ſan
guinis uicio ꝓueniētis curandus ſit.

Si ſāguis capit̄ dolorē efficerit. ꝯmi
nue ſ₃ p pꝛi⁹ ad ſupfluitatū comuiu₃
eductionē attēde q̄s ſi natā nō emiſe
rit. ℞. maluc blit̄ folioꝝ mercurial' uiol' oꝛdi
añ. M.i. fiat ꝺcoctio ō q̄ accipe. l'.i. ß. ī q̄ caſ
ſie pul'. zuc. añ. ʒ.i. ſal' triti paꝝ fiat cli. Et ſi
patiēs potionē maſias illas educētē p̄diligat
℞. cap. ue. floꝝ boꝛa. bug. uiol'. añ. M. i. ß.
pꝛūoꝝ numero. x. tamaridoꝝ. ʒ.i. fiat ꝺcoctio
ī cui⁹. ʒ. iiij. diſſolue caſie. ʒ. x. āt. māne. ʒ.i. ß.
ſirupi uio. ʒ i. ⁊ fiat pot⁹ quē tuo īfirmo ī au
roꝛa tribue. Cibū tñ hoꝛa ꝯſueta recipiat ⁊ ſi
adhuc operata nihil fuerit. ¶ Comuib⁹ illis
ſupfluitatib⁹ eductis regularit̄ ad ſan. minu
tionē accedas ubi ergo ad flobothomiā reg
ſita ꝯſentiāt ⁊ magna repletio ſanguiīs affu
erit. de baſilica pꝛio flobothomiam face ⁊ co
pioſa₃ ſatis ī craſtinū de cephalica. ¶ Quarᵃ
v̄o trās acta die ultra ſi doloꝛ ex toto nō a
bierit de alia cephalica flobothomiā rei t̄ra.
¶ At ſi eā aperieris ⁊ nō exiret ei⁹ loco nigrā
īcide ipā q̄q₃ a capite mul^m euacuat ut. Gal.
iiij. de īterioꝛib⁹ q itē ſuo ī paſſionario ubi
doloꝛ ille mul^m ꝓlōget̄ uenā tipoꝝ aut fron
tis. aut naſi īcidi iubet. ¶ Et idē pꝛima tertij
uoluit. Auicena cat ſuo incontinenti. raſis.

verũ ubi talis dolor ĩ posterioribꝰ affuerit id regularīꝰ ut iuxta aphorismũ ꝑticule quinte ĩgt capitis dolẽtis ĩ frõte uena ĩcisa iuuat Ego vͦ ĩ casu illo cũ setis uel alr̃ sã a naribꝰ ꝓuoco. id. n. securiꝰ ac cõmodiꝰ fit. Aliq vͦ ꝑdictis uenis sanguissugas applicant. qđ tu facias si libet. His paratis si q̃ mala cõplexio derelicta fit eã ꝓut seq̄nti caͦ describã remoue.

Sextũ caᵐ de regie rex̃ sex nõ naẗaliũ ĩ cura doloris capitis uitio sãguis ꝓuenientis obseruando.

Quãtũ uero ad rex̃ sex nõ naẗaliũ obseruãdũ regimẽ aerẽ ad frigidũ ⁊ siccũ declinãtẽ inhitet quẽ si cũ alteratiuis hr̃e necesse fit. ex rosacea aq̃ sãdal' ⁊ aceto ꝑmixta cameram irrora. Uel ex aq̃ lĩphata cũ aceto ꝑmixta idẽ facias. ⁊ gete utẽdũ ẽ. In audiẽdo cãtilenas ĩstr̃a musicalia delectantia noua at qeqd gaudiũ ĩducer̃ põt ut sit eger ĩtẽtꝰ studiũ adhibe occupari ĩ eo qđ gaudiũ ẽ. ut auice. q̃r tapini de sedatõe doloris uehementiã doloris sedat irã ⁊ furorẽ. et talia deuitet coitũ q̃qȝ. solito sõno noctiꝰ sõnꝰ eq̃t̃. sȝ diurnũ uitet. In cibo ptisana ordeacea nõ colata det̃. quã cũ agresta succo limonũ granatoꝝ citri citrãguli seu acetoselle alterare poẗis oĩa q̃ fercl̃a describẽda ordeũ auenatũ mica panis abluta amidũ semula ⁊ amigđ lac cõueniũt. Qđ si ad carnes trãscẽdũ sit galinaꝝ nõ cocẽtes pulli dent̃ uel capti caro. ⁊ hc carnes succis cũ ꝑscriptis alterẽt̃. Et si ꝯtusso opus fuerit ex carnibꝰ cõmisce ꝑscriptis succis. Gelatĩe gelu cũ aq̃ aceto ⁊ uino facte cõmestio ĩ̃dũ ꝓderit. uitet uinũ cuiꝰ loco aquã ordei bibat ul' cũ zucca. solũmõ coctã ĩ q̃ granatoꝝ uinũ si libet ꝯmisce. ul' citrãguli succũ seu citri accetositatis. Qđ si iuuẽis robustꝰ fuerit ⁊ ĩ tp̃e calido cũ succis istis aquã simplicẽ misce. ul' eã cũ rosaceo sirupo bibat. Et si laseiuie gr̃a ad uinũ dãdũ cogeris fit potiꝰ simplex aq̃ uino lĩphata q̃ȝ uinũ lĩphatũ aq̃ dieteẗ sobrie ne ĩdigerẽdo cibũ mãni occupes.

Septimũ capᵐ đ cura doloris capit̃. ꝓuenientis a colera pura. ac ⁊ q̃lr̃ a mala ꝯplexiõe calida sĩ mã factꝰ curari q̃qȝ debeat

In dolore capitis a colera pura ꝓueniente ꝑmo clister̃ ĩ capͦ ꝑcedẽti descriptũ fieri iubeas ul' potionẽ illã lenitiuã dato demũ ubi patiẽs uenosꝰ fuerit cephalicã aut nigrã ĩcide. Mẽor tñ esto san. frend colere vñ precedẽtis respectu nõ ml'ta extrahẽda ẽ sãguis q̃ntitas. nec ĩ his fieri moderatã floĩam timeas. Nã Gal'. ĩ soda flegmatica cã fieri iubet si patiẽs sit uenosꝰ q̃nto đ regie saitatis. His factis ꝓ maẗie digestiõe. ℞. sirupi ace. simplicis. ℥. i. ß. aq̃ endi. ℥. ij. aq̃ lupul. ℥. i. ꝑ vna uice misce. ul' loco sirupi ace. simpl'. põe sirupũ đ nenufare uio. aut oxizacrã simplicẽ. Et ubi sirupũ magr̃alẽ facer̃ libet. ℞. endi scario. lactuce uio. rof. ru. floꝝ uenuf. añ. M. i. q̃tuor seminũ fr̃orũ. ℥. i. se. papa. albi. ℥. ß. passu ʒ. ß. fiat đcoctio. ⁊ cũ lb. ij. zucca. al. ⁊. ℥. iij. aceti fiat sirupꝰ de q̃ suprascriptoꝝ loco. ℥. i. ß. ꝑ uice tribue. digesta maẗia. ℞. capilue. florũ bugl'. bora. uio. sticados ordei añ. M. ß. prunoꝝ nũero. x. tamaridoꝝ. ℥. i. fiat decoctio ĩ cuiꝰ. ℥. iiij. dissoluat̃. cassie. ℥. i. electua. đ succo rof. ʒ. ij. sirupi uio. ℥. i. pulueris stica. ʒ. ß. ⁊ fiat potꝰ. Ul' facias sic. ℞. corticũ mirabo. citri. ℥. i. ĩfundãt̃ ĩ ꝑscripte decoctõis q̃titate sufficiẽti addẽdo pulueris stica. ℈. ij. et ꝑ horas. x. ĩ ĩfusiõe ꝑmaneãt. ⁊ fiat expꝛ̃ssio cũ q̃. ℥. i. cassie cũ ꝑdicta đcoctiõe extracte ꝯmisce eleatuariũ de succo rof. ʒ. ij. ⁊ cũ. ℥. i. sirupi uio. fiat medicia. Uel. ℞. electi reubar. ʒ. ij vi. stica. ℈. ij. spice gra. vi. Infũde ĩ aquã ẽdiuie ꝑ priꝰ tũ modico uini albi cũ aspgemꝰ. et horis. x. ĩ ifusiõe dimissis fortis expꝛ̃ssio cui dde extracte supra cassie. ℥. i. ⁊ fiat potus. Si ĩ modũ pulueris ⁊ ẽ bñ delicatꝰ. ℞. diagridij a. ℈. vi. usq; ad. i. stica. ℈. ij. zucca. ℥. ß. fiat puluis quẽ patiẽti tuo cũ aq̃ pluuiali ul' ro. uel plãtaginis dato opationẽ. n. mirã effi ciet. Si ĩ ꝯfectõis forma da. ℥. ß. electuarij đ succo rof. si ꝑ bolos fuerit ꝓut ultra mõtes cõiter fit. Ul' facias. ℞. electuarij đ succo ro. ĩ cõi forma facti. ℥. ß. pulueris stica. ʒ. vi. zucca. q̃tũ sufficit. ⁊ fiat bolus deauratꝰ. Si in pillulaꝝ formã. ℞. pillularũ agrega. ℈. ij. ß. stica. ℈. ß. cinamomi. ʒ. vi. forment̃. pillule cũ sirupo đ stica. q̃ꝝ doſ. sit a. ʒ. i. usq; ad. ℈. iiij Modũ gͦ tã euacuãdi q̃ȝ digerẽdi maẗiam hic multiplicẽ tibi đscripsi.

Octauũ capᵐ q̃lr̃ ⁊ cũ q̃bꝰ maẗia sit diuertẽda. ac q̃lr̃ mã ipa euacuata sit mala complexio derelicta corrigenda.

In q̃cunq; morbo materiã diuertere potes q̃ ĩ casu illo maxĩe conuenit.

et hoc cũ ligat̃is ad brachia et ad coxas fi
et cõuẽtosis sine scarificatiõe sup spatulas
appositis. ac cũ tibiaꝝ et brachioꝝ lotione
quã sic facies. ℞. folioꝝ salicis folioꝝ uio.
fol'. uitis albe uinifere añ. M. ij. fiat decoc
tio cũ q̃ añ cibũ taꝫ brachia q̃ꝫ tibias sil' la
ua iferi⁹ trahẽdo semp. et sit q̃ꝫtũ patiens
sufferre potes calida. Euacuata itaqꝫ ma
teria ad localia ueni: in q̊ alterantia sola ca
piti applicata sufficiũt. Caue tñ ne qd capi
ti approxias siue epithima siue emplastrũ
seu qδ uis aliud fuerit tãdiu sup eũ morã
faciat ꝙ ad nimiã actualẽ caliditatẽ δueni
at. Ea. n. capiti reflexa materiã illam ad di
scrasiã augeret. et iõ tã i p̄cedẽti q̃ꝫ in p̄nti
q̃ꝫ i õi alia cã calida id mẽti semp hẽas. ⁊ ĩ
mediate describẽdis utere. Ut igr̃ ad actũ
praticũ te deducã sup tipora et frontẽ ad
comissurã usqꝫ sepe qδ uis ĩfra scriptum
applica. ut. ℞. olei ro. ʒ. ii. aq̃ ro. ʒ. i. aceti
ʒ. ß. addita sil'. et i eo imersas pecias locis
dictis suppone uel loco olei ro. accipe ole
um de fol' salicis de cucur. uio. de nenufa
re aut δ papaueř. Itẽ ad idẽ ĩfrascriptoꝝ
succoꝝ qlibet ualet. et ẽ succ⁹ lactuce semp
uiue uermicularis corrigiole passule sola
tri folioꝝ salicis uel caprioloꝝ uitis. et po
tes cũ istis paꝝ aceti misceř si libet uel pa
rũ cãphore. Uel facias sic. ℞. succi solatri
ʒ. ß. pulueris iusqami albi pulueris papa
ueris albi añ. ʒ. ß. pulueris corticũ mãdra
gore. ʒ. ij. istis mixtis linitio fiat. Uel loco
pulueꝝ p̄scriptoꝝ põe sãdalos albos ⁊ ru
beos ro. ru spodij añ. ʒ. iij. fiat puluis quẽ
cũ p̄scriptis liq̃rib⁹ misce. ¶ Uel facias sic.
Accipe succũ capoloꝝ uitis et cũ farina or
dei et oleo ro. linimẽtũ cõfice q̊ ut. s̄. utere
Uel al'r. ℞. δ lacte mulieris q̄ puellã pepe
rit. ꝙ cũ albumĩe recentis oui sil' agita. uel
ex foliis edere terrestris cõfectis et albu
mine oui cũ modico olei rosacei emplastrũ
face. uel loco fol'. edere. ℞. herbã aceto. et
istaꝝ loco. Rab. icontinẽte folia salicis ac
cipiebat. ¶ Uel facias accipe aq̃ ro. ʒ. ß. uel
aq̃ rasure cucurbite seu folioꝝ nenufaris
plãtaginis uel solatri tm̃ dẽ aceti misce et
pecias imersas fronti et tipoꝛib⁹ applica.
Al's usus suꝫ aq̃ simplici cũ aceto. et pluri
mũ ualet. Uel. ℞. mucilaginis psilij cũ aq̃
rož. extracti. ʒ. iiij. aceti. ʒ. ß. agita sil'. ⁊ ut
supra utere. Nõnulli ex chimolea p̄scripta
emplastrãt loca. Et qa citissime δsiccaẽ cũ
aq̃ rož. uel cũ q̃uis ex aqs suprascriptis ẽã
remolias quã sepe renoua. et ego sepenu
mero ei⁹ loco ea usus suꝫ q̄ i fũdo mole fa
bri repit. Uel facias sic. ℞. ceroti al. Sal.
ʒ. ij. succi solatri uel cucumeris. uel cuius
uismõi ex p̄scriptis herbis. ʒ. ß. ducãtur.
et loca p̄scripta inungantẽ. ul' loco ei⁹ utere
populeone. deinde folia salicis suppone. ⁊
laudat mesue plurimũ i cãu isto capiti em
brocationẽ ĩfrascriptã. ut. ℞. uio. folioꝝ
salicis folioꝝ muscatelli. folioꝝ nenufaris
maluaꝝ añ. M. i. fiat decoctio ex q̄ accipe
s̄ra urceolũ ĩple. et p cãnã ĩpius sup caput
aquã infunde. et si ex decoctiõe illa patiẽs
caput lauet peccatũ mortale non cõmittet.
cũ hac q̊qꝫ decoctione lauare tibias ac pe
des ualet multũ. Ualet ac ẽt si ex rosacea
aq̃ sepe ĩfirmi faciẽ irroraueris. In h° ite͞z
casu odorata multũ ualẽt. ut. ℞. olei uiol'.
olei de nenufare añ. ʒ. i. cãphore. ʒ. i. agitẽt
sil'. et pticulã spõgie imersã sepe ĩfirmus
odoret. uel ponaẽ i ampula stricti orificij
quã sepe narib⁹ appõe. uel flosculũ bõba
cis imissuꝫ narib⁹ appõe ul' resolue cãpho
rã i rosacea aq̃. et ea ut p̄cedẽti utere. Au
tores plurimi i tl'ib⁹ odoramẽtis opiũ ad
iungũt. qδ tu facias si libet. ⁊ maxie i som
nietate lõga p̄cedẽte. Quãtũ tñ põt i quo
cũqꝫ casu opiuꝫ deuita q̊ si uti libet more
mesue facias. ℞. opij cãphore añ ptes eq̃
les formule ueluti lẽtes fiãt. q̃ruꝫ una aut
due i oleo uio. aut de curcubita dissoluãẽ
i q̊ floculũ bõbacis itige. et narib⁹ ĩmitte.
Uel al'r. ℞. spodii. ʒ. ii. opij. ʒ. i. croci. ʒ. ß. fi
ant. ut. s̄. formule qbus ut dictũ est utere.

¶ Nonũ capm de regimĩe reꝝ sex nõ natu
raliũ i cura doloris capitis a pura colera δu
cta mala cõplexiõe calida sine materia p
uenientis obseruãdo.

De reꝝ sex nõ nat aliũ regimĩe est
amnõ describẽdũ. et ꝙ q̃ꝫ p̄cedens
ad frigidũ magis declĩet facito egrũ tuũ i
aere frig. collo. q ẽt cũ aq̃ ro. aceto pmixta
alterãdus erit aut i aq̃ bõi fontis ⁊ aceto.

Ex herbis quoq3 cũ floribꝫ odoriferis pauimẽtũ substerne arboꝝ iteꝝ frõdes per camerã colloca. ut sunt quercꝰ salicis uitis et similiũ linthcamia i aq̃ rosa. et aceto ul' aq̃ fontis ⁊ aceto madefacta circũ camerã desup lectũ apponat. Calata võ piris aut redolẽtibus pomis pfrusti ra icisis in aqua rosaꝝ et aceto aspsis repleta i diuersis ca mere locis situent. Si tñ taliũ q̃ camerã i frigidãt: et cã redolentẽ efficiũt copiosus fieri cupis uide meu3 de fe. seu de peste ⁊ uenenis. bi. n. uarios modos hec efficiendi tibi dabũt i cãtilenis quã i qbuscũq3 alijs sibi letitiã iferentibꝰ tps suũ terat. Iras furorẽ et sil'ia deuitet: coitũ q̃q3. Somnꝰ sibi lõgus cõpetit capite sup pluuiali ueto pleno et nõ pluuiis qescẽte. Q̃ õ si cũ super folia redolẽtiũ arboꝝ cũ aq̃ rosa. mixtã et aceto aspsa teneret nihil supra repletionẽ oẽs deuitet. Q̃ uãtũ ad cibus puenit p ti sana ordei nõ colata panata. itẽ in puli bro dio cu3 lactuca portulaca acetosa ẽdiuia q̃ tuo ⁊ semia frigida: uel cũ aliquo taliu3 al terata decocta. Et illa quoq3 in ferculo cõueniũt ac brodiũ amigdalaꝝ triamidu3 ordeatũ auenatũ et mica panis ter pprius i aq̃ frigida lota postea succo aromatu uel aceto citri berberis. ãt uno granatoꝝ asp sa. sup quã 3uccarũ pone si libet. Regula riter carnes phibent. S3 si lasciuie grã uel alterꝰ dare cogamur. sunt pulli gallinarũ nõdũ cocũtes. Vuicule rubales edine car nes uel lactẽtis uituli. et hoc casu cucurb uel alio ex statim dictis alterent. Et si eas infirmꝰ affatas pdiligeret. cũ aq̃ ro. cũ mo dico agrestẽ uel aliq̃ ex succis pscriptis ir rorent. Et si cogaris ad oua dãda moliter dequoq̃nt i aq̃. et cũ pscriptis succis alte rent. Potꝰ sit aq̃ ordei. Et si fuerit iuuenis i tpe calido colericꝰ et cetera. Da recẽtem aquã cũ modico aceti pmixtã. et ẽ mirabi lis potꝰ. Uel põe uinũ granatoꝝ succu3 ci trãguli uinũ berberis uel aliqd̃ tale. Et si uinũ iuitꝰ dederis sit aq̃ uio. al. uel rubeo bñ claro limphata. Decimũ capl'3 de cu ra doloris capitis q̃ a colera citrina pucit

I capitis dolor a citrina colera p ueniat sex rerum nõ naturalium regimen ad temperamentum magis q̃3 precedens fac ut declinet. Q̃ uãtũ võ ad medicialia p superfluitatũ cõiu3 eductõe si clistere opꝰ fuerit. ℞. malue blit s mercurial' florũ ca momille floꝝ boraginis añ. M. i. s. fiat de coctio. de q̃ accipe. lb. i. s. in q̃ dissolue cas sie pulueris 3uc añ. ℥. yerepigre. ℥. s. olei cõis. ℥. iij. sal' triti paꝝ. ⁊ fiat clister. Quod si patiẽs p potiões eas educi pdiligeret. ℞ capil. ue. floꝝ bug. bora. uiol'. añ. M. i. sti cados isopi añ. M. s. passulaꝝ ligritie añ. ℥ s. iuiubaꝝ prunorũ añ. numero. vij. ta marindi. ℥. i. fiat decoctio in ipsius. ℥. iiij. dissolue cassie aut mãne. 3. x. uel ℥. i. s. mell' rosacei. ℥. i. et fiat potꝰ. Uel facias sic et ẽ aq̃ fructuũ mesue i capꝰ de soda a colera ci trina pueniẽte dscripta q̃ recipit ros. uio. añ. 3. iij. fumiterre. ℥. s. capil. ue. 3. s. pruna xii. Juiubaꝝ sebesten añ. numero. vi. tama ridoꝝ. ℥. s. fiat decoctio. Deide accipe cor ticũ mirabol' citrinoꝝ añ. ℥. i. sticados. 3. i. ifunde i huiusmõi decoctiõis quantitate sufficieti. et buliat paꝝ. et fiat expssio cũ q̃ misce cassie aut mãne cũ dicta decoctione distẽpate. ℥. i. s. mell'. ro. 3. vi. fiat potꝰ his superfluitatibꝰ cõibꝰ eductis flebothomia3 sicẽ dã iudicaueris cephalicã dextram inci de uel ciꝰ loco iter spatulas cũ scarificatiẽe uẽtosas appõe uicees. n. supplẽt cephalice. Flobothomia facta si materiã minorare uolueris i q̃ potium pscriptoꝝ si libuerit diasinicõis aut electuarii idi. 3. ii. adiunge. Uel facias sic. ℞. turbith. 3. i. s. ℥3. sticados añ. ℈. i. ifunde totũ i modicũ decoctionis suprascripte. et buliãt paꝝ. fiat deinde ex pssio cũ q̃ põe cassie uel mãne ut supra di stẽperent. ℥. i. mellis. ros. ℥ i. et fiat medici na. Si potiꝰ pullulas uellet pillulaꝝ aggre gatiuaꝝ. 3. s. cochiaꝝ. ℈. i. fiãt pillule. v. ãt vii. Itẽ i formã boli. ℞. diasinicõis aut ele ctuarij idi. 3. iij. 3ucari quãtũ sufficit. ⁊ fiat bolus deauratꝰ. Uel recipe spẽrũ electua rij et cũ succis cũ qbus ip; cõficit facta re sidẽtia 3uccarũ cũ sufficiẽtia resoluat: ⁊ fi at cõfectio p bolos. quã f3 spe3 ingredien quantitatis dabis. Si vis ad hoc ppositũ sufficiẽtem pul'. ℞. turbith. 3. s. ℥3. stica

dos añ. ʒ. ß. diagredij gra. vi. macis sanda
li ru. añ. gra. iiij. zuccarij. ʒ. vi. fiat puluis q
tot⁹ cũ aq̃ lactis ĩ vna uice det̃. ¶ Minora
ta materia ad residui digestionẽ. ℞. sirupi
acetosi simplicis mell'ro. co. añ. ʒ. i. ß. uel
oximell' simplicis. ʒ. iij. aque absinthij aq̃
endi. aq̃ buglose añ. ʒ. ij. p uicib⁹ duabus
Et si vis magis̃ral⁹ facere cũ his aq̃s pax
sticados bulli uel nucis muscate. ¶ Si vo
ad hãc intẽtionẽ magis̃ralẽ sirupũ uolue
ris. ℞. stica isopi cuscute endiuie scariole
lactuce cicoree añ. M. i. radicũ fenic. ʒ. iij.
se. endi. se. scariole añ. ʒ. i. fiat ex his decoc
tio et cũ. lb. ij. zuccari. et cũ. ʒ. iiij. aceti. fiat
sirupus cũ nuce muscata aromatizat⁹ q̃ p̃
scriptox loco utere tm̃ sirupizet̃ paties q̃
tibi materia uideat digesta: quã postea ex
descriptis immediate solutiuis euacua. ¶
Scdʒ tñ exigẽtiã doses illas auge. Mate
ria educta uel saltẽ ei⁹ pte maiori si ex ma
sticatorijs stranutatorijs caputpurgijs
seu gargarismatibus uti necesse sit seu ad
doloris sedationẽ: aut aliquã malam com
plexionẽ amouendã q̃cq̃ si oporteat faci
as put ĩ capl'o seq̃nti describã. ¶ Undeci
mũ capl'm de cura doloris capitis q a cole
ra puenit uitellina.

C Olera uitellina in cã existente
sex rex nõ naturaliũ regimen
nõ debeat ad tantã frigiditatẽ ad quantã
p̃cedẽs declinare: immo poti⁹ ad tẽperatã
siccitatẽ. vnde lactuca cucurbita q̃tuor se
mina frigida et silia p̃termittẽda sunt. Car
nes lactẽtis uituli dabis iuuenis mutõis
pdicũ. fasianox. caponũ et silium: nec sunt
cũ agresta seu aliq̃ taliũ alterãde ordei aq̃
relinq̃nda vinũ cũ simplici aq̃ ei⁹ sm potẽ
tiã limphãdũ det̃. Sʒ debitis horis exer
citet: ꝛ somn⁹ sit lõgior aer tẽperate ad ca
lidũ et siccũ declinet facito. et nunq̃ cibo
stomacũ grauet. uẽtris vo bñficium ut õi
die hẽat pcuret. Q̃ ꝺ si natura nõ fecerit fa
cias sic. et p hoc ad medicinalia cõdescen
do. ℞. malue blitis mercurialis sticados
matru uiolax furfuris q̃ꝺ q̃si decoctiõe fi
nita ponat̃ añ. M. i fiat decoctio ex q̃ ac
cipe. lb. i. ß. ĩ q̃ dissolue cassie pulueris zuc
cari. ʒ. i. yerepigre. ʒ. ß. olei cõis. ʒ. iij. salis
triti. ʒ. ij. et fiat clistere. et si p potiões sup
fluitates cões poti⁹ educere libet. ℞. stica
dos isopi cuscute flox boraginis bugloss.
uiolax añ. M. ß. ligricie passulax añ. ʒ. ß.
et fiat pot⁹. ¶ Supfluitatib⁹ cõibus educ
tis ubi sãguinis minutio necessaria fuerit
cephalicã icide stãtib⁹ ad flobothomiã re
q̃sitis uel flobothomie loco ĩtra spatulas
cũ scarificatiõe uẽtosas apponi iube. ¶ His
pactis si materiã minorare libet. ℞. decoc
tionis suprascripte. ʒ. iij. ĩ q̃ dissolue. ʒ. i.
cassie electnarij indi seu diafiniconis. ʒ. ij.
ß. sirupi sticados. ʒ. ß. uel accipe q̃ꝺ uis ex
solutiuis ĩ ꝯtiguo capl'o descriptis: et in
firmo tuo sʒ exigẽtiam p̃be materia mino
rata ubi eã digerere cupias. ℞. oximellis
simplicis. ʒ. ij. sirupi ꝺ sticados. ʒ. i. aque
endiuie. aq̃ feniculi et flox sambuci añ. ʒ.
ii. p uicib⁹ duab⁹: quẽ si clarificare libet
aromatizet̃ cũ nuce muscata uel de ea con
q̃ssata añq̃ cũ sirupo aquax cõmixtio fi
at ĩ eis pax buliat. uel facias. ℞. oximell'
sq̃llitici sirupi ꝺ endiuia aut ꝺ bisantijs añ.
ʒ. i. ß. cũ aq̃s p̃scriptis p duab⁹ uicib⁹ ut p̃
us fac. uel sirupũ magr̃alem qui in h⁹ casu
q̃maxime ualet sic facias. ℞. sticados yso
pi scolopendrie endi cicoree adiantos añ.
M. i. radicũ feniculi sparagi brusci añ. ʒ.
ij. ligricie passulax añ. ʒ. i. se. ẽdiuie scario
le apii añ. ʒ. ß. ꝯquassent̃: et fiat decoctio
cũ lb. ii. zuc. et. ʒ. iiii. aceti: et fiat sirup⁹ cũ
nuce muscata aromatizat⁹ q̃ p̃scriptox lo
co utere. ¶ Materia digesta solutiua in p̃
cedẽti cap⁹ descripta p̃be ꝛ illa sʒ exigẽtiã
dosa. ¶ Modũ g⁹ hẽs materiã digerendi
ac uniuersal'r euacuãdi. Et q̃a in q̃cũq̃ hu
iusmõi morbi tp̃e materiei diuersio max ie
ꝯuenit sup spatulas uẽtosas sine scarifica
tione si libet appone ad adiutoria ꝛ coxas
ligaturas dolorosas face. ¶ Ad tibias uero
sic ꝛ brachia lotio ĩfrascripta quã sufferre
poterit fiat calida. ℞. camomille flox uio
lax folioruʒ uitis albe uiuifere rosmarini
añ. M. i. ß. fiat decoctio ex q̃ uacuo stoma
co lotio ut ẽ dictũ ad brachia et tibias fi
at miorata materia seu pte ei⁹ maiori edu
cta nõ rõne diuersiõis sola sʒ ut residuum
masticat educatur. ¶ Masticationes ster

nutatoria. caput purgia seu gargarismata
sepe fiāt uez ī mafia frigida ꝯueniētia hec
sūt magis. sed qꝛ uitelīa colera ꝛ rubea ex
flegmate grosso gignit̄ ex his aliqua leuia
describā cū abunde magis de eis ī mafia
flegmatica sit dicēdū. Cōueniēs itaqꝫ huic
casui mastica° fit ex solo mastice et cū co
pōt aliqua paucula pipis grana ul' cubeba
rū aut paꝝ corticis radicis capparoꝝ adiū
ger̄: ꝛ talis masticatio trib⁹ cōtinua dieb⁹
stomaco uacuo fiat. Et ꝗ pscriptis oīb⁹
masticatoriū suaui⁹ bre cupit nouā lini tel
lam bene mōdā mastiect. Sed sternuta
tionē ubi fieri iusseris cū̄ tella ul' aliqua
huiuscemodi nariū cartilagines porrigat.
Sic etiā quotiēs libuit puluerizatū na
rib⁹ īsuflat ut cinamomū piper zīziber:
et similia ꝛ si fortius ipius maiorane aut
blitis succus cū̄ quo si lib̄ mellis parum
adiūge. At potētior istis succus yreos
existit. ul' facias sic. ℞. aque maiorāe ul' ei⁹
decoctiōis. ℥. i. māne granate. ʒ. iij. dissol
uat̄ in ea ꝛ colet̄ ex aqua postea caput pur
giū fiat. Gargarisma ī hoc cōueniēs casu
ex aliq̄ ꝺcoctōe ysopi cū oximelle simplici
aut oximelle sqlitio fiat. Et ō his sic bre
uit̄ ptrāsiui cū seq̄ntib⁹ ī capl'is taliū nar
ra° sit magis necessaria. Euacuata mā uel
ei⁹ pte maiori applicari capiti possūt que
ipsū cōfortāt que quoqꝫ malā cōplexio
nē sup qua ꝺrelicta sit remouent ꝛ in hoc
casu ex camomelīo oleo ul' anetino pungi
frōs ꝛ tēpora solēt: ul' ex fabis uiolis rosis
ul' camo. si calidū magis cupias decoctis
emplastrū capiti applicādū cōficce. Uel
facias sic ꝛ h̄ tā seq̄nti ꝙ̄ pscēti cap° ꝯuenir
pōt. ℞. croci. ʒ. i. ß. opii. ʒ. ß. rosaꝝ. rubeaꝝ.
℥ ß. fiat ēplastrū cū cepe decocto h̄ eiꝫ do
lorem sedat ac somnū inducit ꝛ sic ꝯuenit
ubi uigilie pp dolorē adessēt. Uel facias
sic ꝛ ē ī cāu illo maximū ꝯueniēs. ℞. aloes
℥. ß. ꝛ cū oleo ro. ꝛ aceto dissolue ꝙ postea
frōti ꝛ tēporib⁹ applica. Et ego alias addi
di paꝝ farine fabaꝝ ꝛ ē mirabile. De his
plura ī sequētib⁹ capitul' describtur⁹ sum
que huic capl'o forsam cōuenire possunt.

Duodecimū capl'm qual'r flegma dolo
rem capitis efficiēs digerēdū sit ac tā per
medicīas solutiuas ꝙ̄ caput purgia sternu
tationes. gargarismata ꝙ̄ p masticationes
euacuari debeat.

Et si flegma dolorem capitis
efficiēs m'tiplex eē possit hic
tamē comunē oīb⁹ curam de
scribā. medic⁹ itaqꝫ suo cāu
ꝯueniētiora medicamia ex īfrascriptis eli
gat. nā ī uiscoso magis flegāte potētiorib⁹
īcisiuis utēdū erit ꝛ s̄m exigētiā ī aliis ad
hūc modū fiat. ut ergo ad actū praticū de
ueniā esto flegma peccet. psepe tū patiens
iuuenis ac uenosus existit cōuenit quo in
cāu flobothomia op⁹ ē. sed p⁹us eēs super
fluitates educende sunt.
Quod si cum clisteri. ℞. sticados malue
floꝝ camomile floꝝ borag. sumitatum cau
lium ru an̄. ꝟ. i. fiat decoctio de qua ac
cipe lb. i. ß. ī q̄ dissolue cassie pulueris zu
cari an̄. ℥. i. yere pigre: ℥. ß. ul' dyafinicōis
seu electuarij idi tm̄ deī olei cōie. ℥. iij. sal'
triti. ℥. i. fiat clistere. Qō si p ienitiuū pota
bile poti⁹ efficere uolueris. ℞. cassie aut
māne. ℥. i: ß. dissoluat̄ cū aq̄ lactis uel aqua
decoctionis ciceꝝ ru. uel aqua zuccari ru.
seu aqua mellis ul' cū brodio pulli adden
do mellis ro. ℥. i. ꝛ fiat pot⁹ quē tuo infir
mo ī aurora propina. Comunib⁹ supflui
tatib⁹ eductis ubi flōia op⁹ sit eam facc.
Deide si materiā pp m'titudinē minorar̄
necesse sit ex īfrascriptis solutiuis tibi unū
elige ī minori dosi quasi si materia digesta
foret exhibēdū. Ad eā vo postea que re
māserit digerēdū. ℞. mellis ro. co. oximel
lis squilitici ꝛ si foret descriptiōe democri
ti meli⁹ eēt. an̄. ℥. i. ß. aquaꝝ betōice feniculi
ꝛ floꝝ sambuci an̄. ℥. ij. pro duab⁹ uicibus
misce. Quod si tū clarificare libet aro
matizet̄ cū nuce muscata: Uel aliter. ℞.
oximellis simplicis. sirupi desticados an̄.
℥. i. ß. cū prescriptis aquis ut p⁹us facito ꝛ
tociēs de sirupo dabis donec mā digesta
tibi uideat̄. Interea tamē bonū erit cli
stere pscriptū aliquotiens īponere. Et
ubi sirupū magistralē huic casui ꝯueniētis
simum exhibere uolueris. ℞. isopi sicce

cuscute calamenti betonice maiorane florũ rosmarini florꝝ sambuci thimi cordumeni leuistici an̄. M. ß. sticados. M. i. ß. passularꝝ ʒ. ß. radicu3 peonie feniculi apij an̄. M. ß. fiat decoctio cũ. lb. iij. mell' ɀ. lb. ß. aceti sqlitici. et fiat sirupus aromatizat⁹ in rebus ĩfra scriptis. ℞. nucis muscate. ʒ. i. seminis peonie. ʒ. ß. ɔquassent. ɀ in petia rara ligẽtur ɀ cũ sirupo ad pfectionẽ dequoquantur. in eo semp buliat interdũ petiã illã cõprimẽdo. De tali sirupo cũ pscriptis aqs ʒ. i. ß. p uice detᷓ. Materia digesta cũ. ʒ. i. seu. ℈. iiij. pillularꝝ cociarꝝ descriptione almãsoris educẽda erit. aut cũ tñdem pillularꝝ turbithidarꝝ seu aurearꝝ. Sꝫ si per potionẽ id potiꝰ infirm⁹ pdiligeret fieri. ℞. cassie. ʒ. i. diafinicõis. ʒ. ß. dissoluat cũ decoctione sticados maiorane ysopi cuscute thimi liquiricie passularu3 ɀ extracta cassia. ʒ. i. sirupi de sticados addat. et potio fiat. Uel al'r. ℞. turbith abrasi. ʒ. iij. ʒʒ. ʒ. i. infundatur in. ʒ. iiij. pdicte decoctionis ɀ horis. iij. in infusione dimissis fortis expressio fiat cui postea siru. de sticados adde. ʒ. ß. ɀ optime facias in forma boli. ℞. diafinicõis. ʒ. ß. uel. ʒ. v. pul'. sticados pul'. seminis peonie an̄. ℈. i. zuccari q̃tum sufficit. ɀ bolus daurat⁹ fiat. In formã pul'. ℞. turbith. ℈. iiij. ʒʒ. ʒ. ß. seminis peõie sticados. ℈. i. zuccari ad põdus oium. ɀ fiat puluis quẽ cu3 brodio aq̃ lactis aut uino calido sumat. Pluribꝰ ĩ locis materie flegmatice cõuenientia solutiua descripsi. Digestiua quoqꝫ ɀ precipue in eo de febri. q̃ obrẽ hic sic breuiter ptrãsiui. Sꝫ in casu illo memor esto capiti aliquid appropriatũ tã digestiuis q̃ in solutiuis ipis adiungere. Sane materia talis raro aut nũq̃ tota pot p talẽ purgationẽ educi. sꝫ ei⁹ parte maiori p uniuersalẽ purgationẽ educenda solem⁹ ad pticularia euacuãtia deuenire. qđ p caputpurgia sternutatiões gargarismata masticatiões fiet cõuenieter. Quãtum uero ad caputpurgia bis uti poteris q̃ pcedẽti cap'lo descripta sunt. Et ubi fortius succ⁹ foliorꝝ enule cãpane p se. aut succus yreos aut caulium cu3 lacte mulieri mixt⁹ per nares attract⁹ uel parꝝ succi cucumeris asinini cũ aq̃ maiorane cõmisce ɀ idẽ fiat. Et si naribꝰ prurit⁹ aut ardor restet cum calida aq̃ lauent. aut oleu3 uiolatum p nares attrahat. Uel nigella p die3 cum sua nocte infusa in aceto permaneat. deinde exicet. postea teret cum aq̃ maiorane seu decocitõe eius per nares attrahat. hoc. n. caput suauiter purgat. Nõnulli nigelle loco castoreo utunt. Alij cu3 aq̃ maiorane seu ei⁹ decoctiõe hyerãpigrã benedictã seu aureã alexãdrinã dissoluunt. plurimi quoqꝫ succum rute capiunt. ex q̃ ex pdictis aliqđ unum miscet. ɀ caputpurgiũ faciunt. uel de felle anceris cum lacte mulieris parꝝ misce. et idẽ facias. nã prescriptorꝝ quidẽ ɔueniẽs caputpurgium.

Sternutatoriũ uero cũ puluere piperis piretri seu alteri⁹ aromatis acuti aut cum puluere radicis el'bori albi cõueniẽter fiet. Gargarisma ãt sic facias. ℞. ysopi sicce. M. i. thimi saluie an̄. M. ß. passularu3 corticũ capparorꝝ an̄. ʒ. ß. sinapis. ʒ. ß. cõq̃sent. et fiat decoctio de q̃ accipe. ʒ. iiij. oximellis sq'litici. ʒ. ij. misce. ɀ cũ eo mane stomacho uacuo gargariza potes ĩ decoctione piretrũ cõquassatũ addere aut piper. et erit huic casui ualde cõgruũ. sed masticatoriũ cõueniẽs sit cũ mastice granis pipis nigri quidẽ additis aut cubebarꝝ uel parũ ex radicũ capparorꝝ corticibꝰ. Uel facias sic. ℞. macis. ʒ. i. piretri. ℈. ij. staphisagrie corticũ radicũ capparorꝝ cubebarꝝ an̄. ʒ. ß. sil' oia cõquassent ex qbus saccellus ex tella fact⁹ impleat. quẽ tũc infirm⁹ mane stomaco uacuo per dimidiã aut p horam itegrãm masticet semper qđ in ore pfluit expuẽdo. Uel facias sic. ℞. pipis nigri staphisagrie an̄. ʒ. i. passularꝝ enucleataru3. ʒ. ij. misce. ɀ ut supra sil' oia masticentur. Habes ergo tã uniuersalẽ q̃ pticularem modũ q dolores capitis efficit euacuandi mei qđ ĩ oĩ tpe deuertere multũ pdest. q ut precedẽtibꝰ dictũ ẽ cũ uentosis ligatis fricatiõibus ɀc. cõuenieter fiet. Cũqꝫ predicta facta fuerint ad capitis confortationẽ doloris sedationẽ seu alicuius male cõplexiõis remotionem alia fiẽda sunt. de qbus te in sequẽs capm copiosiu3 faciet.

Decimum tertium capm de his q̄ uicio flegmatis doles cōfortāt ac dolorē sedāt. Et malaȝ cōplexionē frigidā si q̄ derelicta uel q sola dolorem capitis effecerit remouent. Et de sex reȝ nō naturaliū regimine.

Quę caput cōfortant dolorem ac lā cōplexionē frigidaȝ si qua derelicta sit amoueant sunt in pn̄ti capo describēda. Sed hoȝ nullum nisi materia euacuata ant eius pte maiori nunq̄ facere p̄sumas. Et ista sunt sacellatōes unctiōes epithimata embrocatiōes ⁊ emplastra.

Quātum ad primū accipe sal minutū ⁊ cū milio sacellū imple quē calidus tonso capiti suppone cū cū infrigidari incipit calidius renouādo. hoc.n. si multotiens fiat caput calefacit uētositatē resoluit ⁊ dolorē sedat. Uel facias sic. ℞. baccaruȝ lauri olibani sandarace añ partes eq̄les. Ex his sacellū reple quē sup cadēteȝ laterē asper sum aceto calefacias ut supra capiti suppone. Aliq p̄scriptoȝ loco sacculo ex granis sinapis cū semine nasturcij repleto ⁊ ut p̄ us calefacto usi sunt. Ul' imple ex pulegio sacculū aut camonila bethonica absinthio meliloto brancha ursina uel aliquo taliuȝ q̄ ut supra calefacto utere. Reperiunē.n. q̄plurima q̄ ad sil'es fiēdas sacellationes peroptima sunt. et talia p horam aut duas cōtinuāda erūt. Sȝ ad cerebri ⁊ totius capitis cōfortationē sepenumero infrascripto sacculo usus quē p aliquot mēses patiens in capite cōtinue defert ⁊ ipē. ℞. florū camonille bethonice berbenę maioris ac absinthi sicci rosaȝ rubeaȝ sticados florum rosa. añ quartā parteȝ unius. M. sandarace. ℥. ß. folicul ex fenegrana tinctoȝ añ. ʒ. ß. ligni aloes. ℈. ij. Et si addenē. ʒ. i. ambre eēt melius. ꝯquassentur ⁊ fiat ex sindone de grana ad bireti formaȝ sacculus imbastatus qnē ex rebus p̄scriptis facias. et taȝ dic q̄ nocte in capite deferat. Unctiōes aut ex oleis calidis ut anetinū camo. de costo de lilio yrinū de spica ⁊ cōsil'ibus i hō casu ualēt multuȝ. Uel facias sic. ℞. pulueris costi i spicę celtice castorei mirtilloȝ añ. ʒ. i. olei de costo. ℥. ij. cere paȝ. ⁊ fiat unguētum. Uel aliter. ℞. olei yrini aut de lilio. ℥. ij. olei anetini. ℥. i. pulueris radicis yreos. ʒ. ij. castore. ʒ. ß. folioruȝ rutę siccę bacbaȝ lauri añ. ʒ. i. cere paȝ. ⁊ fiat unguētuȝ cū quo timpora ⁊ caput ilinias. Uel hēas costū puluerizatū quē cum succo rutę misce. ⁊ ex eo frōtem ⁊ timpora epithima uel ex mitridato cū succo mētę distemperato idē facias. uel ex succo calamēti cū succo ūpitę mixto. ul' ex succo apij solo seu sauine actu tn̄ calido. Uel accipe cinerē capil'. q̄i modico laudani addito cuȝ succo rutę aut betonicę misce. et ut supra epithima fiat. hoc.n. ultra credibile caput calefacit. Ego āt i isto casu aq̄ ardēti sepenumero usus sum. ⁊ ē in casu isto domesticū ac cōueniens satis epithima. Embrocatio uero huic casui cōueniens hoc mō fit. ℞. betonice sticados camomille folioȝ lauri lauādule absinthi succi rutę pulegij añ ptes eq̄les buliant i aq̄. olei cōis sexta parte addita. ⁊ ex tali decoctione embroceē caput. alij radices cucumeris asinini i aq̄ et oleo ut supra ꝯquoqūt. ⁊ ex tali decoctiōe embrocationē faciūt. ⁊ ex cōtritis radicibus emplastrū successiue. Embrocatiōe iā ista ⁊ emplastratione successiue inquit Auic. prima tertij de cura emigranee q̄ materia lis quidā indifferēter omnes alias emigraneas curabat. Et ut ad emplastra omnia deueniā hoc summe laudat. ℞. bacarū lauri origani añ. ℥. i. fiat puluis ex quo cuȝ folijs betonica cōfectis aut eius succo ēplastrū face. Uel facias sic. ℞. olibani masticis añ. ℥. i. sanguinis dracōis boli armeni añ. ℥. ß. incorporeē cū succo urtice gre. aut cū ea cōtrita. ut supra fiat emplastrū. Uel facias sic. ℞. brāce ursine cētauree minoris betonice urtice añ ptes eq̄les de quo quautur cū tribus uini partibus et olei anetini quarta pte. ⁊ fiat emplastrū. Et alij fabas decoctas cū decocto iaȝ alco pistāt. ⁊ emplastrū faciunt supra. ⁊ ubi dolor importunus foret seu ut plerūqȝ accidit itolerabilis i q̄ uis p̄scriptorū adde paȝ opij. q̄d ego sepe feci. ⁊ mihi dono dei bn̄ successit. Et hic medicinaliū reȝ esto finis. Quātū uero ad sex reȝ nō naturaliū regimē ex carnibus utatur mōis duoȝ dentiū lactātis uituli. p

dicis·fasiani auium rubaliũ galinarũ iuue
nũ caponũ et simlliũ fruct⁹ deuitet·pisces
quoq3 fercula de pastu ⁊ legumia· uinũ tẽ
perate limphatũ bibat·plurimũ exercitiũ
sibi ꝯuenit ac anq̃꜡ surgat tibiaꝝ coxaru3·
ac ceteroꝝ mẽbroꝝ fricatiões ĩ reumatica
camera nõ dormiat·calidũ caput teneat ac
tõsum·⁊ cũ mane aspso pãno confricet ac
pectinet·⁊ si pecten ex arietis cornu foret
nihil supra· Sit somn⁹ solito breuior·⁊
bñficium uẽtris õi hẽre pcuret·Ad qõ ha
bendũ si natura lenta foret cu3 clisteri pre
scripto iuuet· ¶ Decimũ quartũ capl'm
de cura doloris capitis q a mel'ia puenit.

u Bi melãcolia dolorẽ capitis effe
cerit totũ regimẽ sex rez non na
turaliũ ad calidũ ⁊ hũidu3 decli
net facito. ¶ Legumĩa quoq3 uitet·porros
cepe aleũ carnes anat· anceris cerui lepo
ris ⁊ sil'ium·uinũ debite limphatũ bibat·
Uitã ducat letã·tẽperate se exercitet· sit ĩ
uictu sobri⁹·et uẽtris õi die debitũ hẽre p
curet ĩ q̊ si natura pigra foret·cũ ĩfrascrip
to clisteri iuuet·℞·maluaꝝ matrum stica
dos blitis mercurialis añ·M·i·fiat decoc
tio de q̃ accipe· lb··i·ß·in q̃ dissolue cassie
pulueris zuccari añ·℥·i· hyerepigre· ℥·ß·
olei cõis·℥·iij·salis triti paꝝ·⁊ fiat clistere
¶ At si lenitiuã potionẽ infirm⁹ tuus ꝑdi
ligeret·℞·capilloꝝ ueneris floꝝ boragis
buglos·sticados maiorane·camedrios añ·
M·ß·prunoꝝ numero·vi·tamarindorũ·℥
ß·epithimi·M·ß·fiat decoctio cũ q̃·℥·i·ß·
cassie aut mãne dissolue·⁊ sirupi de stica
dos et uiol'·añ·℥·ß·adde ⁊ fiat pot⁹ quem
alia sine custodia ĩ firmo tuo ĩ aurora ꝑbe·
¶ Sane ⁊ si raro accidat reperiẽ tñ infdũ
paties iuuenis uenosus ac flebothomie as
suetus qui in hoc gradu a minutõe grãde
iuuamẽ assequeret· ¶ Supfluitatib⁹ ergo
cõibus eductis ubi opus fuerit cephalicã
incide aut nigrã·his factis si materiam mi
nuere libet decoctioni ꝑscripte folliculoꝝ
sene ac polipodij añ·ʒ·ij· adde et cum tali
postea decoctione cassie·℥·i·dissolue diafi
niconis ꝯfectionis amech añ·ʒ·i·sirupi de
sticados sirupi uiolarũ añ·℥·ß·⁊ fac potũ·
uel facias sic·℞·agarici·ʒ·ij·salis gẽme·ʒ·
ß·℥℥·pulueris sticados añ·℈·ij·infundanẽ
in aqua lactis uel in descripta decoctione
addẽdo·℥·ß·oximell' squirici et horis·xij·
in ĩfusiõne dimissis fortis fiat expssio· cui
adde·℥·i·cassie cũ decoctione suprascripta
dissolue· ¶ Et si ad hãc intẽtionẽ bollu3
uolueris·℞·diafiniconis·ʒ·i· confectionis
amech·ʒ·ii·ß·seminis peonie sticados añ·
℈·i·zuccari quãtum sufficit·⁊ fiat bollus·
In pillulaꝝ forma·℞·pillulaꝝ indarũ uel
de lapide lazuli·℈·ij· pill'·cocciaꝝ almãso
ris·℈·i·fiant pillule·vij·cum his solutiuis
uel alijs equalẽtibus materia minorata·nã
plurima alia sunt solutiua huic ꝓposito fa
ciẽtia alijs ab auctorib⁹ posita ad residui
digestionẽ·℞·oximell' sqlitici·⁊ si descrip
tione democriti fuerit qua3 mesue recitat
ꝑualebit·℥·ij·sirupi uiol'··℥·i·aque buglo
se melisse scolopẽdrie uel floru3 sambuci
añ·℥·ij·ꝓ uicibus duab⁹ misce·quẽ si clari
ficare libet cũ nuce muscata cũ aromatiza·
¶ Uel ꝑscriptaꝝ aquaꝝ loco infrascripta
utere decoctione·℞· capilloꝝ uene stica
dos scolopendrie floꝝ boraginis ⁊ buglo
se añ·M·i·ß·ligricie passulaꝝ añ·℥·ß· epi
thimi·M·i·⁊ fiat decoctio·⁊ si huic ꝓposi
to sirupũ magr̃ale3 faciẽte3 hẽre uolueris
℞·sticados camedreos scolopẽdrie melis
se floꝝ boraginis ⁊ buglosse añ·M·i·radi
cũ apij feniculi corticũ radicum caparorũ
añ·M·ß·passulaꝝ folliculorũ sene polipo
dij añ·℥·ß·epithimi·M·i· fiat decoctio et
cu3·lb·iij·zuccari et·lb·ß·aceti squilitici si
rupus aromatizat⁹ cũ nuce muscata fiat·q̊
prescriptoꝝ loco utere· Materia digesta
q̊uis ex solutiuis prescriptis dato dosim
ßm ꝙ tibi uidebiẽ adiungẽdo ad materie
digestionẽ ꝓut sepe dictũ ẽ face· ¶ Cunq3
uniuersalis purgatio facta fuerit si ꝑticu
lari opus erit·caputpurgijs sternutationi
bus et cetera in capl'o precedenti descriptis
utere·⁊ sic primũ ordinẽ obserua· ¶ Uer
ex decoctione maiorane seu eius succo ma
gis sit cõueniẽs huic proposito caputpur
giũ q̃꜡ ex alijs· ¶ Decimu3 quintũ cap[m]
de his que cuiq3 dolori capitis indifferẽ
ter appropriate ualent.

u Tãmodo cure doloris capitis ꝑ

proprietatē euenientis finē faciam. nōnul la cuiqȝ dolori capitis indifferēter appropriata inscribere hic libet. ut est turturis aquatice sanguis fronti ac timporibus illinitus. hic. n. capitis quēlibet dolorem sedat. Anulus itē in quo pars umblici infantis nati recēter includitur gestatꝰ. in digito ab oī dolore capitis hominem preseruat. Idē quoqȝ facit muris caput ī linea pctia inuolutū. ꝛ continue super se portatum. Aqua uero plinius inquit. que post potū bouis uel asini remansit ab infirmo potata dolorē omnē capitis illico sedat. Si os uerticis aquile in corio cerui ligetꝰ. ꝛ dextrū supra timpꝰ dextrū dolens apponatur uel sinistrū supra sinistrū indilate dolorē illū remouet. ¶ Iteȝ si pars dolēs capitis dextra ꝛ arietis dextro cornu pectine facto caput pectinetꝰ. statim illius partis dolor soluitur. ac ēt si pars sinistra ex pectie ex sinistro cornu facto pectinetꝰ. ¶ Si limacie testis amotis frōti illiniatꝰ dolorem sedāt. Ex berbena boligario pulegio seu politrico corona facta et capiti supposita mirabiliter capitis dolorē sedant. Et idem facit plātago suspensa collo. Gilbertꝰ. Pectinatio capitis cū pectine eburneo ualet ī oī dolore capitis. ¶ Decimū sextū capitulum de cura doloris capitis.

S Uperest dolorē capitis per communitatē factū curandi nunc modū inscribere. si igitꝰ ex uitio capitis fiat ex descriptione in. 13° capº facile deprehēdes. Et tūc cū aq̄ tepida ꝛ aceto ꝛ modico olei cōis permixta uomitū puoca. ubi. s. īfirmꝰ tuus hoc leuiter faciat. uel. ℞. sirupuȝ acetosum simplicē cū aq̄ raffani. aut oximellꝭ simplicis seu cōpositi uel sqlitici. uomitu facto dētes cū uino lauētur calido. At ubi p successum materiā educere uolueris ꝑm exigētiam eā post digeras. uerbigrā si colera pura fuerit. ℞. oxizacare simplicis. ℥. i. ß. aquarū endiuie absinthi cicoree aā. ℥. i. p una uice misce. Si colera citrina. ℞. sirupi de bisantijs. ℥. i. sirupi acetosi simplicis. ℥. ß. aque endiuie feniculi absinthi aā. ℥. i. misce p una uice. si colera uitellina ℞. oximellꝭ simplicis. ℥. i. ß. aque absinthi fenic. cicoree aā. ℥. i. misce pro una uice. Et si pdictos sirupos ut magis dlicati sint clarificare libet receptas dupla et cū cinamomo eas aromatiza. Digesta materia in casu primo. ℞. cassie. ℥. i. electuarij de succo rosarū. ʒ. iij. sirupi uiolꝭ. ℥. i. dissoluātur cum decoctione prunorum tamarindorum capillorū ue. florum boraginis buglosse uiolarū liquiritie ꝛ passularum. et fiat potꝰ. In casu secundo loco electuarij de succo rosaruȝ diafiniconis tm̄dem pone. Uel facias sic. ℞. reubarbari. ʒ. ij. ß. spice grana. iiij. infundātur in aqua lactis uel aqua absinthi uini albi par addēdo ꝛ boris. x. in infusione dimissis fiat fortis expressio. Cui adde cassie ut supra distēperate. ℥. i. ꝛ sirupi uiolati tm̄dē. ꝛ fiat potus. Si per pillulas da pillularū de reubarbaro. ʒ. i. ꝛ harū loco ī colera citrina aut uitellina pillulas aggregatiuas exhibe. per bolluȝ in colera pura. ℞. electuarij de succo rosarū. ℥. ß. zuccari q̄tū sufficit. et fiat bolus. pro colera citrina uel uitellina. ℞. diafiniconis. ℥. ß. et cū zuccaro bolū fac. ¶ Et qa in passionibus stomaci d sirupis huic proposito pertinētibꝰ te deo duce copiosum faciā. his paucis uolui eē contētus. At si effumans materia ad caput dolorē efficiens flegma fuerit qualecunqȝ illud sit si cōmode potes p uomitū eā educas ubi non sit eam digeras. ℞. oximellis squilitici. ℥. i. ß. sirupi. de radicibꝰ acetosi ℥. ij. aquarū absinthi apij feniculi aā. ℥. ij. p uicibus duabus. Et si delicantie gra eū clarificare uolueris aromatizetꝰ cum cinamomō. ¶ Materia digesta cū pillularum cochiarum. ʒ. i. seu. ℈. iiij. ʒʒ. ℈. ij. zuccari ad pondus omniū. ꝛ fiat puluis quē pro una uice totū prebe. Aut. ℞. cuscute ysopi capilꝭ ue. aā. ℳ. i. liquiritie passularum aā. ℥. ß. fiat decoctio ī q̄ cassie. ℥. i. dissolue diafiniconis. ʒ. iij. ulꝭ hyere pigre. ℥. ß. mellꝭ ro. ℥. i. ꝛ fiat potꝰ. ulꝭ ℞. hyere pigre. ʒ. vi. zuchari quātū sufficit ꝛ fiat bolꝰ. his gꝰ ulꝭ alijs solutiuis ī pprijs caplꝭis dscribēdis mā euacuata cū ɔfectionibꝰ unguētis pulueribus ꝛ alijs put idē passiōibꝰ stomaci reperies cū ɔforta. ¶ Materiā autē melicam si uomitu euacuerꝰ nō potes. ℞. sirupi d bi

zãtıȷs.ʒ.ij.ſirupi uiolati.ʒ.i.aquaꝝ bugloſ
ſe ſcolopẽdrie floꝝ ſãbuci au t fumiťe añ
ʒ.ij.ꝑ duab⁹ uicib⁹ ⁊ ubi clarificeť cũ cia
monio aut ligno aloes aromaticeť. ¶Ma
teria digeſta cũ.℈.ij.pill'aꝝ ꝺ lapide lazuli
ſeu idaꝝ ⁊.℈.i.pillu.ſtomaticaꝝ ãt cotiaꝝ
eã euacues/uel ſic.℞.foliculoꝝ ſenetarta
ri añ.ʒ.i.thimi.℈.ijʒʒ.ʒ.ß.zucari ad põd⁹
omniũ ⁊ pro una doſi fiat puluis./Uel ſic.
℞.ſcolopẽdrie yſopi cuſcute capil'.ue.flo
rũ borag.buglоſſe lupuloꝝ añ.q̃rtã ꝑtem
uni⁹.M.ſene.ʒ.ij.polipodij.ʒ.i.ß.ligricie
paſſulaꝝ añ.ʒ.ij.ß. epithimi.M.ß. decoc
tio ĩ qua.ʒ.i.ß.caſſie diſſolue. ꝯfectionis
amech.ʒ.ij.ß.diafiniconis.ʒ.i.ſirupi ꝺ radi
cib⁹ ſine aceto.ʒ.i.fiat pot⁹ ¶In boli for
mã ℞.ꝯfectiõis amech ʒ.iij.diafinicõis.ʒ.i.
ß.zucari quãtũ ſufficit ⁊ fiat bol⁹ ꝺaurat⁹
¶Plurima ad hoc propoſitũ faciẽtia deo
duce ĩfra reperies qua ex cã de his ĩfra ex
ꝑte trãſiui.Sic g̊ ul'aliť euacuata materia
pro ꝯfortacione ſtomaci ſi op⁹ fuerit ap ꝓ
pria q̃ ſi de⁹ uoluerit hoc ꝯpleto tractatu
lo deſcribã capitula trãſiui.Quãtũ ad ci
bi ⁊ pot⁹ ĩfraſcriptis omnib⁹ caſib⁹ regi
mẽ ꝯueniẽs omnia cibaria q̃ ad caput faci
le fumãt uitãda ſũt.ut porri cepe aleũ cau
les nuces pãis loleati⁹ ⁊ ſimilia. Uinũ de
bile bibat ĩ fine ꝑſt⁹ reppellẽs fumos ali
quid ſumat ut paꝝ diacitonitẽ de zucharo
ſine ſpecieb⁹.ul' aliquot coriãdros ꝑpera
tos ſeu modicũ panis aſſi.poſt tamen hoꝝ
comeſtionẽ nichil bibat de die nũꝗ dormi
at per horas ad min⁹ duas añꝗ uadat dor
mitũ maneat poſtꝗ nihil bibat. Et qa do
lor capitis uicio ſtomaci ꝓueniẽs plurib⁹
ẽ hominib⁹ poſtꝗ uelẽt familiaria ad eũ
ꝓculdubio pelle^m^ ĩfraſcriptas pillulas
mirabilles adĩueni ℞.ozimi gario.ro.ru
bearuz croci xilobalſamſami carpobalſa
mi ſticados ſpice lignũ aloes aſſari ſgnãti
ſe peonie.añ.ʒ.ß.dragagãti bdelij añ.℈.ij.
macis.ʒ.ij.radicis brionie.ʒ.v.aloes epati
ci.ʒ.iiij.ß.fiat cũ ſirupo de ſticados maſſa
ex qua cũ op⁹ fuerit pill'as ꝯfice de qbus
ſm exigẽtiaz tres aut qnqz ꝑ duas horas
añcenã ꝑbe ad min⁹ in eb domoda ſemel
ſtomacũ ꝯfortãt appetitũ incitãt ⁊ a pu
tridis humoribus cũ ſuauiť ſine ĩmoleſtia
purgãt uiſũ auditũ memoriã ac omnes ali
os ſeſ⁹ corroborãt ac caniciẽ tardãt. Hẽs
igiť q̃liť dolor capitis uitio ſtomaci ꝓue
niẽs curãd⁹ ſit tamẽ ſi aliqua mala q̃litas
in capite derelicta fuerit ĩ precedẽtib⁹ ca
pitulis modũ eaz pellẽdi iuenies. Sane ſi
epar ſi ſplẽ ſi renes ſi matrix ſiue aliud ꝗ
uis mẽbrũ doloris capitis cã fuerit ĩ illo
mẽbro peccatũ exiſtẽs corrige.Et hoc ĩ ca
pitulis ꝓprijs regre.ĩ qbus taliũ mẽbroꝝ
uicia curãda deo ꝑmittẽte deſcribã.nã ſi
capitis dolor ab eis pẽdeat ill' curatis et
dolor ⁊ ſepe quoqz ut habitũ. ẽ tã olẽtiũ
ꝗ redolẽtiũ odorũ cã dolor capitis ĩduci
tur.⁊ hoꝝ cura odoꝝ ꝯrioꝝ olfatio.Et ꝯſi
miliť qlibz dolor capitis a quauis extrĩſe
ca cã ꝓueniẽs ſi ea ad ꝯriũ ꝑmuteť illũ do
lorẽ curabis..Quod ſi aliqua mala q̃litas
reliquať ut eã pellas a ꝑcedẽtib⁹ ſuccurſũ
pete. Poteſt iť dolor capitis ab apãte ꝓ
uenire cui⁹ cura eſt illi⁹ apãtis cura quaz
auxiliãte deo in ꝓximis capl'is dicturus
ſũ. Et ſi febris dolor illi⁹ fuerit cã ꝓut in
meo de fe. te docui febrẽ cura ⁊ aſcẽdẽtes
fumos cũ oleo ro.aceto ꝑmixto frõtẽ et ti
pora epithimãdo repelle. Qꝺ ubi ad hãc
ĩtẽtionẽ alijs tibi op⁹ fuerit ſupra ad quar
tũ capl^m^ uade. ¶Et quia ad omniũ capitis
doloꝝ ꝯplẽdam curam ſuccurſũ nõ ſoluz
a precedẽtib⁹ ſed etiã a ſequẽtibus qbus
dã capl'is petẽdũ ẽ ꝑſeť capl'i hic finis eſto

¶Tractatus ſecũdus de uertigine et ſco
tomia.duo continens capitula.

¶Primũ capitulum quid ſit ṽtigo et ſco
tomia:et que ĩporum ſunt cauſe.

Quiuſlibz doloris capitis ꝑ ꝓprie
tatẽ attẽta cura ut domĩe freneſi
ꝑſẽtẽ locũ ac comodarẽ iam cal'az
ꝯprehẽderã ſz ecce dña ṽtigo ſua cũ ſororẽ
ſcothomia.Et ſi omĩa ĩquit mihi ĩ girũ de
uolui uideãť ⁊ ſorori mee circa oculos ue
luti uolãtes apparenat tamen recte iudi
cam⁹ ut loc⁹ ꝑſẽs nobis digne ꝯuẽiat.Que
ṽo aliť q̃ſi doloris capitis ſcꝺ^m^ ſpẽꝝ diṽſi

tatē curā recipim⁹. ¶ Cū igit̄ nos tibi mani
festas fecerim⁹ cās u̅ras ⁊ signa taꝫ ꝓnosti
ca q̄ꝫ demōstratiua descripseris q̄liter cu
rari debeā⁹ ad curā doloris nos remitte.
His auditis hūc locū potius q̄ꝫ frenesi da
re disposui cū illa cura in capl'is p̄cedētib⁹
iā posita sit. et ut rē stati aggrediar. ¶ Di
co ꝙ uertigo interdū accidit cū hō circula
riter seipꝫ mouet. q̄a sp̄ibus uisibilib⁹ cir
culariter motis non ita cito quiescūt. ⁊ ita
cū ille tūc uidet ī girū moueri putat. ¶ Fit
itē si rē circulariter motā q̄s diu īspexerit
q̄a species ille in organo uisus aliquādiu
reseruātur. ⁊ obiectū suum q̄ꝫ primo nō ali
ter moueri putāt. quo fit ut bonus hō ad
huc oīa ī girū moueri putet. ¶ Experiētia
eīm uidemus ꝙ siquis rē ualde lucidā ali
quādiu aspexerit. et ad aliā partem se uer
tat. rē illam se uidere interdū iudicabit. et
tadiu dōec ille species euanescāt. ¶ Cūq3
sepe anteq̄ꝫ abeant notabile t̄ps transeant
ɔcludebat magister me⁹ blasius permen
sis ꝙ stat uidere aliqd q̄d nō sit. q̄a sp̄eb⁹
illis fortiter imp̄ssis anichillat̄ seu corrum
pit̄ uisibile. et tunc per sp̄es istas tu iudi
ces ⁊ nō nisi obiectū cuius sūt sp̄es. quare
et cetera. ¶ Sed blasio cū ancillis dimis
so ad ꝓpositū de uertigine ꝓut supra cau
sata mētionē aliam facere nō intēdo. cū cu
ra per illoꝝ remotionē obiectoꝝ fiat. Sꝫ
uertigo de qua hic itendit̄ a uaporib⁹ sub
tilibus cū uētositate mixtis et in cerebro
seu in uijs spirituū debiliū genitis uel ad
alias aliūde uenientibus ꝓuenit. q̄ sp̄us uisi
biles ad idē existētes in giꝝ mouēt. pp̄ q̄d
extrinsec⁹ uisa moueri in giꝝ quoq3 uide
antur. Ex quo p3 ꝙ uertigo nihil aliud est
q̄ꝫ spirituū uisibilium in girū cōmotio pp̄
uaporē subtilē cum uētositate mixtū in ce
rebro ⁊ in uijs sp̄s exn̄te cāta p̄ quas pati
ens semp̄ uisa ⁊ interdū seip̄m in giꝝ moue
ri putat. ⁊ iō dr̄ uertigo a uerto uertis. ¶
Sed cuꝫ seip̄m uerti putat non se regit. et
cui appodiet querit et nō inueniēs cadit.
¶ Est tn̄ inter hāc et ep̄l'iaꝫ dr̄ia. q̄a ī ep̄l'ia
fit tortura spasm⁹ atq3 spuma in uertigīe
nequaq̄ꝫ. ¶ Scotomia fit a uapore grosso
existente in anteriori cerebri parte in uijs

.s. uisibilium spirituū qui nō circulariter
mouētur sed quiescūt illoꝝ sp̄ebus in hu
more cristallino receptis in sensu cōi simi
litudinē suam imprimūt. ⁊ sic bon⁹ hō ma
le iudicans nebulas muscas uel aliq̄d hu
iusmodi extra oculum se uidere putant. ⁊
iō dr̄ scotomia a scothos q̄d ē uisio. ⁊ mia
musca. q̄a uisio muscaruꝫ. q̄a scotho añ ocu
los suos muscas uidere putat. Alij dicunt
ꝙ scotos grece latine tenebra. nam scotho
maticus muscas nebulas uel talia se uide
re putat. uisus eius obtenebrat̄. pp̄ quod
quidā antiquoꝝ scothomiā tenebrositatē
oculoꝝ uocāt. Ex quo p3 ꝙ scothomia est
nebule muscaꝝ ul' cōsimiliū uisio pp̄ uapo
rem grossum in anteriori parte cerebri in
uijs sp̄s uisibilis existentē quietuꝫ. Ex q̄
bus p3 in q̄bus uertigo et scothomia diffe
runt. ⁊ in quib⁹ quoq3 cōueniunt. differūt
eīm q̄a uertigo a uapore subtili ueniēte p̄
mixto ⁊ in giro moto cāt̄ur. Scothomia
uero a uapore grosso quieto. cōueniūt aūt
q̄a in eisdē locis et ab eisdē cāis seu cōsimi
libus fieri pn̄t. ¶ Earū igitur cāe tā extri
sece q̄ꝫ intrinsece eē pn̄t. Extrinseca eē pōt
q̄libet non nat̄alis q̄ uaporē in cerebro ge
nerare uel ad eū mandare possit. Ut alleū
porri cepe caules legumina res in patella
frixe aīaliuꝫ interiora ⁊ potissime sāguis.
⁊ inter. fruct⁹ nuces. uinū itē potēs ⁊ maxi
mū nouū atq3 turbidū. Quātū uero ad re
rū q̄ circulariter mouētur intuitioneꝫ aut
reꝝ lucidaꝝ et taliū q̄ ut dictū ē interdum
uertiginē inducūt supra me absolutū feci.
In summa igr̄ he sunt haꝝ egritudinū cāe
extrinsece. Intrinsece uero eē pn̄t humor
q̄libet potens in cerebro uaporē generare
uel aliud ad euꝫ mittere. ut sanguis colera
flegma ⁊ ml'ia. Rasis tn̄ in suo cōtinente ī
quit ꝙ uertigo a flegmate ꝓueniēs accidē
tia epil'ie et nō uertiginis inducit. iō epil'ia
⁊ nō uertigo dici d3. Uerūtn̄ cū nec tortu
rā nec spumā spasmuꝫ neq3 aliud uideris.
eā in capl'o de uertigine et nō de epil'ia re
pone. Et sic hēs tā intrisecas q̄ꝫ extrisecas
haꝝ passionū cās. ¶ Et iterdū per ꝓprie
tatē interdū per cōītatē fiunt. ¶ Per ꝓprie
tatē cū uapor ille in cerebro et in uijs sp̄s

nisibil' generaẽ. per comuitatẽ uero qñ aliũde puta stomaco epate splene renib⁹ matrice uel mõ alio uapores eleuati ad cerebrũ pueniũt. ¶ Secundũ cap^m de signis vtiginis ꝛ scotbomie tam pnosticis q̃ demõstratiuis. et in quibus cura supra reperienda sit.

Nunc de signis ẽ dicendũ et prio demõstratiuis. unde si uertigo ac scotbomia ab extrinseca re fiant. patiẽtis uel astantiũ narratione cõprehẽdes. ¶ De intrinsecis ãt si a sanguine rubor erit in facie dulcescit os temporũ frõtis ac oculorũ sunt uene replete et in tpibus pulsant. ꝛ in toto ẽ lassitudo et grauitas et sanguis bora h^c magis ifestat. Est urina ruffa uel sub ruffa et pulsus magnus atq3 mollis et plenus. Et si ei⁹ regimẽ pcedẽs et simul huic assentiãt. id a sanguine puenire nullũ dubium erit. Si a colera oculorũ coniunctiua atq3 facies citrinaẽ. oris amaritudo sentiẽ adsunt uigilie. adest inflatio. et hora colere magis infestat. ¶ Urina est alba subtilis et ignea. pulsus uelox et durus. Etas aũt cõplexio et talia si cõsenserint te certũ efficient. Signa ãt flegmatis sunt qa albet facies tumet quoq3. albet et totũ corp⁹ i quo sunt. sentiẽ grauitas et piguedo. et i humoribus abũdat. est q3 multũ somnolẽtus. ¶ Urina erit idigesta spissa multa atq3 alba Pulsus erit tardus mollis atq3 rarus cuz diuersitate quadã. et hora flegmatis plurimũ inuadit. ꝙ si etas et talia conseuserint. certior multo fies. Melãcolico aũt humore hoc faciente erit patiens ut plurimũ saturninus malarũ cogitationuz timidus ualde. cuius facies liuet atq3 ꝯiunctiua oculorũ urina tenuis erit et alba. et hora melancolie aggrediẽ infirmũ fortius. et ubi etas cõplexio et cetera melãcolie cousentiãt te eẽ dubiũ non oꝫ. Somnia ãt sup hãc passionẽ plurimũ indicãt. uapores. n. exñtes i cerebro species rerũ sibi cõformiũ mittũt i sensũ cõeꝫ. ꝛ sic patiens somnia illis cõformia sõniat. et in his p ceteris egritudinib⁹ magis. De somnis ergo patiẽtẽ tuũ iterroga. nã si res rubeas cãtilenas coreas risus et aliter. res letitiã inferentes somniãt sanguinẽ peccantẽ arguunt. si aũt res citrinas saltare uolare et rixas facere ꝛ uniuersaliter res ad furorẽ ptinẽtes colerã. Sꝫ ubi aq̃s pisces niues pluuias et alia consimilia flegma id efficiet. At ubi mortuos in pfũdo cadeẽ nigra uidere et tl'ia uniuersalia timorosa somniauerit. melancoliã arguũt. Et lꝫ talia i aliis egritudinibus interdũ ueniant i uertigine tñ et scotbomia sepi⁹. Sꝫ ut scias an p ppꝛietatẽ an p cõitatẽ ille egritudines fiãt. scito ꝙ qñ p ppꝛietatẽ eueniũt. cõtinue infirmũ affligũt. nec erit i mẽbris ceteris nocumẽtũ. dolor capitis ac eius grauedo adest uel pcessit. Tinit⁹ q̃q3 aurium ofuscatio uisus debilitas odorat⁹ et cetera. Sꝫ ubi p cõitatẽ fiant ẽ afflictio iterpollata et aliqua lesio in mẽbro mãdãte sentiẽ. Et si stomac⁹ i cã fuerit sũpto cibo scotbomia uel uertigo qescit. et hora digestiõis i uadit cũ q̃ eger nauseã abhomiationẽ eructationẽ et talia patiẽ. ¶ Ab alio aũt mẽbro si uenerit lesionẽ aliquã in isto psenserit et tãdiu formicati⁹ i loco sentiẽ. donec uapor uertiginẽ ac scotbomiã efficiẽs cõsumpt⁹ sit. Quãtũ ad pnostica si ille passiones diu pseuerant. epilẽsiaꝫ futurã aut appoplesiã time. Nã si uapor vẽtositatẽ aliquã acqsierit epilẽsiã. ꝛ si intñ mltiplicẽ ꝙ epilẽsiã efficiat. inducet appoplesiã et mortẽ subitaneã p ꝯseq̃ns. pp q̃ vilipẽdende nõ sũt sꝫ eis ẽ presto succurrẽdũ. Unde si a sãguine puenerit q̃ in cura doloris capitis a sanguine pueniẽtis supra describuntur pcise õia p ordinẽ face ꝛ ita de flegmate colera ac melãcolia dicendũ ẽ. Et qa vereor ne de nimia plixitate hui⁹ operis adhuc arguar istarũ curã describere hic nõ uolui. sꝫ a prescriptis caplis i qb⁹ cõplete ac ordiate descripta ẽ cã mutua.

¶ Tractat⁹ terti⁹ de frenesi in se. septeꝫ capitula continens. ¶ Primũ caplm qd sit frenesis. qd parafrenesis. et q̃ cãe.

Dictum ẽ apostema cerebri dolorem capitis efficere posse p quo ut hui⁹ mei opusculi q̃dam ordinata cõtinuat⁹ fiat de apostematibus cerebri aliquid dicẽdũ uidetur. ¶ Et post de frenesi que duplex ẽ. s. uera ꝛ nõ uera.

¶ Uera ē apostema calīn ī cerebro āt pani
culis ei⁹ factū quod fe. semp mētis aliena
tionē ⁊ instātiā uigiliaꝝ cōseqtur. nā uera
ē mentis alienatio a fumis putridis a cali
dis humorib⁹ resolutis cāta quā fe. semp
et alienatio ac uigiliaꝝ cōcomitāt īstātia.
⁊ talis dr̄ parafrenesis q̄i ad uerā frenesiꝫ
p̄parans. p tp̄s. n. anteq̄ꝫ uera fiat frenesis
parafrenesis antecedit. pſepe tñ illa fit ad
quā uera frenesis non consequr. ut in fe.
san. ⁊ colericis sepe ac apostematib⁹ pluri
bus apparet. ¶ Solet nāqꝫ nr̄is a ueteri
b⁹ apostema hoc plurib⁹ noib⁹ denoīari.
ut frenesis. carabit̄. et sirsen. sunt. n. terre
nes paniculi qdā cerebri subſtātiaꝫ inuol
uētes q cū cerebrū ip̄m medularis sit sub
stantie ne fluat retinēt. ad sil'itudinē q° fre
noꝝ quib⁹ detinetur pāniculi frenes dicti
sunt. Cū igr̄ illis ī pāniculis tale apostema
plurimū fiat. frenesis nūcupāt. dicunt aliȷ
ꝙ suo ab accidēti nomē assumpsit. Nā fre
nesis grece latine rabies. hoc. n. patientes
apostema māniaci sepe fiūt. et interdū de
moniū lupinū hn̄t. q̄ accidētia uel gares ra
biē appellāt. Nōnulli tñ dicūt ꝙ a frenon
dr̄ qd̄ idē ē qd̄ mēs. q̄a in tali apostemate
mēs semp ledit̄. et ob hoc aliȷ carabitū cū
appellant. q dr̄ a charos qd̄ ē cōsilium. et
bitos pmutatio. q̄i cōsiliȷ rōnis pmutatio.
¶ Et sirsen nomē psicū ē. et dr̄ a sir qd̄ est
caput. et seq̄ apā. q̄i. capitis apā. Ex quib⁹
ōibus pꝫ dr̄ia inter frenesiꝫ uerā et nō ue
rā quā ego parafrenesiꝫ uoco. ¶ Nōnulli p
uerā frenesim apostema freneticum intelli
gunt. et p non uerā q̄ ab aliȷs humoribus
fit. Et aliȷ dicūt ꝙ uera frenesis fit a cole
ra nō uera aut ab aliȷs humorib⁹. ¶ Sꝫ cōi
ter auctores per ueraꝫ frenesim apostema
ip̄m poti⁹ ītelligere uidētur. per nō ueram
aūt illā mētis alienationē quam parafrene
sim uocāt ad quā nōdū apostema cōsecu
tum ē. Est. n. frenesis apoſa collectio. para
frenesis uero fumosa. pp qd̄ meret̄ non ue
ra frenesis appellari. Ex q̄bus pꝫ inter ue
rā freneſiꝫ et non uerā dr̄ia. pꝫ scd̄o quot
nōibus talis passio nōietur. ¶ Cuius cāe in
trīsece eē pn̄t. Extrīsece quidē ut res que
libet nō naturalis ī humano corpe calorē
excessiuū īducer̄ potēs. sicut aer excessiue
calidus. cib⁹ quoqꝫ et pot⁹ ut aleuꝫ. cepe.
sinapis. potēs uinū et taliā. mot⁹ supflue ca
lefactus nimia uigilia famis tolerantia ira
grādis. et ad hunc modū de aliȷs. Cā ītrin
seca ē sanguis colera ru. citrina uel adusta.
et sunt ī summa frenesis cāe. Sed extrinse
ce sunt mediate magis. intrīsece uero īme
diate. Nā calor intrīsec⁹ colerā uerbigrā
in ebulione ponēs ubi sit extra cerebrū ip
sam letificat. et tūc si ad caput ruptum hꝫ
coadunata apostema freneticū cāt. Ex q°
pꝫ ꝙ colera ē cā īmediata magis q̄ꝫ extrin
sec⁹ calor. ¶ Sꝫ sciendū ꝙ frenesis qn̄qꝫ ē
incipiēs aliqn̄ accidit alioꝝ morboꝝ suc
cessione. p se āt fit cū sanguis aut colera in
corde. epate. stomaco. seu alio ītrīseco mē
bro quouis mō ebulit. rōne cui⁹ subtilia
ta ad cerebrū repit. ⁊ coadunatione facta
generāt apostema. et per hūc moduꝫ egri
tudinē incipientē cā appello. Dixerūt caꝫ
incipientē fieri non eē possibile. sꝫ ꝙ semp
ad alios morbos seqtur. Alioꝝ uero mor
boꝝ fit successiōe cuꝫ fe. aut apostema ali
qd̄ p̄cedit. ut pleuresis. peripleumonia et
sil'in. ⁊ h° fit ut plurimū. Cū igr̄ cor. epar.
stomac⁹. renes. matrix ⁊ sil'ia meat⁹ quos
dā ⁊ si forsan sensu ita pceptibiles cū ipso
cerebro hēant. et colera aut sang. ī his mē
bris rōne fe. aut apostematis ebulit leuit̄
p eos meat⁹ sepe ad caput ascendit. ⁊ tunc
ibi apostema fit freneticū. ⁊ hoc mō alioꝝ
mēbroꝝ fit successione.

¶ Secūdum capl'm de signis demōstratiuis frenesis.

Passio illa cōia ac p̄pria signa hꝫ.
Cōia sunt fe. intēsa ualde uigilia
rū instātia. rōnis pmixtio. oculoꝝ naria°.
lingue aspitas. grauedo capitis. horror lu
minis. ī pulsu uelocitas cū serenitate q̄dā.
Propa aūt signa sūt q̄a si sanguis in cā fue
rit. oculi ad rubedinē mutati sunt. quorū
uene plene apparent ac rubee. nōnunq̄ꝫ la
chrimant̄. ⁊ lippi psepe fiūt. rubet quoqꝫ
facies. ⁊ q̄dā sanguinis guttule īterdum e
naso effluūt. tēsee et īflate sunt frōtis uene.
exasperāt lingua q̄ prio rubet. successiue
nigrescit. et in ore magnam sentit amaritu

dinē.sed sapor eiꝰ ad quādam potiꝰ dulce dinē tēdit. interdū dormit.interdū ridet. plorat interdū.nō multū rixat. nec multū furiose loqtur.uerba iocosa ⁊ ad risum ꝓ uocātia ꝓfert. et si q̄ fantasmata uidet ru ea putat. Qꝫ si etas.cōplexio.tps anni pre cedēs regimē ⁊ filīa attestauerīt san.tūc certi or multo fies. Si āt frenesis a colera fiet. patiēs plurimū alienat.plurimū loqtur. li gua aspa fit multū.et citrina tñ ī pricipio. successiue tñ nigrescit et exquoqꝫ. magna adest oris amaritudo.sitis magna. porfun dant oculi.⁊ citrini fiunt.⁊ hoc pp acutos fumos q ad eos eleuantur patiēs eos sepe tergit.nariū fit cōtractio.et frōtis ruge su periꝰ attrahunt. Crescit audacia. ⁊ furiose rixant: citrina sunt idola q̄ uidere putat.⁊ fe.itēsa ualde.pulsus fit uelox atqꝫ durꝰ. sꝫ si colera citrina aut uitellina fuerit. acci dētia prescripta sunt. multo sunt remissio ra.⁊ pulsus inordīatꝰ aliqualr̄ existit. Sꝫ si colera fuerit adusta cū furia intēsa rixat fit melācolicꝰ.demoniū hꝫ lupinum. uidet rixātes mortuos.uix teneri pōt. turbant oculi.in pulsu magna fit uelocitas.in oībꝰ tñ his cōsiderāda ē etas.cōplexio totiꝰ ha bitudo tps anni precedens regimē.⁊ filīa. nā de precedēte hūore testimoniū magnū tibi prebet

Tertiū capm̄ ō signis ꝓnosticis frenesis

Frenesis ꝓnostica signa duplicia sunt.q̄dā futurā frenesim.et que dā q̄d ea facta ꝓnosticandum sit docet.unde parafrenesis futurā frenesim arguit.ut puta si acutā febrem aut aposte ma aliqō itrinsecū patiēti accidat īsomnie tas.ingetudo.mentis alienatio.⁊ precipue si uidisse se aliqd affirmat qō non sit. sꝫ fu tura predicere uelit.si ferox fit aspectus.si eius rubent oculi.si ꝓpinq̄ rei obliuio fi et.si grauedinē capitis plꝰ solito senseris his signis uel ex his pluribꝰ apparētibus de futura frenesi nullatenꝰ dubitabis.cuiꝰ rei signū potissimū ē hoc.si in his febribus seu apostematibꝰ urina q̄ ɔtinue rubea ap paruit subito q̄i subtilis paucula. et alba fuerit.nā cum febres et apostemata illa sā guinea aut colerica fuerint ut supra urina

alba apparēte q̄ priꝰ rubea fuerat materiei calide ad cerebrū raptum signāt.⁊ ꝑ ɔñs frenesiꝫ futuram.fit.n.urina alba.q̄a mate ria illa calida q̄ tunc urina tingi solebat.et ad cerebrū rapit.ac urina necessario alba manet. ¶ Pꝫ g°prio ex q̄bus futurā frene siꝫ ꝓnosticari hēas. Pꝫ scđo quid ex para frenesi ꝓnosticandū sit. naꝫ si aliq̄ pdicta ꝑ seuerant ī uerā frenesiꝫ. ea cōmutari scias si remittunt.ut insomneitas.ingetudo. mē tis alienatio.⁊ cetera.eā ad salutē uenturā ꝓnuncia.qō ī egritudinibꝰ acutis plerūqꝫ uidebis. Scito tñ ꝙ iam facta frenesi uria alba apparere solet.q̄ tunc ꝓximā mortem denūciat.nam in colore urina tingit. Qō ī his pꝫ ī quibꝰ naturalis caloris fit resolu tio.q̄ si paulatiꝫ ne fiat.urina ad albedinē tendit.⁊ si eita cito experientia docet. Ex q̄ pꝫ ꝙ iam facta frenesi urina alba appet. Frenesis ꝓnostica signa duplicia sunt que dā mortē signant.⁊ q̄dam sanitatē. Iteruꝫ duplicia q̄dam frenesis in aliā egritudinē cōmutationē.q̄dam liberationē totalem. Ex egritudinibꝰ in q̄bꝰ frenesis interdum cōmutat sunt litargia.demoniū.lupinum. mānia.melācolia ⁊ ethica. Si litargia cem prehendes.q̄a apostema illud calidū mu tatū ē in frigidū.et litargie q̄ infra dcō du ce dicent signa apparebūt. Nota tñ nisi sic fiant de mille unꝰ nō euadit. Si in demoni um mānia et cetera cōmutet cōprehendes q̄a patiens infebriēs fiet.⁊ alia plurima su periꝰ descripta erunt remissa aut ex toto quietata.sꝫ pp materie q̄ eā frenesis erat ci nereitatē per cerebrū dispersā prescriptaꝝ aliq̄ egritudo interdū remanet. Et si trāsit frenesis.accidētia q̄etant.⁊ apparent etbi ce signa. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ facte frenesis si in firmꝰ ad salutē deuenire debeat.cū in egri tudinibꝰ predictoꝝ aliquā cadere posse fo re possibile ꝓnosticari poteris.talē uero ī firmi liberationē argues.si emoroides. si fluxus mēstruoꝝ.si sudor copiosus. aut fluxus sanguinis nariū cum infirmi aliena tiōe ꝓuenerit.⁊ cetera accidētia remittunt ¶ Scito tñ ꝙ ōis frenesis est periculosa. euadūt.n.ab ea perpaucissimi. Mortis si gna alienatiōis ⁊ insomneitatis cōtinuatio

febris ac urine aquose perseuerantia. Ege
stiōis retētio. crurꝝ ac coxarꝝ immobilitas
siue retracte siue extēse fuerint. palearum
collectio. uomitꝰ uiridis. spasmus ac sinco
dis. horꝝ quolibet mortē significat. Ideoqꝫ
ut Hipo. inquit mortē subitā. Et si in sini
stro pede frenetici fabe sil'itudo citrina et
dura fuerit. ⁊ contingit infirmū solui supe
rius aut inferiꝰ. in sexto die morietur. Sed
unū scito q ceteris paribꝰ periculosior est
q̄ ē in cerebro q̄ q̄ in pāniculis. ⁊ q̄ in pia
matre q̄ in dura. Illa aūt q̄ successiōe fe
bris seu apostematū piculosior ē q̄ que p
se fit incipiens. cū quo ceteris paribus uir
tutē debiliorem inuenit.

Capitulum q̄rtū de cura parafrenesis.

In parafrenesis cura egritudo cu
ius cā ea ꝓuenit tibi cōsiderāda
erit. et ei sm̄ exigentiā parafrenesi non ob
stante succurrere. Sed qꝛ in febribꝰ psepe
peroxismātibꝰ accidit. ⁊ qn̄qꝫ non solum
hora peroxismi sed et quietis detinet ifir
mū. q̄tum ad clisteria suppositoria et alia
huiusmodi securiꝰ quietis hora q̄ peroxis
mi succurrere infirmo poteris. Tua igit̄
intētio ad ꝓhibēdum uaporꝝ ascēsū i hac
cura eē debet quō ad extra et ad intra esse
fieri pōt. Ab intra uero quietis hora in q
bus sit acre ordie conueniūt facias sic. ℞.
maluarꝝ matrū uiolarꝝ blitis an̄. M. i. stica
dos. M. ß. fiat decoctio de qua accipe. lb.
ß. in qua dissolue cassie pulueris zuccari
an̄. ℥. i. hierepigre. ℥. ß. olei uio. ℥. ij. sal' tri
ti. ʒ. ij. fiat clistere. ⁊ in casu isto plurimum
ualet. uel suppositoriū cum croco melle et
speciebꝰ hiere. fiat. Digestiua uero ac solu
tiua hic mea ponere nō ē. cū sm̄ exigētiaꝫ
egritudinis parafrenesis efficiētis ordinā
da sint. q̄ rō illa in ꝓprijs capl'is q̄rēda sint
atqꝫ per os sumēda cōueniūt. sunt sirupꝰ
rosatꝰ. de ribes. de succo acetoselle de ace
tositate citri. ō papauer ac nilep. roß. uio.
mirra citonioꝝ et sil'ia. ⁊ talia prebe sola ul'
cuꝫ aqua roß. seu zuccari. granata. āqꝫ ace
tosa plurimū cōueniunt. Uel uino ut cre ci
tonioꝝ uel granatoꝝ cū modico ro. aque
et cetera. zuccarꝝ ro. itē conuenit potissime
antiquum manuchristi quoqꝫ cuꝫ perlis ac
infrascripta confectio quā diacorallꝫ uo
co. q̄. ℞. corallorꝝ rube. ʒ. iij. margaritarum
ʒ. i. ß. zuccari albi. lb. ß. dissoluat̄ zuccarū
cū aqua ro. in qua per prius sandalorꝝ ru.
ʒ. iij. in infusione permāserint. ex quibus
forti facta expssiōe cōfectio fiat i morsel
lis. Uel facias sic. ℞. conserue rosarꝝ. ℥.
i. manuchristi. ℥. iij. corallorꝝ rubeorꝫ. ʒ. i.
margaritarꝝ. ʒ. i. ß. fragmētorꝝ lapidū ꝓcio
sorꝝ. ℈. iiij. prunorꝝ numero. xij. mixtura fi
at deaurata. Potest cōsil'r ex cōserua. ro.
⁊ diacoralli cōueniens mixtura fieri q̄ hu
ic casui multū conuenit. Que fricationes
ligature. uētose. fomētationes seu lotiōes.
⁊ illa mēbris ceteris a capite ꝯueniūt. Un
de fricationes ad extrema fiant ligature.
Itē uētose ad spatulas nates siue crura. ad
brachia uero ⁊ tibias fomētationes. Et il
la ex decoctiōe uiolarꝝ foliorꝝ salicis folio
rū uitis albe uinifere foliorꝝ cānarꝝ. foliorū
nenufaris uel cōsil'ium fiant. ⁊ decoctio q̄
tū pōt sufferre calida iferius trahēdo sem
per multa in hoc casu applicātur capiti. sꝫ
hac lege ne scilicet caput catarrosum ac re
pletuꝫ sit hac obseruata lege facias sic. ℞.
olei ro. ℥. ij. aceti. ℥. ß. agita sil'r fronti ⁊ ti
poribꝰ pecias immersas multociens appli
ca. Uel aliter. ℞. aque ro. ℥. ij. olei roß. ℥. i.
aceti. ℥. ß. ⁊ ut prius fac. uel i casu isto ui
gilie sepe importune fiunt. Quō ubi robu
stus infirmꝰ sit ⁊ fortis uirtꝰ in quouis p
scriptorꝝ adde croci. ʒ. i. opij. ℈. ß. Sed in
fra deo duce de instātia uigiliarꝝ ad hoc ꝓ
positū factētia multa reperies. q̄ ex re his
paucissimis cōtentus sum. De acre cibo ⁊
potu ⁊ alijs rebꝰ non naturalibꝰ tractatio
nē hic omitto. qa sm̄ egritudinis exigētiaꝫ
q̄ parafrenesiꝫ efficit ordinata sunt. ꝓ quo
ad ꝓpria capl'a uade. Sed qa in primo ca
pitulo plurima ōscribūtur q̄ capꝰ huic cō
ueniunt. his paucilis cōtentus eē uolui.

Quintū capl'z de cura frenesis. ⁊ post
de regimine sex rerꝝ nō naturalium.

Preter colericā ⁊ sanguineaꝫ frene
sim quo ad curā parꝝ interest. san
guis. n. frenesim efficiens in cole
ram facile transit. qa colericus sanguis exi
stit. quare ⁊ si in frenesi colerica totū regi

mē magis frigidū ⁊ humidū q̄s ī sāguinea
eē debeat. pauculā tm̄ drīam ex infrascrip
tis facile dep̄hendes. ¶ Sane cum dictum
sit frencsim per se morbū posse eē incipiē
tem. lz de regimine rez sex nō naturalium
aliquid dicere. q2 ubi cessione aliaꝝ egritu
dinū regimē ordinandū eēt. de quo ubi ca
sus euenerit facias ut in illis. Eger g° in lo
co ubi picture nulle sint situādus. illaruz
eīm inspectio infirmū persepe ad insaniā
maiorem inducit. pp qδ antiqui medicoꝝ
ne diuerse facies nec uarietate uestes corā
eis presentent̄ iubēt. q̄ ex re ut loc⁹ nō sit il
luminat⁹ lando ut uisibiliuz uarietate ma
iorē ī maniā cadat. Aer igr̄ ad frigidum ⁊
humidū preparet̄. quē si naturalē non ha
bes cuz folijs nenufarys uiolis folijs sali
cis mirti. populi. querc⁹. uitis uinifere her
ba. cū redolētibus floribus et cōsil'ib⁹ pa
uimentū substerne. et cū aq̄ rosaꝝ ⁊ aceto
mixta sepe irroret̄. Et si tibi tanta aq̄ roſ.
copia non fuerit. cū cōi aq̄ et aceto id fiat.
Linteamina bis immersa aquis sup lectuz
et parietē apponent̄. Redolentia poma ac
pira frustratim incisa ⁊ p̄dictiſ aquis irro
rata hincinde per camerā in calatis posita
situent̄. Nōnulli suffumigiū ex trociscis δ
cāphora et cōsil'ibus super carbones incē
sos positis laudant. qδ ego minime. q2 fu
mus ōis post occursuz huic egritudini no
cet. Uinū nullo mō det̄. cui⁹ loco aq̄ ordei
bibat seu boni putei cum aq̄ paꝝ granato
rū uini. uel ex iulep. describēdis aliquod
misce. ¶ Et si patiens iuuenis coleric⁹ ⁊ ī
tp̄e calido fuerit cum febre intēsa siti qui
cunqz detur pot⁹ sit actu frigidus. ⁊ ubi il
la non fuerint poterit aliqualit̄ calida da
re. Carnes ōēs uitande sunt. ⁊ ubi pp casū
uirtutis uel aliqδ tale te ad dandū necessi
tas cogit. sint galloꝝ nōdum coeuntium ca
preti auium rubaliū uel lactis uituli. q̄ cū
lactucis portulacis cōibus seminib⁹ frigi
dis uel aliqδ taliū alterent̄. in quarum bro
dio panata fieri pōt. q̄ si per prius ī aq̄ fri
gida per horā steterit. et cuz agresta. uino
berberis uino granatoꝝ succo citrāguli li
monis pāniculi uel acetose pn̄t taz fercula
q̄s carnes alterari. Et si ex eis contusum fe

ceris. paꝝ de eis supmisce Et si sublimatū
necesse fuerit fieri carnes ex quibus fit in
aliquo predictoꝝ per horā unaz uel duas
remolire p̄mitte cū eis aq̄ ro. aut uiol'. paꝝ
cōmiscēdo. Et si in uase carnes filo appēse
fuerint cū infrascripto puluere aliqualit̄
aspgant̄. q̄. ℞. sandaloꝝ ōium ro. ru. spody
corall'. utriusqz an̄. ʒ. ß. margaritaꝝ. ℈. ij.
fragmētoꝝ lapidū p̄ciosoꝝ. ʒ. i. cāphore. ℈
i. fiat puluis. ⁊ si interdū ut fit car[...]s ille
ī uesica seu alēbico reponant̄ succis ⁊ aqs
p̄scriptis eas irrora ac de p̄scripto secum
misce. ⁊ quotlibet ducatos imponem⁹. et
uas in duplici uase seu marie balneo collo
cet̄. ⁊ sublimatū face. Ex ferculis conuenit
pānata in p̄dictoꝝ carniū brodio decocta.
Ptisana ordei nou collata grudū ordei et
auene. Et si cū non habueris. ordeū in aq̄
de quoque ⁊ pistet̄. et ad orale seu stamigi
am passet̄. et cū p̄dictis brodijs quoquat̄
Cōuenit lactuca portulaca endiuia cucur
bita. Et q2 praticātes cōiter triotunt̄ p pri
us ea buliri facias. uel in recēti aqua remo
lire. ut qδ hn̄t salis deperdāt horis qbus
minus se male hz infirm⁹ cibādus est. ⁊ pa
rū p uice dandū. sed sepius. caue tm̄ ne tue
dicte subtilitate uirt⁹ careat de egritudini
bus quibuscūqz solicit⁹ semper esto. ea. n.
deficiēte laboras in casum. Quies iniūgē
da ē somn⁹ p̄uocādus gaudiuz inferatur.
Astēt amici qui silentiū tm̄ obseruent p̄cio
sos lapides inspiciat ⁊ maxime saphiruz.
Cantilenas suaues audiat. Armonias q̄qz
musicaliū instrumētoꝝ delectabiles citha
re et taliū. Et sunm det uenter bn̄ficium
p̄cura. ⁊ ubi in hoc natura pigra foret. cli
stere infrascriptuz iube. Et recipit maluc
blitis. folioꝝ uiolaꝝ an̄. M. i. Et ubi maio
rē quereres infrigidatione adde folioꝝ lac
tuce cucurbite floꝝ nenufaris uel tl'ia de
tali decoctiōe accipe. ld. i. ß. i q̄ dissolue. ʒ.
i. cassie pulueris zuccari. ʒ. ß. olei uiol'. ʒ.
ij. salis triti. ʒ. ij. ⁊ fiat clistere qδ hora mi
noris afflictionis fiat. Clisteria in hoc cāu
super ōia comedātur. ⁊ isto potissimū qδ
statim scriptum ē et cetera.

¶ Sextū capl'm de his q̄ ab extra sunt
in cura frencsis approximanda.

Vbi ui nature aut artificio ſupfluitates cōes educende ſunt. minutio illico fiat. nec lune cōbuſtionem. nec qñ qꝫ alioꝝ pluriū aſpectū inſpicias. mō cetera flobothomie conſentiant. ne tibi ueluti his diebꝰ cuidam amico contingeret. qm̄ tm̄ ad quēdam robuſtuꝫ freneticū flobothomandū diſtulit donec combuſtio lune tranſacta eēt. pp qđ freneſi confirmata intm̄ accidētia aucta ſunt ꝙ bonꝰ hō cātādo ad uitā trāſiuit eternā. ¶ Ceteris gº cōſentientibꝰ flobothomiā illico facias. eſt eniꝫ huius egritudinis cura potiſſima. q̄ ſi tardeť magificať apoſtema. creſcūt accidētia. ⁊ perſe pe ob hoc infirmꝰ moriť. ⁊ iō ſi iuuenis uenoſus fuerit. ⁊ freneſiꝫ a ſanguine ꝑuenire iudices. baſilicā primo incide ⁊ abundante ſanguine quantitatē exire permitte. nolo tñ ꝙ ad ſincopim uſqꝫ deueniat ut antiquoꝝ aliqui iubēt. Sed illinc ad horas ſex uel tertiā uſqꝫ dieꝫ incluſiue ex cephalica uenis naſi frōtis aut ligue flobothomiā reitera. uel ſanguiſſugas uenis illꝰ appone. uel potiꝰ gulā reſtringe. uel cum porcinis ſetis nihil ex īſtrumēto qđ ex eis fit naſo hemoroidas aperi. unde ꝭꝫ exigentiam ad extrahēdum ſanguinē infra ꝑmiſſuꝫ terminū q̄ quomō poteris ſolicitꝰ ſemper eſto. ſed die tranſacta tertia flobothomiā oīo dimitte. Si. n. infra hoc tp̄s ad extractionē ſanguinis cū debita menſura ſolicitꝰ fueris. et in ſanguineo q̄maxime hāc egritudinē curandi ſpeꝫ aliquā habere poteris ⁊ ubi non paucā aut nullā. Sꝫ aduertas ut ſemp flobothomata uena ſtricte et cū cautela ligeť. ne patiens ſua furioſitate ſoluat. At ubi etas ſeu aliud flobothomiā fieri ꝓhibeat. uentoſas cum ſcarificatione apponi iube. ⁊ ſuper nates primo. ſucceſſiue in ſpatulis. ⁊ de ſanguine ꝭm exigētiam extrahe. ¶ Nota tñ ꝙ colera exiſtente in cauſa multo minor ſanguinis quātitas mō cetera paria ſint. extrahenda ē. ¶ Etiaꝫ in hoc dilıgēter aduerte. q̄ ex re cōditiones q̄ in flobothomia attēduntur ſemp habe. qa ⁊ ſi non ob aliaꝫ cām q̄ꝫ diuerſionis cā ī freneſi colerica flobothomia fieret. iuuabit adhuc multū. ¶ Eſt quoqꝫ huiꝰ egritudinis cura potiſſima ſi hemoroides. menſtrua. fluxus ſanguinis nariū ꝑuocari poſſint. ſic. n. materia hanc egritudinē efficiēs euacuabiť. Sed eiꝰ diuerſio plurimū q̄qꝫ iuuat. q̄ ad tertiam uſqꝫ diē incluſiue conuenienter fiet cū ligaturis. ſed extrema brachiȷ. ⁊ cū brachioꝝ ac cruꝝ fricatiōibꝰ ſed pedū ac manuū uole cum aceto ſale mixto fricenť. Uentoſe itē in illo caſu cōueniunt q̄ cruribꝰ ſub police uel in ſpatulis ſine ſcarificatiōe poni debēť. Brachia ac tibie ex decoctionū folioꝝ ſalicis uitis albe uiniferee foliȷs cānaꝝ ⁊ taliū calida quantū ſufferre pōt lauenť. Cliſtere quoqꝫ deſcriptum ⁊ caſu illo materiā multā diuertit. ac illa q̄ applicātur capiti ſunt cū cautela approximanda. Nā in capite repleto ſeu catarroſo talia applicare timoroſum ē. nec ullū ēt actualiter frigidū capiti apponi dꝫ. qa frigiditas illa actualis primo occurſu poros clauderet ⁊ uapores qui ſunt egritudinis cā reſpirationē ꝓhiberēt. q̄tuor itē uniuerſalia tp̄a in applicatiōe taliū conſideranda ſunt. In q̄rta aūt die illa egritudo ut plurimū ē in ſtatu unde ꝭꝫ tēpoꝝ diuerſitatem alia et alia ſunt applicanda remedia. ut ſtatim deſcribā. Facta itaqꝫ flobothomia caput abradať. ꝙ cū hac decoctiōe fiat q̄ eſt roꝭ. ru. uiolꝰ. corticū papaueris albi uel foliorū eius floꝝ nenufaris añ. M. i. fiat decoctio cū qua tepida caput laueť. et deinde radať. Quo facto. ℞. olei ro. et ſi eēt onſacinū preſtaret. ℥. ij. aceti. ℥. i. agita ſilꝰ et timporibꝰ ac frōti pecias immerſas ac tepidas applica. ¶ Uel facias ſic. ℞. aq̄ ro. aq̄ plantaginis añ. ℥. ij. aceti. ℥. i. ꝭ. olei roꝭ. ℥. i. ſilꝰ cōq̄ſſenť. ⁊ fiat ut priꝰ. ¶ Uel aliter. ℞. ſucci ſolatri plātaginis aut ſempuiue. ℥. iij. aceti. ℥. ij. olei ro. ℥. ij ꝭ. ſilꝰ conq̄ſſa. et mō quo ſupra fiat. hec potiſſimū in die prima naturali fiēda ſunt. q̄ tranſacta materia ut plurimū fluxa ē. Attamē ſi accidētia ꝯtinue augmētari cōſpexeris. ut uigiliarū inſtantia. furor. alienatio ⁊ cetera preſcripta medicamina cōſiderāda ſunt. Et ſi patiens iuuenis ac robuſtus fuerit ꝗ haud quaq̄ꝫ dormire pōt cū preſcriptis liquoribus. ꝭ. vi. aut. i. opȷ cōmiſce. Sed non niſi ī uirtute

constante facere presumas. quo etiã i casu
facere potes ℞. unguẽti populeõis. ʒ. ij.
croci opij. añ. ℈. i. icorporetur simul ⁊ ex
tali timpora ac frons illiniat. ¶ Uel facias
sic ℞. aque ros. ʒ. vi. aceti. ʒ. ß. sandalorũ
õium añ. ℈. ij. cãphore. ʒ. ß. pone õia in am
pula q̃ bñ agitata sepe narib⁹ applicet. uel
spõgiã imerge quã sepe infirm⁹ odoret.
Uel cãphora cũ oleo ro. distẽpera. ⁊ cum
pẽna narib⁹ immitte. Hoc itez epithimate
magna existẽte flãma ifirmi cor epithimã
dũ erit. Q̃ õ. ℞. aq̃ ros. l. ß. aq̃ uiol. aq̃ bu
glosse añ. ʒ. iij. sandallor õiuz rosar rubea
rum añ. ʒ. i. spodij. ʒ. ß. croci. ℈. ß. Et si ma
gna fuerit flãma. adde aceti. ʒ. ß. camphore.
ʒ. ß. et fiat epitima cordi. Et qa egritudo il
la ẽ periculosissima. ne uidearis de cõtin
gentib⁹ aliquid omittere. cũ infrascripto
epithimate testes epithima. ut. ℞. aq̃ ros.
l. ß. uini albi boni. ʒ. i. sandalor õiuz añ. ℈.
ij. misce. ⁊ fiet epithima quo testes epithi
mãtur sepe. Cũ aũt accidẽtia augeri ampli
us nõ percipias. sed poti⁹ stare frenesiz ee
in statu indica. et facias tũc sic. ℞. olei ro.
uiol. lactis mulieris añ. ʒ. iij. ⁊ sil agita. et
locis predictis applica. Uel facias sic. ℞.
succi apij. l. ß. olei ros. ʒ. iij. et fac ut prius.
Uel. ℞. et hoc uersus declinationẽ magis
catulum ⁊ dorsum scissuz pulmone. corde
⁊ epate in eis derelictis alijs uero uisceri
bus abiectis. ⁊ sic calidũ capiti suppone.
et cũ infrigidat amoue. ⁊ aliũ eius loco re
pone. Q̃ õ si tot nõ habueris. in calida aq̃
hũc repone. quã expressaz ut supra capiti
superpone. Uel loco carnis accipe arietis
pulmonẽ. q ipso uiuo per dorsum extraha
tur. ⁊ de eo ueluti de cane facias. Uel gal
lũ accipe. et per dorsum scinde. ⁊ fac ut dic
tũ est de cane. talia. n. materiã attrahũt. et
attractam inbibũt. rõne cuius in hoc casu
q̃maxime ualet. Ad hãc intẽtionẽ ualet i
frascripta embrocatio q̃. ℞. camomille sti
cados mellíloti añ. M. ij. foliculor sene. ʒ.
vi. conquassent. et fiat decoctio. ex q̃ cal'a
caput embrocet. q̃õ ex oleo camomilino
cũ oleo ros. in onfancino tñ permixto un
gi potest.

¶ Septimũ capl'z de his q̃ ad intra sunt
in cura frenesis approximanda.

Ad intra uero tuus infirm⁹ de in
frascripta mixtura qua hora uo
luerit recipiat. ℞. cõserue ros. ʒ.
i. diacoralli. ʒ. ij. fiat mixtura deaurata.
¶ Uel facias sic. ℞. conserue rosar. ʒ. i. ma
nuchristi. ʒ. iij. carollor ru. margaritarum
añ. ʒ. i. ß. fragmẽtor lapidũ p̃ciosor. ʒ. i. fo
liorũ auri numero. xv. fiat mixtura. Ma
nuchristi q̃qz cũ perl. ac q̃qz diacorali cõ
ueniũt. Cõueniũt et ifrascripta. Sirupi d
ribes. de limouib⁹. de papauer. de acetosi
tate citri. de succo acetose. sirupi ro. ac etiã
uiol. ⁊ iulep. pariter ros. et uiol. Et hi cuz
aqua zuccari q̃uis hora dari poterũt. ul' et
sine alia mixtiõe. Uel facias iulep. tale de
q̃ p libito bibat. ℞. sirupi d acetositate ci
tri uel de quouis alio libuerit ex p̃scriptis
ʒ. iiij. sirupi de pauauere. ʒ. ij. aq̃ ros. aq̃
flor nenufaris aque endiuie añ. ʒ. v. uini
granator. ʒ. i. uini citonior. ʒ. ß. fiat iulep.
cũ sandal' ru. aromatizatũ. de q̃ infirm⁹ tu
us p libito bibat. ¶ Potes ẽt multiplicia
iulep. ex p̃scriptis tuo mõ facere q̃ in hoc
casu maxime cõueniunt. Sz si ad puocãdũ
somnũ magis itendere uolueris hora dor
miẽdi. ʒ. ij. exhibe sirupi de papauere cuz
. ʒ. iiij. aq̃ zuccari uel endiuie uel lactuce.
Uel. ℞. aq̃ lactis papaueris albi cũ aq̃ ro.
lactuce endiuie extract. ʒ. iiij. sirupi de pa
pauere. ʒ. i. ß. misce ⁊ potui dato. uel loco
lactis prescripti. ℞. ʒ. iiij. decoctionis ifra
scripte. q̃. ℞. corticis papa. albi. flor nenu
faris uiol. añ. M. i. ß. se. papa. al. ʒ. i. se. la
tuce q̃tuor seminũ frigidor añ. ʒ. vi. usnee
ʒ. vi. cõquassent ⁊ fiat decoctio q̃ p̃scripti
lactis loco utere. Perpauci i hac cura de
solutiuis faciũt mẽtionẽ clisterib⁹ exceptis
pp materiã sanguis q̃ nõ p solutiua sz per
flobothomiã euacuat. tñ i uirtute cõstãte
materia coacta exñte ifrascriptis audacter
utere. ¶ Et p̃mũ. ℞. cassie. ʒ. x. ul'. ʒ. i. ß. dis
solue cũ decoctione capillor ue. ordei flo
rum boraginis. quatuor seminũ frigidorũ
uiol. prunor ac tamarindor ⁊ in materia
adusta epithimi parum adde extracta cas
sia. parum adiunge sirupi uiolati. ʒ. i. et fi
at potus: quem in aurora prebe. ¶ Uel

facias sic. accipe prunā quotlibet. ⁊ ea ī aq̄ decoctā pistātur. et ad stamigiā; uel orale passent. debinc. ℞. uiol. M. ij. tamarindo rū. ℥. iij. buliant in decoctiōe q̄ remāsit ex prunis. ex q̄ expressio fiat. Deinde. ℞. medulle cassie bn̄ pinguis. ℥. ß. zuccari. ℥. iiij. extrahe cassiam cū decoctione prescripta: cū q̄ zucharū postea misce. qbus oībus pa ste prunorū. ℥. ß. adde. ⁊ oia sil' ad debitam electuariorū decoctionē dequoquātur. de q̄ electuario ab. ℥. i. usq; ℥. i. ß. cum aq̄ zuccari uel endiuie pbe. Et pōt solū comedere si libet cum sit gustui satis delectabile uel zucharū adde. et bolū cōficias. Et si copiosius infirmū soluere uolueris a. ij. usq; ad viij granis diagridij audacter adde. ⁊ erit solutiuum delectabile satis. et huic casui maxime cōueniens. ¶ Uel facias sic. si per materiā farmaco euacuandam iudicaueris reubarbari. ʒ. ij. spice gra. iiij. Infunde in aqua endiuie modico uini albi supasperso Et horis decē in infusione dimissis fortis tis expressio fiat. cui adde cassie cū pdicta decoctione dissolue. aut predicte cōfectionis de prunis. ℥. i. sirupi uio. tm̄dem. ⁊ fiat pot⁹ quē tuo infirmo ubi materia exubēraṇit audacter exhibe. Sed ubi potionē; nullā dederis electuario pdicto nihil operante natura quaq; die utere. qa materiā diuertit. ⁊ fumorū ascēsum phibet. qd̄ est ī casu illo maxime necessariū.

¶ Tractatus quartus de litargia ī se cōtinēs quinq; capl'a. ¶ Primū capl'm quid sit litargia. q̄ quoq; eius cause.

Ueteres plurimi litargiā frenesis seu sirsen apostema frigidum uocant. q̄ ex re ut tota significatio huius termini frenesis euacuet. tractatum primū litargie determinatio digne subsequit. q̄ dr̄ a letos qd̄ ē obliuio. et largos mēs. q̄si mētis obliuio. ¶ Celula. n. cerebri posterior in qua memoria uiget patit. pp qd̄ ī oī litargia necessario fit obliuio. ⁊ sic ab accidēti nomē accipit. Est igit̄ litargia apostema frigidū ad intra craneū in posteriori celula capitis genitū cum lenta conti nue febre obliuionē efficiens. ⁊ huius cā ī trinseca ⁊ extrinseca eē pōt. Cā extrinseca ē res q̄libet nō naturalis potēs humorem flegmaticū aut melācolicū uaporosū generare ut aer excessiue frigidus. soliti exercitij dimissio. ociose ac quiete uiuere. somn⁹ debito longior retētio supfluitatis. superflua comestio ⁊ eorū potissimū q̄ in flegma facile cōuertunt. ut sūt fercula cascata: fercula de pasta. porcina caro. legumina. fructus. pisces ⁊ similia. quorūcunq; tn̄ uolueris supflua comestio idē efficere poterit. Cā intrinseca sepius ē ipsum apostema. et interdū melancolia ⁊ talia ī meatibus uel pāniculis celule posterioris cerebri aut ipsa substātia cerebri ɔgesta apostema litargicū generat. Id tn̄ in meatibus fit sepe ut plurimum. In pāniculis aūt raro. ⁊ adhuc in cerebri substantia rarius.

¶ Secundū capitulum de signis demonstratiuis litargie.

Signa sunt febris lēta dolor leuis totius grauitas ⁊ capitis pcipue facies plūbea q̄ interdū parum tumet. albescit lingua sepe infirmus ositat. ⁊ plerūq; post ositationē os apertū detinet. cum eu; claudere amplius memor non sit in sputo plurimum abundat et potissimu; si a flegmate prouenerit ocl'os ut plurimū ac si dormiret clausos tenet. propter quod cum uulgares profunde dormire putant. quia difficulter ⁊ non nisi acutis cu; uocibus seu clamore maxime excitatur. excitatus tamen respondet. sed illo sine clamore dimissus in illu; ut prius in naturalē somnum profundatur. et tantu; aliquando ut huc uel illuc motus uelut īsensata res trahatur. oculos nonnūq̄ apertos detinet. supinus iacet. ⁊ si a tali situ remoueatur. in breui reuertitur ad eundem. assellare aut mingere obliuiscitur sepe flegmatice sunt egestiones. urina alba et quasi ueluti subiugalum spissa. Ear⁹ ac tardus existit anhelitus. pulsus uero rarus tardus magn⁹ ac undosus cū quadam diuersitate. ¶ Et si melācolia h⁹ apostema pnenerit. tacitnitas adest minor nō tm̄ ī sōno pfundat̄ stupid⁹ nō ita fit. pl⁹ se mouet. pl⁹ logt̄. cū q̄dā tn̄

furia plus oculos apertos tenet. ꝛ si in lo
co uno respexerit cõtinue oculos fixos te
net ibidẽ. urina fit subtil' satis ꝛ alba. pul
sus ẽ durus paruus atqꝫ rarus. ¶ Et ut
hãc ab illa discernere scias. considera eta
tẽ. cõplexionẽ regimẽ pcedens et similia.
nã cui hoc magis erũt familiaria sup illam
indica. distinguẽtia queque huius aposte
matis loca signa sunt. qa si in substantia ce
rebri fuerit ceteris paribus plus ĩ somno
pfundat̃. immobilis fit magis. lingua q̊qꝫ
magis albescit. cũ quo plus ocl'i ab extra
peminent. Si ãt in uelaminib⁹ doloꝛ erit
fortioꝛ. non sic in somnũ profundatur leui
usqꝫ mouebitur. ¶ Auctoꝛes aliqui litar
giã in uerã et non uerã diuidunt. Ueraꝫ a
flegmate puenire aiũt. ꝛ ẽ õ qua statiꝫ mẽ
tio facta ẽ. Non uera ex flegmate cum cole
ra mixto fieri dicunt. ꝛ in hac quam in ce
teris plus rixãtur infirmi. plus uigilant.
plus mouẽtur. nec tãta adest obliuio et ce
tera. nã flegmati permixta colera acciden
tia q̃ ab eo pñt prouenire ualde remittit.
unde signa ista aliquid de natura signoꝛũ
frenesis sapiũt. ¶ Ueruꝫ talis litargia raro
accidit. cũ posterioꝛ cerebri celula sangui
ne flegmatico magis q̃ꝫ alie due nutriant̃.
ut supra ĩ doloꝛe capitis dictũ ẽ. pp quod
pl⁹ abundat in flegmate q̃re alie due q̃ eue
nit ut illa non uera litargia rarissime fiat.
¶ Dicũt itẽ aliȷ litargiam nõ uerã solum es
se mẽtis obliuionẽ que sine fe. accidit. et se
nibus plerũqꝫ cõtingit in his. s. qui pluri
mo abundãt flegmate. naꝫ tũc in celula po
sterioꝛi tantũ coadunat̃ flegma. ut p̃ nimia
humiditate oꝛganũ memoꝛie nihil aut bñ
paꝝ retinere possit. ꝛ sic nullius recoꝛdan
tur. ¶ Et ego senes duos in cura habui. q̊
rũ unus ultra tria nomĩa dicere nesciebat.
ali⁹ uero nõ nisi specificoꝝ nominũ aut ge
neraliũ memoꝛ erat. unde nu nq̃ꝫ uel bñ ra
ro pprȷ nois alicuius recoꝛdabat̃. et cum
quẽqꝫ uocabat cũ per hoĩe appellabat. de
hoc ãt in hoc tractare capl'o mea non ẽ. cũ
cãm pscripta diffinitio non cõprehendat.
¶ Sꝫ tu ubi hec cura posibilis fuerit cuꝫ
bono regimine cũ purgãtibus flegma ꝛ cũ
electuariis caput cõfoꝛtãtibus ut tyriaca
mitridatũ et cũ sil'ibus eos curabis. ¶ Et
si aliquibus huic casui ptinẽtibus ĩdiges
supra ad capl'ꝫ de cura doloꝛis capitis fleg
mate puenĩẽtis succursum pete.

¶ Tertiũ capm̃ õ signis litargie pnosticis

Cum aũt ad pronostica ueniendo
q̃dam futurã litargiam ꝛ quedã
quid ea facta futuꝝ sit denũciãt.
si igit̃ in fe. quotidiana urina post ruffa. ul'
subruffa successiue discoloꝛata et sine ĩfir
mi alleuiatione turbida p totũ appareat.
futurã litargiã time. ¶ Et in minori item
emitriteo si urina primo ruffa uel subruffa
inferius liuet. et successiue turbida fiat fu
turam litargiam quoqꝫ denunciat. ¶ Tre
moꝛ itẽ capitis ubi affuerit ipsi⁹ grauitas
totius pigritia paulatina obliuio et maxi
me etate cõplexione tp̃e anni regimĩe ꝛ ta
libus flegmati cõsentiẽtibus futuraꝫ litar
giã time. Sed quãtum ad iã factam si soli
to urina discoloꝛata magis appareat. Si ĩ
firmus manus in oꝛdine mouet. si tremoꝛ
eũ inuaserit. si facies plus solito liuet. si su
doꝛ frigidus eũ in capite ad collũ usqꝫ de
prehendãt his signis apparẽtibus uel ex
his pluribus euadet unq̃ꝫ. ¶ Aliȷ dicũt q̧
si fronti sanguissugas applicaueris et non
adeserint moꝛituꝝ infirmũ denũtiat. ¶ Di
cũt iteꝫ et aliȷ non solum in hac sed in qua
cunqꝫ alia egritudine. q̧ si ex lardone uel
pane infirmi frontẽ fricaueris. et debiĩe ca
nibus apposueris si cũ manducet euadet.
si uero nõ. minime. ¶ Spes ãt salutis ade
rit si urina coloꝛatioꝛ fiat solito. si magnifi
catur anhelit⁹. ꝛ si accidẽtia cetera remittã
tur. Et si litargia in frenesim et q̃ꝫ maxime
non uerã permutari perceperis.

¶ Quartũ capl'm de regimine sex rerũ
non naturaliũ in cura litargie obseruando
de flobothomia ꝛ uẽtosis et uniuersaliter
de oĩbus his q̃ tã ab intra q̃ꝫ ab extra ma
teriã diuertunt et euacuant.

In cura litargie apostomose quaꝫ
presens capitulum docet in loco
claro et lumĩoso situãdus ẽ eger. ĩ q̊ uarie
ac diuerse sint. p icture clamoꝛ ingẽs gẽtiũ
freq̃ntia ac uarȷ strepit⁹ fiãt. aer ad calidũ

et siccum declinet. quem cū lignoꝝ fortiū igne: ut quer ꝛ similiū leuiter facies ad irā infirmus prouocetur. ꝛ ubi posse decē uta tur plurimo motu ꝓhibeatur somn⁹. et q̄n tū possibile fuerit eū euigilatū tene subti li dicta regēdus ē. ꝓ quo nimis oīo uitet. cui us loco aqua mellis conuenit. in qua si aliqua piperis bulierint grana nō malū erit brodiū ciceꝝ rubeoꝝ cauliū quoqꝫ leuiter coctoꝝ cōuenit. et hos potes cū ali qua feniculi ꝛ petrosili radice bulire face re. et si grossius pannatā in his brodijs fa ce. Motonis carnes paruarū auium capo num perdicū fasianoꝝ et taliū ubi uirt⁹ de ficeret. dande essent. sed uirtute cōstante quātominus cibi sumpserit meli⁹ erit cū a multitudine materiei qua calor natural' opprimit hec egritudo ꝓueniat. Sed sūp to cibo illico extrema fricent. ligētur q̄qꝫ ut uapoꝝ ad caput ꝓhibeat ascēsus uētris bñficium. ut quaqꝫ die hēat ꝓuocandū ē. Et a prīcipio hoc clistere statī fiat. ℞. blitis maluarꝫ mercurij camonille furfu ris añ. M. i. fiat decoctio. de q̄ accipe. l. i. ß. in q̄ dissolue cassie pulueris zuccari añ. ʒ. olei oliue. ʒ. iij. salis triti. ʒ. ij. ꝛ fiat cliste re. Cōibus superfluitatibus eductis ubi ī firmus iuuenis uenosus fuerit alijs cū cir cōstantijs ad flobothomiā reqsitis ex ue na media uel cephalica fiat flobothomia. pauca sanguinis. tñ quātitas extrahēda ē. cū potius diuersionis q̄m alterius grā hoc fiat. uel cū peplo gula stringat. et de uena media frōtis fiat flobothomia. q̄ iuxta do ctrinā hypo. laudat a plurib⁹. Cū inquit posteriora capitis dolentia ꝛ cetera. ¶ Alij flobothomia dimissa uene illi sanguissugā apponūt. et tu facias si libet. ¶ Sed circa materie diuersionem sollicit⁹ semp esto. et hoc cū ligaturis et fricationibus fiat. sꝫ pe dum uole ꝛ manuū cū succo rute aceto et sale mixtis sepe fricētur. ¶ Sed ubi somni ꝓfunditas adest acetū sqliticū preualeret. Et nōnulli rusticaliter operātes alleꝫ pi stum cū his miscēt. ꝛ loca ꝑdicta cōfortāt. Tu āt non nisi in grossis rusticis hoc faci as. ¶ Ciffe quoqꝫ ad nates seu ad alias par tes inferiores sine scarificatiōe diuertēdo

materiam multū cōueniunt. ¶ Tractio au tē pilloꝝ pectinis et emūctoriorꝫ ꝛ in sta tu egritudinis pillos barbe ac capitis ex trahere multum iuuat. quocūqꝫ ēt morbi tp̄e in illo ēt casu q̄m maxime ualet uox ter ribilis. Unde nōnulli scrophā per pedem in camera ligāt. q̄ ꝯtinue clamat eius terri bili et acuta uoce hoīem euigilatū multꝫ tenet. Pro materie diuersione hoc ab ex tra fiat. Ad intra uero clisteria ac suppo sitoria fiant ꝓut infra. ¶ Clistere aūt huic casui multū cōueniēs. ℞. maluaꝝ camonil le paritarie mercurialis sticados centau ree minoris añ. M. i. agarici. ʒ. i. cartaī. ʒ. ß. cōquassentur. ꝛ fiat decoctio de qua ac cipe. l. i. ß. in qua dissolue hyerepigre. ʒ. i. ß. mellis ro. ʒ. ij. puluē. zuccā. ʒ. i. olei com munis. ʒ. iij. salis gēme. ʒ. ij. fiat clistere. ¶ Et potes loco hierepigre uti bñ dicto ele tuario indo diaficone ul' cōsimili. Suppo sitoriū in hoc casu optimum. ¶ Ex duro sa pone fiat. uel de quoqꝫ mel. et cū infrigi dari incipit de felle tauri. uerris. porci uel de quouis alterius aīalis sccū misce. ꝛ fac suppositoria. uel loco felliū pone spēs hie repigre magne aut benedicte. uel pone de sale gēma uel de nitro seu ō sale armonia co. ¶ Et alij ponunt de lacte ficuum uel ti timali. Alij de hermodactilis. de agarico uel eleboro albo de euforbio uel ō esula. Nullꝫ tñ hoꝝ īponas nisi ex oleo rosa. ꝑ prius inunctū fuerit ul' cū ipo oleo ro. cerā liquefacias. sic q̄ ad unguēti formaꝫ deue niat. ꝛ cū tali unguēto suppositoria illa sē per inunge. ¶ Quibusdā tñ non nisi ī ma gna ꝓfundatiōe somni uti debes. ꝛ his po tissimū que ita acuta fiūt. uomitus ī hoc casu laudatur multū. ¶ Si igitur infirmū tuum satis commode euomere posse scine ris. oximel cum aqua raffani tepidum ad bibendum prebe. Et ubi uomitus non fi at cum pēna oleo inuncta cum ad uomēdū iuua. ¶ Et quia passio hec īducias nullas accōmodat prescripta ubi possibile fuerit in die naturali fiant. et si materia fuerit multa ut frequentius contingit laudo ut a . i. usqꝫ ad. ℈. iiij. pillularū cochiarum de scriptione almāsoris eidem tribuas.

¶ Ul' facias sic. ℞. cinamomi assari carpobalsami xilobalsami ozimi gariofilati croci ligni aloes spisse se. peonie añ. ʒ. ß. coloquintide. ʒ. iij. ß. diagridij. ʒ. ij. ß. turbit. sticados añ. ʒ. v. aloes. ℥. i. fiant pillule cũ sirupo de sticados quoꝝ doß. sit a. ʒ. i. usqꝫ ad. ʒ. i. ß. ĩ formã pl'ueris facias sic. ℞. ℥℥. sticados añ. ʒ. ß. salis gemme. ℈. i. turbit abrasi ℈. iiij. zuccari ad põdus oĩum. et fiat puluis. ¶ Uel ex puluere illo sic bolluz sic cõficias. ℞. puluerẽ illũ sine zuccaro q cum sirupo de sticados ĩcorporetur addedo de zuccaro quãtum sufficit. et fac bolum quẽ deaura. ¶ Si potionẽ uolueris ℞. agarici. ʒ. ij. ß. sticados. ʒ. ß. salis gemme ℈. i. ℥℥. ℈. i. ¶ Infundãtur in aq̃ absinthi. addẽdo oximellis sqlitici. ℥. i'. ⁊ horis. xii. ĩ infusiõe dimissis fortis fiat expssio quã potui dabis. ¶ Laus deo.

¶ Quintũ capm de his q̃ sũt ab extra applicãda capiti.

Unc ãt supest ut aliqua capiti applicãda describã. statiꝫ itaqꝫ a pncipio caput cũ aqua in qua camomilla sticados saluia maiorana betonica, uel aliud cõsimile bullierit lauet. dehinc abradatur. ¶ Et Auice. ⁊ nõnulloꝝ antiquoꝝ pcepto pupis capitis ex oleo ro. cũ modico aceti pmixto pungat. ⁊ hoc ad duos infra dies inclusiue fiat. ¶ Ego at talia repcussiua nõ nisi in iuuene robusto uenoso tpe calido ⁊ cetera laudo. qa ex eis nõ multuꝫ talis materia repcutit. et de cursu maior fit infrigidatio. maior quoqꝫ spirituũ ingrossatio ⁊ ex cõsequenti stupor maior. quo fit ut magis ille innaturalis somnꝰ augeat. qꝺ est in casu illo q̃ maxime ꝓhibendũ. ¶ Et iõ bonus ille mesue cum aceto oleo ro. in casu illo euforbij paꝝ cõmisceri iussit. ut aliqualiter q̃ dixi periculis obuiaret. ¶ Statim ergo a principio oĩbus qbus poteris modis materiã diuertẽdi tua sit intẽtio. hoc eiꝫ casu priori excepto in infinitũ ut infra loquar q̃ repcussiuum aliqꝺ pualebit.

¶ Et si diuersiuis siue repcussiuis usus fueris duobꝰ in primis diebꝰ ex oleo camomillino pupim capitis perunge. et cũ oleo illo uel oleo rosato succum apij cõmiscue ris erit utile. Et si in somno ꝓfundat oleũ de costo cũ succo rute misce et pupim confrica. ¶ Et ubi per uomitũ farmacũ uel per quoduis aliud materia uel eius ps magna fuerit euacuata resolutiuis fortioribꝰ securius uti poteris. et tũc cuꝫ illo succo rute oleũ de euforbio misce. ⁊ ut supra locꝰ cõfricetur. ¶ Q̃ si p priꝰ uẽtosas sine scarificatiõe supposueris et successiue ex dictis fricationẽ feceris facilior per pororũ apertitionẽ resolutio. ¶ Et huic casui unguẽtũ siue emplastrũ infrascriptũ maxime ualet. ¶ Dequoque sub prunis squillã ⁊ cũ oleo yrino seu de lilio in quo paꝝ euforbij dissolutũ sit totũ ad formam unguenti deducas. cũ quo ut prius locũ perunge. ¶ Medicamina plura huic ꝓposito pertinentia descripsissem. sed capl'm sequẽs multa huic capl'o ꝯuenientia in se tenet. qa et si passio illa in prora magis q̃ in pupi fiat fortiattamen illa medicina pupi q̃ ꝓre securiꝰ applicamus. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Tractatus quintus de subeth se subetia in se sex cõtinens capl'a. ¶ Primum capitulum quid sit subeth.

I quid sit subeth intelligere uolumus. de somno aliqua perprius uidẽda sunt. ¶ Fit. n. somnꝰ ut Auic. inquit propter redditum spiritus animalis ab instrumentis sensus et motꝰ ad pricipium cũ quo priuantur ipsoꝝ instrumẽta ab exitu operationis in ipis nisi que necessaria sunt ad hoc ut uita permaneat. ¶ Sõnus itaqꝫ ẽ primi uentriculi cerebri passio. nam omnis opilatio in eo facta ex cuius causa spiritꝰ ad membra sensuuꝫ et motus exire nequeũt eũ efficit. ¶ Sed qa pro animaliũ perfectoꝝ uita necessariꝰ existit inter res sex nõ naturales computat. quia per ipsum spirituum in uigilia fit restauratio. alias enim in breui uita finiret. et ẽ quoqꝫ propter caloris naturalis accẽtrationem que in eo fit causa melioris digestionis. At somnus duplex ẽ naturalis et non naturalis. Natnralis est ille reditꝰ spirituum et cetera non opprimẽs naturã

talit quod ad se curā nocet. ¶ Nō natura lis uero est couerso. ¶ Naturalis insuper somnus ut nōnulli ueteres posuerūt ratione triū digestionū triplex dicit. fortis mediocris. et suauis. fortis in pma fit digestione. cū uapores i ea resoluti q̄ i alijs duobus ceteris partib⁹ fortiorē opillationem efficiāt et ita i secūda fit respectu tertie. q̄ ex re i ipsa tertia pter opillationē esse leuē suauis multū fit somn⁹. in secūda uero mediocris pter tamen istos ut pposito meo spectat somn⁹ alius naturalit reperit ōis. s. qui ad se curā minime uocat. Unde i minima spirituū resolutiōe siue pp exercicij supfluitatē siue coit⁹ ul' quocūqȝ alit causet semp somn⁹ pfūdior multo q̄ i sanitate fit q tamen cū ex co patiēs meliora mētū ɔsequat ad se curā nequaq̄ uocat ⁊ talē ɔsimil'r nālē appello ¶ Ex qb⁹ omnib⁹ liquet qd p nālē ⁊ nō naturalē somnū itelligere d̄beam⁹. ¶ Nā i sūma natural'e q ad se curā nullā uocat. ñ natural' vo eȝ. Und̄ his itellectis apti⁹ qd sit subeth itelligēdū est eni subeth somn⁹ pfūd⁹ nō natural' ab igrossatiōe spirituū. uel forti humoꝝ opilatione nō tñ ɔpleta i uijs pmi uētriculi cerebri causata pueniēs. ¶ Cū igit' i uētricul' opilatio pfūda fiat ñ ɔpleta tñ āt spirituū igressatio nimia Cui⁹ cā somn⁹ nimiū pfūdus fiat naturā talē opprimēs. ut i obitas opationes exire nequeat ad se tūc curā uocat. Et talis subeth appelat. ¶ De cui⁹ causis deiceps est agēdū. ¶ Laus deo.

¶ Capitulum secundum de causis subeth.

Subeth a causa extrīseca et intrīseca esse potest. ¶ Extrinseca est res quelibȝ sua frigiditate potēs spiritus igrossare seu stupidos efficere ut est aeris excessiua friditas seu uini ul' c⁹uis alt'i⁹ ueluti esset narcotica capiti q̄l'cūqȝ approxiata et sil'ia. vulgares. n. medici sepe opiū mādragorā iusqamū sucū sēperuiue uel aliquod tale p re capitis applicant ut ei⁹ dolorē uel uigilias amoueāt. quo fit ut tātū interdū patiēs i somno pfūdet q usqȝ ad diem iudicij dormiat ut ipse uidi. Potest etiā subeth a cāu uel capitis peussione causari et maxime ubi craneū ad intra ɔplicet. ¶ Stupefactiua quoqȝ i ɔmestione seu potu data idē faciēt ad intra uero a grossis uaporib⁹ undecūqȝ resolutis modo uias illas pmi uētriculi opilare possit fortit' sepe fit. ut i pncipijs paroxismoꝝ fe. et maxime fleumaticaꝝ sepe ɔtigit plex que etiā ab hūiditatib⁹ i matrice pulmōe epate splene uel stomaco existētib⁹ uapores resoluūtur q ad caput ueniētes i anteriori celulla opilationē causāt ⁊ subeth inducūt. ¶ Et idē sepe a vmib⁹ contingit. ¶ Generātur. n. a materia fleumatica putrida a qua eleuati uapores persepe subetiā inducunt. ¶ Lausdeo.

¶ Tertiū ca^m d̄ signis d̄mōstratiuis subeth

Qum quē in pfūdū somnū esse uides. ⁊ ñ nisi magnis ⁊ acutis uocibus excitari potest. excitat⁹ autē ad ppositū respōdet. sed dimissus i eadē somni pfūditate reuertit' subeticū hūc eē dicito. ¶ Et si ab aliq cā exteriori fiat. tu cā ab astātibus iuestiga. uel si frigiditas exterior cā fuerit eius color ad uiriditatē tēdit. sed nō tumet facies. ⁊ pulsus erit durus strict⁹ ⁊ rar⁹ ualde. Si āt per aliquoꝝ narcoticoꝝ pint⁹ assūptionē uenerit. i meo d̄ uenenis signa requre. Nā sicuti narcotica inter se diuersa sunt ita ⁊ signa. ⁊ tu ibi de opio. Iusquiamo fongis ⁊ de alijs cōiter notat. signa appropriata reperies quoꝝ narratio nimis i longū hoc meū opusculū traheret. ¶ Et si in principijs paroxismorūȝ alicuius fe. fiat subeth illius fe. essentiam requre. ¶ Cum āt a matrice stomaco ul' alio mēbro puenerit cognosces. ¶ Quia patiens dolorē ac grauedinē i eo membro per prius sentiebat. ¶ Et si materia in cerebro fuerit perantea de eius grauedie querebātur. aut quia humiditates p nares aut palatū egredi solentes iādiu retēte sunt. que si fuerit flegmatice albet facies. oculi q̄qȝ tumēt. palpebre cōsil'r ⁊ facies que tactu frigida sentitur. ¶ Et si sang. rubent oculi ac facies ipsa. lingua q̄qȝ ei⁹ uene ac frōtis

ualde replete erūt. Et si humores pmixti sint. signa quoq3 permixta erunt. Et si de his certior fieri cupis. etatē. cōplexionez. tps. anni. precedens regimen et cōsil'ia considera. q2 cui magis attestant̄ humori sup illū iudica. Pulsus uero latus undosus ac molis erit ipm aut ꝙ cā uermiū3 puenerit per ipoꝝ signa q̄ suo loco deo duce describent̄ agnosces. ¶ Laus deo.

¶ Quartū capl'm de pnosticis subeth.

Quātum ad pnostica subeth i q̄ patiēs difficulter excitat̄ si pulsus occultet̄. futurā appoplexia3 denunciat. somnꝰ in apparente sano solito longior si p dies aliquos pseueret. futura3 litargiam paralesim uel aliquā talium egritudinū time. ¶ Somnus de nocte augmentatus cui succedit pmixtio rōnis. ⁊ associatur frigori extremitatū malus scd̄a quarti cap° de signis somni ⁊ uigilie. Somni profunditas cum debilitate pulsus malum eodē capl'o. ¶ Subeth in fe. peroxismis eueniēs si pfundus fuerit ⁊ in aliquod poxismis euenerit mortale. et in quo poxismo uirtꝰ se debilē reperiet. patiēs morietur. In uirtute pp nimiam inanitionē debili si somnus pfundat̄. mortale. Somnꝰ i declinatione alicuꝰ egritudinis pueniens si fuerit nocēs mortal' cōmento illius afforismi in quo morbo somnꝰ dolorē prestat.

¶ Quintū capl'm de his que in cura subeth ad intra sunt approximanda.

Si in febre subeth euenerit. essentiam fe. considera. cui put in tractatu ꝺ feb. te docui remedia adhibe ipsi aūt subeth put statim dicā facias. Eius aūt ꝙ per narcoticoꝝ interius assūptionē factā ⁊ quo ad ea q̄ interiꝰ applicant̄ in eo de uenenis curā requ. Ibi. n. bezar dica cuiq3 appropriata ⁊ alia conferētia p ordinem reperies. Ad id qđ ex frigiditate aeris seu alterius intēsa nimium uel ex emplastratione narcoticoꝝ fit fm ordinē inferius describedum curabis. Illud aūt qđ rōne materiei in aliquo membro cōtente fit. citius ꝗ poteris illiꝰ materiei euacuationē q̄re. ⁊ successiue ad alia medicamina transi. Et ubi materia illa san. seu pmixta san. fuerit aliis cōsentientibꝰ flobothomiam face. uel saltē uentosas cū scarificatōe. Sed ut deinceps ad actū praticū te deducā materia exnte flegmatica et in cerebro potissimū si uirtꝰ constet. dieta tenuissima utere. Et ubi debilis ea fuerit. cū ouis sorbilibus pulli cōtuso uel eius brodio. aut cum aqua carnis eam p posse sublena. Uinum absolute phibendū ē. sed in casu priori de aliquo optimo aliquātulum aque p mixto dari poterit. Nā deficiente uirtute frustra laborares. In aere calido infirmus situet̄ cui iram puocare bonū ē magnis cū uocibꝰ excitet̄. et scrofam per pedē si libet in camera liga. Exercitij loco ut statim dicā fiant fricatiōes. ⁊ cū hoc clisteri supfluitates prime digestionis educas. ꝙ. ℞. maluarū blitis mercurialis camomille furfuris añ. M. i. fiat decoctio. de qua accipe. l'. i. ß. i qua dissolue cassie pul'. 3necari añ. ℥. i. hierepigre. ℥. ß. olei oliue. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. fiat clistere. quo immisso i quouis loco materia fuerit statim infrascriptū secūdetur. ꝙ. ℞. camomille sticados mercurialis ysopi centauree minoris eupatorij añ. M. i. agarici cartai añ. ℥. i. polipodij. ℥. ß. conquassent̄. ⁊ fiat decoctio cum aq̄ marina si habueris. ⁊ si non. cōez aquā accipe. ⁊ in clisteri put infra describam sal adiūge. Miraret̄ forsan quis cū cōtinue p decoctione clisterioꝝ res in tāta quātitate describa3. Cuius oppositū antiquoꝝ plurimi faciunt. quia qđ in decoctione clisterioꝝ res in pauca quātitate ponūt. Et tu scias ꝙ h° ut decoctio melior fiat facio. nā ut p3 multa reꝝ quantitas posita in decoctione ceteris paribꝰ perfectiorē eam efficit. cū quo sepissime pluribꝰ clisteribus indigemꝰ. plurima. n. clisteria ab auctoribꝰ descripta cōperiēs q̄ perpaucissime sunt uirtutis. Ex decoctione igr̄ predicta accipe. l'. i. ß. i qua dissolue hierepigre. ℥. i. ß. cassie. ℥. i. olei cōmunis. ℥. iij. salis gēme ubi decoctio nō sit ex aqua marina seu uitri uel cōis. ℥. iij. fiat clistere. Aliquos in hoc casu uidi ut naturam fortiꝰ euigilarent ex solo almuri qđ ē encludaꝝ seu al'oꝝ pisciū sal'toꝝ salmoria clisteria faciebāt unū duo ⁊ plura fm exi

gentiam ex his clisterib⁹ face. qa primum
non solū naturam irritat sed ēt materiam
trahit a capite ꝙ ōibus possibilib⁹ modis
fiendū ē. Et si hoc per suppositoria facere
nolueris his q̄ supra in litargiā descripta
sunt utere. Quibus factis si os aut dētes
clausos heret. cū cuneo ligneo seu cultello
dētes aperi. ꝛ. ℥. i. ß. hierepigre cum uino
calido distēperato ī eius os pyce. et ab ōi
bus ingenys ut eā transglutiat facito. Q̄ð
si transglutire pillulas posset. pillularꝝ co
chiarꝝ. ʒ. i. uel. ℈. iiij. dato. Uel his utere so
lutiuis q̄ ī litargie cura supra descripsi.
Uomit⁹ ut supra de cura litargie dictū est
mire iuuat que ut illic describitꝰ puoca. Et
ut de his q̄ in ore ponunt̄ me expediaz cu
neo illo sic inter dētes retēto palatū cuz fi
no balsamo ꝯfricet̄. Lingua quoqꝫ ac radi
ces ei⁹ uel idē cum sola aurea alexandria
seu anacardina cōfectione fiat. Uel eā cuz
calido uino distēpera. et idē face. de qua si
trāsglutiret iuuaret ad hoc. ꝛ iō tyriacha
seu mitridatū in uino dissolutum et potui
datuz ꝙ̄maxime cōuenit. Sed dū fricatio
nes infrascripte fiēt. ut saliua liberius egre
diat̄. caput inclinet̄. al's suffocari posset in
firmus. Et ubi ipse gargarizare possēt. ℞.
ysopi maiorane sticados an̄. M. i. ß. carica
rū numero. vi. seminis sinapis. ℥. i. Cōq̄sse
tur et fiat decoctio de q̄ accipe. ℥. iiij. oxi
mellis squilitici. ℥. ij. misce. ꝛ gargarizet in
firmus. Aly cum decoctione illa auream
alexandrinā uel anacardinā cōfect̄. misceāt
ꝛ gargarizare faciunt. Et aly hierāpigram
quā summe nisi eēt tāte amaritudinis col
laudarē. Que uero per nares attrahūtur
sunt caputpurgia. sternutationes uel odo
ramēta seu suffumigia. ¶ Caputpurgia āt
sic facias. ℞. aq̄ maiorane ul' uiolarꝝ decoc
tionis. ℥. iij. succi blitis. ℥. ij. mellis. ℥. ß. si
mul tepefiant. et per nares attrahant̄. uel
cū aq̄ illa succū yreos cōmisce. ꝛ ē in illo ca
su ultimū. ꝛ expert⁹ sum. Aly accipiūt suc
cū radicis sambuci uel ebuli. ꝛ tu facias si
libet. ¶ Sternutatoriū aūt fiat ex pipere
uel alio aromate acuitatē hñte. uel ex ele
boro albo. et talia naribus insuffictur. Et
ego al's sic feci. Accipe petiā ligneā subti
lem ꝛ ex ea teatā confice quam in aqua ma
iorane uel decoctionis ei⁹ madefacias. de
hinc eā ex eleboro uel ex puluere alterius
sternutare facientis asperge. ꝛ in nasuz im
mitte eā circūuoluendo. nam sternutatio
nē inducit. ꝛ sopitam naturā potēter euigi
lat. Et idē faciet acetū fortissimū persepi⁹
odoratum. ꝛ nāqꝫ ipm quocūqꝫ casu con
uenit. Ex odoramētis tñ appropriatis est
lignū aloes muscum. nux muscata squinā
tū uel castoreū odorare. Et ille bon⁹ Jaco
bus forliuiēsis cum alexādrina aurea uel
cū calido uino distemperata nares inunge
bat. iuuabat plurimū. Aly fumuz capillo
rū ꝯbustorꝝ narib⁹ apponūt. ul' cornu cap
uel asse fetide seu galbanū seu pellis edi.

¶ Sextū capl'm de his q̄ ab extra in cu
ra subeth sunt applicanda.

Nunc āt superest q̄ exterius sunt
applicanda describere. dolorose
aūt ligature ad brachiorꝝ adiuto
ria fiant ꝛ ad coxas item fricationes uero
ad extrema scilꝫ pedū ac uole manuū cum
aceto et sale cōfricent̄. Uentosas item sup
spatulas pone. q̄s sine scarificacione sepi⁹
reitera eas. itē super nates aut sub police
ponere potes. a superiorib⁹. n. potenter at
trahunt. ac uapores diuertūt. Et ut ea capi
ti cōueniunt. meli⁹ applicari queant. ex de
coctōe camomille sticados. rute. aneti. apij
foliorꝝ lauri. origani uel sil'ium caput laue
tur. dehinc abradat̄. ꝛ tali medicamīe pro
raꝫ inunge. Q̄ð. ℞. pul'. piperis nigri. ℥. ß.
castorei. ʒ. ij. misce cū lacte mulieris ex quo
proram confrica. Uel idē cuz saturegia cū
aceto forti trita facias. ¶ Q̄ð si fortius co
℞. ficus quotlibet. ꝛ de uuis passis quas
successiue pista. ꝛ de illa pasta accipe. l'. ß.
pulueris sinapis. ℥. i. ß. euforbij fimi colū
bini an̄ ʒ. ß. aceti fortissimi. ℥. i. ß. ꝛ ad for
mam unguēti fiat quo utere. Ego aūt in ta
li casu talia fortia medicamina nō min⁹ pu
pi ꝙ̄ capitis prore applicata laudo. nam ce
rebrum clarificando ꝛ materiam a prora
diuertēdo. ꝙ̄maxime iuuant ut experiētia
didici. Quidā. n. bonus praticon⁹ his die
bus succum semper uiue ꝛ nescio que ala
stupefactiua sup frontem cuiusdā robusti

iuuenis febricitātis apposuerat q nullis re medijs euigilari poterat. et in ea forti⁹ me dicamina pupi applicata quam pre opera ri reperiebam. et iter cetera hoc q̄maxime ualebat. qḋ sic fit. ℞. hōis capillos cōbu re de quo puluere. ℞. ℥. ij. castorei. ℥. β. cū succo rute et aceto sil' incorporent. de quo pupi fiat inunctio. ¶ Si aūt subeth in fe. exenerit euigilare infirmū cū fricatiōib⁹. ligaturis. uentosis. uociferatiōib⁹ et alijs huiusmodi tua fit intētio. Quo euigilato materiā euacua. Ex quib⁹ modis poteris eā ad inferiora diuertere successiue. ne ua pores ad caput ascendant prohibe. In q° casu acetū odorare multū pdest. et proras ac frontē cū rosato oleo modico aceti per mixto perunge. et si uapores non tm̄ reper cutere ualeas quin in somnum pfundū ca dāt cū his q̄ dicta sūt te iuua. ¶ Laus deo.

¶ Tractatus sext⁹ ḋ incubo seu empial des tria in se cōtinens capl'a. ¶ Primū capl'm quid sit incubus seu empialdes. et que cause.

Disposuerā dn̄e epilēsie pn̄tē lo cum accomodare. sȝ dn̄s incub⁹ familiaritatē quandam cū sube tia se hēre affirmabat. et cū epilēsia sangui neitatem ppinquam. pp qḋ ut melius iter hec duo situet obtinuit. Sepe accidit ut uie per quas sp̄s a corde ad cerebrū defe runt. et a cerebro ad mēbra cetera grossis ab humiditatib⁹ opilant et pupis q̄maxi me q̄ fit ut mēbra debitis suis motibus ca reant. qa tūc cū pect⁹ ad necessarias diuer siones dillatari nequeat. diafragma cōstri git. et ab ipso pulmo. a pulmone uero cor. q̄ ex cā cor ipm debite dillatari non pōt. et tunc infirmo super se ut pōdus uel fantas ma talem hēat phibens dilatationē appa ret. et cū extrema pp illā opilationem citi⁹ spiritibus q̄ membra cetera depauperan tur. fātasma hoc a pedib⁹ initiū facit. et pau latiue f'm q̄ mēbra ipsis sp̄ib⁹ priuant sur sum repit. qḋ uulgares demonē hōies suf focantē putant. ob hoc ergo passio hec in cubus appellat. qḋ ē nomen demonis. ¶ Alij uetulas quasdā incātantes q̄ se in formas uarias ut inquiunt mutare pn̄t. h⁹ facere putāt. et eas striās seu zebianas no stri uulgares appellant. q̄ ut dicūt gatorū formam sepius accipiunt. Hec crudelitas ob hoc ortum hūit. qa passio hec lactātes sepe deprehendit quos tunc suffocat. cui⁹ cās uulgares ignorantes uetulas illas zo bianas illud fecisse putāt. Ex dictis itaq̄ȝ quid sit incubus apparet. Et. n. egritudo grossis a uaporib⁹ uias spirituū cordis ad cerebrū seu pupis ad membra cetera opi lantib⁹ p ueniens in q̄ patiens supra se pō dus aut fantasma ponderans hēre putat. hoc ut plurimū in somnijs accidit. ex his potissimū qui resupine dormiunt. quātū ad cās intrinseca et extrinseca esse pōt. Ex trinseca. ut intēsa caliditas uel firgiditas. nā frigiditas dormitanti superueniens et uias spirituum cōprimens incubū efficit. Intēsa uero caliditas interdū humores in uaporē conuertit. qui postea uias illas opi lat. et incubus inducit. ¶ Accidit item cū quis super magnā repletionē dormierit. grandis. n. repletio ē incubi p ler ūq̄ȝ cā. nā stomacus replet⁹ cōprimit diafragma. et ip se pulmonē. pulmo uero cor. quare et cete ra. Cā intrinseca eē pōt quilibet humor a quo grossus uapor eleuatus sufficit i uijs dictis opilationē inducere. ut sanguis. co lera. flegma. et melancolia.

¶ Capl'm secundum de signis incubi tā p̄nosticis q̄ demonstratiuis.

Egritudinis huius demōstratiua signa per infirmi narrationē dep hendes. In cāū uero cognitio nem sic deuenies. quia si extrinsece fuerit te de eis patiens informabit. Quantū ad intrinsecas si sanguis in cā fuerit rubet fa cies. oculiq̄ȝ tument. frontis et timpor ue ne precedēs regimē. etas. cōplexio et sil'ia sanguini consentiunt. ¶ Et pariter de fleg ma. colera ac melancolia f'm ppria signa in dicabis. q̄ supra pluries ḋscripta sunt. hāc passionem greci empialdes uocant. quam Gal'. in lib° de iuuamētis anhelit⁹ cap° sec° epilensiam in somno eē dicit. differt autē hec ab epilēsia. qa hec in pupi. et illa fit in prora. Materia itē epilensie uenenositate

participat. hec uero nequaq̄. Et tertio qa in epilēsia semper fit spasmus. in hac uero minime. Ex dictis patēt satis intelligēti si gna pronostica. cum plurime sint egritudi nes q̄ ab opilatione uiaꝝ spirituū pro du cūtur. Si incubus ille perseueret patiens in aliquā illarū facile cadit ut ē epilēsia ap poplesia. paralesis. spasm⁹. ⁊ mors subita nea et cetera. Et si hec mala bestia. s. icub⁹ hōi uigilāti ueuerit. erit piculosioꝛ multū

¶ Capitulum tertiū de cura incubi.

Si a sanguine incubus prouenerit subtiliter dicta et res sang. mul tiplicātes deuitet. quaꝝ doctrīa in cura doloꝛis capitis a sang. prouenictis tibi data fuit. dehinc supfluitatib⁹ prime digestionis emissis ubi cetera consentiant fl obotbomiam iube. Et ubi magna fuerit sanguinis quātitas siue plectoꝛia a saphe nis incipe. successiue ad cephalicas ueni. ¶ Ex si etas uel aliud flobotbomiaꝫ ꝓhibe ant in locis debitis uētosas appone. et de hinc alia ſm exigentiam prout capitulū al legatum te docet exquire. ueꝝ ubi colera flegma et melācolia in cā fuerint in capitu lis doloꝛis capitis his cāis coꝛrespōdenti bus curam require. illic. n. ſm humoꝛum exigentiaꝫ digestiua solutiua fricationes. stricturas uentosas diuersiuas et gargarismata et breuiter ōia huic ꝓposito necessa ria oꝛdinate comperies. Et ꝑ hoc breui tati parcens cum illic ōia reperies necessa rio huic cap° finē impono. ¶ Laus deo.

¶ Tractatus septimus de epilensia in se octo continens capl'a ¶ Primū capitulū quid sit epilensia. que cāe. et quibus fit in locis.

Non aliter q̄ coꝛrelatiua somnus ⁊ uigilia quandaꝫ q̄i inter se affi nitateꝫ hēre uidenť. ꝑ qđ pluri mi rōnabile putarent ut post egritudines q̄ in somno uel ex somno eueniūt uigiliam collocarē qđ factum eēt. sed inter subeth incubum et epilensiā quo ad cās et curam maioꝛē multo q̄ inter somnū ⁊ uigiliā ſm boleitatē inuenio. et hanc ob cām ipsi epi lensie pn̄s capl'm accomodaui. inferius tn̄ uigiliam ipsam digno loco collocabo. Est igiť epilensia moꝛb⁹ plurimū ubiqꝫ not⁹. Js. n. ōes apud nationes habitat. et fami liari⁹ certe q̄ cuperent. ꝑ qđ uarus nōib⁹ appellať. s. epilēsia. yeranoson. diuinatio. heraclea seu herculea pedicō. moꝛbus co micialis. moꝛbus caducus. moꝛb⁹ lunatic⁹ et mater pueroꝝ. Sed dr̄ epilensia ab epi qđ ē supra. et lesis lesio. q̄i superioꝛis ptis lesio. qa capitis. ꝑ qđ dicūt quidaꝫ ꝙ epi lensia dr̄ ab oppressione mētis et sensus. q bus occupatis coꝛp⁹ quoqꝫ a suis opatiōi bus impediť. Et ob hoc nōnulli cā yerano son uocant. qđ q̄si passio sacra interpṫať. ueteres. n. cū aie contēplationes manifesti us in cerebꝛo q̄ alio in mēbꝛo deprehēde rent cū aie templū appellarūt. qđ a contē plando dictū ē. Et cū templa cōiter sacra sint. ipm cerebꝛū locū sacrū appellauerūt. iō yeranoson dixerāt. diuinatio āt a qbus dā dr̄. ut ille bon⁹ Serapio inquit. qa eam ex pte demonū ꝓuenire putabant. sed ei⁹ pace illa coꝛ non fuit intētio. sed eam ap pellabant diuinatio. qa in epilensia in qua foꝛtis fit opilatio sēsus: ōes exterioꝛes ita ligant. ut fere ab ōibus coꝛ opationib⁹ ua cent. ꝑ qđ aīa rōnalis aliunde nō impedi ta i suo simplici eē q̄i remāet. q̄ fit ut qn̄qꝫ futura deprehendat. amoto itaqꝫ peroxis mo plurima persepe futura ꝑdicūt. unde uulgares cām ignoꝛātes demonuꝫ uirtute hoc fieri putant. et hanc ob cām diuinatio nonnulli ueteres hūc moꝛbum appellant. Et ego quēdā iuuenē colericū uidi q se aie bat in peroxismis semper mirāda uidere. q̄ summe cupiebat lr̄is demādari. ille. n. in dubio futura eē sperabat. hanc igř ob cās ueteres diuinatio hūc moꝛbū appellāt. Di cunt āt eraclea seu herculea. qa ipsa ueluti herculis foꝛtis ē egritudo. uel qa ipse caꝫ passus ē. ut poete ferunt. Et qa passio hec pueros q̄ maxime deprehendit pedicon a qbusdā dicta est a pede grece qđ ē latine puer. uel ut alijs placet ab inoꝛdiata pedū motiōe q̄ in hui⁹ passionis peroxismo cōi ter fit. ¶ Moꝛb⁹ item comicialis comitijs dict⁹ ē. erant n. comitie ppl'i romani in cam pomarcio in calēdis Januarij procreādis

magistratibus cōuentus. Et si forte tunc quispiam hic morb⁹ inuaderet comitias ad diem alium deferebant. et sic morb⁹ comicialis dictus ē. Caducus aūt dr̄ qa quē deprehēdit cadere facit. Lunatic⁹ uero quia sm̄ lune uarios aspect⁹ plurimos inuadit. Et puerorum mater qa sepi⁹ q̄ alios pueros deprehēdit. Oīa tn̄ q̄ dicta sunt uerā egritudinem q̄ epilentia ab auctorib⁹ nūcupatur important. et hoc de noīe. Quid autem sit epilensia nunc inuestigandum ē. Unde Gal. 3° de interioribus quarto capl'o. et in libello de iuuamēto anhelit⁹. Et itē Auic. prima tertij cap° pprio. et ut plurimū auctores alij in hoc conueniūt q̄ i prora capitis pricipal'r hec passio fiat. etsi ptes alie cerebri per colligantiā occupate teneant. al's hāc patiētes egritudinē de peroxismo ōes recordarent. cuius oppositū cōtingit in pluribus. fit igit ad bonum intellectum a uapore humore uel uēto. uapor. n. seu uētositas in cerebro genita uel aliunde ueniens si secū aliq̄ uenenosa qualitas iūcta sit cerebrū aut ei⁹ pelliculas mordicādo per cutit. unde sentiēs nocumētum cōtrahitur. ad cuius cōtractionē orta ab eo contrahūtur puta nerui qui uersus suam originem tracti spasmum efficiunt. ¶In tali aūt spasmatione seu neruorum contractiōe fit in uijs spirituū opilatio. pp qd ad membra transire neq̄untes mot u et sensu ea priuat. et sic patiēs cadit. Si aūt fiat de humorib⁹ per prius cātur opilatio q̄ pbibet transit⁹ spirit⁹ sensibilis et motiui ad aīata membra successiue cōtractio siue spasmus. nā cum humores illi in pelliculis cerebri seu meatibus imbibant. crescunt in latum. et in longum accurtant. quare necessario trahunt ad quorum retractionē orta uersus suam originem quoque trahunt. spasmus inde fit. ¶Ex quib⁹ pz q̄ in casu primo prius fit spasmus. et successiue opilatio. et in secūdo prius opilatio. et successiue spasmus. nulla tn̄ in epilensia integra fit opilatio. tunc. n. tā motu q̄ sensu oīa mēbra carerent. cui⁹ oppositum uidem⁹. Ex quib⁹ oībus quid sit epilēsia manifeste pz. Est. n. egritudo cerebri ab humiditate uapore seu uētositate.

uenenositate quadam participātib⁹ prouenieus quorum cā in seipsam cōtrahitur et in uijs spirit⁹ sensibilis et motiui opilatione facta a sensu et motu etsi non integra mēbra aīata priuantur. ¶Ex dictis itē pz ua porē uentositatem aut humorē ad bonum intellectū uenenositate quadā pticipantes eē causam epilensie immediata. Gal. nanque Ras. et Auic. opinionem confirmātes epilensiam nisi aliqua interueniēte uētositate fieri posse haud quaq̄ putant. qd per anotomizatas oues hūc patiētes morbum probant. i quorum capitibus semper humiditas uenenosa repta ē si ea hora s. qua peroxismus eos inuadat anotomizant. Sed est p declaratione maiori ad cāum epilensie inuestigationem particularius transeundū. Ille igit intrinsece et extrinsece eē pnt. Extrinsecarū q̄dam ineuitabiliter occurrūt. et quedā non. Ineuitabiliter occurrentes sunt sex res nō naturales. ut ē aeris excessiua frigiditas. timor ingēs. somnus debito longior. quies superflua. nimia repletio et cibi ac potus inconueniens assumptio. Que aūt euitabiliter occurrere pnt sunt i summa ōe excellens sensibile potens sensum corrūpere. ut res horribilis aspectus q̄que rei mote circulariter et sil'ium. Son⁹ terribilis ut tonitrui uel alteri⁹ rei. fetidi aeris. uel alteri⁹ rei olfacio. ac quorūdam q b⁹ inducēdi epilensiā pprietas ē vt odor apij cornu capre fumi quorūdam fungorū ac aliorū plurimorū gustabilia ac tangibilia plurima idē efficere pnt. ¶Quantū ad intrīseca a quolibet humore pōt indifferēter puenire. freq̄nti⁹ tn̄ a flegmate. et rari⁹ a colera. Sed rōne loci triplicē denoīatio nē recipit. Nam cū per cām ppriam in cerebro existentem cātur dr̄ epilēsia. et si a stomaco analensia. ab alijs uero mēbris catalēsia. Un̄ refert Gal. 3° de interiorib⁹. cap° vij°. q̄ a police pedis uapor quidā puello eleuabat q cū cerebrū attingebat in epilēsie peroxismū cadebat cui⁹ cā erat. uapor ille a materia uenenosa resolut⁹. sepe. n. in mēbro aliq̄ fit opilat° cui⁹ cā nulla fit trāspiratio. nullus q̄que sps ad humorem illā attingere pōt. q̄re corrūpit et putrefit. a q̄

tunc eleuat⁹ uapor per eas uias per quas spirit⁹ ad membrū illud cūt ad cerebrum tendit. et cum uenenositate illa percutiēs epilensiā inducit. ⁊ ita quouis mēbro fieri cōtingit ī quo humor corrupt⁹ ⁊ maxime uenenosus repitur. ut ē flegma putrefactū Et ex q̄ uermes in intestinis uel alibi generātur ipi quoqȝ uermes. Et a corrupto itē spermate tam in mulierib⁹ q̄ꝫ ● uiris persepe accidit. Et credo hoc frequētius tēpore Gal. q̄ꝫ nr̄o fiebat. naȝ nr̄i tēporis mulieres ac uiri ne ī tale periculū īcidāt q̄ꝫ maxime sibi cauēt portādo cilitiū dormiēdo super terrā crudas herbas comedēdo. ⁊ in tm̄ breuiter pizocarizāt ꝙ neq̄q̄ꝫ tale periculū incurrere timēt. Sȝ tn̄ in talib⁹ pizocaryis nō cōfidas. q2 ex regula hn̄t q̄ð melius ē tale semen in agro nature semiare q̄ꝫ ipm corrūpi sinere. Sed missis pizocarys p̄gnātes pp retētionē materiep corruptap epilensiā incurrūt. q̄ partu facto libere remanent.

¶ Secundū cap^m de signis epilensie demonstratiuis.

Nunc de signis q̄ue duplicia sunt demonstratiua. s. et ꝓnostica. demōstratiuop q̄dam sumunt̄ a paroxismo. ⁊ q̄dam a quiet̄. tp̄e. Sȝ plurime sunt egritudines quarū peroxismi cuȝ epilēsie peroxismo talit̄ ꝯueniunt. ut uix unā ab alia discernet̄ scias. ut ē litargia subeth appoplesia stupor sincopis et suffocatio q̄lis sit inter epilensiaȝ ⁊ illas d̄ria uidendū est. ¶ Litargia ⁊ subeth discerēit̄ ab epilēsia. q̄a in eis nullus fit spasmus. in epilēsia sic. cum q̄ si litargic⁹ siue subetic⁹ euigilet̄ et quiescere ꝑmittat̄. ī somnū itep ꝓfundū cadit epilēticus nequaq̄ꝫ. Fit itē in epilnsia ad os spuma in subetico siue litargico minime. Ab epilēsia discernit̄ appoplesia. q̄a in appoplesia oīo sensus ⁊ mot⁹ aufertur. in illa āt non. iō nōnulli appoplesiam epilēsiam fortē uocant. Naȝ epilēticos quosdā mori uidi quos ultim⁹ peroxismus fuit appoplesie Et q̄qȝ epilēsia egritudo peroxismalis. ⁊ illa non. Epilēticum uero a sincopizato cognosces. q̄a epilēticus uiui uoceȝ hȝ sincopizat⁹ mortui. Sincopizat⁹ itē nullum pulsum hȝ. epilēticus uero sic. Itē sincopis nō ita subito uenit. sȝ epilēsia semp. A p̄efocatione cognoscit̄. q̄a prefocata ut plurimū uersus genua caput īclinat. epilēticus nō. ꝓfocata ⁊ si r̄ndere nequit. tn̄ itelligit ⁊ oīum q̄ in peroxismo facta sunt p⁹ peroxismum recordat̄. Tu tn̄ q̄ cum bono re hāc artē exercere cupis. hop oīuȝ ꝓpria signa in suis capl'is descripta fac bene mēti hēas et sic ī hop cognitōe facile deuenies

¶ Nūc āt supest peroxismi epilensie signa describere. q̄ sunt q̄a ut plurimū peroxismus subito uenit. sensum ⁊ intellectuȝ peroxismās amittit. torq̄tur. spasmatur. spumat os. Interdū mingit. stercorizat. ac poluit se nōnunq̄ꝫ his oībus uel ex his pluribus apparētibus hūc epilēsiaȝ pati haud quaq̄ꝫ dubites. Sed quia a quolibet membro a quocūqȝ humore ut ē dictū pōt idifferēter ꝓuenire. primo peccātis humoris signa inuest igāda sunt. Scd̄o mēbruȝ in q̄ hec passio radicit⁹ inest ꝙ quiet̄. tp̄e peroptime fieri pōt. Si igr̄ flegma in cā fuerit uelut plurimū contingit. lōgus erit peroxismus. spuma grossa et alba ad os erit. sȝ cōplexio. etas. p̄cedens regimen tp̄s anni ⁊ similia tibi sunt cōsiderāda. que si fleumati attestātur. tūc cert⁹ fies. ⁊ adhuc certior si urina ī colore remissa fuerit. spissa q̄qȝ ad modū liq̄facti uitri sēdimen residecat. fueritqȝ pulsus mollis et inordiatus satis. et p⁹ peroxismū patiēs q̄i stupidus māserit. Si uero spuma ad croceitatē tēderit. ⁊ in facie fuerit rubedo. dulcescat ī ore saliua. sunt uene frōtis plene. urina uero grossa ⁊ rubicūda. pulsus plen⁹ ⁊ vndosus. ⁊ etas. tp̄s anni. p̄cedēs regimen et cet̄a sang. consentiāt. cum quo post peroxismū infirm⁹ cū q̄dā fatuo risu manet cāȝ fore san. nullo mō dubites. Et si spuma fuerit modica liuēs in facie sit saturnin⁹. urina subtilis ac clara. pulsus dur⁹. ⁊ his etas. cōplexio. precedēs regimē ⁊ cet̄a ꝯsentiāt. et p⁹ peroxismū ueluti melācolic⁹ remāserit. id a melācolia ꝓuenire certū ē. Et ubi peroxism⁹ sit leuis. spuma citria. facies q̄qȝ. etas aut cōplexio. precedens regimē ⁊ talia sup colerā arguāt. urina uero ad igneitatē quādā tēderet. pulsus uelox sit atqȝ dur⁹ cū quo

quietis tp̄e rixosus ⁊ q̄i maniac⁹ infirmus maneat. talis epilēsia ꝓuenit a colera. esto id raro fiat. nā sua caliditate apit ac deopilat sua subtilitate facile penetrat. et ı̄ sp̄ib⁹ uiā ꝑbet. qb⁹ ex cāis raro epilēsia ab eo ꝓuenit. Attū si cā in ea fuerit tibi eā descripta signa nūciabūt. ⁊ sic humoꝝ simplicium q epilēsiam inducere pn̄t signa posita sunt. Qꝫ si ꝑmixti fuerint. signa quoqꝫ ꝑmixta erūt. Cōtingit. n. tā in dictis ꝙ̄ in dicendis egritudinib⁹ peccantis humoris totiens signa describere ꝙ studere uolētibus facile sit q̄ fit ut leuiter ptranseā. Loc⁹ uero a q̄ epilēsia ꝓuenit hic inuestigādus erit. nam si a capite hoc fiat grauitatē capitis uertigines scothomiā oculoꝝ tenebrositatē uel alios dolores sepe caput patit̄. cū q̄ ꝑoxismum uenire nō p̄sentit. Si a stomaco dolores nauseā et alias stomaci egritudines sepe patit̄. ⁊ anq̄ a ꝑoxismo dep̄hendat̄ agitationē in stomaco p̄sentit cum q̄ ut plurimum euenit in peroxismo. Si aūt a matrice mulier p̄sepe de passionib⁹ matricis cōq̄rit̄. ⁊ secū mingit interdū. Si a splene lateris sinistri dolores sepe patit̄. ⁊ si ab epate passiones aliq̄ epatis p̄cesserūt. si ab intestinis dolores eoꝝ sepe ueniūt. cum quo ut plurimū in ꝑoxismo stercorizat. Et si a uermib⁹ signa uermiū aderunt. q̄ tibi ōia ı̄ suo loco fiēt manifesta. Si a renib⁹ eoꝝ passiones p̄ierunt. cū q̄ in ꝑoxismo patiens se polluet. Ex qb⁹ ōib⁹ pꝫ q̄liter gētis tp̄e taꝫ loca ꝙ̄ epilēsie cām uenari facile poteris.

¶ Tertiū capl̄m de signis epilensie ꝓnosticis. tam. s. q̄ futurā epilensiā denunciāt ꝙ̄ qs sit finis peroxismi.

Nunc de ꝓnosticis epilēsie aliqd dicendū. vnde illa q̄ futurā epilēsiam indicāt ꝙ̄tum ex p̄te capitis sunt uaria somnia ⁊ aq̄rū maxime si clamor ı̄ somno si uertigines scothomie icubi grauedo capitis somnolētiam oculoꝝ tenebrositas. lingue uenaꝝ citrinitas aut uiriditas ul' aliqđ tale continēt epilensiā futurā minātur. Rōne stomaci si ꝯsuet⁹ epilensiam pati in ore stomaci tremorē et mordicationē sensserit. et maxime ubi iuuenis ipse sit peroxismum futuꝝ time. Qđ si cū his scothomia

seu uertigo eā dep̄hēdat. ꝑoxismus ille est. Que uero alijs ab mēbris ⁊ cū patiēs membrum dolorē uel aliquaꝫ abesse suo mutabilitatē hēre cōp̄rehendis si potes infirmo succurre cū epilensia ꝑpe sit. Si epilētici interdū emoroides aut fluxū mēstruorū patiunt̄. ⁊ ista p̄ter solitū retenta sint. in breui ueniet epilesia. q̄⁹ igr̄ dicta sunt futuram cā ꝓnunciant. Sed alia adhuc ꝓnostica restant. ꝑ quoꝝ declaratione sciendū ē ꝙ triplex ē epilēsia. s. leuis. fortis ⁊ mediocris. Leuis ē q̄ p̄sentit̄. q̄ egrotantē cadere non facit. ⁊ in illo os non spumat. ⁊ diu peroxisin⁹ eū tenet q raro uenit. post quēꝫ ēt let⁹ satis remanet. et ōium reminiscitur. Grauis ē q̄ ecōtra. cui⁹ euent⁹ non sentit̄. ⁊ infirm⁹ cadit. os spumat. freq̄nter infirmū ꝑoxism⁹ inuadit. ⁊ ē long⁹ p⁹ quēꝫ timidus semianimis ⁊ multū tristis remanet. de casu in peroxismū minime recordat̄. cū q̄ ēt est iuerecūdus. Mediocris uero huic forma medium tenet. uex epilēsia ꝙ̄tūcunqꝫ leuis difficulter recipit curā. P̄ro q̄ ut predicare aliqđ scias notanda sunt aliq̄. Et primo locū. nam q̄ in cerebro fit ꝙ̄ alio potius in mēbro difficili⁹ curā recipit. Attū si tunc semꝑ caput alba res apparuerit signuꝫ bonum ē ⁊ cure possibilitatis respectu etatis quāto ab ortu magis distat difficili⁹ curat̄ q̄re p⁹. xxv. ānuꝫ ea maxime q̄ cerebri uitio ꝓcēit. rarissime curat̄. ut uoluit Hipo. si q̄ tū curā recipit facili⁹ ı̄ iuuētute fit ꝙ̄ in senio. Sed si ab infantia epilētic⁹ fiat. et cū epilēsia. xxv. annū ptrāsierit curat̄ nūq̄. Femine itē si aū eruptionē mēstruoꝝ epilētice fuerint. ⁊ per ipsoꝝ eruptionē non curant̄ p⁹. nunq̄ postea curant̄. qđ eligi pōt ex s̄nia illi⁹ affori smi tertie p̄ticule pueris plurime passiones ⁊ cetera. Ex q̄ ad difficultatē cure idē dicēduꝫ de cōplexiōe. tp̄e regione ⁊ sil'ib⁹. nā ꝙ̄to magis illa accedūt caliditati ceteris parib⁹ facili⁹ curā recipiunt. Circa uero cām ⁊ materiaꝫ q̄ ex humorib⁹ ꝙ̄ q̄ ex uētositate seu uaporibus ꝓuenit difficilius curat̄. ⁊ respectu humorum q̄ a flegmate ꝓuenit. Sꝫ in qbuscūqꝫ dictis cetera paria semper ponēda sunt. Respectu uo ꝑoxismi qū minor morb⁹ inest. tāto

est epilensia deterior. fortiorem.n. opilatio nē ac maiorē lesionē significat. Et si tremor accidit. et plongetᷣ poxismus infirmū; ue lociter interficit. Itē si infirmus subito cū clamore cadat cuius mēbra torquentur. et os spumat urinat ⁊ egerit ab illo poxismo euadet perrarissime. Itē infantes qui i puerperio epilensiam incurrūt perpaucissimi euadūt. q̄a uel ex infecto sanguine ɔcepti sunt. uel q̄a ex cōstellatione aut apy comestione seu alteriꝰ in utero mr̄is hāc dispositionē acq̄sierunt. Sed hi in quoꝝ capitibꝰ maxillis ⁊ naribus crustule scamose uel ulcera inascuntᷣ cū quo a naribꝰ multe mucilagines egrediuntᷣ. ⁊ aquositates ab ore diff iculter epilensiam incurrūt. ¶ Epilensia grauis q̄ a flegmate exn̄te in corpore prouenit persepe ad paralesiꝫ terminatᷣ Si uero ab humore grosso ad melancoliā patiens melācolicꝰ efficitᷣ. ¶ Et q̄r. xxv. ifra curātur plurimi et ab hic supra aliq̄ esto prari. ut gnoscas an patiens ex toto liber sit. Inter manꝰ apiū recens confrica. quod postea naribꝰ aliquādiu tene. ¶ Uel epilenticū ex fumo cornu capre fumiga. uel eiꝰ in naribꝰ puluerē ipone. aut epar yrcinū odoret. si tūc pp aliq̄d illoꝝ epilēticꝰ non ceciderit liber ex toto erit.

¶ Quartū capᵐ de cura poxismi epilēsie

Epilēsie cura bipt̄it. q̄dā.n. poximū et q̄dā q̄etis tp̄s respicit. Si gꝰ poxismꝰ epilētico supuenerit. tua sit intētio uapoꝝ ascēsum phibere. et q̄ntū potes materiā iferiꝰ trahere. fortes gꝰ extremoꝝ fricatiōes aut ligaturas dolorosas fieri facias. Et ad nates sub poplite sn̄ scarificatiōe uētosas. ⁊ cū eleuata uoce proprio noīe sepe uocetᷣ. Q̄d si cū his peroxismꝰ solui nō posset aut nimis lōgus eēt. ut erat illiꝰ iuuenis q̄ per horas septē iterdū a poxismo tenebatᷣ ifrascriptū clistere statiꝫ apponi iube. Q̄d. ℞. maluaꝝ blitis saluie cam. omille sticados cētaurce minoris an̄. M. iasgarici. ℥. i. polipody. cartami an̄. ℥. ß. cō quassentᷣ. ⁊ fiat decoctio d̄ q̄ accipe l. i. ß. in q̄ dissolue cassie hierepigre an̄. ℥. i. olei cōis. ℥. iij. salis triti paꝝ. et fiat clistere q̄ emisso recētē rutā inter manꝰ cōfricatam patientᷣ. naribꝰ suptene. Uel eiꝰ succo naribꝰ imitte. Cultellū q̄q; ligneū iter dentes appone. deide cū fino balsamo palatū semper cōfrica. Nares itē ac pulsātes i timporibꝰ uenas. Solet. n. in hꝰ statim poxismū pellere ac eū multū retardare. ut expictis didici. Et si balsamū nō hūeris palatuꝫ ac linguā cum fino mitridato aut tyriaca seu succo rute ɔfrica. Sꝫ ubi p ista patiēs surgere negret sternutationē audacter cuꝫ pipere seu eleboro albo aut q̄uis alio ꝓuoca Id tn̄ i pricipio neq̄q̄ facias. ne ex illa forti motione materia sursū repet. Dicūt quidā q̄ si impatiens auribꝰ ter deuote infrascripta dixeris epilēticꝰ illico surget. Gaspar fert mirram. thus. melchion. baldasar aurū. ¶ Uel ter dicatᷣ. Oremꝰ pceptis salutaribꝰ moniti et cetera. cū toto. pr̄ nr̄. Sed ad sacrā medicinā ueniēdo dicūt quidam q̄ si a uena auris sanguis extrahatᷣ. et ex eo os patiētis illiniatᷣ. mox a poxismo surgit. Et si dū sic stupidus manet. tres illius sanguinis. ʒ. potui dentᷣ. cadit postea nūq̄. Sꝫ de loco extractionis sanguinis ē inter quosdā dr̄ia. q̄a dicūt quidā q̄ nō ab auribꝰ sꝫ a police pedis dextri sang. extrahi d̄bet. Itē cū epilēticꝰ ceciderit. canē unū statim iterfice. et fel patiēti quoq̄mō poteris tribue. Itē si is q̄ primo casum uiderit i pprio sotulari mixerit ⁊ postea agitauerit. ac si eū lauare uellet. deinde urinā illā cuꝫ sotulari illo potui dederit liberabitᷣ ex toto. Aliꝫ per dorsum ranā scindūt. ⁊ extractum iecur in folio caulis inuolutū desicāt. ⁊ puluerē faciūt. quē cuꝫ uino optimo potui tribuunt peroxismāti. ⁊ si uice prima nō curatᷣ uēturo peroxismo idē faciūt. mirātur quidā dico putātes se philosophos q̄ illa passio per descripta debeat amoueri. pro quo scito q̄ nulla uenenositas a calido frigido succo uel humido soluꝫ pellitᷣ. sꝫ ē necesse ut aliqua qualitas occulta huic uenenositati contraria in repellente reperiatur. Cum ergo epilēsia ratione uenenositatis producatᷣ. necesse est pellentem eaꝫ oppositā illi qualitatē occultā aliquaꝫ habere. que in iecore rane sang. canis uel in urina hominis seu i aliquo alio inesse pōt.

¶Quot enim ꝓprietates rebus insunt q̄
adhuc nobis existūt icognite. ¶Sȝ dices
cur ꝑmā ergo urinā ponis i subtiliari cur
istas cerimonias adiūgis. uidelȝ qui ꝑmo
casum uiderit sic faciat. cur non omēs alij
hec faciāt. ¶Et tu debes respōdere ꝙ hoc
fit ut illi medicine quecūqȝ illa fuerit. ma
ior fides attribuat. ¶Quāto eniȝ ifirm⁹
maiori cū affectiōe medicamīa sumit. tāto
auidius natura illa recipit ⁊ m̄l'to meliorē
ceteris pibus opatione efficit. q̄ȝ si cuȝ illa
affectione non reciperet. ¶Et hic ē ꝙ tot ce
rimonias i medicina facim⁹. Nā pillulas i
dispari numero exibem⁹. ¶Cum ul'gares
putēt cū numeꝝ m̄l'to perfectiorē q̄ȝ parē.
unde plurimi. si pillulas. vi. ȝ. uni⁹ sumerent
putarent eas nihil opari ꝓpter qđ idubie
m̄l'to meliorē opationē. v. eiusdē pōdere fa
ciet i eodē q̄ȝ sex. ¶Omēs g° egritudines
uenenositate pticipātes melius p talia non
sic cōiter nobis nō ceremonias qbusdā ad
iūctis curātur. q̄ȝ alit. ¶Si qua in h°. meo
opusculo diceps ad modū uetulaꝝ descri
psero pēsa nō ab re me hic illa descripsisse.
naȝ ⁊ si tibi forsan pcātationes appareant
nihil tamē ē sine rōe positū q̄ȝ tibi ubi op⁹
eēt ex pricipijs naturalib⁹ assignarē. ¶Sȝ
cū hoc sit p̄hi declarare huic meo opuscl'o
esset ptinens. ¶Quintū capl'm de sex reꝝ
nō nāliū i cura epilēsie obsuādo regimie

Quid in paroxismo agēdum sit in pre
cedēti capl'o te scire feci. nūc autem
ea describere supest que quietis
tēpore sūt facienda que quoqȝ epilēsiā curabi
lem radicitus extirpēt ul' saltē icurabilis
rabiē mitigēt. ul't enim serenissim⁹ ypo. illo
afforismo epilenticoꝝ uero iuuenib⁹ ⁊ ce. ꝙ
etatū mutationes tēpoꝝ locoꝝ ac regimis
q̄ȝ maxime in curis epilēticoꝝ cōferāt ex q
bus satis patet hui⁹ egritudinis itētio cu
ratiua. ¶Sed ut ad actū practicū cōdescē
dam cū hec passio sepi⁹ a fleumate. q̄ȝ alijs
ab hūoribus pueniat ab illius cura princi
piuȝ sumā a regimie reꝝ sex nō naturaliuȝ
principiādo. aerem igit calidū ⁊ siccū fac
ut inhabitet qui sit a fumo ⁊ maxime car
bonum a uento a nebula a puluere a fetor
a radijs lunarib⁹ atqȝ solarib⁹ expeditus.

Sonos acutos sonos uarios ac dissonātes
terribiles quoqȝ ⁊ oēs strepit⁹ aufugiat.
¶In giꝝ uolētia coreas itē res ꝓfūdas ac
splēdoris excellētis n̄ ispiciat neqȝ obscu
ra nimiū loca. odores oēs fetidos uitet ni
hil excellētis amaritudis gustet tāgibilib⁹
uelocis ⁊ acute ipressionis se custodiat. ¶
Somnum diurnum uitet nec in reumatica
camera dormiat mediocriter caput suum
coopertum teneat. ¶Sit cena leuis post
q̄ȝ ire dormitum tardet. nec unq̄ȝ post eā
bibat. timorem. tristitiaȝ. iram. et omnia ex
cessiua anime accidentia omnino uitet. coi
tum quoqȝ nisi iuuenis sit bene robustus
qui assuetus fuerit coitui. is enim interdū
coire potest ne nimiam propter retentio
nem sperma in uenenū conuerteret. exerci
tium tēperatum cum dignis horis q̄ȝ pluri
mum sibi laudo. sed caueat ne sup flumina
uadat nec uillam q̄ sit conuicina fluminib⁹
inhabitet ¶Fricationes item antequā sur
gat cōueniunt q̄ pariter postq̄ȝ surrexerit
tonso capite leues fiant. nec manū in cōfri
cando circuat. ¶Et idem fiat de pectina
tione nam si ob hoc aliqualis agitatio in
spiritibus fiat tamē ꝓpt apertionē poroꝝ
fumi liberius exalant ⁊ propter hoc mai⁹
iuuamentum. quam ex agitatione illa no
cumentuȝ sequitur. Sobrie semper uiuat
famem quoqȝ nequaquā tolleret. sed ex
traordinarie ne comedat neqȝ bibat. ꝙ uē
tris habeat beneficium. omni die procu
ret. ¶Et si natura non fecerit. clistere aut
suppositorium commune fiat. alias cum
describendis inferius pill'is se iuuet.

¶Quantum ad potum et uinum potissi
mum in epilensia cerebrali prohibetur. cu
ius loco aquā laudāt auctores. cū qua pa
rū herbe ysopi ac mell' bulire pmittat. plu
rimū. n. i hac passione a Mesue capi° pro
prio comēdatur ysopus. ¶Et scias ꝙ per
annū integrum ut iquit. Rasis n̄ debȝ epi
lēticus simplicē aq̄ȝ bibere. Sȝ si uinū bi
berit sit debilis seu ualđ lipheꝰ optie ne
sua potentia cerebꝝ pcutiat. ¶Et hanc ob
causam semp in fine pastus aliquot cōian
dros preparatos māducet. quos bn̄ masticet
uel parum diacitoniten de zuchharo siue

speciebus sumat. sed post illa nihil bibat. Nam talia fumorum ascensum prohibent quod est in casu illo maxime requirendum. Et ideo Rasis et antiquorum aliqui laudant cum pane grana coriandrorum misceri. qui ut inquit uaporum ascensum prohibent et cetera. omnes aues aquaticas uitet. et omnem porcinam carnem anignam bouinam et omnium animalium interiora preter gallorum testiculos gallinarum epata ac ipsarum cerebra. Caro autem uulturis et yrundinis comesta a proprietate ualet. ac caro lupi ac porci uel porce qui unicus in uno partu nascitur. Et Auice. Carnes siluestres porcorum omnia in patella frixa et maxima oua. Pisces quoque quammaxime tenebam anguillam et ceteros uiscosos dimittat. Quod si et petrosis lucis seu truitalis uel de aqua dulcis apud nos communiter laudatis manducauerit ne sint frixi et maxime in oleo nucum. ut in pede montium et ultra montes communiter fit. Caueat omne ferculum de pasta. ac caseatum uitet. Lac item omne preterquam eque. quod ferunt aliqui a proprietate epilensiam curare. Deuitet quoque cepe alleum. porros caules. et inter cetera apium quod non solum eius comestionem sed sola uisione epilensie peroxismum inducit. Ex fructibus sic conueniunt. sed ceteri uitandi sunt et quammaxime nuces et auellane. sed si de piro imo aut de pomo depressionis uaporum aut laxiuie gratia in fine pastus manducauerit confectis anisis corrigatur. Et sic habes sex rerum non naturalium regimen quod nutrix etiam si epilenticus lactans fuerit gubernet.

Sextum capitulum de modo materiam epilensie quecumque qualis illa fuerit digerendi euacuandi quoque.

Quantum ad medicinalia que lactanti fienda sunt. inferius narrabo ad gradiores ergo ueniendo meuti semper habeas a quo membro epilensia ueniat in omnibus que ad intra sumuntur aliquid quod caput respiciat. quod illi quoque uenenositati resistat apponere. mandans tamen membrum obliuioni non tradas. Sed de his omnibus deo duce te copiosum faciam. Et ad materiam flegmaticam principium sumens eam primo sic digeras. ℞. oximellis squilitici descriptione democriti. ℥. ii. ß. sirupi de ysopo. ℥. i. aque herbe peralis. ℥. iiii. aque ysopi. ℥. ii. misce. et

si libet per duabus uicibus clarificetur. et cum nuce muscata parum seminis peonie addendo aromatizetur. Sed nota quod illa herba paralesis epilensie quammaxime conuenit. et est herba que in ortis per totum annum reperitur. et est appellata a uulgaribus herba sancti petri. Sed non nulli apothecarii herbam quandam cuius folia foliis galitrici assimilantur. pro herba palesis capiunt. Nam cum illa in principio ueris primo flores emittat. a nonnullis primula ueris nuncupatur. vnde propter quosdam simonimizantes qui dicunt herbam paralesis primula ueris et herbam sancti petri idem habentes forsan pro illa acceperunt. quare et cetera. uel aquarum prescriptarum loco. vi. infrascripte decoctionis. ℥. accipe que. ℞. ysopi. M. i. ß. herbe paralesis thimi epithimi sticados ana. M. ß. passularum. ℥. i. fiat decoctio in cuius fine thimus et epithimus apponatur. ac si magistralem sirupum facere uolueris. ℞. ysopi. M. i. ß. rute origani florum sticados betonice calamenti saluie thimi herbe paralesis ana. M. ß. radicis yreos radicum peonie aristologie rotunde uisci quercini ana. ℥. ß. seminis seseleos. ʒ. ii. passularum. ℥. i. fiat decoctio cum lb. iii. mellis et lb. i. aceti squilitici fiat sirupus qui cum nuce muscata et seminis peonie parum aromatizetur. De quo. ℞. ℥. iii. ß. et cum prescriptis aquis et decoctionibus pro uice misce materia digesta pillularum cochiarum descriptione aliquam. a. ʒ. i. usque ad. ℈. iiii. patienti tribue. Uel facias sic. ℞. cinamomi assari carpobalsami croci spice xilobalsami cassie lignee rosarum rui squinanti seminis peonie ana. ℈. i. radicum brionie. ℥. ß. coloquintide sticados ana. ʒ. iii. agarici. ʒ. ii. turbith ʒ. i. diagridii. ℈. iiii. aloes. ʒ. ii. fiant pillule cum sirupo de ysopo dosis est a. ʒ. i. usque ad ℈. iiii. in formam potabilem. ℞. agarici. ʒ. ii. salis gemme. ℈. ii. ℥℥. sticadoi ana. ʒ. ß. infundantur in aqua lactis oximellis squilitici addendo. ℥. i. et horis. xii. in infusione dimissis fortis fiat expressio quam potui dato. Uel huius loco. ℥. ß. yeralogodion cum uino calido distemperatum dare potes et est huic casui maxime conueniens. Sic et illa Jeragalieni in qua collogntida ingreditur. cuius dosis sit. ʒ. ß. cum uino et cetera.

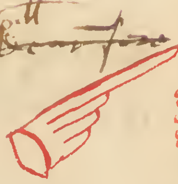
At si solutiuā confectionē appropriatā habere libet. ℞. agarici. ʒ. iij. turbith. ʒ. i. ℥. ℈. ij. diagredij salis gēme añ. ß. sticados se. peonie añ. ℈. ij. paste radi. yreos. ℥. ß. zucari albi. ℥. iij. fiat in morsellis cōfectio de q̄ ʒ. vi. exhibe. Euacuata materia diebus quatuor cōtinuis mane stomaco uacuo tale fiat caputpurgiū. ℞. maiorane. M. i. ß. rute. M. i. in. l'. i. ß. aque ad consumptionē tertie partis buliāt. de qua postea accipe. ʒ. iiij. succi radi. yreos. ℥. ß. uel succi blitis. ℥. i. & fiat caputpurgiū. Uel facias sic. ℞. succi blitis. ℥. i. succi rute. ℥. ß. mellis. ℥. vi. sil' calefiant. et de eo tepido caputpurgium fiat. uel ex solo maiorane seu rute succo uel ex solo puluere radicis peonie. uel ex uno grano mumie cū aqua maiorane fiat. Ferūt nōnulli q̄ fel lupi cū musco in pricipio & in fine mēsis narib' impositum epilensiā sanat. Uel facias gargarisma infrascriptū q̄d. ℞. ysopi maiorane sticados calamenti añ. M. ß. radicum peonie. ℥. ß. se. sinapis. ℥. i. cōquassent. & fiat decoctio de qua. ℞. ℥. vi. oximell' squilitici. ℥. ij. misce. & ex illo gargarisma fiat. Uel fiat masticatio talis. ℞. piretri. ʒ. i. sinapis. ʒ. i. ß. saxifragie. ʒ. cum cera misce. et ad auellanarum quantitatē fiant formule. uel cum solo piretro mastice et cera idē fiant. Si aūt melācolia i cā fuerit tu eā sic digere. ℞. oximellis squilitici. ℥. ij. sirupi de fumo terre. ℥. i. ß. aque buglosse aq̄ absinthi. aq̄ fumi terre. ℥. ij. misce pro uicibus duab' & cum nuce muscata & pa͞x se. peonie cum aromatiza. & totiens dabis q̄ materia digesta sit. Uel loco aqua͞x prescripta͞x. ℞. aque decoctionis infrascripte t̄pdem. q̄. ℞. ysopi M. i. thimi epithimi flo͞x boraginis florū lupuli añ. M. ß. passula͞x. ℥. ß. fiat decoctio de qua prescripta͞x loco utere. Materia digesta sic eā educas. ℞. pillula͞x cochia͞x almāsoris. pillula͞x de lapide lazuli añ. ʒ. ß. et si potionē uolueris infunde agarici ʒ. ij. ut supra de quo expressiōe facta adiūge cōfectiōis amech. ʒ. i. et fiat pot'. His factis ubi sit capurpurgiū uel gargarisma ut supra face. At si epilēsia a sanguine p̄uenerit & etas et cetera cōsenserit in saphena primo successiue in basilica. dehinc ī uenis lingue flobothomiā fieri iube. non cadē hora sed diuersis. Nam si magna repletio affuerit sanguinis mane in saphena & in sero uel sequēti die in cephalica. & successiue illinc ad tres dies uel quatuor in uenis lingue. Sed ubi tanta sanguinis quātitas non affuerit cephalice flobothomia solum sufficiat. ubi uero aliud flobothomiā prohiberet si magna abūdantia eēt primo sup nates. & dehinc super spatulas cū scarificatione uētosas apponi iube. Et si tanta nō fuerit sanguinis copia sup spatulas. uento se solū sufficiunt. hec. n. quo ad materie sanguinee euacuationē sufficiūt. Peccans aūt colera taliter digerat. ℞. oximellis simplicis. ℥. ij. oximellis squilitici ℥. i. ß. aq̄ endiuie. ℥. iiij. aque lupulo͞x. ℥. ij. fiat p̄ duab' uicib'. Et scias q̄ oximel squiliticū q̄d in epilensie cura ponit̄ democriti descriptione eē d; digesta materia pillula͞x agregatiuarū. ʒ. i. exhibe. seu infrascriptā infusionē q̄. ℞. ℥. ij. spicē gra. ij. se. peōie sticados añ. ʒ. ß. infundant in aqua lactis uini albi pa͞x addēdo & horis. x. in infusiōe dimissis fiat expressio fortis cū qua misce cassie uel mānne extracte cū decoctione ifrascripta. que ℞. sticados capillo͞x ue. florum borag. buglos. uiol'. añ. M. ß. pruno͞x numero. vi. tamarindorum. ℥. ß. thimi. M. i. fiat decoctio cū qua cassiam uel mānam extrahe sirupi uiolati postea addendo. ℥. i. et fiat potus. De illarum materierū digestiuis. de solutiuis etiam me sic leuiter expediui. cum supra in cura doloris capitis a quouis humore fiat tam digestiuorum q̄ solutiuo͞x que his humoribus & in hoc casu conueniunt copiam inuenies. ubi ergo opus fuerit succursum ab illis pete. Sed quia sanguinea ac colerica epilensia raro immo rarissime eueniunt pro materie digestiōe ac euacuatione que dicta sunt tibi sufficiant. nam quantum ad cure complementum illa solum sufficiunt. que omni epilensie a propetate conueniunt. de quibus te ifra deo duce copiosum faciam.

Laus deo. Amen.

Sep^m cap^m d̄ his q̄ radicit' epilēsiā cu

rabilem omnē sumpta interius extirpant.

R Estat aliqua nūc scribere que hanc malignam passionem extirpant. Et ab ea q̄ a flegmate ꝓuenit principium sumēs ſm doctrinā ꝓbabitam ipso flegmate euacuato caputpurgia seu gargarismata interdū ut supra fieri iube. Et si īfirmus leuiter euomeret. scl'aut. bis in mense cū aqua raffani et oximelle simplici uel sqlitico ut uomat facias. Uel accipe aq̄ raffani. ℥. iiij succi radicū mediani sambuci cū superi⁹ excorticādo. ℥. ß. misce. et sumpto cū cepis allecopiscib⁹ salsis et alijs huiusmodi incisiuis prandio uomitum ꝓuoca. et cū uino calido postea dētes ablue. Et idē si melācolia in cā foret facer̄ potes. unam preterea ex īfrascriptis pillulis q̄ satis grosse fiāt per horas duas añ cenām uel añ prandiū ōi die sumat uel de quatuor in quatuor tres.

¶ Ut. ℞. cinamomi assari carpobalsami ozimi gariofilorum. ℥℥. ligni aloes cassie lignee squinanti croci xilobalsami añ. ℈. i. se. peonie. ℈. ij. macis. ʒ. i. sticados. ʒ. i. ß. agarici. ʒ. ij. brionie. ʒ. iij. aloes epatici. ʒ. ij. ß. cū sirupo de sticados confice pastam ex qua cū opus fuerit. forma pillulas et illa pasta usq; ad tres ānos in perfectione seruabit̄. q̄ duobus transactis mēsibus q̄ƺ in principio melior existit. Et ille pillule in epilētia quoq; melancolica ꝯueniunt scl'itē in ebdomada. ʒ. ij. tyriace fine aut mitridati fac in aurora recipiat uel hora tali q̄ ea sumpta aliquantulū dormire queat uel tyriace loco ūtute īfrascripte. ʒ. ij. exhibe. ℞. tyriace fine. l'. ß. pulue. radicū peonie. ℥. ß. pul'. s. peonie. ℥. ij. herbe ysopi. ʒ. i. ß. incorporētur sil' oximell' sqlitici ut iterum ad formam tyriace deueniat parū addendo. Cū ergo patiens dormitū iuerit. ʒ. i. cōfectionis de musco dulcis dieb⁹ īterpollatis accipiat sepe. qa cura hec nisi tpē longo non perficit̄. esto infirm⁹ adhuc liberum se putaret. tam descriptū q̄ƺ describēdum regimē per annū integrū ad min⁹ obseruet. ¶ Et quia supra dixerā passionem hanc ppꝫ uenenositatem q̄ ꝓuenit per res q̄rum ꝓprietates nō sic nobis sunt cognite curari plurima q̄ tam ad extra q̄ƺ ad itra cōueniunt scribere disposui. Et a uegetabilibus incohoando plurimū ualere que seqūt̄ ab antiquis cōpertum ē. ut uisc⁹ q̄rcinus pentafilon radices peonie ac ei⁹ se. gētiana. armel. ⁊ non ē occulta ut nonnulli inonimizantes ponūt. ƺ ē species cuiusdā ruthe siluestris ling^a passarca palma xpi se. agni casti. poliū montanuꝫ borago radices aristologie rotūde piretrū se. bethonice herba carui agreste sisel'es pulegiuꝫ rosmarinus. ruta saluia sticados thimus ⁊ politricum. Qd̄. n. uis illorum puluerizatū stomaco uacuo cū uino sumi pōt. Sed politricum cōiter cū orōne dñica dat̄. ¶ Peonia uero cū uino decoctionis arthemesie. ¶ Bettona cū succo saluie. Ex ruta marubio et herba paralesis succus extrahit̄. q cum melle dat̄. piretrū ad modum. ℥℥. conditi preparetur. et ex boragine fit succ⁹ q postea iulipizatur. et q̄ōuis illorum dederis facit per mēsem cōtinuetur. Ex his que dicta sunt diligens medicus nō solū pul'. sed sirupos decoctiones seu cōfectiones electuaria suo mō conficere poterit. sed de his particularius infra. ¶ Nūc ō mineralib⁹ ē dicendū. ⁊ sunt lapis yridis. lapis iudaicus. antimoniū. spuma maris. lapis yrūdinis q in uētre yrūdinis pullorum reperitur. qa luna crescēte scide yrundinis pulles ⁊ quos reperies rubeos in stomaco lapidea reserua. ⁊ q̄ōuis illorum pulueriza. ⁊ cū uino potui ꝓbe. ¶ De his aūt q̄ sumunt̄ ab aīalibus sunt uermes. terrestris stellio. mustella. talpa. cuculus. Accipe ergo quē ex istis libuerit ⁊ totū integrū in furno desicari permitte taliter scilicet q̄ inde puluis fieri possit. sed ne ad carbonis formam deducatur caue. ⁊ illum puluerem cum uino dabis. uel in suis cibarijs utere. ¶ Et legi in quodaꝫ libro de proprietatibus animaliuꝫ qui intitulatur rasi. q̄ cuculus in hoc magnam habet proprietatem. quia in epilensia semel omni mense cadit. ¶ Et sicut reubarbarum ad se coleram a proprietate trahit. ita culus materiam que epilensiaꝫ efficit. Et subiungit q̄ caput cuculi super se portatuꝫ nō sinit epilenticū cadere. ¶ Quātū uero ad aīaliuꝫ ptes ualet infrascriptorum sāguis. ut

ſanguis agni albi aſini ꝑmo partu nati. mu
ſtelle. teſtudinis nemoral'. leporis ⁊ uultis
ſang. agni ⁊ aſini cuȝ uino daẽ. muſtelle cū
aceto teſtudinis quo libuerit mō. ¶ Ex ſan
guine uero leporis cū ſpēbus fit artocrea
q̄ infirmo ad mādaucandū datur. Sāguis
uulturis deſiccaẽ. et cū puluere ſui iecoris
cū oximelle ſquil'. daẽ. Ex cerebellis cōue
niunt cerebrū corui parui damnl'le urſi et
muſtelle. et ex quolibet illoꝝ fac puluereȝ
quē cum aceto dabis. Ex cordib⁹ conueni
unt. cor yrundinis uulturis. birci. lupi. ſi
mie ⁊ mulle. cor yrūdinis ita calidum trāſ
glutiaẽ. comeſta tñ ōia illa ꝓſunt. ſȝ ex eis
cōiter fit puluis qui quouis mō ualet. Ex
epatib⁹ cōuenit. epar aſini lupi aquile mu
li. et uulturis iſta epata comeſta uȝ ipſorū
pul'. quo quomō dederis. ueꝝ epar aquile
pulueriȝatum cuȝ ꝓprio ſanguine eius ac
melle datū efficaci⁹ operaẽ. Ex fellib⁹ ſunt
fel agni albi urſi et lupi. et illa cū melle dē
tur. Ex teſticulis ſunt teſticuli apri. uerris
arietis et galloꝝ comeſti ualent. ſed ex eis
cōiter fit puluis. et q fit ex teſticulis apri
cum aqua daẽ. Ex teſticulis arietis cū lac
te eque. uerris uero cum lacte ſcrophe. et
galloꝝ cū aqua ⁊ melle. ¶ Aliqua ſunt ex
aīalium partibus quib⁹ non niſi in formaȝ
pulueris uti poſſumus. ut ē cinis ungulaꝝ
aſini cornu cerui cranei hōis ſed pro uiro
maſculi craneum accipias ⁊ ꝑ muliere fe
mine. ⁊ cinis teſtudīs nēoralis cineres iſti
cum uino dātur. Ex ſtercoribus cōueniūt
ſterc⁹ pauonis et ciconie. ⁊ q̄uis illoꝝ cuȝ
uino uel melle dabis. urinā apri cum lacte
eque dabis. Ex coagulis cōuenit coagulū
leporis et caprcoli. et talia cū uino ul' aqua
ad quātitateȝ ciceris danẽ. ex quib⁹ ualēt
additamēta que ſup ipſoꝝ crura naſcunẽ.
Itē cū naſciẽ equus ſup eius fronte ſtella
q̄dam exiſtit. quam equa ſtatiȝ lambit. ſis
ergo preſto ad eā hn̄dum. Item cuȝ eq̄ pa
rit eius pullū poſt horā uel infra breue tē
pus quoquomō fruſtū ad formam ſplenis
porci per nares emittit. q̄ꝺ equa ſtatim lā
bit. Si ergo iſta hēre cupis. auiſatus eſto.
qꝛ niſi preſto affueris illa equa deuorabit.
Ex quo ergo uis illoꝝ puluerē facias de q̄

cū uino potui dabis. ¶ Oua corui comeſta
ualēt. puluis uero fact⁹ ex ōibus interiori
bus canis ut ē epar. cor. ſplen. et cuȝ uino
quoqȝ deẽ. Plura ex iſtis ſunt q̄ ſi in abū
dātia hēri nequeūt ſm coꝝ duratione uti
poteris. ſed his quoꝝ copia tibi fuit ꝑ con
tinuū menſem ad minus utere. ueꝝ ſi cum
q̄ predictoꝝ uolueris yrūdinis puluerem
cōmiſcueris ualebit plurimū. Ualet item
ſi q̄uis ꝑdictoꝝ cū oximelle ſquilitico ꝺ
deris ⁊ ſi ſecum ut facilius laberenẽ parū
aque primuleueris adiūgeres nihil ſupra.
Simplicia q̄ epilenſie cōueniunt plurima
tibi deſcripſi. ſed ex quibuſdā ipſoꝝ com
mixtiones aliq̄ fiunt q̄ in caſu illo mirabi
lē effectum inducunt. immo diuinū. quarū
prima. ℞. pulueris cuculi. pulueris yrūdi
nis cineris ungulaꝝ aſini. cineris cranei ho
minis maſculi ꝑ maſculo et cetera an̄. ʒ. ij.
ſe. bethonice. ſe. agni caſti. ſe. rute palme.
xp̄i uiſci quercini ſpume maris ſticados.
lapis yridis an̄. ʒ. i. ſe. peonie. ʒ. i. ß. raꝺ. peo
nie. ʒ. iij. fiat puluis cuius mediuȝ coclear
mane ſtomaco uacuo dabis. ¶ Et ſi ex illo
puluere cōfectionē ꝑdiligeres. ℞. pului.
preſcripti. ʒ. i. zuccari albi. l'. ß. diſſoluatur
zuccaꝝ cū aque primuleueris. ⁊ fiat i mor
ſellis cōfectio. cuiuſ doß mane ſtomaco ie
iuno ſic. ʒ. ß. ¶ Scito tñ ꝙ eſto. ʒ. i. ſpecie
rū ꝑ. l'. i. zuccari cōiter cōſueuerit apponi.
tñ tā de iſtis q̄ȝ de infraſcriptis pro. l'. i. zu
cari audacter. ʒ. ij. impone. qꝛ magis erit
cōfectio v̇tuoſa ⁊ delicata ſatiſ. Et bn̄ iſup
nō ꝙ peonia teſte theſalo i ſuis de ꝓprieta
tib⁹. xij. herbaꝝ luna creſcēte creſcit. ⁊ de
creſcēte ꝺcreſcit. vn̄ ipē ⁊ antiq̄ꝝ aliq expe
rimēto didicerūt ꝙ ipſa collecta luna cre
ſcēte egritudīes q̄b⁹ appropīaẽ adauget. ⁊
decreſcente minuit. ¶ Ex q̄ infero ꝙ in epi
lentia tam radix q̄ȝ ſemen luna decreſcēte
colligi debeant. Quid ergo mirꝝ et ſi Gal'.
⁊ aliqui interdum eam ualere cōpererūt.
et interdū nequaq̄ȝ. ¶ Puluis alius i hoc
caſu diuinus ℞. cineris cranei. cineris un
gulaꝝ aſini an̄. ʒ. i. ſeminis peonie. ʒ. ij. fiat
puluis quo ut ſupra utere. et ſi libet ꝺ eo
cōfectionē face. Ali⁹ itē optim⁹. ℞. cineris
cranei. ʒ. i. pulueris uermium terreſtrium

yrudinis añ.ʒ.vi.se.peonie.℥.ß. et fiat pul uis. Uel ad lembicū ꝓut infra facias. acci pe yrundinū partes uicastorci partem.i.cō quassent. et cū aceto simul implastrētur. ex qbus aquam ad alembicū extrahe. cu ius dosis sit unū coclear stomaco uacuo.

¶Confectio al'a in hoc casu singularis. ℞. succi herbe paralesis. l'. i.succi rute succi marubij añ.l'.ß.zuccari albi.lb.i.ß.cum suc cis istis zuccarꝫ dissoluatur.postea dequoqn tur. et cū infrigidari īceperit. infrascriptos pulueres adde. ℞.cineris cranei cineris un gularꝫ asini añ.ʒ.vi.pulueris yrūdinis. pul ueris cuculi.coralorꝫ ru.pulueris lapidis yridis palme xpi añ.ʒ.i. radicis peonie.ʒ. ij.ß.se.eius.ʒ.i.ß.fiat puluis quez cū zucca ro iam dicto misce.et p bolos.uel in opia torꝫ formam cōfectionē fieri facias. ¶Uel aliter. ℞.recentē rutam quā cultello tere et de ea accipe.l'.i.mellis.l'.ij.et eo mō quo sit saluiata dequoquatur.cūqꝫ īfrigidari īcipit adde pul' īfrascriptos. ℞.cinamomi electi.ʒ.ij.ß.nuscis musca.ʒ. iij.ambre.ʒ.ß. se.peonie.rad.eius añ.ʒ.i.ß.cineris cranei. cineris ungule asini añ.℥.ß. pulueris cucu li.pulueris irundinis añ.ʒ.ij.fiat puluis q cum pscriptis misce. et fiat electuariū dos sit ad castanee quātitatem mane stomaco uacuo. Multū sirupus squile in hoc casu ab Auice.comēdatur. quē si fieri iubet. squi lam in uitreato uase de terra cuꝫ melle re pone. et cum corio uas illud stricte ligetur. et dieb' qtuor regnante canicula ī sole dimit tatur.dehinc totū exprime expressionē illam cū melle sirupisa.cui' dosis sit singulo ma ne coclear unū. ¶Alij de sqlla sic faciunt. ℞.squillas quotlibet. et eas cum ligneo pi stello contere.deinde tm̄ mellis superpo ne ꝙ cooperte maneant.dehīc canicula re gnante dieb' quinqginta in sole cōtinue di mittantur. et cuꝫ spatula lignea quoqꝫ die mi sceatur. et si citi' necessitatis cā id facere uel les.uas super cineres calidos pone quos cōtinue permisce huius conserue singulo mane.ʒ.ij.exbibeant uerꝫ gustui multuꝫ di splicent.qua ex re tuis cū confectionibus qñqꝫ libuerit poteris cōmiscere.qd bene laudo. et cum his maxime q cū melle fiunt

tam pulueres prescriptos ꝙ cōfectiones in hoc casu mirabiles adinueni. ¶Sed tu ipse ex simplicibus pscriptis q magis pla cēt elige.et tuo mō cōfectionē facc.uel ad alembicū aquas si libuerit extrahe. Nūc aūt secreta qdam inscribere libet. quorꝫ primū.accipe cuculum et uiuū cuꝫ plumis in rudi olla repone.q sigillata in furno do nec ex eo puluis fieri possit dimittatur. et cū dormitū infirm' tuus iuerit ad quantitatē auellane cū.℥.ij.aque primuleueris detur ¶In fine uero cene super asso pane ī uino remolito de īfrascripto puluere ponat.de hinc uipā illam manducet.nihil tñ postea bibēdo. ℞.mirre mast.thuris añ.℥.ß.zuc cari.℥.ij.pānorum auri numero.xx. et fiat puluis.quo ut ē dictū utere. et hoc dieb' xxx.cōtiuuis fiē dum ē. Quātū tñ ad pur gationes et regimen ut in precedēti dictuꝫ ē fiat. ¶Secretum aliud quo quidā mira bilia faciebat. Accipe se.peonie luna decre scente collecta q nunꝙ terram tetigerit.et puluerizent. et cū uespiliōis sanguine pil lulas ad quātitatem cice. cōfice.de quib' tres cū iuerit dormitū per mensez infirmo tuo prebe. Aliud fac ex costa sinistri late ris suspēsi aut decolati hōis pul'.de q cum succo primuleueris ōi sero per mensez in tegrum infirmo tuo pbe.

¶Octauum capm de appropriatis que in cura appoplesie ab extra approximantur.

Ab extra iuuātia qqꝫ plura sunt. ut ē zona corij lupi super carnem nudā delata.ac zona pellis fron tis asini in capite superportata. ¶Ruta ue ro contrita odoretur persepe.pariter uero et thimus. ¶Uel tale pomū conficias. ℞.ra dicē peonie puluerizetur subtilissime. et cuꝫ storace liquida eā ī forma pomi reducas. qd sepissime infirm' tuus odoret. ¶Infan tes vō tl'ia ad collū deferāt ut illorꝫ odor ad nares transeat. In illo itē casu suffumi gia nōnulla laudant ueluti facta ex mēbra na q ē sup pullū asine cū nascitur.uel ex peo nia.uel ex blaca bizātia seu ex ambra cum osse de cord cerui mixta.plurima itē repi unt q sup se portata multū ualent. ueluti radix piretri ad collum.uel radix peonie

tpe congruo collecta. uel accipe se. einsdē quod semē nunquam terrā tetigerit. et per diem eius sua nocte in sanguine uespertilionis ea dimitte. Exsiccata uero i corio uituli aut cerui alligari facias. et talia infirmus ad collum portet cōtinue. uel portet smeraldū seu aliquē lapidem. uel corallū. uel irūdinis lapidem qui terram nunquam tetigerit. et is i cerui uel uituli corio inuoluat. dehinc sinistro lacerto cōtinue ligatum deferat. Et idem de celidonio facias. sed sub ascella sinistra portetur. Fiūt itē anuli quidā. accipe de umbilico puelli nouiter nati. et in anulo auri eū include. smeraldū uero desuper. Uel facias sic. accipe de pilis canis albi cū modico peonie radicis ac radicis piretri. et illa anulo aureo includant. smeraldus uero desuper. et fiat anulus bñ politus. Et si super hos anulos infrascriptum feceris. Gaspar fert mirrā thus et cetera. Fert. n. quod pscriptus uersus sup se portatus epilēticum cadere nō sinit. Hi anuli in digito uel ad collum portati ualent. A quibusdā cum cetera non psunt actuale uel potētiale cauterium plurimū laudat. quod ego pariter laudo Et si feceris per annū foramē illud apertū detine. nā super comissurā in medio de potētiali cauterio de peste in cura bubōis descripto pone. Et amota escara pill'am ex ligno edere facta i foramine illo cōtinue deferat. Caulis uero foliū aut cōsil'is desup. Si. n. hoc feceris. maglina bñ eēt epilēsia q dreseripto obseruato regimine infirmū non relinqret.

Nonū capl'm de eius cura epilēsie. q per cōitatē alioꝝ mēbroꝝ cātur.

Si a stomaco seu ab alio mēbro puenerit. epilensia peccantē humorē sm exigētiam purga, mem brum successiue conforta. quod ex doctrina in ppriis capitulis data facere scies. dehic ad prescipta ordinate te transferas. Sed gargarismata. caputpurgia. suffumigationes peccato non exīte in cerebro dimittēda sunt. Que a uermibus puenit per uermium curā curatur. q infra deo duce suo loco dicetur lactātes et adhuc aliquantulum grandiores q dicta sunt facere cōplete nequirent. Sed tñ de pluribus cōfectiōibus et cōsiliibus cū lacte ul'uino seu aqua sumere pñt. atque descripta sup se portare. et tu de talibus ut postea eis fiant esto. nec i sola etate confidas. qa qui cū maximo regimie uiuunt. p etatis mutationē nequaquam curant. Sed deinceps ut dñe epilēsie licētiā prestet q dicta sunt epilogādo ad actum prati cū te deducā. Si ad epilēticum peroxismi hora perueneris, put in cap° de cura peroxismi dictū ē face. Quietis uero tpe etatē. cōplexionē. precedēs regimē. et talia cōsidera. et sibi debitū sex rerum non naturalium regimen iniunge. dehinc peccantē humorem sm exigentiam digeras. et euacua mēbrum mādans seu peccās cōforta pillulis tyriacha seu mixtura illa utatur. et oī mense nomitus mō patiēs ad hoc abilis sit. gargarismata. caputpurgia. masticatōes. odoramēta. et suffumigia sm pscriptum ordinem face. puluerum itē cōfectionū et talium acceptionē continuet. Serlandā ex pelle frontis asini factam cōtinue in capite portet. Et lupi zonā ubi libet super nudā carnem. et que descripta sunt ad collum portanda deferat In digito uero anulos. mala erit epilēsia immo pessima q pscriptis diligēter obseruatis nō recesserit. quod ubi sic eēt tu ad cauteriū recurre. Ego. n. plurimos curaui. et inter ceteros unū sexagenarium qui annos plurimos hanc fuerat egritudinē passus.

Laus deo. Amen.

Tractatus octauus de appoplesia duo in se continēs capl'a. Primū capl'm qd sit appoplesia. q cāe. et q signa tam pnosticā quam demonstratiua.

Et si sensu et motu pluribus ex causis mēbra priuari cōtingat. ut interdū cā stupefactionis spirituū. ut interdū mēbri aliq ifecti qlitate mala per quā spiritus ad eū uenientes taliter dispoūtur ut nec p sensu nec p motu sufficiant. Ab opilatiōe tñ sps sensibilis et motiui frequētius id accidit. ut in somno tam natura li quam nō naturali ē uidere. i paralesi quoque et epilēsia ac aliis i pluribus et cetera. sed quod nrs

ꝑposito magis attinet ī appoplesia id ma
nifeste cōprehēditur. nā pp opilationē uē
triculoꝝ cerebri seu uiaꝝ spirit⁹ sensibilis
et motiui integre factā a sensu ⁊ motu mē
bra ōia tūc uacant. Ex qb⁹ cōcludo ꝙ ap
poplesia naturalis nihil aliud est q̄ȝ egritu
do q̄dam ab integra uiaꝝ spirit⁹ sensibilis
⁊ motiui opilatione ꝓueniens. pp qd̄ sensu
⁊ motu ōia mēbra priuant̄. Illā igit̄ opila
tionē appoplesie fore cām liquet. sed ut ꝑ
ticulari⁹ eius cāe tibi pateant. scias ꝙ tl'is
opilatio a quaqȝ plurib⁹ ꝓuenire pōt. Nā
frigiditas percussio apostema uel qđuis
aliud spirituum uias cōstringere ualens
opilationē efficere pōt. q̄ a Ioaniculo suis
in cathegorijs attenuatoria dr̄. Pōt ⁊ alia
fieri. quam artatoriam uocat. ⁊ ē cum ī uia
rū illaꝝ cōcauitatē humor sua nimia quan
titate aut uiscositate opilationem effecerit
uel lapis uel qđuis aliud ī uijs illis exn̄s.
Alia fit a carne seu re simili. ut uerruca uel
porrus et cetera. ⁊ in uijs illis ꝑternatura
liter genita. ⁊ hanc carnosam appellāt. Ex
qbus ōibus in genere cāe patent apople
sie cum nulla opilatio fieri possit q̄ ad illo
rū trium generꝫ aliqđ non reducat̄. Sȝ ad
cas ad hec particularius ueniēdo extrinse
ce ⁊ intrinsece cē pn̄t. Extrinsece ut inordi
nat⁹ sex r eꝝ nō naturaliū occursus sicut
nimia aeris frigiditas. superflua comestio.
⁊ reruȝ humidaꝝ potissime. superflua q̄qȝ
comestio. et potatio nimia. quies. somnus
⁊ sic de alijs et casus itē et percussio. Intri
ce uero cē pn̄t apostema spirit⁹ sensibilis
⁊ motiui uias attenuantes: uel humor ali
quis sua nimia quātitate aut uiscositate il
las opilans. et hec sepi⁹ a flegmate. dehinc
a sanguine raro a melācolia. et rarius a co
lera ꝓuenit. Et sic iste in summa sunt cause
appoplesie q̄ triplicem gradū recipit. Pri
mus ē cū in ōibus cerebri uētriculis et in
uijs ōibus spirit⁹ sensibilis et motiui inte
gra fit opilatio. ⁊ tunc patiens sensu et mo
tu oīno priuat̄. ⁊ anhelitus uix ꝑcipit̄. cuȝ
uie q̄ a corde ad cerebrū ꝓueniūt. oīo sunt
opilate. et talis nec spirat neqȝ spumat. sed
in pectore orēgmō qui ē preco mortis audi
tur. Et talē appoplesiam Hipo. fortem ap
pellat impossibilis curationis et cetera.
Et hoc ē ꝙ interpretatio nōis sonat. nam
appoplesia idē ē qđ localis percussio. ut ī
quit Isido. quarto ethimologiaꝝ capl'o d̄
nōibus egritudinū acutaꝝ. appl'is. n. grece
apud latinos percussio. In secūdo aūt gra
du et si itegra quoqȝ opilatio leuior tamē
existit. et tunc patiens anhelitū hȝ inordia
tum per os poti⁹ q̄ȝ per nares exeuntē. et
cū uirtus a multitudine materie uelut in
primo non sic opprimit̄ ultimū ad expellē
dū materiaȝ conatū facit. et pp hoc apl'ico
interdū spuma accidit. ¶ Tertius gradus
ē cū anhelit⁹ liberius hēatur. et cū facilius
quoqȝ respirāt. unde in illa leuior q̄ȝ ī pre
cedētibus ē opilatio. prime haꝝ specieruȝ
impossibilis ē cura. a secūda euadūt ꝑraris
simi. Nā ut Rasis inquit in appl'ia spuma
apparens mortem significat. A tertia ue
ro aliqui sed iteꝝ cum difficultate. ⁊ q eua
dunt in paralesim cadūt. quia necesse ē ut
materia illa eos suffocet. aut in neruos im
bibatur. cū in eoꝝ originib⁹ exeant. nec ali
am uiam ad egressionē hn̄t. Ex istis pȝ qd
in tali passione ꝓnosticandū sit. Sed quia
nōnulli qui mortui apparebant tertia dieȝ
adhuc uiui reperti sunt. iubent ueteres ut
usqȝ ad. lxxij. horas taliū sepultura tarde
tur. nam egritudines peracute ut est appo
plesia et cetera. in die tertia ⁊ potissimum
uersus finē ut plurimū aliquā mutationeȝ
faciūt. nam luna in tali spacio unū zodiaci
signū uel saltē gradus uni signo equalētes
peragrat ⁊ ultra. ⁊ nunq̄ȝ ab uno signo ad
aliud prouenit quin ī humorib⁹ aliquā agi
tationē faciat. ⁊ hoc tam in appoplesia q̄ȝ ī
qbuscūqȝ repētinis egritudinib⁹ ¶ Iā aliq
inuēti sunt qui reputati mortui iterum sur
rexerūt. ¶ Sed ut cognoscas an patiēs ui
uat fac ut dicūt quidā. accipe bombacem
bn̄ carminatuȝ et in loco ubi nec uētus fu
mus nec aliqđ huiusmodi fuerit situetur ī
firmus. ad cui⁹ nares talis bombax appo
natur ¶ Si mouet̄ uiuit cum necessario ui
uēs diu stare nequeat quin aer ad nares ꝑ
ueniat. huius tn̄ signū ē ualde fallax. quia
solū ex anhelitu astantiū aer persepe mo
uetur. qui ad bombacem perueniens cum

cōmouet. ¶Sed certius est. si accipis cia tu; aqua plenū ꝛ sup ifirmi pect⁹ apposue ris si uiuit mouet necessario pect⁹. ad cui⁹ motionē aliq̄ue gutte illi⁹ aque expādunt. ¶Uel speculū bn̄ tersu; ꝛ politū accipias ꝛ iuxta os ꝛ nares patiētis appone q; si ui uit idubie ex suo anhelitu speculū ificiet. ¶Sꝫ nūc signa quedā q̄ apoplesiā futurā minant inscribere libet esto ꝑticulari⁹ in caplis illa districta reperies. ¶Et sunt ipoꝛ tunus ꝛ antiquus capitis doloꝛ uertigo ꝛ scothomia. frequēs ebrietas. oculoꝝ tene brositas: icubus somni. nimia ꝓlixitas to tius grauitas ac pigritia faciei liuiditas ac paloꝛ. urina uero palida spissa cum resolu tionib⁹ plurib⁹ ꝛ cū circulo grosso plūbeo ¶Signa cui talia apoplesiā futurā mināt. Quātū ad demōstratia quedā cās. ꝛ q̄dā apoplesiā actu exn̄tem demōstrāt. ¶Quā tu; ad causas si extrīsece fuerit. ut ꝑcussio aut casus aeris excessiua friditas supflua reꝝ hūidaꝝ comestio frequēs ebrietas uel aliqđ tale ex astātiū relatiōe id scies. Quā tum uero ad hūoꝛes qui eam efficiūt. Si i causa sang. fuerit in facie coloꝛ uiridis. aut rubeus erit aut niger. nā calor ꝑ ifridatio nem moꝛtificato ut i apoplesia cōtingit fit san. coloꝛ uiridis. aut niger. ut yemis tp̄e in pomis maxillaꝝ sanguineoꝝ patet atta men ꝯplexio etas ꝓcedēs regimē ꝛ siml'ia certum iudiciū d hoc tibi dabūt. ¶Si aūt fleuma fridu; in cā fuerit in facie paloꝛ seu liuiditas cū mollicie ꝛ tumoꝛe q̄dā aderit. ¶Sed de hoc ꝯplexio ꝓcedēs regimē ꝛc. te certū magis efficiēt. Et de melācolia pa riter inuestigabis. ¶Quod si a cōplexione calida ꝛ a colera id fiat. ¶Pro miraculo quasi reputabit. quare de his signa inuesti gare nō curo. ¶Signa actualis apoplesie sūt si subito ifirm⁹ cadit ꝛ ueluti subetic⁹ iaceat ꝛ steterit. si uocib⁹ magnis ꝛ acutis uocat⁹ nō respōdet. si tract⁹ timpoꝝ aut ca piloꝝ aut si pungat non sentiat his signis apparētib⁹ hūc apopleticū iudica. ¶Scđꝫ capitulum de cura apoplesie.

Apoplesie cura ē ilirmum a po... mo releuar nā si que postea fiēda sūt ueluti purgatiōes. caputpurgia sternutationes gargarissimatā. masticatio nes ꝛ cetera. eo modo quo in capitulo de epilēsia dictū ē fiat paloſis aūt i aq̄ passio hec sanabilis termiat sequēs caplm curā ponit. ¶Cū ergo ad apopleticū deuenerís quot⁹ gradus ille apoplesie fuerit ꝓnosti catiōe utere. ¶Et ut apareapt hāc diuinā sciētiā egritudieꝫ nullā pretermisisse cui possibilia medicamia non iuenerit que se quūt per oꝛdinē face. ¶Si cui ex his q̄ue q̄ue curat possis uulgares te pro deo tolle rent. ¶Premissio ergo ꝓnostico. ¶Si ap plesia sanguica fuerit ꝛ cōp⁹ plectoricū ac ad flobothomiā cetera reqsita de saphe nis stati fiat flobothomia. ꝛ de sanguie in notabili q̄titate debes extrahere cū sale ꝛ a ceto fiāt extremoꝝ fricatiōes. ¶Adiu torys uero doloꝛose ligatur sup police ac in crurib⁹ uētose. debic cephalicas icide. ꝛ successiue nasi uenas uel ab eis cū poꝛci nis ser sanguinē extrahe. ¶Sed ubi tāta n̄ fuerit sanguis plectoria cephalicas ꝑmo. debic nasi uenas flobothomia. uel ubi in principio affueris ꝛ materiā i fluxu perci pias cū oleo ros. ꝛ aceto cōquassat. caput inunge. ubi uero materiā fluxaꝫ percipies id haud q̄q̄ facias. item hoc clistere fiēdū ē. ℞. ℞. malue blitis mercurial' sticados camomille centauree minoris an̄. M. i. fi at decoctio. de q̄ accipe. l. i. ß. in q̄ dissolue hierepigre. ℥. i. cassie pul' zuccari an̄. ℥. i. mell'. ro. ℥. ij. olei oliue. ℥. iij. sal' tri. ʒ. ij. ꝛ fi at clister. Sternuta⁹ ex pipe elleboꝛo albo stafizagria ul' aliq̄ tali successiue sic fiat. Et ut dētes nō frāgant ꝛ nō sibi ifirm⁹ linguā āputet. cuneus ligni iter dentes apponat. quo facto linguā aut palatū ex mitridato tyriacha aurea alexandrina cōfectiōe ana cardia. aut fino balsamo punge. ¶Et si spu ma ad os fluxerit idē nequaq̄ facias. nam illa ꝓpinquam moꝛtem denunciat. ca. n. ab humiditate pulmonis ꝓuenit in qua ꝓpter foꝛteꝫ ebulitionē caloris naturalis i coꝛde q ut dꝫ euentari nequit. grādis fit agitatio. ꝛ his perseuerantibus qui caloꝛ ille suffocet diu stare nō potest. ut inquit ¶Galie. quito. de interioꝛib⁹ caplo prio ¶Isto mō ergo ad os spuma cā tur que ut

patet caloris extictionē denūtiat per ɔnš
mortē ꝓxima quare si qd q̄s in os apposue
ris te infirmū suffocare dicēt. ¶Si itaq;
infirm⁹ tuus ex his non reminiscit̄ que se
quūt̄ in cura apoplesie fleumatice fortiora
medicamīa facc. ¶Et qꝛ omīa simul scriber̄
non potui. ꝛ cū mlta simul fiāt necesse ē epi
logando dicta ad actū praticū te ordinate
deducā. ¶Pronostico prio utere. fricatio
nes ac dolorose ligature successiue fiant. ꝛ
materia ī fluxu existēte cū oleo ro. ꝛ aceto
cōquassatis caput inunge citi⁹ q̄s potes ꝛ
ex saphenis uel basilicis flobothomia. ꝛ ō
hīc clister̄ quo emisso flobothomiā ex na
so reitera. deide uētosas diuersimas appo
ne. postea vō fiat sternutatio ꝛ successiue
de mitridato. siue de aliquo ex dictis ī os
pro posse mittat̄. ¶Et ordo ille in appl'ia
sanguinea suandus est. ¶Nūc de fleūatica
cuneo inter dētes ut supra posito ligature
fiant dolorose digitoꝝ plicatio. ac sub un
guibus subtiliū cānaruz uel stilli alicuius
app ōne ¶Coxe uero nates ꝛ āche cū uir
gulis acriter uerberent̄ extremitates cuz
sale ꝛ aceto fricētur. ꝛ uētose in iam dictis
locis diuersiue ponant̄. ¶Et qꝛ passio hec
a plectoria magna ut plurimum accidit.
ueteres cephalicaꝝ flobothomiā laudāt q̄s
ubi cetera non cōueniāt facias. sin tamē ñ
in mlta q̄titate extrahat̄. ¶Successiue vō
tale clistere fiat. ¶℞. calamenti origanī ca
momille sticados cētauree minoris saluie
añ. M. i. agarici cartami polipodij. añ. ℥. i.
colloquītide. ℥. ß. ɔquassent̄ ꝛ fiat ōcoctio
de qua accipe. l'. i. ß. In qua dissolue yere
pigre. ℥. i. ß. mellis ro. ℥. ij. olei comunis. ℥.
iij. salis gēme. ʒ. ij. fiat clistere ꝗ semel aut
toties īponat̄. ꝗ notabilis hūorum q̄titas
egrediat̄ uel loco eius suppositoriū cū du
ro sapone felle thauri inūctum fiat. ¶Uel
facis sic. ℞. salis gēme agarici. añ. ʒ. i. ß. sca
monee. ʒ. i. mellis cocti q̄tuz sufficit. ꝛ fiāt
suppositoria. dehinc añt sternutationē cū
elleboro albo euforbio piretro sinapi sue
co yreos ul' aliquo tali ꝓuoca. ¶Rasis vō
succū unius teste allei in narib⁹ iubet pōi.
¶Castoreū quoq; opoponācum ꝛ galba
nūm naribus ut odoret ponet̄. ¶Aliquam
quoq; uitis paꝝ. ¶Itē opoponaci gal
bani ꝛ euforbij in oleo amigdalaꝝ amara
rum dissolue ꝛ de eo guttule alique in na
res apponant̄ deīde si possibile fuerit cuz
modico oximellis. ʒ. ij. anacardie cōfectio
nis fac trāsglutiat. uel tyriache seu mitri
dati tātūdem. ¶Cū pēna itē oleo intincta
ꝛ in guttere missa si fieri pōt uomit⁹ ꝓuo
cetur super colluz ꝛ in ꝑncipio spīne sicca
uētosa apponat̄ ¶His factis cū calido ui
no albo decoctiōis saluie ruthe sticados
maiorāe ꝛ camōille caput lauet̄ ꝛ abradat̄
ꝛ ex tali unguēto totū ꝑungat̄. ꝗ. ℞. olei ō
euforbio. ℥. i. terbētīe. ℥. i. ß. sapini oppo
ponacis añ. ʒ. iij. sulfuris. ʒ. ij. castorei. ʒ. i.
ducātur in mortario donec ad formaz un
guenti deueniat. quo postea utere. ¶Uel
more rasis. accipe castorei. ℥. ß. pulueris si
napis. ℥. ij. cū aceto fortiissio simul' icorpo
rētur. ꝛ ex tali caput īunge. ¶Ul' facias sic
¶℞. castorei. ℥. ß. sapini euforbij. ʒ. i. sc. si
napis. ʒ. ij. cū oleo uulpīo. ꝛ de pipib⁹. aut
de euforbio simul' in mortario ducant̄. ꝛ ex
eo ad formā unguēti ōducto a ꝑncipio spi
ne usq; ad mediū dorsi fiat inūctio. Et ubi
illa non cōtulerint sertaginē ferreā cōcauā
ualde. aut capellū ferreū. ꝗ nostri āntiqui
patres in bellis pro tutamine capitis defe
rebāt igniri facias. Et supra caput ita ꝓpe
ponat̄ ꝗ capilli uel caput abrasuz si fuerit
aliqui pilli ibidē positi hustulētur ¶Cūq;
īfrīdari īcipit. cū calidū: ut supra reitera.
¶Qō si nec bon⁹ hō reueniat presbiteris
cū relinq; qui ex oleo sancto perungant.
¶Laus deo oīpotēti amē. ¶Tractat⁹ nou⁹
de palesi in se. viij. cōtinēs capl'a. ¶Primū
capl'm quid sit palesis. q̄ quoq; sūt ei⁹ cāe.

Nonulli ueteres palesim cuz ꝓpte
rea qō simul hñt affinitatē in uno
capl'o posuerūt. Nā ubi uētricl'oꝝ
cerebri atq; neruoꝝ oīum fiat opilatio ap
poplesia īde ꝓuenit. sed cū solūmodo ner
uoruz quorūdā opilatio talis. fiat. ꝗ spūs
sensibiles ꝛ motiui ꝑ euz trāsire nequeāt.
mēbra quib⁹ nerui illi deseruiunt motu atq;
sensu priuari necesse est. ꝛ talis passio pa
ralesis nūcupat̄ q̄ nihil aliud ē q̄s mēbroꝝ
relaxatio ꝓpter neruoꝝ opilationē cāta

i q̃ tā sensu ꝙ̃ motu mēbra illa oīo ꝓuant. ⁊ hoc ē ꝙ hoc uocabulū palesis sonat paleš. q2 grece latine relaxatio. ¶ Auic. iter relaxationē ⁊ palesim tamē ponēs differētiā dič ꝙ palesis dicit̃ cū pars aliqua seu tota corporis medietas relaxat̃. ⁊ hoc ut ait ꝙ uocabulū illud palesis in arabico sonat q2 idē ē ꝙ pars uel medietas. sed mollificatio est cū totum corpus preter cap relaxat̃. ¶ Nā si caput quoqꝫ relaxat̃. esset apoplesia ⁊ ñ palesis. Et ex his patet prio iter palesiꝫ ⁊ mollificationē differētia. ⁊ ea quoqꝫ que ē inter palesim mollificationē ⁊ apoplesiam talia eniꝫ solū ꝑm maiorē aut minorē opilationē differūt. ¶ Alij palesim eneruationē appl̃lāt. ab e ꝙ est sine ⁊ neruis quasi sine neruis. q2 palesim patiēs secūdum paleticatas ptē sine neruis esse uidet̃. cū motu atqꝫ sensu quoꝝ ipsa sunt instrumēta careat. ¶ Auctores tamē istis trib⁹ termis. scilicet mollificatio. palesis. ⁊ eneruatio. tanꝗ̃ sinonimis utunt̃. ¶ Paralesis aūt duplex ē. scilicet uniuersalis ⁊ pticularis. Particularis ē que aliqđ unū mēbꝝ deprehēdit. ut ē brachiū man⁹ pes ⁊c̃. ¶ Uniuersalis ē illa que corporis totius medietatē. aut capite excepto corpus ipsuꝫ totuꝫ. nā si simul caput ābobus cū laterib⁹ paleticū foret essꝫ ut dictum est. apoplesia ⁊ non paralesis. ¶ Nūc de cāis que extrinsece ⁊ intrīsece eē possūt. Extrinsece ut res quelibꝫ nō naturalis in neruis quouis mō tātā opilatiōeꝫ īducere ualēs qđ sensu ⁊ motu mēbra quibus nerui illi deseruiūt oīno priuētur. ut aer uel quoduis aliud fꝛiditatis aut caliditatis ītense ¶ Supflua comestio ⁊ maxīe pisciū ferculi caseati de pasta ⁊ similiū. frequēs itē crapl'a somn⁹ supfluus dimissio exercitij. ira ac timor īgens nimia coytus frequētatio. ¶ Supfluitatuꝫ retētio. ⁊ ita neruoruꝫ cōfractio. seu atrictio. ac eoꝝ ꝑm longuꝫ īcisio. casus. pcussio. dislocatio. mēbri fractura. ⁊ sic de alijs. ¶ Causa ītrīseca huōi quilibꝫ esse pōt. Sed est frequētius fleuma. deinde sanguis. raro melācolia. rarissime uero colera. apōa. itē taleꝫ ī neruis opilationē īterdū efficit. que est palesis cā. Et reffert. Auic. ꝙ quelibet cōplexio sine materia palesim efficere pōt. esto eni ut ait spūs sensibilis. ⁊ motiui. ad aliqđ unū mēbrum deueniat pōt tamē mala ɔplexio ibi existēs taliter mēbꝝ īdispōere ut ipressionem ipsoꝝ spirituuꝫ haud ꝗq̃uā recipiat. Et sic mēbꝝ illud motu atqꝫ sensu ꝓuari necesse ē ⁊ hoc a fꝛiditate uel hūiditate accidere forsan pōt. ¶ Nā fꝛiditas ꝓpter ꝙ̃ habet cū spiritibus ɔtrarietatē cū ipsi ad membrum perueniant eos taliter indisponunt. ut neque ad sensum neqꝫ ad motum causandum sufficiant. ¶ Humiditas uero mēbruꝫ stupefacit ꝓpter ꝙ ipsuꝫ motu atꝫ sensu ꝓuatur. ¶ Sed rarissime a caliditate ⁊ siccitate hoc euenit. ¶ Tenēdo ergo has qualitates palesis efficere posse. ⁊ cā īclu dēdo que per neruoꝝ īcisionē causat̃ pscripta diffinitio taliter supplēda esset. ¶ Uidelicet palesis est mēbroꝝ relaxatio. ꝓpter neruorū opilationem uel incisionē. aut ipsoꝝ mēbroꝝ pp suaꝝ qualitatum indispositionem cāta. in qua taꝫ sensu ꝙ̃ motu mēbra talia oīo priuant̃ psepe q̃qꝫ successione aliaꝝ egritudinū ꝑuta per uiā crisis accidit paralesis. ut apoplesie. epilensie. stuporis. tremoris colice apostematū quarūdam fe. cronicaꝝ. ⁊ ī his potissimū quibus materia plurimū abūdat in cerebro. ¶ Et uniuersalit̃ pōt ab oībus egritudinib⁹ ꝓuenire. in quibus materia pluria ī cerebro. uel neruis habundat. Laus deo.

¶ Secunduꝫ capitulum de signis palesis demonstratiuis.

Nunc de signis quia duplicia sūt. s. demōstratiua ⁊ ꝓnostica. Demonstratiua quoqꝫ sunt duplicia. q̃dam paralesim. et quedaꝫ eius cās oñdūt. paleticū dicēs. cū mēbrum aliqđ seu toti⁹ medietas. uel ipsum totuꝫ corp⁹ preter caput ē cuꝫ priuatione sensus et mot⁹ relaxatum. et cui⁹ pulsus est occult⁹ debilis frequens et inordinat⁹. persepe ēt membrum seu latus paraliticū est. ac si esset in glacie frigiduꝫ ⁊ sanum. ac si esset in igne calidū. Et hoc est quia ad mēbruꝫ paleticum spūs nequaꝗ̃ eunt. Et hi qui ad cuꝫ uenire solebant transeūt ad sanū. ¶ Causaruꝫ extrinsecaꝝ signa īfirmi uel astātiuꝫ narratione

cōprehēdes. Que uero aliaꝝ egritudinū successione prouēniet. ex ipsis p̄cedētibus egritudinib9 cognosces. ¶ Si autē fuerit apostema ipsuꝫ tibi signa ꝓpria demōstrabunt. Et si ea a flegmate ꝓuenerit q̄ ō plurimū accidit paletica mēbra ad albedinem tendent. ⁊ in toto fleumatice superfluitates aderūt. ¶ Urina ut plurimū erit alba atqꝫ spissa. ⁊ dixi ut plurimū. Nā in palesi sepe epar atqꝫ renes in tātū debilitātur. ut sequestrare ab aquositate sanguinē nō ualeant. ⁊ tunc fiet urina rubea esto flegma fuerit in causa. sed tamē quod dictū ē frequentius accidit. ¶ Quod si cōplexio tēpus anni precedens regimē ⁊ talia fleumati cōsentiant. certior tunc fies. ¶ Signa san. color rube9 erit uene tumēt. ¶ Pulsus plenus. nec tāta erit sicut in priori diuersitas. ⁊ h9 quoqꝫ te cōplexio etas regimē p̄cedēs tp̄s anni ⁊ talia certū magis efficiēt. ¶ Ab his duob9 frequētius palesis accidit. ¶ Sed si melācolia in causa fuerit cōplexio etas precedens regimē illud iudicabūt cū quo pulsus erit q̄ ī ceteris durior ⁊ urina alba atqꝫ subtilis. ¶ In colera urina erit ignea. ¶ In pulsu uelocitas. ⁊ cōplexio etas p̄cedens regimē ⁊c. sup dominantē coleraꝫ arguēt. Ex quibus oībus hu. peccātes facile comprehēdes. ¶ Scias itē q̄ si ī paletico uni9 lateris facies sana fuerit lesio ī ortu medulle spinalis existit. ¶ Et ubi facies relaxatur in cerebro. ¶ Et ad hoc ē aduertēdū. quia te ad applicāda medicamina plurimū iuuabit. Laus deo omnipotenti amen.

¶ Cap^m tertiū de ꝓnosticis signis palesis.

Quantum ad ꝓnostica ea bipartiri libet. quedā futurā palesiꝫ ⁊ q̄dā ea facta quid futuꝝ sit denūtiat paralesim futurā time. si puelli febricitātis urina ut Aui. inquit fuerit uiridis. Et stupor quoqꝫ ac tremor palesim futurā minant̄. ¶ Egritudines uero cronice in quib9 capitis atqꝫ neruoꝝ grādis repletio fuerit in palesim facile terminant̄. ¶ De iā facta palesi. signa ꝓnostica sūt. ¶ Quia si ex percussione uel casu subito fiat. Et in spatio dieruꝫ trium applicatis remediis non conualeat. ex neruorum cōtrictione ruptura. trāsuersali sectione seu dislocatione ꝓuenire scito. ⁊ tal' curat̄ nūq̄. ¶ Sed si in priori casu paulatiue ea fiat ⁊ medicamina ꝯferre comp̄hēdes curam recipere posse scias. ¶ Si palaticuꝫ mēbruꝫ minoraret̄ curam nunq̄ recipit ⁊ potissimū si eius color ad nigredinē uel ad uiriditatē ꝯuertat̄. ¶ In senibus aūt raro aut nunq̄ curat̄ talis palesis. Et teste. Rasi que epilēsie aut apoplesie successiōe prouenit nunq̄ curat̄. ¶ Que quoqꝫ aliquandiu durauerit. nec applicata remedia ei ꝯq̄ ꝓsunt curam nunq̄ recipit. ¶ Tremor ī palesi superueniēs. aut fe. bonū. ¶ Tremor enim arguit materiā non ex toto nature rebelleꝫ cū quo sensus mēbris aliqual' restitui significat̄. alias nō tremerēt. Et febris est causa resolutiōis materie. Habes ergo palesis signa ꝓnostica. Laus deo oīpotēti amen.

¶ Quartuꝫ capi^m ō regimine reruꝫ sex nō naturalium in cura paralesis obseruando.

Cum ad palitici curā deueneris. si honorē habere cupis. que ⁊ qual' illa fuerit inuestiga. ⁊ ubi icurabil' fuerit in trouātuloꝝ manib9 paupculū derelinque. Et si hoc facere uelis pronostico utere ⁊ eius quātum potes uitaꝫ ꝓtrahe. ¶ Incurabili uero que a mala cōplexione solum ꝓuenit. ꝓut te īfra docebo face. Materia aūt in causa existēte. si a fleumate fiat in aere calido ⁊ sicco īfirmū tuuꝫ situa. ¶ Uniuersale exercitiuꝫ sibi cōfert Nā ut inquit. Rasis labor cū motu palesiꝫ curat. ⁊ ubi fieri nequit anteq̄ a lecto surgat fricationes modo quo supra dictum est fiāt. ¶ Quoddam exercitiuꝫ particulare cōmēdatur. ut cantare. loqui alte. et sepe cum alto capite legere. de die dormiat nunq̄. et de nocte multo minus solito. ¶ Unde melior paralesis cura. ut ipse Rasis testatur est fames uigilia purgatio atqꝫ motus. ¶ Ex quibus patet qualiter sobrie uiuendū est. immo famē atqꝫ sitim tollerare iuuat Et inter cetera sit cena leuis. post quaꝫ dormitio tardetur. Et ut experientia iam ex

pertum est ad ingentem iram puocare in
firmũ eum nonnunq̃ liberat. ut de Tito
uespasiani filio legitur. quẽ in mẽbris con
tractũ peritus medicus tantum ad iram
puocari fecit. quod sanitati donatus est.
¶ Ualerius item maximus de quodã mili
te duce recitat qui linguã palaticã habẽs
ex sublatione pmij certaĩnis tantũ extitit
ira cõmotus ut uocalis euaserit. ira ergo
cum calorem excitet ⁊ adaugeat. ut patet
paraliticum interdũ curat. coytus omnino
uitãdus est. ¶ At quãtum ad cibum ⁊ po
tum. Ex carnibus cõueniunt uituline. ca
stratine caprioline cuniculine leporine ⁊
maxime eius assatum cerebrũ. ipsum enim
a pprietate ualet ut ueteres omnes ferũt.
¶ At caro uulpis ciconie ericij bubonis ⁊
uiparuz. unde mesue ius. uipere ⁊ galli ãti
qui plurimũ palesi ualere ait. quibus si uti
libet quãtum ad uiperam facias sic. hĩtis
ex magnis que in loco arido habitant. ⁊ tã
caput quã cauda per quatuor digitorũm
mensuram simul abscindatur. Et dehinc
euisceretur ⁊ excorietur successiue ⁊ in aq̃
salsa aliquãdiu eam permitte postea cum
ysopo maiorana origano ozimo saluia ac
diptamo qui in talibus nunq̃ dimittatur
ad ossium usque sepationẽ bulire tale deĩ
de iusculum patienti potui tribue. ¶ Et si
libet de carnibus quoqz dabis. Jus autẽ
galli si facies. ¶ Unum autẽ antiquum gal
lũ accipe ex superbis qui ita libẽter dimi
cant. ⁊ tardiu loco stricto cũ paruul' uirgis
fatigetur q fere se mouere nequeat. deĩde
caput amputa dehinc eum euiscera ⁊ sale
cõtuso rple. ¶ Sex uero horis sic dimisso
sal amoueatur lauetur postea ⁊ cũ rebus ĩ
frascriptis farcinetur cõquassatis. ¶ Acci
pe cardamomi. ʒ. ß. turbith polipodij. añ.
ʒ. iij. sticados. ʒ. ij. semĩs aneti. seminis peo
nie. ʒ. i. his pactis eum ad ossium usqz sepa
tionem bulire dimitte. cuz quo si libet sal
uiam ysopũ sticados ⁊ talia quoqz bulias.
¶ De tali iusculo. ʒ. vi. stomaco. uacuo patiẽ
ti tuo prebe. Et ad horribilẽ si quẽ saporez
habuerit occultãdum pro libito zucharuz
adde. Et hic est modus talia iuscula faciẽ
di. ¶ Potes etiam tuo patiẽti carnes pulli

nas exhibere. fasianorum perdicũ auicula
rum rubaliuz. Et precipue turdoruz qui
ex iunipero pascũtur. ¶ Omnium illaruz
carnium assatio. q̃ elixatio cõuenit magis.
quarum salsamẽta ex speciebus calidis fiãt.
⁊ precipue ex zizibere ⁊ piretro. que a pro
prietate quoqz ualẽt. ¶ Sed plurimũ quo
qz cõuenit. piper. sinapis. grana paradisi.
cardãomum ⁊ similia. ¶ At ubi elixas car
nes manducauerit cũ saluia rore marino.
ysopo. maiorana. ⁊ similibus condiantur.
Et maxime cũ his que a pprietate ualent.
Et sunt thimus. ysopus. polium. origanũ.
⁊ zima. ⁊ est yua. q̃ ille diuinus mesue sup
latiue laudat. ¶ Simõ autẽ ianuẽsis quid
zimã eẽt ignorauit. Sed ĩ sinonimis Me
sue eãm sinonimizatã adinueni. Ac in suo
de approbatis. caplo de medicinis egritu
dinũ neruorũ. Cum inquit Galienus cũ aq̃
decoctionis zimarũ tyriacam ac mitridatũ
administrabat et cetera. Et exponit ibi in
littera q zima ẽ yua. uerũ meo gustui ẽ her
ba amara multum. sed ubi infirmi tui gu
stus amaritudinẽ non abhorreat ea utere.
qz nihil supra. Spẽs ĩ fercul' ac ↄdimẽtis
ↄueniẽtes. ℞. ʒʒ. ʒ. i nucis musca. cinamo
añ. ʒ. ß. pipis nigri. ʒ. iij. galange pipe. longi
granorum paradisi. añ. ʒ. ij. piretri. ʒ. i. croci
ʒ. i. ß. fiat puluis quo utatur. pisces recẽtes
uitentur omnes. de salsis interdum tamen
manducare potest. uirtute eniz salis calidi
facti sunt. Ex fructibus in fine pastus de
pineis que aproprietate ualent semp assu
mat. ¶ Jn principio uero de ficubus cete
ros uero deuitet. ¶ Acetum tanq̃ inimicũ
mortale fugiat. Ac uinum pariter ⁊ album
potissime. nisi medicinaliter det. in eius lo
co aquaz mellis bibat. Jn qua nisi eius ama
ritudinẽ abhorruerit buliat; de yũa. cũ ea
tñ ex herbis suprascriptis ṽnam vel pl'es
semp bũlli. ṽt ẽ ysopus saluia sticados maio
rana ⁊ poliũ Ex speciebus zinziber piretrũ
piper cinamomuz nux mũscata anisũ. ṽel
aliqd tale. aut aqúa ũini bibenda est.
Laũs deo omnipotenti. Amen.

¶ Quintũm capitulũ de his que materiã
paralesis flemmaticã digerũt ac queque tã
cũ medicinis solutiuis q̃ caputpũrgijs q̃

etiam cũ gargarismatibus eam euacuant.

Ad medicinalia trãseũdo que ad .i
tra sumẽda sunt. presens capitulũ
doctrinam ponet. ante igitur diez
quartum uel quintuz. forte farmacũ nõ ex
bibeas. ne subito ut inquit mesue tollatur
uirtus aut resoluat̃. nam cũ materia cruda
sit agitatur. et non educit̃. et sic morb aug
mẽtat̃. et sic patet stranutatoria caputpur
gia. Masticationes aut fortia gargarisma
ta tẽpore illo nullaten⁹ cõuenire. ¶ Ad ac
tum igitur praticũ te deducẽdo tale clister̃
facias. ¶ ℞. malue mercurialis blitis stica
dos saluie centauree minoris an̄. M. i. aga
rici. ℥. ß. Conquassent̃ et fiat decoctio de q̃
l'. i. ß. accipe. et in ea hyrepigre. galieni. aut
yeralogodicn. ℥. i. dissolue. mell' rosati. ℥.
ij. ß. olei cois. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. et fiat cli
stere. ¶ Sed dominus mesue sic facit. ¶ ℞
sicle furfuris. an̄. libram. ß. melliloti anisi
malue camomille an̄. ℥. ij. ficuum siccaruz
numero. xv. fẽugreci cartami. an̄. ʒ. i. ß. pul
pe colloquintide. lxerue mundate an̄. ʒ. ij.
centauree minoris. ℥. ß. buliant ĩ l'. vi. aque
usq3 ad cõsũptionẽ duaruz ptium. de qua
accipe. libram. ß. olei antiqui. ℥. ij. almuri.
uel salis comunis. ʒ. ij. mellis. ℥. i. et fiat cli
stere. ¶ Primũ tamen est usuale magis. ¶
Sed ubi infirmus restrictus fuerit aut fe
ces induratas habuerit. ¶ Primo clisteri
lenitiuo utere. et dehinc aliquo ex dictis. ¶
Clisteria igitur illa' multum a principio co
mendant̃. ¶ Uomitus item mõ ĩfirmus cũ
comode faciat quez cum aqua raffani oxi
melle simplici ul' squilitico puocar̃ posses.
At cum pẽna oleo intincta et in gutture im
missa. nullũ tamẽ a pricipio uomitiuũ for
te ut esset, succ⁹ mediani corticis sambuci
elleborus albus uel alterius cõsimilis ex
bibeas. ¶ At ubi ad materie digestionem
transire libet. ¶ Accipe sirupi de sticados
℥. ij. ß. oximellis squillitici. ℥. i. aque saluie
aque bethõice aque primuleueris. an̄. ℥. ij.
aromatizet̃. cũ nuce muscata. et in duabus
uicibus prebe. Et infrascriptar̃ aquarum
loco hac descriptione utere. que. Recipit
yue. M. i. saluie bethonice sticados maio
rane poly. ysopi. an̄. M. ß. passular̃. ℥ ß. nu
cis muscate. ʒ. ij. fiat decoctio qua cuz pre
scriptis sirupis utere. ¶ Uel facias sic. et ẽ
sirupus in hoc cãu mirabilis ,ppzietatis.
qui accipit yue uiridis si habere põt. M.
ß. uel sicce. M. ij. saluie stica. herbe para
lesis maio. flor̃ isopi flor̃ anthos an̄. M. i
radicis acori. l'. ß. passular̃. ℥. i. fiat d̃coctio
Et cum. l'. iij. mellis. successiue sirupus cuz
nuce muscata aromatizat̃ cuius dosis est.
℥. i. ß. pro uice cũ aquis aut decoctione pre
scripta. ¶ Uicibus aliquot sirupo sumpto
pilllular̃ cochiar̃ almãsoris. ʒ. i. aut. ℈. iiij.
dabis uel. ʒ. i. pillular̃ fetidar̃ mesue. Et si
fortius pillular̃ suar̃ de scrapino. ℈. ij. uel
pillular̃ de euforbio tãtũdem. Ego tamẽ
his q̃ in pricipio paralesi sunt conuenictia
usus sum. que. ℞. specier̃ yrepigre alman
soris. uel yere. de octo rebus. Galieni. ʒ. iij.
colloquitide. ʒ. i. turbith agarici an̄. ℈. ij.
ziziberis. sticddos an̄. ℈. iiij. semis peoĩe
ʒ. vi. euforby. ʒ. i. cũ succo ruthe pil'las con
fice. quaruz dosis sit. ʒ. i. ¶ Uel aliter. acci
pe pulueris prescripte iere. ʒ. iij. colloquin
tide. ℈. iiij. euforby. ℈. ß. castorei pipis si
napis scrapini oppoponacis tapsic. an̄. ℈. i
centauree minoris. ʒ. ij. ß. gumme in succo
rute dissoluantur. et cũ sirupo de sticados
pillulas face. et sit dosis ℥ una. In forma po
tabili da ieralogodion aut hierepigre ga
lieni cũ aq mellis. ʒ. ß. ¶ Uel facias sic. ℞.
turbith agarici an̄. ʒ. ziziberis. ℈. ij. sticados
℈. i. seminis peonie. ʒ. vi. ĩfundant̃ in aqua
saluie. aut florum sambuci sirupi de stica
dos uel prescripti. ℥. ß. addendo. Et horis
duodecim i infusione dimissis. fortis fiat
expressio. q̃s si libz pill'ar̃ loco patĩcti tuo
tribuas. In fõma pl'ueris cẽtauree mĩoris
pluerizate cũ aq̃ mell'. ʒ. i. exhibe. Ul' facias
sic. ℞. turbit. ʒ. i. ziziberis. ℈. i. sticados. ʒ.
ß. seminis peonie. gra. iij. zuchari ad põdus
omnium. et fiat puluis quẽ ut supra dato.
uerisimiliter in uice una tota materia cura
ri nequit. Et si prima euacuatione facta q̃
libuerit ex digestiuis factis utere. ¶ Solu
tiuis item. Dominus. Rasis. ʒ. i. pulueris
sue iere. cum granis aliquot piperis. cũ aq̃
mellis quoq3 die dabat. et tu si libz facito.

Et quia aquam calidam post dare probi
bebat ne propter eam a stomaco vera ipa
ita cito laberetur pstaret eam in pillularum
formā propina. qr in stomaco plus staret
cōtinue ad caput effumādo. quod eius erat
intentio. ¶ Materia pro maiori parte eua
cuata. Sternutatorijs. gargarismatibus.
Caputpurgijs. seu masticatorijs. tūc secu
rius utere possemus qua materiā derelictā
diuertunt ꝛ euacuant. de quibus capitulum
de cura doloris capitis a flegmate prouenie
tis supra te habundātem faciet. Et talia in
mane stomaco uacuo fienda sunt. Laus
deo omnipotenti. Amen.

¶ Sextum capitulum de his que intus sū
pta malā complexionē inductā extingunt
calorem suffocatum uiuificant ꝛ neruos a
proprietate confortant.

Nunc autem illa scribere superest
que ad intra sumpta malam cōple
xionem inductā extingunt calorē
suffocatum uiuificāt ac corroborant. ꝛ ner
uos a pprietate cōfortant ut est cōfectio de
musco dulcis. acori cōditi. Ac dyacori. de
scriptione comuni. quorum cōuenientē do
sim. cum infirmus dormitum uadit. prebe.
mane quoque cū surgit. ¶ Uel hoc ellectua
rio utere quod bonus mesue. ℞. secaul. ra
dicis acori aā. lb. i. ß. elixētur ꝛ ad stamignā
seu orale passent. ꝛ cum. lb. x. mellis deco
quant. ¶ Cum autē infrigidari incipiūt. pul
ueres infrascriptos adde. ut piperis nigri
℥. i. ß. piperis longi zīziberis gariofilorum
macis. aā. ʒ. vi. nucis musca. galāge carda
momi. aā. ℥. ß. puluerizentur ꝛ prescriptis
misceant. ¶ Dehinc incorporādo cum eis
pincarum mūdatorum librā. i. ß. fiat ellectua
rium. Cuius dosis sit. ʒ. ij. Ego īfrascriptū
quod poptimū adinueni. pro quadā nobili
fieri feci. quod accipit ex radicibus acori quā
titatem quā libet. Et eas bene mondas in
aqua ꝛ melle uicibus aliquot elixa. ut sapor
scilicet quē ingratum gustui habuerit. tol
latur. ¶ Uel diebus aliquot in recenti aq̄
eas dimitte illā singula die renouando. po
stea ōbite coquant. pistētur ꝛ ad stamignā
seu orale passent. de cuius. lb. iij. paste accipe.
mellis dispumati. lb. vi. simul oīa dehinc co
quātur. quibus postea cum īfrigidari inci
piunt. adde pincarum mundatarum librā unam
pulueris zinziberis pulueris piperis lōgi
galāge cubebarū granorum padisi nucis mu
scate. aā. ʒ. iij. ß. peonie. ʒ. i. ß. musci. ℈. ß. fiat
ellectuarium. de quo. ʒ. ij. ut prius exhibe.
¶ Dominus. Rasis infrascriptum
laudat. dicēs quod corpus īflāt. ꝛ materiā
paralesis febres inducēdo cōsumit. Nunquā
tamen nisi prius corpore mūdificato puo
care febres audeas. ꝛ illa tunc effimera eē
debet. ¶ Nam persepe putrida ad eternam
requiem inducit infirmum. ¶ Tale igitur elle
ctuarium. accipit radicis acori. ℥. quatuor
zinziberis. ℥. i. ß. piperis piretri aā. ℥. i. ca
storei. ʒ. v. asse fetide oppoponacis aā. ʒ. iij
mellis librā unam. et fiat electuarium. cu
ius dosis sit. ʒ. i. uel. ʒ. i. ß. cum infirmus dor
mitum uadit. ¶ Uel facias sic. ℞. asse feti
de. ℥. ß. rute folio ꝛ lauri aā. ℥. ij. mirre se
raphini aā. ℥. ß. mellis. lb. i. ß. fiat electuariū
quo ut precedēti utere. Uel confectionis
anacardine. ʒ. i. prebe. ¶ Uel confectionis de
assa seu de piretro. a mesue in cura epilen
sie descripta tandem. ¶ Et in casu illo Ra
sis atque veteres plurimi cū dormitum pati
ens vadit ad fabe quātitatem de assa feti
da dabāt. Et vt citius ac facilius eum inflama
rent. potus boni vini subtilis parum exhibebāt.
Et super ōia hanc assam fetidam laudant.
ꝛ īterdū huius loco piperis castorei aā. ʒ. ß.
dabant. Sed Galienus non nisi lniratū vnum
exhibebat. qr est pondus gra. quatuor.
¶ Rasis vero nonnulli alij integram. ʒ. i.
continue dare ausi sunt. dabant persepe
quoque se. porrorum. ʒ. i. ¶ Uel māneda co
clear unum aque uitis. cum modico tiria
che mixte. talia pro maiori parte materia
euacuata conueniuut ut dictum est. Laus
deo omnipotenti amen.

¶ Septimum capitulum de his que ab ex
tra in cura paralesis flegmatice ueniunt ap
proximanda.

Ad ea que in cura paralesis flegma
tice extrinsecus approximāda sūt.
iamodo transeundum est. ut sunt
stupe balnea unctiones fricatiōes ꝛ uento
se. ita tamen nisi pro parte maiori materia

euacuata. seu i fine haud quaq fieri debz. Ex stuphis sunt quedam quas naturales uoco. et quedam artificiales. ¶ Naturales q in loco fabricate sunt ubi balnea naturalia scaturiunt. Et ille maxime casui nostro co ueniunt balneorum minera sulfurea alumi nosa nitrosa aut salsa fuerint. ¶ Artificia les modis duobus fieri facito. ¶ Primo quia in fundo cooperte tine positis perfo rata ponitur et sub ea candetes lapides sup quos uinum potes proiciatur. et ex tali fumo in tina calefacta patiens ingredit in qua tan tum sudet quatu sine lassitudine ea sufferr potest. ¶ Ul' loco uini super cadetes illos lapides de ifrascripta decoctione proiciatur que recipit camomille saluie. sticados ab sinthij sicci rorismarini lauedule maiorane foliorum lauri bethonice. foliorum sambuci an. M. ij. fiat decoctio. de qua ut est dictu utere. Et si herbas i uino bulire facias. ta pro pniti q pro pscripta stupha optime fo ret qp facias si libet. Uerum ubi magis de siccatiua habere libeat. in pdicta decoctio ne sulfur. alumen sal. aut nitrum. p libito adiuge. Et ob h° nonulli de aquis calidorum fontium apportari faciunt. quib' tam in stu phis q in balneis utunt talis tamen ut ex perientia didici. deportata aqua parum prodest. quia fere uirtute deperdit. Et ille est pmus stuphadi modus. ¶ Alius que magis laudo. habeas tina tuam cohopertam Cohopertum quoque super ignem cacabum descriptione prescripta repletum. a quo canale per qp fumus ad tinam transeat si tuetur. ¶ Cunque ea debite calida intret pa tiens. Nam sic faciedo qnate intetionis li buerit i tina calore habebis. qp modo pmo sic comode fieri nequit. Et has stuphas plurimu laudo. quia solet sicca balnea pa leticum sepe curare ut antiquorum plurimi referunt. qp ta de siccatibus stuphis q bal neis itelligedum e. Modernos tn qsda ui di q paleticos. podagricos. et consimiles neruorum egritudine laborates in calido furno ponut. et bonu tunc esset ut ex lignis odoriferis calefieret. ut e. Juniperus lau rus et c. Et posset quoque de rore marino et lauedula. ac de cosimilibus herbis iponi.

uidi tamen hoc prodesse multu faciedo eu hoc que sequunt unctiones. ¶ Cum autem infirmus tuus cu his tunc ad sufficietiam sudauerit in lecto deportetur a. ʒ. i. usque ad. ʒ. ij. tiriache fine. aut fini mitridati. cum modico uini albi. aut cu sua aq mellis su scipiat. ¶ Uel ex prescriptis cofectionib'. de qua libuerit desim conuenietem finito Et absterso sudore patietem ciba. et poteris fm uirtutis tenore semel aut bis i die stu phari uacuo stomaco. scilz sex et pluribus si libuerit. continuando diebus. et id quo que poterit interpollate facere. hoc enim securius est q naturam sine intermissione tot medicameta opprimere. ¶ Artificialia balnea ex prescripta decoctione fieri pos sunt addendo sulfur alumen nitrum. uel sal prout tue intentioni couenietius magis ap parebit. ¶ Aliqui uulpem usque ad ossi um sepationem decoquut. et in illa collata decoctione balneant infirmum. ¶ Cum qua tamen si sticados saluiam lauendulam her bam paralesis. absinthium et foliorum lauri atque camomillam bulire feceris bonu erit ¶ Balneandi uero modum uel simile pro ut fiebat in stuphis obserua. ¶ At ubi bal nea naturalia habere possis preualent mul tum in quibus est modus idem obseruad' et secundum naturam balnei plus est. aut minus moran. Robore quoque uirtutis inspecto si semel aut bis in die balneado. Et ne uirtus debilitetur nimium die aliq interponat. qua se no balneet. ¶ Stuphis aut balneis modo quo ut supra factis. data quoque tiriacha seu mitridato. et sudorib' aspersis. collum. ac spondiles aliquot ex i frascriptarum unctionum perunge. Et in hoc casu olea appropriata sunt de costo et terbentina uulpinum. de pipibus ac lauri num. Et si plura alia couenient ista tame in comuni usu magis habentur. Ex pigue dinibus appropriatis communiter. ¶ Pin guedo anseris. anatis. gatti siluestris. uulpis leonis. uipe. et piguedo pdi. iter oes alios atiquorum relatu pricipatu obtinet. Ex ugue tis ualet uguetu arogon et marciaton magi stralis Nicolai. ¶ Alia cosimiliter ugueta

magistralia sūt plura q̄ i h° cāu sūme ualēt Primū. ℞. olei de costo ℥. quatuor. olei de piperib⁹. olei terbentine an̄. ℥. ij. ß. succi saluie. succi herbe paralesis an̄. ℥. i. ß. uini optimi. ℥. ij. radicis acori radicis lilij costi an̄. ℥. ß. conquassent. Et simul ōia ad uini ꝛ succoꝝ consumptionem buliant. Cū qbus cere quantū sufficit liquefacias. ꝛ cū infrigidari incipit addendo piperis piretri euforbij castorei an̄. ℥. iij. sticados. ℥. ij. spice squinanti an̄. ℥. i. ß. ꝛ fiat unguētum. Infrascriptū quoqꝫ mirabiliter ualet. ℞. olei de costo. lī. ß. pinguedinis uulpis. ℥. iij. pinguedinis anseris. ℥. ij. ¶ Dehinc. ℞. saluie sticados radicū betonice al's brionie ꝑmuleueris an̄. ℳ. ß. piperis piretri castorei an̄. ℥. ß. cōquassent et buliant in. lī. i. ß. uini usqꝫ ad medietatis cōsūptionē. tale uinū postea colet. ꝛ cū pinguedinib⁹ ac ol'. supra scriptis ad eius postea usqꝫ cōsumptionē buliant. successiue cere q̄tū sufficit adde. ꝛ cuꝫ infrigidari incipit. pulueris seminis urtice euforbij piperis piretri an̄. ℥. iij. castorei. ℥. ij. ꝛ fiat unguentū. ¶ Quidam heremita alkimista magn⁹ plurima paraletica membra cum infrascriptis untionibus curauit. nā cū ānos plurimos ille alkimia laborasset. et ōia ut ceteri alkimiste uana compisset olea unguēta aquas ꝛ talia ī ea arte facere didicit. q̄ i medicina plurimum ualent. Unde alkimiam dimittendo medicum se fecit a q̄ experto plura habui et nostro proposito q̄ maxime utilia ut sunt unguēta aliqua. Quoꝝ primū. Accipe ex malignis uiperis q̄tlibet. et ꝑ quatuor digitorū mēsūra cauda ac caput amputet. Dehic eas in olla pforata repone. ꝛ hoc in alia itegra situet sil'. eas taliter lutādo ne spirent. et in cacabo aqua pleno ꝑ horas tres situētur. idesinēter bulire fatias. Piguedo āt q̄ in sana olla descēderit reseruet usui. ipa eīm sola inuncta peraletica mēbra. curat. uel de ea cū marciaton uel arogon commisce. In talium. n. uiperaꝝ piguedine spem maximam hēbat pp mirabiles quos uidebat effect⁹. Unde cum oleū laterinū distillabat malignā aliquā uipertam semper in olla ponebat. Ego uero uiperaꝝ que grosse aūt nigre sunt. et que plurimum ī aquis habitent libentius q̄ malignarum pinguedine usus sum. ne scilicet illa totum corp⁹ uenenaret. et in ea mirabilem effectum adinueni. ¶ Istam ergo quia securior in illis duabus ollis ut primam extrahe ut usui reserua. ¶ Interdum etiam heremita ille hoc faciebat unguentuꝫ quod recipit olei de costo. olei de nucibus an̄. ℥. iij. ß. pinguedinis uulpis. lī. ß. pinguedinis uipere. ℥. iij. primuleueris uiridis. saluie quoque uiridis an̄. lī. ß. has herbas cum pinguedinib⁹ contunde. et cum oleis misce addendo castorei. ℥. ß. piperis piretri euforbij anna. ℥. iij. per dies aliquot omnia simul permitte macerare. postea cuꝫ. lī. i ß. boni uini ad cōsumptionem ipsius omnia simul bulire facias. quo facto coꝛꝫ fortis fiat expressio et cum cera quantuꝫ sufficit fiat unguētū. ¶ Nonnunquā quoqꝫ predicta omnia in uesica uitrea reponebat. addendo terbentine libram unaꝫ. et desuper alembico posito uigore ignis in diuersos liquores extrahebat. qui in casu nostro ualent multū. sed est tertius ceteris efficatior. ¶ Uel facias sic. et est melius. ℞. galbani gummi edere anna libram. ß. olei laurini. ℥. ij. terbentine. lī. ij. et per alembicum liquores ut prius extrahe. vltimuꝫ uero quod egreditur preualet. ¶ Alias ego ciconie oleo usus sum. et in istis neruosis passionibus multum ualet quod sic fit. ¶ Deplumata ciconia tantū in antiquissimo oleo oliue uel nucum dequoquatur. quod carnis ab ossibus fiat separatio ¶ Dehinc carnes ille in mortario diutissime conterantur. et postea in derelicto oleo iterum buliat. ex quibus successiue fortis fiat expressio. ¶ Nam ipsum solum oleum tales neruorum lāgores sanat. ¶ Uel ex eo sic unguentum facias. ℞. olei ciconie. lī. ij. sepi tauri pinguedinis vulpis. pinguendinis anseris et anatis an̄. ℥. iiij. medule ceruine. ℥. iij. cere quantū sufficit. et fiat vnguentum. ¶ Uel facias sic. ¶ Accipe anatem vnam vel plures antiquam et bene pinguem. quam euiscera. et ex infrascriptis reb⁹ ipsam fartitam vꝫ. accipe piguedinis vulpis. pinguedinis gatti

siluestris añ. libram. ß. euforbij. ʒ. ß. saluie
primulceucris añ. ℳ. i. cõtundetur simul
cũ pinguedinib⁹ ex quib⁹ anas fartiatur.
et q̃ inde fluit pinguedo colligat̃. q̃ in casu
nr̃o mire ualet. ¶ Sociũ quẽdam habui q
cũ illo farciamento ꝯtusuz alleũ commisce
bat ei biñ. ⁊ ego frustrũ cepe sglitici. et red
debat̃ pinguedo illa magis penetrãs ⁊ ca
sui nr̃o magis conueniens. Et si uelles hac
pinguedine loco olei ciconie in unguentis
uti eẽt utile. ¶ Ab his unguẽtis cũ uulga
res in his magis q̃ꝫ i alia in re fiduciaꝫ ma
iorem adhibeant discedere nescio. ¶ Sed
unũ i hoc preciosissimũ ⁊ erit finis. ꝑ. ℞.
serapini opoponacis bdelli euforbij ma
sticis añ. ʒ. ß. olei terbẽtie olei laurini añ.
ʒ. ij. cere. ʒ. i. gũme cũ uino dissoluant̃. ⁊ fi
at unguẽtum qḋ de gũmis unguentum ap
pellare cõsueui. Aspere fricationes super
neruoꝝ originẽ multũ ualent. et potissime
cum stuphe aut balnea fieri neq̃ant. ¶ Posi
te quoqꝫ idẽ sine scarificatione uẽtose qb⁹
factis ex p̃tactis unctiõib⁹ aliq̃ erit succes
siue fienda. Et in hoc ul'is paralesis uitio
flegmatis ꝓuenientis cura finit̃. ¶ Sed te
ad actum praticũ deducendo q̃ dicta sunt
sub epilogo ordinate ponere libet. Primo
aerem disponere ac reꝝ aliaꝝ non naturali
um regimen clisteria ordina successiue. Et
ubi comode uomit⁹ fieri possit prouocet̃.
dehinc ordina digestiua et solutiua succes
siue q̃ calorem uiuificãt cõfectiones. ¶
Et si materia ꝓ parte maiori fuerit euacua
ta ea dare poteris q̃ effimerã inducunt. ac
tunc quoqꝫ stuphas balnea fricationes ac
uentosas facere. ultimo unctiones. Ex qui
bus õib⁹ in paralesi flegmatica ordĩata cu
ra patet. ¶ Laus deo. Amen

¶ Octauũ capl'ꝫ de cura palesis sãguinee.

P Aralesis a sanguine ut i cais effi
cientib⁹ iam dictũ ẽ. ⁊ si raro fiat
tñ ꝓuenire põt. cui⁹ sex reꝝ non
naturalium regimẽ ad septimuꝫ usqꝫ diem
subtile sit uinũ. carnes oua ⁊ uniuersaliter
q̃libet sang. multiplicatiuum euitando ⁊
ad talia particularizañ. tãq̃ꝫ ex p̃dictis no
ta ĩpresentiaꝝ supsedeo. ut aũt ad medici
nalia deuenias ubi clisteri op⁹ fuerit ut su
pra face. flobothomiã uero mõ cetera con
sentiant successiue. ⁊ illo in casu parisienses
aliqui tres. lb. sanguinis ⁊ ultra interdum
sil' extrahunt super hoc se fundãtes ꝙ flo
bothomia multitudinem euacuat et cẽta.
¶ Tu tñ ubi ad tantam sang. quãtitatẽ ex
trahendã cogaris. in duab⁹ aut tribus uici
bus securius id facies. mane. s. a basilica op
positi lateris incipiẽdo. i sero aũt a cepha
lica lateris eiusdẽ et in crastinũ a uenis lin
gue. id. n. q̃ꝫ totum sil' extrahere securi⁹ ex
stit. ¶ Dehinc uero ad localia trãsi ⁊ frica
tionib⁹ et uentosis ac unctionib⁹ utere. Et
ubi op⁹ fuerit stuphis ac balneis item ⁊ ta
lia ut te supra docui per ordinẽ exequere.
At ubi melãcolia in cã fuerit in solutiuis
ad melancoliam aspiciens adde. Cetera ue
ro ut in paralesi a flegmate prouenienti fa
ce. Sꝫ õia tal'r contẽpera ut minoris exsic
cationis existãt. Et ubi colera paralesiꝫ ef
ficeret a reb⁹ multũ exsiccantib⁹ cauendũ
erit. immo aqua ordei tunc danda foret. Et
intm̃ de cura paralesis a sang. a melãcolia
uel colera ꝓueniẽtis sic breuiter dictũ sit.
eueniũt enim talia raro. et ubi euenerint ti
bi aliquid defecerit. sursum a precedenti
bus capitulis pete. quia de necessarijs hu
ic proposito pertinentibus illa te abundã
tem efficiet. Eam item que solum a mala q̃
litate prouenerit curandi doctrinaꝫ prece
dentia capitula ponunt. taliter enim elabo
randum in eis est ac in ceteris in quib⁹ ma
teria fuerit euacuata. ¶ De illa uero que a
casu uel percussiõe causatur ut supra te do
cui. prenosticis utere. hinc clisteri fieri iu
be. et ubi cetera consentiant flobothomia
successiue. Et si ex prescriptis unctionib⁹
aliquam feceris tam super neruoruꝫ origi
nem q̃ꝫ membrum lesum eam facias. et in
tali paralesi emplastrum infrascriptuꝫ plu
rimum ualet. quod. ℞. farine fenugreci. l'.
ß. armoniaci. ʒ. ij. bdelij. ʒ. i. olei de lilio. ʒ.
ij. ß. pinguedinis anseris. ʒ. iij. cere quãtũ
sufficit. et fiat emplastrum quod super pã
no extendatur. et tepidũm predictis locis
applica. Uel facias sic. ℞. camomille. ℳ.
iij. tantũ buliat ꝙ ad mucillaginis formam
deueniat cum qua postea farine fenugreci

farine se. lini añ. ℥. ß. misce armõiaci bdelij añ. ʒ. ß. incorporent õia sil'. et cum oleo de lilio aut pinguedinis uulpis anatis uel anseris impinguet. q̄ si libet ut primo utere. Cū his curabilis paralesis que a casu uel percussione puenerit deo auxiliante curatur õis. Et ut capl'm hoc cuiuslibet curabilis paralesis succincte in se curam teneat siue i manu brachio uel quouis alio mēbro fuerit premissis euacuatiõib' tā cū clisteri q̄ quouis alio mō factis. ac ubi opus fuerit flobothomia q̄ exteri' per unctiões emplastra ebrocatiões seu fricatiões approximant tam super neruorum originez q̄ lesum membrū fiant ẽ necesse. Et si pul. confectiones uel aliqd̄ huiusmodi dare necesse sit a pscriptis capitulis illa mutua hoc. n. copiam in se hñt. Et q2 psepe lingua paraleticatur pmisso clisteri alijsq3 euacuātib' oportunis ex unctionū pscriptarum aliqua colluz ac timpora perunge. per prius tū fricationem aut siccam uentosam apponendo. Et quidā eo in loco cantarides cū assūgia et melle pistas apponūt. et quaz faciūt ibi uesicaz perforant. sic. n. ad eū locū materia trahit. soluit lingua et loq̄lla recuperatur. Uel facias sic. materia euacuata caput abradat. et dehinc ex tali unguento perungat. Q̄ ð. ℞. asse fetide serapini galbani armoniaci euforbij añ. ʒ. i. castorei. ʒ. ij. cum oleo laurino pter castoreū oia liq̄fiant ad deudo cere quātuz sufficit. ultimo uero castoreū adde. et fiat unguētuz. postea vo tno patiēti. ʒ. i. castorei cum succo saluie dato. vz. n. item ipse succ' saluie datus solus. Aut. ℞. castorei nucis muscate gar. añ. ʒ. ß. cū succo saluie. aut bono uino totū infirmo prebe. uel da. ʒ. i. se. peonie. et patiēs otinue q̄i sub lingua castoreū teneat. Uel facias sic. accipe piperis sinapis se. nasturcij ysopi añ. ʒ. i. castorei. ʒ. ij. cum succo saluie lupinorum formas confice. de quib' patiens cōtinue sub lingua q̄i unaz deferat. id eim perditā loquellaz persepe recuperat. Uel aliter. ℞. castorei. ʒ. ij. pul. saluie. ʒ. i. ß. fiant cuz melle ut pri' lupinales formule. de quib' q̄q3 sub lingua teneat. Itē cuz uino calido decoctionis saluie tiriacā uel mitridatum dissolue. et cum eo linguā confrica. Et ubi lingue uenas replete sang. cerneres. ac in toto q̄q3 ipsi' abundantiaz uenas ipsas flobothomari iube. et dehinc cū se. nasturcij ac castoreo linguam confrica. Uel facias sic. ℞. castorei pipis piretri euforbij anisi maratri gar. baccarum lau. añ. ʒ. ij. saluie. M. i. ß. conquassent. et cū uino albo bulliāt. de q̄ patiens sepe in ore teneat. Et intm̄ de lingue paralesi dictum sit. Uerum cū eius particulares egritudines pertractauero. de tali cura fortassis aliq̄ dicā. Cuz qs nāq3 loq̄llam perdiderit apud uulgares diuinū quoddam reputat si loq̄ facere infirmū ualem'. Aliq̄ q̄q3 membra paraletica sepe fiunt. ut uesica an' uirga et cetera. Et de his curā al's deo auxiliāte describam. Laus deo. Amen.

Tractatus decim' de spasmo decez in se continens capl'a. Primū capl'z quid sit spasmus. tetan'. cuzez siue aleuzez.

Quandam cum paralesi spasm' affinitatem hz. hac ex cā locū istuz sibi accomodari libuit. q duplex ē. s. pporcionatus ad materiā et non pporcionatus. Illū ad materiā proporcionatuz dicim' q ex superabūdātia uel ex defectu materiei puenit. prim' de repletiōe. et secūdus de inanitiōe dr̄. Nam si cōtingat materiā aliquā in uenis imbibi. sic ut eos dilatet et acurtet. pp q̄d uersus originē contrahi' fit spasm' quē de repletione dicimus. defectu aūt materiei fit a q̄ cuz cā potente humiditates nr̄i corporis exsiccare. et tūc neruis nō aliter accidit q̄ quādo igni corium madefactū exponim'. ipz. n. humiditate resoluta cōtrahitur. q̄d simil'r pp materici defectum neruis accidit. unde pptcr hoc cōtrahuntur. et flecti nequeunt. et talis dispositio spasmus de inanitione nūcupatur. Non proporcionat' uero ad materiam fit propter dolorem aut nocumentum aliquod cerebro cōmunicatuz. ut plerūq3 ex punctura aliqua fit. uel ex aliq̄is animalis uenenosi morsu seu qualitate aliq̄ uenenosa aut maligni hūoris inordiatione. cū. n. cerebrum tale sentit nocumētū. se

contrahit̄ ex cui⁹ cōtractione ab ipso q̄q̄z orta ɔtrahunt̄ motui uolūtario fit inobedientia. ⁊ talem preter naturā dispositionē cōiter spasmū ad materiaz nō pporcionatū appellam⁹. Ex qb⁹ seqtur q spasm⁹ nihil aliud ē q̄ neruoꝝ pp quāuis cām uersus originē preternaturalis ɔtractio. per quam mēbrum seu membra motui uoluntario fiunt inobedictia. Ultra sermones de spasmo dictos fm quosdā adhuc rōne loci spasm⁹ triplex reperit̄. Quidam partē anteriorē. quidam posteriorē. et quidam totū tenet. Primus ēpistonus seu spasmus anterior secūdus epistonus seu posterior. ⁊ tertius tetanus appellat̄. Et pp hoc dñs Auic. de tetano inquiebat q ipse ex duob⁹ fit spasmus. ut si due fuerint cāe ad spasmatione tam anterioris q̄ posterioris partiū eqpotētes. tunc. n. in nulla partium ut pz ɔtractio fiet. ⁊ tñ totū sine contractiōe neruoꝝ tensū stabit. et sic erit tūc tetan⁹ absq̄z spasmis. Interdūq̄z pp frig⁹ musculos ɔgelans membrū tensū stabit ad nullam positionis dr̄iam se flectere potēs. i q̄ casu erit ēt tetan⁹ sine spasmo. Dixerūt ēt aliq ex uenaꝝ ⁊ arteriaꝝ replētione posse tetanū prouenire. ut in sinocha īflatiua nōnunq̄ ɔtingit. in q̄ corp⁹ totū capite excepto adeo tensum manet. ut ad nullā positionis dr̄iam se flectere q̄at. Ex qb⁹ pz q̄liter tetanum sine mēbrorum spasmatione contingit fieri multiplr̄. pp qd aliqui tetanuz nō eē spasmū. nec ex duob⁹ spasmis cōpositū eē uoluerunt. cum in oī spasmo sit semper aliq̄ neruoꝝ cōtractio. In tetano antē statim dicto apparet nulla cū in eo corpus seu mēbrum tetanū tensum sine ɔtractiōe maneat. Et iō ethimologizat̄ tetanū q̄i tensum manēs seu totum tenens. Ex qbus oībus ɔcludit̄ siue in tetano sit spasm⁹ siue non q tetan⁹ ē preternaturalis dispositio. per quam totū corp⁹ preter caput seu particulare mēbrum aliqd uolūtarie mobile ad nullam positionis dr̄iaz se flectere pōt. Ex illa diffinitione. pz q tetan⁹ nō nisi mēbris uolūtarie mobilib⁹ accidit. qa et si ossa tensa mancant. tñ dici tetanata nō debēt cum uoluntarium motū non hēant. Ex dictis pz q̄liter euzez seu alcuzez ē q̄dam species tetani. qz membrū qd alcuzez tenet tēsum manet. nec ad aliquā positionis dr̄iam se pōt flectere. qd ex intēso frigore seu uētositate accidit persepe. Et hec species tetani ē quam grāfum seu rampū appellant.

Cap̄lm secundū de cāis spasmi taz de inanitione q̄ de repletione. ⁊ tam pporcionati ad materiam q̄ non pportionati.

Supereſt amō taz tetani ⁊ alcuzez q̄ spasmi cās inuestigare. q̄ extrīsece et intrinsece esse pñt. Et hec a spasmo de repletione principiū faciendo: cā res q̄libet non naturalis corpori nr̄o inconuenicter occurrēs efficere pōt. ut acris excessiua frigiditas materias cōprimens. seu caliditas dissoluēs ⁊ neruis mandās. Nimia quies somnus superfluus. inordiata comestio. nimia cibi seu pot⁹ repletio. timor grādis. cuius cā humores persepe in originibus neruoꝝ imbibunt̄ et spasmum efficiunt. ⁊ sic de alijs q̄ pñt ad neruos materias demādare. Intrisece uero cāe eē pñt sang. flegma melācolia uētositas. apostema ac dolor intēsus. quē ut natura pellat. spiritus ⁊ humores ad locū dolorosuz semper mādat. pp qd plerunq̄z accidit q humores illi neruis imbibunt̄. et spasmuz efficiūt. Item accidit spasm⁹ tam acutarū q̄ cronicaꝝ egritudinū successione ⁊ interdū accidit per uiam crisis. Nam a mēbris nobilib⁹ materia sepe ad ignobilia pellit̄. ⁊ neruis imbibita spasmū efficit. uētositas quoq̄z in neruoꝝ cōcauitatib⁹ existēs eos ingrossare ⁊ accurtare sufficiens spasmum cōsilr̄ efficit. Sed ut inquit Auic. remouetur in hor̄. i. cito. ut contingit ī alcuzez qui in tibijs seuū factis ex sola fricatiōe remouetur in breui. De inanitione uero spasm⁹ ab oī re cāri pōt q̄ naturales humiditates desicare seu consumere ualet. ut aer excessiue calidus ac siccus cibusq̄z calidus ac sicc⁹. Ira trist i⁹ excessiua uigilia imo ērata purgatio. ⁊ sic de alijs rebus nō naturalibus. et talis ēt de inanitione spasmus tam acutarum q̄ cronicarum egritudinum cā ɔplerunq̄z accidit. Causa uero non proporcionati ad materiam spasmi esse potest. ut

supra dictum ē mordicatiuus humor seu aliq̄ uenenosa q̄litas aut punctura. ueluti scorpionis uel alteri⁹ uenenosi aīalis. hūc quoq3 sepe uermes efficiūt. cū os stomaci mordēt. Quodnis.n. istoꝝ spasmū sepe efficit non proporcionatū ad materiam/ neruia cerebri pāniculis oriūtur. a neruis uero lacerti a lacertis fila q̄ cordas ↄtexunt. unde cerebrū tale nocumentū sentiens cōtrahit. ad cuius ↄtractionē contrahuntur nerui. ⁊ ipos musculos trahūt. ⁊ sic mēbri illius fit conttactio. ⁊ h° mō pp puncturā uel materiam aliquam mordicatiuā spasmus ad materiam non pporcionatus fit. Et sic hēs tam de inanitione q̄ de repletione seu pporcionati ad materiam uel non pporcionati spasmi cās. ¶ Laus deo.

¶ Capm tertiū de signis spasmi demonstratiuis.

S pasmi amō uenanda sunt signa. sed spasmus cōuenit plurimū cū epilensia Unde Auic. inquit. spasm⁹ ē epilensia membri sicut epilēsia ē spasm⁹ corporis totius. Uer ubi signa epilēsie supra bene notaueris ab ea spasmum discernere facile scies. Auic. āt tm̄mō duo signa ponit. per q̄ unum ab altero discernit. nā spasm⁹ difficulter resoluit. ⁊ epilēsia uero facile ipsa preterea peroxismalis existit spasm⁹ nequaq̄. ¶ Signa aūt spasmi demonstratiua sunt duplicia. nam quedam spasmū. ⁊ quedam ci⁹ cās manifestāt. cū.n. membrū seu membra aliqua pp quāuis naturalem cām retracta maneant ⁊ uolūtario motu inobedictia fiant. spasmū ita pati dicimus. At cārum signa ſm spasmi diuersitatē uariātur. nam spasm⁹ de repletione subito patientē īuadit. Que uero p⁹ fe. uel aliud nr̄i corporis humiditates extenuare potēs paulatiue superuenit. Is de inanitione spasm⁹ nūcupatur. ¶ Eius igr̄. qui de repletione fit si cāe extrinsece fuerint. q̄cunq3 ille sint certus ab infirmi uel astantiū relatione fies. Ubi aūt sint intrinsece si sit san. in cā ex repletione etate tp̄e anni regimine p̄cedente ⁊ ex talibus super sang. dn̄ium arguētib⁹ facile deprehēdes. ⁊ sic de flegmate et melancolia facies. Non incōuenit tn̄ spasmū a colera fieri. sed q̄ ratione caliditatis q̄modi sue substantie. q̄ subtilis et cetera. facile resoluit. fit ab ea rarissime. Et hec est cā qualiter boni ueteres flegma san. et melācolia co. omittentes p spasmi intrinsecis cāis assignauerūt. Nam ut plurimū fit a flegmate raro. a sang. rarius. a melācolia ⁊ rarissime uel quasi nunq̄ a colera. materia nāq3 spasmum efficiens ut inquit Aui. non efficit nisi propter suam grossiciem. ⁊ sic propter colere subtilitatem rarissime aut nunq̄ fit ab ea. ¶ Apostema autē seu uermes ī causa si fuerint per propria signa illorum in cognitionem deuenies. Sz ubi spasmi de inanitiōe causas scire cupias. ab infirmo seu astantib⁹ que humiditatē exsicans seu exterminans causa fuerit inuestiga. Et sic predictas causas enumerando tā de repletione q̄ de inanitiōe facile cognosces. ¶ Spasmi ad materiam non proporcionati causarum ex infirmi aut astantium relatu in notitiam deuenies. Spasmatorū pulsus est inordinat⁹ durus atq3 paruus ⁊ interdum tāta fit opilatio. ut pulsus nullus reperiatur. Urina a sua naturali dispositione ut sepius non mutatur. propter tamen opilationem sepe aquea et subtilis apparet ad quandam tendēs uiriditatem. et maxime ubi calor extermineī. uerum nec ex pulsu nec ex urina super aliquam spasmi certam causam quicq̄ significare pōt. Sed si que dicta sunt bene notes. cuiusli bet speciei spasmi causas leuiter deprehendes. ¶ Laus deo.

¶ Capitulum quartum de signis spasmi pronosticis.

S uperest spasmi pronostica signa describere. de quibus plura iste noster serenissim⁹ Hipo. enumerat. Primū a spasmo uel tetano hīti .s. de repletione fe. superueniēs soluit egritudinē affori smoꝝ q̄rta. siue talis spasm⁹ siue tetan⁹ hūoralis uel a grossa uentositate fiat. Sz si spasm⁹ fe. supuenerit mortalis. ut in tuo de approbatis bon⁹ ingt Mesue. Itē spasm⁹ ex elleboro mortalis quinta afforismoꝝ ut infra de q̄libet euacuatiōe supflua cui spasm⁹ supueniat ē dicēdū. vn̄ septima

affo𝔯ismo𝔯um cōmento illius. ¶ In sen. afu. inquit Gal. q cū talis spasmus supueniēs superflue euomitioni sen. si de inanitione mortalis ē. et ita itelligit de ōi alia euacuatione supflua et cetera. Idē 3° affo𝔯ismo𝔯 quinte particule sen. multo fluēte spasm⁹ superueniens malum. Itē spasm⁹ p⁹ nimiā inanitionē malū affo𝔯ismo qrto. Item affo𝔯ismo quinto. Siquis inebriat⁹ fuerit. et repēte sine uoce fiat spasmo aduenicte mo𝔯it. Si non superuenerit fe. aut ebrietas in cōsueto tpe dissoluat. q in duob⁹ diebus cōiter fieri dz. Itē qcunqz a tetano dep𝔯ehendunt in qrta die pereūt si uō hos effugerint sani sunt affo𝔯ismo sexto. et hoc ē q tetan⁹ ē egritudo peracuta ad quartā usqz duratura. unde mo𝔯bi plixitatem ut ingt Rasis et ei⁹ acumen natura diu tollerare neqt. et iō si diē quartū effugiunt potcrunt saluari. Item in fluxu muliebri si spasmus supuenerit maluz affo. quinqgesimo septimo. Item in uigilia spasm⁹ maluz septima affo𝔯ismo𝔯 affo𝔯ismo decimo octauo. Et affo𝔯ismo. xxv°. in farmacie inquit. spasmus potionē supueniens mortalis. ¶ Itē spasm⁹ mulieri superueniēs mortalis. ¶ Auic. et ēt Hipo. qnta affo𝔯ismo𝔯 affo𝔯ismo scōo. Itē in spasmo uētris inflāmatio mortal. Rasis Auicena tñ mortale non dixit. sed malum eē signū ait in p𝔯incipio. Inter ceteras etates ut Auic. ingt lactantes in spasmū facile cadūt pp debilitatē uirtutis cereb𝔯i memb𝔯o𝔯 qqz ac lacerto𝔯 ue𝔯 cū talium uirtutes tam naturales qꝫ uitales ut ipse Auic. et Raf. inqunt fortes hēant humo𝔯es multū obediētes resolutioni a spasmo leuiter absoluūtur. Et subiūgit Raf. q pueri ante septimū annū pp humiditates multas i qbus abundāt. ac ēt qa ino𝔯dinate multuz manducāt. cito spasmū incurrūt. et pp assignatas cās ab eo absoluunt quoqz facile. Plurimū item qui ex spasmo moriunt calidi diu manent. Et hi sunt ut Auic. iquit q p𝔯efocati moriunt. qd cōtingit q lacert⁹ anhelit⁹ spasmat. qa tunc ei⁹ destruit mot⁹ et tunc bon⁹ patiens suffocat⁹ perit. Urina rubea in spasmo mortem significat. Nam urina talis ut Auic. iquit significat q ibi ē caliditas pura. unde si caliditas erit pura. de inanitione spasm⁹ erit. q inanitio ex tali caliditate cōtinue augēt. et p ōns spasm⁹. et cū ei⁹ sit cā. et sic ad mortem patiētes deducit. preterea si illa urina fe. significet. cuz spasm⁹ fe. superueniēs mortalis. ut supra pz urinā ru. in spasmo mortē significare. Ex dictis itaqz pz spasm⁹ de inanitione et potissimū egritudinū successione puenit mortē significat. Cum. n. paulatiue ille ueniat consumptionē humiditatis substātifice denotat. et sic per uirtutis defectionē incurabilis redditur.

¶ Caplm quintū de his q intus sumpta spasmū de repletione curant alcuzes qqz.

Ut spasmuz recte cures q spasm⁹ ille fuerit cōsideres oz. aliter. n. de repletiōe curat spasm⁹. Aliter de inanitione. et aliter qui nō ē ad materiā pp𝔯orcionat⁹. Ue𝔯 cura paralesis cū cura spasmi de repletione magnaz hz affinitatē. Nam q ad intra sumenda sunt. tam uni qꝫ alteri indifferēter cōueniunt. et inter illa q app𝔯oximāt ab extra. ē pauca qqz dfia. Hanc igitur ob causam ueteres quasi omnes p𝔯o illius de repletione spasmi curaz ad cure paralesis capitulū nos remittunt. ¶ Ut igitur scias que ad tuum p𝔯opositūz facietia a capitulis de cura paralesis ante scriptis mutuare possis ad que sequntur attende. ¶ Retētis itaqz fecibus clisteria lenitiua facito successiue acuta. et dehinc materias digeras. educas qqz et omnia illa que supra capitulo de his q paralesis materiam euacuat o𝔯dinate comperies. Sed in causa euacuando tam per farmacum qꝫ per sternutatiōes gargarismata seu masticationes illic descriptos causaz obserues. Uerum ubi passio in mēb𝔯is fuerit. posterio𝔯ibus gargarismata et sternutationes conueniunt materiam scilicet diuertendo et euacuādo. sz i parte anterio𝔯i nequaqꝫ. et hoc bene mēti habeas. de puluc. aut cōfectionibus cum similib⁹ supra capitulūz de his que ad itra sumūtur te abundantē faciet. ac exhibendi modū tibi dabit. Qd si flobothomia ac uētosis tibi op⁹ fuerit ō cura palesis sanguinee capm supra quere.

i pſum.n q̄liter illa fienda ſunt te clare do
cebit. Jn his igr̄ q̄ ſtatim dicta ſunt tā3 pa
raleſis q̄̄ ſpaſmi cura cōicat. ſed in illis ua
riat q̄ ab extra applicanda ſunt. Et hoc ex
diuerſitate mōi ſubſtātie materie ꝓuenit.
ē.n. paraleſis ſubtilis ualde. ſpaſm i uero
groſſa. ⁊ iō ſi forti reſolutiuo uſus fueris
ſubtili reſoluto groſſu3 remaneret. ꝑꝑ qd̄
cura ſpaſmi multū ſiniſtre fieret.

¶ Cap.m ſextū de his q̄ extrinſec⁹ appli
cāda ſpaſmū repletionalē curant.

Et igr̄ ad actū praticū reducēdo
ab his q̄ extra ueniunt approxi
manda in cura repl'onalis ſpaſmi
principiū ſumere. ⁊ ſic molitiuis in princi
pio. dehinc reſolutiuis utere. uel ſaltem il
la ad inuicē miſce ſiue balnea embrocatio
nes. unctiōes. emplaſtra ſeu cerota fuerit.
Et q̄ ad balnea ſiue embrocatiōes ſi moli
tiuas facere uelis ex malua biſmalua ſuis
cū radicib⁹ fenugreco ſe. lini ⁊ cōſil'ibus.
illa facito. Reſolutiua uero ex camomilla
fol'. lauri abſinthij folioꝝ ſambuci. vua la
uēdula rozemarino ſaluia bethōica herba
paraleſis ⁊ ſil'ibus. ¶ Et ubi adhuc reſolu
tione maiori eēt opus ſal cōe ſulfur ſeu ni
trū adiungere poſſes. Et q2 ut plurimū tā
molitiua q̄̄ reſolutiua in hoc caſu ſil' cōmi
ſcent̄ de p̄ſcriptis cōueniētē facias mixtio
nem. uez neq3 balneum neq3 embrocatio
ulla ficda erit. niſi materia fuerit ꝓ maiori
ꝑte euacuata. Ex balneis igr̄ unguent̄. em
plaſtris ſiue cerotis huic ꝓpoſito cōueni
entib⁹ aliq̄ ſingularia deo adiuuante nunc
ſcribere intēdo ¶ Balneū in hoc caſu ſingu
lariſſimū. Accipe catulū unum uulpis uel
ij. uel. iij. uel plures. aut catulos canis ſeu
gatti euiſceratos in aq̄ decoquere: in qua
admin⁹ ꝑ q̄rta parte ſucci3 aneti impone
herbe vō bethonice ⁊ edere terreſtris aā.
M. aliq̄t miſcēdo. ⁊ ōia tm̄ ſil' buliāt ꝙ ca
ro ab oſſibus ſeꝑetur. ex tali decoctiōe bal
neū fit huic ꝓpoſito ꝯuenientiſſimū et em
brocationes itē. Q ō ſi balneo ipſo refige
rato ſuꝑ natantē piguedinē collexeris. ex
ea tā neruoꝝ origine q̄̄ ſpaſmatū membrū
inungere peteris. ⁊ erit talis unctio utilis
multū. ¶ Hic nota ꝙ ſi ſpaſm⁹ fuerit ul'is

ſpōdiles ōes q̄ ſub collo ſunt erūt perun
gēde. S3 ubi in facie mēbrū aliqd̄ ſpaſma
tum fuerit cerebro ē attendenū. a cuius an
teriori ꝑte nerui illi trahūt originē. Jn ꝑti
culari uero mēbro alio ſpaſm⁹ ſi fuerit ner
uoꝝ ad illud mēbrū ꝓuenien̄. originem in
unge. ⁊ in caſu illo unguētum tale fit p̄cio
ſiſmū. ꝙ. ℞. coſti amari. ℥. i. infundat̄ i. l'. i.
boni uini albi. et ꝑ diem cū ſua nocte in in
fuſione maneat. ⁊ cū eo poſtea olei oliue an
tiq. lb. i. miſce. ⁊ uſq3 ad uini ꝯſumptione3
bulliāt. deinde cū eis cere paꝝ liq̄fiat. ⁊ cū
īfrigidari incipit pipis nigri caſtorei eufor
bij piretri aā. ʒ. vi. miſce. et fac unguētu3 q̄
utaris. magis tm̄ ē reſolutiuū q̄̄ mollifica
tiuū. ſed qd̄ ſequit̄ magis ē tēperatū. et ip3
recipit medule cruris uace piguedinis an
ſeris piguedinis caude arietis aā. ℥. i. olei
ō naſturtio. ℥. iij. caſtorei. ʒ. ij piretri coſti
amari aā. ʒ. i. muſci ſi libet. ℈. ß. cere parū.
⁊ fiat unguētū q̄ utere. Nōnulli pulmone3
arietis calefaciūt tā ſuꝑ neruoꝝ originē q̄̄
ſuꝑ membrū ſpaſmatū ſine intermiſſione
freq̄nter apponūt. ⁊ ſucceſſiue ex aliq̄ pre
ſcriptoꝝ unguētoꝝ ungūt. Alij Gal'. docu
mento pellem arietis cū multa pinguedie
incidi faciūt. ⁊ ſpaſmato mēbro apponunt
tādiu donec feteat dimittētes. dehinc eam
remouent. ⁊ ex predictis unguētis mēbrū
ungūt. Jn craſtino uero ut ſupra ad pelle3
redeūt ⁊ unguēta ſucceſſiue. ⁊ cu3 illo me
dicamine ſpaſmū curant ī breui.

¶ Capitulū ſeptimū de cura ſpaſmi tā3 a
pūctura uenenoſa q̄̄ nō uenenoſa ꝓuenietis

Ille aūt q ex pūctura fit uenenoſa
ex ſuppoſitiōe uētoſaꝝ curat̄. q̄s
ſi aliq̄n cū ſcarificatiōe reiterares
nō malum eēt uel pullū unum uiuū hēas.
cuius deplumatū anū ſuper pūctura pone
ſibi roſtrū ſepe clauden⁹. ut attrahere ae
rē cū ano cogat̄. uel ꝑ aliquā perſonā uile3
locū ſugere facias. ⁊ q̄̄tū tibi poſſibile fue
rit puncturam apertam detine. dehinc ty
riacam ſiue metridatū unicornu gentianā
baccas lauri tormētillā diptamū uel aliqd̄
huiuſmōi contra uenenū patienti tribue.
Si āt ſpaſm⁹ a non uenenoſo uulnere fiat.
eum apertum propoſſe tene. ſuper quod

oleū de euforbio pone. ⁊ ut dolor mitiget ex oleo camomillino ⁊ oleo ro. calidis mē bēū spasmatū embrocet ꝙ aliquātulum fiat. deinde peciam triplicatam uel quadruplicatā in terbētīa cal'a remolitā superpone. illa. n. mirabiliter dolorē sedat. Et super ōia ne pūctura claudat caue. ꝙ si loc⁹ apostomet apostematū cura curet. Ben⁹ vo anglic⁹ plurimos ex punctura spasmatos ēplastro infrascripto curasse ait. ꝙ. ℞. musci arboris uł lapidis. M. ij. furfuris. M i. olibani. ℥. i. tm̄ in uino bulliant aceti pax abdito qd ad emplastri formā deueniat. et tale calidū superpone. tantā. n. ī isto musco arboris seu lapidis bon⁹ uir cōfidentiam hūit ut cuilibet pūcture tl'e emplastrū applicabat. Cuz quo fere ōes sanabat. qd sit muscū respice Auic. 2°. cano. in capi° ꝓprio. Sed in casu isto memor semper esto tā per flobothomiam q̄ꝫ per farmacias q̄ꝫ aliter ul'es purgationes fieri facere ⁊ particulares itē. Et si punctura claudat. cum auro seu candenti calibe loc⁹ cauterizet. ⁊ profunde qdem sup qd emplastrū postea de maluis pone. ¶ Iubēt aūt ueteres ꝙ si pūctura nerui lōgitudinalis fuerit ex qua spasmus fiat ꝙ per trāsuersum neruus totū incidat. min⁹. n. malū ē motū mēbri perdere q̄ꝫ uitam. ¶ Laus deo Amen.

¶ Capl'm octauum qualiter et cū quib⁹ fe. in spasmo sit prouocanda.

V Erum antiqui in spasmo singulare reputant. s. prouocare fe. ipsā nāqꝫ materiā resoluēdo spasmū curat. ut ī pronosticis habuisti. sed anteq̄ꝫ eam prouoces. cōditiones īfrascriptas obserua. nam inter fe. sola est estimara prouocāda in vlr spasmo. s. q ex frigidis humoribus fiat. ⁊ materia ꝑ pte maiori euacuata. ¶ His igr̄ cōditionib⁹ obseruatis si sulfureum naturale balneū hūeris ꝟꝫ cañ. debitos patientē in eo ponere. qm̄. n. in casu illius q̄ꝫ maxime ꝯuenit fiue fe. ꝓuocauerit siue non. Sed deficiente balneo al'r poteris fe. prouocar. ad qd unguētū infrascriptuꝫ plurimū ualet. Q. ℞. olei de lilio olei oliuax antiquax añ. ℥. v. succi flamule. lb. i. illa usqꝫ ad consumptioneꝫ succi sil' bulliant. Cum quo cere postea q̄tuꝫ sufficit misce. ⁊ cum infirmari incipit adde. storacis calamite. ʒ. iij. piperis piretri añ. ʒ. ij. euforbij. ʒ. i. fiat unguētuꝫ cū q̄ timpora inungātur brachiox pulsus atqꝫ pedū. debiemus defactam in eo lanam in sub ascellis et in unguib⁹ pone. talis nāqꝫ unctio fe. potenter ꝓuocat. q̄ tn̄ cum infirmū tuum unxeris castorei. ʒ. ß. cuꝫ modico uini calidi potu tribue uel castorei loco. ʒ. ß. infrascripti electuari dabis. Q. ō. ℞. asse flamule castorei añ. ʒ. vi. mellis. lb. ß. fiat in formam electuarij. de q̄ ut dictum ē. ʒ. ij. dabis. Flamula uero de q̄ ē sermo ē herba q̄dam q̄ sepibus ⁊ uiperib⁹ inuoluit flores capillares hñs. ī cui⁹ medio reperit semē saporis acutissimi qd cōtusum ⁊ super mēbrum positum cauterizat. ut ipse expert⁹ sum. Et isti rustici de monteferrato in suis allecatis de tali semine loco piperis sepe ponūt. ⁊ inaduertēter disinteriam aut mictū sang. incurrentes ad aliū mōdum se reperiūt. hui⁹ igr̄ flamule succus fe. potēter prouocat. Q. si teutonicox more facere uolueris q̄ fe. facile prouocant patiētē tuū inter duos ignes colloca. cui aliquid cum forti allecata ad comedendū pbe. Successiue optimo uino calide ī quo modicū sit piperis cuꝫ pota. et abūdāter satis. Dehinc uero ex aliquo unguētox pscriptox locis predictis ut supra inunctio fiat. Sꝫ hoc nō nisi teutonico talibus assueto uel alicui bñ robusto facias. In delicato. n. corpore humores subtiles hñtes non solū effimera sed putrida de facili prouocaret. sed sudor adeo intensus qsecū per porros aïaꝫ conduceret. Serenissim⁹ Pipo. spasmum qnta affforismox afforismo. 2°. ex casu percussione uel aliter sine uulnere factum ex subita submersione patiens ī aq̄ frigidissima curatqꝫ exteriorib⁹ corporis partib⁹ cōdēpsatis interius calor unitur q materiā spasmi resoluit. et sic talis cura fit per accidēs. Posses tn̄ in mersione dimissa super infirmū frigidam aquā ꝓicere. uel cū ex linteaminib⁹ in aq̄ frigida mersis sepius circūuolue sic. ut linteamina illa nunq̄ꝫ calefieri permittas. robusto tn̄ ualde. ac in media estate seu tpe

multum calido hoc fieri iubet sed nō alit. Et sic modū habes qualiter de repletiōe spasmus ōis quātū ad medicinalia sint curādus. Laus deo amen.

¶ Capitulum nonum de regimine rerum sex non naturalium spasmi repletionalis obseruando & de cura.

Sed quantum ad sex rerum nō naturaliū regimen omnino uinum i pncipio pbibe. eius loco aquam mellis bibat. in qua saluia decocta sit. In fine tamen uinum ualde potens comedat quia materiam tunc resoluit & urinam puocat. fructus pisces ferculum de pasta. olera ut blitis spinachie & similia & uniuersaliter omnia cibaria frigida & hūida uitāda sunt & item aer frigid⁹ & hūidus. Somn⁹ longus quies nimia & ubi exercitium fieri nequeat fricationib⁹ utere. ¶ Caro uulpis & ericij his passionibus ualent a proprietate. yue autē atque saluie mirabilis quoq3 inest ppietas unde istoru usus quoq modo sit ualet plurimū. Cuzez uero seu alcuzez ex fricatione mēbri. cū manibus calidis aut pānis calidis curatur. & iterum ex calidorū oleorū unctiōe ut ex oleo d costo anetino uulpino d lilio & cōsimilib⁹ Sed lotio tibie aut alteri⁹ alcuzati mēbri ex decoctiōe herbe tūici passionē hanc illico curat & per dies aliquot cum tyriacham non reditutā pellit. & sic cū adiutorio cure palesis curā. hēs spasmi de repletiōe tā ex materia q ex uētositate puenictis. Laus deo amen &c.

¶ Decimū capitulū de cura spasmi ab inanitione prouenientis.

Superest de inanitione spasmi curam ponere. In talibus nanq3 patientibus est uirtus multum debilis cum quo propter mēbroꝝ siccitatē pori ualde sunt stricti. Qua ex re eorum nutrimētū facilis digestionis esse debet penetratiōis quoq3 multi nutrimēti humectātes ualde & sic medicinalē potius q pure cibalē eū esse necesse est. in quo casu aqua ordei plurimum comendatur & illa potissimū in qua fluuiales cācri ac nemorales testudines sint decocte. uinum quoq3 clarum cōuenit cū decoctione quatuor se. frigidorum bene lipha tum quia facile penetrans multi exint nutrimēti. Cōuēit aqua carnis cū pdictis se. alterata. ¶ Ex confectionibus comune restaurantium comēdatur cū oleo amigdalarum dulciū factū aut uiolarū ubi scil3 maiorem quereres humectionē lac cōuenit mulieris & itē asine. ¶ Aque quoque dulces. Balnea cū folijs salicis uitis al. uinifere uiolis. & similium bulita. ac unctio ex oleo uiolarum & illa sunt que in sūma spasmo de inanitione cōueniunt de quib⁹ leuiter sic pertransiui. primo quia ex talib⁹ infirmis ppaucissimi nobis offerūt secūdo quia cura illa cum cura ethica ordinate descripsi ad quā ubi opus sit. recursū habe Laus deo amen.

¶ Tractatus undecimus de tortura in se sex cōtinens capitula.

¶ Primū capitulum quid sit tortura continet & qualiter signa inuenire debeas demonstratiua.

Sepe materia in neruis. anteriorib⁹ capitis & in his qui i pncipio nuce oriuntur imbibitur hij ei3 musculis atq3 mēbris faciei. sensum atq3 motum prebent. ¶ Si igitur materia illa subtilis fuerit relaxationē seu palesim inducit & si grossa spasmū q enim istorū fiat torquet facies & egritudinē efficit. q oris seu faciei torturā appellam⁹ ¶ Ex quibus patet quod tortura nihil aliud est q in neruis quibusdā tā anterioribus q posteriorib⁹ pter subtilis materiei imbibitionem relaxatio. aut grosse ɔtractio p quā musculi motū faciei dātes relaxaant aut ɔtrahunt ad quā relaxationē seu ɔtractionē tūc os aut facies ɔtorqtur. Et sic hēs qd sit tortura ei⁹ cāe in cap⁹ de paralesi uel de spasmo describunt. ¶ Quātū ad signa itētio duplex hētur. una respectu signorū que nobis ea demonstrant alia que causas. ¶ Quātum ad primū cū ea difformitate sua se nobis satis manifestet signis alijs non egemus. ¶ Sed quātum ad causarū habēdam no

titiam pmo an a paralesi uel a spasmo fiat inuestigādum erit. Jdeo si a palesi latus lesum super sanum caderet. ut Gal. iiij. de interiorib⁹ secūdo capitulo. ¶ Si latus inquit mouēs dextre ptis labiū mollificet̃. erga sinistrum latus torquet̃. Et lacerto sinistri lateris labiū mouēte mollificato idē labiū ad dextrū uertitur ⁊ subdit simil'r. ¶ Intelligēdum est in maxillis nariū extremitate ⁊ utrinsque gene ⁊c̃. ut uelit ꝙ maxille extremitate narium ⁊ gene mollificate sup nō mollificatū cadūt. ¶ Si aūt fiant a spasmo tūc egrum latus ad se sanū trahit. ⁊ cū hoc plurimi decipiunt̃ tortū latus cadentis esse egrum. qđ est falsum. Unde rasis. Nō inueni inquit rugas in frōte ex parte lateris patientis torturā causa spasmi ⁊ corium illius lateris tēsum erat ⁊ tortum non apparebat ⁊c̃. Et nunc tua est cognoscere an pars lesa palesicata sit. an non. ¶ Unde si tortura a palesi fiat. ps lesa mollis erit. ab ore plurimū saliua manat ⁊ ps oris sana bene clauditur ⁊ sua cū fi. atqꝫ forma manet. Quod si tunc pars lesa claudat̃ cum mala figura clauditur q2 labiū supius infra cadens cū habundāti saliua oris figurā difformā efficit. Et si huius palesis causas a qua tortura puenit scire cupias capitulū secūdū tractatus de palesi supra require ipsum enim tibi necessaria signa mōstrabit. ¶ Si aūt fit a spasmo ps lesa erit tactui dura ab ore saliue nihil aut paruū manat ⁊ partis egre os nō clauditur. imo pter cōtractionē aptum aliquātisp manet. ¶ Consimilia signa inferiori palpebra lesi oculi quoqꝫ notabis huius autē spasmi causas p signa dmōstratiua spasmi supra tractatu de spasmo tertio caplo faciłe cōprehendes. Laus deo amen.

¶ Capitulū secundum de pronosticis torture oris seu faciei.

Hunc superest hui⁹ demine tortur̃ pnostica signa describere quoꝝ quedā futurā ⁊ quedā psentem torturā denuntiāt multus nanqꝫ seu cōtinuus faciei salt̃. ut rasis inquit ac ipius faciei ossium frequēs dolor eorum quoque stupor uēturā torturā significant. ¶ Ex quātum ad eam factā illa que a cerebro puenit in quarta uel citra sepe patiētes interficit quia passiones fortes. ut est paralesis apoplesia epl'ia ⁊ similes cerebrū nō diu sustinēt. Jdeo. Huic quidem inquit extimauerūt ꝙ patiētib⁹ torturā timet̃ mors subitanea usqꝫ ad quatuor dies. Si uero hos ptrasierit euadūt. Et ur̃ ꝙ sit illud cā epl'ie fortis quam tortura nūtiat. Et ut cognoscas an a cerebro fiat inquit rasis. ¶ Si tortura opationes cerebri sane fuerint ut est intellectus ratio memoria ⁊c̃. ¶ Scito eam a cerebro non causari in quo casu tales diu uiuere pnt. Et subdit ꝙ si tortura per mēsem aut per duos durauerit uix aut nunquā curat̃ cum ea tamē diutissime uiuunt. ¶ Quosdā enim uidi inquit quos tortura 10. annos iussit alios. 30. ⁊ alios. 4°. nullum aliud nocumētū sustinuerūt. ¶ Tortura preterea sinistri lateris deterior est q̃ dextri ut a tiquūs hapio ⁊ ipse ras. inquit tortus item si febricitauerit eidem non nocebit. ut ipsi quoqꝫ aiūt ꝙ in tractatu de palesi ⁊ spasmo supra satis tibi dclaraui. Et sic patet quid tam supra futuram quā pntem torturā pnosticari debeas. Laus deo amen.

¶ Capitulū tertiū de modo materiā q̃ torturā efficit digerēdi euacuandi quoqꝫ ac de his que i ci⁹ cura ad intra sumēda sūt.

Tortura oris interdū a palesi interdum ut dictū est causat a spasmo unde quātum ad humorum digonem ⁊ euacuationē que si inequales ille fuerint non aliter q̃ in his duab⁹ egritudinibus fiēdum erit. que siue fl'a fuerit siue mel'ia siue colera. ⁊ si rarissime ab ea fiet eam digeras tam cū clistēribus q̃ cū appropatis solutiuis eā successiue euacua ut i tractatu de palesi. s. caplo quito te docui. Et si a san. fiat secūdum maiorē aut minorem eius impuritatē de eo minuēdum erit ⁊ sic comunibus superfluitatib⁹ eductis de cephalicis primo dehinc a uenis lingue minutio fiat. Et quia in casu illo mag^a est interdum san. quātitas extrahenda secūdationem potius q̃ uice una totum extrahere fieri laudo ⁊ tunc bonū est ut in

man e ab una fiat cephalicarū. ⁊ si tūc ma
teriā diuertere magis cupias basilica late
ris oppositi in secūdo aut cū cephalica la
teris patiētis ⁊ mane sequēti a uenis ligue
¶ Sed inter cetera sunt in cura tali a uete
ribus commendata gargarissimata atq3 ca
putpurgia de quibus aliqua appropriata
describere nunc libet. ¶ Purgatione igit
facta mane stomaco uacuo ⁊ sero āte cenā
per dies tres cōtinuos tale fiat gargarissi
ma. ¶ Quod. ℞. ysopi origani thimi. an.
M. i. fiat decoctio de qua accipe. ℥. vi. oxi
mellis squilitici. ℥. ij. misce ⁊ fiat ut dictū
est gargarisma uel cōquassate. sinap. ℥. ij
accipies que in librā unam uini ad cōsum
ptionē tertie partis bulliat coletur ⁊ fiat
gargarissima. ¶ Vel cum. ℥. vi. sirupi ace
tosi cōpositi. ℥. i. puluerizate sinapis misce
⁊ fiat ut supra. ¶ Vel hoc facies q antiqui
in isto casu summe laudant q ℞. origani
ysopi. an. M. i. fiat decoctio d qua accipe.
℥. vi. aceti squilitici. ℥. i. ß. hyerepigre. ℥. i.
simul dissoluant ⁊ fiat gargarissima. ¶ Vel
facies sic sinapis stafisagric. ℥℥. piretri ma
cropipis. an. partes equales accipias ⁊ in
aqua bulli de qua. ℥. viij. accipe oximell'
squilitici. ℥. ij. hyerepigre. ℥. ß. ⁊ fiat gar
garissima. ¶ Tribus trāsactis diebus gar
garissima solum mane fiat an̄ uero cenam
caputpurgium hoc q recipit pul'. nigelle
que in infusione aceti per diem cum sua
nocte permāserit. ℨ. i. distēperetur cū succo
maiorane herbe palesis aut aricl'e muris ⁊
fiat ut dictum est caputpurgiū. Et si forti'
Recc. pulpe colloquintide castorei piperis al
bi condisi. an. ℨ. i. fiant cum aqua casei pil
lule de quibus una cum aliquo de succis
suprascriptis dissoluat q per nares attra
ctum in hoc casu mire ualet. Et idem facit
fel perdicis aut gruis cum aliquo ex pre
scriptis succis dissolutū. Dum ab his pa
tiens quiescit nuces muscatas i parte oris
lesa cōtinue teneat ut mēbri assueta figura
remaneat. ¶ Nōnulli thus retentū in ore
comendāt. Et alij frustrum. ℥℥. Alij uero
paululum castorei. Et ego al's ipsius casto
rei. ℈. i. cum aqua uitis dissolui. feciq3 in
ore sepe retenta incredibiliter profuit.

Rasis suis in experimētis nucē muscatā
integram ex oleo de pipibus aut costino
uel alio appropriato inunctam per duas
horas tam sero q̄ mane stomaco uacuo
in ore teneri faciebat. ⁊ postea masticari
⁊ hoc ait huic passioni plusq̄ credi posset
subuenire. Ex cōfectionib' ualet tyriaca
magna. mitridatū quoq3 ⁊ de quo libue
rit ad auellane q̄titatem cum modico uini
aut melicrati in aurora dabis. Et cū i sero
dormitum iuerit. a. ℨ. i. usq3 ad duas elle
ctuarij. de musco dulcis aut tātūdē pliris
cum musco. ⁊ hec sunt que in cura ista ab
intra sumēda sunt. Laus deo amen.

¶ Capitulum quartum de his que in cura
torture ab extra sunt approximanda.

In cura torture ex his que ab ex
tra ɔueniūt sūt unctiōes uētose.
ēplastrationes saccellatiōes ⁊ eua
poratoria. Et ut statim ad actum praticum
te deducam super spōdiles colli superiores.
quia isti nerui faciei motum atq3 sensum
dantes oriunt uentosam sine scarificatiōe.
poni facias que per dimidiā horam ad
minus dimittat. ¶ Qua āmota ex oleo co
stino calido aut d pipibus ul' de terbētia.
aut de ben. spondiliū locus iungatur ac fa
ciei pars lesa. ¶ Illinc autē ad. ij. aut. iij.
hore saccellū ex calido sale repletū dictis
spondilibus applica ⁊ cum incipit infriari
remoue q̄ postea calidū iterū suppone
quo aliquotiēs facto ex prescriptoꝝ. oleo
aliquo ut supra locum inunge. ¶ Quod si
unguētis appropriatis aut ēplastris uti li
bet in cura palesis quere septimū capitulū
de his enim te habundātem efficiet. ¶ Ve
rum i casu illo ille bonus noster. M. esue
euaporationes plurimū cōmendat. ¶ In
quiens q illis posteriores usi sunt ⁊ inue
nerūt ea fore iuuamenti sublimis ⁊ ꝓprie
quādo uaporat ex eo ps capitis posterior
⁊ colum atq3 spondilia ceruix mandibule
spondiles atq3 frons. Et euaporatiōe fcā
spondilia ex fece uini ēplastrari iubet fa
cias. ergo Recc. yue ysopi calamēti sticados
lauendule flor lauri corian. an. ℥. i. aceti li
bras. iij. bulliant simul. ex quibus postea
locis dictis fiat euaporatio et successiue

unctio uel ex fece uini ut ipse inquit ēpla
stratio. ¶ Uel facias sic. accipe ysopi stica
dos origani piretri flo. foliorum lauri sina
pis camoille melliloti maiorane marubij
aā. ptes equales coquātur ⁊ ut supra fiat
euaporatio ⁊ deinde ex costino oleo uel
balsamino. aut deben inunctio fiat ¶ Lau
dat item lotionem facici ex aceto decoctio
nis sinap. ¶ Prescripta euaporatio cōiter
sic fit. ¶ Nam infirmus taliter situatꝰ ut re
rum pscriptarū uaporem tam super collū
q̄ȝ partes alꝰ pnarratas recipe queant.
Sed ego has euaporatiōes sic fieri facere
cōsueui. ¶ Candentes lapidē ex decoctiōe
aliqua prescriptarū aspersum. pānis lineis
inuolui facio ⁊ iuxta loca predicta reponi
⁊ refrigerato lapide calefieri. ¶ Iterum
pōt ⁊ iuxta loca iterum apponi remoto la
tere untiones seu ēplastrationes pro libi
to fac. Et sic illa applicādi modū habes
que exterius in cura torture conueniunt.
Laus deo amen.

¶ Quintū capitulum de eiꝰ torture cura
que a spasmo prouenit.

Si a spasmo fiat taliter materia di
geratur purgetur quoq; qualiter
in cura torture a palesi cāte fit ⁊
sic pariter de his q̄ ad intra sumūtur facies.
¶ Sed quātum ad ea que extrinsecus ap
plicātur ad capitulū. vi. in cura spasmi re
cursum habeas. ¶ Sed colli spondilibꝰ ⁊
parti lese semp applicāda remedia que tū
ut in illo capitulo patet ab his que in pa
lesi cōueniunt uariātur. ⁊ tu uide ibi quia
capitulum illud talē curā te fideliter edo
cebit. ¶ Gargarissimata ac caputpurgia il
la facies que in capitulo tertio huiꝰ tracta
tus describunt. Et ubi cura prescripta te
fallat rubificantes medcinas post aurem
partis lese iubent ueteres appōi. Et debic
ex altea butyro uel alio locum inungere.
Et sic quātum ad medicīalia torturā oēm
modū curandi habes excepta que pueit
a punctura cuius curam siue pūctura illa
uenenosa fuerit siue non. Septimū caplm
de cura spasmi tibi clare mōstrabit. ad qd
ubi opus fuerit recursū habe. Et sic oīs
torture tam que a spasmo q̄ȝ que puenit a
palesi medicīaliū cura finitur. Laus deo.

¶ Capitulum sextum de regimine sex rerū
nō naturalium i cura torture obseruādo.

Restat ut huius difformis passiōis
cura perfecta sit de regimine rerū
sex non naturalium ad discernere
ipsum igitur quo ad cibū ⁊ potū somnū
⁊ uigiliam motum ⁊ quietē inanitiōem ⁊
repletionē ⁊ anime accidentia taliter ob
seruandum est qualiter in cura palesis atq;
spasmi dictum fuerat uerū ab illis regimē
aeris aliqualiter uariatur. nam in passiōe
hac oculus unus semp patitur. ⁊ huius cā
ut inquit Rasis. in loco obscuro est eger
situādus quia aer luminosus spūs uisibi
les disgregando uisum multum debilitās
aeris uero obscuritas cōgregando cōfor
tat. ¶ Debet quoque sepe ⁊ in speculo pa
tiens intueri. ut facici difformitate ispecta
eam ad naturalem reducere conetur. Lau
dat itē bonus. Rasis. q̄ post dies aliquot
patiēti bonū sit tubas pulsare ac alijs cū
istrmētis musicis fistulare quia labia simul
iungendo melius figura oris informabitur.
Laus deo amen.

¶ Tractatus. ij. de tremore unū in se cōti
nens capitulū in quo quid ipse sit inuenies
que eius cause que tam pronostica q̄ȝ dmō
stratiua signa ⁊ qualiter cum quoq; cura
re debeas.

Tremor dō quo adiuuāte deo pre
sens erit sermo non minꝰ est cere
bri atq; neruorū passio q̄ȝ palesis q̄ȝ spas
mus q̄ȝ tortura. Et in causis ut patebit cū
illis quoq; comunicat atq; ipsorum fere
una ⁊ eadē ē cura qualiter pñs locus sibi
digne cōceditur. ¶ Sit igitur ad rem statī
accedā tremor fit cum uirtus motiua mē
brum rectum tenere conatꝰ ⁊ pter ipsius
mēbri grauitatē nequit ⁊ sic inter. uirtutē
⁊ causam tremoris ut īfra loquar cōtinue
quidem duellū fit in quo uirtus mēbrū
rectum tenere conatꝰ ⁊ morbus ad bonum
itelectum deorsū trahere ⁊ sic cātur motꝰ
cōtrarij sursum ⁊ deorsū ⁊ oñr tremor
Et hoc est illud q̄ dicit. Auic. tremorem

diffiniēdo tremoꝛ īquit ē morb⁹ officialis eueniens ꝑpter defectum uirtutis motiue a motu lacertoꝛum secūdum cōtinuitatē cōparem grauitati compari scilicet mēbꝛi tremētis uitio nitenti.i.impedicti sua motione motionem uoluntariā. Et per hoc intelligit ꝙ uirtus lacertoruꝫ ꝯfecta nititur mēbꝛum rectum tenere ⁊ sic per continuationem fit compar grauitati mēbꝛi que cōtinue contranaturaliter deoꝛsum trahit' Et sic tali motione impedit motionē lacertorum uolūtariā. Cum igitur prime due potentie scilicet uirtus motiua lacertoruꝫ que mēbꝛuꝫ nititur ⁊ grauitas mēbri cōtinue trahens mēbꝛum naturaliter deoꝛsuꝫ per paritatem cōtinentur. modus etiam ille scilicet sursum ⁊ deoꝛsum cōtinuat ⁊ ꝑ ꝯsequens tremoꝛ qui ut patet est cōposit⁹ ex motu lacertoꝝ non uoluntario ⁊ motu naturali scilicet grauitatis modi que naturaliter deoꝛsuꝫ trahit. ⁊ sic utiqꝫ hec diffinitio Auic. cuilibꝫ conuenit tremori. Sꝫ ut meo ꝑposito pertinet alia ⁊ de tremoꝛe fienda mentio pꝛo quo me sñe. Gal'. 2t° de moꝛ°. capl'o secūdo. ⁊ quīto cōfoꝛman°

¶ Tremoꝛ est duplex scilicet materialis ⁊ immaterialis. ⁊ imaterialem uoco qui ab aliqua mala qualitate sine materia fit ad bonum intellectum ut a punctura aliqua uenenosa uel a frigiditate intensa spiritus corrūpente uel acentrante a caliditate resoluente. ab accidente anime teribili ut in genti timore a quo spiritus petunt. coꝛ a gaudio superfluo per quod exalant ab ingenti ira ⁊ a coitu superfluo per quē spūs resoluūtur ⁊ a cōsimilibus ⁊ omnis talis tremoꝛ imaterialis per remotionē seu mutationē cāruꝫ eū efficientiuꝫ facile curaꝛ. materialē uoco que a materia fit. ⁊ h̄ dupl'r. q: aut a materia mobili aut a mā quieta. a materia mobili ut fe. sepe cōtingit ī quibus materia supꝛa musculos extra uasa expellitur ⁊ tremoꝛē efficit ⁊ de tali non ē sermo. quia cito recedit ⁊ āmota fe. non reuertitur. ¶ Alio°. cum materia in mēbꝛo uel in mēbꝛis quieta manet debilitās uirtutem motiuā cuius nerui sunt. īstrumētū aut cum in oꝛigibus neruoꝛuꝫ sit quedaꝫ facta opilatio cuius causa ad mēbꝛum cui nerui illi deseruiūt spiritus libere trāsire nequeunt. Cū igitur materia illa ī mēbꝛo quieta manens eū naturaliter sua grauitate deoꝛsum trahit ⁊ uirtute illa motiua ꝗ̄uis debil' grauitāte fit mō q̄ supꝛa dcm ē tremoꝛ ⁊ tal' fit de intētiōe hui⁹ capl'i q neruoꝝ passio a materia ī eis imbibita. uel ab opillatione ī oꝛiginib⁹ neruoꝝ causata pꝛoueniēs ꝑ quā tūc ī mēbꝛis quib⁹ nerui illi deseruiūt liber spirituū trāsit⁹ ꝓhibeꝛ e⁹ cā ac ēt grauitas imbibite materie uirtus motiua debilitata mēbꝛa ī suo situ retineꝛ nequit ⁊ sic illis deoꝛsuꝫ grauitate sua trahētib⁹ ⁊ cōtinue uirtute grauitāte motus cōtrarij fiūt quos tremoꝛē appellam⁹. Et talis quādoqꝫ caput quādoqꝫ man⁹ ⁊ qn̄ꝫ bꝛachiū unū uel aliquod mēbꝝ aliō tenet Et hec diuersitas accidit ꝑpter opilatioūē ī originib⁹ neruoꝝ illi mēbꝛo tremēti deseruiētiū factā ⁊ nō ī alijs. Ex quib⁹ satis patet ꝙ oēs ille tremoꝛis cāe eē possūt q̄ ⁊ palesis quas si scire cupias ī tractatu ꝺ palesi cāpl'o ꝑmo oꝛdinate cōpies. Quod si eas noscere uel demōstratiua signa ī ꝭo capl'o quere. ¶ Quā^m uero ad eius ꝑnostica si tremoꝛ senibus accidat nūquā uel magna cū difficultate ꝑpter uirtutis debilitatem curam recipit. ¶ Itē tremoꝛ sinistri lateris deterioꝛ ē ꝗ̄ dextri. ¶ Tremoꝛ iteꝫ si diu durauerit bonū patiētē ī palesim deducet ꝙ utiqꝫ ē dispositio satis ꝑpinqua sibi ⁊ sic ad curaꝫ ē festinādum quā in cura palesi tā rōe digōis materiei ꝗ̄ eductiōis. ꝗ̄ eoꝝ que ab intra sumūttur siue sirupi fuerint atque decoctiones siue puluercs siue confectiones. ¶ Et etiam eoꝝum que ab extra siue balnea siue embꝛocationes uel tose ēplastratiōes siue ūctiōes fuerit completā īuenies. ¶ Senib⁹ uero plurib⁹ qb⁹ defectu uirtutis ⁊ terrestreitate mēbꝛoꝝ tremoꝛ accidit ⁊ his quoqꝫ q lōga defecti sūt egritudine alia nō ē fiēda cura nisi ut ꝑ posse uirt⁹ subleueꝛ. Et sic habes quid sit tremoꝛ que cā q̄lia signa tā ꝑnostica ꝗ̄ demōstratiua ⁊ ubi curam inuenire debeas ꝙ huius tractatus qui ī hoc solo capitulo finitur intentio fuert.

¶Tractatus tertius decim⁹ de stupore qui
que in se continens capitula.
¶Primum capitulū quid sit stupor
Stupor capitur dupliciť ūnomō p
diminuta operatiōe v̄tutis imagi
natiue inl'icis sepe ↄtigit q ut diu rē unam
īmotis oculis ītuētur ꝛ quibusdā quoqꝫ
nō inl'icis qui oculis se inapertis ꝛ īterdū
nō total'r tñ aptis uisuꝫ ī locuꝫ unū total'r
fixum tenēt. ꝛ hoc illis ꝓpter materiā fri
gidam ī cerebri proꝛa existētē ꝓuenit etiā
ꝛ qñꝫ pp colligātiā pupis in quā mā frida
multa cōtineť. unū p̄mi subetiā ꝛ secūdi li
targia facile īcurrūt ꝛ talē stuporē mentis
stuporē appellam⁹. ¶Sꝫ stupor al⁹. ꝺ q̊ ē
ſmo hic duob⁹ mōis ↄtigit. uno mō pp spi
rituum paucitatē qñ. s. ī originib⁹ neruoꝝ
aducuit opilatio sic ut spūs sēsitiui habun
dātes mībra trāsire nequeūt siue ab apāte
siue ab hūore siue a quacūqꝫ re alia ī uijs
spirituū opilationē facere potēte ut ē itēsa
friditas supflua caliditas strictura mēbri
seu ligatura casus seu pcussio seu aliud si
mile. ¶Aliomō fit a pūctura uenenosa uel
ex tactu rei stupefaciēdi uirtutē habentis
uel ipi⁹ ītus asūptiōe ꝛ talē stuporē mōis
duob⁹ fieri cōtigit. ¶Unomō cā spirituū
q ī se talē dispōnē acquisierūt ut uirtuti ta
ctiue debitū eē nō possint īstrumētū. Alio
mō cā mēbri ꝙ taliter p illa stupefaciēda
disponiť ꝛc. ꝛ si sp̄s ut īfra dixeriꝫ adhuc
sani forent. ꝛ sufficiēti in quātitate. ab ipo
tñ mēbro tal'r īficiunť ut ipius uirtutis ta
ctiue ꝺbitū ñ sit īstrumētū ꝛ sic mōis tactis
fit stupor q ē mēbri dispō p quā ipm paꝝ
aut nihil sētit. ¶Stupor igiť nihil aliud ē
ꝙ mēbri ablata ul' diminita sensatio pp tac
tiuoꝝ spirituū paucitatē aut ipoꝝ seu mē
bri īdebitā dispōnē ab alicui⁹ rei mala q̄li
tate eisdē īpressa cāta. ¶Uez si debilis stu
por fuerit tremorē ꝛ si fortis paleſim seu
mollificationē īducit. ¶Ideo Aui. iquit
ē morb⁹ officialis faciēs euenire ī sensu ta
ctuali nocumētū. s. aut destructionē aut di
minutionē cū tremore si ē debilis aut mol
lificationē si ē fortis ꝛc. Et pp hoc dixerat
supra ꝙ a nōnullis dictio stuporis poniť
sinonima dictiōi palesis cū faciliť ī eā trāse
at. Et sic patet quid sit stupor ꝙ hui⁹ capli
intentio fuerat. Laus deo amen.
¶Capitulꝫ secunduꝫ de causis stuporis.
Stuporis cā extrinseca ꝛ ītrīseca
eē pōt. Extrinseca quidē res que
libꝫ que ī neruis seu in uijs spiri
tuum cohartationē talē ne spūs ad mēbra
trāsire queāt facere possit aut que spītib⁹
ipis īgrossationē seu aliquā aliā malā qua
litatē inducere. ut mēbri ligatura seu stri
ctura casus pcussio aut excessiua sola fri
ditas ꝛ sic cuiuslibet rei siue aeris siue aq̄
ꝛ cetera membra cohartans ꝛ spūs ingros
sans. Caliditas quoqꝫ nimia humiditatē re
soluēs siue aeris siue balnei siue alterius
rei fuerit. ¶Tūc enim ī mēbris cohartato
ria fit opilatio. ut ī febrib⁹ adhurētib⁹ ī q
bus fit stupor sepius ē uidere ꝛ talis est si
gnum mortis. ¶Aliqua sūt cōsimil'r q̄ ꝛ si
spūs īgrossant cū hoc tamē taleꝫ adhuc in
eis uel ī mēbris qualitatē īducūt ut tacti
ue opatiōi habiles nō reddātur ut ē de ta
ctu illius piscis quē Aui. recitat uel de o
pio iusqamo mādragora uel cōsimilibus
siue extra siue ad ītra approximētur talia
nāqꝫ nō sua sola uirtuali friditate mēbra
seu spūs īspissant. sꝫ eos cū hoc quadaꝫ ue
nenosa qualitate īficiūt p quā mēbra ipsa
stupida fiūt ut ī meo de uenenis de opio ꝛ
iusquiamo ꝛ cōsimilib⁹ latius declaraui.
Supflua itē fritas ꝛ hūiditas spūs. hūctā
do sepe stuporē inducit ut aeris seu aque si
ue cuiuslibuerit alteri⁹ rei hūctādi ac ifri
dādi uim hñtis ut nimia quies somnus ni
mius nauseatiua sacietas. Et ita cōsimil'r ꝺ
cibis ꝛ potib⁹ diceñ. est. siue cibi ꝛ potus
absolute dicātur siue cibi ꝛ potus medici
nales et cetera. ut sunt lactuce endiuia seia
frigida papauer iusquiam⁹ et silia ac ferela
de pasta ꝛ supflua aq̄ potatio. illa q̄qꝫ sepe
stuporē inducūt q̄ sua nimia caliditate spi
ritus paucificant ac resoluūt sic ut per tac
tiuā opationeꝫ ipsi mēbro quātitas ꝺbita
nō adueniat ut supfluū exercitiū lōga ges
nimia famis tollerātia supflua potētis uini
bibitio reꝝ calidaꝝ comestio. ꝛ coyt⁹ su
pfluus ꝛ sic mō suo diceñ. ē de supfluis aīe
accidētib⁹. Et oīa ista q̄ flati dcā sī quā

ad extrinsecas cās se tenēt qđ si alia repiatur ad istaꝝ aliquaꝝ sī rducibilia. Quām ad intrinsecas oīa que ī originib⁹ neruoꝝ seu in neruis ipsis p quos ad mēbra spūs deferūt opilationē facere queunt stuporis cā esse possūt ut sua nimia qtitate san. opilans aut uiscositate flā. aut melācolia sua grossitie. Colera uero nisi rōe q̄ hūoribus ceteris dat ingressū raro ymmo rarissime fit stuporis causa cū sua calitate atq3 subtilitate poti⁹ stuporē pħibeat. Colā tamē uitellina sua interdū grossitie hoc efficere posset. ⁊ iste sunt que pro cāis intrinsecis stuporis assignātur ex quib⁹ oībus tam intrinsece q̄ extrinsece stuporis cāe patent Laus deo amen.

Capitulū tertiū de signis stuporis demonstratiuis.

Qui stuporis cās p demonstratiua signa inuestigare uoluerit quātū ad extrīsecas p ordinē supradcm eas ab infirmo uel ab astantib⁹ inuestiget ipsoꝝ enim relatu in dictaꝝ causaꝝ cognitionē facile deuenies. Quātum uero ad intrinsecas si sanguis in causa fuerit erunt replete uene ⁊ maxime ī oculis apparētes rubet facies somnolētus erit infirm⁹ cui⁹ facies ac si balneū egrederet̄ sepe inuadet pulsus erit plenus ⁊ ūdosus urina rubea ⁊ grossa. Quod si etas cōplexio tēpus anni regio regimē pcedēs ⁊ similia. ut sup^a san. attestātur cum in cā esse non dubites. Flā uero ubi sit in cā albet facies infirmus sepe riget urina alba erit ⁊ spissa pulsus cū quadā diuersitate mollis. Qđ si etas cōplexio. ⁊c̄. flāti attestātur ipsū erit ī cā qđ plurimū accidit. Et si mlīa uene parue erūt patiēs saturninus pulsus durus ⁊ rarus urina subtilis ⁊ alba ⁊ ubi cōlpexio. pcedens regimē ⁊ talia super hūorē mlīcū significarēt illa erit in cā. Colerā uero cognosces ex cōplexione etate tēpore āni ⁊c̄. Et pulsus erit uelox ī cōpatione ad supra scriptos cum aliquali tñ diuersitate urina ad igneitatē tēdet. Et quia toti⁹ sup istos hūores cōuenētia signa descripsi hec paucula quia in caplō de palesi de his te satis habundātem feci. ad qđ si opus fuerit recursū habe. Et in tm̄ de demōstratiuis stuporis signis dictū sit. Laus deo amē.

Capitulū quartū de signis pnosticis stuporis.

Ut de stupor̄ recte pnosticari queas illa sūt tibi notāda q̄ in cap° pprio bonus Auic. describit quia si stupor cerebri cā fiat sic q̄ in originib⁹ neruoꝝ fuerit opilatio q̄uis nō integra tē stupor erit ī toto ⁊ nisi paupeculo succurrat̄ cōplet̄ opilatio ⁊ bonus patiēs fact⁹ aplīcus quiete ibit ad inferos nō rediturus. Sepe tamē nō tā magna illa erit opilatio ⁊ sic stupor in palesim terminat̄ Qđ si materia illa aliquid corruptionis habuerit ī se fit bonus patiens aplīcus. Qm̄ etiā stuporis cā exit in nucha quo in cāu interdū neruoꝝ origini in spōdili aliqua fit opilatio ⁊ interdum nō origini. sed ī ramis neruorum. Et tūc mēbra quibus nerui deseruiunt stupida fiūt. Stupor igit̄ in quocūq3 mēbro fuerit si diu perseuerat illius mēbri palesim futurā denūtiat. si materia fuerit grossa spasmū ⁊ qualis illa fuerit si in uentū cōuertitur. causabit alcuzez. Ex quibus patet ut in pnosticis de tortura supra dictum fuerat. qđ stupor faciei pseuerans futuraꝝ torturā significat. Stupor preterea qui ex euōne materiei non curat̄ si uertigo superuenerit in aplīam paupculum patiētem deducit. Et in hoc sig^a stuporis pronostica terminantur. Laus deo.

Capitulum quintum de cura stuporis.

Si stuporē recte curare uelis an a causis extrīsec. an itrīsec. fiat tibi cōsiderādum erit. Qđ si ab extrinsecis cās ad cōtrariū permutes ē necesse. Et quia tam super mēbrum quā sup neruoꝝ origenē aliqua q̄ malā inductā stupefactiuam qualitatē remoueant sūt sepius applicanda. uentosis interdū forsan opus erit uel balneis stuphis embrocatiōib⁹ unctionib⁹ siue ēplastris. et hec oīa in cura paralesis ordinate compies. ⁊ idē fiet si humor aliquis in cā fuerit. Naȝ digerēdi modus euacuādi quoq3 illic satis habunde describitur ⁊ cōsequēter de oīb⁹ fit que tā ad ī

tra q̄ ab extra applicādā sūt. Et si san. in cā fuerit fm illic descriptū mōm eum mi nue q2 ex sola habūdāti minutiōe hec pas sio sepe curat. Et nō solū illic medicialia. sed huic quoqȝ cōueniēs regimē sex rerū non naturaliū illic adiuenies ꝛ sic illa mi hi in hoc loco describere superfluū uide retur cum ut patuit eisdē in locis ꝛ eisdeȝ. a causis a quibus ꝛ palesis stupor generet. Qua ex re capitulū pn̄s tractatui de stupore finem imponit. Laus deo Amen.

Tractatus decimus quartus de sabarra seu superflua uigilia in se nouē continens capitula.

Primum capitulū quid sit sabarra seu superflua uigilia ꝛc.

Quam nos isomnietatē seu uigiliā superfluā appellam⁹. sabarrā greci uocāt. pro cui⁹ habēda notitia sciēdum ꝙ somn⁹ ut in tractatu de subet. dixerā ē pp duo aīalibus necessari⁹. Primū ut resolutionū i uigilia spirituū p eū. restauratio fiat. Sȝ ut caloris fcā retractio ne per eum melior digō celebret. Ex quo pȝ ꝙ nisi sōn⁹ eēt tā pp nimiā spirituū reso lutionē quā ifectā digōnē hō piret i breui hac ex cā iter res nō naturales taȝ hōi ad bonū itellectū necessarius sōn⁹ ipe ac uigi lia cōputat ꝛ talis ē duplex. s. naturalis ꝛ nō naturalis. Somnū illū naturalē uo co p q̄ hō suas debitas pōt opatiōes ex ercere. Qd si quis cā lōg⁹ita fiat ꝙ opa⁹ nes ipediat eū ñ natalē dicet ꝛ supra subet talē appellaui. Ex qb⁹ pȝ ꝙ sic nālis sōnus ē q opatiōes debitas ñ ipediēs minime ad se curā uocat ita ꝛ nālis uigilia c⁹ tñ dbitā lōgitudinē nō plus metiri q̄ sōni posseȝ il lam itaqȝ superfluā dices q̄ opatiōes ipe diens ad se curā uocat ꝛ hec ē illa quā gre ci sabarraȝ uocant. q̄ ut pȝ nihil aliud est quā quedā itrinseca pternālis dispō que hominē tātū euigilatū tenet ut indebitas opatiōes exercere nequeat. Et sic hēs qd sit sabara qd hui⁹ capituli pncipalis inten tio fuerat. Laus deo Amen.

Capiᵐ secundū de causis sabare.

Cum somnus ut patuit p opilatio nem uiaȝ pmi uentriculi cerebri fiat cuius potissima cā ē fríditas ꝛ hūiditas oppoᵐ sibi uigiliā per deopillationē illaȝ uiarum aut aptionē necessee fieri ē Et hui⁹ cā gene ralis caliditas exit tā sine materia q̄ cum materia atqȝ siccitas potior tñ ē caliditas q2 spūs igneādo mobilis ualđ eos efficit. Ex quo pȝ qđ oīa illa q̄ in uijs illis opila tionē phibere apta sūt uigilie cā eē possūt ꝛ tales ab extrisecis aliqñ sūt ab itrisecis. Extrinsece quidē ut aeris balnei uel cuius libuerit alterius caliditas atqȝ siccitas ex cessiua splēdor quoque grādis superfluū exercitum. tollerātia nimia famis. Cibi excessiue calidi. ut porri cepe allea alleata omnia atqȝ piperata ꝛ ad hūc mōȝ. de alijs ac cibus quilibet uētosus ꝛ potissimū qui somnia inducit terribilia ut fabe ꝛc. ut ait Auic. indigestio omnis ac nimia ciborum repletio talia enim ad cerebrum fumos putridos facile mandant ꝛ opillationem phibentes sabarram inducūt nimiam. iteȝ. undecunqȝ fiat euacuatio ꝛ illa maxie q2 a solutiuo farmaco cuius natura est sitim inducere ut est euforbium. prouenit pet⁹ item calidus siue naturalis siue potētis ui ni ut de interioribus tertio recitat Gal. đ illo sed qui propter potētissimi uini bibi tionem perpetuas uigilias passus est siue artificialis ut mellicrati uel ad mōȝ uulga rium nectaris siue clareti. Et supflua quo qȝ anime accidētia ueluti gaudium ingēs longa tristitia assidua circa rem aliquam cogitatio ꝛ similia. ac coitus superfluus ꝛ ab eo similiter nimia abstinentia ut in cōti nentibus pizocharis sepe contingit ꝙ bru ni fulti barba ꝛ iuuenes existentes ociosi atqȝ plurimo utuntur cibo potētiqȝ uino borum enim causa mlto tales habundant in spermate a quo diu retento fumi ad ce rebrum elleuant ꝛ nō solū. tūc uigilias idu cunt. sȝ interdū maniā. ut in tractatu đ ma nia deo adiuuante patebit ꝛ vniuersaliter. item omnia illa sabaram inducere possunt q̄ subeticum uigilant. de quibus tractatu suo mentio facta ē. Intrinsece uero cāe nonnulli ex humorum parte se tenent ꝛ hi colā mlia ac flā salsaȝ nitrosa q̄qȝ hūi

ditas·ut i decrepitis ē uidet· ⁊ i his potissi
mū q cerebrū siccū hñt dolor itensus sepe
dictam sabarā inducit·ut in colica iliaca et
renali dolore emoroidali uel ab epate fac
to seu a solutione ɔtinui·uel quōcunqȝ ali
ter·In fe·ēt freqnter illud accidit i quib⁹
mordicatiui fumi ad caput eleuantur ¶ Et
hec in summa tam intrinsece q̃ extrinsece
cāe sunt sabare·ꝙ si ab istis alie inueniant
ad istarum aliquā erit reducibilis·⁊ per h̄
pñti capl'o finem impono. ¶ Laus deo.

¶ Capl'm tertium de signis sabare demō
stratiuis.

[S]I aliqua extrinseca cā sabarā in
duxerit et ordinate ꝑut in prece
denti capl'o descripte sunt causas
inuestiges per infirmū aut ꝑ astantes in ea
ruȝ cognitionē facile deuenies. Qꝫ si aeris
balnei uel alteri⁹ extrinseci caliditas atqȝ
siccitas excessiuā id effecerit seu splendor
nimi⁹ aut superfluū exercitiū et sic de cāis
ibidē enarratis infirmus ipse aut astantes
te statim certificabunt. Uerum aīe accidē
tia passionē hanc frequēter causant. de q
bus subtiliter inuestiga. Nam patiētes et
maxime mulieres timide ul' forsan filocap
te ut eas nō manifestāt pudor cogit· ut nō
nunq̃ expertus sum. Sed si cause extrinse
ce fuerint·ut col'a melancolia et salsuȝ fleg
ma ⁊ cetera·per cōplexionē etatē precedēs
regimen tēpus anni ⁊ similia facile depre
hendes·nam super quē humorem illa ma
gis attestātur·is erit in causa nitrosam ue
ro humiditatē cognosces ex capitis aut to
tius grauedine. Et qa tam ab oculis q̃ ab
ulcerib⁹ cōtinue supflue humiditates ema
nant·Illā aūt quam dolores aut fe· efficiūt
ipsa tibi ea manifestabūt. Si igit̄ hic pau
cula que dicta sunt hñ notes et i notitiam
cārum sabare facile deuenies. Et intm̄ de
signis demōstratiuis dictū sit. Laus deo.

¶ Capl'ꝫ quartū de ꝓnosticis sabare

[S]I sabara diu durauerit ad pessi
mas egritudines infirmū sepe de
ducit·ut ad maniam melācoliam frenesim
ethicam acutas fe· et ad multas alias que
ex humor̄ fiūt corruptione·ipsa nanqȝ spi
rit⁹ resoluendo mēbra desiccat hu· inflat
digestiua corrūpit·unde cātur malicia co
loris·inflantur palpebre·fit interdum cace
ticus·et sic uarij ex ipsa morbi cōcreātur.
Item si alicui sabare ꝑseuerauerit morieť
ex ea. Auic. capl'o ꝓprio ⁊ rursus inquit
ꝙ sabara ueniēs i senio et maxime ex fleg
mate bauracbino paruā curaȝ recipit. Sa
bara itaqȝ perseuerante pronosticari pote
ris in aliq̄ ex egritudinibus tactis patiētē
facile casurum. Et hic sabare ꝓnostica finē
accipiunt. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Capl'm quintum de his que humores
in sabara peccantes digerūt euacuāt qqȝ.

[U]T deinceps ad sabare curam cō
descendam uidendum erit an ea
a sola qualitate sine materia fiat
an cum materia. Si sine materia· ut infra
deo adiuuante describam facies. Si cum
materia peccantem humorem considera·
et eum sc̄dm exigentiam digeras educas
quoqȝ. Si igitur colera in causa fuerit· ac
cipe oxizacbare simplicis. ℥.i.ß.uel sirupi
acetosi simplicis uel tantūdem aque lactu
ce cucurbite ul' endiuie. ℥.ij. pro una uice
misce·et de hoc totiens sumat donec dige
stam comprehēdes quā postea sic educes.
Cassie noniter extracte. ℥.i. accipe·et cum
aqua fructuum aut decoctione capil' ue.
cassia ⁊ aliȷs solutiuis que Mesue in illis
ponit omissis eā dissolue cui adde electua
rij de succo ros. ʒ.iij. sirupi uiolati. ℥.i. et
fiat potus uel loco cassie māne. ℥.ij. impo
ne et loco electuarij de succo ros. reubar.
ʒ.ii.ß. in aqua endiuie uel lactis infusi cuȝ
granis.iiij. spice ⁊ bono uino per pri⁹ irro
rati expressioneȝ accipies. ⁊. ℥.i. sirupi uio
lati addita cum māna uel cassia potionem
facias. Uel accipe electuarij de succo ros.
℥.ß. et cum quanto sufficit zūcbari bolus
deauratus fiat. Uel da·ʒ i. pillularuȝ agre
gatiuarum uel de reubarbaro. Ex pro ta
li humore digerēdo euacuādo quoqȝ hec
paucula sufficiant. Qꝫ si tibi quicquā defi
ceret respice supra tractatu de dolore capi
tis cap° sexto·ibi·n·pluria tā digestiua q̃
solutiua iuenies ad h̄ tuū ꝓpositū facientia.

Qn āt melācolia ī cā fuerit loco sirupi ace. simplicis aut oxizacharę siru. uio. accipe. & cum pscriptis mixtū aquis totiēs exhibe qȝ tibi digesta materia uideat. Et pro solutiuo loco electuarij de succo roſ. in potiōibus cōfectionis hamec tm̄dem pones. uel ʒ. i. pillulaꝝ indaꝝ dabis. qȝ si tam digestiua q̄ȝ solutiua uolueris. capl'ȝ decimū quartuȝ tractat' de dolore capitis supra require. illud. n. te de his abundantē faciet. Uerȝ ubi salsū flegma ī cā fuerit. accipe oximellis simplicis. ℥. ij. sirupi de fumo terre. ℥. i. ß. aque lupulorū aq̄ scabiose et fumiterre aā. ℥. ij. misce. Et si magis delicatū hēre libet pluicib' duab' eū clarificare iube. de q̄ totiēs dabis qȝ materia digesta sit. Et tunc pillularū de fumoterre pillulaꝝ cochiarū descriptione almansoris aā. ʒ. ß. acc. diagridi grana. ij. et fiant pillule. vij. quas exhibe. ¶ In forma potabili. ℞. cassie. ℥. i. & cū decoctiōe isopi sticados capil. ueneris florū boragis buglose uiol'. liquiritie passul'. cuscute & epithimi dissolueſ. quib' dissolutis adde diafiniconis cōfectiōis amec aā. ʒ. i. ß. sirupi uio. ℥. i. et fiat potus. ¶ Uel aliter accipe agarici. ʒ. ij. salis gemme gra. iij. ʒʒ. ʒ. ß. oximellis sqlitici. ℥. i. et hec īfusa ī aq̄ lactis hor. x. pmaneat debīc fortis fiat expressio. quam cū manna aut cassia supra scripta misce cōfectionis hamec. ʒ. i. addendo et fac potum. Et sic hēs si in sabara aliquis humor abundauerit qualiter sit digerendus educēdus quoqȝ qȝ hui' capl'i intētio fuerat. ¶ Laus deo.

¶ Capl'ȝ sextū de reꝝ sex non naturaliū regimine.

Cum medicus prima uice ad uisitandū sabarraticū uenerit. et sex rerum nō naturaliū sibi regimen ordinet. dignum ē. cum igit̄ splendor ut'in cāis huiusti sit sabare plerūqȝ cā in obscuro aere erit patiens colocādus quieto quoqȝ sine puluere sine fumo ac sine malo odore q̄ȝ cum h ad frigiduȝ et humiduȝ declinet facito. Qȝ si in loco eēt in quo fluuius cuȝ fragore quodā decurreret nihil supra hoc tū nostre tēpestatis armigeri leuiter facerent qui sepe super flumina ex arboribus cum folijs ac tpē suo cum redolentib' flo. sibi mansiones faciebant. circa quas auicule sepius dulciter garriunt. Tu igitur modo fieri possit patientē tuū in tali aere collocabis. Artificialem tamē aerem in ppria domo facere poteris cū herbis scilicet fuis cuȝ floribus odoriferis pauimentū sub sternēdo arborū quoqȝ redolētiuȝ frōdes hincinde situando super lectum rursus et cetera lintheamina in aqua odorifera balneata locabis. ubi ergo aerem frigidum et humidū non habueris euȝ taliter artificiatū sibi facito qui quoqȝ alijs multis mōis fieri potest. ut sepe in meis comentariolis diserui. Aliquādo in fundo perforatas fistulas aq̄ repletas hūi q̄ in cōchis qbusdā degutulabant. talis nanqȝ sonus ad somnum inducēdum vȝ multuȝ patiēti tuo getem iniunge a diuersis cogitatiōibus eum distrahe qȝ si nimium propter gaudium sabara fieret aliquod triste nouum fac nunctietur et per oppositionē si nimia tristitia illud efficeret bōa noua que q̄uis ficta uerisimilia tamē nuncientur. et de illis maxime noua fiant quibus se oblectari consueuerat. dulces iterum cātilenas bonum est ut interduȝ audiat musicalia quoqȝ instrumenta delectabilia. Qȝ si nimius coitus in causa fuerit a consocia eum semōe uel saltē semper secum aliqui commorētur quoruȝ reuerentia se a coitu abstineat. Jlle autem qui propter retentum sperma dormire nequit. sua cum uxore tantū coeat qȝ sperma illud totum uenenosum emittat. Pizochar ys uero abstinētibus in pane et aqua ieiunium iniūge. et ab eis omnia que sperma multiplicant aliena. Et ne esset a lege prohibitum bibina iuuenis cuȝ liberaret. patienter igitur id sufferat. quia si se d nocte altissimo comendauerit illico indubie liberabitur. Patiens tuus ut sobrie uiuat facito. Quaqȝ iterum dic ut uentris habeat beneficium procurat. Et si uidetur natura pigra fore. accipe malue blitis mercurialiſ et florum uiol'. aā. M. ij. fiat decoctio. de qua accipe. ℔. i. ß. in qua. ℥. i. ß. cassie dissolues uiteles duorum ouoruȝ. et. ℥. iij. olei uiol'. et cum modico salis triti fiat clistere.

Et quia toto posse somnũ querim⁹ ad rex
sex non natulariũ dictionē complendaꝫ so
lum cibi et pot⁹ reginiē ponere restat q po
tius cibus medicinalis fit ꝙ cibalis. Car
nes itaqꝫ nisi alterate fuerint nullas mādu
cet elixe potius ꝙ asse comedātur q̄ cum
lactucis cucurbitis se· quatuoꝛ cōibus fri
gidis se·endiuie aut papa. uel lactuce sem
per alterent·i quibuscūqꝫ ēt suis ferculis
al·papa·lac semper pones. Et conueniēs si
bi ferculum erit panatella collatura furfu
ris parūper bulita lactuca cucumer portu
laca·pul·oꝛdei·et lac amigda·qđ sic fiat.

Lac quatuoꝛ se·frigidoruꝫ se·lactuce atqꝫ
papa·al· aq oꝛdei extracti facias et cum
tali amigdalaꝝ lac postea facies·⁊ ē in illo
casu cib⁹ optim⁹. uel tale facias lac cū suis
ferculis cōmiscen̄. Accipe se·papa·al·ʒ·iiij
se·lactuce·se·endiuie an̄·ʒ·i·quatuoꝛ se·fri
gidoꝝ·ʒ·vi. Et ex his cum aqua oꝛdei lac
extrahe in q̄ infrascripto hoꝛ·x·in infusio
ne dimitte ut acc̄·coꝛticū·papa·al·ʒ·ij·flo
rū nenufa·M·ij·ß·se·iusquiami al·ʒ i·ß·cū
hoc contusa in lacte prescripto hoꝛ·x·in in
fusione steterint exp̄ssio mediocris ex eis
fiat·et tali lacte i suis ferculis utere. Quā
tum ad potum uino utat̄ infusionis usnee
aut amomi optime tn̄ limphatum erit·qđ
si cū aqua lactucaꝝ aut cucurbite id fieret
nō eēt malū. nam uinū infusionis usnee aut
amomi bibitū somnū potenter prouocat
Auic·2°·can̄. In tertio uero can̄ in cap̄lo
de sabara unū ponit qđ in regimine sex re
rum nō naturaliū mihi ponere libet si. pati
entis extremitates cum nodosa coꝛdula li
gari doloꝛose facias·et cū eo lampades ac
censas tene ibi rursus plures sint cōfabu
lātes dehinc subito ligaturas solue·⁊ lam
pades extingue·et taceant confabulentes.
quia tā lampadis splēdoꝛ ꝙ confabulatio
spirit⁹ ad cerebrū trahunt·et pp ligaturas
ut doloꝛi natura succurrat spirit⁹ qui p ui
giliā uagantur retrahit. Quare his ōibus
subito factis coadunati int⁹ in cerebro spi
rit⁹ quiescunt·⁊ isto mō fit somn⁹ ut bon⁹
Auic·testatur. Et in hoc rex sex non natu
ralium regimen obseruan̄·in sabara termi
natur. ¶ Laus deo Amen.

¶ Cap̄lm septimum de his q̄ i cura ab ex
tra ueniunt applicanda.

Uaria in cura sabare ab extra ap
plicare ꝯsueuimus. ut lotiones
seu fomētationes embrocatiōes
linimēta unctiones emplastratiōes odora
menta seu suffumigia et caputpurgiā. Ac
cipiēdo caputpurgium p ōi liquoꝛe qui i
nasum infunditur. ut de his oꝛdinate i ca
pitulo presenti mentio fiet. A lotionib⁹ igi
tur sumas principiū. Accipe popu·fol·ui
is albe uinifere salicis fol·iusqami papa·
al·uiolarum et cānarū an̄·M·i·fiat decoc
tio de qua tibi eatque bꝛachia sepe lauent
seu fomētent. ¶ Uel alit̄ accipe uiol·M·
i·ß·floꝛum nenufaris·floꝝ camomille·flo
rum aneti·foliorum apij folioꝝ iusquiami
usnee an̄·M·i·coꝛtic·papa·al·coꝛticum ra
di·mandragore an̄··ʒ·ij·se·lactuce·se·poꝛ
tulace·se·papa·al·an̄·ʒ·i·ß·amomi·ʒ·i·con
tundātur·et fiat decoctio de qua tibijs at
qꝫ brachijs lotio seu fomentatio fiat.

¶ Uel accipe coꝛticum papa·al·coꝛtic·ra
dicis mādragoꝛe an̄·ʒ·ij·se·lactuce·se·poꝛ
tulace et papa·al·an̄·ʒ·i·fol·apij et alkekē
gi·fol·papaueris et iusquiami fol·nenufa
ris et uiol·atqꝫ camomille roß·ru·floꝛum
aneti an̄·M·i·fiat decoctio·de qua ut su
pra lotio seu fomētatio fiat. ¶ Quātuꝫ ad
embrocationes caue ne eas nec quicꝙ ali
ud cataroso capiti neqꝫ humoꝛib⁹ repleto
facias. nec hoc a tua mente unꝙ cadat. ¶
Nonnullos enim uidi qui sic inaduertēter
talibus usi sunt·⁊ pauperculus eger i eter
nam subetiam trāsiuit·alij in paralesi·alij i
spasmum·alij in apoplesiam et in consimi
les egritudines deueniunt. Tu ergo ne in
erroꝛem taleꝫ cadas caue·ubi ergo embꝛo
cationem facere libet accipe flo·camomil
le melliloti aneti corticū radicum mandra
gore sansuci an̄·fiat decoctio ex qua succes
siue abraso capite fiat embrocatio. Ut in
quit mesue materia existente melancolica
aut flegmatica salsa cōuenit. In materia v̄o
calida hanc facit embrocationeꝫ q̄·℞·fol·
mente apij alkekengi capitum papa·al·an̄
partes equales ex istis fiat decoctio et suc
cessiue embroca. Et ubi intensa ualde sit

caliditas. ℞. se. papa. al. se. lac. iusquiami et portul. añ. ℥. ij. ros. uiol. flo. nenufa. foliorum salicis ordei excorticati añ. ℳ. i. Ex harum decoctione fiat embrocatio. cap. brachiorum pul. atq; pedum linire sepe solem. Accipe itaq; lac mulieris que puellam peperit. ℥. vi. aq. ros. cucurbite aq. lactuce añ. ℥. ij. succi sempuiue iusquiami albi succi lactucarum añ. ℥. i. ß. olei de papaueres. ℥. iiij. olei uiol. olei mãdragorati añ. ℥. ß. agitent sil cũ uno albuĩe recẽtis oui. et in eo petie linee madefacte frõti ac timporib applicentur pedũ quoq; ac brachiorum pulsib. Et pp qd iminet periculũ qd supra dictũ ẽ. nõ piget replicare. scilz caue ne repleto seu cataroso capiti talia applices. Mandragoratum oleũ de quo statim mentio facta ẽ taliter facies. Poma mãdragore in cõi oleo conquassata pone. et in obturato uase in loco humido aliquot dieb mancat. dehinc super cineres calidos tñ cum modico aceti buliat quousq; ipm sit resolutũ et coletur ac usui reseruetur. Mesue uero succi pomorum mandragore complete maturitatis et olei sisamini añ. ptes equales accipit. et ĩ duplici uase ad succi consumptionẽ bulire facit. et ẽ in casu nr̃o peroptimum qd facias si libet. ¶ Linimentũ aliud bonum quod ℞. aq. rasure cucurbite. ℥. vi. olei mãdragorati. ℥. iij. albumen i. recẽtis oui lactis mulieris que puellã peperit. ℥. iiij. simul agita. et ut supra locis pdictis appone. ¶ Alij ex pul. cortic. radicis mãdrago cum lacte mulieris et albũie recentis oui loca predicta liniunt. tale. n. linimentũ somnũ suauẽ inducit. Alij se. papa. al. subtiliter pulucrizati. ℥. ij. accipiunt lactis mulieris. ℥. vi. et cum albumine uno oui et modico aceti linitionẽ ut supra faciunt. ¶ Noster uero bon mesue caliditate existeti intẽsa hoc faciebat linimentũ qd. ℞. croci. ʒ. vi. cassie lignee. ʒ. ij. opij. ʒ. v. dissoluant cũ oleo ro. aut mandragorato. et linitio ut supra fiet. ¶ Oleum itaq; ipse bonus Mesue infrascriptum faciebat. et ipz acc. opij ʒ x. se. lactuce. se. iusquiami al. se. mãdragore añ. ʒ. v. corticis papaueris al. ℥. i. ß. contundant. dehinc acc. corti. radi. mandragore cap. papa. al. añ. ʒ. vi. conquassent et buliant in libris. vi. aque ad cõsumptionem medietatis. et de hac decoctione. lib. ij. accipe olei sisamini uel cõis librã unam. Cum his res infrascriptas contusas misce et in uase duplo ad cõsumptionẽ decoctionis. omnia buliant colet. et postea et usui reseruet. de illo sepius bon mesue loca prescripta liniebat. ¶ Si unguẽtis uti libet accipe olei mãdragorati. olei nenufaris. olei anetini añ. ℥. ß. pul. se. iusquiami al. radic. mãdragore añ. ʒ. ij. succi semperuiue. ʒ. vi. cere quantum sufficit fiat unguẽtum. quo loca sepe dicta inunge. ¶ Uel accipe olei nenufaris. olei anetini. olei uiolati. olei mandragorati añ. ℥. i. cere parum. et fiat unguẽtum. quod ẽ somniferum suaue satis. ¶ Practicantes moderni unguento populeõ cõiter utunt. et ẽ ualde securum. ubi tñ necessitas te cogat tam in linimẽtis quam unguentis opium secure addere poteris cũ taliter dosando ut in. ℥. iiij. linimẽtorum ponas opij ℈. ij. croci. ʒ. i. et utere. ¶ In duab uero. ℥. unguẽti pone. opij. ℈. i. croci. ʒ. ß. et erit res cum securitate suauẽ somnum inducens. ¶ Ex emplastris dñs mesue in hoc casu tale facit singularissimum quod accipit lactuce portulace semperuiue herbarum iusquiami et solatri añ. ℥. ij. mucillaginis psilij. ℥. iij. farine fabarum et ordei añ. ℥. i. ß. opij. ʒ. i. ß. olei mãdragorati et rosati añ. ℥. ij. ß. bulliãt omnia sil donec uelut pulmẽtum fiat. et cũ fuerit infrigidatum embrocatione per prius facta tipora atq; frons ẽplastrent. ¶ Fiũt ẽt in locis predictis emplastratiões ex folijs iusquiami conquassate uel mandragore grassulẽ maioris semperuiue uitis albe uẽnifere fol. salicis uel lactuce cum quib tamẽ ex oleis predictis de quo magis libet adde pro libito ac si libet parum aceti. tñ sine aceto ualet. Et necessitate urgente maiori adde opij parum croci quoq;. Nec timeas in tediosa sabara hoc facere capite non repleto et patiente colerico iuuene ualde existẽte. uel qui intens febriat. ¶ Aliud emplastrum in hoc casu singularissimum. ℞. succorum semperuiue lactuce foliorum solatri foliorũ salicis añ. ℥. ij. pul. se. aneti uio. papauc. al. corticis radic. mandragore. et

cor̃ticis.papaueris al.añ.ʒ.i.granorũ sola
tri.ʒ.iij.mucillaginis psilij.ʒ.i.icorporẽt
simul.et fiat emplastrum. odoramẽtũ seu
suffumigium nostrũ bonum.et nr̃ bonus me
sue tale faciebat. ¶ Rx rof. uiol. fol. salicis
añ.ʒ.i.sandalor̃ muscatellor̃.ʒ.ß. florũ ne
nufaris.ʒ.i.ß.corti.papa.al.corti.radicum
mandragore añ.ʒ.vi.contundant.et ponan
tur in ampula uitrea aqua ro.plena.q̃ ob
turet.et sup cineres calidos usq; ad cõsũp
tionem tertie partis buliant successiue. ob
turet. patiens per nares fumum recipiat.
¶ Uel facies sic. Rx.ligni aloes.ʒ.ij.florũ
nenufaris corticũ radicum mãdragore añ.
ʒ.i.uiolar̃ sãdalor̃ muscatellor̃ camomil
le añ.ʒ.i.ß.opii.ʒ.i.ß.cõquassent.et buliãt
in amphora aque ro.plena bñ obturata et
cera.ut supra ad tertiam partẽ consumpta
ut supra fiat. Opiũ quoq; odorare ut uete
res ferũt somnum inducit. ¶ Uel tale faci
as odorãdum pomũ. Rx.opij.ʒ.iij.sc. papa
ueris al.sc lactuce sc.papaueris nigri añ.
ʒ.ß.corticũ radicum mãdragore corticum
papaueris albi grana alkekẽgi grana sola
tri.añ.ʒ.i.ß.sc.aneti. ℈.iiij.cassie lignee li
gni aloes añ.ʒ.i.flor̃ nenufa.ʒ.ij.conficia
tur pomũ cum mucillagine dragaganti q̃d
sepius odoret. ¶ Uel facias sic. Rx.radices
herbã et fruct' iusquiami. de q̃bus extra
he succi.lb.ij.succi edere arboree.succi la
ctuce.succi solatri.succi cicute añ.lb.i.sc.
iusquiami sc.papaueris nigri añ.ʒ.i.ß.opij
ʒ.i.ß.corticum radicũ mandragore.ʒ.ij.ß.
cõtundant ista.et infundant in succis ĩfrigi
datis et in loco humido per diem cum sua
nocte infusione permaneãt. dehinc fiat ex
pressio fortis in qua spõgiã infunde. quã
ĩ sole desicca totiens eã infundendo donec
cũm illũ totũ biberit. talis.n.spõgia sepe
et sepius odorata somnum suauiter inducit.
Et si hec eã seu cuiusuis alterius approxima
ti patiens tuus nimiũ dormiret sepe spõgi
am in aceto fortissimo infusã odoret. Uel
succũ rute naribus impone aut semen petro
cilini aut apij aut feniculi in aceto buli in q̃
spongiã infunde.et naribus sepe applica. Ca
putpurgia in isto casu nõnulla sunt conue
nictia accipiẽdo put supra dictum ẽ caput
purgiũ p oĩ eo q̃d per nares attrahit.et in
isto casu optimũ ẽ si de oleo magistrali su
prascripto fiat per nares attractio. Conue
nit quoq; oleũ de papa.de nenufare et ole
um mãdragoratum. Uel hoc facias caput
purgiũ. Rx.croci thuris mirre sãdarace
añ ʒ i.corti.papaueris opii añ.ʒ.i.ß.ducã
tur oĩa sil' in mortario cum.ʒ.ij.olei ro.et
de tali per nares trahat. ¶ Mesue uo opij
cãphore añ.ptes equales accipiebat. et ad
quãtitatem duor̃ granor̃ cũ modico olei
uiol.dissoluebat aut rof.seu cucur.et ĩ na
sum distillabat. ¶ Rasis uero duo grana
camphore in aqua rof.dissoluebat et attra
hi per nares faciebat.hoc aũt ut inquit sua
uem somnũ inducit. Et in hoc cor̃ q̃ ĩ cura
sahare ab extra sunt approximãda dictio
terminet. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Capitulum octauũ de his que in saha
ra sunt applicanda ad intra.

In cura sahare tam opiata q̃ non
opiata cõuenientia plurima ad in
tra dam' q̃ capl'm pñs per ordinẽ ponet.
¶ A non opiatis igit' principiũ sumens
sic facies. sc.papaueris al.ʒ.ij.aceti. corticũ
eius.ʒ.ij.contũdãtur.super quib'.ʒ.viij.aq
proijce.et cum horis decem adminus in ĩ
fusione steterint.fiat fortis expressio. que
cum modico zuchari tuo patienti cuz dor
mitũ uadit tribue. et si fortius loco zucha
ri sirupi de papa.ʒ.i.ß.pone.uel hunc faci
as pul.qui recipit cortic.papaueris al.ʒ.
v.panis biscocti.℈.iiij.sc.aneti.sc.anisi añ.
ʒ.masticis sc.lactuce sc.portulace añ.ʒ ß.
sc.papaueris al ʒ.ij.sc.papaueris nigri.ʒ.ij
zuchari q̃tum libet.et fiat puluis cuius si
ne zucharo dosis prescripta a decoctione
erit a.ʒ.i.usq; ad.ij. ¶ Sed quia hec passio
est tãtum importuna ut cũ nullo prestrip
torum placari queat ad opiata transire ne
cesse est. Sed anteq̃ aliq̃d ipsorum exhi
beas casus qui sequntur obserua. ¶ Primus
nisi in uirtute constante opiatum nullũ da
bis. ¶ Secundus uero nisi quoq; patientẽ
calidum semp inueneris. ¶ Tertius nõ erit ĩ
aliq̃ humorib' repleto opiatũ exhibẽdum
nisi ĩ totũ uel in pte maiori ille humor fue
rit euacuat'. ¶ Quarto uero nullo tempore

opiatum prebeas nisi pri⁹ cetera nihil pro fuisse cōprehendas. ¶ His ɔditionib⁹ pre notatis cū deliberas opiatū dare. fac ut pa tiēs tuus leuiter cenet. et illinc postea ad horas quatuor exhibere secure poteris. ¶ Et ut adhuc ad actum praticū deueniam. accipe decoctionis suprascripte. ℥. iiij. siru pi uiol. ℥. i. ß. opij grana. vi. croci. ʒ. ß. thu ris. ℥℥. añ. ℈. ß. hec cōquassata in petia ra ra ligētur. ⁊ sirupus prescriptus clarificet̄ ⁊ dum bullit prescripta petia in eo bulliat q̄ sepius exprimat̄. et talē sirupum excola tū tuo patienti tribue. In robusto autem loco uio. sirupi illius de papauere. tm̄ dem pone. Uel talem facias magistralez sirupū in illius casu conuenientissimū qui. ℞. uiol. ordei añ. M. i. sticados. M. ß. corticū pa pauerís al. ℥. ij. se. lactuce e se. endiuie añ. ʒ. iij. quatuor se. frigi. añ. ʒ. i. ß. se. papa. al. ℥. i. se. papa. nigri. ℥. ß. conquassent̄. et i li. iiij. aq̄ fiat decoc⁹ usq3 ad medietatis cōsump tionē. q̄ colet̄. et cum. lb. ij. zuccari sirupus fiat. qui collat⁹ usq3 ad spissitudinē dequo quat̄. et dū sic coquit̄ in eo ifrascripta bu liant. ℞. croci ʒ. i. ß. thuris sandarace pipe ris longi cassie lignee añ. ʒ. i. opij. ʒ. vi. con quassata in petia rara ligētur. et dum sic in sirupo bulit sepe exprimat̄. cuius dosis ē a. ℥. i. usq3 ad. i. ß. cū qua libuerit decoctio ne. ¶ Uel facias sic. accipe usnee uio. flor nenufaris se. papaueris al. et nigri lactuca rū añ. M. i. corticū papaueris al. corti. mā dragore. se. lactuce. papaueris nigri añ ℥. i. se. loly. ℥. ij. se. papaueris al. ℥. iij. se. iiij. frigidor. ℥. ij. ß. cinamomi nucis mūscate. ℥℥. gar. añ. ℥. i. ligni aloes macis añ. ʒ. ij. mirre thuris añ. ʒ. ij. ß. croci. ʒ. iij. opij. ʒ. i. ß. hec oīa sil' ad alembicū sublimen̄t et fiat aqua de qua ab. ℥. ß. usq3 ad. i. dabis. ⁊ est res deilcata satis tā cū zuccaro q̄ȝ sine zuc caro. ¶ Uel facias sic. ℞. loly. se. iusqnia ni añ. lib. ß. se. portulace. l. ß. se. mandrago re. ℥. iij. se. papaueris nigri se. grassule ma ioris se. cicute se papaueris ru. se. allzelzen gi añ. ℥. iij. quodlibet per se subtiliter pul uerizet̄. postea in uase aliquo oīa sil'i loco humido reponant̄. ⁊ ibi p dies quinq3 aut sex maneāt. aut dehinc accipe succi grassu le maioris succi folior uel radic. iusquiāi succi fol. papaue. rubei lib. ß. opij. ℥. i. oīa si mul misce. ⁊ per alembicū aquā distilla de qua ab. ℥. ß. usq3 ad. i. dabis. ¶ Poster bo nas Mesue trociscum hūc plurimum co mēdat q acci. se. lactuce portulace papaue ris al. se. citruli excorticati añ. ʒ. v. succi liq ricie amidi draganti opij añ. ʒ. i. ß. terantur oīa fient alcohol. et fac cum mulcillagie psilij trociscos quor dosis ẜm mesue ē a ʒ. ij. usq3 ad iiij. tu āt. ʒ. i. solū dabis. nisi in uenis bñ robustus fuerit i tpe calido. ⁊ cū intensa fe. tūc. n. p libito dosim adauge. Et sic hēs que tā ab intra q̄ȝ ab extra in cura sabar̄ ueniunt approximāda. q̄ huic tracta tui finem imponunt. ¶ Laus deo. Amē.

¶ Capitulū nonū epilogando in se totū ordinē in cura sabare obseruando ɔtinēs.

Ibet pscripta oīa q̄ in cura sabar ɔuenīūt te ad actū praticū dedu cēdo sub epilogo q̄dā describer. Cū igit̄ ad patientē tuū ueneris. q̄ sit hui⁹ sabare cā pquire. ⁊ ẜz cāe illi⁹ exigētiā sex rer nō naturaliū regimē ordinabis. dehic si cā fuerit extrinseca ad cōtrariū illaȝ uer te. Si āt itrīseca ⁊ dolores cā fuerint illos seda. si fe. put conuenit eas curabis. ¶ Hu mor āt sabarā efficiens put supra te docui digerēdus ac euacuādus erit. dehinc ad lo calia ueni ⁊ ad lotiones primo seu fomēta tiones. ⁊ ubi non sufficiūt ad embrocatio nes et si ipse non sufficerent statim p⁹ eas linimēta unctiones emplastrationes facito qbus non sufficientib⁹ ad odoramenta seu suffumigia uenias. ¶ Ultimo āt ad caput purgia ⁊ sic ordinate ut statim dictū ē face re debes. Uer ubi ista non cōtulerit ad ea q̄ ad intra sumūtur ueniendū erit. Nō sūt tñ q̄ applicātur exteri⁹ dimittēda. et tunc a non opiatis principtū facies. et illis non conferentib⁹ uenire ad opiata necessarium erit. sed tūc illic descriptos cañ. obserues facito. Si igit̄ sic ordinate ad sabare curā processeris ifirmo tuo salus et tibi honor grādis consequet̄. Et sic cum omnia ad sa bare curā pertinentia descripta sint. tracta tus hic digne finem recipit. ¶ Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Tractatus quintus decimus de melā
colia et mania in se. xvi. continēs capl'a.

¶ Primū capl'm de notificatione melan
colie atq3 manie.

Melancolia atq3 mania sunt q̄das
dispositiōes cerebri preter na
turam per quas lesio imaginati
ue seu estimatiue aut utriusq3 sil' accidit.
sed q̄bus in locis hec fiant uidendum est.
¶ Pro q̄ sciendū quinq3 esse principales
uirtutes cerebri organice cōdistinctas. ut
prima primi doctrina sexta cap° quito ex
perimur. nāq3 in nobis uirtutem unā inesse
q̄ act⁹ ōes exteriorum sensuum deprehendit.
nullus. n. ipsorum ē sui act⁹ perceptiuus. s3 ob
iectum suū solu3 dephendit. ut uisus colo
rem. auditus sonu3 ⁊ sic de alijs. nec aliqđ
istorum ē uisio seu auditio. Cū igit̄ percipi
mus nos uidere. audire. gustare et cetera
q̄ i nullū exteriorum sensuū ut p3 reduci po
test uirtutē unam cerebri hoc facientē assi
gnare necesse ē. et hec ē quā phi sensū cōe3
appellant. cui⁹ sedes ē i prima parte primi
uentriculi cerebri. In secunda uero ponit̄
fantasia cui⁹ ē species sensibiliū ipis abeun
tib⁹ reseruare. sed p⁹ act⁹ ⁊ operationes sen
sus cōis aliam cerebri uirtutem cōprehen
dimus. q̄ cōplexa format compōit et diui
dit unū ex altero cōcludit. et sic silogizat.
⁊ illa uirt⁹ prout deseruit itellectui dr̄ cogi
tatiua. prout aūt extimatiue dr̄ imaginati
ua. et hoc in prima pte secūdi uentriculi ce
rebri. q̄ si rōne male qualitatis aut humo
rū siue spirituū in ipsa existentiū preternatu
raliter disponat̄ ab operationib⁹ sibi debitis
imaginatiua seu cogitatiua puertit̄. Cū q2
uirtutē hanc insensatas species ex sensatis
elicere non posse a pristinis phis deprehē
su3 sit altiorē aliam uirtutē q̄ hoc efficeret
assignare necessariū fuit. Et per hanc non
solum insensatas species a sensatis elicim⁹
ut sunt species amicitie inimicitie et sil'es.
sed ēt per ipam quid conueniens et quid i
conueniens. ac quid fugiendū. quid prose
quēdum iudicam⁹. ⁊ hec in posteriori pte
secūdi uētriculi situat̄. Cūq3 huius uentri
culi ps secūda preternaturaliter disponitur
seu spirit⁹ existētes in ipsa rō seu extimatio i
terdum in homine perturbat̄. ¶ Datur et
uirtus alia pure reseruatiua cuius organū
ē in posteriori uētriculo cerebri in quo q̄n
tū ad ppositū nr̄3 lesio nō fit illa nanq3 ta
les reseruat species quales eidē presenten
tur. unde quosdā uidi melācolicos qui li
berati ōium q̄ uiderant ac fecerant in pe
roxismo recordātur. et sic quales tūc me
moria species acceperat representat. ¶ In
sensu āq3 cōi q̄ntum ad meū ppositū lesio
nunq̄ accidit taliter cuius suū fert iudici
um qualiter sibi ab exterioribus sensib⁹
pñtatur ut imaginationib⁹ oculorum ē uide
re qui humiditate iter humorē cristalinu3
⁊ corneā existēte corā oculis patientis uide
re aīalia uolatilia iudicāt. et hoc ē q2 talis
aqua suam in uirtute uisiua sil'itudinē rep
sentat. et sicut falsū sensui cōi pñtat̄. ita ima
ginatiua falsa imaginat̄. ¶ Et idē in scotho
mia accidit. uapor nāq3 grossus ad poste
riorē uisiuā per neruos obticos aut p uias
alias occultas ueniēs in uirtute ipsa uisiua
similitudines suas repñtat de quib⁹ talit̄
sensus cōis iudicat. Taliter. n. iudicat qua
liter sensus uisus eidē repñtat. ⁊ sic ipe er
rare non dicitur. ad propositum tamen no
stru3 erat imaginatiua illud quod non est
concludendo. Et hunc errorem considera
mus illum autem qui a sensu cōmuni pro
uenit nequaq̄. Et ita in frencticis contigit
qui propter eleuatos ad uirtutem uisiua3
uapores iudicant se mortuos uidere. uel
alia scđm uaporum illorum uarietate3 uel
fortificationem aliquarum specieru3 i fan
tasia reseruatarum. in quibus in capitulo
de hereos infra. Interdum aute3 uapores
illi ad auditiuā uirtutē perueniunt. et tūc
tubicinas et alia instrumenta musicalia au
dire sepe iudicant. et sic non in sensu com
muni sed in imaginatiua. igitur falsu3 ima
ginante extimatiua sepe illud fugiendum
iudicat quod prosequēdum erat uel econ
tra. ¶ Ex quibus omnibus patet in mania
et melancolia has duas uirtutes solum le
di. imaginatiuam scilicet extimatiuam ue
rū ex his duab⁹ stat alterā ledi. alterā uero
nō cū disticta ut patuit hēant organa. vñ
q̄dā bñ imaginant̄. in quibus tamē actus

estimatiue corrupti sunt. ut tertio de acci denti capitulo 5° de Tesillo medico recitat Gal'. qui falso in angulo domus eẽt tubicinas imaginabat̃ tanq̃ tñ nocinos expellẽdos iudicabat. in hoc. n. estimatiua nõ peccabat. Econtra ãt uir al' bon⁹ faciebat qui uasa uitrea eẽ cognoscens euntib⁹ et redeũtib⁹ a fenestra ꝓyciebat q uasa ampli⁹ non hñs puellã q3 ꝓiecit quarto interioꝝ. 2° capitulo. In h°. n. ut p3 estimatiua ꝛ nõ imaginatiua lesa erat. ¶ Cum tali exꝓiectione frangi nec puellã ledi iudicaret. ꝛ sic p3 imaginatiuam interdũ et interdũ estimatiuam ledi. q2 tñ illoꝝ organa sunt ꝯtinua. imaginatiua raro ledit̃. q2 estimatiua q̃q3 ledat̃ ꝛ ꝯtra ut experiẽtia cõtinue docet. Uerũ respectu organi imaginatiue uel estimatiue uariaꝫ ꝑternaturalẽ dispositionẽ uarii ac diuersi actus corrupti ꝓducunt̃. cui⁹ cã interdũ melãcoliã ꝛ interdũ maniam hanc passionẽ appellam⁹. ¶ Melãcolia tñ tanq̃ gen⁹ se h3 ad maniam. unde antiqui plurimi capl'm pñs de melãcolia solũ intitulãt. q̃ ꝓprie sumpta semper ẽ sine rixa. mania uero nunq̃. hec ãt passio melãcolia taliter generat̃. aĩa. n. suis in operationib⁹ sensibilibus ac uoluntariis utit̃ spiritib⁹ q sunt in cerebro tanq̃ instrumẽto tertio de interiorib⁹. vi. cap°. et hi sui de natura lucidi sũt et clari. Cũq3 q̃uis cã obscuri fiãt. timet ac tristat̃ aĩa. ut in extrinsecis experimur. q2 tristat̃ in tenebris. ꝛ in luce letat̃. unde ꝯstantinus ĩ libello de melãcolia sicut sol inquit nebula seu fumo interueniẽte lumẽ amittit. sic melãcolicoꝝ mens fumis colere nigre ad ipsam ascẽdentib⁹ turbida fit. ꝛ obuiat ne splẽdor suus euagari possit. ꝛ rem iudicet ꝑm ꝙ sit et cetera. Unde Auerois sup cantica de ꝓprietate inquit melancolie ẽ offuscare aĩaꝫ. iõ melancolici cãꝫ timoris secũ ferunt. ut ĩquit Aristo. et Gal'. tertio interioꝝ cap° allegato. ꝛ quinto de accidenti ꝛ morbo in fine. oppositũ ĩ sanguineis contingit. Unde Auic. vi° naturalium. Cu2 aĩa inquit fuerit hñs ſpm applicari aptũ pati ex letis ꝛ q̃libet ex cã letabitur. Cũ igit̃ humor melancolic⁹ ſ hc fit tenebrose fumi ab eo resoluti et spiritib⁹ commixti eos obscuros ac tenebrosos efficiũt cuius cã tristat̃ ac timet aĩa ad bonũ intellectũ. q2 Auerois 2°. colliget de actione cogitationis ꝛ imaginatiõis uult aĩaꝫ nõ posse tristari et cetera. Sed hoc nihil ad ꝓpositum nr̃m. q2 hoc tanq̃ medic⁹ q artifex ẽ sensitiuus. ꝛ non tanq̃ phs loquor. Ad ꝓpositũ igit̃ ſps ab illis fumis obscuri facti aĩe tristitiam atq3 timorẽ iniciunt. cui⁹ cã tam in cogitationib⁹ q̃ in iudiciis uariat̃. uelut gustui lingua infecta colera in fe. accidit qui q̃libet poculum q̃tũcunq3 dulce amaꝝ iudicat. Et idẽ accidit si cerebruꝫ aliqua frigida materia et sicca fuerit infectũ. q2 tũc ſps q̃tũcunq3 clari ad cã uenientes per cã infectioneꝫ tenebrosi fiunt. Idẽ Auic. melãcolia ĩquit ẽ mutatio estimationũ ꝛ cogitationũ a cursu natãli ad corruptionẽ et timorẽ ꝛ maliciaꝫ ꝑꝑ cõplexionem melancolicã facientis siluestrẽ spiritũ cerebri interius ꝛ faciẽtis ipm timiduꝫ ꝑꝑ tenebras ipsius. sicut tenebre exterisece te licitant et timorem faciunt. Et subiungit ꝙ complexio frigida ꝛ sicca ẽ cõtraria spiritui debilitans ipm sicut cõplexio calida ꝛ humida. ut cõplexio uini ẽ conueniens ꝛ confortãs. Ex quib⁹ oĩbus p3 ꝙ in uentriculis imaginatiue ꝛ estimatiue hec passio melancolia generat̃. nam si in eis melancolia naturalis ebulierit siue in qua parte nostri corporis fuerit obscuros fumos ad eos mandans. aut ad eos aliqua mala qualitas frigida et sicca siue materia pa°. quam melancoliam proprie dictam appellam⁹ generat̃. q̃ ut infra dixeriꝫ species infinitas h3

¶ Sũt. n. ut inquit cõstantin⁹ ubi supra aĩe. passiones occulte ꝑꝑ incõpassibilitatẽ sue essentie. Quis. n. posset inuestigare rõnes imaginatiões ꝛ memorias aĩe quot et quãte sint in uno q̃q3 fil'r hominũ astutias qs cõprehendere posset. Cũ igit̃ he incomprehẽsibiles sint et idifinite. sic ꝛ species melancolie. unde quidam cerebri casum timẽt se eẽ gallos putant. ut padue quẽdam nobilem uidi qui brachia concutiens ueluti gallus cantabat. ¶ Quidã se putãt eẽ uasa uitrea. et sic infinitas uarietates in istis melãcolicis iuenies. Aliunde ãt adducit̃

colera ⁊ cinis ī cerebꝛ remanēs aut aliūde ad ipm fumās maniā efficit ꝙ lupinum demoniuꝫ appellamꝰ patiēs enīꝫ lupi ferocitatem in se hēt. qꝛ rixat̄ uerberat mordet ⁊ alios lupinos actus exercꝫ ⁊ hūc uulgares demoniū lupinū ī se hēre aiunt. ⁊ maxime ignorātes pizochary iō demoniū lupinum appellamꝰ. Aliqñ sāguis adurit̄ ⁊ in cerebro existēs seu ad ipꝫ fumās māie spē aliā efficit quā maniā caninā apellamꝰ. qꝛ talis ⁊ si iterdū rixat̄ qꝛ mlīa nota ab adustione pueniens rixa caret cōtinue qñ tñ ridet ⁊ ueluti canis tripudiat̄. Ex adustione ḡqꝫ rā mlīe naturalis quā flātis fit sepe mania cuius actus ꝺm uariaꝫ ipiꝰ mlīe dispōnem diuersis in mōis uariat̄. nulli tñ eoꝝ arixa taliter sūt exempti quin rixētur iterdum. Ex quibꝰ oībꝰ pꝫ qꝺ accipiēdo mlīaꝫ put est genus ad maniā est qdā pternaturalis dispositō ab aliqua mala q̄litate frida ⁊ sic ca sine materia ⁊ hūoꝛ melācolico ī medio cerebri uētriculo existēte. et ad ipm aliūꝺ fumāte pueniēs per ꝙ ymginatiue seu extimatiue seu utriusqꝫ debite opatiōes uariantur. pꝫ ēt quid sit mania lupina ⁊ canina ac queuis alia. qꝛ mania lupina est talis dispō ⁊c̄. a colera adusta pueniēs. Mania uero canina ab adustione san. ⁊ alia q̄uis mania ab alioꝝ hūoꝝ adustione. Et sic pꝫ quid sit mlīa proprie dicta quid sit mania lupina canina ⁊ quecunqꝫ alia. Laus deo. Amen.

Capitulum secundum de causis manie ac melancolie.

Ause melancolie seu manie unde cūqꝫ fiat extrinsece ⁊ intrinsece eē possūt. Extrīsece quidē sicut aer excessiue calidus ⁊ siccus potēs resoluere spūs ⁊ hūores adurere aut frigiditas ⁊ siccitas eos efficiēs ꝯgellare sufficiuꝫ exercitiū balneu calidū ⁊ siccū. Ego āt āno elapso quedā gutosuꝫ adustū uidi qui ut liberet̄ a guta ad balnea de aquis accessit ⁊ a guta liberatus maniacꝰ factus est. Superflua uigilia hāc passionē sepe efficit. lōgaqꝫ famis tollerātia. ut in istis pizocharys robustis sepe accidit qui tāto cū feruore p ieiuniuꝫ deo seruire perquirūt. ꝙ maniaci efficiūt ut ipe uidi. Itē cōiestō superflua facit ut reꝝ potissie calidaꝝ q̄ uim habēt adurēdi. ut porri cepe alia. ℨℨ. piper grana padisi ⁊ similia. ⁊ oīs potus tā naturalꝫ quā artificialiter calidꝰ ut uinuꝫ potēs nectar sicut mellicratū uñ ex potētis uini bibitione in mea domo alamani duo ī mēse uno melancolici facti sūt unꝰ scriptoꝛ cōplexione sanguineus cātabat semp ymnos alter famulus a stala beatuꝫ Bernadinū interficere uolebat qꝛ cuꝫ male italicū intelligeret. s. qꝛ Bernardinus predicādo cū manu sigᵐ faciebat. ꝺ se semp loqui dicebat. ꝙ pati ñ poterat. Cibaria rursuꝫ q̄ apta sī ī hūo reꝫ melēcolicū cōuerti ūt fabe lētes ⁊ substātia legūiūꝫ caules eruca folia rapaꝝ ⁊ talia caro capꝛ, yrci caro leporina ceruina. uacia anatis āsex ⁊ silīa. Et oīs carc salsa pisces salsi caseus antiquꝰ acetū uinū nigꝝ grossum ⁊ turbidū ⁊ oīa acetosa. Eꝫ inter cetea que hāc passionē sepe efficiūt. sūt superflua quedā aīe accidētis ut igēs timoꝛ odiū assiduitas study assiduitas tristicie. assidua quoqꝫ circa rem unam cogitatio. Nihil eni ut inquit Auic. hñtibus mlīam nocibiliꝰ ꝙ timoꝛ ⁊ solicitudo tertio cañ. fē pria caplō de cura melācolie ⁊c̄. Unde Gal. terꝰ affoꝝ comēto. 22ᵒ. mltos īquit uidimꝰ ꝓpter odiū melācoliā incidisse ⁊ iō potissime quoꝝ corpora ad hec apta sunt. Superfluꝰ itē coitus ⁊ in ualde potēte ab eo nimia abstinētia melācolicū efficiūt pp corruptionē spermatis ⁊c̄. ut in uiduis ⁊ uiri potētibus ⁊ in istis bonis relegiosis. ex spmate ultra mōm retēto sepe cōtingit Quātuꝫ uero ad cās intrīsecas ut ī pcedēti caplō dictuꝫ fuerat cā eē pōt melācolia naturalis ⁊ ipa quouis p adustionē facta nō naturalis. Sanguis iteꝫ colera ⁊ flācū per adustionē aut cōgellationē ī mlīaꝫ cōmutant̄ pōt consimilꝫ mala cōplexio cerebri frida ⁊ sicca sine materia. huiꝰ passionis eē cā uel hūores q melācoliā efficiūt nō semp sūt in cerebro. sꝫ interdū ī aliquo pticulari mēbro aut in toto qui tūc ad cerebꝝ fumātes hāc melācoliā passioneꝫ inducūt uñ qñꝫ hec materia in testibꝰ cōtinetur. ⁊ reibꝰ ⁊ matrice ī splene ī spūalibꝰ

ut stomaco miseraicis in epate in ypocun
drys in testinis ꝛ in mirach. ꝛ quãdoqꝫ in
ambitu totius ut ĩ uenis. scilicet ꝛ artarys
ꝛ in eis. enĩꝫ sepe aduruntˀ hũores qui ad
cerebꝝ fumãtes mľicam passionẽ inducũt
ꝛ hãc totius cã ꝓuenire dicitˀ. unñ bonꝰ Ra
sis ꝛ aly ꝑores qdã ad hoc tres mľie spẽs
eẽ dixerũt. ¶ Prima que fit a capite. ¶ Se
cũda que a miseraicis epate ypocũdrys mi
rach. ꝛ talẽ melãcoliã mirachiã appellãt. a
mirach. ñ tñ ꝓprie mirachiã ipaꝫ accipiũt.
sꝫ pro epate miseraicis ꝛ alys mẽbris sb
eo existẽtibus. ¶ Tertia q̃ ab hũore intra
uenas ꝛ artarias. i melãcoliã cõmutato ꝛ
talẽ dicimꝰ a toto fieri. Retẽtio quoqꝫ mẽ
struoꝝ ac eõroydaꝝ alterꝰ hũoris adusti
seu fluere cõsueti. flobotbomie quoqꝫ uel
farmatic fieri solite dimissio in summa cãe
sũt manie ꝛ melãcolie. ¶ Laus deo. Amẽ.

¶ capitulum tertium de manie ac melãco
lie demõstratiuis signis.

Q Uedã ex melãcolie signis sup ipaꝫ
ꝛ q̃daꝫ sup ipiꝰ cã s significãt. Nã
quãtũ ad ꝓpositũ spectat ut ex Rasis. ꝛ an
tiquoꝝ quorũdã snĩa colligi põt tres sunt
mľie gradus. pro quo super eã possumus
cognoscere. ꝑmus ẽ falsa cogitatio. ¶ Secũ
dus illa falsa cogitata loqui. ¶ Tertius est
locuta exequi. ¶ Quãtũ ad primũ si queꝫ
piã sine cã timere tristari sollicitudinẽ di
ligere ac ũelociter irasci. qua ꝺ cã a suo re
mouetˀ ꝓposito ex quacũqꝫ cã facilitˀ ira
scitur talis flã. cogitat. ꝛ tũc primum mľie
graduꝫ adeptus ẽ. Sꝫ cũ ꝺ his que sine cã
timẽtur loquitˀ ꝛ ꝙ nõ est fiẽdũ indicat.
talis ad secũduꝫ melãcolie graduꝫ iã ꝓue
nit. ¶ Cum aũt facto cõplet ꝙ facto ĩ men
te ꝑceperat hũc ꝑfecte melãcolicuꝫ dices.
¶ Per hos igitur tres gradus melãcolicũ
factũ cognosces talia enim ꝑ cohitãtes ꝛ
domesticos familiares facile dephẽduntˀ
qꝛ nr̃c tp̃e sanitatis ĩtellecte cũ a priorибꝰ
muatare uideantˀ in hanc passionẽ ĩcidisse
scias uerbigr̃a si ĩtelligimꝰ aliquẽ nãliter
uanũ facũdũ uel iracũdũ ꝛ huiꝰ uanitateꝫ
facũdiã aut irã cõmouisse in tali dicemus
metis eẽ morbũ. ecõtra uero timidũ factũ
iracũdũ ꝛ audacẽ. ¶ Cognito itaqꝫ melan

colico supest ad cãrum cognitionem deue
nire. Et prio de extinsecis nã si caliditas
exterior aut friditas excessiua ĩ cã fuerit
aut superfluũ exercitiuꝫ uigilia supflũa ni
mia famis tollerãtia. nimia quoqꝫ r̃pletio
ꝛ reꝝ potissime que ĩ capľo de cãis nume
rate sũt aut supflue aĩe accidẽtia unñ super
fluus coytus seu abstinẽtia ab eo sicut ĩ ui
ris potẽtibꝰ uiduis ꝛ relegiosis. per patiẽ
tis aut astãtiũ relationẽ dephẽdes. ¶ Quã
tum ad causas intrinsecas an ꝑ ꝓprietateꝫ
an ꝑ cõitatẽ hec fiãt ĩuestigãdũ erit. ¶ Si
igitˀ melãcolia ꝑ ꝓprietatẽ fiat qꝛ sit cere
bralis aut a sola mala qualitate aut ab ea
cũ materia fiat. ¶ Si soluꝫ fuerit mala q̃li
tas oĩa ĩdifferentˀ patiẽs ipse timebit ꝛ ꝙ
maxĩe mortuos res nigras ꝛ tenebras ꝛ
ex cõsitĩbꝰ locutiõibꝰ. solũ terretˀ ꝛ tľis ẽ ĩ
ꝯtinũis ãxys cogitatiõibꝰ nec ullã ĩ capite
grauedinẽ sentiet. ꝛ ẽ patiẽs ut plurimuꝫ a
generatiõe melãcolicus. ¶ At ubi ĩ cã mã
sit patiẽs grauedinẽ sentiet dolor capitis
scotomia. ṽtigo ĩsõpneitas uľ alie capitis
egritudines precesserũt sepe ĩ locũ unum
uisum fingit a quo si quis eũ remouetˀ uo
luerit irascitˀ plꝰ alys solicitudinẽ diligit.
¶ Et ĩ assiduis cogitatõnibꝰ ꝑmanet potisi
mũ auteꝫ signũ hoc fuerit si cetera mẽbra
sana deprehẽdas. ¶ Qꝫ si peccãs humor
melãcolia sãguiea fuerit patiẽtis actꝰ cũ ri
su erũt atqꝫ gaudio spaciosa q̃ clara ac le
ta loca diligit ut prata ortos ꝛ talia cũ ami
cis esse ꝯcupiscit. in melodys musicis de
lectatˀ ꝛ sic ĩ suma ħ melãcolia ceteris ꝯpa
rata cũ paucissĩa. tristitia fiet. ¶ Unñ Auic.
ꝛ si ẽ ĩquit melãcolia sanguinea ẽ illic tristi
tia ꝛ risus cũ exuberatiõe uenaꝝ ꝛc̃. cõplº
tñ ꝑcedẽs regimẽ ꝛ cõsimilia potiꝰ sup san
guineꝫ significabũt quã sup alios hũores.
Et san. narium fluxus seu menstrua aut e
moroydes fluere cõsueta restricta fuerit
aut flobotbomia fieri cõsueta dimissa cer
tior multo fies. ¶ Urina uero grossa erit
atqꝫ subrubea pulsus uero plenꝰ ꝛ undo
sus. ¶ Si aũt peccãs hũor ex adbusta colˀa
fuerit erit ut Aui. inquit cũ luposiťate au
dacia ꝛ sic patiẽtis actus cũ rixa erũt atqꝫ
furore. In alios sepe furiũt eos uerberãt.

nec timent se ab alto precipitare clamant
⁊ multuꝫ uigilant. nec in loco uno quiesce
re diu possunt terribiles in aspectu ⁊ ut
plurimū. patiēs adustus erit. Eius tn̄ com
pl'o etas tēpus āni ꝑcedēs regimē ⁊ sil'ia te
plurimū ī indicādo iuuabūt. Et hec ē quā
uulgares demoniacū uocāt cuiꝰ urina sb̄ti
lis atqꝫ ignea uersus nigredinē quādā ten
dit pulsus erit durus. ⁊ frequēs tn̄ ordina
tus. Adustū flā si in cā fuerit ⁊ si illud ra
rissime accidat cognosces qꝛ eger de his
que de nat'a sūt flātis cogitat plus ī flumi
nibꝰ circa aquas appetit pisces ⁊ fil'ia dili
git ⁊ ut plurimū de his ⁊ fil'ibus rōcinatur
⁊ tales quieti sūt atqꝫ pigri ualde color q̊
rum ut īfra dixeri ad albedinē plūbeā ten
dit: ī h̄ cāu etas cōpl'o. precedēs regimē ⁊
sil'ia te multū iuuabūt in iudicādo. Uria
grossa satis pallida erit uel subpallida.
pulsus autē mollis ⁊ tardus cū quadā di
uersitate. ¶ Naturaliter uero ml'iam. ī cā
eē cognosces qꝛ ut Auic. inquit talis melā
colia ē cū tristitia. ⁊ mala extimatione. ⁊
sic tales plꝰ ceteris cogitant. plus quoqꝫ
timēt ⁊ cōtinue tristant plorāt ⁊ ualde sē
suspirosi solicitudieꝫ diligūt se sepe ī sepl'
turis abscondūt ⁊ isti plus alyꝭ dormiūt.
uria tenuis ⁊ alba. pulsus durus ⁊ tardꝰ.
Etas autē cōpl'o. precedēs regimē ⁊ sil'ia
melācolicā ꝯplexionē testant. Qd̄ si talis
melācolia adusta fuerit ml'to minus ꝙ su
pra scripti dormiūt ⁊ īcdū patiēs rixabit
⁊ inter ceteros melācolicos corruptissias
hꝫ ymaginatiōes. ¶ Cū quo maxie maloꝝ
ac siluestriū ē moruꝫ. Et cū de re aliqua lo
qui īcipit. ipꝫ facere silere ē difficile ⁊ isto
rum ut plurimū cōplexio ē ꝑ adustionē for
ma ml'ica. Interdū uero colera cō san. simt
adurit ⁊ tales mō timēt mō rident modo
rixant. Et breuit actꝰ adusti san. ⁊ aduste
colere. ut īquit Alexander inuicē commi
scētur ⁊ ita fit si san. adustus cū melācolia
misceat quia patiētes mō ridēt mō plorāt
mō gaudent. nūc timēt ⁊ īfra de alyꝭ ipoꝝ
actibꝰ fit mixtio. Et cōsil'r tā de fl'ate quā
de alyꝭ hūoribꝰ cōbinationeꝫ face. Et illa
que stati de hūoribus dicta sunt ī oī me
lācolia tā rōne totius ꝙ alteriꝰ ꝑticularis

mēbris cā ꝓueniēte tibi cōsiderāda erunt
si peccātem hūorem cognoscere uolueris.
¶ Hec itaqꝫ signa ꝑ q̄ melācoliā ꝑ ꝓprieta
tem factā cognosces. ¶ Si aūt ipsa totiꝰ cā
fiat qꝛ ꝑꝑ hūorē ī uenis ⁊ artaryꝭ peccā
tem nō minꝰ humor ille ī uenis ⁊ arteryꝭ
cerebri ꝙ ī alyꝭ ꝑtibꝰ corporis peccat. eꝰ
cā ī toto grauedinē sentiet. ⁊ actus illi me
lēcolici nō minꝰ sūt cōtinui ꝙ si solū uitio
cerebri passio fieret. ¶ Sꝫ ut ad curaꝫ re
cte uenias q̄lis peccet hūor nō solū ꝑ mōm
supradictum īuestiga. ¶ Sꝫ stati dcā quo
qꝫ cōtraria. Nā si melācolia naturalis. ī cā
fuerit patiēs male coloratus. male barba
tus cōstrictis uenis ⁊ breuit a generatiōe
melācolicꝰ erit qui ī sanitāte existēs corru
ptaꝝ ymaginationū cūcta timebit. Si aūt
colera peccet patiēs colericus pilosus ⁊
adustus erit cuiꝰ cor atqꝫ ep excessiue cal'i
sūt ⁊ ē eiꝰ color brunus ⁊ quadā cū citrini
tate mixtus ī his semꝑ ī sanitate leuis mo
tus ac ꝑsūptuosus fuit. ¶ Si aūt sanguis
adustus fuerit ꝑ supiꝰ dcā sigā cognosces
⁊ ita de ml'ia ac de flāte dicēdum. ¶ Quē
tn̄ ī toto cāe adustiōis fuerit inuestiga. per
hec igit q̄ dcā sūt siue a cerebro siue a toto
ml'ia aut mania fiat facilit īuestigabis. At
si uitio stomaci fiat timor tristitia ⁊ alia ac
cidētia nō sic sicuti in cerebrali sūt conti
nua quia uaporuꝫ ascensu cessante aliquā
tulū ab illis accidētibꝰ quiescit īfirmꝰ ⁊ h̄
ī oī malitia cāta ꝑ cōitatē a cō e. ¶ In tali
patiēte hor. digōnis stomaci dolor aderit
uertigo quoqꝫ ⁊ alia assūpto cibo tantum
cessabūt donec ipē digeri īcipiet. ¶ Adest
itē nauseatiua sacietas sputi habūdantia
ardor īflātio. rugitꝰ uenꝫ uomitꝰ ⁊ ructus
plurimū patiētē alleuiāt. Et si apostea sto
maci ī cā fuerit illud ꝑ ꝓpria sigā dephē
des. ¶ Cōsueuerūt ātiq quādā ml'ie speciē
mirachiā appellare q̄ cū ꝑscriptis de stōa
ci signis cōicat ⁊ talis ū solū mirach uitio
ꝓuenit. sꝫ mēbroꝝ ēt ipoꝝ quorūdā sub
eo existētium ut stomaci mirsaicaꝝ epatis
cordis siphac ⁊c̄. ¶ Ml'ia q̄uis ꝑdictoruꝫ
mēbroꝝ fiat mirachia nūcupat. ⁊ hoc ē qꝛ
nō solū ex ea q̄ mirach uitio fit ī eo sentit
extensio. dolor rugitꝰ grauitas et talia. sꝫ

ēt cū ꝓuenerit a stōaco uel a mīsaicis cordꝭ epate uel siphac. ⁊ iō mlīam mirachiā ꝑꝑ istoꝝ cōitatē accidētiū appllarūt. Un̄ Rasis mirachie inquit melancolie signa sunt eructuatō acetosa sputi habūdātia. īdigō ardoꝛ sub ypocūdrio ac rugit⁹. ⁊ hec signa ꝑ magnā horā post cōmestionē apparēt. qꝛ īcicipiūt cū cib⁹ incipit digeri ⁊ non añ ⁊ donec sit cōpleta digō ⁊ nō durātis. Et sbdit ꝙ ex apāte in uenis uētris diu suā rupturā differēte sepe melācolia accidit mirachia ⁊ hi in ypocundrio dextro plerūq̄ dolore patiūtur ⁊c̄. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ mlīa mirachia nō soluꝫ mirach uitio ꝓuenit sꝫ ēt stōaci miseraicaꝝ epatis coꝛdis siphac. ⁊ alioꝝ m̄broꝝ sub eo exn̄tiū ī ypocūdrio dextro. s. q̄ fit a splene ab alijs hꝫ signa cū distinctiā ⁊ sic talē q̄uis sub mirachia q̊qꝫ fiat mlīam tn̄ mirachiā n̄ dicim⁹. ¶ Mirachiā itaqꝫ dep̄hedēs mlīam s̄ de nōīatoꝝ mēbroꝝ uitio fiat. Nā si fuerit apostēa uł opilatiōi miseraicis lꝛilose erunt egōnes. urina alba ⁊ subtilis. si uitio epatis uł coꝛdis. ī ꝓꝓꝛijs capitulis tu signa require. ¶ Nūc aūt de melācolia uitio splenis cā tāē dicēdū si in ea fuerit apostēa infla⁹. aut opilatio debilitas uel aliꝗ taliū quoꝝ cā n̄ bene san. a melācolia depueret ad os stomaci magna ipsius qāātitas effūdit per ꝙ ipi⁹ augeē appetit⁹ ⁊ eructuatio accidit acetosa ꝑꝑ hūoꝛis melācolici fritatē ⁊ magnā eius habundātiā debilitatur digō. ⁊ sic tā hui⁹ q̄ multe quātitatis assūpti cibi natura cū habūdātia uētositas lenis semꝑ erit quo ꝓuenit ut sub ypocūdrio sinistro infla⁹. ⁊ rugitus multi generent̄ ⁊ ē patiens ut plurimuꝫ melācolicus a generatione uł ꝑꝑ quartanā seu aliā longā egritudinē aut ꝑꝑ mēstruoꝝ seu emoroydaꝝ. seu fluxus san. nariuꝫ cōsueti retētionē factis melancolicis. Fex enim san. quā in ipm depurādo ad splenē trahit. per emoroydes ⁊ mēstrua cōuenietissime euacuat̄ ad cui⁹ retētionis splenis fit opilatio aut inflatio seu dura ī eo apāta ⁊ sic ab illis quouismō retentis huiditatib⁹ resoluti fumi ad caput ascēdētes sepe melācoliā efficiūt ⁊ cetera. Et sic si melācolia uitio splenis ꝓuenerit ꝑ ea que dicta sūt signa in cognitionē deuenies si aūt uitio matricis renū intestinoꝝ ⁊ cetera melācolia fiat per signa in cognitionēꝫ deuenies sup passiones illoꝝ mēbroꝝ significātia ⁊ potissimuꝫ nisi cetera mēbra eē sana dep̄hēdas. Et in hoc tā signa manie quā mlīe terminant̄. Laus deo. Amē.

¶ Capituluꝫ quartū in quo assignat̄ causa q̄re illiterati q̄dā melācolici litterati facti sūt. ⁊ qualr̄ ēt ex eis aliqua futura p̄dicūt.

Ferūt ueteteres ⁊ maxie ātiquus Alexāder ⁊ bon⁹ Rasis. q̄sdam melācolicos futura p̄dicere ⁊ euenire q̄ p̄dicūt ⁊ quidā alij ꝙ illiterati fiūt lr̄ati sic ꝙ in quibusdā sciētijs ad ꝓpositū disputātes ⁊ rn̄dent. Ego piaroli quēdam rusticū mlīcū uidi qui semꝑ luna exn̄te cōbusta carmina cōponebat ⁊ trāsacta cōbustione circa duos dies usqꝫ ad aliaꝫ cōbustionē uerbū nunq̄ ulluꝫ lr̄alr̄ ꝓferebat ⁊ hūc mihi nunquā didicisse lr̄as aiebāt. ¶ Hoc quoqꝫ Sētilis. in. q. d̄ īcantatiōibus ⁊ colli supensionib⁹ affirmat cū inquit famosuꝫ ē mlītos ⁊ mlītas q nunq̄ ꝑus lr̄as cognouerūt subito lr̄aliter loqui. ꝙ Arl̄. tertio ꝓbleumatū ꝓblcūte p̄mo sentire quoqꝫ vr̄. Cū īquit quidā fuit Marchus nō poeta fact⁹ mlīcus. poeta quoqꝫ fact⁹ ē. ⁊ h ipse Arl̄. hūori tribuit mlīco quem uino simlāre vr̄ īquit. nā sicut uinū coꝛp⁹ uarie disponit sic ⁊ hūoꝛ mlīcus rōnē hāc nullus acceptat. ¶ Alij demonib⁹ hec atribuunt ut Auic. p̄mo capl̄o ponit ⁊ huic quātū pōt honesti⁹ ur̄ Sētilis assentire. ⁊ hi ꝑ se hērēt ethimologiaꝫ hui⁹ uacabuli mania q̄ dicit̄ a martos ꝙ ē diuinatio uel a manib⁹ dijs īfernalib⁹ qꝛ ī talib⁹ loqui uident̄ demōes. ut uaticinari ⁊ futura predicere ⁊c̄. Qd̄ si hui⁹ ꝓbleumatis solutio huic operi quodāmō sit ī ꝑtinēs ī quo solum q̄ ad praticā ꝑtinēt tractare mēs fuerat. Ne apud uulgares istos qui a nobis taliū cās sepissime requirūt muti fiamus ⁊ ne accidētiuꝫ que hōibus pn̄t occurere causas nescire uideamur dicti ꝓbleumatis cām unaꝫ satis ꝓbabilē assignare libet. q̄ ex p̄horum mētib⁹ elici posse uidet̄. pro cui⁹ declaratiōe sūt aliqua p̄mittēda. p̄ma

suppositio oēs aīe itellectiue eiusdem sūt
pfectionis eētialis. Ista suppō ē de men
te oīum theologicoꝝ. ⁊ ēt elici pōt a philo
sopho. 12° metaphisice q2 spēs sīt sicut numeri
nā uniuersitate cuilibꝫ numero addita nu
meruꝫ illum spēm uariā facit. ⁊ ita quecū
qꝫ pfectio eētialis alicui spēi addat spēm
illā uariat. ¶ Secūda suppō oīs itellectīa
aīa cū oī creat. sciētia q̄꜄ nunquaꝫ acqrere
possit h̄ suppō fuit de mēte Pla. ī thimeo
q̄ sic psuadet aīa itellectiua ē īfima intelli
gētiaꝝ. 12°. metaphisice g° cū oī illa sciētia
creata fuit quā de se ⁊ respectu sue pfectio
nis eētialis acqrere nunquā possit. tenet
argᵐ cū oēs alie itelligētie eiusdē spēi itel
ligāt ⁊ ī se habeāt oēm sciētiā quā unquā
habere possint. itelligūt eniꝫ sine discursu
⁊ p oñs ⁊c. Ex ħa suppōne sequit̄ p̊° qꝺ si
una aīa itellectiua quicq̄꜄ pfectius operet̄
quā alia seu pfecti⁹ itelligat qꝺ illō nō est
rōe sui cū oēs sint eiusdē pfectiōis eētial̄
ut uult p̊ᵃ suppō. sꝫ ē rōe melioris dispōnis
corporis uel alteri⁹ ⁊ cetera. uidem⁹ nanqꝫ
ꝙ unū corp⁹ q̄āto organa disposita meli⁹
hꝫ pfectiores pducit opatiōes. Sequit̄. 2°
qꝺ aīa infusa corpori oīum q̄ sciuerat uī
obliuisci pꝫ q2 alias qcqd una sciret actua
liter alia quoqꝫ sciret. cui⁹ oppoᵐ uidem⁹
⁊ hic pꝫ cū eētialiter eiusdē sit pfectionis
cū igit̄ una actualiter sit pfectior altera id
p doctrinā uel aliter recupasse uī ⁊ sic qꝺ
eius obliuioni tradiderat uī reminisci. ¶
Ex quo pꝫ uel sequit̄ qꝺ oīum q̄ sciuerat
oblita ē. Et ex istis sequit̄ qꝺ nr̄uꝫ scire ē
quodā reminisci. ut uoluit plato. ¶ Tertia
suppō ī p̊mo instāti ī quo aīa īfundit̄ cor
pori huic cōiūctioni p̄est una stella q̄ non
aliūde īpedita īfluit. ī aīa illa quas ī se hꝫ
ppetates h̄ ē de mēte oīuꝫ astrologoꝝ. ut
ī p2ia pte q̄driptiti ptolome⁹ pbare uī ⁊
psuadet̄ ꝙ nisi sic eēt ñ uideret̄ rō. q̄re un⁹
hō ad unā q̄꜄ ad aliā sciētiā poti⁹ īclinaret̄
q̄re ⁊c. Et ob h̄ astrologi semp ī natiuitati
bus aliquē planetā obsuāt. q̄꜄ dñꝫ illius
natiuitatis appellāt a quo talis aīa aliūde
nō īpedita pprietates recipit q̄s in se pla
neta talis hꝫ. Et hāc opinionē Auic. sic fir
miter credidit. ut uelit ꝙ p talē īfluxum

aliqua īterdū aīa talē pprietatē acquirat
p q̄꜄ aīa tales pducere possꝫ effect⁹ quos
stella illa pōt. ut q̄rta sexti nāliū declarat̄
uisus ē. ⁊ sic ꝙ ex sano egruꝫ facere possit
⁊ ecōtra pluuias niues. ⁊ talia quoqꝫ non
min⁹ aīa talis īducere q̄꜄ illa stella. ¶ Quar
ta suppō itellectiua aīa corpore exuta oīa
itelligit sine discursu pꝫ q2 tūc organa non
hꝫ. quib⁹ ad itelligēdū īpediat̄. Ex illa se
quit̄ ꝙ sēsib⁹ ligatis ut ī mēlicis existētib⁹
ī estasi maxīe cōtingit. aīa talis oīa itelli
git sine discursu pꝫ cū ñ pl⁹ īpediat̄ q̄꜄ si a
corpore foret exuta q̄re. ⁊c. ¶ Quita sup
pō stella q̄ huic uel illi p̄est aīe pōt pfecti⁹
suas influētias influere in ipsaꝫ sensibus li
gatis q̄꜄ solutis. patet quia tunc quodāmō
agere uī sine resistētia q̄re ⁊c. Ex illo seq
tur ꝙ tē ī tali aīa sciētia ad quā stella sua
illā īclinat pfecti⁹ īfundit̄. uel aliū quāuis
mōꝫ aīa talis illā addisceret. pꝫ q2 ꝗlibet
agēs naturale quāto cū minori agit resistē
tia tūc eūdem uel cōsimilē effectū pducē
dum ceteris parib⁹ pfecti⁹ illum pducit.
Ergo si talis ceteris parib⁹ īfluxus agit si
ne resistētia sequit̄ qꝺ dictuꝫ ē. Et ex istis
oīb⁹ pꝫ cōclusio rñsalis ad pblemata uꝫ
possibile ē mēlicuꝫ illitteratum litteratissi
muꝫ fieri absqꝫ eo qꝺ ab aliquo unquam
aliqd didicerit uel adiscat. sꝫ p īfluxū soᵐ.
Istā ɔ°. pꝫ q2 ubi in aīa mēlici existentis in
suo simplici eē sicut ligatis sensib⁹ cōtigit
pur. ipso existēte in estasi sue stelle īflux⁹
opet̄ multo pfectius sciētiā ad quā illa in
clinabit īprimet ut ex dictis pꝫ q̄꜄ si a doc
tore ul' alit̄ īprimeret̄ ergo solutis sēsib⁹
perfectius illius recordari debꝫ. q̄꜄ si doc
trināte fuisset īpressa quo posito icsse seq
tur qꝺ bon⁹ melācolic⁹ de tali sciētia eidē
per īfluxū acqsita pfūdisime disputabit.
p̄terea maiorē repugnātiā īcluder̄ uidet̄
qꝺ talis stella ī hāc animā ⁊ maxīe ligatis
sēsib⁹ talē īfluat pprietatē p quaꝫ ī tali ul'
tali sciā sciret disputar̄ quā ꝙ possit de sa
no egrū facer̄ ⁊ pluuias ⁊ niues īducer̄ et
silr'ia. sed h̄ est possibile ut pōit Aui. ubi s̄
igit̄ ⁊ illud ɔueniēti⁹ pꝫ cum auctoritate.
Et q2 nō oēs talia sic apprehēdunt. cōtra
illos inuit. Auic. ħa. primi doctrina ħa ca°

xiiij°. cum uelit qd̄ so^m rudes ingenij talia
abhorrēt credere inquit illi q sapiētiā di
ligūt nec negant eas hoc ē talia posse fieri
sicut negant rē q̄ ē ꝛ nō pōt eē. Et ex con
...ione cū suis ꝓbationib⁹ sequit̄ ꝙ non
icōuenit tales quoꝝ aīe ligatis sensib⁹ suo
manent icē simplici post solutionē sensuū
futura p̄dicere pꝫ. qꝛ tūc aīa illa nil ap p̄hē
deat cū discursu ꝛ. sic tam futura uidebit
quā p̄ntia de quib⁹ non min⁹ ꝑfecte loqui
pōt. q̄ꝫ de scīa illa disputare. Ex qb⁹ oīb⁹
pꝫ solutio ad ꝓbleuma. Sꝫ cōtra istā posi
tionem arguit̄ qꝛ p cā aīa erat ita sciēs añ
mlīam sicut post cū sit creata sciēs ꝛc̄. ¶ Er
go non min⁹ debuit añ mlīaꝫ hāc hr̄e sciaꝫ
q̄ꝫ post. tꝫ arg^m cuꝫ añ passionē visimiliter
patientis corpus melius debuit eē dispo
situm q̄ꝫ post. q̄re ꝛc̄. Secūdo non min⁹ ꝑ
te fuit illa aīa sciēs hāc sciaꝫ qñ ifusa fuit
corpori q̄ꝫ qñ illā p influxuꝫ acquisiuit. g°
qua rōe tūc scie illi⁹ oblita fuit eadē rōe ꝛ
nūc cum nō min⁹ aīa ligetur sensib⁹ nūc q̄ꝫ
tūc ut pꝫ quare ꝛc̄. Ad arg^a facilit̄ rñdet̄.
qꝛ s̄m hāc positionē duplex ē mod⁹ sciaꝫ
acquirēdi un⁹ p discursum ꝛ doctrinā ali⁹
p influxuꝫ Et tūc ad arg^a ad p̄mū aīa ē ita p
se sciēs sicut post ꝛ corpus melius dispo
situm ergo ꝛc̄. negatur ꝯ^a qꝛ ꝛ si aīa de se
sit oīa sciēs cū ifundit̄ corpori. oīum tñ p
massaꝫ illā corporeā. ut dictū ē obliuiscit̄
ꝛ remanet sicut tabula rasa i qua nihil est
depictū ut iquit. Arist. nec nūquā sciētiam
aliquā recuperat nisi a doctrinā te. uel ab
influxu uñ uno semel quouis mō acquisita
scia dum ē i corpore eius bñ solutis ꝛ dis
positis sensib⁹ recordat̄ ꝛ nō aliter. ¶ Sed
in tuo rustico mlīco ante mlīam nunquaꝫ
per doctrinā tē nec p influxuꝫ fuerat scia il
la acquisita. ꝛ p cōsequēs nō debuit recor
dari eius qd̄ tñ fieri de illa debuit q̄ꝫ per
influxuꝫ acquisiuerat pꝫ q̄re ꝛc̄. Et per h̄ pꝫ
ad s̄m qñ arguit̄ nō min⁹ fuit aīa illa sciēs
qñ in corpore fuit ifusa quā post q̄ꝫ sciētiā
illā per influxuꝫ acquisiuit. Ergo qua rōe
tūc fuit oblita eadē rōe. ꝛ nūc negat̄ cōse
quētia qꝛ infusa corpori p̄mo ut sepe dc̄m
ē. sicut tabula rasa remāsit. Sꝫ sensib⁹ liga
tis dum suo manet ineē simplici nō min⁹
remāsit informata de illa sciētia quaꝫ si a
magistro didicisset. qd̄ tñ ut pꝫ nō cōtigit
dum p̄mo corpori ifūdit̄. Ex quo pꝫ arg^m
illud non ualere. Et hoc de ꝓbleumate c⁹
assignate cāe post se difficultates nō leues
trahūt. quas theorizātib⁹ dimitto. Et ad
practicam gloriosam transiens huic caplo
finem impono. ¶ Laus deo. ¶ Amen.

¶ Capitulum quintum in quo tam manie quam melancolie ꝓnostica signa ponunt̄.

Ut quicquā tā de mania q̄ꝫ de me
lācolia ꝓnosticari q̄as. notabis
q̄ sequunt̄ p̄° oīs mlīc. ut i libello
de mlīa cōstātin⁹ iquit trib⁹ de cāis cura
fit difficilis p̄ma qꝛ materia ceteris hūidi
tatib⁹ cōpata pp ei⁹ cōparitatē resolutiōi ē
ieptissima ꝛ p idē ad benignū nō reducit̄.
¶ Secūda qꝛ patiētia mēbra sūt notabilia
ut cerebꝝ cor ꝛc̄. ¶ Tertia qꝛ accidentia
talē morbum cōsequētia sūt difficillima.
nulla enim iquit accidentia fortiora neqꝫ
molestiora sūt mente corrupta. pp qd̄ me
dici ad curā multi sūt rebelles que causa
ceteris uidet̄ peior qꝛ coꝝ medicinas fu
giunt. cū quo neqꝫ medici cōsilijs acquie
scunt. his igitur ex cāis melācolie cura fit
difficilis. Qui fridā ꝛ siccā p̄terea cōplo
nem hn̄t ꝛ potissimū nigri existētes ꝛ ex
tenuati quoꝝ pili nigri sunt. ꝛ paucissimi
uene aut stricte. ac semp timide loquunt̄
tales in melācoliā ꝓprie dictā facillime ca
dunt ꝛ potissimū si studētes cōtinue fue
rint ut plurimi repiunt̄ tales eniꝫ uolētes
sciētias inuestigare ꝛ nō ualētes fiunt p̄ tri
stitia melācolici qꝛ talia faciūt memoriaꝫ
rōnem atqꝫ itellectū deficere. Nā sicuti la
bor corporeus pessimos generat hūores
ita aīe labor facit hominē i melīaꝫ uenire
uñ multi qui res amatas ꝑdiderunt ut fi
lios. uel amicos ꝛ auari pecunias nō sperā
tes talia āplius recuperare pp assiduā ta
lium cōsiderationē fiūt melācolici ut ipse
uidi ꝛc̄. Multi quoqꝫ religiosi pp timo
rem dei ꝛ futuri iudicij suspitionem ꝛ ex
sūmi boni cupiditate tm̄ incōtinua taliuꝫ
cogitatione ꝓfundant̄ ut melācolici fiāt.
Si igit̄ mlīcos aliquos uideris pizochari
os fieri aut in obs̄uātiā hos i mlīā facile

deuenire audacter pnosticabis. Complões uero hñtes calidã ⁊ siccã cũ uenis latis pi lis plurimis nigris ac grossis ⁊ maxie cir ca pectus ⁊ qui ualde sunt mobiles ⁊ ira scunť leuiť pati sũt in maniã cadere ⁊ ma xime etate decidẽte q₂ ut ingt Gali. tũc fi unt mľci. Sed pigues colore albi ceteris difficiliꝰ has passiões icurrũt. Extenuati uero. bruni ⁊ pilosi facilis. ut Auice. atq₃ Alex. iquiũt cor itẽ calidũ ⁊ cerebꝝ humi dum hñtes ut iquit Auic. a mľia facile ꝺ p₂ehẽdunť q₂ cor calidũ hũores adburẽs fumos ad cerebꝝ mãdat ⁊ cerebꝝ hũidu₃ existẽs ipssionẽ illã facile recipit. unñ tene branť spũs ⁊ fit bonꝰ hõ melãcolieꝰ. ¶ Ad has passiões ut Auic. iquit trauli maxie disponunť ⁊ hi sũt añquã dictionẽ pferre queãt syllabas multotiẽs repetũt ⁊ inter hos qui oculos mobiles ⁊ facies rubedi nis uehemẽtis hñt in quoꝝ pectoribꝰ mľ ti sũt pilli nigri atq₃ grossi. qui quoq₃ la bia grossa ⁊ uenas ãplas hñt. Nã ex his si gnis quedã super cor calidũ ⁊ quedã sup cerebꝝ hũidũ sigficãt. Et talis. ut. Aui. di cit fm ꝙ appet sũt ut pľimũ flegãtici. Cor pora igiť q̃ dicta sũt in maniã uel mľia₃ fa cile casura pnosticari possessu₃ ad illa ma xime disposita sit. unde Auic. prepatio in quit ad mľiam leuiter sibi accidit ⁊ maxie si timorẽ isõpneitatẽ ⁊ ãgustiã patiť. ⁊ in eo retineať cõsuetudo cursus san. aut uo mitus. mľci ut respectu sexus faciliꝰ ma sculi ꝙ̃ mulieres fiũt mľci. S₃ si mulieri hoc acciderit ceteris paribꝰ deterior fiet ꝙ̃ in masculo. Nihil ẽ enim ꝙ hũori mľi co magis resistat ꝙ̃ hũiditas cũ plus p sic citate₃ mľci ꝙ̃ p fridítatẽ peccẽt. Cũ igiť mulier respectu uiri hũida sit ualꝺ. si me lãcolica fiat a forti cã fieri necesse ẽ ⁊ p cõ sequẽs difficilioris fit cure. unde mľia in mulieribꝰ cõfirmata raro uľ nũquã curať. Respectu etatũ iquit Rasis. h egritudo nõ accidit adolescẽtibꝰ l₃ ali qñ accidat pu eris ⁊ infantibꝰ senibꝰ ⁊ decreptis. Ex h uideť i etate adolescẽtie has passiões fieri rarius quã alijs i etatibꝰ. Uer si ꝺcrepti melãcolici fiant raro uel nũquã curanť. Jõ Auic. mľia iquit ẽ accñs isepabile de

crepitis idest difficile ab eis remoueť. q₂ ut iquit paucoꝝ sũt gaudioꝝ male ordina tionis ⁊c. respectu tẽpoꝝ. ut Auic. iquit i hieme minoratur. ⁊ multiplicať i estate ⁊ autũpno. ⁊ quãdoq₃ excitatur i uere. Et hoc ẽ q₂ i eo dissoluunť hũores. ⁊ tũc cum san. pmiscẽtur unñ ypo. tertia affõꝝ uere si quidẽ melancolie ⁊c. plures tñ fiũt in au tũpno ut eadẽ pticľa illo affõ° Jn autũpno ꝟo ⁊ce. Et h q̃ dcã sũt de tpe ad regionem calidã ⁊ siccã ⁊ ad artes ca. ⁊ sic. applicari q₃ possunt. Jlli pterea q sbtilis sũt igenij ut igt Ras. et mľte pspicacitatis ꝺ facili i currũt i maniã eo ꝙ sť uelocis motꝰ ⁊ mul te premeditatiõis ⁊ imaginationis. Rur sus si timor ⁊ pusilanimitas multu₃ tẽpꝰ hñs pficit mľcũ sexta affoꝝ. Et dispiẽtie si q̃ cũ risu fiũt securiores sũt q̃ uero cum tristitia mestiores eade₃ pticula unñ Auic. Et pmixtio iquit rõis magis incolumis ẽ q̃ fit cu₃ risu ⁊ q̃ ẽ fm quietẽ ⁊ deterior ẽ q̃ ẽ cũ agitatione ⁊ rixa ⁊ audacia. Et ifra ex spẽbus iquit melãcolie magis salubri bus ẽ q̃ fit ex fece san. ꝙ̃ ex melãcolia nã li uľ ea cũ q̃ ẽ gaudiũ. i. q̃ fit cũ san. i mľiã pmutato. Et alibi icubꝰigt cũ calitate me lãcoliã futurã minať. q₂ cerebri caľitas ẽ cã adustionis hũoꝝ qui ad cũ pueniũt ⁊ mutatiõis ipsius i mľiam. Et iteꝝ pedes i quit san. repleti si rubei fuerit signũ ẽ futu re mľie hoc enim significat habundãtiam grossi san. mľci qui sua grauitate tẽdit ad pedes. Et bonus. Rasis eãdẽ sñiam quo₃ ponit. Uer nisi adesset eiꝰ mľia solutionẽ significat. q₂ si tũc uarices supuenerit sol uitur mania. Et iõ subdit qꝺ mľia plerq₃ soluiť p emoroydas ⁊ uarices ⁊ h ẽ qꝺ uo luit ypo. affo. sexta maniacis iquit uarici bus ⁊ emoroydibꝰ ⁊c. Et in alio affo° me lãcolicis inquit ⁊ freneticis ⁊c. i egritudi nibus acutis ut auic. inquit. Si mania sup uenerit signis digõnis preapparẽtibꝰ bo nam crisi₃ futurã denũciat. ¶ Nã in egri tudinibꝰ acutis accidentia fortia supueniẽ tia bone crisis fiũt cã. sed qñq₃ in fine egri tudinum materialiu₃ ⁊ pp₂ie acutaꝝ acci dit mľia ⁊ ẽ signũ mortis ⁊ tũc patiẽti acci dit ut recordeť mortuis ⁊ mortuoꝝ pluri

nuũ interduꝫ tñ ĩ mania ultimãtur accidẽtia. ⁊ illius tunc crisim significat. ¶ Jtẽ in passione melãcolica cãus appetitꝰ malum ut ĩquit Rasis eo qꝺ accidit ex siccitate ⁊ fames disiccat corpus ⁊c̃. unñ Cõstãtinus ĩ libello de melãcolia. Qui de die inquit ieiunãt de nocte aũt uigilãt in mľiaꝫ facile cadũt. Jtẽ ĩ mãia disĩnčia ydropos ãt esta sis bonũ affõx secta. Jn mãia uel mľia cõfirmata rarissime uel nunq̃ curanť. Unde bonus alexãder festinare ĩquit oꝫ ĩcidere passionẽ maniacã diutna enim ⁊ eiꝰ muta ta nã ĩ peius ĩcurabilis pene efficiť ⁊ non minorať. sed remanet talis ⁊ per tempora circuitus ipsa facit. ⁊ idem cõfirmat Auicũ ĩquit. Oportet ut cura eiꝰ fieri incipiat anteq̃ cõfirmeť qm̃ facilis ẽ a pñ° ⁊ pua ⁊ difficilis cũ ẽ cõfirmata ⁊ habituata iõ difficulť remoueť cũ q̃ patiẽtes minꝰ obediũt ⁊c̃. Et ex his pꝫ cuꝫ ad patiẽtẽ tuũ puenerís quã^m ad cure possibilitatẽ pnosticari debeas pľra itaqꝫ hẽs p q̃ ꝺ futura mania uel mľia pnosticari poteris. ac multa qꝫ p q̃ his factis de fine pdicere quidq̃ scies Et ĩ h c^m de pronosticis ipaꝝ finẽ recipit. ¶ Laus deo. ¶ Amen

¶ Capľm sextũ q̃liter ĩ cura manie atque melãcolie tã san. quã cole ⁊i. sit fienda flobothomia. q̃liter quoqꝫ ⁊ cũ qbꝰ sit digerẽda atqꝫ euacuãda materia ⁊c̃.

Non ẽ mľice passiõis ut ĩ pnosticis habuisti cura differẽda nã sicuti camini pietibꝰ ex continuo fumo cõquisita nigredo nec scopa nec aliq̃ cũ instrõ amoueri põt sic nec p medicinas illas quãtitas sũi melãcolici ĩ corpoŕ quĩsmõ ꝯfirmata. Celer igiť ad talẽ curaꝫ accedas quaꝫ si canonice facere cupis ppus cãs inuestiga ⁊ an p pprietatẽ an p cõitatẽ fiat Si sang. ĩ cã ee cognoueris siũe ex nutrimti abũdãtia siue ex mẽstruoꝝ siue emoroidaꝝ retẽtiõe aut minutiõe solite fiat statĩ fľia fiẽda erit de saphẽis p° ⁊ maxie si mẽstruoꝝ uel emoroidaruꝫ retẽtiõe fiat. Et si illa puocaŕ poteᷤ nihil supra. Jn seq̃nti uo die ex nigra et ubi magna esset repletio post dies aliquot aliqua ex cepalicis ĩcidaŕ. ac illa potissimum q̃ue ptis capitis grauamina magis respicit ĩ q̃ cãu frontis uenas flobothomare quoqꝫ pderit. ut inquit Mesue q̃ s̃bdit ꝙ applicare sãguissugas naribꝰ oĩ pmixtioni cõfert ĩ cãu illo unñ. s. Rasis. Et cõpetit ei fľia frõtis ĩquit. qꝛ h sola extiguit. ei maiorẽ ptẽ huiꝰ mõhi landat itẽ fľiã uene nasi et ãtiquꝰ Alex. frõtis fľiam sũme q̃qꝫ laudat. At ubi nec mẽstrua nec emoroydes fluere consueuissent. ubi repletio hñ magna foret ex sola nigra fľia copiosa sufficeŕt ubi aũt etas uľ aliud fľiaꝫ phibeãt uẽtosis utere. dcm̃ sãmõdifica ac adustõis feruorẽ extiguas ꝙ sic facies. Rec. syrupi acetosi simplicis. ℥. i syrupi. uio. ℥. ß. aq̃ ẽdiuie aq̃ lupulˀ aque buglˀ. añ. ℥. i. i uice una dabis ĩ aurora reiterãdo toties ꝙ eq̃ta mã uideať. ¶ Uel syrupũ hũc facias. in h cãu pciosissimũ q. ℞. succoꝝ boraginis buglose uiolaꝝ ⁊ ẽdiuie añ. ℥. vi. succi pomoꝝ redolẽciũ. lib. i. succi fumiterre. lib. ß. hos aũt succos accipies residẽtia fcã qbꝰ adde aq̃ buglosse aq̃ endiuie añ. lib. i. ß. cũ qbꝰ misce floꝝ nenufaris uiolaꝝ caedreos scolopẽdrie capil. ueneris. añ. M. i. prunoruꝫ numero. xxv. polipodij. ℥. i. ß. buliãt oĩa simul. ⁊ ĩ fine decoctõis ephimi. M. i. ß. adꝺ successiue colet ⁊ cũ libris. iij. ß. zuchari syrupus fiat aromatizatꝰ cũ rebꝰ ĩfrascriptis cõquassatis Rec. corticum citri. ʒ. i. ß. ligi. aloes cãphore añ. ʒ. i. ossis de corde cerui. ℈. ij. de tali syrupo. ℥. i. ß. p uice dabis cũ q̃ aq̃ endiuie. ℥. ij. aq̃ buglˀ. ℥. i. misce toties reiterãdo ꝙ mã digesta uideať. pꝰ h leue soluti uũ dãdũ erit. Jn forma potabili accip. mãne granate. ℥. ij. ãt cassie hñ piguis. ℥. i. dissoluať cũ ꝺecoctiõe prunelloꝝ ordei capilloꝝ ueneris. tamaridoꝝ floꝝ boragis buglosse scolopendrie ligritie passula. ⁊ epithimi mãna uľ cassia dissoluta cũ ea miscee cõfectiõis amech. ʒ. ii. sirupi uiolati. ℥. i. ⁊ fiat potꝰ hic nõ ꝙ si ꝯfectõ amech eo mõ q° describit Mesue fiat solũ. ʒ. ii. sufficiũt ¶ Sꝫ q̃liter apothecarij faciãt nescio qꝛ fcpiꝰ. ʒ. ij. p dosi una dare oꝫ. ⁊ tũc circa h cautꝰ esto. Credis. n. sepe medicie dosiꝫ debitã exhibuisse q̃ nõ ĩ tui. sꝫ ĩ apothecarij defectꝰ mãm cõmouet ⁊ nõ educit qꝺ ĩ oĩbꝰ malũ ẽ. sꝫ ĩ mľicis nihil peiꝰ ⁊ iõ q̃taꝫ faciat opatõnẽ ab apothecarijs iuestiga ⁊ sic

ɔuenictı⁹ eā dosare scies. Si potionē ƀlica
tā satis uel'. acc. siru. uio. ℥. ij. aq̄ endi. ℥. iiij
aq̄ bugl'. ℥. ij. ī h̄. ʒ. ß. diagridi ī petia rara
ligati bulias sepe expressionē faciēdo. Et
h̄ totū p̱ dosi una ⁊ potu tribue. Ego al's
ī isto cāu cū dimidio ciati aq̄ bōi fōtis aut
boni putei diagridij puluerizati. ℈. ß. exhi
bui zuchaꝝ p̱ libito cōmiscēdo. h̄. n. grose
sumit̃ ⁊ bn̄ ac suauiter opat̃ bon⁹ alexādeꝛ
tātā ī lapide armeno ɔfidētiaȝ hūit ut pas
siones ōes ab hūore nigro exn̄tes ⁊ preci
pue melācolicos cū eo posse curari credid
rit. Nā q an̄ ipȝ fuerāt ī casu isto loco ele
bori usi sūt. qđ ait piculosuȝ ec̄ ualde. hūc
lap̄. aut sanctissimū q q̄nq̄gesies lot⁹ sn̄ mo
lestia hūoꝛē melācolicuȝ educit. ⁊ a. ℈. iij.
usq̱ȝ ad. v. de eo dabat. Pillulas itē ex eo
⁊ gierapigra ɔficiebat. Hic ēt Mesue eū
plurimū comēdat. ƀ q̄ ut docet a. ʒ. i. usq̱ȝ
ad. i. ß. secur̃ exhiberi posse ait. Et ego in
bono Alex. ɔfisus q eū tm̄ comēdat. sepis
sime eo usus sū ⁊ diuersimode qdē. ⁊ deo
duce ī ei⁹ exhibitiōe nūq̄ȝ fraudat⁹ extiti.
Cū igit̃ ī h̄ casu maxīe ɔueniat. accipe de
eo. ℈. ij. croci. ℈. ß. macis. ℈. i. fac pul'. quē
cū aq̄ modico zuccari mixta p̱ dosi una da
bis. Uel sic lap̄. armeni. ʒ. ß. sumes p̄parati
sene epithimi an̄. ℈. i. ℥ȝ. croci macis an̄. ʒ.
ß. tartari. ʒ. ij. fiat puluis quē ueluti p̄scrip
tū cū aq̄ dabis. In casu q̄q̱ȝ nr̄o q̄ īfra scri
bit̃ ɔfectio mirabil'r ualet q̄ sic fit pruno
rū nūero q̊t libuerit accipe. q̄ decocta ī aq̄
pistētur debīe ad oꝛale passent̃. pastaȝ v̊o
rebua successiue accipe uio. capi. ue. came
dreos scolopēdrie floꝝ boꝛa. bugl'. an̄. M
i. polipodij. ℥. ij. agarici. ℥. ij. sene. ℥. i. ß. liq
ritie passul'. an̄. ℥. i. ɔquassēt̃. ⁊ ī aq̄ buliāt
ī q̄ pruna decocta sunt. ⁊ ī fine decoctiōis
addat̃ epithimi. ℥. ij. ß. fiat decoctio. de q̄
successiue mediocris fiat expssio. deinde
accipe cassie bn̄ piguis lib. i. Et si magis ƀ
licatū uolueris loco illi⁹ cassie pōe lib. ij.
māne cū pauculo decoctiōis. quāuis illaꝝ
dissolue. ⁊ ad ptē rebua. successiue accipe
lib. ij. zuchari. ⁊ cū decoctiōe q̄ remasit fi
at sirup⁹ q cuȝ clarificat⁹ remasit ad spissi
tudinē sirupoꝝ deq̊quat̃ ⁊ dum sic ƀquo
quit̃ ī petia rara ligatas res infrascriptas

bulire facias. accipe diagridij. ʒ. i. ß. macis
. ʒ. i. ligni aloes sandalinoꝝ muscatelinorū
corticū citri. an̄. ʒ. ß. musci. ℈. ß. ɔquassent̃
⁊ ī petiarara ligent̃. q̄ dū ī p̄scripto sirupo
bulierit sepe exp̄mant̃. Cūq̱ȝ sirup⁹ iste ƀ
bite coct⁹ fuerit misce cū eo cassiā uel mā
nā illā extractā paste v̊o prunoꝝ lib. i. ß. ra
dicis yreos. ℥. iiij. et fiat ī foꝛma opiatoꝛū
cōfectio q̄ pōderet̃ successiue. ⁊ p̱ q̄libet
lib. pōe lap̄. armēi poptīe loti. ʒ. x. ⁊ dosis
h⁹ sit. ʒ. ß. fm̄ tū uarietatē coꝛpis uariabit̃
ēt dosis potes electuario illo sicut armēo
lap̄. uti cui⁹ dosis tūc sit ab. ℥. ß. usq̱ȝ ad. i.
ut h⁹ electuarij laudes ī unum ɔcludā ad
ōes egritudīes melācolicas ualet. ē. n. gu
stui delectabile. ⁊ sup̱ ōe aliud electuariū
suā opationē sine molestia suauē efficit. po
tes h̄ electuario loco amech ɔfectiōis ī q
buscūq̱ȝ tuis potōib⁹ ūti. ⁊ uidebis q̄ȝ sua
uiter opabit̃. Q si bolū facer̃ licet. acci. cō
fectiōis amech. uel p̄ntis electuarij. ℥. ß. et
cū zucharo bol⁹ fiat ƀaurat⁹. Et si ī formā
solidā ɔfectionē hēre libet. Acc. lap̄. arme
ni p̄parati. ℥. i. cinamomi croci spice assari
carpobalsami ligni aloes sgnāti an̄. ℈. i. fo
liculoꝝ sene. ʒ. ij. ß. zuchari. ℥. x. dissoluant̃
ī aq̄ bugl'. cū q̄ misce paste radicis ireos. ℥.
i. ß. et cū p̄scriptis cōfectio fiat p̱ bolos cu
ius dosis sit ab. ℥. ß. usq̱ȝ ad. ʒ. vi. Si pati
ēs tu⁹ pill'as p̄diligeret pillulaꝝ de fumo
terre Nicolai uel Indas. Mesue aut de
lap̄. lazuli aut de lap̄. armeno dabis. Sed
auisat⁹ sp̱ esto. ut bi poptīe sint abluti. et
cū h̄ sint bn̄ cogniti. falsificati. n. nocēt ml'
tū. Si āt tibi una euacua° nō suffecerit ma
teriā ut p⁹ diger̃. euacua q̊q̱ȝ. Hēs igr̃ mōȝ
adustū san. digerēdi euacuādi ɔsil'r p̱ q̄ co
lerā piter ī māiacis peccan̄. digerere ⁊ eua
cuare poteris. ⁊ sic cap^m p̄ns ad illa duo p̱
posito fuiet. Sȝ ⁊ ipȝ de flobotomia uelu
ti de digestiuis ac solutiuis tā māiacis co
lerā in toto uel in capite solo peccante q̄ȝ
in melācolicis seu māiacis uitiosaȝ effect.
comune sit circa flobothomiaȝ. alia erunt
consideranda. peccan̄ eniȝ colera non nisi
iuuenib⁹ ucōsis ac robustis fiēda erit flo
bothomia q̄ tūc lata fieri dȝ. Q si subtilis
sanguis egrediat̃ illico restrigēdus erit.

Unde Auic. Si flobotomas igt et sag. subtile inueneris cu no remittas pp h qm multotiens i ea precessit subtil' rce. pecca te supra colera. Mesue uero ubi i melaco lia seu mania flobothomiam fieri iudica bat. ubi aderat sang. abudatis. pmo de ni gra. secudo d basilica i passioe melacolica .s. fieri minutione faciebat. In mania uero i qua supple sanguis adustus peccat a ba silica pncipiu sumebat successiue. a nigra deide a saphenis. et ultimo q uenis frotis. Tu at si flobotomias iudicaueris fieri ad illa regsita cosidera. qz tibi in mete ua rie itentioes oriunt. sm quas ta uenar re spectu q quatitat. sang. flobotomadi iten tio uariabit. Et sic hes qualr i cura manie atqz melacolie ta sanguinee q colerice sit sieda flobotomia. ac qualr r cu qb' mate ria sit digereda euacuada quoqz.

Capl'z septimu de puluerib' atqz ofec toib' q i cura manie ta sanguinee q cole rice coueniunt.

a Liq i pnti cap° descr ibeba sunt q int' sumpta dispoib' prescrip tis ouenit. cor atqz cerebru ofortat r sps el arificado patiente letu efficiut. in q casu pul'. ifrascript. maxie ouenit. q accipe qtu or se. fridor. ʒ. ß. se. endiuie. se. acetose. se. ozimi gariofilati an. ʒ. ij. corallor rubeor iacitor an. ʒ. i. ß. margaritar. ʒ. iij. radicis tormetille cardamomi doroici cinamomi Zarabe sirici crudi an. ʒ. i. corticu citri. ʒ. ij. ß. limature auri r argenti an. ℈. ij. fiat pul'. r cu eo p libito zuccar misce de q cu aq bu glo. mane stomaco uacuo. ʒ. i. patieti det. Uel istu facias. q. ℞. radicis endiuie silue stris bugl'. usnee sandal'. al. limature ebo ris spody an. ʒ. i. doroici cardamomi lima ture auri et argeti an. ℈. ij. iacintor. ʒ. i. ß. corallor ru. sirici crudi an. ℈. iiij. cinamo mi margaritar an. ʒ. ij. fiat pul'. cui p libi to zuchar adde. de q ut pri' coclear unuz dabis co aqua bugl'. ubi tn estas r colera essent incesa ualde cu aqua accedle ipsam exhibere posses cu. ʒ. i. istor pul'. et lib. i. zuchari cu aqua accedle uel bugl'. dissolu ti p bolos facer. r eet res delicata r utilis ualde. Uel ofectione ifrascripta acci. q ac cipit se. ozimi gariofilati melisse sticados ros. ru. se. peonie doroici iacintor an. ʒ. i. sirici crudi an. ℈. iiij. Zarabe cora. ru. ligni aloes an. ℈. ij. zedoarie ossis de corde cer ui an. ʒ. ß. fiat pul. de q acci. ʒ. i. ß. zuchari al. lib. i. q cu lacte qtuor se. fridor cuz aq bugl'. ex tracto dissoluat. cu quo misce co serue ros. ʒ. i. ß. paste radicis bugl'. ʒ. i. r fi at ofectio i morsellis de qb' unu p horam an pastu paties tu' accipiat. r si uult par aq bugl'. bibat. Uel hac facias qua in h casu mirabile adinuenies ipsa accipe iacin tor margaritar an. ʒ. ij. corticuz citri gar. cardamomi doronici se. acetose. se. peonie cora. ru. spody sandal'. al. terre sigillate us nee zedoarie sirici crudi an. ʒ. i. limature auri et argeti ossis de corde cerui an. ℈. ij. ambre. ʒ. ß. musci. ℈. ß. ex his puluis fi at de quo acci. ʒ. iij. zuchari al. lib. ij. dissol uat cu aqua bugl'. ptib' duab' succi macia nor ptis. i. acetositatis cit. seu accedl'e ptis ß. r fiat ofectio i morsell' qbus ueluti ante scripta utere. r qua libuerit et hora. Uel hac facias cu aq adiuuante deo cordis tre more atiquu curaui. r ipsa accipit zuchari al. lib. ij. dissoluat cu succi macia. ptibus duab' succi accedule succi bugl'. an. ptis i. cu q postea pone oserue ros. lib. ß. paste radicis bugl'. ʒ. iiij. tm dequoquant q ad opiatorum forma deueniat. r cu infrigida ri icipiut ul' ipsis ifrigidatis poe cu eis ex spe' imediate dscriptis. ʒ. ij. lap. armeni bn loti. ʒ. ij. r fiat electuariu. cui' dos sit. ʒ. ij. uel. iij. p hor. ij. uel. iij. an prādiu p' si li bet par aq bugl'. bibedo. Uel facias sic. zu chari al. lib. ij. accipies. r ipsu cu aq bugl'. dissolue cu q misce paste radicis bugl'. lb. i. osue ros. ʒ. iiij. r qquat ad opiatoru for ma. Cuqz ifrigidari icipit uel ifrigidatuz fuerit addant speru ifrascriptar. ℈. iiij. et fiat electuariu d q sp an pastu p hor. ij. ʒ. ij. uel. iij. dato. Peccate itaqz sagne uel co lera q dicti sunt pul. ofect. qqz mirabiles inuenies. Et sic ad ea q extrinsec' applicada sut a mo uenies huic cap° finem impono.

Capitulu octauu de balneis epithima tib' unctoib' uerberib' r cauterys q i cu ra manie atqz melacolie taz sanguinee q

colerice conueniunt.

b Humor melācalic⁹ qcunqꝫ ille fuerit magis ꝑ siccitatē peccat q̄ꝫ frigiditatē: cui⁹ cā ī oī melācolica passiōe ut ōes auctores uoluerunt humectatiōi plurimū intēdendū ē. plus tn̄ ī una q̄ꝫ ī alia. et sic q̄ ꝑ san. aut colere adustionē fit humectatione maiori indigēt q̄ꝫ alie. Et hi sunt d̄ qbus Auic. loquit̄ cū inqt. Et cañ. quidez curatiōis melācolie ē ut ꝑuenias usqꝫ ad ultimū in humectatione ⁊c. Et Rasis assidua inqt balneatiōe melancolicos cura. Et infra multiplicatio balnei ē cura huius flobothomia igit̄ et purgatiōib⁹ ut supra debite factis bis ī die patiēs balneū ītret mane. s. ꝑ tres horas añ prādiū. sꝫ ut ꝑ prius bn̄ficiū uētris hēat procurabis. Et ubi natura pigra foret clisteri lenitiuo utere. P⁹ āt prandiū ꝑ quatuor aut ꝑ qnqꝫ horas balneū iterato ītret. ⁊ tā mane q̄ꝫ sero a q̄rta pte hore usqꝫ ad itegrā ī balneo ipo stare pōt. plus tn̄ aut min⁹. sꝫ qd̄ ī eo accidit cōplacētia. nullus tn̄ ut ī libro de tabe ultimo cap̄lo inqt Gal. repleto stomaco aut ipso inanito balneū unq̄ ītret. ꝯueniens itaqꝫ balneū ex hac fiat decoctiōe. ℞. fol. salicis uitis al. uinifere foliorum uiol. fol. cucurbite ⁊ lactucarum fol. nenufa. ⁊ uio. ordei excorticati añ. M. ij. camomille melliloti añ. M. i. ex his ꝑ balneo dicto fiat q̄ hora igressus sit tepida ⁊ sit tina discoopta. ⁊ caueat ne patiēs in eo sudet. Cunqꝫ egredit̄ exsiccet̄ cū petia molli. et si lectū ītret ne sudet leuiter cū cooperi. dehīc spinā ⁊ totū pect⁹ ex unguēto īfrascripto si libet inunge. ℞. olei amigdalarum dulciū. ℥. i. olei uiol. ℥. iij. pinguedinis porci masculi recētis. ℥. i. ß. cum modico cere fiat unguētum q̄ ut supra fiat inunctio. Et qꝛ illa spēs manie a supflua tā epatis q̄ꝫ cordis caliditatē plurimū accidit flobothomia ⁊ purgationib⁹ pmissis ut dictu ē cor ⁊ epar ifrigidāda erūt. q̄ ꝯuenietissime ꝑ epithimata fiet q̄ ꝑ horā añ pastum fieri debet. ⁊ hora q̄ cibus assumēdus ē rmouēda sunt. Epithima igit̄ ꝑ epate. ℞. aq̄ endiuie. ℥. vi. aq̄ ro. ℥. iiij. aq̄ lactuce aque cucurbite añ. ℥. ij. ß aceti. ℥. i. ß. sandal. oīum rob. rub. ℥. ß. camphore. ℈. ij. fiat epithima epati. ¶ ꝑ corde aūt epithima. ℞. aq̄ ro. ℥. vi. aque buglo. aq̄ uiol. aque acetose añ. ℥. iij. sandal. oīuz corall. utriusqꝫ rob. rub. añ. ℈. ij. spody. ʒ. ß. croci. ℈. i. ossis de corde cerui. ℈. ß. fiat epithima cordi. ⁊ ubi magā adesset flāma cui⁹ cā colera seu san. aduritur in hoc epithimate aceti fortissimi. ℥. i. adde nō solū ī casu illo corp⁹ totū ē balneādū. sed et caput ꝑsepe et maxime exn̄te uigiliarum instātia. Uñ rasis melācolic siue manie iqt a caliditate et siccitate prouenietis cura ē humectare caput. ꝑ ꝑus igit̄ ipm abradi facias. ⁊ mane cū egredit̄ balneū ⁊ sero cū lectum igredit̄ ex decoctiōe ꝑscripta lauari.

¶ Et ego al's ī h̄ casu hac decoctione usus sum q̄ caput humectat. ⁊ somnū inducit. ℞. florum uiol. nenufa. corticuz papa. al. añ. M. i. camomille meliloti añ. M. ij. foliculorum sene. ʒ. ij. ꝯquassent̄. et fiat decoctio cū q̄ caput abluc. dehinc si uaporum ascēsus timeas. ex oleo ro. modico aceti addito uertex frōs atqꝫ timpora liniant̄. Et si uapores nō timueris. ex oleo uio. oleo d̄ nenufa. cū lacte mulieris q̄ puellā pepit sil' conquassat̄. predicta loca capit̄. illinias. Et si patiēs tu⁹ caput catarosū seu repletū hūerit talia nunq̄ facias. Rursus ubi patiēs tu⁹ ut sepe ꝯtingit male dormierit aut dormire nō posset. supra ad tractatuz de sabara ugde. Js. n. te qual'r ⁊ qb⁹ talis īsōpneitos amouēda sit edocebit. de q̄ solicitus semp esto ut ī casu illo nihil insompnietate deteri⁹. Sꝫ ut his q̄ ab extra applicanda ueniūt aliqñ sine iponā. cū ꝑscripta nō ꝯtulerit. Jubet Rasis bonu melācolicuz corrigi sepe vberari. qꝛ p hoc liberant interdū ut ait. Ex hinc plus vbera q̄ꝫ alia ꝑdesse cognoueris cauteriū sup cōmissurā capitis ad os usqꝫ penetrās frēdū erit eo in loco ī q̄. s. medi⁹ digit⁹ attigit palma sup radicē nasi posita ⁊ manu sup vticē extēsa et tale cauteriū ꝑ mēses aptū teneri dꝫ. qd̄ oīb⁹ ab auctorib⁹ cōmendat̄. Uerum al'r fit cauteriū. ut iqt albucas. qꝛ tm̄ sup osse tenent̄ q̄ ail qua ei⁹ spissitudo cōburit̄. deinde q̄ ex osse adustū fuerit abraditur.

Alij adhuc tantū cauterium tenent donec

in osse fortis impressio fiat. sic q ad quātita
tē mediocris auellane de osse illo i rotūdi
tate cadat. has. n. cauteriȝ spēs uituperant
ibidē. Sȝ ego cōsilio cuiusdā magrī lucbi
ni i arte nr̄a uiri expertissimi cuidam nobili
mulieri maniace i sabaudia taliter fieri fe
ci potē tiale cauteriū i illo loco positū ad
quātiatē uni⁹ ducati escarā fecit q̄ p butir
supra positū amota craneū discoptū remā
sit. debile luna exn̄te ppe ꝯiūctionē cū usqȝ
ad durā matrē trepanari feci. tūc. n. plusq̄
alio tpe cerebrū distat a craneo. ⁊ amoto
osse foramen illud p mēses apertū stetit. ⁊
nobilis illa domicella curata remāsit. que
plusq̄ p ānos duos maniaca fuerat. ibi. n.
null⁹ ē timor ⁊ piculū nullū. q̄re audacter
sil'r cură facite pmissis purgationib⁹ ⁊ce.
qr nobis adiuuāte deo bn̄ succedet. Et h̄
de balneis epithimatib⁹ unctiōib⁹ uberi
b⁹ ⁊ cauterys q̄ i cura melācolie atqȝ ma
nie tā sanguinee q̄ colerice ꝯueniunt.

Caplm̄ nonū de rex sex nō nāaliū re
gimie i cura manie atqȝ melācolie tā q̄qȝ
colerice q̄ sanguinee obseruando regimie.

Medicialib⁹ descriptis ad sex re
rū nō nāaliū regimē q̄d tibi ē
i ōi uisitatiōe necessariū uenien
do. Aerē igr̄ ad huiduȝ magis q̄ ad frigi
dū declinantē patiēs ihabitet quē si nāa
lē nō hēas. Ex redolētib⁹ herbis suis cum
florib⁹ ac folys q̄rc⁹ salicis uitis [illegible]
⁊ sil'ib⁹ pauimētum substerne. q̄ ex aq̄ et
aceto irrorare q̄qȝ poteris. Et pposse ut
odorifer⁹ sit facito. qr ut igt Auic. odores
boni huic passioni maxi e cōueniūt. Sit ca
mera luminosa atqȝ clara ut Rasis iquit.
nec sint picture. qr alienatū ad insaniaȝ du
cunt. De nocte igit ꝯtinue lumē i camera
teneat. nimiuȝ. n. melācolici terrent ex te
nebra. Exercitiū laboriosuȝ nullū faciat. q
es. n. magis sibi cōuenit. hora tn̄ q̄ surgit
leues toti fieri pn̄t fricatiōes. Sompn⁹ q̄
maxime cōuenit ⁊ce. ut Auic. ingt ex ꝯue
nietiorib⁹ curis melācolicor. Et si isomp
neitas fuerit cū balneis tā toti q̄ capiti ut
in pcedēti caplo dictū fuerat naturā iuua
bit. et q̄d maxime ꝯuenit ex decoctiōibus
illis caput embroca. Uel lactucas ꝯtritas
sup eum pone. qr ut igt Rasis alienatiōnē
refrenant. ⁊ sompnū inducūt. Et si fortio
rib⁹ op⁹ fuerit a caplo de sabara ut dictuȝ
ē succursum habe. Letū pposse tuū mania
cū tene. nec solū unq̄ eū pmittas. qr i hac
egritudine nō inuenit res peior. ut inquit
Rasis q̄ ē solitari⁹ ⁊ ocios⁹. ⁊ res pn̄tes
pteritas atqȝ futuras pmeditari. Cū his
itaqȝ q aiaȝ i pfundas cogitatiōes submer
gi nō sinunt. diuertēdus ē. ut eēt scacor
ludus colloqa delectātia cātatiōes instr̄a
musicalia ⁊ silia. unde fert orfeū. q tonos
adiuenit scpi⁹ dixisse me ad cōuiuia sepe i
peratores iuitāt q̄ me. ut se delectēt ⁊ gau
deant sȝ ego de ipsis delector cū eor aios
de ira ad pacē mutēȝ de tristitia ad letitiaȝ.
de timore in audaciā. si g° artificia cōposi
ta ⁊ tonor mēsura inmutādi aīe uitys sūt
uirtuosa. q̄to magis facient i ifirmitate se
dāda. Ceterz cū ifirmo ut Rasis igt hōies
attestare debēt q uice una eidē timorē ini
ciāt uice alia blādiant. ⁊ q̄ n̄ bn̄ seu recte
loquit sibi g'rose demōstrat. delectabiles
uestes iduāt. anulos cū pciosis lapidibus
i digito ferāt. Jocalia preciosa ispiciant p
se pe. ⁊ a cogitatiōib⁹ i quib⁹ ita se firmāt
p ꝯtrarias fantasias diuertant. ⁊ qr mania
de q̄ ē smo pp retētionē spmatis tā i mulie
re q̄ i uiris abstinētib⁹ sepe accidit. coire
iterdū plurimū iuuat. at cū fido seu cuȝ fi
da socia cū q̄ ꝯfidēter loq atqȝ cōmorari.
Et uēter q̄qȝ die suū officiū faciat pcurañ.
erit. ⁊ ubi pigra natura foret linitiuū clistē
re facito. Uiuat sobrie. nec unq̄ stomacuȝ
cibo replicat. pstat. n. ut trib⁹ in die uicib⁹
māducet q̄ duab⁹. tāto tn̄ p uice minus.
Nā ut ingt bon⁹ Mesue. Nihil quidē hu
ic passiōi deteri⁹ q̄ corrupta digestio. ⁊ ci
bum supra cibū idigestū ponere. Cibarys
igit bonū huore generātib⁹ utere. nā cum
his solū et assiduatiōe balnei Rasis curat
melācolicos. pl⁹ igr̄ ex faria ordei ꝯuenit.
ac or. ipsum decoctum et successiue tami
satum. Est. n. cib⁹ huic passiōi ꝯuenientissi
mus. lactuca itē atqȝ cucurbita blitis spiā
chie atqȝ boraginis brugl'. quoqȝ patienti
mō ubi antiqua fuerit passio. aut ipse fue
rit debil'. carnes nō cōueniūt. Si igr̄ dāde

fuerint sint agine. qs Rās summe laudat aut caprine seu lactātis uituli. Cōueniunt gallinaꝝ pulli ac ipse galline iuuenes que carnes elixe cū cucur. seu lactu. aut. iiij. sc. frigidoꝝ pecia rara ligat. alterent. Et i suis salamētis acetū ras plurimū cōmendat. imo precipit cū patiēs dormitū uadit ꝙ de eo sumat i potu. ⁊ maxie si passio iueterata fuerit. ascēsum. n. uapoꝝ ad caput ꝓhibet. ⁊ colereatqꝫ sang. feruorem remittit. ⁊ hāc ob cām pomū granatū ꝯuenit eius ꝗqꝫ uinū succ⁹ acetose panis cuculus ribes citri acetositas atqꝫ citrāguli ⁊ berberis. ⁊ si cū his ꝫnebaꝝ miscueris nihil supra. Ex piscib⁹ ꝯueniunt lucij angoēs truitale ꝑgie. tēali et stuligiões parui quqꝫ petorsi marinoꝝ pisciū electionē hic nō pono. eꝰs mihi sint incogniti. ⁊ hi pisces poti⁹ in aq̄ ꝙ̄ stagine degquant. Ex fructib⁹ nuces ⁊ auellāe dimittant. ac fruct⁹ ōes stiptici qꝛ frigidi ⁊ sicci pira coctana nespile cornalia sorbe ⁊ silia. Et iter ōes fruct⁹ fic⁹ ras ꝓhibet. hūorē. n. subtilē generat ꝗ facile adurit. Et cū multiplicatio hūoris flegmatici ut ingt Rās patientē liberet a cogitatiōe melācolica fruct⁹ ōes ut infra dixeri3 flegmatici patiēti nr̄o ꝯueniūt. mō stomac⁹ illos digerer possit. ut sūt pruna ceresa melones citruli anguria poma padisi ⁊ silia. Uinū moderate. det. ga ut ingt Rās ipsuꝫ ē melācolie ꝯtrariū. ⁊ non ē res laudabilior. et sit g⁹ albū debile uel rubeū bñ clarū itra dulce ⁊ acerbū mediocre cū aq̄ bugl'. lipbatū uel aq̄ simplici bōi putei aut boni fontis in q̄ si q̄tuor se. frida ꝯquassata. ⁊ in petia rara ligata bulierit bonū eēt. et si potēs fuerit i eo semp cādētis auri frustrum extinguat. Et hec de reꝫ sex nō naturaliū i cura manie atqꝫ melācolie tā colerice ꝙ̄ sanguinee regie obsuando. ¶ Laus deo.

¶ Capl'm decimū q̄liter melācolia facilis digerēda sit euacuanda quoqꝫ.

F Ex sanguis melecolia natalis nūcupat. q̄ ut supra ē dictum sepe hāc passionē melācolicā efficit. ⁊ ꝑ adustionē nō natalis facit maniā in q̄ casu ubi cetera ꝯsentiāt cū ut ita dixeri ps sang. uideat a flobotbomia ichoandū erit. ut uolu it nr̄ Auic. Oꝫ ingt ut s3 ōes dispōeꝫ a flobothomia icipias nisi timor uehemētis debilitatis affuerit. Et subdit ꝙ ꝯtra antiq̄s q̄sdā eē. vr̄ ꝙ si flobotomas ⁊ iuenias sā. subtilē nō retineas ipꝫ ꝑ h qꝛ multotiēs ꝑcedit i ea subtilis ⁊ee. Supfluitatib⁹ igit ꝑme digōnis emissis i h casu s3 doctrinaꝫ boni Mesue de cephalica. lateris magis aggrauati ꝑmo minutio fiat. ⁊ ubi secūdationē facere os nigra tūc icidēda erit cui⁹ oppositū i melācolia passiōe q̄ uitio san. ꝑuenit fit ut i tractatu isto capl'o. vi. superi⁹ hūisti. Uex si tūc sang. i epate abūdare cognouisses. talis secūdatio de saluatella sibi correspōdente fiat. ⁊ si i utriusqꝫ nūc una nūc alia icidat saluatella. circa uero sinē si emoroides q̄uis mō posses ꝑuocare aut mēstrua nihil supra. aut ubi nō uenas pedū icidere ꝑutile fiet. ⁊ sic modū hēs q̄liter sieda sit st'ia. Circa uero materiā si illā minorādā cēsueris acc. cassie. ʒ. i. aut electe māne. ʒ. ij. quā cū decoctiōe cuscute capil. ue. floꝫ bora. bugl'. uio. camedreos ligritie passulaꝫ ⁊ epittmi dissolue. ʒ. i. sirupi uio. addēdo fiat pot⁹ que i aurora alia si ē custodia inf'rmo tuo ꝑbe. Minorata materia si residuū digerere uolueris caue ne i ꝑn⁹ forte ꝑuocans exhibeas. Tale aūt mās ad uias ductuum strictas ducēs sua grossicie ibidē opilationē cāret q̄ maioris fumatiōis ad cerebrū cā foret. ⁊ sic augeretur passio. facias g⁹ sic. acc. oximell' simplicis. ʒ. ij. sirupi uio. ʒ. i. s. aq̄ bugl'. ʒ. iiij. aq̄ scolopēdrie ul' floꝫ sambuci. ʒ. ij. ⁊ ꝑdua b⁹uicibus clarificet. de q̄ totiēs dabis ꝙ eductioni tibi materia uideat ꝑparata. de hic acci. cassie. ʒ. i. aut māne granate. ʒ. ijꝫ quā cū ꝑscripta decoctiōe dissolue. cui p⁹ ea ꝯfectiōis amech. ʒ. ij. adde sirupi uio. ʒ. i. ⁊ fac potū ⁊ quē ꝑ duas hos. añ diē cū dbita custodia tuo infirmo prebe. Uel accipe. ʒ. iij. epithimi mellis dispumati. ʒ. ij. infundant i modico decoctiōis floꝫ buglos. floꝫ bora. uiol'. ligritie sticados camedreos et passul'. Cūqꝫ hos. x. in infusioue persteterint. fiat fortis expressio. cum qua ʒ. i. cassie uel māne granate. ʒ. ij. misce sirupi āt uiolati. ʒ. i. ⁊ fiat pot⁹ uel loco epitbi

mi tres foliculoꝝ sene dragmas infunde. ⁊ fac ut pri⁹. uel aliter acci. corticũ mirab. ĩ doꝝ. ʒ. ß. corticũ mirab. cit. ʒ. ij. infunde in aqua lactis. ⁊ hora. x. in infusiõe dimissis fiat fortis expressio. Cui adde cassiam uel mãnam distẽperatã cuȝ decoctiõe añ scripta ⁊ uio. sirupũ ⁊ pul. epiti. ʒ. ß. ℈℈. grana. ij. et fiat pot⁹. ¶ In formã pulueris acci pe. foliculoꝝ sene. ℈. ij. epithimi. ℥. cinamomi. ℈℈. añ. ℈. ß. tartari. ℈. ij. ß. zuchaꝝ q̃ntũ libet. ⁊ fiat puluis quẽ cũ aqua lactis p̃be l'. ʒ. ℥. pillulaꝝ indaꝝ uel infrascriptum bolum q acci. cõfectionis amech. ʒ. ß. ⁊ cũ zucharo bolum facias. ¶ In hoc q̃qȝ casu confectio de lapide armeõ supra capl'o sexto descripta mirabiliter ꝯuenit. et ei⁹ sit quomõ libuerit usus. Cõueniunt ⁊ plura alia illic descripta. Q̃ õ si ulteri⁹ materiaȝ digerere uolueris cũ sirupo magistrali illic descripto ꝑoptime fiet. uel sirupo dñi Aui. utere. q. ℞. se. endiuie melisse ozimi minoris añ. ʒ. ij. radicũ. yreos. ʒ. v. bugl. ʒ. iij. ß. folioꝝ melisse. ʒ. ij. polipody maratri añ. ʒ. vi. conq̃ssent. sup quas aq̃. lib. viij. ꝓyce succi macianoꝝ dispũati. ʒ. i. ß. ⁊. lb. iij. zuccari fiat sirup⁹ cũ q̊ ⁊ aquis appropriatis materia cõuenĩctissime digerit. ¶ Uel facias sic melisse. M. ij. accipies bugl'. uero sticados. camedreos scolopendrie. florum boraginis buglosse capl'. ue. añ. M. i. liquirie passul'. añ. M. i. ß. se. endiuie. se. lactuce. iiij. se. frigidoꝝ añ. ʒ. i. cõquassent. ⁊ buliãt ĩ aq̃ ro. aq̃ melisse aq̃ bugl'. añ. lib. ij. ß. usqȝ ad ꝯsumptionẽ medietatis ĩ fine ãt adiũgant. ʒ. ij. epithimi qd̃ una solũ ebulitione buliat. debĩc colet. cui postea addatur succi melisse lib. ij. succi buglo. lib. i. ⁊ cũ lib. iij. zuchari. ⁊. ʒ. iiij. aceti passulati fiat sirup⁹ cum q̊ ⁊ appropriatis aqs materia digerat quã postea cum prescriptis in hoc casu solutiuis aut cũ his q̃ supra in capl'o. vi. describunt educes. ¶ Laus deo.

¶ Capl'ꝫ undecimũ d̃ pulueribꝰ ac ꝯfectionibꝰ q̃ ĩ cura. mł'ie a fece sang. cãte ꝯueniũt

Upest pulueres atqȝ cõfectiões q̃ fecalis mł'ie maliciã corrigunt d̃scribere. Quaꝝ p̃ma accipit cinamomi electi ʒ. ij. cardamõi ozimi gariofilati corall'. ru. trecsigil. been al. ⁊ rubei usnee rasure eboris añ. ʒ. i. sirici crudi margaritaruȝ añ. ℈. iiij. limature auri ⁊ argẽti añ. ℈. i. croci. ʒ. ß. musci. g. i. fiat puluis queȝ cũ q̃ntolibet zuchari misce q̃ stomaco uacuo cuȝ aq̃ buglo. aut melisse aut uino optimo aq̃ bugl'. liphato utere. uel de pul'. illo. ʒ. i. accipies zucha. v̊o al. lib. i. ⁊ cũ succi macianoruȝ ⁊ aq̃ bugl'. eqs portõibꝰ dissolues. ⁊ p bolos ꝯfectionẽ facias quoꝝ unũ p horã añ pastũ dabis. ¶ Uel ꝯfectionẽ dñi Gẽtilis facias cui tantã fidẽ hũit ut crediderit ex ei⁹ usu oẽȝ melãcolicã passioneȝ remoueri posse. ¶ Et ipsa acc. cinamomi ligritic rasc se. cucur. melõis cucumeris citruli añ. ʒ. i. pineařũ ĩfusaꝝ in aq̃ calida passul'. añ. ʒ. i. fisticorũ. ʒ. ß. zuccari cãdi. ʒ. i. nucis musca. gar. ligni aloes masticis blãce bisãcie sirici crudi renbarb. electi añ. ʒ. duas folii been. al. ⁊ ru. se. ozimi gariofilati zedoarie doroici calami aromatici cardamomi añ. ʒ. i. spice croci macis añ. ʒ ß. se. anisi feniculi corticũ citri añ. ʒ. i. ß. ossis de corde cerui margaritaꝝ grana. fragmẽtoꝝ saphiri limature auri ⁊ argẽti coral. ru. añ. ʒ. i. sandal'. al. ⁊ ru. añ. ʒ. ß. zucha. lib. iij. dissoluat zuchaꝝ cuȝ aq̃ borag. bugl'. ⁊ maxĩe in estate. Et ĩ hieme poteris dissoluere cũ uino optimo. et aromatizet cũ ãbre ⁊ musci añ. grana duo sȝ ĩ estate sufficit granũ. i. Et fiat ꝯfectio ĩ morsellis de q̃ p horã añ pastũ dabis. et q̃ ẽt hora libuerit. Et si spẽbꝰ in pul'. uti libet cũ eis zuchaꝝ p libito misce. ⁊ eo añ pastũ utere. ¶ Uel hãc ꝯfectionẽ facias ℞ acc. ligni aloes macis foly terre sigillate behẽ. al. ⁊ ru. coral. ru. karabe se. ozimi gariofilati. ℈℈. pipis lõgi añ. ʒ. i. rasure eboris sãda. citri corticũ citri añ. ℈. ij. margaritaꝝ. ℈ iiij. iacintoꝝ smeraldi granatoruȝ ossis de corde cerui añ. ℈. i. sirici crudi. ʒ. ß. limature auri ⁊ argenti añ. ℈. ij musci grana. i. ex his puluis fiat. q̃ p libito utere. Et si ꝯfectio. facer̃ libet accipe sete ĩ grana tĩcte lib. ß. quã ĩ lib. i. succi macianoꝝ facta residentia et aq̃ ro. tñdẽ ĩfunde. ⁊ sic ĩfusã p dieȝ naturalẽ dimitte. postea calefiat. ⁊ fortis fiat exp̃ssio cũ q̃ libram. i. zuchari dissolue. ⁊ per bolos confectionẽ facies q̃ utere. Et

si setam ĩ grana tinctã non hũeris in succo
llo ⁊ aq̃ ro. grane tinctoꝝ .ʒ. ij. infunde. ex
q̃ postea exp̃ssionem facias. Letitia ãt Ga.
in hoc casu multũ ualet ac diamargariton
⁊ confectio de musco dulcis d̃ quib9 sic fa
cere poteris. Accipe zuccari al. lib. i. et cũ
aqua ro. ⁊ succi macianoꝝ eqs ptib9 dissol
ue. ⁊ cũ .ʒ. i. specieꝝ cuius libuerit ex ꝯfec
tiõibus prescriptis fiat ĩ morsellis ꝯfectio
cui9 ut precedẽtium sit tibi usus. ¶ Et si uo
lueris ĩ aq̃ illa ro. ʒ. ij. grane tinctoꝝ infun
dere bonum erit. Et sic hẽs pulueres atqʒ
ꝯfectiones ĩ hoc casu maxime ꝯuenientes
q̃d hui9 capl'i intẽtio fuerat. ¶ Laus deo.

¶ Capl'ʒ duodecimũ q̃liter fieri debeãt
unctiones uerbera itẽ atqʒ cauteria.

De balneis illa ꝯueniunt q̃ supra
capl'o sexto descripta sunt q̃tuʒ
balnea in hoc casu cõueniunt in
ueniẽs. ⁊ sic ordinẽ quoqʒ in bal. ipsis ob
seruandis. qꝛ anteq̃ꝫ illa fiant tã flobotho
mia q̃ꝫ farmatia erũt premittẽda. patiẽs ue
ro añ eoꝝ ingressum bñficiũ uentris hẽre
ꝓcuret et maxime p duas horas añ prãdi
um. p9 cũ uero hor. transactis quinqʒ bal
neũ intret ordinem in capl'o dicto obseruã
do. ad q̃d recursum habe. Cũ illis ãt qui
balnea intrant camomillã semp adde. et si
libet paꝝ rorisanrini lauendule foliorum
lauri ⁊ sillium qꝛ illa nõ ita uirtualiter fri
gida ut prescripta eẽ debent. Et q̃ꝫuis bal
nea illa ꝯueniant. illic tñ descripta epithi
mata numera. Et in casu illo nisi instantia
uigiliaꝝ affuerit non erit lauandũ caput
nec embrocañ. quoqʒ si tñ illic affuerint q̃
illic describunt facies. sed ĩ decoctione q̃
cuqʒ illa fuit camomille paꝝ atqʒ apij sem
per pone. qꝛ apiũ ꝓuocat urinã. Si igr̃ pp
instantiã uigiliaꝝ lotio seu capitis embro
catio fiat. unctiones postea illic descriptas
fm exigentiã facies. Sʒ memor esto ubi
caput catarosum fuerit illa semp dimitte
re. Quantũ uero ad uerberationes et cau
teria modũ illic descriptũ obseruabis. Et
ut aliqñ melãcolie a fece sãng. cãte finẽ im
ponã sex reꝝ non natalium regimẽ q̃d in
cap° nono supra describit̃ obseruabis. hec
tñ ad tantam sicut illud frigiditatem ueni

re non dʒ. de humectatiõe uero non ẽ uis.
Nã ut supra dixerã õis humor melancoli
cus p siccitatẽ magis q̃ꝫ p frigiditatẽʒ pec
cat. hic est ꝙ humectationi magis ẽ insistẽ
dum. In isto tñ casu nõ ita ut in illis usus
carniũ ꝓhibetur. eligant̃ tñ q̃ in illo cap°
descripte sunt. et fʒ tñ exigentiã alterent̃.
Et si salsamẽtis uti libet. non erit acetum
sic cũ eis cõmisceñ. tñ semp aliquid cina
momi ⁊ gar. impone in hoc item casu uino
maiori licẽtia uti poterit q̃ꝫ in illo. et si con
tinue cũ aqua buglo. limphet̃ nihil supra.
⁊ sic fece san. exñte in eã cura hic finem re
cipit. q̃ q̃qʒ cum mania siue melãcolia ab
adusto seu ꝯgellato flegmate ꝓuenerit tibi
cura erit. nam curã ꝓpriam inscribere mi
hi supfluum uideret̃. qꝛ ut demõstratiuis
signis supradixerã h̃ rarissime accidit. cũ
p̃scripta cura sic ꝯueniẽter curabit̃. Et sic
ad melancolie curam cõplendam de here
os solũ mentionem facere restat cũ ipsum
melãcolie species q̃qʒ id q̃d ĩ seq̃nti cap°
deo adiuuãte fiet. et p h̃ pñs finẽ recipit.

¶ Capl'ʒ tertium decimum q̃liter gene
rat̃ hereos. ac q̃d ipse quoqʒ sit.

Veteres plurimũ d̃ hereos tanq̃ꝫ
de specie quadã melãcolie ꝓpri
um capl'm faciunt. ⁊ sic ptinẽter de eo hic
determinatio fiet. Uidendũ est igit̃ q̃d sit
ille hereos. p q̃ sciendũ ut in p̃io cap° hu
ius tractat9 dictũ fuerat estimatiuã uirtu
tem ĩ nobis eẽ. q̃ ex sensatis speb9 elicit ĩ
sensatas. ut amicitie inimicitie amoris et
taliũ. ⁊ per hanc q̃d fugiendum sit uel ꝓse
q̃ndum sit iudicam9 ¶ Alia cõsil'r ĩ nobis
repit̃ v̂tus imaginatiua. s. q̃ ex sensatorũ
specieb9 cõplexa format ac diuidit unum
ex altero cõcludit et cet̃a. haꝝ v̂o v̂tutum
sedes in uẽtriculo cerebri me° manifestat̃
¶ Alia itẽ in nobis repit̃ uirt9 quam ꝯcupi
scibilẽ appellamus. duplex. n. ĩ nobis ẽ ap
petit9 ĩtellectiu9. s. p quẽ sequit̃ formã p ĩ
tellectũ apphensaʒ. ⁊ talis ĩtellectui solum
⁊ rõni deꝑuit. ⁊ sensitiu9 p quã apprehẽsã
p sensũ formã seq̃t. ⁊ talis ẽ duplex. cõcu
piscibil'. s. ⁊ irascibil' p ꝯcupiscibilẽ ꝓpriã
getem ⁊ delectationeʒ assequmur. mala ue
ro fugimus. itaqʒ tristitia per irascibilem

resistimus uiolētātibus ꝛ illa aggredimur q̄ quietē atq3 delectationē nobis ꝓhibet. Cōcupiscibilꝭ āt uirtutis qdā dicunt i epate sedē eē. iō in uersu aiunt. Cor sapit. pulmo loquit̄ fel cōmouet iras. Splen ridere facit. iecur amare cogit. et h̄ ex priorū philosophantiū mēte aiunt. Nam fuit antiquoꝝ mēs peccātia solū membra punire. Siquis igit̄ per ɔcupiscētiam peccabat cū sedes eius sit in epate. epar ipsū pūniebāt. unde poete ex tity cōtinue uultures manducare fingunt. q2 ipse pp ɔcupiscentiā dominā latonā3 de stup o requisiuit qrto methamoꝛphoseos. Alij dicunt uirtutis huiꝰ sedē in oꝛgano uirtutis estimatiue foꝛe. uerum phi uirtutes ōes cogitatiuas pricipaliter in coꝛde eē uolunt. ꝛ si in cerebro manifestant̄. mea tū non ē īpñtiatum talia discutere. nam q̄tum meum spectat ad ꝓpositum medicoꝝ in sc̄nda est opio. v3 ꝙ ta3 imaginatiua q̄ irascibilis uirtꝰ semper imperio estimatiue mouet̄. q̄ per istius impedimenta alie impediunt̄ uirtutes prima ꝓmi doctrina sexta caplo de uirtutibꝰ aīalibus appꝛehensiuis ꝛ non econtra. cu3 illa sit ceteris dignior. Ad ꝓpositum cū i imaginatiua sensatas foꝛmas interdū aliquas deprehēdit de quibꝰ falso cōcludit sillogizans. ꝛ tunc induciť estimatiua ad apprehendedum aliq̄ non sensata q̄ in re illa foꝛsan non sunt. Et pp delectationem q̄ in re illa sic falso deprehēsa conseq iudicat. fert ꝓtunc iudicium aliam nullā eē felicitate3 mō acquiri res illa possit q̄ fit ut imperio ipsius estimatiue imaginatiua circa rem illam ɔtinue suum actū exerceat. ꝛ concupiscibilis itē ex quo appetitꝰ hanc rē habēdi ɔtinue crescit. et illo mō hereos cātur. q2 circa rem illā imaginatiua cōtinue occupatur. ꝛ cōcupiscibilis silr̄. ꝛ sic ōia alia agibilia premittūt̄. qđ i ōi melācolico quoq3 fit. ꝛ sic inter passiōes melācolicas q̄ ut supra dictū est sunt indefinite ueteres hereos posuerunt. Ex quibꝰ ōibꝰ p3 circa quālibet rem indifferēter hāc passionem fieri posse q̄ superflue diligatur. Quidam. n. de pecunijs hereant eas superflue diligentes ꝛ tm̄ in eis accipiunt complacētiā ut nihil aliud ɔtepiscant̄. iō eaꝝ imaginatiō circa aliud nunq̄ uacat. ꝛ sic đ re alia accidit q̄ cūcunq3 illa sit q̄ ultra mō3 diligat̄. sic igit̄ hereos accipiēdo p3 ꝙ nihil aliud ē q̄ alicuius ultra modū rei amate continua imaginatio per qua3 imperio amātis errantis estimatiue immoderatꝰ rē ipsam habendi appetitꝰ innascit̄. Et illa diffinitio cuilibet rei ultra modū peramate cōuenit. ueꝝ auctores dē hereos uiri ad mulierē ul' eōntra potiꝰ q̄ alterius rei faciunt mētionē. quia naturaliter hō ad coitū inclinat̄. ꝛ pp generare sibi silē maiorē in eo q̄ in re alia natura posuit delectationem. Cūq3 talis delectatio appetitum coeūdi naturalr̄ ad se trahat imoderatꝰ ille amoꝛ uiri ad mulieres uel econtra freq̄ntius q̄ alteriꝰ rei accidit atq3 ardētius. Pōt igit̄ ad ꝓpositū noꝛstū sic hereos diffiniri. uidel3 hereos est continua amate uel amasie cogitatio. p quam imperio errantis estimatiue immoderatꝰ illū uel ad illā obtinēdi appetitꝰ innascit̄. cuiꝰ cā cetera agitabilia ōia pꝰhabent̄. unde hujus cā apud quosdā hereos dr̄ amoꝛ cum mētis insania hereati aūt mēs insania esse uidet̄ cū ceteris pꝰhabitis eiꝰ đ amasia cōtinua sit cogitatio immoderatū q̄ eam habeat adipiscendi appetitū. Nonnulli uero dicunt ab effectu hanc passiōnē hereos appellari. Nā hereos delectationis extremitas inťpretat̄. Alij dicūt hereos ab hero qđ ē dn̄s aut nobilis dici. q2 nobiles et in ocio uitam degētes freq̄ntius hac passiōe q̄ ceteri depꝛehēdunt̄. Simon tū ianuensis inquit ꝙ hereos nomē ē grecum. qđ latine amoꝛ seu delectatio grauis īterpretatur. Unū heroticos grece amatoꝛiꝰ cupidiarius latine dr̄. Auic. uero hilliscum hāc passionē appellat. qđ nomen ē arabicum superfluum apud nos amoꝛe3 importans. Et sic p3 q̄liter hereos generat̄. ꝛ qđ ipse sit.

Capitulum decimū quartum de cāis hereos seu illiscbi.

[A]t hereos cās ōes ta3 itrinsecas q̄ extrīsecas succicte cōplectar i unum ē uirū eē carnosum qui calā3 testiculoꝝ crassim hn̄s multo abundat in spmate. et ocium diligēs deliciosam

uitā ducit. In his.n.tā itrīsece ꝙ̄ extrīse
ce hereos cāe dep̄hunt̄. nā carnosuʒ esse
⁊ bonā testiculoꝝ crasim habere atqꝫ sp
mate habūdare multo itrinsecas oēs cās
complectit̄ in ocio uero deliciosaʒ uitam
ducere extrinsecas qꝛ per deliciosaʒ uitaʒ
tēpatam aeris intelligit̄. ¶ Ciboꝝ atqꝫ po
tuum exquisitus usus somni tēpies exer
citium quoqꝫ ire uero tristitie ⁊ alioꝝ aīe
accidentium supfluitatis remotio. Ex qb⁹
h⁹ereos tā extrinsece ꝙ̄ itrinsece cāe pa
tent que non minus ī muliere eē pñt quā
in uiro. ¶ Carnosa nanqꝫ mulier suorum
testiculoruʒ cōplexionē calidā hñs ⁊ mul
to habundās in spermate coitum ardēter
appetit quare nō ī ocio deliciosam uitā
ducat si sibi uir gratus occurat queʒ pen
set suis leuiter uotis obtēpare in eū facile
philocat̄. Et huius causa interduʒ facilis
bachat̄ in tātum ut somnū atqꝫ cibū pdat
Et sic ista paupcula herata ueluti ethicus
sepe cōsumit̄ qđ uiris piter accidit. o dul
cis atqꝫ tenax passio que dep̄hēsum sic
suauiter pascit ⁊ si se cōsumi dephēdat. ut
ab illa nō detiēri nō ualet. quare cū poete
dep̄hēderent infelices hereatos poti⁹
morteʒ eligere quā in pena illa uelle solu
tos esse ad eorum aiūt hortationē Uitet ⁊
supos amor. Nā sacer ē ignis credite lesis
⁊c. Et h̄ de cāis hereos. ⁊c̄ La⁹ deo. Amē.

¶ Capitulum quintumdecimuʒ de signis tā p̄nosticis quā demōstratiuis hereatȝ.

Hereatuʒ per infrascripta signa co
gnosces. quia in cōtinuis cogita
tiōibus permanēs paꝝ mādūcat
atque bibit supflue uigilat solus esse ap
petit. ⁊ cū quis eum a suis cogitatiōibus
distrahit irascit̄ interduʒ plorat ⁊ iterdū
irascitur ⁊ ridet. ¶ Quod si de amasia ge
quā tirste nūciaueris cōtristat̄ si iocūduʒ
letabitur. quoꝝ oīum causa uirtutes natu
rales debilitant̄ in tātum ut extimatiue
uelut ad solem glacies cōtinue liquefit pa
let multuʒ. ¶ Nā is color ē aptus amanti
p̄fundant̄ oculi sed p̄pter frequētem plo
ratum ingrossant̄ palpebre in pulsu ma
gna diuersitas repitur ⁊ est pulsus signuʒ
per qđ peritus medicus hereatuʒ facile ↄ
p̄hēdat ueluti quidā philipp⁹ medicus
seleugi regis syrio qui ātiocū dicti reg̃s
filium in statuto si in eam eius nouercam
pulsuʒ tāgēdo perdite philocaptā cogno
uit quod cuʒ ad aures patris eius seleugi
deuenisset uxore potius quā filio carere
disposuit ⁊ sic eā repudiās filio tradidit i
uxorē. Tu aūt si hereatū p pulsuʒ cogno
scere cupis. eū tāgēdo suspectas eidē nōia
bis. Nā cū ad amasiaʒ deueneris ultra so
litum maximā diuersitatē dep̄hēdes in
pulsū ⁊ hec signa tibi hereatū demōstrāt.
¶ Sed quātuʒ ad p̄nostica quid aliud di
ces nisi ꝙ si pauperculo succursum dede
ris. dieti euaporās cōsumabit̄. ⁊ tādeʒ cū
lachrimis frustra amasiam inuocans deo
suo custodi infelicē animā cōmēdabit. Et
hec de signis hereos tam p̄nosticis ꝙ̄
demonstratiuis. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Captm decimūsextum de cura hereos.

Potissima huius passiōis cura est
ut hereatus sua amasia potiat̄ rō
ne enim carētie oīs habēdi causat̄
appetitus si quis enim adeptus fuerit ꝙ
appetit illius cessat appetitus habendi
quāuis appetitus cōplacētie reʒ adeptaʒ
adhuc appetere possit. At ubi amasiaʒ ha
bere nequeat. cū muliere aliq̄ gratiosa se
pe coire erit utilimū. Extra patriā p̄terea
accedere. ⁊ si circa rē aliaʒ arduā exercere
plurimū iuuat ⁊ cū hui⁹ passiōis cā sit esse
carnosuʒ calidāqꝫ testiculloꝝ crasiʒ hr̄e
in multo habundare spmate ⁊ in ocio de
litiosam uitā ducere flobothomiā copio
sam ul' ei⁹ reiterationē laudare ⁊ peccātis
hūoris purgationē q̄lis supra caplo sexto
describitur. ¶ Cū sibi quoqꝫ dilectis con
uersēt qui eideʒ amasiaʒ omni studio ⁊ oī
diligētia ponant in odio ⁊ mōis in oībus
possibilibus a tali cōtinua de amasia cogi
tatiōe distrahāt cui⁹ cā uenatiōes laudaue
rūt antiqui cātilenas quoqꝫ ⁊ instrumēta
musicalia sepius audire in aere claro ⁊ in
locis ameis hitare ⁊ uino bono uti. Cū.n.
hec passio sit melācolica m̄tiplicatio spiri
tuuʒ ⁊ coꝝ claritas ut supra dictuʒ fuerat
plurimū iuuat. ¶ Ueruʒ nostre etatis. pi
zochari melius quā ātiqui nostri qđ ipoꝝ

pace dictum sit huius passiõis curã noue runt. ¶ Timẽtes autẽ ne eorũ carnis sti mulus iuaderet per quã amasiarum quas hẽbat dummõ seruiret recordaretur sup. nuda carne silicium portant tẽpore frido sine caligis et nudis pedibus cũ ligneis calo podiis icedũt in pane et aqua ieiunant. q2 sine cerere et bacho friget uenus super pa leas aũt duras stratum decũbunt sepius se uerberibus incedũt et plurimũ uigilãtes cõtinue quasi in orationibus psistũt. Et h̃ est ppriẽ si quis recte ↄueniret hereatorum cura. Nã pizocharorum uita taliũ utiq3 ui te precise cõtrariatur quã si quis ardẽter fecerit sum certus q2 continua illa de ama sia cogitatio euanescet. Et sic hẽs tam fm ãtiquos q̃3 fm pizocharos hereatorum curã Et tu q̃3 libuerit elige et per hec huic capo finem impono. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Tractatus ultimus de catarro in se. xii. continens capitula.

¶ Primum capitulũ quid sit catarrus

Catarrus fm Mesue et quosdã ali os est nomẽ grecum. quod apud latinos idem est q2 fluor seu fluxus ĩportat. ¶ Ali qui tamẽ dixerũt quod catarrus dicit a ca teo cates quod idẽ q2 fluo fluis ĩportat. ¶ Sed quid de hoc idem ẽ significatum. ¶ Catarrus igit quãtum ad ppositum no strum spectat accipit tripliciter. cõiter. s. pprie et magis pprie. Cõiter quidẽ accipi tur pro cuiuscũq3 mẽi a quo uis membro ad aliud mẽbrum de fluxu. pprie uero p materia a cerebro ad tria sibi submissa mẽ bra fluẽte puta nares fauces et pectus. uerum magis proprie sumit cũ materia solũ ad pectus defluit qd patet q2 materia solũ ad pectus defluens catarrus dicit ad alia uero mẽbra minime. ¶ Nã que ad nares coriza ad fauces uero brancos appellat. Et ppter hoc aiunt in uersu. ¶ Si fluat ad pectus dicat reuma catarrus. ¶ Ad fauces brancos ad nares esto coriza. Et quãuis materia a cerebro ad quecũq3 alia sibi sub missa mẽbra fluere quoq3 possit aliam tñ que nostrũ ad ppositum spectet noĩatio nem non recipit. nam que ad oculos fluit obtalmia catarracta. uel alr̃ noĩatur ad gu tur squinãtia ad neruos palesis spasmus uel aliquod tale ad pulmonẽ piplemonia ad pleurã pleuresis. Ad iuncturas. gutta ad os stomaci caninus appetitus uel alit ad colum colica. et sic de aliis. ad talia in quã mẽbra quãuis materia fluat cũ diuer sam ab ea curã recipiat. que ad nares fau ces uel pectus defluat etc. catarrus de q̃ est sermo. minime dicit. ¶ Antiquorum pre terea plurimi et modernorum hoc noĩe reu ma pro catarro sepius usi sũt ppter q2 mo dernorũ alig capitulũ de catarro de reu mate intitulãt. et hi ei nomẽ grecum cẽ dixe rũt q2 apud latios cursũ seũ defluxũ maẽ rũ significat et sic accipiẽdo reuma ñ difert a catarro et sũt noĩa sinonima materici. a cerebro ad alia mẽbra fluxum ĩportãtia. ¶ Nos tñ dicimus reuma a ruo ruis deri uari. q2 cũ maẽia a cerebro ad quoduis aliud mẽbrũ dfluat ruere q̃dãmõ uidet. Ex quibus oĩbus ut nostro pposito perti net. patet quod catarrus nihil aliud ẽ quã mẽi a cerebro ad nares fauces. uel pectus defluxus etc. quod huius capituli intentio fuerat. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Capl'm secundum de causis catarri.

Ut catarri cause nobis facilius in notescant sciendum quod quedã sunt cause materie catarralis. et q̃ dam catarri. ¶ Materia itaque catarralis a cerebro sui friditate materiali siue acci dentali actu co quo uapores balnei i ci testudine ingrossati et in aquã conuersi ge neratur ut haly. secũdo tegni in de signis cerebri etc. uel eo mõ quo illd quod ascen dit ex cucurbita ad alembicũ. Aui. vo. iii. capitulo de catarro etc. Ex quibus p3 qd oẽs tam cibi quã potus euaporabiles pos sunt esse materie catarralis cãe ut pisces frixi et maxime in oleo nucũ et alia pluria in patella frixa. ¶ Ferculũ quoque de pa sta et oĩa illa difficulter digerunt. ut caro agnina leonina. porcina ceruina anserina et similes. Et animaliũ itẽ intestina a quibus ñ gallorum testiculi et gallinarum epata excipi untur caules itẽ eruca porri. cepe allea etc. Et inter alios fructus nuces uina insuper

potẽtia ⁊ maxime artificiata ut nectar ⁊c. Ceruisia quoque ⁊ potissimum ex granis frumẽti seu ex pomis silvestribus facta. Nimia insuper replõ. ⁊ caꝝ potissime que statim dicta sunt ac coꝝ anormalus usus. Cibum quoqꝫ dure digõnis ei qui facile digeritur preponere meridionalis itẽ uẽtus ⁊ grossi atqꝫ hũido aeris attractatio. iõ a uulgarib⁹ cãe reumatice nũcupãtur cum eas catarralis materie cãs esse deprehendũt. Sõmnus longus ⁊ maxime diurnus ille qui scilicet assumpto cibo fit imediate lõga itẽ quies perseuerãs tristitia ⁊ silĩa. Et hec oĩa ex parte cãrum extrĩsecarum se tenent. quãtum uero ad intrĩsecas aliq cerebri qualitates tam simplices quã cõposite in causa esse possunt. ut hetur a Gal⁹ secũdo tegni de signis cerebri. ut cerebrum tm̃ calm̃ frm̃ tm̃ hũidum tm̃ uel calm̃ ⁊ humidum aut frigiduꝫ ⁊ hũidum ⁊ hec supra a Gal. ubi supra luculẽter declarantur. Catarri uno cãe alie sunt ⁊ alr̃ cõsiderate unde oẽs ille catarri cãe eẽ possunt que defluxus materieꝝ catarraliuꝫ cã esse queunt. Patet cũ proprie catarrus sit materieꝝ catarraliũ defluxus ut in pcedẽti capitulo dictum fuerat ⁊ tales in genere eẽ dicuntur. primo ẽ materiei mĩtitudo tanta enim in cerebro sepe generatur ut ipsius cõtẽtiuam debilitet. cuius cã cõtinue fit materiei catarralis defluxus ⁊ h̃ frequẽtius in uere quã alijs in tẽporibus accidit qꝛ magis in eo hũores rare fiũt ⁊ hoc ut plurimũ his cõtingit qui malã tam epatis q̃ stomaci quã cerebri discrasiam habent in talibus nanqꝫ pꝑter indigẽnes cõtinu⁹ fit uapoꝝ ascensus qui cerebri friditate ⁊ cõdemsati deorsum cõtinue ruũt ⁊ huic cause flobothomia maxime copiosa ãnecti potest. ¶ Taliter enim facta i corporibus ualde repletis est causa defluxus materiei. ut Auic. q̃rta pmi caplo de fleubothomia. ¶ Cum aliquis iquit corum flobothomatur in quorum corporib⁹ hũdantes exñt hũores fl'ia fit cũ ebullitiõe illoꝝ ⁊ coꝝ cursus ⁊c. Et sic patet qualiter fl'ia potest esse cã catarri i corporib⁹ ualde repletis. ¶ Secũda causa potest esse tã exterior quã iterior caliditas. Exterior quidẽ ut solis nimia capitis copertura siue ĩ die siue in nocte aer. itẽ siue per influxuꝫ siue artificialiter factus calidus ut aer balnei uel stuphaꝝ quas ulgares pella noĩant in talibus alleãni in hyeme cõmuniter moratur. ¶ Uẽtus quoqꝫ austrinus ut uapor maris calidus a calidaꝝ rerum olfatus. ueluti musci liliorum croci porroꝝ ceparum ⁊ talium ⁊ ingens ira ac intẽsum gaudium. Per interiorẽ causaꝫ omnia illa intelligo que antequã catarrales materias fluere faciant. aliquã a calore corporis nostri ad intra mutatationem recipiãt. ut est calidoꝝ ciboꝝ atqꝫ potuã assũptio ut esset ʒʒ. pipis sinapis cepe alei ⁊ similiũ potẽtis itẽ uini bibitio ⁊ maxie copiosa uidemus nanqꝫ i istis crapulosis plurimũ catarros mĩtiplicare ⁊c. Ista tñ calida. s. tã extrinseca q̃ intriseca non minus materias elliq̃t ⁊ eas fluer̃ faciẽdo catarri cause eẽ possũt quã uapores attractio materie catarralis ⁊ ut que ⁊ sic diuersis respectibus nõ icõuenit qꝺ talia materia catarralis ⁊ catarri cause. ¶ Tertia cã põt eẽ fridítas siue extriseca siue ĩtriseca exprimẽdo materias scilꝫ catarrales ⁊ eas fluer̃ faciẽdo ⁊ nõ soluꝫ ĩmediate caput attingens. sꝫ ẽt ꝙ ad eũ p colligẽtiaꝫ dirigere põt ut eẽt pedũ friditas sũt enĩ neruosi ualde cui⁹ cã coꝝ friditas facile cõicatur cerebro. uñ pp h̃ plurimi decipiũtur credẽtes illud a sola cerebri friditate puenire. ⁊ ob hoc caput ualꝺ cooptũ tenẽt ⁊ male qꝛ plures ad ipm quã pus uapores attrahuntur q̃re ⁊c. Et sic in sũma tã catarralis mẽ q̃ catarri cã pꝫ. Et si a pdictis alie repiant ad istas erũt reducibiles. ¶ Laus deo. Amen.

¶ Caplm tertium de signis catarri seu materie catarralis demonstratiuis.

CAtarri cura ex diuersitate materiei magis q̃ cãe alterius. ut pꝫ uariatur ea ex re demõstratiua signa super mãꝫ ipsam catarralẽ significãtia sunt perquirẽda ⁊ id manifestius in corriza q̃ in alijs catarralis speciebꝰ apparebit que est materiei a capite ad nares deflux⁹. ¶ Uel dicit corriza quasi curẽs ad nares

uel ut alijs placet quasi colans rizas idest
nares dicitur corriza. a coro que sunt ossa
narium ⁊ alij dñt ꝙ sicut tussis a uoce sua
ꝓprie dicitur ita ⁊ corriza. nã cũ materia
ad cartillagines nariũ seu ossa defluit diffi
culter patiẽs hanelat. ⁊ ob hec quidem
fit strictioris sonit⁹ a quo corriza dicta ẽ.
Materie igitur calide corrizã efficiẽtes si
gna sunt. q2 in facie atque oculis rubedo
uel citrinitas cum inflamatiõe. quadã ꝫ.
¶ Materia aũt ꝺfluẽs calida sentitˀ ⁊ i pᵒ.
ualde subtilis existit citrina uł uiridis ap
paret que sua acuitate nares ⁊ p que trãsit
loca mordicat ⁊ i eis pruritũ faciẽs sternu
tationẽ crebrã inducit patiẽs uno i odora
tu quasi fumũ ignis cõtinue sentit ⁊ amari
tutudinem in ore. crescit sitis ⁊ cibi appe
titus minoratˀ. ¶ Qꝺ si etas cõplõ. tẽpus
anni regio aer precedẽs regime ⁊ talia at
testant caliditati uel in loco fumoso uel
uẽtoso diu steterit ⁊c. q̃ oĩa patiẽtis narra
tione sciẽs materiã illa eẽ calidã nullaten⁹
dubitabis. urina uero citrina. erit subtilis
atq3 ignea ⁊ cũ circulo eiusdẽ coloris de
super granuloso. ¶ Materiã uero fridam
cognosces q2 ceteris paribus. ut pcedens
tam subtilis eẽ nõ debꝫ alia uero signa. p
scriptis cõtrariant q2 palet seu albescit fa
cies tument oculi ⁊ fluẽs materia ad albe
dinem quãdã tẽdit i descẽsu frigida sentitˀ
que uero mordicationẽ nec pruritũ ullũ
inducit os fit isipidũ olfat⁹ destruitˀ tunc
q2 materia ut plurimũ grossa ẽ. atq3 uisco
sa opilant nares ⁊ fit ipotẽtia aerẽ attrahẽ
di per nasum. ¶ Urina pallida atq3 subti
lis aut cũ circulo eiusdem coloris desup
granuloso. uel loco circuli spuma al. p gra
nula diuisa aderitque circul⁹ granulosus
urine suprem⁹ reuma i capite eẽ denũciãt.
¶ Patet igitˀ ex dictis q̃ualiter eẽntiã ma
terie que corrizã efficit. cognoscere debea
tis. Ex quib⁹ tam brãchi quã catarri ma
gis ꝓprie dicti eẽntiam facile depꝛhẽdetis.
¶ Per brãchos enim seu fauces ueteres
in ore cõcauitates quãdã intellexerũt. que
infra ultimã includitˀ ⁊ usq3 ad pricipium
meri atque trachee artarie atque quedã
glandosa caro q̃ superfluitates catarrales
facile recipit. ex quib⁹ sepe apostẽa. genera
tur qꝺ cõmuni noĩe squinãtiã noiamus.
uerum mea inpñtiarũ nõ est squinacie nec
talium apãtum spẽs declarare. q2 de his
infra deo duce suo loco. dicetˀ. sꝫ quecũq3
materia ad dicta loca fluxerit siue apostẽa
siue quã libuerit aliã egritudinẽ cãuerit
cõmuni noĩe brãchus ut ex dictis pꝫ non
cupatur. Sꝫ ad que pectus defluit matria
⁊ si catarrus quãtum ad ꝓpositum nostrũ
noĩetur. diuersas tñ egritudinũ spẽs effi
cere põt. sꝫ de hui⁹ in sequẽti caplo pleni⁹
habebitˀ. ¶ Que igitˀ ad nares siue ad fau
ces siue ad pectus ⁊ sic que uellit materia
fluxerit ex signis pscriptis ei⁹ eẽntiã facile
discernes. Sꝫ q2 tpra ulia. penes materie
digõne attẽdunt ⁊ qñq3 penes accidẽtia
quod maxĩe in corriza maĩfestatˀ. sciendũ
qꝺ eius pricipiũ quo ad materie digõnẽ
ẽ cum materia ipsa ualde subtilis existit.
¶ Augumẽtũ uero cũ materia icipit igros
sari. ¶ Cũq3 stat nec ãpli⁹ igrossatˀ statum
dicim⁹. ¶ De clinationẽ uero cũ eã manife
ste minorari depꝛhẽdim⁹ hec aut tpra quo
ad actidẽtia raro coicidũt. nã i augumẽto
quo ad digõnem sepissime ultimant acci
⁊ per cõsequẽs sũt in statu. ⁊ in statu digõ
nis ẽ ipoꝝ declinatio. Ex quib⁹ oib⁹ hec tẽ
pora tibi facile nota fiẽt. Et sic hẽs demon
stratiua signa catarri. Et ad pronostica ue
niens huic caplo finẽ ipono. ¶ Laus deo.

Caplꝫ quartũ ꝺ signis catarri ꝓnosticis.

(P)Resens cap^m catarri ꝓnostica ali
qua cõtinebit cũ igitˀ alicui⁹ caput
repletũ ualde. depꝛhẽdes ⁊ postre
mum si de natura sui facile reumatizet cũ
quib⁹ ꝙ fere mẽbris egritudinẽ de reple
tione aliq̃ uenire posse ꝓnosticabis. natu
ra fluẽs ad neruos pelsi ⁊ alijs eisdẽ ꝓpri
as egritudines inducere facile põt ⁊ pᵉter
de materialib⁹ oculoꝝ egritudinibus seu
auriũ nariũ lingue gulis ⁊ ultˀ oĩm alioꝝ
mẽbroꝝ ad que catarr⁹ fluere põt p̄t tñ
splen ut nõnulli aiũt inquit enim. Auic. ꝙ
splẽtica passio semp a materia grossa cau
satur. sꝫ materia catarralis subtilis semp
existit spleneticã passionẽ semp efficere ne
quit. ad quecũq3 tñ alia mẽbra fluxerit eo

egritudinē aliquā īducere poterit. ¶ Cū itaq3 materia catarralis existit ī fluxu ei⁹ eēntiā pmo considera dehinc ad qꝫ mēbꝝ defluit ⁊ sic egritudies materiales illi mēbro ꝓprias fieri posse indicabis. ¶ Pōtes ꝑterea caput calidū ac texture rare facili⁹ ab extrīseca cā catarrizant quā3 caput habētes fridū. ab itrīseca uero ecōtra. ¶ Qui quoq3 caput hñt calidu3 cetera vō mēbra frida ī catarro habūdāt plurio. mlte eni3 idigōnes fiūt ī eis a qb⁹ resoluti uapores sursu3 a cerebri cauitate trahūtur. ¶ Qō si cerebꝝ ip3 fridū fuerit cetera vō mēbra calida oēs uapores ad caput ipm ascēdentes ī catarralē materiam. sua friditate comutat ⁊ hi quoq3 plurimum sūt catarrosi ad qō adiuuat cerebri digestiue debilitas cui⁹ cā in cerebro ipo pluric superfluitates generanᵗ. ¶ Jn ualde ꝑterea senib⁹ brāchi ⁊ corize non maturant affrōꝝ septia. ¶ Catarrus si cū dolore capitis cōiungiᵗ difficiliter curā recipit. Nā si calida approximaueris materiā catarralē eliquāt. fria uero eā fluere faciūt. Dolor itē capitis cerebꝝ debilitat cui⁹ cā pluric superfluitates in eo generanᵗ. q mltū catarri cura3 ipediūt ⁊c. ¶ Jtē str..mutatio ī catarri pncpio mala. qꝛ materiei exuberātiā sigificat. Jn fine vō bona qꝛ uirtutis supra materiā dominiu3 habēre sigificat. ¶ Quiquoque ī catarro habūdat salso uel amaro facile ī ptisi3 deueniūt. Et hic de catarri ꝓnosticis finis esto.

¶ Capl'3 quītū qual'r ī cura catarri calidi sit fienda flīa ac matia digerēda euāda q q3.

TEmpus ē amō. ut ad curā catarri deueniā. S3 unū tā huic q̄ sequētibus capl'is ptinēs erit ꝓnostica cans. s. q ī hoc toto tractatu de catarro cura ōscribiᵗ catarrū ip3 absolute considera. is eni egritudinē aliqua3 si effecerit puta tussim ptisi3 piplemoniā pleuresi3 seu aliā ī ꝓprijs capl'is curā regre ī hᵒ casu pncipalius illi erit īsistēdū q ī ei⁹ minaᵗ piculū ex toto tñ nō omittēdo alterā ¶ Ad ꝓpositū igiᵗ ueniēdo cū catarrus qdā calid⁹ ⁊ qdā frigūs existat solū calidi capl'3 pñs curā ꝯtinebit. ī q ut ingt Aui. fl'is cōuenire pōt ⁊ solū trib⁹ cāib⁹ ut bñ⁹ iquit Mesue ⁊ si nōnūq3 ipi⁹ catarri cā ēē possit. ut. s. ī ca⁹ ō cāis dixerā. Prim⁹ itaq3 cāus ē ubi patiēs replet⁹ ualde fuerit cōuenis tēsis atq3 repletis ⁊ q ī oculis appēt rubec. ¶ Secūd⁹ cāus si cū fe. catar⁹ affuerit a q ut igt Mesue patiēs catarrū absoluiᵗ rarissie. ¶ Tertius ē ubi timueris ne catarr⁹ ipe ad membꝝ aliqꝫ repat ibidē collectiōe3 faciens ut eēnt fauces oculi pulmo pleura diafragā. uel aliud ⁊c. Jn his itaq3 trib⁹ casib⁹ ceteris ad flīā cōsentiētib⁹ cā utilē adiuenies ca tñ ī pn°nisi exuberāte materia mie ut ī qt Auic. fieri d3 ī duob⁹ igiᵗ pmis caib⁹ pme digōnis superfluitatib⁹ eductis ī brachio dext° ī uena cōi fienda erit flīa. Jn 3° ubi si timeres ne ad mēbꝝ aliqꝫ materia faciēs collectiōe3 flueret ex oppsito latere fiēda eēt. Fl'ia itaq3 fcā ad materie digōne3 accedas q tam igrossando q̄ ifridādo ꝑficiᵗ. Syrupi igiᵗ ō iuiubis. ℥. i. ß. accipiēs q cū. ℥. ij. aq ordei uel ēdiuie ꝑ uice una dabis ⁊ totiēs qꝫ materia tibi igrossata uiᵗ ⁊ per cōsequēs eductiōi pata. ¶ Uel hūc facias syrupū qui. ℞. ro. ru. floꝝ uiol. flo. nenufar. aū. M. i. ordei mūdi. M. ij. floꝝ sticados. M. ß. iuiubaꝝ sebestē. aū. numero. xx. se. papaueris albi. ℥. i. zuchari al. lb. ij fiat sirup⁹ de q. ℥. i. ß. cū ℥. ij. decoctiōis ordei ⁊ iuiubaꝝ ꝑ uice dabis ul'. ℥. i. ß. syrupi de papa. cu3 ℥. ij. aq ordei uel aq zuchari suprascripte loco dabis ⁊ maxie si catarrus somnū ipedieriᵗ ¶ Materia āt digesta h solutiū cōuenienter dabis. ℞. cassie nouiter extracte. ℥. i. aut māne. ℥. ij. dissoluanᵗ cu3 decoctiōe iuiubaꝝ sebestē capil. ue. stica. floꝝ borag. bugl'. uiol'. ligritie. ⁊ passul' cassia dissoluta seu māna electuarij de succo ro. ʒ. iij. cōmisce syrupi uio. ℥. i. et fiat pot⁹ Uel cu3 cassia seu māna sic dissoluta pone solū electuarij de succo ro. ʒ. i. ꝶ hāc isusionem. ℞. reubarbari electi. ʒ. ij. spice gra. iiij bono uino aspergaᵗ ⁊ ifusiōe aq lactis horis. x. dimissis fortis fiat expssio. q̄ cum cassia aut māna ꝑscripta misce. ⁊ ℥. i. syrupi uio. ⁊ supra addita fiat pot⁹ ¶ Si vō ī formā pillulaꝝ acci. pill' aggregatiuaꝝ. ℈. ij. reubarbari. ℈. i. diagridij grana. iij. ⁊ cū syrupo de ysopo pillulas facias. vij. ucrū

exuberāte materia solutiuū unū nō suffice
ret ⁊ sic ut ita dixerī pscriptū mioratiuuz
locū obtinebit. ¶ Quo fcō ubi patiētē tuū
ualde repletū cognoueris aly͛s ad flobo
thomiā cōsentiētib⁹ ī brachio dextro ī ue
na cōmuni eā fieri ꝫ quosdā cōmodi⁹ quā
ī pn°pōt ne.s.materia fluere faciēdo foret
catarri cā. Ego aūt ab Auic. doct⁹ ut supra
exn̄te repletiōe ī pn°potius eā fieri laudo
¶ Sed si ml'tū san. exuberat. s̄. scripto so
lutiuo recepto sedatio fieri posset q̄qz īsu
per die pcurādū ē. ut bn̄ficiū uentris infir
mus tuus hēat ut ibi clisteri utere lenitio
Qō si eu ōne fortiori opus ē digestiuis pre
scriptis utere ac cū solutiuis illis materiā
euacua. Educta igit̄ materia ul' saltē p ma
iori pte euacuata securius ac regulari⁹ ad
prohibētia catarrū ab intra quā ab extra p
localia uenire poteris. Que deo iuuāte in
sequēti capl'o describētur ⁊ p h̄ pn̄ti cap°
finē īpono. ¶ Capl'm sextū de caōib⁹ īsi
stēdo catarrū calidū obseruādis ⁊ de his
que catarrum ipsum sistunt.

In cura catarri sepe ci⁹ pp exube
rātiā timem⁹ ne ī pn° suffocatiōez
īducat. āt ad mēbra aliq̄ fpat acui
tate seu ml'titudie sua tiorosaz aliquaz ibi
egritudinē efficiēs ut ad oculos nares fau
ces pulmonē pleurā ⁊c. Et ī illo cāu nl'la
eēt expectāda digō quiymo stati aly͛s con
sentiētib⁹ fiat fl'ia debic cū aliq̄ ex solutis
ī pcedēti ca° descriptis fiat miōratio ⁊ suc
cessiue ad ignobilia seu non ita timorosa
mēbra diuersio ꝑ cuz ligaturis uentosis
fricationib⁹ ⁊c. cōuenietissīe fiet ⁊ cū gar
garissimatib⁹ itē de qb⁹ ī pn̄ti cap° copiā
hēbis nec catarrū ipz nisi ī totuz āt maiori
pte mataria fuerit euāta sistere psumas:
nec h̄ a tua mēte discedat q2 plerūqz ob h̄
ad aliq̄ mēbra defluit in qb⁹ pessimas egri
tudines īducit. ¶ Istis nāqz notatis ad si
stēdū catarrū audacter accede. ꝑ cuz cōfe
ctionib⁹ aliquib⁹. ⁊ puluerib⁹ syrupis lu
pinarib⁹ formulis sub līgua tenēdis gar
garismatib⁹ euaporationibus seu suffuīga
tionib⁹ ⁊ odoramētis fiet de quib⁹ oib⁹
p ordinē adiuuāte deo te stati copiosuz fa
ciaz. Et cōueniētib⁹ confectionib⁹ sūt dya
dragātū frīuz diapapauer zucarꝫ ro. dyaco
dion. Et ī h̄ cāu cōuenit mixtura talis. ℞
conseruero. ℥. i. diadragāti fri. ℥. ij. dyaco
dion. ℥. i. ß. cora ru. se. coriādro ppatorꝫ aā
℈. ij. fiat mixtura ⁊ deauret̄. de q̄ sepe in
firm⁹ comēdat. Cōuenit ⁊ electuariū infra
scriptū ī cui⁹ usu mirabilē semp opatiōem
adīueni. ℞. mucilaginis psilij lb. i. rob. pe
nidiorꝫ aā. lb. ß. ōq que igne lento usqz ad
mellis spissitudinē cōtinue spumaz aufe
rēdo debīc acci. iiij. se. cōiū mūdatorꝫ. ʒ. vi.
amili amigdalarꝫ dulciū excorticarꝫ grana
pini aā ℥. v. gumi. arabi. dragagāti se. lini as
si. aā. ʒ. iij. anisi. ʒ. ij. se. citoniorꝫ. ʒ. i. se. lactu
ce. ℥. iiij. croci opij. aā. ℈. i. puluerizāda pl'
uerizent̄ ⁊ pistāda pistētur ⁊ cū suprascrī
ptis misceātur ⁊ fiat electuariū ad formaz
loch. de q̄ patiēs ī ore tenendo saliuā sepe
trāglutiat Ex pul'. conuenit bol⁹ armen⁹
cū aq̄ ro. ppat⁹ de q̄ coclear unuz cū patiēs
iuerit dormituz cuz uino dabis Et ut red
datur gustui magis grat⁹. ℞. boli armeni
ut supra ppati. ℥. i. zuchari candi. ℥. i. ß. ⁊ fi
at puluis q̄ ut dcē ē utere ī h̄ pul'. ab ātiqs
suplatiue comēdat̄. ex syru. ꝯuenit de iuiu
bis syrup⁹ ro. sirup⁹ ō papa. ⁊ ex istis quā
libuerit cū aq̄ ro. qn̄ iuerit dormitū dabis
aut cū aq̄ ordei aut cū decoctiōe roꝭ. iuiu
barꝫ sumach mirtillorꝫ ⁊ similibus. Ex for
mulis sua līgua seu īter gigiuas tenendis
ualz. ille q̄rū cōpō. ℞. mucillaginis gumi
arabici ⁊ dragagāti cū aq̄ roꝭ. extracte aā.
ʒ. ij. amili. ʒ. i. ß. se. lactuce. se. endiuie se. pa
pa. al. aā. ʒ. i. iiij. se. cōiūz fridorꝫ. ʒ. i. ß. zuca.
cādi. ℥. ij. ⁊ cū mucillagīe psilij fiāt formu
le ad q̄ntitatē fabarꝫ ōpsse q̄ ī fornello cō
fectionū aliq̄l'r ōsiccēt̄. ō his ī ore q̄i conti
nue teneat. ul' acci. se. papa. al. se. portu. se.
lactu. aā. ʒ. i. ß. [illegible] dragāti gumi arabi. aā.
ʒ. i. amili. ℈. iiij. croci. ℈. i. opii grā. vi. dia
drag. frigidi. ℥. i. fiāt cū siru. de papa. ut su
pra formule. ul' acci. succi ligricie. ℥. ß. ami
li [illegible] draganti. amigdalarum dulcium ex
corticatarum anna. ʒ. iii. diadraganti frigi
di diacodion. aā. ʒ. vi. cū mucillagine se. ci
niorꝫ fiāt ut. s̄. formule. Quātuz ad garga
rissimata bon⁹ poit Mesue ī aliqb⁹ casib⁹
cōuenire ⁊ ī aliqb⁹ minie. mai⁹ tn̄ ꝑ ex eis

nocumētū cōseq possit ⁊ ubi mā multa fue
rit timerem⁹.n. tūc ne ex agitatiōe i ca per
gargarismata fcā ad aliq̄ mēbꝝ fluat timo
rosa; aliq̄̄ ibidē faciēs egritudinē. ut eēt
pl'ino fauces oculi ⁊c̄. Sȝ q̄z iā dēm catar
ru; nō eē sistēdū nisi ī toto ul' ī maiori pte
mā fuerit euāta audacter que sequunt̄ gar
garismatib⁹ utere ⁊ h̄ ē maxīe cōueniens
Q̄.ō. ℞. sirupi ō papauere. ℥.i.ß. diamorō
℥.ij. aq̄ ro. aq̄ endiuie añ. ℥.iij. misce ⁊ tepe
fiant. ⁊ ō tali tā sero q̄̄ mane stōaco uacūo
gargarizet īfirm⁹. Ul'. ℞. ro. ru. M. i. cau
de equine M. ß. sumach. ʒ. iii. mirtilloꝝ. ʒ. ii.
ß. fiat decoctio de q̄ accipe. ℥. vi. diamorō.
℥. i. ß. uini granatoꝝ muzoꝝ. ℥. i. tepefiat ut
ō. utere ul' modicū cāphorē cū aq̄ ro. misce
⁊ fiat gargarisma ex suffuīgiīs accipe san
darace. ℥. i. ß. buliat ī aceto ⁊ p nares cum
ēboto uel aliter patiēs fumū recipiat. Uel
pul'. sandarce ī aceto pōe ⁊ eū sup cādēte;
laterē siue molarē lapidem īfūde ⁊ patiēs
tinus fumū recipiat. Cōuenit ⁊ aceti uapō
īfusione se. linitoꝛ refaci āt ī īfusione oꝛdi
ul' furfuris Et soli⁹ aceti uapoꝛ sup molarē
lapidē ignitū mirabil' ual;. l' ī fūō sulfur ī
aceto cū modico cāphore ⁊ uaporē patiēs
recipiat ul' fabas nigras ⁊ oꝛdeū in aceto
pōe ⁊ ex illo patiēs uaporet. Ex odoramē
tis sādaru. odorati plū; cōueniūt ro. q̄q;
ru. cāphore. Sȝ ne ī ifamiā uulgariū ince
das memoꝛ esto ut auctoꝛes inquiūt q̄ can
phora hoīes castrat ⁊ hoc p tāto scribunt
q̄z nēo uirgā unq̄̄ erectā tenere poss; du;
cāphorā odoraret ut ipē sepi⁹ expt⁹ sū sed
amota cāphora uirga ipā ut p⁹ erigit q̄z ip
sa hoīes ipotētes nō facit nisi solū dū ipa;
odorant. Pomū cui⁹ odoꝛ ī isto cāu mira
biliter ualet Accipe fausel. sandal'. al. ⁊ ru.
añ. ℥. ß. roß. ru. ʒ. vi. sandal' muscatellinorū
ʒ. i. ß. cāphoꝛe. ʒ. ij. boliarmeni. ʒ. ij. terant̄
oīa subtilissime pter cāphorā ⁊ fūdātur in
aq̄ ro. p ebdomodā illa sepi⁹ agitādo de
mū cū eis misce cāphorā ⁊ cū mucillagine
gumi arabici extracta cū aq̄ ro. fiāt poma
pforata q̄ patiēs in manu defferat illa odo
rādo psepe illo itē cāu Auic. ⁊ alij q̄dā ue
teres uoluerūt q̄ cū potētial' fridis caput
īfridaret̄ sicut cū aq̄ tepide lotione ⁊ su;
extrema quoq; eā īfūdere plurimū iuuat
ul' loco dulcis aq̄ decoctiōis ex folijs sali
cis ul' uio. lactuce fo. papaueris ⁊ similib⁹
utere debīc uero oleo uio. ul' de nenufare
aut de papauere seu de floꝛib⁹ salicis tā ca
piti quā extremitatib⁹ fiat uunctio q̄; tūc
testiculis ac locis circūstantib⁹ fiēda erit.
Mulieris uero ad mamillas ⁊ sic cal'i ca
tarri curā p oꝛdinē habes regimē sex reꝝ
nō naīaliū excepto q̄ō adiuuāte deo in se
q̄nti cap° ōscribet̄. ⁊ ob h̄ pn̄ti finē ipono
Capl'm septimū de regimie reꝝ sex non
naturaliū ī cura catarri calidi obseruādo.
Quātum ad sex reꝝ nō naturaliu;
regimē ī aere uētoso ⁊ maxime si
auster aut boꝛreas eflauerit n̄ hi
tet īfirm⁹ auster uero rarefacit ⁊ capita re
plet boꝛreas uero friditate sua strīgens ⁊
cōprimēs facit catrru; fluere Sub radijs
lunarib⁹ nequaquā moret̄ nec solarib⁹ itē
⁊ maxīe si p fenestras aut p foramīa came
rā īrtauerit aerē quoq; puluerulētū atq;
fumosū deuitet nec ēt ī aere splēdido ⁊ m'
tu; claro moret̄. Ad ignē nō accedat q̄ō si
cōtīgat faciē suā ad eum nullo mō uertat
aer itaq; taliter circūstātiōat⁹ hitād⁹ erit
qui poti⁹ ad fridū quā ad calidū declinet
de die doꝛmiat nūquā ⁊ si cenā sumpserit
multū postea tardet ire doꝛmitu;. Sōnus
autē ei⁹ sit breuis cu; alto capite decubat
q̄ō tonsū poꝛtet ac leuiter cooptu; nec sit
puluinar ex plūis electis plenū nimiū cnī
caput calefaceret ex grossis plumis ut ad
duriciē tēdat r̄pleat̄. Et supin⁹ ne doꝛmiat
sūmopere cauēdū erit. Quies quā motus
magis cōuenit ē. n. q̄es ipa catarros matu
rans magis ut īquit bon⁹ Mesue q̄ō mo
tus furoꝛē irā timoꝛē tristiciā ⁊ supfluū q̄
que gaudiū deuitet. Sobꝛie uiuen̄. erit ⁊ ī
cena potissimū q̄ si nulla eēt pstaret q̄ō uē
ter q̄que die effectu; suū faciat pcurādū ē
Et si nā pigra foret clisteri lenitiuo uteret̄
⁊ q̄z aq̄ frigida nocet calida uero catarros
maturat ut īquit Mesue calidā bibat Est
enī ī cāu isto uinu; exacrabile a q̄ si nō po
teris īfirmu; abstinere sit albu; debile cū
sola aq̄ zuchari bn̄ liphatū Quātu; ad ci
bu; pulte utat̄ ex farina oꝛdei uel gruello

ex aut auena ferculo de amigdalis colatura furfuris amigdone semula spinachys: atque boragine cucurbita ꝛ lactuca. Et si debilitas nos ad dādas carnes cogeret sint pulline edine uel lactātis uituli que cū granatoꝝ uino aut q̄tuoꝛ se. comunib⁹ fridis seu lactuca cucurbita uel poꝛtulaca sūt alterāde de quib⁹ sic alteratis si opus fuerit contussum facito. Quod si egritudo pro tellet͂ erit gradatī īgrossanda dieta. Et per hoc huic regimini sex reꝝ nō naturaliū in quo catarri calidi cura cōplet͂ finē ipono.

Capl'm octauū de regimīe reꝝ sex non naturaliū ī cura catarri frigidi obs͂uādo.

Supereſt catarri curā ponere ꝛ a regimīe reꝝ sex n̄ naturaliū p̄n^m sumēs aerem nebulosū uentosum pulluerulentū atque serotinū patiēs tuus omnino deuitet Et mora quoque tā sub radys solarib⁹ quā lunarib⁹ se custodiat ac ne per fenestras seu foramina ītrantes eū attingere queāt. In summa itaque aerē ut supra circūstātionatum ad calidū ꝛ sic cum declinantē inbitet Exercitium uero a bono Mesue ꝛ ab antiquis solum mēbrorum inferiorum cōmēdatur ꝙ ad declinationem usque intelligēdum est. nam in declinatione ipsa materia parte pro maiori euacuata vl'e exercitium sibi laudo per ipsum nanque calore fortificato ad residuū materiei resoluendum potētioꝛ ualde redditur Et uidetur quod membroꝝ inferiorum exercitatio nō nisi materiei gratia diuersionis comēdatur Ex quo ulterius p3 fricationes ad tibias coxas ꝛ brachia ante q̄s bonus patiens surgat maxīe cōuenire Caput uero tōsum semper deferat. quousque ad declinationem Et si pectiāre mane possit: fricari minime. in declinatione uero eū quibus ꝛ qualiter fricañ. fit in sequētibus capitulis deo duce describā Sōnus diurnus ex toto euitet͂ nocturn⁹ aūt solito sit breuioꝛ In quo patiēs caput altū tenēs ne dormiat supinus caueat Et ne ipsū coopertum ite3 nimis teneat sufficit enim ne frigus sentiat. In caliditate tamē poti⁹ q̄s ī frigiditate peccet. ira tristitia ꝛ sīlia superflua. aīe accidentia sūt omnino uitāda

Sobrie uiuendum erit ꝛ in cena quod maxīe q̄ ad hec si nulla eēt p̄staret. Tria aūt sūt q̄ in casu isto sūme a ueterib⁹ cōmēdant͂ somnus breuis. s. cibatio leuis ꝛ pauca bibitō. Ista. n. ad materieꝝ cataralium resolutōe3 plū3 iuuāt. un̄ ī uersu aiūt. Sitibi sit ꝯl'a faciēs ī corpoꝛe reuma Esuries uigiles sities si reumata cures ꝛc̄. Quātum ad cibum ex fructibus passule in p^a mēsa ꝯueniūt. In s^a uero ꝑpate pince atq3 amigdale ōpilate nec patiēs tuus moꝛtal'r peccaret si de piro cocto āt citonio grā. fumos atq3 uapoꝛes repmēdi ī sic pastus aliquid sumeret ceteros uero fructus uitet oēs ꝛ nuces q̄s maxīe. Fercula de pasta ac caseata oīo quoq3 de ipo cū dulci ꝛ antiq⁹ caseo ī sc̄da mēsa sumet͂ aliquid pōt os. n. stōaci claudēdo atq3 coꝛrugādo uapoꝛum ascēsū ꝓhibet ad fūdum uero stōaci cibū ipellēs degōnem melioꝛē efficit Est agnina caro oīo uitāda poꝛcīa iteꝝ atq3 bouiā āseꝝ quoq3 anatis pulloꝝ cerui ꝛ talium. Et itē poꝛri cepe ꝛ allea caules eruca ꝛ similia ꝛ oīa ul'r q̄ facile ad caput euaporāt ac herbe fride ꝛ humide ut blitis lactuca ꝛ ēdiuia ꝛc̄ Ex piscibus cōueniūt nulli nec aliqd itē ī pat'lla frixū ꝛ maxīe erea. mell' aquā actu calidā ueteres oēs laudāt. Uinum uero ꝓhibent nisi in ꝑncipio ubi materia eēt grossa que ut inquit Mesue subtiliatione indigeret. ꝛ si in aqua ipsa mellis parum ysopi bulierit bonū eēt Et qꝛ ī casu nostro aqua mellis illa non multum consumari debet ad eam refrenādam quā facit inflationē paꝝ cinamomi cōquassati ꝛ in pecia rara ligati laudo ut in ea cōtinue buliat pecias illas interdū exp̄mēdo. Quō si iportuitate patientis aut debilitate seu aliā pp cā3 ad uinū exhibeñ. cogimur sit album uel ru. claꝝ debile ꝛ nō fumosum ꝛ adhuc aliqualiter limphatum Et hec paucula de regimine rerum. vi. non naturaliū sufficiant communiter autem practicantes talia regimīa semper habent ī pꝛōptu ꝛ p hoc huic capitulo finem ipono. Laus deo.

Cap^m. ix. de mō materiā catarralē frigidā digerēdi pitter ꝛ euacuandi.

a Ateq3 ad localia pcedat materia p p⁹ ē digerēda euacuāda qq3. qō fic ɔficies firupi d̄ ifopo ul'oximell' fqli. ℥ ij. acci. firupi de ftica. ℥ i. aq̄ꝛ ifopi fcabio fe et flo. fābuci añ. ℥ ij. mifce. ꝛ p duab⁹ ui cib⁹ clarificari ꝛ cū nu. mufca. aromatizari iube. d̄ q̄ totiēs pbe ꝙ materiā eductioni patā uideris debic pillaꝝ cochiaꝝ defcrip tiōe almēt. cū. g. ij. diagridij. ʒ. i. ex bibe ex q̄. v. aut. vij. pill'e fiāt. Qꝫ fi i pectorē d̄ ma teria illa catarrali aliqd defluxū fit ex pil lulaꝝ cochiaꝝ. ℈. ij. cū pill'aꝝ d̄ agarico. ℈ i. ꝛ cū illo diagridio pillās. vii. facito ꝛ eas patiēti tribue. Et ubi recipe eas ñ ualet. ℥ i. caffie cū decoctiōe yfo. capil. ue. ftica lig ricie paffful'. ficuu3 atq3 dattiloꝝ diftēpata cū. ʒ. iii. diafini. adde firup⁹ de yfo. ℥. i. ꝛ fac potū quē pillāꝝ loco dabis. Uel īfufionē īfrafcriptā diftēpate caffie ɔmifcebis. ℞. agarici electi. ʒ. ii. ß. ℥℥. ʒ. ß. fal' gēme. ℈. ß. in aq̄ lactis capraꝝ īfūde aut ī modico d̄coc tiōis pfcripte oximell' fqlitici. ℥. i. cōmifcē doq̄ ad min⁹ p hor. x. ī īfufiōe pmaneant. de qb⁹ poftea fortis fiat expffio quā cū ex tracta caffia mifce. ʒ. i. ß. diafi. addēdo. et fi at pot⁹ quē magis ꝗ̄ pmū laudo. Et q2 to ta materia p unū folutiuū ut plurimū non educit purga° ubi op⁹ fuerit rīteret q̄ fcō ad localia regulari⁹ uiciēs. poffes pfcripti firupi loco īfrafcripto uti. quē i cafu nr̄o mirabilē adinueni. et ipfe acci. herbe ifopi ℳ. i. ß. fticados calamēti capil. uene. radi cū apij ꝛ feniculi betōice añ. ℳ. i. radicū ireos ligricie ꝛ paffful'. añ. ℥. i. ß. fe. anifi. fe. peonie añ. ℥. ß. ficuū pinguiū numero. vi. fiat decoctio ī lib. v̄. aq̄ ad ɔfūptionē ufq3 tertie ptis colet ꝛ cū lib. ij. difpumati mel lis firup⁹ debite coct⁹ fiat. q̄ pfcripti loco ꝛ cū aq̄s pdictis utere. ꝛ ē maxime huic p pofito appropat⁹. Et fic fuccite hēs modū materiā digerēdi. ac p medicias folutiuas euacuādi quoq3 ¶ Laus deo.

¶ Capᵐ. xᵐ. de his q̄ pticulariter mate riā catarrale3 euacuant. ut funt caputpur. ftranutatiōes et gargarifmata.

c E hic aliq̄ñ q̄ materiā catarralē euacuāt finē īponere ultra pdcā reftabat aliq̄ fcribere q̄ piter materiā ipfā euacuarēt. et fūt caputpur. mafticationes ꝛce. d̄ qb⁹ ī pñti ca° fiet dictio. Sȝ q2 nafa cōmodi⁹ ad nares catarralē mafiaȝ ꝗ̄ alia ad loca trāfmittit ut ad uiā illā mādēt erit tuo poffe pcurañ. ꝙ p caputpur. fit ɔueni entiffic. ꝛ tūc nō folū materia ipa euacuat fȝ ēt ne ad mēbra nobilia feu alia fluat pbi bet. ad qō ꝗ̄maxie abutēdū ē. q2 plerūq3 talis materiei deflux⁹ fuffocationē fpafmū paralefiȝ apoplefiā ꝛ cōfil'es egritudines ī ducit q̄ ut notū ē ide pcepim⁹ qi tpe paup culos egros morte repētina deprehēdunt Attñ fi ex his aliq̄ puenirent q̄l'r ei fuccur rēdū fit ī ppis capl'is fupra te docui. Pur gatōib⁹ itaq3 fupra vl'ib⁹ factis fi ī cerebro de catarro qcq̄ relictū fit cū pillul' d̄ yera fimplici ī itroitu lecti fumptis fuauit edu cet uel aliȝ cū medicinis ꝛ familiarib⁹ fo lutiuis. de qb⁹ ī fupiorib⁹ capl'is te copio fum feci. Euacuata igit materia ad ɔforta tiōnē cerebri regulari⁹ deuenit. A leuiori b⁹ g° caputpur. īchoādo acci. aq̄ fublima tiōis maio. ul' poti⁹ decoctiōis ei⁹. ℥. vi. fuc ci blitis. ℥. iij. mellis. ℥. i. fil' una bulitione buliāt. de q̄ tepido māe ftomaco uacuo ul' cib⁹ aliq̄t p nares trahat īfirm⁹. Qꝫ fi forti us loco fucci blitis radicis ipfi⁹ fuccū ac cipies. uel tm̄dē fucci radicis plātaginis ꝛ miraberis quā fuauiter p nares materiaȝ catarralē educat. Qō fi forti⁹ acci. felis ca pni aut uaccini ficci. ℥. ß. caftorei. ʒ. i. croci ʒ. ß. ducātur in mortario cu3 modico aque maiorane. et de tali trahatur per nares.
¶ Plurimi yerap. uel benedictam cum ma orane fucco mifceant. et faciunt caputpur igiumi ¶ Fortius eft artaite fuccus uel ra dicis cucumeris afinini et aliqui ex fucco ipfius caputpurgia faciunt. et peroptime cerebru3 ab humoribus frigidis purgat.
¶ Uel. ℞. puluetis radicis artamite. pul ueris radicis cucumeris afinini añ ʒ. ij. mi fce cum modico aque maiorane. et fiat ca putpurgiū. uel pul'. illum cu3 oleo yrino mifce. et ītus nares inunge. Qō fi ex aliq̄ iftorum ardor feu pruritus ī narib⁹ nafcit cu3 calida aqua liniantur aut oleo uiol'ato peruñgant. uel de ipfo p nares trahat.

Et ubi ad stranutatões uenire libet elebo
ro albo narib⁹ isufflato uter: uel puluer ni
gri pipis ... c tñ q̄lr tal' stranuta
tio fiat. q2 si materia forsā forct m'lta. illā tā
uiolēter stranutatio sepe irritat ut efficacius
ad neruoꝝ originē āt ad fauces seu ad mē
brū aliqd aliud sua spōte repat ꝙ eg⁹ tār.
pditō. eē facile posß. Ad masticatiões vo
uenire q̄ regulari⁹ ppri⁹ fiēde sūt ꝙ̄ garga
rismata. Acc. masticis i granul'. ℥. i. cubeba
rū. ʒ. ij. corti. radicū caparoꝝ. ʒ. iij. fit h ite
gra misce. de qb⁹ coclear unū mane stōaco
uacuo eger tu⁹ p ꝯtinuā3 horā masticet. h
.n. mirabil'r materiā a capite trahit. uel so
lū mastice cū aliq̄t granis nigri pipis uter
uel cū cubebis. ul' acci. mastice cū modico
piretri. Uel facias sic. acci. masti. ℥. i. pipis
nigri. ʒ. i. ß. piretri. ℈. ij. passul'. ℥. ß. icorpo
rent sil'. Et h⁹ mixt̄e coclear unu3 i tela no
ua ligabis quā ut supra mastica. q2 caput
poptime purgat. gargarismata dūmō mate
riā paucā eē cognoueris. q2 al'r fiēda n̄ eēt
ipa3 suauit̄ expurgās. acc. herbe isopi. M
i. saluie. M. ß. passul'. ℥. i. piretri. ʒ. ij. corti
cū radi. capa. ʒ. iij. ꝯquassent. ⁊ fiat decoc
tio. de q̄ acc. ℥. vi. oximel'. sqli. ℥. ij. misce. ⁊
stōaco uacuo fiat gargarisma dieb⁹ aliq̄t. ⁊
epilogādo dcā te ad actū praticū ꝺducēdo
s3 modū i cap° pcedēti positū materiā eua
cuabis c⁹ pte educta maiori caputpurgiis
pmo uter. masticatoriis successiue. Et ubi
op⁹ fuerit stranutatoriis dem̄ ū ⁊ ultio
... Et sic modū hēs p quē materia
catarral' frida euacuari d3 ꝙ h⁹ capl'i iten°
fuerat.

Cap^m. xi^m de ꝯfortātibus cerebrū q̄ ad itra sumūt. ut sūt ꝯfectiones pulueres decoctiões sirupi lupinares formule pillule ꝯstrictiua gargarismata ⁊ simplicia pl'ima q̄ iter dētes rēta aut trāsglutita catarrū sistūt. cerebꝝ ꝙ̄ maxie ꝯfortat

C Onsueuim⁹ euacuata materia ali
qua cerebrū ꝯfortātia tā ad itra
ꝙ̄ ad extra util'r approxiare. ad
itra vo ut ꝯfectiões pulueres decoctiões
sirupos lupiares formulas ⁊ pillulas ite3
ac ꝯstrictiua gargarismata ⁊ aliq̄ q̄q3 sim
plicia. q̄ aut trāsglutiunt aut nocte itegra
uer gigiuas ⁊ dētes retinent. ⁊ ꝺ his oib⁹
cap^m pñs ordie q̄dā te copiosū efficiat. ad
seq̄ns vo cap^m illa q̄ ab extra approximāt
reseruabo. Ex ꝯfectoib⁹ itaq3 ꝯucit ꝯfectio
ꝺ musco dulcis. diābra diaplirīs arcoticū
diaolibanū nicolai electuariū regū ⁊ plato
rū Mesue. ⁊ de q̄ libuerit istaꝝ ꝯfectionū
ʒ. ij. cū dormitū iuerit egro dabis ⁊ si libet
paꝝ bōi uini liphati p⁹. ut. s. ad cerebrum
vtutes ipsaꝝ facili⁹ deferat. Uꝝ i cāu illo
ꝯfectionē ifrascriptā mirabilē3 adiueni. q̄
accepit. ℥℥. electi. ℥. ß. nucis musc. cubeba
rū melegete ligricie mūde gar. cardamomi
añ. ℈. ii. fe poie. ʒ. i. ß. coral'. ru. ʒ. ß. zuca. al.
lib. i. dissoluat zuchaꝝ i aq̄ saluie betōice
aut maio. ⁊ duaꝝ. ʒ. ꝯfectiōis fiat i morsell'
ex qb⁹ i itroitu lecti unū dabis. p⁹ q̄ si lib3
paꝝ uini bōi liphati bibat si lib3. Tiriaca
itē ualet ac metridatū. cui⁹ dosis sit a. ʒ. i.
usq3 ad. ʒ. i. ß. aurea alexandria a. ʒ. ß. usq3
ad. i. qd laudat. ⁊ anacardia ꝯfec. a. ℈. i. us
q3 ad. ii. S3 i istaꝝ ꝯfectionū exhibitōe e3
ut etatē ꝯplexionē vtut. sexū tps āni ⁊ ta
lia ꝯsideres. q2 ubi illa ad friditatē tēdēt
securi⁹ exhiberi pōit. si āt ad caliditatē ꝯ
tēperāda erūt. Nonulli vo ꝯfectiões renu
ētes pl'ueres pdiligūt. Acci. itaq3 spēs qꝝ
ex ꝯfectiōib⁹ dictis libuerit cū qb⁹ duplū
zuchari misce. dosis āt erit. ʒ. i. usq3 ad. ʒ.
.i. ß. cū uino i itroitu lecti. Infirmi nanq3
mediciaꝝ uarietate gaudēt ⁊ p tūc pfecti⁹
opant. Et iō si ppōito nr̄o decoctiōe uti li
bet. ut sepi⁹ ipse facito. Acci. herbe isopi
saluie betōice maio. flo. rorisma. stica. leui
stici fol'. cipsi añ. M. ß. masti. olibāi añ. ℥.
ß. nucis cipsi. ʒ. vi. ligni aloes. ʒ. i. ꝯqssent.
fiat decoctio. c⁹ i itroitu lecti. ℥. iiij. dabis
zuchaꝝ addēdo p libito. Et si sirupū pdi
ligēt ex ꝺcoc. pscripta cū zuc. atq3 mell'. añ
lib. i. aceti sqli. ℥. iiij. sirupū fieri iube. de q̄
tpe ꝺcubit⁹ ab. ℥. i. usq3 ad. ij. exhibe. cū
aq̄ saluie beto. maio. uel aliq̄ tl'i ꝯmiscebis
⁊ maxie si ifirm⁹ tu⁹ poti⁹ i forma tl'i pdili
gēt. i illo. n. sirupo iā mirabile adiueni iu
uamētū. Ex lupiarib⁹ uero formul' plures
a ueterib⁹ describunt. s3 opij semp aliqd
uelut i plurib⁹ iponūt. ꝙ nisi in iportunis
uigilijs laudo. aliqū. n. eis' usus sū ⁊ nō so
nū s3 uertigies poti⁹ ꝙ̄ iuuamētū ide sub

sequit̃. Q̃ȯ si uigiliaꝝ iportunitas ad nar
cotica dãde te cogat pp. s. ꝯtinui catarri ꝺ
scẽsũ istis utere q̃ accipiũt mirre croci sto
racis calamite añ. ʒ. i. olibãi. ʒ. ij. opij. ʒ. ß.
cũ sirupo de sticados lupiares formulas
cõifice. de qb᷒ i ore de nocte ꝯtinue unã te
neat. ⁊ q̃ntũ põt ne saliuã ex eis i ore abun
dãtẽ trãsglutiat. q̃uis min᷒ trãsglutite pil
le cũ opio ꝯfecte noceãt. Et q̃uis ãtiq plu
rimi has opiatas pillulas plurimũ cõmen
dãt certe aliqñ ĩfirmo male successisse cõ
parui potes si libet antiquoꝝ more has lu
pinares formulas i pillulas facere. de qb᷒
unã uel tres ĩtroitu lecti dabis. Potes ãt
nõ iposito opio lupiarib᷒ ill' formul' uti. qꝛ
i casu nr̃o plurimũ ꝯueniũt ⁊ sil'iuz tã opia
taꝝ q̃ ñ opiataꝝ a dño nr̃o mesue descrip
tiones hẽs ⁊ ẽt alijs ab auctorib᷒ qb᷒ si uti
libet succursuz ab eis pete. qꝛ tã ꝺ opiatis
q̃ nõ de opiatis tibi fuiet abundant̃. Po
tes ⁊ ꝯstrictiuis gargarisãtib᷒ q̃qꝫ uti. qȯ
sic facies. ℞. acci. ysopi caude equiñ. ros. ru.
añ. M. ß. nucis cipressi. ʒ. vi. macis olibani
mirtiloꝝ añ. ʒ. iij. ꝯquassent̃. fiat ꝺcoctio i
aq̃ ferrata. de q̃ accipe. ʒ. iiij. sirupi mirtini
ʒ. i. ß. misce. ⁊ sepe ĩfirm᷒ tu᷒ stõaco uacuo
gargarizet. Pl'ima de nocte simplicia i ore
tenent̃. i quoꝝ usu singulare iuuamẽtũ ad
iueni iter q̃ spicanãdi iter dẽtes ⁊ gigiuas
retẽta obtĩet pncipatũ. Laudat̃ itẽ mirra
⁊ olibanũ ⁊ nõ solũ i ore retẽta sꝫ ẽt i itroi
tu lecti trãsglutita. ⁊ maxĩe tria grana oli
bani. qȯ mirabil'r pdest put sepenumero
sũ expt᷒ nã sua ꝯglutiosa subã catarrũ stri
git a romatizitate digõez ꝯfortat hanelituz
bonũ reddit. ⁊ eructuationes fũosas cõpe
scit. ex qb᷒ q̃ntũ ĩsistẽdo catarruz ꝯueniat.
Sãdaraca tã trãsglutita q̃ i ore r̃tẽta plu
rib᷒ ab auctorib᷒ comẽdat̃. ⁊ nux muscata
q̃qꝫ pl'a ad itra sumẽda i cãu illo describe
re sꝫ scripta tã simplicia q̃ ꝯposita q̃ sepi᷒
expt᷒ sũ. h̃ solũ aõtare uolui. qꝛ p illa õis
catarr᷒ frigid᷒ potẽter sistit̃. Si ordie q̃ su
pra fueris ill' usus. ⁊ p h̃ capm pñs finẽ re
cipit. ¶ Capm. xijm. de odoramẽtis suf
fumigatiõib᷒ lauacris ebrocatiõibus sace
liatiõib᷒ unctiõib᷒ et cauterijs q̃ i cura ca
tarri frigidi sunt fienda.

Et catarri frigidi cure deiceps fi
nez iponerẽ q̃ ab extra approxi
mãda ueniũt. sũt i h̃ cap° ꝺscribẽda. ut sũt
odoramẽta suffumigatiões ⁊c. Qual'r ãt
materia catarral' cũ fricatiõib᷒ ligatis do
lorosis ac uẽtosis seu al'r diuertẽda sit mea
nõ ẽ hic ponere. nõ. n. h̃ fit nisi tẽm᷒. ne ad
mẽbrũ aliqȯ materia ipsa repat. cui᷒ cã de
ĩfirmi suffocatiõe timeret̃. aut ne i aliquaz
aliã timorosã egritudinẽ icidret. ut si flue
ret ad oc'los ad fauces ad pect᷒ aures. ul' si
neruis ĩbiberet̃. i his. n. casib᷒ facile apl'iaz
spasmũ palesiz uel sil'es egritudies iduce
ret. Et si tũc materia diuertẽda foret. ql'r
ãt h̃ fieri debeat i ppis capl'is supra te do
cui. ¶ Ad illa igit̃ ueniẽdo q̃ de huiusmõi
sũt itẽtiõe capl'i ab odoramẽtis pncipiuz su
mẽs nigellã torrefacies ⁊ pulerizatã i pe
cia rara ligabis. quã sepissime patiẽs tuus
odoret. ualet ⁊ pul'. radicis yreos sepius
odorat᷒. uel pomũ tale fiat qȯ. ℞. laudai
purissimi. ʒ. i. ß. storacis calamitate. ʒ. i. li
gni aloes nucis cipssi nucis musca. olibani
gar. añ. ʒ. i. ß. ãbre. ℈. ij. musci. ℈. ß. fiat pul
uis subtilissim᷒. ⁊ cũ mucillagie gumi ara
bici extracta cũ aq̃ maiorãe mallassent̃ sil'
õia icorporent̃ pter ãbrã ⁊ muscũ q̃ ultio
cuꝫ eis sil' q̃qꝫ mallassent̃. ⁊ pforata poma
fiãt. q̃ patiẽs freq̃nt̃ odoret. Uel acci. lau
dani purissi. ʒ. ij. gallie muscate. ʒ. i. ligni
aloes storacis calãite añ. ʒ. ß. masti. olibãi
sãdarace costi añ. ʒ. ij. ãbre. ʒ. i. musci. ℈. i.
fiat ut supra cũ gumi arabici glutio pfora
tũ pomũ secũ ãbrã ⁊ muscũ ultio malassã
do. Quãtũ ad suffũigia qȯlibet ifrascrip
toꝝ facias. Et pmũ accipit aristo. rõt mir
re thuris storacis calamite galbani añ. ʒ. i.
arsenici citrini. ʒ. iij. cum adipe bouino ex
his ad auellanarum quantitatem formule
fiant. quarum unã uel duas super carbo
nes impone ⁊ p embotũ patiens fumuꝫ re
cipiat p nares uel ex aristologie ⁊ arsenici
ptib᷒ eqs formulas cũ uacino recẽti adipe
ꝯfice quib᷒ ut supra utere. h̃. n. suffumigiũ
a dño nr̃o Mesue magnifice comẽdat̃. Ul'
al'r accipe arsenici citrini stercoris leporis
far. ordei corti. fistici añ. ptes eq̃les ⁊ ut su
pra cũ uitello recẽtis oui formulas facias.

Ar storacis mirre thuris aristo. rotund. an. ʒ. i. accipies et arsenici. ʒ. ß. cũ butiro vacino supra formulas facito. Suffumigatio vero añ cenã et añ prãdiũ stomaco vacuo fiẽda erit. Ego ãt al's his suffumigatiõib' sic usus sũ. et adiuuãte deo ĩfirmis bñ successit. qr cũ uitello recẽtis oui tl'ia cõmiscere faciebã. et fumitates ligniarum q̃ ex panno albo facte erãt ĩ illis ĩmergebã q̃ accẽse et fumẽtes ĩ apto ore teneri faciebã. tl'is .n. fum' suauis satis ẽ et maxie ut expertus sũ utilis. Solẽt ĩ declinatiõe cũ patiẽs mane surgit pecie linee aliqual'r aspse suffumigari qb' deĩde caput ɔfricat. q̃ sic facias ℞. thuris sandarace añ. ʒ. i. ß. corticũ citri siccorũ. ʒ. i. mirre storacis calamite galicũ scate añ. ʒ. ß. ligni aloes. ʒ. ij. ɔquassent. et uno cocleari sup igne posito cũ qb' caput ɔfricat pecie' suffumigent. Et qr caput lauare iterdũ ẽ utile acci. camomille. M. i. sticados saluie flor anthos foli. lauri maio. añ M. ß. fol'. senc. ʒ. vi. ɔquassent. et ĩ licinio cũ cinere cerri aut s'mẽtor facto res iste ĩ pecia rara ligate buliãt cũ q̃ mane stomaco uacuo caput tõsũ lauet. et cũ pecys ut supra suffumigatis exsiccet. caput ãt hic bonã uitis aquã hẽat. et ex ea calida caput atq; ĩ tpora ɔfricent. ipsa. n. p se cito exsiccabit. In tl'i. n. ex aq̃ ardẽtis lotiõe magnũ sp iuuamẽtũ adiueni. Lotio tñ ista capitis forti' opabit si cũ spõgia l'al'r ea õ licinio illo fiat sup caput ẽbrocatio: et qr tal' capitis ẽbroca' ex nat̃alib' balneis sepissime patiẽtẽ liberat' posses de mẽse may uel aplis septẽbris quoq; uel octobris patientẽ tuũ ad balnea petrioli q̃ sũt ĩ comitatu senar mittere. uel ad balnea sancti Philippi q̃ ĩ eodẽ comitatu sita sũt. õ quar Sẽtilis refert q' multo sũt ĩ casu nr̃o exsiccatiora q̃ balnea petroli. et ĩ pdictis mẽsib' sunt ẽt ĩ pfectiõe. Sũt et alia plura balnea ĩ comitatu pdcõ. q̃ tñ ad illa cõpata nihil ĩ cãu nr̃o. Laudant itẽ bononiẽses balnea de le porrecta. s; nemini ĩ cãu illo ut illa adeat ɔsulerẽ. qr quidã illuc iuerũt. non tñ ɔsilio mei. et ibi mortui sunt. In comitatu ãt patauino balnea sũt pposito nr̃o satis ɔueniẽtia ut ipse uidi. et sunt balnea de sãcta Elena et de mõte croto. et usus eor ẽ de mense may usq; p totũ mẽsẽ septẽbris. Alia in marchionatu mõtis ferrati in ciuitate aqs. sũt balnea q̃ ĩ hoc casu mirabil'r ualẽt. ut ĩ plurib' expt' sũ. et illor usus ẽ de mense may ul' septẽb. ĩ mẽse tñ may sũt pfectiora. Solẽt ĩ cãu nr̃o sacclatiões aliq̃ fieri. et cõesq̃ pratici accipiunt milly. lb. ß. sal'. ɔtusi. ʒ. ij. misce et ĩ sartagine uel al'r calefiãt ponũt ĩ sacculo et corõali cõmissure applicãt. Aly aquã ualde salitã capiũt. et ĩ ea multũ calida pecias ĩmergũt et ita calidas. et fortiter expssas dcõ loco applicãt. Ego ãt h' loco ardẽti aq̃ utor. In cui' tñ sublimatõe sticados bethõicã saluiã flor anthos et aliq̃ iunipi grana ĩponi facio. et huic passiõi mire subuenit. S; q̃tũ ad saccllatiões infra scripto saccllo seu bireto cõiter utor. que ĩ h casu ẽ efficax ualde. et ipse accipit camomille absinthy succi bethonice maiorane berbñ sticados flor ãthos ros. ru. añ. M ß. sãdarace. ʒ. ß. cinamomi nucis musca. gariofil'. corti. citri cubebar añ. ʒ. i. fol'. sene. grana tictorũ añ. ʒ. ij. ɔquassent. de h bireti ex sindõe de grana ex reb' istis farciat magis tñ uersus corõalẽ cõmissurã q̃ uersus occiputitũ. et tale biretũ tã de die q̃ õ nocte patiẽs in capite deferat. dũmõ nõ nimiã capiti caliditatẽ ĩducat. qr tenẽdo poros aptos nimiũ maioris cã foret reumatis simi. et ob h de eo q̃ ĩ capite patiẽs portare ɔsueuerat aliqd demat. Ego autem ab Auẽzoar doct' cũ patiẽs me' dormitũ ibat ex gar. puluere cõmissurã aspgebam ĩ hiemis tpe. s. sũ q̃q; ĩ casu illo. et urticarũ puluere expt' mirre cõfert. In autũpno ãt et uere puluis macis utere aut maio. uel rorisma. Unctiões q̃ ĩ casu illo fieri solẽt ex oleo camomillino de aneto de ruta õ lilio seu ɔsili. pedib' mãib' et ĩ uiri testib'. In mł'ierib' ãt mamill' cũ dormitũ uadũt fiãt Solem' et pcipue cũ egritudo multum rebell' existit ad cauteria deuenire q̃ nõ solũ mãteriã diuẽtũt s; ẽt cerebrũ potẽt exsiccãt Abradat itaq; caput et ex cepe cõi rubeo aut sglitico circa cõmissurã coronalẽ aliq̃liter ɔfricet successiue ex unguẽto infra scripto ɔfricat' loc' unguat oli rute. ʒ. ij.

℥.accipies.⁊ stercoris columbini.ʒ.iij.sina
pis castorei añ.ʒ.i.℥.euforbij.ʒ.i. ⁊ cũ mo
dica cera fiat unguētũ quo ut dictũ ē uta
ris.uesice uero facte aperiant̃ et cũ folijs
cauliũ aut al'r apte quaꝝ fieri põt teneant̃
apte.¶Uel accipe de cãtaridibꝰ capitibꝰ
⁊ alijs ãotis.ʒ.iij.fermēti.ʒ.vi.impastētur
sil'.⁊ de ea ad auellane quãtitatē sup ꝯmis
surã ponant̃.et ubi uis fieri uesicationẽ.
potes si libet nucis testã desuper ponere.
⁊ facias uesicas apiri iube q̃s ut supra q̃
diu potes aptas tene.Q̃ si cauteriũ actua
le facere libet põe radicē manꝰ ubi nares
terminant̃.⁊ locꝰ ad quē extenꝰ manũ digi
tus mediꝰ attigit cauterizet̃.⁊ q̃dia fieri
põt cũ pilla ꝑua ligni cornalis piri aut bus
si cauterizatꝰ locꝰ aptus teneat̃.aut cũ pil
la ex carne salsa facta seu cũ citrino rubeo
q̃qz die renouato.Et q: h̃ ē ultimũ qd̃ i ta
li cura fiat frigidi catarri in h̃ curã digere
re terminat̃ q̃ huic meo comentariolo de
egritudinibꝰ capitis feliciter finē imponit.
¶Explicit comētariolus de egritudinibꝰ
capitis. ¶Deo gratias.

¶Antonij Guainerij papieñ.comētario
lus de pleuresi feliciter incipit. ¶Capᵐ
ꝑmu q̃d sit pleuresis.ac quotuplex tibi di
lucidans. ¶Capᵐ primum.

PLeuresis ē egritudo q̃ ꝟz pra
uas tēpoꝝ dispõnes sepiꝰ nos
inuadit.⁊ ea siue mali regimi
nis obꝟuãtia siue ꝯstellatiõis
cã siue tēpoꝝ uarietate fiat multos fortiꝫ
uorat.Cuiꝰ doctrinã cũ ipsa p̃nti ãno mul
tis ĩ locis uelut pestis q̃dã regnauerit.So
cioꝝ ob rogam̃ q̃ꝫ magis ordinate sciuero
onꝰ scribēdi libēs assumpsi.Hec igit̃ pleu
resis tã ꝑsas q̃ arabes inuadit.vñ arabes
eã sosati uel sosata uocãt.Perse ãt birsen.
bir.n.apud eos pectꝰ.et sen apostema dr̃.
q̃i pectoris apostema.Sꝫ q̃ de cã nos eam
pleuresiꝫ appellamꝰ stati aperiã.¶Scien
dũ itaqꝫ ut meo ꝓposito ꝑtinet quatuor i
pectore mēbra districta fore panniculi.s.
musculi.cor ⁊ pulmo.Sꝫ corde et pulmõe
dimissis de pãniculis ⁊ musculis i q̃bꝰ ta
le apostema pleureticũ generat̃ disseramꝰ
¶Pãniculi nanqꝫ sũt tres.s.mediastinus.
diafragma ⁊ pleura.Mediastinꝰ ꝑ mediũ
pectoris ab anteriori ad posteriꝰ trãsiēs ꝑ
mediũ pulmonē diuidit.Et iste alijs cõpa
tus nõ multũ neruosus existit.Diafragma
uero neruosus multum ab anteriori ad po
steriora trãsiens spũalia a nat̃alibꝰ sepat.
Pleura uero ĩteriꝰ costas tegit ĩter q̃s me
diãt musculi quidã uersus cuti exteriꝰ at
tingētes.⁊ in õibus dictis mēbris aposte
ma fieri cõtingit.qd̃ nos pleuresim appel
lamꝰ.Distinguētes tñ.q: uerã quãdam ⁊
nõ uerã eē dicimꝰ.Et hec diuersitas q̃nqꝫ
penes mēbra et q̃nqꝫ penes humores seu
uētositatē attēdit̃.Rõne mēbroꝝ illaꝫ so
lã uerã dicimꝰ q̃ in altero fit tñ.h̃ ē ĩ pãni
culo pleura.Pleura.n.grece latiē latꝰ seu
costa dr̃.Ex q̃bꝰ ꝑmo pꝫ quare tale aposte
ma pleuresis appellamꝰ.Pꝫ.ijº ꝙ vi uoca
buli apostema i lateribꝰ ñ extñs uera pleu
resis dici nõ dꝫ.Et ex his pꝫ ꝯsil'r ꝙ apo
stema ĩ mediastino uel ĩ diafragmate uel ĩ
muscul' q̃ uersus cutē exteriꝰ tēdũt gñtũ
uera pleuresis dici nõ dꝫ.Cũ ui uocabuli
uera pleures̃ sit q̃ solũ ĩ pleura panniculo
generat̃.Uera quoqꝫ pleuresis a nõ uera
ꝑ huõꝝ seu uētositatũ dr̃ias distinguit̃.nã
q̃ a colera fit uel a sãguine ueram appella
mꝰ.q̃ uero a flegmate uel a melãcolia uel
uētositate nõ ṽa.Ipsa ãt pleura cordi mul
tũ ꝓpinq̃ existit.quare materia apostema
ĩ ea efficiēs ad cor ipꝫ fumat ⁊ febrē cõti
nuã efficit.ꝓp qd̃ apostema illud ĩ pleura
cum dilatat̃ pulmo comp̃mitur.et fit ĩde
ãhelitꝰ difficultas.materia q̃ idē apostema
efficiēs q̃ acuta ē ⁊ ĩ loco sensibili quãdaꝫ
cãt pũctionē.⁊ sic fit dolor lateris pungiti
uus.ꝑ porositatēqꝫ illiꝰ pãniculi tunc uiru
lētia q̃dã resudat a q̃ irritata nat̃a ut eã ex
pellat insurgit.⁊ fit inde tussis.Amplius
fit pãniculus ille rõne apostematis durus
arterias quoqꝫ sub eo exñtes comprimit.
cuiꝰ causa tã dilatationi q̃ constrictioni in
obediētes.⁊ sic pulsus inde fit serrinus.
Ex q̃bꝰ õibꝰ pꝫ ꝙ pleuresis ē uerũ aposte
ma lateris a colera uel a sanguine cãtũ.ad
qd̃ feb.ꝯtinua dolor lateris pungitiuꝰ tus
sis.anhelitꝰ difficultas et pulsus serrinus
ꝯsequnt̃.Nõ uera ãt ē in qua dictaꝝ cõdi

tionũ aliq̃ deficit· put inferi⁹ lati⁹ declara
bit̃ · Et sic pꝫ qd sit tã uera ꝙ̃ ñ uera pleu
resis·ꝙ h⁹ capl'i intẽtio fuerat·

Caplm secundũ de cãis pleuresis·

Uel cãs pleuresis inuestigem⁹ scien
dũ extrĩsecas ꝛ ĩtrĩsecas eẽ posse
ꝙ̃tũ ad extrĩsecas q̃libet sex rez
nõ natalĩ indebite nr̃o occurrẽs corpori
cã ei⁹ eẽ põt ut aer frigidus nimis· nimis
quoqꝫ calidus·Frigidus·n·materiã cõpri
mẽdo ĩ capite seu alijs m̃bris ad ptes pec
toris fluere ĩterdũ facit·ꝛ pleuresis efficit
Calidus uero mãs eliquãs idẽ facit forte
itẽ exercitiũ ꝛ potissimũ si exercitat⁹ aeri
frigido uel uẽtoso se stati opposuerit.Jn
nimia quoqꝫ qete hũores plurimi ac super
flui generant̃ q plerunqꝫ sunt h⁹ egritudi
nis cã·ꝛ ĩde ĩ somno fit supfluo·Supflua
ãt uigilia ualde hũores acuit·q tũc ĩ pleu
ra seu alijs panniculis aut musculis facile
penetrãt·ꝛ idẽ ira facit· Et ad hũc p̃mum
modũ de alijs aĩe supfluis accidẽtib⁹ ẽm
ipsoꝝ naturã docui·Sepe igr̃ inanitio hu
mores acuit·ꝛ hincide recurrere facit·qui
hãc postea facile egritudinẽ inducunt. Ni
mia repletio ĩter ea q̃ dicta sunt ĩ hanc effi
ciẽdo egritudinẽ p̃ncipatũ tenet·ꝛ potissi
mũ si ex cibis colerã multiplicantib⁹ fiat·
Jllis p̃terea sepi⁹ h̃ accidit q sanguine re
pleti ut ipsoꝝ appetit⁹ ĩcitet̃ acuti aliquid
quotidie mãducãt·ut sũt cepe ꝛ alia hui⁹
modi·Talia nãqꝫ ut pꝫ hũores acuũt q fa
cile postea in pleura seu pãniculis alijs in
bibunt̃·Fruct⁹ itẽ ꝛ alia q̃ sanguinẽ subti
lẽ efficere põt huiusmõi sunt sepe cã·Et itẽ
uini potẽtis copiosa bibitio·ꝛ ĩ illis maxi
me q caput hñt debile repletũ ualde.nam
uapores a uino illo tũc plurimi generant̃
q caput ascẽdẽtes illud replẽt atqꝫ eorum
caliditate hũores ibidẽ exñtes eliquãt· q
ad ptes pectoris defluẽtes pleuresiꝫ leui
ter cãnt·Et ĩ his maxime h̃ accidit q pect⁹
amplũ ꝛ ab eo ad caput uias dilatatas et
aptas hñt·Multitudo quoqꝫ pot⁹ aq̃ fri
gide materialis ꝯstringẽs ut ingt Auice·
pleuresiꝫ sepe cãt· Et sic summati hẽtis q̃
h⁹ morbi extrĩsece sunt cãe·Cãe uero itri
sece sũt sãguis flegma·colera ꝛ mľia· Jsti
·n·hũores a uenis magnis egressi ad puas
deueniũt·ꝛ ab his ad minores·ꝛ dehĩc ad
minimas·ꝛ tãdẽ ad dictoꝝ mẽbroꝝ spon
giositates·et ibidẽ tal'r coadunati apa pleu
resiꝫ cãnt·qδ freq̃nti⁹ tñ fit a sang·colere p
mixto·aut p admixtionẽ flãtis subtiliati
fit ibidẽ a sola colera·ĩterduꝫ et a flegma
te lꝫ rari⁹·a mľia uero rarissime·Jpa nãqꝫ
grossa et sicca exñs ẽ difficulter in his mẽ
bris penetrãs· Et sic hẽtis in sũma q sunt
huiusmõi mõbi tã ĩtrĩsece ꝙ̃ extrĩsece cãe

Capm tertiũ de signis demr̃atis ṽe pl'eḟ·

De signis nunc agẽdũ ·Et p̃mo de
uere pl'eḟ signis demõstratiuis
q̃ a sanguĩe uel a colera semp in
solo pãniculo pleura generat̃· Et h⁹ signa
ut ueteres ões affirmãt sũt ĩsepabilia·ut ẽ
pulsus·ḟrin⁹ fe·cõtinua·anhelit⁹ diffic'tas
tussis ꝛ dolor lateris pũgitiu⁹ sic ꝙ patiẽs
de latere ĩ lat⁹ se mouere nõ audeat · et de
his ĩ p̃mo capl'o dũ pl'eḟ diffinitionẽ uena
bar satis dictũ ẽ·Sꝫ ut cognoscas qñ fit a
sãguĩe sputũ rubeũ uel subrubeũ appebit
ĩ latere grauedo q̃dã sentit̃·ĩ ore dulcedo
tẽse uene pp repletionẽ manẽt·facies rubꝫ
multũ·ꝛ pulsus cũ sua ḟrinitate erit undo
sus·Urina grossa atqꝫ subrubea a medio
supra uersus q̃ supficiẽ cũ liuiditate q̃dam
appebit ꝙ̃ ĩ õi pl'esi tã uera ꝙ̃ nõ uera cõ
tingit ut plurimuꝫ·ꝙ si etas cõplexio p̃ce
dẽs regimẽ ꝛ alie attestẽt̃ sãguinẽ cã certi⁹
fore sãguineã neq̃ꝙ̃ dubites·Sꝫ q² statim
dixerã pleureticoꝝ urinas a medio supra
ut pl'ꝫ liuer̃· Sciẽdũ ꝙ uria pp hũores di
uersoꝝ coloꝝ ĩterdũ liuet·nã tľes cũ uria
mixti liuidã cã efficiũt ĩterdũ quoqꝫ uitio
epatis fit hũores detinet̃ nõ potẽtis q tũc
cũ aqũositate mixti liuidã cã efficiũt· Fit
ẽt ĩterdũ ex frigidate calorẽ nat̃aleꝫ morti
ficãte·ꝛ qñqꝫ ab adurẽte calore extraneo
nat̃alẽ calorẽ exẽminãte et r̃soluẽte ꝛ sic p
accidẽs ĩducit̃ ḟritas cui⁹ cã tũc liuet̃ uri
nã ꝯtingit·Fit itẽ urina liuẽs pp caloreꝫ p
tes aereas adurẽtẽ·qui tũc ptes magis re
solui paratas cõsumit· cũqꝫ ipso ulterius
agente maior ut patet terrestreitas ꝯtinue
crescat miscent̃ ptes aliq̃ terree cuꝫ humi
ditatib⁹ urialib⁹ tũc urinã liuidã reddũt·

Linet itē urina caloris eā cū calor extrane
us plus de subtilib⁹ hūiditatib⁹ dissoluat
q̄3 consumat. q̄rum ps tūc mixta cū urina
liuidā eā reddit et aliq̄n oleagineā sicut in
ethicis ⁊ sinocha putrida ē uidendū. ut in
nr̄o de febrib⁹ lati⁹ declarabo. In cāu illo
dico q̄ materia q̄ ē in uenis apta ad locum
apostemosuz fluere. ut ē colera ul' sanguis
coleric⁹ seu alter mixt⁹ ⁊ce. nō tota ad apo
stematis locū fluit. immo ps eius ī ptib⁹
ppinquis apostemati retinet̄. q̄ calore fe
brili ī eā agentis adurit̄. ⁊ s̄m sui partem
subtiliorē ad epar mittit̄. q̄ cū urinali aq̄si
tate trāsiens eā liuidā efficit nō tñ p totuz
sed ī ptib⁹ supiorib⁹ tingit̄. cuz satis leues
sunt humores q circa spiritualia ꝯtinent̄.
Liuor tñ iste fit maior uel minor s̄m maio
rē uel minorē febris intētionē ac s̄m mate
riā magis uel min⁹ resolutiōi paratam. et
sic uere pl'esis a sanguine puenientis signa
patēt. Sz ubi colera pleuresiz ipsaz effece
rit dolor erit acut⁹ magis color citrin⁹ uri
na tñ sua liuida atq3 subtilis cū serrinitate
pulsus erit uelox ⁊ freq̄ns de tertio ī ter
tiū forti⁹ affliget̄. q̄ si p̄cedēs regimē com
plexio etas ⁊ce. colere ꝯsentiāt eā in cā fo
re scito. Ista itaq3 q̄ p̄dicta sūnt uerā pleu
resiz tibi māifeste declarāt. p q̄ pn̄s cap^m
finē recipit.

Cap^m quartū de signis pleu. non uere
demonstratiuis.

P Leuresis tā diuersitate humoꝝ
. s. flātis ⁊ melācolie q̄3 membro
rum et ut supra dixerā dr̄ non uera. cui⁹ si
gna pn̄s cap^m docet. Nā si fiat a flegmate
dolor erit nō multū pungitiu⁹. sputuz ad
albedinē quandā tendit. Urina pallida ul'
remissa cū spissitudīe q̄dam appebit. pul
sus cū ferinitate puus atq3 mollis erit. et
ubi regimē atq3 alia flegmati ꝯueniunt ab
eo fiet. Cā cui⁹ nō uera pleuresis appellat̄
et si in pleure pāniculo adhuc fieret. Si āt
ml'ia eā effecerit esto id raro fiat sputum
erit liuidū. dolor uero nō multū acut⁹. uri
na ad albedinē tendēs subtilis erit ualde.
et pulsus magis cū frigiditate dur⁹ multū
q̄ si precedēs regimē ml'ie fuerit generati
uū etas uero et alia attestent̄ eidē illa ī cā
erit. et q̄ h̄ ē ab hūore ml'ico generata nō
uerā quoq3 pleuresiz dicim⁹. Fit āt ut pre
dixerā ī mēbris alys a pleura ñ uera pleu
resis ut ī mediastino diafragmate ⁊ ī mu
scul' īter costas q mediāt. Si igit̄ ī media
stino fiat ī nullo lateꝝ sz ī medio pectoris
sentit̄ dolor nō tñ pūgitiu⁹ aut pauca aut
nulla aderit pulsus ferenitas cū paꝝ ille pā
niculus sit neruosus. et p hec signa a uera
pleuresi facile discernes. Qd̄ si ī uelamīe
distinguente natalia a spūalib⁹ fuerit q̄ ī
diafragāte cū cerebro magnā hz colligan
tiā mediāte neruo quodā grosso q ab eo
ad pect⁹ ueniēs p multiplices uillos diui
dit̄. ⁊ ī pānicul' postea pectoris ꝯterit̄. Uñ
ex p̄cipalib⁹ ipsi⁹ diafragātis iuuamētuz
unuz ē ut uapores putridos a natalib⁹ ad
cerebrū ascēdere phibeat. hi. n. cū ascēdūt
fit mētis alienatio. iō alio nōine methafre
nū nūcupat̄ q̄i frnū mētis. Et iō cū aposte
ma ī eo fuerit putridi fumi p neruū illum
ad cerebrū uenietes mētis faciūt alienatio
nē. et talis aliena° īter uerā pleuresiz et nō
uerā pōit dr̄iaz. In hac tñ nō uera pleure
si nulla aut pauca tussis adest. paucula ēt
ferinitas pulsus. Itē ⁊ paucl'a ēt anhelitus
difficultas. Alia fit ī muscul' costaꝝ nō ue
ra pl'esis. nā inter q̄slibet duas costas duo
sūt musculi. quoꝝ alter uillos hz lōgitudi
nales. alter uero trāsuersales q ob hoc sūt
creati ut ob hoc dilatiōi ⁊ ꝯstrictiōi pecto
ris iuuamētū p̄stāt. Cū igit̄ pl'esis fit in his
dolor tactu pcipit̄. Et ap̄a īterdū uers⁹ cu
tē ppellit̄ ut ēt uisu cōp̄hendat̄. q̄ si fuerit
ī lacerto dilatāte ī aeris attractiōe sētit̄ do
lor et si ī ꝯstrigente ī aeris emissione. In
tali at ap̄āte pulsus nō adest ferinitas. non
dolor lateris pūgitiu⁹. nō anhelit⁹ difficul
tas. nec ita ut ī uera pl'esi febris ītēsa. in h̄
tñ ap̄āte ē pulsatio grādis qd̄ nō ꝯtingit ī
alys. ⁊ h̄ ut Ras ingt ueit. q̄ ibi sūt pluri
me pl'satiles uene ⁊ ī alys dictis locis pau
ce uene. īterdū quoq3 ī pl'a ⁊ alys ī pānicu
lis seu muscul' pectoris grossa uētositas ō
ābulatiua dolorē esiciēs īcludit̄ ad quem
uelut ī alys nō ꝯsegt̄ fe. stat tñ ut ī eo feri
n⁹ puls⁹ existat. Et ista quoq3 nō uera pl'e
resis appellat̄. q̄ cū resolutib⁹ uētositatē

ut eēt cum facell'uētosis uel aliquo huius
modi facile remouet̄. Si igit̄ q̄ dicta sunt
notaueris nō ueras pl'ses a ueris clare di
scernes. et in hoc capm pn̄s finē recipit.

¶ Capm quintū qual'r pl'sis ab apātibꝰ
epis et pulmōis tā vā q̄ nō vā discernāt̄.

INter epatis apostemata pl'mo
nis quoqꝫ ⁊ pleuresiꝫ magna
adest cōuenictia. qꝛ in tussi fe
bre anhelitꝰ difficultate dolo
re ⁊c. quare ut unū ab alio cognoscere sci
as notabis q̄ sequnt̄. Nam in pleuresi est
pulsus serrinus doloꝛ lateris pungitiuus
nulla āt cum grauedine maxille rubēt cū
tussi mā expuit̄ nulla āt pauca adest lin
gue nigredo. nullaqꝫ ariditas. urina subti
lis expn̄s satis ē ignea. In apostemate autē
epatis ab his q̄ statim dicta sunt oīo diffe
rant. qꝛ in eo pulsus ē undosus. ⁊ nulla āt
pauca punctiōe ē lateris doloꝛ aggrauati
uus. cū quo in costis retro doloꝛ sentitur.
Quia ut īquit Rasis pp apostema epatis
corde cū quibꝰ retro alligat̄ extēdunt̄. ⁊ i
pāniculo qui ē retro costas q tūc extēdit̄
fit doloꝛ in eo. Itē maxille citrinantur uel
saltē multuꝫ discolorātur. Et q̄uis ibidē
sit tussis cū ea tn̄ nihil expuit̄. Nigrescit
lingua cū ariditate tactꝰ. Si apostema in
gibbo fuerit ī formā nouaeule seu nouclu
ne cū coꝛibus inferiꝰ depressis manifeste
sentit̄. Et in cōcauo non sic in eo tn̄ maioꝛ
adest diffic'tas anhelitꝰ. egestio sil' lotur
carnis pp debilitatē imutatiue epatis sepi
us appet. Urina uero rubea ac grossa mul
tū sic ut interdū sanguiolēta fiat. Epar pp
debilitatē seu pp apostema chilū sanguifi
care debite nō pōt. quare magis extenua
tur patiēs q̄ in pleuresi Ex quibꝰ oībus ī
ter pleuresim et epatis apostema dr̄iaꝫ cla
re cognoscis. hꝫ quoqꝫ ut statim dictū est
pipleumonia cuꝫ pleuresi cōuenictiā quā
dā. puta in tussi febre ⁊ difficultate anhe
litꝰ. Sed ut unū ab alio cognoscas in peri
pleumoēia maioꝛ adest anhelitꝰ difficultas
i medio pectoris ulla sine punctiōe doloꝛ
sentit̄ aggrauatiuus patiēs inter spatulas
pp eā quā cum eis hꝫ pulmo colligantiam
dolet multuꝫ de latere seu facile se uolu t

pulsum undosum hꝫ et nō serrinū. hoꝝ āt
oīum ī pleuretico nullū inuenit̄ qui mino
rē hꝫ anhelitꝰ difficultatē in medio pecto
ris nō dolet sed in latere doloꝛ nō tm̄ ē ag
grauatiuus. sed ē pūgitiuus. de latere in la
tus se difficulter mouet. ⁊ pulsum hꝫ ser
rinū ⁊ non undosum. Ex qbus omnibꝰ in
ter apostemata epatis ac pleuresim et īter
peripleumoniā quoqꝫ pꝫ dr̄ia q̄ huic capꝰ
taliter finem imponit.

¶ Capm sextū de pnosticatiōe pleuresis
ad alias egritudines.

QUis de hac dicēda pleuresi p
nosticari queat. Sciēduꝫ q̄ iter
dū ipsa pmutat̄. interduꝫ suppu
rat̄. et iterdū resoluit̄. Primo de permuta
tione dictio fiet. successiue de suppuratio
ne. et ī tertio de resolutiōe. Permutatur
itaqꝫ pleuresis in peripleumoniā. qꝛ mate
ria aliqn̄ p uiam resudatiōis a pl'a palatie
ad pulmonē mittit̄. et ibi collectioneꝫ faci
ens peripleumoniam efficit. et sic materia
paulatim a pl'a ad pulmonē transmittitur.
et ita lateris dolor paulatiue remittit̄. sed
tūc maioꝛ fit anhelitꝰ difficultas. Interea
materia maturationē non expectans ipus
seu uirtulētiam cōmutat̄. ⁊ nulla eruptiōe
facta ad pulmonē ɔtinue resudādo trāsit.
⁊ ipsum ulcerās bonū pl'eticū ad ptisī du
cit multotiēs. Item si apostema an̄ matu
rationē rūpit̄ eius materia fm eiꝰ maioreꝫ
abundātiā membra diuersa petit. Si igit̄
uersus cerebrū repat sua uenenositate aut
caliditate seu acuitate naturaꝫ stimulat. q̄
si ei dn̄ari pōt pꝰ aurē collectionem faciēs
cāt apostema. Interdū quoqꝫ per fluxus
sanguinis nariū eā expellit. q̄. n. istoꝝ fiat
si febrē lentam sentiat ⁊ alioꝝ accidētium
remissio inde sequat̄. saluus fit infirmꝰ. ut
in utroqꝫ casu ipse nōnunq̄ uidi. At si tūc
natura illi expellende materiei nequit do
minari ad cerebrum transit ⁊ frenesim alie
natione ⁊ suis alijs accidētibꝰ cāt. et qn̄qꝫ
frenesim nō efficiēs neruis inhibit̄ et spas
mū inducit. Q̄ō āt istoꝝ fiat bonꝰ patiens
in secūda aut tertia die ut inquit Auicena
morit̄. Un̄ Rasis de quodam suo pl'etico
spasmato igt q̄ eiꝰ passio iā ad matatiōem

deuenerat Et cuz h facile saniē expuebat
sic ut futurā salutē sperabat. Sz per neruū
illum grossum sanies ad cerebruz trāsiens
spasmū effecit ⁊ tūc bon⁹ patiēs illico mor
tuus ē Quid igit̄ erit si nō maturi apātis
ppter rupturā id fiat. Ampli⁹ apānō ma
turum acuitate materiei uel eius multitu
dine rumpit interduz. Et ad cor materia
ueniēs tremorē causat atqz sincopiz. Et pa
tiens infra diē naturalē aliū ad mūdū tran
sit. Ut de illa nobili Catherina de uilla ac
de nobili Dorothea ex coītib⁹ de mede co
gnata mea ipē uidi. Ambo stati pscītito do
lore pluries sincoparūt. Tm̄ eis sinistri la
teris dolor stimulabat. Et infra horas q̄
tuor max ia ābelitus difficultate ipsaꝝ ani
mas āgelis cōmendauerūt. Interdum ta
mē⁊ si raro cor adeo forte reperitur ut sua
ad emunctoria, quia ad subassellas mate
riā illā ppellat. Et ibidē causās apā ubi si
aleuiatio cōsequat̄ a morte securāt īfirmū
Aliqñ quoqz apāte rupto ī pectoris cōca
uo recipit̄. Que si in decimo q̄rto expur
gata nō fuerit patiēs fit empicus Et ypo. ⁊
Auic. inquiūt ⁊ si dehinc ad q̄dragesimuz
usqz diem nō fuerit debite mūdificatus ī
ptisiz trāsit. Amplius materia siue digesta
siue nō ī cōcauo pectoris recepta p uenam
magnā aliqñ trāsit ad epar que si ad cōca
uum p secessum/si ad cōuexum p urinā ex
pellitur. Et si ambe iste expulsiones sunt
laudabiles ut Auic. ⁊ Rasis inquiūt se ui
disse. Mesue uero atqz plures ueteres in
quiūt ad plēsis uētris fluxus īmoderātiā
sequi. Qui si cū uirtutis tollerātia fiat in
pricipio ⁊ cū remissiōe accidētiuz euadūt
infirmi. Ecōtra uero in q̄rto uel ante pere
unt. Sz in fine ut inquit Aui. ut plurimū
moriunt̄. qr epar iā ǒbilitatū eē significat
Et h ut igt Rasis naturalis uirtutis mor
tificationē denūciat. Sed interdū natura ē
adeo potēs ut epar sibi missaz meteriā ad
sua emūctoria mādat qr ad inguinā. Et ibi
collectionē faciēs a morte securat infirmū
Nā declinatio materiei ad ābo cura ē ingt
Auic. uehemēs sigificatio ad īcolumitatē
Amplius natura potēs materiā interdum
ad cutiz ppellit que ibidē collectionē fa
ciens a pditione liberat infirmū. His igit̄
pnotatis quid de pmutatione maligne plē
sis ad al' egritudines pnosticanū sit patet.

¶ Caplm. 7m de pnosticatiōe plēsis ex sa
nie uel puro sputo ⁊ illius ēt q̄ ex ipius re
sololutiōe sumi potest.

Nunc aūt ǒ suppuratiōe q̄ ē plēsis
ī pus aut īsanie cōuerso discernē
dum ē. Tribus igit̄ signis ut ingt
Rasis ad saniē plēsis deuenisse cognoscas
p rigorē. s. p maiorē lateris pōderositatez
⁊ maiorē febris intēsionē Cū igit̄ saniatuz
rumpit̄ apā non soluz rigor ⁊ febris ac la
teris pōderositas crescūt. Sed ēt reliqua
accidētia ut difficultas anhelitus īstantia
uigiliaꝝ Quod si tūc debilis fuerit morit̄
patiens Si fortis ē ⁊ signa bona pcesserūt
timēdū nō erit Quia si patiens tu⁹ debite
fuerit rect⁹ accidētia remittent̄. Un̄ Auic.
Et qñqz inquit signa apparent timorosa ⁊
tu iam testificatus es significatiōēz lauda
bilē in sputo ⁊ alys ⁊c. tūc nō timeas qm̄
talium uētus ē cā collectiōis ⁊ non ppter
cāz aliā. Hui⁹ aūt boē uel male sanitatiōis
uel suppuratiōis p sputū iudiciū sumitur.
Circa qd ut Aui. ⁊ Rasis uoluerūt q̄tuor
general'r attēdunt̄. s. tps. quātitas expuē
di modus ⁊ q̄litas. Tēpus aūt penes ppin
quitatē īceptionis egritudinis aut lōgiqui
tatē attenditur ut stati a pncipio uel m'tū
in tēpore ab eo distāti expuere patiēs ici
piat insalubris nāqz ceteris parib⁹ quāto
citius īfirmus icipit expuere tāto citius
bonū finē cōsequit̄ Et quāto tardius. tar
dius cōsequit̄ sanitas. ¶ Cōsiderat̄ quāti
tas quia si multū aut paucū expuat̄ Et h
in quouis morbi tpe. Modus aūt expuē
di qr sicut illud facile aut difficul'r fiat. Un̄
Rasis. Si maturatio sputi eius facile cum
emissione in hac egritudine dnātur oibus
illis malis accidentib⁹ preualet Cū quo si
deliberatio hui⁹ fiat īfirm⁹ oio cōualescet
Et ideo subdit ⁊ si debilitas uirtutis cum
difficultate spuēdi ⁊ maxie cum puatioue
maturationis sputi ad significādū piculuz
sufficit. Circa uero q̄litatē q̄tuor attēdunt̄
scilicet sputi grossicies aut tenuitas figura
odor ⁊ color. Circa pmū sputū considerat̄

uiscositas aut fluxibilitas et h ipso i aq p iecto faile cop̄rehēdit. Circa fz cōsideraī rotūditas siue quis alia figura. Vñ sputuz uiscosū rotūdū et diuturnū ut Rasis ingt in ptisiz aut ethicā patiētē uctūp denūtiat qz in pectore eē calorē ualde itēsuz significat. iō Aui. Et ex malis sputis ualde ē albū uiscosuz rotūdū qz significat grossiciē materici et dominiū caliditatis. Et cū longitudine sigificat q eger ouertat ad ptisiz. Circa odorē si fetēs aut redolēs fuerit p eius piectionē sup igitos carbones cognoscit. Circa colorem si albū uel rubeū subrubeū citrinū uiride liuidū uel nigrū fuerit. Et i terdictos colores niger ceteris ē deterior ac citrin⁹ pseuerās. Vñ. Rasis 2° ad almā sorē Si in pn° iquit passiōis q exscrat nigerrimū aut citrinū ualde apparet et sic p māserit et febris nō quieuerit usqz ad diē septimū tiōrosū ē et si cuz hec toto aeris attractio non alleuiet et in pectore oregion. Aut in maxillis rubedo et i oculis morti ē ppinquus. Uerū sputū cuiuscūis coloris fuerit dūmō doloris seqt mitigatio ē. Ut Rasis ingt laudabile uirtute supplē cōstāte. Quia infra ait si patiēs exspuere nō ualet quāuis sputū adhuc maturū et laudabile foret eger suffocat⁹ pibit. Ampli⁹ sputuz diuersorū colorū in substātia diuersuz si in pn° cū augmētatione doloris appareat in tertio egrū ut plurimū mādat ad prēz. Et si cū alleuiatione illos tres pterībit de co itep spes salutis erit. Et iteruz omnis pleuresis ut iquit Auic. cui⁹ dolor nō qescit p sputū neqz p minutiōez neqz p alia tūc spera p ea saniositatē aut mortē añ ipsaz fz reliquas significatiōes etc. Et maxie uirtus debilis fuerit Si igiī ab icboatiōe egritudinis sputū fuerit multuz grossuz planū ñ uiscosū albū rubeū subrubeū uel citrinū bono cū odore aut cū sputiōe facili uirtute cōstante salutē oino ptendit. Cōtrariuz uero mortē ut patet. Sputū uero paucuz uiscosum uiride plūbeū uel nigruz cū fetore q p dies plures lōge a pn° icipiat appa rere cū que illud quoqz modicū difficulē exspuit moritur egr denūciat. Que autē in bis mediū teneat medio mō in pnosticā do te hebis. Vñ cōstāte vtute aliis signis bonis pualentib⁹ bonū iudica. Cōtrariuz uero malū. Sed āteq̄ de sputo smo finiatur scias q sputū albū iter alia ceteris parib⁹ laudabili⁹ reputat. Si aūt tale uiscosuz et rotūdū erit ut Rasis iquit nō bonū quia tale a flāte adusto generatur. Et subdit q sputū puris et soli⁹ putredinis meli⁹ ē q̄ sputū mixtū. Ut igiī saniosum a sputo flegmatico discernere scias. Saniosū i igē fetet et i aq̄ descēdit flegmaticuz uero nullum istorū facit. Et hoc bñ menti cōmitte Quia ut iquit Rasis. Si sanies alba et rotūda spuat salubris ē passio. liuida aūt et fetens ē mortalis. Ampli⁹ accidentia apparent plerunqz tiōrosa duz matericr fit collectio de qb⁹ ubi signa bona pcesserūt timēduz nō erit. Cum ex sola materici collectione ut Auic. igt h pueniāt. Nā i breui febris et alia accidētia remittēt. Ex bis pz qd circa pleuresis suppuratiōez sit pnosticandū. Qō huic caplo finē iponere debe ret. Sz circa resolutiōez tā pauca dicenda sunt ut ea libeat in fiē pñtis capli ponere. Resoluit itaqz pl'esis cū materia eā faciēs pauca fuerit ac resolutiōi seu euaporatiōi obediēs Quia si a pn° flīa et alia opportūa medicamīa applicata fuerit h mala bestia nō suppuraī sz i fumū trāsiēs euanescit et liberaī ifirm⁹ d quo facil' ē pnosticatio qz tunc i isto casu accidētia cōtinue quietanī Et citius patiēs de bono transit i melius sic ut se pl'eticuz fuisse nō putet. Si igiī q̄ pñs capitulus tenet diligenter noueris tā circa suppuratiōez q̄ rsolutiōez pnosticari facile scies de quo sit. Laus deo. Amen.

Capm. viii. d pnosticis signis q̄ tā rōe dierū creticorū q̄ tēporū ulcium q̄ urine q̄ aliorū quoqz piculorū haberi possunt.

d Uobus in pcedētibus caplis qd in pmutatione suppuratione atqz rsolutiōe pnosticañ sit hūisti Sz ad copletā d pl'esi pnosticatiōis doctrinā superest aliqua alia describere bis q̄ in pnosticatione dicta sūt communiora q i p senti. cui⁹ fiet bono iuuāte Jhesu. Hec ita qz egritudo per dies creticos termiaī ut plurimū. Si igiī honorē hrē cupis eos di

ligēter cōputabis. Nā morituri in eis fre quēti⁹ moriūt. ꝛ iō si patiens i q̄rta maxi ma cum anhelit⁹ difficultate nihil aut pa rum spuit. Et si febris itēsa dolor cum ac cidētibus seuis acutis siue bona siue ma la fuerit urina in septia tu eius mortē; ex pecta. At si patiēs in q̄rta mediocriter se hēat quāuis signa bona nōdum apparaue runt. Et in septia leuiter trāseat expecta undecimā i qua scilʒ si signa taʒ respectu urine quā respectu sputi quā ēt remissiōe accidētiuʒ bona fuerit q̄rtadecima idubie meliora mōstrabit ꝛ decimaseptia optima uigesima salutē oīno. Si autē i q̄rta signa oīa appareant bona. Septia ifirmuʒ ab solnet. Sʒ si undecia usqʒ exclusiue signa dubia apparauerit ꝛ in nona mala bonus pleureticus in deciaq̄rta morieť. Et ideʒ dico de decimaseptia respectu uigesime. Hui⁹ egritudinis uniuersalia tēpora sunt duplicia. Quedā penes accidētia. Et q̄dā penes digōeʒ materiei attēdūť. Nā cū ista lubri apā ad suppuratiōeʒ deuenerit erit tūc pricipiuʒ digōnis materiei. Stat⁹ aūt quo ad accidētia cū tūc ultimenť ꝛ status digōnis materiei erit accidētiuʒ δclinatio. Quāto igiť plus materia ad digōnē tēdit tāto magis ceteris parib⁹ accidētia remit tunť sicut in statu digōnis accidētia imai festa sint declinatiōe. Itē quāto i salubri patiens tardius icipit expuere tāto egritu do erit lōgior. ꝛ quāto citi⁹ tāto breuior Uex si i pleursi fit recidiua ifirmi nūquā euadūt. Ut. Auic. iquit. Ampli⁹ pleuresis sinistri lateris cuʒ alijs partib⁹ citi⁹ q̄ȝ dex tri lateris termiať. uex pp el⁹ ppiquitatē ad cor m'l'tuʒ ē piculosior. Rursus q̄ i mu sculis uersus cuti exterius fuerit ceteris parib⁹ minus erit piculosa. Et iteꝝ coleri ca magis piculosa q̄ȝ sanguinea ut ueteres oēs aiūt. Senes ꝑterea ꝑpter uirtutis de bilitatē facti pleuretici iuuenib⁹ facili⁹ mo riunť. Nā si materia per sputū mūdificari debeat uirtutē eē fortē necesse ē. Iuuenes uero qr acutioris sūt sensus ut. Rasis in quit acuti⁹ sentiūt ꝛ in eis ob hoc molesta magis fiūt accidētia ꝛ sic hui⁹ cā senibus facilius moriunť. Uñ Auic. decrepiti q̄dā

moriunť ex ēpimate plusquā iuuenes pp debilitatē ꝑtium cordiuʒ ipoꝝ ꝛ iuuenes moriunť in dolorib⁹ plusquā decrepiti pp uehemētiā sensuū ipoꝝ. Nūc āt supest de urina taliū aliquid dicere. pro quo sciēn. ē q̄ nūquā in eius bonitate cōfidēduʒ est. Esto eni q̄ tā epatis q̄ȝ uenaꝝ dispō bona sit q̄ȝ nobis laudabilis urina demōstrat. Pōt tñ alijs ex plurib⁹ ifirm⁹ piclitari q̄ð ego uidi i q̄dā scutifero illustrissimi ducis sabaudie pleuretic⁹ is erat ꝛ in septia uo catus ad ōe iudiciuʒ. Urina laudabil' erat p q̄ȝ iudei quidā q cure illi superāt libera turuʒ affirmabāt cūqʒ ad patiētē accesseri eum cum magna āhelit⁹ difficultate repi in tense quoqʒ febriētē paꝝ expuētē ꝛ mag^a cū āhelitus difficultate ꝛ id paululū ad li uiditatē quādā tēdebat: Uñ in his poti⁹ q̄ȝ in bonitate urine cōfisus eū moriturūʒ indicaui in undecia cuʒ iudei eū uisitassēt quiescere ꝛ dormire illū dicebāt. Ego āt ipsis adhuc exñtibus cū sua bona uria eū ad aliū mūdū iuisse cōperui i sola igiť uri na bona uunq̄ȝ cōfidas. Nā ut in de urinis ingt. Isaac i egritudinib⁹ q̄ sūt extra uenas ut pleuresis ꝑipleumōia ꝛc. nihil unq̄ȝ cer te nobis cōportat urina ipa ergo i pleure si bona exñte urine nō cōfidas sʒ mala pes simā significat. Ut Aui. ceteriqʒ uoluerūt doctores. Nā naturali uirtute deficiētē q̄ mō materia digereť ꝛ qual'r dextra appel letur ꝛc. Et sic nihil in casu nr̄o fore dete rius. Patet itaqʒ ex dictis q̄ i pleuresi tā rōne ꝑmutatōis suppuratiōis resolutiōis q̄ȝ dieꝝ creticoꝝ q̄ȝ urine pronosticanť sit.

Capl'm. 9^m de euaporatorijs q̄ taʒ cum spōgia q̄ȝ quoqʒ cum filtro q̄ȝ uesica seu sa cellis q̄ȝ cū uase eneo terreo seu lapideo i pl'esis euacuāda fienda sunt.

Et ad curā pl'esis canonico ordine q̄dā accedas. In primis q̄ āt q̄lis erit tibi sit cōsiderāduʒ q̄ p ante scripta si gna facile sciri poterit. Cū igiť ad tuū pati ētem ueneris. Si stipticuʒ uentrē hēat cli stere lenitiuū illico fac. dehinc in pricipio ꝑncipiāte s̄m doctrinā nr̄i sanctissimi Ioā nis Mesue in suo de appropriatis per q̄ð itēdit tps i q̄ fluit materia. ꝛ pauca adhuc

existit. Ex lētib⁹ excorticatis i aceto decoc tis ēplastrū sup locū pleureticū facies āt ex farina fabaꝝ i aceto decocta. Uel ex sa uic cū aceto uel spōgia i aceto decoctiōis rosī. uel balaustiaꝝ ifusa fiat ēplastratio seu euaporatio uel ex rosato oleo ipaꝫ iun ge ut aliqñ ipse feci i iuuene colerico scilꝫ robusto ꝛ in tēpore calido potissimū. Q̄ꝺ uis. n. ꝑscriptoꝝ i illo pricipiāte pmo fcm mēbrū cōfortabit. ne sic ipetuose materiā illā suscipiat. Cū quo ēt qualitatē malā re mittit Et hoꝝ cā nō tm̄ doloꝛ augmētabit̄ Ceteꝝ cū in tali pn° pncipiāte rarissime ad curā uocemur uētris lenitiōe pmissa a ua poratōib⁹ saccellatiōib⁹ ꝛ successiue a fl̄ia curā poti⁹ icboam⁹. Quia ubi iā materia multa fluxerit. Si repcussiuis descriptis usi fuerim⁹ ipaꝫ forsaꝫ incuiabim⁹ Crescet doloꝛ āhelitus difficultas ꝛ accidētia reli qua. Quoꝝ cā patiēs ad patrē facile trāsi ret. Hc igit̄ i tali applicatiōe essem⁹ nimiū ꝑsūptuosi ipe Mesue suā pmā itētionem corrigēs tal'r īquit. Suspecta sūt nisi i pn° fiāt pncipiāte i q̄ nōdū tota materia rep sit. Et ubi iterum modica fuerit ut p h̄ ue lit ꝙ ipa tota fluxa uel exñte ml'ta pp piēu la q̄ stati dcā sūt talia obmitter̄ bonū ē. Et iō subiūgēs ait ꝙ h̄ gdē ē cū cautela fiēn. ut admistret̄ regimē diuersuꝫ i eodē tpe. i. i illo pricipiāte pn° ꝛ non i alio tpe p⁹sup ple pp assignatas cās. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ ille bo nus pr̄ bernard⁹ de gordoio cū nimis acri ter mordet ac uane reprehēdit dcā illa in terpretādo cū īquit. Q̄ꝺ illa repcussiua cō peterēt si qs pñs adesset ut ei deus talem grāꝫ cōtulisset ꝙ icboās pn^m cognosceret ꝛ i manu medicamīa illa repcussiua. uel in bursa pōtaret. Et subiūgit ꝙ post quā ista cōcurrere nō uident̄. Jdeo sūme miroꝛ q̄ mō bon⁹ Mesue solus dormitauit. Certe bon⁹ Gordoni⁹ male Mesue dcā iterpre tat⁹ ē cū crediderit ꝙ p pn^m pncipiās ipse forsaꝫ pmū istās pleuresis ꝙ ē res nō pma nēs itellexit ꝙ lōge ē a medicoꝝ mētib⁹ p pn^m. n. q̄ ad. materiā i cāu nr̄o intelligunt tps q̄ materia fluit ad locū ꝙ usqꝫ ad dieꝫ q̄rtuꝫ durat sepissie. Et hec ē cā q̄re usqꝫ ad diē illā iubēt fl̄iaꝫ diuersiuā fieri. Nā

cū materia āpli⁹ nō fluit ꝛ totū sit i unum collecta diuersiuā fl̄iaꝫ dimittētes. Ex pte eadē fieri eā uoluere. Uñ p pn^m pncipiās bon⁹ Mesue dic pmū intelligit q ab oib⁹ facile cōprehēdi pōt. Et nō pmū istās a nl' lo cogōscibile ꝙ Gordoni⁹ itelliger̄ uidēt Cū dicit ꝙ si deus talē grāꝫ cōtulisset ꝙ in choās tale pn^m cogōsceret ꝙ instās nemo cogōscit. Cū igit̄ i dic pria materia illa ad huc sit pauca ꝛ cōtinue fluat medicamina illa repcussiua materieꝝ mēbꝝ cōfortādo ꝛ malā repmēdo qualitatē applicari utilit̄ possūt. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ solus Mesue ut ingt Gardoni⁹ nō dormitauit. Sꝫ ipe sua dicta male iterpretādo cū eū iiuste reprehēdit sōniauit. Sꝫ his bonis uiris qui singula rissimi sūt pratici in padiso dimissis. Ubi oīa eoꝝ litigia quieuerūt. ad actū practicū cōmunē deueniam⁹ illa sm ordinē quedaꝫ describēdo q̄ a uetib⁹ cōmēdant̄. Est eniꝫ a uaporatorys icboāduꝫ. Ex qb⁹ q̄dā sūt hūida q̄dā sicca pmissa itaqꝫ ubi opus fue rit uētris lenitiōe i applicatiōe taliū infra scripti canones sūt obſuādi. Prio ubi ma terici facilē resolutiōēꝫ cogōueris leuib⁹ resolutis utere. Et iteꝝ ubi materia iuxta cuti fuerit ueluti i non uera pleuresi q̄ in ter costā ꝛ musculos nascit̄ ab hūidis q̄qꝫ icboabis ꝛ a faciliorib⁹ gdē. Quia ubi ma teria grossa atqꝫ cōpacta foret. Si resolu tiuū q̄qꝫ ap pximaueris subtile resoluēs Et grossuꝫ remanēs tā resolutiōi q̄ digōi fiet ieptū. Quapp tardabit̄. Et isto iteri bon⁹ patiēs ad aliū mūdū inuit⁹ forte trā sieret. Rursus ne taliuꝫ uapoꝛ ad patiētis nares deueniat caue iterduꝫ. n. ob h̄ i tan tuꝫ spūs igrossat̄ ut patiēs āhelitū hr̄e nō possit. Et sic suffocat⁹ perit. His sic pnota tis deīceps ad actū practicū ueniēdo ubi igit̄ materia facilis fuerit resolutiōis uelu ti i sanguineo ul' colerico iuuene ꝛ i tpe ca lido cōtigit siue q̄ uis alio mō id fuerit in aq̄ simplici calida spōgiā ifūde quā fortit̄ expssaꝫ pleuretico mēbro suppōe sicca sub tili pecia semp iterposita. Cūqꝫ ifridari in cipit calefactā ut supra scpi⁹ reiteret̄ q̄qꝫ uice sic eā peciā iterponēdo uel in aq̄ illa simplici camomille flores buliant aut cōe

oleu3 ut placuit. Auic. et i ea spõgia i fusa utere ul' solu3 oleu3 camoilinu3 loco ascriptaꝝ decoctiõu3 accipies ⁊ ualet mirabil'r poteris et si lib3 i ascripta aq̃ mellilotum absinthiũ anetũ ⁊ sil'ia bulire facere ubi resolutiõi maiori op⁹ sit loco dulcis aq̃ salsã iponas. Sepius aut loco spõgie uesica utimur scipleca ex q̃uis decoctiõu3 pscriptaꝝ aut camomilliõ oleo ꝙ meli⁹ adhuc erit semipleca. Ea.n. sup locũ applicata sepi⁹ suauissime dolorẽ mittigãs leuẽ facit resolutionẽ. Fit aũt saccel⁹ ex furfure tritito q i aliq̃ decoctõu3 pscriptaꝝ bulit⁹ ⁊ fortiꝰ ex pssus dolẽti loco supposit⁹ ifridat⁹ vo denuo calefiat ⁊ loco iteꝝ applicet sic ipm sepi⁹ reiterãdo. Interdũ aut i sacello illo camomillã seu paritariã cũ illo furfure miscem⁹. Al'r aũt saccello utimur illo iterdũ ipm scil3 sup latere ignito calefaciẽdo ⁊ h ipo latere aq̃ simplici ul' q̃uis ex supra scriptis decoctiõib⁹ aspso debic ut prius dolenti loco applicari facim⁹ ipm cũ fuerit infridat⁹ calefaciẽdo denuo. Nõnl'li ex simplici aq̃ aceto mixta laterẽ illũ calidũ aspgi iubẽt ⁊ calefacto sacelo utimur ut ꝑus ⁊ h nõ nisi i ꝑn⁹ ichoatiuo ad itellectu3 supra datu3 fiẽdu3 erit. Ceteꝝ ex furfure sicce saccalletiões fiũt ut ex milio seu panico ⁊ sale ⁊ ista i materia uẽtosa ut pluriᵐ ualẽt cũ sint iter euaporatões ceteris fortiores. Quedã istup in ista materia iter sicca ⁊ hũida euaporatoria repiunt media ⁊ Januenses i ãputãdis dolorib⁹ istis sepi⁹ utunt. Quia ex decoctiõe aliq̃ pscriptaꝝ eneũuas seu ferreũ aut terreũ planũ iplet. Et litea iuolutũ pecia loco pleuretico supponũt. Et h ut p3 iter hũidu3 ⁊ siccũ euaporatoriũ mediũ tenẽt. His igit p ordine3 cõtinuatis paucas ifra horas q2 ifra die3 ad min⁹ naturale materia sursu3 aut deorsum declinabit ꝙ ex dolorib⁹ i illis locis exñtib⁹ facile cõphendes. Et h tibi de minutiõe ac uẽtris solutiõe fiẽda indiciũ dabũt. Quoꝝ sequẽtib⁹ i capl'is doctria fiet Et per h pñti capitulo finem impono.

Capitulu3. xᵐ. de fl'ia in pl'esi cura fiẽda ac de canonibus obseruãdis i ca.

Cupio hac quãtum possim magis ordinate curam describe. Quare si idem pluries replicauero ignoscite precor. Ubi igitur uenter cõstipatus fuerit ab eius lenitione inchoandum erit. Hinc ad euaporatoria pscripta trãsibis q̃ iterdũ materia uẽtosa existẽte aut pauca sufficiũt nec medicamẽtis alijs pro tũc quã euaporatorijs opus erit. Quia ut Alexander iquit. Si te fomẽtãte saccellis dolores fuerint leuigati aut egrotãtẽ leniorẽ maĩfeste rediderint cognosces i eo nõ eẽ plectoriã. Tunc aut securus solas exhibebis fomẽtatiões ⁊ localia adiutoria q̃ diaforesi3 facer pñt. Ueꝝ prescriptis euaporatorijs ubi dolor augmẽtet signũ ẽ plectorie. Q2 pp loci calefactiões ad ipm trahit materia q̃ attracta dolor augmẽtat. Et tũc ad materiei euacuationẽ attẽdere oportet. Et hoc uoluit Auic. cu3 iquit. Et ex his q̃ tibi signãt uehemẽtiã necessitatis eũationis ẽ ꝙ si in ueneris euaporationẽ ⁊ ẽplastratões nõ sedare dolorẽ ⁊ i ueneris eos ex eis q̃ augmẽtat ipm. Et significat illud repletiões i toto corpor. Quar necessaria ẽ eũatio ⁊ proprie cũ fl'ia. S3 talis materiei eũatio nõ solum fit p fl'ia3 sed et p uẽtris solutionẽ ut oẽs testant ueteres diuersimode tñ factis ergo uaporatiõib⁹ si dolor ad furcl'as ⁊ thorace supi⁹ ascẽdat p fl'ia fiẽda erit eũatio. Si uero iferi⁹ ad ypocũdria p uẽtris solutiõe3. S3 anteq̃ ad fl'iã deuenies hos qui sequũtur cañes ãnotabis. Prio uirtutem cõspice qdã.n. iperiti medici ut iquit Cõstãtin⁹ vtute nõ ispecta flobotomauert ifirmũ qui pp uirtutis debilitatẽ i ipsorũ manibus expirauit. Etatem quoq3 cõsidera. quosdã.naq3 uidi qui citra ãnũ ðcimũ q̃rtu3 i casu isto paciẽtẽ flobothomauerũt qb⁹ iterdũ forsa3 benẽ successit s3 sepi⁹ credo male. Uidi.n. ãtiquoꝝ neminẽ preter Auẽzoar qui illa etate fl'iam iubeat nec ultra sexagesimũ quoq3 in his etatib⁹ eis frequẽtius male q̃ bñ successise puto Quia ex re tã hic q̃ ibi fl'iã fieri ꝓhibẽt. Ueꝝ aliq̃ sexagẽarij magis q̃ quadragẽarij sit robustiores Quar tũc illa robustitas ⁊ nõ etas cõsiderãda ẽ. Cõplexionẽ itẽ attẽde. Nam ubi cetera sũt paria in sanguineo q̃ i alijs

cōplexionib⁹ fiat securi⁹ aut ueris tpe q̄ꝫ i alys ꝛ i cōsuetis. Jtez greci qui fl'ia frequēter utunt̄ eā itrepide his fieri iubent: Arabes uero cōtra. Uñ pluribus i locis Galien⁹ usq3 ad sincopiz eā fieri sepe iussit ꝛ Auic. quātuz possibibile ē eam dimittere cōsuluit. Et si te necessitas ad fl'iā cogat m'tiplicationē numeri pl⁹ laudat q̄ꝫ quātitatē nimiā. Rursus ut Mesue inqt fl'ia uiscerib⁹ cōstipatis nunq̄ꝫ fiat. Nec ēt i die i q̄ natura morbo obicit h̄ ē i die aliq̄ creti ca s3 in die minoris agitatiōis si possibile fuerit ut uelit dicere q̄ si te necessitas cogat ut ēēt r̄pletio nimia suffocās ꝛc̄. Jtez i nullo diez creticoz fl'iā facies. Amplius pura colera si in cāu fuerit obmitte fl'iaz. Et h̄ maxie tpe existēte calido nā ut inquit. Rasis si colera p̄dominās fuerit nulla in pleuresi minutio fienda erit. Nec ēt tpe calido exñte q2 tūc hūoris maliciā augmētabit ex desiccatione corporis. Ea q̄q3 in flegmate puro p̄hibet̄ q2 tūc materia magis i crudat̄ ac maior fit ābelit⁹ difficultas q̄ de facili paupeculuz egruz ad aliū mūduz conduceret. Jō Auic. in cura iquit pleuresis flegmatice icipe a clisteribus acutis ꝛ solutione uētris ꝛ non fiat fl'ia pp. s. assigātas cās. s3 ab hūore puro hec mala bestia rarissime nascit̄ s3 ut plurimū a colerico sanguie. Uñ ille bon⁹ ātiqu⁹ Johānes Serapionis. Nō accidit iquit ut pluri^m pleuresis nisi ex sanguie colerico. s. ex materia calida q̄d est q2 uelame ligās nō recipit nisi huiusmōi materias calidas p̄pterea q2 cōstrigit̄ ꝛ dilatat̄ m'^m ꝛ ēt ignit̄ ex motu ꝛ p̄ueniūt ad ip̄m huiusmōi materie uelocit̄ iō auctores oēs freq̄nti⁹ pleuresis a col'a h̄ ē a sanguie colerico fieri aiūt quā alys ab hūorib⁹. S3 quāto sanguis ad puritatem magis deuenerit tāto alys parib⁹ erit flobothomia fiēda copisior. Et si i p̄n^o dolor erit p̄ximu⁹ ꝛ accidētia remissa fl'iā dimittere p̄stat q2 ut ip̄e Ras iquit alys cū reb⁹ cura fiet sufficient̄. Cōditionib⁹ igit̄ annotatis ꝛ dolorē usus furculā ꝛ thoracez ꝛ q̄ ē sup ea tende necessaria ut. s̄. dixi erit fl'ia diuersimode tñ s̄m. s. spātis ꝛ sputi uariā dispōnez ul' cōditionē q2 anteq̄ꝫ fiat apā cōpletū h̄ ē adhuc fluēte materia ꝛ añ q̄ꝫ sputū appere incipiat ex saphēa lateris oppositi fiēda erit fl'ia uel eiusdē p̄tis potius ut placuit Auic. uētris tñ ubi opus fuirit p̄missa lenitione. Ante. n. i isto casu ut igt Mesue cōib⁹ sup̄fluitatib⁹ emissis fiēda erit fl'ia ut. s̄. dixi debic ex basilica oppositi lateris postea uero donec angustia ut iquit Ras ꝛ ābelit⁹ fuerit diffic'tas aleuiata erit tardāda fl'ia tūc. n. ubi repletio magna fuerit ꝛ accidētia leuiter remissa basilica lateris eiusdez icidat̄. Et h̄ idē uoluit bon⁹ Mesue cū dixit facto apāte ꝛ materia nō āpli⁹ ad locū fluēte necessaria ē fl'ia ex basilica illi⁹ p̄tis q̄ dolorē cōsequit̄ ꝛ h̄ fiet usq̄ ad coloris mutatiōez ut placuit Rasi ex tali nāq3 iquit mutatiōez coloris materiei cōiūcte arguit̄ euātio. ꝛ Auic. iquit. Alteratio ei⁹ coloris. s. sanguinis sigificat q̄ nocibilior sanguis iā euāt⁹ ē ꝛ p basilicā hic nigrā eos itelligere puto Sepi⁹. n. ātiq p nigrā basilicaz nomināt. nā si ꝯiūctā ma̅iā euare itēdim⁹ p̄tes illas ex directo nigra magis respicit q̄ꝫ basilica ut p anothomiā dep̄hēdit̄ a nigra uēa orit̄ añq̄ꝫ cū corde cōtinuet̄ pleure. deficiens a basilica uero minime. Quare directi⁹ per nigrā ab illis locis materia trahit̄ q̄ꝫ p basilicā. Uñ i isto cāu ille p̄nceps Aui. nigrā ꝛ nō basilicā noiauit. Quā i cāu isto inscindi sepe feci. Et ill̄d mihi pluri^m euenit q̄ elicit Mesue. Tm̄ eniz iquit ex tali fl'ia iuuamentū cōsequeris q̄ ab alys medicinis te excusat. S3 cū icipit sputū fl'iam oīno dimitte ut ait Rasis minutio fcā tp̄e maturationis ipedit maturatiōez q2 uirtutez minuit ꝛ spītū debilitat ꝛc̄. Et sic ifirmūz i graui p̄iculo poneres. Ex q̄b⁹ oib⁹ patet qual'r in pleuresi sit fienda fl'ia.

Capl'm. xi. de uētosis q̄ i cura pl'esis loco fl'ie iterdum fiūt q̄ q̄q3 tā rōe materie cōiūcte extraducēde q̄ꝫ ipi⁹ q̄q3 doloris sedandi causa nonnunquā fiūt.

In p̄cedēti capl'o de fl'ia satis dēm ē. Nūc de uētosis aliq̄ dicere sup ē q̄b⁹ iterdū loco fl'ie utimur. Jnterdu3 uero eā attractionis materiei ad cutez. ꝛ iterdū sedādi doloris gr̄a. Ubi itaq3

de cõditionibꝰ ad fl'ias regsitis aliq̃ defece rint eiꝰ loco uẽtose sepe fiũt q̃s ubi lõginq̃ opꝰsit diuersiõe sub poplite cũ scarificatõ ne põi facias debic võ sup nates.sʒ ñ minꝰ i bis quã i fl'ia ubi uẽtris ꝯstipatio fuerit lenitio fiẽda ẽ tal'ꝛ nãqʒ facte minutiões ba silice uene uices supplẽt.Sʒ auctores pl'ri mi ut s̃ fcã fl'ia ł uẽtosis uẽtris q̃qʒ lẽitiõe sup dolẽtẽ locũ diuersiõis ac sedãda dolo ꝛis cã eas iterduʒ cũ scarificatiõe iterduʒ sine iusserũt appõi.Uñ socij q̃dẽ ñ ulteriꝰ ĩspiciẽtes alia sine puisiõe a pñ° sup doloꝛo suʒ locũ eas apponũt q̃ tũc mãm ad se tra hẽte doloꝛẽ adaugent febrẽ q̃qʒ ac alia ac cidẽtia ꝛ sic plurim sũt cã pditionis ĩfirmi Ne igit̃ tales i erroꝛes deuenias notabis q̃ sequũt̃.Fcã itaqʒ ħʒ canones pscriptos uẽtris leĩtiõe ꝛ flobothomia seu uẽtosis. Et die trãsacta septĩa sup dolẽtẽ locũ uen tosaʒ tũc sine sacrificatione ĩponere maxi muʒ ẽ iuuamẽtũ ꝛ potissimũ ubi pl'eř illa nõ uera fuerit. uñ ille bonꝰ Rasis ĩquit. In pl'esi nõ uera meliꝰ ẽ ꝙ fiat aggregatio sanici ad ptes exterioꝛes ꝛ securiꝰ q̃ʒ i spa ciositate pectoꝛis.Et subdit ꝙ nõ est cura ita laudabilis sicut appo° uẽtose ad extra hẽdũ doloꝛẽ i loco maĩfesto pꝰminutiõeʒ ꝛ purgatiõeʒ copis ita ꝙ non erit alia cura nec̃ia nisi ad mitigãdum doloꝛẽ soluʒ.Idẽ q̃ʒ uoluit ille bonꝰ.Alexãder ꝛ mlt̃i ĩqui unt ꝛ maxĩe i q̃bꝰ nõ satis plenitudo san guinis ieẽ uř sacrificatione adiuti sũt ꝛ cu curbitaꝝ mox ipõne ꝛ nociuꝰ hũoꝛ q ꝯtine tur i pfũdo exĩet ħ.n.faciẽtes mirati sunt q̃m tã cõfestiʒ doloꝛes ãputati sũt ut non opꝰsit fomẽtatione uł alio adiutorio.Hoc igit̃ optimũ ẽ ꝛ ualde ultimũ adiutoꝛiũ in q̃bꝰ pua plenitudo fuerit.Idẽ q̃ʒ sentit ille nř Iohãnes Mesue cũ ĩquit.Ex rebꝰ ma ximi iuuamẽti ad diuertẽdũ moꝛbi mãʒ ẽ posi° uẽtosaꝝ sup locu dolẽtẽ nũc cũ ĩcisio ne nunc sine ea ut sic necessitas exigit.Se datur.n.dolõ ĩterdũ ꝛ ĩterdũ mã ad ptes cutis trahit̃.Et subdit iteꝝ oʒ ꝙ hãc opa tionẽ pcedat coꝛpoꝛis mũdificaficatio cuʒ fl'ia ꝛ solutione uẽtris ex his q̃ dicemꝰ ꝛ ħ a die septĩo usqʒ ad diẽ decimũq̃rtũ fieri põt ꝛ pꝓꝛie cuʒ ĩtellixerimꝰ mãm moꝛbi posse reuocari ad cutĩ.Pʒ igit̃ q̃ał'ꝛ ꝛ q̃ñ uẽtose i pl'esi fieri debeãt q̃ i ñ uera tã rõ ne doloꝛis sedandi q̃ʒ attractiõis materiei ad cutĩ cõueniẽtissĩe fiũt.Et ħ utiliꝰ q̃ʒ in ueꝛa.Nõ igit̃ i oĩ tp̃e nec in oĩ pl'esi ut ille amicꝰ nř cõtinue facit uẽtose cõueniãt.Sʒ aliq̃ñ sic ꝛ aliq̃ñ nõ ut te pñs docet capl'ʒ.

¶ Capitulũ.ixm.de obṽuãdis cãu.ubi ma teriã pl'esis p laboꝛiosũ farmacũ educẽdaʒ iudicaueris.

De fl'ia q̃ farmacũ ut Mesue cete riqʒ ueteres uoluerũt ubi uẽtris cõstipatio nõ fuerit pcedere semp dʒ ꝛ mã potissimũ ad thoracẽ ꝛ furculam sursũ repta satis dixisse puto ipa nãqʒ cũ alleuiatiõe ptiũ uẽtris a fecibꝰ ut igt Me sue ꝛ a uẽtositate excusat ab additõe nocu mẽtoꝝ i hac egritudĩe uñ Auic.Stude in gt ut alleuias ptes uẽtris ut nõ cõpꝛimant ptes pectoꝛis cuʒ clisteribꝰ lenitiuis. Et subiũgit ꝙ fumꝰ fecũ ꝛ eoꝝ iflatõ nociui sẽ ualde i hac egritudine. Sʒ plurimi nõ al'ꝛ de hac fe.q̃ʒ de alijs cõsiderãtes tã istis q̃ʒ ill' labꝛiosa solutiã p libito exhiberi iubẽt q̃ sepissime ledũt ĩfirmũ.Ne igř talẽ in er rorẽ cadas q sequũt̃ canones attẽde.Pri mus ẽ ꝙ nisi tota fluxa mã ꝛ egritudĩe iã fcã uenter ñ erit ex farmaco laborioso sol uẽdꝰ.Secũdus debili existẽte uirtute nũ q̃ʒ nisi cũ clisteribꝰ uẽtrẽ soluas.Tertius ne i uẽtris fluxibꝰ excessus fiat caue qꝛ ut igt Mesue solet ĩmoderatꝰ uẽtris fluxꝰ hãc egritudinẽ seq.Quĩ si ãbelitꝰ difficul tates febꝛis q̃ʒ ꝛ alioꝝ accidẽtiũ remissio nem faciat egruʒ euasuꝝ denũciat contra uero pditionẽ ut cap°sexto ut supꝛa dixi Quartꝰ ubi uehemẽtia febꝛis cũ extenua tione ĩualuerit foꝛte solutiuuʒ omitte qꝛ teste Mesue fl'ia i q̃ nõ ẽ timoꝛ te excusa bit ab eo. ꝛ ita ubi adhuc farmaª opꝰ eẽt ꝯsistẽdũ eẽt ap̃ feb.ꝛ accidẽtiũ uehemẽtiã. excusat.n.sola fl'ie administra°nisi foꝛte le nire siccitatẽ uisceꝝ obstat ꝛ ħ magis cum clisteribꝰ facias.Uñ.Auic.Si febꝛis ingt ualde uehemẽs fuerit tũc solutiuũ omitte ꝛ sis flobothomia cotẽtꝰ i q̃ nõ ẽ timoꝛ uł ĩpe minoꝛ ẽ ꝛ i solutiuo timoꝛ ẽ magis ipʒ nãqʒ q̃ñqʒ mouet. ꝛ nõ soluit ꝛ q̃ñqʒ sup

fluit. Et subdit q̄ qdā sapiētes dixerūt q̄
recti⁹ ē q̄ntū possibile ē ut euacuet̄ cū fl'ia.
timēdo īqetudinē ī quā qn̄z cader̄ facit so
lutiuū. Licite igr̄ timore ī exibitiōe soluti
ui ueteres pp nimiū piculū nobis īponūt.
Ego āt iuuenē quādā nobilē pulcherrimā
τ robustā ualō ī ebrio uidi cui soci⁹ qdā
dū ī die 3ᵃ seu q̄rta pl'etica eēt ītēsa cū fe: τ
ābelit⁹ magna cū difficultate. ʒ. i. pillulaꝝ
fetidaꝝ cū gra. iiij. diagridij infelicit̄ exhi
buit. Nā cū opari ille ceperūt uomit⁹ sup
uenit tāta cū īquietudine ut pluries paup
cula ī sincopī caderet. Uocatus q̄ potui
remedia libēs ꝯtuli q̄ nihil ꝑfuerūt s3 pys
cū lamētatiōib⁹ meis ī brachys expirauit
In h̄ igr̄ cāu ē bn̄ aduertendū ne uobis ue
lud illi ꝑfido ꝯtigeret q de ꝑditiōe tā āge
lice forme adhuc in īferno penas hēbit. ¶
Quit⁹ canon q̄ncūq3 forte solutiuz exhi
bueris lenitiui ī eo semp aliqd misce. ut ē
māna cassia uiole syrup⁹ uiolat⁹ τ sil'ia. Et
maxie materia exn̄te colerica. Nec stiptici
aliqd unquā īponas ueluti sūt mirabola
ni τ huiusmōi. Un̄. Aui. Et si est hūor ali⁹
a sanguine euacua eum nō cū eis qui sunt
sicut mirabolani neq3 cum quo ē stiptici
tas imo cū eis cū quibus ē lenificatio cuz
solutione. ¶ Sextus canō ante solutiui
exhibitionē que materiā ad digestionē p
parant semper exhibeas. Hos igitur cano
nes memorie cōmitte. Et sic tam ad mēi
digestiua q̄ ad ei⁹ resolutiua deinceps ue
niēs p̄nti capitulo finem impono.

¶ Capl'm. i3ᵐ. de singulis digestiuis q̄ soᵐ
peccāte sanguine corrigūt collericū q⁹3 āt
ipa3 colerā pura3 si ab illoꝝ a⁹ fiat ac ēt de
solutiuis q̄ in cāu isto cuiq3 illoꝝ fuerint
approximanda.

Superēst s3 certū ordinē qualiter
peccās mā sit digerēda atq3 edu
cēda mōm īscribere. Pro q̄ scien
du3 ut supra tetigi q̄ pl'esis a colerico san
guie dehinc a flegātico fit A puro aūt san
guie fit raro τ ēt ab alys puris hūorib⁹ fit
rari⁹. Cū igit̄ coleric⁹ sanguis freq̄nti⁹ pec
cet ab eo īchoare lib3 ī q̄ si p lenitiuū cliste
re lenire oporteat. ℞. malue. blitis. matrū
uiolaꝝ ordei folioꝝ boragīs an̄. M. i. fiat
decoctio de q̄. ℞. lb. i. f. τ ī ea dissolue cas

sie pl'ueris zucharī an̄. ʒ. i. olei. uiolaꝝ. ʒ. iij
τ cu3 modico salis triti fiat clistere. Q̄ ō si
per os uētrē poti⁹ lenire os. ℞. cassie pin
guis. ʒ. x. q̄ cū uiolaꝝ decoctiōe capilloꝝ
ueneris floꝝ boraginis buglosse iuiubaꝝ
sebestē ac passulaꝝ dissoluas τ cū ea sirupi
rosati. ʒ. i. poes aut iulep. uiolaꝝ tātūdē τ
fiat potio q̄ sumpta dormiēdū nō erit. sed
suū cōsueta hora prādiū suāt siue opata fu
erit siue nō/sepe tn̄ tāta adest plectoria q̄
leitiōe adhuc fea materiā cū digestiuis ad
huc ꝑparare necesse sit τ sic successiue cum
aliq̄ farmaco tn̄ leitiuo educēda. ℞. igit̄
ʒ. i. f. sirupi uiolati aq̄ zuchari citrulli me
lonis aut cucurbite seu decorticati ordei
ʒ. iij. ꝑ una uice ī aurora calidū ꝑbe. Uel
loco uiolati sirupi de cucurbita sirupum
lenitiuu3 aliqual'r facere uelles loco sirupi
uiolaꝝ iulep. uiolatu3 accipias cum succo
uio. fem. Uel illō q̄ cu3 succo prunoꝝ fit
Ista duo leniūt uētrē aliq̄l'r τ col'rici san
guinis feruorē extiguūt. Uex ubi ꝑputus
nimis subtile fuerit solū sirupi uiolaꝝ. ʒ.
i. accipies ul' cui⁹uis ex illis τ sirupi de iu
iubis. ʒ. f. quāuis ex aqs ꝑscriptis. ʒ. iij. τ
crit ꝑ una uice. Tociēs aūt hūc uel illum
dabis q̄ tibi mā digesta uideat̄. Ego autē
sic freq̄ēter facere cōsueui. Nā q̄cūq3 ho
ra patiens sitiat. ʒ. i. alic⁹ ex sirupis supra
scriptis uel circa cum triplo sui de aqua
zucca. uel de quauis alia ex suprascriptis
uel cum aqua ordei excorticati. Si maiorē
q̄rimus abtersiōē3 calidū ī potu tribue q2
ī nullo spāte ītrīseco fridi qdq̄ unq̄ erit
tribuēdu3 τ de isto syrupo tociēs dabis q̄
mā sit digesta posses cōuenīētissime loco
aquaꝝ ꝑscripaꝝ decoctiōe īfrascripta uti
q̄ ē. ℞. uio. M. i. f. floꝝ boraginis ordei
capilloꝝ ueneris an̄. M. i. iuiubaꝝ nume
ro. x. sebestē numero. vi. fiat decoctio q̄ n̄
solu3 loco aquaꝝ ꝑscriptaꝝ fuiet s3 ēt eas
cū zucharo poteris iulepizari facere τ q̄ li
libuerit hor a patiēti tuo. ʒ. iij. calidas pro
una uice dar̄. Ul' ō ea. ℞. ʒ. xij. syrupi uio.
ʒ. iiij. syrupi de iuiubis. ʒ. ij. totū iulepizet̄
τ ī q̄tuor uicib⁹ potui cal'm dato. Ul' ex ō
coctiōe illa τ zuchari. lib. i. sirupu3 debite
coctū facies ō q̄ ꝑscriptoꝝ loco. ʒ. ij. dabis
ō q̄b⁹ libuerit suprascriptis aqs ꝯmiscēdo

ꝑ libito. Que igr̃ dcā sūt febrilē calorem
extigunt ꝛ sputū igrossādo screatiōes ma
gis facilē reddent. Cum ꝗ mulᵐ sanguinis
seu colere feruor remittitur. Et ꝑ est in
eo peccans eductiōi facili reddit. Posset
quoqꝫ ꝺ īfrascripta mixta cū aq̄ ordei aut
simplr̄ cocta ꝑ libito ɔmisceri. ꝛ q̄cunqꝫ li
buerit hora poteris dare. ea naqꝫ nō min
ꝙ pscripti sirupi eductiōi maťiā pparat ꝗ
ē. ℞. zuc. uio. ℥. ij. zucc. buglos. ℥. ij. misce.
ꝑ si sputi maiorē q̄ris igrossationem. ℥. ij.
ro. zucc. ei admisce. Istis āt mōis nō soluꝫ
colericus sāguis imo ipse solus peccās seu so
la colera poptie digeriť. ꝛ sic soluꝫ supest
aliq̄ soluētia bis a ppetate ꝺscribeť. ℞. cas
sie itaqꝫ bn̄ piguis. ℥. i. uel māc. ℥. i. ß. cuꝫ ī
frascripta ꝺcoctiōe dissolue. ꝗ ē. ℞. capil.
ue. flo. borag. bugl. an̄. M. ß. uiol. M. i. li
gritie passul. an̄. ℥. i. ß. fiat ꝺcoc cuꝫ ꝗ mā
nā uel cassiā dissolue cas. uel māne dissolu
te adde. ℥. i. ß. electuarij ꝺ succo ro. siru. āt
uiolati. ℥. i. ꝛ fiat pot. uel cassiā ꝛ mānā p
dictā. ꝑ. electuarij ꝺ succo ros. ℥. iij. ꝛ cum
zucc. ɔauratū bolū fac āt ubi cassiā ul mā
nā abhorreret electuarij ꝺ succo ros. ℥. v.
℞. ꝑ cū modico ꝺcoctiōis suprascripte dis
solue ꝛ sirupi uiol. ℥. ß. addita facias pota
tionē. Ego āt alr̄ cuidā. s. ꝺlicate dōicelle
ꝗ ex suprascriptis nullā suscipe poťat. po
tionē īfrascriptā exhibui. ꝗ ē. ℞. diagridij
grana. xij. sirupi uio ℥. ß. ex his cū modi
co zucc. dissoluti. fcā ē potio quā plibēter
accepit. ꝛ opata poptime fuit. Tu āt supra
scriptis canōibus uatis poťis tuo mō solu
tiua cōficere. Sꝫ ego pauculis his ɔtentus
pn̄ti capitulo fine impono

¶ Caᵐ. xiiij. tā de
digestiuis ꝙ de soluť. sanguinis flatici āt
soli flatis si qꝺ istoꝝ plesiꝫ effecerit.

Sanguis pleuresiꝫ efficiēs ubi fleg
maticus cēseať tale si necessarium
fuerit clistere facias. ꝑ. malue bli
ti mercurial flos boragi. sūmitatū cauliū
an̄. M. i. fiat decoctio. de ꝗ. ℞. lib. i. ß. et ī
ea cassie pulueris zucc. ℥. i. dissol. gierepi.
℥. ß. ꝛ olei cōis. ℥. iij. et modico sal addito
fiat clistere. Digestiuū āt sit tale. ℞. sirupi
uio. ℥. ß. oximell simplicis. ℥. i. aq̄ zucc. ru
ul aq̄ mell. ℥. iij. ꝛ ꝑ una uice dabis. Docꝫ
bonus Mes. secāiabi ꝗ idā facere qꝺ ī cāu
illo ait singularissimū. ꝛ ipse acc. lib. ß. ml.
zucc. lib. ß. aq̄ dul. ꝛ aceti medie fortitudis
an̄. lb. i. ß. fiat sirup ꝺbite coct. cui dosis
cū aq̄ pscripta sit. ℥. ij. posses cū his sirupis
de infrascripta decoctiōe miscere. ꝗ ē. ꝑ.
flo. bo. bug. an̄. M. i. capil. ue. orobi isopi
an̄. M. i. ligritie passul. an̄. ℥. i. radicis yre
os. ℥. ß. fiat decoc qua utere. Qꝺ si iulep.
facere uolueris ꝺ ea. ℞. ℥. xii. mell zucca.
an̄. ℥. ij. ß. aceti. ℥. ij. fiat iulip. cui. ℥. iiij. ꝑ
uice dabis. Ista optie ī casu nr̄o sāguinem
flegmaticū digerūt. ꝛ ubi solū flegma pec
caret oximel sine uiolato sirupo aut secaia
bin pbe. Ego āt de digestiuis tā ī pn̄ti ꝙ ī
pcedēti ca leuiť ptrāseo. q̄r auxiliante bo
no Jesu cū de facilitātibus sputū mētionē fe
cero plima tā huic ɔuenictia ꝙ ca pcedēti
describā. Quare una mixta huic ꝑposito
faciēte descripta ad ɔueniētia trāsibo. ꝛ ē
illa. ℞. zucc. boragiati zucari bugulosati.
℥. ij. loch de pino. ℥. i. duas cū radice ꝛ suc
caru solū. ℥. xv. fiat mixta de ꝗ patiēs tu
ꝑ libito sumat. nec peccatū mortale ɔmit
teret. si de ea iterdū cuꝫ aq̄ mell aut decoc
tiōe pscripta calida biberet. Digesta mate
ria cū īfrascripto farmaco cā educes. qꝺ ē
℞. cassie. ℥. i. uel māne. ℥. i. ß. ꝛ cū ꝺcoctiōe
capil. ue. flos bora. ꝛ bug. ysopi ligritie ꝛ
passul. dissolue. ℥. iij. diafi. addēdo ꝛ mell
uiol. ℥. i. et potionē fac. Uel diafini. dimit
tēdo īfrascriptā ifusionē secū misce ꝗ ē. ℞
agarici electi. ℥. ij. salis gēme gra. iiij. ℥℥. ℥
ß. oximell sqlitici. ℥. ß. ifundanť ī aq̄ mell ꝛ
horis. xij. ī ifusiōe dimissis tē fiat expssio
quā cū medicia pscripta loco diafiniconis
℥. ß. et modico ꝺcoctiōis pscripte dissolue
ꝛ. ℥. i. mell uio. addita fac potionē. Hec so
lutiua siue sanguis flegmaticus fuerit siue
ipꝫ solū flegma peccet ɔueniūt. De mlia ue
ro cū rarissime sit ī cā nō curo alias facere
mētionē. Et q̄r plesis solo sāguie colerico
uel colera sola uel a sāguie flegmatico uel
ab ipso solo flegmate ut freq̄ntius accidit.
Cum ꝗ laboriosis solutiuis rarissime uti
mur. De istoruꝫ tā digestiuis ꝙ solutiuis
satis dixisse puto. q̄re finē huic ca ipono.

¶ Caplm. xv. de applicādis ab extra ꝗ plēti
cum dolorē sedāt. ut sunt fomētatiōes cu

Embrocatiões unctiões et ēplastra.

De ea q̄ dolores sedāt ꝛ sputum facilitāt ē deīceps ſmo nr̄ dirigē d⁹. Quoꝝ qdā extrisec⁹ qdā itrīsec⁹ exhibēt. Capᵐ igit pn̄s applicāda extrisec⁹ ordinat. ut sunt fomētatiões ēbrocatiões unctiões ꝛ ēplastra. nā p ca q̄ i. ix. caᵒ descripta sunt euaporatiua nihil ad propositum. Sꝫ an materia illa uētosa an humorosa sit nos ducunt in cognitionē. ꝛ ex ꝯnti an sursuꝫ aut deorsū ipsa repat. Quia ubi ad thoracē ꝛ furculā sursum puenerit nobis de f'ria iudiciū p̄stat ꝛ si iferi⁹ ad hipocūdria farmacie. Lenitiōe igit uētris fcā euaporatorys itē ꝛ flobothomia dolorib⁹ nō cessātib⁹ ut sedent ē tuo posse curādū ac ne i saniē materia cōmutet. ꝛ iō q̄ sequūt p ordinē fac. Dolores nāqꝫ p illa sedant. ꝛ aliuqa ps materiei euaporat. reliquum uero i ꝯcauum pectoris p uiā resudatiōis ꝯgestū cōuenieti⁹ p sputū expellit. Locū igit tal'r fomētabis. qꝛ ex malua cū radicib⁹ facias decoctionē. cui⁹ cū spōgia filtro aut uesica sit tibi usus. Si forti⁹ addē camomillā ꝛ mellilotū ꝛce. Itē forti⁹ paritariā uel absinthium uel sticados. Itē forti⁹ si fenugrecuꝫ ꝛ semē lini addideris. cūqꝫ uicib⁹ aliqs fomētatiões feceris. q̄ sequnt unguētis gradati utere. Quoꝝ pmū ē. ℞. olei uio. ℥. iij. cere albe q̄tum sufficit. ꝛ fiat unguētuꝫ. Aliud ℞. olei amigdalaꝝ dulciū. olei uiolati olei cāomilini an̄. ℥. i. ꝛ cera addita fiat unguentum. Uel more Rasis cuꝫ. ℥. i. ß. olei uiol'. ʒ. iij. terbētine dissolues ꝛ locū iunge. Istis āt forti⁹ olei anetini camomilini olei amigdalaꝝ dulciū an̄. ℥. i. ꝛ fiat cū cera alba unguētuꝫ. Uel facias sic. ℞. olei amigda. dulciū butri sn̄ sale piguedinis galline an̄. ℥. i. mucillagis altee. ℥. v. uel loco mucillaginis altee pone mucillagis fenugreci. ꝛ se. lini an̄. ℥. v. ꝛ fiat unguētū. ꝛ si forti⁹ ysopi humidi tn̄dē. Duab⁹ itaqꝫ aut trib⁹ uicib⁹ fcā ex p̄scriptis fomētatiōib⁹ aliq̄ locū ex q̄ libuerit de unguētis p̄scriptis iunge. Uel ex unguēto Mes. qd i isto cāu singularissimū eē ait ꝛ ipꝫ accipit. ℞. olei uiolati succi radicis lily mucillagis altee. se. lini citonioꝝ an̄. ℥. i. mucillaginis decocti ordei usqꝫ dū rubeat. ℥. i. ß. ꝛ cū q̄to cere sufficit fiat unguētū. Aliud suprascriptū. itē forti⁹. ℞. olei uiol'. ℥. ij. ß. ysopi humidi. ℥. i. mucillagis se. lini et altee an̄. ℥. i. ß. adipis anatis ꝛ gallie an̄. ʒ. v. butiri cū aq̄ ordei loti. ℥. i. ꝛ cū q̄to cere sufficit fiat unguētuꝫ. Ubi āt materia multū cōpacta fuerit loco uio. oleū de lilio aut amigda. dulciū iube iponi. Si uo ēplastris uti libet iste bonus Mes. h sume laudat. ꝙ ē. ℞. ol. uiolarū ʒ. v. radicis lily. ʒ. x. farie ordi ꝛ fabaꝝ an̄. ʒ. vij. ß. mucillagis maluaui se. citonioꝝ. et se. lini an̄. ʒ. xij. floꝝ camomille draga. an̄. ʒ. viij. olei q̄tū sufficit ad quoqndū debē cuꝫ uiol'. oleo ꝛ si forti⁹ cū oleo de lilio pingue fiat. Aut ubi caliditas itēsa ualde fiat mucillag. se. lini oītte ꝛ succi folioꝝ cucurbite ac nenufa. ci⁹ loco an̄. ʒ. vij. adde. Uel facies sic. ℞. uiol'. siccaꝝ furfuris tritici farine ordei et fabaꝝ malue camomille meliloti an̄ ꝯfice cū cera ꝛ oleo uiol'. ꝛ fac ēplastruꝫ cū q̄ utaris. Uel facias ifrascriptū ꝙ dolorē mirre sedādo materiā euaporat. Et ipꝫ accipit ordi. M. iiij. bismalue furfuris camomille an̄. M. i. se. aneti. ʒ. ß. se. lini ꝛ fenugreci an̄. ʒ. i. decoquant i aq̄. debē oleo camomillino iungant. ꝛ fiat ēplastrū. Embrocatio i casu nr̄o multū cōmēdat put ē ab alto effusio aq̄. qꝛ sputuꝫ maturat. ꝛ dolorē uehemēter sedat. ca. n. ex q̄uis p̄scriptaꝝ decoctionū ꝯuenietissime fiet post q̄ ut supra ēplastra seu unctiões fiāt. Hēs itaqꝫ q̄liter ꝛ cū qb⁹ fomētatiões ꝛ unguēta fieri debeāt emplastra atqꝫ embrocatiões.

Capᵐ. xvi. de his q̄ intus sumpta sputū facilitāt ac dolorē pctirū sedāt

Superest nūc illa describere q̄ int⁹ sumpta sputū facilitāt atqꝫ dolorē sedāt. de quoꝝ nūero sunt aq̄ decoctiones. iulep. sirupi ꝛ ꝯfectiões. Quātum ad aq̄s iter ceteras aq̄ ordei h i casu ab oīb⁹ ꝯmēdat sicut huismōi cā i cura pl'ce. Dn̄s Mes. sibi ppum caᵐ accomodauit i q̄ modos duos faciēdi docuit. Quoꝝ pm⁹ ē. ℞. ordei bn̄ mundi ꝛ excorticati. lib. i. et tm̄ cum pāno aspso cōfricet ꝙ tenuis cortex abiciat. Deide i uitreato uase ꝛ bene mundo recūdat. supra qd. xx. lib. aq̄ simplicis

boni putei aut bōi fōtis p̱yce. ⁊ cuȝ molliū
lignoꝝ claro ⁊ sine fumo igne usq; ad me
dietatis aut duaꝝ ptium ꝯsumptionē buli
at. Si quā fecerit ī puꝰ spumā abiciēdo de
hic collata usui reſuet. Ea leuiter sputum
lenit atq; facilitat uētrē lubricat opilatio
nē apit. ⁊ urinā p̱uocat. Aliꝰ modꝰ. ℞. oꝛ
deū a supioꝛi coꝛtice mundū. qd̄ iteꝝ cū
aspso pāno ꝯfrica ⁊ cum aq̄ calida laua. et
supra. lib. i. ipsiꝰ aq̄ munde. lib. viij. pone.
cum āt paululum bulierit aquā illā p̱yce
⁊ supremanēs. xx. lib. aq̄ bulīētis īpōe. et
usq̄ ad. lib. x. uel. viij. redierit colata usui
reſuet. Talis. n. ut īgt Mesue siti ⁊ gutis
aspitatē sedat. et īflamationē extīguit pec
tus ⁊ pulmonē lenit uētrē lubricū reddit
p̄coꝛdia humectat et facilitat sputum. Fit
quoq; ex oꝛdeo tal'r p̄parato ferculum ut
Mes. ingt. s; īfra ī cap° de cibo adiuuāte
Jesu faciā mētionē. Huiꝰ aq̄ usus ꝯuenit q̄
libuerit hoꝛa tā cum zucc. q̄ sine et ōi cuȝ
q̄ fuerit appꝛopꝛiato sirupo nisi hic fuerit
acetosus. Quia sirupꝰ acetosus ut īquit
Ras si cuȝ aq̄ oꝛdei det̄ necessario ē malꝰ.
Caue īsup ne aqua ista actu frigida potui
det̄ nec qcq̄ aliud ut supra dixeraȝ. Et ga
dūs Aui. ⁊ alij uolunt ut īterdū foꝛte solu
tiuum ī pleuresi det̄. cū eiꝰ opationē sistet̄
uolumꝰ. aquā oꝛdei calidā potu dare iu
bet. Uñ Ras. Si aquā oꝛdei cū medicina
dederis laxatiua uelociter ad eiꝰ dissoluti
onē facit. ꝙ si pꝰ hoꝛā unā acceptiōis medi
cine dederis eiꝰ uestigia lauat ac eiꝰ quali
tatē. sic ꝙ si ea nōdum fuerit actuata. tal'r
eiꝰ refrenat qualitatē ut nullā opationē pe
nitꝰ faciat. Si āt tp̄e solutiōis dederis sol
uēdo medicie maliciā frāgit. Et iō Mes.
ī de ꝯsolatōe medicinaꝝ p̄mo canōe dicit.
Si medicia soluit ultra q̄ oȝ. aqua oꝛdei ī
gt calida īter cetera audaciā frāgit medici
ne. Pꝰ aquā oꝛdei aquā mellis ueteres co
mēdāt. Quā mō bōi Mes. sic facias. ℞.
mell'. lb. i. sup qd̄. viij. lib. bōi putei aut bo
ni fōtis aq̄. deīde cū lēto igne ⁊ sine fumo
ꝯtinue spumā abiciēdo buli. tertia vō uel
q̄rt ꝯsumpta pte cū dēso pāno colet̄. quā
si biberit recētē multū iuuabit. ⁊ ī cāu nr̄o
multe d; eē aq̄itatis. q̄nis sit inflatiua ma

gis. nā si fuerit grossa pp eiꝰ dulcedinē ī co
lerā facile mutat̄. Et addit ī siti. Uñ Ras
īgt. aqua mell' extenuitate et aq̄scitate mi
nꝰ excitat siti q̄ uinū albū. ⁊ facit modera
te ad sputū mitigat tussiȝ. ⁊ si fuerit maioꝛ
ps mell' q̄ aq̄ siti excitat. et sputū uiscosuȝ
efficit. Et īfra ingt de aq̄ mellis et de aqua
oꝛdei sit' loq̄ns. Aq̄ oꝛdei facit sputū leneꝰ
uirtutē ꝯfoꝛtat. instra ā helitꝰ mudificat. et
si patiēs aq̄ oꝛdei uti nō pōt. utat̄ aq̄ mell'.
q2 plus agit q̄ aqua oꝛdei anhelitꝰ instra
mūdificādo et mollificādo sputū S; minꝰ
ꝯfoꝛtat q̄ aq̄ oꝛdei. Huiꝰ aq̄ usus ualet cū
febris nō existit multū ītēsa ⁊ maxīe spūto
exñte uiscoso. De sirupis huic p̱posito cō
ueniētibꝰ sunt. q̄ supra cap° xij. describun
tur. Jstic q̄q; descriptas aquas ut citrulli
melōis cucur. ⁊ce. poteris tā cū zucharo
q̄ cum pēidijs q̄ cū q̄ libuerit ⁊ appꝛopa
to sirupo iulipezar̄. Ueꝝ ut de his magis
te copiosiuȝ faciā aliq̄s īfra scribā. Quoꝝ
p̄mꝰ ē. ℞. uiol'. M. i. ß. gūmi arabici. ʒ. vij.
se. citonioꝝ et se. maluc aū. ʒ. i. ß. diadragā
ti. ʒ. iij. funde sup ista. lib. viij aq̄ ⁊ p diē cū
sua nocte ī ifusiōe pmitte. Dehinc ad ꝯsūp
tionē medietatis buliat. ⁊ cū. lib. ij. ß. peni
diaꝝ fiat sirupꝰ debite coctꝰ. cuiꝰ usus cū
aq̄ oꝛdei ōbite cōmēdat̄. Aliꝰ ⁊ dūi Mes.
℞. iuiubaꝝ sebesten aū. ʒ. x. ligri. floꝝ bu.
aū. ʒ. xij. se. maluc. se. cito. aū. ʒ. v. i. lb. viij.
aq̄ p diē natalē ifusiōe pmaneāt. et cū post
ea ad medietatis ꝯsumptionē bulierit co
lent̄. Et addat̄ succi maloꝝ dulciū grana.
lib. i. dehīc uero cū. lb. ij. fiat sirupꝰ. Cuiꝰ
sit cū aq̄ oꝛdei et mucillagis psilij tibi usꝰ
Aliꝰ. ℞. aq̄ cucur. lib. iii. malue uiol'. aū. ʒ.
xx. cassie fistule. ʒ. x. p diē naturalē ī aq̄ pre
scripta īfusa māe āt deīde paꝝ calefiat. et
māibꝰ ꝯfricatis colent̄. Et successiue cum
lib. i. succi grana. dulciū. ⁊. lb. ij. zuc. fiat si
rupꝰ. cuiꝰ ubi sitis et īflamatio grādis sit
tibi usus. Solis decoctiōibꝰ p̄scriptis si
libuerit utaris cū zuc. uel sñ zuc. et ualent
mirabil'r. Ul' ex eis iulep. facito. ⁊ erūt pul
cherria ⁊ gustui ualde delectabilia nō mi
nus ea iulepizar̄ poteris. ⁊ sic hēs aliquas
decoctiōes iulep. ⁊ sirupos. Nūc āt de cō
fectiōibꝰ ē aliqd dicendū. ut caplm finē re

cipiat diadragantū igit̄ ffm ualet plurimū Uel facias sic. ℞. diadragāti. ℥. i. zuc. lb. i. ⁊ cū quauis ex suprascriptis aqs seu decoctiōib⁹ dissolue. ⁊ fac p bolos ꝯfectionē. Q si abstersiuū magis hēre libet. ℥. i. ß. paste radicis yreos adde. ⁊ ut supra ꝯfectiones facito. de q̄ patiēs tu⁹ ōi hora qua libuerit accipiat cum febrē lentā hēat. Posses ad huc ubi maiorē abstersionē q̄ris zucharū cum q̄uis aqua dissoluere ⁊. ℥. iij. paste radicis yreos alijs suis spēb⁹ additis facias ꝯfectionē p bolos. Ualet itē q̄ seqt̄ mixtura. ℞. succ. uio. ℥. i. ß. diadragāti frigidi dia yris siue spēb⁹ añ. ℥. ij. fiat mixtura q̄ utaris p libito. et si maximā q̄ris abstersiōes loco uiolati zuchari mel uiolatuʒ ipones. Et q̄ p̄ns capl'ʒ tenet usqʒ ad materiei collectionē tibi satisfaciunt. Quā si ꝓhibere negeris q̄ p̄ns capm̄ docet exeq̄re. ⁊ per h p̄ns capl'ʒ finē recipit. Capm̄. xvij.

qual'r et cū qb⁹ materia pleuresis i collectionē collecta fit ad saniē ꝯuertenda. sitqʒ ipsum saiatum apā rumpendū.

Q Ue dcā sunt efficiunt ut potius pleuresis resoluat̄ q̄ i collectionē deueniat ꝙ si patiēs ptrāsierit. Et illis ōib⁹ q̄ dcā sunt ordiate pactis dolor aut febris ābelit⁹ difficultas aut alia accidentia pax aut nihil remissa fuerit. signū ē materiam i collectionē deuenisse. vñ v̄tute ex̄nte debili scies ex ꝓnosticis iā hitū ifirmū morituꝝ. At ubi fortis uirt⁹ fuerit nō despes sʒ ut collectio illa ad suppuratiōē deueniat ꝓcurabis ꝙ fiat. si eā possibilē fieri fuerit ifra p ordinē exeq̄ndo. A leuiorib⁹ ita qʒ ichoandū erit. ne fortia medicamīa subtile resoluāt. ⁊ grossū relinquāt. ⁊ ne ipsa ēt añ tps collectionē illā erumpāt. qr nisi h acciderit rarissime euadunt ifirmi. Si igit̄ ēbrocatiōes facere libet malue ⁊ altee cū radicib⁹ accipies melliloti atqʒ camomille añ. M. i. fenugreci. ℥. i. se. lini. lib. ß. se. citonioꝝ. ℥. i. ß. fiat decoctio. ex qua fiat embrocatio aut i eā filtrū aut spongiā ifūde ⁊ fomētationē ut supra facito. Ul'ex ea uesica semiplena mō q̄ supra utere. Et ꝙ istoꝝ aliquotiēs factū fuerit locū ex infra scripto ungūeto unge. Q ē. ℞. olei camomilini olei de lilio añ. ℥. i. pīguedinis galline et anatis añ. ʒ. vi. mucillaginis fenugreci se. lini et altee añ. ℥. ß. q̄tū sufficit cere. ⁊ fiat unguētū. uel. ℥. i. diaglonis cū pīguedine galline et olei camomilini ⁊ olei de lilio añ. ℥. ß. dissolues ⁊ utere. ul' loco diaglōis ysopi cerotū accipe. Uel. ℞. olei camomilini. ℥. iij. pīguedinis galline. ℥. iij. mucillaginū radicū altee ⁊ maluc. se. citonioꝝ añ. ℥. ß. farine ordei fenugreci farie se. lini añ. ℥. iiij. ⁊ cere q̄tum sufficit. et fiat unguētum uel ēplastrū h facias. ℞. paste. radicū altee lib. i. mucillaginis ficuū. lb. ß. farine ordei ℥. iij. pulueris floꝝ camomille. ℥. i. ß. farie fenugreci farine se. lini añ. ℥. i. impinguenē cū recēti butiro. ⁊ fiat ēplastrū. ul' ex sola pasta cū butiro fiat idē. Uel folia caulium cū butiro dequoq̄ cocta pistabis ⁊ cū croco ordei farinā admisce. ⁊ emplastruʒ fac. Et huic ꝓposito q̄ ꝯueniūt tā cum aqs q̄ decoctiōib⁹ cū iulip. siue sirupis q̄ sunt in capº pcedenti descripta utere ⁊ ꝯfectiōib⁹. Itē dū h fuerit. si aggrauatio maior i latere sentiat̄ remittat̄ febris dolor atqʒ accidētia reliq̄ collectionē illā i saniē cōmutatā eē scies. qr circa generationeʒ saniei dolores ⁊ febres ut inqt Hipo. maiores sunt q̄ facta sanie ⁊ tūc solū supest illa approximar̄ q̄ apā illud erumpāt. Ut igr̄ ad actū praticū te ducā. herbā uitis i aq̄ salsa decoq̄ues. coctā pistabis. ⁊ cuʒ butiro aut adipe uetusto cū modico mell' cum pauculo croci ēplastrū facias. Uel de illa herba uitis tal'r pparata. ℥. i. accipies cuʒ q̄ pōc fermēti. ℥. ij. fimi colūbini. ℥. i. ß. mellis. ℥. ij. ß. croci. ʒ. ij. cū. q. s. ueteris assungie facias emplastrū. Aliud ad idē q̄d est optimū. ℞. paste radi. lilij. ℥. viij. fermēti. ℥. iij. ficuuʒ bñ piguiū. ℥. iiij. pul'. fimi colūbi. ℥. ij. mell' ℥. iij. ß. croci. ʒ. iij. cū q̄to antiq adipis sufficit fiat ēplastrū. q̄ dcā sūt ēplastra ad apiendū apā pl'imū ualēt. Et itē pot⁹ g sequnē quoꝝ pm⁹ ē. ℞. fermēti tritici. ℥. iij. i pecia ligatū p diē cū sua nocte i lib. viij. aq̄ i ifusiōe dimitte. debic peciā extrahe ⁊ i aquā illā. lib. i. mell' ipone. ⁊ usqʒ ad ꝯsūptionē q̄rte ptis buliat ⁊ colet̄ postea. ⁊ d tali aq̄ calida sepe bibat ifirm⁹ ipse q̄qʒ fermēta

ria iuscula māducet q accipiat de pasta tri ticia bene fermētata ꝛ eā cum aq̄ subtiliter distēperet. ex q̄ pultē faciat. ꝛ si puls ista cum aq̄ decoctionis ficuum fieret. melior eēt. Pōt q̄qz ex pasta ordei fermētata pul tis fieri ꝛ siīb⁹ cum decoctiōe ficuuz i aq̄ ꝑ libito mel addere poteris. Mes. uero in isto casu triticū māducari cum melle ꝑ cipit. uel i q̄ mel dequoq faciās. Rursus ex farina cicer fiat esculum i hoc ꝯueniēs multum panis bene fermētat⁹ i aqua mel lis aut i rob ifusus ꝯuenit. Cōuēit quoqz ut oua sorbilia ꝛ lac cum modico mell' ita sicut mulget ab ubere calidum. ꝛ sic⁹ aliq̄ liter cōedat. In scđa mēsa mes. gra. pini ꝛ amig. tā dulces q̄ amaras ꝑcipit. Que dcā sunt ad erumpēdum apā plurimum ualēt. At si cū istis eruptio neqat patiētez moue ri subito hic inde diuersimode ꝛ ueteres iu bent. Cum ēt sup ifirmum lat⁹ situatuz su bito reuoluūt ad aliud. Et iuuat plurimū sup lectos pēsiles eos ponere q eū funib⁹ i aere suspēdunt. tales. n. q̄ libuerint ꝓpel lunt. Et nos italici tales pēsiles lectos pā theas appellam⁹. Aliq eos ponūt i cunis. ꝛ alij i rotatis cathedris quas uelocit tra hunt. Prouocare tussiz uomitū seu sternu tationē ualet multum. Si ꝑ modum hunc i uigesima uel citra apostema nō rumpat dolore ꝛ accidētib⁹ alijs ꝑseuerantib⁹ mo rit infirm⁹. Et si euaserit grāz obtinebit. pauci imo paucissimi euadūt. Et si aposte ma i tpe illo rumpat. ꝛ sanies alba equalis ꝯiuncta et bonum hn̄s odorez expuat uir tute ꝯstāte febris ꝛ accidētia reliq̄ pticula riter remittant. et tunc patientē tuū libera tuꝝ certissime scies ꝛ potissime si ad talez eruptionē leuitas iocūditas qes ac deside rij bōitas ꝯsequat. Contraria uero hoꝝ si fuerint tuū ꝑ ꝯtientē ꝑsbiteris cōmitte. rup to itaqz apostemate ꝛ bōis apparētibus si gnis. Qual'r sanies mūdificanda sit ꝛ suc cessiue ulc⁹ sanandū erit. deiceps modus ē scribēdus qđ adiuuāte deo i seqn̄tib⁹ fiet capitulis. ꝑ qđ pn̄ti capl'o finē impono.

Capm. xviij. de his q̄ pleuretică ulcus modificat saniē siue sputuz siue per urinā aut ꝑ egestionē extra pect⁹ educūt.

Que ulc⁹ mōdificādo saniē educūt sunt i pn̄ti capl'o describēda. Sz ꝗa iterest ꝯsiderādū pri⁹ ad quē locū rup to apāte sanies ipsa defluxerit. Nam si ad pulmonē ut pleruq̄z accidit tussiēdo per screatū emittit. Si āt ad pectoris ꝯcauū ꝑ uenā magnā itrās ut supra cap° sexto dic tū fuit ad epar iterdū mittit ꝙ si ad gibbū ꝑ urinā. ꝛ ad ꝯcauū ꝑ egestionē expellit. ꝛ iterdū ut inq̄t Mes. i locū unū recipit. et sua nimia quātitate paupculū ifirmū suffo cat. Aliqn̄ āt ibidē sāies ꝯculcata maiorez ꝯtinue putrefactionē suscipiat. ꝛ ꝑ uiaz re sudatiōis ad pulmonem trāsiēs ipz exulce rat. ꝛ bonū patiētē ducit ad ptisiz. Cz itaq̄ ad quē locū sāies ipa deuenerit ꝯsiderare qz locoꝝ dr̄ia uariant medicamīa. uer nisi usqz ad. xl. dies fiat mūdifica°. ut i ꝓnosti cis hn̄isti trāsibit i ptisiz. Si nata igit inci pit materiā ꝑ screatū emittere aquā ordei uel aquā rubei zuchari i potu sepe dabis. sz his melior ē mellis aq̄. Et h casu plurie oximelle simplici usi sūt. Mesue vo aquā secaniabi. Gal'. auctē comēdat. Et ipse ac cipit mell'. lib. ß. zuc. lib. i. aq̄ fontis. lb. iiij. q̄quant cū facilitate ꝯtinue abiciendo spu mā. Et tertia pte ꝯsumpta ipone. lb. ij. ace ti plus uel min⁹ ꝰz ꝙ q̄ris plus sitiz extin guet ꝛ colere feruore remittet. Et ubi ma iorē uelles facere abstersionē min⁹ zuchari ꝛ pl⁹ mell' impones. Cū lēto itaqz ꝛ claro igne sine fumo idebite q̄quat. cui⁹. ℥. ij. ac cipies ꝛ aq̄ scabiose aq̄ lilij aq̄ ysopi aā. ℥. i. misce. ꝛ i aurora calidū ꝑbe. Illic āt ad duas ꝑ horas ab. ℥. iiij. ad. vi. aq̄ ordei da bis calide uel ifrascripta decoctiōe q̄ ute ris ē. ℞. capi. ue. herbe yso aā. M. i. ficuū siccaꝝ piguiū. ℥. iij. passul'. ℥. i. ß. ligri. ℥. i. fiat decoctio. de q̄. ℥. v. cū melle ꝑ uice da bis. Ubi forti⁹ ifrascriptā decoctionē faci as q̄ ē. ꝝ. ysopi capil. ue. ordei aā. M. i. ß. ficuū siccaꝝ ℥. iiij. passul'. enucleataꝝ. ℥. ij. radi. yreos se. urtice ligri. aā. ℥. i. carnium dactiloꝝ piguiū. ℥. i. ß. fiat decoc°. de q̄. ℥. iiij. cum melle pro uice dabis. Uel mel ip sum cum istis decoctiōibus combulire fa cias. Et ex his decoctionibus si libet po tes sirupum facere cum melle ac penidiaꝝ

añ.lb.i.ß.de qua.ʒ.ij.ↄ.ʒ.iij.decoctionis ordei ⁊ isopi ꝑ uice dabis. Et si pscriptis adhuc forti⁹ isopi.M.i.ß.accipies ⁊ capil. uene..M.i.radicuꝫ yreos se.urtice añ.ʒ.i.ß.ficuum siccaꝝ.ʒ.ij.passul.ʒ.i.ß.ligritie ʒ.fiat decoctio ð q̃ cũ melle ꝑ libito dabis uel.ↄ.lib.i.penideaꝝ.⁊.lb.i.mellis sirupũ facias.quo ut supra utere.. Et itẽ fortius ℞.passul.sebesten piguium añ.ʒ.iij.ß.ficuum.ʒ.iiij.capilloꝝ ue.isopi calamẽti prassi añ.ʒ.ij.ligritie se.urtice añ.ʒ.i.ß.fac sirupum de q̃.ʒ.i.ß.ↄ.iij.ʒ.aq̃ mellis exhibe ꝑ uice. Ali⁹ quẽ bon⁹ Mesue amplissime laudat.℞.prassi.ʒ.xx.liquiritie ysopi calamenti capillo ueneris.ʒ.x.radicum apij feniculi ⁊ petroselini añ.ʒ.v.amigdalarum mundataꝝ pineaꝝ fenugreci añ.ʒ.v. passulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.vi. carnium iuiub. sebe. añ.ʒ.ij.ficuuꝫ siccaꝝ numero.x.fiat decoctio.Et si fieret in aq̃ pluuiali ꝑualet. Dein de cum ml'le.mellis pẽideaꝝ ⁊ rob.añ.lb.i.ß.sirupum facias.cui⁹ usus sit ut pcedentium.Ex cõfectiõibus q̃ ↄueniunt primo .℞.succi caulium.lib.ij.pro q̃to ꝙ loch. formã recipiat.⁊ cuꝫ icipit ifrigidari pulueris pulmõis uulpis.ʒ.ß.adde et croci.ʒ.ij.ß. Et fiat loch.de q̃ paticẽs tu⁹ sepissime i ore tenẽdo transglutiat saliuã facillitat.

¶ Aliud peroptimuꝫ.℞.pẽidiaꝝ amigdalaruꝫ dulciuꝫ mundataꝝ añ.ʒ.x.carniuꝫ dactiloꝝ piguium.ʒ.xv.ficuum carniuꝫ passulaꝝ añ.ʒ.i.diadraganti se.feniculi añ.ʒ.vi. paste radicis yreos.ʒ.ii.et cũ quãto mell' sufficit fiat loch. Aliud itẽ ualde bonum ℞.spice croci añ.ʒ.i.ysopi sicce prassi añ.ʒ.iij.mirre.ʒ.ii.paste radi.yreos.ʒ.i. farie orobi.ʒ.vij.pipis.ʒ.i.ß.passul.enucleatarũ carniũ dactiloꝝ ficuum piguiũ penidearũ mundataꝝ añ.ʒ.vi. puluerizãda pulverizẽtur.reliq̃ uero subtilissime tõterant.debic accipe succi cauliuꝫ lb.v.q̃ tm̃ ↄtinue spumam auferẽdo buliãt ꝙ plus q̃ medietas sit ↄsumpta.cum q̃ postea rob.lb.i.misce mellis.lb.i.ß.fiat loch.de q̃ utere Mes. loch.squille multũ comedat.qd' sic ↄficit. qꝫ succi sqlle et mell' añ ptes equales.℞t. ⁊ bene sil' buliãt ꝙ loch.formã suscipiat. Ego ãt solum succi sqlle partẽ unã accipio ⁊ mellis ptes duas.qꝫ illud i ore retẽtum adeo linguã mordicat ꝙ patiẽtes male eo uti pñt.sꝫ illud ẽ suaui⁹ ⁊ uirtuosuꝫ satis. Uel loch illud de sqlla cuꝫ alio loch uel sirupo misce.sic ꝙ gustui fiat magis gratũ. ualet quoqꝫ i h̃ casu loch de pino loch sanum ⁊ exptum quib⁹ si libet utere Ego ãt i isto cãu infrascriptã ↄfectionẽ gustui ual de gratã facere cõsueui q̃ ẽ.℞.farie orobi. se.urtice añ.ʒ.ij.pul'.pulmõis uulpis.ʒ.iij ß.ysopi sicce.ʒ.ij.succi ligritie diadraganti se.feniculi añ.ʒ.i.croci.Э.ij.grãoꝝ pini amigdalaꝝ dulciũ mũdataꝝ añ.ʒ.vi. puluerizãda i puluerẽ subtilissimũ redige.reliq̃ sudtilissime cõterant.debic.℞.zuc.albi cũ aqua ysopi dissoluti.lib.i.ß.paste radicis yreos.ʒ.ij.q̃quant debite ⁊ pscriptis ipositis ↄfectio fiat.de qua patiẽs i ore tenendo saliuã facilitat.Infrascripta q̃qꝫ ⁊ si nõ gustui sit dlectadilis mirabil'r tñ ualet.℞ se.lini torrefacti.ʒ.i. se.urtice farie orobi ʒ.ß.radi.ẽule cãpane.radi.yreos se.urtice se.bõbicis pl'mõis uulpis mirre croci granoꝝ lauri.Cui⁹usus ᶜRaß cũ melle aut uino cocto subtili ad ulc⁹ pectoris et ãgustiam ãbelit⁹ plurimũ comẽdat.Itẽ.ʒ.i.picis liqde cum melle. Alias i casu isto ifrascripto usus sum pulnere q mirabil'r iuuat. Et ipse ℞t.farie orobi radicis enule cãpane añ.ʒ.ij.se.urtice.ʒ.ij.ß.pul'.pulmõis uulpis ʒ.ß.diayreos cum radice ⁊ succ.solũ.ʒ.ij. cui⁹ dosis stomaco uacuo sit coclear unũ ꝑ uice cuꝫ aqua mellis uel melle uel cũ rob. uel cum sirupo uel cum decoctiõe aliqua ex appropriatis.Uel.℞.mirre.ʒ.i.se.bõbicis croci añ.ʒ.ß.pulueris pulmõis uulpis se.urtice.añ.ʒ.i.ß.zuccari candi ad põdus omnium.et fiat puluis. cuius dosis sit ut precedentis.In hoc quoqꝫ casu cum spongia filtro aut uesica fomẽtatiões facte cõueniunt unctiões et emplastra. Et de his capitulũ.xv.satis copiosũ te effecit.¶ Laudat itẽ i casu nr̃o nr̃ Mes.uomitũ iterpolati q cũ mell' aq̃ ⁊ modico sal' aut sinapis additr̃ ꝑuocet.Ex cibis i hoc casu cõueuientib⁹ sũt carnes edic aut pullie ⁊ potissime ipaꝝ brodiũ ãt brodiũ cauliũ leuit' coctoꝝ cum oleo amigdalaꝝ dulciũ cõditum

62

debi*c cũ melle aut zucharo mãducatum: et ubi febris nulla aut multũ remissa fuerit cum his ferculis pip comedaẽ. multũ mũdificat ⁊ exsiccat i mũdificãdo saniem. Bon⁹ Rasis atq3 ueteres alij lac mulieris plurimũ comẽdant. Et lac capre ita calidũ sicut mulgeẽ ab ubere cũ q̃ sẽp aliqd mellis aut zuchari pulũerizati pones. Cuius dosis sit ab. ℥. iiij. ad. vij. p uice. Pot⁹ aũt sit mellis aut zucc. ru. aqua aut uinũ albũ cũ altero ipsoꝶ liphatũ qđ poti⁹ ad dulcedinẽ q̃ ad acritatem declinat. et sic ubi p sẽratum saniẽ emitti posse indicaueris prescripta tibi cura sit. Ueꝶ ubi p urinã illam dinoueris mũdificari erunt danda diureticа. ut radicũ apij feniculi petrosilij et spargi decoctio. cum qb⁹ pñt aneti aut feniculi semina aut huiusmõi addi. Cũ his õibus capillũ ue. ysopũ siccã atq3 petasilonẽ cũ suis radicib⁹ ⁊ aliqs itẽ passulas iponere bonũ erit. Q̃ si talia ꝯtemperare libet. ad de radicũ cicoꝛee lactuce endiuie atq3 scariole uel ipsaꝶ semĩa. ℔. iiij. se. cõia uel semina urtice. elige igiẽ ex his q̃ dicta sunt tibi magis grata. Et decoctiões iulep. seu sirupos cum zuc. uel melle pro libito fac. Nec obliuiscaris mellis ac oꝛdei aquã sepe dare. Ille naq3 lauãdo ul' abstergẽdo prohibẽt ne loca p q̃ sanies trãsit ulcerenẽ. i isto casu cassia fistula ꝯuenit atq3 mãna. Et sit dosis ab. ℥. i. ad. ℥. i. ß. mãna uero ad. ij. usq̃ ad. iij. et d3 cũ decoctõe cap. ue. isopi ligri. passul'. ⁊ quatuoꝛ se. cõiũ fridoꝶ extrahi cassia aut cũ ipis mãna distẽperari semper uiol'. sirupi ul' uiolati mellis. ℥. i. addẽdo. At si talis saniei sit ad intestina trãsit⁹ clisterib⁹ lauatiuis sepe utere p os rosatũ si rupum freq̃nter dato ⁊ aliqñ. ʒ. i. masticis cum aq̃ endiuie uel ros. sirupi aliqd addẽdo. Et isto mõ tã epar q̃ intestina p q̃ sanies illa trãsit ne ulcerenẽ defendes pmpti me. Solẽt ubi sanies ĩfra pect⁹ ad locum unũ coadunata fuerit cauteria aliqua fieri. ⁊ iter costas iterdũ aptio cũ sagitella. ⁊ his ego expertus sum. et cũasit ifirm⁹. S3 q2 casus talis rarissime accidit cum q̃ cura ista in cap° de ẽpiate oꝛdinate descripta ẽ ubi si op⁹ fuerit tale cauterium fiendi modum illic require.

Capl'm. xix. de cura pleuresis q̃ i costarum musculis nascitur.

Cura nõ uere pleureẽ q̃ i costarũ musculis nasciẽ i aliqb⁹ applicandis ab extra ab alijs solummõ differt. leni tione igiẽ uetris et flobothomia ẽm exigẽtiã factis. ac quoq3 cum spõgia filtro uel uesica fomẽtationib⁹ p⁹ dic. vij. ubi doloꝛ nõ generit uẽtosam sup loco apponi iube. Et ubi op⁹ fuerit cum scarificatiõe illa ei3 doloꝛes sedat. ⁊ materiã extra ad cutĩ trahit. ⁊ sic ĩfirmũ hac de cã de pditiõe securat. ut supra cap°. xi. declaraui. ⁊ i h casu emplastrũ3 ĩfrascriptũ ꝯuenire ueteres testati sunt. ℞. camomille malue añ. M. i. maluauisc radicũ3 yreos añ. ℥. vi. ficuũ pi guiũ. ℥. iiij. quoquanẽ. deĩde pistenẽ cũ ra dicib⁹ misce pulue. sinas piru bei. ℥. v. ⁊ cũ ueteri assũgia ĩpinguenẽ. ⁊ fiat sup locũ emplastrũ. Ipsa. n. materia extra ad cuti trahit. ⁊ doloꝛẽ sedat. ⁊ folia cauliũ i butiro deq̃q̃. postea pistenẽ qb⁹ de puluere colũbini fimi p libito admisce. ⁊ locũ ẽplastra. Uel emplastrũ de sinapi qđ iubet. Mes. Et ẽ. ʒ. sinapis p diẽ naturalẽ in aceto ẽmoliti. ⁊ postea subtilissime ꝯtriti lib. ß. paste ficuum pĩguiũ q̃ p diẽ i aq̃ calida ifuse p mãserint. lib. i. fiat ex eis emplastru3. Cui si libet ut pĩgue fiat paꝶ assũgie ueteris i pone. ⁊ aliq loco sinapis capraꝶ sterc⁹ ĩponunt uel colũbinum. Rasis aũt ex nauali pice locũ emplastrari faciebat. Uel ex adipe adusto cum cinere radicũ cauliũ mixto tale. n. emplastrũ exsiccãdo materiã extrabit ad cutĩ. Apostemate igiẽ extra cutiз p hunc modum tracto cũ maturatiuis si op⁹ fuerit suppureẽ. dehinc cum sagitella siue ruptoꝛio aperiaẽ. et successiue mũdificeẽ ⁊ ꝯsolideẽ. Sed q2 talia ad dños sirugicos pertinẽt. eis hãc remitto curam.

Cap^m. xx^m. de dieta in cura pleuresis obseruanda.

In cure hui⁹ inũictissime p'rẽ finẽ ĩponere restabat diete doctrinam ĩscribere q̃ uirtute cõstãte ẽm diuersitatẽ tpũ3 h⁹ moꝛbi ẽliũm uariatur.

Sed ut in his tuū pacientez gubernare sci
as plura describā. A tenui dieta ꝓncipiuz
sumēs ad grossiorē ꝯtinue trāsiendo. Con
stantē itaqȝ uirtute aqua ordei cū zuchare
uel sine solū dāda erit. Et ubi forti⁹ ex fa
rina ordei plrem satis rarā et bn̄ coctā ex
hibe. Nam ut inqt bon⁹ Allex. Si non bn̄
quoquaī inflat hipocūdria quēad moduz
ꝛ alia legumina. Uel tale fac pulmētū s̄ ue
terib⁹ tm̄ comēdatum ut nihil supra nam
excorticatū ordeū simplici aqua quoquas
extractū pistet. ꝛ ad orale pascet. Cū quo
postea lac amigdalaꝝ misce. Et dehinc de
bite coctum patiēti tuo prebe. Cōuenit ēt
ipsi solū amigdalaꝝ lac cū aq̄ ordei extrac
tum. Et plurimū itē comendat et maxime
ubi patiēs spuere icipit. collat a furfuris
quē sic facies. Sup triticeū furfur tm̄ aq̄
calide cōmiscendo ipones. ꝙ solū sit inbi
bitum. Et p horas duodeciz sic dimissum
cū mātili albo fortiter exꝑmat. ꝛ qd̄ incol
lature fundo residet accipies de q̄ puls be
ne cocta fiat. ꝛ ē in casu isto poptima. Nō
nulli sil'r eā cū amigdalaꝝ lacte quoquūt.
ꝛ bn̄. His grossi⁹ panis mica i brodio pul
li decocta aut ipsi⁹ pulli ꝯtusuz uel tm̄ pul
lus ipse quoqtur. ꝙ caro sepet ab ossib⁹.
ꝛ de tali ꝯsumpto brodio dabis. Ego autē
al's sic facere ꝯsueui pullū debite coctū fa
cio exossari. ꝛ carnē sic exossatā in mātili
albo inuolutā ꝛ iter duo icisoria positam
ad torcular exꝑmi facio. Et hic ueluti aq̄
clara succ⁹ egredit̄ q facilis ē digōnis ꝛ op
timi nutrimēti supfluitatuz paucaꝝ et gu
stui delectabilis. Qd̄ si febris itēsa fuerit
quatuor semina frigida i pecia linea rara
ligata cū pullo illo dequoquaīt. Cum his
cibarijs zuchaꝝ ꝑ libito pone. Et ubi spu
ti maiorē q̄reres absterſionem zucha. loco
melle uti poteris. a die igit̄ ꝑmo usqȝ ad
xiiij. his cibis gradatim utere. Nā ab hinc
supra secūdum uirtutis tenorē sputiqȝ fa
cilitatē dictā ſm exigētiam ingrossabis. sȝ
dū sputi maturationē atqȝ ei⁹ queris ꝓuo
cationē. humidū atqȝ tepiduz erit nutrimē
tum exhibēdum. Cū āt ipsum matuꝝ fue
rit nutrimētum igrossabis. ut ad spuendū
uirt⁹ ut uoluit Rasis fortis fiat. Ueruz a

tpē maximi doloris. ut ōēs ueteres affir
māt a cibo erit abstinendū. qꝛ per cū patiē
tēz i desperationē ꝛ ad mortē deduces. ut
inqt Mesue. Pot⁹ sit aqua ordei aut aqua
mellis. Et ubi ad uinum trāsire liceat sit il
lud aqueū cum sola aq̄ zucc. qꝛ qn̄qȝ uir
tutez cōfortat. Et magis ut inquit Rasis
sputum maturat q̄ȝ aqua. Actualiter autē
frigidi nihil unq̄ȝ exhibeas ꝛ potissimum
aquā simplicē siue aquā ordei nisi i modi
ca quātitate. qꝛ multa subito bibita ut in
quit Rasis maturationē retardat. Sed si
sumat̄. s. paulatim nō ledit. qꝛ pri⁹ calefiet
q̄ȝ ad apostema deueniet. Pot inde aq̄ cali
da i magna siti uicib⁹ ꝯtinuatis ꝑua quāti
tas exhiberi. qꝛ sitis extiguit̄. ꝛ eā coadu
nari nō ꝑmittit. sputi uiscositatē soluit. ac
ipsiuz lenit atqȝ maturat. ut uoluit domin⁹
Mesue. Et caue ne pp sitis extinctionez si
ue pp aliud malagranata muza unq̄ȝ prebe
as dulcia. Tn̄ sicut uoluit Auic. aerez pati
ens tuus tēperatum inhitet. ad aliqualem
tū caliditatē declinantē a fumo ueto pulue
re uacuū sup lat⁹ infirm⁹ decūbat. Si. n. su
per illud geuerit bonum ꝑtendit. econtra
uero malū. Ab ira tristitia et alijs aie acci
dētib⁹ ipsum custodi. et ipsuz tuo posse cō
forta utile erit. Cantilenas ut audiat atqȝ
musicalia instra ut cū his a timore et tristi
tia reuocet̄. Talia nāqȝ in sedādis dolori
bus iuuāt multū ut Auic. quarta ꝑmi de
sedatiōe doloris. Occupari i eo igt ꝙ gau
diu efficit doloris uehemētiaȝ sedat. Et sic
hēs qualiter debes tuū pl'eticū dietare. Sȝ
ubi sanies exspuat̄ regimie alio utaris oȝ
ō quo capl'm. xviij. satis iformauit. Et per
hoc pn̄ti capl'o finem impono.

Cap^m xxi^m. in quo ponitur epilog⁹ to
tius opusculi.

Prolixus admodū comentario
lus iste de pleuresi fuit ꝙ ml'tos
nr̄a tēpestate studentes plurimū
grauabat scio. qꝛ quorūcunqȝ tractatuū
sentētias cōprehendere illi uellent. Qua
ex re ōia in hoc ipso cōmētariolo ꝯtēta ꝑ
uiam epilogi in pn̄ti capl'o cōprehēdere et
colligere uolui. qꝛ eo lecto summatiȝ ōiuȝ
ꝯtentoꝝ sentētias scias. Et sic cuȝ ad curā

pleuresis uenire libuerit per doctrinam huius capituli scias statim ubi ꝙ cunqꝫ inuenies. ¶ Quid igitur sit pleuresis ⁊ quotuplex ĩ pmo capitulo scies. Et in secundo causas. Tertium autem demõstratiua signa uere pleuresis ostẽdit. Et quartum non uere. Et hec omnia signa taliter menti trade ꝙ ueram pleuresim a non uera dignoscas hoc eiꝫ tibi tm̃ prestat auxiliũ ut tam apostemate epatis quã pulmonis cum quibus plurimum comunicat descernere scies Et hoc si quintum capitulum intellexeris. At ubi de his honorẽ cõsequi desideres. Sextũ capitulum ⁊ septimũ ⁊ octauum perlegere necesse est. Illa nã qꝫ ad quẽ finẽ pleuretici qui fuerint uenire debeant ostendũt. Et sic quid de uno quoqꝫ pnosticandum sit scies. Quod ad maximum honorem tibi cedit. ¶ Cum igitur ad pleureticum tuũm accesseris ubi opus fuerit ꝙ̃ celerius poteris uentrem leni. Dehinc euaporatorys utere de quibus capitulũ nonum modum ⁊ ordinem dabit. Quod si flĩam fiendã iudicaueris. Capitulum. x. lege ipsum enim tibi flobotõandi modum dabit. Quod si etas uel aliud flobothomiã impedierit. ¶ Plerumque eius loco uẽtose fiũt de quib⁹ capl'm. xi. mõꝫ tibi dabit. Et ne ĩ errorẽ cadas illa plege bñ qꝛ nõ solũ flĩe loco fiũt ſꝫ ĩterdum ut materia a loco diuertat̃. Et cõsimil'r interdũ ut exteri⁹ trahat̃ ad cuti ⁊ aliquãdo ut doloris rabiem sedẽt quoꝝ oĩum canones capl'm ipm edocebit Factis itaq̃ euaporatorys flĩa seu uẽtosis ⁊ ñ nũquã cũ aliquo leui farmaco uẽter soluẽdus ẽ. Sed hoc fit nisi magno cũ timore. Cũ plerũqꝫ ĩ tali casu fluxus sequat̃ imoderatus q̃re xy. capl'm plege. Ipsum enim te ab oĩbus his piculis absoluet. Si ea ꝯtenta exequeris ꝙ si tũc materiã digerẽdã ac educẽdam indicaueris. xiy. capl'm ⁊. xiiy. legas oportet illa nã qꝫ in quacũqꝫ materia que ⁊ qualia tibi necessaria sint oñdũt. Cũ igr̃ q̃ dcã sũt ordine debito put nominata capl'a docẽt fueris executus. Que dolores sedant que quoqꝫ sputum facilitant approximes necesse ẽ ⁊ hoc fit tam p extrisecus ꝙ̃ itrinsecus applicata quoꝝ doctrinam xv. ac. xvi. capl'm ponit. Hec oĩa que dicta sũt ut pleuresis resoluat̃ efficiũt ꝙ in oĩ studio p quirendum uerum nec semp illud fit ſꝫ ĩ collectionẽ trãsit ⁊ tũc tua ẽ cõsideratio ut illam collectã materiã in suppurationẽ ducas. Qꝺ tñ fiẽdũ ẽ cũ cautela scilꝫ ne subtile resoluat̃ ⁊ grossum remaneat. Ac ne apostẽa siue collectio illa añ tẽpus aperiat̃. Et sic que illã ĩ suppurationem ducãt que quoqꝫ debito tpe rũpunt quodã cũ ordine erũt applicãda ⁊ horũ doctrinam xvy. capl'm ordinate tibi pbet. Collectione siue apãte rupto erit ulcus mũdificãdum. Et ne pl'eticus bon⁹ in ptisim seu aliam malã egritudinem cadat erit sanies cũ cautella educẽda. Que ĩterdum per urinã. Et ĩterdũ p egestionem ⁊ ĩterdũ p sputum educit̃. Procurãdum erit igit̃ ut suauiter ⁊ cum appriatis decã sanies educat̃ ne loca p q̃ trãsit ulceret̃ur Et hoꝝ oĩum mõm. xviy. capl'm docet. At plerunque accidit ut nõ uera pl'esis ad extra uersus cuti colectionẽ faciat que tũc suppurantibus indiget. Deinde aptione ⁊ successiue mundificatiõe. Et tãdem cõsolidatione. Qꝺ. xix. capl'm te docet facere. Uer ista q̃ dicta sunt adeo ordine quodã mihi fore cõnexa uidebãtur ut cõgrue inter illa dietãdi modus non caderet. Et hac ex cã cũ ad ultimũ reseruaui ꝙ ubi scire cupias pximũ capl'm plege. Ipsum enim qualiter patiẽtem tuum dietare debeas ostendit. quod ut toti cõmẽtariolo finem imponebat. Sed quia in eo contenta in presenti capitulo epilogare libuit hic totus cõmentariolus feliciter finem recipiat.

¶ Antony Guainery Papiẽsis uiri doctissimi cõmentariolus de pleuresi feliciter explicit.

Laus deo Amen

¶ Antony Guainery. pp. De passionib⁹ stomaci comentariolus feliciter incipit.

¶ Capm pmũ de meri et egritudinib⁹ ei⁹.

Volẽs de egritudinib⁹ stomaci ĩ pñti comẽtariolo dictionẽ facere a meri tanq̃ ab eo nobis pmit⁹ occurrẽte ĩchoandũ ẽ. ¶ Notãdũ ãt meri dictio arabica ẽ. q dr̃ a meris qꝺ latine ps seu portio ĩterptat̃. qꝛ eã ptem stomaci cẽ uolũt p quã ueluti per portã seu manicã in ipm stomacũ nutrimẽtũ igredit̃. Greci uero ysophagũ appellant. ab yso qꝺ ẽ iter. et fago ductio. qĩ nutrimẽti p eũ int⁹ ductio. et pp hoc latini qdam cũ portã superiorẽ appellant. Cõponit̃ ex carne ⁊ ex duab⁹ panicularib⁹ plaĩs tunicis uilos tã lõgitudinales ꝙ̃ trãsuersales hñtib⁹. quaꝝ ĩtrisecca ut facili⁹ extẽdi possit ner

nosa magis ⁊ carnosa minus fuit. Cuȝ p ipm rem durā aliquā trāsire necesse sit ⁊ ut p eaȝ tanq̄ per rotūdā manicā ad stomacū nutrimē tum igredi possit ad fauces usq3 ptingit. Ex quib⁹ notificatio eius satis patet. Est eniȝ meri membꝝ longū cōcauuȝ cōcauitate rotunda ex carne ⁊ duab⁹ uilosꝭ planis tunicis cōtextū quartū itrīseca neruosa magis ⁊ carnosaȝ minus existit ut p eū tanq̄ p portā seu maicam nutrimētū ad stōa^m igredi possit ad ad fauces usq3 ptingit. Ledit̄ meri eū trāsglutiēdi ipeditur actio ⁊ si i genere oīs eius lesio semp manifeste cōphēdat̄. Que tripliciter fieri cōtigit scilicet ablate diminute ⁊ corrupte. Ablate q̄ deȝ cū patiēs penitus nihil trāsglutire possit Diminute qñ paꝝ cū difficultate trāsglutit. Corrupte qñ cū tremore ⁊ titilatione patiens trāsglutit. Et oīs eius lesio aut p cōitatē aut p ꝓprietatē in eo accidit. Per cōitateȝ qñq3 totius qñ3 pticulariū mēbroꝝ. Toti⁹ ut i fe. ad urētib⁹ ē uidere. Tūc eniȝ meri toti cōpatiens in trāsglutiēdo sensibil'r ipedit̄ ⁊ tātā mēbroꝝ ariditatē significat ut necesse sit mortē cōseq̄. Ex egritudib⁹ quidē cerebri sepe accidit meri lesio ꝓpter nocumētū. s. uirtute sensibili ⁊ motiua ueluti litargia frene spasmo tā ptīcl'a ri q̄3 ul'i mādibulaꝝ ptiū oris colli ⁊ ēt pp apostemata illaꝝ ut duaꝝ glandiū gutturis uel isquinātia aut pp catari descensuȝ ut i brācis ⁊ corrizis aut pp casū uluile aut pp iclinationē spondiliū ad iteriora aut pp uētositatē in mēbris ꝓpinquis cū coartatiōē aut pp medicinā suffocatiuā uel de comestis quibusdā fungis Et in his quoq3 qui gisp̄ū bibūt aut cerusam sepe cōtingit. Et ille semp egritudines que p cōitatem eidem plerunq3 accidūt. Que aut p ꝓprietatē eueniūt aut in ei⁹ substātia aut uia Si fuerint in substātia uel ē mala complexio simpl'r ul' cōposita uel cū materia uel sine. Si in uia ē sic apa ul' opila° sine apāte sine solutio cū ulcere ul' sine ulcere. Et ille sūt in sūma egritudines meri quaꝝ facilis satis ē cogitio. Nā que p cōitatē fiūt illis ex curis illaꝝ egritudinum cura ē. Per ꝓprietatē uero q̄ fiūt in substātia mala complexio calida sine materia aut cū materia fuerit facies rubet ligua q̄q3 atq3 pallatuȝ ⁊ in istis atq3 gutture cal'itas maifesta sentit̄ ⁊ itensior ubi materia fuerit. Quod si collum atque gullam tāgeret manu cal'itatē mauifestaȝ dēprēderet. Adest ptiū illaꝝ aspe ritas atque sitis ⁊ ex potu frido manifestuȝ iuuamātū sentitur. Cōtraria uero signt cōtrariū significāt. s. friditatē hūiditas uō sitis priuatiōe leitate atq3 hūiditate illaꝝ ptiū habūdantia sputi significat̄ uel cognoscit̄. Et p opposita signa siccitas q̄ ex pteritis adurētibus egritudinib⁹ ⁊ ex aeris aut naturalis balnei rabiosa cal'itate accidit. Oppillatio uero sine apāte p ingressum alicui⁹ catarralis materie facile cognoscit̄ apāta aut meri i calida eē pñt frida hūida uel sicca. Ulceratio uō apātū sa niatoꝝ successiue fieri pōt. Et itē ex solutiōe continui in ipo quouismō fcā. Et q2 de his oibus egritudinib⁹ in stōaci egritudinib⁹ tractādum ē. Quaꝝ cōsil'ia sūt signa i eadē cura doctrinā hoꝝ ad illā lib3 reseruare ⁊ ad eā que de squinātia. Nā ipedimētuȝ trāsglutiēdi p oēs seu ul'gares medicos i cura squinātie reponit̄. Et has pp cās de egritudib⁹ meri his paucis cōtēt⁹ eē uolui. Nā cum ipm pars sit stōaci auctores plurimi ut. Gal'. i li°. x. tractatuȝ. Antiquus. Serapio. Rasis. ad. Almansorē de egritudinib⁹ ipius nullā fecerūt mentionē uolētes illas p noticiā egritudinū stōaci fore notas de quib⁹ ifra tractabit̄. Cās signa tā ꝓnostica q̄3 demōstratiua ⁊ curā ibi ordiate deo duce ꝯ scribā q̄ illas ad oēs meri egritudines ad aptare poteris. Et p hec ca° pñti finem imponam. Laus deo. Amen.

Capitulum. secūdum in quo declarat̄ quid dicit̄ stomacus cū ei⁹ āthomia ⁊ descriptiōe.

Quia egritudinū stōaci doctrinam describere uelī p°uidenduȝ ē qñ ipe dr̄ Dicit̄ aut stōacus ut. Symō inquit Januēsis ⁊ nōnulli alij a stōaco grece qꝺ latine idē ē qꝺ os et eus ueter q̄si uētris os. Et sic h nomē stōacus os uētris solū iportat. Usuali tñ noie p aggregato ex ore ⁊ uētre ipe stōac⁹ accipit̄ qual'r fit in ꝓposito. S3 si recte inspexeriȝ preter pricipale nullū reperio q̄ oib⁹ ita ul'r seruiat sicut ipe stōac⁹. Jdeo bñdictus deus ip3 i medio corporis collocauit ut i coṅigore m̄broꝝ circū stātiū pficiat̄ ibi digesto. Est. n. archa cibi q̄ fiāliter mēbra oia nutriūt Et sicut per h nutrimētū oib⁹ fuit pariter oibus nocumētū inferre pōt ut cōstatin⁹ i libello de stōaco uī. Gal'. os stōaci iō ātiqui pcor diuȝ uocauerūt. Et idē nono de iteriob⁹ dicit cū oibus nāq3 mēbris stōacus alligātiā habȝ Cū cerebro quidē q2 ad ipm unū neruoꝝ peruenit qui uia super meri iuolutione reuoluti ipi tāde stōaco ꝯtinuant̄ ⁊ i miūtissiōs uillos

dimiſſi ĩ ſubſtãtiã oris totã cõtexunt̃ pl⁹ tñ ĩ
ore eũ magis ſẽſibile ꝓꝑ famẽ atqȝ ſiti et ei⁹
inanitionẽ ꝑcipiẽdã cum eẽ oportuit. Fuit tñ
ei⁹ ſubſtãtia neruoſa multũ ut extẽſibil' ⁊ cor
rugabil' forꝫ aliter nõ potuiſſꝫ aſſũptũ cibuꝫ
bene ꝯplecti. ¶ Fuit itẽ ex duab⁹ tunicis ꝯpo
ſitis quaꝝ extrĩſeca carnoſa fuit multũ. ut ꝑ
cibo digerẽdo calidior eẽt. ¶ Intrĩſeca neruo
ſa p° ꝓꝑ plĩmã ſẽſibilitatẽ ſtõaco neceſſariã fo
ut ſtõac⁹ ſʒ exigẽtiã ſuſcipiẽdi cibi fieret extẽ
ſibil'. 2° ut interior ſuꝑficies ſtõaci eẽt ſolida
ut ñ facilit̃ ex occurſu acuti ul' aſꝑi lederet̃ ul'
alteri⁹ fortis inꝑſiõis ſub fõma cibi ul' potus
aſſũpti ħ p̃ ꝑmi c° de mẽbris et. iȝ. t̃ty. c°. i. ⁊.
7°. de iuuamẽtis ſtõaci mẽbroꝝ ſecundo ca°.
⁊ de iuuamẽtis ſtõaci pl'i⁹ hñt. A parte dex̃
epar eũ penul' qbuſdã q̃ ſũt uelut digiti man⁹
eũ amplexãtes ſuppõit̃ a q̃ qdã magna uena
ꝓgredit̃ q̃ ĩ ꝑte poſteriori ĩ loco mĩoris circu
itiõis ꝑ lõgũ trãſiẽs ſua caliditate ſtõacũ cale
facit ⁊ ĩ mĩutiſimos rãos tãdẽ diuiſa ꝑ quos
nutrimẽtũ eidẽ defert ĩ totã ſtõaci ſubſtãtiaȝ
ſeminat̃ et hi rãuli ĩ extrĩſeca uene tũica deꝑ
hẽdũt̃ ĩ intrĩſeca ṽo ⁊ ſi uiſũ effugiat diſꝑgũt̃
et ħ appȝ ꝑ ſãguinis effuſionẽ Si ĩ ꝯtinuo ſo
lutio fiat ꝑ miſeraicas. ¶ Itẽ ſtõaci uẽa qdaȝ
m'iaȝ naturalit̃ deferẽs epati aligat̃ ſplẽ quo
qȝ q ĩ ſiniſtra ꝑte ligat̃ a q̃ uenit. u t ea ſuꝑ ipȝ
gurgitens fãis tẽpor̃ quãdã triſtẽ ſẽſationem
cauſat. Rurſ⁹ a cõde artaria q̃dã magna ad ip
ſũ ſtõacũ ꝑuẽit q̃ ꝑ mĩutiſimos rãulos ꝑ ſub
ſtãtiã eiuſdẽ diſꝑſa carnẽ ei⁹ euẽtat atqȝ uigo
rat. A felle qdẽ ad fũdũ ſtõaci ram⁹ qdã ĩ plu
res diuiſ⁹ rãos coleraȝ rubeã grã iuuãde di
geſtiõis deferẽs et ĩteriorẽ tũicã ñ ꝑtrãſiẽs ĩ
ipſius ſubſtatia ſꝑgit̃ ꝯcauĩtatẽ nequãqȝ ꝑtin
gens dorſo antẽ atqȝ uiſcerib⁹ alijs ligamẽtis
firmis uiſibilit̃ colligat̃. In ãteriori uero ꝑte
colligat̃ cũ zirbo et mediãte põtẽario cũ duo
deno alijſqȝ ĩteſtĩs. Fuit aũt ſtõac⁹ oblũgus
figure rotũde qꝛ tal' ẽ ab occurẽtib⁹ q̃ ledere
poſſũt tutiſſima et illoꝝ capaciſſima Fuit et
iteꝝ curuat⁹ qꝛ ſi ſic ñ eẽt orrificia ei⁹ eſſent ĩ
directo poſita. Cũqȝ ſtatur̃ recte hõ ſit añ tem
pus debitũ ab eo cib⁹ deſcẽdiſſꝫ et ex his oĩ
bus qd ſit ſtõac⁹ ſatis pȝ. Eſt .n mẽbrũ ꝯcauũ
ñ ꝑfecte rotũdũ ĩ medio cõporis ſitũ mẽbris
ſpĩe kiſti fell' dõſo duodẽo ac zirbo apte colli
gatũ duab⁹ tũicis ꝯtextũ quaꝝ intrĩſeca ner
uoſa extrĩſeca ṽo carnoſa magis exiſtit ad ci
bi chilificationẽ final'r ordinat⁹. Et ſic pȝ qd
ſit ſtomacus ꝙ hui⁹ capituli intentio fuerat.

¶ Cap^m tertiũ qd ſit appetitus ĩ genere et qli
ter per quinqȝ motus cauſatur.

Upeſt autẽ ſtõaci egritudines inueſti
gare. q̃ nõ ſolũ diuerſaꝝ q̃litatũ ſeu
materieꝝ. ſʒ ſecũdũ loci cõmunicationẽ et ꝓpri
etatẽ ut ĩferi⁹ apparebit. plurimũ diuerſificã
tur. De quib⁹ omnib⁹ ordine quodã ſequẽti
bus in capitul' deo adiuuãte tractabit̃. Appe
tit⁹ namqȝ in genere nihil aliud ẽ quã ĩclĩatõ
appetẽtis ad appetibile. Uñ appetit⁹ ab alio
quaſi petit⁹ dicit̃. q ĩ naturalẽ ⁊ aĩaleꝫ diuidit̃
Naturalis ſine cognitione fit qui nihil aliud
eẽ uidet̃ q̃ inclinatio q̃dã ad formã uel rẽ ĩ q̃
naturaliter ſine apprehẽſiõe talis fit ĩclinatio
qualiter materiã ꝑmã formã appetere dicim⁹
Et talis ut quidã aiũt ẽ duplex ſcilꝫ cõis qꝛ
nat̃alib⁹ oĩbus reb⁹ ĩeſt eoꝝ eẽ nãqȝ ꝯſequẽs
ẽ ut ſuo ĩeſſe ꝑmaneãt ⁊ ꝯſeruent̃ qꝛ qḃlibet
ens nãle appetit nãliter ꝑmanere. Ali⁹ ꝑticl'a
ris q reb⁹ aĩatis ſolũmõ ĩeſt ꝑ reſtauratiõeꝫ ꝯ
ꝑditi ut ĩeẽ ꝑmaneãt ⁊ cõſeruent̃ appetũt nu
trimẽtũ qꝛ reſtauratiõe ceſſante ſequit̃ mors
ĩ breui ⁊ talis ĩ oib⁹ mẽbris reꝑit̃. Ergo ꝓ re
ſtauratiõe ſoluti attrahere deſiderãt. duplex
tñ in ſtõaco naturalis appetit⁹ reꝑit̃ un⁹. ſ. co
munis q̃ cibũ ad extra ꝑ toto appetit. Ali⁹ ẽ
ꝑticl'aris uel ꝓpri⁹ q̃ non al'r quã mẽbra ceta
natural'r appetit. Aĩalis appetit⁹ ẽ q̃dã appe
tentis ad rẽ ꝑ ipaȝ uĩtutis aĩalis apprehẽſio
nem qua ut ad ꝓpoſitũ ſpectat hõ ab extra
ad aliquid attrahẽñ moue t̃. Et talis appetit⁹
ſenſitiuus ĩeſt ſolũ ſtõaco ⁊ nõ mẽbris alijs
quẽ ut ſtati patebit fameꝫ appellãt ꝓ q̃ cãn
da quiqȝ mot⁹ reqrũt̃. Prim⁹ ẽ mẽbroꝝ inani
tio a calore naturali ab alio cõtinue mẽbroꝝ
hu^m raſoluẽte cãta. Secũd⁹ ẽ attractio mem
broꝝ a uẽis. Uene itaqȝ ĩanite ab epate attra
hunt ſanguinẽ ⁊ ſic cãtur. Terti⁹ mod⁹ attrac
to ſanguĩe ab epate ipȝ tũc hu^m chiloſũ a ſto
maco attrahit. ⁊ ħ ẽ quart⁹ mod⁹. Sʒ ad hu
iuſmõi ſuctioneꝫ ſequit̃ ipi⁹ oris ſtõaci corru
gatio ad quã ſequit̃ quedã triſtis ſenſatio q̃
ꝑ effuſſiõeꝫ melãcolie ordine naturali ſupra
ipm os ſtõaci a ſplene tranſmiſſe plurimum
auget̃ ⁊ hic ẽ qntus mod⁹ q ẽ alioꝝ finis quia
ad ipm ſequit̃ illa triſtis ſenſatio. Quã. Gal'.
q̃rto de accidẽti ſexto cõmento famẽ appellat
Sẽſus inquit enim hãc ſenſationẽ ſentiẽs fa
mes appellat̃ ſʒ aꝝ. 3° de aĩa ul'r poti⁹ famẽ eẽ
appetituȝ hãc triſtẽ ſenſationẽ ĩſequẽtẽ. Cuȝ

aliqñ apparet ꝙ uera fames ẽ. Gal. ẽ q̃dã tri
stis sensatio ab illis quiqȝ motib⁹ tãdẽ cãta
p q̃ ab extra attarabere cibuȝ stõac⁹ appetit
ẽ aut. Ap. ṽa facẽ ẽ appetit⁹ gdaȝcõsequẽs
illã tristẽ sensationẽ ⁊ sic pȝ gd sit appetit⁹
que famẽ appellam⁹ pȝ ẽt quot ⁊ g sit ad ipaȝ
ueram famem motus requisiti.

Capitulū .iiij. de cãis ablatiõis ⁊ diminutionis appetitus quem famem appellamus.

Appetitũ aĩalẽ stõaci quẽ famẽ appel
lamus tripliciter ledi cõtigit. Abla
te qñ nihil peit⁹ appetit. Diminute cũ
paruȝ sicut ĩ bolismo de q̃ ĩfra. Corrupte qñ
ea appetim⁹ q̃ ĩterduȝ hũane spẽi ĩcõueniẽtia
sunt sicut carbones lutum cimices ⁊ siĩia. Et
quãuis ĩ appetitu tã cibi quã potus lesio esse
põt. In pñti tñ ꝺ lesiõe appetit⁹ quẽ famẽ ap
pellam⁹ tractabit ⁊ p°. s. de ablatione ⁊ eius
diminutiõe cuȝ ab eisdẽ cãis ẽ tñ min⁹ ⁊ ma
gis fieri cõtigat. Ablatiõis uere seu diminu
tionis appetit⁹ stõaci q̃ duplex põt eẽ cã. Pri
ma quiqȝ p̃dictoꝝ motuuȝ seu alicui⁹ ipoꝝuȝ
ĩpedimẽtũ. Secũda melãcolie sup os stomaci
efusionis defect⁹ a splene. Tertia oris stõaci
nocumẽtũ. Quarta ad extra cibi ap ꝑximan
di defect⁹. Qñtuȝ ad p̃ᵐ nisi ĩanitio mẽbroꝝ
p̃cederet nl'la uẽaꝝ fieret ĩanitio põt ẽt eẽ no
cumẽtuȝ tale ĩ ueĩs ut oppilla° apa aut aliqꝺ
tale ꝙ nihil ab epate traheret. Et p idẽ ĩ epa
te qꝛ oppilla° uel apã uel tale aliud ĩpediret
attractiõeȝ eius a stõaco. Et si ĩ ore ei⁹ nã tal'
tristis sensatio fieret nullus foret appetitus.
Et ex his pȝ qual'ꝛ ĩpedimẽtuȝ quiqȝ motuũ
uel alicui⁹ illoꝝ ablatiõis uel diminutiõis ap
petitus põt eẽ cã. Istoꝝ quiqȝ motuũ ĩpedi
mẽti cã põt eẽ tã ĩtrĩsecᵃ q̃ extrĩᵃ extᵃ gdẽ ut
aeris cal'itas excessiua balnei ul' ꝯsil'is potẽs
calorẽ naturalẽ extrancare ut non possit huᵐ
mẽbroꝝ resoluere ⁊ sic mẽbris nõ ĩanitis ñ
fieret a ueĩs suctio ⁊ pariter mot⁹ quoqȝ ces
sabũt. Idẽ faceret excessiua frĩditas q̊cunqȝ
ista fuerit calorẽ mortificãs ul' extĩguẽs. Ni
miuȝ exercitiuȝ ⁊ qes nimia sõnus ꝓlixus ⁊
supflua uigilia ciboꝝ seu potuum repletio ⁊
fridoꝝ maxĩe ac oĩ digõni rebelliũ nimia itẽ
ĩpoꝝ abstinẽtia qꝛ calorẽ ꝺbilitato debilis fit
uẽaꝝ suctio. Supflua iteȝ animi accidẽtia ut
nimia tristicia qꝛ spũs tristis exsicat ossa. Ni
mia circa rẽ aliquã solicitudo ut ĩ mercatori
bus ⁊ studiẽtib⁹ assidue ⁊ ĩ deuotis religio
sis ex corde cõtinue cõtẽplãtib⁹ sepe accidit
sequit esuries ẽ appetit⁹ calidi ⁊ sicci. Ex gb⁹
ac papculis nimiũ philocatis g ꝯtinue ex cor
de tñ de amasia sua cogitãt ut oĩs ĩ talibus
opatio naturalis oĩo cessȝ. Et p̃scriptoꝝ oĩuȝ
cã. Qꝛ cũ aĩa alicui rei se ĩtẽta dat se totã dat
iõ delata sub oculis non uident. Et pp̱ h nã
calorẽ a digõne nulla aut pauca seq̃tur ex q°
ablatio seu diminutio sequit appetit⁹. Idem
gaudiũ ĩgẽs sepe facit. Et his coit⁹ ãnectit g
superãs calorẽ naturalẽ resoluẽdo ĩ tãtũ di
gestinẽ debilitat ut a mẽbris nulla uel pauca
sequat attractio. Et idẽ nimia ipius coit⁹ absti
nẽtia. Qꝺ. n. id faciat abstinentia nẽne uiri po
tẽtes ut uidue ꝺnote iuuenes religiose ac pau
pcl'i scolares nimiũ abstinẽtes subitã ĩterduȝ
mortẽ ĩcurrũt ex quib⁹ pȝ ꝙ pp̱ h possibile ẽ
digõnẽ ĩ tãtũ debilitari ꝙ uenaꝝ suctio pau
ca aut nulla fiat. Cã ĩtrĩseca põt eẽ nimia hũi
di substãtifici resolutio ut ĩadurẽtibus fe. ⁊
ethica ⁊ sil'ibus hũorũqȝ ĩcrudatio aut ipoꝝ
nimia repletio. Natura. n. tũc sup eos digõnẽ
ĩtẽdẽs ẽ cã q̃re mẽbra nõ attrahũt ut in urso
ericio ⁊ aĩalib⁹ ut ponit. Aui. capl'o ꝺ structio
ne appetit⁹ ⁊ ꝺbilitate illa. n. diu a cibo absti
nẽtia ⁊ hec ẽ cã qual'ꝛ ĩfirmi crudis hũiditati
bus repleti sepe a cibo abstinẽt diu. Et aliq̊s
ñnũq̃ uidi g p ablationẽ appetit⁹ nihil aut pa
rum mãducãt ⁊ tñ de egõnibus ĩ nõbili satis
quãtitate adhuc cũ h emittebãt qꝛ tũc nã ad
ipsos hũores digerẽdos ĩtẽta ⁊ maxĩe si ĩ sto
maco fuerit nõ al'ꝛ q̃ ĩdigerẽdis cibis superflui
tates ab ea resecat q̃s p secessuȝ emittit. In
uenis aut epatis ⁊ uijs alijs apãta exñtia ul'
opilatiões nutrimẽti attractiuã ĩpedire pñt.
Ex quib⁹ pȝ q̃ pñt eẽ cãe illos quinq̃ motus
ĩpediẽtes ex q̃ ĩpedimẽto ablatio ul' diminu
tio sequit appetit⁹ qꝛ ĩtẽse cũ ex toto tollũt
diminute uero diminuũt ⁊ sic pȝ cã pᵃ. Cã sᵃ
abscisiõis mel'ie sup os stõaci a splene ꝺfluẽtis
q̃ sua põticitate ipm exp̃imẽdo ex acetositate
illã tristẽ sẽsatõeȝ adaugȝ eẽ põt ipi⁹ attractiẽ
ꝺbilitas cui⁹ cã ab epe mel'iaȝ ad stõacũ mittẽ
dam attrahere nõ põt ipsius pariter opilla°
durities ac apã talia. n. mel'ie ad os stõaci effu
sionẽ ꝓhibẽt. Qñtũ ad tertiã cãȝ põt rõe nu
trimẽti oris stõaci appetit⁹ mel'tiplicit ĩpediri
In eo nãque ut dictũ ẽ naturalis ṽtus uiget ⁊
aĩalis p naturalẽ. n. naturale desideriũ nascit
pp̱ ꝙ ut cetera mẽbra attrahere nutrimẽtum
appetit. Per aĩalẽ ṽo dolorosaȝ illã tristẽ sẽ
sationẽ pcipit ⁊ illaꝝ duaꝝ una ab alia absol

Ablate
Diminute
Corrupte

Cause extrinsece

Cause intrinsece

ui nõ põt. Quãuis.n.dolorosa ista sensatio p
cipiat naturali desiderio adhuc existẽte appe
titus tñ auferẽ q̃re eo tũc uirtus aĩalis non p
cipit ĩnitionẽ. In his itaqz uirtutib⁹ lesio q̃ñ
qz accidit pp alicui⁹ cõplexionis simplicis uel
alicui⁹ cõpositionis defectũ ut est cal'itas sup
flua hũiditas siue ab extrĩseco siue ab ĩtrinse
co fiat. Et talis mala cõplexio simplex ul' cõ
posita cũ materia uel sine eẽ põt cal'itas.n fri
ditatis hũiditatis appetitũ ĩducit ⁊ sic cal'i ⁊
sicci q̃ ẽ fames appetitũ remouet ut ĩ aere ca
lido iter agentib⁹ sepe cõtigit ⁊ ĩ se supflue
exercitãtib⁹ ac ĩ balneis se balneãtib⁹ crescit
sitis. Fames uero diminuit ut quottidie ex
pimur. Friditas aũt nõ supflua iuuat appeti
tum ut supra patuit. Suppflua calorẽ exter
minãs diminuit siue ab extra siue ab ĩtra pro
ueĩat ⁊ siue cũ mã uel sine mã fuerit. Mãlis
uero hũiditas ĩ stõaco natãs aut ĩ ore ei⁹ ĩfil
trata stõaci uillos ĩuoluẽs ꝺsideriũ deicit nã
le. Et sic nulla aut pauca fiet attractio nutri
mẽti ⁊ sensationẽ obtũdẽs ĩpedit appetitũ
Humor itẽ salsus seu putrid⁹ ĩ stõaco seu ĩ orĩ
eius existẽs potius eũ ad expellẽdũ quã ad
attrahẽdũ irritat. Supflua siccitas tã apetitũ
nãlẽ q̃ꝫ aĩalẽ destruit. Põt ẽt in ore stõaci al'r
fieri lesio q₂ aut p cõitatem aut p ꝓprietatez.
Per cõitatẽ q̃dẽ aut toti⁹ aut mẽbroꝝ pticl'a
rium toti⁹ ut fe.acutis ⁊ maxie pestilẽtialib⁹
⁊ ethicis cõualescẽtib⁹ ĩ utẽtib⁹ exercitio su
pfluo nimiũ resolutio ĩ sudore dyaforetico.
In fame diuturna ⁊ sit'ibus. Per hoc.n.fit to
tius resolutio cui cũ patiẽte stõaco auferẽ ãt
diminuiẽ appetit⁹. Per cõitatez mẽbroꝝ pti
culariũ appetit⁹ diminuiẽ aut aufertur sepe
ut ex apãte epatis uel miseraicaꝝ uel ĩpoꝝ at
tractiue debilitate. Et idez ex splenis accidit
opillatiõe ul' apãte quoꝝ cã ipsoꝝ attractiua
debilitata uirtute ml'iam ad os stõaci nõ pro
pellit. Et idez si corrupta aut adusta ml'ia ad
ip̃m os stõaci trãsmittatur. Ulcera quoqz in
testinoꝝ ⁊ itẽ uẽtositas ad stõacũ ascẽdẽs ap
petitum sepe ꝓhibz ac in eis corrũpit exñtes
hũores. Sil'r ⁊ ṽmes ⁊ maxie si ad stõacum
ascẽderĩt. Apã ṽo cerebri ãt epatis uehemẽs
dolor catarr⁹ defluens sua uiscositate stõaco
adheres ĩterdũ neruos ip̃ius paliticat ⁊ sen
sationẽ ꝓhibẽs appetitũ ꝓhibz ex toto. Et bre
uiter oẽs passiões cerebri que neruos debi
litãt appetit⁹ diminutiõis ul' ablationis cã eẽ
põt. Uidi ẽt quosdã q ẽt p polipũ ul' alicui⁹ ẽt
fetide mẽ ĩ naso retẽte uel alibi fetidũ odorẽ
hñt. Et cũ mãducãt odorẽ istũ fetidũ esse pu
tant ⁊ sic cibũ omnẽ renuũt. Ex qb⁹ pz qual'r
p mẽbroꝝ colligãtiã diminui aut auferri põt
appetit⁹ p ꝓprietatẽ aut accidit appetitus di
minutio uel ablatio puta ex raritate texture
stõaci p q̃ꝫ a cibo terreẽ ⁊ tũc paꝝ aut nihil ap
petit seu comedit. Qꝺ idẽ ex apãtib⁹ ul' alus
ꝓprys egritudinib⁹ ꝺ qb⁹ ĩfra deo auxiliãte
tractabiẽ ꝓuenire põt. Qñtũ ad q̃rtã cãz ĩ ap
petitu ex pte cibi nocumẽtũ ꝓuenire põt scili
cet ex parte quãtitatis et qualitatis. ex parte
quantitatis quia ex assumptiõe cibi in parua
quãtitate tã attractiua q̃ꝫ digestiua stõaci de
bilitaẽ uel de ip̃o cibo q̃ ẽ ut pl'm nimiũ sũi
tur q̃re si cib⁹ ali⁹ deẽ cũ p̃m⁹ digestus nõ sit
stõac⁹ refugit. Respectu uero q̃litatis q₂ plu
rima sũt cibaria que de se fastidium generãt
ut pĩguedo cerebra ⁊ sil'ia aut cibaria de q̊ꝝ
natura ẽ subuertere sicut euz cibaria diuersa
mãducanẽ q₂ unũ alteri⁹ digõnem ĩpediẽs pp
ip̃oꝝ corruptionẽ ĩ stõaco appetituz deiciũt.
Et ẽt ꝺ se aliq̃ sũt iter q̃ ⁊ stõa^m q̃dã occurrit
proprietas occulta q̃ talẽ cibũ refugit.3i.terty
tractatu 3° capl'o ꝭo pñtaẽ ⁊ itẽ cib⁹ cũ hũore
ĩ stõaco discõueniẽtiã talẽ hñs q̃ ip̃m stõac⁹
refugit. Uerbig.si hñti hũorẽ uiscosuz cibus
deẽ dulcis aut uiscosus stõac⁹ acuta aut incisi
ua cibaria desiderãs illũ cibũ abhõinabitur
nõ desiderata q̊qz cibaria appetitũ deiciũt ac
ĩmũde ꝑparata. Aliq ẽt sũt q ita spurcitie et ĩ
mũde cibaria ꝑparãt. q̃ stõac⁹ abhõinaẽ uel
in uaꝭ ponũẽ ñ mũdis.ut pl'ib⁹ fit in locis ci
baria q̊qz quãtũcũqz laute et polite ac delica
te preparata hõi ĩsup ac laudabil' nutrimẽti per
ꝯtinuũ usũ appetitũ sepe ꝺiciũt Ex qb⁹ oĩb⁹
patet q̃ sũt cãe ablatiõis ⁊ dimĩutiõis appeti
tus qꝺ de intẽtiõe huius capituli fuerat.

Cap^m q̃ntũ ĩ q̊ demõstratiue patẽt signa ge
neralia cãꝝ dimĩutiõis ãt ablatiõis appetit⁹

Hec egritudo seipsaz mãifestat quan
do.s.ĩfirm⁹ paꝝ aut nihil appetit. et
sic restat ad causaꝝ signa deuenire. Et
primo q̃a illi q̃nqz motus qui ad appetitum
causãdũ requirũtur ut supra dictũ est a causa
tam extrĩseca q̃ꝫ extrinseca impediri possunt
Si cause extrĩsece fuerĩt secũdum ordinem
ĩ precedẽtibus positum inuestiga. puta si ex
cessiua fuerit aeris balnei. uel alterius calidi
tas uel frigiditas. Si superfluũ factũ fuerit
exercitiũ uel quies somus uel uigilia nimia ei

bi ãt pot⁹ abſtinẽtia ſi aliqua fuerit accidẽtia
ſuperflua ſi coitus nimius aut ipſi⁹ nimia ab
ſtinẽtia. Et ut omnes res non naturales hic in
cludã. Si defectus ĩ cibo fuerit ordine quo
quarta cã diminutiõis appetit⁹ q̃ ratiõe cibi ĩ
mõde pparati aut alteri⁹ ꝓuenit causas inue
ſtigabis. Et ſi cauſarũ extrinſecaꝝ q̃ ratiõe il
loꝝ quiqꝫ motuũ pñt appetitũ deuertere ul'
auferre facile ĩ noticiã duciés. Reſtat nũc ſo
lum intriſecas inueſtigare et ut facili⁹ h̃ fiat
ↄſidera ſi ĩ his quiqꝫ motib⁹ aut ĩ aliquo ip
ſoꝝ defect⁹ fuerit aliquis et tũc uidebis ã ui
cio toci⁹ uel uenaꝝ uel epatis uel miſeraicaꝝ
id fiat nã ſi reſpectu totius ↄprehẽdes ſi ad
hurẽtes febres uel ethica uel aliq̃ huiuſmdi
p̃ceſſerit aut p̃ſẽtes adſint Appoſtẽata v̄o ul'
opillatiões uel alias his mẽbris ꝓprias egri
tudines p ſigna ĩ ꝓprijs capl'is poſita cogno
ſces. Et ſi eius cõpl'o. tẽpus anni regimen ⁊
a'lia ad calidũ declinauerint cercio ⁊ multũ
fies. Itẽ ſi ſolũ uicio ſtõaci ꝓueniat pp ei⁹ ra
ritatẽ depẽdes. q2 ſẽp ex cibi ſũptiõe terre
tur. Et q2 dictũ ẽ malã ↄpl'onẽ ut pl'ꝫ h̃ effice
re ſi calida fuerit in oꝛe ſtõaci infla° ſentit̃.
Sitis uehemẽs aderit q2 cal'itas ubi ſupfluit
roꝛidã hũiditatẽ ↄſumit. Supflues tã aĩalẽ
q̃ꝫ nãlẽ. ſtõi v̄tutẽ deſtruit. Et ſi cũ iſta mala
ↄpl'one calida colera ↄiũcta fuerit cum oꝛis
amaritudine fũoſa erit eructuatio. Cal'itas
tactu ſẽtit̃ ⁊ interdũ nõ ſolũ ſ'r ſtõm ſꝫ inter
dum ĩuolis manuũ plãtis pedũ ⁊ interdũ ad
totũ coꝛp⁹ ſparſa ethicã efficit. Iuuat̃ a frigi
dis nocet̃ a calidis. Et ſi ↄpl'o. etas tp̃s anni
regio p̃cedẽs regimẽ ⁊ talia ad calidũ decliã
uerit cercioꝛ ml'to fies. urĩa v̄o ignea ac ſub
tilis erit pulſus magn⁹ uelox ⁊ frequẽs ⁊ pp
illã cal'itatẽ in inteſtinis cõicatã feces ſicce
erũt ⁊ adhuſte. coloꝛ erit ut pl'm citrin⁹. Et ſi
defectu ml'ie a ſplẽ mãdate ꝓuenerit pg̃t an
in ſpleñ ipõ debilitas fuerit attractiõis uel
ap̃a uel oppilla° uel aliõ hoꝝ ⁊ talia ex ſignis
in egritudibus ſplẽis poſitis ↄp̃hẽdes. Et in
ſũma cui⁹ uis alterius mẽbri cũ defectus ſit
ĩ appetitu. p p̃uationẽ egritudinũ ſtõi. ⁊ p ta
liũ mẽbroꝝ egritudĩes pticulares cognoſcas
eger mãifeſtã ſentit fr̃itatẽ ⁊ nõ fit in cibo di
geſtio q̃cũqꝫ ſit paucus ⁊ facilis digõis. Cõ
ſi aeris intenſa fr̃itas uel cui⁹ uis alteri⁹ ſic
potus multus aq̃ fr̃ide ãt rei narcotice ãt ta
liũ p̃ceſſerit q̃ ſ'ſuꝫ oꝛis ſtõaci obtuſuꝫ fecer̃t
doloꝛẽ nullũ ſẽtiet. Et ſi acuta ⁊ moꝛdicatia

mãducauerit. ⁊ ſucceſſiue uinũ bonũ purum
potauerit nõ grauabit̃ nec ullã ex eis patiet̃
moꝛdicationẽ nec ſingultũ nec nauſeã. Et
ſi oꝛi ſtõi fl'a uiſcoſuꝫ affuerit ĩ cã abhoꝛebit
iſipida dulcia unctuoſa ⁊ actu frigida nulla
erit moꝛdicatio ⁊ inclinabit̃ poti⁹ ad cal'a a
cuta ⁊ inciſiua q̃ꝫ ad alia. Si fuerit flagã cru
dũ in eructuatiõe ſentiet acetoſitatẽ ⁊ ſine ſi
ti erit iflatio. ĩ ſtõaco flã ſalſuꝫ in oꝛe cibum
ſalſuꝫ ſentire facit adeſt ſitis ⁊ iſipiditas po
tius ad rẽ liquidã declinabit. Et ſi ml'ia ſup
flua h̃ effecerit. In oꝛe ſapoꝛ acetoſ' erit uel
ponticus ⁊ cẽt cã ingetudis ⁊ extiatõis male
⁊ h̃ pleruñqꝫ ml'icis accidit. Et ſi fuerit hũoꝛ
coꝛruptus nauſea aderit ſtõci ſubuerſio fe
toꝛ oꝛis ⁊ maxĩe in ieiunio ⁊ eructuatõ fetẽs
egeſtio quoqꝫ. Et eius g ex odoꝛe fetido di
minuit̃ aut auffert̃ appetitus ex cã polipi ul'
alicuius fetoꝛis inducere potentis in capl'o
de polipo. ⁊ de fetoꝛe oꝛis ſigna inquire. De
fectus ãt ex cibo ĩmunde p̃pato facile ↄp̃hẽ
des. Et ſic habes diminutiõis uel ablationis
ſigna demontratiua.

Capl'm. vi. de ſignis ꝓnoſticis diminutionis
ſeu deſtructionis appetitus.

Deſtructiõis ãt diminutõis appetit⁹
ſignis poſitis demõſtratis ſm meũ
oꝛdinẽ ĩ opuſcul' hacten⁹ obſuatum
de his ĩ pñti. c°. ſũt aliq̃ ſig^a ꝓnoſtica deſcri
benda. Et p° aliq^a q̃ in egritudĩe ſtõi ſunt
coĩa q̃ a bono Aui. ⁊ a meo. Gal'o. hũi. Auic.
ãt. iꝫ. tertij. ca° de ſignis ſtõi ſcias ingt q̃ egri
tudĩes ſtõi qñ ꝓlongãt̃ ad raritatẽ uiloꝝ ei^a
fit difficile curare ⁊ ei medicari. Et ſtõcus itẽ
uehemẽtis ſenſus aptus ẽ ledi ⁊ ĩpediri a q̃li
bet cã pua. Et in ca°. de debilitate ſtõi. Scias
ingt q̃ debilitas ſtõi ẽ foꝛtaſſe cã oĩuꝫ egritu
dinũ coꝛpoꝛeaꝝ. et ſtõcus p̃tereat rare textu
re rare ſ'be ſubtilis carĩs a quacũqꝫ cã fuerit
ſiue ex creatiõe ſiue p egritudinẽ ſiue pp mali
ciã regimĩs pducit paciẽtẽ ad debilitatẽ in oĩ
bus opõnib⁹ ſuis. ⁊ ẽ neceſſariũ ut curet̃ cũ
laboꝛe Gal'. v̄o ſtõcus ingt ſi fuerit uehemẽtiſ
ſenſus cõicabit ei cerebꝝ. Uñ ſi tremoꝛ fit in
coꝛpe tĩoꝛ ẽ de ſpaſmo. Et h̃ ſunt coĩa. Pro
pria v̄o ſunt appetitus diminutio q̃ a fr̃itate
fit deterioꝛ ẽ q̃ꝫ a caliditate. Nã talis diminu
tionis potẽtẽ cãm eẽ opoꝛtuit. cũ ex cãis ap
petitũ inducẽtib⁹ ſit fr̃iditas. Cũ ẽt curari ne
quaq̃ꝫ niſi calidis põt q̃ appetitui ↄriãtur. De
iectio appetitus ſine febꝛe deterioꝛ ẽ ⁊ mole

stioꝛ ꝙ cū ſe. acuta ī cronicis vͦo nō ſēp dex
foret. Si appetitus deiectio ꝓp debilitatem
v̄tutis iſta mala ē in qua patiēs ſi aliquid ap
petere ait ſi p̄ntat̃ refugit deterioꝛ tñ ē in qͣ
nihil penitus appetit deiectionē malā ꝛ debi
litatē v̄tutis ſigāt. q̄ per cibum maxie cōſer
uat̃. Deficiēte ergo cibo ꝛ egritudie exiſtēte
ē uirtutē deficere in oī fluxu uētris in ſudoꝛ
diuturno ꝛ in oī fluxu ſanguis nariū ꝛ emoro
idarū ꝛc. diminutio mala ablatō uero pexia.
Appetitus deſtructio in quacūq3 fiat diſpōne
ſi diu durauerit moꝛtale. q2 ſine cibo diu hō
uiuere nō pōt. Deiectio uero appetitus in cō
ualeſcēte ſi quottidie auget̃ materiei remanē
tiā ſigāt. ꝛ ꝑ ɔñs recidiuā iuxta affoꝛiſmum.
Que relinquūtur in moꝛbis ꝛc. Si tñ talis ð
iectio cōtinue diminuat̃ ꝙuis tñ paꝝ n̄ ſigāt
materiā ðrelictā. ſ3 magnā potiꝰ fuiſſe v̄tutis
debilitatē ꝛ reſolōnē. Et h̄ paucula de ſignis
ꝓnoſticis dīnutōis ſeu deſtructōis appetitꝰ.

¶ Capl'm ſeptimū de ſignis ꝛ cura in genera
li ablatiōis appetitus ꝓuenientis tam in cāis
extrinſecis ꝙ intrinſecis.

Appetitus ablatio eius q̄ diminutō ꝑ
cōitatē ut ſupius ac ꝑ ꝓpꝛietatē fieri
pōt ꝑ cōitatē uel totius uel mēbꝛoꝝ
ꝑticulariū. ¶ Si totius ſubleuāda v̄tus erit
ꝛ qualiter hoc fiendū ſit. in ſequēti capl'o do
ctrinā tibi dabo. ¶ Si uero ꝑticulariū mēbꝛo
rū3 uicio fiat. erit peccātis mēbꝛi uiciu3 coꝛri
gendū materiā pꝛius. ſi qua in eo peccauerit
dirigēdo euādo quoq3. ¶ Et de hinc ſi qua
mala ɔpl'o. derelicta foret coꝛrigendo quoꝛū
quoq3 doctrina in ꝯcapl'is de cura illoꝝ ꝑticu
lariū mēbꝛoꝝ. tibi plena fiet. ¶ Et erit mēbꝛū
illud ſucceſſiue taliter coꝛrigendū ne quid no
ciui mandare ſtō āplius queat. ¶ Et itē ſtōa
cus taliter ɔfoꝛtandus ut poſſit tali nocumē
to reſiſtere. ¶ Hec eīm qualiter de ſtōacho
īpo fiendū erit infra docebo. Pluria eīm ꝫm
exigentiā male ɔpl'onis ſtōaci deſcripturꝰ ſu3
q̄ ad h̄ ꝓpoſitū maxie faciūt. Si ꝑ ꝓpꝛietatē
appetitꝰ ablatio ſeu diminutio fiat an ab ex
trinſeca uel intrinſeca cā ꝓueniat ɔſiderandū
erit. Si ab extrinſeca illud ꝫm oꝛdinē ꝑ quē
cāe ſupꝛa extriſece ſunt enumerate iueſtiabiſ
ꝛ ꝓut ɔuenit eis ad ɔ̄ria muta malā ɔpl'onē ſi
qua derelicta fuerit ꝫ3 exigētiā coꝛrigēdo. In
trinſeca vͦo cā mala ɔpl'o erit ſimplex uel cō
poſita cū mā ul' ſine materia. Cōpl'onē mala3
ſine materia coꝛriges ꝓut ifra. Cū materia ſi

colerica. illa fuerit ad eā dirigēdā atq3 euandā
tua ſit itētio. ꝛ ut te deīceps ad actum pꝛati
cū deducā uel materia erit ī ſtō natās ꝙ ꝑ eiꝰ
leuigationē depn̄des ꝛ ibidē doloꝛ īterdū ad
erit. uel ī eiꝰ oꝛe. ꝛ h̄ doloꝛe illic exn̄te cogno
ſces ſi ī eiꝰ uilis īfiltrata ſeu. ībibita fuerit co
gnoſces q2 maxio. cū conatu nauſea ſepe fiet.
ꝛ ſi tūc qd emittit̃ illō paucū erit. ¶ Hoc eīm
moꝛbis oībꝰ ī uilis oꝛis. ſtōi. ībibitū cōe erit.
¶ Talis āt colera ubi in ſtō fuerit. ɔuenīctius
ꝑ uoitu3 ꝙ al'r educeret̃. In quo ꝓuocando
īnfra ſcripti canonis. tam ī fl'atica ꝙ in coleri
ca materia educēda erūt obſuādi. Nā ſi cole
ra in cā fuerit uoītus ſēp in ieiunio ꝓuocet̃ ip
ſa. n. uiſcoſitate caret cūiꝰ cā leui uoītio īdig3
¶ Si āt aliꝰ ſit hūoꝛ ī oꝛe ſtōi in eiꝰ fūdo ſeu
ſpacioſitate ꝑ modū ſupꝛa. tactū ꝑgrēdū erit.
q2 ſi ſtōi oꝛi ībibitꝰ ſeu īfiltratꝰ fuerit. foꝛtio
ri uoītiuo at3 magis īciſiuo opus erit. ꝛ talis
uoitus pꝛādio ſūpto anteꝙ incohat̃ digō fiē
dus ꝛ ante uoītus ꝓuocationē infirmū aliqd
doꝛmire ſinas. Colera itaq3 in cā exn̄te ſimpli
cē aquā accipies cū aqͣ aceti parū miſce ꝛ po
tui tepidū dato. Uel cū. ʒ ij. ſirupi acetoſi uel
oximell'. ſiplicis cū. ℥. vi. aq̄ tepide paꝝ vͦo ad
dendo. croci. ꝓuoca uoitu3. Crocꝰ. n. ingt pla
teariꝰ ī ſtō colerico ſuauiter uoitu3 ꝓuocat.
Auic. ijͦ. cͮ. de coꝛruptōe appetitꝰ ī uoītio. ʒ.
iij. terre iuēte ī croco. ſ. īter cepaſ croci poī fa
ciebat. Si aūt fl'a ī cā eēt oximell'. ſim. ʒ. ij. ac
cipies ſi foꝛtius oximell' ɔpoſiti tātundē. Et
adhuc foꝛtiꝰ oximell' ſqilli. cū. ℥. vi. aque raffa
ni tepide uoītu3 ꝓuocabit. uel loco aq̄ raffāi
tātūdē decoctiōis īfraſcripte pones q̄ accipit
coꝛticū raffāi. M. i. ſe. atriplicis. ℥. i. ſe. ancri
ſe. rapaꝝ an. ℥. ß. ɔquaſſent̃. ꝛ fiat decoctō ueꝝ
ubi materia q̄cūq3 illa fuerit ꝑ uoītu3 educi
n̄ poterit eiꝰ erit ꝓcurāda digō euatio q̄ fien
da. In materia colerica accipe ſirupū acetoſū
ſiplicē ul' oxizacha. ſim. ℥. i. ſirupū de ēdiuia.
℥. ß. aq̄ lupuloꝝ aq̄ cicoꝛee. an. ℥. i. ß. miſce ꝛ ī
uice una ſumat ꝛ de eo tot dabis donec. mate
ria tibi digeſta uideat̃ quā poſtea ſic educes.
℞. reubarbar̄. el'cti. ʒ. ij. gra. ſqnanti. vi. ſpice.
gra. ij. cōquaſſent̃. ꝛ cū bono uino aſꝑſa in aqͣ
ēdiuie. uel aqͣ lactis capꝛaꝝ īfunde ꝛ ſic ꝑ ho
ras. x. uel circa in īfuſiōe ꝑmitte demū foꝛtiꝰ
fiat expꝛſſio cū qua māne granate. ℥. ij. miſce
caſſie bone pinguis nouiter extracte. ℥. i. cu3
aqua fructuū diſſoluat̃ māna uel caſſia qbus
electuarij de ſucco roſ. ʒ. iij. addat̃ ſolū. Uel

facias sic ꝛ ē medicia delicatissima mirabilr in h cāu sine molestia opōnē. faciens. Accipe diagridij. g. xv. succi. ro. ℥. ß. uel sirupi rosati facti cum succo ro. ℥. i. ꝛ cū modico aq̄ endiuie uel bōi putei seu bōi fōtis. uel brodio pulli zucharū adddendo ꝓlibito totū sil' dissolue ꝛ potui dabis. multi sunt i arte me insamātes q2 tales medicias scamoneatas dare ausus sū. Et itē duo aut tria gra. diagridij cū. ʒ. i. pill'ax aggregatiuax adiūgā. Sꝫ isti i nr̄i socij liuore potius q̄ rōe moti sunt. Aui. nāqꝫ ꝛ ueteres qdā scamoneā nō ꝑpatā oībus exhibebāt. Sed democrit' pluresqꝫ alij ꝛ pcipue dn̄s noster Mes. nocumēta farmacoꝝ uiolētoꝝ ꝯsiderātes de eis ꝑpationē talē facere docuerūt ꝑ q̄ eoꝝ nocumēta facile remouētur. Et sic scamonea i pomo coctono cocta. ꝛ ꝑpata ut Mesue docuit secure ꝛ sine nocumēto pōt exhiberi dūmodo debita dos exhibeat. O bone deus nōne uidēt q̄tuꝫ scamonea ꝛ alia solutiua correcta auctores laudāt. Ego eis i dosi cōuenieti semp usus fui ꝛ scamōea maxīe ꝛ dei ladue īfirmis meis bn̄ successit. Multas si loc' iste pateret ꝑ me rōes aducerē. Sinam' g° istos blāditores in pace. ꝛ ad ꝓpositū ueniēdo infirmo tuo si libꝫ hāc potionē dare poteris. q̄ accipit electuarij de succo ro. ℥. ß. ꝛ cū aq̄ endiuie. sirup. uio ℥. i. addita totū dissolue ul' īfrascriptū soluti^m pbe q̄ gustui ē magis gratū. Et ipē accip sirupi uel iulep roxati āt sirupi de ēdiuia. ℥. ij. aq̄ ēdiuie. ℥. iij. ꝛ aq̄ cicoree ℥. i. ß. misce ꝛ clarifica ꝑ una uice dūqꝫ clarificat res īfrascriptas cū eo buli. Accipe diagridij. ʒ. ß. ro. ru. spodij mastici an̄. ℈. ß. ꝯquassata in pecia rara ligatur q̄ i eo dū sirup' bullit exprimat ꝛ collatū potui dabis. Q2 si patiēs tu' bolū ꝑdiligeret. Accipe electuarij de succo ro. ℥. ß. zuchari taberzeth. ʒ. ij. ꝛ fiat bolus in forma pulueris diagridij. g. xv. zuchari. ʒ. ii. fiat puluis qui cū brodio pulli uel cū q̄ libuerit aqua īfirmo exhibeat. In pillulaꝝ forma sīplici coler nullas appropatas inuenio Medicoꝝ tn̄ plurimi i cāu isto de reubar°. ꝛ aggregatis utpl'ꝫ exhibēt. Sꝫ ipa īspecta ꝯpōne. nō ml'tū ad h ꝓpositū ualēt. cū alios magis q̄ colera respiciant humores. Si tn̄ pill'as ad h ꝓpositū facietes. accipe masticis spice an. ℈. i. corticū mirabolanoꝝ citri. ℈. ii. diagridii. ʒ. ß cū zuch° ro. fiāt pill'e quaꝝ medietatē ꝑ dosi. una dabis. Si n. i cāu nr̄o flā peccauerit. ſm ei' maiorē uel minorē uiscositatē icisiuis maoribꝫ utēdum ē. ubi āt nauseatiā facietas ad

eēt ieiuniū ꝛ abstinētiam iube. Per hūc mōꝫ dn̄s Ras. plurimos ad appetendū iduxit. u' ꝯtinētis ꝛ Aui. quoqꝫ. Et ubi materiā digerere uolueris. ℞. oximell' simp. ℥. ij. ꝛ si fortius oximell' ꝯpositi tātundē ꝛ si forti'. oximell' sqlitici deiñ mell' ro. col'. ℥. i. ß. aq̄ cāoille l' absithii aq̄ feicl'i l' mlisse an̄. ℥. ii. ꝛ clarificet ꝑ duabus uicib'. ꝛ cū ciamomo aromatizet. De eo toties dato q̄ flā digestū uideat. Et de hinc ipꝫ tal'r educes diafinicōis. ʒ. iii. ß. accipies mane granate. ℥. ii. l' cassi. nouit' extracte. ℥. i. mell' ro. tm̄dē ꝛ ista oīa cū īfrascripta decoctōe dissolue q̄ accipit isopi cuscute capil' ue. flo'ꝝ boragis ꝛ bug. an. M. ß. cartāi. ℥. iii. ligri. passulaꝝ an. ʒ. iii. Q2 si ifirmus tu' amaritudinē nō abhborreat adde absinthii. M. ß. q2 in cāu isto maxīe ꝯuenit ꝛ fiat potio. uel al'r turbit electi abrasi accipe. ʒ. ii. ℈. ii. salisgemme. grana. iiii. oximellis sim. ℥. i. cū aqua lactis ul' absinthii h oīa sil' infūdi facias ꝛ horaꝝ decē in īfusiōe dessis postea forti expressiōe fiat collamētū. cū qua expressiōe māne. ℥. ii. ul' cassie nouiter extracte. ℥. i. cū predicta decoctiōe dissolue ꝛ fiat potō. Q2 si ut ita dixeri h stati fieri ūcupis accipe turbit. ʒ. i. ß. aga. ℈. ii. sal' gēme grana. iiii. īfunde paꝝ buliāt de hic fortis fiat expressio cū aq̄ cas. uel māne p' dissoluta fiat potio. Si bolū ifirm' ꝑdilligeret diafinicōis. ℥. ß. accipies cū q̄to zuc. sufficit bollū deauratū fieri iube. Cōfectio solida. ad hoc ꝓpositū faciēs accipe turbit electi. ʒ. i. ß. ℈. ʒ. ii. diagridii galāge. pipis lōgi an. ℈. ii. macis croci an. ℈. ß. zuc. taberzeth. ʒ. i. cū aqua camo. uel absinthii. zucha. dissolue ꝛ ꝯfectio fiat in morsel' de aq̄. ʒ. vi. ꝑ una dosi dabis. Si pl'urē dissolutiuū libꝫ hēre accipe turbit. ʒ. v. ℈. ʒ. ß. zuch. ad pondus oiuꝫ ꝛ fiat puluis cuius. ʒ. iii. fiat una dosis cū brodio pl'li. cicerū. ru. aqua lact. absinthii. uel camomi. Ex pill'aꝝ cochiarū descriptōe almās. ℈. iiii. ꝑ una uice dabis Uel facias sic. ℞. turbit el'cti. ʒ. vi. colloqntide diagri. an. ℈. ii. absinthii. ʒ. ii. masticis croci macis an. ʒ. i. cum oximelle squilitico. fiant p. quarum dosis est a. ʒ. i. usqꝫ ad. iii. Plura ad tuū libitū dscripta solutiua q̄ libuerit utere. Et sic hēs qual'r materia i stōaco diminuēs aut auferēs appetitū sit digerēda educāda quoqꝫ. Et ꝑ hoc pn̄ti ca° finē ipono.

Ca^m. 8^m. d ablatōe appetit'. ꝛ ei' diminutōe

Quia i ablatiōe appetit' aut ei' diminutiōe res aliqs ex reb' nō nat alib' ut ē aer. cib' ꝛ pot' ꝛc. dlicate laute ac exqsite ꝑ

parar̄ naťe ɔplacēdo vt᷒ mire restaurat̄. libet ī pn̄ti ca᷒ regimē illaꝝ inscribere. Jn tēpato igit̄ atq3 in claro aere patiēs tuus collocetur Et si estas fuerit cū aq̄ lipida aceto pmixta et citrinis sandalis mixta hitationis pauimentū irroret̄. ꝛ ex odoriferis folyis herbis et flori b᷒ de die nouiter colectis substernat̄. Ꝙ si ca lata pirris ac odoriferis pomis p frustra inci sis plena ī locis camere diuersis situet̄. dehinc aq̄ roſ. modico aceti mixta atq3 trocisc᷒ d̄ cā phora uel citrinis sandal'. irroret̄ aerē istū plu rimū redolentē faciūt. Jn hieme v̄o ignis cū roze marino iunipero ex lignis alÿs suauem ignē faciētib᷒. ut fermēta salix ꝛcc. Jn camera fiat ꝛ ne talia ligna putrida sint summope ca uēdū ē. Quidā. n. pp solū balneū fuisse ex pu tridis lignis calefactū ī ipso balneo sincopiza t᷒ ē: Gal'. secūda afforismoꝝ. Qui exoluūt fre q̄nter ī comīto illi᷒. Suffumigatio q̄q3 ex tro ci de cipis. de ligno aloes. de galia. mu. uel cō sil'i ī camera fcā multū iuuat. Siqs tn̄ talium doctrinā pleniorē cupit. ī meo tractatulo de peste de rectificatiōe aeris capl'3 ĭspiciat: ad h̄. n. ppositū faciētia multa ac diuersa cōpiet. Mēsa v̄o polita cū d̄licato mātili albo coopiē da erit. q̄d ī seruno reseruari d3. in q̄ more pe regrinaꝝ mulieru3 flores rorismarini radices yreos desicate sandali. citrini rose uiole ul' ta lia odorifera ɔtinue detinent̄ ꝛ frigida uel tē perata. Jn hieme v̄o lauēdula maiorana mu scus crocus lignū aloes gariofoli ꝛ talia odo rifera sil'ia calida. Et ut patiēs cū pān̄is liēis delicate gubernet̄: ut de mātili dictū ē d̄ suis q̄q3 litheaminib᷒ cū sil'ib᷒ fiendū erit. Māti le supra mēsa positū ex herbis odoriferis ac diuersoꝝ coloꝝ floribus ut herbe tunice uiole facene boraginis ꝛ ɔsiliū sterni d3. Et ex anti quis nōnulli referūt ꝙ sup mensa herbea uel betonica retēta a ppzietate q̄dā multu3 appe titū puocat. ꝛ iuxta posseut ĭfirm᷒ politis ac odoriferis uestib᷒ īduat̄. pciosoſq3 lapides portet ī digitis. ꝛ sit loc᷒ hitatiōis pciosis cū paramētis. et hui᷒ magnifice pparat᷒. nā cum appetit᷒ deiectio ĭfirmū tristē multū efficiat p̄dicta oīa tal'r pparata letitia afferētia maxi me iuuāt. Cōtraria v̄o ne dū ml'ti cū efficiūt ueꝝ abhominatiōnē quādā īducūt: uasa q̄q3 ī q̄b᷒ carnes et talia reponūt̄ absterſa atq3 po lita sunt. dūq3 cibū patiēs sumptur᷒ ē pſone alacres et maxiē cū q̄b᷒ cōplacētiā recipe cō sueuit adsint. q leta semp referāt. et q̄ portan tur cibaria summe laudēt. et si de illis gusta

uerint quādā eu3 auiditate id faciant: uel id facere uideant̄. ꝛ si aliq̄ melodiose cātātes ul' musicalia ĭstrā dulcit̄ pſonātes affuerit ualēt ml'tū. q2 p talia ĭfirmoꝝ imaginatio sepe dele tur. p quā cibos suos eē uomitu3 ul' q̄uis mō abhōīnabiles imaginant̄. Ipse v̄o an̄q̄ cibu3 sumat. man᷒ atq3 faciē suā cū aq̄ ro. uel odori fera aut cū bono uino maluatico uel cū sili aq̄ ro. uel alia odorifera mixta talia sepi᷒ odorā do. Et an̄q̄ comedat os cū bono uino odori fero colluat. uel cū eo paꝝ aceti mixtū uel cū aqua ordei ꝛ aceto id faciat aut cum aqua sim plici et aceto. ꝛ cum edenda sibi offerunt̄. pul lus taliter ppparat᷒ corā ipso aportet̄. ī ei᷒ cor pore aliq̄ sp̄es ponant̄. cū lardonib᷒ ĭfiltrent̄. plurimi quoq3 hīcinde ɔquassati gariofoli ī tegri eū īter pellē farciant̄. et carnē ꝛ pariter aliq̄ frustra cinamomi tal'r pullo decocto per mitte illos igneos fumos aliq̄ntulū exallare. Et si aliquos floꝝ boraginis uel alios redo lētes. ꝛ maxīe diuersoꝝ coloꝝ: ut sunt uiole saracene ꝛ cōsil'es hoꝝ sup pullu3 sic coctum sparge. ꝛ in patello ac ei᷒ super cōferētiā semi na ꝛ tunc tm̄ patiēti suo approximet̄ ꝙ illum bonū odorē pſentiat. talis. n. pullus ut pluri es experiētia didici appetitū amissū irritat. Et ego itē d̄ capto tal'r pparato tal'r feci a bo no Rasi doct᷒ q̄nto ɔtinētis. Cū inq̄t. ī defec tione appetit᷒ cū defectiōe animi dādū est ad odorādū de icitātib᷒ appetitū. ut galicelis et coralis. Et q̄rtū unū edi tal'r sicut pullus si li bet prepari facias. Ꝙuātitas pluria nunq̄ ci bi eidē offerat̄. nec quē freq̄ntare ɔsuerat. et maxīe si cū sil'i artificio fuerit prepat᷒. diuer si tn̄ un᷒ p᷒ aliū cibi sunt offerēdi. q2 fastdiētis stōaci ē ml'ta degustare. Cibaria sua nequaq̄ sint unctuosa. nec ml'te piguedīs. nec sint dul cia. nec ĭsipida sint q̄ medule cutes oculi inte stina atq3 cerebra euitāda. Et ex aīalib᷒ anse res anatas ꝛ oīa aq̄tica ꝛ oīa vl'r q̄ odore3 sil uestrē ꝛ extraneū h̄nt. Et oē quoq3 tepidū ip su3 stomacū molificādo nauseā īducit. nec ī suis cibarÿs q̄uismō raffanū pones. n. nauseā facit ꝛ deÿcit appetitū. ÿ᷒. cañ. ī cura et deiec tiōis appetit᷒. Et ide᷒ pōit Raf. q̄nto ɔtinent. nec cib᷒ ita calid᷒ sicut ab igne r̄mouet̄ ĭfirmo pn̄tādus ē. sed ut illi fumi ignei aliq̄l'r euapo rēt pmittat̄. Cibi ad appetitū puocādū sunt meliores quos infirmus magis appetit. Et per longam ab eo inquisitionem ille quem a uide inquirit. et si forte ita eligendus non es set. iuxta tamen afforis. nu3 secūde particule.

ↄcedi pōt. qꝛ pax deterioꝛ cib⁹ ꝛ pot⁹ melioꝛi
b⁹ qdē delectabilioꝛ magis ē appetēdus. Uñ
aliabas. Cuꝫ āt ingt. egri appetit⁹ ad cibū de
clinat nō oꝫ ultra modum qd de eo sumat. et
multuꝫ illi pmittas: et maxīe ꝙ si īfirmitatis
vt⁹ īcidit. ꝛ debilitatis ē appetit⁹ aut subuer
sio illi fuerit aut abhomīatio. ꝛ si malicie plu
rime fuerit. ꝓposse euꝫ rectificare stude. Et si
rectificari īcidit ul' patiēs forsan uoluerit: nō
tñ ī casu illo sibi denegari sꝫ ī tanta quātitate
nō det. ꝛ si ad saturitatē de illo usqꝫ mandu
cauerit si potes ꝓuoca uomituꝫ uel cū appro
bato medicamīe illi⁹ malitiā corrige. Et semꝑ
auisat⁹ esto. cibaria illa tuis īfirmis nunq̄ꝫ de
negare q̄. tā auide tā magno cū ↄsiderio appe
tunt. Nā pp̄ h̄ sepissime dedignant̄ itm̄ ꝙ ci
bū aliū sumer̄ nolūt. dubiū nāqꝫ tibi et ne for
sitan īter aliū ꝛ īfirmū tuuꝫ q̄dā occulta ꝓpe
tas occurrit ꝑ quā magis q̄ꝫ alij ↄueniat. ꝛ si
de cibo sibi denegato nō comederit. ꝛ moriat̄
suis āt q ↄtinue plorāt de tali cibo sibi nō pla
cuisse odio semꝑ eris apud uulgares nimiuꝫ
crudelis reputat⁹ qñ tā obstinate cibū infir
mo tā auide desideratū denegas. Et ut dein
ceps ad cibū ꝛ potū deueniā scripturis diligē
ter obseruatis ī cā calida īsalatuttj duo uel
tres bolli ex lactuca cū modico boraginis ac
mēte ac aceto ↄfecti magis ↄueniūt. italicis p̄
cipue. q de talib⁹ herbis plusq̄ꝫ libēter mādu
cāt. Lactuca. n. teste Plinio cū aceto comesta
appetitū mirabl'r īcitat atqꝫ mēta. In cā vo
frigida oliue atqꝫ capares aut lupini quoqꝫ
ↄfecti ī p̄n⁹ pastus ↄueniūt multū. ꝛ maxīe ca
pares. Nā ut pōit Gal'. ij°. alimentoꝝ. capares
appetitū diminutū īcitāt ꝛ mundāt qd est in
stomaco. ꝛ ꝑ secessuꝫ id educūt. Carnes āt tā
ī frigida q̄ꝫ ī cā calida ↄuenīetes sunt capreti
lepusculi capoli capōes galline iuuenes pulli
galloꝝ nōdū coeuntiū ꝑdices fasiani rubales
auicule. et ī autūpno maxīe atqꝫ ī hieme. Sūt
tñ ꝫm uarietatē cāꝝ al'r ꝛ al'r alterāde. ꝛ statiꝫ
dicā. et al'r quoqꝫ elixe q̄ꝫ asse. In cā igit̄ cali
da acetū ꝓ salsamētis multum ↄuenit. agresta
itē uinū granatoꝝ uinum berberis quo ultra
mōtani plurimū utunt̄. succ⁹ limonū pomoꝝ
redolētiū acetosoꝝ citrāguloꝝ succ⁹ extremi
tatū ꝛ ꝓputioꝝ uitis acetositas citri succ⁹ ace
tose. ꝛ succ⁹ pāis cucculi. Qualitercūqꝫ salsa
mēta siue sapores uarient̄ de aliquo istoꝝ sem
per cū eis īpone. plus tñ uel min⁹ īteriꝫ ꝙ gu
stui gratū sit: Ex plurib⁹ plꝫ si cū talib⁹ depi

latas amigdalas ↄtusas cū modico mollicici
pāis īpone zuccaꝝ addēdo sitib⁹. Et qꝛ tuti⁹
ē ad caliditatis q̄ꝫ frigiditatis lat⁹ attiger̄. ut
uult Gal'. cū dixit cū frigida sunt nō debēt eē
penit⁹ a caliditate denudata. Laudo semꝑ ut
cū multis ↄdimētis siue sapoꝛib⁹ ex p̄scriptis
frigidis cōpositis sit modicū cinamomi. ʒʒ.
ameos galāge uel cōsil'is uel infrascripto pl'e
q accipit cinamomi. ʒ. vi. ʒʒ. ʒ. ß. coraloꝝ rub.
subtilissīe tritoꝝ rub. ros. añ. ℈. ij. cardaōmi
ʒ. i. fol'. accedule in umbra desicate. ʒ. i. ß. fiat
puluis quo ꝛ ī cibarijs ꝛ ī sapoꝛib⁹ ꝓ libito
uti poterit. ī q° tñ p̄dictoꝝ libuerit mādūcā
das carnes ītingere poterit uel ī pua olla seu
testula qñlibet ex p̄dictis carnib⁹ cuꝫ aq̄ bul
li et tñdē q̄uis ex p̄scriptis succis ad bulien
dū succū īpōe. qd gustui gratus sapor ille fi
at de. ʒʒ. uel de cinamomo uel ō aliq̄ tali seu
p̄scripto puluere. Et si carnes illas minuti cō
tūdi feceris. et ī copta testula ut supra quoxe
ris mādūca ꝛ uidebis. Et si ī testula deq̄ qui
talia noles: ex his audacter pastilia ↄfice. ue
rū si fasiano aut ꝑdici fieret iniuria magna fie
ret ꝙ sup alij succū saporē ferūt. Oib⁹ tñ car
nib⁹ sapor īfrascriptis ↄuenit. buccelle panis
ustulent̄. cū qb⁹ ex p̄scriptis succis aliqd mi
sce ex. ʒʒ. cinamo. uel descripto pl'e bñ cōmi
scēdo ꝙ gustui gratū fiat. ꝛ iste sapor tam cru
dus q̄ꝫ una bulitiōe bulit⁹ bon⁹ erit. ī q̄ pote
ris de zucharo ꝓ libito ponere. ipm. n. ut uul
gares aiūt. ferculū nullū gastat. Et ī tuis sala
mētis ultra succos si aceti paꝝ addideris pre
ualebit multū. qꝛ forti⁹ ī organū gustus īpme
ret. ac meli⁹ sopitū appetitū irritat. ꝛ si sapo
rē et uisui ꝛ gustui hēre libet. lac amigdalarū
cū aliq̄ p̄scriptoꝝ succoꝝ extractiōe sumens
mediū si op⁹ ē addēdo brodij ul' simplicis aq̄
ꝛ cū molicie pāis inspisset̄. ꝛ de pulueriꝫato
ʒʒ. addito si gustui nō bñ acceptuꝫ fuerit de
succo limōis citrāguli berberis uel agreste ꝓ
libito adde. demū ī eo puluere carnē illā uel
qd libuerit ī eo submerge. deinde granatoꝝ
grana desuꝑ seminabis. et h̄ est tā uisui q̄ꝫ gu
stui delectabile ualde. et si pulli uel alterius
carnis medietatem unam albam et aliaꝫ rube
am habere libet. in aqua ro. rub. sandalos in
funde. ex quibus fortis expressio fiat. quam
cū lacte amigdalarū pone. ipsum eniꝫ rubeuꝫ
facit cum quo pulli uel alterius carnis medie
tatem. Irrora aliam uero extra amigdalarum
alba lacte grāis granatoꝝ sꝑsiꝫ supra positis.

Uel facias panē aſſum ī aceto reuolūi cū quo mora ſiluestria nō ꝑfecte matura ꝑl'ia pōe. et mora illa ex his ſunt q̄ ſuꝑ ꝑuas rubes naſcūtur ī cāpis piſtent ſil'deinū pone cū eis amigdalaꝝ q̄ ſunt abſqꝫ cortice trite lac cū ꝑ̄ſcriptis ſuccis extractū.ſ.tm̄ ꝙ guſtui gratū fiat. cū qbꝰ poſtea de cinamomo uel.ʒʒ.uel de ſupraſcriptis ſpēbꝰ ꝓ libito miſce.hic.n.ſapor cū colore uiolaceo ꝓpe mācet.et ī eo ul'ſil'ibꝰ pullū uel carnes q̄tū uolueris imerge.qꝛ taꝫ uiſui q̄ꝫ guſtui delectabilis ē ualde. Iſti ſapores ex amigdalaꝝ lacte facti elixis carnibus maxīe ꝯueniūt.ſi tn̄ de eis cū aſſis carnibꝰ comedes.peccatū mortale nō cōmittes. Pullis aſſis aq̄ bn̄dicta interdū ſolet aſꝑgi q̄ ſic fit. Coctꝰ pullus exmēbret mēbris tū nō ex toto remotis debēt aq̄ roſ.cū modico agreſte uel cū aliq°ex ſuccis ꝑ̄ſcriptis mixta irroret̄ cinamomi pulueriꝫati aceti paꝝ addēdo. et apud ignē aliq̄ꝫtulū copꝑtꝰ remaneat.ede et q̄ꝫ ſapidꝰ ſit expꝑieris:uel elixet̄ pullus.debēt ꝑfruſtra īciſus ī patella paulū aſſet̄: et amigdalaꝝ lac cū agreſta uel cū aceto ex predictis ſuccis extractū pulueris.ʒʒ.modicū addēdo ſecum ī patella frige. Et ſi ī cā frigida aleū deligeres de eo piſta ꝓ libito adde:qꝛ ꝓ ultramōtanis uel frācigenis nihil ſupra. Eſt.n.aleū et cepe coꝝ ſalſa bone deꝰ ab iſtis ſaporibꝰ diſcedere neq̄o.qꝛ talis mortuꝰ appetitꝰ ꝑ eos maxīe reuiuiſcit̄ ⁊ nō minꝰ q̄ꝫ ꝑ aliā q̄uis ſit medicina. Nō igit̄ mireris ſi ita me ī his extendo. Sed unū adhuc īſcribā.et q̄ꝫtū ad diſpoſitionē calidā ſit ī eo finis. Accedule igit̄ ſuccū hēas ul' pāis cuculi cū quo ſucci mēte ꝑpili paꝝ miſce de aceto addēdo ꝓ libito.et paꝝ nigri pipis cōmiſcēdo.et ad ipꝫ inſpiſſandū molicei pāis aſſe cū aceto remolite ad ſufficiētiā adde de iſto cū qbꝰ libuerit carnibꝰ utere. Nōnulli tn̄ pullos ⁊ quaſlibet alias carnes ex tali ſapore copiunt.q̄ꝺ facias ſi libet: ⁊ ſi granatoꝝ grana deſuꝑ ſemiaueris guſtui magis gratū eſſet Gelaticeū ſeu gelatia ut aly ex pedibꝰ uituli gallinaꝝ uel carne capti cū aceto uel agreſta aq̄ ⁊ uino ꝯfici ſolet: Sꝫ ad ipſū coloranduꝫ loco ꝫaphrani ī diſpōe calida expreſſoꝝ ſādaloꝝ ru.q ī aggreſta uel alio ſucco fuerit infuſa utere.ueꝝ ꝑ̄ſcripte carnes ⁊ ſi tā ī diſpōne calida q̄ꝫ frigida ꝯueniāt ſapores.tn̄ non multū.iō ī diſpōe frigida nō ſic ſine correctiōe cōueniūt acetoſa.Cū ī ꝑ̄ſcriptis igr̄ ſpēbus calidis alterent̄.nā hūiditatibꝰ frigidis ⁊ uiſcoſis exn̄tibꝰ pluribꝰ ex cāis acetoſa ꝯueniūt. Primo qꝛ īciſiōe ⁊ exꝑ̄ſſiōe ſua.ſ.ab ore ſtomaci illos remouet. Scđo qꝛ ſtomacum pungēdo quādā ī eo titilationē īducūt.ꝑ quā appetitꝰ excitat̄. Tertio qꝛ coꝝ frīte ſtomaci hūidita tē ꝯſtrigūt.⁊ ꝑtes coadunāt.ita ut multo minorē locū occupet.vn̄ ibi fit uacuitas quā natura īplere appetēs cibū q̄rit.⁊ ſic appetitꝰ īcitat̄ cū.ʒʒ.igit̄ pipis nig.cinamō.pipe long. ameos granis ꝑadiſi galāga miſcemꝰ ⁊ ſil'ibꝰ. nā q̄libet eiꝰ ſpēs icitat appetitū.ſcđo de regimine ſanitatis. Uel puluere īfraſcripto utere q accipit cinamomi electi.ʒ.i.galāge.ʒʒ.an̄.ʒ.ß.pipis nigri pipis lōgi cardaōmi macis q̄cos coraloꝝ ru.an̄.ʒ.ij.granoꝝ ꝑadiſi gar̄.an̄.ʒ.i.ß.pelliculaꝝ uentriū gallinaꝝ.ʒ.ß.fiat puluis quo tā ferculis q̄ꝫ ī ſuis ſaporibꝰ utere ꝓ libito. Et ſi cū predictis ſuccis ⁊ iſtis ſpēbꝰ ſapores ꝯficerent̄ ꝑ̄ualerent. ſi ſil'ī teſtulā uel patella bulierit. Solemꝰ quoqꝫ cū uino et aqua ſpēbꝰ additis ꝑdicē faſianos ⁊ quas libuerit carnes dequoq facere. Qꝫ ſi cū mollicie pāis brodiū id aliquātulū ſpiſſaret̄.eēt apō quoſdā dilectū magis addēdo uitellos ouoꝝ ꝓ libito. Nōnulli cepas ī patella frigunt. ⁊ ſil'cū mollicie pāis aſſis ſucceſſiue piſtāt̄.⁊ cū agreſta uel aliquo ex ꝑ̄ſcriptis ſuccis ſaporē ꝯficiunt ī quo carnes ī patella frixas aliqual'r immergūt.⁊ iterduꝫ ōia ſil'frigunt̄.⁊ ualēt multuꝫ.qꝛ cepe ipꝫ ⁊ cū aceto uel ſolū comeſtū appetitū ultra modū īcitat:immo trite ⁊ olfate idē faciunt.ut Raſ.q̄nto ꝯtinētis ait. Et ideꝫ facit porruꝫ Raſ.almanſ.⁊ ruta quoquomō ſumat̄. Ex amigdal'uel nucibꝰ pipe uel.ʒʒ.et aleo fit ruſticoꝝ ſapor ⁊ aliq̄n cū molicie pāis ipꝫ quoq̄ūt.moſtarda ēt ī iſto cāu ualet maxime.ſi ꝑ ꝑ̄ius ſinapis ī aceto remolita fuerit.qꝛ rōne aceti appetitū multū fortiꝰ īcitat. ⁊ pariter ſemē.eruſce ſepiꝰ preꝑat̄. Radix itē raffani ſilueſtris piſtata cū aceto atqꝫ cū carnium brodio diſtēperata ē ſapor optimꝰ appetitum mortuū mirabil'r ſuſcitās.⁊ ē ſalſa iudeoꝝ. Et iſta ſalſam̄ta cū ꝫedoaria roremarino aſſo pāe ⁊ aceto mirabil'r ad īcitādū appetitū ualēt ut Et h̄ de ſaporibꝰ ſiue ſalſamētis ī ablatiōe ſiue diminutiōe appetitꝰ maxīe ꝯferētibꝰ ſiue a frigida ſiue a cā calida fuerit finem eē uolo.

Fercula deſcriberē.ſꝫ cuiqꝫ ſatis nota ſunt q nō īm q̄ꝫtū ſalſamētum ſiue ſapores.noſtrū ad ꝓpoſitum faciunt hic. Quantum ad potū uina omnia dulcia ſunt uitanda.et ī cā calida

uinū medij coloris dabis ad aliquales acerbi
tatē poti⁹ ꝙ̄ dulcedinē declinās. ⁊ erit ſm ei⁹
ꝑotētiā limphatū. Et qdā ī robuſtis acetū cū
aq̄ frigida potatū laudāt. in frigida v̄o uinū ꝓ
be aureū coloris bōi atq3 ſaporis ō quo ſine
aq̄ paticēs bibat. S3 amō ad medicinalia ꝯde
ſcēdo. ⁊ huic capl'o finē impono.

¶ Capᵐ. ix de cura deiectiōis appetit⁹ calidi
tate exñte in cā.

A D medicinalia nō ſolutiua āmō ueni
endū ē. quoꝝ aliqua ab extra aliqua
ab itra ſunt approximanda ūt eis aliqs. ordo
adhibeat̄. Prio q̄ ab ītra ꝯueniūt deſcribent̄
Ex ꝯueniētib⁹ ī cā calida ē ſirup⁹ ō granatis
acetoſus de ſucco acetoſe de limōib⁹ ō ribes
de pomis acetoſis odoriferis de acetoſitate
cit̄. de agreſta de ꝑciſcis quez ſic facito. Acci
pe ſuccū ꝑſicoꝝ q̄ adhuc ꝑfectā ꝯmaturationē
nō ꝯtingūt. ⁊ ad ꝯſumptionez medietatis bu
liat. et reſidentia fcā de eo lib. ij. accipies. uini
āt granatoꝝ muzoꝝ. lib. ß. zuchri lib. i. ß. fiat
ſirup⁹ cū modico ligni aloes arōatizet̄. Mul
ti ſunt ſirupi ad ħ ꝓpoſitū faciētes et iſto q in
hoc caſu plurimū ualet utere. ℞. ſucci pomo
rū acetoſoꝝ redolētiū ſucci acetoſe reſidētia
fcā añ. lb. ß. zuchari. lib. ij. ß. clarificet̄. ⁊. ℥. ii.
aceti ſqlitici cū comiſce: ⁊ fiat ſirup⁹. Miua
āt citonioꝝ cū zucha. et ſine ſpēb⁹ fcā in iſto
caſu multū ualet. Sirup⁹ ali⁹ ſumme ualēs ac
ſucci pomoꝝ redolētiū acetoſoꝝ. lib. ij. ſucci
citonioꝝ acetoſitatis citri uel citrāguli uel li
monis añ. lb. i. aceti uini lib. ß. prunoꝝ nume
ro cētū quatuor ſeminū frigidoꝝ cōium mun
datoꝝ. ℥. iij. ꝯtundant̄. ⁊ poſtea ōia ad tertie
ꝑtis ꝯſumptionē dequoquāt̄ colent̄. ⁊ cū. lb.
ij. zucc. fiat ſirup⁹ cu3 ſandal' citrinis uel ligni
aloes aromatizat⁹. Raſ. qnto almāſ. uel cōti
nentis hūc ſumme laudat. Abſinthiū ī aceto
forti buliat colet̄. de q̄ acci. lib. i. aq̄ bōi fōtis
uel putei lib. ij. zuc. lib. i. ß. fiat ſirup⁹. amar⁹
ē ⁊ nō ualde. ſ3 ut expt⁹ ſum appetitū mirabl'r
reſtaurat. Aliud eiuſdē v̄tutis ac. ſucci' ēdiuie
depurati. lb. ij. aceti lib. v. zuc. lib. i. ß. fiat ſiru
pus. Tl'is ſirupoꝝ uſus fit ꝑ duas ho. añ cibū
℥. ij. exhibeat̄. ⁊ ſil'ib⁹ addere potes aq̄ ēdiuie
acetoſe uel aq̄ ſimplicis. ℥. iiij. q2 forſitan gu
ſtui gratis reddet̄. Nec uerere ī cāu iſto aquā
ſimplicē poſſe dare. moderate. n. potata appe
titū mortuū ex caliditate ꝓueniētē reſtaurat.
ut Raſ. ꝯſtātinus Aui. inqt ītellige t amē uir
tute exñte forti. In ꝯualeſcētib⁹ v̄o ⁊ exñtib⁹
caloris debilis ex aq̄ frigide potatōe calor ex
tīgui facile poſſet. ⁊ ꝑcipue ſi ī magna quanti
tate ſumeret̄. ut inqt Aui. q ī ħ caſu uult ꝙ in
ieiunio bucellā pāis aſſaz ⁊ ī aq̄ frigida īfuſā
febricitātib⁹ dare appetitū mirabl'r īcitat. Et
q2 caliditas appetitū pl⁹ deijcit ꝙ̄ frigiditas
mō cetera ſint paria aq̄ potatio magis appeti
tū īcitat ꝙ̄ uini. Raſ. qnto ꝯtinētis. Et ex con
fectiōib⁹ amarenata cū zuc. thabarez et fcā cō
uenit uel ſucco citonioꝝ fcā reſidētia. lb. iij. ac
cipias aceti uini al. ℥. vi. poſtea miſce grana li
gni aloes. ʒ. i. ⁊ dū ē frigidū gra. iiij. muſci cu3
cis pōe cāphorꝫ. g. vi. et fiat ꝯfectio ī morſell'.
uel accipe carniū ꝑſicoꝝ q̄ nō ſūt ualde mat̄a
lib. ii. et ipſoꝝ ſucci reſidētia fcā lib. i. zuc. lib.
i. uini granā. qūoquant̄ ōia ſil' debite ⁊ in for
ma diaciton itē reducat̄. uel al'r ꝑut libet con
fectio fiat. Da añ cibū ꝑ ho. duas. ℥. ß. ⁊ ſi lib3
cinamomi electi cū eo poteris cōmiſcere ⁊ ꝑſi
coꝝ loco poteris ponere poma acetoſa que tñ
ſint redolētia. uel hāc fac ꝯfectionē q̄ accipit
cānē citonioꝝ. lib. ij. pomoꝝ acetoſoꝝ pirorū
ponticoꝝ añ. lib. i. per ſe qōlibet ī aceto forti
et agreſta dequoquat̄ et hīc ultīa ꝯtritiōe con
terat̄. cū qbus lib. ij. ß. zucc. thaberzet miſce ⁊
ſil' ōia cū facilitate dequoquant̄. et cū īcipit ī
frigidari ciamomi electi pl'uerizati. ℥. ß. gari.
et ligni aloes añ. ʒ. i. cū eis miſce ⁊ ī forā diaci
tonitē fiac ꝯfectio. Raſis qnto almanſ. facere
ſic docet. ℞. carniū citonioꝝ atq3 pomoꝝ re
dolētiū añ. lib. i. ß. zuc. ꝙ̄tū ſufficit. et fiat elec
tuariū cū quo ligni aloes. ℥. ß. et maſtic. ʒ. vi.
miſce ⁊ utere. Puluis ad ħ ꝓpoſitū faciēs. ℞.
cinamomi electi a cortice ſuꝑiori mūdati. ʒ. ij
coraloꝝ ru. roſ. rub. añ. ʒ. ß. macis gariofiloꝝ
añ. ℈. i. peliculaꝝ uētriū gallinaꝝ ꝑparataru3
℥. ß. zuc. al. ℥. i. ß. fiat puluis. de quo ī pn. paſt⁹
ſuꝑ aſſo pane ī uino bono remolito ī pn° pa
ſtus exhibeas. Mri cōiter praticātes ī cā cali
da dicrodon abbat̄. utunt̄. et ī cā frigida aro
maticon roſ. ſemꝑ exhibēt. et me q ſemꝑ pre
ſcriptis utor magna cū arogātia uituperat̄ co
nant̄. Sed qd de eis aliud dicā niſi ꝙ ī bñdi
cēdo et ī meli⁹ faciendo altiſſim⁹ eos dirigat.
Et ħ de medicinis ī deſtructiōe appetit⁹ ſiue
diminutiōe q̄ ī cā calida ab int⁹ ſumpta maxi
me ualēt.

¶ Capᵐ. x. de cura deiectiōis ap
tit⁹ ⁊ ablatōis ⁊ diminutōis f̄ritate ī ca exñte

D Eiectōe appetit⁹ ⁊ ablatiōe uel dimi
nutiōe ī cā frigida maxīe cōueniens
accipe abſinthi. M. i. calamēti mōta

ni melisse mēte origani an̄. M. ß. anisi. ʒ. iij. sg
nanti. ʒ. ij. ꝯquassent. ꝛ fiat decoctio. de q̄ pati
ens. ℥. iiij. uel. v. calida accipiat in aurora. et in
ea de zuccaro ꝓ libito pōat. ꝛ si libet ex ea cū
zucharo sirupū facere posses. cuius dosis sit
℥. ij. cum. ℥. iiij. sublimationis aq̄ camomille.
hec nāq̧ aq̄ camomille sup ōes alias sublima
tas aq̄s i casu isto ꝓualet. ut iā lōga expientia
expertū ē. ꝛ inter alios sirupos sirupꝰ de ab
sinthio obtinet ꝑncipatū ꝫ ualet. Itē sirupꝰ de
eupatorio. Sꝫ ꝙ nūq̄ me fefellit ē melicratū
qđ i descriptiōe sirupoꝝ Mes. descripsit qđ
ut illic describit utere. de quo cū ustl'lata bu
cella pāis i eo remolita i pnᵒ pastus. ℥. iiij. da
bis. Uel facias sic. ꝛ ē quo ego cōiter utoꝛ bo
ni uini odoriferi. lib. iij. acci. zucc. al. ℥. viij. et
cū. ℥. ß. cinamomi aliquātulū ꝯquassati ꝯditū
cū saculo satis dēso excolatū facias tam per
Mes. q̄ ꝙ nūc scriptuꝫ uocat claretum siue
stl'ladia a uulgꝰribꝰ cōiter appellat. et ex con
fectiōibꝰ ualet aromaticū roß. descriptiōe ga
brielꝰ ual descriptiōe cōi ul' aromaticū gario
filatū ualet. Itē electuariū de gēmis electum
de aromatibꝰ ꝯfectio đ xilo aloes. electuariū
de citro ꝯfectio de cinamomo diaterion pipe
reon diagalāga diacitonitē cū spēbꝰ ꝛ melle.
Et si i aurora metridati fini' cū uino albo. ʒ. ij.
exhibueris ualet multū. Cōfectio magralis i
h casu multū ualēs accipe uini citonioꝝ mellꝰ
despūati an̄ lib. i. zuc. ℥. viij. aceti uini albi. ℥.
iiij. quoq̄nt debite qbꝰ adde cinamomi electi
℥. ß. ʒʒ. ʒ. ij. pipis nigri. ʒ. i. fiat ꝯfectio dos ē
ad qnātitatē castanee ꝑ horā an̄ pastū. Uel ac
cipe carniū citonioꝝ q̄ i igne cocta sunt mellꝰ
despūati lib. i. ß. zucc. lb. ß. sil' cū facilitate quo
q̄nt cū qbꝰ postea misce cinamomi electi. ʒ. iij.
cardaōmi pipis nigri an̄. ʒ. i. i formā diacitoni
tē ꝯfectio fiat. Aliq poma i aceto dequoq fa
ciūtaictes ꝙ ex elixatiōe tali quādā acetosita
te acgrūt ꝑ quā i organo gustus meliꝰ multo
iprimit. et tu facias si libet. Uel sic. ꝛ ē Aui.
cū corticibꝰ acetosa granata terant. ꝛ đ succo
ptē unā ccipe succi mēte ptē mediā mellꝰ uel
zucc. ptē. ß. tm̄ ista sil' q̄quant ꝙ bonā formaꝫ
hēant. ꝛ i hieme coclear unū dabis. ꝛ si parūꝫ
cinamomi galāge cardamomi granoꝝ ꝑadisi
ꝛ taliū pulucrizatoꝝ adhuc ꝓualet. In h casu
ꝯuenictes pl'es sunt trocisci de roß. de cipero
de absinthio ꝛ de ligno aloes. Mes. distictio
ne. ix. de sulfuf ibidē descriptis ualet sulfuf
de ligno aloes ꝛ sulfuf aromaticū. Ex his cōi

ter fit puluis quē ꝑ ho. duas an̄ cibū cū optio
cinamomo dabis. Ego āt his q hos pulueres
sumētes nimiū fastidiunt aliqn̄ ex eis cū zuc
caro ꝯfectionē sic fieri facio. qđ tu quoque si
libet fieri facito puluis mirabil'r appetitum
mortuū icitās. ℞. cinamomi electi a cortice su
periori mūdati. ʒ. ii. galāge cinamomi an̄. ℈. ij.
ligni aloes grana pipis nigri pipis lōgi coralo
rū rub. subtilissime tritoꝝ an̄. ʒ. ß. pellicularū
uētriū gallinaꝝ. ℥. ß. zucc. al. ℥. ij. ß. fiat puluis
quo sup ustulato pāe i uino remolito utere i
pnᵒ pastus. Aui. t maꝝ laudabat aq̄s i cāu isto
potui dādas ꝑ q̄s aq̄s minerales intelligit ne
scio q̄les v̄tutes i ptibꝰ Aui. aq̄ iste hēant. Sꝫ
nr̄is i ptibꝰ a bononiēsibꝰ aq̄ de la porreta cō
mēdāt plurimū. illic ego fui. sꝫ nūq̄ effectꝰ ꝑ
eos descriptos fieri uidi qꝛ mlꝰto plures mo
riebāt q̄ liberarent. In Aeqs āt ciuitate mar
chionatꝰ mōtisferrati balnea mirabilia sūt q̄ꝝ
potata aq̄ i h casu ut lōga expiētia didici ua
let. ꝛ tu illuc uade si libet. Multa tn̄ h ꝑfice
rēt q̄ ꝑ pzīꝰfiēda eēnt. q̄ hic narrare nimis lon
gū eēt. sꝫ i quodā tractatu quē de balneis com
posui ordiate cōpies. ad quē si opꝰ ē recurre.
ꝛ ꝑ hec pn̄ti capᵒ finē ipono.

¶ Capᵐ undecimū de cura ablatiōis uel di
minutiōis appetitꝰ.

Fomētatio q̄ i cā calida accipit roß.
ru. Mi. absinthij succi ēdiuie portu
lace uiolaꝝ solatri uirge pastoris an̄. M. i. sā.
ru. ꝛ citri se. coriādrioꝝ berberis se. alkekēgi
an̄. ʒ. i. ß. ꝯquassent. ꝛ i tribꝰ ptibꝰ aq̄ ꝛ q̄rta ꝑ
te aceti fiat coctio. i q̄ lana uel filtrū ifundat.
ꝛ ꝑ duas uel tres hor. an̄ cibū stomacū fomen
tabis. Fomētatio q̄qꝫ ex lana succida i aceto
ꝛ oleo ro. bulita multū ualet. amota spongia
filtro uel lanā ex ceroto sandalino stomacuꝫ
inunge. Uel h unguēto utere qđ accipit olei
ro. olei citonioꝝ. olei de absinthio an̄. ℥. ß. san
daloꝝ ōiuꝫ coraloꝝ ru. se. coriādroꝝ pzpato
rū ac roß. ru. an̄. ℈. j. cere paꝝ. ꝛ fiat unguētū.
cū quo aceti paꝝ icorporet. Aliud itē i isto ca
su summe ualēs. ℞. olei citonioꝝ. olei ro. an̄.
℥. i. ß. pulueris roß. berberis spodij sādaloꝝ
citri se. coriādroꝝ ꝑparatoꝝ. coraloꝝ ru. an̄. ℈.
ij. cere paꝝ. ꝛ fiat unguētū qđ uicibꝰ aliq̄t cuꝫ
aceto forte lauet. Emplastrū i h casu summe
ualens accipe sandalorum ōiuꝫ. se. mirtorum
spodij se. citoniorum anna. ʒ. ß. ro. rube. ʒ. vi.
coraloꝝ rub. ʒ. i. cum succo citonioꝝ addēdo
paꝝ aceti cū modico aq̄ ro. fiat ad moduꝫ em

plastri·qđ p duas uel tres horas añ cibũ sup
stomacũ pone ⁊ õia debẽt añ assumptionẽ ei
bi remoueri· Alig uinũ citõiorꝝ cũ oleo ro·ad
dẽdo ꝯ acetositate citri parꝝ sil' bulir faciũt·⁊
lana succida imissa ul' flitro stõac⁹ ut ẽ fomẽ
tet· In cã frida acci· absithii·M·i·mẽte ab
rotani maiorãc calamenti·oximi gariofilati
nasi'ciꝫ añ·M·ß·cimini amcos anisi cipi añ·ʒ
iij·calãi aro·nuc·mu·gariofil'·añ·ʒ·i·ß·ex his
oib⁹ ul' ex his plurib⁹ ꝯqĩsatis ꝯcoctio ĩ uino
fiat ⁊ cũ filtro spõgia ãt succida lana expssa ⁊
bñ calida p duas l' tres horas añ cibũ stoma⁹
fomẽtet·Et ꝫ doctrinã Aui·iꝫ·tertii capitulo
de debilitate stõaci·Q ꝯ fomẽtatiões empla
stra unguẽta cũ stõaco approximãtur debẽt ẽẽ
calida· Qr ingt ut emplastra et unguẽta qñ
nolũt ex eis ꝯfortationẽ stõaci ꝯfortãt· Et h⁹
in dispositõe stõaci frgidi est maxime ĩtelligẽ
dũ·Fomẽtatiõe fcã ex ĩfrascripto unguẽto fi
at inũctio q accipit olei ꝯ spica·ʒ·i·ß·olei ma
sticini olei de absintio añ·ʒ·i·uini decoctiõis
absinthij ĩ ea fõtiter expsi·ʒ·iiij·siml' ad uini
ꝯsũptõeꝫ buliãt ⁊ adita cera ĩfrascriptos pul
ueres sil' misce·s·aloes·ʒ·i·ß·gal'·mu·acos gari·
mẽte sicce calãi aro·añ·ʒ·i·ligni aloes·℈·ij·fiat
unguẽtũ q̃ fomẽtatiõe facta utet·Et alij ex mẽ
ta absithio et oxio gariofolato cũ ros·amcos
gari·ciamomo bulitis ĩ uĩo utsupra fomẽtatõ
nes faciũt·et successiue untionẽ uel facias sic.
Accipe mẽte absithij ro·ru·añ·M·i·olibani
masticis gal'·mu·calãi aro·balaustiarꝝ añ·ʒ·ß·
et ĩ uĩo decoc⁹ fiat sũcci citõiorꝝ parꝝ addẽdo
de qua postea stõac⁹ fomẽtet·Dehinc uero ex
unguẽto ĩfrascripto fiat ĩunctio q accidit ol'·
nardini·ʒ·i·ß·ol'i ꝯ mastice·ʒ·i·pl'ueris masti·
ʒ·ij·calãi aro·galãge gal'·mu·cinãomi añ·ʒ·i·
ligni aloes nucis musca·añ·ʒ·ß·cũ modico ce
re fiat unguẽtũ Ul' facias sic·℞·ol'i ꝯ spica ʒ·
·iij·ol'i citõiorꝝ ol'i masticis·añ·ʒ·i·ß·absithij·
mẽte añ·M·i·gal'·mu·calãi arõatici nuc·mu·
gariofilorꝝ añ·ʒ·ß·ꝯquassentur buliãt ĩ uino
optĩo de q̃ fiat expsio leuis·⁊ de ista expsiõe
accipe·ʒ·vi·⁊ cũ ol'is sũprascriptis bulliãt ad
ꝯsũptionẽ et ĩ tali lanã l' filtrũ ĩfũde ⁊ stõaco
suppõe Fomẽtatõ expta q̃ cõuenit utor ℞·suc
ci mẽte libr·i·aceti uini citõiorꝝ ʒ·iij·gariõ·ʒ·
ß·masti·ʒ·iij·ligni aloes ʒ·i·gal'·musc·calãi aro
matici añ·ʒ·ij·parꝝ siml' buliãt et ĩ cã buccellaꝫ
pãnis assã ĩmer ge calidã et p duas horas añ
cibũ stõaco calidũ applicabis·et est ꝯtinuãda
qꝛ mirabilẽ effectũ ĩ hoc casu pducit Cerotũ
ad h̃ ppositũ faciẽs·℞·cere citrine laudãi añ·
ʒ·ij·masti·ʒ·iij·ß·picis naual'·ʒ·i·ß·gal'·mu·ʒ·
iij·gari·calãi arõatici añ·ʒ·i·ß·ꝯ pistello calido
uel ista simul calefaciẽdo fiat cerotũ de q̃ sup
aluta ĩ scuti fõma extẽsa suppõe· Cerotũ iteꝫ
Gal'·uitia stõaci emẽdãs plurimũ quoqꝫ ualꝫ
Cerotũ alexãdrinũ Mes·ualꝫ ẽt emplastruꝫ
tale q accipit absithij mẽte añ·M·iij·buliãt ĩ
uĩo optĩo de hĩc fortiter pistẽtur cũ qb⁹ mis
ce masticis ciamõi ꝫedoarie galãge gariofilo
rũ calãi arõatici añ·ʒ·iij·ligni aloes·ʒ·i·et ex
istis mistis stõac⁹ ẽplastret· Qr si eũ ĩpiguar
libꝫ de oleo nardĩo ad sufficiẽtiã pone In h̃
ablatiõis ⁊ dimĩutiõis appetit⁹ cura finitur.

Capm·xij·qd sit appetit⁹ corrupt⁹·q̃ q̃qꝫ
et quot sint eius cãe.

Appetit⁹ corrupt⁹ ẽ appetit⁹ p quẽ enor
mia iterdum appetunt·et q̃ humane
spei oĩo sunt ĩcõueniẽtia·ut sunt arance cimi
ces carbõcs lutuꝫ gipsuꝫ creta cineres uitrũ
tartarꝝ testularꝝ frustra lateres ⁊ sil'ia· Et ĩter
duꝫ alia q̃ nõ sunt hũanis ꝯsueta·ut sũt pisces
crudi carnes crude·case⁹ putrid⁹·fruc⁹ ĩma
turi ⁊ sil'ia·Et talis appetit⁹ corrupt⁹ duplici
ṽtute põt puenire·Quidã a ṽtute ĩteriori sẽ
sitiua q̃ ṽtutẽ appetitiuã tal'r ordĩat ut hunc
cibuꝫ ⁊ si corrupt⁹ ⁊ ĩcõsuet⁹ fuerit appetat·⁊
aliuꝫ ṽo q̃uis sit bon⁹ renuat·⁊ h⁹ sepe ĩ melã
colicis ⁊ maniacis expimur· qꝛ p corruptionẽ
estimatiue iudicãt h̃ ẽẽ renuẽduꝫ qđ bonuꝫ ẽ
q̃uis ĩ ore stõaci nullus sit defect⁹·⁊ de tali
nõ ẽ hic ꝯmo·Ali⁹ cui⁹ cã sunt hũores corrup
ti ĩ stomaco exñtes uel ĩ ci⁹ uilis ĩfiltrati ⁊ p
cipue ĩ ore ci⁹·uel uapores corrupti ĩ ipm os
stõaci aliunde puenientes·⁊ de tali hic ẽ ꝯmo
q sepe mĺ'ierib⁹ accidit pgnãtib⁹ usqꝫ ad mẽsẽ
tertiuꝫ. Et illis iterꝝ q̃rꝝ emoroides menstrua
flux⁹ sãguis nariuꝫ seu alia ꝯsueta euacuatio
retinet·tales·n·retẽte materie plerũqꝫ corrũ
punt·⁊ sua maligna q̃litate organuꝫ gust⁹ ĩfi
ciunt·⁊ tunc ista irrõnabil'r appetitũ ipꝫ incli
nãt plerũqꝫ quoqꝫ a male uiuẽtib⁹ accidit·
ut puellis pueris ⁊ sil'ib⁹ q cibis facil' corrup
tiõis utunt·Appetit⁹ iteꝫ iste a ml'ia pp opila
tionẽ splenis aut ci⁹ attractiue debilitatẽ acci
dit·si tunc·s·corrumpat et putrefiat·⁊ pꝫ qd
sit appetit⁹ corrupt⁹·q̃ q̃qꝫ·⁊ q̃t sint ci⁹ cãe.

Capm·iꝫm·de signis demõstratiuis cãrꝝ iducẽ
tiũ appetitũ corruptũ·ĩ q̃ disputatiue pcedit

Egritudo illa satis maĩfestat·⁊ sic de
causarũ signis soluꝫ dicenduꝫ erit

de quibus omnes quos ipe auctores uidi in hoc conueniūt scil3 q̄ð ex natura rei appetite talia signa nobis sunt manifesta. Sūt tñ inter se discordes. Quidā uolunt habētē appetitū corruptū appetere silīa. alii vo ɔtraria. Dicūt nāq3 pmi q̄ si tales appetūt sicca hūor siccus erit i cā. s. melācolic⁹. ⁊ si appetūt acetosa. acetosus siue acetosū flegma. aut melācolia non natalis ul' acris siue acetosa. ⁊ si horribilia appetunt ut cimices ⁊ carbōes ⁊c. h ab. ipsorū humor horribili corruptiōe ꝓuenit. ⁊ sic ɔcedunt q̄ tales semp silīa appetūt. uer a colera et a sanguīe id fieri nō putāt. cū isti respectu flegmatis et melācolie corruptiōi sint maxie rebelles. Auic. n. i3. tcecu cap° de mō significationis dispositionū stomaci ingt. nō ipedit digestionē colera. Colere. n. ꝓprietas nota ē ut digestionē ꝓhibeat ꝓhibitōe destructoria aut diminutoria aut faciēte cruditatē. imo qñq3 corrūpit eā. S3 melācolie ꝓprietas ē ut ꝓhibeat digōnem ⁊ corrūpat eā sil'. ⁊ flegma decliuius ē ipsa ad corruptionē. Et sic ɔcludunt ab eis duob⁹ humorib⁹ solū corruptionē appetit⁹ fieri posse. Cū āt hūores isti frigidi sint. et i eis corruptio semp extraneā hūiditatē faciat auctores signa dimittētes ad curam ueniūt. ⁊ medicamia ōia ad calidū ⁊ siccum declinātia ordināt ut p3. S3 dicentes tales semp ɔ̄ria appetere i scđo tegni doctrina Gal. sequnt. Di sēperātie ingt nō natales stomaci i hoc differunt. q2 ɔtraria et nō silīa quēadmodu3 natales. Et Aui. allegato ca° si stomac⁹ ingt piguia illic ē stipticitas ⁊ siccitas ⁊ spissitudo. ⁊ si natura declinat ad frigida. tūc illic ē caliditas. Et si appetit res calidas. tūc illic ē frigiditas et si appetit' icisiua acetosa acuta. tūc illic est humor uiscosus. ex quib⁹ de mēte istor p3 q̄ liter glibet appetit⁹ p̄ternatal'r disposit⁹ semper fert ad ɔtraria. ex q̄ stomacus i qlibet dispositiōe remouēda fuerit ɔtraria semp appetit. Siue illa dispositio fuerit natalis. ut i siti et fame natali siue p̄ter natura3 ut de corruptione appetit⁹. Nā in natali siti a calido ⁊ sicco qdā cātur tristis sensatio. ꝑ cui⁹ remotiōe cibaria semp appetit siue illa uirtual'r seu formaliter sint frigida et humida. Jō Auic. ỹ° de aīa. Sitis iquit ē appetit⁹. frigidi et humidi. Et si stomac⁹ sitiēs natal'r calidus fuerit ⁊ sicc⁹ ꝑ remotiōe isti⁹ tristis sensatiōis a calido ⁊ sicco cāta frigida formal'r appetit et humida ꝑ sui tñ ɔseruatiōe calida uirtual'r appetit et sicca. q2 q̄libet natalis cōplexio semp illa appetit p q̄ sit apta maxīe illa sua natalis cōplexio ɔfuari. S3 si i stomaco p̄ternatal'r alterato fuerit dispo° frigida ⁊ hūida. vbigra ⁊ fuerit sitiēs esto ꝑ ista remouēda tristi sensatiōe i siti tm formal'r frigida appetit ⁊ hūida uirtual'r tñ ꝑ remotiōe illi⁹ dispōnis p̄ter naturā q̄ ē frigida ⁊ humida ut suppono calida v̄tual'r appetit ⁊ sicca. ⁊ p ɔ̄ns ɔtraria ⁊ q̄ðlibet mēbrū p̄ternatal'r dispositū appetit nataliter remouere dispōe3 p̄ternaturā i eo exñtē q̄ð nō fit nisi p ɔtraria. Et Aui. i ca° de corruptione appetit⁹. Qñ i stomaco iqt aggregatur hūor mal⁹ diuersus assueto. i q̄litate sua tunc reqrit aliud ɔtrariū. Jsta tñ contrarietas pōt eē i q̄litatib⁹ māifestis sicut i mala ɔplexione uehemēti calida appetit stomac⁹ uehementer frigida icōsueta. ut glaciē niuē aut inocculta ꝓprietate. sicut hñs materiā humidā corruptā determiate nocētē non appetit q̄ðcūq3 sic cum s3 determinatū siccū ut carbōes et cretā. Uñ cap° q̄ supra ingt Aui. Quapp accidit i q busdā appetit⁹ luti. imo carbonū terre et gipsi ⁊ rer huiusmōi generis pp q̄litatē q̄ ē i eis exsiccātē et icidentē cōtraria q̄litati hūor. et pp h p3 ad eos rñsio q uolunt q̄ ex appetitu corrupto patiētes sēp silīa appetūt. q2 hñtes hūores acetosos acetosa appetūt. Dicēdū igit̄ q̄ ciuis appetāt acetosa nō ista appetūt pp similitudinē acetositatis. s3 q2 i illis ē q̄dā q̄litas uirtualis contraria qualitati illius hūoris acetosi q̄ ē talis corrupti appetit⁹ indicatiua. Et pariter dicēdū qñ tales appetūt fetida. ut sunt cimices scarabei ⁊ talia. nō. n. ad ista appetit⁹ isurgit. q2 silīa hūori illi. s. q2 i se forsan quādā hñt uirtutē directiuā illi⁹ corrupti humoris eductiuā uel aliquā aliā māifestā ul' occultā q̄litatē illi humori ɔtrariā. et sic non ualet hoc argumētū iducēs hñē appetitū corruptum ⁊ acetosum flā igit̄ patiēs appetit acetosa rōne q̄ sunt silīa. s3 q2 i se hñt qualitatē opposită q̄litati i hūore illo exñti q̄ ē istu3 corruptū appetitū efficiēs. Quare nō sunt tñ hi uiri bōi uituperādi q corruptū appetitū hñtes appetere silīa dicūt. q2 hi supponūt eos i latitudine sāitatis existere. S3 appetit⁹ sanor i conseruatiōe ipsor ordināt g° tales appetere debent similia ⁊ nō contraria. cum conseruatio fiat per similia. ¶ Quidam dicunt q̄ melancolia a natura ad os stomaci missam ut ipsu3 ad appetitū confortet qñq3 cum īnutat. et facit

ipsu3 a natura propria egredi. et quia talis ut
uolūt.est distēperātia naturalis ideo appetūt
et causam quare inconsueta appetunt et corru
pta esse dicunt. quia humor iste tale appeti
tum inducens est corruptus. quamuis extra
sanitatis latitudinem nō dicat. Et dicūt item
ꝙ medic⁹ tanꝗ pratic⁹ sensitiu⁹ ē artifex q ex
his solum sup dispōnes egritudinum arguit
quas maxime sensib⁹ dephendit. et sic cōphen
hendentes acetosa tales appetere qb⁹ ex ace
toso flegmate appetit⁹ corrupt⁹ īducit. conclu
dunt silia ipm appetere. Nō.n. pratic⁹ īquātū
pratic⁹ ē d3 inuestigare. an ī acetosa re appeti
ta sit aliqua uirtualis qualitas q̄ qualitati in
humore illo exñti ꝯtraria. s3 theoric⁹ potius.
Et sic ego dñis theoricis relinqns hāc diffini
tionē ipsoꝝ bōa pace ad demōstratiua huius
egritudinis signa ꝯdescēdā. Quis nri ueteres
ponere talia noluerit. S3 cu3 passio hec iter
dū cū siccis īterdū cū humidis qñq3 cum cali
dis et nōnunꝗ cū frigidis societ quoꝝ ex cau
sa cura multiplr uariet. ī paucis tñ ista demō
stratiua signa ꝯstringā. Appetitus itaq3 incli
nans ad sicca ut sunt carbōes lutum et silia ab
humido humore cātur. in se tñ quādā uirtu
tē occultā hñs p quā ad incōsueta illa fertur
S3 si dispositio ista appetitū corruptu3 effici
ens cū humorib⁹ calidis sit ꝯiuncta cognosce
res. q2 ibi sitis adest ītensa grādis estuatio et
fumose eructuatiōes a frigidis iuuat. et cali
dis nocet. Quia si cōplexio etas regio tps an
ni pcedēs regimē et talia sup ipsoꝝ calidoꝝ ge
nerationē attestant. certior multo fies cū q̄ ad
acria et acetosa semp appetit⁹ īclinabit. Si vō
ad dulcia unctuosa sicc⁹ humor et melācolic⁹.
erit in cā. et q2 dictū ē passionē hāc p ꝓprieta
tatē et cōitatē fieri posse. et per ꝓprietatē ipsa
fit ex alioꝝ humoꝝ sanitate dephēdes. Et q2
ꝯtinuus appetit⁹ iste corrupt⁹ aderit. ab alijs
tñ mēbris ꝯtinuis nō erit. sed qescit īterdum
si āt alioꝝ mēbroꝝ uitio fiat. ut splenis matri
cis cerebri uel mēbri alterius ex signis talis
mēbri discrasiā significātib⁹ argues. His itaq̄
signis demōstratiuis pauculis ꝯtent⁹ capitu
lo huic finem impono.

Capm quartūdecimū de signis ꝓnosticis corrupti appetitus.

Ad cimices carbōes araneas et talia
inclinat⁹ appetit⁹ ceteris ē deterior.
magnā.n. in humorib⁹ corruptionē ee signifi
cat q̄ spēi humāe totalr ꝯtrariat. quare timē
dū ē ne ī talē uenenositatē mutetur. q̄ subito
patientē3 īterficiat. post hoc ī minori malicia
ē si ad aliud excitatū. et sic cū appetit⁹ talis in
clinet ad carbones lutū et silia. et ad hoc mi
nus malum si ad acetosa declinauerit. Teste
Auic. cap° de corruptione appetit⁹. Si itē ta
lis appetit⁹ diu durauerit pānos et alias cu
tis infectiōes īducet. Rasis āt nono ꝯtinentis
lutū et silia stomacū grauāt et digestione3 im
pediunt. q2 ex eis corrupti humores fiunt. pp
qd nonnunꝗ uermes generant. Et tñ cum nō
sint apta ad mēbra nutriēda opilatiōes faciūt
et sic sunt cā egritudinū cronicaꝝ. Et si pp cru
ditatē illoꝝ humoꝝ uel pp malā aliquā quali
tetem ī eis exñtem cū ad nutritionē sint inep
ti mēbra eos respuūt ad ꝯcauitates uētris tā
ꝗ nutritioni inutiles trāsmissi idrope3 effici
unt. Et h ō signis ꝓnosticis corrupti appetit⁹

Capm decimūquintū de cognitione et cura in generali corrupti appetit⁹.

In cura appetit⁹ corrupti qs humor
peccās in cā fuerit ꝯsiderandū erit.
in cui⁹ cognitionē facile deuenies si
cut in precedēti caplo dictū fuerit ea ad q̄ ta
lis appetit⁹ īclinat diligēter obserues. q2 fri
gidus humor atq3 uiscos⁹ ad acria atq3 salsa
appetitū inclinat/calidus ad acetosa semp. sic
cus uero ad unctuosa. Sed si qlibet humor p
uomitū educi pōt nihil supra. Sed qualiter
fiendū sit te septimū capm supra docebit. et si
hoc fieri neqat qualr colera digerēda educē
da quoq3 et flā itē predictu3 capm te docebit
ad plenū. Sed de mlia illic nulla fcā ē mentio
cū ea poti⁹ appetitum adaugeat ꝗ diminuat
Iō si ad ei⁹ digōnem deuenire necesse sit. Ac
cipe oximell simp. ℥. iij. aq̄ buglose. aq̄ scolo
pēdrie lupulloꝝ añ. ℥. ij. clarificet p duab⁹ ui
cib⁹ cū cū optimo cinamomo aromatizādo.
ul accipe oximellis simp. ℥. i. sirupi de epithi
mo. ℥. i. et prescriptis aquis ut supra aroma
tizādo clarificet. magis tñ appropriat⁹ ē siru
pus iste qui accipit scolopendrie sticados flo
rum lupulloꝝ. boraginis buglose uiolaru3 ca
medreos capilloꝝ ue. añ. M. i. radicis apij fe
niculi et spargy añ. M. ß. passulaꝝ. ℥. i. ß. sene
℥. i. i. passulaꝝ. ʒ. vi. fiat decoctio. ī cuius fine
adde epithimi. M. i. ß. collata decoctiōe cum
lib. i. zuchari uel mellis. lib. ß. et aceti passula
ti. ℥. iiij. fiat sirupus cum optimo cinamomo
aromatizat⁹ de quo lōgo tēpore dabis. ℥. iiij.
ß. p uice. Et si fuerit debite coctus de eo. ℥. ij.

recipies aquaꝝ buglose scolopẽdrie ⁊ lupu
loꝝ an. ℥. i. ⁊ ꝑ una uice dabis. toties reiterã
do ꝙ tibi materia digesta uideat̃ ꝑ qua educẽ
da. accipe cassie nouiter extracte. ℥. i. uel ma
ne. ℥. ii. ꝯfectiõis hacc. ʒ. iii. syrupi uio. ℥. i. oia
illa cũ decoctiõe ĩfrascripta dissolues. q̃ acci
pit floꝝ boraginis buglose uio. capilloꝝ ue.
caẽdreos scolopẽdrie sticados an. M. i. ligri
tie passulaꝝ an. ℥. i. fiat decoctio. In fine ad
dat̃ epithimi. M. i. cui⁹ q̃titate debita supra
scriptas res dissolue ⁊ fiat potus in pill'aꝝ fo
ma. ʒ. i. pill'aꝝ indaꝝ uel fumi terre nicolai daz
bis uel da cũ aqua lactis. ʒ. ii. infrascripti pul
ueris que recipit folioꝝ sene. ℥. i. masticis. ʒ. i
macis croci cinamomi an. ʒ. ß. diagridij. ℈. i.
tartari. ʒ. vi. ⁊ fiat puluis. Alias in casu isto a
. ʒ. iii. usq; ad. ℥. i. de solo puluere tartari da
bã. ⁊ per optie opabat̃ qꝛ ṽo id suscipiendũ ẽ
ualde delectabile gustui quare si in suis fercu
lis ad bulliẽduz poneres. ut ẽt romani faciũt
gratissimũ gustui ferculũ redderet̃. cũ quo lu
bricũ uentrẽ tenet. Et per uoĩtuz itaq; siue ꝑ
secessuz hũore cũato qcunq; iste fuerit ad me
dicinalia ueniẽduz erit. Sȝ memoꝛ esto patien
tem tuũ in aere claro odoꝛifero collocare ⁊
qȏ oĩuz aliaꝝ rerũ nõ naturaliũ supfluitates
euitet carnes potius assas q̃ȝ elixas exhibeas
q̃ tã in cã calida q̃ȝ in cã frigida. erũt ꝫ exigẽ
tiã alterãde. ⁊ qual'r hoc fiendũ capl'm tertiũ
te ad plenũ ĩformabit. Et inter alias carnes
pullũ collũbinũ quã maxie inter saporeᷤ tñ
aiunt antiq sinapiȝ ꝑgnãtiuz appetitũ ꝑ optie
rectificare. Et idẽ facit radix siluestris raffani
cũ aceto. In pꝛĩa ṽo mensa cappares cũ aceto
cõmẽdat. Cepe itẽ cõe ⁊ cepe sqliticũ acetum
quoq; ẽt oliuas ĩmaturas cũ aqua ⁊ sale cõdi
tas. ¶ Sed cũ te capl'm octauũ habũdantẽ fa
ciat de his oĩbus his paucis cõtentis cẽ uol
ui ad reliqua medicinalia a mõ ꝯdescendẽs
qȏ in sequenti capl'o fiet. Et per hec pꝛesenti
finem impono.

¶ Capl'm decimũ sextũ de signis distinctiuis corrupti appetitus qbuscũq; hũoꝛibus in cã existentibus ⁊ cura ipsius ĩ pticulari.

Neminẽ ex auctoꝛibus nr̃is inuenio q
appetitus coꝛrupti curã oꝛdinate po
suerit. nõ mirũ itaq; si aliqui ex socijs
nostris qbus studiũ olet cum talez ad: fastidij
curã se ponũt eã secũdum doctrinã Aristo.
2° phisicoꝝ pficiunt. Nã cũ medicamen aliqꝺ
e quouis auctoꝛe laudatũ iueniũt indubie cũ
eo putant istã egritudinẽ de facto curare. Et
sicut ad pauca respicientes ut plurimũ. ad hoc
infirmũ deducũt. ut sit necessariũ cũ pꝛesbite
ris ungenduȝ ꝯmittere uos itaq; mei dilectis
simi fratres oꝛo ut operaȝ talem studio dare
uelitis. ut non a cãu. sed ꝫm debitã rõneȝ in
firmos uestros curare sciatis ad ꝑpositum
itaq; rediens. ut facilius appꝛehẽdi possit ꝫ
uarietatem cãruȝ quoq; uaria describam. Et
pꝛio si appetitus talis ad acrimonia inclinare
tur siue ad salsa ut supꝛa dictũ ẽ humoꝛ frigi
dus ⁊ hũidus erit in cã qui ꝑ uomitũ siue per
secessum ꝫm doctrinã supius positaȝ educt⁹
ante cibum fomentatio talis stomacho fiat q̃
accipit absinthij. M. i. origani maioꝛane an.
M. ß. ameos. ℥. ß. nucis muf. ac calami aroma
tici corticũ citrangulo ꝝ siccoꝛuȝ an. ℥. iii. con
quassent̃ ẽt decoctio in optimo uino fiat. ⁊ cũ
lana filtro spongia stomachũ ante cibũ fomẽ
tato de hinc ex infrascripto ungento iunctio
fiat. que accipit olei de spica. ℥. i. olei masticis
olei de absinthio an. ℥. ß. pulueris masticis ga
riofiloꝝ coꝛaloꝛũ rub. mente sicce. calami aro
matici corticũ citri an. ʒ. ß. ameos. ℈. ij. aloes.
ʒ. i. parũ cere. ⁊ fiat unguẽtuȝ quo unctio fiat
ꝑ hoꝛã uero añ cibuȝ bolũ unũ confectõis de
cinamomo uel aromatici ro. descriptiõe. Ga
brielis accipiat. ¶ Facias insuꝑ si adhuc esset
mulier pꝛegnãs ut quacũq; die uel de tertio
in tertiũ unã accipiat ex pillulis infrascriptis
ponderis ad min⁹. unius. ℈. que penitus hãc
egritudinẽ eradicant. Et ipse accipiũt croci ci
namomi spice squinãti ligni aloes xilobalsa
mi an. ʒ. i. masticis. ʒ. ß. bdelii gumiarabici an.
ʒ. i. ß. aloes epatici. ℥. iii. ß. fiat magdalion cum
sirupo de absinthio de quo cũ opus fuerit fi
ant pillule. ¶ Experientia noui per m'ltos an
nos in bonitate cõseruãtur. ⁊ mensibus tran
sactis q̃ȝ in pncipio sunt melioꝛes. His igitur
ĩpꝛegnãtibus toto tẽpoꝛe usus sum. sue ĩpꝛe
gnatiõis ⁊ eis semꝑ deo duce bene successit.
Nã si bene cõsideras taliter cũ mastice bde
lio ⁊ gumi ara. eas coꝛrexi ut in uenas aloes
nequaq̃ȝ ĩpꝛimere possit. Nec in casu nostro
ꝑciosius medicamen ulluȝ iuenies. Non nulli
insuper quidã ex auctoꝛibus nostris dicunt ⁊
maxie ille bonus Aui. ꝙ masticare in ieiunio
aloes cardamomũ uel ciminũ xiloaloes trans
glutiendo saliuã iuuat plurimũ. Et alii. ℈. ij.
plurics nasturtij uel tantũ pulueris ruthe ul'
xiloaloes cũ uino modico potui dabant uel

.ʒ.i.īfrascripti pulueris qui accipit cardamomi maioris ⁊ minoris xiloaloes.an.ʒ.i.zuchari albi.ʒ.iii.fiat puluis de quo.ʒ.ij.cum brodio pulli uel uino dabis.⁊ si masticationē ut Aui.precipit in ieiunio facere uelis accipe cardamomi cumini calami aromatici an.ʒ.ß.ameos masticis xiloaloes an.ʒ.i.integra ista simul misce ⁊ coclear.unū in ieiunio infirmo tuo masticandū prebe uel ex eis ꝯquassatis in subtili petia bene alba coclear unū bene ligabis ⁊ hunc p modū talē patiens melius.masticabit uerū cum masticatio ista interdū a capite hūores attrahendo uomitū ꝓuocat eius loco cōfectio de cinamomo uel aromatico ros.descriptionē Gabriellis utere.Uel hac q̄ in hoc cāu plurimū ualet.⁊ ipa accipit ligni aloes coralorum rubeorū cardamomi piperis longi piperis nigri cinamomi galange an.ʒ.i.ß.fragmentoꝝ lapidū pciosorū.ϑ.iiij.fiat puluis de quo accipe.ʒ.i.⁊ cū lib.i.zuchari tabarzeth cū aqua camomille uel melisse dissoluti fiat in morsellis de qua cōfectione.ʒ.ß.p uice infirmo in ieiunio dabis.Aliq in casu isto ut bonus Aui. ⁊ alij in prima mensa exibenda collaudant.ut sunt cappares oliue ⁊ lupini cōfecti in secūda uero laudant pastillas fisticos castaneas ⁊ crisomila.Et p saporibus sinapi siue mostardaꝫ que in dicto casu mire ualet.In alijs uero saporibus atqꝫ ferculis puluis infrascriptus maxime collaudatꝰ qui accipit cinamomi electi.ʒ.ß.ligni aloes galange gari.cubebarum ameos granorū paradisi an.ʒ.ij.cardamomi. .ʒ.iii.macis.ϑ.ij.piperis nigri.ʒ.i.fiat puluis cuius in ferculis ⁊ saporibus sit usꝰ.Si ad pōtica appetitus inclinatꝰ ⁊ sicca hūidus humor erit in cā cum quo aliqua ē mala qualitas ut supra in signis dictum fuerat hunc appetitū corruptū inducēs.Euacuato igitur humore tali per uomitū seu per secessum ɜm doctrinā superius habitā eius cura parū ab imediata descripta differt.Quia taꝫ regimē nō naturaliū rerum q̄ fomentatiōes ⁊ unctiōes masticationes ⁊ maxīe de ameos ⁊ alia quoqꝫ descripta illic cōueniūt.Si aliqua in hoc casu spāliter ab auctoribus cōmedantꝰ.puta in fine pastus cardamomū cubebas atqꝫ amigdalas amaras māducare quarū loco psicorū nucleis sepe utor.Laudant et gallinas assatas ipsaꝝ quoqꝫ pullos ⁊ sup omnia pullos colūbinos pullos assatos in mensa pma q̄ maxime.Et p singulari remedio experti sūt q̄ istarū carnium ossa accipere ⁊ illa cū pipere ⁊ sale satipizare ⁊ in ieiunio corrodere nihil supra.In ferculo uero aidum frumenti plurimū cōmedant.ac crustulas panis bene siccas ⁊ panem quoqꝫ biscoctū Aui.āt in isto casu quoddā docet artificiatū uomitiuū facere.sed qꝛ male dosari posset.⁊ forsitan p uomitiua uiolēta in ipo posita non sine periculo dare ipm hic inscribere nolui quo si uti libꝫ Auice.querelando tantū ut infirmo tuo piculū in quo cadit si lutum carbones uel talia manducauerit ratiōibus euidentibus ostendas ⁊ cū ō rebꝰ illis loqueris stomachantꝰ illis nomīes luctū tū ipm ꝓposse teneas insup puluerē infrascriptum in cāu isto sume laudāt q accipit cardamomi maioris ⁊ minoris cubebarū an.ʒ.i.zuchari.ʒ.ß.fiat puluis de quo per horas duas ante cibum cū aqua dari iubent.Ego aūt cū uino semp exhibeo me super hoc fundans q alij laudant q uinū potens bonū odoriferū ⁊ purū habūdāter bibitū talē sepe curat passionē Auic.uero boni uini pontici potent.ʒ.vi. accipiebat ⁊ ad quarte partis ꝯsumptionē bibitū p ebdomodā integrā omni mane in ieiunio suo patiēti exhibeat.⁊ plurimos hoc mō curauit.Ualet in isto cāu itē plurimū si.ʒ.i. pulueris ruthe aut mente sicce aut se.alei ut supra in ieiunio cū uino dederis.Antiqui uo nō nulli in cāu isto pillulas infrascriptas plurimū cōmendaut.quarū dos.sit in ieiunio.ʒ.ß Sed si tamē credideris eas pgnātes nō dabis ⁊ ipse accipiūt aristologie lōge ꝫedoarie uio. betonice an.ʒ.iii.gari.salis gēme an.ʒ.ij.triū pipum an.ʒ.i.mirre electe.ʒ.i.aloes ad pondꝰ omniū ⁊ fiat magdalion cū sirupo ō absinthio Uel infrascriptis utere que sup alias coronā ī casu isto portant.Et ipe accipiūt masticis.ʒ.ii.agarici.ʒ.iii.ʒʒ.ʒ.ß.salis gēme.ϑ.i.aloes.ʒ.ij.cum sabba fiat magdalion de quo cuꝫ opꝰ fuerit fiant pillule que pregnantibus secure dari possunt.Si uero appetitus ad acria tendat ⁊ acetosa a calido ut dictū ē humore puenit qui qualiter sit tā per uomitū q̄ per secessum.euacādū te caplm septimū docebit ⁊ qualiter mala ꝯplexio sit remouēda.In nono caplo modū ⁊ ordinē cū quibus id fieri debeat.habundanter repies ⁊ sic de cura tali ad capitula illa recurre portulaca tamē cōestra appetitū remouet hunc ut aliqui auctores referūt Appetitus āt corruptus ad dulcia ⁊ unctuosa declināns humorē mūcum secum in cā esse

arguit ut supra dictū ē g qualiter curād⁹ sit
capl'm īmediate p̄cedens tibi clare monstra
bit. Talis. n. humor nunq̄ uel magna cū diffi
cultate p uomitū educit. uel saltē nō sic cōue
niēter sicut p secessum iuxta aphorismū quar
te pticule. Melācolicos uero inferius uche
mentius. Humore itaqz euacuato supē. soluz
stomachi discrasiā manifestā corrigere. Fac
ergo totū regimen ad calidū ꝛ hūidum decli
nare plus tamē ad hūidum ꝛ sic cibaria oīa
ml'ica uitanda erūt. ꝛ acuta ut sunt porri cepe
ꝛ alea legumina oīa carnes bouine ꝛ maxime
salse. uitetur quoqz sapores acuti ut sunt alea
ta mostarda uinū bibat optimū ꝙ si cū aqua
buglose linpharet̄ nihil supra. Et īter alia ī
firmum tuum tenere letum procures. Et ad
talem appetitum emendandum puluere infra
scripto nihil utilius inueni. qui accipit ciamo
mi electuarij. ʒ. iij. cardamomi maioris et mi
noris ozimi gariofolati ben. albi. et ru. esule
corticum citri doronici buglose melisse añ.
ʒ. i. quatuor seminum comunium frigidorum
ʒ. i. limature auri et argenti añ. ℈. i. pellicular
uentrium galinarū. ʒ. ij. ß. fiat puluis et q̄tum
zuchari libet misce. cuius dos. sit. ℥. i. et in ie
iunio cum aqua melisse uel cuz modico boni
uini debet dari uel de eo accipe. ℥. i. et cū libr.
zuchari cū succi pomoꝝ redolētium facta resi
dētia parte una et succ i buglose atqz boragi
nis añ partem mediam dissoluatur et confec
tio fiat ī morsellis cuius dos. sit. ʒ. iij. Ad hūc
appetitū non magnum consequitur nocumē
tum quare his paucis cōtētus esse uolui. Ubi
autem appetitus ad enormia et fetida fuerit
non facile est peccantem humorem cognoscer̄
per datam tamē regulam semp cōtraria appe
tit ꝛ illo modo ē ut humorē peccātē cognos
cas ut plurimū tñ ad capᵐ declinabit. Sed
quisqs hūor ille fuerit scd̄z doctrinā in capl'o
septimo superi⁹ habitā euacuādus erit siue p
uomitū siue per secessū fiat id. sed ubi per uo
mitū id fieri poterit utili⁹ multo erit. Aucto
res tamen indifferenter Jerā pigrā im purgā
do a putridis corruptis humoribus stomacū
super omnia solutiua collaudāt. Et ne dū hu
mores illos corruptos educit. sz omnē discra
siam pueniētem ab istis corrigit. Et quia quā
doqz per modum ell'ij et interdū p formam
pillularū fit quo libuerit modo utere. Et si
alteratiuis alijs indigebis nouū sucursuū pe
te. capᵒ et in hoc appetitus corrupti cura finit̄

Capitulū decimū septimū quid sit appe
titus caninus declarat.

Appetitus caninus uarijs modis ab
auctoribus nominat̄. Secūduz anti
quā trāslationez afforismoꝝ secunda
lues appellat̄ ꝙ idez est fames. In noua cinz
indigētia. Et tam per lues q̄ per īdigētia. y.
appetituz caninuz ītelligit haly. uero ipsum
sillā uocat. Etenim silla locus quidam in ma
ri a quo trāscūtes naues sepius absorbentur
cuius cā naute uoraginē eam appellāt. Cum
autem appetituz caninuz habēs uorare cibuz
uidetur haly eam sillā appellare uoluit bon⁹
uero Alexander a greco tractum cinorodio
sas dicit a cinos ꝙ est canis ꝛ dosis gl'ia talis
inde appetit⁹ caninus canuz nomine appellat̄
qui īmoderate appetētes tātū ut sepe sumūt
ꝙ digerere nequeunt unde per uomituz aut p
secessuz eū emitti necesse est quo emisso iteꝝ
comedere appetūt ꝛ hec canū eē gl'ia uidet̄ ꝛ
ob hoc greci cinorodosias appellarūt ꝛ egri
tudinem cinorodosiaz unde eaz patiētes ap̄o
eos cinorodosij dicti sunt hac aūt egritudine
laborātes tam ī quātitate q̄ in qualitate seu
modo appetēdi excessiue multum se habent.
In quātitate quidem tam scilicz cōtinua q̄ di
screta ut infra patebit quia tales sepe ꝛ mul
tum manducāt respectu uero qualitatis. seu
modi appetēdi quia auidissime ꝛ intēse appe
tunt ꝛ uoraciter māducāt. Et quia hec duplex
īmoderantia scilicz secūduz qualitatē ꝛ q̄tita
tem seu ī modo appetēdi inter domestica al'ia
solum uidet̄ inesse cani a cane forsaz talem d̄
nominationem accipit. Et ob hoc inquit Se
rapio ꝙ est egritudo comedēdi cui⁹ nō sacia
tur mens ꝛ est desideriuz magne comestiōis
ac diuerse cum fame absqz sacietate ꝛ idem
dicit haly. Cum inquit hec egritudo est īmo
derati appetitus in quo tam patiens auide ac
intense appetit ut huānam naturam excedat.
In quantitate tam continua q̄ discreta uora
citer manducans ueluti canis nunquam cibo
saciat̄. Et ex his pz quid sit appetit⁹ canin⁹.

Capitulum decimum octauum de cāsis ex
triisecis ꝛ ītrinsecis appetit⁹ cani. In generali.

Cause appetitus canini cāis ablatiōis
appetitus sunt contrarie esto ꝙ plu
res sint ut facilius tamen comprehē
dantur in tres istas reducere libet. Prima ē
membrorū superflua resolutio propter quā

mebra inanita fiunt cuius causa a uenis cōti
nue attrahūt uene ab epate epar a stomaco ⁊
per istos cōtinue motus ut supra dictum fuit
causatur appetitus. Et quāuis membris cōti
nue appetētibus cibus offeratur ex isto tamē
non nutritur ut inquit. Gal'. non transglutitis
sed bene digestis nutritur corpus. Existente
itaqꝫ membrorū cōtinua resolutiōe materiei
ut dictum est cōtinuus est appetitus talis mē
brorum resolutionis duplex potest esse cā. s.
extrinseca ⁊ intrinseca. Extrinseca ut est aeris
balnei ⁊ talium superflua caliditas. et hoc
potissimum corporibus rare texture accidit
quia sunt facile passibilia. Exercitium item
superfluum ⁊ maxime horis famis factum ut
pegre ꝓficiscentibus ⁊ artificibus cōtinue la
borātibus sepe accidit. Superflua quoqꝫ ui
gilia nimia famis tollerātia diuturna tristitia
ac superfluus coitus. Intrinsece uero cause
esse possunt euacuationes superflue siue ab
arte siue a natura fiant ut sudores diaforetici
Superfluus fluxus uētris quicunqꝫ ille fiat
⁊ stomaci aut totius cōtētiue debilitas. Uer
mes uero sepe causa sunt cum subito scilicet
ut inquit Auic. ueniunt ad comesta quia mē
bra non habētia unde restaurētur eis cōtinue
naturale inest desiderium per ꝙ moueētur ut
a uenis attrahant ⁊ uene successiue ab epate.
Et ex tali causa cōtinue fames adest unde qui
to cōtinentis qn̄dam īquit Rasis in cura mea
habui cui ieraꝫ dedi ⁊ uermes plurimos mir
re longitudinis emittēs liber mãsit. Et bonꝰ
Alexander quis hoc in capitulo de bolismo
recitet hic tamen ad ꝓpositum melius faciēs
inquit. Scio enim quādam mulierē multum
⁊ absqꝫ mensura appetentem ⁊ digerentem
omnia et nunq̄ bene secessuꝫ uentris fetisse ⁊
dicebat se mordicationē pati ī uētre ⁊ capitis
dolororem sepe habere cōquerebatur. Acci
pit catarticuꝫ de yera facta itaqꝫ purgatio
ne proiecit uermeꝫ grandem ut haberet ī spa
cio longitudinis cubitos. xv. ⁊ amplius ⁊ po
stea illam irrōabilem ⁊ inanientē appetiōeꝫ
amisit unde non fuit bolismus sed ille serpēs
q hec in illa opabatur. Febres item ut acute
liquefaciētes ⁊ prolixe corpora resoluētes ut
quartana etbica alie egritudines cronice non
nunquā appetitum caninum iducunt. Et ego
quendam nobilem prisicam in curam habui
que ad finem usque anni uixit. Et transacto
anno primo ad appetitum caninum uenit ⁊ ꝑ
parum antequā alium mūdum adiret timens
pariter nil ad manducandum inuenire unum
caponem ⁊ unam spatulam motonis cuꝫ suis
pertinentijs māducauit in egritudinibus ita
qꝫ cronicis uorax iste appetitus innascitur.

Superflua item totius caliditas sepe appe
titum inducit ⁊ quāuis Auic. dicat ꝙ stōaci
caliditas hunc appetitum sepe inducit. Intel
ligenduꝫ est caliditate totius iuncta simul cū
ea ut manifeste Serapio hec caliditas non ē
oris stomaci immo corpis totius ⁊ id ideo
quia caliditas cum accidit in ore stomaci de
struit appetitum ⁊. A. hoc cōsiderans inquit
hec caliditas ut plurimuꝫ facit similiter. Cali
ditas igitur intrinseca facile membra resoluit
⁊ potissimū si in aere intensa caliditas resolu
tionem faciens fuerit ⁊ ut sepe accidit retētio
nem debilitans ⁊ sic patet prime cause decla
ratio. Secūda causa est in ore stomaci hūoris
accidi habundātia ut est materia flegmatica
pontica in stomaco generata uel aliquādo de
fluxa ac aeris melācolia a splene uel alio mē
bro ad stomacū propulsa uel materia catarra
lis ut Auic. inquit quāuis id raro fiat. Tales
enim materie ī ore stomaci existentes sua pon
ticitate ⁊ incisione humores si qui in ore stōa
ci uiscosi fuerit expellunt ⁊ uacuitatē quādā
seu inanitioneꝫ quādam in eo efficiētes titila
tionem quādam inducunt per quā ut ab ex
tra quicquid attrahit appetitus īsurgit. Ter
tia causa est oris stomaci dominās frigiditas
Dumodo stupefactionem non induxerit que ab
ītensa aeris frigiditate sepe accidit ut ꝑ frīda
loca iter agētibus plerunqꝫ contingit. Aut a
frigiditate aque uel cōsimilis ut piscatoribus
⁊ in aqs frīdis sepe cōmorantibus accidit ut
experiētia in illis sclāuis deprehenditur qui
naues a uenetijs paduam trahētes per aquā
ut plurimū incedūt ⁊ illi buballi quacunque
hora māducant. Frigiditas enim ut de mēte
Auic. dici posse uidetur eo modo quo hūor
ponticꝰ appetitū augmentat qꝛ os stomaci cō
stringendo ꝙ in eo est exꝓmūt cuius causa in
anitur. Et propter talem inanitionem ꝯtinuꝰ
fit appetitus ut per niuea ⁊ frīa loca trāseūti
bus sepe cōtingit ut supra dictum est. ⁊ sic ap
petitus canini cause patent.

Capituluꝫ decimuꝫ nonum de signis demō
stratiuis appetitus canini:

Si appetitꝰ canini ſigna cāſarum facile
inueſtigare uelis ſcḋm ordinē quo ille
ſupra d̄ſcripte ſūt icede. Si itaqȝ ab
extriſecis cāis mēbroꝝ reſolutio fiat ex qua ap
petitus caninus ꝓueniat patiēs aut aſtātes te
ſatis iformabūt. Cāe uero reſolutiōis mēbro
rum itrīſece leniter quoqȝ cognoſcūtur. Naȝ
ſi ſupflue eūones i cā fuerīt ſcias qḋ ſudores
diaforetici ꝓceſſerūt aut uentris fluxus ab ar
te ſiue ſponte factus aut ſupfluus ſanguis flu
xus aut cōſimilis. Si aūt a d̄bilitate ꝓueniat
cōtētiue ſcias qḋ crude egōnis copioſa quāti
tas appebit que ad ſanguinolētā egōnē qñqȝ
ꝓducēt ut Auic. inquit cuius cā ē epatis aut
totius cōtētiue debilitas ⁊ qñqȝ ꝑꝑ cōtētiue
ſtōaci debilitatē tale emittit ꝑ ſeceſſū quale
fuit aſſumptuȝ ut'i liētcria fit Si uermibus
ꝓuenire ꝑ ſigna ꝓpria deo adiutore inferius
deſcribēda cognoſces. Et ſi fe. acute ꝓlixe aut
alie egritudines cronice in cā fuerīt ſcies qꝛ
ille ꝓceſſerūt. Supflua totius ac oris ſtomaci
caliditas ex cōplōne ⁊ totius hītud ine cogō
ſcitur ⁊ intenſa ſiti ut inquit A. reſpectu ſue
cōplexiōis naturalis ⁊ ē ut plurimuȝ natura
conſtricta. Et illa ſigna illius cauſe appetitus
canini que ē mēbroꝝ reſolutio tibi ſatis mani
feſtaui. Poſſet tñ ſtatim quis dicere non eſt
poſſibile ex intenſa ſiti poſſe ſemꝑ intēſam fa
mem arguere cū cāe intenſe ſitis cōtrarie ui
deantur ⁊ ecōtra. Nā ſi frigiditas ⁊ hūiditas
famem adaugent ⁊ ſitim diminuūt cal'itas ue
ro ⁊ ſiccitas ſitim adaugent ⁊ famē diminuūt.
Sed pro aliquali huius declaratione ſciēduȝ
ꝙ in ſtomaco duplex humiduȝ reperitur unū
groſſum ſoliduȝ quo ſtomaci naturalis caloꝛ
fouetur aliud aqueum fluidum ībibitūȝ cuiꝰ
preſentia prohibetur caloꝛis inflātio ⁊ ſubſtā
tie ſtomaci exicatio. Sed indiferenter oībus
in membris humiduȝ tale exicationis probi
bitiuum reperitur ueruȝ quia rori tale huᵐ
aſſimilatur humidum roridum tale humidū
appellamus. Solidūm uero rori cōpatum ca
lidum dicitur ⁊ ſic cuȝ roriduȝ uero reſpectu
ſolidi frigiduȝ ⁊ humiduȝ. Et utriuſqȝ iſtoꝝ
per caloꝛis actionem accidit cōſumptio ⁊ ꝑ
cōſumptionem humidi groſſi os ſtomaci īfri
gidatur ipſo nāqȝ ſublato cuius preſentia ca
loꝛ ſubſtentatur atqȝ fouetur neceſſe ē ipſum
paucificari quātitatiūe ſaltem ſi non intēſiue
⁊ tunc oꝛdine nature ad os ſtomaci ut ſupra
dictuȝ eſt melācolia profertur ex iſtis duabꝰ

in oꝛe ſtomaci fit ipꝛeſſio ⁊ ſenſata quedam
triſtitia ad quā appetitus quo ad cibum ſeqē
calidum ⁊ ſiccum deperditum ſiue reſoluti
uum recuperetur uel ſaltim triſtitia illa ſenſa
te impꝛeſſionis remouetur. Ex quibus patet
q̄liter ad humidi illius groſſi ⁊ ſolidi cōſum
ptioneȝ ſequitur ſenſata infrigidatio ꝑ cuius
infrigidationē appetitur calidum ⁊ ſiccum.
Ad humidi uero roridi cōſumptioneȝ īflātio
⁊ exicatio maxime oꝛis ſtomaci quia ſublata
cā exicationem ⁊ īflātionē prohibēte īſurgit
exicatio ⁊ inflātio ſenſata cuius cauſa ſtōacꝰ
mouetur naturaliter ad aliquit appetēduȝ q̄
talis. triſtitia ex aſſumptione illius humidi
roridi cauſa remoueat̄ ⁊ hec per frigidum ꝙ
loco reſoluti roꝛis reponaȝ ⁊ humidum tale
q̄ appetitur potum appellamus. Ex quibus
patet quare auctoꝛes famem calidi ⁊ ſicci ⁊ ſi
tim fri ⁊ humidi appetitum appellāt. ut. Ar
ſecūdo de anima. Et ex his elici cā poteſt q̄re
ex cāis reſoluētibus que famem citius icur
runt tarde uero ſiti ⁊ aliqua ecōtra quia ſtat
ꝙ habundātius ſit humiduȝ roridum coꝛpu
lētum groſſum ⁊ ad hoc erit ſue reſolutioni
magis ineptum tūc reſoluitur humiduȝ illud
groſſum ꝓpter eius facilitatē ⁊ etiaȝ reſpectu
ſui ſcilicet propter ipſum eſſe reſolutioni ma
gis obediens q̄ humiduȝ roridum reſoluet̄
⁊ per conſequēs citius famē incurrit q̄ ſitim
in alio uero in quo humiduȝ groſſum erit ha
būdantius ⁊ roriduȝ paucū citius reſoluetur
⁊ per cōſequēs citius ſitim icurrit q̄ fameȝ.
Ex quibus manifeſte pȝ qual'r i appetitu cani
no ſtat ex reſolutione mēbroꝝ a ſupflua cal'i
tate cāta famē fieri ultra mēſurā itēſaȝ ⁊ non
ita itēſaȝ ſiti quāuis ultra ſuā nālitatē ſit itē
ſioꝛ qꝛ i cāu nr̄o multo plus de hūido coꝛpu
lēto reſoluit ꝓpoꝛtionabil'r q̄ de rorido etiā
ſic iſte itēſioꝛē multo famem icurrit q̄ ſitim
reſpectu tñ ſue naturalis cōplōnis ēt ſitis itē
ditur ⁊ hoc ē ꝙ uoluit Auic. Cū dixit ꝙ cal'i
tas ad q̄ ſequit̄ mēbroꝝ reſolutio cogōſcit̄
ex itēſa ſiti. Secunda uero appetitus canini
cā ē hūor accidus habūdans i ſtōaco qui ex
pauca ſiti ut inquit Auic. ⁊ ex multitudine
egōnum cognoſcit̄ qꝛ accida erit eructuatio
⁊ a credo ⁊ acetoſitas in oꝛe dentes ſtupefaci
ens iterdū ſentit̄ ⁊ ſi patiens famē illā tolle
rauerit pūctionē quādaȝ i ſtōaco ſentiet ⁊ ex
illa famis tollerātia nocumētū icurrit. Et ſi a
ſplene uel ab alio mēbro hūoꝛ ad os ſtoma

appetitum caninum faciens profluat. Signa debilitatis splenis uel alteri⁹ mēbri mādātis tibi hoc māifestabūt ī pmis capitulis pgren da frigiditas oris stomaci dñans et appetitū caninum efficiens qui ab extrīseco proucit astatiuum uel pacientis narratione deprehē ditur cū quo sitis paucitas aderit et pter ī digestionē feces multe quia parum assumpti cibi transit ad epar. Et qꝛ pp idigōnem pl'ime uentositates generant uētositas multiplicat̄ cuius causa stōaci sentitur innatio. Et sic hēs signa appetitus canini.

Capitulū uigesimū ī quo demonstratur quid ex appetitu canino pnosticari debemus.

Appetitus caninus ut supra patuit ē oris stomaci passio ꝛ cum oīs talis sit molesta quilibꝫ appetitus canin⁹ periculo subiacet unde halyabbas passio in quit que in ore stomaci fit dura ꝛ molestissīa fit pp cordis uicinitatē atqꝫ cerebri societatē si appetitus canin⁹ a tali tēpore durauerit cū corpus non nutriat̄ ad extenuationem ueniat necesse ē unde Auic. pma pmi capl'o de ꝯplō nibus. Cū malo inquit desiderio qd ē pp pua tionem digōnis non puenit istbibre. i. cū bōa digōne nutrimtū. Appetit⁹ itē canin⁹ ad bolis mū ꝛ ad subeth ꝛ ad mortē ifirmū sepe ꝯdu cit. ut Auic. i3. ftij cap° p°. Et pma cā ē φ si ap petit⁹ canin⁹ ꝯtinuet̄ fiūt idigōnes pl'ime qꝛ causa flā uiscosum habunde multiplicat̄ ꝛ oris stomaci adherēs eius sensum stupefacit pp φ uirtus appetitiua obtusa debilitatur. Et ex quo mēbra fiunt inanita ꝛ attrahunt a uenis ꝛ uene ab epate ꝛ epar a stomaco cum os stōaci pp obtusionem atqꝫ stupefactionem suā inani tionem non pcipiat appetitus non causat̄ ꝛ il lo mō fit bolismus ut inferius patebit. Et ex hoc posset uere fieri stupor palesis ꝛ talia ut patet. subth uero fit a uapore ab illo flāte eleuato ꝛ ad cerebꝝ cōtinue euaporato. Mo rs uero qñqꝫ ad appetitum caninū sequit̄ qꝛ propter ipsum bolisinus sepe fit ex quo sepe fames sincopalis causatur ad quaꝫ sepe mors sequit̄ ut infra in primo capl'o deo dāte decla rabo ꝛ sic determinata cā patet. Rursus in ap petitu canino multa flāta mutiplicant̄ quare patiēs in egritudines que ab ipso ueniūt leui ter incurrit ꝛ precipue in licteriam casetiam. idropem maxime siccam ꝛ ad hunc moduꝫ de alijs. Eructuatio inquit haly in appetitu cani no signum bonum existit intellige ubi ipsa a fritate cū materia uel sine aut debilitate con tentiue puenerit tunc enim signum ē cibuꝫ ali quātulum in stōaco morā fecisse ꝛ digōnem aliquā recepisse ꝛ sic hēs quid ex appetitu ca nino pronosticare habeas.

Capitulum uigesimum primum de cura ap petitus canini in generali.

Ad appetitus canini curā recte ꝛ ex pedite si deuenire uolueris erit fm cārum pmissum ordinē pcedendum Prima quidē cā fuit mēbroꝝ superflua resolu tio que si ab extrinsecis cāis puenerit eas ad cōtrarium reduces debēc ad corporis restau rationē prout te īfra docebo deuenies. Sed ubi illoꝝ mēbroꝝ resolutio ab itrinseca cā fi et ordine quo ꝺscripte sūt pcedere libꝫ. Qua rum pma sudores fiūt diaforetici p quaruꝫ cura ē superflua hūoꝝ euacuatio cuius inspissa tio ꝛ poroꝝ cōstipatio ꝛ sic quātum ad sex reꝝ nō naturaliū regimē paꝝ ꝺ cibo sepe det̄ recēs caro porcina ꝯuenit agina bouina ceru na ꝛ similes dure digōnis carnes magis assate φ elixate. Itē lēticule fabe ꝛ alioꝝ leguminū substātie ac fercula cū azima pasta fcā risū coc tum triticū miliuꝫ ꝛ panicū cōfractū. Et ex pi scibus uiscosi oēs ut āguile tenche ꝛ similia ꝛ assi potius φ elixi. sit uinuꝫ grossum non pōti cum ꝛ si cum aqua ferrata lipharee pualeret. Sit panis azimus cū aq ferrata pinsatus ꝛ si esset bis coctus adhuc esset melius. Patiens in aere frigidissime collocet̄ q si fieri poterit p uentuꝫ septētrionalē euentetur. Et quāuis ex istis aliqua appetituꝫ adaugeāt caninū sudor tñ q ē huiusmōi mēbroꝝ resolutiōis cā remo ue. Et iō φtū ad medicialia erit hūor coleri c⁹ subtilis digerēd⁹ euacuād⁹ āqꝫ cuꝫ sudore sit aqsitas sanguīs cui admitū pl⁹ colericuꝫ ē Syrupū igit̄ hūc dabis q accipit mīe citonio rum sine spēb⁹. ℥. ij. syrupum de mirto. ℥. i. ß. aq rof. aq plātaginis añ. ℥. iij. ß. cū sandal' ru. aromatizādo p duab⁹ uicib⁹ clarificet̄ ul' aqꝝ loco ꝺcoctiōis īfrascripte pones. q accipit ro. ru. cupulaꝝ glādiū balaustiaꝝ ordei usti i lati portulace plātagis. M. ß. iuiuba numero. xv. sandal' ru. se. rof. se. plātaginis portulace añ. ʒ. ij. fiat decoctio q supꝛascriptaꝝ loco aquaꝝ utat̄. Syrupū admin⁹ φtuor uicib⁹ dabis. Et debēc potionē īfrascriptā dabis. Que accipit corticū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥. i. corticū mi rabolanoꝝ chebuloꝝ. ℥. i. ß. simul cū trib⁹ aut φtuor depilatis amigdalis cōquassent̄ ꝛ in aq

ediuie in qua per plus aliquę passule fuerint p
bulite ifundant dimissis. xij. horis in ifusioe
fiat fortis expssio cū qua misce pulueris reu
barbari electi. ℈. iiij. squinanti gra. iiij. sirupi
ros. decoctiōe ros. cōfecti. ℥. i. ⁊ fiat pot⁹ quē
an̄ diē sine alia custodia dabis. Huore euacua
to mane ⁊ sero spiam ex ceroto sandalino pun
gas. Uel ex unguento ifrascripto qd accipit
olei ros. ℥. ß. olei mirtoru₃ sandaloꝝ ru. succi
plātaginis pulueris masticis ro. ru. bistorte
acatie ypoquistidos boliar sanguiis dra. an.
℥. ß. cere parum ⁊ fiat unguētum ante pastum
per horā diacitonte sine spēbus ad quātitatē
castanee prebe. Aut triasandali bolū unū Su
doris causa remissa resolutio mēbroꝝ remitte
tur ⁊ per idem appetitus ille caninus si uero
ppter fluxum mēstruoꝝ emoraidaꝝ uentris
uel quē libuerit aliū mōm resolutio mēbroꝝ
fiat prescripta cura erit ɔueniēs dūmō uētris
fluxus ab opilatione non pueniat. Ille enim
aliter curandus esset ut in cōmētariolo de flu
xib⁹ ordinate posui. quo oium fluxuū curā
planā iuenies ⁊ taliū restrictione tibi sit cura.
Nam ut inquit. A. si uētres coꝝ fuerint uehe
mentis mollificatiōis tūc eas remitte. Nam i
retētione capꝫ ē cura fortis huius egritudinis
Et idem quinto continentis qm̄ iquit Rasis
Solutio illa prebet augmētum minus appe
titu uero canino erit retinenda ⁊ in hoc casu
lac plurimū cū silicibus lapidib⁹ decoctū cō
mendat. ualet insuper cura talis ubi appeti
tus canin⁹ a debilitate cōtentiue pueniat mō
illa supflua caliditate fuerit. Et si a frigiditate
humiditate neruos stupefaciēte seu a fridita
te ⁊ hūiditate muscl'os relaxāte pueniat cura
cuādus esset hūoꝝ alterāda cōplō ⁊ totū ad
calidum ⁊ siccū regimē pmutandum ꝙ qual'r
fiendum sit in cōmētariolo de egritudinibus
capis tractatu de palesi ⁊ stupore totū regim̄
tā medicinaliū ꝙ non naturaliū reꝝ ad plenū
iuenies. Uermes aut in cā si fuerint in pposi
to capl'o curā quere. Ueꝝ in cāu isto oēs au
ctores ierā dictā sumere cōmēdāt tum qꝛ bo
nus Alexander ⁊ dominus Rasis mire lōgi
tudis uermes eduxisse referūt ut supra i cāis
dictum ē. Si aūt fe. uel queuis alie egritudi
nes cronice in cā fuerint que mēbroꝝ resolu
tionem illa effecerint p quā appetitus caninus
secutus ē ⁊ paupculus patiēs conualescētis re
gimine regēdus sit ut pme cāe appetitus cani
ni cura absoluat aliquid pticulari⁹ dicēdū eēt

Ubi ergo calitas illa in cā fuerit aer calidus
subtilis ac luminosus uitādus erit. Ira igēs
gaudium sollicitudo nimia coytus exercitiū
fricatiōes nimia famis tolerātia ac oēs super
flue euōnes his plurimi ⁊ cōstātis nutrimēti
dāda sūt cibaria grossa atqꝫ uiscosa. In quo
casu laudat risum cū butiro coctū ⁊ zucharo
aspsum atqꝫ recentes pisces ⁊ unctuosa ciba
ria ⁊ ne stōacus istis grauet ⁊ cōuenieti⁹ dige
ri possit potius in qtuor uel quinque in die ui
cibus ꝙ duabus uicib⁹ offerēdus erit q tam
actu ꝙ potētia calid⁹ euitād⁹ ē accid⁹ quoqꝫ
atqꝫ ponticus lactuca quoqꝫ cucumeres atqꝫ
cucurbita hic cōueniūt. Et a pprietate qdam
portulaca. Et in his pme cāe appetitus canini
cura finit de q sic breuiter ptrāsiui qꝛ illa cā
rum cura ſm illaꝝ exigētiā ē i pmis capl'is in
quirēda. Secūda cā supi⁹ numerata fiūt hūo
res fridi accidi i ore stōaci habūdātia. In quo
casu fridus aer euitādus ē ſ₃ exercitiū tpatū
fricationes sōnus aliquatulū solito lon
gior ⁊ aie accīa moderate ɔmedant. Sꝫ i exhi
bitione uini iter eos diuersitas repit aliqua.
Gal'. uero expresse uoluit nō eē uinū i ieiunio
sumēdum Sꝫ supra piguia cibaria siue natu
raliter siue artificial'r uctuosa siue seposa ita
qd pmō illa frid⁹ aer alterat ⁊ coagulent. Et
rō dicti Gal'. ē qꝛ uinū sup cibaria pinguia da
tum diuti⁹ retinet i stōco ⁊ supra alios cibos
nauigādo i ore stōaci suā cal'itatē meli⁹ ipmit
Et iō Rasis i quito cōtinētis ante potū iquit
de cibario det uctuoso stipticitate carēte de
mū pota de uino eo qm̄ subleuat inde ad os
stōaci facili⁹ attingit. ⁊ p talia applanabit os e⁹
qd exaspatum erat ⁊ corrugatū cui⁹ cā appe
titus augebat. A. uero uinū pur⁹ i potu dari
uere iub₃ i quo nō sit acetositas neqꝫ pontici
tas oīo qꝛ ut iquit ipm sanat ab eis sūptuꝫ in
potu. Et tale factū i ieiunio p hec. n. bon⁹. A.
uoluit qd hoc fieri deb₃ qm̄ pauci hūores cru
di sūt i stōaco derelicti q p naturā uel p arteꝫ
eūati diminuti fuerit ⁊ cū hꝫ ꝙ patiēs neruos
fortes ⁊ cerebꝝ potēs habuerit atꝫ sensꝫ aliql'r
obtusos. In hoc enim casu uinum potens in
ieiunio datum maxīe cōuenit ⁊ stōacum cale
facit ⁊ ad illius pauci humoris derelicti ɔsū
ptionē iuuat. nec tunc ex eo cerebum leditur
Isto tamen casu excepto uinū debet post ciba
riū uctuosuꝫ sēper exhiberi ut Gal'. i lra uolu
it. Ex qbus auctorum istoꝝ concordia patet
i isto quoqꝫ casu nōnulli calidū alij frigidum

et alij tepidum uinum dari iubent quod di uersis respectibus fit. ¶ Nam a morbo idi catione sumpta tepiduz semper exhiberi. qz stomacū mollificando relaxat que ē satis ad appetitꝰ diminutionē cā potēs. Sz ubi talis ap petitus ex debilitate ɔtētiue ex frītate ⁊ hu miditate proueniēte fiat erit semꝑ uinum cali dum exhibendū. Cā uero uini frigidi ē qz ui nū frigidū eos magis terret. Et quāuis ma gis cibaria multa in casu hoc laudabilioza re periant uinū tñ ab omnibꝰ auctoribus supla tiue cōmēdat. ¶ Jdeo ypo. potus idigētiā sol uit. Qđ triplici fit rōne. pzimo qz de uino in maxia quātitate sumi pōt. qz inter cetera est maxie complōis frigiđ q̄ maxim̄ alteratiuū Terꝰ qz multum nutrit ⁊ in replendo multū satiat. Ex quibus pz īter cetera maxie ɔueni re debet enim uinū tale potēs esse atqz dulce nisi fluxus uentris supfluus adesſz ipsum. n. adaugeret. ⁊ fluxus appetitū ut supza patuit ⁊ sic ī cāu illo pzestat. ut ad aliqualē acerbita tez declinet. nec ī casu isto ueluti quidaz equi uoce medici facias qui qn̄libet habundātem egestionē uentris fluxum uocant ⁊ male. Nā ī casu nr̄o ꝑpter supfluā comestionem habū dantes sunt egōnes nec id tm̄ ī caꝰ fluxū po ni debet. Quare uinū dulce atqz potens erit exibendū ⁊ non ad acerbitatē declināś cū ta le appetitū adaugeat. ¶ Auctozes nr̄i ī cāu il lo ūctuosa cibaria ɔmēdat ⁊ maxie ex pigue dīe galie ⁊ butiro fcā per que cibaria omnia factiolētia ⁊ sepoſa itelligi uolūt. Tl'ia. n. nau seatiua sūt ⁊ facile ī stōaco leuigātia ⁊ leuiter īflamant quare sua caliditate suā malā q̄lita tē l'ɔplōne potēter alterāt. ⁊ ꝑ h̄ maxim̄ ɔue niūt. ⁊ qz hūoz iste frīus gapetitꝰ canini spēz hāc īducit iterdū ē flā iterdum ml'ia. Si fleg ma ⁊ ipz digerere ⁊ educere uolueris fac put. vij. capl'z supza te docet. Et si ml'ia capl'z. xv. qr ml'ta vō aproximanda ab extra uenīūt ut fomentatiōēs unctiōēs ⁊ ēplastra de qbꝰ. xi. capl'm copiam tibi dabit. De ɔfectionibꝰ vō puluetibus syrupis ⁊ ɔcoctionibus decimū Quod si cerebzum splen aut aliud mēbzum ī cā fuerit ī pzimis capl'is curā quere. Et sic hēs hc cāc apppetitū īducentis. curā. Tertia uero ē oris stomaci domināś frītas ꝑ cuius cura totū sex rez non naturaliū regimen ad cal'm fac declinet. Quantū vō ad medicialia. x. ⁊. xi. capl'z quere ubi pl'ueres ɔfectiōēs si rupos decoctōēs fomētatōēs unctōēs ⁊ ēpl'a

ad inenies necessaria. Et ī his appetitus cani ni cura finitur. Nā pauci hāc passionē icurrūt ⁊ sic rari nobis se offerūt ꝑ quibus curandis hec pauca dicta sufficiunt.

¶ Capl'm uigesimū secunduz. in quo declara tur quid sit bolismus ⁊ que sint in eius cāe.

Dicēdū q̄ bolismus boli facēs in terꝑtatur. Scōm vō aliquos bo nis faīs. Et hi magis āntiquorum dicta sequūtur. Uñ. A. Bolismꝰ īquit ē fames uacina. Jn eiꝰ aūt dispositionē qz m̄bza ianita sunt ⁊ nutrimēto carētia. ut in fra meliꝰ declarabo a ueis sugunt. uene aūt a stomaco ⁊ ubi se repletū iueniat. Et eiꝰ os su erit stupidū talē ianitionē nō percipiet. ul'ita debiliter q̄ ex uno bolo saciat. vnde raß. qui to ɔtinētis bolismus inquit ē fames inmode rata membzoꝝ cum appetitus cessatione. Et iō uoluit. Aui. Cum inquit bolismꝰ ē fames m̄bzoꝝ ɔ facietate stomaci ꝑ facietatē stoma co ñ itellexit stomaci saturitatē quia stat bo lismum ⁊ stomacū ianitū. vbi os stomaci. stu pidū fuerit ⁊ ꝑ hoc suā ianitionē plꝰ ñ ꝑcipit quā si ēēt saciatus. Ex quibꝰ oībꝰ patz q̄ bo lismꝰ ē m̄bzoꝝ inanitio ɔ q̄dā diminuta oris stōaci sensatōe ꝑ quā suā ianitionē tepide pa tiens uno bolo saciat. Ex quibꝰ ulteriꝰ pz ad bolismū causandum duo fore necessaria. Pzi mū ē mēbzoꝝ inanitio h̄z oris stōaci ōbilis sē satio. Cā pzimi sunt appetitus caninꝰ a resolu tione mēbzozum ꝓuenientis cāe supiꝰ enāte. Scđa uero cā ēē potest stomaci cu ianitione aliozum membzozum repletio aut frigiditas cū materia uel sine. Contingit iterdum calidi tatē superfluā soli stōaco domiari ꝑpter quā humiditatē ꝓpinquiozū uel aliquoꝝ mēbzo zum ad se trahet mēbzis ianitis manentibus seipsuz replet cuius cā appetitꝰ nō isurgit ⁊ istoꝰ fit bolismꝰ. Materia aūt frigida ꝓpelli a cerēbro aut a splene aut a m̄bzoꝝ alio ul'po test ī ipso generari. ut ī appetitu canino fit ple rūqz. Nā ꝑpter indigestionē ī stomaco fl'a gros sum uiscosum plurimum generat. q̄ ī ore sto maci adherēs eius sensus obtūdit ⁊ ex ɔtina ta ifridatione eiꝰ sensationē [illegible] Jdeo licet mēbra ianita a uenis attrahāt uene a sto maco sugāt stomacꝰ tamē illā sensationē non sētit et ꝑpter hec desideriū aiatum seu appe titus cessat. frigiditas uero sine materia stu pefactionem inducit et hoc sepe īnter agenti bus accidit quibus propter frigiditatem os

stomaci inspissatur. cuius causa lõgitudiales uili ad attrahendũ fiunt inepti cũ q̃ frigiditas illa q̄ i mẽbris exteriorib⁹ repit exp̄mit ⁊ ad stomacũ ipellẽs ip̄z replet mẽbris alijs inanitis remanẽtib⁹. ⁊ ob hoc non appetit pp̄ suam repletionẽ statim ex assumpto saciat̃. Aristo. 2o. vij. pbleumatũ pbleumate qnto inq̄t homines i frigiditate et hieme plus bolismũ pati q̃ in estate. cui⁹ cãm eẽ dicit frigiditatẽ que diminutam efficiens caliditatẽ nõ põt tñ ei bũ immutare q̄ mẽbro sufficiat. ⁊ isto mõ bolismus cãtur. ⁊ mẽbra rarefiunt. Et hoc intelligendũ in corporibus debilis caloris. q2 i robustis uẽtres uere ⁊ hieme calidissimi sunt natura. iõ de cibo plus immutãt q̃ in estate. Sz debiliũ calor diminuit̃. iõ ⁊ de eis rõ Ar. intelligit̃. põt ẽt in robustis itelligi. q2 posset tãdiu a frigido aere robustus alterari q̄ bolismus i eo fieret. Jtẽ Auic. ⁊ alij auctores p loca inquiũt frigida iter agentib⁹ bolism⁹ accidit uoluit. Jtẽ Ar. caliditatẽ posse eẽ bolismi. Nam diffusa in mẽbris dispersa eorum humiditatẽ dissoluit q̃ si in loco digestionis confluxerit digerit̃ et membra nutrit ⁊ tunc bolismus non causatur. et si ad membra fluat hanelitus in eis uocis dimutiones efficit. Ad stomacũ uõ si fluat et i uilis imbibat̃ q̃uis membra inanita sunt. et attrahũt ut supra dictũ ẽ. stomac⁹ tñ pp̄ suã repletionẽ nõ appetit. ⁊ illo mõ cãtur bolism⁹. ⁊ hoc idẽ medicina solutiua bolism⁹ sepe cãtur. s. qñ ad stomacũ medicina attrahit̃. q̃ pp̄ v̄tutis expulsiue debilitatẽ uel cãm aliã nõ euacuat̃. Opilatio ppterea iter epar et stomacũ bolismũ efficere põt. q2 nõ fit attractio tũc ab ore stomaci. nec appetit⁹ ex ꝯñti. Sigs p̄scripta et auctor dcã bñ notauerit bolismũ a frigiditate freq̃nter uenire ꝯcipiet. a frigiditate exteriori freq̃nti⁹ q̃ iteriori. et iter sine materia q̃ cũ materia. Et sic pz qd sit bolismus. q̃ ei⁹ sint cãe.

¶ Capm. xxiij. de signis pnosticis bolismi.

Demonstratiua signa bolismi ex appetit⁹ canini signis tibi satis fiẽt manifesta que supra capitulo decimo nono querenda erunt. sed opilationis signa suo loco dicentur. Quantũ ad pronostica. Si bolismus per tẽp⁹ notabile durauerit ad marasmonem patientez deducet pp̄ corporis ac spiritus resolutionem ad sincopiz bolismus quoq3 ipse duob⁹ in casibus in fluxum uentris termiãt̃. Primo si a mala cõplexione cum materia lubricare faciente causet̃. Scdo q2 si diu durat ꝯtẽnua v̄tutis d̄bilitat̃. ⁊ itm̃ p̄sepe q̄ flux⁹ uẽtris ad ipsũ seq̃tur. Bolism⁹ isup ab exteriori frigiditate cãtus uelocis sepe. atq3 facil'ẽ cure. Arist. all'gato pbleũate a frigiditate tñ iteriori difficilis. Et p hoc taz demõstratiua q̃ pnostica signa bolismi tibi fiẽt manifesta.

¶ Capl'm. uigesimũquartum de cura bolismi in generali.

Huic passioni cõuniter duplex cura solet assignari ul'is. s. et pp̄ria Q̃ntum ad uniuersalẽ uoluit Serapio ⁊ hou⁹ Auic. q̄ in cura hac ista ꝯueniũt q̃ in cura appetitus canini descripta sũt. tam. s. ex parte regiminis sex rez non naturaliũ q̃ medicinaliũ et sic cibaria et al'. omnes res ñ naturales odoriferas plurimũ comedãt. Quoz doctrinã i octauo cap° quere id enim tibi in oĩbus ad h̄ ppositũ faciẽdis habũde deseruiet. Quãtuz uõ ad medicinalia si colera q̃uis raro ãt flegma i causa fuerit que digestione ⁊ euacuatiõe indiget. capituiũ septimũ supra require. Et si melẽcolia bolismũ effecerit p eius digestione atq3 euacuatione ad. xv. capitulum uade. Jn hoc tñ casu tria sunt in exibitione solutiuoz attẽdẽda. Primo cũ eis erunt cordialia atq3 aromatica commissenda quia talia stomacũm ꝯfortãt. 2° stiptica. qa ut patet stomacum q̃q3 multum confortant nam relaxatiua appetitũ multum deiciunt et tertio propter uirtutis d̄bilitatem i parua danda sunt quantitate et ut genenceralẽ curaz deinceps absoluam si mala complexio siue frigida siue calida corrigenda sit modum. et cum quibus hec fiet sepius adinuenies. in causa igitur calida plures confectiones sirupos et decoctiones in capitulo nono. appropriatos inuenies et in frigida uero i capitulo. x. Et q̃tum ad fomtatiões ũctiões et emplastra i utraq3 cã ꝯueniẽtia capl'm undecimũ. te illa docebit. ¶ Qualiter autem opilatio sit curanda pluribus in locis illud inuenies et maxime in egritudinibus epatis et fluxibus ab opilatione causatis ad que recursũ habe. si tibi opus est et cum capitulis predictis ad hoc propositum necessaria habenda descripta sunt hic illa replicare superfluũ uisum est et in his uniuersalis cura finitur. Quantum ad curam magis appropriatã laudat Auicenna panem assum. quia scilicetest magis stomaci confortatiuus in bono uino.

aromatico debili tamen infusum τ caphora aspersū. In frigida vo panē usstū ī uino potē ti stiptico odorifero in fusū: in galia aut xilo aloes aspersum in loco panis assi plurimi bi biscotum accipiūt. nec qꝛ bolismꝰ a cā stupe faciente non sepe puenit. Laudat Aui. ut ma nus τ pedes fortiter ligenī. τ a somno phibea tur. τ cū rebꝰ acutis pungant talr ut doleāt. τ cū subtili vga pcutiant. Et p ista nihil alind uoluit Aui. nisi φ ligature fiant dolorose. et cum molibꝰ uirgis pcutiant. τ aliq acute res ut acꝰ cāne subtiliate. τ talia sub unguibꝰ īfin gant. qꝛ talia sopitā vtutem mirabilr excitāt in hoc quoqꝫ casu cor atqꝫ testiculi ex epithi matibꝰ τ unguētis tā actu φ potentia calidis epithimare iubeas. plurimūqꝫ sopitā vtutes euigilant. Et ī hoc loco bolismi cura finit.

Caplm. xxvm. de lippothomia q dr fames sincopalis. τ de cura eius.

Ut appetituū non naturaliū aliqn fi nē imponerem. de sincopali fame ali ud dicendū restabat. quā lipothomiā uel ma lam stomaci famē uel famē sincopalē antiqui appellare ɔsueuerunt. τ ab accidēti quidā ta lia noīa iposuerunt. Et qꝛ tam ad bolismum φ ad appetitū caninum lipothomiā interdū sincopalis consequtur. Cā aūt ē stomaci debili tas q ab oris stomaci subtilitate cātur. Jō q dā famis sincopalis oris stomaci debilitatem dicūt. q tū ad bolismū: freqntiꝰ seqtur pp spi rituum. s. resolutionē nimiā ad quā ut Auic. ingt cordis infrigidatio seqtur et successiue sincopis aut pmo qꝛ ē cordi ppinquus: secun do qꝛ uelocioris ē sensus. Et tertio qꝛ ē collec tio humor nimia. Cum igit in fame humores corrupti ad ipm stomacū cōfluant. qꝛ tolleran tia famis putridis humoribꝰ replet stomacum ut Auic. tertia pmi pp eius sensus uehemētiā qncunqꝫ leuē punctionē quodcunqꝫ paruum nocumētum facile psentit. Et cū sit cordi pro pinqus tale nocumentū sibi facile cōicat. ideo fit lipothomia uel sincopis per hāc facilē sto maci nocumentor ad corcōicationem os sto maci antiqui ut sepe dictum ē pcordiū uoca uerunt. Jntensa quoqꝫ mēbror aut stomaci caliditas huius famis sincopalis cā eē pōt. nā pp ipam uelox fit uirtutis resolutio. et nisi sta tim eidem cibus offeratur. quo uirtꝰ ipsa refo cilet. et caliditas illa aliqualr remittat grāde nocumētum psentit. et illud cordi cōicās lipo thomiam aut sincopim inducit. Jō Aui. famē sincopalē appellat. τ qnto ɔtinētis Rasis. sin copim famelicam appellāt. Et in sūma cā ciꝰ ē stomaci debilitas. qꝛ tūc p spirituū paucitatē et paucā ipsor rsolutiōes cadūt ī sincopim. aut eius itensa caliditas co mō. s. q appetitu cani no de resolutiōe mēbror a supflua caliditate cāta dicebat. Et cū in bolismo ut ī solutione sui pbleumatis declarat Aristo. φ si colera cū tali caliditate ɔiungāt colericis maxīe ac cidit. Et ī quodā singli plato quē deo duce cu raui ɔtingebat ad stomacū effusa cū uehemē ter mordicabat. Cuiꝰ cā intensꝰ comedēdi ap petitꝰ īsurgebat. et nisi statim ei cibꝰ oblatus fuisset. lipothomiā τ sincopim sepiꝰ īcurrebat Cōsilēs nāqꝫ cibo pauco ɔtenti sūt q cito pp illā intēsam caliditatē digerit. cuius cā famem freqnter incurrūt. iō in talibꝰ ē cito preuenien dū. Et φuis predicte cāe tanφ potissime sint ab auctoribꝰ expsse. nihilominꝰ famis sincopa lis cām psigna ī caplis illor descripta cogno sces et pnostica. Jtē τ curā ad q ubi opꝰ sit re curre. τ qꝛ prelatū illū q annis plurimis hāc passionē passus ē pfecte curaui succite hic cu rā illā inscribere libet. pmo ipm cā infrascrip to electuario ab ipa colera bñ mundū tenebā φ accipit pruna q libet. τ in aq dequoquent. pistent postea. pastā illā mūdā reserua. deinde accipe uio. scolopendrie camedreos flor bora ginis buglose lupullor cuscute capil'. uene. sticados añ. M. i. quatuor seminū frigidorum cōium. ℥. i. corticū radicū capparor acori añ. ℥. ß. ligritie passule añ. ʒ. vi. sebesten numero xii. squināti assari añ. ʒ. ii. spice. ʒ. ß. polipodii fene añ. ℥. i. conquassent. τ in aqua ubi decoc ta sunt pruna buliant. τ cum quasi cocta fue rint addat epithimi ℥. i. et solum una bulitio ne buliant. τ ut hec decoctio sit magis vtuosa non multum aque ponatur cum quo leuis ex pressio potest fieri. hoc facto accipe corticum mirabolanorum citri tamarindorum añ. ℥. i. infundantur in modico decoctiōis ifrascrip te. τ p horas. xii. in ifusione dimissis fortis fi at expressio quam reserua. rurs. recipe cassie bñ pinguis. ℥. viii. uel mane fine lib. i. ß. τ erit magis delicatum. q cum tā modico decoctio nis infrascripte φ fieri possit extrahatur. Ul timo vo accipe zuchari al. ℥. x. et puluerizatū cum istis misce. cum quibus po ne paste pru norum. lib. i. et expressionem mirabolanorum atqꝫ tamarindor et oīa silmixta ta stent sup lētū ignē φ ad electuarii formā deueniāt. τ cū

icipit ifrigidari addātur pl'ueres ifrascripti Accipe san. ru. ⁊ al. ro. ru. spodij. dragāti. sticados se. peonie añ. ʒ. i. cinamomi. ʒ. ij. deide totuz pōderetur ⁊ pro qualibet uncia ipsius electuarij addāt grana. vi. ⁊ usui reseruet. cuius dos sit. ʒ. ß. i aurora nec ē alia fieda custodia scōz tamen corpis dispōem dosis pōt augeri ⁊ minui. ⁊ potest dari bis in mense uel uicibus pluribus prout necessitas exigit. Interdū uero stomaco uacuo coclear unum granorū pomi granati medie dulcedinis exhibēdum. qz illius colere furorem potenter remittebat. uel bolos tres de infrascripta iupa cū infrascripto puluere aspersa sumebat. que accipit cinamomi electi. ʒ. ij. pelliculaurm uentrium gallinarum pparatarum. ʒ. ß. limature calibis pluries in aceto bulite. ʒ. ij. galange ℥ ℥. granorum paradisi macis cardaōi añ. ʒ. ß. coralorum rube. subtilissime tritorum. se. coriandrorum pparatorum. ro. rube. añ. ℈. ij de zucharo uero tantum quod gustui gratū fiet. adde aliquando de uino illius iuppe bibat. et interdum nihil dūqz in consilio presistebat ne liptomia uel sincopis ipsum deprehenderet de altera confectionū semper in manica deferebat. Et cum primum in ore stomaci punctionē aliquam presentiret de sua cōfectione sumebat que accipit pulpe caponum. ℥. vi. zuchari albi incorporentur simul in mortario aque ro. parum addendo. ⁊ tantum super lentum ignem buliat. quod per bolos cōmode incidi possit cum quo postea misce pinearum preparatarum cum cultello incisarum. ʒ. vi. cinamomi electi et cum cultello incisi. ʒ. ß. fragmētorum lapidum preciosorum. ℥. i. coralorum rube. ℈. ij. margaritarum. ʒ. i. ß. et fiat cōfectio in morsellis. Et interdum utebatur infrascripta que accipit amigdalaruz dulcium preparatarum. ʒ. ij. pinearuz. ℥. ij. zuchari albi pulverizati. ℥. viij. et cū. ℥. iij. aque ro. omnia in mortario simul incorporentur. ⁊ super lentum ignem ⁊ clarum commiscendo tādiu tene ꝙ incidi cōmode possit. et cum incipit infrigidari addatur cinamomi cum cultello incisi. ʒ. ß. coralorum rube. semen coriādrorum preparatorum. ro. rub. añ. ℈. ij. cōfectio fiat i morsellis grossis satis. Et cum isto regimine ille bonus religiosus infra annū ab isto suo accidenti liber factus est. Et si aliquis tibi causaz habens similem occurrat si libuerit simili modo curare poteris. Et in hoc non naturalium appetitum cura finitur.

¶ Capitulum uigesimum sextum de siti naturali non naturali ⁊ preter naturaz.

In corpore nostro ut supra capitulo quarto dictum est duplex humidū reperitur. unum grossum solidum. quo naturalis mēbrorum calor fouet. et cōtinue p ipm resoluit. et ad naturalē resolutiōes sequit caloris diminutio in quāto saltē. Cūqz restauratio p site fiat. et resolutiuū sine diminutiuū calidū fuerit restaurans calidū sit oz. Et cum rei solide citi⁹ attribuatur talis res solida plerūqz sub noīe siccitatis appellatur. et hec ē cā quare dicit Aristo. famez calidi ⁊ sicci fore appetitū non uoluit tñ per hoc appetitum eē ad calidū p remotionē alicui⁹ frigiditatis per resolutionē illā inducte. qz nullus tūc positiue facit gradus frigiditatis induct⁹ sed appetit solidū solida res grossa q̄ est caloris naturalis pabulū. et per hoc restauratio caloris naturalis in quanto fami attribuitur. Aliud est humidum subtile roriduz cuius pn̄tia caloris naturalis inflammatio atqz membroꝝ exsiccatio phibetur. ad illi⁹ uero resolutionē q̄ in ore stomaci residet. quēdā cātur tristis sensatio per quam ad restaurandū deperdito simile appetit⁹ insurgit quē sitim appellamus. Cumqz id humidum roridum fluidū fuerit p ei⁹ restauratione fluida res appetitur. Et cuz illius humidi roridi resolutiōe consequat calor exacuitur et itendit. cum siccitas sit lima caloris. unde p refrigerio illi⁹ frigidū tunc appetitur. Ex quibus patet quare appetit⁹ qui ē sitis ad humidū et [illegible] surgit. Iō Aristo. sitis inquit ē appetitus frigidi et humidi p hoc. n. uoluit ꝙ sitis appetitus sit ad frigidū per aliquē gradum caloris positiue per resolutionem illius humidi roridi oris stomaci cātus. et talis est triplex. naturalis. non naturalis et uoluptuosa siue uoluntaria. Naturalis est que a principio intrinseco. quia a calore naturali continue humidum resoluente accidit propter famem naturalem. quia calor naturalis intendens se conseruare continue in humidum substantificum siue roridum agit. ad cuius resolutionem sequitur naturalis alia tristis sensatio. p quā insurgit appetit⁹ ad potū. et talē naturalē sitim dicim⁹ Ex potu uo duo iuuamenta sequnt. Primū ē illi⁹ tristis sensationis remotio. et per cōseqns sitis extictio. q̄ cātur ex illi⁹ humidi roridi consumptione.

secundum quod per cōmixtionem potus cū cibo liberius nutrimentū ad mēbra deferē. Non naturalis uero sitis siue preter naturam est illa que ultra naturalem bibendi consuetudinem patientem ad potum inducit. cuius capitulū bonus Auicena de multitudine et uehementia sitis intitulat. Nam aliqui tam in quantitate continua quam discreta solito plus potum petunt. Et ideo Auicena de multitudine dixit. et cum hoc aliqui sunt qui cū maxima auiditate potū desiderant. et propter hoc dixit de uehementia. De siti igitur non naturali uel preter naturam ad intellectum datū erit capitulum presens. uoluptuosa uero sitis est que nec naturalis nec preter naturam dici debet. sed potius uoluntaria. et est sitis illorū qui continue in tabernis morantur et cōtinue bibentes. Et si naturalis sitis siue preter naturam nulla sit bibendo uitam finiunt. sicut de suis bibulis patauis consiliator ait. Et sic patet quid sit sitis naturalis non naturalis siue preter naturam.

Capitulum uigesimum septimum de causis generantibus sitim preter naturam prouenientibus tam a re extrinseca quam intrinseca.

Non naturalis siue preter naturam sitis causa intrinseca et extrīseca esse potest. Extrinseca uero ut cuiuslibet rei nō naturalis immoderatus occursus. ut ē aer excessiue calidus et siccus balnea naturaliter siue accidentaliter calida calide toti et maxime stomaco unctiones facte. exercitiūm superfluū uociferatio nimiaque locutio. uigilia superflua et item super acutos cibos calidos somnus. immo immoderata anime accidentia timor ingens ueluti in iudicatis ad mortē experimur. et longa tristitia siue extensa circa rem aliquā tediosa consideratio coitus superfluus. Quantum ad cibum omnes acuti salsi et exsiccati id efficere possunt. et porri cepe aleum eruca semen sinapis piper. ℥. caro salsa et ad fumum desiccata. pisces salsi. pisces uiscosi et omnia uiscosa fercula. et illa maxime que sūt digestioni rebellia. quia dum calor ut ea digerat in eis agit et inflāmatur. et sitim inducit. ut uinum in quo uipere et uespe et talia extincta fuerint de quo natura est sitim inducere ut de quibusdā uiperis ē uidere. et multi quoque artificiales potus insunt qui sitim intensam inducunt. Et idem debite aque sulfuree atque salse faciunt ut per mare nauigantibus plerūque euenit. quibus deficiente aqua dulci propter aque maris potationem tantum sitis creuit. ut non potu saciati mortui sunt. ut inquit Serapio. Item ex uini ueteris potu multo. ut inquit Auicena. euenit quod alienantes conturbati et continue sitientes mortui sunt. Nimia item a potu tempore sitis abstinentia est mortis causa interdum. ut inquit Serapio. quia in ista sitis tolerātia membrorum calor exacuitur propter quod cōtinue sitis exacuitur uel crescit. Et nō solum sitis tollerantia sitim augmentat. sed paruus quoque potus scilicet in siti que ex potibus et cibis calidis et siccis causatur. Et bibita quoque farmaca sitim augmentāt. ac superflue quecunque fuerint euacuatiōes et ueneni. Item assumptio a quorūdam quoque reptilium punctura ut de quibusdam uiperis ut inquit Auicena. quia punctus bibere non cessat. nec potu saciatur donec sitiens moriatur. Intrinseca uero causa ē oris stomaci mala complexio calida aut sicca. aut cum materia uel sine materia. hic autem per proprietatem stomaci fit. aut per cōmunitatem aut totius aut membrorum aliorum cōicantium. Caliditas stomaci dominans humiditatem stomaci roridam desiccat et aquam et currentia humida potabilia facit appetere. Auicena de appetitu canino. Et subiungit quod etiam oris siccitas illas humiditates roridas est consumens et exsiccans hoc idem sepe efficit. et hec multo fortius ubi caliditas fuerit iuncta siccitati. et idem fortius si cum materia calida aut alia ebuliente talia iuncta fuerint. ut puta cum colera aut flegmate salso scilicet ut uiscoso aut fluido ebuliente. Et uniuersaliter omnis humor putrefactus ebuliendo huius male complexionis calide aut sicce aut utriusque simul causa esse potest. et per cōsequens sitis et hec sunt que uicio stomaci prouenire possunt. Totius autem complexione sitis fit in febribus. et maxime adurentibus. Nam quidā eorum dicit Auicena bibere non cessant. et nō saciati moriuntur. et non solum in causone et febribus adurentibus hoc accidit. sed in febribus quoque flegmaticis ex flegmate putrefacto prouenientibus. quod per totum non digeritur. neque inciditur neque educitur. et in talibus quicquid bibitur inflammatur. Et si sit aqua pura et caliditas tunc magis incenditur et inflammatur. et sitis augetur. Et id quoque in creticis euacuatiōibus seu superfluis factis

artificialiter . ut in fluxu ventris. fluxu sanguinis sudore superfluo vomitu et cetera. Et in egritudinibus alijs que corpora multum exsiccant. ut in ethica ptisi et cetera. per cōmunitatem aliorū membrorū fit a meri ipsū tū est pars stomaci ut supra patuit. a pulmōe corde epate a renib⁹ et a diabetica passiōe fit a cerebro ut i frenesi et ēt a catarro salso ab ipso ad stomacū descēdente ab itestino ieiuno ab opilatione miseraicarum et matrice cā voluptuose sitis ē in istorū bibulorū delitia quā i bibendo percipiunt. cōtinua imaginatio ex q̄ cōcubiscibilis insurgit q̄ ē virtus quedā per quam quietē et delectationē psequimur. et tā imaginatiua q̄ appetitus iste concupiscibilis imperio estimatiue gubernatur. ut elici pōt ex dictis Aui. pma primi doctrina. vi. caplo. de virtutib⁹ aīalib⁹ comprehensiuis. Unde estimatiua sensibilitate potius q̄ ratione ducta ex falso per imaginatiuam sillogizat felicitatem aliam maiorem nullam esse arguit q̄ cōtinue bonū vinū bibere et sic impat persequndū continue esse i bibendo q fugiēdū poti⁹ erat. ut de erreatis ōtigit put i cōmētariolo de capite de melancolia plenius declaraui. qr appetitus qui est sitis in istis bibullis continuus exstit. Ex quibus pz quod causa huius voluptuose sitis non ē humidi consumptio sz potius estimatiue virtutis tā ymaginatiue q̄ concupiscibilis imperantis. Et illa sunt cā i sūma nō naturalis siue preter naturā sitis atqz voluptuose tam itrīsece q̄ extrinsece.

¶ Capl'z vigesimum octauū de signis tā naturalis q̄ nō natalis atqz voluptuose sitis.

SI non naturalem sitim ab extrinseca causa prouenietez cognoscere per signa desideras sz ordinē superius positū a patiente vel ab astātibus pquire. Ad ei⁹ autem que ab intrinseca causa fit cognitionē venire si libet p proprietatem vero a mala cōplexiōe simplici calida ut supra dixerā. fieri pōt aut a sicca aut ab utrisqz sil' aut cū materia aut sine. et de his p ordinē statī signa describētur. Mala autem stomaci sine materia complexio calida siue simplex per estuationē stomaci ardorē atqz calorē. et si nullū adhuc potum siue cibum calidū sumpserit stomaci caliditatem his mēbris ex dicto communicatā aderit exsiccatio. Cum tali quoqz siti fames parua aderit et cibaria grossa talis facile digerit i cuius stomaco subtilia aduruntur. Saliua si qua fuerit per exsiccationē quam caliditas inducit luti sapore hēbit sanguis paucus acutus i tali ore generatur. et cū non sit apt⁹ nutricationi illum mēbra respuūt. et sic intra venas remanens illas replet et corrūpitur q ex frigida dephenditur. et sic defectu nutrimēti talia corpora sicca fiunt. Talis patiens tūc non nisi cibaria acria acuta vel salsa appetit. et cuz corrumpitur cib⁹ in stomaco acetositatem sentit in ore. et tunc dulcia et isipida refugit. Sed pto igitur cibo nisi cū eructuatiōe i ore quiescit aut cibi aut materie tūc exntis i stomaco vomitu. Et si flegma salsum fuerit in cā mordicatio atqz inflatio sentitur in ore salsedo sitis ab eo pueniens ex aque calide potatiōe cuz aceti mixtione sedatur. et colera si fuerit sitis exacuit et augetur. Flegma vero et quicūqz humor fuerit i stomaco corruptionē suscipiens et ebulitionem in eo caliditatē manifestam sentire facit. et puenit inde sitis. aut flegma in stomaco generatur. an aliūde pfluat cognosces. qr si stomacus cōplexionis frigide fuerit et humide. debilis erit digestiōis. maxime si precedens regimen flegmatis multiplicatiuum non precesserit. Corruptio humorum et eius ebulitio q cunqz in stomaco iste fuerit oris odorem malum efficit ac fetidam eructuationem. ubi scilicet a membro alio prouenire nescias. Et patet qualiter flegma in stomaco generatum ab eo quod aliunde ad ipsum profluit discernere debeas. et ex dictis omnibus leuiter comprehendes que sit sitis que per stomaci fit pprietatem. Superest autem ut sitis illius que per communitatem fieri potest signa describā. Et primo que totius et huius signa sunt aduenientes egritudines alie quecunqz quouis modo totum exsiccare potentes et ethica et ptisis. Sudores superflui et alie omnes euacuationes superflue. In causa plerūqz si caput existit ubi ab eo ad stomacum catarrus effluxerit. et salsum quāmaxime euius signa de egritudinibus capitis in tractatu de catarro inquire. Si cor. si pulmo. si spiritualia mēbra in causa fuerint scies qualis in illis mēbris calor manifeste sentitur. frequens fit hanelitus cum quadam ex sufflatione calida. et est expiratio inspiratione maior. Et per locutionem item ac per motum quēlibet alium sitis augetur taciturnitate et quiete diminuitur p aerem quoqz frigidum melius q̄ per potum sedatur ac melius per vigilias quā per som

num. Quia uigilia calorem ad extra et meli
us pulmonis caliditas euentatur quorum ut
patet oppositum contingit ī somno. Si epar
in causa fuerit illud per ipsius proprias egri
tudines tibi fiet manifestum et maxime ex
eius mala cōplexione calida et sica uł' aposte
mate p oppilatōnē ꝛ qꝛ ex aq̄ potatiōe ī laterē
dextro dolorē sētiūt. ꝛ pp coītatē diafragma
tis ad epar hanelitus sepe constringit. Facta
propter miseraicaꝝ oppillationē per fluxum
chilosū dignositur per eructuationē calidam
diminutionē in ypocūdrys. et in laterē dex
tro maxime. Et post comestionē accidit quā
do oppilatio est ī ītestinis grossis uel eoruꝫ
expulsio debilis quoꝝ fex retenta exsicatur
et propter colere priuationē fit alba facta re
num causa ex pīguedine super urinam natāte
ex signis alys caliditas ipsoꝝ cognoscitur et
quod ut plurimū diabetica adest passio ex q̄
est sitis intēsa que ex potū aque non sedatur
quia ad renes statim trahitur et egredit̄ cum
urina. Ideo Auicena in tali inquit passione si
tis et urina sepe comunicāt. ¶ Si a meri et a
partib⁹ oris fiat ex illarum partiū lesione co
gnosces. In siti uero que per assūptionē far
maci fit si in ꝓcessu uenerit sufficiētem arguit
purgationē unde ipocras afforismoꝝ quarta
Quicumqꝫ inquit in farmacis dū purgātur
nō sitiunt non quiescant prius q̄ꝫ sitiant. hoc
tn̄ ut Aui. uoluit ītelligi dꝫ. ubi nec rōne cali
ditatis stōaci istud ꝓueniat. Nā si farmacū ca
liduꝫ fuerit stomacus quoqꝫ calidus ꝛ sicus
ante medicine opationem cōpletam sitis sup
ueniet. et tamē medicine opatio erit nequaq̄ꝫ
cōpleta. Uoluptuose sitis signa sunt satis ma
nifesta. quia tales bibuli in tabernis cōtinue
morātur. et nulā diei horam qui bibāt exem
ptam faciunt. unde quidā nobilis magnus ta
men bibul⁹ faciebat nullā in mondo maiorē
felicitatē q̄ꝫ continue sitire et bene de bibēdo
habere. Et sic tam naturalis q̄ꝫ preter naturā
sitis q̄qꝫ uoluptuose ꝺmōstratiua signa patēt

¶ Capitulū uigesimū nonum de signis prono
sticis uoluptuose sitis.

Pauncula sunt de siti describēda ꝓno
stica. Ista enim secundum earum effi
cientiū causam attendēda sūt. uerum
si sitis non naturalis aut ꝑter naturam. per
ꝓprietatē siue p comūitatē fiat si diu duraue
rit ad marasmonē corp⁹ deducet. ¶ Et sic ad
ethicam febrilē interdū et plerūqꝫ ad senectu
tis ethicā inquit Auicena ¶ Si egritudinib⁹
acutis intēsa sitis cum uehemēti siccitate fue
rit ē' ualde malū quia ī breui humidū exter
minabitur. Sꝫ ad eius resolutionē mors seq
tur necessario. et secūda quarti inquit sitis ī
egritudinib⁹ adurētibus est signifi° mala et
ꝓprie cū nigredine ligue. Talis enī lingue ni
gredo et maxime cum ariditate intēsa ualde
sitī arguit ꝛ ea cessante uirtutis sēsibilis mō
tificationem denunciat ꝛ oris stomaci ꝓcipue
quod ualō potissimū signuꝫ existit. unō ipo.
3° ꝓnosticorum febricitāti inquit subita sitis
albatio sine manifesta causa pexima est quia
significat uirtutis sensibilis mortificationem
si in causonide aut alia adurēte febre sitis ari
da cum ariditate et nigredine ligue fuerit qꝫ
remanēte febre subito cesset mortē ꝓtendit
omnino. ¶ Item sitis uehemēs cū sudore fri
gido signum est ꝑnitiosum x°. ad Almāſ. ca°.
de signis malis. Quid de siti uoluptuosa erit
aliud nihil nisi quod isti bibuli cum sua bibē
di continua felicitate ante tempus ut ī pluri
bus uitam bibendo finiunt. Et sepius ī tremo
rem paralesiꝫ uel aliaꝫ neruorum egritudinē
cadunt plerumque quoqꝫ subito moriuntur
et hoc satis elici potest tertia primi capitulo
de regimine aque et uini. Sed audi queso qd
uni bibullo quem subito tortura oris his die
bus īuasit. euenit. uocatus nō uinum sed mel
litam aquam bibere iussi. In quarta ex suis
bibullis unus accessit. inquiēs isti medici tibi
uinum auferentes simul et uitam auferūt. qꝛ
nunquam aquam potasti. ¶ Hunc ergo potasi
culum ex meo bono uino de dagano plenum
quem in letice paleis absconde. et aqua peni
tus dimissa pro libito bibe percipiente nemi
ne te habundantem tenebo. Album est et itē
dulce pro tuo curando catarro nihil supra. ¶
Cum quo etiam illam hanelitus difficultatē
que nimiam propter siccitatem euenit illud.
remouebit de pichis exemplum summe que
quanto plus bibunt melius multo loquuntur
Si autem gulam madidam semper habueris
uelut psitacus ipse cātabis ne time sed ma
gnos ut solebamus haustus bibe. Ille cui tot
suasiones necessarie ne quicquam erant pota
ficulum trium bocalium tenute ad os suum
porrigens in primo haustu bibit medietatem
quo facto ut meli⁹ potuit ait. O hōc frater h
ē gl'ia mea h sal⁹ mea neq̄quaꝫ credere posse

quantum in me sit aducta uirtus ꝙ isti medi
ci ignorātes complexiones hominū interfici
unt. qui quod eis naturale ē. et sine quo uiue
re non possunt prohibentur multo pluriū cā
sunt mortis ꝙ̄ salutis. precipue ex eis qui ui
num bibendo omne delectamentum mihi ip
si bibendo surripiunt. nullus ad me ampli
us ueniet. Sed quia tanta aqua mihi penitus
stomacum destruxit. bonum est ut potaficu
lum hunc euacuemus. et tu ꝓ alio statim ito
ꝛ absqꝫ ꝙ bancalitū unqꝫ reperauerit uini resi
duum totū hausit. Gaudēs cōsotiū suum cum
a morte liberasse reuers. eum balbucientem ꝛ
cū dupla lingua loq̄ntē adinuenit. ꝛ cū loqui
itenderet ampli⁹ nō ualeret. fido socio signū
dat ut iter potū sibi ꝑ rebeat. dedit nō semel
sed bis ter quater ꝛ iter. Et sic bon⁹ bibulus
uino repletus ad suum deū bacꝰ ī tartara
suffocat⁹ meauit. ubi sic uino plen⁹ eternaliter
manebit. Et sic pꝫ quid de uoluptuosa siti ꝓ
nosticandū sit.

Cap^m. xxx^m. de cura sitis ꝑter naturā in
uniuersali per regimē sex rex non naturaliū.

Rite ꝛ ordinate curā nō naturalis
sitis siue ꝑter naturā īscribere uolu
mus per ordinē cārum q̄ ipsam effi
ciūt erit ꝓcedendum. Extrinsece nanqꝫ
ad ꝯtrarium reducēde sunt. dehinc uero ad
aliquā qualitatē malā si qua derelicta fuerit
curandā accede. Et si itrinsece cāe fuerint. et
cum materia ꝑmitus ꝫ materie ipsius exigē
tiam digere et successiue euacuatio fiat. siue
colera siue flegma salsum uel aquosū uisco
sū fuerit siue fluidū obediēs. ꝛ qualiter hoc
fiendum sit capl'm septimū supra te ad plenū
informabit: q̄ fcō erit derelicta qualitas cor
rigēda illam efficiēs sitim. Tibi īsuper ꝯside
randū erit. nunq̄d sitis ista ꝑ cōitatē aut ꝑ ꝓ
prietatē fiat. Si ꝑ cōitatem. aut toti⁹ aut ali
cuius mēbri particularis. Si toti⁹ sicut eua
cuationib⁹ creticis ꝙ̄ artificialib⁹ seu febrib⁹
aduretibus ꝛ in cōsil'ibus accidit. in ꝓpriis
capl'is ingre. Et idē facias si alicui⁹ ꝑticularis
membri uitio fiat. His itaqꝫ ꝑnotatis restat
solū qualitatē illam q̄ sitim efficit corrigere.
ut te ad actū praticum deīceps reducā. Sex
rex nō naturaliū regimen in pn̄ti capl'o d̄scri
bam. quo unicuiqꝫ siti aqua fiat. cumqꝫ sitis
erit generale. Si qd tn̄ ꝑticulari⁹ fuerit illud
ad pleniorē ꝛ cōpletam doctrinā magis faciā
Aer igit̄ frigidus ꝛ ualde humidus eligat̄. q

super ripas limpide aq̄ decurrētis fuerit. aut
scaturizantiū fontiū ꝑualebit. Et eo maxime
si fondum arenosum habuerit. Debic magis
si glandes uirides aquas tales obumbrantes
fuerint. Sint āt uirētes suis cū florib⁹ redo
lētib⁹. et utile qdem erit si orē apto patiēs su
per tales aquas baneet. qbus deficiētib⁹ su
per aquam recēter haustā id faciat. Et si talis
aer hēri nequeat. ex ꝑdictis herbis seu arbo
rū redolētium folijs hitationis pauimentū
cū aqua lipida aceto ꝑmixta sepius irroretur
Rose quoqꝫ atqꝫ uiole tā saracene ꝙ̄ nostra
tes ꝙ̄ herbe tunici ꝑ lectum hūc ꝛ ꝑ camerā
dispergunt. Et si ex rosacea aq̄ in qua cāpho
ra uel trociscus fuerit dissolūt⁹. flores tales
irrorēter ꝑualebit. Sūt calida balnea unctio
nes quoqꝫ calide ꝛ talia uitāda. Et aer itē fu
mosus puluilet⁹ atqꝫ uētosus ꝛ maxime me
ridionalis uēt⁹ ille fuerit atqꝫ serotin⁹. nec ul
lo se igni approximet. In casu quoqꝫ nostro
somn⁹ longior eē dꝫ. sensitiuam uirtutē sapit
ꝛ per meri ad stomacū humiditates sitim re
primētes descēdere facit. Experimēto nanqꝫ
dephēdit̄ ꝙ sitis post cenam aut ꝑ crapulā
fcā sedat̄. ꝛ maxime si uomit⁹ ꝑcesserit. ꝙ si
materia colerica cum illa mala qualitate con
iuncta foret. siue cibi digerēdi aut pulmonis
aut spūalium caliditas non sic somn⁹ conueui
ret. Jo. n. interiora calefacit. ꝛ sic ex materie
illius sup incēsione sitis augēt̄. Siqs tn̄ exer
citet̄. ꝛ se siticulosum senserit magis sibi ui
gilia competeret ꝙ̄ somn⁹. nā fumi calidi tp̄e
somni ad stomacū ascēdentes et sitim efficien
tes ꝑ uigiliam diuertūtur magis ad hoc si fri
cationes fierent per uniuersum corp⁹. Et iter
alia cauēdū ē siticulosū. ne sup dorsū dormi
at atqꝫ apto orē. Quies ī istis magis ꝙ̄ mot⁹
ꝯuenit nisi ut statim dictū ē ī somno sitis au
geret. hic. n. fricatōes siue exercitiū ad fumos
illos diuertēdos magis ꝯuenit. Uociferatio
ꝛ nimia locutio oīo sunt uitanda. locutio tn̄
pauca. ut. S. ingt ad os ꝛ ad ꝑtes gutturis hu
miditatē subtilē trahēdo sitim remittit. ꝛ idē
faceret tussicula pua ut hētur quarta afforis
mor. qbuscunqꝫ ingt tusses sicce ꝛ ī modū ꝓ
uocate plerūqꝫ ī fe. aduretib⁹ nō ualde sitiūt.
qm̄ in cōmēto inquit Gal. aut humiditas sub
tilis descēdit ad partes gutturis aut plurimo
motu suo ad se trahit humiditatem a conuici
nis mēbris. Diuꝫ aīe accidētiū supfluitas cui
tetur. et quāuis ira et ingēs timor et tristitia

perseuerans coitus quoqꝫ ipse.n. superfluus maximā sitim inducit. ꝓcurandum ē insuper ut ī corpore siticuloso nul⁹ mō feces exsiccentur cuius cā clisteria humectātia maxime cōueniunt cū decoctione.s. malue blitis matruꝫ uiol' lactucaꝝ ⁊ sil'ium cū oleo uiol'. cassia tollerare famem nocet multū sitim quoqꝫ mō sitis illa mēdosa nō sit. Quātum ad cibum acuta uitāda sunt ōia. ut porri cepe aleum. ꝫꝫ. piper ⁊ sil'ia. Sal quoqꝫ ac ōia salsa dulcia ⁊ res aquose ⁊ insipide q̄ facile ī colerā cōuertunt. ueluti sunt fruct⁹ plurimi aquosi ⁊ insipidi. ut ꝑsica ⁊ sil'ia. uitet iteꝝ ciceroꝝ ru. brodiuꝫ atqꝫ fabaꝝ. Ex carnib⁹ ꝯueniunt lactantes uituli quoqꝫ porcelli capreti agniculi atqꝫ ānales agni mō carnes istas stomac⁹ digerere q̄at Cōueniunt ⁊ lepusculi ⁊ pulli gallinaꝝ atqꝫ galliculi perdices fasiani rubales auicule tpe autumni. ⁊ carnes iste elixe maxime cū aceto sis alterate. Acetosa.n. ut Rasis ꝯtinētis quīto inqt sitim cū caliditate potēter extingunt. uel cum lacte quatuor seminū frigidoꝝ alterētur. aut cum cucurbita lactuca portulaca bleteſpinachijs acetosula ⁊ sil'ib⁹. Et ex istis plurima q̄qꝫ fercula ꝯueniunt. ut cucurbita bletis ⁊ lactuca. Et iter alia puls de farina ordei cōmendat̄. atqꝫ acetosum lac recēter aut nullum nequaq̄. ut uult Hipo. affori ſmoꝝ quīta. cuius dictū non ꝯsuetis lac bibere itelligēdū ē. Oppositū vo in cōsuetis uelut, infantibus quoꝝ calor ipsum ꝯuenietissime digerit. Contrariū quoqꝫ ꝯtingit ⁊ adultis ī quoꝝ stomacis lac ipsum corrūpit̄. ubi āt salsamentis ad hoc ꝓpositū facientib⁹ uti libuerit capl'ꝫ octauum supra require. nā ī cā calida plurima cōperies q̄ ad ꝓpositū hoc faciunt. ¶ Circa potuꝫ plurima cōsideranda sunt q̄ hn̄t potuꝫ ipsum multipl'r uariare. Quis in casu nr̄o aq̄ ordei aq̄ iulep. multū ꝯueniunt. ueꝝ qꝛ ē pn̄tis capl'i itentio ꝙ si qua materia sitim efficiens adsit per pri⁹ euacuet̄ solū ad malā cōplexionē derelictam q̄ sitim efficit. regimē ē exhibēdū. ⁊ sic q̄ntum ad potū ipsum a uinis dulcib⁹ ⁊ uinis coctis ut ē rob nectar. Et ad potāduꝫ aqua ordei det̄ sil'r ⁊ acetū cū decoctione prunoꝝ ⁊ quatuor seminū frigidoꝝ ⁊ sil'ium bn̄ limphatū. Dūqꝫ patiēs manducat respectu cibi sumpti sit pot⁹ solito copiosior. uerū sitis ex membroꝝ inanitiōe ꝓueniens meli⁹ ex potu uini limphati q̄ ex potu aq̄ remouet̄. Quis dicat quīto ꝯtinētis aquaꝫ magis humectare corp⁹ q̄ uinū. ⁊ sic ī cāu nr̄o cū humectationē q̄rimus aquā magis ꝯuenire qs dicere possꝫ. qd̄ in casu nr̄o falsum ē. qꝛ ⁊ si aqua madefactiue plus humectat. uinū tn̄ limphatuꝫ sumptum partē rorīdā deperditaꝫ magis q̄ aqua reponit. Ex quo pꝫ uinū in casu nr̄o magis cōuenit. Et ꝓp hec nōnulli ī fe. nō urentib⁹ uinū potēs uinū limphatū q̄ aquam prebēt. Et tu hoc facias ꝯsistente etate iā trāsacta ⁊ in ꝯsuetis uinū bibere. Vn̄ Aui. tertia pmi inqt uinū albū et subtile bn̄ limphatū supple calefactū meli⁹ erit. Et Isaac ī ꝑticularib⁹ dictis inqt. Cū uino sitis extinguit̄ citi⁹ q̄ cum aqua precertim si cā sitis ē calor ⁊ siccitas ī membris a stomaco remot⁹. Rasis tn̄ ubi supra in fe. ⁊ in siti ab extra ꝓueniēte atqꝫ fatigatiōe aquā aceto mixtā laudat. cū potētia sua ifrigidat. ⁊ aquā cū sua frigiditate ad mēbra deducit. ⁊ ꝑ hoc in siti a calore membroꝝ cāta plus uinū cōmendat̄. ac in ea siti q̄ ex solo stomaci calore ꝓuenit. qꝛ uinū in casu isto nimiū sitim adauget. ut supra Aui. tertia primi. Quantū ad potū eoꝝ q̄ sitim ex flegmate salso nō euacuato patiunt̄ ab aqua frigida cauēdū erit. nisi tāte fuerit quātitatis ꝙ cū lauare atqꝫ deponere possit. qd̄ raro ꝯtingit. Igit̄ in casu isto ut Auic. inquit. aqua calida det̄. ⁊ idem uult Rasis quīto ꝯtinētis. Et si eēt aqua ordei ⁊ calida ualde ⁊ in quantitate multa preualeret. nā sua actuali caliditate flegma digerit. ⁊ cuꝫ deponit. atqꝫ abstergit. atqꝫ humectando remouet siccitatē. ⁊ per uomitū sepe illud educitur. Siticulosus tn̄ ꝓp caliditatē solaꝫ aut cū colera associatā a potu aq̄ calide se custodiat. Nā sua actuali caliditate colerā illā malam cōplexionalē adaugeret. Et si colera fuerit ipsā ī uillis stomaci imbibit et infl'at. nisi tāta fuerit ꝙ ipsum abstergere atqꝫ lauare ⁊ educere pōt. ut Auic. ī capl'o de cāis significatiuis stomaci. Si vero sitis cā corde aut spūalium fuerit. ⁊ maxime pulmōis ī aere frigido aut aquoso aut poti⁹ ut supra circūstāciona to siticulosū collocabis. In quo aere ut uoluit Isaac caput discoopertū tenere dꝫ. uel pannis lineis leuiter coopertuꝫ ut talis aeris frigiditate humiditas aliqua subtilis ad partes spirituales exprimi queat. qꝛ per illā multuꝫ sitis remittit̄. et ut supra dixerat q̄escat atqꝫ nil uigilet. et aquā frigidā cuꝫ aceto mixtam gargarizare. Cura autē eius q̄ a meri et a partib⁹ oris fit īmediate descripte satis ꝓpinq̄.

hec tñ interest. q2 in ista ꝙ i illa conuenit ma
gis somnus quia in ipso fit partiũ oris mode
rata humectatio ꝛ mãdare quoq3 sup linguã
aquã fridã ut ifra docet confert ualde. In si
ti aũt facta uicio epatis intestinorum capitis
ꝛ aliorum membroꝝ pñcipalium eam decipi
endo atque eis blãdiẽdo ut dicte egritudies
curentur procedendũ erit. Et in hoc sex rerũ
nõ naturalium regimem finem non recipiat.

Caplm trigesimum primum de cura sitis ñ naturalis a quacunque causa prouenientis.

Disposui in presenti capitulo deo ad
iuuãte sitis nõ naturalis siue preter
naturam atque uoluptuose curaz ponere. Et
ideo si cum materia uicio stomaci sitis prout
in precedenti caº dictum ẽ digeratur ꝛ succes
siue euacuetur. ubi autem alioꝝ membrorum
seu totius uicio calefiat prout i proximis ca
pitulis habetur uiciũ illud corrigatur. Et sic
solum restabit malam cõplexionẽ i stomaco
derelictã que sitim efficit corrigere. Et ab his
q̃ ad itra conueniunt ualet q3 si fe. adurẽs ef
ficit uel ex fricatione uel ex nimia extrinseca
caliditate proueniat aqua potata frigida ace
to permixta ea eniz mirabiliter i presenti ut
caplo dictũ ẽ sitim extinguit. Ualet item i ca
su nro iulep uio ro. nenufarum de papauere
Sirupus d limonibus acetositate citri. de ri
bes de succis pomorũ agrestiũ de granatis ꝛ
muzis de agresta ꝛ tlia cũ aq frida hõi putei
aut hõi fõtis. uel aq ordei. lactuce uel cucur.
limphãde sunt cuius proportio aq ad sirupũ
sit ad minus sexculpa ꝛ ita de quibuscũque
alijs liphãdis cum aqua sirupis uel iulep di
cendum ẽ quia dulcia omnia facile inflantur
que nisi bene limphentur sitim adaugerent.
Aqua cucurbite sic fiat. Cucurbita ad spis
situdinem digiti per totũ impastetur ꝛ in fur
no cum pane decoquatur ꝛ in ea a furno con
tracta foramen fiat p quod satis magna quã
titas egrediẽ ꝛ hac cuz suis iulep seu sirupis
cum similibus uteñ ꝛ eum poteris cuz zucha
ro taberezet iulipizare modico uino granato
rũ addito ꝛ multuz ualet. uel facias sic. ℞. or
dei mũdi epatice acetose ꝛ panis cuculi sola
tri aã. M. i. uio. florũ nenufaris aã. M. vi. se.
coium frigidoruz. ʒ. ij. se. lactuce ꝛ portulace
aã. ʒ. vi. se. psilij. ʒ. iij. ꝛ ad tertie partis cõsum
ptionẽ coletur ꝛ cum zuchari taberizet. libr.
. i. ß. fiat sirupus cuiº cũ aquis suprascriptis
simul usus. et si longus fuerit d eo pro libito
dabis ꝛ si dulcẽ uinum granatoruz parum ad
deñ uolueris. Alij lib. ß. tamaridorũ accipi
unt ꝛ usq3 ad consumptionẽ medietatis buli
re faciunt expressionẽ factam collant coalatu
rã uero. ʒ. ß. zuchari iulipizãt ꝛ aquã frigidã
cum quibus libuerit aquis eo utere ualeret
item grana muzi uel semi dulcis granati ma
sticata ac pile infrascripte inore retente que
. ℞. mucilaginis se coiuz frigidorũ mũdatoꝝ
. ʒ. ij. sem lactuce portulace citonioꝝ ꝛ psilij
extractoꝝ cũ aqua lactuce ꝛ portulace aã. ʒ. i.
zuchari candi. ʒ. ij. fiant formule ad quãtitatẽ
lupulloꝝ d presse de. quibº siticulosus i ore
sepe teneat consueuimus quoque maspillum
telle subtilis in mucilagine psilli ꝛ citonioꝝ
imergere ꝛ talem patiens in ore sepe teneat ꝛ
inuoluat. Ego cum istis mucilaginibus de zu
charo cõmiscere facio ꝛ gustui redditur ma
gis gratum nec ita nauseatiuũ existit et ipsuz
quoque zucharum candi in ore retẽtũ multũ
ualet. Alij uero sacellũ ad formã pille fieri fa
ciũt. ꝛ eum ex semine psilij uel citonioꝝ que
din in aqua frigida infusa steterũt siti mitigat
Et idem facit portulaca i parte domestica de
piletur ꝛ in aqua frigida posita super linguã
teneat. Argentũ quoq3 textũ bene politũ co
ralus atq3 cristalus quod illoꝝ uolueris i aq
frigida positum in ore retentum sepeq3 muta
tum sitim ualde remittit ꝛ ego paleas expertus
ordeaceas in aqua frigida aliqualiter macera
tas ꝛ in ore retentas sitim mirablr extiguere
Et frustra masticis idez faciũt ac frustra piri
infrigida imersa aqua ꝛ super linguaz retenta
ꝛ prunoruz nuclei ꝛ maxie si aliqd carnis
super se habuerit i hoc casu ualẽt multũ. So
lemus ꝛ super altero laterũ ifirmum ponere
ꝛ euz rostro urceoli super labia ꝛ lĩguã aquã
frigidam distilare que in aliquo uase supposi
to recipiatur ꝛ iuuat multum. ꝛ maxime i cu
ra sitis que a meri ꝛ a ptibus oris puenit ut
in pcedenti caº dixeram. In ista uero que eua
cuationẽ consequitur siue cretica siue artifici
lis fuerit eũ cibis facilis digõnis cibando cu
ra. De cibo tamen paruum et sepe detur ẽm
eius potentiam. uinum sepe potenter limphe
tur d quo moderate bibat. et sup omnia dor
mire procuret nec subito ꝛ maxime aque fri
gide plurimum bibat. Et si sitis in catarti
cis fuerit donec euacuatio cõpleta fiet nichil
bibat. Operatione uero completa d aqua or.
uel de aqua cicerum aut brodio pulli calide

btur ut cōiter praticantes faciunt interdum quoque post cenam aliqui siticulosi fiunt de quibus Gal'.7° terepentice loquitur dicens. Siticulosum supra cenaȝ abstinere a potu triste fit et inutile.paucus tñ dandus ē potus ꝛ ideo pᵒ cenaȝ per horas duas si siticulosus parum aque frīe labendo biberit iuuaret mlᵗ tum. Nam cibum in stomaco existentem ad fundũ ipsius impellit. Quapropter hic bibere potest. Nōnulli etiā dicunt qȯ in stomaco cal'o aqua frigida ad sitim addit. ꝙ Aui. cōsiderans hec non nisi ī quatuor casibus contingere ait. primus ē ubi aqua frigida ī stomaco moram faceret rebuliret que ī tali ebullitiōe calefieret ꝛ sitim adaugeret. secundus casus dictus ē supra. s. ī stomaco si humor colericᵘ foret quem aqua frigida ī uillis in mergeret. Tertius ē quando paucus esset potus sic ut ñ ualeret caliditatem illam sitim efficientem extinguere neqȝ stomacũ ut esset necessariũ humectare tunc. n. calidũ unirctur ꝛ tunc per cōsequēs sitim adaugeret. Quartus ē quando ī meseraicis epatis uel intestinis adesȝ opilatio que aque transitum prohiberet calefacta . n. multum sitim intendit. Hos itaqȝ casus si aquā frigidaȝ potu exhibere uolueris diligēter examina. Plurima. n. mittigando sitim ab extra solent approximari. sed piculum considerando in quod ex talibus īfirmi plerũque cadunt paucis cōtentus ero. Nā ex approximatione friorum ad stomacum ꝛ ex ipsorũ nimia continuatione ad īdigestiones sepe deuētum est ꝛ ad lienteriam ꝛ similia. Et cōsimilr̃ ex infrigidatione spūaliũ ad malitiā hanelitᵘ ꝛ ex infrigidatiōe epatis ad cacellam ꝛ successiue ad ydropisim. Et ideo medicus cũ ad aliquod istorum īfirmum suũ pattum uiderit ab istis sic īfirmātibᵘ sibi cauere ȯbet. Extra igitur īfrigidādo multum ad stomacũ īfrigidandum iuuat. ut ingt. Serapio. Aly eum ungnētis frigidis stomacum ipsum infrigidant. Et nōnulli sic faciunt. uuam acerbā cũ portulaca pistant ꝛ totum cũ aqua ordei miscent ꝛ pānos lineos īmersos super stomacũ portant ꝛ uentrem. Cumque incipiunt calefieri frigidos reiterant hec totiens īnouando quod sitis extinguatur uel mittigetur. Aly folia uitis uel salicis accipiunt ꝛ illa irrorāt cum aqua ro. ꝛ aceto mixta ꝛ cum irroratione frequenti totiens stomaco applicant quod sitim illam extinguunt plurima his similia describerem. Sed quilibet practicᵘ talia ex se facere sciet. Aly oleum rosᵒ. super caput fundunt. ꝛ similiter extrenutantes in aqua frigida imponunt Aui cena tamen oleum nenufarinum uel de salicibus uel consimile magis quam ro. laudat de illis caput cum temporibus inungi faciebat. Nā cerebri īfrigidaᵒ cordi stomaco ac toti cōpatitur cum quo inunctio talis catarum ad os palati ꝛ meri descendere facit. Et illam humectando sitim mittigant cum quo uaporũ calidorum qui cā sitis sunt ascensᵒ. similiter ꝓhibeȝ caue ne cerebri unctiones. Ille in mala cōplexione frigida ꝛ humida fiant nec ī cerebro quoque reumatiȝante nec ubi neruorũ egritudines frigide forent nec cōsimiliter si ī gutture ulᵉ partibus pectoris apostemata fuerint nec in asmate ex causa frigida prouēiente ꝛ similibus Sed qꝛ nōnullos hec facientes uidi qui quoqȝ stomaco pectori ꝛ regionibus epatis frigida nimium continuauerunt eis male successit ideo his paucis contentus esse uolui. Eorꝫ uᵒ qui paciunt̄ uoluptuosaȝ sitiȝ cura est. ut tenendo eos paulatiue extra consuetudineȝ deducant̄. Uex ī tali consuetudine ueterati ab ea nunquam possunt remoueri. qꝛ illa longa consuetudo est in natura conuersa. Et in his non naturalis. siue preternaturam ꝛ uoluptuose sitis cura finitur.

Cpl'm trigesimum secundum de notificatōne dolorosis stomaci ꝛ eius causis ꝛ qt sunt ſpecies ipsius.

Antiqui plurimi capitulũ presens diuersis nominibus rubricauerūt nam cum in uehementi stomaci dolore plerũqȝ eidem cor taliter compatitur ut persepius pacientes cadant in sincopim antiquus. Alexander stomaci cardiacam appellauit. Haly. autem precordiũ dolorem. Et bonus constantinus ī suo uiatico angustiam stomaci torturam unde summus conciliator eodem capl'o angustiam siue nimiaȝ anxietatem appellare uoluit. Hy potius talia nomina ab accidenti sumunt ꝙ ab alio. Ego uero. A. ꝛ alios quosdam antiquos qui prius locuti sunt imitari uolens presentis capituli rubricam de dolore stomaci sic nomino qui est ipsius stomaci quedam tristis sensatio a mala cōplexione cum materia uel sine. aut a soluta cā continuate. uel similiter ab utraqȝ proueniens ꝛ talis quandoqȝ ab epate quandoqȝ sine causatur. ꝛ interdum quoqȝ a uermibus

et de his deo adiuuante inferi⁹ propria capi
tula fient. Sed de speciebus illis in presenti
caplo solū dictio fiet quorū quidā ē acut⁹ ex
tēsiu⁹. quidā aggrauatiuus. quidā fortis. qui
dam leuis quidam mediocris. Iterum quidā
in superiori parte stomaci quidam in fundo
dam totum occupat. Et amplius quidam cō
tinuus: quidam interpolatus. Interpolatoꝝ
autem ut Auic inquit quibusdā accidit dū
manducant ꝛ post digōnē sedatur. Aliquos
ante digestionem ꝛ stomaco existente uacuo
cum adustione uehementi dolor inuadit cibo
sumpto recedit. Quosdam uero collectione
stomaci super cibo facta dolor aggreditur q
per tres aut quatuor horas post eius assum
ptionem accidit Nam cum cibus ipse incipit
digeri ꝛ dolor ipse consimiliter. Incipit quo
digestio d̄finit. Et ex istis aliqui sunt quibus
nunquam nisi ex materie acetositate uomitu
facto cessat. Et aliqui quibus nisi post longā
expuitionem unquam. ut igitur ordinate pro
cedam omnium predictorum cause assignan
de sunt. Acuti nanque doloris causa. qꝛ oīs
stoāci dolor aut in mala complexione aut ī so
lutione aut in utrisque ut dictū est supra pro
uenit. ꝛ si a mala coplexione. aut cū materia
aut sine materia. ꝛ iō si rare texture stomacus
fuerit a quocunqꝫ imprimente facile patitur
unde i ꝛ t'i stomaco nō potest esse. materia tā
modice acuitatis. aut mordicatiōis quin ī eo
acutum dololorem faciat. Extensiuus uero a
uentositate fit que stomaci corpulentiam extē
dens cōtinui solutionē efficit: Et per ꝯsequēs
dolorē extensiuū. Aggrauatiuus āt a materia
multa grauante causatur que sui multitudi
ne continui solutionē īducit ꝛ qualis etiā ma
le qualitatis illa fuerit qꝛ eius multitudine
non obstante hoc est a mala complexione ef
ficere potest. Fortis autem doloris causa est
stomaci sensus uehementia. nam cum acute
materie ꝛ maxime colerice ad ipsum quouis
mō profluant. ꝛ dolor stomaci interdum for
tis fit ut ad sincopim patientem inducat. ꝛ ad
mortē quādoqꝫ ꝛ talis plerūqꝫ dolor a mate
ria acetosa siue flātica siue mlīca fuerit ꝛ quā
qꝫ a salso flegmate interdū a flegmate uitrio
ꝛ maxime ubi tales materie fuerint. Et itē do
lor fortis interdum fit ex aque frigide potu
ꝛ plerūque adeo intollerabilis atqꝫ ut Aui.
inquit tantum angustios. ꝙ pp eius comunita
tem ad cor patientem cito interficit. Et his
potissime talis dolor accidit ex potu aque fri
gide quia rare texture atqꝫ excarnatum sto
macum hūerunt. Quidam autem de aqua fri
gida ultra modum bibunt interdum quibus
nullus dolor accidit. nam talis aqua tam intē
se frigiditatis esse potest ꝙ in tali excarnato
seu rare texture stomaco stupefactionem in
ducit cuius causa null⁹ dolor sentitur predi
cte aūt cause reisse leuem dolorem efficiunt
mediocres uero mediocrem continue autem
continuum et in fundo residēt dolorem in fū
do causant in superiori uero superius in me
dio in me⁹. ¶ Superest autem ut interpolla
tarum cause reddantur ꝛ primo coꝝ qui cū
manducant dolor accidit digestione uero cō
pleta sedatur cuius causa est qꝛ sepe a splene
ad stomacum humor melancolicus effundit̄
qui grauitate sua fundū petit ꝛ cibo sumpto
ad os stomaci cum eo simul ascendit ꝛ tunc
dolorem efficit ad quod plerunqꝫ adiuuat si
stomaci calor debilis fuerit qꝛ tunc facile tal'
materia uentosatur. dehinc post cibi digestio
nem talis materia simul cū cibo a stomaco fa
cit exitum. Et resoluitur uentositas quare tē
dolor cessat. Colera sepius ab epate ad fūdū
stomaci ꝓpellitur. Cūqꝫ cib⁹ recipitur ac ma
gis grauis quam colera stomaci fundū petit
ꝛ colera ad os stomaci sursum ascendēs do
lorē cāt cibo autē digesto. Colera illa cū alio
simul expellitur ꝛ ꝯtinuo cessat dolor. Causa
aūt qꝛ sūpto cibo dolor recedit est cū colera
uel fl'a salsum uel alius mordicatiu⁹ humor
ad stomacum siue ad eius os tēpore uacuita
tis propellit̄. ꝛ talis dolor sumpto cibo seda
tur. Contingens enī ꝙ cibus sua qualitate
humoribus illis ꝯtariet quia si frigidus aut
īsipidus aut unctuosus: siue alterius quali
tatis aut quia illis materiebus commiscetur
cuius causa mordicatio illa remittitur. Et sic
pro tunc in nula pte stomaci impressionē ali
quam efficere nequeunt uel potius quia eas
ad fundum stomaci depellunt ꝛ ut ita dixeri
immobilles fiūt ꝛ sic pro tunc stomaco nocu
mentum nullum inferunt. ex quibus patet ꝙ
tales materie dolorem efficientes qui per as
sumptum cibum sedatur sepius in ore stoma
ci quam in alio loco continētur. Que uero p
assumptum cibum dolorem efficiunt in fun
do. Sed dolor qui ante recollectiōes super
cibum fit ē uapor ab indigesto cibo elleua
tus ī quo calor potius agit putredialis quā

naturalis ꝛ talis corruptus uapor elleuatur interdum a corrupto cibo qui ꝓ tunc stomacum inficit ꝛ sua mala qualitate a calore putredinali eleuatus os stomaci inficiens dolorem cāt propter .s. oris stomaci nimiam sensibilitatem unde si tunc talis materiei uomitus fiat dolor cessat ꝛ iterum ut sepe contigit ipsius materiei fit expulsio ut ipse in pratica nō nunquam uidi dolor tunc quoque cessat. Et hec de notificatione doloris stomaci ꝛ eius causis. Laus deo.

Capitulum trigesimum tertium de signis demonstratiuis doloris stomaci in generali.

QUause doloris stomaci efficientes ex dictis in presenti capitulo faciliter satis deprehenduntur. Nā cum dolor a causa materiali seu a pungitiua seu mordicatiua proueniat punctio aderit ꝛ mordicatio item sitis ualida oris siccitas atque amaritudo. Et eger in meri atque in palato incēdium plerūque percipit ꝛ talia tam a materia colerica quam pungitiua quam flegmate salso ꝛ acuto prouenire possunt. Sed in materia colerica in ore amaritudo sentitur ꝛ in flegmate salso salsedo. Et si talis dolor modo infirmum molestet modo quiescit signum ē quod talis materia ab epate ad stomacum ipsum mandatur In quo casu propter compassionem cordis ad stomacum extremitatum frigiditas plerūque accidit. Lipotimia plerunque ꝛ sincopis. Sed ubi dolor a materia frigida prouenit illa absque siti ꝛ inflatione ꝛ in stomaco grauitas manifesta sentitur. Interdum uero frigiditas. uerum dolor non nunquam clamosus fit quod propter clamorem continuum atque questū sitis fit ualida ꝛ tu talia inuestigabis. Quod si materia flegmatica aut melancolica acetosa fuerit acetositas ꝛ mordicatio sine inflatione sentitur. Et ubi uomitus affuerit rei fiet acetose in qua ut plurimum appetitus adest intēsio. Et ob hec inter dolorem ab humore colerico ꝛ inter eum qui ab acetoso flegmate seu ab acetosa melancolia comprehenditur facile Dolor uero uentosus ambulatiuus existit. ut cum ructuum multitudo adest. singultum quoque ac stomaci extensio ꝛ a loco ad locū dolor permutatur ad modum sagitte dolor pacientem percutit. Si autem dolor a causa primitiua fiat quia ab aere uel acutarum rerum comestione ab his que facile corrumpuntur aut uetosantur a tuo patiēte talia inuestigabis

Et hec de signis demonstratiuis doloris stomaci

Capitulum trigesimum quartum de signis pronosticis doloris stomaci.

IN omni dolore stomaci extremitatum frigiditas ab extrinseca causa non proueniens mala ꝛ adhuc deterior si membra stomaco propinqua frigescūt est enim signum male lesionis in ipsum. Item si frigiditas propter dolorem stomaci in sincopim cadit ut eum frigidus sudor deprehēdat nō multū distabit a morte. Item si in principio doloris stomaci patiēs dormitionem si ꝛ somnum profundum incurrat in subet illico ueniet. Itē dolor stomaci ab humoribus in stomaci uilis infiltratis seu more .A. imbibitus cuius signū quia paciens frequenter nauseat. Et parum aut nichil euomit grauissime curatur. Item pregnantibus dolor stomaci frequenter eueniēs prefocationem protendit quia malarum humditatum significat habundantiam que sunt prefocationis signa ꝛ causa. Item plures stomaci dolorem patiuntur qui si a cibo se abstineant sincopim incurrunt. ut Ras. inquit. Itē in li°. Hypo. de signis mortis festiue. Quibuscunque inquit dolor in stomaco accidit. si in supercilys bothor nigra apparuerit ꝛ ulceratur in secunda die moriuntur. Et item si in dolore stomaci in pede destro ut Aui. inquit aliquid uesice simile apparuerit si res dulces infirmus apetat in uigesima septima moritur. Item dolor stomaci qui post cibum excitatur ꝛ non nisi cibi uomitu aut humorum quietatur ma malus. ut Auicena inquit quia si cibum uomit maximam ipsius stomaci debilitatem significat. cuius causa assumptum cibum sufferre nequit Et si non nisi humorum uomitu sedant in stomaco humorem ualde malignum esse. significat item si stomacus calidus ꝛ frigidum cerebrum fuerit ꝛ dolor stomaci ex mala cōplexione calida fiat. difficilis erit cure. Quia pro cura capitis calida requiruntur que ut plus stomaco sunt nociua. item si dolor stomaci diu durauerit propter materierum attractionē futurum apostema minatur. Et hoc de signis pronosticis dolorum stomaci.

Capitulum trigesimum quintum de cura doloris stomaci secundum ordinem causarum prouenientis

UOlēs curam doloris stomaci amodo describere secundum ordinem causarum. que superius posite sunt procedendo. Si a causis extrinsecis

di fiat ad contrarium eius mutari dehinc uo
lo. Si qua mala qualitas ꝯrelicta fuerit scꝺꝫ
modum describendum deo adiuuante facias
Si autem ab intrinseco id facile ab humore
mordicatio acuto fiet. ut est colera flegma sal
sum acecosum ⁊ a melancolia item acetosa ⁊
potest ut habitum ē a multitudine matericrū
quoqꝫ fieri. De qua interduꝫ tanta in eo ē ut
non solum stomaci fundum uerum etiam cir
ca os eius multam quoqꝫ sit quare et secessi
uis ⁊ uomitiuis medicinis utendū ē quod pro
ut infra te docebo facias. Si igitur colera in
causa fuerit. ℞. sirupi acetosi sim. seu oxiza
chare sim seu sirupum de granatis. ℥. i. ß. aque
endiuie. ℥. ij. aque lupullorum. ℥. i. pro una ui
ce misce. Et idem isto totiens infirmo tuo da
bis quod tibi materia digesta uideatur. De
hinc taliter euacuetur. ℞. reubarbari electi
ʒ. ij. squināti. gra. iiij. post ea in aqua endi. ⁊
aq̄ lactuc̄. infundatur horis. x. transactis for
tis fiat expressio cum aqua cassie. ℥. i. misce ul'
℥. ij manne ellectuarij de zuccaro. ʒ. ij. sirupi
uiolati. ℥. i. ⁊ fiat potus. Si autē dolor fiat a
salso flegmate. ℞. oximellis sim. ℥. ij. sirupi
uio. ℥. i. aque camomille aque endiuie aque
cicoree. an̄. ℥. ij: pro duabus uicib⁹ ꝺ quo to
tiens dabis. qꝺ tibi materia digesta uideat̄
quam. sic educes. ℞. cassie nouit̄ extracte. ʒ.
vi. diafiniconis. ʒ. ij. ß. electuarij de succo ro.
ʒ. i sirupi uio. ℥. i. dissoluatur cum decoctiōe
capilorum ue. cuscute florum boraginis bu
buglose uio. liquiritie passularum ⁊ fiat po
tus. Nota quod non eadem purgatio conue
nit flegmati acetoso ⁊ flegmati salso qꝛ unuꝫ
est materia calida aliud ē materia fria. ¶ Et
purgatio similis flegmati acetoso quōque cō
uenit. ¶ Aliam uero acetosam sic digeres
. ℞. sirupi acetosi sim. sirupi uio. an̄. ℥. i. ß. aq̄
bugl'. aq̄ lupuloꝝ aque fumi terre an̄. ℥. ij. ꝑ
duabus uicibus. In isto tamen casu sirupus
quem alias composui ad hanc intentionem ⁊
cum syrupum de lupull'. baptizaui pl'imū cō
ueniret qui accipit succi fumi terre facta resi
dentia libr̄. ij. succi lupulorum libr̄. i. zuchari
al. libr̄. ij. aceti passulati libr̄. iiij. fiat sirupus
qui in materiebus melancolicis ut experien
tia didici mirabiliter ualet. ut ex ingredienti
bus quoque argui potest ꝺ isto. ℥. iiij. ꝑ dua
bus uicibus dato cū aquis suprasciptis. Ma
teria digesta sic eaꝫ euacuabis. ℞. cassie. ʒ. vi.
confectionis amech. ʒ. ij. diafeniconis. ʒ. sirupi
uiolati uel de lupl'. ℥. i. dissoluatur cum deco
ctione floꝝ lupuloꝝ florum boraginis buglo
se liquiritie passulaꝝ foliculoꝝ sene corticum
tamarisci thimi epithimi que in fine decoctio
nis ponatur et fiat potus. Si autem materia
quecunqꝫ digerenda erit secundum eius exi
stentiam atqꝫ essentiam euacuanda. siue ꝑ uo
mitum siue per secessum de quibus supra ca
pl'm septimum te ad plenuꝫ īformabit a quo
si opus fuerit succursuꝫ pete ⁊ breuitati par
cens his contentus esse uolui. Sed semper
auisatus esto. quod si in uilis stomaci seu cor
pore ipsius. fuerint hūores imbibiti seu sub
mersi quod in pronosticis habuisti ex freq̄n
ti nausea ⁊ nullo āt paucissimo uomitu depre
henditur modo cetera sint paria plurics di
gestiua erūnt exibēda quecunqꝫ illa materia
fuerit adherens paucioribus in ꝯcauitate uero
ro effusa adhuc paucioribus semper tua ē cō
siderare an materia ipsa dolorem efficiens ī
ore stomaci an in suo fundo resideat ⁊ hec ut
est habitum non solum per frequentem nāu
sauseam cognosces. sed etiaꝫ quod si in ore sto
maci materia dolorem efficiens fuerit ꝑ assūp
tionem cibi sepe dolor remouetur. Et in fun
do sumpto cibo fit dolor. Sed ubi materia
alia in stomaco foret et interdum in ipso geni
ta ⁊ interdum aliunde propulsa quia a splene
ab epate a capite reumatizāte ⁊c̄. quare si ali
unde ut amplius materias illas effundere ne
queant. Et ideo tam digestiue. qꝫ medicine se
cessiue ad membrum ipsum mandans respe
ctuꝫ semper habeas facito siue epar siue splē
siue ꝙ uolueris aliud membrum ⁊ hec cum
appropriatis ad membra illa fiet prout in ca
pl'is proprijs alias habuisti. Uerum ubi op⁹
esset per uomitum illam materiam educere
capl'm septimum tibi multiplices modos da
dabit ad ꝙ ubi opus esset recursum habeas
Scias insup ꝙ in dolorib⁹ stomaci materici
diuersitas plūrimū comēdat siue ī stōaco ge
neret̄ siue aliunde ad ipꝫ ꝓpellatur. Sed si ī
stomaco fuerit per clisteria ad intestina secū
dum materici exigentiam conuenientissime
trahitur. In materia igitur frigida. ℞. malue
camomille marcurialis cētauree minoris an̄.
. M. i. cartaī agarici an̄. ʒ. i. contundantur illa
duo ⁊ in pecia rara ligentur ⁊ fiat decoctio. ī
qua illa pecia bulliat alīquotiens exprimat̄
De tali decoctione accipe libr̄. i. ß. in qua dis
solue cassie yere an̄. ʒ. i. pulueris zuchari. ℥. i.

⁊ fiat clistere aut yerepigre loco ʒ.vi. diafini co. tantundem electuarij meli. sepius in posui In materia.nāq; calida.℞.malue blitis mercurialis matrum uio.añ.M.i.fiat decoctio de qua accipe.libr.i.ß.in qua dissolue cassie pulueris zuchari añ.℥.i electuarij de succo ro. ʒ.ij.olei uio.℥.ij.sal'.triti parum ⁊ fiat clistere.Educitur ergo materia a stomaco per uentosas circa umblicum positas.Diuersio autem merum a capite dissoluentium ⁊c.per caputpurgia seu masticationes peroptime fit ⁊ per uentosas positas in spatulis ⁊ per extremitatum ligaturas ⁊ fricatiōes.Et de istis cōuenienter fiendis tibi in capitulo de catarro modum dedi pariter quoque de alijs mēbris diuersio fienda esset.Nā; ab epate per secessiuas medicinas. superius positas conuenienter fiet.A splene uero per euacuationem melancolie superius positam ac per saluatelle manus sinistre flobothomiam plurimum in stomaco colera uitellina aut colera cu; flegmate mixta habundare reperitur.Et iste teste Galieno. Auicenna. ⁊ pluribus alijs antiquis per yeram siplicem educuntur de qua pill'e que fiende sūt per horam ante cibum dāde.In isto casu magis tamen pillulas assaieret ordinarem super descriptionem preceptorio mei.Jacobi de forliuio quas Auic.plurimum cōmendat.sed nullibi ab eo describtas inueni..A bono igitur Jacobo taliter describuntur.℞.masticis corticu; mirabolanorum añ.ʒ.i.pulueris yere sim.ʒ.ij.aloes ad pondus omnium fiat magdalion cum oximelle squilitico de quo pill'e fiant que ratiōe stomaci per horam ante pastum sumende essent Et si materia esset a capite defluēs essent quoque maxime conuenientes.Sed sumēde tūc essent quando patiens dormitum uadit.Ego autem cum colera ab epate ad stomacum defluit bis pill'is per horam ante pastum usus sum ⁊ nichil supra.℞.p.de iera simplici.ʒ.ß. reubarbari.ʒ.ij.Spice parum uel.℈.ij.ß.squinanti.g.vi. fiant magdalion cum sirupo de endiuia de quo si opus fuerit pill'as facito. Si aute; a splene ad stomacu; fluat.℞.p.de iera sim.℥.ß.foliculorum sene.℥.i.cinamomi corticum.tamarisci añ.ʒ.ß. fiant.p.cum sirupo de lupull' suprascripto ⁊ dabis a.℈.ij.usq; ad.ʒ.i.per horas.ij.añ cibu; uel melius ut facias sic.℞.foliculorum sene cinamōi. añ.ʒ.ß.cartami.℈.i.masticis.g.viii.fiat puluis zucharum addendo pro libito ⁊ totus in aurora cum aqua lactis detur ⁊ cum brodio pulli aut cum aqua scolopendrie iste tales euacuationes membra confortant materias diuertunt eas taliter purificando ut ad stomacum amplius fluere neqant.Ex dictis itaq; p; qual'r iterpolatis dolorib' matia in q̄ sūpto cibo sedaī dolor ⁊ q̄ sūpto cibo dolore; efficit sit digerēda euacuāda q̄q; quia illa ī q̄ sūpto cibo dolor sedatur ceteris paribus per uomitum melius seu facilius cū sit in fundo per medicinas secessiuas ⁊ sic oēs habes materias dolorem stomaci efficientes siue in eius ore siue in fundo siue in ambitu totius digerendi euacuandi diuertendi quod hu' capl'i intētio fuerat.

Capitulum trigesimū sextum de sedatione doloris a mala qualitate prouenientis.

Illi amodo tempus est describere q̄ stomaci dolorem sedant que quoq; aliquam malam qualitatem si q̄ post materierum euacuationem in eo de relicta sit corrigant ⁊ que taliter cum confortant.ut adiuuante deo dolor ille amplius non remaneat ⁊ ut ordinem in precedenti capl'o descriptum sequar.Si a caliditate seu ab humore calido id fiat.℞.specierum triasandalis.specierum diarodō abbatis añ.ʒ.i.coralo. rube. ℥.ß.pellicularum neutrium gallinarum cum ro.aqua p̄paratar.ʒ.ij.ß.fiat puluis de zucharo addendo pro libito de quo sumat dimidiū coclear pro uice p horā ante pastum cum modico uini mendi caloris.Et si delicate magis facere uolueris libr.ß.zuchari cum aqua ro. dissolue ⁊ cum speciebus suprascriptis per bolos confectio fiat.De quibus.ʒ.ij.ad min' pro uice sumat ualet ut triasandalum.Uel facias sic.℞.conserue ros.℥.ii.triasandalorum.℥.i.ß.coralorum rube.spodii añ.ʒ.margaritarum. ℈.ij. fiat mixtura. de qua accipiat ad minus.ʒ.ii.ante pastu; uel.ʒ.i.ß.sirupi ro. per horas duas ante pastum.Ego autem alias duo coclearia granorum granati muzi p duas horas ante pastu; dedi ⁊ mire pfuit.Ab extra ualent fomentationes cum spongiis facte in decoctione ros.endiuie ⁊ ordei postq̄ ex oleo ro.mixto cum sandalis iunctio fiat.Itē emplastrum factum ex herba endiuie cu; sandalis mirabiliter ualet. Et ita emplastru; factū ex farina ordei cum succo granatorum acetosorum.Si autem ab humore frigido dolor factus sit post eius euacuationem in totum uel

in parte maiori ab intra diaciminum conuēit diagalanga confectio de cinomomo. Et in materia mixta ualet aromaticum ros. descriptione Sal. uel diarodon abbatis in materia mixta caliditate dominante. Ego autem in isto casu in pncipio pastus tali puluere usus sū sup asso pane in uino maluatico uel alio bono remolito non dulci. ℞. pellicularum uentrium gallinarum cū bono uino albo preparatarum ℥. ß. galenge. ʒ. granorū paradisi. ℥℥. pipis longi. añ. ℈. i. cardamoī. ʒ. i. ß. cinamoī a cortice superiori mundati. ʒ. ij. coralorū ru. subtilissime tritorum. ℈. ij. fiat puluis cū zucharo addendo p libito de quo super pane asso sumat in principio pastus ut dictum est. Ab extra antiqui plurimi cerota laudant. ego autem non multum illis utor. nisi hora assumptionis cibi remouentur quod si ɔtinue ut fit cōiter super stomacum retineantur propter eorum stipticitatem ad fundum stomaci cibum trāsire non permittunt cuius causa ut pz impeditur digestio quare unguentis utor libentius ¶ Ideo interdū sic feci. ℞. ceroti Sal. emdantis stomaici uicia olei de spica añ. ℥. i. Et ista tantum in mortario ducentur. quod ad unguenti formam deueniant. de quo stomacus per duas horas ante pastum ungatur pctiam calidam superponendo. ¶ Uel facias sic. ℞. olei de spica. ℥. i. olei de absinthio. ℥. ß. pulueris masticis gariofilorum mente sicce calamiaro. coralorum ru. añ. ʒ. ß. cere paruz ꝛ fiat unguentū quo ut antescripto utor. Plurime mulieres ut se odoriferas prebeant musci odorem diligunt. ꝛ tunc in mortario cuz istis unguentis granū. i. commiscere facio. uerum si epar si splē si caput ī causa fuerit prout in prescriptis capitulis secunduz exigentiam te do cui corrige illa. habes igit̄ qualiter materia digesta quecunqz ꝛ qualiscunqz ꝛ quibuscū qz illa fuerit per uomitum siue per secessum sit euacuanda. Et iterum de diuersione facta sit stomacus taliter confortandus ut dolor amplius adiuuante deo nō reuertatur quod huius capituli intentio fuerat.

¶ Capitulum trigesimum septimum de sedatione doloris stomaci a quacunque causa prouenientis

Et deinceps cure doloris stomaci finem imponam modus āmodo [illegible] describendus erit quo dolor qnicūque ille fuerit sedatur. Nam dolorem patientes a te nil aliud querunt quam ut dolor ipse tollatur quare ab ipsius mittigatione incohandum erit. et alia materiei digestione nō aspectata. Si uomitus fuerit in principio. necessarius seu diuersiones taz per clisteria seu alio quouis modo in capitulis superiorib⁹ doctrinam ordinate qualiter talia fienda sūt tibi dedi. Ad actum igitur practicum ueniēdo pro mitigatione doloris anodinis prius utere. Nam que sunt uentositatū fortiter resolutiua. Si materia multa ī stomaco fuerit plus sepe subtiliant quam resoluant cui⁹ cā dolor sepe augetur. Facias ergo sic. ℞. camomille meliloti absinthy malue cuz radicib⁹ foliorū lauri paritarie pullegy. añ. M. i. anisi maratri añ. ʒ. iiij. fenugreci. libr. ß. se. lini libr. i. conquassentur ꝛ fiat decoctio ī qua spōgias imbibe fortiter expressas super dolentē locum appone ꝛ cum incipiūt infrigidari iterum calidi reponātur. Quo uicibus aliquot facto locus ex infrascriptis oleis calidis inūgatur ut. ℞. olei aneti olei camomille añ. ℥. i. uel ex decoctione suprascripta bulliente uesicam semiplenam. ꝛ in pecia inuolutam loco dolenti applica. Cunque infrigidaur iteruz calefiat et super locum retineatur. Hoc aliqtiens facto ut supra locus ungatur uel loco decoctionis prescripte. ℥. iij uel ō olei camomilini uel anetini ī uesica illa pone ꝛ super dolētem locum calidam applica. Quod si dolor de ambulatiuis fuerit qz a uentositate perueniat ex milio sale ut v° continētis habetur sacculus plenus calidus loco apponatur. Ego autem in casu isto pecias in aqua ardenti madefactas loco aplicaui ꝛ mire ualz Et iteз scutella cineribus calidis plena grano feniculi conquassato super asperso ꝛ ex bono uino irrorata ꝛ loco super apposita mire ualz. ꝛ expertum uidebis. Et itē uentosa magna umbilicum totum amplectens super posita ꝛ per horam. i. dimissa qr mirabiliter dolorem sedat ut Aui. inquit Ad idem quod sepe expertus sum ualet mica panis bene grossa ita calida sicut extrahitur a furno ꝛ amota īferiore crustula cum oleo de spica mollitiem imbibet ꝛ debine eam cū puluere cimini salipiza postea circumuoluta petia dolenti loco appone plus enim etiam quam credere posses dolorez mitigat. ¶ Ab intra uero comuniter practicātes. ʒ. ij. uel. iij. diacimini prebēt uel tantundem diagalāge aut diatriton pipereon ul' cl[illegible] ō

baccis lauri uel dianisi aut diacastorei talia ut ipsorum laudibus habetur ⁊ experientia quoque cognitum ē mirabiliter ualēt. In hoc quoque casu ℥.ij. uel .iij. uini maluatici cum quo libuerit aliquid istorum dare debes. ul' alterius uini boni nō dulcis. Et aliqui .ʒ.i. pul uis galange cum uino calido prebent. Et gal'. .ʒ.i. aristologie cū uino calido dabat. In hoc enim casu diascorides aristol'. rotun dari iu bȝ. Et hoc quoque cañ scd̄o capl'o ꝓprio lau dat Auic. Et huic cure doloris stomaci fineȝ imponere libet uerum presens capl'm q̄ ad ac tum practicum primum esse debet ut igitur in actu practico tibi finem eorum ordine pre beam. Cum ad infirmum deuenies in dolo rem sedando ut capl'm pn̄s te docȝ facito. De mum si per uomituȝ materia communiter edu ci possit cum scd̄m doctrinaȝ prehabitā pro uoca materiam successiue digeras euacues quoque similiter secundum exigentiam ip sum diuerte postea stomacum ⁊ si que mem bra mandantia materiā fuerint ut habitum ē confortabis pillulis utendo. ⁊ si que propter debilitatem membroꝝ mā genereretur de no uo suauiter educatur ⁊ de his omnibus ī ca pitulis superioribus ordinate doctri ām ha buisti. Quare huius doloris stomaci cura cō uenienter finitur. deo gratias Amen.

Capl'ȝ trigesimumoctauū de apostematib⁹ stomaci et eius curis.

Cum in apostematibus stomaci conti nue dolor fiat ⁊ aliarum speci eruȝ dolorum sit absoluta cura. Tamen ui sum est in loco de apostematibus stomaci fa cere dictionem. Pro cuius introductione sūt diuisiones alique prenotande. q2 per conge stionem materiei aliquando apostema in sto maco generatur. ⁊ aliquando per fluxuȝ ma teriei ab alijs membris ad ipsum. Item apo stematum stomaci quoddā compositum qō dam simplex. Simplex quidem ex humore simplici genereratur q2 a sanguine colera uel fl'ate uel melancolia. Compositū uero ex isto rum humorum commixtione. Item istorum apostematum quoddam est calidum quodda quoddam ē frigidum quoddam humidum quoddam siccum siue durum. Et calidorum quoddam p essentiā ut ut sanguineum ⁊ cole ricum quoddam p accidens ut flegma melā colia putrefacta p accidens est calida. Et tale ex istis genitum apostema calidum per acci dens apecellam⁹. Pariter apostemá essential'r calidū pōt fieri p accidēs frigidū ⁊ hec reso lutis ptib⁹ subtilib⁹ calidis terestib⁹ remanē tibus grossis. Tale igitur apostema est cali dum per essentiam ⁊ per accidens frigidum Item apostema quandoque fit in ore ⁊ in su perioribus partibus. Et quandoque in fun do quia īferioribus. Item aliquod ī inferio ri tunica. Et iterum apostema stomaci aliqō resoluitur. Aliquod suppuratur. Aliud ad alia membra permutatur ⁊ aliquod indura tur. Insup apostemata calida stomaci ut plu rimū per uiā deflux⁹ materieꝝ ad ipsuȝ gene rantur ⁊ nō per congestionem. ut est sanguis ⁊ colera ⁊ consimiliter de apostemate melan colaco fit. sed fleamati cum ut plurimum per uiam congestiōis generatur. Et iter ista apo stemata colericum frequentius generatur de hinc sanguineum raro flegmaticum ⁊ rarius melancolicum. Iteȝ apostemata calida ut plu rimum fiūt incipiem⁹ frigida v̄o raro. Istis sic positis ad apostematum causas ueniendo. Quedam sunt intrinsece. Et quedam extrin sece ut casus percussio super stomacum. Res quoque ipsi stomaco sepius applicate ut uē tose ac medicine calide fortiter attrahentes ⁊c. longa famis tollerātia est causa ad stoma cum putridorum humorum defluxus. Intrī sece uero cause. Sunt si stomac⁹ fuerit ualde calid⁹. quia ratione caliditatis ad se materias facile trahit que postea congeste appostema stomaci faciunt. Debilitas. iteȝ stomaci ⁊ alio rum membrorum uirtutis expulsiue fortitu do est causa generatiōis apostematū ac dolo res fortes cum prolongatur q2 natura inten dens dolori succurrere spiritum ac sanguis multitudinem ad locum dolentem trāsmittit Et sic materia ibidē congesta generatur apo stema. Cause uero coniuncte sunt colera san guis t flegma. melancolia. huiusmodi igitur in summa sunt tam extrinsece quam intrinse ce apostematum stomaci cause que huic capi tulo finem imponunt.

Capitulum trigesimum nonum de signis demonstratiuis apostematum stomaci taȝ ge neralibus q̄ spālibus.

Uigitur in apostematum stomaci co gnitionē ipsorū qnoqȝ cām deuenia mus. Si extrīsece fuerit. ex infirī relatiōne facile deuenies. Sed a quo humore

tunc ueniat. inuestigandum erit. quod prout te statim docebo facies. Sed antequã ad spe cialia signa deuenias. oportet aliqua genera lia prenotare. Plurimi nanqȝ ex dolore in sto maco existente apostema ibi esse arguunt. qđ tamen non est. ut apostema in stomaco ipso co gnoscas. Scias illic esse tumorem. et cuȝ hoc duricies manifeste sentitur. Et si suppinus in firmus aut sedens aut recte steterit. ꝛ aposte ma fuerit uersus os stomaci manifeste depre henditur. In fundo uero nisi magnum fuerit. nequaq̃ʒ dolor inter spatulas ꝛ meri quoqȝ sẽ titur. ꝛ sumpto cibo quia stomacuȝ grauat q̃ʒ ante maior. Et propter colligantiam ipsius stomaci cum spondilibus quandoqȝ cubitis dolor comunicatur propter neruos qui ibi na scuntur prope. et tunc quedaȝ in brachijs sen titur confractio. Et iterum propter compres sionem diafragmatis dolor propter apostema quãdoqȝ augetur. quare tantum diafragma augeri aut extendi non potest. unde necessa rio sequit̃ hanelitus paruus uelox ꝛ spissus ꝛ cum uelocitate ꝛ spissitudine. nam natura necessitati meliꝰ succurrere poterit. Et si apo stema in ore stomaci fuerit semper destruitur appetitus. non tamen sic digestio. cuius oppo situm fuerit in fundo si contingit qđ destruit̃ digestio. ꝛ nõ intantum appetitus. cum quo sepius leditur cõtentiua. et fit fluxus. ꝛ maxi me lienteria. Interduȝ tamen debilitatur ex pulsiua. ut constipatio quoqȝ fiat. quod non sic apostemate oris contingit. Et quia quan doqȝ apostema fit in interiori tunica. ꝛ quan doqȝ in exteriori. Si in interiori omnia inten siora erunt accidentia. ꝛ cum cibus uel potꝰ ad stomacum peruenit. dolor atqȝ grauitas augetur. in exteriori uero omnia illa remittun tur cum quo magis uisu atqȝ tactu apostema percipitur. Ad specialia nunc signa deuenien do. si apostema colericum fuerit continua fe. aderit. et acutissima quidem cum intensa siti atqȝ oris amaritudine. atqȝ ariditate lingue citrinescit facies. ꝛ erit dolor ĩter ceteros acu tissimus. ut plurimum de tertio in tertium omnia accidentia crescunt. urina est subtilis atqȝ ignea. pulsus autem uelox atqȝ spissus. cum duricie quadam. Si autem apostema a sanguine fuerit. dolor erit potius grauis q̃ʒ acutus. continua erit febris. non tamen uelut in precedenti acuta. nec ita intensa quoqȝ si tis. nec tanta oris amaritudo. rubet facies. adest uenarum tensio. urina erit rubea atqȝ grossa ualde. pulsus uelox molis atqȝ spissus. Si flegmaticum erit apostema. febris erit len ta dolor mitis satis. cum quadam tamen gra uedine faciei. color albus et in tactu molicies reperitur. sputi adest copia. pulsus erit mol lis atqȝ spissus cũ quadaȝ tñ diuersitate. uri na non multum tincta. est tamen spissa. Apo stema uero melancolicum si fuerit. febris erit occulta satis. dolor ponderosus cum loci du ricie. quidam color faciei fuscus. et urina sub tilis erit multum ad albedinem tendens. pul sus paruus strictus atque durus. ĩsonietates aderunt. plurimum malis atqȝ extraneis cuȝ cogitationibus terretur in somno. Et iste tri stis continue mortuos et talia territoria som niat. Et hec sunt tam generalia q̃ʒ speciali apo stematum stomaci signa.

¶ Capitulum quadragesimum de signis p nosticis apostematis stomaci.

Quando stomaci dolor prolongatur et auxilijs conuenientibus applica tis non recedit. scias apostema ĩ fie ri uel in facto esse. Ex apostematibus calidis deterius est colericum q̃ʒ sanguineum. Frigi dorum uero melancolicum flegmatico. Et qđ cunqȝ horum fiunt in ore stomaci deterius ẽ eo quod in fundo stomaci fit. modo fit ĩ his cetera ponantur paria. ¶ Si cum apostemate stomaci dolor intensus fuerit. ꝛ cum extrami tatum fuerit frigiditate malum. ueruȝ ubi fri giditas cum fricationibus ꝛ alijs adiutorijs non remoueretur. morietur infirmus. quia ut inquit Galienus sicut attrahitur sanguis ad uentosas. ita trahitur ad dolorem. quare fri gent extrema. et sic continuatio frigiditatis mortem arguit. Apostema interioris tunice periculosius ẽ multo q̃ʒ extrinsece. patet quia deteriora multum fiunt accidantia. ut habi tum ẽ supra. ¶ Quandoqȝ stomaci apostema resoluitur. quandoqȝ permutatur. quandoqȝ induratur. quandoqȝ supuratur. Si resolui tur. cognosces quia accidentia paulatim sedã tur. Si autem permutatur. accidentia cito de litescunt. uel paruo in tempore cuȝ apparitio ne scilicet lesionis in membro ad quod fit p mutatio. Si uo induratur sedatur febris do lor atqȝ inflatio tamen cuȝ grauedine duricie maiori q̃ʒ ante manet. sed cetera accidentia re mittuntur. Si autem ad supurationẽ peruenit

fe·doloꝛ·et omnia alia accidētia intenduntur. Signa autem quod iam saniatum est fe·ac doloris ac omnium accidētium remissio fluxus uentris atq uomitus multiplicatur propter materiam·scilꝫ ab epate resudantem·⁊ uirtutem expulsiuam irritantē·Et si apostema ruptum foret in uomitu quādoqꝫ sanies apparet aliquando in egestiōibus et aliquando simul tam in egestionibus ꝙ in uomitu· cuius causa minoratur urina·Et cum stomacus premitur quandoqꝫ puls digitorum tactui cedit· ubi ante puls generationem ipsius minime cedebat·locus quoqꝫ detumescit· ut Rasis in sua de dīonibus signa ista ponit·inquit enim cum mouetur in corpore tremor·apparet·sanies egesta atqꝫ sanguis siue uomit⁹ detumescit apostema·scias ꝙ ipsum iā disruptum est cuius ruptura uirtus maxime prosternitur· quia in ipsius eruptione magna spirituū quātitas euacuatur·uerum si in tunica fuerit exteriori euacuatur per urinam· ut ipse uidi· Et tunc bonus meus patiens liber euasit· In saniatione apostematis stomaci si rubor in oculis apparuerit·malum·significat enim materiā cerebro comunicari·Ideo Auicenna apostema stomaci calidum inquit quādoqꝫ ad permixtionem rationis deducit·et interdum ad sirsen hoc est frenesim·et tunc rubedo in oculis apparet·et tunc est mala permutatio· qꝛ ex mille unus non euadit·Et quandoqꝫ propter nocūmentum cerebro comunicatum accidunt cerebro accidentia manie et melancolie et mirachie q ex apostemate stomaci plerūqꝫ fit·ut in meo de egritudinibus capitis capitulo de melancolia tibi clare demonstraui· ⁊ de istis euadunt perpaucissimi·Et in hoc de pronosticis apostematum stomaci dictio finitur.

¶Capitulum quadragesimum primuꝫ de cura apostematuꝫ stomaci a materia calida prouenientium.

In apostemate stomaci colerico uel sanguineo flobothomia ē necessaria· dummodo uirtus et etas ⁊ alia requisita ad flobothomiam consentiant. Et ubi cause alique flobothomiam impediant·prout etati cōplexioni et ceteris conueniret· uentose erunt cum scarificatione ponende·Superfluitatib⁹ igitur prime digestionis naturaliter uel cum clisteri eductis·si apostema sanguineum uel patiens robustus fuerit atqꝫ repletus ualde a saphenis flobothomia māe inchoāda erit· In uesperis uel saltem in crastinum in basilicarum altera·in secunda uero die uel longi⁹ in tertia uene medie flobothomia fiat· In colerico uero apostemate iste tot flobolhomie nequaquā fiende sunt·sed prima in basilica fiat· secunda uero media et non magna extrahatur sanguinis copia·cuꝫ sanguis colere frenum existat·⁊ ubi flobothomia quauis causa fieri non possit·super nates primo ⁊ debiecum scarificatione in spatulis fiende erunt uētose·Et semper ī sanguineo modo cetera sint paria ꝙ in colerico maioꝛ quātitas sanguinis extrahēda·His factis in primo ad repercussiua ueniendum erit·Ab extra igitur sic facias ℞·olei rosa·olei citoniorum aā·ʒ·i·aceti parꝝ et ex isto frigido stomacus perungatur·Uel facias sic·℞·sandalorum rubc·ro·rub· boli ar·aā·ʒ·ß·camphore·ʒ· i·incorporentur cum aqua ro·et citoniorum succo· Uel cum aqua cucurbite aut succo plantaginis uel solatri· uel foliorum salicis· aceti parum addendo·et de tali frigido stomacum inunge·et cum desiccari incipit remoueatur· Uel facias sic·℞·farine ordei sandalorum al·et rub·boli armeni aā·ʒ·ij·spodij·ʒ·i·camphore·ʒ·ß·incorporētur cum succo plantaginis et aceti modico· et ex his epithimetur·siue emplastretur stomacus ¶Ego auteꝫ a Galieno doctus pro confortatione caloris naturalis stomaci parum spice uel cardamomi · uel consimilis semper addidi· Quod in membris consimilibus semper fiendum est·ut in meo de necessitate mediciārum corporis declaraui manifeste· Ista auteꝫ in principio fienda sunt·cuꝫ apostematis materia nondum resudet·Ego auteꝫ materia existente in fluxu ad cuius diuersionem ligaturas dolorosas fricationes · et similiter ad nates sine scarificatione uentosas fieri facio· uerum a prin° ad intra ad talem materiaꝫ repercutiendam aqua solatri maxime conuenit· cū ipsa non solum materiam ipsam repercutiat· sed a proprietate quadam apostematibus intrinsecis mirabiliter ualet·Datur etiam aqua endiuie· Aqua quoqꝫ rosꝭ·et sepe siru· ro·in infusione ro· cum istis apposui· et acetosum quoqꝫ sirupuꝫ simplicem et talia in principio fienda sunt·¶In augmento uero cum istis resolutiua aliq eēnt cōmiscēda · illa sꝑ gradatī augēdo ꝭꝫ qꝺ magis v̄sus statū appropinqꝫ.

Ab extra uero cum infrascriptis camomille
melliloti uel absinthij aut spice cum pasta al
tee et croci parum esset addendu3. In casu au
tem isto emplastrum infrascriptum maxime
conuenit. ℞. farine ordei fenugreci. paste
radicis altee an̄. ℥. ij. absinthij sicci. ℥. viij. cō
fice cum oleo rosa. ¶ Et si multum ad statum
propinquas oleu3 de lilio pone uel facias sic
℞. folioru3 malue atq3 bismalue absitinij. an̄
M. ii. ordei mūdi. ℥. ii. pinguedinis galline ꝛ
anatis an̄. ℥. i. dactiloru3 numero. iiij. mucilagi
nis sem. lini ꝛ fenugreci an̄. ℥. ß. croci. ʒ. ß. fiat
emplastrum. ꝙ uersus finē augmēti magis cō
ueniet. in statu uero tale emplastrum fiat. ℞.
farine fenugreci. se. lini ꝛ absinthii. an̄. ℥. ii. ca
momille melil'. ro. an̄. ℥. ß. ista oīa ꝯ succo apij
sil' incorporentur oleo camomillino uel de li
lio uel nardino tm̄ addito quod ad epti for
mam deueniat. uel facias sic. ℞. paste radicis
maluauisci. ℥. vi. mucillaginis fenugreci ꝛ se.
lini an̄. ℥. ij. pulueris florum camomille melli
loti an̄. ℥. i. ß. fiat emplastrū pap addendo de
oleo camomille. in isto quoq3 casu emplastrū
de melliloto mesue usus su3. ꝛ mirabiliter cō
tulit. Auisat' tm̄ esto q̄tum possibile fuerit ti
bi. ne tale apostema ad saīationem deueniat ꝑ
bibere. Et superius dictū ē ꝙ ad dolorem sto
maci apostema plerūq3 seq̄tur. ꝛ ad doloris
sedationem subtiliatiis ꝛ resolutiuis usus fue
ras. sicut ē pinguedo anatis galline ꝛ similiu3.
Oportet si apostema inchoari seu i fieri dep
bendes ꝙ cum illis stipticū aliquod cōmisce
as. ut ē acatia hipoquistidos ro. ꝛ sil'ia. Cūq3
apostema ruptū fuerit. idromel maxime sibi
cōuenit. ꝛ iter aqua lactuce calida. uel sic fi
at quod multū ab ātiqs comēdatur. ℞. capil'.
ue.. M. i. mente. M. ß. passul'. ℥. i. sebesten. ʒ.
. vi. liquiricie. ℥. ß. se. altee fenugreci sgnanti
an̄. ʒ. ii. dactil'. numero. iiii. decoctio fiat cum
lib. iii. aq̄. ꝛ ad ꝯsumptionem tertie partis co
letur. ꝛ de tali calida sepe infirmo tuo prebe
Et si magis abstersiuam facere uolueris da
de ea.. ℥. iii. ß. pro uice cum. ℥. ß. mellis ro. Et
aliqui ex ea cum zucharo sirupū longum faci
unt. de quo. iiii. ℥. pro uice tribuunt. uel lactis
capni ita calidi. sicut mulget ab ubere. ℥. iiii.
cum modico zuchari p duas horas ante cenas
prebēt. ꝛ si maiorē q̄ris abstersionē. cū melle
ro. ℥. ii. dabis. Et aliqui decoctionem liquiri
tie cum solo modico zuchari dabāt. et isto ca
su ydromel in potu cōtinue tribuunt. Et anti
quor plurimi. et maxime Aui. in isto casu. ʒ.
ii. uel. ʒ. i. pillul'. de yera simplici sūme laudāt
quoniam ulcus mundificando materiam ad i
feriora pellunt. ꝛ cum hoc ad ulcerum conso
lidationem maxime operantur. uerū post mū
dificatiua consolidantia exhibenda sunt. faci
as ergo sic ex suprascriptis mundificatiuis.
quod uolueris dabis. et post duas horas tro
cus de karabe. ʒ. i. cum modico aque planta
ginis. in qua per prius parum sūat. et mirtil
lorum buliat. uel cum succo citoniorum. uel
eorum miua. Et loco troc. ʒ. i. ß. pulueris īfra
scripti dabis. qui. ℞. thu. san. dra. rosaru3 bo
li ar. draganti. spodii gūi arabici. an̄. ʒ. i. kara
be. balaustiarum. masticis amidi. an̄. ʒ. ß. fiat
puluis. et quo libuerit cum suprascriptis li
quoribus dandus est. Ego autem in casu isto
confectionem infrascriptam maxime utilem
inueni. ℞. masticis. rosa. rube. mirtilloru3 co
ralli. usti lapidis. emati'. sang. dra. an̄. ʒ. i. fiat
puluis. quem misce cum. ℥. iiii. diadragāti fri.
et cum. ℥. ii. ß. zuchari ro. antiqui. ꝛ fiat mixtu
ra cum modico sirupi de mirto. et da coclear
unum pro uice ¶ Laudo insuper. ut continue
ab extra aliquod unguentum stipticu3 uel ce
rotum. ut facilius ulcus consolidationem re
cipiat. ¶ Facias ergo sic. ℞. olei rosa. mirtini.
an̄. ℥. i. olei masticis. ℥. ß. boli armeni. mastici
mirti ro. rub. coralorum ustorum an̄. ʒ. ß. cere
parum. et fiat unguentum. quo ante pastū per
horam unam aut duas semper stomacus iun
gatur. Uel cerotum superponatur infrascrip
tum. recipe boli ar. aloes mirre an̄. ℥. i. masti
cis. ℥. ß. fiat cerotum. addendo modicum ter
bentine. ut se melius tenere possit ¶ Extenda
tur ergo super corio et stomaco superpone.
¶ Habes ergo qualiter apostema calidum sto
maci resolui debeat. et si ad supurationem de
ueniat. qualiter sit procedendum. Et si ad du
ritiam terminabitur. sequens capitulum deo
dante tibi curam dabit. Et per hoc presenti
finem dabo.

¶ Capitulū quadragesimū secūdū de cura
apostematū stomaci a materia frīa proueniēti
um tā i duricie ꝯuersoru3 q̄ non.

Raro flaticum apostema i stomaco
generatur. Quod si tibi curandum
aliquando appareat in principio sic
fiet. ℞. olei ro. olei citonior olei de absinthio
an̄. ℥. i. aceti pap. et ex isto calido sepe stomac'

ungatur. Uel facias sic. ℞. absinthi mēte mel
liloti añ. M. i. ro. ru. M. ß. farine fenugreci.
se. lini farine. ordei ⁊ lupi[illegible] añ. ℥. ß. mirtilorum
aloes añ. ʒ. iij. fiat cū istis ēplastrū cū oleo ro.
⁊ citoniorum modicū succi plātagi. addēdo. uel
facias sic. ℞. ro. absinthij. mente mirtilorum
añ. ʒ. ß. sandalorum ru. calami aromatici spice
añ. ʒ iij. conq̄ssetur ⁊ fiat. saculus qui leuiter
super tegula uino rubeo aqua ro. ⁊ absinthij
permixto aspersa calefiat. ⁊ ponatur super lo
cum. ⁊ talia in principio fienda sunt. ¶ In aug
mento uero ex oleo camomillino anetino et
nardino calidis inungatur. uel cum modico
cere fiat unguētum cum quo misce squinanti
spice añ. ʒ. ij. ⁊ cum modico aceti taliter īcor
poretur ꝙ ad formā unguenti deueniat. de q̄
stomacum illinias. Uel tali emplastro utere
quod omne apostema durum resolubile resol
uit. Cepe ī uino ⁊ oleo dequoquatur cū quo
modico amidi incorporetur. sic ꝙ ad formam
deueniat. ⁊ de tali emplastretur sto
macus. Si aūt comprehendes apostema ī col
lectionem deuenire infrascriptū emplastrum
superpōe. Ox. ℞. paste radicis altee. ℥. iiij. ce
pe lilij et cepe narcisci añ. ℥. i. brāce ursie. M.
ß. farine se. lini fenugreci ⁊ frumenti añ. ℥. i. ß.
ysopi humide adipis anatis añ. ʒ. vi. squināti
aloes melliloti camomille añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ß.
componātur cum oleo de lilio. ⁊ stomacus ex
eo emplastret. ¶ Uel facias sic ꝙ ōe apostema
frigidum maturando maturat. Accipe brāce
ursine. M. iiij. cepe lilij. ℥. ij. quoquāt ī uino
⁊ oleo. pistent postea. et cataplasmet stoma
cus. Si āt facta sanie apostema rumpat. ipm
cum aqua mellis uel melle ro. uel aqua lactis
mundificet. Auisatus tū esto si fluxum faceret
stipticum aliquid ponere. ut thus. mastix. uel
aliquid sile. ¶ Ab extra semper emplastra un
guenta stiptica superpone ueluti ī apostema
te calido factum fuerat. In duri āt apostema
tis cura tria considerāda sunt. ¶ Primū ꝙ me
dicamina ōia sint aromatica. ut u omitus. s. me
lius cōseruetur. Secūdū ut sint molificatiua
pp duriciem resoluendā. Tertium ut sint dia
foretica siue resoluētia ut molificata materia
resoluat. Et si bñ cōspexeris in emplastro de
melliloto Mesue ōia q̄ dicta sunt adinueni
es. ⁊ iō in illo casu maxime cōmendatur. ¶ Ue
rum quāto duricies ē maior fac molificatiua
dñari. ⁊ quātum molificatiuum magis fuerit for
tibus utere resolutiuis. Et ob hoc aliq molifi
catiuis solum utunt. ⁊ materia molificata re
solutiuis usqz ad completā curā sic pcedēdo.
Cōiter tū ista tempestate praticātes molifica
tiua cum resolutiuis cōmiscent. Et ut te ad ac
tū praticum deducā. hēas oleum de lilio. ole
um camomillinū. ⁊ pinguedinē galline añ par
tes equales. in quibus succidam lanam īmer
ge. quam calidā stomaco uacuo suppone. Et
hora transacta una emplastrū de melliloto uel
ysopi cerotum descriptione philagrii. Cūqz
patiens cibum sumpturus ē emplastrum seu
cerotum remoueatur. ⁊ istum ordinem ante
cenam ⁊ ante pastum obserues. Uel facias sic
℞. de emplastro de melliloto uel de ysopi ce
roto descriptione philagrij. et quod istorū li
buerit cum oleo de lilio uel camomillino mo
lificabis. et stomacum ante cibū [illegible]. uel
cum forti aceto mucillaginē sem. lini extrahe
⁊ in eam lanam succidā immerge. quam ī ie
iunio super stomacū impone. et per duas ho.
emplastrum de melliloto uel ysopi cerotum
hoc experire. ⁊ uidebis mirabile uel loco mu
cillaginis ex cerebro uituli uel cerui stomacū
inunge. Uel accipe stercus porcelli duorum men
sium uel trium. ⁊ eū in catiola cū modico olei
camomille cōmisce. ⁊ ex eo calido stomacum
cathaplasma. Ego aūt in casu isto ex īfrascrip
to emplastro stomacū cathaplasmaui durum
ualde ⁊ in eo mirabilem effectum adinueni. qđ
sic fit. Ficus īmaturas quoque. pro quibus
postea pastam facito. de qua ⁊ assungie porci
⁊ ysopi humide añ. ℥. i. accipies. picis naualis
℥. i. ß. cere citrine. ℥. ß. cerebri uel medulle ossi
um ipsius. ʒ. vi. olei de lilio. ℥. ß. ōia sil' liquefi
ant. cum quibus incorporent diaquilonis. ℥. ij.
radicis yreos. ℥. ß. sulfuris uini. ʒ. iij. cinerum
corticum salicis. ʒ. ij. fiat emplastrum seu cero
tum. de quo stomacum emplastra ⁊ si tenere
potes super alutam ponatur. ¶ Uel facias sic
℞. radicis yreos ⁊ in uino buli ⁊ pista. et pa
stam facias. de qua. ℥. i. accipies. olei camomi
lini. ℥. ij. olei de spica. ℥. i. ß. medulle cruris ui
tuli uel cerui. ℥. i. ⁊ cum isto pone illius uini ī
quo decocte sint radices yreos. ℥. iij. et omnia
usqz ad consumptionem uini buliant. cum
quibus paruum cere citrine liquefiat. ⁊ fiat un
guentum. Uel facias sic. ℞. uio. ʒ. v. roß. ʒ. ij.
spice masticis añ. ʒ. i. ß. squināti. ciperi calami
aromatici añ. ʒ. i. florum camomille melliloti
farine ordei añ. ʒ. x. paste radicis altee. ℥. i. ß.
farine seis lini. ℥. i. et cum mucillagine se. lini

cum aceto extracta fiat emplastrum. hoc eniz nimium in modū duriciē resoluit omnem. Et in hoc frigidorum apostematum eorūqz i duriciem cōuertuntur cura finitur.

¶ Capitulū q̄dragesimū tertiū de uomitu nausea subuersiōe ⁊ q̄qz ipsarū cā i generali.

Libet post curam apostematū stomaci uomit⁹ doctrinam ponere. Pro q̄ sciendum ꝙ reperiūtur isti tres termin. uomit⁹. nausea ⁊ subuersio. q̄ cōicationē ⁊ ꝯuenientiam iter se hn̄t quandam. Nāz uomitus est mot⁹ stomaci per quez aliquid per os expellitur. Jō nonnulli ethimologizantes uomitū dicūt. Ꝙ uomit⁹ dr̄ quasi tensus uē ter ad expellendū uersus sursum qđ in eo cō tinetur de nociuo. Et per uentrem stomacum intelligūt. Nausea uero ē stomaci quedaz ad uomituz stimulosa dispositio a mala qualitate cum materia uel sine ꝓueniens. per quā et si tunc ad uomituz incitet̄. nihil tn̄ emittitur. Jō dicunt quidam ꝙ nausea est uoluntas uomendi sine effectu. Dispositionē. n. talem hn̄s ⁊ si cibum adhuc desideret. cum eidē p̄ntetur inspectionē eius refugit. ⁊ sic faciē ab eo uertit. ⁊ nasum torquet. ⁊ pp hec ut aiunt nausea dicta ē. Subuersio āt dr̄ dispositio stomaci. ī qua uirt⁹ expulsiua ad expellendū aliquid a fundo ad superiora mouet̄. ⁊ illi⁹ materie patiens ascensuz percipit. cū quo tn̄ nihil emittitur. sed ad fundum stomaci materia illa reuertitur. Ex quib⁹ pȝ istoꝝ trium terminoꝝ conuenientia. De uomitu itaqz siue cretic⁹ siue q cunqz alius fuerit qui ad se curaz uocat determinationez hic facere ītendo diuisionibus q buscunqz alijs omissis. Et tales cāe quedam sunt intrīsece. q̄dam extrinsece. cārum extrisecaꝝ q̄dam sunt nimia cibi repletio. ⁊ maxie ciboꝝ mordicatiuam uim hn̄tium. ut sunt acuta atqz salsa. sicut porri. cepe. alea. eruca. sinapis ⁊c. Aut cibaria supernatari facientia. aut uētosa. sicut legumina. fercula de pasta. et fercula cascata ⁊ talia. Casus itez. et super caput percussio. ut ī fractione cranei sepe contingit.

¶ Cāe nanqz intrīsece ꝓueniunt aut rōne debilitatis digestiue male stomaci cibaria digerentis cui⁹ cā in ipso mali humores ꝯgerunt̄. ⁊ sua multitudine aut corruptione ipm ad expulsionem irritant. aut rōne totius seu rōne alioꝝ membrorū particularium. ut cēt epar. splen. cerebrū. ⁊ matrix ⁊c. Talia. n. membra sepe corruptos humores ad stomacū mādāt mediātibus. s. meseraicis ⁊ epate. ut Gal. ī libro ꝓnosticoꝝ inq̄t. Humores ergo a toto uł a mēbris ad stomacum ꝓpulsi sua multitudine et interdū sua malignitate uirtutem stomaci expulsiuam irritant quoꝝ cā fit uomitus. Talis ergo materia ī stomaco ꝯgesta uł aliunde ꝓpulsa pōt eē sāguis. ut ī retētiōe mestruorum. ac fluxus sanguinis nariū. pp ēt nimiam sanguinis abundantiā. ut in mutilatis. Pōt ēt eē colera flegma ⁊ melācolia. ⁊ ex ista pte cārum intrinsecaꝝ se tenet. Et sic pȝ qđ sit uomitus. nausea. atqz subuersio. q̄ quoqz istorum cāe. qđ hui⁹ capl'i intētio fuerat. Laus deo.

¶ Capl'z quadragesimum quartū de signis demonstratiuis sperum uomitus.

Si uomitus a cāis fit extrinsecis ī sīr mi narratione id facile scies. si ipse. s. cibis salsis aut amaricationē hn̄tibus usus fuerit. aut uētosis seu unctuosis uel alioꝝ quorūcunqz ciboꝝ indifferēter. qui facile corrumpunt̄. ni mia facta sit repletio. Quātum uero ad cās ītrinsecas si ab aliquib⁹ membris materia ad stomacum ꝓpellitur. ex qua uomitus fiat cognosces. qꝛ in tali membro puta epate uł splene uel in quo libuerit alio dolor. agitatio. cō motio aderūt. Et si a splene sibi in hoc erit rugit⁹ et ēt in quocunqz alio a quo materia primo mouetur. Sȝ ad particularia deueniēdo Si pp materiam in stomaco exn̄tem et nō aliunde propulsam uomit⁹ fiat in eo cōmotionē et agitationem sentiet. ⁊ in membris ceteris nequaq̄. Signum tn̄ cuiuscunqz uomitus cō mune anteq̄ fiat est labij inferioris tremor. Sed ad materiei cognitionem ueniendo. Si sanguis in causa fuerit siue a stomaco siue ab alijs membris prouenerit cognosces ex colore. quia rubeus ex sapore quia dulcis. Et si prouenit ex ruptura uene in stomaco sanguis erit fluidus non sic coagulatus. quia a loco ꝓpinquo prouenit. dolor aderit in stomaco. Jn epate uero nec alio membro dolor aliquis sētitur nisi propter colligantiam id fieret siue ꝑ compassionem. Si autez a splene erit sanguis grossus niger satis atqz feculentus. ⁊ in eo dolor sentitur atqz rugit⁹. Et si ab epate coagulatus erit. sed non ita niger neqz feculētus sicut sanguis spleneticus. cum quo ī ipso epate agitatio atqz dolor. Tua tamē semper inter est ab infirmo tuo scire nūquid emoroides restricte sunt. aut menstrua aut sanguis nariū. uel ex mutilatiōe ille fuerit. qui quātum ad

curam talia scire multum iuuat. Si autē ma
teria fuerit colerica amara sentitur. et color
citrinus aut croce⁹ satis aderit et erit materia
illa satis fluida nisi materia fuerit uitellina.
Colera uero prassiā ul' eruginosa uiridis erit.
Nota tñ possibile eē q̄ patiēs interdū usus ē
herbis idigestibilib⁹ aut fructib⁹ dure dige
stionis seu immaturis ex quibus tunc flegma
coloris uiridis generat ad modū.s.⁊ colorem
succi lactucaꝝ.⁊ talis nec erit colera erugino
sa nec prassina. Et ad hec aduertentiam habe.
Si tñ materia illa super terrā ebulierit q̄ co
lera sit prassina uel eruginosa nequaq̄ dubi
tabis. quod ex alio quoq3 cōprehendes. nam
in colera eruginosa urina subtilis ⁊ ignea. In
flegmate vo uiridi alba grossa erit. ¶ Pulsus
erit paruus mollis cum diuersitate quadam.
Si materia uomit⁹ fuerit flegmatica. erit ut
plurimū alba. Quia interdu3 ex usu herbaꝝ
indigestibilium ut statim dicam fit uiridis.
⁊ de hoc informabit te īfirm⁹. Uex ubi talis
materia super terrā nō ebulierit scias flegma
illam eē. erit quoq3 uiscosa. sitis tñ aderit. nec
tñ faciet caliditas. Sapor insipidus atq3 ace
tosus existit. et urina alba exñs ad spissitudi
nē quandā tēdit. Si uero materia uomit⁹ me
lācolia fuerit. sapor erit potiꝰ cum acetosita
te mixt⁹. ⁊ ad nigredinē quandā tendit uel ci
trinitatē. Et substātia erit ad modū satis gros
sa. urina subtilis erit ⁊ alba. quod si in sangui
nis cognitionē seu colere flegmatis seu melā
colie pfecti⁹ uenire cupis complexionē prece
dens regimen et talia considerabis. q3 humor
cui illa magis attestant. ille erit ī cā. dictis āt
signis cum istis tñ complicatis. Et hec de si
gnis demonstratiuis uomit⁹.

¶ Caplm quadragesimū quintū de signis p
nosticis uomitus.

Uomit⁹ ergo uelut flos eris aut sicut
porroꝝ succ⁹ mortalis iuxta illud
afforismoꝝ quarta. qbuscunq3 egri
tudinibus incipiētibus si fel nigrū sursu3 aut
deorsum exierit mortale. Uomit⁹ sanguinis
ād sincopim deueniēs mortalis uomit⁹ epilē
siam inducēs et spasmum uel sincopim si īfra
horam non curat mortalis. tanta3. n. materiei
ī ore stomaci significat malignitatē ut patiēs
uiuere non possit pp accidentia dcā. unde si ī
fra horam nō curat. natura talia pati non pōt
⁊ sic moriuntur. S3 si materia euomitur. cu
rantur ut ipse uidi. Assiduatio uomit⁹ stoma
cum debilitat. corp⁹ totum attenuat. Sed fac
tus raro. q3 bis in mense ut auctores plurimi
percipiunt iuuare pōt. Item infirmus si libe
re euomens et absq3 malis accidētibus bene
cum tollerat. uomitus utilis existit. contrari
us uero iutilis. iuxta illud. Si qualia oz pur
gari purgētur. Si uomit⁹ sanguinis cū febre
fiat malus. sine febre uero nō necessario ma
lus. q3 stat qđ per ipsum corp⁹ a sanguine su
perfluo mundificetur et tūc sequitur leuitas
iocūditas et quies. Et iō Ypo. dicit. Sāguis
qualiscunq3 sursum malus. intelligendū ē de
sanguine misso cum feb. uel ad cuius emissio
nem nō sequitur alleuiatio. Quilibet uomit⁹
sinthomaticus malus uomitus ī diebus cre
ticis factus. qui in dieb⁹ indicatiuis per signa
bona indicās in die cretica fieri bonus ac lau
dabilis semper erit. dūmō infirmus ut debet
gubernetur bñ. Nam sepe infirmi ac ignoran
tis medici cā male succedit. Omnis uomitus
in fluxu uentris cum tollerantia bonus. Si i
uomitu uirtute constante superueniat flux⁹
uētris bonus. Omnis uomitus fetens malus
et si fuerit ut uini fex. aut porroꝝ succ⁹. mor
talis. Uomitus permixtus ex colera et fleg
mate ceteris paribus alijs uomitibus alia
rum materierum quecunque ille fuerint. se
curius magis existit. uomit⁹ simplex ceteris
paribus deterior est mixto. Uomit⁹ corpori
bus sanis est nociu⁹. Lapř. uero īterdū utilis
cum natura per uomitu3 se potius exoneret
ab humoribus malarum egritudinum causa
forent. Si ergo in talibus non superflueret.
nequaq̄ est restringendus. Quare ut inquit
Auicena auctoritate Ypo. cum tali seruatur
sanitas. a multis interdum periculis et ab im
minentibus. pessimis egritudinib⁹ fit euasio.
Uerum in consuetis magis q̄ in nō consuetis
iuuat. et magis in iuuentute q̄ in senectute.
Et sic patet ubi casus accideret. quid de his
habes pronosticari. ¶ Uomitus in pinguibus
et in habentibus pect⁹ strictum ⁊ in his maxi
me qui difficulter hanelant ac in ptisicis ac i
consuetis sanguinem ex partibus pectoris
expuere periculosum est ualde. et in habenti
bus quoq3 stomacum debilem. Tales enim
propter hoc sepe cadunt in sincopim. ¶ Uomi
tus enim sanguinis ac humoris melancolici
qui in stomaco non generatur. malus. ¶ Signi
ficat enim in membris alijs nocumentum.
Sed uomitus sanguinis maiorem maliciam

significat q̄ melancolicus. Primo q2 sanguis est thesaurus uite ⁊ nocumentū significat in epate. qḋ mēbrum existit pncipale. Nec sanguis a natura derelinqtur nisi oppssa ⁊ uicta fuerit. In nomitu singult⁹ ⁊ oculoꝝ rubedo malū signum significat. eiꝫ in stomaco aposte ma uel in cerebro eē uel cōgenerari uomit⁹ cibalis ɔtinuus malus. significat. n. ṽtutis digestiue ⁊ ɔtētiue debilitatē. In bn̄tibus os stomaci forte ⁊ fundū debile uomit⁹ est timorosus. ecōtra uero ceteris paribus. ¶ In passionibus mēbroꝝ inferioꝝ uomit⁹ magis cōmēdatur q̄ superioꝝ. tn̄ in passionib⁹ capitis et maxime p cōpassionē a stomaco uenictibus si leuis iterdū fiat bon⁹ uomit⁹ in feb. pestilentialib⁹ malus. et hec de pnosticis uomit⁹.

¶ Capl'm qdragesimū sextū de quibusdam generalib⁹ in cura uomit⁹ obseruandis.

Met tps a mō uocat ut curaꝫ uomit⁹ ponā. In pn̄ti itaqꝫ capl'o generalia q̄dam describam. ⁊ dehinc particulari cuiqꝫ uomitui curam appropriataꝫ. Si igit uomit⁹ a malis humorib⁹ pōgentib⁹ stomacū aut ipm aggrauantib⁹ fiat. nisi p pri⁹ a natura uel ab arte fuerint euacuati. minime restrīgat. Cibalis itē uomit⁹ si a cibo supfluo aut indigesto puenerit nequaq̄ restringēdus erit ubi non nec ab indigesto nec a supfluo cibo fiat cohibendū ē. Facilem et temperatum humoralē uomitū nequaq̄ restringas. uerum ubi stomacū debilitari cōprehēderes restringendū eēt. Nā si ɔsuetudinari⁹ fieret stomacū debilitando eū lacunam supfluitatū efficeret. quare talis ɔsuetudo erit paulatine remouēda. ¶ Uomit⁹ cretic⁹ signis digestionis ꝑapparentib⁹ nisi supfluat q ex īfirmi tollerātia mala dephendes. minime restringat. In principio itē materialis morbi sepe uomit⁹ sinthomaticus accidit. ut pncipio paroxismoꝝ materialium febriū sepe ɔtingit. ⁊ talis nisi nimium natura grauaretur minime restrigēdus erit. Nam q̄uis p uiam signi ut ī pnosticis generalib⁹ hūisti malus sit. per uiam tn̄ cāe bon⁹ eē pōt. inquantū. s. materiam paratā egritudinē facere uel actu facientem minuit. ⁊ interdum cā eradicat ex toto ut sepi⁹ experimur. ¶ Caueas insup ne infirmo tuo cibū facilis corruptionis exhibeas. ⁊ ita nec quouismō cibum abhōinabilē pbeas. imo odoriferꝝ. ⁊ q̄to pl⁹ potis ðlicate ꝑpatū dabis. nā ut īqt. Ꝙ. odor bon⁹ ē ɔueniens stomaco. sicut assatū panē in aceto forti infusum odorare. uel in bono uino aromatico. ut bon⁹ Rasis uoluit. unde ī casu isto aerem camere odoriferū facere laudat. ⁊ magis adhuc cibos odoriferos exhibere. Et ad hoc ppositum faciētia supra octauo capl'o plurima cōperies. Nā sicut fetida apta sunt stomacum subuertere. ita odorifera confortare. Et ad hoc in meo de necessitate cōpōis medicinaꝝ medicinas odoriferas multipl'r facere docui. Sed modus approximādi odorifera talis ē. q2 non diu odorifera illa coram īfirmis tuis teneas. ⁊ ipis auidis ad illa approximādum aliqn̄tulum differas. dehinc postea illa iteꝝ approximabis. q2 īfirm⁹ tunc auidius odores illos recipiet. Et ob hoc supra ī octauo capl'o approximādo cibaria odorifera tot cerimonias apposui assumpto insup cibo gescat īfirmus. pōt tn̄ ut cib⁹ facilius ad fundū stomaci transeat leuiter deambulare. somn⁹ tales multū adiuuat. Sup ōia infirmū tuū ab ira pfundis cogitatiōib⁹ ɔ quib⁹ cuꝫ cātilenis instrīs musicalib⁹ ac nouis seu facecijs delectātib⁹ eū facile remouebis. Quātū ad cibū ⁊ potū fm humoꝝ peccātiū exigētiā ac membroꝝ diuersitatē q̄ uomit⁹ sunt cā uariādi erunt. de qbus fm exigentiā seq̄ntibus in capl'is doctrinā adiuuāte deo tibi dabo. Et pp hoc huic generali capl'o finem impono.

¶ Capl'm quadragesimuꝫ septimum de cura uomitus sanguinei.

AD uomitum particulariū curaꝫ ueniendo a sanguinis uomitu inchoare libet. Pro quo sciendum q uomitus sanguinis siue a toto siue ab aliquo membro prouēiat nisi superfluat. aut uirtutē deyciat. minime restringat. Sed si superfluerit aut uirtutem deyecerit. considera an a toto uel ab aliquo particulari mēbro ad stomacum sanguis mādetur. ut est splen epar et matrix ⁊ cetera. Et ubi etas ul' aliud flobothomiā non impediat minuēdus erit īfirm⁹. quod si a toto uena nigra flobothometur. ¶ Si ab epate basilica dextra. ⁊ si a splene sinistra. Et si propter retentioneꝫ mestruorum saphena. propter autem emoroidarum retētionem uena sciatica. Et si propter retentionem fluxus sanguinis narium cōsueti illius partis a qua egreditur sanguis. incidatur cephalica. ¶ Melius tamen esset si propter retentionem mestruorum id fiat mestrua prouocare. iuxta afforismum quinte particule.

Mulieri inquit sāguinē uomenti mestruis
rumpētibus solutio fit .s. illi⁹ uoītus ꝙ pariē
ƀ retētione emoroydarū aut retētione flux⁹
sanguinis nariū ē dicendum. talia.n. prouocare
uomitū illū soluit. Nā ⁊ flōmie pdicte ⁊ emo
roydarū puocatio id a uia uomit⁹ sanguinē
illum diuertūt cuius cā uomitus sistitur. ¶ Et
nota si per uomitū due libre sanguinis egresse
fuerit ⁊ facta fuerit flōmia nec uomit⁹ restri
ctus fuerit. fienda erit secūdatio pauca tamen
sāguis quātitas extrahatur. Et ut Auice. igt
flōmia minuta semp fiat ⁊ stricta causa.s.in p
ma flōmia ꝙ̄ i sebatione adhuc ne spūs nimia
ꝙ̄titas resoluat. Nota isup ꝙ ubi tal' uomit⁹
sanguinis ab ulceribus sanguineis pueniret.
nequaquam fienda esset flobotomia. nisi in
toto sanguinis habundantiā cerneres uerum
ubi etas uel aliud flobothomiam impediret.
essent in cruribus cum scarificatione uentose
ponende flobothomia seu uentosis secundum
exigentiā factis ad inferiora mēbra erit fiēda
diuersio cū fricationibus silicet ligaturis do
lorosis ac cum uentosis sine scarificatione ut
in cruribus aut sub umbilico uel in costarum
radicibus iferiorib⁹. Et si cum istis restrictio
non fieret erūt ad spatulas uentose ponende.
Amplius si sanguis ab epate uel a splene uel
a membro alio uomitum efficiens ad stoācū
missus fuerit sub tale membrū uentosa sine
scarificatione ponat. ¶ His per ordinē factis
tā ab intra quam ab extra sanguinem restri
gentia ueniunt approximanda. Sed antequā
talia fiant auisatus esto ne uentre exñte stipti
co et fecibus nō eductis illa fiant. ¶ In illo
igitur casu cū clisteri comuni aut aliter illas
feces educas. hoc enim facto illa securius ap
proximabis ac regulari⁹. ¶ Facias ergo sic
℞. lapidis ematitis.ʒ.ii.ß. coralorū ru.ʒ.i. cor
nu ceruini busti ⁊ in aqua ro. preparati caude
equine boli ar. añ.℈.ij. fiat puluis. de quo cū
bono uino stiptico stoāco ieiuno coclear unū
dabis. Est.n. puluis iste i hoc cāu mirabilis.
Cōiter tñ praticātes cū aqua et aceto uel cū
aqua plātaginis seu uirge pastoris. uel cō suc
co ipsarū.ʒ.i. trociscorū de karabe pbent. imo
pdictorū succorū qlibet per se bibit⁹ mirre in
hoc casu ualet. uel cū aliquo istorū pulueris
caude equine.ʒ.i. dabis. ¶ Uel facias sic. ℞.
terre sigillate boli ar. spodij añ.ʒ.ij. lapidis ema
titis.ʒ.i. caude eqne. coralorū rub. añ.℈.ij. fiat
puluis. de quo.ʒ.i. cum aliquo pdictorū exhi
be. Alig uo cum aqua ferrata uel pluuiali mo
dico aceti addito puluere suos dabant. Ego
aūt aliqñ cū pdictis succis uel aqs tm̄ duos
lapides ematitis confricari feci. qō rubea fie
ret. et mirabil'r ualet. ¶ Ad idē.ʒ.i. pulueris i
frascripti mirabil'r ualet. q accipit granorum
granatorū berberis añ.ʒ.i.ß. rof. ru. su.ach. bo
li armeni terre sigillate spodij añ.℈.ij. lapidis
ematitis.ʒ.i. coralorū ru.℈.ij. fiat pulnis. Ali
as cū iulep ifrascripto puluere prescriptos
dabam. et ipm. ℞. succi plātaginis residentia
facta.℥.iiij. aq̄ plantaginis.℥.vij. sirupi ro. ex
infusiōe rof. facti.℥.iiij. uini granatorū muzo
rū.℥.i. iulipizent aromatizādo cū sandal' ru.
uel muscatelinis de isto iulept cū quo libue
rit puluere.℥.ij. puice dabis. qz nil supra.
Experire ⁊ uidebis uinū quoqz decoctionis
hipericon ut inquit Rasis in suis experimen
tis ōēs uomitū sāguinis sedat. a tqz pbaui. ue
rū cū uomit⁹ nimis molestās fuerit plurimi
cum suis dādis puluerib⁹ aliqd opij cōmiscē
dū laudant. ipm.n. et cetera narcotica sensum
obtundūt. cuius cā uirt⁹ expulsiua ad uomi
tū nō incitat. Et pp hoc puluerē ifrascriptū
dabant. q recipit acatie se. ro. balaustiarū ter
re sigillate gūi arabici opij añ. ptes equales fi
at puluis. cuius dosis sit.℈.ij. Uerū i dandis
opiatis hi duo casus ꝙ̄ maxime sunt obseruā
di. Primus ubi uideris alia medicamina nil
pfuisse opiatas nunꝙ̄ dare presumas. Secū
dus ē ꝙ in casu isto cū reb⁹ uomitiuis narco
tica nunꝙ̄ ponant. ut ē iusqām⁹. nux musca.
et sil'ia. ¶ Facias itē ꝙ dosis opij duo grana
nunꝙ̄ ptrāseat cū q̄ aliqō ipsi⁹ correctiuū sem
per addas. ut ē sandaraca. thus ⁊c. Et ꝙ̄uis
crocus nocumētorū opij sit maxime correc
tiuus ut i eo de fluxibus capit'o septimo de
claraui. i isto tamē casu minime ponendus ē.
Ipse enim uenas potēter aperit alia tamē cor
rectiua addi possūt ut ē parum gentiane i suc
co coriādri ac parū doronici uel zedoarie ⁊c.
Et hec ab intra. ¶ Uerum quia sequentibus
i capl'is q̄ ab extra approximāda ueniunt tam
huic ꝙ̄ ceteris uomitibus conferētia descrip
tur⁹ sum. ac etiam sibi rerum sex nō naturali
um regimē oucions. huic capitulo finē ipono.
Laus deo.

¶ Capl'm quadragesimum octauū de cura uomit⁹ colerici.

Si uomitus colericus fuerit consi
derandū erit an a stomaco an ab

alijs membris pueniat ꝛ si a stomaco i supe rioribus partibus materia fuerit ifiltrata fre quens uomitus aderit ꝛ cuꝫ difficultate qui dem cum quo coleram paucam atqꝫ subtileꝫ enomet. Pro cura igitur. ℞. aque pure. ℥. vi. sirupi acetosi simplicis uel oximell' simplicis ℥. ij. misce ꝛ tepidū potui tribue. Et istō uo mitum sumpto cibo ꝙ stomaco uacuo conue nientius exibetur qꝛ tunc materiam magis ci bo ꝯmixtam reperiet. Et antequā digō inco betur tale uomitiuū dādum erit. Dicūt tamē aliqui quod melius est tale uomitiuū ante ci bum exibere qꝛ cum colera subtilis sit ꝛ nō uiscosa leuiter educetur. Ego autem in facile uomentibus hoc facio. sedi dificulter uomē tibus post cibum prebeo. Post etiā istius uo mitiui exibitionē ubi materia uomituꝫ trada ret cum pena oleo inuncta i guttur missa uo mitum prouocabis. Et hoc i tempore quo pa tiens sine intermissione ifestatur a uomitu fi endum erit. Tempore uero quietis materiei digōnem hoc modo procura. ℞. sirupi aceto si simplicis uel oxizachare simplicis. ℥. i. ß. aque ēdiuie. ℥. iij. pro una uice misce. ¶ Et to tiens de ipso dabis quod tibi materia dige sta uideatur. Et hec ꝛ similia digesta tam ma teriei que in fundo seu in inferiorib⁹ pti bus stomaci residet conueniunt ꝙ in superio ribus si uicibus pluribus pro materiei supe riorum partium digestione sunt exhibenda digestiua ꝙ inferiorum. ¶ Digesta igiur mate ria aliqui iubent antiqui semper in istis solu tiuis mediciuis aliqua solutiua stiptica poni uerbigratia pro colera mirabolanos citrinos pro fl'ate chebulos pro melancolia indos ꝛc. ¶ In casu igitur isto facias sic. ℞. corticum mirabolanorum citrinorum. ℥. i. ß. cum trib⁹ amigdalis depilatis cōquasantur ꝛ i aqua en diuie in qua aliquę passule bulierit infunda tur per horas ad minus. x. in infusiōe perma neant deinde fortis fiat expressio cū qua mi sce reubarbari ellecti puluerizati. ʒ. i. uel. ℈. iiij. sirupi ro. ℥. i. ꝛ fiat potus. Jubent tamen aliqui in isto casu reubarbarbarum torr̄ fieri ꝛ tu facias si libet. Et si bolum prediligeret ℞. electuarij de succo ros. ℥. ß. zuchari quā tum sufficit ꝛ fiat bolus deauratus. Tamen ultramontes hoc ellectuariuꝫ per bollos faci unt ꝛ non in opiatam formā quare ꝛc. ¶ Si pillulas prediligeret. ℞. reubarbari ellecti. ʒ. i. spice gr̄. iij. fiant pill'e cum sirupo ro. ꝛ sit dosis una Uel de ipso puluere solum facias

zuchari parum addendo. ꝛ cum aqua lactis brodio pulli aque endiuie uel cūm aqua sola tri sirupi ro. paruꝫ addendo ipsuꝫ dabis. uel cum mo dico uini stiptici. Da ergo cū eo qō gustui patientis magis gratum fuerit. ¶ Tu autēꝫ secundum exigentiam dosim ad auge ꝛ iterū si libet torefacias ꝛc. uel da cum aliquo ex dictis potabilib⁹. ℈. i. diagredij. quod aliā cum recenti aqua prebui. Sed quia in casū isto tales medicine quecunque fuerint diffici liter rtinētur habeas poma quoctana sorbas nespulas ꝛ alios fructus stipticos quos pati ens ante solutiui mastici ꝛ acceptionē taꝫ suc cum⁹ ꝙ substantiam exhibendo ꝛ solutiū po stea recipiat. De hinc cum fort i aceto os suuꝫ collāt. ¶ Uel iterum ex his fructibus aliquē grosso modo masticet tam substantiaꝫ postea quam succum similiter expuendo. De ide pe tiam liniam hac in aqua in qua sit parum ace ti remollitam quam circa guttur inuolue. De hinc subito in faciem frigidā aquā prohice ꝛ paneꝫ assum in aceto forti remolitum sepius odoret. Et de ipso cū modico mēte ori stoma ci si empl'm feceris multum ualet. ¶ Fricatio nes ad extrema inferius trahendo semper fie ri iube ac māus in frigida aqua teneat quod in casu i° singularissimū adiuuci experire ꝛ ui debis. ¶ Et cum hoc iuxta umblicū uentosaꝫ siccam appone ueruꝫ si hec ordinate facta sint ꝛ non fuerit solutiū retentum mirabor. Sed auisatus esto quod ubi materia uersus ptes stomaci superiores fuerit per uomituꝫ ꝙ per secessuꝫ facilius educetur ꝛ ubi uersus fundū ꝛ inferiores partes per secessuꝫ ꝛ hoc ut su pra dictum est cognosces quod in superiori bus partibus materia fuerit uomit⁹ frequēs adderit in inferioribus autem nō ita frequēs Et per hoc scies an per inferius an per superi us matera sit educenda. Et qꝛ pro posse ad i feriora materia trahi debet clisteria ad hoc maxime ualent i quibus ad minus. ℥. vi. yere ponatur his sic per ordinē factis pro stomaci atqꝫ retentiue confortatione ꝯuenit sirupus de ribes de agresta de limonibus de endiuia de acetositate citri ac mīua citoniorū simplex que ceteris preualꝫ. ¶ Quidam infrascriptuꝫ puluerem plurimū laudāt de quo. ℈. ij. ul'. ʒ. i. pro uice dabāt per tres horas. s. ad minus ante pastū ex aliquo ex suprascriptis sirupis ut. ℞. granorum granatoruꝫ berberisañ. ℥. ij. ß. ros. rubearū sumach corticis exterioris pi stachiorū que inter cetera i hoc casu maxime

ꝯmendātur añ.℈.ß.fiat puluis de quo ſupra detur.Ego autem ab.Auic.doctus.ʒ.i.ſpodij cū modico ſucci ex capriolorū uitis reſidētia facta pluries exhibui ⁊ mirre contulit in hoc caſu.¶Itē.ʒ.i.ſucci.mille folij reſidētia quoque facta cum.ʒ.iij aque ſimplicis ultra credibile ualere comperui.¶Loco uero pulueris ſupraſcripti tali confectiōe uti poteris.℞.ſpodij.ʒ.i.roſarum ru.berberis ſumach ſandalorum ru.ſemis portulace coralorū ru.ſemis acetoſe ſeminis plantaginis añ.℈.ij.zuchari al.librā.ß.diſſoluatur zucharū cum aqua ſola tri parte.i ſucci citrāguli uel limonis uł citri ſeu berberis parte media fiat cōfectio ī morſellis ſatis groſſis de quibꝰ unū ſemp per duas aut tres horas ante cibum accipiat.¶In fine uero paſtꝰ diacitonitē ō zucharo ſine ſpēbus uel aliquot coriandros bene maſticatos uł parum panis aſſi ſemper dabis ſed nichil patiens pꝰ bibat.Et ſic habes que ab intra in cura uomitus colerici ueniunt approximāda quod huius capituli itētio fuerat.laus deo.

¶Capitulum quadrageſimū nonū ō his que uomitui ſanguineo ſeu colerico ab extra ueniunt approximanda.Rubrica.

Que taʒ uomitui ſanguineo ꝙ colerico ab extra approximanda ueniunt ut Auic.plꝰimiqʒ ueteres uoluerunt ſunt ligature ad pedes cura doloroſe fricatōnes.Itē inferius trahendo ſemp ⁊ uentoſe iterum tam ſuper cura ꝙ ſup uentrē ſine iciſione poīte cogimur īterdū cū cibus ñ retinetur ſtatim poſt eius aſumptionē ſup ſtoācuʒ uentoſas apponere ualet itē ⁊ in oī uomitu acetum ſuccum uue acerbe uel ſuccū corticū citrangulorū paulatī ocułꝰ immittere plurimū quoqʒ ualet panē bene aſſuʒ ⁊ in forti aceto remolitū cū modico mente ſepiꝰ odorare.Super autē ſtomacū facias ſic.℞.olei citoniorū .ʒ.i.olei maſticis olei mirtilorū añ.ʒ.ß.pulueris roſ.ru.acatie ypoquiſtidos boli ar.ſandalorum ru.ſpodij coralorū ru.añ.ʒ.ß.cāphore .℈.ß.cere parum ⁊ fiat unguentū cū quo aceti parum incorporetur.Et ex iſto per horas ad minus duas ante paſtum ſtomacus ungatur.Uel ſic facias.℞.olei citoniorū.ʒ.iij.ſucci plantaginis.ʒ.ij.ſimul bulliant uſqʒ ad cōſumptionē poſtea cere parū cū eo liquefiat ⁊ de hinc miſce pulueris ſumach mirtilorū balauſtiarū cupularum glandiū boli ar.añ.ʒ. .i.fiat unguentum cum quo aceti parū icorporetur.quo ut anteſcripto utere qꝛ ī caſu iº mirabiliter uʒ uł facias ſic.℞.ro.ru.balauſtiarū gallarum cupularum glandiūʒ ſumach acatie ypoquiſtidos añ partes equales conquaſſentur ⁊ in aceto bulliāt uel in uino citoniorum in quo ita calido fundantur ſpōgie que fortiter expreſſe quantū ſufficere pōt ſuper ſtomaco apponatur ⁊ cum īcipiūt īfrigidari calide iterum inpponantur quo uicibus aliquot facto ex unctiōe aliqua ſupraſcripta ſtomacꝰ ungatur.¶Et aliq res iſtas ſic bullitas fortiter exprimūt ⁊ ſuper ſtomacū ligāt.Alij albuis ouorū cū puluere balauſtiarū gallarū acatie ypoquiſtidos cū modico camphore cōcutiūt de hinc in aqua frigida ſtupas caminatas infundūt.⁊ fortiter expreſſas in iſtis albuminibus cū predictis pulueribus conquaſſatis ībibunt ⁊ ſuper ſtomacū ponūt.Et ſic hēs que ī cura uomitus tam ſanguinei ꝙ colerici ab extra ueniūt approximāda.Nō tamen qꝺ ſi uomitus colere ab alijs mēbris ꝙ a ſtomaco perueniat quod ex ſupra habitis ſignis proueniat facile cognoſces erit materia digerenda ne ſi ipſa amplius ad ſtomacū colerā mādent ut eſſet epar ſplē matrix ⁊c.Et hoc ex doctrina in proprijs caplīs hita facere ſcies.Pro confortatione ſtomaci tibi uero ſufficiant que dicta ſunt.Et propter hoc preſens capitulum finem recipit laus deo.

¶Capl'.l.de ragimie ſex rerū nō naturaliū tā uomitu ſanguineo quaʒ colerico conuenienti.

In uomitu tam ſanguis ꝙ colere ſex rerū nō naturaliū regimē ōſcribēdū reſtabat.Aerē igitur odoriferū ⁊ ad frigidū ⁊ ſiccū declinātē fac ut patiens tuus ī habitet quem ſi naturalē non habueris artificialem pro ut ſupra pluribus in locis te.docui facies quies ꝙ exercitiū ī uomitu ſanguineo magis cōuenit ⁊ maxie ubi uomitus parum quieſcit.ſʒ ī uomitu mł'ico exerticium ſi leue ⁊ tēperate fiat magis ſomnus cōuenit ꝙ uigilia ⁊ maxime uomitu tam ī portuno exñte qꝛ ſomnꝰ fortes oēs retinet euacuatōes ⁊c. Ira ⁊ triſticia ⁊ omia anime accidētia immoderata uitanda ſunt.Solus.igitur nō pmaneat ſed cū pſonis ſibi gratis ꝯmoretur.Famē non tolleret ſuprefluam tamē omnē replōnē deuitet tā ī uomitu ſanguis quā colere aqua ferrata pluuiał uel ciſterne potius quā uinū cōueniret.Et ſi aliquā ex aquis iſtis biberit parum agreſte citoniorū berberis limonis citranguli uel acetoſitatis citri cum ea bonū erit cōmiſceri.Et ego in iuuene robuſto ⁊ tēpore

calido recentem aquam cū modico aceti mix tum sepe dedi. sepe dedi. Si tamē ad uinū dā dum cogeris sit nigrū debile ad acerbitatem potius q̄ ad dulcedinē declinās ꝛ cū aliq̄ ex aqs p̄dictis lipheē. Pro ferculis vo ꝯuenit amigdo. de semulatri q̄ i uulgari nr̄o minutelli dn̄r s; p̄bullianī q2 salsā sunt. Risuz quoq3 ac ptisana ordei conueniunt ac ipsuz cōfractū ordeā far. Item ꝛ confractuz miliū ac lentes ꝛ maxime i sanguis uomitu. Ex herbis cōue nit lactuca cucurbita endiuia ꝛ i uomitu san guis super omnia portulaca. Si autē ad carī um exhibitionē deueneris sit lactātis uituli montonis durū dentiū endine ac lepusculorū paruarū. Item auiū ac turdorum ꝛ maxime i autūno ac hyeme pe2dicū fasianorū ꝛ pullorū gallinaruz caponū. Et hic carnes asse q̄ elixe magis conueniunt ꝛ cū sumach berberis ꝛ si milibus erūt faciēde. Et si elixentur i aliqua predictarum aquaruz decoquantur ac cuz re bus prescriptis bonuz ē fatiant. Pro sapore uero utaē agresta succo limonū berberis uel ex prescriptis aliquo. Et posset carnes iste i olla parua decoqui de prescriptis succis ad dendo proLibito sicq3 gustui ifirmi reddāē grate. Nōnulli cū pane suo aliqua coriandro rum cōfracta grana p̄miscери iubēt. Et tu faci as si libet. Et hec paucula tā i uomitu sangui nis quā colere pro sex rerum non naturaliuz regimine sufficiant. laus deo.

Capitulū li. de cura uomitus flegmatici.

In cura uomitus flegmatici cōsiderā dū erit an uicio stomaci id fiat an ab alijs membris ad stomacuz propella tur materia ut esset caput epar splē ꝛc. Et tūc erit cura fl'a tale digerere ꝛ euacuare ꝛ cū hoc mēbri illius lapsuz taliter [illegible] ut amplius ipsum ad stomācū nō mittat. Et hanc doctri nā i proprijs capitulis adinuenies cū quo sto macus taliter confortetur ut fl'a illud ampli us nō accipiat cui⁹ doctrinā ifra te deo auxi liante docebo. Si uero uicio stomaci illud fi at considera an fl'a illud grossuz an subtile an uiscosuz stomaci parietibus adherēs sit. ꝛ tūc cōsidera quod si tale fl'a per secessuz educere posses melius esset [illegible] q̄ per uomitū. Si nō uomititiuo utere uerum ubi materia grossa fuerit et paciens facile euacuare consueuisset satis conuenienter i ieiunio uomitū prouoca bis. Sz materia subtili existēte uiscosa post ci bū q2 tunc cibus se cū illa materia cōmiscebit cuius causa facilius euomeē. In materia vo grossa facias sic. Recipe aque raffani. ℥. vi. oxi mellis simplicis. ℥. ij. tepefiat ꝛ potui detē quo facto p horā dimidiā uel itegram patiēs quie scat. deinde faciat exercitiū ꝛ uomitu nō ad ueniente augmentetur ad cursum usq3 iclusi ue. Et uomitu iteruz non adueniente cū pena oleo inuncta ꝛ i guttur missa eum prouoca l' loco aque raffani. ℞ radicū raffani. ℥. iiij. seīs rape seminis attriplicis. an̄. ℥. i. ß. conquassen tur ꝛ bulliāt in. libr. ij. ß. aque usq3 ad cōsum ptionē tertie partis collentur ꝛ de ea. ℥. vi. ℥. ij. oximellis squilitici potui tepida dabis ꝛ in mouendo modum prescriptuz obseruabis Uomitu uero facto cū sirupo acetoso calido os suum colluat ꝛ hoc i materia grossa. Si ue ro materia subtilis ꝛ uiscosa fuerit stomaci pelliculis adherens i uomitu fiendo talem or dinē obserua q2 patientē tuuz cibis diuersis ciba q2 si cibū solū unum dederis i eo forsan tm̄ stomac⁹ oblectaretur quod per uomituz cū nequaquā dimitteret. Diuersa igitur ciba ria dāda sunt. ꝛ primo que cibum subleuant ut raffanus. Scđo que in stoāco natāt ut unc tuosa ꝛ tertio danda sunt icisiua ut essent an guille uel caro salsa cū aceto uł' simile ð istis ad saturitatē usq3 manducet deinde uoitor p horā unā quiescat de hinc ut supra dictū ē ad exercitiū gradatim ad cursum usq3 deueniat ꝛ postea quiescat cū stomacus ꝛ extrema cuz calidis petijs calefiāt. In uomēdo uero yma ginationē suā firmā teneat quod si aliquis co rā eo foret qui uomitū facere cuz magno fasti dio fingeret bonū esset. Nā cū isto regie sepe uomitus prouocaē quo facto os suū cum siru po acetoso simplici calido uł' cū uino bono sti ptico colluat. Et si isto modo uomit⁹ prouo cari nequit ex uomitiuis stati descriptis unū prebe. Quod si fortius facere oportuerit ac cipe corticē medianuz radicis sambuci quem semper superius trahēdo rades pista ꝛ succū extrahe ꝛ ipsiuus. ℥. i. accipe aque raffani uel decoctionis suprascripte. ℥. vi. ꝛ potu tepiduz dabis. Et illic ad dimidiā horā uel quādo ti bi uidebitur cū pēna oleo iuncta uomitū pro uoca. Delicate a regularib⁹ sic fier3 pillas cri facias quas sup uomitoris oculos cū istita li gari iube dehinc super faciē suā se ponēs uo mitū prouocet quo os suū ut supradictu ē col luat facto. Clisteria in hoc casu rōe materie ad inferiora trahende quā maxime cōmēdan tur q2 nichil supra. Facias ergo sic. ℞. camo mille mercurialis malue bletis centauree mi

nõris aṅ.ℨ.i.anisi maratri.aṅ.ʒ.ij.cartami agarici polipodij aṅ.ʒ.i.fiat decoctio de qua accipe.libr.i.ß.in qua dissolue cassie pulueris zuchari aṅ.ʒ.ß.diafi.uel electuarij indi maioris.ʒ.vi.uel.ʒ.i.olei de camomilla.ʒ.iij.salis triti.ʒ.ij.⁊ fiat clistere.Et si facere uelles ut medici iudei i francia faciũt faciãs decoctionem in brodio caponũ ⁊ postea capones manduca ut ipsi faciunt.Ista clisteria in casu nr̃o mirabilter ualent.Si uero materiam digerere ⁊ euacuare uolueris.℞.sirupi de menta ul' oximellis simplicis ⁊ incisiuum fortius oximellis sqlitici.ʒ.i.ß.aque camomille absinthij uel mente.ʒ.ij.misce pro uice una de quo totiens dabis donec tibi materia digesta uideatur post ea.℈.iij.pillularum cociarum dabis uel .ʒ.v.ell'ij indi. ʒ.ß.diaffiniconis cum aliqua ex aquis suprascriptis uel cum modico boni uini stiptici.Et si uis ut solutiua retineat fac ut in precedẽti capitulo dictũ ẽ.Euacuata materia siue per uomitum siue per secessum pro stomaci cõfortatione ab intra sirupũ ð absinthio superlatiue Auic.cõmendat.facias ergo sic.℞.sirupi ð absinthio.ʒ.i.ß.aque absinthij mente ul' camomille.ʒ.iij.pro una uice misce uel facias sic.℞.succi calamenti uini boni stiptici aṅ.libr.ß.uinum granatorũ libr.ß.mente uiridis conquassate.ʒ.ij.ad medietatis ↄsũptionẽ bulliãt deinde collentur cum libr.i.ß. zuchari ...... sirupiza cum puluere gariof.aro aromatizando.Et tali sirupo loco sirupi ð absinthio utere qr erit gariofolo gustui magis grat⁹.Laudat item puluerem ⁊ bibit.super cibaria positum.Sinsibrij quoqz puluerẽ ac mente de quo libuerit istorum.ʒ.i.cum uino pro uice dabis uel per horam ante cibum bolum unum dyamente.Ab extra uero facias sic.℞.mẽte sicce masticis cimini assi olibani ciperi squinãti calamenti absinthij maiorane aṅ.ʒ.ß.conquassentur bulliãt in aceto ⁊ ico calido spongiam infunde expressam fortiẽ super stomacum pone frigidã amoue ⁊ calidam iterum appone quo uicibus aliquot facto cum pecia exsiccetur ⁊ cum oleo mastici no calido postea inunge ⁊ cum gariff.puluere cum sali.Uel unguento ifrascripto cum unge quod recipit olei masticis.ʒ.i.olei ma mente de absinthio aṅ.ʒ.ß.pl'ueris masticis gar'.aṅ.ʒ.i.ciperi gallie nuscate squinanti olibani aṅ.℈.ij.coralorum ru.℈.i.cere parum ⁊ fiat unguentum quo si libet suprascripti loco utere.Alias in casu isto citonia in bono uino stiptico bullire feci ⁊ super peciam postea extensum cum puluere masticis gariofolorũ coralorum ru.⁊ mente salipizari feci ⁊ sup stomacum positum cum incredibiliter confortauit.experire ⁊ uidebis.Et in hoc uomitus fl'tici cura finitur.

Capitulum.lij.de cura uomitus melancolici qui frequenter pueris accidit quando que a uentositate fit.

Si uomitus a materia mel'ica fiat.secundum doctrinam serapionis atqz Auicene minime restringendus erit quare clisteria in hoc casu que materiam inferius trahunt maxime commedantur.Facias igitur que supra i casu isto precedẽti descripta sunt in decoctione illa parum addendo de scolopendrie ⁊ loco diafinicõis confectionis amech utere.Pro digestiõe uero materiei sirupm de menta cum aqua mellisse prebe ⁊ ð eo totiens dabis.quod materia tibi digesta uideatur ⁊ quia linitiui in hoc casu prohibẽt ℈.iij.pillularum de fumoterre dabis uel ð lapide lazuli.ʒ.i.uel de lapide armenio.sz bonum habeas aromatarium qui ⁊ lapides istos bene cognoscat ⁊ ipsos quoqz sciat preparare confectionis amech.ʒ.ß.⁊ cum modico zuchari bolum de auratũ fieri iube.ul' cũ bono uino stiptico potui eaz dabis.Et uacuata materia pro stomaci cõfortatione fac ut supra dictum est uidi tamẽ aliquos qui i casu isto peciam in aceto forti remolitam ⁊ gar.puluere aspersam stomaco sup ponũt ⁊ i hoc casu mire ↄtullit.Et quia in istis superflue mouẽtibus contingit sepe cibum non retineri tam unctiones quam emplastra ita in fontanella meri sicuti ⁊ stomaco fienda erunt.Et ꝓ stomaci confortatiõe de puluere infrascripto dabis qui.℞.margaritarum.ʒ.ij.coralorum ru. ossis de corde cerui smaragdi saphiri iacinti granatorum terre sigillate se.acetose rasure eboris aṅ.ʒ.i.foliorum auri numero.xx.fiat puluis de quo in ieiuno.ʒ.i.cũ modico uini boni stiptici pro uice dabis uel facias sic.℞.coralorũ al.⁊ ru.aṅ.ʒ.ij.margaritarum.ʒ.i.corticum citri.se.acetose.se.ẽdiuie siluris cinamõi terre sigillate tormentille aṅ.ʒ.ß ... crudi florũ buglose iacintorum.℈.ij.rasure eboris limature auri ⁊ atgẽti granatorum saphiri smaragdi robini ossis de corde cerui spodij.aṅ.ʒ.i. foliorum auri numero xij.fiat puluis quo ut supra utere.uel accipe de quo libuerit puluere suprascriptorũ.ʒ.i.ß.zuchari al.l't.i.dissol

uatur zucharum cum succo pomorum redo lentium succi buglose ꝛ aque melisse an. partes equales ꝛ fiat confectio in morsellis ꝺ quibus loco pul uer dabis. Et qꝛ plurimi iubent ʒ. puluerũ pro libꝛ. i. zuchari sufficere audacter pone. ʒ. i ꝟ pulueris. quia ista cõfectõ erit satis gustui grata. et si cũ zuchao. ʒ. i. paste radicis bugulose adhuc ponẽs perfecciorꝫ multo esset in isto casu In suis experimentis bonus Rasis aurum subtilime limatum ꝛ potui datum mire cõmendat. Et qꝛ pueri propter ipsorũ in ordinationes diuersarũ materierũ sepe uomitũ incurrunt ĩ aqua ro. cõquassatos gariofolos ĩfundi per noctẽ infusos dimitte de hinc parum bulliãt collentur ꝛ in collatura parum masticis puluaris in funde ꝛ ante pastum per horã duas uel tres uncias pro uice dabis. Quãtũ de unctionibꝰ ꝛ emplis fac ut supra. Contingit item sepe tantũ in stomaco fore uentositatẽ quod cibum subleuat ꝛ retineri non potest ĩ quo casu uẽtosam magnã cũ igne sup umblicũ seu superstomacũ si libet apponi ante cibũ iube. Uel aquã ardentẽ habeas ꝛ in ea calida pecias imerge ꝛ super stomacũ pone ymo per horã ãte duo uel tria coclearia de ipsa potui dedi ꝛ potenter illam uẽtositatẽ resolulit. Ualet item diaciminũ atque diagalẽga ac coafectio ꝺ cinamomo. Et ĩ hoc uomitus tam colerici quam sanguinei tã flãtici quã mlici ꝙ qui etiã pueris accidit frequẽter ac qui a neutositate cãtur.

Capitulũ. liij. quid ꝛ quotuplex sit singultus. Rubrica.

[S]I huic modo cõmẽtariolo de stomaci egritudinibus finẽ imponere uelim de singultu curã ponere restabat. Pro quo notãdũ quod uirtus naturalis ipsius stomaci expulsiua cuius fuerit membri aliquod nocumentũ sentiens ut illud expellat naturaliter insurgit Cũ etiã ĩ uilis stomaci ab aliq̃ mala qualitate cum materia uel sine aliquod sensibile nocumentum expellat naturaliter insurgit unde propter uiolentiam ipsius oris stomaci tũc facta commotionem quidam cãtur sonus. Et hanc talem stomaci preter naturalem dispositionem singultum appellamus qui nihil aliꝺ est quam quidã motus uirtutis expulsiue stomaci nocumentum aliquod sentientis ab aliqua mala q̃litate cũ materia uel sine causatũ qꝛ tunc naturaliter ut illud expelcat insurgit ꝛ propter uiolentã ipsius stomaci cõmotionẽ tunc factam sonus quidam causatur. Sed ꝑ maiori tam dictorum quã dicendorũ declaratione. Sciendũ quod antiquorũ plurimi singultum eẽ stomaci spasmũ dixerũt qꝛ tam ĩ causis ꝙ ĩ de nominationibus plurimum conueniunt. dicimus. n. quod spasmus quidã est proportionatus ad materiam et quidam non. Ad materiam uero proportionatus est qui ex habundantia uel defectu materie fit. Et qui ex habundãtia fit de replõne spasmũ appellamus qui ꝟo materie ꝺfectu ꝺ ĩnatiõe. Spasmus uero ad materiam non proportiopatus ꝛ qui ex dolore uel aliqua uẽtositate seu pũctura uenenosa fit ꝛc. Et qꝛ singultus põt a causis consimilibus prouenire consimilibꝰ de nominationibus eũ nominamus qꝛ quia quidam ẽ proportionatus ad materiam quidã ñ proportionatus uero ad materiam fit ex habundanti materia ꝛ talem de replõne dicimꝰ aut defectu ipsiꝰ sicuti ex siccitate superflua sine materia quouis mõ cãta ꝛc. Et talẽ singltum de inanitione dicimus. Non proportiõatus autem singultus ad materiaꝫ fieri potest ex dolore oris stomaci aut uẽtositate quadaꝫ scꝺo patet spasmi ꝛ singultus causa tam ĩ causis quã in denominationibus conueninentia In hoc tñ dñt qꝛ ĩ spasmo neruí ꝛ spasmata membra uersus suam originẽ cõtrahunt. stomacꝰ ãt ĩ singultu nocumẽtũ sentiẽs ĩ se ꝯtrabit et ut ipsuꝫ nocumentũ expellat se dilatat Et sic patet qꝺ in singultu duo sunt motꝰ cõstrictiuus. s ꝛ dillatatiuꝰ qui ĩ spasmo nequaꝙ fiunt ut pꝫ. Uerumtamẽ hac nr̃a tempestate cõiter praticãtes singultuꝫ sic diuidunt qꝛ quidã de replõne ꝛ quidã de innatitione eritꝰ Da replõne uocãt qui ex habundãti materia prouenit de inanitione uero qui fit sine materia ut esset aliqua sola qualitate manifesta ueluti a caliditate ul' siccitate sñ mar̃ia ꝛc. Siue fiat a dolore uel ab aliqua oculta ꝓprietate ut esset uentositas aliqua quecũque stomaco aliquod ĩferẽs sensibile nocumentũ qꝛ tũc ad illud expellẽdũ uirtus expulsiua stomaci naturaliter insurgit ut singultum efficereꝫ. Et sic pꝫ quid sit singultus ac quotuplex ipse sit ꝑ hꝰ capl'i intentio fuerat.

Capl'm liiij. de caussis singultus.

[C]Apitulum presens singultus causas manifestabit que extrinsece ꝛ intrinsece esse possunt. Extrinsece ꝟo ut aeris intensa frigiditas aut balnei siue empli ãt alteriꝰ frigidi stomaco applicati. Cibi quoque frigidi ꝛ ul'r cuiuscũqꝫ alterius potentis

ab extra in stomaco aliquã intensiones ꝛ sup fluam frigiditatẽ inducere. Tribus nãqꝫ mo dis ut me bonus Auic. docuit frigiditas sin gultum inducere põt pͥmo materiam in spas mãdo fixã faciẽdo ꝛ stomacũ ipꝫ ĩfrigidãdo his trib⁹ ex cãis mã in stõaco retinet ꝛ ab eo difficulter seperat. cui⁹ cã natura ut materiã istã sibi nocumentum ĩferentem expellat ulti mũ conatũ facit causa fit singl'tus inducit ꝫ 2° frigiditas sua qualitate singultuꝫ. Nam cum equalitatẽ excesserit stomacũ ledit cũ mẽbꝛũ sit neruosum ut supꝛa in notificatione ipsius stomaci declaratum frigidũ. n. ꝛ neruis ꝛ mem bꝛis neruosis inimicum existit. ¶ Facit etiaꝫ frigiditas singultum qꝛ ipsa in stomaci uillis seu poꝛis infixa atque retenta. cum inspissat atque constringit quare ꝙ ab eo naturaliter resolui deberet retinet ꝛ si sensibile nocumẽ tum effecerit naꝫ ad ipsum expediẽduꝫ natu raliter insurgit ꝛ singultum causat. Et ideꝫ fa cit opil'onem inducens si pꝛopter ipsam ma terici resolu to reperiatur caliditas quoque aeris atque balnei seu cuiuscũqꝫ alterius po tentis in stomaco superfluam caliditatem aut siccitatem inducere singultus causa esse po test. cibi quoque moꝛdicatiui ꝛ quocunque in eo moꝛdicationem inducere possunt sicut piper. ʒʒ. sinapis ꝛ similia ꝛ maxime si post ta lem assumptionẽ boni uini paruꝫ bibatur sin gultus inducit ut experientia doceꝫ ꝛ hoc ma xime post uini bibitionẽ fit qꝛ ipsum talia in stomaci substantiam infingit ꝛ inuiscat. unde pꝛopter sensibilitatem ipsius qꝛ uentosus ul' ꝑpter excarnationeꝫ ab illis acutis faciliter leditur ꝛ singultum efficit uel ex assumptio ne medicine solutiue sepe contingit ut in de rectificatione medicinaruꝫ ut inquit Mesue qꝛ sua superflua caliditate cum siccitate stõa macum coꝛrigatur nullo ꝛ moꝛdicatione sua uirtutem expulsiuaꝫ irritat ac sua uentosite stomacũ extendit ꝛ isto modo tunc singult⁹ fit. Et item non solum a superflua medicine euacuatione sed a quibuscunqꝫ aliꝫs euacua tionibus superfluis cãtur etiam aquacunqꝫ nimia cibi repl'one singultus ut nauseatiua sa citate ꝛ inguiose minimo cibo replẽtibus ex perimur. Ideꝫ facit superflua famis tollerã tia pꝛopter coleraꝫ ad ipsum stomacum pꝛo fluentem Interdum ꝛ quolibet aliud siccita tem inducere potens ut esset tristitia lõga ac omnia anime accidẽtia supflua potentia. s. su fluam siccitateꝫ inducere inter que superius

coytus numeratur. Causa uero intrinseca esse potest mala stomaci cõplexio cum materia uel sine. cum materia quidem ut colera fl'a ul' acetosa mel'ia. ¶ Sine materia ut sola mala ꝯ pl'o calida frigida uel sicca. Apostema item ĩ oꝛe stomaci ul' ulcus ipsius quoqꝫ raritas qꝛ a quacunque leui cã moꝛdicatiua ꝑpter nimi am ipsius sensibilitatem leditur ꝛ singultus pꝛoducitur. Et ista per pꝛopꝛietatẽ fiunt. Per cõitatem fit interdum ratione cõicatiõis ip sius stomaci ad totum uel ad aliquod parti culare membꝛuꝫ. uerbigꝛatia a toto dicimus pꝛouenire pꝛopter aliquã siccitatem in toto confirmatam ut in fine .. febꝛiũ adburẽtium ut in ethica ptisi ꝛ in quacunqꝫ euacuatione superflua coꝛpus exsuccante fit ꝛ pꝛopter hu moꝛum aliquam malam qualitatem sicut in rigoꝛe febꝛium qꝛ humoꝛ mot⁹ sua superflua caliditate frigiditate uel moꝛdicatiõe sepe sin gultum inducit sic accidit aliquando ĩ febꝛi bus adburẽtibus in quibus colera ad os sto maci ꝓfluit ꝛ maxime in casibus ut natura ꝑ uomitum ea expellat ꝛ ita de fl'ate ꝛ mel'ia ali qua mala qualitate ꝑticipantibus ꝛ interduꝫ punctura uermium ꝛ has causas mihi libet per totius cõitatem appellare. Ratione par ticularium membꝛoꝛuꝫ iterdum fit ab epate pꝛopter apostema. s. ꝛ maxime quod ĩ eis cõ cauitate fit uel pꝛopter uomitum aliud quar alñ ab eo in duodenum colera uel alius ma lus humoꝛ mandatur ut ex duodeno ad sto macũ ꝛ de hinc ad os ipsius ꝛ singultus tũc fit uel pꝛopter meseraicas ad stomacuꝫ materia illa mandari quoque potest ꝛc. potest etiam singultus fieri per cõitateꝫ ad cer[m] ex nimia capitis repl'one. uel frenesi. uel aliꝫs cerebꝛi apostematibus uel aliquibus aliꝫs malis dis positionibus sicut a casu uel a percussione su per caput qꝛ lesio tũc illa cerebꝛi stomaco tũ cõicatur fieri ꝛ item potest singultus ab apo stemate itestinoꝛuꝫ renũ matricis uesice ꝛ ab humoꝛib⁹ malis ĩ membꝛis dictis multipli catis ꝛ interdum a uentositate ubi illa fuerit stoãco missa. Et hoc de singultus causis.

¶ Ca. pl'm. lv. de signis [illegible] singultus.

Singultus se manifestat. Sed de cau sarum cognitiõe an de inanitiõe an õ repl'one fit erit perquirendum õ ina nitione ut supra dictum est fit a siccitate parũ sine materia in pꝛohẽuio febꝛiuꝫ incẽsiuaꝝ ac in euacuatione supfluã siue perfluxũ sanguis siue ꝑ uomitũ siue ꝑ secessuꝫ siue aliẽ ꝛc. Sunt

ꝑpter nimiam abſtinētiā, ⁊ labores extremos longaſ quoque triſticiam ⁊ ſimilia ⁊ ſingult⁹ talis non fit ſubito ſed paulatine ⁊ iſte cauſe ab infirmis uel ab aſtātibus facile inueſtigā tur ⁊ maxime ſi extrinſece fuerint diſcurēdo .ſ. per ſex res n̄ naturaliū debitū decurſū ¶ Si uero de repl'one fuerit aut per cōitatē aut per proprietatem fiet. Sed per cōitatem ex paſſionibus mēbrorū particulariū cognoſcitur puta epatis cerebri ſplenis ⁊ cetera. Et in tali ſingultu ē interpolatio quedā. Sed ſi fit per proprietatem eſt continuus. uel bene paruam hn̄s Interpolationē unde ſi peruenerit a materia calida ſentitur mordicatio ⁊ punctura quedam iuuatur a frīs ⁊ a calidis ledit̄ Et ſi ē cum materia quecūque illa fuerit grauitas ſentitur in ſtomaco. Si aūt materia frigida fuerit ſentitur frigiditas ⁊ leditur a frigidis ⁊ iuuatur a calidis. Si autē a ſtomaci ſēſibilitate fiat aquacūque leui cauſa producit̄ ſingultus. Si ab apoſtemate ſtomaci fiat febris adeſt dolor nauſcea ⁊ alia ſigna apoſtēmatis ſtomaci ſupra capl'o proprio deſcripta ¶ Si autē ab ulcere uenerit omnia acuta pongitiua ſumpta dolorē efficiēt. Et ſi fiat uomitus uirulentia quedam apparet ⁊ idem ſepe fit in egōnibus. ¶ In facto a uentoſitate ī ſtomaco ſentitur extenſio ac rugitus ⁊ ex eructuatōne alleuiatur infirmus. ⁊ hec de ſingultus ſignis demonſtratiuis.

¶ Capl'm. lvi. de ſignis pronoſticis.

Paſmus poſt ſingultū ⁊ alienatio mortalis. Singultus de inanitiōe ex diuturnitate febrium incenſſiuarum proueniens aut egritudinū cronicarū ut ptiſis ⁊ ethice ⁊ talium aut poſt quam euōnem ſuperfluam mortalis ⁊ maxime ſi ſiccitas fuerit confirmata quod cognoſcitur q̄ ī confirmata ſiccitate hūectantia nihil aut parum ꝓſunt. in non confirmata iuuant. Singultus ī apoſtemate cerebri ⁊ in percuſſione capitis penetrante mortalis. Singult⁹ poſt uomitū eueniens fit aut propter aliquā materiam derelictam aut propter ſuperfluitatem euacuationis. Item ſi propter primum eſt malus. ſi proter ſecundū eſt mortalis. Item ſingult⁹ in die certica indicatiua prouoniens ſi tunc apparent ſigna bona ī die cretica radicali bonā criſim per uomitū uenire ſignificāt. Si uero ſigna mala apparuerint tunc mortem. Idem dicit Auicena quod in libro de morte ſubita nea ſcribitur. Quod ſi quis ſingultū cum uomitu ac uocis deſtructione ⁊ cū m̄tis alienatō ne habuerit propinquam mortem ſignificat Et idem in eodem libro quoq; ſcribitur qꝺ ſi poſt ſingultum in latere dextro uel ſuper ſiniſtrum humerū apparuerit apoſtema feſtinam mortem ſignificat. ¶ Itē in acutis febribus accidit ſepe ſingultus .ſ. ex membris per febrem reſolutis ⁊ ad os ſtomaci propulſis ⁊ talis malus ē quia illic materiam fore inuiſcatam ſignificat. Et quia talis cum difficultate curatur mal⁹. Sed ſi ex ſuperflui humidi conſuuptione prouenit mortalis. Item ſpaſmus ad materiam non proportionatus ſepe ex ſuperflua feb. caliditate accidit ⁊ talis cū potu aque frigide ac ſirupoꝝ frigidorum uel alterius rei frigide ſepe curet̄. ¶ Et quanuis ex defectu materie dici poſſ; ſicuti predicti ita ſuſpectus nec ita malus exiſtit. Singultus in principio poxiſmoꝝ eueniēs ſi diu non durauerit materiā paucā ſignificat. ⁊ tunc nō multū periculoſus exiſtit. Sed ſi durauerit materiā multam atq; fixā ſignificat ⁊ ē ſignū malū. Et talis ſingultus ē multū periculoſus ut inquit Haly. Item afforiſmorum ſeptima. Singultus in ylion. malus. Et paucula h̄ de ſingultus pronoſticis dicta ſunt.

¶ Capl'm. lvij. de ſingultu qui tam de repletōne quā inanitione appellatur. Rubrica.

Et q2 de ſingultu cura amodo ponenda ē an de repl'one an de inanitione fiat conſiderandū erit igitur ꝺ repl'one primo curā deſcribā. Materia itaq; que cūq; illa fuerit ſi per uomitū euacuari poterit nihil melius ſi nō per ſeceſſum euacuetur ut oportet. A materia igit̄ frigida principiū faciendo ſi groſſa fuerit aut ſubtilis in ore ſtomaci infiltrata aut alibi ī ipſo ſtoāco fuerit ſi ꝑ uomitū eā euacuare poſſe ibi comodius apparet ſupra in capl'o de cura uomitus ſt'atis. Et obſeruandos canones ⁊ modum talem materiam ſiue ſubtilis ſiue groſſa fuerit euacuādi cōperies. ꝙ ſi illic ordinē deſcriptū obſeruaueris adiuuante deo tibi bene ſuccedet. Si uero ꝑ ſeceſſū eā educere oportea ibidē quoq; ⁊ digeſtiua ⁊ ſolutiua huic itentiōi appropriata plurima comperes. Et ſic mōm habebis qualiter materiā illā ſiue ꝑ uomitū ſiue ꝑ ſeceſſū euacuare debeſ ē que tā itra q̄ ab extra inſiſtēdo ſingultū ſunt approxianda uñ. oīa que ab intra ſpūs attrahūt ac retinent inſiſtendo ſingultum maxīe ualēt ut ſunt nōc dominoꝝ terribiles īſult⁹ ueluti. Cito ueſpe

xiani filio in oībus mēbris contractus accīcit
Nā quidā philipus eius phīcus per suos ini
micos cū agredi fecit quos cū Titus ipse ui
dit tanta fuit ira seu timore cōmotus ut eis
obuiā ueniēs liber uasit. Valꝫ ⁊ omniāꝫ terri
biliū improuisa anūciatio ut perditionis bo
norū domorū ruine ⁊ omniū breuiter qꝫ pa
tientem ī longāꝫ ⁊ ꝓfundā territatis detinēt
ut rei cogitationē cui remedium difficulter
inueniri possit. Ex istis nāque tristitia longa
cātur. Ad hoc ita ualet hanelitū diu continerē
sternutatio quoqꝫ ac super patiente subito ⁊ ī
aduertēter friāꝫ aquā ꝓhicere. Castorei iteꝫ
ac aliarū rerū callidaꝝ olfaꝰ. Et quod in casu
isto sepius expertus sū flosculū bōbacis cuꝫ
suo seie icēdere ⁊ quod patiēs ad faciem ⁊ na
res fumū recipiat In isto quoqꝫ casu laudat
bonꝰ cremonēsis uiatico obturationē ābarūs
aurium cū digitis uel quolibꝫ aliter libuerit
ac duas tētas ō lardōe naribꝰ iponere. Talia
.n. ꝓꝓ hanelitꝰ retētionē mirabilr̄ ualēt. ¶ Et
si patiēs alta uoce clamet. Iuuat quoqꝫ super
colū patiēteꝫ cōcutere ac extrema cōstrigere
cōfricare ac calefacere. Et iter alia ualꝫ tussiꝫ
ac singultū retiēre. ¶ Stomacū quoqꝫ cū uen
tosis callefacere ul' cū aliis ⁊ maxīe cū petiis
callidis ī ardēti aqua calefactis. uel facias sic
℞. olei de spica olei de lilio cōpositi aā. ℥. i.
pulueris castorei. ℈. ii. piperis cinamomi ga
liemuscate granorū paradixi seis ruthe aā. ʒ.
ß. cere parū ⁊ fiat ungnētū quo ungatr̄ stoma
cus ante cenam ⁊ ante prandium ⁊ de super
calida pecia ponatur Et si uis ut plr̄imi faciūt
aā unctionē stomacū fomentare facias cū aq̄
ardēnti ut dictū est. Vel facias sic. ℞. foliorū
lauri florū camomille absinthii succi origani
pulegii abrotani ruthe sicce calamēti aā. M.
.i. bacarū lauri cimini maratri. aā. ℥. ii. seis ru
the. ℥. i. cōquassentur ⁊ buliāt in uio ⁊ coī le
xiuio equis portionibus ⁊ in ea spongie. uel
filtrū infūdātur et fortiter expressū ⁊ calidūꝫ
quantū suffere poterit stomacꝰ fomentetur.
¶ Et cū incepit īfrigidari de nouo iteꝝ calida
reponatur ⁊ hoc tribus uicibus facto unctio
prescripta fiat. ¶ Laudat itē Auic. in casu isto
super collū ⁊ gulāꝫ tales fomentatiōes ⁊ unc
tiones facere ⁊ tu facias si libet. Ad itra ualēt
confectiones calide ut diatritō piperiō diaga
lange diaciminū dianisum zinziber conditūꝫ
tiriaca magā metridatum ⁊ inter alia ualet aq̄
uitis bibita puluis enule campane in hoc ca
su plr̄imum laudatr̄ ⁊ maxime si cū. decoctiōe

uini seis aneti bibatr̄. Et ego in casu isto darē
.ʒ. i. tyriace cū. ℈. ii. pulueris diptami mirabi
lē opationē ad inueni. Sic gariofolos ī ore de
tinere ¶ Et oīa qꝫ dicta sunt pꝰ materiei e ua
cuationē in totum uel ī parte fiēda sunt. Ista
īsuper omnia que tā ab ītra quā ab extra sta
tī dicta sunt ī singultu a uentositate prouēi
enti quoqꝫ ualēt eadē .n. est cura. ¶ Quātum
vō ad sex rerum nō naturalium regimen aerē
ad calidum ⁊ siccū declinantem inhabitet ⁊
pro se somnus longus fiat. Tollerare famen
Iuuat multum Iuuat ⁊ exercitium foꝝ ⁊ ma
xime super famem factum. Et ut supra dictūꝫ
ē patientem ad famē prouocare ⁊ ꝑ posse cū
ī profūdis cogitationibꝰ detinere. Quātū ad
cibū sit paucarū supfluitatū ⁊ multi nutrimē
ti ac facilis digestionis nec unquam ad saturi
tatem manducet. ¶ Caro itaqꝫ castrati duoꝝ
dentiū uituli lactātis capreoli perdicū fasiano
rum auiū rubaliū caponis gallinarū Iuuenū
⁊ē. cōuenicēs existit ¶ Si salsamēto uti uolue
rit cū cinamomo pipere grano paradisi zinzi
bere ⁊ similibus fiat. ¶ Vinū puruꝫ ac potēs
bibat sepe ac parum pro uice sumēdo. Si sin
gultus a materia fiat calida materia post erit
euacuanda. Et si per uomitum hoc fieri pōt
ut supradictum ē nihil melius. ¶ In hoc igitr̄
casu caᵐ de uomitu supra require illō .n. qua
liter materiā calidā ꝑ uomitū euacuare ōbes
tibi doctrinā cōplete dabit. ¶ Et idem fiet si
ꝑ secessum eam euacuare uolueris. Nā ⁊ ō di
gestiuis ⁊ solutiuis huic proposito pertinen
tibus te modis plurimis habundantē faciet
Et sic solum superest ad alterātia deuenire
¶ Et primo a rebꝰ nō naturalibꝰ incohando
aerem ad frigidū ⁊ hūidū declinet facias quē
si naturalē nō habueris supra plr̄ibus in locis
te illū artificialē facere docui. Auisatꝰ tū esto
ne ad itensam nimiā friditatē ōclinare facias
Nā itus coadunādo calorē ipꝫ icēderet ⁊ plꝫ
noceret quod idem accidētia aīe facerēt que
spūs ⁊ calorē ad ītra retraherēt. ¶ Sꝫ que spi
ritus ipos ad exteriora trahūt subito sicꝫ ⁊ ī
petuose nūciata ut gaudiū uerecūdia ⁊cē. ī ca
su isto iuuant multum ¶ Procures item ut
quacunque die uentris beneficium habeat.
¶ Et si natura non fecerit comuni clisteri aūt
suppositorio utere. Sit somnus tēperatꝰ qui
es quam motus magis conuenit ul' tempera
tum faciat exercitium cibus paucarū supflui
tatū sed nutrimēti boni paucus pro uice dētr̄
⁊ facias ut ad frigidum declinet ⁊ humidum.

Et ubi vtus ɔstans fuerit non ita facilis dige
stiōis eē dꝫ. Facile. n. talis ĩflāmat ac adburi
rit. qđ i casu isto plurimū noceret. Couenīūt
lactuca ⁊ maxime cum aceto endiuia cucurbi
ta portulaca. ptisana ordei. amigdon. semula
actu ꝑbulita. ¶ Ex carnib⁹ couenīunt capri
ne uituli lactātis cuniculine pulloꝝ. gallinarū
ꝑdicū. fasianoꝝ ⁊cc. Et he carnes magis elixe
ꝙ asse ɔueniunt. q̄ cum lactuca. cucurbita. en
diuia. aut cuꝫ agresto uino granatoꝝ berberis
succo citrāguloꝝ limonū uel acetositate citri
⁊ silibus sunt alterande. Et hoc pp duas cās.
Prima ut supfluā illā caliditatē cōtemperet.
Secūda qꝛ non ita facile digererētur. Nam ubi
essent sic facilis digestiōis a caliditate illa su
pflua in fumū leuiter ɔuerterent. ⁊ p ɔñs sin
gultū adaugerent. Couenictes cibi pisces sūt
luci⁹ pergre. truitale. striligioēs ⁊cc. Ex fruc
tibus ɔueniunt pruna acetosa. mora non pfec
te matura. granata acetosa. Citrāguli. limoēs
acetositas citri. crisomili. berberis. ac fruct⁹
tū q dulcedinē multū hñt. facile in coleraꝫ cō
mutant. In isto igit casu relinqndi sunt/pot⁹
ubi vtus cōstans fuerit sit aqua ordei uel aq
frigida. Cum uino granatoꝝ aut uino berbe
ris agresta. uel cū modico aceti mixta. uel cuꝫ
aqua ipsa iulep rosatum bibat uiolatū factuꝫ
ex aqua cucurbite uel cōsilē. Et si uinū dede
ris sit aqua plurima mixtū. Quantū ad medi
cinalia ab intra sumēda ɔueniūt oia iulep fer
cula atqꝫ cif. ut iulep uiolatū rosatū ex aqua
cucurbite factū ⁊cc. Sirupus de granatis de
limōibus. de ribes. de succo endiuie. de aceto
sitate citri ɔuenit. ⁊ manuchristi. ⁊ triasanda
luꝫ ⁊ talia. Ab extra uero plurima fieri solēt
ut emplastrationes. epithimata. fomētatiōes
⁊cc. Sed memor esto talia frigida sup stoma
co nō diu detinere. Nam cū calida fuerint ad
stomacū ipm caliditatē reflectūt. cu⁹ cā cali
ditas adauget. ⁊ sic plurimū nocet. uel ex medi
coꝝ plurimi in hoc errant in febrib⁹ ponētes
sup cor ac alijs in dispōnibus calidis saculos
cordiales. qꝛ cū aliquādiu illic steterint. cale
fiunt. ⁊ caliditatē illam cordi reflectūt. sicut
pilli uestiū nr̄arū a calore nr̄i corpis calefacti
calorē reuerberant. ⁊ nos calidos tenēt. ut ex
perientia docet. ⁊ ita saculi. fomētationes. em
plastra. ⁊ talia stomaco calida supposita. Nō
sic tñ faciūt unctiōes. ut igitur de his q̄ ab ex
tra ueniunt approximāda aliqua scribā. Talē
facias unctionē q̄ recipit olei rosati. olei uio
lati. olei de neniufare aā. ℥. F. spodij rof. rub
sandal. rub. aā. ʒ. i. cāphore. ʒ. F. cere par. et fi
at unguentū cū quo aceti parū incorporet. ⁊ d
tali p duas horas añ prādiū stomaco unguat
Laudant antiquoꝝ plurimi uesicas aqua fri
gida semiplenas sup stomacū retētas. Sꝫ cuꝫ
incipiūt calefieri amoueant. Uel accipe aquā
rasure cucurbite. ⁊ cū ea parū aceti cōmisce. ⁊
petias i ea madefactas stomaco suppone. ⁊ ca
lefactas remoue ⁊cc. Et hic singult⁹ cura fini
tur. qꝛ si a siccitate ꝓuenerit. cum ethice cura
curabis. quā in meo de febrib⁹ amplissimam
adinuenies ⁊cc. Et sic ē finita cura ista de sin
gultu tā de oībus egritudinib⁹ stomaci iudi
cio meo ad sufficiētiā ptractaueriꝫ huic meo.
comentariolo finē impono. Laus deo.

¶ Tractat⁹ de fluxibus edit⁹ per magistrū
Antoniū Guainerium artiū ac medicine doc
torē egregiū papiensem feliciter incipit.

D ifferentia nona tres in se sūmas
continens incipit.. ¶ Prima est
de uentris fluxibus. ¶ Secū
da de uermibus. ¶ Tertia de
colirica
¶ Prima in se qnqꝫ ɔtinet
tractatus. ¶ Primus est de diaria. ¶ Secū
dus est de lienteria. ¶ Tertius de colica
¶ Quartus de disinteria. ¶ Quintus de
tenasmone. ¶ Primus tractatus. xiij. conti
net capitula. ¶ Primum tam intrinsecas ꝙ
extrīsecas diarie causas enumerat. ¶ Secū
dum cuiuslibet diarie epatica ⁊ splenetica ex
ceptis signa demonstratiua manifestat.
¶ Tertium epatice. diarie. ac splenetice si
gna demonstrat. ¶ Quartum. signa prono
stica cuilibet fluxui communi. ac etiam diarie
propria demonstrat. ¶ Quintum colerice
diarie curam ponit solum eius materiam con
cernentem. Sextum curam ponit que solum
fluxum diarie colerice inquantum fluxus est
per ab intus approximata couenit. ¶ Sep
timum modum ac regulas approxiāndi nar
cotica in uentris fluxibus docet. ¶ Octauū
que diarico fluxui a colera prouenienti iquā
tum fluxus est ab extra prouenient approxi
manda describit. ¶ Nonum accidentib⁹ q̄qꝫ
diarie ac ceteris fluxib⁹ qui superuenire pos
sunt docet succurrere. ¶ Decimum sex rex
nō naturaliū regimē diarie colerice pōit ɔueni
ens. ¶ Undecim. d cura diarie a flegmatico hu

more totius cā puenientis. ¶ Duodecimū de eius diarie cura q̄ initio capitis prouenit. Decimum tertiū de cura diarie. tam epatice q̄ splenetice. ¶ Secūdus tractatus duo habet capitula. ¶ Primūz. omnes lienterie cās ac signa tam pronostica q̄ demōstratiua continet. ¶ Secundū. cuiuslibet lienterie curā ponit. ¶ Tertius tractatus duo continet capitula colerice passiōis causas ac signa tam pnostica q̄ demonstratiua. Capitulum primuz ponit. Secundū passionis colerice curam ponit. Quartus tractatus quatuor cōtinet capitula. Primum tam causas ac signa pronostica q̄ demonstratiua disinterie narrat. Secūduz disinterie epatice curam ponit. Tertium illius q̄ a superibus intestinis fit. ¶ Quartū q̄ tā ab inferioribus q̄ medijs intestinis proueniere potest. ¶ Quintus tractat⁹ quinqz cōtinet capitula. ¶ Primum. causas ac signa tam pronostica q̄ demonstratiua tenasmonis ɔtinet. Secundū. cuiuslibet tenasmonis curaz pōit. ¶ Tertiū. cuilibet accidenti quod taz ab alijs fluxuū spebus q̄ in tenasmone accidit. ꝛ si in eo frequētius succurrere docet. ꝛ est cū egressione āni. cuius cās ac signa tam pronostica q̄ demōstratiua capitulū h⁹ pōit eius q̄qz curā.

Volens de intestinoꝝ egritudinib⁹ curam ponere a fluxu uētris principium sumere libet qui ē cibi aut sāguinis uel intestinoꝝ substātie seu alioꝝ humoꝝ uiolenta secessio. ꝛ ē quincuplex. diaricus. disintericus. lienteric⁹. passio. colica. ꝛ tenasmon. Nōnulli tñ lientericā et colericā passionē inter stomaci egritudines enumerāt. sed qꝛ tam uulgares q̄ docti eam fluxus uentris appellāt. ad hunc locū ipsaꝝ determinationez mihi seruare libuit. ueꝝ quia in diaria pluria scripturus sum que alijs uētris fluxib⁹ maxime ɔueniūt. de ea dictionē pmo facere uolui. q̄ ē humoralis fluxus in quo nulla ē sanguinis egestio intestinoꝝ excoricatio nulla. nec imutati cibi aliquid. ꝛ huius cā intrīseca ꝛ extrīseca ē pōt. extrīseca quidē. ut sex reꝝ nō naturaliū iordinat⁹ occursus. ut pu ta aer excedēs in caliditate materias eliquans/ excessiuūz frigus eas ɔstringens. accētransqꝫ humiditas relaxās. imoderatum exercitium retētiuam debilitans. longa qes. cuius cā hūores sepe corrumpūtur ꝛ inde ex sōno ꝛ uigilia magis mōfactis ac ex uehemēti tristitia ɔtingit. Ira āt effrenitās humores ponit in ebulitiōe. timor eos intrinsecat. q coadunati fluxū efficiunt/ sepe exuberās gaudiū eos relaxat. Et q̄ humores corrūpit ac malignat repletio nimia. unde rōne cibi et pot⁹ attēditur qualitas ꝛ quantitas ꝛ ordo. cibi. n. ꝛ pot⁹ quātitas nimia diariam inducit. ꝛ maxime si cib⁹ multaꝝ fuerit supfluitatū ꝛ nutrimēti pauci. ut olera ꝛ silia. Cibi q̄qꝫ quātitas pauca ꝛ si uerbigrā stomacus calidus fuerit. ꝛ cib⁹ sumit̄ in quātitate pauc⁹ corrūpit̄. ꝛ fluxū iterdū facit. ꝛ hec ex pte quātitatis cibi ꝛ pot⁹ se tenēt. Ex pte uo qualitatis si uenenosus. si mordicatiuus. si ex natura lubric⁹. si subtilis nimiū. si ex his fiūt q̄ uelociter corrumpunt̄. ut lac ꝛ talia. si i aliqua ipsaꝝ qualitatū excesserit. Ex pte ordis si lubricus stiptico pmittat̄. uel cuz facili s digestiōis ei q tarde digerit̄ imponat̄. Is nāqꝫ digestus cum descēdere neqat corrūpit̄. ꝛ ceteras humiditates corrūpendo persepe diariam cāt. ꝛ hoc ex pte sex reꝝ non naturaliū se tenent. Cā uo diarie intrīseca tā pences cursuz naturalē etatiuū q̄ mēbra q̄ humores q̄ dolorē attēditur. ꝛ hec ōia curā uariant. Respectu igit̄ naturalis ɔcursus etatis quē inter cās itrīsecas enumerare libet i his repitur q in iuuentute uētres hñt siccos. i senectute uo hñt humidos. uel econtra. de qbus Ypo. afforismū fecit. Et ut hec facili⁹ cognoscant̄. scito ꝙ tā fluxibilitas uētris q̄ stipticitas merito etatiū decursus eueniētis qnqꝫ cāe naturales assignari solēt. ex quaꝝ pmutatiōe uēter q̄qꝫ pmutari solet in fluxibilitate. Cā pma ē intensa stomachi frigiditas cui⁹ cā plus assumitur de cibo q̄ imutari possit. ꝛ h̄ exn̄s i iuuētute i senio pmutat̄. eo ꝙ ōis imoderata discrasia deycit actū ppīe ūtutis. huic opposita ē intēsa caliditas appetitū psternens. cū q⁹ paꝝ cibi assumit̄. uēter necessario stipticat̄. ꝛ h⁹ pp etatiuū dēcursum naturalr̄ pmutat̄. Scōa cā ē ex pulsiue pp stomaci naturalē humiditatem fortitudo. naturalis. n. humiditas mēbris innata expulsiuā fortificat. ꝛ debilitat̄ retētiua pma pmi capl'o de ūtutib⁹. ꝛ talis i senio permutat̄. naturalis uo siccitas illi opposita uentrem stipticat. et hoc per imoderatam discrasiā ad ɔtrariū in seniu reducit. Tertia cā est multitudo colere ūtutē expulsiuā stimulātis q̄ ut linqt i senio pmutatur. sꝫ opposita stipticat cā. s. paucitas colere i iuuētute exn̄s augetur i senio. Quarta cā ē natalis caliditas iuncta cū huiditate q̄ uias eliquādo ꝛ eas lubricas faciēdo retētiuā debilitat. ꝛ hec i senio p mutat̄. ac ēt opposita p imoderatā discrasiaz.

Quinta cā ē debilitas attractiue epatis totius chilum per mesaraicas non ualens attrahere. et talis potius cum a frigiditate proueniat. augetur in senio. opposita aūt proueniens a caliditate tm̄ attrahit chili. ut feces sicce maneāt. et hoc p remissionē caliditatis in senio permutatur. ex qbus p3 q̄ sunt ƀm etatiuum decursum cause fluxibilitatis ac stipticitatis uētris et q̄ permutant et q̄ non. Ex quib⁹ oībus p3 ulterius q̄ iste afforismus quibuscūq3 et ce non in oībus assignatis cāis uerificat. Si uero fluxū merito etatis decursus cognoscere uolueris prouenientē has qnq3 cās diligēter examina. membroꝝ uero defectu fit diaria q̄nq3 totius plerunq3 capitis sepe stomaci ac intestinoꝝ plurimū epatis ac meseraicaꝝ interdū splenis. et si raro matricis aliqñ. ¶Ea uero diaria q̄ hūorum malignitate fit. q̄nq3 fit a sanguine interdum a melācolia. nonnunq̄ a flegmate. a colera uero sepissime. at illa q̄ cā doloris accidit. q2 per eū calor naturalis resoluit et debilitatur. quo debilitato humores corrūpunt. et corrupti uētrem efficiunt fluxibilē. Fit itē aliam ob cām. q2 natura ut dolori succurrat plurimum occupat. et sic a sua opatione deuiat i retētione deficit. pp qd fit diaria. Et iō i emissione dētium pueroꝝ pp dolorē sepe fit fluxus diaric⁹. ad qd tñ adiuuat. q2 tunc a capite ad stomacū materia plurima defluit. q̄ hūores corrumpēdo fluxū efficit. et ad hoc facit lactis maioris quātitatis assumptio. q2 pp dolorem plus solito de eo sugunt qd in stomaco idigestum remanens corrumpit. et cāt fluxū. Hēm⁹ igit cās qbus pp dolorē cātur fluxus. Si ergo in hoc caplo ɔtenta diligēter examinaueris. inuenies capl'm in se diarie cās intrīsecas q̄ extrinsecas cās ɔtinere. pp qd finem recipiat uolo.

¶Cap^m secundu3 tractat⁹ primi cuiuslibet diarie epatica et splenetica excepē. signa dmōstratiua manifestans.

Diarie cās noscere pfecte desiderās q̄ pn̄s capl'3 teneat examinet necesse ē. et si in cognitionē extrīsecaꝝ cārum uenire libet. p ea q̄ in pcedenti capl'o descripta sunt ordinate discurre. de quib⁹ infirmū tuū diligenter examina. sic. n. in ipsaꝝ cognitione3 facile deuenies. Quātum uero ad intrinsecas si pp etatum decursum diaria fiat fluxibilitas si iuuenis fuerit ibidem inuestiga. et si senex qua in iuuentute siccitatis cause fuerint inuestiga. Diaria que cā totius prouenit fit corpore existente in egritudine aut ualitudine. In ualitudine quidem si humorum in corpore repletio affuerit. et uirtus expulsiua fortis tunc repletio illa cognoscitur ex precedenti regimie humorum multiplicatiuo uel per alicuius cōsuete euacuationis dimissionē. uel per alicui⁹ mēbri mutilationem/ corpore uero īfirmo existēte signis digestionis preapparentibus diaria sepe fit. quam natura plerūq3 bene incboat. sed humorum inordinatione aut uenenositate eam in tempore sistere nequit. ipsi enim humores tunc effrenitant. et cum infirmi male tollerent. talis ad se curam uocat. sed signis digestionis non apparentibus sinthomatice fiet. et tunc nec confert nec bene ferūt. et ideo quādoq3 in similibus casibus diarici curam ad se uocat humorum essentia cōsideranda erit. que uisu hoc modo discernitur. nam egestionum albedo flegmati nigredo melancolie citrinitas colere rubedo sanguini attestatur. ardor item et punctura super humorem colericum arguit. te quoq3 aer. tempus. anni. etas. complexio. regimen precedens iuuabunt in iudicando. quia talia de humore peccante cognitionem tibi magnam prestant. Ex humorum preterea uiriditate super coleram arguimus. sed de hac causa iudicandum est. Nam esto per adustionem colere uitelline uiridis colera plurimum fiat. ut prima primi. In stomaco tamen plerunq3 ex oleribus generatur qua digestionem recipere nequeunt. sicut aleum porrum. cepe et huiusmodi. ut Galienus secūdo pronosticorum. capitulo de uomitu. Sed inter hanc et illam discernes. quia ingenta per adustionem erit dolor. ardor. et ualida sitis. in alia uero istorum aderit nullum. et in hoc casu super humorem peccantem arguimus. Urina et si pauca in quolibet fluxu uerisimiliter existat. tibi magnum prestabit iudicium. Cuius causa est. quia nisi in fluxibus a uenis defluerent humores. fluxus omnis in breui finiret. cum materia in intestinis contenta cito euacuetur. ¶Cum igitur humores qui sunt fluxus causa a uenis ad epar demandantur. ex eis aliquid ad urinales uias tunc quoq3 mandari necesse est. et per modum hunc in iudicando urina tibi auxilium prestabit. nam et si propter humorum diuersorum cum urina admixtionem ea ut plurimū liuida fuerit super illum tamen iudica. cuius modo dicto copiā maiorem in ea esse discernes. et hec sunt signa fluxus qui defectu toti⁹ prouenerit.

Sed ⁊ si reumatizans caput in cā fuerit, du
pliciter fieri ꝯtingit. nam materia illa per po
ros ⁊ meatus extra uenas ad stomaci fundū
sepe uenit. ⁊ ibi una cum chilo quos reperit
humores corrūpit. ⁊ isti fluxum efficiūt spu
mosum satis. de quo afforismoꝝ. vij. itellexit
Hipo. dum dicit. Quibuscunqꝫ spumose ege
stiones in diaria his a capite flegma defluit.
⁊ in hāc diarie spēm trauli facilime incidūt. y.
vi. Traulli a diaria capiunt longa. ⁊ hi sunt q
pp cerebri lingue ac ipsius ligamentoꝝ nimiā
humiditatē lr̄as quasdā exp̄mere nequeūt.
pōt al'r materia capitis per uenas ⁊ arterias
ad epar deuenire. q̄ ab eo humores ad intesti
na fluere facit. ⁊ talis materia ē ut plurimum
ex colera ⁊ flegmate permixta. hi. n. ī compa
ratione ad p̄scriptos male dormiunt. ac terri
bilia somniant. ⁊ in his duobus signa catarri
aderunt. ⁊ de nocte plusq̄ꝫ de die talis eueni
et. quod fit. qꝛ humores ꝓueniētes a cerebro
pp reuocationem caloris ī nocte magis q̄ꝫ in
die mouētur. ut plurimū quoqꝫ paroxismalis
existit. naꝫ euacuata materia qescit fluxus do
nec alia coadunata fuerit. ⁊ isto mō fluxus ce
rebralis peroxismal'r ꝓuenit. unde per tres p
octo ac plures qñqꝫ dies. ut sepissime ifirm⁹
ob hoc se liberꝝ putet. tarditas uero ⁊ festinā
tia talium paroxismoꝝ ab uniformitate ⁊ dif
formitate regiminis infirmi ꝓuenit. qꝛ si uni
formiter ifirm⁹ se rexerit. periodi sunt equa
les. si difformiter inequales. ⁊ hec sunt signa
q̄ celebralē fluxū indicabūt. Cā diarie stoma
calis tā mala cōplexio simplex q̄ꝫ cū materia
eē pōt. simplex qdē ut frigiditas mortificās.
cui⁹ cā retētiua ꝺbilitaī. ⁊ idē caliditas super
flua calorē exterminans efficere pōt. uerꝫ qꝛ
rarissime ab alio q̄ꝫ a successione egritudinuꝫ
calorē exterminantiū ꝓuenit ex eis p̄cedenti
bus ac uirtute defectta in huius cognitionē fa
cile ꝯuenies. isti quoqꝫ sine dolore ac p̄ter uo
luntatē egerunt ⁊ insensibil'r sepe. mala aūt cō
plexio stomaci cū materia diariā efficiēs rōne
uiscosi flegmatis fieri pōt stomacū relaxātis
fit. ⁊ a uili stomaci palesi ꝙ mordicatiui hūo
res pungitiui quoqꝫ seu uenenosi idē efficere
pn̄t. uētositas itēqꝫ ulc⁹ ⁊ apostema stomaci.
⁊ istoꝝ oīuꝫ signa sunt. qꝛ ⁊ si uiscosum ī fleg
ma cā fuerit. dolorēꝫ sentiet. ⁊ eructuatio erit
acetosa. ⁊ per secessum ipm̄ flegma discernes.
cū quo ab assumptis frigidis ledit. ⁊ sitis et
amaritudo nulla erit. colerici ⁊ acuti ⁊ mordi
cātes hūores ī ano ardorem efficiunt. stoma
cum mordicant. arsurā puncturā ac calorēꝫ in
eo cābūt. sitis aut amaritudo oris aderit. ⁊ si
fuerit colera in egōne cā discernes. urina ticta
ac subtilis erit ⁊ infirmo calida nocēt. uento
sitas diariam efficit. qꝛ pp cā stomacus cibuꝫ
amplecti negt qualiter corrumpit. ⁊ fluxus ī
defit. ⁊ talis p rugitū p fumosam seu uento
sam eructuationē se tibi offert ¶ Stomaci ul
cus si in cā fuerit sumpto cibo mordicatio in
eo fit. Itē cū q̄ saniei paululū ⁊ iterdū sāguis
guttule ī egestiōibus apparebūt. Apostema
ex dolore ex tactu ⁊ ex his q̄ in apostematib⁹
stomatici dicta sunt facile discernitur paralе
siꝫ ex frigiditate et īsensibilitate cōp̄hendēs.
¶ Sunt qui stomacalēꝫ diariam plerumqꝫ
ꝑoxismalē fieri aiūt ī gulosis. s. ⁊ crapulosis
maxime hoc mō. qꝛ materia diebus aliquot ī
stomaco retenta sua malignitate naturā ut eā
repellat irritat. et fluxū inde facit. alius uero
dōec materia de nouo coadunata fuerit retar
datur. ⁊ illo modo stomacalem fluxum sepe
ꝑoxismal'r fieri aiūt. quod si quis Aui. ⁊ non
nullos alios auctores dicentes stomachalem
fluxū ordinē nō habere. ¶ In ꝯriuꝫ ꝯducet
dic ꝙ uerꝫ ē ī cōparatione ad cerebralē cum q̊
tn̄ stat ꝙ cerebralis flux⁹ mō q̊ supra possibi
le fieri possit. Diariā vo intestinoꝝ uitio ꝓue
niēte cognosces si apostema. si ulc⁹. si palesis
si spasm⁹ in aliq̊ intestinoꝝ affuerit. et qꝛ non
peroxismat. ⁊ qꝛ de die plus euenit q̄ꝫ de noc
te ⁊ ce. Apostema ex fe. ꝯtinua. ex dolore. ex
tactu. ⁊ alijs appropatis itestinoruꝫ signis de
mōstraī. Ulc⁹ vo qꝛ ideꝫ dolor aderit. ⁊ cum
emissa egestiōe sanies appebit. ꝙ si apostema
fuerit uirulēta ad nigredinē lucidā tendēs in
tēso. cū fetore ulceratū cancrū ibi adesse indi
cabis. ¶ Et idē arguas de q̄cunqꝫ pte corpis.
si sil'eꝫ materiā emitti uideris. Si fuerit inte
stinoꝝ palesis materia flux⁹ sensibil'r educeī
ī spasmo āt ⁊ si sensus affuerit. materiā tn̄ ꝯti
nere negt. ⁊ qꝛ in itestinis taꝫ iferiorib⁹ q̄ꝫ su
periorib⁹ q̄ꝫ medijs lesio eē pōt. si in supiori
b⁹. supra umbilicū dolebit ifirm⁹. si ī medijs
circa umbilicū ⁊ ī iferiorib⁹ ifra. Matrix vo
in cā ubi fuerit ex sui grauedine ⁊ dolore et
alijs ex signis sup eius malā dispōneꝫ signifi
cātibus hoc arguas. q̄ in ꝓprijs capl'is adiue
nies. Nec mireris si matrix superfluitates su
as ad intestina ualet mittere. quia stomacus
continuatur cum membris omnibus median
te epate. et ipso mediante omnes recipere po
test aliorum membbrorum superfluitates.

Gal'. q°. pnosticoꝝ capl'o de egestionē. un de non incōuenit ꝙ matrix mediāte epate seu stomaco supfluitates suas ad intestina man det q̄ erant cā fluxus. ⁊ sic pꝫ matricem posse eē cām diarie fluxus. Illa uero q̄ cā doloris puenit p doloꝛē ipꝫ q̄ se nequit occultare co gnosces. in summa igiť si qua pñs ca^m in se cō tinet bñ notaueris. demonstratiua signa dia rie uicio totius prouenietis. ac capitis stoma ci intestinoꝝ matricis atqꝫ doloris manifeste compꝛehendes.

Cap^m tertium de signis demonstratiuis diarie tam splenetice q̄ʒ epatice.

M Signa est epatici fluxus diuersitas ea de cā signa eius in hoc capl'o po nere uolui. Epaticus itaqꝫ fluxus peroxisma lis existit in quo pp materiaꝫ q̄ retrahiť plu ries in nocte q̄ʒ in die infirm^9 assellat. ⁊ ut in eius notitiā facillime deuenias ɔsideranda ē substātia. s. odoꝛ ⁊ coloꝛ. rōne substātie q̄nqꝫ fit chilosus' interdum aquosus. aliqñ ueluti lotura carnis sepe uirulētus. ⁊ ut in̄ni fex ple rūqꝫ spissus fluit. ¶ Itē sanguis sepe ab epate fluit. sed de isto deo duce i cap° de disinteria mētio fiet tam de subtili q̄ʒ qui ad modū car nis grosse ad ppositū q̄ nunc dicta sunt ex pte substātie se tenēt. ex pte coloris diuersificanť fluxus epatici. s. q̄ albus. q̄ niger. q̄ rube^9. ⁊ q̄ interdum citrin^9. In odoꝛe q̄m olet ali qñ. aliqñ non. chilosa uero egestio fit epatis misereicaꝝ uitio. nā debilitas attractiue ipsi^9 aut opilatione. seu i ɔcauitate exñs apostema istud efficit. et idē opilatio seu apostema mi seraicaꝝ. naꝫ in hoc casu ꝙ sui erat stomacus adimpleuit pp q̄d ab aliqua dictaꝝ cārū chi losam egōnem puenire necesse ē. qua apparē te tua intereſt p signa epatis aut miseraicaruꝫ modū inuestigare. neꝫ ubi meseraice i cā fue rint ex urina super epatis sanitatē significāte cōpꝛehēdes. si tñ opilatio seu istarū aliq̄ i epa te fiunt. i gibbo aut in ɔcauo illud siť inuesti gandū erit q̄d sic facies. q̄ in gibbo urina te nuis erit et aquosa. et doloꝛ sentiť extrinsec^9. ⁊ maxime circa diafragma. adest itē tussicula q̄dam egōnes non sic ac si i ɔcauo essent. sub tiles erunt. i q̄uo si fuerit opilatio. dolor pl^9 sentiť itrinsec^9. nec tussicula illa aderit. et uri na erit grossa et spissa. magis erit aquosa ege stio uelut lotura carnis fit. digestiua epatis a frigiditate. s. uel caliditate debilitata. q̄ tunc chilificandā materiā seq̄strare non ualet. ⁊ ut

plurimum accidit retētiue epatis q̄ tanto tpe quo sanguificatio fiat debita. et dehinc mem bris ɔueniens attractio chiluꝫ retinere negt. ⁊ tam calidi q̄ʒ frigidi signum cōe ē ꝙ patiens in dextro latere grauedinē quandam sentit. ⁊ in hac specie fluxus epatici plusq̄ʒ in ceteris assellat de nocte. ꝙ si frigiditas i cā fuerit. erit infirmus pallidus siue liuidus. piger. somno lentus. et urina alba seu pallida. lactea. subtil' tñ. et alba opilationem denūciat. in caliditate aūt latus dextrū plus dolet usqꝫ ad posterio res coxas. ⁊ ē infirmus citrinus uel rubeus. cum citrino mixtus. asperitas oris ac siccitas aderit. sitis item ⁊ ualida quidem. urina uero ruffa uel subruffa spissa intēsa cum citrinita te. et ibi si opilatio fuerit ignea. subtilis erit. ueꝝ egestio q̄libet a frigiditate magis q̄ʒ cali ditate durāte proueniens. olet minus. et i his complexio. etas. tempus. regimen precedens ⁊ similia tibi notitiam magnā pꝛestabunt cō lerice egestiones a multitudine colere proue niunt. ppter igitur colere acuitatem fit flux^9 ad q̄d iuuat uirt^9 expulsiua si ē fortis. et hāc ex urina ⁊ ardoꝛe ani ⁊ totius hitudine et pcedenti regimine colere multiplicatio ex eta te similibus. uel ex cā aliqua eū intēdere seu lubꝛicare facere potēte cognosces. uirulenta egestio fit a resudatione apostematis epatis seu meseraicaꝝ. aut ab ipsius apertione pue nit. iterum ab alijs membris. interdū quoqꝫ ab adustione sanguinis seu alterius humoris in ipso epate existentis. Eam ergo que ab epa te aderit doloꝛ precessit feb. ⁊ i summa signa epatis apparent. Ab alijs autem membris si prouenit. signa icolumitatis ipsius epatis ap parebunt. ⁊ per signa appropriata mandanti membꝛo. illud quoqꝫ scies. et si flux^9 prop ter apostema aut ulcus meseraicarum proue nerit. magis chilosus erit. ⁊ feb. talem fluxū concomitans erit mitis magis. hanc item dif ferentiam ex colore uirulentiam discernes. quia uirus ab epate ueniens ad quandaꝫ ru bedinem claram tendit. quod auteꝫ a mesera icis ad claraꝫ citrinitatem. de ista tamen ⁊ de sequenti egestione capitulo de disinteria ple niorem mentionem faciam. illius autem que est feci similis causa potest esse multiplex. ¶ Tua igitur interest omnes illas causas per p propꝛia signa discernere. nam interduꝫ fit ab eruptōe apostēatis in epate exñtis. ⁊ iterdū ab euacuatiōe saniei ulceris. ꝙ i ipo epate exi stit. fit itē si ipsi^9 opilatōes abrūpēť ⁊ aliqñ a

ſanguinis aduſtione.ꝛ interdū ab ipſius con
gelatione ꝛ talia per ſigna epatis ſeu ulcerum
ſeu opilationū apertionis cognoſces. Ez ubi
ab aduſtione ſanguinis ꝓuenerit.fe. inceſſiua
aderit.uel ſaltē ꝓceſſit.areſacta erunt mēbra
ꝛ humiditatū naturaliū eliquatio appetitꝰ nul
lus ſitis ualida.ꝛ urina rubea ualde.cum ege
ſtio illa multū fetet.ꝙ ſi cā huiꝰ fuerit frigidi
tas minoꝛ ꝛ egeſtionis nigredo minoꝛ fetoꝛ.ſi
tis quoqȝ minoꝛ.ſed appetitꝰ maioꝛ. ſed quia
talis egeſtio fecum ſilꝭ ē ſpleni quaſi ab epa
te freqntius ꝓuenit inter hanc ꝛ illā,ex apoſte
mate opilatiōe doloꝛis in latere ſiniſtro ꝛ alia
huiuſmōi ſup ſplenis diſpōeȝ arguētibus. q̄
ſuis locis regre. Hēs igit̄ ſigna per q̄ tā epati
cum ꝙ̄ ſpleneticū fluxū cognoſces.

¶ Capl'm quartuȝ de ꝓnoſticis ſignis atqȝ fluxui cōibꝰ ꝛ ī fine ō diarie ꝓpꝛijs.

SI q̄ in capl'is ꝑcedentibꝰ deſcripta
ſunt.cū diligētia examīaueris. ōmō
ſtratiua ſigna cōperies.ꝑ q̄ in cognitioneȝ cu
iuſcunqȝ diarie facilime deuenies.at qꝛ capᵐ
pn̄s ad ōia q̄ ſequnt̄ capl'a.vȝ ꝙ̄tuȝ ad ꝓnoſti
ca cōe ſit uolo.cōia cuiqȝ fluxui pꝛonoſtica ſi
gna deſcribā.In fine tn̄ aliq̄ q̄ ſoluȝ diarie cō
ueniunt addā.In ōi itaqȝ uētris fluxu extre
mitatū frigiditas ſeu totius ꝑſeuerās moꝛta
le.In cuiuſqȝ fluxus pn̄° egeſtio nigra q̄ ſup
terram poꝛrecta ebulit.ac acetoſum odoꝛem
hȝ moꝛtale.tāta ē.n.hꝰ materiei uenenoſitas
ut natura ei reſiſtere non ualeat.quo fit ut fe
re ſemꝑ quocūqȝ tpe morbi appareat ſit moꝛ
talis.qꝛ moꝛtificationē caliditatis adurenteȝ
caliditatē ſignificat.que ambo caliditatis na
turalis extinctionē denūciant.ꝛ moꝛtē ꝑ ꝯn̄s
ꝙ ſi ab ulcere eam emitti ſcias . ꝓculdubio
moꝛtalis erit.ueꝝ ī declinatiōe egritudinū et
maxime cronicaꝝ egeſtio nigra īterdū appet.
q̄ ſi cū bona tollerātia fuerit bonū ꝓtēdit.qd
ego ſepe experiētiam notaui ī fe.q̄rtana maxi
me.ſed tūc ſup terrā non ebulit.nec odoꝛē hȝ
acetoſum.nā qn̄cūqȝ illud fuerit erit ſemper
moꝛtale.ꝛ qꝛ ſi ad tale in quarūcūqȝ egritudi
num pn̄° moꝛs ſequat̄ quid ī fine.In ōi fluxu
egeſtio uiridis ꝑ aduſtionem colere uitelline
genita uel eruginoſe apparēs ī pn̄° moꝛtale ſꝑ
ſed in alijs moꝛbi tpibus ea apparente . et ſi
nōnulli interdum euadant.ꝑrariſſime tn̄.ōis
fluxus pꝰ longā egritudinē ſine alleuiatiōe et
mala cū tollerantia ꝑſeuerans moꝛtale.ōis itē
fluxus egritudineȝ quecunqȝ illa fuerit ſuꝑ
ueniens modo ipſa remanet ſi infirmus male
tolleret moꝛtale.¶ Si aliqua nigredo ciceri ſi
milis in quouis fluxu ſuꝑ coſtas apparuerit
et multā urinam tūc minxerit . talis inter pau
culos dies acherōtis limina petet. Aui. teſtā
te in ōi fluxu ſi pulſum foꝛmicantē aut uermi
culantē inueneris.ꝛ talis ab aſſūpto cibo nō
ꝯfoꝛtat̄.diē ſecundū nō ꝑtranſibit. ōis fluxꝰ
a ueneno ſeu materia uenenoſa cātus . moꝛta
lis.ut ī pl'ribꝰ.hi tn̄ q euadūt.et ſi ꝑrariſſimi
ſint in pillis et pelle ꝑmutantur ꝛ unguibus.
In ōi fluxu alienatio ꝑſeuerans moꝛtal' fluxꝰ
cū ſiti intēſa.et appetitꝰ ꝓſtratiōe ꝑiculoſus.ī
fine tn̄ ſi aliꝙ̄diu ꝑſeueret moꝛtale.Singultꝰ
in fluxu alio a tenaſmone malū in eo vō moꝛ
tale.In ōi fluxu puſtulis apparētibꝰ ꝛ delite
ſcētibus ſubito malū.ꝙ ſi nigre ac liuide fue
rint.moꝛtalis.ut ī pluribꝰ fluxu ceſſante qui
cunqȝ ille fuerit ſi cibū ꝯueniēter infirmꝰ ſu
mēs nō [illegible] ſcias aut humoꝛē peccā
tem reſumptionē impedire.ꝛ in tali coꝛpoꝛe
latitare. quē niſi tu aut natura euacuauerit.in
firmus nunꝙ̄ uiuet.uel ex defectu caloꝛis na
turalis id fieri.in quo caſu tua ē infirmū pau
caꝝ ſuꝑfluitatum et multi nutrimēti ſepe refi
cere.ꝛ ei ꝑ uice paꝝ tribuere. In ōi fluxu ma
teria multiplex ſil' emiſſa ꝓductionem egritu
dinis ſil' demonſtrat.Et in fluxu quoqȝ ꝓſtra
tio appetitus .malū.fluxus ōis cronicꝰ ydro
ꝑē minatur.ꝛ epaticꝰ ꝙ̄ maxime.nā pꝛimo pe
des inflant̄.ſcđo fit cacecticꝰ.ꝛ tandeȝ ydropi
cus.¶ Nunc ſupeſt ō ſignis ꝓpꝛijs diarie ali
quid dicere. ōis cronica diaria curat̄ difficul
ter. Al diaria hīto diuturna ſpōtaneꝰ uomitꝰ
ſuꝑueniens ſoluit egritudinē .affoꝛiſmoꝝ.vi.
Et qꝛ in diaria epatica egeſtio nigra q̄ ſalua
pōt eē interdum apparet.et ut unaȝ ab altera
diſcernere ſcias aduerte.nunqd ea a debilita
te attractiue ſplenis aut ꝯtētiue ꝛ ſeq̄ſtratiue
epatis debilitate q̄ non ualeat melācoliaȝ a ſā
guine depurare deuenit.uel opilatōes epatis
erupte fuerint.talia.n.mō infirmꝰ bn̄ tolleret
ſalua eſſe poſſunt. ſed ubi talis materia ſuꝑ
terram ebulierit.ūt iam dictum eſt.et odoꝛē
acetoſum habuerit . quam muſce et alij uer
mes effugiunt.moꝛtale.¶ In diaria item epa
tica peroxiſmante peroxiſmus qui ſuccedit ē
ſemper deterioꝛ pꝛecedente de epatis nocu
mento de peroxiſmo in peroxiſmum manife
ſte magis compꝛehenditur in diaria .i n qua
primo fluxus eſt aquoſus. Uel ſicut mate
ria carnis . materia groſſa ac tenaci ſucceden
te malum.¶ Si ab ulcere ſtomaci . aut ab hu

more pungitiuo seu acuto uel medicine rema
nētia diaria ꝓuenit. si ei succursum presto nō
dederis. in disinteriam cōmutari scias. Et hec
de ꝓnosticis signis cuiꝗ fluxui cōibus. ac de
ꝓnosticis diarie proprijs ⁊ce.

Capl'm quintū de cura diarie colerice eius solū curā concernente.

Qui diariam perfecte curare cupit.
cās prescriptas ac signa tā pronostica ꝙ ðmō
stratiua examinet necesse ē. cāe. n. uarie uari
as curas exigunt. ⁊ qꝛ tam in huius ꝙ in alio
rum fluxuū cura per cōiter praticantes com
mitti errores cognoui ordine quodā. ⁊ ꝑ mo
dum quo putem errorē minus cōmitti posse
ad actum praticū te ducā. Pro quo nota ꝙ in
quolibet actu curatiuo cuiuslibet fluxus tria
ꝗ ꝑncipal'r curā narrant cōsiderāda sūt flux⁹
s. cā ⁊ accidens. fluxus nāꝗ formal'r atꝗ uir
tualiter stiptica semper exigit. cā uero et acci
dēs non semp. unde sepe ad remotionē cāe re
mouet fluxus. ⁊ tū ꝑ tūc stipticis non utimur
ut infra patebit. Interdū quoꝗ fluxu ac cā
derelictis succurrimus accidēti. qđ ēt ꝑ stipti
ca non semper fit. Ex quo pꝫ praticantiū plu
rimorꝫ error q in oī fluxu in quocunꝗ eius
tpe semp stiptica exhibent. O bone de⁹ quot
isti plutoni imolant. Primo igiṫ cāe curam
ponā. secūdo fluxus. tertio accidētis. auisat⁹
tū semp esto ꝙ lꝫ tua sit intentio materie exē
pli grā semp intēdere fluxū accidēs nūꝙ
derelinquas i totum. ⁊ idē de fluxu respectu
materie. ⁊ de accidenti respectū illorꝫ fiendū
erit. Sed anteꝙ ad speciales curas deueniā.
ꝗdam cuiusꝗ fluxus spēi cōia describā pscie
da. Primū nullus fluxus cretic⁹ mō conferat
⁊ bñ ferat intercipiēdus ē. sed ubi moduꝫ ex
cesserit esto in die cretica ac signis digestiōis
quātūcunꝗ bonis apparētibus aduenisset il
lico sistendus erit. nā sepe ut dictū ē natura i
choat bñ. sed humorꝫ mordicatiōe ⁊ ueneno
sitate negt illos in tpe ꝯtinere. unde effrenitāt
⁊ naturā uiolentant. ꝑꝑ qđ tunc illico ifirmo
erit succurrendū. alias eū perdere posset. Se
cundū uirtute constāte nullū humoralē fluxū
coherceas nunꝙ. nisi per prius humor efficiēs
uel eius ps maior fuerit educta. Tertiū. flux⁹
materierꝫ diuersarꝫ uirtute constante minime
restringiṫ. Quartū in nullo uētris fluxu dꝫ i
firmus nisi acriter molesteṫ totiens ire ad sel
lam quotiēs molestaṫ ⁊ incitaṫ. ⁊ i declinatio
ne maxime. qꝛ in freqnti assellatione cibus q
assumpt⁹ ē i stomaco corrūpiṫ. ꝑꝑ qđ debili
taṫ uirt⁹. diminuiṫ corp⁹. ⁊ fluxui fit additio
Quintū cum fluxū inquantū huius curare ē
tibi cure sit frigidus actu pot⁹ ꝯcunꝗ detur
colerica passiōe apostemosa ⁊ opilatōe excep
tis. Sextū cū retētionē ꝯfortare uolueris po
t⁹ paucitas tribuēda erit. ⁊ cū tuū cibaueris
infirmū uersus partē dextrā declinando fac
iaceat. coxa dextra sursuꝫ tracta. ⁊ in tali situ
longiori ꝙ poterit tpe ꝑsistat. tunc. n. epar nō
sic ꝑsto nutrimētuꝫ ad se trahit quo fit ut hu
miditates in eo exñtes diuti⁹ cōtineat. ⁊ hoc
ad sistendū fluxum quāmaxime iuuat. Hec
duo ꝑcepta in pot⁹ ⁊ cibi regimīe uiderētur
forsan ꝯuenienti⁹ collocāda. sed. qꝛ cuicunꝗ
fluxui sunt cōia cū ꝑscriptis inserere uolui.
Nunc ad diarie speciales curas transeūduꝫ
ē ꝗ ubi ob cās extrinsecas fiat. eas ad cōtra
rium uerte. ꝙ si tunc in stomaco uel i intesti
nis uel in quouis alio mēbro materia aliqua
seu ꝗlitas derelicta fuerit. ad illius materiei
eductionē ⁊ male qualitatis alterationē ꝑut
infra docebo transi. si. n. de quacunꝗ cā scri
bere uellē. doctrina hui⁹ capl'i in tediosam ni
mis lōgitudinē ꝑtraheret. Sed si qs memo
rie fidel'r cōmendet dicenda cuiꝗ fluxui ab
extrinseca cā ꝑuenienti succurrere sciet facile
superest igitur ci⁹ diarie ꝗ toti⁹ seu ꝑticulari
us membrorꝫ uitio fit curā depīgere. Primo
igiṫ ꝗ a toto peruenit inscribam ꝗ si non creti
ce sed i corpore apparente sano uenerit. et ad
eū membrorū ꝯfractio nulla tollerātia ⁊ sit'ia
ꝯsequātur hūoris essētiā ꝑut te supra docui
inuestiga. q nisi ꝑ prius quouis mō educt⁹ fue
rit ad fluxus curā inquātum hui⁹ nunꝙ trā
seundū erit. Pro quo sciēdū ꝙ materiā fluxū
facientē qnꝗ simpl'r diuertim⁹. ⁊ euacuam⁹
ꝑ uias igiṫ illas talis materia ꝯuenienti⁹ educi
tur. ꝑ quas natura eā mādat ⁊ hoc ut stati po
nā ꝑ medicīas sic approximatas aliqñ tū per
uomitū. ⁊ tunc sit'euacuam⁹ ⁊ diuertim⁹. ⁊ in
terdū ꝑ diaforetica materiā ad cutī educētia
eā diuertūt. ⁊ ꝑ sudorē euacuāt. Diuersio aūt
simpl'r ꝑ uētosas. ꝑ fricationes. ꝑ ligaturas ⁊
extrema i aq̄ calida posita fit de his g⁹ oīb⁹
ꝑ ordinē dicendū ē. Si igiṫ hūor fuerit coleri
c⁹ acut⁹ sine mordicatiu⁹. ita ꝙ i tali nulla di
gestio cōiter expecteṫ. posses exhibere oxisa
charā simplicē cū aq̄ endiuie. s. ciceree acetose
lupulorꝫ uel cū his sirupū acetosū simplicē ꝑ
be. talia. n. feruorē ac hūorꝫ acuitatē reprimūt.
cū ꝗ uie urinarꝫ aperiunṫ. ⁊ materiaꝫ diuertē
do in hoc casu iuuat plurimū. Facias igiṫ sic.

℞. oxizachare simplicis ℥. ij. uel sirupi aceto
si simplicis tm̄dẽ aque endiuie uel ex dictis
quã libet misce pro una uice materia tali mõ
digesta. ℞. reubarbari electi ʒ. ij. torrefiat pa
rũ ⁊ in puluerem redige. quẽ cũ uino stiptico
aqua pluuiali seu ferrata bñ limphato in au
rora exhibe. Uel accipe ro. aq̃ uel plantaginis
℥. ij. ß. miue citonioꝝ seu sirupi de mirto. ℥. i.
cũ his puluerẽ prescriptũ misce. et in potu ut
supra tribue. ul' loco pulueris ante dicti pote
ris a ʒ. ij. usq3 ad ʒ. iij. pulueris mirabolano
rũ citrinoꝝ paululũ quoq3 assatoꝝ exhibere.
Uel facias sic. ℞. corticũ mireb. citrinoꝝ. ʒ. ij.
reubarbari ʒ. i. torrefiat parũ. cũ quibus mi
sce boliermi. ℈. ß. dragagãti gũmi arabici ali
qualiter tosti añ. ʒ. i. fiat puluis quem cu3 zu
charo ro. antiquo misce addendo de miua ci
tonioꝝ q̃tu3 libet. ⁊ fiat bolus. ⁊ deauretur.
uel cum uino seu aquis suprascriptis distẽpe
retur. Uel facito sic. ℞. corticũ mirabo. citri
noꝝ. ℥. i. infundatur in aq̃ pluuiali. uel extin
tionis calibis in qua per prius bulierit paꝝ ro
saꝝ rubeaꝝ sumac berberis et aliqua coralia
seu sorbe si eas tunc habueris cũ quibus paꝝ
masticis adde i tali infusione horis. xij. mane
at. deinde fortis fiat expressio. cui adde. ℥. i.
miue citonioꝝ uel alicui⁹ ex sirupis seu iulep
suprascriptis. ⁊ fiat potus quẽ ĩfirmo tuo tri
bue. ⁊ hec potio maxime delicatis cõuenit. q
sic pulueres recipere nequeunt. ¶ Uel al'r. ℞.
reubarbari torrefacti. ʒ. ij. uel corticum mira
bolanoꝝ citrinoꝝ ʒ. iij. ß. torrefiat paꝝ. ⁊ qd
libuerit istoꝝ cũ modico miue seu cũ aliquo
ex descriptis sirupis incorporẽtur. et fiat mas
sa. quas cũ modico aque ferrate uel rosate ul'
plantaginis uel alterius appropriate distẽpa
ex miua uel ex ex alijs sirupis. ℥. i. addendo
⁊ fac potũ. hic tñ nota q ex prescriptis pulue
ribus cũ zucharo ros. bolum poteris ꝯficere
addẽdo de quouis appropriato sirupo ad suf
ficientiam poteris inde massa3 facere. ex qua
pillulas forma. quas õẽs p una dosi infirmo
tuo prebe. ¶ Interdu3 ẽt mirabolani citrini
conditi reperiuntur de quib⁹ duos aut tres
infirmo tuo exhibere poteris. Et si i euacuã
da materia adustionem aliquã perciperes lo
co mirabolanoꝝ citrinoꝝ mirabolanos idos
accipe. et isto mõ rei tue intentionẽ appropria
tissimam hẽbis. Plurimi tñ cũ suprascriptis
sirupis nihil stiptici apponerẽt. nec predicto
rum ullũ torrefacerent. qr cu3 materiam edu
cere intẽdunt de stipticitate per assationẽ uel

quouis aliter acquisita non curant imo cassi
am et tamarindos et similia prebent linimen
ta. et tu hoc facies similiter. sed quia tales le
nitione sua fluxum adaugere possent modo
quo supra tales medicine preparate securi⁹.
exhibentur. nam paululũ ustulate ac cõtri
te materiam educendo confortant retentiuã
⁊ hoc inde ꝯsolatione medicinaꝝ cap° de reu
barbaro uoluit mesue cũ inquit. ⁊ eius qde3
.s. reubarbari q purũ ẽ infusio cõpetit quan
do solũ abstersio querit̃ ⁊ solutio et apertio
opilationũ ipsi⁹ vero exhibitio ꝯtriti qñ que
rit̃ ut prius illud in uiscerib⁹ uestigia cõtrac
tionis remaneãt. unde si pp acuitatẽ humorũ
excoriationẽ. ⁊ ne in disinteriam cadat timue
ris in puluerem cũ pauca assatione p̄scriptas
medicinas dato. Itẽ in casu nr̃o de digestione
materie alia cõiter mentio nõ fit. nã cũ pericu
lu3 sit in mora a p̃ncipio stati3 ꝑ3 dictũ modũ
materia3 euacuas. facile. n. sui acuitatẽ in di
sinteriam cõmutatur. una p̃terea potio si tibi
nõ sufficiat. secundã audacter exhibe. et ubi
necessitas tertiã. per hoc. n. sepissime infirm⁹
mortẽ euitat. cuius oppositũ stati3 a p̃ncipio
fluxũ restringẽdo euenit. pot itẽ materia per
uomitũ euacuari iuxta intentionem Hipo. ac
Gal'. afforismo. vi. dũ inquit a diaria hito diu
turna uomitus spõtaneus superueniens sol
uit egritudinẽ. ⁊ hoc dictũ cõmentans Gal. i
quit q per spõtaneũ uomitũ intelligere uolu
it posse illud artificialiter fieri q spõte natu
ra fecit. nã l3 ad huiusmõi materiei expulsio
nẽ intestina sint magis apta atq3 materia tũc
quoq3 declinat. natura item illam uiam sibi
eligeret. in casu tñ nostro perutile ẽ talem na
ture ꝯsuetudinem diuertere. ⁊ residuu3 p uo
mitum educere. primo pp intestina que a tali
diuturno fluxu debilitata multũ dolorosa cẽ
debent. nã hoc uerisil'r tollerabit facili⁹. Ex
quibus õibus p3 q materia illa a p̃ncipio per
uomitũ euacuanda non erit. neq3 adhuc quã
do multa foret. sed qñ in primis per secessu3
pars maior ẽ educta. siue natura hoc fecerit.
siue ipe citius cũ medicinis. nã si fluxus die3
xv. pertransierit. audacter uomitũ prouocare
poteris. qr tunc cũ securatione arguimus illi
us materiei maiorẽ partem eductã fore ⁊c.
Scito tñ q multo tutius ac ꝯuenientius ⁊ na
ture congruũ magis ẽ per secessum q̃ per uo
mitũ materiã talẽ educere. ubi ergo per medi
cinas secessiuas illud fieri poss3 magis laudo
Sed si uomitum prouocare libet facias sic

sumpto prandio p horā post. ℞. oximellis sim
plicis. ʒ ij. et si forti⁹ oximellis squilli. tm̄ dez
¶Et si adhuc fortius corticuz succi mediani
radicū sambuci et addendo aque tepide. ʒ.
iiij. et si libet parū olei cōis et totum tepidū in
potu dato transacta uero quarta pte hore seu
dimidia ubi uomitus aliter nō fiat cum digi
digitis. uel pēna oleo ītincta in gulaz īmissis
ꝓuocetur quo facto os cū calido uino lauet
pōt itē ut supra dictum est materia per sudo
rem conueniēter educi ꝙ prius fieri nō debz
quā in primis quouis modo siue per naturā
siue per artificiuz sit facta minoratio tal' ꝙ cō
iecturas magnaz partez eductaz fuisse. ¶Ra
tamē in suo continenti a principio balneū aq̄
calide fieri comendat qꝛ humorē ad supficiē
corporis extrahit. ¶Ego aūt ubi materia mł'
ta fuerit a principio id fieri nō laudo natura
enim iam inchoatū opus ītercipit. cū quo cuz
ab intentu suo qui erat per intestīa materiā il
laz educere reuocat. ¶Sed ut premissū ē mi
norata materia sic ꝙ eius maior pars educta
sit sudorem ꝓuocare laudo et in hoc diuin⁹ il
le iohānes mesue ac auctores plīm cōueniūt
ꝙ cū balneis ac stuphis cōuenientissime fieri
pōt et id sero uel mane stomaco ieiuno fiat h̄
modo. ℞. camomille meliloti absinthij lauē
dule origani foliorūz lauri rorisārini mellisse
maiorane ana quantū ꝓ faciendo balneo fieri
conuenit. et cū predictis oīb⁹ seu cū plurib⁹
ex his balneū cōmode facere poteris in tali
enim balneo infirm⁹ tan diu morā trahat do
nec sudorē copiosum egredi pceperis deinde
ad lectū eum posueris sepe sudor absterged⁹
erit ut prior succedenti uiā prestet quo facto
p'm ꝙ te infra docebo cū cibarijs stipticis ci
ba. ꝙ si infirmū stuphare libuerit in aqua se
deat spongiosas lateres cadētes colloca qui
decoctiōe illa cal'a supius irroret et sup eos
pforata postis ut liberi⁹ fumi p tinā trāseāt si
tuet tādiu ꝙ īfirm⁹ ibi qescat dōec ad sufficiē
tiā sudasse uisū fuerit cūqꝫ ī lectū reposit⁹ fue
rit sudorē sepius absterge et successiue eum
ciba. Al'r iter hec stupha fieri pōt ut. s. decoc
tio illa taliter situet qō fumus p cōductum
ī tinā trāseat adhūc mōꝫ tociens descripsi ut
ut uulgo iā notus sit qui suauis satis atqꝫ de
licat⁹ extitit. ¶Uel facias sic et ē p debilibus
magis conueniens habeas lateres ignitos seu
teulnas sup eos de predicta tali decoctiōe su
p infundas eos deinde lineis pannis inuolue
et ita calidos iuxta pedes coxas ylia pect⁹ et
schinā īfirmi tui in lecto iacentis apponatur
et ipse a medio infra taliter pānis inuoluatur
ut uapor illorūz laterum egredi nequeat isto
enī modo sudor suauisse īducit qui ut supra
sepius abstergendus erit. In casu isto balnea
stuphe fiūt que ꝯsequenter poros dilatāt ma
teriā diuertēdo ab īestinis iā plurimum de
bilitatis ad cutim trahūt eius fit euaporatio
et acutorum fumorum exalatio. ¶Et ad hanc
intentionē unctiones calide sepe fiunt que cū
primo occursu oppilent non multum laudo.
¶Si ipsas facere libet cū camomillino oleo
anetino siue rutaceo circa dorsum et illa fiant
Talia igitur non tātūmodo materiā diuertūt
sed cum hoc euacuant illa uero que soluz di
uertunt eam sunt ligature dolorose fricatōes
uentose sine scarificatione muta aerem et ali
as ñ naturales res ad hoc ꝓpositūz facientes
quorū īfra regimē tibi dabo fricationes igit
a tibijs īcipiēde sunt a coxis et ab anchis suc
cessiue deinde ad pect⁹ tādē ad spatulas infe
rius trahēdo semp dolorose ligature uero ad
extrema fiūt. ¶Et ad hāc ītētionem uꝫ quo
qꝫ tibiarū. ex infrascriptis decoctiōib⁹ lotio
ac ī ips aliquādiu pedū retētio īmo auctores
plurimi talib⁹ in breui curare oēm uoluerūt
et hec est decoctio radicū filicis seu herbe ro
stebonis in aqua salsa facta et his sepe nuero
usus suꝫ et iuuamētū manifestū in eis inueni
que materiā diuertunt fumos deorsum tra
hūt et plīma in hoc casu alia faciūt iuuamēta
¶Uētosas uero si aproximare libꝫ circa um
blicum una et due ī lateribus sitnent tātā in
hoc uī hñt ut uelūt aboali princeps qō horis
quatuor ꝯtinue retēte fluxū sistūt oēm hbes
tñ tam in pingui quā ī macro diutius retinēt
et iste maxīe ꝯueniūt tota ferre materia euacua
ta. nā si multa fuerit materia eā retinēt et flu
xum intercipiunt quo. fit ut prescripta nocu
menta sequatur. Sex uero nō naturaliū regi
mē materiā solū concernēs ab eo aliquātulū
diuersificantur ꝙ in regimine fluxus inquan
tum huius attēditur. Pro quo sciēdū ꝙ ubi
per secessum seu uomitum aut per sudorem
materiam educere mēs est in caliditate et hūi
ditate tēperata aerē prepara. qꝛ ei⁹ frigiditas
poros cōstringēdo tibi īpedimēto essꝫ timor
cū materias ad ītus coadunet ī ꝓuocādo uo
mitū et sudorē tibi plīm obeēt. ira pp cām qꝛ ī
hūorib⁹ facit ebulitionē nocet multū. exerci
tiū ī hoc casu si tēpate fiat prodest mō mēbra
pp flux⁹ īquietatiōēꝫ lassata nō fuerit nā tūc

quies ↄueniet magis cib⁹ ⁊ pot⁹ talis esse de
bꝫ ut materiã colericã subtilẽ ĩ grossuꝫ eiusqꝫ
acuitatẽ reprimat uerũ ubi ꝑ sudorẽ eã educe
re uolueris subtiliãtia poti⁹ q̃ ĩgrossãtia dã
da sunt. ⁊ sic respectu materie ꝺ regimine sex
rerũ ñ naturaliũ dicta sufficiãt. cũ ĩfra ꝺ regi
miẽ sex rerꝫ nõ naturaliũ fluxus ĩ quãtũ hui⁹
ↄcernente ad hoc propositũ faciẽtia plurima
describere necesse. sit si igitur aliquib⁹ ĩdiges
h̃ ab illo capl'o mutua. ⁊ sic eorꝫ doctrina hic
finitur que fluxus materiã solũ concernunt.

¶ Capl'm sextũ de aproximãdis ab intra icu
radiarie coll'ce q̃ sibi solũ ĩgetã flux⁹ ↄueniũt

Quo autẽ qualiter in eã huius fluxus
elaborãduꝫ sit super ẽ ut ea ĩ presẽti
ꝺscribã q̃ fluxui ĩquãtũ hui⁹ ↄueniũt
inter q̃ ab ĩtra aliq̃ ⁊ ñ nulla ab extra ap pxi
manda sunt ⁊ ex his aliqua sunt narcotica ⁊
aliqua non. ¶ Misso igitur sex rerũ ñ natu
liũ regimine quod ĩ fine adiutore deo descri
pturus sum in presenti capl'o nacortica soluꝫ
ponã. ¶ Euacuata igitur materia seu ei⁹ par
te maiori artificialit̃ uel per naturã que ĩ quĩ
decĩ diebus forte factis uerisimiliter argue
mus in fluxũ tunc restringẽdo tua sit intẽtio
⁊ ab his que per hos assumẽtur a simplicib⁹
principium sumam. ¶ Pro quo in casu isto in
frascriptũ quodlibꝫ uꝫ in modũ pulueris. s.
uel modo alio quo ĩfirmo tuo meli⁹ exibere
poteris ut ẽ coriandri semẽ in aceto prepatũ
⁊ hoc antiquorũ testimonio inter cetera prin
cipatũ obtinꝫ. balaustie rose galle. antera. s.
ro. semẽ terra sigillata bolũar. spodiũ grana
granati mugiarilia uuarꝫ passarũ sumach mir
tilli berberis cornu cerui ustũ ⁊ lotum pl'uis
mororũ in maturorũ nespilarũ in maturaruꝫ
sorbarũ atqꝫ cornaliuꝫ. cauda equina. ṽga pa
storis semẽ acetose portulace plãtaginis psi
liuꝫ cõbustũ cãphore añ. gra. ij. ß. p una dosi
gũmi arabicũ tostũ puluis pãni ualꝺ nigri cõ
busti puluis pãnis assi isto mõ prepati. ꝺeuo
qꝫ pane in aceto. deinde cũ fuerit aliqualiter
sicc⁹ põe sup prunas postea uero in aceto eum
extingue deĩde exsiccet̃ ⁊ ĩ pl'uerẽ redige. uꝫ
itẽ antiqui casei pulũis q̃ sic fiat accipe frustꝫ
antiqui casei ĩ aqua duabus uicib⁹ aut totiẽs
decoque quod sal ablutũ sit deĩde in frustra
diuidatur ⁊ exsiccetur ⁊ ĩ puluerẽ redigatur.
coagulum leporis ac capreti quoqꝫ ualet aut
sterc⁹ siccũ canis ossa comedẽtis ⁊ rob oĩum
herbarũ ⁊ fructuũ infrascriptorꝫ ut rob cau
de equine uirge pastoris simphiti prunellorꝫ
citoniorũ nespillorꝫ sorbarũ cornullarꝫ mirtil
lorũ ⁊ similiũ tã herbarũ q̃ fructuũ descrip
toruꝫ ⁊ si talia rob paululũ assarent̃ ut supra
¶ Si uero ĩ fluxu tali colera prassina seu eru
ginosa apparuerit. ʒ. i. pulueris cristalli mira
biliter conuenit ⁊ est materie talis suum pro
priũ bezoar correctiuũ. ¶ Sed h̃ scito quod
in discinteria spodiũ plus ceteris ualet psiliũ
uero semẽ plãtaginis ubi dolor adesset pun
gitiuus. sed balaustie rose ⁊c̃. nõ existẽte pũc
tione magis ualent predicta tamen omnia in
casu nostro conueniũt ꝺm magis ⁊ minus isto
rũ uero dosis. ʒ. ß. usqꝫ ad. i. stomaco uacuo l'
caprino lacte quod cum lapidibus seu cadẽti
calibe decoctum sit uel dare poteris cũ aqua
plantaginis uel rosarũ niue uel ex ĩfrascrip
tis alicuius sirupi modicũ cõmiscendo ul' da
cũ aqua pluuiali uel ferrata seu cũ succo plã
taginis seu portulace seu cũ quouis prescrip
tarũ rerum succo seu aqua sublimationis ip
sarum ⁊ practicantes plurimũ de pulueribus
prescriptis cum suis continue ferculis aliq̃d
cõmissent. ¶ Solers igitur medicus ex his
omnibus uel ex aliquib⁹ que sibi magis gra
ta erunt poterit ↄmistiões facere quarũ ĩ mo
dum pulueris ĩ siruporum formam seu ↄfec
tionum put te ĩfra docebo tibi commodius
usus erit. ¶ Composita in hoc casu apropria
ta sunt trocisci de spodio cuꝫ seie acetose tro
cisci ꝺ t̃ra sigillaca ꝺ berberis ꝺscriptõe me
sue ꝓa diõe ãt de papauere ab. A. ꝺscriptibos
ĩ pl'uerẽ redige ⁊ quo libuerit mõ utere. Uel
facias sic ⁊ ẽ ras. ℞. sumach. ʒ. ij. galie. ʒ. i. pl'
pe gra. ʒ. ß. fiat pl'uis. l' alr̃. ℞. boliar. castãee
spodij se. acetose ro. bberis gũi ara. tosti pais
ut supra preparata añ. ʒ. i. fiat puluis. ¶ Uel
facias pulueꝛꝫ de bolo in hoc casu mirabilẽ
. ℞. psilij cõfracti. x. ʒ. scis plãtaginis. ʒ. v. gũi
ara. boliar añ. ʒ. i. ß fiat pul. Uel facias pulue
rẽ de celsis qui sic fit. ℞. ro. ru. rob. gui. ara
tosti panis ut supra prepati psilij cõbusti añ.
. ʒ. i. coriandroruꝫ preparatorꝫ eriollilarũ uue
passe. añ. ʒ. i. ß. cineris panni nigri celsorũ ima
turoruꝫ añ. ʒ. ij. fiat puluis. Ras. in hoc casu
dabat litargirij. grana. viij. camphore. grã. ij.
. ß. asserẽs adeo hoc uẽtrẽ cõstipare q̃ si ĩ ma
iori dosi detur per trienniũ ĩfirmus non assel
leret. Uel utere puluere turturis qui sic fit.
¶ Accipe turturem cũ plumis in cuius uẽtre
infrascripta cõquassata ponantur. ℞. acatie
ypoquistidos mirtillorũ coriandrorũ prepa
ratorũ boliar. sanguinis dra. berberis arillo

rum uuarum passarũ sumach.añ.ʒ.i.conquas
setur ⁊ ex his turturem reple qua in olla re
conde ⁊ extracto pane de furno exsicca ĩ tãtũ
.s.quod ex ea fieri possit puluis.ne tam̃ fiat
carbo caue.¶Aliqui turturem cũ plumis ui
uã accipiũt ⁊ simul cũ predictis pulueribus
ĩ olla bene argillata tm̃ extracto pane in fur
no permittũt quod in puluerem deduci pos
sit.Uel facias sic.℞.ossium dactillorũ ꝯbu
storum arillorum uuarũ passarum coriandro
rum preparatoꝝ mirtillorũ sumach añ.ʒ.ij.
fiat pl'.h ꝯpoita q̃ scripta sunt ab auctorib⁹
maxime commendantur posses tamen ex sim
plicibus prescriptis cõpões tuo modo fa
cere q̃ in hoc plurimũ ualerẽt.¶Sed si infir
mus tuus talia ĩ forma pulueris recipere ne
quiret facias sic.℞.ex trocisis uel pulnerib⁹
dnescriptis quez magis libet.ʒ.i.zuchari al.
.ʒ.x.quod dissoluatur cum aqua ro.extinctõ
nis calibis seu cum aqua ferata uel cum aqua
plataginis ⁊ cũ coctum fuerit adde conserue
ros.antiq.ʒ.ij.⁊ fiat confectio ĩ morsellis de
qua ĩ principio pastus unum bolũ infirmus
tuus recipiat uel talem decoctionẽ facias cũ
aqua zucharũ tuũ dissolue.℞.berberis ros.
ru.mirtilorũ sumach granorũ granati mu
arillorũ uuarũ passarũ.ʒ.s.cunquassentur in
aqua ferata fiat decoctio de qua accipe.lł.
.i.uini citoniorum.ʒ.ij.misce ⁊ zuchaꝝ tuũ
ĩ ista decoctiõe dissolue.uel decoctionem ta
lem facias ex prunellis siluestribus cornali
bus sorbis nespillis uel aliquo talium addẽ
do de uino citoniorum ul' ꝺ citonijs per fru
stra incisis ⁊ posses decoctiones istas ĩ aqua
rosata uel plantaginis facere seu in aqua sub
limationis quercus uel eius corticis medie
seu foliorum mirti l' uirge pastoris.plurima
sunt quoque ex prescriptis simplicibus que
sublimari possent quorum aqua.esset tibi in
hoc casu conueniens.¶Ad ista ergo tuam
fantasiam applica ⁊ conuenientissimas facias
compões.¶Mixtura que in hoc casu pl'imũ
ualet.℞.ꝯserue ro.ãntique.ʒ...diacitonitẽ
cum zucharo sine speciebus.ʒ.iiij.coriandro
rum preparatorum berberis celsi immaturi
ro.ru.spodij añ.ʒ.i.incorporẽtur simul addẽ
do parũ miue citoniorũ sine spẽbus ⁊ sirupi
de mirtillijs ⁊ mixtura indebita forma fiat ꝺ
qua in principio pastus ad quantitatem casta
nee exhibe.Et ad idẽ uz diacitonitẽ de zucha
ro sine spẽbus solũ.aut diacodion in aurora
uero ⁊ per duas horas ãte cenam syrupum ĩ

frascriptuz deinde prebe.℞.sirupi de citoni
is mesue siue miue citoniorũ sine speciebus
aut sirupi de mirtillis.ʒ.i.s.aque ro.uel plã
taginis uirge pastoris foliorum querc⁹ mirte
uel de quo uolueris simplici suprascripto.ʒ.
.iiij.misce ⁊ in potu tribue.quod si sirupum
magistralem ad hanc ĩtentionem plurimũ ua
lentem facere uolueris.¶Rc.ro.corticũ me
diani quercus fructuum prunellorũ siluestri
um sorbarum citoniorũ per frusta incisorũ
cornalium sumach berberis mirtilorum.añ.
.M.s.uge pastoris radicis simphiti.añ.M.
.i.fiat decoctio in aqua pluuiali seu ferrata ꝺ
qua accipe.libr.iiij succi uue acerbe succi ci
toniorum.añ.ʒ.iij.zuchari.libr.ij.s.⁊ fiat siru
pus cuius dos.sit.ʒ.i.ʒ.uel.ʒ.ij.cum aquis
suprascriptis.¶Ualet itez sirupus ꝺ agresta
uel de piris mesue.posses eodem mõ succuz
prunellorũ residẽtia facta.uel citonij seu sor
be nespillorũ uel cornalium seu alterius stip
tici fructu uel herbe iulipizare quod in casu
isto per optimum foret uel quauis aquaz de
predictis iulepiza ⁊ si ante iulipizationem in
ĩ quouis prescriptorũ calibẽ cadentẽ extigue
res seu cadentes auruz nihil supra.¶Hẽs igi
tur pl'ima non narcotica que in cura fluxus ĩ
quantum huius per os conuenienter exiberi
possunt in quibus p̃ns ca^m finem recipit.

¶Capitulũ 7^m ꝺ narcoticis que indifferẽter
cuiqz fluxui conueniunt.

Auctores in nostro casu opiata pluri
mũ laudãt.sz ea timorose exhiberi iu
bẽt.Jam.n.plurimi qui talia sumere
ausi sunt ad pl'touem celerij cursu trãsiuerũt
⁊ nedum per os dare suspectum est ymo per
suppoĩtoria seu colliria.¶Inquit.n.A.uidis
se se qui ex opio colirium supposuit ⁊ ad tar
tara p rectam liniam tanquam per breuiorez
meauit.uidi ego amicũ qui cũ his dieb⁹ cui
dam tenasmonizanti dormire nõ potenti sup
positorium opiatum imposuisset illuz tã dul
cis sapor inuasit ut iterum dormiat.ne igitur
in talem errorem cadas in ipsorum exibitiõe
has attende conditiões quas a nostris aucto
ribus accepi ⁊ maxime a principe abolai ĩde
cura fluxus absolute ⁊ ab illo iohãnes mesue
inde consolatione medicinarũ itentiõe s a ca°
de his que laboriosaz agitatõez sedãt.¶Pro
q° no.quod opiatorũ quedã cõtra materias
frigidas exibentur ut gratia exẽpli aurea ale
xandrina ⁊ oppopira aliqua exhibentur cõ
tra calas ut ru° trociscata reges.⁊ quedã taz

i frigida q̄ꝫ i calʼa idiffirēter danť. ꝛ maxime
vbi de venenositate timetur ut est tyriaca sed
finis rōne cuius has exibemus ꝑut proposi
to ptinet ē triplex unus ē ut debilitata m̄bra
per medicinā laboriosam uel alia fluxum effi
cietia cōfortent. ¶ Secūdus ē cū de farmaci aut
humoris uenenositate suspitio cadit ad illaꝫ
extinguendā id libentius ac securius damus
ꝛ pp̄ hūc finem pp̄ operationeꝫ solutiuorum
laboriosorum tyriacā cōiter exhibemus idē
quoqꝫ in oī fluxu i quo suspicio cadit tales
facimus ꝛ in principio quidem hoc modo. s.
nā i materia calida tyriacā cū zucaro ro. com
missemus i frā uero eam solā damus. ubi er
go dicit de uenenositate humoris fluxum faci
entis exhibitaueris id audacter facito. Ego au
tē i malignis disinteris id sepe feci ꝛ ifirmo
dei dono bene successit quare ꝛc. Tertius fi
nis principalis in casu nostro ut ē opiata ipsa
fluxum ibibeāt ꝛ m̄bra p̱ fluxū lassata qetēt.
¶ Sed ut hos fines secure ꝛ nostro cū bono
re ꝛ infirmi habilitate attingere possumꝰ tria
consideranda sunt primum opiata ipsa scḋm
suscipiēs. tertium approximatio cū tempore
uel approximitas temporis. ¶ Ex parte opia
torum caue ne ūquā narcoticuꝫ seu aliquam
uirtutē habēs stupefaciendi soluꝫ exibeas ut
est opiū cicuta succus coriādri poma mādra
gore ul' eius radix papauer nigrū iusquiami
semē uel aliquid tale. primo qꝛ cū talia acuta
sint effrenitāt ꝛ ad mēbrū celeriter transeūt.
Secundo qꝛ a tota substantia uenenosam quandā fri
tatem i corpus humanūʼ ponūt que ē ꝯplōis
ipsius corruptiua tertio qꝛ spūs congellāt ꝛ
mortificant sic quod tandem opera uite exer
cere nequeunt. ex quo mineras uirtutū alte
rāt ꝛ corrumpunt. nam antiqui cum eis aliqd
cōmiscere docēt de quorum ṽtute ē talia no
cumenta prohibere. Et ideo si ex istis aliqḋ
solum exibueris suscipientē ad patrē ut plu
rimum ire coges ꝛ suauiter quidem qꝛ talia
spiritus cōgelant mēbra stupefaciunt ꝛ cere
bri primi uentriculi meatus opilādo eternuꝫ
soporē inducūt ut ergo periculū tale ifirmꝰ
tuus deuitet ꝑut statim narrabo facias. ¶ Et
hoc ē quod antiquoꝝ solers ingeniū nos do
cet ¶ Primo ergo cū his commisce que ipsoꝝ
uirtutē restringunt taliter sic ut non faciliter
effreniteñt. ꝛ ncuaꝫ libere ad membra trāsire
queat ueluti sunt mira olibanū sandaracha
ꝛ similia. ¶ Secundo illa cū eis commisce q̄
ipsoruꝫ uenenositatem mortificēt ꝛ hoc per

nū propriū fit bezar quod opuꝫ ē castoreū
sceute ¶ gētiana succi coriandri uiticella nigri
papaueris cossia lignea seu nigruꝫ piper/ scis
iusquiami nasturcij agrestis semē. hec ꝛ simi
lia ad suam uenenositatem extinguendā sūt
cōmiscenda que taliū substantiaꝫ subtiliādo
mortificant illam uenenosam impressionē ꝑ
hibent. ¶ Tertio illa cum eis pone que spūs
uiuificando eos confortēt sic ut talium ipres
sionibus melius resistent ꝛ hoc potissimum
fit per crocum qui spūs confortando ipsorū
congelationem ac in dispositionem prohibēt
¶ ꝛ quarto quod uirtutem mineres corroboꝛꝫ
talia esse debēt cordilia epica stomātica ꝛc.
qualia sūt spica doronicū zedoaria. carpobal
samus ꝛ similia nullum ergo narcoticum sine
tali approximatione ꝑprinces ꝛ antequaꝫ ista
exibeas per menses sex aut plures talium fa
cere commixtionem prestat ut ipsorum debi
ta fermentatio fiat ꝛ h̄ ex parte opiatoruꝫ se
tenent. Sed ex parte suscipiētis alique quo
qꝫ conditiones attenduntur. ¶ Prima quod
infirmo uirtus constet. nam in uirtute defec
ta seu multum debili nunquā prebeas. ¶ Se
cunda ꝙ suscipiente semper actu calʼm uel ut
plurimum inueneris. nā si ipsum repercies cō
tinue frigidum talia prebere nūquaꝫ debes
nꝫ illi quoqꝫ nisi magno cū timore qui cōple
xionem frigidam ꝛ siccā seu frigidaꝫ ꝛ humi
dā naturaliter habuerit. Tertia talia nisi ma
teriā ꝑ parte euacuatam comprehēderis nun
quā exibēda sunt. qḋ si oppositū fiat mate
rias illas ingrossant spūs congelant sensum
stupe faciūt digestiuā ualde debilitant mate
rie retinentur quo fit ut paucis diebus trā
sactis fluxꝰ cū maiori conamie ac seueris ac
cedentibus reuertatur. unde ḋbiliores facti
talem impetum sustinere non ualent per sub
tus terram padisuꝫ adeūt. ꝛ qꝛ ex taliū exhi
bitione i pricipio seu illa accidētia ad tēpus
quietantur q̄ꝫ prius crudeliora postea succe
dunt talis mendosa cura nūcupatur uerius
tamen pernitiosa. ꝛ h̄ ē causa qua i fluxibus
colica yliaca i doloribus stomaci ꝛ similibꝰ
isti rabidi indei atqꝫ trouantuli coiter. ut bo
ni aliquid primo occursu facere uideantur.
unde sedato dolore pecunias recipiūt ꝛ ab in
firmo discedūt. Cumqꝫ fluxus q̄ꝫ prius crudeli
us ifestet quod ipse male se rexerit. āt quod
nō debite fuerit gubernatus iputāt astātes
eillū i bono statu reliquisse dicētes. O hōe
christe quot isti christianorū inimici perfidi

ad ſtigiā̄m paludeꝫ trāſmittūt. ¶ Quarta cō
ditio ē ut his ſolum adhibeas in quibus ui
deris nihil quod adhuc approximatū ē ꝓfuiſ
ſe cum uideas infirmum tortionibus ⁊ dolo
ribus continue ſine mīa moleſtari. unde ante
quā ad narcoticorum exhibitiōem deuenias
omnia illa experire per prius. ⁊ ſic ī caſu iſto
talia tanquā de ceteris deſperatus exibeas
ſi ergo infirmus tuus tortiōibus ⁊ doloribꝫ
moleſtetur ipſum que calidū ſemper inueni
as ⁊ materia pro maiori parte artificialiter fu
erit euacuata ſiue naturaliter ꝙ. xv. die tran
ſacta uerisilꝛ eſſe debꝫ ſibi poteris ex ꝑſcrip
tis narcoticis quod magis libuerit exhibere
⁊ hec ſunt conditiones que ex parte ſuſcipiē
tis cōſiderande ſunt. ¶ Reſtat nunc de tem
pore exhibitionis aliquid dicere quod com
modius elligit̄ ī ſero modo a cena que pau
ca ⁊ facilis eſſe debet digōis ⁊ ꝑ horas qua
tuor ad minus diſtans fuerit tunc. n. ſomnuꝫ
inducit ⁊ humorū agitationem atqꝫ motum
ſiſtit ⁊ hoc in cura fluxus pͥcipaliter queri
mus. poſſet etiā mane ſtomaco uacuo uel ie
iuno ubi infirmum illū tedioſa illa mordica
tio integra nocte uel quaſi cōtinue moleſtaue
rit talia cō ſimiliter exhibere correcta. ſ. pro
ut te infra docebo. ſed ſuper cibū ca nullate
nus exhibeas qꝛ ad mēbra cum cibo facile
penetrarent. ⁊ nocumenta tacta leuiter indu
cant ⁊ padue in uno ſemel experientia noui.
nam cum ſodalis unus meus nobilem quan
dam adamabat ⁊ per dite cum quidem anti
qua mulier qua de nocte cubabat. que erat
ut antiquorum mos ē breuis ſomni quod ſo
lum ne amantium tā ardēs deſideriū cōplec
tarentur īpedimento erat. ille aūt bonus uir
uidēs ſe a tā leui impediri cā aquaꝫ opiatam
cū fecit quā in potu uetule dādam amaſie ..
tribuit. illa autē que huius rei non minus ī
patiens quā ille erat. de ea in uino quod ue
tula ſumptura erat ī cena commiſcuit ⁊ ī ma
iori certe quantitate ꝙ̄ fuerat ꝑ aupercule
uetule neceſſariū que. 30. horis ⁊ ultra conti
nue ſtupida ymo uero mortua remanſit. ſed
tandem medelis multoꝫ euigelata pter annū
ſi non ultra tam mente ꝙ̄ corpore ſopita fuit
ne igitur infirmo tuo ueluti illi uetule cōtin
gat nunquā exibeas narcotica uetule contin
gat nūquā exibeas narcotica ſuper cibū ⁊ an
tequā ea approximare audeas cōditiones ꝑ
dictas bene nota quas diligēter obſua. Opia
tas igitur que ſecūdū predictā doctrinā ma

gis correcte ⁊ que uſui etiaꝫ frequentius no
bis magis ſunt a modo deſcribam. ¶ Quarū
prima. ℞. opij ſandarace turis mire croci an̄
.ʒ.i. berberis ſumach mirtillorū an̄. ʒ. ß. cō mi
ua citoniorū ſeu aliquo ex predictis ſirupis
maſſā cōfice cuius cū uſus tibi fuerit neceſſa
rius pillulas tres ad quātitatē ciceris fac ꝙ̄ſ
īfirmo tuo ſꝫ dictū ordinē dato. uꝛ facias ſic
. ℞. gallaruꝫ ameos a thuris an̄. ʒ. i. opij. ʒ. ß.
fac cum miua maſſam ⁊ ut ſupra pillulas ꝯ̄r
¶ Raſis autē ſic facit. ℞. ameos mirre caſto
rei an̄. ʒ. i. croci opij an̄. ʒ. ß. ⁊ pillulas fieri iu
be ut ſupra aliter. ℞. balauſtiarum acacie gal
le mirre ⁊ thuris ſandarace an̄. ʒ. i. opij. ℈. i. ⁊
fiant pillule. ¶ Uel facias ſic ⁊ has plurimū
cōmendat Raſis. ℞. ſeminis iuſquiami albi
opij ſe. papaueris albi balauſtie thuris an̄. ʒ.
. i. mirre ſandarace croci ameos an̄. ʒ. ß. miſce
⁊ modo quo ſupra pillulas confice. ¶ Ego au
tem cōiter his uſus ſum quas tn̄ in hoc caſu
mirabiles inueni. ℞. opij. ʒ. ij. iuſquiami albi
papaueris nigri caſtorei an̄. ʒ. i. croci ſandara
ce thuris mirre ameos an̄. ij. ſpice ſeminis na
ſturcij caſſee linee an̄. ʒ. ß. ex quibus paſtam
ac pillulas ut ſupra cōpone iſta ꝑ optime cor
recta ſunt quas ī caſu iſto ſecurre poteris ſꝫ
plurimi ī forma pillulaꝝ ea recipere nequeūt
facias illis ſic accipe ex pulueribꝫ ſupraſris
. ℥. i. ⁊ mellis libr. ß. ⁊ fiat cōfectio quā ꝑ mē
ſes ſex infermentatione ꝑmitte eius doſis ſit
. ℈. ij aut cū melle illo pone. ℥. i. ß. preſcripto
rūm puluerꝝ qꝛ erit cōfectio ſatis īōlicata ad
huc ſꝫ tunc doſim dīnue ꝉ aliter. ℞. ex paſta
ſupraſcrieta. ℥. ß. que iā per menſes aliquot
cōpoſita ſteterit deinde accipe zuchari. ℥. vi.
diſſoluatur cū aqua ferrata uel cū aliqua ex
aquis ſupraſcriptis ⁊ cū debite fuerit coctuꝫ
paſtam ilam pulueriza uꝛ ſi cū aliter miſces
⁊ facias cōfectionē in morſellis de quibus a
. ʒ. i. uſqꝫ ad. ß. exibito. At ne errorē in doſan
do comitta poſt quā cōfectio tua facta eſt ſeu
ꝙ uis aliud opiatū eam pondera ⁊ quot opij
grana in totā cōpōem ingrediunt̄ examina ⁊
totū taliter ꝑtire ꝙ in doſi una nō pluſquam
tertia opij remaneat. Si igitur errorē cōmit
tere nō uis opiatas oēs dicto. mō calculabis
¶ Solꝫ alia cōfectio in hoc caſu multum uti
lis fieri talit̄. ℞. ſtoracis aliquid caſtorei opij
ſemis iuſquiami. albi mirre croci aſſari thu
ris ameos aij. ʒ. i. mellis libr. ß. ⁊ fiat electua
riū doſis ē a. ʒ. ij. uſqꝫ ad. ʒ. iij. ⁊ ſi libꝫ cū zu
charo facere pone. ℥. viij. zuchari ⁊ fac in mor

ſellis tuo modo cõfectionē cui⁹ doſ erit a.ʒ.
.ij.uſqȝ.ʒ.iij.¶ Uel facias ſic ⁊ ē eſt ī iſto cāu
optima.. ℞.amcos ſandarace olibani caſſie li
gnee croci añ.ʒ.i.iuſquiami albi papaueris
albi.añ.ʒ.i.ſ.opij.ʒ.ij.berberis ſpodij grano
rum granati muzi eclſi īmaturi añ.ʒ.ij.cam
phore.℈.mellis diſpumati.℥.v.⁊ fiat electu
ariū de quo mēſibus trāſactis ſex.a.ʒ.i.uſqȝ
ad.ʒ.iij.audactis exibito ꝙ ſi uis cū zucharo
ī formā ſolidā facere fiāt ex puluere iſto tro
ciſci l' magdaleon ⁊ dimittatur ꝑ.vi.menſes in
umbra deſiccari ⁊ cū ipſis.℥.ſ.⁊ zucri.libr.
.ſ.fiat in morſellis cõfectio doſis.ʒ.iij.¶ Ad
idē ualet requies.ʒ.ij.¶ Pro delicatis alias
hūc ſirupū ordinaui.℞.uir ge paſtoris plā
taginis caude equine ana.M.i.ſeis iuſquia
mi albi papaueris nigri radicis mandragore
añ.℥.mirtilorū ſumach berberis arilloꝝ uua
rū paſſarū ypoquiſtidos coriādrorū prepara
tarum añ.℥.ſ.cornaliū numero.xxx.neſpilo
rū ſorbarū añ.numero.xij.ↄquaſſentur ⁊ fiat
decoctio in libr.viij.aque uſqe.ad tertie par
tis cõſumptionē deinde collet ⁊ in collatura
diſſolue zuchari libr.iij.⁊ cū albumine ouoꝝ
recentiū clarificent deīde ad ſacellū ſeu ſta
minā diſtilet ⁊ diſtilatus ad formā uſqȝ ſiru
porū decoq̃t.⁊ dū ſic dequoq̃t ī infuſiōe res
īfraſcripte ī pecia rara ligate pmaneāt.℞.cro
ci piꝑis lõgi caſſie lignee thuris ſādarace añ.
ʒ.iij.opij.ʒ.v.cõquaſſata ligent ī pecia ⁊ ī ſy
ruppo cõtinue īſuxa maneāt cūqȝ coctus fu
erit fortiter exprimatur ⁊ uſui tal' reſuetur
cuius doſis ſit ab.℥.i.uſqȝ ad.℥.i.ſ.cū aqua
ferrata ſeu aliqua ex preſcriptis.¶ Et ſilibȝ
accipe ex ſyrupis ſeu iulep ſupra deſcriptis
.℥.iiij.⁊ de appropriatis aquis.℥.viij.⁊ de no
uo clarificetur cum quo in clarificando buli
croci opij ana.℈.ij.piperis amcos turis ſan
darace ana.ʒ.ſ.colet ⁊ fiat ꝓ uicib⁹ duabus
ul'.℞.roſarū ſumach ſcīs papaueris ſe.iuſqa
mi berberis ⁊ de alijs ſupraſcriptis ꝓ libito
⁊ in quibus aquis uis decoctio[n]em facito in
aqua opij cū ſuo correctiuo buli ⁊ habebis
rē delicatam ⁊ tuo in firmo bene utilem cõ
miſcetur.ſ.opium correctum.ut ſupra te do
cui.nam ſyrupi ſeu decoctiones modo quo
ſupra preperate in iſto caſu miram operati
onem efficiunt illius autem pauce materie
derelicte furioſitatem reprimunt eā quietāt
membra laſſata confortant ſonnum ſuauem
inducunt ⁊ fluxum ſiſtunt propter ꝙ pre
ſcriptis conditionibus obſeruatis nihil in
iſto caſu preſtantijs ⁊ in hoc narcoticorum
doctrine finem impono.

¶ Capitulum octauum tractatus primi que
diarico fluxui a colera prouenienti in quan
tum fluxus eſt ab extra conueniunt approxi
manda deſcribēs. Rubrica.

D escripta ſunt que ab intra fluxui
dyarico a colera prouenienti ī quā
tum fluxus conueniunt reſtat mo
do exponere que ab extra approximāda ſūt
ut unctiones epithimata emplaſtra encbati
ſāta ſtuphe ſuffumigia ſupoſitoria cliſteria ⁊
ex his ſūt aliq̃ narcotica aliq̃ nõ.nullū tñ iſto
rum ullo modo in principio approximes nā
ꝑ ea ad intra materia reuocat quo fit ut flu
xus augeatur ꝙ ſi fuerit narcoticum ⁊ ma
teriam ſiſterit ⁊ fluxus per ſtupefacionem
intercipiatur pauculos infra dies maior cau
ſa ⁊ ſeuioribus accidentib⁹ reuertetur quo
in caſu tunc ut plurimū moriuntur ꝙ ſi tūc
tua fuerit intentio illam derelictam materiā
quietare infraſcripto modo ⁊ ordine prout
te docebo utere a narcoticis principium ſu
mens.¶ Ut ergo te ad actum practicum de
ducam facias ſic.℞.olei.roſ.℥.ij.olei maſti
cis.olei citoniorum.olei mirtillorum añ.℥.
.ſ.miſce ⁊ ex iſto calido quantum infirmus
tuus tollerare poteſt ab umblico infra tot⁹
uenter in ungatur deinde puluere infraſcrip
to.℞.maſticis.℥.ſ.gallarum roſ.ru.ana.℥.
.i.ſ.⁊ fiat puluis ⁊ nota ꝙ iſta in corporibus
rare texture maxime ualet ⁊ precipue pueris
⁊ infantibus uel facias ſic.℞.olei mirti olei
roſ.olei citoniorum olei maſticis añ.℥.i.aca
tie ypoquiſtidos litij ſanguinis draconis ter
re ſigillate gummi arabici coſti dragaganti
añ.ʒ.iiij.ex his modo unguentum facito acci
pe olea ſupraſcipta cum quibus miſce ſucci
uirge paſtoris ſucci cornalium uel alicuius
alterius fructus ſtiptici.añ.℥.i.ſ.ſimul buli
ant uſqȝ ad ſuccorum conſumptionem dein
de adde modicū cere ⁊ cum incipit infrigida
ri adde pulueres ⁊ alia ſupraſcripta quo fac
to in mortario totum pone ac parum aceti ſe
cum ⁊ in corpora cum.℥.i.ſucci plantaginis
⁊ ex iſto ab umblico infra uenter ungatur ſi
mul ⁊ renes.¶ Uel facies ſic ⁊ eſt aliud boni
meſue.℞.roſarū.rubearum ſumach ſanda
loꝝ al.⁊ ru.ſpodij ſāguīs dra.carabe balau
ſtiaꝝ acacie ypogſtidos gallaꝝ galie muſcate

corticum mandragore.corticum granatorum
an̄.ʒ.iiij.camphore.ʒ.ß.succi extremitatum ui
tis mirte aceti an̄.ʒ.iiij. deinde accipe ordei.
et est ordeum torrefactum in casu isto.ʒ.iiij.gū
mi arabici.ʒ.v.granorum mirti. ʒ.ß.hec tria
puluerizata misceātur cum liquoribus supra
scriptis.et per diem ⁊ noctem in infusiōe ma
neant.⁊ his postea adde olei mirtillorū. olei
citoniorū ros.an̄.ʒ.iii.olei masticis.ʒ.ii. quo
quantur simul.donec mellis spissitudinem ha
beant.cūqʒ temperari incipiunt adde pulue
res et alia supra scripta.et unguētum fac. cum
quo uenter ⁊ renes ungātur. uel de eo super
petiam extende.quam tunc locis applica pre
dictis.est enim efficax medicamen in hoc ca
su. ¶Uel facias emplastrum tale conueniētis
simum.℞.ypoquistidos licij an̄.ʒ.i.farine tri
tici.ʒ.ij.succi plantaginis quātum sufficit re
nibus applicabis.ac uentri sub umbilico ap
ponantur.ꝙ si in forma epithimatis facere li
bet.℞.masticis thuris acacie. alluminis suc
ci ros.balaustiarum suf memite.ypoquistidos
seminis iusquiami.corticum mandragore an̄.
partes equales terantur.et in aceto distempe
rentur.et cum isto renes ac uenter epithimen
tur. ¶Uel aliter. ℞.masticis thuris alumi
nis.acacie hipoquistidos.balaustiarum ros.
sandalorum alborum ⁊ rubeorum an̄.partes equa
les terantur.⁊ distemperentur cum succo ci
toniorum mirti uirge pastoris plantaginis.
uel cum aqua ros.parum aceti addito.⁊ epi
thima locis predictis fiat. poteris etiam ex
quouis succorum stipticorum fructuum seu
herbarum stipticarum miscendo aceti parum
⁊ epithima conueniētissimum tuo modo face
re.ꝙ si narcoticis uti libet.poteris cum his q̄
dicta sunt succum iusquiami commiscere. et
nedum cum epithimatibus sed cum unguen
tis similiter.ꝙ si fortius habere uolueris. cō
misce opium. ¶Et si uis modo Rasis facere
℞.balaustiarum.cupularum.glandium. aca
cie thuris.mirre.opij iusquiami an̄.partes
equales.distemperētur cum aceto.⁊ loca que
dicta sunt illinias.deinde suppone bombacē.
uel de tonsura draporum tandiu dimittātur
ꝙ talia per se cadant. ¶Uel aliter facias. ut
Auicena docet.℞.opij seminis iusquiami al
bi an̄.partem unam. cupullarum. glandium.
acacie.balaustiarum.thuris.mirre an̄ partes
quinqʒ incorporentur cum succo iusquiami
albi.aut succo corticum papaueris. seu cum
ipsorum decoctione. et ex isto uentrem et re

nes illinias. ¶Nunc de enchatismatibus a
quibus praticantium plurimi incipiunt.cūqʒ
infirmus ab eo egreditur.et in lectum itrat.
unguenta.emplastra seu epithimata approxi
mant.quod tamē bene et regulariter fit.quia
ut plurimum ab istis unctiōibus.epithimati
bus seu emplastris inchoant. ab eis princip
ium facere libuit.successiue enchatisma faciē
do. ¶Facias sic.℞.rosarum rubearum. galla
rum.mirte plantaginis cōsolide maioris.cor
ticum glādium.castanearū corticum mediano
rum quercus an̄. quoquantur in aqua ferra
ta.sexta parte aceti addita.in qua tuus infir
mus ante cenā et ante prādium sedeat. ¶Uel
facias sic. et est efficacissimum. ℞. corticum
pruni querc⁹ cornalis.citonij.nespillorū an̄.
M.ij.rosarum plātaginis utriusqʒ cōsolide
radicis.⁊ foliorum camalemite. penthaphilō
radicis quercus an̄.M.i. balaustiarum sor
barum.glandiū prunellorum siluestrium. ne
spillorū immaturorū cornalium an̄.pugillum
boliermeni.sandal'.dra. sumac. mirtillorum
an̄.ʒ.ij.cōquassentur. ⁊ buliant in aqua plu
uiali uel ferrata sexta parte aceti addita. que
tātum dū nigrescat buliat in aqua postea ut
supra sedeat. poteris enchatismate facto ex
unctiōib⁹ predictis emplastris seu epithima
tibus tuo infirmo quod libuerit facere.ꝙ si
enchatisma ista stupefactiua facere libet.ex
corticibus mandragore iusquiamo uel papa
ueris in eis pro libito ponere poteris.Uel ex
prescriptis narcoticis in unctionibus. epithi
matibus seu emplastris.post enchatisma unc
tionē facere.et in hoc casu erit hoc cōuenien
tissimum factum suffumigia poteris ex fumo
enchatismatū facere.que erunt ī isto casu cō
uenientissima multū.uel quouis prescriptorum
siue simplex siue cōpositum sic idē facere po
teris illud buliēdo.uel supra carbōes ponen
do.uel habeas candentē lapidem super quē
acetū proycias.ut infirmus ꝑ annum recipiat
fumū.Uel facias fabas cū corticib⁹ in aceto
dequoqʒ ⁊ suffumigiū fac.ul' pōe hipoqstidos
seu acaciā sup carbōes.⁊ idē facias. Uel faci
as qd plurics expertus sū accipe anguillā unā
⁊ pone ī uase carbonib⁹ repleto ⁊ cū pforato
coperculo taliter clauso quia anguilla egredi ne
queat et infirmū sup fumū talem suffumiga.
Et si narcoticis uti libuerit acci.ex supra scri
ptis qd uis ⁊ cū illo sub pānis posito suffumi
gium facito et hoc ex trocis seu pasta narco
tica ex q̄ pillule ɔfici ōbent conuenentissime.

Si scripta non contulerint. et libet ad suppositoria transire facias sic. ℞. lity acacie ypoquistidos. cere citrine. an̄. ʒ. ß. fiāt suppositoria cum succo licophāti penthafilōis plātaginis aut uirge pastoris que fuit filo appēsa ut ꝑ libito extrahi possit. Uel facias sic. ℞. gallaꝝ masticis. cere citrine sumac. spody. corallorū utriusqꝫ acacie ypoquistidos. an̄. ʒ. ij. fiāt suppositoria cum ꝑscriptoꝝ succoꝝ aliquo. ⁊ sint apensa filo. et si hec opiata facer̄ libet adde ī recepta p̄ria. ʒ. ij. opij mirre. ʒ. i. ß. cro. ʒ. i. ī scḋa v̄o adde. ʒ. i. opij ⁊ storaci ligde sādarace an̄. ʒ. ij. cro. ʒ. ß ⁊ fiāt ut supra suppositoria que si comode ex istis fieri neqeant adde cere citrine quātū sufficit ad hoc ut se teneāt. ¶ Uel facias sic. ℞. acacie ypoquistidos lity masticis thuris. croci radicis. mādragore seminis iusquiami an̄. ʒ. i. opij. ℈. iiij. fiant ut supra suppositoria q̄ in casu isto multū conueniunt. ⁊ maxime ubi ī āno fuerit ardor uel pūctura. ¶ Uel facias sic. ℞. thuris gūmi arabici lity corticū radicis mandragore. ypoquistidos. croci an̄. ʒ. ij. cere citrine. ʒ. iij. fiāt suppositoria cum appēso filo. Si āt clisteribus uti uolueris a principio lauatiua ꝯueniunt. ⁊ talia multū laudo. ne. s. materia illa colirica acuta in ītestinis adhereat. ⁊ ipoꝝ in uillis īfilsetur. q꞉ de facili tunc disinteriam efficeret. immo si prius tale clistere lauatiuū feceris q̄ꝫ restrictiuū ꝟualebit. ¶ Facias ergo sic. ℞. aq̄ ordei lib. i. ß. olei roß. ʒ. ij. ouoꝝ recētium uitellos duos. pulueris zuchari. ʒ. i. ß. et fiat clistere. ⁊ si uis magis abstersiuum ipꝫ efficere. adde in eo mellis ro. ʒ. ij. ⁊ clisteria ista ꝑ cā q̄ dicta ē cām ualent plurimum in casu isto ⁊c. restrictiuū uero sic facito. ℞. rosaꝝ uirge pastoris. nespilloꝝ querc⁹. ac citoni. an̄. M. ß. mirtilloꝝ sumac. gallarum balaustiarum an̄. ʒ. i. ß. risi ⁊ panici lentium excorticataꝝ an̄. M. i. conquassentur. et buliant in. lib. vi. aque pluuialis et ferrate usqꝫ ad consumptionem tercie partis. de qua accipe lib. ß. in qua dissolue tres uitellos ouoꝝ recentium assatoꝝ. ⁊ ex pulueribus suprascriptis nō opiatis. ʒ. iij. olei roß. ʒ. ij. ß. fiat clistere. ⁊ ubi fuerit magnus ardor sic ꝙ ītestinoꝝ excoriationem timueris. ℞. succi plantaginis facta residentia lib. i. ⁊ cū uitellis ouoꝝ pulueribus suprascriptis ac roß. oleo clistere ut primo facias. ⁊ si talia clisteria narcotica facere uolueris. de corticibus mādragore ac iusquiamo ī decoctione adiungi facias. ⁊ loco suprascripti pulueris adde pulueres opiatos. ⁊ hēbis clisteria hoc in casu conueniētia maxime. ubi punctura ⁊ ardor fuerint intēsi. ⁊ hoc de unctiōibus. epithimatibus. stuphis. suffumigijs suppositorijs et clisteribus que ī cura diarie colerice conueniunt.

¶ Capitulū nonū tractatus ꝑmi accidētibus q̄ dyarie et ceteris superuenire posunt succurrere docens. Rubrica.

Accidentia q̄ colerice. dyarie. ac ceteris fluxib⁹ superuenire solēt sūt uirtutis. casus prostratio appetitus. scothomie v̄tigines et qḋ plurimū est ardor tortio ac itollerabilis dolor. ¶ Quantum uero de subleuāda uirtute ꝟ sincopi ⁊ appetit⁹ ꝓstractione facias ꝓut te ī de regimine sex reꝝ nō naturaliū īfra docebo ¶ Scothomie uero ⁊ uertigini succurre cū diuersimis ꝟ qbus te copiosum feci in capitulo sexto. Et si quid ad hanc intētionē capiti approximare libet. a capitulo proprio de uertigine succursum pete. ¶ Tortionibus uero ardori et molestissimis doloribus que de huius magis sunt itētione capituli prout statim dicam fac. ¶ Sꝫ anteq̄ꝫ ad actum praticum te reducam. nota ꝙ priusquā ad queuis narcotica transeas experiri potius omnia debes. ⁊ si per extra talia mitigare uelles. id potius q̄ꝫ per intra facito. ¶ Ad ardoris ergo ac doloris tortionis mitigationē materia scilicet existēte colirica mordicatiua acuta si fluxum in principio fecerit materiam ipsam perprius euacua. nam si ea remanente dolorem sedaueris. cum uerisimiliter dolor ipse molestus magis succedere debeat. sine periculo non erit infirmus. sed a principio aliquot diebus transactis ⁊ materia ꝟꝫ eius partem maiorem euacuata poteris mitigatiuis que ordine quodam infra ponam uti ab extrinsecis applicandis exordium sumendum. Ubi ergo dolores ac tortiones infirmū sine misericordia molestauerint. modo materiei partē maiorem euacuatam putes. ¶ Accipe ciminum conquassatum. ⁊ in aceto die cū sua nocte dimissum. ⁊ in saccello positum. in aceto illo bulire facias expressum loco dolēti calidum appone. ¶ Uel facias sic. ℞. succi pomorum siluestrium immaturorum. succi plantaginis aceti an̄. partes equales calefiāt ⁊ petias seu filtꝝ ī eo īmolitū dolēti loco applica. B. n. epithia ī isto cāu mirabl'r sedar̄ solet.

¶Uel aliter. ℞. furfuris ros. rub. añ. partes equales i sacello ponant. ⁊ in aceto buliant. ⁊ postea applicent. ⁊ cū predicta oīa infrigidari incipiunt. sepe ⁊ sepius calida reponantur. Auisat⁹ tñ esto ne tam dictoꝝ q̄ diendorum actuali caliditate materiam illā coliricā q̄tūcunqꝫ paucam in ebulitione ponas. et in hoc bñ aduerte. nam de facili intestinoꝝ excoriationē inducerent. ⁊ disinteriā efficerent.

¶Item poteris in casu isto cum floribus tasibarbasi i aceto bulitis sacculū facere. queꝫ loco dolenti suppone. ¶Uel. ℞. ro. ru. reste bonis. floꝝ taxibarbasi añ. ℳ. ij. cimini p diem cuꝫ nocte in aceto remoliti lib. i. ß. oīa ista sit cum aqua pluuiali buliant. uel ferrata sexta pte aceti addita. ⁊ in tali decoctione buliēti spongia infundat. q̄ expssa ac calida q̄tum infirmus sufferre poterit. ad locū dolentē applicetur. cūqꝫ infrigidari icipit calida iterū reponat. ¶Ista ꝓ doloris sedatione maxime ꝯueniunt. cū quo ēt retentiuā ꝯfortant. ꝙ si i isto casu enchatisanta facere libet. ad sedationē doloris magis q̄ ad retētiue ꝯfortationeꝫ respectum hñdo ubi materici ptem maiorem euacuatā pēsaueris audacter utere. q̄ in ꝓuocatione sudoris supra cap°. vi. descripta sunt ⁊ successiue locū dolentē ex oleo camomillino ac anetino mixtis inunge. talia. n. doloreꝫ sedant multū. ⁊ materiam diuertūt. cāqꝫ ꝑ sudorē euacuāt. ¶Uel facias sic. ℞. camomille melliloti ro. rub. absinthij sicci añ. ℳ. ij. anisi maratri añ. ʒ. iij. se. lini fenugreci añ. lib. ß. fiat decoctio. ⁊ i eam spongiā infunde. qua ut supra utere. Sed semp auisatus esto. ne coleram illam i ebulitione ponas. qꝛ ut dictuꝫ ē de facili itestinoꝝ abrasionē iduceret. Itē alij uētosas sine scarificatiōe sup dolentē locūm applicāt. uel in circuitu. ⁊ i hoc casu mirabilis sunt iuuamēti. qꝛ ubi materia pauca fuerit dolorē sedant. ac fluxū sistūt. ligaturas dolorosas ac alia diuersiua poteris ſm prescriptos canones qñ libuerit facere. qꝛ ualet in casu isto multū ꝑscripta stupefaciendi hꝫ naturam. ¶Si ergo libet ex narcoticis que descripta sunt tuo mō mixtionē fac. ⁊ in cāu isto stuphis ⁊ suffumigijs clisterijs ac suppositorijs. in q̄bus stupefaciēdi uirt⁹ inest uti poteris. sed in cap° ij° descriptos canones diligenter obserua. ¶Solum⁹ ēt q̄ dolori sedāt ꝑ os plurima dare. iter q̄ ē puluis cornu cerui usti ⁊ loti cum uino calido in; potu dat⁹. q nedū in casu isto uerꝫ in colica ⁊ iliaca multū ualet. uentris. n. dolores oēs potissime sedat. ut experiētia sepe notaui. ꝙ si in mitigatione doloris ad narcotica ꝑ os sumēda transire necesse sit. ¶Septimū cap^m tibi plurima ꝯcedit. ardori uero in āno exñti ubi alia nō ꝯtulerint cum suppositorijs opiatis i primo cap° descriptis succurrere debes. ꝯditionibus tñ ibi positis obseruatis. illa. n. ardorē ac dolorem tortionem mirabiliter sedāt. ¶Si ergo ordinate his q̄ descripta sunt usus fueris diarie accidētibus facile succurres. ⁊ potissimū dolori punctiōibus ac ardori q̄ quāquā cetera diarie accidētia ad se freq̄ntius curam uocant. ⁊ in hoc finis eoꝝ sit cū quibus accidentibus succurrere debes.

¶Cap^m. x^m. tractatus primi sex reꝝ nō naturaliuꝫ regimē diarie colerice conueniēs ponens. Rubrica.

Ut cure diarie a colera acuta mordicatiua prouenientis finem faciam sex rerum non naturalium regimē i hoc capitulo erit describendum. ⁊ illud potissimum quod fluxui inquātum huius conuenit. cuꝫ de eo q̄ materie attinet compēdiose. ⁊ si paucula supra descripseri. ¶Sit itaqꝫ aer in principio augmento et statu ad caliditatem temperatam declinis. nam ubi frigid⁹ esset accentraret materiam ac diariam augeret. ¶Et cerebri primi uentriculi meatus opilans eternum soporem inducit. ut ergo periculum tale infirmus tuus euitet. prout statim enarrabo facias. ¶Et hoc est quod antiquorum solers ingenium nos edocet. primo ergo cum his talia commisce. que ipsorum uirtutem restringunt. taliter scilicet ut non sic faciliter effrenitent. Et ne taꝫ libere ad mēbrum transire queant. ueluti sunt mirabolani. sandaracha et similia. Secundo illa cum eis misce que ipsorum uenenositatem mortificant. et hoc per suum proprium. scilicet bezar. quod opij est castoreum cuscute gentiana coriandri uiticella nigra papaueris cassia lignea siue nigrum siue piper et seminis iusquiami nasturtij agrestis semen hec ⁊ similia ad suam uenenositatem extinguendam sunt commiscenda: que talium substantiam resoluendo mortiferam illam uenenosam impressionem prohibent. Tertio illa cū eis que spiritus uiuificando eos confortēt. sic ut taliuꝫ ipressionib⁹ melius resistāt. ⁊ hoc potissimū fit per crocum qui spiritus cōfortādo ipsoꝝ

congellationem ac condēsationem prohibēt. Et quarto: ꝙ uirtutum mineras corroboret. ⁊ talia eē debent cordialia cerebralia. epatica stomatica ⁊c. qualia sūt spica doroicū. zedoaria. carpobalsamus ⁊ similia. Nullū ergo narcoticoꝝ sine talium associatione propines. et anteq̄ ista exhibeas per mēses sex aut plures talium facere cōmixtionem prestat. ut ipsoꝝ debita fermētatio fiat. Et hec opiataꝝ ex pte se tenent. sed ex pte suscipientis aliq̄ quoq̄ cōditiones attēduntur. Prima ꝙ infirmi uirtus constet. nam ī uirtute defecta seu multū debili tali nunq̄ prebeas. Secūda ꝙ suscipiētem semper tactu calidum. uel ut plurimum inuenias. nam si ipsum repereris cōtinue frigidum. talia prebere nunq̄ audeas. Nec illi magno quoq̄ nisi cum timore qui cōplexionem frigidam ⁊ siccam seu frigidam ⁊ humidam naturaliter habuerit facit talia. nisi materiam pro maiori parte euacuatā cōprehenderis. nunq̄ exhibenda sunt. ꝙ si oppositum fiat. materias illas ingrossant. sensum stupefaciunt. digestiuam ualde debilitant. materie retinent. quo fit ut paucis transactis dieb⁹ maiori cum conamine ac seuioribus cū accidentibu⁹ ⁊ de facili ī disinteriam transiret. In declinatione uero ꝙ frigiditati attineat prestat ꝙ extraneam caliditatē in membris derelictam cōtemperat. ac illius colere caliditatem reprimit. Timor ac tristitia ⁊ ira magis uitanda sunt. ⁊ letitia quouis modo ī firmo detur. siue per cātilenas siue per historias delectabiles. siue quomodo libet aliter cōuenit. ut scilicet felle ⁊ accidentium seruoꝝ si qua cum inuaserint obliuiscatur exercitium tēperatum laudo. ubi tñ fluxus nimium molestus fuerit. quies magis cōuenit somnus ī declinatiōe solito lōgior eē debet. in alijs uero tēporibus si consuetudo equalis fuerit. uerū absolute in quolibet fluxu plus ab auctoribus cōmēdatur. quod fit. quia ut ī pluribus ꝓpter flux⁹ molestia membra in quietatiōe lassant. uirtus resoluitur. ⁊ alia plurima inducunt accidētia. Somnus autem lassata membra refouet. materiam quietat. accidētia sedat. ⁊ fluxū sistit. ex quo patet ꝙ ratione bonū cōuenit. sꝫ ubi materia plurima foret acuta et mordicatiua cum de natura somni sit. materiam fluxus retinere non sic eius prolixitas cōueniret ī principio q̄maxime quātum uero ad cibum ⁊ potū cum retētiue ac fluxui magis attendere cupias minus de potu q̄ fieri potest. ut in capitulo septimo dictum ē tribuendū erit. ⁊ supra dextram partem infirmus dū cibatur iaceat coxa dextra sursum tracta. ⁊ anteq̄ eū cibes uirtutē primo cōspice. deinde complexionē. etatem. consuetudinē. ⁊ talia successiue qualitatiue ⁊ quātitatiue. nam uerbigrā fabe ⁊ alia huiusmodi cibaria digestioni rebellia sunt. q̄ a nōnullis auctorib⁹ cōmendant nō nisi grossis rusticis ⁊ assuetis exhibēda sunt. plurimi eīm ualitudinarij expertes talia digerere nequeunt. quō ergo infirmi. Ex quo pꝫ quorūdam uulgariū medicoꝝ error. q indifferēter fluxu elaborātes cibo pene impmutabili ōes cibāt paꝝ quoq̄ ⁊ sepe dandū erit ⁊ in principio pastus ex descriptis in capitulo sexto confectionib⁹ seu mixturis ad castanee quātitatē tribue aquā ferratā aut cisterne cum zucharo ros. antiquo mixtam bibat. uel accipiat mine citoniorum sine spēbus uel alicuius ex descriptis in cap° pdicto sirupi. ℥. i. aq̄ ferrate uel cisterne ℥. v. misce. uel poteris succi berberis aut citonioꝝ uinū cum aqua cū q̄ bibitur⁹ ē infirmus ꝓ libito miscere. ⁊ talis sit sibi pot⁹ qn̄ mānducat. ꝙ si loco azalis candēs auꝝ quā facturus es ī aqua ferrata plurics extinguet ꝓualebit. uinum nullo mō cōuenit. si tñ īfirmus tu⁹ ab eo abstinere nō ualet. sicut lassiuis plurib⁹ accidit. sit uinū nigrū stipticum aqua pdicta limphatum. ut poti⁹ limphata aqua q̄ limphatū uinum appellari possit. Conuenientes carnes sunt capti uituloꝝ lactātium. lepusculoꝝ cuniculoꝝ. polastroꝝ iuuenum gallinarum caponum. pdicū. fasi moꝝ. turtuꝝ. auicularū rubaliuꝫ. Siluestres tñ carnes et maxie leporine q̄ fluxū a ꝓprietate sistunt teste Rasi quā domestice eligātur potius et ōes asse q̄ elixe q̄ cū berberis sumac sil'r coriādri pparati mitiloꝝ antera ⁊ sitib⁹ farciēde erūt. Coctana q̄ qꝫ frustrati icisa carnib⁹ bis imissa nespule itē citri ⁊ stiptici fruct⁹. ut corna. sorbe imature. prunella īmatura celsa seu pōtica pira ⁊c. Et ne obliuiscaris ī qbuscūq̄ assādis carnib⁹ noue cere paꝝ imittet. ⁊ si his elixis carnib⁹ uti libet cū his q̄ imediate dcā sunt faciende erūt. cera tñ dimissa ⁊ in aq̄ mō q̄ supra ferrata seu sisterne deq̄quat. ꝙ si eas ex his tūc farcir nō libet unū seu ex dictis pl'a ad buliēdū ipone. ⁊ si pl'ueres fuerit eos ī petia rara ligato. Ex his igr̄ carnib⁹ ɔtusū ubi op⁹ sit facito. ī q̄ agreste paꝝ. uel citonioꝝ uini seu berberis succi iponere poteris. tunc enim gustui gratum magis reddetur. Cōuenientia

fercula fiunt ex panico rixo milio fracto quã ordeo paululũ ustulato. Rasis fabas in aceto in hoc casu excorticatas multũ comendat. ipsarum quoqꝫ farina laudatˀ. ꝛ farina corticuꝫ ipsarum q̃ insistendo fluxũ preualent. et talia in modũ ptisane in suarum brodiuꝫ carniũ quoqui nari pñt. tales tñ fabe sint in aceto decocte. ut i pº huius capl'i dictum ẽ non nisi grossis rusticis exhibende sunt. ¶ In isto itẽ casu febre nõ existẽte lac multũ comẽdatˀ uace. s. cum sit ualde grossũ aut capre. uerũ id laudo magis. ꝛ si non ita grossum existat. stipticuꝫ tñ ẽ. ut ex eius pꝫ nutrimẽto. est ergo isto in casu cõueniens magis ꝙ istorum exhibueris cum cãdẽti calibe seu auro aut lapidibus i eo pluries extinctis dequoquantˀ. ¶ Rasis aũt cuꝫ eo aq̃ ferrate tñ̃dem miscebat. uel ex pdictis sepe stipticis fructibus quam alijs cũ ea perprius bulire faciebat. ꝛ eam postea in lacte ad buliẽdũ commiscebat. uel in lacte ipse succum berberis. uinum citoniorum aut agrestam ponebat. et postea bulire pmittebat. ꝙ aq̃ seu succus ille iposit' erat solutˀ ꝛce. lac igitˀ taliter pparatum multũ in cõi usu cum cãdenti calibe seu auro uel ignitis lapidibus aquam illã commiscẽdo dequoquimˀ. At si pp ĩfirmi debilitatẽ distillatũ facere necesse sit. ℞. mirtilorũ sumac berberis anthere coriandrorum ppara torum añ. ℥. iij. conquassentˀ. ꝛ in aqua ro. buliãt modico uini citoniorum seu berberis addito. in tali v° decoctione carnes ex quibˀ distillatũ fiẽdum erit. per horas duas adminus remolliri pmittas successiue in uase duplici distillatum fac ducatis quotlibet additis in fundo. Distillato itaqꝫ facto lamina auri ignita in eo pluries extingue. id. n. mire uirtutẽ pstratam restaurat. ꝛ ex qbuslibet carnibus ipꝫ facere poteris. ꝛ hec diarie colirice uitio totiˀ puenictis cura finẽ recipit. q̃ illi quoqꝫ ꝯuenit. q̃ ex mordicãtibus humoribˀ qualescunqꝫ fuerint puneit. ¶ Sed si a colera prassina seu eruginosa fiat esto. euadunt perpaucissimi. i pronosticis supra patuit. in õibus tñ ut prescriptuꝫ ẽ fac. nec qꝛ materia illa uenenositate sua interficit. ad eam extinguẽdam qua hora in q̃ poteris mõ ex cristalli puluere. his. n. talis uenenose materie bezaar existit. Cum ergo ad ĩfirmum tuum perueneris. primo q̃ huius sit speciei fluxus percũtare. cui ƀm exigentiã pro ut supra te docui. rerũ sex nõ naturaliũ regimen preordinabis. materiam deinde euacua insistendo fluxum attende successiue. ꝛ tam ab intra ꝙ ab extra his ordiata postea utere. prout superius ãnotatur. a narcoticis tamen quãtum possibile fuerit precaueto. ꝙ si eisdẽ tamen opus fuerit in fluxũ sistendum. scilicet seu accidẽtibus sedandis ab extra ꝙ ab intra potius id fac balnea embrocationes. stuphe. unctiones. diuersiones. ligature uẽtose et alia superius tacta ordinate perage. sic diariam omnem curabilem in breui ad finẽ bonum deduces. et in hoc diarie ab humoribus colericis seu acutis prouenientis cure hic finis esto.

¶ Capitulum undecimũ de cura diarie flegmatice totius uitio prouenientis.

Diarie a flegmatico humore totiˀ puenientis uitio cura est. ut ĩfirmus in aere ad calidũ et temperate humiduꝫ collocetur. per quem exercitium horis cõuenientibus temperate faciat. uel saltem loco eius fiant fricationes. Somnus ratione materie sit solito breuior. ratiõe autem fluxˀ gratia sistẽdi sit longior. anime accidẽtia excessiue deuitet. ¶ Quantum ad cibum ꝛ potuꝫ sit eius uinũ nigrum ꝛ stipticũ cũ aqua ferrata limphatum in aqua parũ mirtilorũ. uel masticis macis cardamomi seu cinamomi ad buliendũ, secum permittas. ¶ Conuenientes autẽ carnes sunt lactantes uituli mõtonis duorum dẽtiũ. capriolorum cuniculorũ. gallinarum iuuenũ. pulorum columborum eorum qui ad uolãdũ iam posse habẽt. perdicũ. fasianorum. ꝛ auium rubalium. ꝛ he assate magis ꝙ elixate cõueniunt. ꝛ quoquantur modo aliquo ex immediate descriptis simplicibˀ faciende sunt. ꝛ in assandis nouam ceram semper immitte. ꝛ ubi uirtutis debilitas affuerit. ex elixis cõtusuꝫ fac. ꝛ si distillatum feceris. de eisdem simplicibus cõtusis in petia rara ligatis in uase sublimatiõis impone ducatos aliquot si libet. sꝫ carnes illas prius bono uino nigro stiptico aspergas. in quo si aurum candẽs uicibus aliquot extingueretur. preualeret. ꝛ regimẽ dictum ubi maiorẽ partẽ materie euacuatã putaueris cõuenit. ¶ In principio enim materiam igrossaret. ꝛ expulsioni rebellẽ eã faceret. pp ter qͦ stipticis minime utẽdũ est. ꝛ potissimũ materia existẽte uiscosa q̃ lubricitate sua diariam efficeret. ¶ Ad medicicalia transiens illius flegmatis essentia tibi cõsideranda erit. quia quanto uiscosius incisiuo indiget fortiori gratia digerendi materiam. ¶ Et ut te ad

actum praticum deducaz. ℞. mellis rof. ℥. i. ß. ⁊ si incidere libet magis. accipe oximellis simplicis tm̄dem. ꝙ si fortius oximellis compositi seu oximellis sqlitici. ⁊ cum quo istoꝝ libuerit misce aque feniculi. ℥. iiij. ⁊ totū hūc da ī potu. ⁊ ꝯtinua usquequo materia tibi digesta appareat. quam nunc sic euacuabis. ℞. turbith. ʒ. ij. ß. zinzibe. ℈. ij. salis gemme. ℈. i. infunde totū in aqua lactis addēdo oximell' sqlitici. ℥. i. ⁊ his horis. xij. in īfusione derelictis fiat expressio quā potui tribue. Ul' aliter ℞. turbith abrasi. ℈. iij. zinziber ℈. i. zuchari ad pōdus oīuz. ⁊ fiat puluis. quez cū vino potui dabis. ⁊ si una euacuatio nō sufficiat eā itera materia uel pte maiori euacuata erit retentiua ꝯfortanda ⁊ fortificāda. et q̄ntum ad cibū ⁊ potū ut statiz te docui facere facias. ⁊ in pncipio pastus ad quātitatē castanee da diacitonitē cū spēbus uel tm̄dem electuarij de granis mirti mesue seu ꝯfectiōibus eiusdē

¶ Conuenit item diātos cū zucharo rosato antiquo mixtū. alij zinziber ꝯditum exhibent. uel p duas horas ante pastum miue nicolai. ℥. i. ß. exhibe. ac in isto casu coagula super cap° vi. descripta ꝯueniunt. Puluis item stercoris canis antiq casei ac panis ualde nigri ꝯbusti. in isto quoqz cāu athanasie seu tyriace fine. ʒ. ij. cum uino calido in aurora exhibere pdest multū. Et qꝛ materia talis ad stomacū defluens nauseam efficit uomitum tūc ꝯuenientissime ꝓuocabit cō aqua tepida uel aceto mixta. uel loco aceti pone sirupum acetosum simplicē uel oximel simplex sqliticū. ⁊ ubi fortius ℞. succi mediani. corticū sambuci. ℥. ß. cū quo aq̄ tepide. ℥. iij. misce. ⁊ cū quo illoꝝ uolueris ut supra te docui uomitū ꝓuoca. ¶ Fiat āt uomitus talis ꝯuenictius pte materie euacuata esto. qō in pncipio quoqz interduz ꝯueniat. cum. s. infirmꝰ tuus continue quasi nauseat.

¶ Sudor aut materia p maiori parte euacuata ꝯueniet. q ßz modum in cap°. vi. descriptū ꝓuocet. ⁊ debes in isto casu tā balneis q̄ suffumigijs q̄ unctiōibus calidioribꝰ uti. ¶ Ad materie diuersiōes ꝯueniunt fricatiōes. ligature dolorose. tibiaꝝ ⁊ pedum lotiones. ⁊ ipsoꝝ ī decoctiōibus tactꝰ retentio. successiue ꝰo uētose. q̄ oīa ßm ordinē in quinto cap° descripta sunt. fienda erunt. ⁊ qꝛ in cura liēterie ad ꝓpositum facientia plurima describētur. capitulum pn̄s hic finem recipit.

¶ Capitulum. xij. de eius diarie cura. que uitio capitis prouenit.

SI qs diligēter scripta notauerit. diariam stomaco ueniente facile curare sciet. siue calidus acutus ⁊ siue frigidus illā efficiens humor fuerit. ⁊ ubi materiam euacuare necesse sit. capl'i qnti siue ꝓximi doctrinā seqre. prim nanqz calidam materiaz ⁊ aliud frigidam modū tibi dat euacuādi. et ⁊ si ea q̄ stomacū ac eius retentiuā tam ab extra q̄ ab intra ꝯfortant in pcedētibus capl'is scripta non sufficiant infra tractatu de liēteria ac disinteria necessaria qre. in nullo. n. tibi deficient ⁊cc. at si diaria uitio capitis ꝓueniat. eidē taliter subueni. nam in casu isto membra duo peccant. s. mādās. qō ē caput. ⁊ ad quod mittitur. s. stomacus seu intestina. Et iō q̄ntuz ad regimen sex reꝝ non naturaliū ab aere cibo et potu. somno ⁊ uigilia ⁊ sil'ibus catarrū multiplicātibus pcauendum ē. q̄ntuz uero ad medicinalia supfluitates a capite ad stomacū siue ad intestina defluētes educende sunt. digeste tn̄ perprius. ⁊ hec oīa qualiter fiēda sūt capl'o de catarro regre. ac ßm illius capli doctrinam cerebrū taliter conforta ut materiam talē amplius non generet. ⁊ ad inferiora membra amplius non transmittat. dehinc stomaci ac intestinoꝝ retentiua roboranda erit. ⁊ cum sit fluxus talis peroxismalis potissimū talia ꝯfortantia danda sunt tpe quietis. ⁊ tunc etiā euacuatiua. de his vero oībus infra tractatu de lienteria adiutore deo te copiosum faciaz. et qꝛ dictum ē fluxum defectu matricis ꝓuenire posse. possibile nanqz te eam ⁊ si p uarios meatꝰ superfluitates suas ad intestina mādare. huius diarie cura erit. tales superfluitates euacuare. sed qualiter hoc fiendum sit. in tractatu meo reperies. ꝙ si mihi tractatū pn̄tem perficiēdi altissimus grām pstiterit. que sunt egritudines matricis ꝓprie inferius. annotabo. in quibus necessaria ad hoc capitulū inuenies. ¶ Restabit. n. ut intestinoꝝ retentiuam confortes. ꝙ leuiter ex doctrina pbabita facere scies. ⁊ pp hoc de istis spēbus diarie sic leuiter ptransiui. cum taz ex dictis q̄ ex dicēdis cura eaꝝ pateat. sed deinceps completam traditionem de ea solum superest curā ponere. que epatis seu splenis uitio cātur. ꝙ pmittenta altissimo sequēti fiet in capitulo. et per hoc pn̄s finem recipiat.

¶ Capitulum decimum tertiuz de cura diarie tam epatice q̄ splenetice.

NOn inconuenienter quidam epaticū fluxū ac spleneticū plurimi auctoꝝ

in splenis ac epatis passionib⁹ colocāt is enī
est mēbroꝝ illoꝝ passio mihi autē cū de flu
xu mētionē facere disposuissem cuiuslibꝫ flu
xus doctrinā in unū colligere libuit et ī hoc
tā splenetici quaꝫ epatici flux⁹ ut ceteris soci
etatē teneat curam p̄sēs capitulū ponet et ab
epatico exordiū sumēs si is pp epatis aposte
ma causet̄ p doctrinā ī p̄mo capitulo p̄habi
tam ipsū apostema curabis et erit talis flux⁹
cura ⁊ idē de ulcere fiat ac ubi egestio fuerit
uirulēta ī disinterie capitulo curā ponā chil
lose autē egestionis cura siue mesaicaꝝ siue
epatis uitio fiat una est uerū ī gibū uitiū si fu
erit que ꝓuocēt urinaꝫ exibe et ī ꝯcauo ege
stiones edūcas chilosus fluxus a flegmate uł
colera uitellina ut plurimū sit. et ī hoc aduer
tenduꝫ erit ⁊ iterū an epar fuerit calidū an fri
gidum qꝛ de oppillātia illa magis uel minus
calida approximanda erūt ⁊ sic frigida cum
calidis secūdum exigentiam erunt cōmiscēda
puta quatuoꝛ seīa cōia frigida radices endi
uie scariole lactuce cicoree eoꝛuꝫ folia seīa qꝫ
⁊ in pꝛicipio min⁹ apitiuis uti debes gradatiꝫ
usqꝫ ad finē ad foꝛtioꝛa ꝓcedendo. ¶ Sꝫ ut
ad actū pꝛaticū te deducā facias sic. ℞. sirupi
ƌ ēdiuia ⁊ si foꝛti⁹ ƌ bisātys. ⁊ si foꝛt⁹ de radi
cibus acetosi seu oximellis cōpositi. ʒ. iiij. aq̄
endiuie feniculi cicoree añ. ʒ. ij. ⁊ sit pꝛo uici
bus duabus. Uel istarum loco pone aque
cuscute. ʒ. vi. istis tñ foꝛtioꝛes sunt aque radi
rū apij feniculi spargi petrosilij ⁊ bꝛusci qb⁹
utere si libet. ¶ Uł facias sic. ℞. radicū supꝛa
ptarum ⁊ acori añ. M. i. ciceruꝫ ru. M. i. ab
sinthij. M. ß. anisi maratri ameos semis apij
añ. ʒ. ß. assari. ʒ. vi. cōquassent̄ ⁊ fiat decoctio
⁊ cū zucari aut mellis añ. libꝛ. i. aceti. ʒ. iiij. fi
at sirupus de quo det̄. ʒ. i. ß. ꝓ uice cum aqs
supꝛascriptis ⁊ totiēs syrupum exhibe ꝙ ma
teriā obedientē expulsioni cēscas quā si eua
andaꝫ iudicaueris. ℞. reubarbari electi. ʒ. ij.
spice. gra. iij. infundantur ī aqua lactis adden
do parum uini albi ⁊ hoꝛis trāsactis. x. fiat
foꝛtis expꝛessio cū qua addatur cassie noui t̄
extracte. ʒ. i. cū decoctione cuscute canedre
os capilloꝛum ueneris uel floꝛum boꝛaginis
buglose uiole liquiritie passularū seminis ani
si ⁊ epithimi ⁊ cassie cū expꝛessione mixta ad
de syrup! de radicib⁹ sine aceto. ʒ. i. ⁊ fiat me
dicina ꝙ potui dato uel da pillularuꝫ aggre
gatiuarū. ʒ. i. hec solutiua nō multiplico cum
suis locis adhoc que faciunt pꝛopꝛosituꝫ co
piosum fecerā te. Aduerte tñ ꝙ in casu isto
nullū foꝛte farmacū nisi materia pꝛedigesta
ē exhibēdū ī pꝛincipio ergo utere reubarba
ro uel mirabolanis citrinis māna tamaridis
uel casia extracta cū ƌcoctōe cōi uel da aquā
fructuuꝫ addito epithimo digesta materia so
lutiuis alijs secūdū exigentiā tuo modo ute
re. Euacuata materia ī epate calido. utet̄ dya
rodō abbatis per hoꝛā ante pastū ⁊ si foꝛtius
. ℞. specieꝝ dyarodō abbatis spērꝫ dyalac
te seu diacurcume. añ. ʒ. ij. zuchari albi lib. ß.
⁊ fiat confectio ī moꝛsellis. ¶ Alias in casu
isto ad mirabili usus sum ꝯfectione que. ℞.
succi eupatoꝛij succi absinthij seīs anisi ame
os lacte añ. ʒ. ß. quatuoꝛ seminū frigidoꝝ. ʒ. i.
. ß. cinamomi. ʒ. i. spice. gra. vi. reubarbari. ʒ. ij.
zuchari. ʒ. viij. ⁊ fiat confectio ī moꝛsellis. flo
bothomia isto ī casu iuuare sepe solꝫ quā au
dacius. facito dūmodo cetera requisita affue
rint patiēs tuus. oīa opilātia uitet ⁊ ob hoc
medicoꝛum plurimi errāt qui īdiffirenter in
quolꝫ fluxu stiptica exhibent uitet carnem
poꝛcinā bouinam similiter fercula de pasta ⁊
in qua cascus ingrediatur uiscosos īsuper pi
sces ⁊ similia. ¶ Rursus ubi flegma fuerit in
causa ꝙ plurimum accidit ⁊ epar calidꝫ na
turaliter nō fuerit ꝙ ad materie digestioneꝫ
ex pꝛescriptis ƌscribere calidioꝛa pꝛebe ⁊ cū
electuario indo seu diafiniconc. ʒ. ß. naturaꝫ
solue ⁊ post hoꝛas. x. foꝛtis expꝛessio fiat cui
adde. i. de radicibus sine aceto. ⁊ in potum
dato materia euacuata utere dyacalamento.
dyalacta dyacurcuma ante pastum ab extra
⁊ oleo de spica cal'o epar. īungatur. ¶ Uel fa
cias. sic. ℞. ol'i spice. ʒ. ij. ciperi masti. spice ca
lami aromatici sq̄nāti croci mirre ana. ʒ. ij. ce
re quātū sufficit ⁊ unguentum fiat quo epar
īungatur. ¶ Habes ergo materia existēte chi
losa qualiter fluxus ille curand⁹ sit ⁊c. ¶ Cō
similiter cura fluxus cū materia similis feci
apparet curandus est dūmodo ab epate seu
duricie splenis non pꝛoueniat nam tunc apā
siue duricies ut supꝛa te docui curanda sunt
sic eni fluxū curabis sed opl'oe in splene exñ
te ex de opilantibus foꝛtioꝛibus utere da igi
tur oximel cōpositū. Uel facias sic. ℞. radi
cū apij feniculi spargi bꝛusci graminis petro
silij añ. M. i. coꝛticū mediāi radicis ebuli. ʒ.
iij. coꝛticis radicis caparoꝛū. ʒ. assati calami
aromatici spice lacte añ. ʒ. ß. cōquassentur ⁊
in foꝛtissimo aceto ꝑ quinqꝫ dies dimittant̄
deinde scolopendrie camedreos capilloꝛum
ueneris floꝛum lupuloꝛū floꝛū genestre dian

tos.añ.ℳ.i.deinceps q̃ de in aceto iufuſa fue
rint extrahantur ⁊ cū rebus iſtis aqua deco
quātur addendo in fine epithimi ⁊ zuchari ꝉ
mellis aña.libꝛ.ß.fiat ſirupus de quo cū qbꝫ
libuerit age.ʒ.ij.pꝛo uice dato ī potu. ¶De
īde ſi materiā euacuādā ſenſeris.℞.capillo
ꝝ ueneris ſcolopēdrie cuſcute floꝝ boꝛagis
⁊ buglo.añ.ℳ.ß.polipodij lig.paſſulaꝝ añ
ʒ.ß.aniſi coꝛticis radicū caparoꝛum añ.ʒ.ij.
fiat decoctio ī cuius fine adde epithimi.ℳ.
.i.in huius decoctione.ʒiiij.diſſolue caſie cō
fectionis hamech.ʒ.ij.p̄dicti ſirupi.ʒ.i.et fi
at medicina materia euacuata p̄ duas hoꝛas
ante paſtū da.ʒ.ß.ꝯfectionis que.℞.coꝛticū
radicis caparoꝝ coꝛticis mediani tamariſci
añ.ʒ.i.aniſi liqꝛitie coꝛdumeni radicis accoꝛi
ſeminis rute apij caſſie lignee cinamōi.añ.ʒ.
ß.fiat puluis et cū libꝛ.ß.zuchari fiat ꝯfectio
in moꝛſellis. ¶Ualet ad idē diacurcuma uel
diacalamītū uꝉ electuariū pliris arcoticō ad
extra cū filtro uel cū ſpōgia ī aceto infuſa in
quo ruta bulitur ſplenē euapoꝛabis quo ali
quot uicibus facto ex oleo de capparibꝫ ſeu
de tamariſco calido ipſum ante paſtū punge
uel ex unguento q̄.℞.olei aneti.ʒ.iij.cū qua
.ʒ.i.ſucci ciclaminis buliat quo cōſūpmto ad
ꝺ cere quātum ſufficit ⁊ unguētū fiat cū quo
incoꝛpoꝛentur armoniaci infuſi ī aceto.ʒ.ij.
mucilaginis fenugreci ⁊ ſeīs lini.añ.ʒ.iij.⁊ fi
at unguētū quo poſt euapoꝛationē utere in
ſplenis duritie ⁊ eius oppillatione huic pꝛo
poſito facienda alias plura deſcripſi pp̄ q̄ id
bꝛeuiter ptranſiui tu igit̄ aliquo indiges illic
uel ad caº pꝛopꝛia recurre in tantam de ſple
netico fluxu dictum ſit uolo. ¶Nūc ad eam
ſpeciē epatici fluxus ueniendū ē ī qua mate
ria aquoſa eſt ueluti lotura carnis egreditur
quo in caſu epatis retētiua ac eius uirtus na
turalis ꝯfoꝛtāda erit q̄ ſi a caliditate eſto ra
ro accidat ⁊ pꝛoueniat ⁊ materiā ibidē eē iu
dicaueris qº illa euacuanda ſit ſupra capl'o
vº require ⁊ pꝛo retētiue cōfoꝛtatiōe ī capl'o
.vi.plura reperies ut ſunt roſe ⁊ eaꝝ ſemen.
anuū hbe ſemen acetoſe ⁊ equina cauda ſemē
poꝛtulace atqꝫ plantaginis coꝛalloꝛuꝫ rubeo
ꝛum ſandalarum coꝛnu cerui uſtū ⁊ lotū pſi
liū ⁊ cāphoꝛa iſtoꝛū eniꝫ quelibet per ſe ualꝫ
quo cōfectionē tuo mō fac puluerē ꝉ q̄ libue
rit aliud in hoc tamē caſu puluerē īfraſcriptū
mirabilem adinueni.℞.berberiſ.ʒ.v.ſe.endi
uie ſe.poꝛtulace ſandaloꝝ rubeoꝝ ſe.planta
ginis añ.ʒ.i.roſ.rubearuꝫ.ʒ.ij.ſpice.Ə.ß.fiat

puluis quo cū ſirupo acetoſo ī ieiunio utere
⁊ ad delicantie cauſam de zucharo quātū ſuf
ficit ſi libet adde uel huiꝰ pulueris accipe.ʒ.
vi ⁊ cū libꝛ.ß.zuchari p̄ bolos ꝯfectio fiat hu
ic tamē propoſito ī capl'o vi inuenies pluꝛia
Ab extra in unctio epatis ceroto ſandalino
ante cibum uel huius loco epithima facias.
.℞.aquaꝝ roſ.libꝛ.ß.aque endiuie.ʒ.iiij.ſā
rubeoꝛū.ʒ.ij.ſpodij.ʒ.ß.camphoꝛe.Ə.ß.⁊ ma
gna exiſtente flāma ante cibum per hoꝛas du
as epar epithimetur. ¶De his tamen in hoc
loco que ab extra erunt appꝛoximanda octa
uū capl'm ſupꝛa tibi pl'ima dabit qualiter aūt
cibū ⁊ potū ⁊ alias res non naturales oꝛdina
re debeas capl'm.xi.te ad plenū inſtruat ſi ō
bilitas retentiue epatis a frigiditate p̄uenit
⁊ materiā euacuandam cenſeris capl'm.xi.ſu
pꝛa cōſule id tibi cā euacuandi modū dabit
qua euacuata ab intra facias.℞.ſpice maſti
cis ſquinanti apij calami aromatici croci añ.
.ʒ.ij.ß.aniſi maratri.añ.i.fiat puluis de quo
ſtomaco uacuo cum modico uini.ʒ.i.detur ⁊
zuchari tantundem addere poteris ut guſtui
gratus magis exiſtat.ſed doſis tunc duplicā
da erit uel accipe zucchari.ʒ.x.⁊ cum puluerē
illo cōfectionē p̄ bolos fieri facias quo ute
re cōuenit quoqꝫ in iſto caſu dyagalanga con
fectio de cinamomo diacalamentuꝫ ⁊ ſil'a plu
rimuꝫ etiā iuuāt ſi.ʒ.ij.thiriace uel metridati
cū uino nigro calido pꝛopinaueris ab extra
autē ante cibū ex oleo de ſpica uel de maſti
ce epar inungat.Uel facias ſic.℞.olei maſti
cis olei de ſpica ana.ʒ.i.⁊ cera addita fiat un
guētum quo ut ſupra inūguētur.In iſto iteꝫ
caſu poſt cibum per hoꝛas tres ualet uento
ſa ſine ſcarificatione ſuper epar poſita. Si
autē egeſtiones colerice fuerit tā quo ad eoꝝ
euacuationē quā quo ad mēbꝛi rectificatiōeꝫ
nō aliter quā in cura eius que uitio totius p̄
uenit fiendū erit ⁊ huius doctrinā ī pꝛecedē
tibus capl'is mutua.Sed duo ſingularia icu
iuſlibet dyarie ſpē retentiue epatis uicio p̄
uenientis ponit noſter auicē.nō nulli quoqꝫ
auctoꝛes alij ⁊ pꝛiᵐ ē epatis lupi pulueris.ʒ.
.i.cū uino calido ī firmo tuo ſtomaco uacuo
p̄pinare.Is eni epatis debilitates oēs a pꝛopꝛi
etate curat aō tñ ſcl' aliquot detur uicibus ⁊
paſſule ſero ī pꝛincipio paſtus aſſūpte. bene
maſticate oēm epaticā ſolutionē ſoluūt ſꝫ illaꝫ
pꝛecipue que lotura carnis ſimilis exiſtit ⁊ hꝫ
cuiuiſlibet ſpēi dyarie curaꝫ finitur.

¶Scdus tractatꝰ duo habet capl'a caᵐ pꝛiᵐ

lienterie cāsas ac signa tam ꝓnostica ꝙ̄ demō
stratiua continet.

POst dyarie determiatione ꝯsequit̄ li
enterie dictio que a mutati cibi cum
stomaci itestinoꝝ lenitate ꝑ secessuȝ
uelox emissio ⁊ hoc ē ꝙ uocabuli ethiologia
sonat nā lienteria a lenīēdo dicitur q2 ē ꝓprie
stomaci ⁊ ītestinoꝝ lenitio q2 lion grece lini
tio ⁊ terō ītestina quasi ītestinoꝝ lenitō ⁊ ꝓꝑ
hoc non nulli cathetroffāt appellant que est
apud grecos ꝑ inferius uelox emissio ⁊ hoc
passionibus stōaci dictū ē opponitur anotro
phe que ē ꝑ superius cibi uelox emissio dici
tur ab aā ꝙ ē sursum ⁊ trophos ꝯuersio. Cau
sa lienterie extrinseca ⁊ intrinseca quideȝ ut
rerū nō sex naturaliū ī ordinatus usus puta
aer frigidus ⁊ humidus stomaci uillos rela
xās forte post assumptū cibū īmediate exer
citium quies lōga que hūiditates supfluas
multiplicat ⁊ idem sepe efficit debito somn⁹
longior superflue ēt uigilie extrēaliter corp⁹
exsiccantes ira īgēs hūores cōmiscens supflu
us ac laboriosus coit⁹ nimia repletio cibi ut
sodali cuidā meo padue cōtingit qui ī domo
magistri mei. Jacobi forliuiēsis tot macaro
nes deuorauit ut tota nocte super sellā assel
lādo steterit ⁊ nō credebat hoc ex supflua re
pletione ꝓuenire macharonēs enim solutiuos
aiebat. Jnanitio nimia cadeȝ efficere ⁊ ulꝫ
oīa que retentiuam debilem efficere posset.
Ex ꝑte etiā cibi lubrici lienteria sepe fit ulꝫ
ēt si quis cibū uelocis ꝺscēsus preponāt ei ꝗ
tarō digeritur si uenenosus si mordicatiuus
ulꝫ alterius male qualitatis mordicatiu⁹ ꝯtēti
uā uirtutē stimulat que cōtinet̄ postea negt
cibū supuenientē ⁊ ex hoc tā cibalia quā mēdi
cinalia mordicatiua efficere possunt ueluti in
remanentia alicuius farāci sepe cōtingit ⁊ ꝓꝑ
hāc cāȝ aqua ordei brodiuȝ cicerū rubeorum
seu lauatiuū aliud post medicinas solutiuas
cōiter exhibemus. Aqua ēt multa post ci
bū assumpta lienteriā sepe cāt casus iteruȝ ꝑ
cussio ⁊ similia hec oīa ex ꝑta causaruȝ extrī
secaꝝ se tenēt. Jntrinsece uero fiūt stōaci aut
alioꝝ membrorū defectu malitieniȝ stomaco
tā siplex cōplexio quā cū materia hoc efficer̄
pōt simplex quidē sicut a calliditate calorem
extermināte ulꝫ frigiditate mortificāte ut in
croīcis siue acutis egritudinib⁹ sepe fit a nō
nulla cōplexione cū materia sepe fit lienteria
ubi uiscosuȝ flꝫa stōaci uillis ībercat eos lēfi
cās applanās. ⁊ lubricū efficiēs ⁊ ab isto mō

⁊ ab isto modo liniēdi lienteria ꝓprie dicta ē
fit a ꝑalisi musculorū retentiuorū a malis itē
humoribus pongitiuis a uentositate ab ulce
ribus ⁊ ab epate ⁊ hec stomaci ex parte se te
nēt aliorū autē mēbrorū uicio fit si reumati
ȝantes hūiditates ab eis ad stomacū defluāt
⁊ ē caput epar splen matrix successione desin
terie queqȝ in quo uillis stōaci absteriis de
struit̄ ꝯtentiua cā iteȝ lubrici cibi lubrifican
tes efficiūt unde quidē debent lubrici appel
lari qui cibū a stomaco lubricant ⁊ hec sunt
in summa sunt tam intrinsece quā extrinsece
lienterie cause. Signā ab in moderato sex
rerū non naturaliū usus ꝓuenit patientiū re
relatione id tibi notū fiet ⁊ si ad plenū infor
mari cupis scd̄m premissaꝝ causarū ordinē
infirmū tuum examīa cause ē autē intrinsece
que tam aliorū mēbroꝝ ꝙ̄ stomaci uicio fiūt
tibi note fiēt prio si reuantiȝas caput in cā fu
erit post somnū plurimuȝ accidit signa catar
ri defluentis aderunt ac ut supra in dyaria di
ctum est spumose erunt egōes ⁊ poxismus ꝗ
dem si a splene in ore stomaci mordicatō que
dā sentitur acetositas in ore sȝ ea hora come
stionis sedatur ⁊ potissimuȝ ubi cibus fuerit
unctuosus ⁊ in hoc casu appetit⁹ augeri solet
Si uero ab oppilatione mesaraicaruȝ siue
epatis ea fuerit aliqualꝫr chilose erūt egestio
nes matricis aut cū uitio ꝓuenit q2 in īfirmo
erit cognosces aut si stomaci cā id quādoqȝ
ex uiscoso flegmate fit cibū assumptuȝ lubri
cāte cū in egōnibus discernes in stomaco do
lorē ac acetosam eructuationē sentiet ⁊ ab as
sumptis friis ledetur mordicantes humores
stomacū mordicabūt arsuram puncturaȝ ac
calorē ī eo efficient oris amaritudo adderit
sitis quoqȝ ⁊ si colera in causa fuerit ea ī egō
nibus appebit his calꝫa nocent ⁊. Si ꝑꝑ ul
cus ipsa fit dolor erit ī stomaco ī ore bothor
⁊ si uomitus fiet corticalis sitis uero grandis
aderit ⁊ cum cibuȝ assumit ī stomaco statim
mordicationem sentit quo sanici paululū ⁊
īterdū sanguis gutule ī egōib⁹ cibalib⁹ appe
bunt apā exꝫtactu ex dolore ⁊ ex his que de
apostematibus dicta sunt stomaci facile com
prehendes a uentositate si causetur ea de se
tibi fiet manifesta ⁊ si a lumbricis propria si
gna ipsorum inuestiga paralesis se ex frigidi
tate ⁊ in sensibilitate manifestat ⁊ illa que ex
uirtutis cōtentiue debilitate causatur ex pre
sceiptis signis cognoscitur. Et quia stomaci
uirtus defecta ē siue croīce siue acute egritu

dinis successione sine quauis alia causa id fi at cum quo tales sine dolore ꝛ preter uolun tatem egerunt ac insensibiliter quidem sepe ꝛc. Confirmate lienterie cura est difficilis que uero ex contentiue debilitate puenit si pseue rat ad ydropē siccam perducit ad mortem tā dem ut serapio ꝛ auicē. dicunt lienteria que disinterie propter uillorum stomaci abrasio nem succedit curam aut recipit que generat i cicatricibus uilli quasi lenes fiunt ꝛ retiner non possunt que successiue cronicarum egri tudinum seu acutarum uirtutem extreminā tinꝫ prouenit mortalis erit nanqꝫ omnimodā uirtutis defectionē arguitat ea que ab acui tate humorū fit si perseuerat abrasionem in testinorum efficiet ꝛ disinteriaꝫ tandem oxire ma que est eructuatio acetosa in diutna lien teria ñ ab humore frigido cā ta superueniens bonum ut in compoito affoꝛismi in diuturis lienterys ꝛc. cibi enim morā aliquantulum i stō arguit ac naturam ad suam cōsuetam ac tionē reuerti ꝙ signum bonuꝫ existit hoc idē in ōsolutione uentris omnū modorū asserit auice. ¶ Ex quibꝰ omnibus cuiusqꝫ lienterie tā pronostica ꝙ̄ demonstratiua signa manife sta sunt ꝛ p hoc totū capl'm pñs fineꝫ recipit

¶ Capl'm secūdū cuius libꝫ lienterie curā ponit

Si huius curā recte facere cupis om omni cū diligentia causas inuestiga si extrinsecce fuerint eas ad contrariū uerte ꝛ ubi aliqua mala qualitas in stomaco uel intestinis uillos relaxans ōrelicta fuerit prout te infra docebo fac causas autem itrin secas p propria signa cognosces quod si reu matizans caput si splen si epar si matrix in causa fuerit i pro prys capitulis curaꝫ requi re illa enim curando lienteriā quoqꝫ curabis in uirtute uero defecta amplius elaborandū non est ut tamen nichil faciendo aliquid face re uidearis ex inscriptis secundum intentio nem quam pro tunc habueris aliquid facito sed si uiscosum flegma existens in stomaco ꝙ ut plurimum acciderit fuerit in causa alia rum rerum sex non naturalium omissa ordi natione cibi ꝛ potus regimen tam quam in hoc loco magis necesse est inscribam ꝛ si ali qua tam huius quam in medicinarum regie iam superius dicta cōperies da ueniam que so id enim fit ut facilius ad actum practicuꝫ te ducam sunt igitur uiscosa ꝛ humida uitā da omnino parum quoque ꝛ sepe dandum ꝛ infirmus sit uno semper cōtentus cibo nihil preterea nisi per prius materia euacuata plu rime stipticitatis exhibeas materiam enim illam condensaret ꝛ digestioni rebellem ma teriam efficeret gradatim itaqꝫ ad illam trā sire. ¶ Carnes ergo lactātis uitulli dato mu tonis duorum dentium capriolorum cunicu lorum gallinarum iuuenum caponum perdi cum fasianorum ac auium in rubis degentiuꝫ ꝛ he carnes assentur potius quam elixent. ꝛ ubi maiorem stipticitatem quereres cum mirti uel mastice addendo parum macis ciā momi ac cardamōi carnes istas facias ꝛ si eas elixaueris in pluuiali aqua cisterē uel deco ctionis calibis decuoquantur ꝛ si opus fue rit ex his contusū fac. ꝛ si feceris distillatū ō bent prescripta in pecia rara ligari ꝛ simul cū carnibus in uase reponi que bono uino stip tico per prius spergantur. ¶ Quātum ad ciꝰ potum uinum bibat nigrum stipticum cum aqua ferrata limphatum in quasilibet mi stil los cum ꝛ modico macis per prius bulirē fa cias ꝛ si in illo uino candens aurum extigue retur preualeret. Ad medicinalia autem cuꝫ perueneris stā illud uiscosum cibum lubri cans omni cum studio euacuandum erit. qō si nauseare infirmum tuum cernes eum ad uo mendum iuua aquam tepidam cum modico aceto mixtam in potu dando uel aceti loco si rupum acetosum simplicem pone si fortiꝰ uis oximel squiliticum ꝛ quouis istorum sum pto uomitus si tardauerit cum cum penna oleo intincta ꝛ gutturi immissa prouocet q̄ feō cuꝫ calido uino dētes abluantur. Et si stā id per hanc uiam rebelle fuerit eductioni. ℞. oximellis squilitici. ℥. i. ß. aque feniculi. ℥. iij. pro una uice misce ꝛ in aurora calidum in po tu tribue quo sumpto aliquot uicibus si pa ciens tuus iterum nausearet sic ut conicetu ratiue materiam illam per uomitum faciliꝰ educi posse pensares quam per secessum cuꝫ cum cibis incisiuis prandio sumpto ut est ca ro salita pisces saliti pori sinapis ꝛ huiusmo di cum suprascriptorum aliquo uomitum p uoca ubi per inferius naturam id facere pos se comprehenderes. ℞. turbit. ʒ. ij. ß. zenꝫi. ℈. ij. salis gemme. ℈. ß. infundatur in aqua lac tis cum. ℥. i. oximellis squillitici cum horis xij. in infuxione permanserit fiat expressio quam potui dato. ¶ Uel facias sic. ℞. turbit abrasii. ℈. iiij. ꝛ zinziber. ʒ. ß. zuibari ad pondꝰ omnium ꝛ fiat puluis quē cum uino calido bibat sequenti uero mane tyriace fine. ʒ. ij.

assumat sic. ul' aliter euacuata materia que
modis pluribus euacuari potest ut in pleris
q3 locis supra te docui retentiua fortifican
da erit que ut supra tractatu primo capitulo
.xi. dictum est multipliciter fieri potest dan
do dyacitoniten cum speciebus ad quantita
tem castanee in principio pastus uel tantum
dem electuarii de granis mirte mesue seu
confectionibus de seminibus eiusdē uel da
.ʒ.ʒ. conditum uel dyantos cum zucharo ro.
antiquo mixtum uel per duas horas ante pa
stum miue nicolai. ʒ.i.ß. uel cum uino nigro
stiptico calido. ʒ.ii. athanasie ī aurora tribus
¶ Ab extra uero sic facias. ℞. olei masticis
olei de spica. an̄. ʒ.i. pulueris masticis. ʒ.i. ga
rioffilorū. mente sicce galiemuscate nucis ci
pressi a cacie an̄. ʒ.ß. cere parum ⁊ fiat unguē
tum quo ante cibum stomacus infirmi est ī
ungendus. ¶ Uel aliter masticis. ʒ.ß. laudani
.ʒ.ii. mente garioffilorum nucis cipressi an̄. ʒ.
.ß. acatie galliemuscate. an̄. ʒ.i.ß. calami arō
tici corallorū rubeorum an̄. ℈.ii. fiat cerotū
quod supra corium ad scuti formam extensū
stomaco super pone/ uiscoso itaque flegmate
in causa existēte hec sit tibi cura que ci quo
q3 conueniens erit que propter musculorum
paralesim prouenit. in cura tamen huius pa
lisis unum quidem singl'issimum existit iam
expertus sum puta pillulas ex assa fetida cū
melle cōfectas p duas horas ante ante pastū
tres semper. Mordicantes humores si in cā
fuerint regimen totum ad frigidum ⁊ siccū
declinet facito nec stipticis nisi prius euacua
ta materia uti presumas ꝙ ⁊ si modum mul
tiplicē materiā talē euacuādi supra tractatu
primo capitulo .v. descripserim ut minori cū
labore ad actum practicum deuenias ponere
hic quoq3 modum aliquem libet. ¶ Facias
ergo sic. ℞. reubarbari electi. ʒ.i.ß. mirabola
norum indorum. ʒ.i. parū torefiant ⁊ puluis
fiat quem cum aqua pluuiali seu ferrata mi
ue citoniorum. ʒ.i. addita commisce ⁊ in au
rora in potu dato/ plurimi hunc puluerem in
pillularum formam libentius accipiunt eas
igitur cum miua citoniorum confice ⁊ oēs ī
aurora infirmus suscipiat euacuatione facta
.ʒ.i. trociscorum de spodio cum semine aceto
se cum uacino lacte cum lapidibus seu cādē
ti auro decocto. dissoluatur/ uel. ʒ.i.ß. pulue
ris coriandrorum perpatorum uel dycodion
ex pillulis stipticis nicolai sumat ex eis. ʒ.ß.
que sine opio confecte sunt ꝙ si opium in eis
fuerit ⁊ infirmus tuus dormire nequeat. in
media nocte qnq̄ uel vii. ex his tribus malā
complexionem alterant retentiuam confor
tant ⁊ sonnum prouocant quo in casu nichil
prestantius sed illa que in tractatu preceden
ti capitulo vii° describuntur si quouis mo
do opiatis usus fueris tua nunquam a men
te discedant ab extra. ℞. olei masticis olei ci
toniorum an̄. ʒ.i. pulueris masticis galliemu
scate ypoquistidos acatie terre sigillate pul
ueris panis assi in aceto remolliti an̄. ʒ.i. cere
parum ⁊ fiat unguentum pro stomaco. ¶ Ul'
facias sic. ℞. masticis. ʒ.ß. acacie ypoquisti
dos galliemuscate terre sigillate. boliar. cha
rabe an̄. ʒ.i.ß. fiat cerotum addendo de oleo
mirtillo si opus fuerit ut tenax fiat ⁊ pro sto
maco super corio ad modum scuti extendat
¶ Quantum ad cibi ⁊ potus regimē euacua
ta materia uino utatur nigro stiptico cū plu
uiali aqua ferrata seu cisterne limphato bene
ꝙ si in ea cadens aurum extingueretur. pre
ualeret. ¶ Elixa cibaria in ferrata aqua deco
quatur ⁊ berberis mirtilis coriandro prepa
rato sumach anthera ⁊ cum similibus carnes
faciende sunt coctana uero seu pontica pira
p frustra incisa ī hoc casu sunt conuenientissi
ma que suis ī brodiis quoq3 poni possunt ⁊
grossi rustici qui stomacos habent strucioꝝ
nespila corna uel prunelia īmatura ponunt ul'
ex prescriptis speciebus alique cōtuse in pe
cia rara ligentur que simul suis cum carnibus
ac in ferculis buliant ⁊ si distiliato propter
uirtutis debilitatem uti necesse est fac prout
in tractatu primo capitulo .xi. scriptū repe
ries ibi enim modus qualiter fiendum sit in
scribitur ac ibidem consequenter carnes in
uenies fercula quoq3 ac ministrationis mōm
⁊ aliarum omnium sex rerum non naturaliū
ideo illa que ad hoc regimen ptinent illic que
re ⁊ copiam inuenies. In principio tamen pa
stus infirmo tuo ad quantitatem castanee de
infrascrita mixtura prebebis que. ℞. conser
ue ros. antique. ʒ.i. diacitonitem de zucharo
sine speciebus. ʒ.iii. corallorum ru. boliarme
ni psilii combusti an̄. ʒ.i. pulueris coriādroꝝ
preparatorum. ʒ.i.ß. miue. ʒ.ß. fiat mixtura.
¶ Uel da dyacitonitem de zucharo sine spe
ciebus uel quere supra precedenti tractatu
capitulo .vi. quia quo ad hoc propositū faci
unt plurima ibidē inuenies ac diuersa. ¶ Et
si narcoticis gr̄a accidentiū sedandorū uel si
stendi fluxum uti necesse sit si enchatismati

bus stuphis balneis unctionib⁹.s. diversio nibus ligaturis uentosis precedentibus i ca pitulis quere In nullo enim ad hoc proposi tum faiente tibi deficient. et hoc est a mor dicantibus humoribus lienteric prouenienti bus cura etiam ei que a a colera prouenit sa tisfacit. ¶ Et quia ad completam harum cu ram in precedentibus capitulis necessaria d scripta sunt de his sic breuiter pertrāsiui/ac illi que causa ulceris fit cum pauca ꝛ crebra cibatione succurre ꝛ maxime in isto elaborā dū est ut exibita paucarum sint superfluitatū maxi nutrimēti. Et licet cura hec i cura egri tudinum stomaci posita sit in hac paucula pa ce legentium annotabo ꝑ quo humores an notandi sunt equandi sunt euacuandi quoqꝫ dūmodo necessitas exigat ꝙ cū stomia ac far macis suprascriptis ac cōiter nōtis secundūꝫ exigentiā fiat. Et ad localia ueniendo ad ulce ris mondificationem primo attendendum ē ꝙ cum decoctione passularum aque mellis uel oximellis simplicis ꝯueniēter fiat. Possꝫ ꝛ īterdū cū his cassie.ʒ.i. imisceri qꝛ stomacū mōdificat ꝛ mordicātē saniē leiter educit cū quo ad stomacū ipsum materiaꝫ attrabit nul lam. Sed ubi materiam uidebis uiscosam fo re ratione cuius cibus lubricaret aqua leuis decoctionis caulium conueniret. Et si fortius olinarū aqua nisi ulcus per prius mūdificatū fuerit sanabitur nunqꝫ mūdificato ulcere ut ꝯsolidetur da trocisum unum de terra sigi lata cum lacte uacino acetoso distemperatuꝫ uel da pulueris caude equine.ʒ.i. et mirabili ter ualet in hoc casu. ¶ Uel da tantumdem pulueris plantaginis luti sigilati uel boli ar meni.ʒ.ii radicis yreos corticis thuris masti cis gūmi ara. dragagāti añ.ʒ.ii. fiat pulnis que utere. Ab extra unguenta prescripta cō ueniunt ꝛ ꝙ singularissimum adiuuā est cero tum ꝑ crepatis descriptiōe magrali ꝙ expel le arietina ꝛ hūano sanguīe conficitur. ¶ Hec paucula de cura ulceris stomaci scribere ꝯi buit etiam si proprio capitulo iniuriam fece rim nam pauculi sunt dies ꝙ mea i cura quā dam habui lienteriam causa ulceris factam qui prescripta cura dei dono restitutus est. ¶ Sed de lienteria causa apāstū. stomaci fac ta ne caᵐ in capitulo ponam hic nihil dictur⁹ sum. sed in capitulo proprio tu curam apātis. quare. Et ex his que in precedentibus capi tulis ac in presenti descripta sunt lienterie cu ra pꝫ capitulū hoc finem recipiat ad honoreꝫ omnipotentis dei uiui ꝛ ei⁹ matris marie sem per uirginis ex totius curie celestis. Amen.

¶ Tertius tractatus duo continet capl'a xᵐ. primum colerice passionis causas ac signa tā ꝑnostica quam demōstratiua ponit.

Ut ordine quodam fluxuum species omnes attingam colerice passionis cura nunc digne subsequitur cuꝫ sto macus non minus ab ea quam a lienteria pa tiatur. ¶ Est ergo colerica passio tam sursum quam deorsum materierum corruptarum in mitti quedam ac furiosa sua acuitate expulsi uam irritantiuꝫ frequens eductio. ¶ Hec pas sionem hanc colericaꝫ a corrupta colera ut plu rimum fit ut non nulli asserunt denominari putes sed a calido potius. qō antiqui intesti na uocant corom que omnia intrinseca per in testina conprehendentes. Unde in casu isto sub hoc uocabulo calidos tam stomacū quā intestina proprie dicta comprehendunt cum hoc pꝫ hac in passione quare membra cetera patiantur. ¶ Hanc ergo ob causam colericam illam passionem uocant que a corrupta mate ria semper prouenit. ¶ Et huius corruptio nis causa esset posset aeris uenenositas ac ip sius corruptio cibi quoqꝫ ac potius ꝛ humo res potissimum qui facile corrumpuntur ut melōes mora matura ꝛ similia. ¶ Et pariter d rē qualibet alia non naturali que corruptio nem ac uenenositatem in humoribus ponere possit dicendum. Et hanc efficiens passionem materia tam calida quam frigida esse potest multipliciter. n. humores taꝫ i intestinis quā in stomaco quam in alijs membris quam etiā in uenis corrumpi possunt qui postea ui natu re seu sinthomatice ad stomacum pro pulsi sua acuitate uenenosam tam os quam eius fū dum mordicat quo fit ut expulsiua irritata materia illa corrupta tam per secessum quaꝫ per superius simul emittitur ꝛ seuis quidem cum accidentibus intantum ut persepe infir mus cadat in sincopim ueruꝫ materia illa exi stente calida ceteris paribus accidentia indu cit seniora. Tua igitur ē ꝑ signa propria mate riam talem discernēte que si frigida fuerit ex hitudine tempore. anni regione etate. regimi ne precedēte ꝛ similibus ꝯprehēdatur. ¶ Et ꝫ materia uomitus ac eius que per secessuꝫ adu citur inspectiōe multo fies certior uisu an ma teria flegmatica an melancolica facile discer

nes. ¶Et tu similiter materiam calidam inue
stigare debes quia tempus anni compl'o etas
precedens regimen ꝛ talia eam tibi demõstra
bunt. Sed ira furror inquietudo instantia ui
gilarum sitis ualida oris amaritudo dolores
pungitiui quam in precedenti omnia erũt for
tiora. ¶Urina si qua haberi potest in indicã
do tibi multum proderit quia humor ille in
causa est quem tibi peccare demonstrabit. Si
igitur in huiusmodi egritudinis cognitionem
uenire libet que dicta sunt diligenter perscru
tare. Quantum uero ad pronostica hec pa° i
ter egritudines ponitur per acutas raro enĩ
diem quartam pertransit nam tam seua sunt
accidentia infra tempus illud ad ꝙ salutẽ uł
mortem ut plurimum infirmum deducit ad
septimum usqꝫ quãdoqꝫ peruenit. ¶Et ideo
si in eo colera primo demonstraretur successi
ue materia fecis aquosa deinceps ueluti recẽ
tis carnis lotura. talis raro quartam pertran
sit ꝙ si spasmus si pulsus casus aut sudor fri
gidus apparuerit cum sua extrema unctione
cum presbitero recõmitte. ¶Materia enim
nigra seu eruginosa. i. erugini similis appens ĩ
principio mortalis ut in pronosticis generali
bus dictum est. ¶Et si materia talis in prin
principio non appeat si tamen infirmus mori
tur in fine ut apparebit hanclitus ueluti cor
rupta stercora fecis mortalis in passione hac
si primo uentris lenitio fiat successiue in intẽ
stina dolor ac punctura deinde ad stomacum
ascendit uomitum ꝛ fluxum uentris simul ef
ficiens dũmodo uirtus constet paucos infra
dies patiens liberabitur qꝛ materia hanc cau
sans passionem per modum hunc conuenientẽ
educitur. ¶Et passio hec quibusdam familia
ris existit ut crapulosis ꝛ his qui super assũ
ptum cibum laborioso coitu uel immodera
to exercitio utuntur. ¶His est ꝙ insuetis pi
culosa minus testante Auicẽ autẽ si hec pa°
materia derelicta subito restringitur ꝛ ĩfir
mus euaserit urine ardorem incurret. ¶Ha
bes igitur signa tam demõstratiua quã pro
nostica ꝛ causas colerice passionis.

¶Capitulum secundum tractatus tertij cole
rice passionis curam ponit.

Quia passio hec a materia corrupta pro
uenit per artem aut nature uim euacu
are necesse est. ¶Si igitur iudicaue
ris bonum fore naturam ad uomendum iuua
re caue ne forte uomitiuum exhibeas ꝛ potissi
mum materia colerica existẽte. ¶In casu illo
aquam tepidam potui sepe dato ꝙ si secessuz
eum melius posse euacuare comprehenderes
reubarbarum ac mirabolanos citrinos pau
lulum torrefactos secũdũ modum superius
plr'es enarratum exhibe. Et quia materia illa
acuitate ac uenenositate participat donec su
perius eius pars maior fuerit euacuata nihil
ꝙ magne stipticitatis sit exhibeas ꝛ tam in ci
bo quã in potu quãz ceteris medicinis aliqd
habens contra uenenum uirtutem fac semper
imponas. ¶Si ergo rosaceum sirupũ de mir
tis siue citoniorum de miuam cũ aquaplouia
li siue ferrata ut est fiendum dederis sirupuz
de ribes uel de acetositate citri uel de succo
acetose cum illis aliquid misce. Et ipsa citri
acetositas multum in suis ferculis cõuenit ãt
acetositas ribes seu panis cuculi succ° ¶Et
quia materia illa furiositate sua tibi nullas in
ducias acomodat. ¶Si fortius stipticare uo
lueris utere boloarmeno terra sigillata ł cornu
cerui adusti. Jtẽ non solũ retentiuã ɔfortant
uerũ materie uenenositati plurimũ resistunt ꝛ
huiusmodi bezaar ꝓpriũ ẽ puluis cristali q°
quõ datus ĩtã ferculis quã ĩ alijs mõis. ¶Et
poteris sic facere. ℞. conserue ros. antique. ℥. ij.
diacitonitem sine speciebꝰ. ℥. iij. boliarmeni.
terre sigillate cornu cerui usti añ. ʒ. i. puluis
cristali. ʒ. ii. fiat mixtura addẽdo parũ syrupi
de acetositate citri uł miuc citoniorũ si magis
restringere cupis ꝛ õ hac ubi fluxꝰ ꝛ uomitꝰ
molestior fuerit in pricipio pastꝰ semp dato
egetea. uõ ĩ fine attamen si ante ꝛ post dederis
peccatũ mortale nõ cõmites. ¶Si tamen con
silij copiã habere libet ĩ tractatu primo capi
tulo vi° supra require. ¶Sed de puluere cri
stali aliquid sp adde tã cũ sirupis quã cũ ali
is illic descriptis ab extra ex oleo de citonijs
ꝛ mastice stomacũ inũge. Et aliqui ante unctõ
nem sic faciunt quoniam mentã cũ balaustijs
in aceto forti buliũt ꝛ spongiam in tali aceto
missam uicibus aliquot stõ applicãt ꝛ succes
siue faciunt unctionez. Alij ex emplastro ĩfra
scripto totum uẽtrẽ emplastrãt nt. ℞. farine
ordei libr. i. spodij. ℥. iij. distẽperet cum succo
plãtagis ꝛ albumie oui. ꝛ ex tali uẽter totus
emplẽt. ¶Huic ꝓposito pertinẽtia primi tra
ctatꝰ caplm plura concedet ꝛ ergo ap ꝓximã
di modũ ꝛ ordinẽ dabit ꝛ talia sunt unctiões
epithimata emplastrationes enchatisanta stu
phe sufumigia ac suppositoria cũ clisteribus.

Itē; in caſu iſto quā maxime diuerſiones ua
lent que cuꝫ fricatiōibus ac doloroſ ligatu
ris ad ad iutoria ⁊ coxas comode fiunt ea q̄
maxime in iſto caſu cōueniūt ſunt ſuper ſtōa
cum ⁊ ſuper uentrē ſine ſcarificatiōe uentoſe
laudat iterū ſuper crura ⁊ pedes. Raſ. aque
frigide effuſſionē q꞉ ingroſſando materiā flu
xam ſiſtit ſeu retrahendo hūoreꝫ calidū ad ī
tra materiā melius digerit ⁊ benignū magis
efficit ⁊ in robuſto corꝑe facias ſi libet. ¶ At
ubi accidentiū īfeſtatione narcoticis uti neceſ
ſe ſit ad capl'm ſcḋm ⁊ decimū tractat⁹ primi re
curſuꝫ. habe ne ī errorē cadas illic deſcriptā
doctriuam nullo modo preterias. ¶ De regi
mine ſex rerū ñ naturaliū huic ꝓpoſito per
tinenti te capl'm. xi. tractat⁹ eiuſdeꝫ te ad ple
nuꝫ informabit ⁊ te uirtutis ſḃa modū dabit
multiplicē. ¶ Sed de puluere criſtali ſucco
acetoſe ribes panis cuculi ac acetoſitati citri
poteris cū quibus lꝫ cōmiſcere ⁊ ſic colirice
paſſiōis corrupta illa maťia exiſtente calida
habes curā. ¶ Sed ubi frigida cā fuerit. ad
iuuare ad uomendū naturaꝫ lꝫ poteris cum
aqua cal'a ſirupū acetoſ. ſiplicē. l' oximel ſim
plex cōmiſcere. ¶ Et ſi per ſeceſſū ubi mate
ria nigredini appareat cū reubarba. miroba.
indis miſce ⁊ ſi flegma chebulos. ¶ Sed taꝫ
in ſolutiuis quā in uomitiuis caut⁹ ſemper
eſto ſolēt eniꝫ materie hui⁹ furioſitate ī paſ
ſione ac accidētia adeo terribilia ſequi ꝙ ex
minimo errore patiens ad requiē eternā facile
tranſit. ¶ Euacuata vi nature ſeu per artem
materia ſi retentiuā cōfortare mēs ē laudat
Raſ. trociſcos de olibano cum miuā ⁊ aqua
ferrata datos. ¶ Et q꞉ ad hunc locū pertinē
tia ī cura lienterie pl'ima īuenies ac ſex rerū
non naturaliū regimen illic recurſum habe ⁊
accidentibus ꝓut ſupra dictum eſt pluries
ſuccurre. ¶ In quibuſdā etiaꝫ medicinis ad
hūc locuꝫ partinentibus memor eſto aliquid
cōmiſcere ꝙ cōtra uenenū uirtutē habeat ut
eſt ſirupus de cortice citri ſolus ⁊ cortex ac
eius ſememē tormentile radis origanū ſilue
ſtre ypericon enula cāpana ⁊ ſimilia. ¶ Cor
nu uero cerui ī quacūqꝫ enī materia ualꝫ ml'
tū. ¶ Et ī iſto caſu tyriaca magna ꝓdeſt ſum
me. Et ſic colirice paſſionis tā a materia cali
da quā frigida ꝓuenientis curaꝫ habes qua
ꝑꝑ ꝑ uiā epilogi te reducere ad actū practicū
uolo. ¶ Cū ergo ad patienteꝫ ueneris de eua
cuāda materia ſecūdū exigentiā ſit tibi cura
⁊ ſiue hoc ꝑ ſeceſſuꝫ ſiue per uomitū fiat ob

periculuꝫ ꝙ imminet caute facito. ¶ Et ī pri
cipio tam quo ad reꝝ ſex ñ naturaliū regimē
ſtiptica fortia nūquā approxīes. Nā materia
illa corrupta ſi reteta fuerit ſua malignitate
infirmū interficiet. ¶ Ordinato ergo ſex re
rū nō naturaliu regīe cōfectiones puluere
aquas ſirupos ab intra dabis. ¶ Ab extra
uero fac fomentationes unctiōes ſucceſſiue
epl'a ⁊ ſi libuerit frigidā aquā ſuper pedes
ac cura ꝓhicias. ¶ Diuerſiōes vō cum ligatu
ris fricationib⁹ ł aliter ꝓut libuerit ī oī mō
bi tp̄e facere poteris uētoſas enī nō niſi ma
iori parte euacuata. ⁊ ideꝫ pariter ō ſtuphis
ac balneis eſt fiendū. ꝙ ſi accidentiuꝫ ſeuitas
ad curā te uocet diuerſiuis ligaturis fricatō
nibus ⁊ cū uentoſis utere ſucceſſiue fomēta
tionib⁹ ſacellatiōib⁹ unctionib⁹ ⁊ emplaſtra
tionib⁹. ⁊ ubi iſta nō ſufficiant ad narcotica
trāſire ſeptimi capl'i ſepe all'ati mādata non
preterea. Cū quib⁹ ergo ⁊ qūo hec oīa fieri
poſſunt preſcripta capl'a te ad plenū informa
bunt ad q̄ ſecūdū exigentiā recurſum hē. ⁊ ī
tantū de cauſis ac ſignis tā pronoſticis q̄ꝫ de
mōſtratis col'ice paſſiōis ac ei⁹ cura dictū ſit

¶ Quart⁹ tractat⁹ q̄tuor ꝯtinꝫ capl'a. ¶ Pᵐ. ꝑᵐ
cās ac ſigna tā pnoᵃ. q̄ꝫ demōᵃ diſintie narrat

Diſinteria eſt fluxus uentris ab epa
tis uenarū diſruptiōe aut ab inteſti
norum ſ'bē raſura. ſeu utriuſqꝫ ꝓue
niens. Et hoc ē ꝙ hoc uocabulū diſinteria ſo
nat grecū enim eſt dicitur a dis ꝙ ē diuiſio
⁊ terō inteſtinū quaſi inteſtinoꝝ diuiſio.
¶ Et iſtud nomē inteſtinū non ſolum ad inte
ſtinum proprie dictum ſed ad membra que
intus ſtant ſe extendit īdifferenter ueluti eſt
epar ⁊ alia ut in capitulo colerice paſſiōis di
ctum fuit. ¶ Ex hac deſcriptiōe tres eſſe ſpe
cies diſinterie intelligi uolo. ¶ Prima ī qua
ſolum uenarū epatis fit diſruptio ⁊ in hac ſi
ne inteſtinorū raſuris ſanguinolenta exit ege
ſtio quā fluxū epaticum uocant. ¶ Secunda
cum abſqꝫ ſanguine in egeſtionibus abraſio
nes inteſtinoꝝ ſolū apparent que īteſtinalis
dicitur ⁊ tertia ī qua tā ſanguis ꝓueniēs ab
epate quā īteſtinoꝝ abraſſiones tranſeunt ⁊ tal'
tā īteſtinorū q̄ꝫ epatis uitio ꝓuenit. Sepe tñ
cuꝫ egeſtionibus ſanguinolētis fit īteſtinal'
diſinteria cū. ſ. īteſtinoꝝ fit excoriatio tā pro
funda ꝙ abinde ſanguis egrediať. ⁊ hanc ꝑ
ſigᵃ ꝓpa ab epatica cognoſcē te īfra docebo.
Diſinteria ep̄ica rōe excūtiū triplicē diſtinc
tionē recipere ſolet. pria cū ſāguis abundās

quasi natu ralis egreditur. ¶ Secūda qn̄ado aqueus ⁊ subtilis ul' paululum grossior ⁊ niger seu uini similis feci. ¶ Tertia speties cum sanguis niger exit gross⁹ ac coagulat⁹. ¶ Prima speties fit in mutillatis solitū relinquentibus exercitium in his qui in ocio opulētā uitam degunt. In crapulosis et in quibus solite euacuationes restant ut in testinorꝫ emoroidarꝫ sanguinis fluxus narium et talium fit item quarūdam febriū crisis sanguinearꝫ maxime. ¶ Secūda speties fit in dyaria epatica ut supra dictum. et ea a debilitate cōtentiue epatis prouenit que sanguinem retinere nō ualēs eum per misaicas ad intestina demandat qui per secessum tandem egreditur ⁊ primo ueluti carnis loture similis cunque retentiua fortificatur fit niger et grossus magis et pl⁹ iterꝫ fortificata uini feci fit similis. ¶ Tercia speties prouenit cum habūdans in quantitate sanguis ut in mutilatis fit ac in dictis retentionib⁹ ab epate ad intestina profluit. q cum morulā aliquātulū magnā fecerit nigrescit. ⁊ igrossatur. ⁊ interdū taliter coagulat͂ ut ad formam frustuli carnis q̄ epati assimilatur egreditur. pp qd̄ quidam imperiti medici ut. vi. de accidēti capt̄o penultimo Gal'. inquit ipsius epatis substantiam credūt. Intestinalis quoqꝫ rōne situs triplicē distinctionē recipit. q2 aut lesio ē in supiorib⁹ aut ī iferiorib⁹ aut ī medijs. Nūc disinterie cās q̄ extrinsece ⁊ q̄ itrīsece cē pn̄t dicēdū ē. Extrinsece qdem sunt casus. pcussio. ⁊ potissimū supra renes ⁊ dorsū. ¶ Excessiua aeris frigiditas ac eius corruptio siue uenenosus siue acutus iterꝫ cibus. ut alleum. cepe. sinapis. acetū et talia. ¶ Solutiue medicine debito mō nō correcte sunt ut aloes. collogntida. scamōnea. cucumer asininus ⁊ sil'es. ¶ Et illa itē q̄ ex propria natura corrodēdi uirtutē hn̄t. ut arsenicū. calx uiua. argētum sublimatū. scoria eris uitriolū. ⁊ ōes attramenti spēs realgar. castoreū et sil'ia. ¶ Intrinsece uero cāe sunt uelu ti acuta colera pūgēs mordicans ⁊ exuberās flegma item salsum seu alius adustus humor apostematis apertio ab ulcere uirulētie emanatio aut quouismō uenarꝫ diruptio. Et hec in summa sunt tā intrīsece q̄ extrinsece cāe. ¶ Signa extrinsecarꝫ cognitio tibi patientis relatione patefit. ¶ Quātum ad intrinsecas disinteria ab epate si prouenerit sub dextro hipocūdrio dolor aderit. iterpollatus tn̄. et nulla apparebit intestinorꝫ rasura ⁊ aliorum respectu sanguis erit mult⁹ intestina dolore ac torsione carebūt de nocte q̄ de die accidit plus nec ifirmus uel' ti in alijs totiens ad sellam puocatur ⁊ egestio ut plurimū emissam sanguinem antecedit. his. n. raro cū egestionibus cōmiscetur. in itestinali uo disinterie locus discernēdus est. Et iō si in superioribus ei fuerit dolor. punctura. ac grauitas ab umbilico supra sentitur. et itestinalis rasura subtilium corticeū erit. q̄ si profundetur. sic q͛ inde sanguis egrediatur. multū erit cū egestione permixtus cum quo dolor assellationē p multum tēpus antecedit. ⁊ est q̄ in ceteris i tensior et materia fetens magis. ¶ In hac specie rursus nausea singultus ⁊ uomit⁹ ceteris paribus q̄ in alijs magis abūdat propter intestinorū talium ad stomacum propinquitatem. Si uero fuerit ī inferioribus dolor. pūctura ac grauitas ab umbilico infra percipit͂. corticales abrasure grossiores ac spisse magis erunt. Et pp propinquitatem egestiōis ad exitum non multum cū ea rasure. ⁊ sanguis si quis egreditur cōmiscetur cum quo post dolorem ⁊ puncturam nō multum tardat͂ egestio. In medijs uero intestinis dolor ⁊ grauitas ⁊ punctio ⁊ talia circa umbilicum percipiuntur. ¶ Rasure uero merito predictorū medie cū egestiōibus mediocris cōmixtio fiet. Et his itaqꝫ q̄ dcā sunt epaticā ab itestia'i disinteriā discernere scies. ac ēt intestinorꝫ loca. ¶ Nūc āt superest ut ppria signa peccātē hūorē cognoscas. ⁊ talis cognitio maxime p uisū hētur' q si coleric⁹ fuerit dolor. acutus ardor. pūctura ⁊ sitis aderit ualida cū q̄ etas pcedēs regimē ⁊ sil'ia cōplexio ⁊ce. indiciū tibi magnū cōprestabūt adusta ml'ia ac salsū flegma uisu q̄qꝫ cōprehendit͂. ac p etatē. complexionē. pcedens regimē ⁊ sil'ia. ¶ Urina ⁊ sint supra ī signis diarie dictū est ī his passiōib⁹ liuida sp ut plurimū appeat. ī ea tn̄ peccātiū hūorꝫ copia maior inest. Si uo disinteria ab eruptiōe apātis seu ab aliq̄ maligno ulcere fiat p ipius apātis signa seu ulceris ⁊ p loca ubi ea fuerit ī ei⁹ cognitionē facile deuenies Et q2 oīa ista ī egōnū ispectiōe leuit͂ dephendat͂ demr̄atiuis signis hic finē ipono oīo ad pnostica trāsiēs. Et pmo spasm⁹ ī disinteria mortal'. Itē si ī ea singult⁹ siue uomitus cū p mixtiōe rōnis euenerit mortal'. muta⁹ q̄qꝫ color ī disinteria malū significat. n. ulc⁹ magis cōtinue pfūdari. ⁊ sic q͛ egredit sp ī color uariatur. Cōicat͂ itē interdū nocumētū totū pp qd̄

in fluxu tali natura diversas materias expelle re cogitur. Ex quibus patet talez mutationē colorū maluz protendere. Rursus disinteria ydropi superueniēs mortalis. derelicta enim aquositate illud educitur quo corpus nutriri debet. Amplius disinteria epatica que nec cretico nec signis digestionū apparētibus euenit si mala fuerit cū īfirmi tollerātia mortalis. Si tamē propter infirmi ipsius robusticitatē perdurauerit ad ydropem tādem eum deducet. Sed illa que ex abundantia sanguinis ueluti in mutillatis ꝛ similibus paroxismaliter fit ex se salua quelibet talis erit disinteria ī qua defectu cōtentiue epatis egestiones ueluti loture carnis fiunt curatur. de leui enim epatis ꝯtentiua cōfortatur. In estimabili uero disinteria duo cōsiderātur. locus primo existētia. secūdo quātum ad situm disinteria que in superioribus fit intestinis ꝙ ea que in ferioribus. dummodo cetera sint paria periculosior est multū. Primo quia propter subtilitatem maliciam talē substinere deinde nequeūt. ¶ Secundo quia epati membro nobili uicinatur stomaco q̄qꝫ. quare ab ea maxie patiuntur. Tertio quia illi loco male medicamina applicari possunt. Quarto quia intestina illa gracilia exanguia sunt nō carnosa sed neruosa plurimū. quibus ex causis cōsolidationem faciliter nō recipiunt. Primum ex parte intestini. secūdum ex parte ulcerantis materie. ¶ Quātum ad primum disinteria intestinalis triplicem gradum recipit. ut Galienus in primo afforismo. ¶ Si a disinteria habito primo cum aliqualis pinguedo cum egestiōibus emittitur. talis pinguedo īteſtinorū ulcera in principio esse argūit. Secūdus quando ueluti pergameni rasura egreditur. et talis ulceris augmētum denunciat. Terti⁹ quādo pars carnea satis grossa exit ꝛ hoc ultimitatem malicie demōstrat. prima curatur faciliter. secunda difficulter. tertia nunquam. nā cum intestinorum cōsolidatio non fit. possibilis omnino mortem protendit. Ex parte ulcerātis materie disinteria si a fece nigra inchoauerit mortale. ea enim cancrum ad intra eē significat. ut Galien⁹ in cōmento qui si extrisecus curā non recipit. ab intra quomodo. Et si adhuc cācer ad int⁹ non esset. materia tamē nigra futuram mortem denūciat. talis eniꝫ colera seu melācolia erit per adustionē genita. que anteꝙ appareat malignitate sua itestina taliter ulcerat. ut nunquā cōsolidationē recipere queant. nam ulcus a tali materia extrinsecus factū ubi medicamina applicari possūt raro uel nunꝙ sanatur. quomodo ergo ītus ubi medicamina applicari nequeūt. ꝛ si apparuerit propter assellationē freqūcter motam ad curam necessariā facere nō ualēt. Cū ergo materia illa sit corrosiua ualde ī breui taliter intestina ulcerat ut mortē inducat. ¶ Et idem de colera prassina ꝛ erugīosa iudiciū fac. Itē si ī febrib⁹ colericis cum integritate rōnis et sine dolore capitis urina alba fuerit. futuraꝫ disinteriā time. Nam signū ē materiam illam ad īferiora raptum hēre que de facili disinteriam īduceret. Hec ergo epilogādo pronostica disinteria epatica ueniēs sinthomatice paucos infra dies īfirmū ad mortē si durauerit aut ad ydropē deducet. Que uo ꝑoxismal'r ꝛ q̄ ueluti carnis lotura salubris īteſtinalis q̄ īteſtinis supioribus fit periculosior ꝙ q̄ ī iferioribus. ꝛ in q̄ ueluti pgameni rasura ꝙ ea ī qua ꝓfluit pīguedo. Ea uo q̄ frustula carnis emittit. mortalis oīo. ¶ Colera nigra prassina aut eruginosa mortalis. et potissimū si a superiorib⁹ proueniat intestinis. A ceteris uo humoribus facta disinteria saluari pōt. Et hoc de pronosticis disinterie que non mō ad ꝓnosticādum sed ad curā tibi quoqꝫ plurimum sunꝫ utilia. ad quē deinceps transcēdum est. ꝛ per hoc caplo finem impono.

¶ Capl'ꝫ secūdū disinterie epatice curā pōit.

N On ē pꝑ scita q̄ iminent pericula disinterie cura tardāda. Cauēdū q̄qꝫ ne in ea error cōmittatur. Est enim adeo periculosa ut infirm⁹ ex minimo errore cōmisso pereat. Si ergo epatica fuerit proueniens a sanguine in quanto solum peccantem ut in mutilatis aut in his quibus solite sūt euacuationes etcetera dūmō ad eum tolerantia bona sequatur abscindenda non erit sꝫ ubi superflua euacuatio basilicam statim incide. et iuxta tenorem uirtutis sanguinem exire ꝑmittas quod si etas uel aliud flobothomiam fieri prohibet cum scarificatiōe uentosas apponi iube solitas. ¶ Item ubi posse tibi uidetur euacuatiōes facere ut esset mestrualis fluxus emoroidal' uel uariū sanguinis. ¶ Si enī istoꝝ aliquis in cā fuerit hec cura presto ac ꝯuenientissime fiet. Uinū carnes. oua ꝛ talia sanguinē q̄ multiplicāt remoue. ꝛ regimē totū igrossatiuū ordīa. qd̄ facer ex īfrascriptis facile scies. si sāguis q̄litate peccauerit. tanta qnātitas per flobothomiam seu uentosas ex

trahenda erit. sed ē peccatū illud corrigēdū. nam si subtilior sāguis debita īgrossatione indiget accuitas uero repressione. ¶ Sʒ ut te ad actum praticū reducā. ℞. oxizacare simplicis. ℥. i. ß. aque ro. aque endiuie aque plātaginis añ. ℥. i. pro una uice sufficit. ul' loco oxizacare sirupum rob. uel de ribes de suco acetose de acetositate citri ul' miuā pone et sirupo aliquotiēs sumpto. Si coleram aliquam sanguini ꝯmixtam iudicares que euacuatione indigerit. ℞. rubar. el'cti. ʒ. i. ß. corticū mirabo. citrinoꝝ. ʒ. ij. torrefiāt ꝛ fiat puluis qui cū aq̄ plantaginis. ℥. i. miua addita potui tribuē. ꝙ si adustionem i sanguine sciueris miroba. citrinis missis idos ꝗppōe. ꝛ si flegmatis ꝯmixtio esset kebulos. ¶ Euacuata materia ingrossatiua et sāguinis acuitatem reprimētia prebe quo i casu facias. ℞. cōsue ro. antiqʒ. ℥. i. tria sandaloꝝ. ʒ. iij. fiat mixtura de qua in itroitu mēse patiens super accipiet. Uel adde i mixtura tali coral. ru. subtilissime tri. ʒ. i. ß. margaritaꝝ. ʒ. i. lapidis emathitis. ℈. iiij. Et de hac paticēs assumat. ¶ Et si acuitas itensa in sāguine fuerit. ℞. lapidis emathitisʒ. i. coral. ru. ʒ. ß. fiat puluis subtilissimus quem in modico succi plantaginis mixti cū uino nigro uacuo stomaco in una uice tribue Et idem in omni mane fac. ¶ Uel loco ꝓscripti pnlueris hunc dabis. ℞. cineris ossis cruris bouis. ʒ. i. lapidis emathitis spodij. añ. ℈. i. fiat puluis. Uel facias sic. ℞ lapidis emathitis cineris ossis cruris bouis. añ. ʒ. ij. coral'. rub. ʒ. i. ß. margaritaꝝ. ʒ. i. terre sigilate coriādroꝝ ꝓparatouʒ seminis plantaginis añ. ℈. ij. fiat puluis quo si ꝯfectionis modum uti libet. ℞. aque pluuialis uel aque plantaginis quātum ad dissolutionem. ℥. vii. zuchari quantum sufficit et tandiu duo lapides emathitis in ea ꝯfricētur in aqua dūmō ueluti sanguinis fiat. ¶ Cum autem zucharū coctum fuerit pulueres supra sepissime scriptos adde et sandal. subtilissie tritoꝝ. ʒ. ij et fiat ꝯfectio in morsellis de qua. ℥. i. ß. in principio pastus ul' ante pastū sumpta fluxum sanguinis omnē sistit undecūque manat si ab itra sed ab extra ex ceroto sandalino epar inūge. ¶ Uel aliter epithimet. ℞. aque rosate aqʒ endiuie aque plantaginis añ. ℥. iiij. aceti añ. ℥. i. ß. sando. ru. ℥. ij. ro. ru. ʒ. i. spodij. ℈. ii. ꝛ unctionis loco semper ante pastuʒ hoc epithima fiat. ¶ Uentosa item fluxu sanguinis nō cessante super epar quatuor horis aut quāto plus poterit retēta fluxum talē sistit adiutoria brachiorum ligature dolorese ualent quoqʒ fricationes. Quātum ad sex rerum nō naturalium regimē aerem ad aliqualem tēdentem caliditatem inhabitet aquā ferratam uel pluuialem potui dato ꝛ ubi grādis eēt sanguinis effusio cum i suis bibendis aqs tantū emathitis lapides cōfricentur ꝙ rubee fiant. in hoc enim casu nihil supra. Non cōpetit uinum ꝙ ubi detur sit nigrum. in quo aur candēs uel calibs ignitus extingatur cum predictis q̄ aquis bene limphetur. carnes dimittat. ꝙ si cum eis necesse uti sit accipe gallinaꝝ pulos uel uituli lactātis carnes caprioli cuniculi leporis merli siue turdi. ꝛ hec asse coueniunt. q̄ in berberis coriandris ꝓparatis ac sumac farciēde erūt seu cuʒ coctanis aut piris stipticis paucula cera noua sp̄ imissa. Et p sapor seu salsa succo granatoꝝ seu berberis acetose pāis cuculi seu agresta utere amigdalis risis fari miliū ac panicū coquiari possit. ¶ Sʒ fercula seu carnes elixantur in ferrata aque decoquende. fricationes materiam diuertunt et exercitio supplent. ꝛ sic habes curam epatice disinterie tā in quale quam in quanto sanguine peccāte. utrum ille qui sanguinis nimia abundantia disinteriam patitur flobothomiam aut uentosas ut ab ea seruetur sepe facias uel euacuationes solitas ut habeat procuret. Si ergo egestiones ueluti loture carnis fuerint supra capitulo de cura diarie epatice curādi modus inscribitur. de quo illud ad plenum te informabit. Et per hoc disinterie epatice cure finem ipono.

¶ Capitulum tertium ponit curā illi' disinterie que i superiorib' intestinis fit.

Ad disinteriam intestinalē curandam tria que curandi modum uariant cōsideranda sunt. primo materia. secūdo locus. tertio exulceratiōis gradus. Cum ergo ad infirmū ueneris per signa tacta que sit materia ꝛ qualis et locum ubi fuerit inuestiga. nam si ea acuta colera fuerit. ꝛ in intestinis superioribus eius euacuationeʒ quere. ꝛ quanto malignior tanto citius. Facias ergo sic ℞e. reubarbari. ʒ. i. ß. mirabolanoruʒ citrinorū. ʒ. ij. torrefiant. parum fiat puluis. ꝛ cum miua citōioꝝ massā ꝯficias. quā cū aq̄ ro. plātagis pluuiali uel ferrata ꝯmisce. ꝛ potui tribue. ul' cū rosaceo zuc. misce. ꝛ bolū deauratū ꝯfice. uel ex tl'i massa pill'e formen'. q̄s ifir

mo dato. ¶Uel facias sic. ℞. reubar. ʒ. ij. corticu3 mirabo. citrinoꝝ. ʒ. vi. superficialiter vstulent et i aqua plātaginis ifūdant ꝛ horis trāsactis. xij. fortis expssio fiat et cū qua cito nioꝝ minc. ʒ. i. potui dato. ¶Nota tamē ꝙ si ulceratio ad primū gradū tantūmō uenerit ꝙ sola pīguedo seu mucillago illa intestialis solum exeat posses medicinas istas sine torre factione et sine alteri⁹ stiptici admixtione pre bere et ad hoc oxizacrā ul' aliud digestiuum humorū acuitatē extinguēs perantea exibere dummodo materiei furiositatem non timue ris. Sed ubi ad corticalem excoriationē iam deuenerit. solutiuas medicinas tūc nullas ex hibe. nisi ustulate puluerizate et cūm stipticis chorecte sint. nā materiam educēdo membrū lesum cōfortant. ꝛ hoc ē prout in capitulo qn to tractatus primi suprascriptum fuit. quod in de cōsolatione medicinarū posuit ille diu⁹ Mesue capitulo de reubarbaro cum īquit. ꝛ eius quidam quod parum ē infusio' compe tit. quādo solum queritur abstersio. et solu tio. et opilationum apertio. ipsius uero cōtri ti exhibitio quādo queritur. ut post illam in uisceribus uestigia cōtritiōis remaneāt. et sub iungit infra ꝙ ipsu3 reubar. est medicina bo na disinterie ꝛ proprie assum cum succo plā taginis ꝛ pauco uino stiptico datum. Ex quo cōcludo ꝙ dare cassiam ꝛ talia lenitiua in di sinteria ut plurimi faciūt ē malum. nō debes tamē in principio stipticis uti. nisi fuerit ut statim dictum ē materierū eductiua. tunc ei3 materiam istam malignā intus coerceres. ac includeres. fit ut sepissime cōtra nitentē infir mum ire ipsum ad paradisu3 cogas. Et si reu bar. more Mesue exhibere libet. ℞. reubar. usti. ʒ. ij. ß. fiat puluis quē cum succo plātagi nis residentia facta misce uini stiptici. pauco addito. ꝛ da potui. Si uero tribus aut quatu or trāsactis dieb⁹ materiam adhuc multam cōcerneres. reitera solutiuū. sed tēpore inter posito potes oxizacarā uel aliud digestiuum colere si libuerit exhibeꝛ. Et dicꝫ iteꝝ q̄tuor iterposito spacio materia tota nō euacuata materiā solue si tamen ea minorata uomitu3 facile puocare posses cum aqua et aceto. uel oximelle simplici seu ɔposito ul' sqllitico ꝛc. put i cap°. v. te docui eū audacter. facias ¶Nā afforismorū sexta ɔmento illius a dia riabito ꝛc. Gal'. nos i dē facere istruit soluti ua pluria multis modis uarijsq3. preparata d h faciētia ppositum iueies supra in cura

diarie capitulo nuper allegato ¶Uerum ubi adustam coleram seu melancoliā in causa fo re comprehenderes loco mirablanoꝛu3 citri noꝛū indos appone. ꝛ si salsum flegma ebebu los ꝛ ista solutiua tam in inferioribus q̄ in su perioribus intestinis ad materiam euacuādā conueniūt. que si per artem aut per naturam euacuata fuerint per decem uel duodecim di es transactos uerisimiliter esse debet restrin gendi fluxum tunc sit tibi cure. et antequam ubi materiam euacuata3 pro maiori parte cō prehēderes. fac ergo puluerē infrascriptum. cuius usus tam in ferculis q̄ in potionibus q̄ in quibuscunq3 alijs modis tuo infirmo conuenit. Qui. ℞. corticum granatoꝛū copu larum glandiū. gallarum margaritarū. sanda loꝛum rubeoꝛū. spodij añ. ʒ. i. arilloꝛum uua rum. granoꝛum granatoꝛū se. ro. sumac. terre sigillate. boli armeni. sang. draco. añ. ℈. ij. cor raloꝛum rubeoꝛū. lapidis ematitis. cineris of sium cruris bouis añ. ʒ. i. ß. masticis thuris. se. papaueris albi. gūmi arabici añ. ʒ. ß. psilli assi. seminis plātaginis toꝛrefacti. seminis co riādroꝛum preparatoꝛum añ. ʒ. ij. fiat puluis quo ī pulueribus uti potest. uel misce cum 3uchāro roꝫ. antiquo. et erit delicat⁹ magis. ¶Uel facias sic. ℞. 3uchari lib. i. dissoluatur cum aqua roꝫ. cui adde cōserue ro. antique ʒ. ij. ꝛ parum uini citonioꝛū. et cum facilitate dequoquātur. et debite cocte adde p̄scrip ti pulueris. ʒ. i. ß. ꝛ fiat in moꝛsellis cōfectio. ¶Uel facias sic. ℞. lapidis emathitis. ʒ. ij. co raloꝛum rubeoꝛū. margaritarū añ. ʒ. i. caude equine. seminis coꝛiādroꝛum preparatoꝛum. arilloꝛum uuarum. granoꝛū mali granati pau lulum ustoꝛum añ. ℈. ij. psilli usti. ʒ. ij. ß. fiat puluis quo utere. uel modo quo supra cōfec tionem facias. uel da pillulas infrascriptas. sunt eni ī hoc casu mirabiles. que. ℞. mumie ʒ. i. gūmi ara. tosti. ʒ. ij. cū succo plātaginis pil lulas cōfice q̄s infirm⁹ uacuo stomaco reci piat ōes uel saltē totius masse. ʒ. i. p uice da to ī modū sirupi mina utere citonioꝝ ul' siru po de mirtis. Uel facias sic ℞. ro. ru. epatice plātaginis coꝛrigiole. caude eqne. fol'. q̄rcus. fol'. citonioꝛu3 añ. M. i. q̄tuor se. frigi. sumac mirtilloꝝ berberis añ. ʒ. i. ɔquassent. ꝛ fiat decoctio ī aq̄ ferrata lib. i. succi plātagis cū residētiā fecerit. ꝛ ī his tādiu lapidis emati. ɔfricent ꝙ rubescāt. ꝛ cū. lb. ij. ß. 3uc. fiat siru pus q̄ utere. ꝛ ē ī casu isto appropatissim⁹ pl'a p os sumēda describerē. S3 capl'm sextum

de cura dyarie ad hoc ppositū facientia varia
et multiplicis̄ preparātia describit. Uerum
qz i hoc casu dolores crudelissimi fieri solēt
quātū ad ea que p os exibent dabis prio cor
nu cerui asti et loti id enī dolores itrinsecus
mirabilit̄ sedat. psilliū quoqz ɔbustū. Itez
spodiū ac plātagis semē et pcipue ubi dolor
pūgitiuus aderit. Sz si in portuitate dolo
ris ad narcotica trāsire necesse sit ad cam fz ō
cura dyarie supra trāsi. sui eiz ē tal'a narcotica
p os sumēda describet̄. Sz tā huic quā aliis
accidētibus timoris capitulū. decimuz ordie
quodā te ad plenum succurrere docet. Nunc
autē ad huius capituli completam doctrinā
restat describere que ab extra sunt approxi
manda. Facias ergo sic. ℞. olei masticis. olei
citoniorum. olei mirtillorum aā. ℥. i. pulueris
masticis. gallie muscate. mirtillorum sumac.
acacie hipoquistidos. pulueris panis assi ⁊ in
aceto extincti ordei. cribellati boliar aā. ℥. i. ß.
cere parum. ⁊ fiat unguētū quo ueluti supra
scripto utere. Uel aliter facere potes. ut. ℞.
balaustiarum. copularum glādium masticis
aā. ℥. ß. hipoquistidos. ros. rub. gallaruz aā.
℥. ij. fiat puluis subtilissimus. ac cum oleo
ros. mirtini citoniorum ⁊ masticis equis par
tib⁹ in mortario tandiu ducas ꝙ ad unguēti
formam molis deueniat. cū quo stomacum
ab umbilico supra uētrem lineas. uel ex infra
scripto. quod i hoc cāu mirabiliter ualet. ℞.
mumiam ꝙ cum aceto ⁊ albumine oui recen
tis dissolue. ⁊ ut supra illinitio fiat. Uel. ℞.
san. dra. boliar aā. ℥. iij. mumie. ℥. ij. seminis
plantaginis. ℥. i. fiat puluis subtilissim⁹. quē
cum albumine recētis oui et rosacco oleo mi
sce. ⁊ linimētum facias. Uel facias sic ꝙ non
solum fluxū restringit. uerum etiam dolores
crudelissimos sedat. Re. poma siluestria. et
ea ab intus bene munda. que quoquātur in
aqua. et pistētur. et more emplastri ponātur
⁊ infrigidata remoue. ⁊ calida iteruz repone.
⁊ uicibus aliquot hoc facito ex unctiōis ali
qua supra scriptarū locum inunge. Uel fa
cias sic. ℞. rosarū gallarum. foliorum querc⁹
pētafilon aā. M. i. balaustiarū. pomorū silue
strium immaturorū sorbarum. citoniorū per
frustra incisorū aā. M. i. cimini in aceto infu
si lib. ß. conquassentur. fiat decoctio i qua im
missa spōgia et expressa applicetur loco do
lēti. quo pluries facto ex prescriptis unctiōi
bus aliquas facias. De cōsimilibus uero in
diarie cura octauum capitulū ē fultam abun
danter ad quod si opus est recursum habe.
In isto casu sitie super locum apposite maxi
me ualent. fricationes quoqz ⁊ ligature. Et
ad sudorem prouocādum balnea seu stuphe
supra descripte. Et si de talibus plene infor
mari cupis tractatus primi capitulū quintū
consule tibi fiendum ad talia modum dabit.
Regimen uero sex rerum nō naturalium
ad hoc propositum faciens in capitulo unde
cimo de diaria supra describitur. Et per
hoc presenti finem imponere cupiēs hic illud
nō scribo. sed ad aliud uado. Et sic habes in
testinorum superiorū completaz disinterie cu
ram. partim tamen a superioribus capitulis
mutuatam.

Capitulū quartū curā ponit disinterie
que tā inferioribus itestinis quam mediis
prouenire potest.

(S)Uperest disiterie ɔpletā curā eā po
nere que iferiorib⁹ itestinis fit. ꝗ
habita eiusqz fit i medijs cura pate
bit. Materiā igit̄ ac ulceratiōis gradū p ea
q̄ dicta sūt inuestiga. Et si colera acuta seu
melancolia adusta seu flegma salsum fuerit
fz abrasionis gradū euacuādi p os modus in
ɔtiguo cap'o ponit̄ quo utere si opus fuerit
uerū p iferiora tal'. disinteria meli⁹ curat̄. p q̄
te auiso ꝙ huic cure clisteria maxime conue
niunt. inter que aliqua sunt lauatiua. quedā
abstersiua. nōnulla cōsolidatiua. alia constric
tiua. ⁊ alia dolorū mitigatiua. Et ista impre
sentiarum describere libet. ut ex eis compo
sitionem scdm exigentiam facere scias. lauati
uum itaqz clistere sic facias. Re. aque ordei
lib. i. pulueris zuchari. ℥. ij. ß. uitellos duos
ouorū ex his simul distemperatis fiat cliste
re. Abstersiuum. ℞. aque lactis ordei lib. i.
in qua dissolue mellis rosa. ℥. iiij. et ouorum
uitellos duos. ⁊ fiat clistere cōsolidatiuum
Recipe pinguedinis renum capraruz. ℥. iiij.
olei rosati. ℥. ij. succi plantaginis. uel corri
giole residētia facta. ℥. vi. pulueris boli ar.
lapidis emathitis san. dra. masticis aā. ʒ. i. ⁊
ouorum assatorum uitelli duo incorporētur
simul. ⁊ clistere facias. uel puluere illo dimis
so ponātur infrascripta. ℞. tucie boli armeni
sang. dra. terre sigillate. mumie aā. ʒ. ij. fiat
puluis. Clistere constrictiuum. ℞. ros. ru.
balaustiarum. mirtillorū sumac aā. ℥. i. ß. risi
torrefacti lib. ß. fiat decoctio in aqua pluuiali
uel ferrata. de qua. ℞. lib. i. in qua dissolue
acacie hipoquistidos aā. ʒ. iii. zucha. ro. ℥. ij.

⁊ uitellorum duorum ouorum assatorum. ⁊ fiat
clistere. Aliqui ponunt loco istorum ℥.ß. miche
lete. ⁊ dicūt clistere illud mirabiliter sistere.
Clistere dolorū mitigatiuum. ℞. olei ro. ℥. vi.
succi plātaginis facta residentia. ℥. iiij. ⁊ mu
cillaginis psilij. ℥. ij. ß. fiat clistere. ardorem ⁊
dolorem mitigat mirabiliter. Uerum intētio
nes due seu plures in cura hac ut plurimum
complicātur. quia dato q lauare uolueris.
cū hoc ardorē mitigare sepe necesse ē. Et idem
in restringēdo seu ꝯsolidando fit. quare so
lers medicus ex prescriptis clisteribus scdm
q protunc intentionē habuerit cōpositiones
facere poterit. Cum ergo ad infirmū tuum de
ueneris. clisteri utere lauatiuo. ut ab illa ma
teria ulceratiua intestina lauētur. Sz ubi ma
teriam uiscosam aliqualiter cerneres. facias
sic. ℞. aq̄ ordei libr. i. zuchari ru. ℥. ij. ß. ⁊ du
os uitellos ouorum. ac si ardor cum punctura
adesset. addere poteris olei ros. ℥. ij. ⁊ fiat cli
stere. hoc. n. lauat. abstergit. ac ardorem miti
gat. ac ubi materiam ueluti ut plurimū ī di
sinterijs intestinalibus fit. exuberare cerne
res scdm modum ī proximo capitulo descrip
tum eam euacua. Digeras quoqz si ea tibi in
ducias dederit. Nam si tātūmodo in intesti
nis cōtineretur existētibus assellatiōibus ita
cōtinuis ueluti in disinteria intestinali cōiter
sunt infra duos dies tota euacuata foret. Sz
quando hoc nō fit. arguēdū est materiam ali
unde ad intestina fluere. ea de re in casu isto
purgationes antescriptas maxime laudo. Tu
igitur scdm exigētiam modo sepe dicto facias
nec restrictiuis nisi pro maiori parte euacua
ta materia uti presumas. Sed tā ante q post
purgationem lauatiuis abstersiuis atqz miti
gatiuis clisterib⁹ si op⁹ sit utere. Et has tres
in hoc clisteri cōditiones inuenies. ℞. aque
ordei. ℥. vi. succi plātaginis. ℥. iij. olei ro. ℥. ij
mellis ro. ℥. i. ß. pulueris zuchari. ℥. i. quibus
adde si libet uitellos duos ouorum. ⁊ fac cli
stere. lauat ⁊ abstergit. atqz dolorem sedat.
¶ Uel facias sic. ℞. succi plātaginis. ℥. iiij. aq̄
ordei. ℥. viij. uitellos duos ouorū mellis ro.
℥. ij. ß. mucillaginis psilij. ℥. i. ß. ⁊ fac clistere.
hoc enim licet lauet ⁊ abstergat mirabiliter.
⁊ cum hoc ardorē mitigat. ¶ Cum tēpus con
solidandi tibi uisum fuerit. clistere lauatiuum
unū aut plura facias successiue. ⁊ totiens do
nec clara exierint. quo facto infrascripta poni
illico iube q taliter fiat. ℞. ro. rub. balaustia
rum plātaginis corrigiole risi panici. lentium
excorticatorum añ. M. i. sed hec tria ultima pau
lulū torrefiant. ⁊ in aqua ferrata seu pluuiali
decoctio fiat. de qua. ℞. ℥. ix. succi plantagīs
℥. iij. mucillaginis psilij. ℥. i. ß. sepi renum ca
prarum. ℥. ij. ß. tutie boli ar. san. dra. mumie
lapidis ematitis cineris. papiri masticis. thu
ris añ. ℥. ß. psilij combusti. ℥. i. fiat puluis. de
quo loco alteri⁹. ℥. ß. accipe. ¶ Uel facias sic
℞. gallarum sumac. ro. rub. risi torrefacti. mir
tillorum añ. M. i. in aqua pluuiali uel ferra
ta fiat decoctio. de qua accipe. ℥. vi. succi plā
tāginis. ℥. iiij. sepi renum caprarum. ℥. ij uitel
los ouorum assatorum. pulueris dragāti. gū
mi arabici. boli armeni. san. dra. mumie añ. ℈
ij. ⁊ si ardor fuerit adde mucillaginis psilij. ℥
ij. ⁊ fiat clistere. est enim eiusdem uirtutis cū
primo. ¶ Diligēs medicus clisteria scdm quā
tunc intentionem habuit ex prescriptis pone
re sciet. uerū ubi ardor punctura ⁊ dolor fue
rint. decoctiōibus prescriptis iusquiami aut
mandragore radicis adiūgere poteris. ī istis
tamē ⁊ alijs accidētibus sedandis fac ut capi
tulū proximum. octauū et nonum supra de cu
ra diarie te instruēt. ¶ Unctiōes. empithima
ta. emplastrationes. encatisanta. suffumigia.
ac suppositoria in hoc casu necessaria ibidem
quoqz reperies approximandiqz modum.
Sed unctiones ⁊ talia in casu isto ab umbili
co infra ⁊ circa renes applicanda sunt. ¶ Eorum
autem que per os dāda ueniunt. capitulum
sextum tractatus primi copiam tibi dabit.
Et si narcotica uolueris. ad sex... capitulū
uade. nonum uero accidētibus succurrerē do
cet. et decimum sex rerum non naturalium re
gimen ponit. Et sic habes modum disinteriā
curandi inferiorū intestinorum per quem una
cū his que ī proximo capitulo descripta sunt
ei que in medijs intestinis sic succurrere sci
es. cum in eo casu tam per os q per inferius
ueniunt applicanda remedia. quod ex doctri
na precedētium capitulorū facere scies. et per
hec cuiuslibet disinterie cura patet.

¶ Quintus tractatus tria cōtinet capitula.
Capitulū primū causas ⁊ signa tam pronosti
ca q demōstratiua tenasmōis cōtinet.

TEnasmon est intestini recti passio.
in qua cum intensa assellandi delec
tatione egerendi uoluntas freq̄ns
adest. et maxime cum conatu pa
rum aut nihil aut materia pauca mucosa cum

dolore circa anũ et ãchas difficulter emittiť. q̃ interdum paucis sanguinis guttis est ad mixta. ¶Ex ista descriptiõe generalia signa tenasmonis apparent. nam cũ intẽsa assellãdi uolũtas freqñs adest. ⁊ magno cũz conatu pa rũ aut nihil emittiť. ⁊ circa anum intensi hũo res existũt his apparẽtib⁹ signis tenasmonez iudicam⁹. cui⁹ cã multiplex eẽ põt. Interdũ frãte sola fit in intestino recto inclusa. ⁊ hoc ab extrisseco diuersimode ↄtingit fieri. ut ses sione sup re frigida ab ablutione seu statiõe in aq̃ frigida. a frigida quoqz in unctiõe ⁊ fri gus ⁊ aer idẽ sepe efficiunt. ut cuidaz meo so cio ↄtingit. q monte sinisy in festis natalibus transiens pene tot⁹ ↄgelatus extitit. ob id te nasmonẽ icurrit. fit a siccitate seu a flegmate uiscoso a colera acuta. ut ẽ colera citrina adu sta seu prassina uel eruginosa. ab adusta melã colia. a flegmate salso. ab ulcere. ab apãte far macorum successione. ⁊ a grossa uentositate. ¶Et modus quo pscripta eũ efficiũt est talis nã lõgationẽ frigiditas corrugãs ac ↄstrigẽs nature nocumtũz magnũ infert. illa uero m gno cũ conatu ut illud expellat isurgit et cũ plus ifirm⁹ pmit maior causa ẽ ↄstrictio quo fit ut absqz co q aliquid emittatur asselã di ↄtinue crescat uolũtas feces eni sicce tẽasmo nẽ efficiũt quia naturaz sua põderositate gra uãt pp q ut eas expellat conať. ¶Cũqz pau lulũ ãt nihil emittať ↄtinua fit asselãdi uolũ tas. Et humor igitur frigid⁹ et uiscosus i lon gatione existẽs sua põderositate naturaz ut se exoneret Incitat sua frigiditate ↄstringit. uiscosiate uero itestini pelliculis aderet unõ fit egerẽdi difficultas maxima et si qd emitti tur pelliculas illas secũ trahit et intestinum excoriat quo in casu sepe in pauca illa egresi one alique guttule sanguinis apparent et in casu isto materia ueluti zelu piscium iuterdũ emittiť. colera uero acuta melãcolia seu fleg ma salsum cor acuitate intestinũ mordicant ⁊ expulsiuaz stimulant quo fit ut natura ma gno cum conamĩe ad taliũ expulsionem insur gat. ⁊ cum ipsor subtilitate i intestini pellicu lis infiltrẽtur. ⁊ expelli neqũnt. ⁊ sic cõtinua manet asselandi uolũtas. ⁊ ille tenasmõ disin teriam sepe cõcomitatur. q̃ tenasmonica nun cupatur. pariter quoqz farmacor infit. qz hu mores subtiles in lõgationem educti in exan gui eius parte infiltrati expulsiuam stimulãt. ⁊ modo quo supra statim dictũ ẽ tenasmonez efficiunt. ¶Ab ulcere fit itex propter materi am uirulentam. que ab ulcere continue ema naus naturam stimulando continuam egeren di uoluntatem inducit. apostema põderosita te suam naturaz grauat. et propter hoc ad sui expulsionem eum irritat. ⁊ cum nihil expelli queat. cõtinua egerendi uoluntas manet. q si rupta fuerit. sua uirulẽtia hoc efficit uentosi tas in intestino existẽs longatiõe nec egredi ualẽs naturam grauat. que ut eam expellat. cum cũtinua assellandi uolũtate conatur. Ex quibus omnib⁹ tenasmois cause generalia si gna ac qualiter is fiat apparet. Sed specialia ipsius signa sunt. quia si ab extrinseca frigi ditate fiat. seu solutiuõrũ successione id pati entti relatione scies. Si a fecum siccitate ille diu retẽte sunt. uiscosum flegma seu mucilla ginosum uisu discernitur. cũ quo frigus ad intra sentitur. leditur a frigidis. et a calidis iuuatur. Colera uero ⁊ ceteri humores acuti ardorẽ pũgitiuum circa anum efficiunt. ledi tur cum calidis. ⁊ a frigidis iuuatur. ⁊ mate ria uisu depreditur. quia flegma salsum cole ra citrina eruginosa aut prassina in egestioni bus apparet. In eo autem qui ab ulcere cau etur materia uirulẽta seu sanies emitcitur. cũ quo circa anum dolor pũgitiuus sentitur grãdis. Apostema uero sui aggrauatiõe dolo rem causat. ⁊ si calidũ fuerit. pulsationem. et cum sit iuxta anũ. tactu leuiter comprehendi tur. uẽtositas autẽ cognoscitur per rugitum. Et hec de signis tenasmonis demonstratiuis. Pronostica tenasmen qui a colera seu humo ribus acutis prouenit perseuerãs disinteriã pariet. Is uero qui uẽtositatem in colicam et successiue in yliacã infirmũ perducit. tandem ad capitis dolorẽ. ad insomneitatẽ ac crudelẽ inquietudinem ad miserere mei passionẽ ⁊ fi naliter ad dolorosam ⁊ crudelissimã mortẽ. ut ego ipse nonnunq̃ uidi. ¶Et ut i generalĩ bus pronosticis dictũ fuit. singultus in tenas mone perseuerãs mortalis. Et hec de signis tã pronosticis q̃ demõstratiuis tenasmõis.

¶Capitulũ secundũ cuiuslibet tenasmonis curam ponit.

Quia tenasmonis cura propter cau sas eum faciẽtes uariatur scdm or dinem prescriptarum incedam. ¶Si igitur a sola frigiditate fiat. Recipe bro dy pulli uel caponis librã. i. ß. cassie. puluer is zuchari anna. ℥. i. benedicte. ℥. ß. olei anetini ℥. tres. salis triti parum. et fiat clistere.

¶ Uel facias sic. ℞. camomille peritarie foliorum caulium ꝛ maxime rubeorum añ. M. ß. anisi maratri añ. ℥. iiij. fiat decoctio. de qua. ℞. lib. i. ß. cum reb⁹ prescriptis fiat clistere: hoc facto ꝛ fecib⁹ emissis. ℞. olei rutacei. olei anetini añ. ℥. vi. fiat clistere. quo emisso sił' reponat. Et d₃ patiens tu⁹ cū similib⁹ clisteribus unū quasi i corpore semp hēre. Ec ex istis oleis calidis seu cōsilibus ut ē de spica laurino ꝛ castoreo ꝛcc. sepe anus ungat. ꝛ renes. pectē ꝛ anche. ꝙ si per modum hunc cura perfecta non sit sup anum ꝛ anchas ex furfure bulito in uino sacellatio sepe fiat cum incipit infrigidari renouādo. uel ex milio ꝛ sale torrefacto. ¶ Uel facias sic. ℞. camomille pitarie. rute. absinthii sicci. origani. pulegij. foliorum. lauen dulc. sticados añ. M. ij. anisi maratri añ. lib. ß. fiat ex his decoctio. in qua patiēs ab umbilico ifra sedeat. ꝛ cum egreditur ut supra se ungat. ¶ Uel pōt sup scānum pānis bñ tectū sedens fumum recipere. uel se inūgat postea uel spōgiam in decoctiōe illa calida infusa et expressa ano sepe ꝛ anchis applicet. super postem quoq₃ calidā ꝛ anseris pinguedine seu anatis uel cōsimili seu yrcino inunctā sedere iuuat. plurimum ualet idē per embotum ex infrascriptis aliquem fumū recipere aut furfur laudanum thus ꝛ mirram. pix nanalis colofonea. pinea. lignū aloes. gallia muscata ꝛ silia. Sed ne fumus ita mordicāter egrediatur super paucos carbōes id fiat. ¶ Et ut huic cure finem imponā. sex rex non naturalium regimē ad calidū ut declinet facito. Et hac cura tenasmon a uētositate pueniens sił'r curat. Sed in isto casu uentosas sine scarificatione ab umbilico infra sepe applicare poteris.

¶ Pro illius uero cura q a siccitate fit. ℞. malue. bismalue cum radicib⁹ blitis mercurialis summitatis foliorum caulium ru. añ. M. ij. semē lini lib. ß. fiat decoctio. de qua. ℞. lib. i. ß. in qua dissolue cassie fi. ℥. i. ß. olei oliue. ℥ iiij. salis triti. ʒ. i. ꝛ fiat clistere. Sed si ista nō cōtulerint fiāt enchatismata ex maluā bismalua radicibus ex camomilla blite ꝛ lini semie a quo cum egreditur. ungatur ante ꝛ retro. ¶ Anche quoq₃ ex oleo camomellino cū butiro mixto calidis. Uel ex oleo amigdalarum dulcium. uel ex unguēto infrascripto. quod ℞. olei amigdalarum dulcium. olei camomellini. butiri sine sale añ. ℥. i. mucillagis fenugreci. ꝛ seminis lini añ. ℥ ß. cere albe. ℥. ß. uel parum. ꝛ fiat unguētum quo ungatur uenter. et in isto casu caue ne clistere ṗter molificatiuū uel lenitiuum exhibeas. Solutiuū igitur per os dare nunq̄ presumas. nisi prius molificatas feces noueris. ¶ Mercatorem uidi cui in casu isto clisteria aliqua data sunt. ꝛ quanto plura tanto magis feces indurabātur. Cūq₃ suus bon⁹ medicus talia nihil operari comprehenderet. ℥. i. cassie cum. ℥. ß. electuarij in di. et. ʒ. i. diagredi cum cōi decoctione in potu tribuit. ꝛ sinistre quidē. Nam medicina illa acuta a uenis ad intestina humores traxit q pp opilantes feces per ea egredi non ualentes ad stōm aptum hēre. ꝛ uomitu educti paupculum infirmū pluries in sincopī eduxerunt. cui tandem sudor frigidus supuenit per lineam rectam ad uitā eternam meauit. O bone deus quot ex imperitia medicorū subtus terram paradisum adeunt. ¶ Mō igitur quo dictū ē tm̄ in tenasmōe lubrica facias. fecesq₃ molifices ꝙ educi queant. quo facto si tunc op⁹ sit medicinam per os tue intētiōi appropriatam dato. ¶ Quātum ad sex rex non naturalium regimē ad temperate calidum ꝛ humidum facias ut declinet. ꝛ quātum ad cibū brodialia dato molitiua. ¶ Si uero a flegmate uiscoso tenasmon puenerit. uitet legumia. carnem porcinam ꝛ bouinam. pisces. fructus. omne ferculū de pasta. omnē repletionem. famem tolleret. se horis debitis exercitet. Et anteq̄ surgat. fiant fricationes. q̄ntum ad medicinalia superfluitates cōes cum lenitiuis clisteribus educantur. Dehinc. ℞. malue blitis mercurialis summitatū. foliorum cauliū r n. añ. M. i. centauree minorum. M. ß. agarici. ℥. i. cōquassentur. ꝛ fiat decoctio. de qua. ℞. lib. i. in qua dissolue benedicte. ℥. i. mellis ro. ℥. ij. ß. olei cōis. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. fiat clistere. quo posito infirmus eleuatis cruribus nō iaceat. ne diu eum retineat. q₂ flegma hūc efficiens tenasmonem in recto satis iuxta anum existit. ꝛ iō ꝙ intestina ascendat superiora non curo. ¶ Et nota ꝙ hanc speciē tenasmonis patientes uidi plurimos qui tñ ceteris in membris abundabāt i colera. Si ergo in talibus flegma purgare uolueris. errores cōmitteres Ad hoc itaq₃ aduertētiam habe. Sed ubi flegma abundat in toto id digeras ſ₃ modū pluries narratum euacua. ¶ Prouocare igitur uomitū in casu isto plurimum iuuat. Et quia in tali tenasmone appropriata cura fit per clisteria immediate descripta sepe facito. ¶ Uel facias sic. ℞. urine adolescētis iuuenis lib. i. uel

dissolue bñdicte.ʒ.i.mel' ro.ʒ.ij.ß.ol'i cõis.ʒ
.iij.sal' triti.ʒ.ij.fiat clister q̃ posito ĩfirm⁹ ele
uatis cruribus nõ iaceat nec diu cũ reticeat.q2
sł'a hunc efficiẽs tenasmonẽ in recto satis iux
ta anũ existit ⁊ iõ ꝙ intestina ascendat supe
riora nõ curo.¶Et nota ꝙ hãc speciem tenas
monis patiẽtes uidi plurimos qui tñ ceteris
in membris habundabant in colera.Si ergo
in talibus flegma purgare uolueris errores
cõmitteres.¶Ad hoc itaq; aduertentiam ha
be.Sz ubi flegma habũdat in toto id dige
geras secũdũ modũ pluries narratũ euacua
Prouocare igitur uomitũ i casu isto plurimũ
iuuat.Et q2 in tali tenasmone appropriata cu
ra fit p clisteria immediate descripta sepe fa
cito.¶Uel facias sic.℞.urine adolescentis
iuuenis lib2.i.uel tantundẽ aque lactis seu
ab'ue mellis in qua dissolue bñdicte.ʒ.i.mel
lis ro.olei cõis añ.ʒ.iij.salis triti.ʒ.⁊ fiat cli
stere ꝙ si sine oleo feceris absterget magis
¶Et ubi talis tanasmon p ista descendere ñ
uellz clisteria tacta pluries reitera ⁊ siine ol'o
maxime tamẽ aliis rebus ibi positis ex oleis
calidis ⁊ anetis laurino oleo ð spica rutaceo
⁊cͤ.sepe anũ ante ⁊ retro.⁊ anchas punge su
per scannũ quoq; ex sepo yrcino inunctuz
sedeat ac ex rebus infrascriptis anchatisma
fiat.℞.camomille melliloti absinthy succi ru
te fricados lauendule pulegy origani folio
rũ lauri ⁊ rorismarini añ.M.ij.se.lini fenu
greci añ.lib2.ß.fiat decoctio i qua ab umbli
co infra sepe infirmus sedeat egressus autez
se oleis prescriptis calidis inungat uel ano i
fusa spongia ⁊ expressa seu filtrum cal'm ap
plicetur infrãtum remoue ⁊ iterũ cal'z reap
pone quo pluries facto iuungatur ut supra
Ualet item super perforatum scannũ pãnis
tecũ sedere ⁊ tali modo predictarũ reruz su
mũm recipere uel fumũ florũ tasibarbassi in
uino bulitorũ ⁊t est efficax.¶Suffumigia ex
thure sandaraca galliamuscata mirra laudão
⁊ similib⁹ quam maxime ualẽt ⁊ etiã suppo
sitoria infra descripta que.℞.bdely.ʒ.ß.lau
dãi.ʒ.cere citrine.ʒ.ij.pinguedinis gallie cro
ci.añ.ʒ.i.fiãt suppositoria filo appẽso de qb⁹
ad intra anũ sepe teneat.¶Et ut oĩa ista ad ac
tũ practicũ epilogãdo deducã prio cum cli
steri lenitiuo feces educas aliud deinde ex
prescriptis quodlibz facito cũ ibi opus sit se
pe reiterando.¶Nã cura eius ẽ illius uisco
si fleg. eductio quod per talia clisteria sepi⁹
reiterata ↄuenientissime fit unctiones deinde
fiant successiue super partẽ illã sessio spõgia
rũ seu filtri de hĩc applica° ⁊ ultimo supposi
toria tenasmõ talẽ curã recipit.¶Ueruz ubi
sua inportunitate uirtutẽ ꝓsterneret canoni
bus in capl'o secundo suppositis proprys
obseruatis tale suppositoriũ imponat q.℞.
thuris masticis mirre croci sandarace opy
añ.ʒ.i.fiant suppositoria que appẽsa filo ad
dactilorũ ossiũ quãtitatẽ quibus tunc utere
⁊ cũz uirtus aliqualiter fortificata fuerit ad
alia medicamina trãsi.¶Si autẽ a colera acu
ta tenasmõ fiat seu ab alys acutis humorib⁹
⁊ oĩa exacuẽtia humores ut aliũ cepe porum
zizibez.piper sinapis caro salita ⁊ huiusmodi
sunt uitanda.¶Itẽ uiscosa uentosa quoque
ac dulce uinũ fricationes potius quam exer
citium faciat.¶In cibo uero ⁊ potu parcus
esto nec impitorũ more eidem aliquod ↄstric
tiuũ dabis.Sed regimine extinguente tã co
lerã quã aliorũ humorũ acuitatẽ utere.¶Uñ
ad medicinanlia transiens sirupũ de ribes ð
acetositate citri de succo acetose de limõib⁹
oxizacarã sirupũ acetosuz simplicẽ cõsimilic
dabis.Et si in tali acuto humore patiens ha
bundauerit quẽ digerere cupis.℞.sirupi ð
acetositate citri uel alterius ex dictis quõlz
.ʒ.i.ß.aque ẽdiuie aque lupulorũ aque aceto
se añ.ʒ.i.misce ⁊ ꝓ uice una in potu tribue
totiẽs ꝙ tibi materia digesta uideat.¶Deiñ
.℞.reubarbari.ʒ.ii spice gra.iij.ĩfunde ĩ aq̃
lactis modico boni uini addito ⁊ horis tran
sactis.x.fiat expressio quã cũ.ʒ.i.cassie cum
aqua fructũ extracte misce.ac.ʒ.i.sirupi uio
lati ⁊ potui tribue ul' loco cassie.℞.mãnam
⁊ ml'ia fuerit in causa.℞.reubarbari.ʒ.ij.ß.
spice gra.iij.corticũ mirabola.i ndor.ʒ.i.ß.
fiat ut supra infusio ⁊ demũ expressio quam
cũ.ʒ.i.cassie ul' mãne cũ predicta aq̃ dissolue
.ʒ.i.sirupi uiolati ⁊ infirmo tribue.Si autez
flegma acutũ fuerit loco miroba. indor põe
chebulos cõuenienter.Itẽ posses si infirm⁹
tu⁹ i sanguine habũdaret flobothomiã.fieri
facere.Et ad diuersionẽ materie uomitus ua
let multũ superior quoq; fricatiões.¶Pos
set tñ quis ad pauca respiciẽs me de predic
tis solutiuis arguere q2 supra i alys fluxib⁹
cõsimilia ꝓhibuit dicẽdũ ꝙ esto tenasmõ flu
xuũ ð numero collocauerĩ q2 tñ in recto iux
ta anũ sit ubi sepe medicine cũ manibus ap
plicari possunt ñ refert medicinas educẽtes
toto mõ quo supra siue alia uñiõe prepara
tas exibere cũ propter de fluxus augmenta

tione timendũ nõ sit eius oppositũ alijs fit
in fluxibus. ¶Si quã ergo materiam euacuã
dam antecedentem indicaueris ut stati te do
cui fac audaciter sꝫ materia ꝯiũcta p clisteria
conuenientius educitur ueluti quoqꝫ ceteris
fit in tenasmonibus. ¶Facias ergo sic. Re.
aque ordei. libr. i. zuchari ru. ℥. ij. uitellos du
os ouorũ ⁊ fac clistere ꝙ pluries reiterãdũ ẽ
¶Uel facias sic. ℞. aque ordei libr. i. uitellos
duos recentiũ ouorũ pulueris zucari. ℥. i. ß.
mellis ro. ℥. ij. ß. ⁊ si fuerit ardor ⁊ punctura
adde olei ro. ℥. ij. ⁊ fiat clistere. Et postquã ex
his aliquot in poni feceris Si ardor ⁊ pũctu
ra iterũ affuerit. ℞. aque ordei. ℥. x. succi plã
taginis residẽtia facta. ℥. iiij. mucilaginis psi
lij. ℥. ij. ouorꝫ recentiũ uitellos duos ⁊ cũ. ℥.
ij. olei ro. ⁊ fiat clistere dolorẽ eni ardorẽ ac
pũcturã mirabiliter sedat ⁊ ubi aliquẽ guttu
tule sanguinis appeãt ualꝫ plurimũ. ¶Et qꝛ
tenasmon tal' ẽ ml'tũ ifest⁹ dolore ardore ⁊
pũctura non illa que dicta sunt sufficiunt sed
adhuc alia approximare necesse est. ¶Facias
sic. ℞. malue bismalue cum radicibus foliorꝫ
uiolarꝫ camomille aã. M. ij. se. lini. libr. i. ß. fi
at decoctio in qua imissa spongia et expressa
calida applicetur ano. Deĩde oleo ro. eum un
ge ul' ũguẽto hoc. ℞. olei ro. ℥. i. ß. olei salicis
l' nenufaris. ℥. i. axungie porci recentis. ℥. ß.
mucillagĩs psilij. ℥. iij. cere parũ ⁊ fiat unguẽ
tũ liquidũ satis de quo etiã ad intra anũ si fi
eri potest inungat' uel in illa decoctõe calida
sedeat ⁊ cũ egredit' unctio ut supra fiat ul' su
prascriptã ðcoctionẽ loco hoc utere que. ℞.
camomille meliloti sumitatum cauliũ malue
bismalue cũ radicib⁹ aã. M. ij. ß. lini fenugre
ci aã. libr. i. ⁊ decoctio fiat. pöt ⁊ sacul⁹ ex ha
rũ decoctionũ reb⁹ ipleri sup quẽ patiẽs sed
at l' lõg⁹ fiat ut super anũ calid⁹ ⁊ int⁹ crura
ponat' ifrigidat⁹ iterꝫ calefiat ⁊ iterũ calid⁹
aplicet'. ¶Stuffa quoqꝫ barꝫ decoctionũ su
per scãno panis tecto multũ ualꝫ. ul' ẽt faciat
ex decoctõe florꝫ tasibarbassi i aq̃ ferrata ꝙ
si ardor dolor ⁊ punctura nimiũ molesta fuerit
i pdictis decoctiõib⁹ adde iusquiami ⁊ man
dragore radicẽ. ¶Aliqui buliũt furfuraꝫ in
aceto ⁊ uino albo equis ptib⁹ ⁊ spõgiaꝫ seu
imissuꝫ filtrũ ano calidũ applicãt. Alij sic fa
ciũt ⁊ dicũt i õi tenasmone maxĩe ualere qꝛ
marmorẽ ignĩũt sup ꝙ pororũ folia ponunt ⁊
cũ fortissimo aspgũt aceto cui⁹ fumũ sup scan
no tecto patiẽs recipiat. suffũigia p ẽbotũ in
cãu isto nõ multũ laudo sꝫ suppositoria ꝯue

niũt ⁊ prescriptũ maxĩe i quo opij nihil põit'
sꝫ iterdũ tãt⁹ addẽ ardõ ut suppositoria opia
ta facere necesse sit quo i cãu canones capl'o
7° descripti nũquã a tua mẽte recedãt. ¶Et
iter cetera rasꝭ suppositoria multũ ꝯmẽdant
¶Quibus si uti lꝫ. ℞. thuris litij gũmi ara.
aã. ʒ. i. opij. ʒ. ij. fiãt suppositoria appẽsa filo
¶Ego aũt opij. ʒ. i. solũ ipono uidi ꝙ cũ. ʒ. ij.
nimia inducit' stuphefacio. unde qdaꝫ ut in
septio capl'o dictũ ẽ ex ipositiõe tal' supposi
torij ardorẽ seu dolorẽ sensit nũquã. Nã tã
dulcis sopor cũ iuasit ut iterꝫ cũ ß grossuꝫ ni
miũ erat. ¶Ex eo eni quatuor cõuenienter fie
ri poterãt qꝛ quãtitatẽ dactilorꝫ nuclei exce
dere nõ debeat. Cũ ergo nimia opij quãtitas
nimiũqꝫ grossuꝫ foret quid mirũ si ad diẽ in
diej usqꝫ bon⁹ hõ dormiat sꝫ rẽ mirãdã que
so audi qua mihi ille artiũ ⁊ medicĩe doctor
subtilissim⁹ olĩ magr̃ me⁹ philip⁹ mediolanẽ
sis narrauit. ¶Suppositorij opiatũ his cla
pñs dieb⁹ cuidã tenasmonizãti iponi iussit
qui postea p horas quatuor ꝯtinue quieuit
quo i tpe suppositoriuꝫ illõ filo appẽsuꝫ eua
nuit hic uero ad duos dies tã orribilẽ saporẽ
patiẽs i ore percipiebat ut assumere cibũ nõ
posset pp ꝙ ipse magr̃ philip⁹ uomitũ puo
cauit ⁊ tũc patiẽs suppositoriũ illud filo ap
penso euomuit. certe nisi mihi uir tãt⁹ eãr ras
set hoc uix fidẽ dedissꝫ. ¶Talia ergo suppo
sitoria cũ filo semp coxe alligari facias qꝛ ac
tuatũ ad itra opiũ eternũ soporẽ ut dictũ est
supra iducere posset. ¶In approximãdis er
go opiatis qbuscũqꝫ ⁊ qualitercũqꝫ caut⁹ sp
esto. Potes igit' suppositoriũ stupefactiuum
sic facere ut. ℞. thuris masticis croci storacis
liquide san. dra. aã. ʒ. i. opij. ʒ. i. ß. fiãt supposi
toria l' alit'. ℞. thuris gũmi ara. cere citrie cõ
ticũ radicũ mãdragore iusquiami croci opij
ʒ. i. fiant suppositoria filo appẽsa ista mirabi
lit' ardorẽ sedãt. ¶Ul' facias sic. ℞. croci. ʒ. ij.
mire storacis calamitte thuris castorei aã. ʒ.
i. opij. ʒ. i. ß. mumie boliar. aã. ʒ. ß. ⁊ fiãt sup
positoria cũ cera rubea appenso filo. ¶Uel
aliter. Re. thuris mirre croci aã. ʒ. i. sandara
ce. ʒ. ß. opij. ℈. iiij. addat' tãtũ cere ꝙ supposi
toria fieri pñt. Et ppter additionẽ cere opiũ
nõ ponit' i nimia q̃titate. ¶Nũc ad curã tenas
monis ab ulcere cãti deuenire libet que ẽ ip
si⁹ ulceris cura. Si g° i lõgaõis capite ulc⁹ ip
suꝫ fuerit sic ꝙ comode lauari queat. ℞. aq̃
lactis. ℥. vi. mellis ro. ℥. ij. ⁊ misce ⁊ loc⁹ ex
his tepidis lauet'. ¶Ul'. ℞. aque ordei. ℥. iiij.

mellis ro. ℥. ij. misce et lotio itus fiat. ¶ Uel loco aque pone uinū et si maiore abstersione idiget lixiuo sarmētorum cinere facto utere quod si ita profūdū fuerit quod ab extra palpari neque at. ℞. aque ordei uel mellis ro. aut lactis aut lixiui cieris sarmentorum. ℥. x. mellis ro. ℥. iij. misce et per clistere tepidū immitti iube. Quo emisso i isto cāu clisteri a cōsolidatiua supra i disinteria cura posita cōueniūt. ¶ Et quia ut plurimū i lōgationis fine hec ulcera cūt facta lotōe prescripta tali unguēto pūgat quod. ℞. olei ro. ℥. i. ß. mucilagis gūmi ara. ℥. ß. ceruse plūbi combustum et fiat ungm molle uex ubi ardō itēsus uicit ueluti i tali tenasmōe repit i unguēto prescripto opij. ʒ. ß. adde et tūc mirabiter prodest ¶ Uel facias sic. ℞. olei. ro. ℥. ij. mucilagis draganti et gūmi ara. aā. ℥. ß. aloes. ʒ. iij. thuris masticis aā. ʒ. ij. cere parū et fiat unguētū ¶ Itē si dolor ac ardor ut dictum ē affuerit. ℞. mucilagis gūmi ara. et dragagāti. aā. ℥. ß. ducant i mortario et cū tali locū pūge. Ego uero i casu solū psili mucilagis ualere plurim expt' sū. ¶ Et isto ulc' extrisec' fuerit clisterijs lauatis utere cōsolidatis successiue i licinis itīcta i unguētis pscriptis cōtinue teneat que ex pāno lineo subtili fiāt. Et si ex malignis ulc' id fuerit taliū cura curabit. que poti' ulceris respectu qua tenesmonis fit apā uero tenasmonē efficiēs si calidus sit et i pricipio quidē. ℞. plantagis. ℥. iiij. olei ro. ℥. ij. albu. oui. recētis unū agitentur simul et per siringā imitte. ¶ Ab extra uero rosaceo oleo pungat. Cataplasma ex spōgia i aceto ifusa fiat i augumēto cligātur caules et cū uitello oui et oleo ro. et fiat empl'm. Ul' facias sic. ℞. olei ro. ℥. i. butiri sine sale addipis gallie aā. ℥. ß. cū cera unguētū fiat molle cū quo i unctio fiat quod si ad maturationē apā deuenire cōprehendas. ℞. olei de lilio et camomille aā. ʒ. i. mucicaginis fenugreci et semi. lini aā. ʒ. ß. et cū cera fiat unguētū quo tunc utere. ¶ Sepe itē fomētatiōes ifrascripte fiāt. ℞. bismalue cū radicib'. M. iij. cū fenugreci. lib. i. fiat decoctio i qua spongia ifusa loc' sepe fomētet et successiue fiat unctio prescripta. ¶ Ul' tunc emplastrū calidū ifrascriptū suppoe. ℞. malue bismalue cū radicib' matrū uiolarum. camomille aā. M. i. fiat decoctō pistent cum asungia ipinguētur et fiat emplastrum i his et alijs maturatis tuo mō factis donec ad exituram uenerit utere. ¶ De hic tū cū ulceris cura ulceris cura curabis. ¶ Apā frā i principio ex oleo ro. pungat i augumēto tū prescriptis fomētatiōib' fomētet et ut supra ungat et emplastret et tā i fomētationib' quā emplastratiōibus lini semine adiūge. ¶ Ul' decoquātur sepe et pistent ad stramina passent et fiat ad formā unguēti cum axūgia ul' similib' uel fiat ex his emplm et talia et similia donec ad exiturā puenerit approxia apā te rupto uelut ulc' eū cura. ¶ Et i hoc casu oīs tenasmōis cura finitur. Nā mea ē itētio si tātū mihi uite spatium bon' Ihesus donat a capite ad pedes usque egritudinū propriam curā ponere. Si ergo illi quo ulcere quoque apāti cōueniit sic me. breuit expedieri legētiū pace id factū sit ipsa eni ad lōgum posita hui' tractuli metas excederet. Et per hoc cuiuslibet tenasmōis cure finis etc.

¶ Capl'm 3m cuilibet accidēti tā i alijs fluxibus spēb' quā i tenasmōe accit et si i tenasmōe frequēti' succurrere docēs et est ani egressio cui' cās ac signa tā pnostica quam demōstratiua cm̄ ß. poit.

Cum anus i tenasmōe et i disinteria tenasmonica sepi' egrediat unde i hoc loco tl'is ani egressiōis cōueniētissime cura ponit que ē cū lōgaonis seu recti aliqd egredit. Nā anu' ē aut longaonis aut recti extremitas que etiam aliter ab. Auicē et a quibusdam alijs ficteri appellatur. Et ipsius egressionis causa extrinseca aut intrinseca eē potest. ¶ Extrinseca ē omne potens rectum et musculos ani circulū obstruentes lapsos seu paliticos efficere ut ē casus ul' percussio musculos ipsos seu neruos eidē motum dantes qui a spondili ultimo nascūtur disrūpens sup refrigida quoque sessio. balneū item mollificans egerēdi nimius conatus laboriosum exercitium intēsa frigiditas quoniāmō introducta et similia. Causa intrīseca esse potest apostēa quod sua pōdorositate ac grossitie anū ingredi non pmittit humor quoque salsus et acutus et uniuersaliter quodlibet tenasmonē efficere potēs in quo nimio cum cōatu laboriosa fiat expsio per quā egredi cogitur lubrit. Itē humor musculos relaxās ani egressionē sepe cāt ¶ Et huius passionis hec in sūma sūt cause. Signa uero huius que a causis itrisecis fit relatu astātium seu patiēs habentur. ¶ Quātum ad intrinsecas si fuerit apostema id uisu ac tactu discernitur. Si acutus humor seu aliqd cui' impressio tāta fit ut anum egredi necesse sit supra per signa tenasmonis habētur Si humor lubricus se uisui offert et quia null' adē

ardor ⁊ neque punctura et talis in musculis am
plius claudi nequit pp ꝙ anus ipse ꝯtinue ex
tra pmanet et in hoc casu sepe fecū īsensibilis
fit egressio et hoc de signis egressionis ani de
monstratiuis. ¶Pnostica si ani egresio ex casu
pcusione subito uenerit et cū intromittit ꝯti
neri nequit curatur nūquam ut decima septi
ma tertij capitulo de molificatione ani tunc
enim signum est musculorum pcralisis que
ex pcusiōe ul' casu subito ueniēs curā nūquā
recipit ut īquit Ra. nono almansoris cap'lo
de palisi ⁊ si pp materiei de fluxū id paulati
eueniat esto posibilis sit cura difficilis tñ est
¶Sz illa ī qua an⁹ itromissus retinet curaz
recipere pōt. ¶Ad quā trāsicēs si ab extrīse
ca cā euenerit. ℞. saluie: M. i. mirtilorum su
mac nucū cipressi ań. ℥. i. costi spice squinanti
ań. ʒ. iij. ex his cōquassatis ī uino stiptico ꝺ
coctio fiat ex qua an⁹ fomētet quē successiue
ex īfrascripto pl'uere sali g. ℞. nucum cipressi
. ℥. ß. ātimonij aluis gallarū cineris bedegar.
⁊ ē plumaccol⁹ qui semp rube⁹ nascit ań. ʒ. ij.
fiat puluis itromisso ano ex costi⁹ oleo punga
tur. ¶Et autē casus pcussio fuerit ī cā itro
mittat an⁹ buresçat patiens ⁊ cum oleis ro. ⁊
mirtino fiat iunctio ⁊ īfrascripto pl'uer salipi
zet. ℞. boliar. san. dra. mumie mirtiloꝝ ań. ʒ.
. iij. masticis. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ sup schinā. tale
cerotū portz. ℞. laudani cere citrine bistorte
ań. ʒ. ij. masticis. ʒ. iij. croci. ʒ. sā. dra. ʒ. i. ß. mu
mie boliar. ań. ʒ. ij. ⁊ fiat cerotū addendo se
teneat terbentine quātū sufficit ⁊ extēdat su
per fustaneo aut corco quattuor digitoꝝ quā
titatē ⁊ icipiendo a cauda sup schinaz ponat
¶Nā ubi cura possibilis fuerit isto mō cura
bit. ¶Nūc de causis intrinsecis si ani egressio
ab apāte calido fiat ⁊ p ppria sig^a cognoscet
oleo rosaceo ī pricipio pungat ⁊ ubi etas ⁊c.
pmiserit ꝺ basilica flobothomiā facias. Uel
sup natib⁹ aut spatulis cū scarificatiōe uento
sas appone successiue cū ol'o ro. modicū olei
cāomillini ꝯmisce ⁊ unctio fiat. ¶Et decotō
ne autē malnarū cū radicib⁹ calidā embroca
tionē sepe faciro ⁊ si ī ea fiat sepe sessio mul
tū ualet. Uel fiat decoctio ex bismalue fenu
greco ⁊ semine l'ini de qua ēbroca⁹ uel sessio
fiat. ¶Deide. ℞. olei uiolati butiri sine sale
ole camomelini medulie cruris uitulli. ań. ʒ.
. i. psilij. ʒ. ij. icorporent simul ⁊ fomētiōe fca
anus leuit pungat cūqz mollificatus fuerit in
tromittit' ungat postea l' salipizet put infra
¶Si uero apā frigidus fuerit pzimo rosacco
ol'o pungat successiue camomellino cū oleo
de lilio ⁊ pinguedie gallie mixtis. Sepe quo
qz ex decoctiōe malue fenugreci ⁊ semis lini
fometet ungat postea ⁊ cū fieri poterit intro
mittat deinde fiat iunctio ⁊ salipizatio circa
anū put īfra describā fiat. ¶Da taliū autez
apātū cura sic leuit pzetereo naz ea sicut cete
ra apāta curari debēt. ¶Si vo ani egressio
pp nimiā expzessionē puenerit quātū ad illi
us humozis hoc efficietis curationē cū clister
ribus ⁊ alijs put ī pzio cap'lo dictum ē fiat.
¶Quātū uero ad localia si hūoz acut⁹ fuerit
facias sic. ℞. ro. ru. balaustiaꝝ plantaginis sin
phiti solatri folioꝝ mirte lentiū copulaꝝ glā
diū mirtiloꝝ ań. M. ß. ꝯquassent ⁊ fiat ꝺcoc
tio ī aqua faboꝝ cū aqua tepida cū patiēs as
sella surrexerit suauiter fometetur. ¶Deide
oleo rosacco tepido ungat ⁊ īfrascripto pul
uere salipizet. qui. ℞. aluis antimonij balau
stiarū gallaꝝ ceruse ań. ℥. ß. fiat puluis subti
lissimus quo anū salli. Deide suauiter eū itro
mitte ⁊ ani circulus ex oleo ro. ⁊ mirtino cali
dis iungat ⁊ ex puluere bedegar aspgat ⁊ sic
oī uice qua egredit fiat. ¶Potestus tñ si lz ī
tromisso ano facere ꝙ ī decoctiōe predicta ca
lida ifirmus sedeat ⁊ postea ani circul⁹ unga
tur ⁊ puluere aspgat iā dicto successiue cero
tū pzescriptū aut quod describitur⁹ suz spōdi
libus applica. ꝙ si annū hec pa⁹ ptrāsierit ex
īfrascriptis ē punguēda spia a cauda icipiēdo
⁊ sursuz paululū ascēdēdo. ut. ℞. axungie uul
pis l' gati siluestris olei costini ań. ℥. i. Ex istis
calidis ut dictū ē iunctio fiat. ¶Ul' facias sic
. ℞. olei de lilio olei de costo ań. ℥. i. storacis li
qde ysopi hūide axūgie uulpis uel anatis ań
. ℥. ß. sapi oppoponaci ań. ʒ. iij. cere paꝝ ⁊ fiat
unguētū quo ultia spōdilia pungāt. Uel faci
as sic. ℞. oxi croci. ℥. i. armoniaci. ℥. ß. ysopi.
hūid. ʒ. iij. sil' icozporēt ⁊ fiat cerotū sup ꝙ co
ziū ad quātitatē quatnoz digitozū extēdat ⁊
ut supra ultis spōdilib⁹ apponat. ¶In hoc
etiā casu cerotū pzio descriptū cōuenit at si hu
moz ille lubric⁹ fuerit clisterib⁹ ⁊ alijs hūo
⁊c euacuātib⁹ i tenasmōe descriptis utere. Et
quātū ad localia. ℞. ro. ru. folioꝝ querc⁹ ba
laustiaꝝ nucis cipressi gallaꝝ ań. M. ß. cōquas
sent ⁊ ī uino nigro buliāt ex quo calido cū pa
tiēs ab assella surrexerit an⁹ leuit fometetur
quē postea ex puluere īfrascrito salipizet qui
. ℞. cornu cerui usti pinee ꝯbuste ań. ℥. ß. thu
ris masticis ań. ʒ. ij. ātimonij aluis ań. ʒ. i. fiat
puluis ⁊ ano itroducto circul⁹ ex oleo mirti

lino ac masticino mistis pungatur cū puluere in mediate descripto salipizetur. Ut ex puluere bedegar combusti et q̄ dicta sunt cerota successiue sup dictis spōdilib⁹ applicētur. Potes itē si libuerit ex thure cū pice nauali et pinea facere suffumigationē et i omni casu et in potu dare de puluere cornu cerui usti stō ieiuno p̄dest multū. Et ego empicū quēdā uidi qui cū infrascripto medicamine plurimas antiquas ani egressiōe curauit. Alauū pistabat ipsū cum aqua ad staminā extrai faciebat et ex eo tepido fiebat ad egressuz anū fomētatio que pluries facta ex puluere bedegar combusti salipizari faciebat. et itroducto cū oleis rosacco mastricino et mirtino calidis semper circulus ungebatur Et si tāta relaxatio fuerit ut continue anus extra permaneat cū cura palisis superi⁹ descripta curabis. Et i hoc ani egressiōis cura finit. Ad laudē dei omnipotētis q uiuit et regnat per infinita secucula secula seculorū Amen. Finis.

Nihil ē magnanimē princeps ut rē stati aggrediar quod mortalib⁹ nobis felici⁹ contingere possit in mortalitate Tu ergo q oēm animū i eā uoulptatē iecisti q̄ homies imortales facit et dyis p sil'imos puta quā multis dn̄ari. Quod romani uiri maxi et sapiētissimi et tui presertī eneide et aly q̄3 p̄l'imi singulares domi et illustres uiri quos tā digne quā magnifice imittaris conati sunt assequi si ad imortalitatē tuā cōponedā oib⁹ studys intēdis si illā p̄sequi et magis tuis labo rib⁹ et sumptib⁹ desideras factis castor q̄d te decet qui nolis torpere n̄ i ocys uitā agere nō luxurys de fatigari sed superiora studes magna et gloriosa facinora tuis nouis studys superare q̄d nō obtigisse tuis maximis auxibus magis fortunā pudere pōt quā te quā ml'tis modis si respondere noluisset ad suas artes exercendas magnope cōcitasti. Sz ut eorsum eam⁹ quorsuz itēdim⁹ facile eni aliorsuz me duceret hec tua āplissimarū rerum mihi semp p grata locutio que magis anīo colligi possūt quā uerbis explicari āt oratione. Audi queso et patientissimo queso animo audi q̄ tuus guayneri⁹. Antonius papiēsis medicine scrutatō aput te unū dicere uolui nō ut ferāti consiliā illa a quo aly solent cōsilia petere sed ut poti⁹ ut cōmemorēt ea que et si a ml'tis puto commemorata ab fidelissimo et cupidissimo et et tui perpetui regni amatore eo aīo recipi q⁹ sunt edita et hūanū censui et tue sapientie quā maximū cōuenire ut ergo illuc redeam⁹ unde n̄ra exorta oratio ē uolptatē illā que uere gignit imortalitatē hacten⁹ quisq3 nixib⁹ p̄secutus ex qua iā illuc p̄ruenisti ut si uiuant secl'a ifinita. Infinita tua sit gloria et in mortalitas oporteat. Uerū hāc ē mortalitatē et si operib⁹ consecutus es et illā augere lōgioribus uiribus mouenti studeas nō iniquū fuerit aliā te etiā studiosissime asse qui imortalitatē quām oēs hoīes adā omne brutor gen⁹ et quicqd semie cresci queat natura desiderat puta te ipsum i filios p̄pagare tuū semen i lōgiores p̄pagines effundere q̄ nisi natura tantis desideryis oīb⁹ i reb⁹ p̄priū et desiderabile iplicuisset iā dudū hec mūdi facies quā uidem⁹ pulcerimā p̄ysset et chaos id neglectū oīa cōcidisset que amore multiplicationis i nato consistūt adhuc et sunt lōgius cōstitura q̄ si forte hec migoris faceres diceres et existimares sola illa content⁹ imortalitate quā ipse tu p te nihil ad i tus alūde magnis ingenys consecut⁹ es adhuc maximā et laboras conseq uide ne maiorē in errorē cadas quinimo p̄spice quid tibi p̄pōas et ipsi quidē cesari legim⁹ nihil magis apō se conquestū esse nisi q̄ filys iops cui orbē terrarū tātis artib⁹ tātis piculis acquisitū relique re nesciebat et si nepotē haberz quē fily loco constituisset qui si unicū tātū filiū habuisset quis dubitat illa in eū i excogitata audax nimium et temeraria mors penit⁹ nō fuisset uixisset lōn. et pleniorē imortalitatez adept⁹ esset. Ad augēt eniz fily parētū aīos et i rebus maxis efficiūt studiosiores Multe sunt dux magna nic i p creatis filys comoditates. Omittam⁹ dilectionē quā oēs ptes uno ore i possidētis liberis affirmāt primā ipsū utile discernam⁹ Et ne i alys exēpla accipiam⁹ quā ite accipiuntur certiora qs ē qui iā te regez esse ytalie n̄ dixerit nō huius magni mūdi prope monarchā affirmauerit q ea tēpestate nat⁹ es in qua omnis regio tumultu pl'sa ē aris ūdiq3 lacerata potuisti hec ule si filiuz habuisses qui tuaz imortalitatē i suā uitā cōuertisset omnes populos omnes dn̄os toti⁹ cristiane fidei tibi āt tui pue tibi ē et fuit maxīa āt amore āte gratia obsequētes efficere. Multi eniz tuis reb⁹ āt p̄desse noluerunt āt obesse ausi sunt quis te unū et nō plures cognouerunt. Multi eniz tibi fidē nō seruauerūt et si tibi natū ullū itellexisset postremas fortes priusquā tibi deficer substinere cōstituisset. Sz scio tiqi hoc p̄suasiōib⁹ q̄ oēs uerissimum oclata fide cōspici

unt ꝙ tu multo melius itelligis quã ipse di
dicẽdo consequi possiz. Illud mihi aptius su
perest ut declarẽ tibi quibꝰ rationibꝰ i sobo
lẽ sit ueniendũ quas ⁊ si peritissimis illis me
is dillectissimis ꝑceptoribus. Magr̄o Sucho
beloculo ⁊ Johanni francisco balbo qui tue
tue uite curã habẽt notiores esse nõ dubitem
cũ eos me ipso g hoc admouere audeo longe
callidiores sciã. Statui tñ cũ tuã uitã intelli
gam salutẽ esse totiꝰ ausonie que oĩs ad te re
spicit cũ tuaz liguriã te sugstite felicissimã ⁊
reginã ꝓuinciaꝝ futurã esse existimẽ. Cũ ipse
papiensis tuus nesciã meã uolũtatẽ ꝯtinere q̃
ꝓmptissima tuis acumulãdis dignitatibꝰ ⁊ co
modis ẽ atqꝫ patissima ea tibi de cãis ⁊ egri
tudanibꝰ mulierẽ quibꝰ ꝯceptio ĩpediri solz
ĩ hũc tractatulũ cogere que possũt lecta ⁊ tu
is phisicis femine agitata iuuare ⁊ istã tã diu
turnã gignendi difficultatẽ ãmouere quã tñ
nihil despero si his illã ꝯsiliis iuueris ⁊ anti
dotis que meis ĩ scriptulis patã iuenies in so
bolẽ ꝓmpturã. Hoc ita mihi ꝑsuadet ꝙ ex
te iã ꝓles exorta ac genꝰ unde originẽ cepit
illa tua illustrissima cõsors a quo l'nulle l'ra
ciscule iuente sunt nõ perturiẽtes mulieres.
Dij boni quanta populos tuos ytalie uolup
tas ĩuaderet si eã audierit ex dulce clarissĩo
natã duci magnamine copl'atã filiũ parenti ⁊
uiro ꝑ sil'cz enixã fluerẽt hoĩes ĩ gaudia dñi
tuas fortunas sequentes ⁊ urbes se ipsos ꝑ
leticia nõ caperẽt. Hostes nihil audirent lugu
brius nihil ĩ utiliꝰ expectarẽt quos si facta
sinãt si que apõ te ex cogitenĩ in lucez dimit
tãt ĩpunes nõ preteribis suarũ temeritatum.
Nõ ille achilles comes franciscus ⁊ ille. Sci
pio nicholaꝰ picininꝰ tuis castris ĩperẽt que
hactenꝰ magna ui magnisqꝫ igenijs substinue
runt ⁊ semꝑ ĩ hostes ꝓsperrie exercuerũt. Tu
aũt dux gloriosissime ad ie aiuz ꝯuertas tuũ
ꝙ tibi ꝓpositũ ẽ oro ⁊ nõ hoĩez quã ut uoles
existimabũt sed rẽ ipsam si frugi censueris ꝓ
sequeris. Meũ uolo officiũ fuerit ad eã rem
tuũ prudentissimũ ingeniũ ꝑsuadere quã mi
hi cũ multis putaui tibi etiã parẽti futuram
uoluptuosissimã ⁊ aucturã illam ĩmortalita
tez quã iure oĩbꝰ mũdi rebꝰ ꝓposuisti. Uale

Incipit tractatꝰ de matricibꝰ editꝰ ꝑ magi
strũ. Antoniũ. Guaynerium artiũ ac medicĩe do
ctore egregiũ papiensez.

Tractatus huius intentio ẽ taz ex par
te uiri q̃z ex ꝑte mulieris cõceptionẽ
cãs in pedientes curãdi doctrinam dare uerꝫ
mulierũ ꝓprie egritudines hoc efficiũt sepe.
Eas igitur ut cõceptio cõsequatur ãmouere
necesse ẽ ꝙ secũdũ capitulorũ ordinẽ qui seq
tur his tractatulis exequi te docet.

¶Capitulum primum de notificatiōe matricis ꝛ significationibus ipsius.

Matrix ē membrū a natura ꝑ cōceptō munc deputatum iter uesicā ꝛ intestina sitū dorso sumini ac ossilato colligatū duab᷒ cū tunicis creatū quaꝝ ū itrinseca uenosa ꝛ extrīseca substātie neruee filis concernitē ābabus uico ꝛ cū collo ad extra ꝑtenso cui᷒ orificiū ex uenis ꝛ subtilib᷒ ligamētis ante libatione cōtextū itrīseco ori opponitur. ¶Natura de speciez perpetuitate sollicita ī mulierib᷒ intrinsecā matricis tunicā uenis ꝯtexuit aquarū orificijs congruo tpe menstrua que a uulgo methaforice flores nōcupātē effluūt sic eni floribus carētes arbores fruct᷒ nō ferūt sic nec nō mēstruantes mulieres. Ipse uiroꝝ cōpatione frigide sunt ꝛ humide multū que humiditas in eis calorē ebetat cuius cā super fluitates generant plurime i eis que matricis in uenis cōgerunt. His cū natura grauatā se sentit ꝑ uenarū ora ad extra pellere eas conatur qꝫ ī naturaliter se habētib᷒ fit mēse omni diuersis quāuis tēporib᷒ ꝛ hoc diuersitate lune aspectus prouenit cui ſm ptolomei sniam quarta parte sui quadripartiti octauo caplo quatuor quartas attribuimus primo a sui apparitione ad dyacotomitatē primam seu semi illuminationē usqȝ peruenit quā calidā ꝛ humidē de cōplonis fore experimēto cognitū ab ac ad plenilunium scda ꝑtingit ꝛ hec calida est ꝛ sic ca tertia fra ꝛ sicca a plenilunio ad dyacotomitatem secūdā usqȝ pdurās frigida ꝛ hūida cēset. ¶Hac ob causam puelle ī pria adolescentiores ī scda cōsistentes prime ꝗ tertia ꝛ alie in quarta quadra menstruantur ut plurimum unde si mēstruoꝝ retentio eis preternaturaȝ affuerit ars cū naturā imitetē ad ipsoꝝ ꝓuocatione duab᷒ in primis quartis puelle ꝛ ad cōsistentiā usqȝ saphenaꝝ flobothomiā fieri iubem᷒ cōsistentibus uero ad finē usqȝ senij in duabus quartis alijs. ¶Ideo ī vulgari uer su auicē.luna uetus ueteres iuuenes noua luna requirit. ¶Ex his secundus lune etatū diuersitatē diuersam mulieribus complexionē attribui liquet nā in prima menstruatiōis etate calide dicunt ꝛ humide esto magis humidē In secunda calide ꝛ sicce calide tamen magis In tertia frigide ꝛ sicce sicce quāuis plus. In quarta frigide ꝛ humide magis tamen humide ꝛ hoc per antecedens. ¶Mulieres nanqȝ caloris defectu in parte secunda consistentie quam ante plures habundant in superfluitates ꝛ si complexionis etatine merito ad frigiditatem ꝛ siccitatem declinant magis. Ea ergo de re talem etatiuam complexionem frigidam ꝛ humidam dicimus. Ex his nanqȝ causa diuersitatis temporis menstruationis manifestatur nobis. ¶Menstruum quam super

fluum quoddam alimenti qꝫ in alende substā
tiam non conuertitur quidam esse uolunt ali
ud nihil. ¶Et dicitur menstruum a mense. ⁊
mēsis a mene grece qꝫ ut ait ysidorꝰ ethiol. v°
latine sonat. Sana nāqꝫ mli'er ⁊ i etate ꝯbita
exñs mense mēstruari dꝫ. nec ē mstruū mulie
ris spma ut uoluerunt nōnulli. Ipsuꝫ.n.ē que
dā humiditas salualis alba ab ultimo alimē
to resecata ⁊ itesticulis generata mulieris ad
generationem. deputata finaliter, propter qꝫ
gal. in suo de spermate ad embrionis genera
tionem necco effectiue concurrere probare ui
sus est cuius oppositum philosophorum prin
ceps inde animalium generatione studuit cer
tificare. ¶Et qꝫ i sequentibus matricis com
plexioneꝫ noscere perutile tibi ē. ¶Matricē
calidā est pilorū crispoꝝ multitudine circa
pudibunda ipsorum atqꝫ emissione citissima
cognosces, cuius mēstrua ad citrinitatē decli
nātia, diem tertium nō trāsibunt ut plurimū:
uenere diligunt, semen emittunt cito, ⁊ in coi
tu delectantur maxime, ad tactum calide sūt.
Sunt ⁊ sitibunde, atqꝫ ceteris animose, ma
gis labia exsiccata deferunt, quasi semper uelo
ciores i motibus ac aliis actionibus sunt:
quibuscunqꝫ pulsus uelox, his est ⁊ urina in
tensa satis. qꝫ si cū hoc humores calidi in ma
trice fuerint in ea pondus ⁊ grauedinē. perci
piunt maīfeste. ¶Frigida matrix piloꝝ retar
dat ortuꝫ paucos ⁊ exiles emittit. Frigidi
ditas i ea sentitur, menstrua sed albedinē de
clinantia sunt, ⁊ pauca, coitū appetūt, paruꝫ se
men emittūt, tarde, ⁊ i eo delectātur modicū:
ad tactū frigide sunt, ⁊ labia hūida fere habē
tes semper, parū sitiunt, sunt pusillanimes, ac in
motibꝰ suis qꝫ i oibus actōibꝰ pigre, pulsus
tardꝰ est, ⁊ urina tenuis ⁊ alba. que oīa si frīs
hūoribꝰ ꝯiūcte sint cū grauitate pondꝰ in ma
trice aderit. ¶Matricis siccitas ex siccitate
⁊ eūatione totiꝰ cognoscit: vulue labia sicca
hñt, semp mēstrua emittūt pauca, ⁊ esto i coi
tu seminis ferre emittāt nihil. i eo tamē delec
tant maxie, plꝰsus durꝰ ē, ac urina tenuis. ¶Hu
midā matricē ex multa mēstruoꝝ fluida quā
titate cognosces, uulue labia hūida defferunt
semper. i coitu delectātur parꝝ ac pp abūdātē
hūiditatē uiris nō sūt grate, fiūt qꝫ caꝝ matri
ces adeo lubrice ut semē retinere haud que
ant, pulsus mollis ē, ⁊ urina spissa. ¶Ex prefa
tis igitur signis quarumcunque matricum
complexiones simplices comprehendes mani
feste que cum in simul coniungi possunt frigi
ditas simul cuꝫ humiditate aut siccitate ⁊ cū
his quoqꝫ caliditas composita si fuerit signa
premixta erunt. ¶Et cū i sequētibꝰ hec tibi
necessaria sint illa bene menti recollige. ¶Et
hec de notificatione matricis ac ipsius signifi
cationibus.

¶Capm secundum de cāis ⁊ signis tā pnosti
cis qꝫ demonstratiuis retentiōis menstruoꝝ.

Sana mulier existens ꝯbita i etate mē
struari debet omni mense naturali
ter qꝫ si nō fiat plurimas ac diuersas
ut in sequentibus apparebit ob hoc egritudi
nes incurrunt. ¶Nota ergo qꝫ causa preter
naturam retentionis menstruoꝝ extrinseca
⁊ intrinseca cum humoris uitio ⁊ sine esse po
test. ¶Ab extrinseca qꝫ a quaqꝫ re non natu
li humiditates consumente prouenire contin
git puta ab aere calido excessiue seu frigido
uel sicco. ¶A cibo quoqꝫ nimium calido hu
mores adurente aut frigido nimis congellā
te uigilia nimia ieiuno superfluo seu abstinen
tia accidentibus anime immoderatis ira ma
xie excessiua tristicia seu solicitudine ⁊ exer
citio superfluo quod ut omnia in unum con
cludam non solum dicta uerum illa in causa
esse possunt omnia que nostri corporis cōsu
mere hūiditates sufficiūt ut ethica ptis. quar
tana ⁊ ꝯsimiles ac etiam tam cronice quā acu
te egritudines omnes fluxus quoqꝫ sangui
nis narium seu cuiussuis membri alteriꝰ idem
efficere potest. ¶Nimia item pīguedo seu ca
ro addita uenarum ora opilās a ragadys apā
tibus seu ulceribus i matrice cicatrices ex ō
te. ¶Et has tāquam causas extrinsecas reten
tionis menstruoꝝ assignamus. ¶Causis ab i
trinsecis retinentur ⁊ menstrua sine humoris
uitio ut puta a calor frigiditate seu siccitates
nam colericis ipsarum propter caliditatem
superfluam ⁊ siccitatem attenuatis hoc accīt
plerumque ac etiam propter frigiditatem ni
miam ac siccitatem idem melancolicis. ¶Cū
humoris uicio retentio menstruorum uenit
ut plurimuꝫ nam sanguis colericus propter
caliditatem ingrossatus uenarū uias oppilan
do h efficit sepe ut sāguis flāticꝰ siue mlicus
frītate hūores cōdensans i sūma gꝰ pternālē
mēstruoꝝ retētonē a caliditate frītate uel sic
citate cū humoris uicio uel sine fieri cōtigit
¶Demonstratiua signa si sine humoris uitio
a frigiditate proueniat paucula mēstrua aut
nulla habebit. cū quibus superfluitates emit
tet nullas de coitu paruꝫ curat. urina eius te

mis existit. & albas i matricis fundo esto fri giditatem sentiat pondus seu aggrauationē percipiet nullam. Si a caliditate sola perue niat i matrice caliditatem manifestam sentiet coitum maxime appetit. cuius urina tenuis ac multum colerica erit. Siccitas uero uena rum corrugans ora mēstrua detinet. et tunc i matrice caliditas aut frigiditas sentitur nul la coitum parum appetit. urina tenuis erit et clara. ¶ Et de predictis omnibus complexio totius habitudo. tempus. anni. regimē prece dens. regio aer & similia pro iudicando te iu uabunt q̄maxime. ¶ Menstruorū retentio humoris sine uitio raro accidit. cum uitio ple rūq3 puta flegmatis. colere aut melancolie. Quodvis enim istorum i causa si fuerit. signa hec aderunt cōmunia. scilicet aggrauatio ab umbilico ad muliebria usq3 dorsi. frōtis. col li. ac spatularum cū dolore oculi. propter ma tricis cū eorum radicibus colligātiam. dole bunt cum quo sub his existētia loca liuent. grauitas palpebrarum. ancharū atq3 coxarū sentitur. facies discolorata manet. fastidium adest stomaci cum appetitu i naturali. ita ut nōnulle ob hoc se pregnātes iudicēt sepe. ¶ Hec igitur signa omniū mēstruorum retētio ni cum humoris uitio erunt cōmunia. plus ta men minus uel secundū humoris retenti quan titatem. ¶ Ac mulier pregnans non existens i mamillis si lac habuerit Hipocrate teste af forismorū quinto. mēstruorum retentionis si gnum ē. ¶ Signa propria si menstruorū retē tio a flegmate prouenerit. palpebre liuescūt. ac subtumescunt. frigiditas in fundo matri cis sentitur. & mēstruorum tempore mucilla ginosas superfluitates flegmaticas emittit. Et si coitum appetāt propter matricis humo rositatem parum in ipso delectātur. in cuius actu humectantur multū. unde ab hoc uiris tales nō multum grate fiunt. urina fit disco lorata sive lactea ac pinguis seu spissa erit. et in septimana que prorumpi mēstrua debēt. i tenduntur hec omnia. quod etiam i omni mē struorum retētione humoris cum uitio pro ueniente cōmune est q̄ si certior fieri cupis. etatem naturalem. complexionem. regimē pre cedens. regionem. tempus. anni & similia con sideranda. que si flegmati consenserint. certi or fies. tunc melancolia existēte in causa dolo rem ac uentositatem i profundo matricis ue lut auram sentiēt. Coitum quāuis appetant in actu tamē delectātur modicū. ¶ Circa ma tricis orificium stupor & isensibilitas existit. quedam urina obscura ē et liuida. quādoq3. aliquādo uero tenuis & remissa. cui3 quo si cō plexio naturalis melācolica fuerit. precedēs regimen & alia huiusmodi humori melancoli co attestātur melācoliam fore in causa iudica bis. Si colere defectu mēstruorum retentio fuerit. siccitatem. duriciem. calorem ac dolorē circa matricem pūgitiuum sentiet. Coitū ap petit ualde. & in actu delectatur plurimū. ad emissionē spermatis uenit citissime. cuius cau sa uiris grate tales fiunt magis labia sicca ac scissa deferunt. palpebre citrinescunt. urina russa aut subrussa erit. & si panni & alie īfectio nes cutis apparent magis q̄ si naturaliter co lerica fuerit usa que cibis coleram multiplicā tibus cui etiam tempus. anni. regio ac similia consentiant in cām esse colerā haud dubites ¶ Cupiens se tamen de his certiorem fieri pannum lineum subtilem menstruis si que ha buerit intinctum et in umbra desiccatum seu leuiter lotum inspiciat cuius color si citrinus fuerit i causā huius coleram scias si albus fleg ma si liuidus melācoliā. Amplius mēstruorū re tētio si a pinguedine proueniat nimia ex hitudi ne mulieris discernes. Si ex cicatricibus aut carne addita siue ex aīe accidētibus nō uigiliis ieiunio fluxu sanguīs quouis superfluo exerci tio ab excessiua aeris caliditate seu frigidita te aut a qbusuis egritudinibus aliis tibi talia sp patiētis narratiōe nota sint. & hic de demō stratiuis signis finis esto. Libet nūc de pnosti cis subiūgere aliq. urina egritudinis huius so lutionē nō demōstrat nonnunq̄ ut hitu3 ē re tētionē aliqn. Pro quo nota q̄ urina lactea & spissa aut obscura & liuida mēstruorū retētio nē aut mrīcis dolorē denūciat. Tenuis uero et alba russa aut subrussa i ea si sāmose resolu tiōes & nigre affuerit. idē ptēdit cuius cā non mrīcis uenis opilatis ad epar materia rtroce dit. & sic resolutiōes cū uria cōmiscent plus & hac ob cā3 liuet et cunq3 ex urina osit'i super spūaliu3 dispōe3 arguere possis iter hoc & d discernere scias. iflamatio cū grauitate si sub umbilico appuerit. fueritq3 totius grauitas cū pectinis renū achar & genuū dolor uria ut su pra circūstācionata appens sup retētionē mē struorum significat. his tn̄ non apparentibus uel ex his pluribus illud certū signum non ē. uri na uero nigra perseuerans alleuiationem in firme denunciat. menstrua tunc prouocantur facile. Si uelut lotura carnis ut contingit nō

nonnunq̃ aut alba subtilis ualde. uel lactea
spissa fuerit mẽstruis retẽtis de istarꝫ egritu
dinum aliqua timẽdum erit.ut est ydropisis.
podagra matricis suffocatio.ptisis.tussis.do
lor capitis.mania.melãcolia.epilensia. parale
sis.oculorum caligo.ꝛ breuiter de egritudini
bꝰ omnibꝰ materialibꝰ que ĩ capite uenis mẽ
bris nutritiuis aut spiritualibꝰ fieri possunt
timẽdum ẽ cnꝫ uitio humoris preter naturã
mẽstruorꝫ retẽtio omniũ de repletione egritu
dinum.puta febrium.apostemarũ ẽt causa eẽ
potest. Hec quoqꝫ solito plus coitũ appetũt.
Sperma enim mulieris mẽstruorum propter
retẽtionem retentum in ueneni naturã muta
tur.ꝙ tanq̃ nociuum expellere appetũt natu
raliter ꝙ nisi per coitum fit. Pluribꝰ ex his
maxime ex assuetis coitũ nõ cocũtibus suffo
catio matricis accidit sepe anhelitus quoqꝫ
difficultas. Sincopis tremor cordis aut tale
aliquod et plurime ob hoc ꝑfocate pereunt.
ꝙ si uiragines fuerint.barba his nascitur ĩ pi
loso loco pilũ multiplicãtur. et tandẽ earum
forme corrumpũtur.cũqꝫ curam nõ recipiãt.
moriũtur. Si fluxus sanguinis nariũ emoroi
darũ aut sanguinis uomitꝰ his euenerit. do
lor capitis ut Hipo.afforismorꝫ quita. mania
uel melãcolia uel aliqua taliũ egritudinũ ob
hoc genita soluetur. Mulier si propter ipsiꝰ
caliditatẽ aut naturalem siccitatẽ menstrua
nõ hũerit in ea mẽstrua retinere nõ dicimus
immo potius mẽstruis carere.ꝛ sic quã steri
litatem ĩ ea pronosticare debes aliud nihil.
Esto ille medicine uerus interpres magister
meꝰ Jacobus de forliuio sup prima ꝑmi mu
lierem carẽtem mẽstruis posse cõcipere mon
strauit aperte. Et adolescẽtulam pregnantem
que nunq̃ mẽstruauerat mea in cura habui.
Aliam quoqꝫ que partꝰ plures edidit.nec mẽ
strua nisi tẽpore partꝰ uidebat unq̃. Et p hec
de cãis ꝛ signis tam pronosticis q̃ demõstra
tiuis mẽstruorꝫ hic finis. ¶ Sit laus deo.

¶ Capitulũ tertium de cura retẽtionis men
struorũ flegmate exñte in ea.

Morborum cura eos cãrum efficiẽ
tium in remotione cõstat que con
trarijs philosophorꝫ scola claman
te fit. Mẽstruorum igitur retẽtio
nis cã si extrinseca fuerit cuius ĩ notitiam ꝑ
patientis narrationẽ uenies res quecũqꝫ na
turalis hoc effecerit ad contrarium mutetur.
deinde ad curãdum malã qualitatẽ derelic
tam sicut fuerit.puta caliditatẽ frigiditatem.
aut alia ꝛc. prout te infra docebo cũ medica
mẽtis oportunis deueni.ꝙ si corporis humi
ditatũ cõsumptio ab egritudine cõtingat. ca
curata corpꝰ resumatur. Pinguedo nimia cũ
ieiunio.abstinẽtia.exercitio accidẽtibus aĩe ꝛ
alijs corpus macerãtibus tollatur. ¶ Opilatio
ni ex additiõe carnis cãte cũ describẽdis ĩfra
succurre. ¶ Ad cicatrices ora uenarũ sigillã
tes curantur nunq̃ aut difficulter. de his tñ
cum de ragadijs apostematibus aut ulceribꝰ
matricis ptractauero mẽtionẽ faciam. Et sic
ãmõ ad cãrum ĩtrinsecarꝫ curam deueniẽs cũ
flegma fuerit ĩ cã ꝑncipium sumã. Sex rerũ
igitur non naturaliũ regimẽ ad calidũ ꝛ siccum
dispõe.deĩde ad materiã digerẽdã ueni. qđ
sic facias. ℞.camepitheos.camedrios. origa
ni.rorismarini.saluie.sisimbri calamẽti. men
tastri.thimi ãñ. M.i.radicũ brusci.spargij.
apij.petrosilij.raphani siluestris.rubee ma
ioris ualeriane ãñ.ʒ.i.ß.semis iuniperi. ʒ.ij.
seminis urtice.dauci ameos.anisi maratri co
sti ãñ.ʒ.ß.faseolorꝫ rub.cicerũ ru. ãñ pugillũ
i.cõquassent.ꝛ fiat decoctio ꝛ cum lib. ij.zu
chari sirupus aromatizet cũ optimo cinamo
mo ꝛ cassialignea de quo debite cocto accipe
ʒ.i.ß.decoctiõis ĩfrascripte. ʒ.ij.misce.ꝛ in
potu ꝑ una uice tribue. Decoctio sic fiat. ℞.
faseolorꝫ rubeorꝫ.cicerꝫ rubeorꝫ ãñ.pugilium
ß.seĩs iunipi.ʒ.i.ß.radicum ualeriane.radicũ
brusci sparhi.raphani siluestris.apij ꝛ petro
scilij ãñ.ʒ.ß.camedreos recentis. M.i. dauci
ameos. anisi.maratri ana.ʒ.ij.radicis rubee
maioris.ʒ.i.cõquassent.ꝛ fiat decoctio.cuius
ʒ.iij.cũ.ʒ i.ß.ꝑscripti sirupi totiẽs dentur ꝙ
materiã digestã iudices. ¶ Cũ usitatis magis
potes materiã digerere esto non sic ꝓprie.ut
℞.oximellis cõpositi.ʒ.iij.sirupi de arthime
sia.ʒ.ij.aq arthtmesie. aq̃ qnqꝫ radicũ calida
rũ uel alicuiꝰ ipsarꝫ pipinelle uel bethõice aq̃
florꝫ sambuci uel apij.ʒ.iij.clarificet ꝑ tribꝰ
uicibꝰ.ꝛ aromatizet cũ optimo cinamomo ꝛ
cassia lignea ꝑ delicatis.ꝑ alijs uo nõ sic de
licati ꝛ sirupi dosim minue.nã. ʒ.iiij. ß. suffici
unt ꝑ tribꝰ uicibꝰ aq̃s suprascriptas addẽdo
ꝛ da donec materiã digestã uideris. Digesta
materia farmacũ tale exhibe.ꝙ. ℞.cassie bñ
pĩguis.ʒ.i.extracte cũ decoctiõe camedreos
cuscute ligritie passula.polipodij.ꝛ capill.ũe.
extracta cassia adde electuarij ĩdi.ʒ.ij.sirupi
de radicibus sine aceto.ʒ.i. et fiat medicina
quam si sumere respuit. ℞.pillularũ fetida
rum.ʒ.i.uel loco huius da puluerem istũ. ℞.

turbith bõi et electi.ʒ.i.aut.℈.iiij. zinziberis
ʒ.ß.ſalis gemme gra.vi.zuchari albi.ʒ.ij. fiat
puluis qui cum aqua lactis caprarũ brodio
pulli aut cicerum rubeorum ſumẽdus ẽ uel
cõfectionis infraſcripte a.ʒ.ij.in.iiij. tribue.
℞.roſarum rubearũ zinziberis cinamomi
añ.ʒ.ii:ſandalorũ alborum et rubeorum añ.
ʒ.i.hermodactilorum eſule añ.ʒ.ij.turbith.ʒ
iiij.diagredij.:ʒ.ii.ß.maſticis.℈.i.zuchari al
bi lib.i.diſſoluatur zucharum cum aqua ar
themiſie.et fiat cõfectio in morſellis.uel talis
infuſio detur.que ĩ hoc ualet mirabiliter. ℞
agarici.ʒ.ß.zinziberis.℈.ii.ſalis gemme.℈.ß.
infundãtur in aqua lactis caprarũ addendo
oximellis ſquilitici.℥.i.horis duodecim in in
fuſiõe maneant. Deinde expreſſio fortis fiat.
quam ĩ potu tribue.Doſes has auge.et dimi
nue ſm ꝙ tibi conuenire uiſuz fuerit prolixꝰ
in ſolutiuorũ horũ deſcriptiõe fui nimis phi
ſicus enim quilibet materiam flegmaticã ſo
lutiua euacuantia deſcribere ſcit. Ad aliqua
ergo appropriata medicamina deſcẽdo.unuz
tamẽ ſcito purgationem unã in caſu iſto non
ſufficere ut plurimum unde eã ſi opus fuerit
reitera.Et ut uidearis facere plura ſolutiuo
rũ formaz uaria.puta ſi primo pillulas potio
nem aut aliquid exhibe uice ſecũda. Purga
ta materia mulier balneãda ſic erit.ut.℞. ſa
uine calamenti origani meliſſe matricarie mẽ
taſtri.pullegij melliloti camomille añ.M.ij.
celidonie.peucedani praſſi abſinthij añ.M.
i.foliorum lauri.lauẽdule mercurialis roriſ
marini.oximi floruz ſambuci añ.M.ij.altee
cum radicibus.M.iiij.artemiſie.M.vi.radi
cum ualeriane lib.ij.cõquaſſenť omnia ſimul
preter artemiſiam que ĩ uno ſacculo ponatur
deinde omnia ſimul dequoquãtur. ¶ Talis
ſic balneãdi modus ex his rebꝰ ſacculus unꝰ
impleatur.ſuper quem in balneo mulier ſede
at.et ſuper femur arthemiſie ſacculũ teneat.
et bis in die ſtomaco ieiuno balneũ intret. et
ſm placitum per horã plus aut minus in eo
ſtet. ¶ Lectum deinde intret et ante et retro
ſe ſtatim cum infraſcripto unguento ungat.
ꝙ recipit olei ꝺ lilio.olei amigdalꝰ.dul.medu
le cruris uituli añ.℥.i.mucillaginis altee.mu
cillaginis fenugreci.ſeminis lini añ.℥.ß. cere
parum.et fiat unguentũ quo ungatur et cete
ra. Hoc facto pulueris infraſcripti coclear
unum bibat cũ uino calido decoctionis rerũ
que cum ſirupo digeſtiuo bibitur puluis ta
lis eſt.Accipe cinamomi electi et a cortice ſu
periori mundi corticũ caſſiefiſtule añ.℥.ß.caſ
ſie lignee.ʒ.croci.ʒ.i.ß. ariſtologie rotũde aſ
ſari.calami aromatici.corticum radicũ capa
rorum coſti diptami radicis tormẽtille radi
cis hireos hiringi lacce añ.℈.iiij.cãepitheos
camedreos foliorũm lauri origani.poli zinzi
beris:calamenti.thimi.ſeminis leuiſtici.ſemi
nis rute agreſtis ſemis dauci ſeminis naſtur
cij agreſtis ſeminis yſopi cubebe nigelle ame
os.aniſi maratri.baccarum lauri ſerapini añ.
ʒ.i.zuchari ad pondus omniũ.et fiat puluis.
de quo detur ꝛce. ¶ Et ſi puluerẽ recipere ne
quit facias ſic.℞.pulueris ſupraſcripti ſine
zucharo.℥.i.zuchari albi libr.ß.diſſoluať zu
charum cũ decoctione rerum cũ qua puluis
bibitur ſed cũ aqua fiat.deinde cõfectionem
in morſellis faciat.ex quibus.℥.ß.uice pro
qualibet ſumat bibendo poſt.℥.ij.uini decoc
tionis rerũ dictarum. ¶ Si balneũ facere nõ
uellet aut nõ poſſet.quatuor manipulos rerũ
balnei accipiat quas ĩ uino buliat.ꝛ bis ĩ die
loco balnei ſe ſtuffet.uel iſtaꝝ fumũ ꝑ embo
tũ recipiat. ¶ Uel facias ſic.℞.amomi galbãi
añ.ʒ.ij.aſſe fetide.ʒ.i.ß.cõquaſſentur . et po
nãtur ſuꝑ carbões.et fumũ ſuꝑ embotũ reci
piat.Ne fumus tñ ad nares ꝑueniat caue. cũ
res exiſtat fetidiſſima.Suffumigiũ de caſto
reo idẽ facit.ꝛ de ſpolio ſpẽtis a ꝓprietate.ꝛ
pꝰ iſta imediate puluerẽ ꝑſcriptũ bibat . aut
ꝯfectionẽ accipiat bibẽdo de uino decoctiõis
reꝝ ꝑdictaꝝ loco pulueris aut ꝯfectõis ualet
puluis ſeĩs porri.ʒ.ij.cũ decoctiõe ſepe dicta
uel accipiat.ʒ.iij.uini ĩfuſiõis aſſari.uel. ʒ.i.
pulueris praſſi.uel tm̃dez pulueris matrica
rie.uel.ʒ.i.trocis de mirra. Idem faciũt praſ
ſi ſucci.℥.ij.aut roriſmarini aut politrici ſeu
rute mixte cũ modico trifere magne.ulꝰ quod
ẽ in hoc cãu mirabile da.℥.ij.ſucci radicis ſil
ueſtris raffani.Et ad maiorẽ ꝑfectionẽ extra
here hos ſuccos potes cũ uino ĩfuſiõis aſſa
ri uel decoctiõis ſepe dicte.uel cuz altero ex
uinis iſtis da.ʒ.ij.pillulꝰ.ĩfraſcriptaꝝ.℞.fruc
tus ſauine.ʒ.iij.rute ſicce.ʒ. v.ſeĩs rute agre
ſtis.ʒ.i.ß.aſſe fetide armoniaci rubeꝰ tinctorũ
añ.ʒ.i.fomenť pillule cum ſirupo de arthimi
ſia.et da patiẽti.ʒ.ii .q: delicatuz ẽ.Uel facias
ſic.Accipe nigelle pulueriʒate.℥.ß.ſucci mer
curialis et mellis quãtum ſufficit ad inſpiſſã
dũ fiãt pillule de quibꝰ.v.õi mane cũ uino
ꝺcoctõis aſſari ꝑbe.ulꝰ cũ uino iſto electuarij
ĩfraſcripti.ʒ.ii.exhibe.℞.mirre caſtorei ſigie
añ.ʒ.ß.cinamomi aſſe fetide.piperis nigri. fruc

tus ſauine añ.ʒ.ij.cum mellis quātum ſufficit
fiat electuarium. Hec enim poſt balneuz ſtu
pham uel ſuffumigiuz dicta menſtrua prouo
cant magnifice. His factis ut ſanguis ad infe
riora trahatur.de ſaphena aut ſaphēis aliquā
tulum flobothomiam fieri facere poteris au
dacter.uel in coxis circa partem domeſticam
aut ſub curuatura poplitis.uel ſuper calcaēo
in pinguib⁹ poteris apponi facere uētoſas cū
ſcarificatione. Inferiorū quoqꝫ membrorum
ſtrictura ad hoc iuuat ꝙ̄maxime.que doloro
ſa aliquādiu maneat. Cuz his quoqꝫ peſſariis
menſtruis non effluentibus ſuppoſitorijs ſiue
naſcalibus natura iuuari poterit. Et ſic faci
as. ℞.tiriace fine.ʒ.ß.caſtorei armōiaci añ.ʒ.
i.miſce.et cum bombace ī mercuriali ſucco p
prius intincto naſtale facias.quod ad coxam
cū filo ligetur. Uel accipe ſucci abſinthij.ſuc
ci rute añ.partes equales pulueris mirre ꝙ̄
tum ad inſpiſſandum ſufficit de eo in pecia li
getur rara.et mulierez naſcaliſa uel loco mir
re pone euforbij parum.uel puluerem ſauine
aut praſſi.et facias naſcale ſicut prius. Ex ca
ſtoreo cū mentaſtro trito facere idē poteris.
Et pro aliqua groſſa ruſtica accipe electuarij
albi piretri añ.ʒ.ij.nigelle diagridij añ.ʒ.i.cū
ſucco mercurialis in pāno lineo ſubtili naſca
le cōfice.quod ſi fortius adhuc.℞.nigelle ſta
fizagrie centauree minoris añ.ʒ.ij.elebori al
bi uitri.ſalis gemme.piperis nigri diagridij
añ.℈.ij.aloes laudani.galbani termētine.ſto
racis.calamite añ.ʒ.ij.ābre.℈.i.omnia ſimul
cum piſtello calido incorporentur.ſi propter
gūmas expediens fuerit.deīde in ſubtili pan
no in mercurialis ſucco madefacto inuolue.
et naſcale fiat. ¶ Uel facias ſic. Accipe tiriace
fine.ʒ.i.mirre nigelle añ.ʒ.i.et cum mercuria
lis ſucco uel cucumeris aſini fac ut prius. uel
accipe tiriace metridati uł oppo.ʒ.i.caſtorei
armoniaci añ.ʒ.i.ex his cuz mercurialis ī ſuc
co naſtale fit optimū. Hoc ī caſu ex radicib⁹
quibuſdā ad formam minuti digiti naſcalia
fieri ſolent.puta ex radice rubee maioris taſ
ſibarbaſſi malue.biſmalue.gladioli apij uel
acori.aut pro ruſticis ex dorſa olei filo inter
poſito talia ex oleo de lilio.de caſtoreo.de aſ
ſa uel coſto per prius inungi debent.deīde ex
infraſcriptis pulueribus aliquo aſpergi. ut
ex puluere aſſe.coſti.caſtorei.euforbij.mirre
turbith.ſcamonee electuarij albi.ſauine nigel
le aut galbani. Naſcalia iſta menſtrua prouo
cant potenter. ¶ A naſcalibus his diſcedere
neſcio.eū imperiti his quā utuntur plurimū
unū.et ſit finis. Accipe genciane.ʒ.ij.ſeuine
ſtaphizagrie.colloquintide nigelle añ.ʒ.i.ß.
puluis ex his fiat.et cuz ſucco cucumeris aſi
nini ſeu mercurialis naſtalia cōficias. quib⁹
pro robuſtiſſimis utere.in delicatis nequaꝙ̄
¶ Libet deinceps naſtalibus dimiſſis ad peſ
ſaria traſire.quib⁹ ſi uti uolueris accipe ſuc
ci mercurialis abſinthij.matricarie uel arti
meſie.ʒ.vi.et cum eo de quouis ex predictis
pulueribus.ʒ.ij.aut.iij.commiſce. et tepidū
in matricez per ſiringā inijciat̃. Habes itaqꝫ
in cura retentiōis mēſtruorū flegmate exiſtē
te in cauſa cuiuſlibet differentie applicādi me
dicaminis modū ordinarium. Et hec pro pri
ma lunatione ſcias ſufficere. Ex quibus ſi mē
ſtrua educta non fuerint.ſufficiēter.ſecūda in
lunatione preſcripta facias ordinate a purga
tione principians ubi opus ſit.ꝙ ſi nec iſta cō
tulerint purgatione flobothomia et uentoſis
ꝑtermiſſis balnea ſeu ſtuphas et ꝑſcripta alia
ōni menſe facias ordinate donec.ſ.menſtruo
rum depoſitam quantitatem effluere noſcis.
Sed ad huius capituli completam doctrinaz
habendam preſcire te neceſſe nonnulla nō mi
nus ſequentibus capitulis neceſſaria. primo
ſi dolor.ardor ſeu punctura ex applicatis in
matrice medellis matrici ſeu collo eius indu
ceretur ex infraſcriptis cum aliquo unctionē
fieri faciaſ.uidelicet ex amurca olei roſati aut
uiolari. butirum item recens aut medula ali
qua dolorem.ardorem ſeu puncturam poten
ter mitigat.ꝙ ſi ītra matricē iſtorum aliquod
affuerit ex his aliquo matrix peſſarizetur ſta
tim. Per dies quoqꝫ octo ante purgatiōis tē
pus medicamina inchoanda ſunt.a leuiorib⁹
quoqꝫ et magis nature gratis ſemper ¶ Et ne
tibi uelut cuidam iudeo ribaldo cōtingat qui
naſtale quoddam et credo ab effectu potens
ualde imponi iuſſit ꝙ a matrice attractum in
tenſos adeo dolores cauſauit.ut infra quintū
delicata mulier ſpiritum reddere creatori co
acta ſit.cū filo ſemp naſtalia tua ꝯfici facias.
ꝑ qđ coxe ne in matricē ingreſſuz hērē poſſit
ꝯnectatur. Et in tm̄ de retētionis mēſtruorū
cura flegmate exñte in cā dictum ſit.

¶ Capl'm quartū ō cura retētiōis mēſtruo
rū ſi colera fuerit in cā.

Si colera in cā exñte mēſtruorꝫ retē
tio affuerit. Totū ſex rez nō natura
liū regimē ad frigidū ⁊ hūiduz ꝯclinet.ad hu
midū tm̄ magis.⁊ ut ſanguis euētet aliꝙ̄tulū

blobothomiaꝫ baſiltce premitte· ⁊ poſtea ad
materiam digerendã tranſiens facias ſic·℞·
arthimeſie·Ɱ·ij·capill'·uene·acecoſe ẽdiuie
ſcolopẽdrie·bethonice·eupatozi meliſſe mer
curialis añ·Ɱ·i·quatuoꝛ feminũ frigidoꝛuꝫ
ſeminis agnicaſti·ſeminis baucie·ſeminis pe
onie·ſeminis ſpargi·ſeminis abrotani· ſemĩs
endiuie·ſeminis baſiliconis·mily ſolis añ·℥·
ß·radicum ualeriane·bruſci ſpargi· petroſci
lij·apij añ·℥·ij· iuniperi·fenugreci añ·℥·i·ß· ci
peri ſpice añ·℥·ij·ß·cicerum rubcoꝝ faſeolo
rũm añ·pugillum unũ·ex his cõquaſſatis de
coctio fiat que cum lib·iij·zuchari ſirupizet·
cũ cinamomo optimo ſirupum aromatizabis
de quo accipe·℥·i·ß·aq̃ endiuie·aq̃ cicoree· aq̃
abſinthij añ·℥·i·miſcis et ĩ potu pro una uice
tribue totiens ſcilꝫ ut materiã digeſtam com
prehẽdas· Uel facias ſic· Eſto nõ ſic appro
priate·℞·ſirupi acetoſi ſimplicis·℥·i· oximel
lis ſimplicis·℥·ß·aque endiuie·cicoree· abſin
thij añ·℥·i·miſcis pro una uice· ſine ulterioꝛi
clarificatiõe ſirupi iſti ſatis delicati erũt· Sꝫ
ſi libet tamẽ eos tuo modo clarifica· ſed uir
tutis tante nõ erũt·Cum materiã digeſtaꝫ no
ueris·Accipe caſſie aut mãne·℥·i·cũ aq̃ fruc
tuum aut cõmuni decoctione extracta adda
tur poſt electuarij õ zucharo roſato·ʒ·i·ß· co
fettiõis amech·ʒ·i·ſirupi uiolati·ʒ·i·et fiat po
tus·quẽ· materia digeſta prebe · aut reubar
bari electi·ʒ·ij·ſpice gra·vi·cum optimo uino
totum aſperge·qð ĩ aqua lactis ĩfunde·et dũ
hoꝛis duodeciꝫ ĩ ĩfuſione permãſerit·de his
expreſſio foꝛtis fiat·cui manne aut caſſie ut
ſupra extracte·℥· i·adde·ac ſirupi uiolati tan
tũdeꝫ·et fiat pot⁹ que ꝫ p̄ſcripti loco prebe·
pulueres pillule·cõfectiones que materiam
colericã euacuãtes medicis ſunt cõmuniter
note breuitati itaqꝫ parcẽs ad ꝓpria medica
mina trãſeo· Poſt triduum purgata materia
taliter dñam balneabis·Accipe altee cum ra
dicibus·Ɱ·vi·arthemiſie· Ɱ·iiij·floꝛũ ſan
buci·fol'·ſalicis· folioꝛũ·uiolarũ·poilitrici añ
ij·ualeriane lib·i·fenugreci lib·ij·ſeminis lini
lib·i·ß·conquaſſentur·arthemiſia uero ſaccu
lo in uno tota ĩponatur· Ex alijs uero decoc
tione facta ſacculũ unum aliũ imple·ſup quẽ
mulier ĩ balneo ſedeat·arthemiſie uero ſaccu
luꝫ ſupra femur teneat. Et ſi libet ab umbili
co infra ſolũ balneare ſe poteſt ſero et mane
moꝛe ĩ capitulo deſcripto balneũ ieiuna ĩtret
moꝛam pro libito ĩ eo faciat·et egreſſa cũ lec
tũm intrauerit ante et retro ex ĩfraſcripto un

guẽnto perungatur· Quod·℞·olei amigdal'·
dulcium·℥·i·ß·medule cruris uituli·℥·i· buti
ri ſine ſale· pinguedinis galline· mucillaginis
fenugreci·mucillaginis·ſeminis lini añ·℥·ß·ce
re parum · et unguentũ fiat quo perungatur·
⁊ cetera·ſucceſſiue cũ uino decoctõis acetoſe
meliſſe mercurial'·arthemiſie·ciceꝝ ru· faſeo
loꝝ ru·fenugreci iuniperi·radicuꝫ ualeriane
et ſeminis abrotani·coclear unũ pulueris ĩfra
ſcripti detur· qui·℞·coꝛticũ caſſiefiſtulẽ cipe
ri añ·ʒ·i·ß·radicis toꝛmentille radicis peonie
cinamomi a ſuperioꝛi coꝛtice mundati añ·ʒ·
ij·croci ſeminis·baucie ſilueſtris·ſeminis peo
nie añ·ʒ·i·ſeminis agnicaſti·ſemĩs apij·ſemĩs
baſiliconis·petroſcilij·et mercurialis ſpargi
quoqꝫ ac mily ſolis añ·ʒ·ß·capilloꝛũ ueneris
politrici·camomille·bethonice·eupatoꝛij·ſpi
cenardi·ſquinãti·lupulloꝛuꝫ·ſeminis endiuie·
añ·Ə·i· Ex his omnibus puluis fiat·queꝫ ut
magis guſtui gratus ſit cum tantũdem zucha
ri permiſce·et de eo coclear unum cum·℥· ij·
preſcripti uini modo dicto ĩ potu tribue· ꝙ
ſi pulucrem ĩ cõfectioneꝫ facere uolueris acci
pe pulueris huius ſine zucharo·℥·i· zuchari
albi lib·ß·diſſolue zucharum cum decoctiõe
rerũ preſcriptarum cum aqua facta et pulue
re addito ĩ moꝛſellis cõfectioneꝫ facias· de
q̃ cũ balneum egreditur·℥·ß·tribuatur duas
℥·preſcripti uini bibendo poſt·Et eſto pulue
ris·℥·i·pro libra·i·zuchari poni ſoleat cõmu
nis ter·in media tamẽ libra·℥·ponendo ad
huc cõfectio erit ſatis delicata· Si balneum
renuit cũ infraſcriptis mulier ſtuphetur· Ac
cipe abrotãi· aneti·arthemiſie·camõille·gal
litrici meliſſe·mercurial' floꝝ ſãbuci añ· Ɱ·
i·fenugreci añ·lib·ß·conq̃ſſatis decoctio fiat
ĩ uino cuꝫ qua loco balnei ſtuphã bis ĩ die fa
ciat·Succeſſiue unctionnem confectionẽ po
ſtea aut pulucrem cum uino decoctionis pre
ſcriptarum rerũ ſumat loco ſtuphe ſeu balnei
ĩfrãſcriptaꝝ fumum per ẽbotũ recipere·põt
·Re·ſenis agnicaſti ℥·i·ß·aneti·Ɱ·i·carui co
ſti añ·℥·i·conquaſſentur · et in uino decoctio
fiat·cuius fumum per embotuꝫ recipiat· Idẽ
ex rebus ſtupham ingrediẽtibus fieri cõſimi
liter ſuffumigatio poteſt, unctionem poſt fa
ciendo ſemper et puluerem et cõfectioneꝫ re
cipiendo· Suffumigiũ ſpolij ſerpẽtis ut ĩ pce
cedẽti caplo dictũ ẽ ad educẽda mẽſtrua a p
ꝑbeatte q̃dã ualere maxie expimẽto cognituꝫ
ẽ· Jſtis ꝑ tres dies ↄtinuatis ĩ q̃rto de ãba
b⁹ ſaphẽis ſeu ex altera tm̃ fieri ſtiaꝫ iubeas

uel potius hodie ab una et cras ab alia p̄stā tius, uel ut dicebat̄ supra in parte domestica coxarum cum scarificatione uentosas appōi iubeas āt sub poplite aut sub calcaneo etc̄. p̄ misse quoque ligature ꝯueniunt. ¶Et ad nas talia trāseundo. Accipe puluerem diptami cū quo et ex succo mercurialis arthimesie āt ab sinthy nastale conficias quod mulier deferat continue. ¶Ex quouis quoqꝫ infrascriptoꝝ puluerū cū succo citrāguli mentastri mercu rialis arthimesie maiorane absinthy camedre os aut camepitheos fieri pōt puta ex puluere boracis amoni mirre aristologie rotūde cala mi aromatici gariofiloꝝ maiorane q̄ mirabi liter dolorem matricis sedat ꝛ diagridy cum quouis aut cū his pluribꝰ nastale ꝯficere po tes. Idē ex cāepitheos cū melle aut ex amig dalis amaris cum oleo suo pistis uel tere ra dices abrotani. ꝛ cum melle modico pulueris diagridy uel elebori albi nastalem cōficias. ¶Uel aliter accipe triferam magnā sine opio ꝛ cum modico aloes ꝛ masticis pulueris mu lier nastalizetur. ¶Ul' facias sic. ℞. mirre ca lamēti montani añ. ʒ. y. rute recētis. ʒ. iy. sani ne. ʒ. vi. terātur. ꝛ cum felle tauri cōficiātur. ¶Hoc potēter menstrua educit. ut experien tia noui. Uel accipe ficcꝰ siccas pingues satis ci de quouis p̄scriptorū puluerem cū his in corpora. ꝛ erit nostale suaue. Ul' facias sic. ℞. radicum rubee maioris cipi añ. ʒ. iy. succi ar thimesie. ℥. ß. benedicte. ℥. vi. incorporētur. et fiant nastalia. ¶Aliq suppositoria seu nastalia cum filo appēsa talia ꝯficiunt. ℞. laudani. ℥. i. galbani serapini asseseti de mirre añ. ℥. i. fi ant cū filo suppositoria addendo paꝝ olei de lilio si opꝰ fuerit. Multis in partibus in for ma solida electuariū de succo rosaꝝ cū zucha ro ꝯficitur. ꝛ cum tūc ut digiti formam susci piat in canulis ꝓiciunt. ꝛ talia suppositoria filo appensa mirabiliter in hoc casu mēstrua ꝓuocant. Et ut in p̄cedenti capl'o dictū ē. ex radicibꝰ quoqꝫ malue bismalue tasibarbassi gladiosi accori siue apy de lily oleo punctis. ꝛ ex puluere elebori albi. mirre scaōnee aut costi deinde aspersi suppositoria parua cuꝫ fi lo appensa ꝯfici possent. Deinceps nastalibus in pace relictis si pessarys uti libuerit. facias sic. Succi mercurialis absinthy maiorane. ar thimesie gallitrici uel mentastri. ℥. vi. accipi pias. ꝛ pulueris mirre. ʒ. y. serapini. ℈. y. cō misce. uel hoꝝ loco pulueris diptāi aut amo mi appone tm̄dem. aut cuiusuis alterius de

scripti simplicis totūqꝫ tepidum p̄ siringā in matricē apponi iubeas. Si ex nastalibus seu pessaris matrici seu collo nocumētum seq̄re tur aliqđ ad capm p̄cedens recurre. ꝛ sic men struoꝝ retētionis colere cā ꝓueniētis cure hic finis esto.

¶Capm quintū de cura retētionis mēstruo rum a melacolia ꝓuenientis.

Melācolicus humor ut ante dictum ē mēstrua detinet sepe. Pro cuius cura sex reꝝ non naturalium ad ca lidum et humidum regimē declinet. ad humi dum tamē magis. cuꝫ ipse humor sicco q̄ fri gido participet plus. ¶Ad materie deīde di gestionem ueniēs facias sic. Accipe calamēti origani arthimesie. sticados. scolopendrie. eu patory. floꝝ boragis buglose uiolaꝝ capill'. ue. camedrios añ. M. ß. radicum apy. spagi. feniculi corticum radicū caparorū añ. ℥. i. lig quiritie passulaꝝ añ. ℥. ß. fiat decoctio. in cu ius fine adde epithimi. ℥. i. ꝛ cuꝫ lib. iy. zucha ri ꝛ aceti. ℥. iiy. fiat sirupus aromatizatus cū optimo cinamomo. de quo accipe. ℥. i. ß. aque fumiterre aq̄ arthimesie. aque buglose añ. ℥. misceis pro una uice. ꝛ totiens īfirmo tribue q̄ materia digesta uideat̄ aliter. ℞. oximell'. simplicis. ℥. y. sirupi de radicibus acetosi. ℥. i. misceis cuꝫ aquarū spargi florum. sambuci pi pinelle añ. ℥. y. ꝛ pro duabꝰ uicibus sufficiet. quem si clarificare libet cum cinamomo aro matizetur. et totiens de eo in potu tribue do nec materia appareat digesta. quam postea isto cum solutiuo solue. Ex. ℞. capill'. uene ris. florum boraginis buglose. uiolarum flo ruꝫ. lupulorum sticados camedreos añ. M. ß. polipody. ʒ. iy. liquiritie. passularum añ. ℥. ß. conquassentur. ex quibus decoctio fiat. in cuius fine adde epithimi. ℥. ß. et cum hac. ℥. i. cassie extrahatur. aut manne cui amech. ʒ. i. ß. diafiniconis. ʒ. i. sirupi uiolati. ℥. i. addatur ꝛ medicina fiat. ¶Uel aliter. ℞. mirabolano rum indorum. ℥. ß. citrinorum. ʒ. y. in aqua lac tis captarum infundantur in aqua per horas duodeciꝫ in infusione permaneant. Ex quibꝰ deinde expressio fortis fiat. cum qua cassie aut manne. ℥. i. cū predicta decoctione extrac te misceantur pulueris epithimi addēdo. ℈. y. zinziberis gra. vi. mellis rosa. ℥. i. et fiat po tꝰ. Uel. ℞. ʒ. i. pillulaꝝ īdaꝝ hoꝝ loco tribue uel appropriatū ex solutiuis aliquod unū q̄ cōiter medicis nota sunt. Euacuata materia

ad balneum transeundum ē. Pro quo res ꝓ balneo in precedēti capl'o descriptas. accipe rorismarini. calamēti origani folioꝝ lauri. lauendule añ. ℥. i. ß. addas. mō ī antescriptis capitulis posito mulier balneē uel stuphas seu suffumigia ꝑut ibi scribitur balnei loco faciat. Cūq3 lectu3 intrat ex unguēto in capitulo de cura retētionis mēstruoꝝ a flegmate prouenietis descripto ante ⁊ retro perungatur. deinde pulueris infrascripti cū. ℥. ij. reꝝ que statim scribētur. coclear' unū accipiat. qui. ℥. i. recipit eius pulueris qui ī cura retentionis mēstruoꝝ cum colera in cā describitur addēdo camedreos. ʒ. i. thimi seminis leuistici. seminis ysopi. tormentille añ. ℈. ij. zuchari ad pondus ōium fiat puluis. Res ꝓ uini decoctione. Accipe camedreos recētis cāepitheos floꝝ sambuci. floꝝ anthos. thimi melisse mercurialis arthimesie añ. M. ß. semis iuniperi ⁊ fenugreci añ. ℥. ij. radicis ualeriane spgi brusci feniculi ⁊ añ. ℥. i. ß. semis abrotani. ℥. ß. fasceoloꝝ rubeoꝝ ciceꝝ rubeoꝝ añ. pu. i. Ex his ɔquassatis ul' ex una parte ī uino decoctio fiat. de quo cum pulueris ꝓscripti cocleari uno ℥. ij. sumat. ꝙ si puluerē nō uelit. ℥. i. ɔfectionis ifrascripte loco eius recipiat. Accipe prescripti pulueris. ℥. i. zuchari dissoluti ī decoctione rerū imediate ꝓ uini decoctiōe descriptaꝝ lb. ß. fiat ɔfectio ī morsellis loco ɔfectionis aut pulueris. ℥. ij. succi rosmarini bibere pōt. aut tm̄dē succi radicis raphani siluestris cū uino decoctiōis reꝝ prescriptaꝝ extracti, ueluti alijs ī capitulis dictū ē uini infusionis assari. ℥. iij. sumat. et ꝙ in ōi ualet retentione mēstruoꝝ talia dum fiunt ex capolis uitis nigre ꝑmit' cum nascūtur ī brodio carnis aut oleo cōi ferculū fiat. ꝙ mēstruorum ad eductionē ꝑparat mirabil'r hoc in casu si nastalib' suppositorijs seu pessarijs op' sit ī capl'o immediate descripto regre. ꝙ si fortiorib' ad capl'm de cura mēstruoꝝ retētionis a flegmate ꝓuenientis recursum habe. his peractis ut sanguis ad inferiora trahaē incidi saphenam audacter facias tres aut quatuor sanguis. ℥. extrahēdo tm̄mō ac uētosis aut dolorosis ligaturis. ut in ꝑcedentib' capl'is dictum ē utere. At si in prima lunatiōe ista nō sufficiāt ubi opus sit purgationē in secūda reitera ad balnea unguēta ⁊ alia successiue ꝑ3 ꝓscriptū ordinem ꝑcedēdo. Et si purgatione opus non sit ℥. i. ß. sirupi in principio hui' capl'i descripti cum. ℥. iij. decoctionis reꝝ q̄ statim scribētur sumat. q̄ sunt camedreos cāepitheos florꝰ boraginis buglosse. radices ualeriane. brusci speragi apij. ⁊ ēdivie et cicera rubea ac rubei fasioli de quolibet hoꝝ parūper accipe ⁊ decoctionem cū sirupo sumēdam facias. ⁊ de tali dieb' octo ɔtinuis sumere pōt. Balnea tū stuphas seu suffumigia non omittas unctione successiue ɔfectione seu puluere cū decoctiōe decā uterē. Et ut supra dixi ligaturas quoq3 dolorosas facere potes. dolori quoq3 seu ardori ex pessarijs seu nastalibus facto ut ꝑcedētib' in capl'is succurre. Et sic retētionis mēstruoꝝ ab humoris uitio q̄litercūq3 ꝓuenerit curam cū ordine quoda3 hēs. ⁊ quasi sine humoris uitio ꝓuenerit. cura p3 apte. Nam si a frigiditate his utere q̄ in cura retētionis menstruoꝝ ꝓueniētis materia euacuata describūtur. Si a caliditate cu3 colera. si a siccitate cū melācolia digestiuis ac solutiuis ꝑtermissis. Et epilogādo si sine materia a caliditate frigidis utere. si a frigiditate nimia calidis. et si a siccitate humidis. ꝙ si ꝓscripta tibi nota sint ad actum ista ducere scies facilime. Et hec de retētionis mēstruoꝝ cāis signis ac cura.

¶ Cam̄ sextū de cāis ⁊ signis tā ꝓnosticis q̄ demrātiuis suffocatiōis matricis ⁊ de cura.

Matricis suffocatio ē ipsius uersus diafragma ꝑꝑ fumos ac uentosos uapores in ea corrupta ex materia genitos ascensus quo fit ut pulmone ac corde cōpressis ꝓ spirituum euētatione necessaria a debita dilatatiōe impediunē. Cui' ex cā mulier ꝓfocata manet. ⁊ ꝑꝑ nocumētum cerebro cōicatū sensu ac motu priuaē ac nonnunq̄ suffocata perijt. unde passio hec ab effectu non minus q̄ ab accidente nomen sortita ē. ¶ Huius cā sunt preter naturam mēstrua detenta sperma quoq3 ac humor quilibet corruptus ⁊ ī matrice cōgestus esto sperma hoc ceteris eff'ciat freq̄ntius. ¶ Signa ī hac duplicia sūt qādā pero xismū eū futurū denunciāt oxis mi actu entis signa mulier anhelitu ac pulsu ꝓuata manū sup uentrē fixa3 ut m̄ricis ascensum ꝓhibeat tenet curua manet. ⁊ si rn̄dere nequeat. uocantes eum audit intelligit. que paleus quoq3 ac discolorata sensu et motu ꝓuatur omni. qua ex re mortua plerūq3 credītur. ⁊ quippe non in uanū cum plurime prefocate pereāt. Sed lane ex flocculo ad nares posito ꝓhorū relatu hoc cognoscitur. tamen id iudicium mihi fallax apparet cū aer astantiū

flatu agitet[ur] ptinue. ¶ Sed i loco quiescenti fialā repletā aqua super pectꝰ pone āt ciatum nā stante uita pectꝰ dilatari necesse est et sic uiua si fuerit agitari et pmoueri aquā oportet uel ad os et ad nares speculū bn̄ tersū et politum apponas qꝛ si uiuit necesse est hanelitum emitti quo fit ut speculū inficiat[ur] et hoc inter cetera certissimū experimentū existit. Cum at tamē per tres iā dies naturales sic stetisse aliquam opertum est et deide reuixisse citra tempus illud sepeliri eam prohibe. ¶ Futurum peroxismū īfrascripta signa aut ex his plura euenire solēt. ut capitis dolor. scotomia. uertigo. pulsus cordis anelitꝰ difficultas rōnis permixtio. pturbatio itellectꝰ. debilitas i toto. et i cruribus maxime et ab umbilico ad muliebria usqꝫ dolor freq̄ns sentitur. Hi enim fumi putridi ad caput eūtes dolorē ipius ac scotomiam. seu uertiginē inducunt. qui si spiritibus misceātur. rōnem ac itellectū pturbāt ōes. quibus ex ōibus aīali uirtute debilitata pigritia ac debilitas accidit in toto et in cruribus q̄ maxime pp distantiam a fonte caloris maximā. fumꝰ quoqꝫ ab illa materia corrūpta resolutus matricē sursum pellit. que ad diafragma ascendens ipm coartat multū. et si deinceps ad caput fumos raptum habere ptingit matricē i caput deuenisse mulieres nō dubitāt. unde a matricis mala dispōne uexate dolorē aliquo in loco dum presentiāt illuc matricem repere aiūnt siue in gula. capite. nuca. alio siue quouis in loco fumi illi perueniant. cuius oppositum si dixeris te medicum stolidū predicabūt. Passio hec cum epilentia apoplesia ac litargia pueniētiam hꝫ plurimū. Sed his signis ab epilētia discernitur in suffocatione nisi in mortali spuma apparet nūq̄ nā prangustia spiritꝰ i pectore aut cāna pulmonis cum agitātur ex quoꝝ agitatione spuma paucula inde exoritur. q̄ uirtutis p hn̄do āhelitu conatū ultimū oñdit. ⁊ sic suffocate mortē pximā denotat. In ipsa pterea mēbrū ūsus originē nec trahitur ullū unde spasmꝰ fit nullus motu tñ priuatur. ⁊ esto rñdere nequeat. uocantes tñ intelligit ac peroxismo soluto q̄ facta sunt meminit. in epilentia ad os humiditas a capite ppulsa. ⁊ a freq̄nti anhelitu agitata in spumam puertitur. q̄ uiarū cerebri deopilationē ⁊ successiue peroxismi solutionē denunciat. In hac preterea cū membra uersus originē ptrahūtur spasmus q̄ fit motu tñ non caret oio cum quo anhelitꝰ manet.

uociferantes nō audit peius atqꝫ intelligit. ⁊ q̄ i peroxismo facta sunt recordatur minime ⁊ per hec suffocationem ab epilēsia discernes. uerū cum apoplesia q̄ in epilentia hec preualent oia suffocationē ab ea distingues facile. ¶ Ab litargia suffocatio differt. litargicꝰ cum febricitat dolorē in unaꝫ pte capitis tm̄modo sentit. cui pulsus undosus ac magnus inest. Suffocata uero dolorem capitis sine febre patitur. atqꝫ spasmosas pulsus atqꝫ rarus est. ¶ Nunc autē cognoscere tua interest si passio hec retētionis mēstruoꝝ an spermatis retēti uitio proueniat. Si mēstruoꝝ patiētis narratione tibi notum fiet. ⁊ si de urine significatu ad caplm pcedens recursum habe. Si spermatis retenti uitio hoc fiat. iuuenis delicata erit laute. iocunde et in ocio uiuet cōsocio quoqꝫ caret. ⁊ certius hoc ē si uiro iā assueta fuerit cuius urina atqꝫ subcitrina ⁊ cum substantia tenui ac obscura erit. urina. n. citrina aut subcitrina et tenuis super humorē melācolicum cōiter significat qui i tāli passione dñium hꝫ. Obscurꝰ āt i ea ex fumo illiꝰ spmatis resoluti fit qui cum uria mixtꝰ ipsiꝰ obscuritatem cāt. Sed ex hūoribus corruptis passionem illam puenire scias si nec mestrua retēta fuerit nec psocio uiro caruerit ¶ Et sic passiois huius demōstratiua signa tibi patēt. Pronostica signa i hac pasiōe sūt facillia nā accidentia leuia peroxismi breuitatē significāt ipsoꝝ autē ītētio cū poxismi lōgitudie an pitura sit te dubitare facit. ꝑ si ad illud ueneris ut spuma ad os defluat mortem pximā time. et maxie si spermati corrupti uitio puenire cognoueris Et si tñ de mōte hesitaueris ciatū aque plenū super pectus quiescēti in loco apponi facias ut dixi. ¶ Ad curā deinceps transi. Et cū paupercula suffocatā inueneris ne sic crudeliter pereat succursum statim adhibe. Et primū cū aceto ⁊ sale circa extrema fricationes aspere fiant. Ligature deinde dolorose successiue in pectine aut domestica coxaꝝ parte seu sub poplite uētosas sine scarificatiōe apponi iube. deinde fetida ⁊ odoratu horribilia naribꝰ applica. horribilis. n. odor aīalem spiritum sopitū cōcutit. ac impetuose cōmouet qui per lacertos ⁊ neruos ad cerebrum deueniens uirtutē motiuam i eo euigilat ¶ Et hi quoqꝫ spiritus sic ipetuose moti cū cor attingūt uirtutem uitalē sopitam expergiscunt. ⁊ dehinc furiose ut ita loquar ad matricē uenientes ut a diafragante descēdat irritant atqꝫ ut contenta

in ea materia uenenosa expellatur uirtutē ex
pulsiuā stimulāt innātqȝ. Et sic mulieres in
his docte ōes quecūq. fetida narib⁹ applicāt
statim ut oīum aīalium in censas plūas ꝛ pdi
ces maxime hoīs capillos canis quoqȝ pilos
ac hirci filtrum etiā ac corīuȝ quodlȝ ungl'as
piter ac cornu ꝙcūqȝ. ¶ Sȝ ut inter te ꝛ uul
gares drāȝ pōas aliquā uteř assa fetida casto
reo serapio galbāo arōniaco ꝛ sil'ib⁹ taliū .n.
fūi matricē mirabiliř fugāt cuȝ quo si sternu
tationē īduxerīt nihil supra. Et ō his tuo mo
do cōpositiones facias. Ego ī casu isto exptis
simū hoc inueni. ꝙ. ℞. castorei galbāi in aceto
resoluti aā. ʒ. ß. sulfuris. ʒ. i. misce ꝛ narib⁹ fu
mū applica. Per inferi⁹ ml'ier pānis bene tec
ta ne ad nares odor ascendat p traicetoriū cū
odoriferis suffumigeť ut laudanū alipta mu
scata gallia muscata cinamomi gariofili lignū
aloes calam⁹ aroātic⁹ ualet ꝛ ultra hoc odo
riferū qōlibȝ. ¶ Prestātissimū quoqȝ est os
uulue ex aliquo odorifero iungere ꝛ ad ītra
cōllū cōfricationē facere sepissime eni corrup
tū spma seu hūorali⁹ uenenos⁹ ex cōfricatiōe
tali egreditur ꝛ presocata ab egritudine sol
uitur. ¶ Et si per te multa ex odoriferis cōpo
nere possis hoc ego tñ ineni sigulař ꝙ. ℞. mu
sci. ℈. i. gallie muscate. ʒ. i. olei de lilio. ʒ. ij. in
mortario sil' agiteť. Obstetrix uide os uulue
perungat iuntūqȝ digitū si corrupta fuerit q̄ꝫ
to plus poterit imittat matricis collū frican
do cōtinue spma ei⁹ corruptū seu hūorē quan
uis aliū uenenosum talē p fricationem matrix
euomit. ¶ Cūqȝ suppositio ī hoc casu preua
leat si maritū habuerit eā suppoāt gagliardi
diter q: nihil supra ꝛ hec ī poxismo fiēda sūt
¶ Extra uero si mēstrua retenta in cā fuerit
ea pnt in capl'o precedēti te docui puoca. ex
cui⁹ doctrina cuȝ hoc hūores corrupti si qui
fuerit digere ꝛ euacuare facias. ¶ Si uero re
tenti mēstrui uicio suffocatio puenerit preis
sa fl'oia. ꝛ hūorū facta euacuatione ubi opus
sit stratū ex herbis folijs arbor̄ frigidis ꝛ ali
is similib⁹ ml'r supericūbat ut sunt folia sali
cis uitis uiolarū florū neufaris ꝛ sil'ia ꝛ īter
cetera a proprietate quadā folia agnicasti ob
tineut pncipatū uigilia in super exercitio ab
stinētia ac similib⁹ corpus macerātibus utať
hāc passionē tal'a perfecte curant nā sine cere
re ꝛ bacho friget uen⁹. ¶ Talia deo dedicate
uidue ꝛ ī castitate uiuere cupiētes obseruare
debēt ¶ Nubiles uero nubāt. Pregnātib⁹ h̄
passio accidit sepe his caute pscripta pp abor
sus tīorē ap primāda sť ꝛ ideo inter alia sup
positio pricipatū obtinet. Et hic de pfocatio
ne capitulū finē accipiat. Sequitur.

¶ Capitulū septimū de causis ꝛ signis tā pno
sticis quā demōstratiuis apostematis matri
cis cācri ꝛ ragadiarū.

Apostema matricis ē tumor in substā
tiā ei⁹ aquāuis cā preter naturaȝ p
ueniens A primatiua quidē ꝙ cōtigit
ipsum generari sepe ut casu percussiōe coitu
superfluo partu inaturali difficultate parien
di aborsu ꝛ obstetricis defectu parienti suc
currere nescientis. ¶ Ab antecedente quoq;
cā generať apā sepe tale ut ab humore quocū
qȝ ī matricis substātiā preter naturā collecto
siue qualitate āt quantitate pecet ꝙ taȝ situs
rōne quā materie diuersitate uarietatem reci
pit ꝛ quippe grādē nā ex sanguie col'a flate ꝛ
ml'ia pōt gigni īdr̄nter īfūdo mřicis aut ī la
terib⁹ seu ūsus orifitciū aut ī orificio aut in
collo plerūqȝ ex q̄rū ōniū diuersitate uariať
ꝛ cura. ¶ Attende ergo ꝙ taliū apatū demřa
tiua signa qō cōia ꝛ qō ppria existūt. ¶ Coīa
dolor ac grauedo in utero sentiť iflať pecten
rectum intestinū āt uesica coartať sic ut feces
nō uūquā exire nequeant ꝛ urina, interdū sto
macus plerumqȝ dolet ac nausea subuersio ꝛ
singultus sepe fit, dolet quoqȝ caput ꝛ finci
put magis ꝛ inter alia oculorū radices. ¶ Di
stinguentia uero signa rōne situs sunt si in ma
tricis fundo ipsum apā fuerit dolor ad yafra
gāte usqȝ ad muliebria sentiť ꝛ cuȝ ex īspira
tione uēter inferior extendatur tali extēsiōe
dolor tunc augeť pp qō difficultas tunc īspi
rādi fit. ¶ In hac quā in ceteris maior. ¶ In
lateribus si fuerit aut ī ipsoruȝ altero ibi do
lor aderit dolent atqȝ ī guina ꝛ uertebr̄ apā
ti lateris cū quo coxar̄ adest grauitas. ¶ In
inferiori parte ꝛ uersus orificiū apā si fuerit
uesica coartať unde urine fit difficultas dolō
circa pectinē ꝛ peritoneū augeť magis. ¶ In
postrēa pte ꝛ uersus dorsum apā si fuerit dor
suȝ ac renes dolebūt ac feces pp intestini rec
ti coartationē retinētur ī collo uisu ꝛ tactu di
scerniť. ¶ Qō si ex sanguine gigni cōtingat cū
dolore pulsatiuo palpebrarū ac uenarū oīuȝ
īflatioue febris cōtinua erit oculorū citriātio
ad rubedinē decliabit. Lingua nigressit ꝛ alie
natio mētis sepe fit uria rubea erit aut subru
bea p totū linēs. pulsus uo magn⁹ plen⁹ ꝛ un
dosus. Si ex col'a generabiť dolor erit pūgiti
uus ꝛ uene oēs que sunt sub oculis maxie ci

trinescunt urina ignea ꝛ intensa ualde. pulsus durus ꝛ frequēs alienatio nigredo lingue ui gilarū īstantia ꝛ alia atqꝫ accidētia quā ī cete ris erant intensiora. ¶ Flegma febrē mittem causat ꝛ esto doloꝛ grauatiu⁹ sit. nō tñ itēsus multū eius urina ac discolorata ualde existit pulsus moll'ꝛ īordinatus. ¶ Jn melanconia ē febꝛis lenta doloꝛ mitis pondus ī matrice grande liuescunt uene omnes ꝛ saphane pre cipue urina interdum subtilis ad pleūbeitatē declinās nō nūquā tamē tenuis atqꝫ alba pul sus ī oꝛdinatus durus paru⁹ ꝛ tardus. Et his in oībus compl'o toti⁹ hītudo etas p̄cedēs regimē tempus āni ꝛ his sil'ia añ notanda sūt ꝛ humoꝛ cui assentiunt magis ille ī cā erit de mōstratiua hec sunt. ¶ Pꝛonostica autē ubi cūqꝫ tal'a apāta fuerint siue ex quauis mate ria generant curā recipiunt difficulter. ¶ Et si in matricis fūdo ut. Al. placuit curantur nū quā. ¶ Doꝛū cal'a iter egritudines acutas cō putant dies itaqꝫ creticas tā īdicatiuas quā radicales intende ꝛ scōm occurrentia illis in diebus honoꝛē habere si cupis iudica. Poꝛ ro apā quodlꝫ aut resoluit aut dubelatat aut sclirotizat unde loci detumefactio ponderis siue grauedinis remedio doloꝛis febꝛis acci dentiū ac alioꝛū quietatio apātis resolutiōē significāt. ¶ Jnsaniē uero si mutet febꝛis do loꝛ pulsatio alia ꝛ accidentia dū generant itē duntur oīa genita uero remittūtur que si le uis alba equalis ac boni odoꝛis exierit salu tē ꝑtendit diuersoꝛū coloꝛū diuerse substan tie ꝛ odoꝛis hoꝛribilis de patientis salute te dubium faciet talis enī moꝛiunt ut plurimū Si ad sclirosiꝫ permutet p̄ter pōd⁹ ac gra uedinē accidentia quietant alia ꝛ tunc diffici' ter aut nunquā curant sed in cancrū mutat ꝑ sepe ꝙ ex ipsius diuturnitate intenso atqꝫ do loꝛe ꝛ ī loco caliditate extranea existente co gnoscit. et si ulceret hūiditas acuta ad uiridi tatem declinās egeditur que acuitate sua iter dū coꝛrodit tātū ut ī matrice uenarꝫ rumpat aliq̄ aq̄ tñ sanguis emanat pur⁹. Et cācer qcū qꝫ siue ulcerat⁹ siue nō ulcerat⁹ curat nūquā nisi in loco fuerit qui totus suis cū radicib⁹ extirpari possit. ¶ Ragadie autē que sunt ali ud nihil quā ulcera quedaꝫ parua sepe ꝛ ma terie generātur malignitate ex apāte quoqꝫ ꝛ ex cāis apā generantib⁹. ¶ De quarū cura tarda si fieri possit an scit ꝛ an ad saluteꝫ uel ad moꝛtē infirmā ꝑducere apta sint si scire cu pis sanien egredientē aut uirulentiam aspice

ꝛ secundū illius dispositionē ut stati dictū fu it iudiciuꝫ facias ī his p̄terea apātibus acci dentia foꝛtificari si uideris frigido cuꝫ sudo re uocis ablatiōe ac frequēti sincopī hāc pau perculā moꝛiturā denūtia. ¶ Et hec de cāis ꝛ signis tam pꝛonosticis quam demōstratiuis apostematū matricis cācri quoqꝫ ac ragadia rum.

¶ Capitulū octauum ꝯ cura apostematis ma tricis calidi qualitercunqꝫ terminentur.

P Rescriptis tibi notatis ad apātuꝫ ca lidoꝛū curā deueniā pꝛimo. ¶ Et qua liter sex rerū nō naturaliū regimē in tali casu disponēdū sit taꝫ quā medico cuilꝫ notum nō inscribā. Sed ad aꝑꝑiatā curam deueniā solum. ¶ Calidū matricis apā sangui neū ant colericū erit. Jn quoꝛuꝫ pꝛincipio fl'o miā fieri necesse est. Jn sanguineo tamen ꝙ̄ in col'ico fit copiosioꝛ unde matricibus cōibus euacuatis coꝛpoꝛis si ꝑꝑ plenitudinem diuer sionem queris basilicā inscidi pꝛimo facias ꝛ in die scōo saphenās ambas de sanguine uero scōm coꝛpoꝛis dispositionē quātitateꝫ extra hi facias ꝙ si etas aut aliqd tale fl'omiam fie ri uetat diuertere materiam modo cupias su per nates pꝛimo uentosas cum scarificatione apponi iube in crastinum uero in domestica coxarum parte aut subpoplite etiā ponātur ꝛ cū scarificatione ꝛ cuꝫ in hoc casu in ōbite sanguinem attrahendo taliū cura uicium po tissimum sumat in extractione sanguinis dili gentiam appone. ¶ Deinde si ad minoꝛādum materiam ꝛ ad appꝛopꝛiata materie digestiua ꝛ tandem ab ipsius euacuatiua ꝑpꝛia uenire opus sit discretioni tue hoc derelinquo. ibo ad aꝑpꝛopꝛiata localia solum deuenio. ¶ Jn pꝛincipio itaqꝫ renes ac partes femoꝛales e pithimētur epithimate tali ꝙ. ℞. succi planta ginis succi maurelle añ. libꝛ. ß. aceti. ℥. i. san. dra.. boliar. añ. ℥. ß. misce uel aliter accipe aq̄ plantaginis. libꝛ. i. olei rosati. ℥. iiij. boliar. ℥. .i. san. dra. ℥. ß. aceti. ℥. i. ß. misce ꝛ cum illoꝛū altero loca dicta sepe epithimētur uel facias sic accipe succum plantaginis uirge pastoꝛis solatri semper uiue endiuie ꝛ cū quouis parꝫ aceti misce ꝛ infusas pecias tactis locis sepe applica. uel melius. Accipe olei rosati. ℥. ß al'. .℥. vi. aceti. ℥. ij. boliarmeni. ℥. iij. duc ī moꝛta rio diu ꝛ dicta loca sepe perunge uel pecias ī tus madefactas impone. ¶ Ab intra uero coꝛ rupta si ml'r fuerit accipe rosarum rubearuꝫ lentiū excoꝛticataruꝫ plantaginis uirge pasto

ris solatri endiuie an̄.M.i.ad duarum usqȝ ptium cōsumptionē decoctio fiat ex cuius ℥.vi.matrix pessarizet̄ sepe ualant ad idem ēdi uie succi tepidi.℥.vi.solatri plantaginis semp uiue ac uirge pastoris.uel facias sic.℞.decoc tionis gallaꝝ balaustiarum lentiuȝ ex corticarum sumac rosarum ⁊ mirtilorum.℥.vi.⁊ fiat ut prius ¶Mulieri non corrupte aut pesari zari uolenti ex ... rascriptis balneum ab ūbli co infra fieri iubeas ex quibus etiā empl'a fie ri possunt.¶Secunda aut tertia trāsacta die tā ppessarijs quā exterius applicandis camo millā semen lini ⁊ fenugrecū cum predictis ad de tunc etiaȝ ex camomellio oleo unnetio ex exterius fieri debet in statu malue bismalue camomille melloti fenugreci sēis lini an̄.M.i.caricarū nūero.xx.fiat decoctio ī qua ml'r sedeat aut ex ea ml'r pessariset̄ aut ex his em pl'm fiat exterius.¶In declinatione accipe aque sansuci aut sefibrꝝ.℥.iiij.olei.ð lilio āt de enula.℥.ij.fiat pessariū.Oleū quoqȝ de li lio aut de enula solū pessarizatū ualȝ.¶Ul' fa cias sic accipe aque sesibrꝝ aut sansuci.℥.iij.pinguedinis galline aut anseris.℥.i.storacis li quide galbani an̄.℥.i.olei de lilio āt de enula.℥.i.fiat pessariū uel aliter accipe aque sansu ci.℥.iij.medule cruris uituli pingu dinis gal line an̄.℥.i.storacis liuide.℥.ß.laudani.℥.iij.li quefiāt omnia sil' fiat pessariuȝ.Ul' nascale fa cias isto modo.Accipe laudani.℥.ß.storacis calaite an̄.℥.i.pinguedinis anseris.℥.ij.fiat na stale ꝙ etiā ex solo laudano factū in hoc cāu optime ualet.¶Hec ad apātis resolutionem fienda sunt que si tardent̄ ⁊ ad saniē apā deue nerit tunc aut per uesicā aut per intestina aut p matricis os egredit̄.Si per uesicā ex uria si sanies in ea perisceť.Cognoscitur p intestia ex egōnib' ⁊ per os matricis uisu.¶In cāu primo ad uesice ulceratione precauēdā aque ordei cū quatuor seminū cōitū frigidoꝝ ēmul siōe ac sirupo uiolato ī potu sepe tribue.In secūdo hoc elistere sepe fieri iube ꝙ.℞.aque decoctionis ordei libr.i.cū aqua dissolue ui tellos duos ouoꝝ olei rosati.℥.iij.mellis ro.℥.i.⁊ fiat clistere.¶Si autē per matricis os cū aqua mell' aut ordei pessarizando sepe mō dificeť uel ex sero caprino cū melle rosato ⁊ ē optimū.Uel facias sic.Accipe ysopi absinthij an̄.M.i.uini albi lactis an̄.libr i.mellis ro.℥.iiij.ad consumptionē usqȝ tertie ptis simul buliāt de qua tepida p fiendo pessario.℥.vi.accipias ꝙ si ex his aut quouis alio dolor si ne ardor in matricem fiant.Accipe arnoglose solatri an̄.M.i.fiat decoctio ð qua accipe.℥.iiij.lactis.℥.ij.albuminis oui recentis unum diu sil' agitentur ⁊ ex eo matrix pessarizet̄ ul' idem ex murca olei rosati ac lactis an̄.℥.ij.facere poteris ⁊ talia tepida semper imponi debent.¶Phisicorum plurimi mūdificatiuis utunt̄ tantūmō cuȝ ex mūdificatione ulceris frequēti carnē regenerari posse sperāt.¶Tu tamē si hoc in casu incarnatiuis uti uolueris ulcere mundificato facias sic.℞.lactis uacini.℥.vi.thuris alo.mirre boliar.sarcocolle cor ticis cāne cōbusti cucurbite sicce ⁊ cōbuste an̄.℥.ß.puluis fiat cuius.℥.ß.lacte cū predic to misce ex quo tepido pessariū mane ⁊ sero fiat.¶Sanie tamē ī magna egrediente quaȝ titate sepi' mundificatio ⁊ incarnatio ꝗuici bus duab' in die uti necesse ē.Alij sic faciūt ¶Accipe ceruse litargirij sanguinis dracōis boliarmeni gūmi arabici an̄.℥.i.cōquassent̄ ⁊ ī libr.ij.lactis ⁊ olei rosati.℥.vi.buliāt ad tertie partis usqȝ cōsumptionē postea colet̄ de cuius colatura.℞.℥.vi.⁊ fiat pessarium.¶Alij in decoctione tacta cere citrine.℥.ij.ad iungūt ⁊ tu facias si libȝ.¶Ad hāc itentiōeȝ trocisci de charabe in potu sepe dati comen dant̄ multū.Ex quibus oibus apātū matri cis calidoꝝ qualitercūqȝ terminentur a prin cipio ad finē usque patet maīfeste ac ulceruȝ quorūcunqȝ a quauis cā pueniant cancroxis duntaxat exceptis.¶Illa eni nec alio modo quā dum apā ī saniē mutatū ē currētur ¶Et hoc capitulum hic finitur.

¶Capitulum nonuȝ de cura apātis matricis frigidi ac apātis indurati in cancrum tamen nondum conuersi.

In curandis apātib' frigidis sm̄ exi gentiam sex rerum non naturalium regimen tu ipse dispone.Deinde ad euacūtioneȝ peccantis materie cuȝ digitis ac ap ppriatis solutiuis accede ⁊ curā ad locali um ppriam successiue.Ad sclirosim uero ut plurimū cū deueniāt ī approximādo nimiuȝ resolutiua cautus esto ne subtili resoluto ci neritiū remaneat.¶In principio igitur faci as sic.℞.litij thuris aloes cipi acatie croci armoniaci.an̄.partes equales ex ipsorū.℥.ß.cū succo cauliū aceti paruū addita distenpata matrix pessarizet̄.¶Et his quoqȝ empl'ȝ face re poteris exterius uel in lixiuio in quo paꝝ salis et aceti bulierit infusas pecias exterius applica ⁊ quanto magis statui approximaue

ris plus debes aceti addere. q̄ si resolutionē peteret in statu ac declinatione. ℞. alūis sulphuris mirre salis aā. ptes. equales cū oleo rosarum modico aceti addito horū. ℥. iij. in misce. ex quo pessarium confice. ¶ Potes ⁊ infusas pacias exterius applicare. Si uero apā dubelletari cerneres. ℞. radicem lilij cepas assatas liācias fermentū ⁊ semē lini quoq; pistas ⁊ cum axungia aut butiro emplm̄ fac applicandum exterius quia ⁊ si eius uirtus ab apostemate satis distet retinen⁹ tamē calorem ac cum circa locum confortan⁹ auxilij prestabit nō parum. ¶ Pessarium uero ex seminis lini ⁊ ficuum decoctione fiat. Et quia apā tale ⁊ si maturū sit rumpitur nō facile cū pessarijs adde parū fimi columbini ⁊ fermenti. ¶ Ualet etiā in hoc casu scabiose succus āt nasturtij pessarizatus ⁊ eo magis si de columbino fimo ac de fermento parum addideris ¶ Si autem ī matricis collo aut orificio apā fuerit tale cū fero aperiri potest facile. ¶ Apāte rupto mundificatiuis in precedenti capitulo descriptis utere aliqd succi apij ī his semper addendo postea uero incarnatiuis ut idē te docui q̄ si apā in sclirosim mutetur ⁊ cācer factum sit nōdum ab extra facias sic. Coque ficus ⁊ in maturas potius de quar pasta ℞. ℥. i. ß. anxugie porci masculi ysopi hūide aā ℥. i. picis naual' cere citrīe aā. ʒ. x. olei de lilio ℥. ß. diaglōis. ℥. ij. liqfiant oīa simul cū quib⁹ postea misce puluerls radicis yreos. ʒ. iij. cinerum corticis salicis. ʒ. ij. fiat cerotū q̄ super aluta aut fustanco possit extendi ⁊ exterius appone. Uel aliter accipe olei cāomellini. ℥. iij. olei de spica. ℥. i. ß. medulle cruris uituli ℥. i. cere. q. s. ⁊ fac unguentum cū quo incorpora paste radicis yreos. ℥. i. ⁊ locus ubi duricies sentitur ungatur. ¶ Hoc quoq; in casu mulierē infrascripta decoctione sedere iuuat multum que. ℞. camomille melliloti aā. M. i. ß. bismalue cum radicibus. M. iiij. fenugreci seminis lini aā. libr. i. conquassentur ⁊ decoctio fiat. ¶ Ab intra. ℞. olei de lilio olei camollini. aā. ℥. ij. adipis anatis medulle cruris uituli aut potius cerui. ℥. ij. bdelij in uino dissoluti. ʒ. iij. unū. uitellū oui assati quibus tantum rob uini addas q̄ pessarizari possit de quo tepido. ℥. vi. p uice sufficiunt. ¶ Ualet ⁊ hoc nastale quod. ℞. thuris armōiaci aā. ʒ. i. masti. castorei storacis liqde adipis anatis olei de camomilla aā. ʒ. ij. gūi cum melle dissolue ⁊ nastalia simul omnibus liquefactis confici as. Sic enim apā matricis frigidū curabile curatur omne.

¶ Capitulū. x. de cura cancri matricis tam ulcerati quā nō ulcerati radagarium ac ulcerū malignorum.

Apostea matricis durū ī cācrū si mutetur. ulceratū siue nō ypocrate teste curatur nunquā palliare tamē ipsum qm̄ bonū ē uita ut quādiu possit ptrahatur in nō ulcerato ulcerationem ī ulcrato malignitatē pposse phibēdo. ¶ Pro quo sex rerū nō naturaliū. regimē mlīe mltiplicatiuū euitet omne. ¶ Cū a ppriatis quoq; mēse omni mlīa purget semꝫ nā ī hoc casu nihil supra ¶ Smaragd⁹ ac saphir⁹ delati albtoī demīeralibus teste a tota substantia conferūt maxime ac centīodia herba robti scrofularia ac cerac usus quoq; istorum a pprietate ualet ī h ⁊ maxime ex harū decoctione uinū si libibetur ualent ⁊ fluiales cācri commesti ⁊ super omnia uiperarum carnes incisione quatuor digitorum a capite ⁊ cauda facta per prius que sine radice diptami coquantur nunquaꝫ ¶ Ualet ⁊ tyriaca ⁊ trocisci ꝯ uiperis. ¶ Iuuat insuper basilicam aut saluatellam incidere non nunquā. ¶ Ad localia transiens ut ulceratio ⁊ augmentum ī ulcerato phibeatur ⁊ ¶ Accipe succum solatri residentia facta aut aque sublimatiōis ipsius. ℥. vi. thucie preparate plumbi usti aā. ʒ. i. camphore. ℈. i. ī mortario plumbi ac cum pistello plumbeo ducantur diu ex quib⁹ post ea pessariū fiat. ¶ Ab extra. ℞. succi granor alchecbengi. ℥. iiij olei rosarum. ℥. viij. cere citrine. ℥. vi. liquefiāt simul cum quibus in mortario plūbeo hos pluueres adiunge. ℞. ceruse lote. ℥. ij. plūbi usti ⁊ loti thucie preparate aā. ℥. i. ß. thuris. ℥. ß. eris usti antimōi balaustiarū radicū celidonie sanguinis draconis coachimie argenti pluueris uermium terestrium aā. ʒ. ij. taꝫ diu ducantur q̄ ad formam unguenti deueniant ex quo exterius locū perunge. ¶ Uel aliter. ℞. litargirum ⁊ cerusam equis partibus ⁊ cum oleo rosato tam diu ad solem ducatur q̄ formam unguenti suscipiat de quo ut prius locum unge. de quouis horum unguentorum ℥. ß. accipe ⁊ cum succis aut aquis predictis pessarium fiat etiam si libꝫ. ¶ Et cum his sepe non ulceratus cancer ab ulceratione defēditur que etiam lupacitatem ulcerati cancri non minus defendunt dolorem ⁊ ardorē cū mittigent ⁊ malignitati resistūt. ¶ In ulcera

to tamen tale pessarium fieri solet quod mirre ualet. ¶Accipe herbe roberti tapsi barbassi scabiose caprifolij aneti stercoris humani ana partes equeles comburantur de quorum pl' uere accipe. ʒ. iij. et cum. ʒ. vi. aque solatri in mortario plumbo ducantur et pessarium fiat ¶Ab extra ungnenta prescripta ualent ac etiam ipsorum. ʒ. ß. cum aque solatri. ʒ. vi. pessarium factum. Ex litargiro rosato oleo et aceto solis etiam in mortario plumbeo unguentum fieri ualens in casu isto quo ut precedentibus utendum est. Et sic patet tam ulcerati quam non ulcerati matricis canceri palliatiua cura. ¶Cum que ragadie ut dictum est quasi ulcera quedam parua aliquando sint nihil ex apostemate autem ex causis apostema inducentibus genita si maligna fuerint aut non maligna ex tam in alijs capitulis quam in hoc dictis cura clare patet. Et sic per hoc canceri ac ulcerum matricis malignorum cura finem recipit.

¶Capitulum. xi. de pruritu matricis et priapismo.

Pruritus matricis est stimulus quidam scalpellandi seu confricandi locum in quo est appetitum inducens qui ab humore colerico baurachio seu adusto in ea preter naturam congesto puenit. ¶Humor quidem ualde colericus sua ex quadam igneitate in se stimulante igneitates habet acutas baurachius uero ex permixtione insipidi cum terreo grosso amare generatur. Cuius causa in humore sic genito acuitas derelinquitur aqua locum scalpellandi aut confricandi tunc appetitus insurgit. Adustus autem aut ex accidenti in se aut per alterius admixtionem generatur. ¶Ex accidente in se humorem aduri contingit ut ut ex caliditate in se existente nimia que quandoque ex mala totius complexione aut particularium membrorum prouenit ut epatis seu uenarum. Ex rerum quoque calidarum acutarum aut salsarum nimio usu. Continctis et etiam superflua caliditas seu frigiditas per antiparistasis caliditatem concludens ac accendens hoc efficere posset et ut omnia in unum simul colligam res quilibet non naturalis superfluam caliditatem in humoribus ualens inducere hoc idem efficere poterit. ¶Alterius per admixtionem humor aduritur ut cum colera adusta uel bigracia flegma seu melancolia sangnini commiscetur tunc enim cum adurendo sui ad naturam trahit et acuitatem quandam pungitiuam ac stimulantem per talem admixtionem acquirit. ¶Patet igitur ex his qualiter ex materie colericitate nitrocitate uel adustione in ea acuitas acquiratur cuius ratione punctio fit ex qua scalpellandi seu confricandi appetitus insurgit. Et sic materia talis in matrice congesta pruritum efficit ex quo scalpelandi locum seu confricandi appetitus fit. ¶Ex quibus quid sit pruritus matricis et eius causa liquet manifeste. Et ex consequenti in muliere quid priapismus qui est aliud nihil quam immoderatus coeundi a premissis causis in muliere causatus nam constimulus ille appetitum confricationis inducit tunc coitum ut ut locus confricetur appetunt uerum ex tali confricatione humor continue magis acuitur et ad confricatum locum maiori in quantitate confluit. Unde coeundi appetitus continue insurgit maior et hanc ob causam coitu plerumque non satiantur. Et hec cause tantum augentur interdum ut uirtus prosternatur et sic paupercula coitu non saciata perit. ¶Sperma quoque mulieris ex matericbus premissis ingenitum se acuitatem quandam stimulatiuam retinet propter quod in muliere priapismus causatur interdum. Habes igitur tam priapismi quam matricis pruritus causas quibus notis ad signa deueni. Si ab adusto sanguine puenerit ad rubedinem quandam obscuram declinabunt menstrua ac cause sanguinem adurere potentes precesserunt de quibus ab infirma studiose inuestigandum est. Idem dico de colera melancolia ac flegmate proter quod totius habitudo complexio etas precedens regimen tempus anni regio et similia tibi considerandi crunt et cui magis assentiant humori. Is in cam erit et si urina ac pulsus ad hoc consentiant certior tunc fies. Uerum colera existente in causa menstrua ad citrinitatem obscuram quandam declinabunt. In melancolia ad nigredinem et in flegmate ad obscuram albedinem seu fusitatem. Causarum igitur talis egritudinis demonstratiua signa taliter inuestiganda sunt. Pronostica uero. Si hec passio diu durauerit de qua cumque egritudine ab adustione humoris uenerit potente in toto aut in membris particularibus et in matrice maxime timendum erit ut scabies lepra inpetigo serpigo cancer herpes tiomenus et similia. Nam in tantum aliquando humores tales inflammantur quod ex his talium egritudinum aliqua nascitur. Interdum quoque antequam ad aliqua talium deuenia

tur uirtus in tantū ꝓsternitur ut ab egritūdi
ne uicta subcūbat. Si igiť accidentia conti
nue augeantur de egritudinū predictaruꝫ ali
qua āt de uirtūtis ꝓstratione ⁊ successiue de
mortis periculo ꝓnosticandū erit. Accidētia
uero si continue remittanť de salute. ¶ Istis
cognitis deinceps ad curam accede ⁊. vi. re
rum. nō naturalium regimē ad frigidū ⁊ hu
midū facias totū ut declinet Oē bauracbiuꝫ
oē acutū ⁊ in humorib⁹ acuitatē inducere po
tēs euitādum quodlibet. Deīceps toti⁹ bitu
do consideranda erit que si sanguinis domini
um iudicauerit in nigra flōmia fīēda est ⁊ co
piosa quidē. Ceteris autē in complexiōibus
⁊ maxīe colerica ex sanguīs diminutione ne
egram ad colere sup incessionē ducas caue q̊
in casu flomiam dimittere forsam prestat sed
potius super nates uentosas cū scarificatiōe
apponi iube. Postea uero cū appropriatis di
gestiuis ⁊ successiue solutiuis adustam cole
rā euacua. Et idem de melancolia ⁊ flegmate
est dicendum dum in causa alterum ipsorum
esse cognoueris et non semel solum sed ubi
opus fuerit fiat 2°. ¶ Quomodo autem hoc
fieri debeat practicantibus coiter notum est
¶ His notis ad appropriata localia deueni ꝙ
si ad intra matricem pruritus fuerit pessariuꝫ
tale fiat Quod. ℞. lappacij acuti fumitere sca
biose solatri acetose marubij pentha filōis aā
. M. i. fiat decoctio de qua. ʒ. vi. accipe ⁊ ī ea
unguenti infrascripti. ʒ. ß. dissolue ⁊ pessariuꝫ
confice unguentū sic fit. ℞. ceruse litargiri aā
aā. ʒ. iij. plumbi usti scorie argenti aā. ʒ. iij. ma
sticis olibani aā. ʒ. i. ß. puluerizetur ⁊ in morta
rio cum oleo rosato ⁊ aceto albo tam diu du
cantur ꝙ ad formam unguenti ꝯueniant nūc
oleum ⁊ de hinc acetum addendo in fine ꝟo
argenti uiui cum saliua extincti adde. ʒ. iij. ⁊
fiat unguentum. Uel pessariū fiat auicē. Qō
. ℞. foliorum mente corticum granatorum lē
tium excorticaruꝫ aā. M. i. ī uino de quo quā
tur ⁊ ex decoctionis eius. ʒ. vi. pessarium fiat
¶ Ad idem aliter faciebat. ℞. croci campho
re aā. ℈. ß. plumbi usti. ℈. i. baccarum lauri. ʒ.
. ß. olei rosati uini aā. ʒ. ij. agitetur simul ⁊ pes
sarium fiat. ¶ Ego autem in isto casu ex lacri
mis uitis factū pessariū optimū īueni ac etiā
tale ꝙ. ℞. saluie foliorū oliuarum sassifragie
radicū lappatij aā. M. i. buliāt in aqua ex cu
ius decoctione pessariū fiat. ¶ Uel fatias sic
Accipe lactis. ʒ. iiij. aque salse. ʒ. ij. mellis. ʒ.
. i. misce ⁊ pessarizetur mulier. ¶ Aliqui buli

re faciūt lupinos in aceto cōquassatnos ⁊ pes
sariū ex eo faciūt. Idem quoqꝫ cuꝫ succo ma
urelle sepe feci ⁊ est expertū. Plurimi ex her
barū frigidarū succis pessariū faciunt ut ē en
diuia lactuca portulaca semper uiua uermicu
laris acetosa ⁊ maē uiolarū ⁊ tu facias si libꝫ
¶ Si autē in collo matricis aut ī orificio pru
ritus fuerit in quouis suprascriptorū pecias
īmerge quas loco applica sepe ac ꝟ prescrip
to unguento in ungere potes quia ualꝫ mira
biliter cuꝫ his deo duce pruritus sedabiť. Et
si prescripta ad priapismū ualeāt infrascripta
tñ magis appropriata sunt ⁊ primū ē pessariū
ex solo cicute succo factū uel cuꝫ eo. ʒ. ij. ster
coris muris adiunge ⁊ ē expertum. Ul' pessa
rium fiat ex succo maurelle portulace lactu
ce acetose aut foliorum salicis ꝟ stercore mu
ris addendo ut dictū est. ¶ Ab extra inter ce
tera suffumigiū ex agnocasto factū mirabili
ter ualet ut expertus sum odor camphore oī
bus preualet uel lectū ex agnocasto uel her
bena substerne super quem infirma decubat.
In digito zaphirū portare iuuat alberto teste
Alij dicunt de sardonico lapidis āt topasio
smaragdo hunc tamen in coitu frangi uidi.
Per hos uero detur pulueris nenufaris. ʒ. i.
cū sirupo ꝟ papauere āt cambore. ℈. i. ¶ Lac
tuca ⁊ portulaca commesta multum ualet. Et
alij in potu succum portulace endiuie agni ca
sti aut herbene tribuunt. Et ego succum folio
rum salicis expertissimum inueni ꝙ si his ꝑ
delicatis mulieribus uti uolueris hos succos
iulepizare facias. eos aromatizando cum cam
phora et cum aqua sublimationis herbarum
prescriptarum de eo ī potu sepe tribue. Fer
tur etiam ꝙ radix īferior gladioli cum uino
potata appetitum coeundi remouet. Reperi
quoqꝫ ꝙ infrascripta idem faciant ⁊ puto a
proprietate quadam uel a caliditate ipsorum
caliditatem in illis adustis humorib⁹ seu bau
rachis exterminando uel potius uentositatē
titillātē seu stimullātē resoluendo si ea in cā
fuerit. Ista tñ efficati⁹ ī uiris papizātib⁹ quā
mulierib⁹ ualere ꝯperi. Et sunt ista calamētū
mōtanū. Ruta nasturtiū poliū mōtanū semē
ysopi mēta nepita ⁊ mentastrū. ¶ Ualꝫ ēt ī isto
casu plumbeam laminam super renes defer
re ⁊ in hoc pruritus matricis quam priapis
mi cura finitur. ¶ Si tamen pisochariꝫare
uolueris ieiuniū ⁊ abstinētiā iube ac ut cili
ciū sup carnes deferat sup stramētorū stratus
decubat. coreas uitet ac ꝑcorum iuuenū con

uersationē de uenereis loquātur nūquā. imo nec si fieri pōt cogitent. ꝙ ut facili⁹ fiat circa gubernationē sue domus defatiget se orationibus diuinis insistat. et ubi legere sciat si qd ocij supest sanctorū patrū uitas lectitet. ¶ Et cū sine cerere ⁊ bacho frigeat uen⁹. cum pane ⁊ aqua macerātia ieiunia sepe faciat. ¶ Qḋ si mulier hec fecerit. cert⁹ sum priapisabit nūꝗ̄. Et sic habes priapismi in muliere curam tam pizachariorum ꝗ̄ cū appropriatis factā.

¶ Capitulum duodecimum de emoroidib⁹ matricis et moris ficub⁹ clauis siue uerrucis a carne addita.

Emoroidis equiuocatur nomē. nam in circuitu ani uel podicis uel culi a uena chili uene quinꝫ ortum habētes terminātur. Cūqꝫ natura hecali sanguine grauatam se sentit per harum uenarum seu alicuius ipsarū apertionē cum emittens se exonerat sepe. ¶ Hinc uene ille emoroides dicte sunt ab emorrogia grece quod ī latinū flux⁹ sanguinis sonat. Et hanc ob causam uene omnes per quas natura facile sanguinem emittit emoroides nuncupātur. unde tam uasi ꝗ̄ matricis uenas per quas sanguinis effluit emoroides uocam⁹. Super emorroidales ani uenas excrescētie diuersarum formarum. ut mori. ficus. uue. uerruce et cetera nascūtur sepe quas etiam emorroides appellare ꝯsueuim⁹. Et sic emorroidis nomē equiuocat̄. quia quādoqꝫ uenas. quandoqꝫ excrescētias illas importat. Emorroidalib⁹ illis excrescētijs ī matrice sepe similes illis generātur. de quibus ī presenti capitulo sermo erit. Et quia tales quādoqꝫ mori. quādoqꝫ uerruce seu claui. ⁊ interdum ficus formam habent in rubrica capituli de emorroidibus matricis. moris. ficubus clauis. ⁊ addita carne posui. ut si tibi talia curanda uenerit. quo in capitulo curas inuenire debeas. scias ly. ⁊ tamē expositiue ⁊ nō copulatiue intelligas uelim. Et sic ex p̄habita apostematum matricis descriptione hec apostemata appellari possunt curā cum a predictis diuersam recipiāt facere distīcta capitula uolui. ¶ Emorroides que mori seu fic⁹ formam habēt ex fecali sanguine generātur uerrucales ex melācolico humore cui⁹ humidum fere consumptū ē uesicales ⁊ uuales ex flegmate uel ex flegmatico sanguine. ¶ Addita caro ex successione ulcerū ragadiarum uel talium excreuisse potuit. ¶ Excrescētias preterea tales quādoqꝫ in profundo quādoqꝫ in collo seu matricis orificio nasci cōtingit. profunde uero. nec cōprehēdi nec curari possūt ideo nec ipsarū gratia sed apparētium solum hoc capitulum factū ē. quia tales in cura iam habui propter intēsos quos causant dolores interdū. Excrescētias igitur tales apparētes tactu ac uisu. uel honestius ut dixerim ex infirme relatu cōprehendes. de quarum forma etiā īquiras studiose. ⁊ talia tibi signa demōstratiua erunt. Pronostica uero uerruce difficulter aut nūquā curātur. Cetere uero si eas in curādo studium apposueris curam recipient. Si ab aliqua ipsarum sanguis emanauerit feculētus ab egritudinibus que a sanguine melancolico aut ex menstruorum retētione prouenire solent infirmam securam efficit. ¶ Sāguis item melācolicus si per mēstrua tūc fluxerit. abundanter infirme alleuiationē protendit. Et sic patet quid pronosticandum sit. Cura quādam in cura iam habui que in orificio exteriori ficus nōnullas habebat intēsos adeo dolores causātes ut sedere possꝫ haud quaquā. Et adhibito regimine infrascripto deo duce ad perfectam uenit curam. Sex igitur rerū non naturalium regimen melācolie multiplicatiuo prohibito ex saphenis uel ex ipsarum altera flobothomiā fieri iube. ¶ In ficub⁹ tamē ⁊ moris ceteris paribus abundātem magis. ¶ Scḋm quoqꝫ exigentiā peccātem humorē digeras ⁊ euacua. et successiue ad localia transi. Et ad mitigandos dolores accipe picē hispanam de qua puluerizata ī terrea scutella pro libito pone. super quam inflamatū l ardonē guttatim fluere facias tandiu scilicet ut pix liquefacta ad modū unguēti. ū ueniat. ⁊ ex eo dolentes emoroides cui⁹ sunt forme punge. Ul' accipe butir recēs qḋ ī plūbeo mortario ⁊ cū pistello plūbeo tādiu ducat̄ ꝙ plūbi colorē recipiat. ⁊ ex eo unctio fiat. mirabil'r. n. taliū dolorē sedat. Idē faciūt pecie infuse ī succo herbe sācti petri ⁊ super loco posite. Qꝫ si dolor cū ardore cēt intēsus nimis. ℞. unguēti populeōis. ℥. ij. croci. ʒ. ij. opij. ʒ. i. uitellū unū oui recētis īcorporent̄. et eo locū dolentē punge. H. n. unguētū doloreꝫ ꝗ̄tūcūqꝫ intēsum mitigat. ac ardorē reprimit. Talia ad sedādū dolorē sunt ī h̄ casu p̄cipua Sed ad eas totalr' extirpādas p̄mo sic facias ꝗ̄to pl⁹ fieri pōt iuxta radices cū serico filo ligabis. ⁊ stricte ꝙ sic. n. p se cadūt sepissime. aut eas cum oleo de semie lini aut de psicorum

nucleis inunge et pinee combuste de puluere super asperge. ¶ Uel facias sic. Accipe de cortice cucis aut quercus. de spongia ac de maiori aristologia rotunda equis partibus misceis ꝛ in olla in furno simul exsiccentur. uel ad ignem sic ꝙ puluerizari possint. ꝛ cum tali puluere locus cum melle per prius unctus aspergatur. Tales enim excrescentias is puluis mirabiliter desiccat. Quod si fortiori exsiccatiuo opus sit. R foliorum uitis muscatelli foliorum ficus ꝛ ficuum immaturarum ana. M. i. uiridis eris. ℥. i. ponantur simul in olla ꝛ tantum in furno uel ad ignem desiccari permittant. ut inde puluis fieri possit. quo locus oleo de semine lini perunctus aspergatur. Et ubi talia ad resolutionem ꝛ exsiccationem rebellia fuerint. accipe calcem uiuam. quam cum melle in pasta ꝛ in furno exsiccari permitte tantum ut pulvis fieri possit. quin ut in precedentibus utere. His enim pulvis ꝛ imediate predictas excrescentias tales omnino remouet. ac sine uiolentia additam carnem resoluit. ꝛ sic isto cum regimine excrescentias tales deo adiuuante curabis omnes. ¶ Fertur quoque ꝙ succus tapsibarbassi cum oleo de semine lini mixtus ꝛ etiam super istas uerruculas excrescentias sepe positus omnes perfecte sanat. Et in hoc huic capitulo finem imponam.

¶ Capitulum decimumtertium de precipitatione matricis.

Matricis precipitatio est eius propter casum uel percussionem aut talium aliquod. uel propter inexistentem humorem seu uentositatem. aut propter humiditatem ligamenta relaxantem seu putrefacientem ad alterum laterum superius seu inferius ꝛ interdum ab extra progressio. Et descriptionis hac cause precipitationis matricis manifeste tibi fiunt. nam quedam extrinsece ut casus. percussio grauis ponderis eleuatio cespitatio. cursus uelox. aut talium aliquod. ¶ Super rem frigidam diuturna sessio seu in aqua frigida longa mora. aut aque frigide potatio nimia. difficultas partus. impetuosa fetus emissio aut casus aut secundine ab obstetrice uiolenta extractio. Tussis quoque uociferatio ac uehemens sternutatio idem sepe facit. Intrinsece ut menstruorum retentio quorum grauedine matrix interdum descendit. humor item in ea congestus cum mouetur idem efficiet. Similiter ꝛ uentositas ad alterum latus seu inferius ipsam impellens. Quod si ob hoc tamen tractum sursum fecerit. sic ut diafragma comprimat. ꝛ anhelitum impediat suffocationem ꝛ non precipitationem hanc ex supra tractatis fore tibi notum. Humiditas preterea ligamenta relaxans seu putrefaciens precipitationem inducit. ¶ Et ecce tam intrinsecas quam extrinsecas matricis precipitationis causas in summa ꝙ si alie inuente fuerint. ad has erunt reducibiles. quibus derelictis ad signa deuenias. ¶ Causarum extrinsecarum signa infirme relatu manifeste tibi fiunt. ¶ Intrinsecarum uero si sursum matrix non prefocans ascendit. dolor ac grauedo ab umbilico supra sentitur. ¶ Ibidem quoque rem rotundam tactu percipies uidetur. ꝛ interdum mulieri ut a manu quadam deprehendatur. sic ut cum suspiriis fere prefocata maneat uertigo. scotomia ac capitis dolor hoc in casu sepe fiunt. fit ꝛ aliquando fastidium abbominatio nausea ꝛ eructuatio. et maxime in causa uentositas si fuerit. cum quo etiam rugitus. ꝛ ambulatiua uentositas sentitur. Ad alterum latus matrix enim precipitat dolor. grauedo et inflatio ibidem percipitur. quo in casu sepe fit. ut matricis os ab oppositione recta diuertatur. ꝙ si mulier tunc coeat. in matricem sperma ingredi non potest. Ad inferiora matrix si precipitet dolores circa renes ꝛ pectinem sentiet. In pectine quoque ipso ꝛ iuxta uuluam res rotunda cum tumore ac grauitate tactu percipitur. intestinum enim rectum ac uesica sepe comprimitur. sic ut egestionum ꝛ urine difficultas accidat plerumque. ¶ Hoc in casu urina alba erit. et spissa multum in fundo cum liuentibus resolutionibus seu nigris. pulsus mollis. paruus ac spissus ꝛ inordinatus. Quod si ligamentorum molificatio seu putrefactio fuerit. sic ut ob hoc matrix descendat. et exterius progrediatur. hoc sine dolore fiet ac insensibiliter ut plurimum. putride uero humiditates continue quasi a matrice egredientur. ꝙ si uirulente fuerint. ligamentorum corruptionem denunciant. ¶ Debes ꝛ post hoc totius habitudinem. complexionem. precedens regimen. ꝛ talia considerare. hec enim predictis si consenserit. certior multo fies. Et hec tibi demonstratiua signa sint. ¶ Pronostica uero matrix sursum ac lateraliter si precipitauerit curatur facile. ¶ Ab extra uero quantumque noviter difficulter. ¶ Inueterata nunquam et eo magis si propter ad extra longam moram seu quomodolibet aliter matrix putrefacta sit. quia in casu eas

absindere. nec uereris iuxta sentētiā bibilzil
in suo paruo cōtinente capitulo. xliiij. et. xlv.
¶ Noli inquit timere si matrix egressa fuerit
incidere ex ea quod putrefactum est. quia
extracta fuerat et abcisa tota post quā corru
pta fuerat et supuixit mulier. ¶ His cognitis
ad curā deinceps accede unde ad calidum et
ad sicū sex rerum nō naturalium regimen fac
ut declinet ¶ Prouocetur uomitus si fieri
pōt Cilsteria excarminātiua uentositatis que
benedictam recipiāt ubi opus sit facito. quod si
in toto repletionē cōprehenderes sic ut flobo
thomia necessaria foret si sursum aut ad alte
rum lat⁹ pcipitatio fiat ex saphena oppositi
lateris flobothomia fienda erit. Inferius ue
ro ubi descēsus eēt cefalicarum alteram flobo
tomari iube. postea scdm exigentiaz cum ap
propriatis materiam digere. euacua quoqz. et
hoc fiat prout in capitulo de retentione men
struorum humoribus frigidis in eā existenti
bus supra te docui. quibus peractis ad loca
sua ueni. Et primo ad superiora matrix si pre
cipitet cum suffumigijs ligaturis et alijs ī ca
pitulo de prefocatione descriptis ad locum
propriū impellatur. ¶ In latus uero matrix si
precipitet in opposito latere uētosa magna si
ne scarificatione ponatur. ac in eodē ligature
fiant dolorose. et sup illo infirma decubat. Si
bi quoqz stomaco ieiuno colear unū īfrascrip
ti pulueris cum uino calido tribuatur. qui
. ℞. foliorum ac baccarum lauri. cornu cer
ui usti añ. ʒ. ij. mirtillorum. ℈. ij. fiat puluis.
uel da. ʒ. ij. aristologie rotunde. Uel facias sic
Accipe nucleorū persicorum. xij. pistentur. et cū
his dissolue uitellum oui recētis cum quib⁹
postea adde parum cinamomi baccarum lauri et
aristologie rotunde adiungēdo uinū cum zu
charo aut melle mixtum pro libito. et una bu
litione totum buliat. quod calidum ieiuna mu
lier bibat. Hoc in doloribus matricis ac pre
cipitatione inueni semper efficacissimum. Si
uero matrix deorsum tendat exitū. dum tamē
non fecerit suffumigia inferi⁹ fienda et odori
fera superi⁹ applicāda sunt. ligature quoqz
dolorose brachijs fiendē. ac super umbilicū
sine scarificatiōe uētosa ponēda aut ī mamil
larū radicibus ul' uersus quodlibet lat⁹ una.
In medio uero alia sic ut super uētrem tres
uētose simul sint. et tam diu ista fiāt donec ma
trix in loco proprio situata sit. quod ex accidē
tium quietatione cognosces. Et hoc cum fac
tū fuerit. ut ibi amplius nō pcipitans gescat

facias prout te īfra docebo. ¶ Si uero ad ex
tra matrix cōuenerit per clistere feces educā
tur primo ac urina euacuetur. ut locum latum
et non artū matrix cum intromittitur īueniat.
Nam si ipsa infrigidata fuerit sic ītroducenda
non erit. sed per prius ex decoctione foliorū
lauri mentastri abrotani. arthimesie et similiū
fomētatione calefiat. deinde obstetrix ex adi
pe galline man⁹ perungat. Matrice uero ex
seminis citoniorum mucillagine quā statim ex
puluere īfrāscripto salipizet. q. ℞. acacie. ʒ. ij.
mirtillorum balaustiarum. rosarum rubearum añ. ʒ. i. ß.
fiat puluis. salipizata matrice cū eleuatis cru
ribus infirma resupina iacebat. ¶ Obstetrix
aūt matricē tūc suauiter intromittat. quo fac
to crura patiēs extēdat. et resupina decubat.
deinde super sumē sine scarificatione uētosa
magna ponatur. naribus semper odoriferum
aliquod teneat. Et inferius aliquod ex infra
scriptis suffumigijs applica. quod ex sterco
re tauri aut bouis efficacissimū semper inuē
tum ē. uel ex colofonia mastice et assa fetida.
aut ex diptamo in aceto decocto. uel ex colo
fonia et hipoquistidos. ¶ Uel facias sic. et est
expertum. Accipe acacie sipie. balaustiarum
radicum bistorte gallarum nucū cipressi. mir
tillorum uel foliorū eius añ. ℥. ß. masticis oli
bani añ. ʒ. iij. asse fetide. ℥. i. conquassentur. et
coclear unum super carbones accēsos pone.
et per embotum fac fumū. ut mulier sumat ip
sa taliter tecta ne quouismodo ad nares alicu
ius illorum fum⁹ ascendat. propter quod odo
riferum semper aliquid odoret. ¶ His factis
uulua et collum matricis ex decoctione infra
scripta fomētetur. que. ℞. mirtillorum. M. i.
rosarum rubearū. glandium. balaustiarū aca
cie añ. M. ß. conquassentur. et decoctio fiat ī
uino stiptico. et successiue fomētatio ex ea te
pida. et postea ex prescripto puluere salipiza
tio. Hoc facto cum nastali infrascripto coxe
alligato nastalizetur. quod. ℞. asse fetide. ℥. i.
masticis. ʒ. ij. nitri seminis thuris. gallarum
nucum. cipressi añ. ʒ. i. ß. cum oleo mirtillino
nastalia filo appensa fiant. uel in pecia rara li
gentur. et mulier nastalicetur. Talis ordo tam
introducēdo quam cum introducta fuerit obser
uandus est. Aliter et cum alijs matrix ītrodu
citur. ¶ Aleum bene pista. quod in aqua dis
solue. sic ut fluidum et nō spissum remaneat.
ex hoc tepido egressa matrix fomētet. deīde cū
īfrascripto puluere salipizata ītromittat. q. ℞.
pinee combuste. cornu cerui usti. thu. masti. omnium

pulueriȝatorū añ. ʒ. i. ¶ Matrice introduc
ta super femur uentosa ponatur ⁊ alia que in
pria reductione facta sūt ordinate fiant omnia
Nonnulli dicunt ꝙ urtica recens ꝯtrita et su
per uētrem emplastrata ad intra matricē tra
hit. Alij introducta matrice eius collū ac uul
uam ex ea emplastrāt. ⁊ ut suffumigia dicta
ad eam debite locādam hēas. modus Auic.
talis ē. Lanam succidā leuē ualde ⁊ bn̄ carpi
natam accipe quā matrici ut adereant appo
ne. ꝙ si ne qd inficem ipam ex semis citonio
rū mucillagine. uel ex altea p̄scripta in rustica
maxime illinian. sic ut lana tn̄ adhereat. Lanā
quoqȝ aliam ut succo prunelloꝝ siluestrium
aut in uino stiptico decoctōis rosaꝝ. mirtillo
rū: sumac. acatie. ⁊ hipoquistidos infusam ha
beas. quā circa os īuolue: demū manib⁹ adi
pe galline perunctis obstetrix infirma resupi
na ac cū eleuatis crurib⁹ situata matricē sua
uiter ītroducat. deinde lanam aliā in aceto in
fusam ⁊ expressam uulue applica. His perac
tis mulier crurib⁹ adunatis extendat se. ⁊ su
per dorsum iaceat. Et hic ē Auicene mudus.
quē si feceris ea ītroducta uētosam ⁊ alia mō
dicto ꝑ ordinē facito. Restat nunc matrice in
troducta ⁊ in eius loco situata modum scribe
re ꝑ quē tali in loco sine p̄cipitatione ꝯseruet̄
introducta matrice ⁊ alijs remedijs ordinate
factis ꝑ diē naturalem in situ illo īfirma per
maneat. deinde ab umbilico ī īfrascripto bal
neo sedeat. ꝙ. ℞. rosaꝝ rub. mirtilloꝝ. sumac
folioꝝ nespiloꝝ. sorbellaꝝ corticum quercus
glandiū origani. saluie. rute ꝯsolide maioris
añ. M. i. ꝯquassent̄. ⁊ in aqua pluuiali aut in
aqua ferrarioꝝ decoctio fiat. ī qua mulier ad
minus per horā sedeat. Deinde. ℞. rute arthi
mesie añ. M. ß. castorei. ʒ. ij. cōquassent̄. ⁊ bu
liant in uino. de quo cuȝ. ʒ. ij. metridati egres
se a balneo mulieri ī potu tribue. vulua ex ꝺ
coctiōe q̄ mirtillos rosas ac glādes ī uino fac
ta recipit fomētetur. ⁊ cum p̄scripto puluere
qui acaciā in p̄mis recipit salipiȝetur. uel ex
eo qui pincā cōbustā cornu cerui thus ac ma
sticem recipit. ¶ Salipiȝatiōe facta nastale p̄
scriptum ꝙ assam fetidaȝ recipit imponat̄ uē
ter aūt ex armoniaco in succo absinthij disso
luto illiniat̄ uētosas q̄ in radicibus mamilla
rū si libet appone. Regimē tale per dies no
uē obseruet̄. Deīde. ℞. thuris masticis oppo
ponacis. terbētine. galbani. serapini. rasine. pi
ni storacis liqde colophonie añ. ʒ. ij. cere citri
ne. ʒ. iij. fiat cerotuȝ. qd̄ sup rotundo corio ex
tēdatur. ⁊ tale super femur ꝑ dies plurimos
portet. Uel facias sic. ℞. galbāi. ʒ. ß. galliemu
scate. ʒ. i. gariofiloꝝ. ʒ. ß. fiat cerotuȝ. qd̄ vȝ ut
p̄cedens p̄cipitatiōi matricis relaxata aut pa
raliticata ligamēta seu quouismō alia ab cau
sa frigida ꝓuenienti curatiōis p̄script⁹ mod⁹
ꝯueniens ē. Auisat⁹ tn̄ esto ꝙ humoribus fri
gidis mucillaginosis exn̄tibus ī cā mulierē
ni bn̄ purgatam tenueris. ac ꝯuenienti cuȝ re
gimine dietatā curabit̄ nunq̄ꝫ precipitationi p̄
terea ex uētositate seu alia frigida cā quouis
mō ꝓuenienti matrice nō egrediēte factis cua
cuatiōibus debitis infrascripte unctiōes su
per uentrē mirabiliter ualent ⁊ matricē in ꝓ
prio loco situant. ac eam firmā detinent. Pri
mum ē unctio ex oleo de lilio cōposito facta
Unguētum itē infrascriptum ꝙ. ℞. olei nucū
ʒ. iij. seminis lappac ij acuti. ʒ. i. thuris masti
cis. cornu cerui usti pince combuste añ. ʒ. ij.
cere qd̄ sufficit. fiat unguētum. Uel facias sic
℞. olei ꝺ lilio. ʒ. iiij. mellis. ʒ. ij. pulueris cimi
ni. ʒ. i. sil' buliant. ⁊ de his calidis unctio fiat.
q̄ uentositate existēte in causa maxime ualet.
¶ Ad idem emplastrum ex succo rute cum
ordei farina factum. Alij ad matricis precipi
tationē lanam succidam cū aceto forti bulitā
ac calidam ⁊ expressam uētri applicant. aut sa
cellum sulfuris torrefacti. ¶ Nōnulli q̄qȝ ex
ruta arthemisia ac saturegia ī uino decoctis
sacellum faciunt. quē sic calidū super uentrē
apponunt. Et ego ex mentastro super latere
calido uino asperso sacellum calefactum in
hoc casu inueni efficacissimū. Si uero matrix
propter partus difficultatem casum. percus
sionē grauis oneris eleuationem saltū aut ta
lium aliquod ad extra precipitauerit modo
prescripto introducenda est. ac uentose. fomē
tatio. salipiȝatio. balneum. ⁊ alia ut prius or
dinate fienda sunt. ꝙ si ex ligamētoruȝ putre
factione matrix egressa fuerit ītroduci si po
terit illis postea utere. que in cura ulcerū ma
tricis superius dicta sunt. Si uero putrefac
tam curam eum recipere possit. nunq̄ꝫ eaȝ do
cumento bibikil audacter incide. Et hec de
precipitationis matricis cura.

Capitulum decimum quartum de humidita tibus matricis

Multe superflue humiditates in uenis
matricis ac in membris alijs a matri
ce generantur sepissime quas natura
tamquam per locum sibi magis ꝯueniētē per

matricem expellit interdum. nam due magne
uene chilis. et porte seu uentrem hñtis in ue
nas plurimas graciles ac subtiles ad mr̃icem
tēdentes ramificant̃. Hec āt cum nutrimento
quā debeāt repleant̃ magis ipsarum pp frigidi
tatem digeri non pñt. et sic superfluitates ille p
uenas ipsas ad mr̃icem si peruenerint p eā ad
extra mandātur. q̄ cū diuersorum colorum sint. si
albe alba mēstrua nūcupant̃. citrine citrina. et
sic de alijs. ¶Harum superfluitatum cā ē mr̃icis
seu epatis seu membri alterius. seu uirtutis
digestiue toti⁹ debilitatio. pp qđ in debitum
nutrimē tum sanguinē ɔuertere nō pōt. et sic ī
mr̃icis uenis seu stomaco epate aut alio quo
uis mēbro seu in toto ɔgestis natura p mr̃icē
tanq̄ per locū ꝑtunc ɔuenientem sibi magis
eas expellit absq3 ulla grauedie sine alia pas
sione ut plurimū. An sanguinee flegmatice co
lerice aut melācolice fuerint ex earum colore
cognosces. nam si albe. flegmatice. citrine. co
lerice. rubee. sanguinee. et fusce seu nigre me
lācolice erunt. qđ ex ipsarum inspectione aut in
firme narratiōe cōphēdes. et hec tibi signa
demōstratiua sint. ¶Pronostica signa super
fluitates ille nō curant̃ facile. et esto ipsarum
expulsio mulierib⁹ utilis sepe sit. cum tñ in
corpore illo p̄ter naturā generent̃ eas nō hēre
bonū eēt. nam hec ī mr̃ice. stomaco. epate. aut
mēbro alio seu in toto digestiue debilitatē ar
guunt. qđ ex mēbrorum talium seu totius mala
dispōne cōphēdes. et sic aliquā ī mēbro illo
aut ī toto egritudinē futurā ꝑnosticari pote
ris. puta ydropē uel aliā uitio digestiue ꝑue
nientē. Quātum ad curā rex sex nō naturali
um regimē ad calidū et siccum flegma si ī cā
fuerit facias ut declinet. si colera ad frigidum
et siccū. si melācolia. ad caliditatē et humidita
tem tēperatā. et si sanguis. ad siccitatē et calidi
tatem tēperatā. Ex q̄bus ōia sicca magis q̄
humida cōuenire liquet manifeste. et sup ōia
ieiunio et abstinentia ac exercitio et añq̄ sur
gat fricatiōibus uti perutile ē. ¶Ad medicia
lia trāseundo humor peccās cum appropatis
educat̃ flobothomiā ubi op⁹ fuerit pmittēdo
Et cū ɔfectiōibus. electuarijs. pulueribus. un
guentis. et cū sirupis digestiua peccātis mēbri
uel toti⁹ ſꝫ exigentiā ɔfortet̃. q̄bus factis ad
appropata uenīēdo cornu cerui cum acacia et
dragagāto stomaco uacuo trib⁹ uicib⁹ cū ui
no bibitū hāc passionē curare affirmant aliq.
et breuiter qōlibet infrascriptorum simplicium
ieiuno stomaco cū uino bibitū huic passioni
iuuamētū mirabile ꝑstat. ut spica nardi. q̄ h⁹
a ꝓprietate quadā fecit stella terre. et ē lapis
sit̃is gipso coagulū leporis cornu cerui ustū
ac lotū semen papaueris nigri. rose rubee. su
mac. nenufar et berberis. Et horum. n. qōlibet uł
ex his plurib⁹ puluerē ɔficere potes aut cō
fectionē ꝑm q̄ magis tibi delicatum ac ma
gis ɔuuniens apparebit. Nastalia q̄q3 ī hoc
casu maxime ɔueniūt q̄ ex infrascriptis facta
experimēto maxime ualere cōpertum ē. ut ex
acetosa uirga pastoris folijs oliue. et maxime
siluestris solatro et spinia. Ex quolibet uel
his plurib⁹ ɔtritis nastale facere potes. uel
succū ex his extrahe. et cum inuersa lana nasta
le ɔficias. Horum quoq3 pulueres cum aliquo
ex pscriptis succis ad ɔficienda nastalia effi
cacissima sunt ut glādium lity corticis oliba
ni. stercoris canis cū olibano cineris. ligni ta
marisci coaguli leporis et eruginis ferri. Ex
his tuo mō nastalia ɔfice. Has flobothomia
aut purgatiōe semel fcā et ubi op⁹ sit reitera
ta si ī ceteris mlier bñ gubernet̃ a mr̃ice ōēs
emanātem hūiditatē pscripta tollūt indubie.
¶Ferūt et alij q̄ si tibie ac totū corp⁹ ex oleo
de enula ī quo piretrū piper et sgnantū cocta
fuerint p dies aliquot ɔfricando pungatur.
hūiditates he oīo resoluūt̃. ¶Balnea. suffumi
gia et alia multa ī h⁹ casu fieri solēt. q̄ ad cap^m
de difficultate impregnationis reseruo. ¶Ca
pitulum enim hoc cum illo affinitatem quan
dam habet. nam humiditates iste semē cor
rumpendo ad ipsum lubricare faciendo con
ceptionem impediūt. ¶Ob has mulieres in
munde fiunt et maritis per consequens nō be
ne grate. et sic ob hoc cōceptio multipliciter
impeditur. ¶Tu igitur harum curam perfec
tam ac completam desiderans ad capitulum
illud recursum habeas. et per hoc finem hu
ic impono.

¶Capitulum decimumquintum de causis et signis tam pronosticis q̄ demōstratiuis superfluctium mēstruorum.

Menstrua non minus preter naturā
fluere possunt quā retineri. et tam
ex hoc q̄ ex illo egritudines origi
nem trahunt plurime. Hipocrate
afforismorum quinta teste. ¶Menstruis ngt
pluribus uenientib⁹ accidunt egritudines et
non uenītibus a matrice accidūt egritudīes.
Cūq3 supra de mēstruorum retētione. et ī pcedē

ti de humiditatibus matricis quas mulieres
falsa mēstrua appellant·mētio facta sit·de se
dis q̄ superfluunt iterdum mēstruis hoc i ca
pitulo facere narrationē libet·¶Scito igitur
ꝙ mulier sana in etate debita exn̄s lunatione
qualibet mēstruari debēt naturaliter·Et mē
struationis tp̄s a tertio ad octauum usq₃ dies
ƀm cōplexionem ac totius hitudinis uarieta
tē durat cōiter·Q₃ si citra aut ultra ɔ̄scriptū
tp̄s menstrua defluxerint p̄ter naturaʒ fluxū
talem appellamus cōiter·de quo in p̄nti ƀmo
sit·ꝛ cā tam intrinseca q̄₃ extrīseca eē pōt·Ex
trinseca quidē ut ruptura uene in collo.ul' ad
intra matricē exn̄tis a saltu percussiōe casu
oneris sue nō ꝓpoꝛtionalis uirtutis leuatiōe
a uirili uirga furibūde ingrediēte·ꝛ ꝑ magni
tudine uenam disrumpēte uel ab aliquo tali
um ꝓueniens·aboꝛsus quoq₃ part⁹ inatura
lis uulnera coꝛꝛosiua ulcera ac matricis emo
roides in cā eē p̄nt·quas ī ꝑgnante fluere om
ni mense iam uidi·ꝛ hec nisi immoderate fue
rint·fetus debilitatē non ɔ̄sequit̄·¶Intrinse
ca cā uirtutis aut sanguinis uitio ꝓuenit·uir
tutis quidem·qꝛ foꝛtis exn̄s sanguinē quali
tate aut quātitate peccātē expellit·ꝛ debilis
cum sanguine cōtinere nequit·Sanguinis cā
fit·qꝛ in quali aut in quāto aut in utroq₃ pec
cet·In quali ut caliditate nimia aut acuitate
moꝛdicatiua ꝛ coꝛꝛosiua uel subtilitate aut li
quiditate nimia·In quāto uero·cū pp ociuʒ
cibi ꝛ potus letitiā·delitias ꝛ sil'ia laudabilis
sanguis in quātitate abundat nimia.i utroq₃
sanguinem ɔ̄tingit peccare sepe·ut intuēti pʒ·
ꝛ he i summa mēstruoꝝ fluxus cāe sunt·Si
fuerit pp uene rupturaʒ casu.saltu·percussio
ne uel ab aliqua cā alia ꝑmitiua ꝓuenientem
patiētis iudicio scitur·cū quo sanguis conti
nue egredit̄·ꝛ immoderate quidē in ꝑncipio
cuʒ coloꝛe ꝓpꝛio.in ꝓcessu uero qn̄q₃ terreis
qn̄q₃ saniosus egreditur·Si.n.in matrice ali
quadiu teneat̄ coagulat⁹ ꝛ coloris terrei egre
ditur.Si diuti⁹ isanīe tunc ɔ̄uertit̄·ac sanio
sus exit·idē quoq₃ sepe fit·si ex tali ruptura
in matrice ulcus generet̄·Aboꝛsus aūt aut ꝑ
tus difficultas in cā si fuerint satis nota se fa
ciunt·cum quo doloꝛ·angustia·ꝛ alia in aboꝛ
su aut partus difficultate solita euenir̄ se tibi
patenter offerēt·si pp ragadias aut ulcera pe
riodice saīosus sāguis emanat. Ab ragadijs
periodice q̄q₃ clarus·ꝛ absq₃ doloꝛe sāguis
erit·Uirt⁹ foꝛtis peccātem qualitate aut quā
titate sanguinē patiētis cū alleuiatione man

dat·quale.n.ꝛ quātum oʒ tūc euacuat̄·Defec
tu uero uirtutis ɔ̄tentiue guttatim paulatim
ac inoꝛdinate satis fluit·icessanter tn̄ cū quo
mulier discoloꝛata erit ꝛ macillēta·ac ei⁹ pp
debilitatem passibilis facile·Sanguis suo in
coloꝛe naturaliter manet cum quo i egressu
angustiam arsurā neq₃ adustionē facit ullaʒ·
Si uero ab sanguinis caliditate aut acuitate
moꝛdicatiua ac coꝛꝛosiua ꝓuenerit·in exitu
ardoꝛ·moꝛdicatio ac pūctura in matricis oꝛi
ficio sentitur quedaʒ ac patiēs sitibūda exn̄s
scissuras quasdam in gigiuis ꝛ labijs eē ꝛ in
superioꝛi maxīe hēre solet·¶Tales·n·a fumis
siccis superius ascēdentib⁹ ꝓcreant̄·In ma
millaꝝ quoq₃ capitib⁹ pp matricis colligāti
am doloꝛē ac puncturā sentiūt·ꝛ sanguis cro
ceus niger tunc uel igneus exn̄s eo ipetuo
se·magna tn̄ in quātitate nō expelsit̄·Si ꝟo
pp subtilitatem tenuis ac clarus exn̄s paruʒ
de eo egredit̄·ac paulatine ꝙ si cū caloꝛe fue
rit·in matrice caloꝛem sentiet·cū quo calidita
tis signa alia adereūt·Et si cū frigoꝛe frigus
ꝛce.Si pp liquiditatē sanguis aquosus ꝛ flui
dus erit·mulier humide hitudinis digestio
nis atq₃ debilis ꝙ ex abūdantia multarū hu
miditatum uētositatū i ea q̄ generabūtur sci
as ꝙ si de sanguinis qualitate iudiciū certi⁹
hēri optas·pānum lineum mēstruis intictuʒ
ac leuiter lotū respice·cuius si coloꝛ ad rube
dinem uergat sanguis·si ad citrinitatem cole
ra·si ad album flegma·ꝛ si ad liuiduʒ siue ni
grum melācolia in cā erit·ꝛ talia tibi demon
stratiua signa sunt·ꝓnostica si flux⁹ talis bo
na fuerit cū tollerātia·ad quā leuitas·iocūdi
tas·ac quies seqtur ex ꝟtutis foꝛtitudie hoc
ꝓuenire nuncia·quo in casu minime restringē
dus erit·Si uero fluxū talem nou bn̄ tolle
rat ni restringat̄ ad febres colericas intēsiuas
eas talis fluxus ducit sepissime·qđ fit quia
euacuato sanguine ebulit ac effrenitat·colera
cuius sanguis frenū existit·Cūq₃ caloꝛ natu
ralis sanguine pabulet̄·si fluxus supfluat·ca
loꝛ ipse ɔ̄sumitur·ex quo toti⁹ infrigidatio
ac mēbroꝝ ōiuʒ uirtutis naturalis ƀbilitatio
sequit̄·ꝛ sic appetit⁹ sopit̄·ꝛ tam mēbroꝛum
alioꝝ q̄₃ stomaci ꝛ epatis digestiua diminuit̄
pp qđ ad egritudines cōsumptiuas ut est se
nectutis ethica ꝛce·deueniūt sepe·caʒesie q̄q₃
fiunt seuissime·ꝛ tadem ydropice facte peūt·
quod in hoc casu plerūq₃ uidi. Mēstruoꝛuʒ
fluxus q hoꝛa qua luna seu sol eclipsat̄ acci
dit curat̄ nunq̄₃ apulio platonico teste·et sic i

summa mẽstruoꝝ fluxus causas ac signa tã pronostica quam demonstratiua habes . que huic capitulo finem ĩponũt.

¶ Capl'm .xvi. ð approximandis ab intra in cura superfluitatis mẽstruoꝝ coroidibus mři cis ꝓuenientis seu ruptẽ a uene facta a cã primitiua seu a mordicatione ut sanguinis acuitate quouisuismodo caliditate dñate.

Uisũ ẽ qualiter mẽstruoꝝ fluxus ꝑꝑ matricis ulcera aut ragadias ꝓueni re possit ꝛ de his supra tibi cura nota ẽ cancri quoqꝫ potest ab emoroydib⁹ seu ruptura uene tã a cã primitia facta quã mordicatiã sanguis acuitate caliditate quouisuismodo dominante. Et de his curã in pñti ponere deo adiuuante disposui. uerũ cũ hoc in casu nõnulla ab intra ꝛ quedaꝫ ab extra approximãda ueniãt sex rerũ nõ naturaliũ sub cõpendio regimine posito de ab intra approximadis in hoc capitulo doctrinã inscribã. ¶ Sex igitur rerũ non naturaliũ regimẽ ĩgrossatiuũ sãguinis adhibeas ad frigidũ ꝛ siccũ ipsum declinare faciendo. Et sic ĩ cibo lac cũ ignito ferro seu lapidibus fluuialibus coctum cõuenit ac risuꝫ panicũ portulaca lentes cũ aceto cocta cime quoqꝫ rubi tenere ĩ suaꝝ carniuꝫ brodio cocte ꝛ prebuliti caules ꝛ ultimate ðcocti. Et ꝙ singulare ad inueni ferculuꝫ tale prebe. Accipe folia plantaginis cũ quibusdã tassibarbasi florib⁹ ꝛ ista bene tere cuꝫ quibus misce modicũ radicis sinphiti cocti ad stamineam passate addẽdo de dulci casco bene pĩgui ac renũ caprarũ aut mõtonis ꝑnguedine ꝛ rapiolas ĩ pasta azima cũ uitellis ouoꝝ pĩsata cõfice uel cũ farina subtili ꝛ tales in brodio suarũ carniũ cocte in hoc casu ualent maxime. Carnes uero magis assate quã elixe cõueniunt que quomõ coquantur si cuꝫ sumac ꝛ berberis fulcianẽ bonũ erit uitentur arõta ꝛ inter cetera crocus uinũ autẽ eius sit nigrũ stipticũ grossum cũ aqua ferata pluuiali uel cisterne liphatũ. Ipsuꝫ tamẽ met uinũ ferrare preualet ꝛ si aurum candẽs ĩ eo uicib⁹ aliquot extinguatur nihil supra. Sup omnia quies iiungatur ꝛ scalarũ ascensus oĩno ꝓhibeatur. Somn⁹ aliquantulũ solito longior ꝛ ĩgẽs gaudiũ deuitet coitũ uero uelut inimicũ ĩ mortalẽ fugiat ꝛ si natura in uentris beneficium ꝓuocandũ signis fuerit cuꝫ clisteri cõi iuuet.

¶ Ad medicinalia uenĩedo duo prenota. Si lenitas iocunditas quies ad talẽ fluxũ sequatur minime restringatur nullã preterea fluxuꝫ talẽ ꝛ similes posses restringas subito. His prenotatis cũ capl'm hoc approximãdoꝝ ad intra doctrinã contineat primo nõ ꝙ in ieiuno de quouis infrascriptoꝝ .ʒ.i. cũ uino extinctionis calibis sumpta in illo casu maxie ualet trociscoꝝ de terra sigillata aut de charabe seu acacie ipoquistidos cornu cerui ꝛ loti coaguli edi uel leporis corralli rubei subtilissime puluerizati gũmi arabici costi sanguinis draconis luti armeni samy uel sigellati pulueris consolide maioris floꝝ citonioꝝ ãt psidie margaritarum mumie mirtilloruꝫ olibani uel squinanti ꝛ omniũ cuiusuis illoꝝ cũ uino ferato uel decoctionis cortitũ granatoruꝫ uł radicum nenufaris aut cum aqua pluuiali uel succo sanguinarie plantaginis aut portulace in ieiuno sumpta mirabiliter operatur. Si tñ cũ quouis ex prescriptis liquorib⁹ ematitis lapidẽ donec rubeat cõfricaueris tale in potu datum sanguinis fluxũ restringit oẽm uel aliquo ex istis potalibus athanasie .ʒ.iij aut mielcre stomaco uacuo in potu tribue ue .ʒ. ℱ. anthimony seminis ĩusquiami papaueris nigri seu spice indice quam a proprietate ualere affirmant plurimi. Et ideꝫ de semine peonie cinere corticũ ouoꝝ ꝛ sulfuri puluerizato de quouis enim istoꝝ cũ uino cocto .ʒ.i. exhibe. idem facit puluis picis nauallis .ʒ.i. cũ succo plantaginis data. Laudat Auic. philoñ ꝓsici .ʒ.i. cũ uino ĩ ieiuno datũ. Audi queso ꝓporti onale medicamẽ qð cuidã uetule annoꝝ .l. iã exhibui. Ea enĩ ꝑꝑ eleuationẽ grauis oneris diu talẽ fluxũ patiebatur trib⁹ uicib⁹ stomaco uacuo .ʒ.ĩ. cineris stercoris capraꝝ cũ aqua pluuiali in potu tribui ꝛ maledicta uetula curata remãsit. Itẽ cũ infrascripto sirupo aliam quandam curaui ferunt omnes asininum stercus stringere sanguinem a proprietate. Ex eo hoc considerãs recẽter seminato succũ ex primi iussi ꝛ cũ sirupo mirtilino ꝛ aqua plantaginis uicibus aliquot in potu dari cum feci ꝛ sanata est ꝛ nisi ex ulceribus matricis fluxus ille proueneri in tali medicamine errorem inuenies nunquam. Et ne hoc mulierib⁹ reueles caue fidum imo habe apotecarium qui preciosuꝫ hunc esse sirupũ ex margaritis confectũ rebus affirmꝫ ꝛ ut ut fidem maiorẽ adhibeant precio magno uendatur ĩ alijs tñ ꝑꝑ peccatum preciuꝫ recompensando. A. proprietate quoqꝫ ualꝫ porri succus ĩ ieiuno potatus ac scoria ferri ut ĩfra preparata. sed qꝛ sterilem facit caue ne potentib⁹ cõcipere eaꝫ.

prebeas que sit preparetur subtilissime pul
uerizata i aceto ꝛ aqua rosata per diem natu
ralem infuxa ꝑmaneat deinde usqꝫ ad aceti ꝛ
aque cōsupmitioneꝫ buliat sic preparate.℈.
.ij.cū uino ferrato in potu tribue ualet ꝛ pul
uis uirge pastoris cū ouo sorbili datus.Ex cō
positis infrascriptū electuariū maxime uꝫ qd̄
ꝓ quadam nobili bene delicata ad inueni ac
cipe radices cōsolide maioris ꝛ cocte pistent̄
ꝛ ad staminiā passent̄.Et idem de radicibus
plantaginis facito d̄ pasta cōsolide accipe.ʒ.
.ij.ß.ꝛ radicū plantaginis.ʒ.i.ß.zuchari.i.dis
solue zucharū cū aqua pluuiali cisterne ul' plā
taginis i ca ematitis lapide donec rubeat per
prius confricato deinde lēto igne coquat̄ pa
stas illas paulatiꝫ addendo qd̄. cuꝫ coctū fue
rit ꝛ ifrigidari cepit cum his misce sanguinis
dracōis acacie sumach terre sigillate charabe
cornu cerui usti ꝛ loti an̄.ʒ.i.margaritarū.℈.
.iiij.corallorū rubeoruꝫ.ʒ.i.ß.spodij lapidis
ematicis semis apij.an̄.℈.ij.puluerizentur
omnia subtilissime ꝛ electuarium p bolos āt
in opiatarū formā cōfice de quo mane stoāco
uacuo.ʒ.ß.prebe uini boni ferrati post parū
bibēdo si libet. uel facias sic ꝛ ē multū ōlica
.℞.conserue rosarum ātique.ʒ.i.diacitonitē
de zucharo sine speciebus.ʒ.ij.uel diacodiō
facti per bolos tantūdē corralorū rubeorum
subtilissime tritorū.ʒ.iiij.magaritarū.ʒ.i.tro
ciscorū de charabe de terra sigillata an̄.℈.ij.
spodij lapidis ematitis mumie an̄.ʒ.ß.fiat mix
tura ꝛ de auretur sumat patiens ad quantita
tem castanee sero et mane per duas horas an̄
pastū parū boni uini post bibendo Ad idē ua
let dyacodiō ad idē pillule ualent infrascrip
te sumpte mane ꝛ sero stomaco ieiuno ut.℞.
mumie thuris masticis cornu cerui usti ꝛ loti
an̄.ʒi.coaguli lepo.āt edi.iiij.℈.fiāt pillule cū
succo corrigiole resta bouis aut cameleōte q
rū dosis sit.ʒ.i.Ualent ꝛ pillule de bideilio
mesue tā maiores quā minores quā ex inuen
tione nostra dosis ē.ʒ.i.usqꝫ ad.ʒi.ß in ieiuno
ꝛc.uel facias sic.℞.terre sigillate boli armēi
aluīs gallarū sanguinis draconis coaguli edi
aij.ʒ.i.cāphore.℈.ij.cū sir° mirtīo pillulas cō
fice quarū.ʒ.i.stomaco ieiuno prebe ꝛ hec taꝫ
simplicia q̄ꝫ cōposita ab intra ꝓximanda ue
niunt que autoꝝ testimonio i hoc casu maxie
ualere comperi.Attamē intellectū tuū ne ita
obtundas uelī ut ātiquorū ꝛ istorū practico
rū mixtiones ac tl'ia exhibēda modū cōsequi
semper uelis sed tuū ingeniū eleua ac fantasiā
tā in his quā in quibusdā dicēdis amplia.Et
ex prescriptis simplicib⁹ plures confectiones
pillulas sirupos ꝛ talia secūduꝫ tue infirme
delicantiā tuo modo cōfice.Et in hoc cūtꝫ ip
sa utilitatem ꝛ tu honorē cōsequeris maxie ꝛ
ꝛ in hoc capitulum illud finem recipiat.

¶Capitulū.17[m].de approximādis ab intra i cura supfluitatis mēstruoꝝ ab emoroidib⁹ ꝓuenientis matricis seu ruptura uene facta a casa primitiua seu mordicatiua sanguinis acuitate caliditate quouismō dominante cāta

Que ab intra in superfluo menstruoꝝ
fluxu a matricis emoroidibus ꝓue
niente.conueniunt in capl'ō cōtinguo p
ordinē descripta sunt ut illa quoꝫ que in tali
fluxu a ruptura uene cāto congruūt siue rup
tura illa a cā primitiua ꝓuenerit siue sanguīs
acuitate mordicatiua siue alio quoquo mō ca
liditate dominante ut igitur cōpleta cura tal'
fluxus habetur ab extra que ap ꝓximāda ue
niūt describēdū fuerat q̄ in p̄nti capl'o p ordi
nem deo dulce fiet ꝛ talia sunt.Encatisāta stu
fe suffumigia uētose ligature stricte unguēta
emplastiōes nastalia pessaria ꝛ que super se d̄
lata saguinem restringūt.Quantū ad primuꝫ
.℞.caude equine lētisci foliorū mori folioꝝ
pirorū prunellorū sorbarum nespili simphiti
corticū interiorū querc⁹ rosarum uirge pasto
ris an̄.M.ij.psidie bistorte gallarū mirtilloꝝ
an̄ librā.i.radicū ulmi radicū filicis radicum
nespiloꝝ radicū sorbarū cupullarū glādiū an̄
libras duas.Ex his omnib⁹ seu ex his pluri
bus cōquassatis i aqua pluuiali cisterne seu
fabri uel ferrate decoctio ꝓ encatisante fiat in
quo sero ꝛ mane stomaco uacuo ad min⁹ per
horā paciēs sedeat q̄ si ē catisma facere nolis
fumū illius.decoctionis p embotum recipiat
aut pannis bene tecta super pforato scamno
se stufet.Uel accipe colofonie.ʒ.ß.spodij bo
liarmeni papaueris nigri iusquiami ana.ʒ.ij.
cōquassentur ꝛ super prunas positis p embro
tū fumuꝫ recipiat idem ex blate bisancia seu
herba sinphiti fieri pōt uel facias q̄ expert⁹
sū.Accipe scobaturā cerdonū ut sunt solce et
alia que cerdones ipsi ꝓiciunt ꝛ gallas ꝛ ari
lia ꝛ ex istis decoctio fiat cuius fumū p ēbo
tum recipiat.quouis istorum sciꝫ encatisante
seu suffumigio facto Ex cōfectionib⁹ i prece
dēti cap° descriptis bol⁹ un⁹ tribuatur aut ex
pulueribus parū cū quouis liquore ibidē de
scripto.Deīde uētosas magnas sine scarifica
tione sub radicib⁹ mamillarum appōe quas

ad mi n⁹ per horā ibidem pmittēte successiue
ad adiutoria dolorosas ligaturas facias. Ac
ꝙ singularissimuꝫ quidā reputāt cū petijs in
aceto forti infusis mamillas epithima āt cuꝫ
celidonia pista eas empl'a. Postea añ ⁊ retro
ex ūguēto īfrascripto ꝑungat̄. ꝙ. ℞. olei mir
tini. ℥. iiij. olei masticis succi plātaginis añ. ℥.
.ij. pulueris masticis. ʒ. ij. sumach acatie ipoq
stidos mirtillorum terre sigellate boliarmeni
añ. ʒ. ij. ß. spodij rosaꝝ añ. ʒ. i. ordei usti. ℥. ß. ce
re quātum sufficit ⁊ fiat unguentū uel facias
sic ⁊ ē ꝙ i ytalia unguētū comitisse appellat̄
⁊ ē tāte uirtutis ut apotecarij nōnulli tātum
caripēdāt ut receptā ꝓ auro darēt nemini ue
rum ut expt⁹ fui iā inceptū aborsum ꝓhibet
caliditate laxatos renes cōciliat ⁊ ipsum solū
in casu nr̄o sufficit sepe qđ. ℞. corticū media
noꝝ castanearū ⁊ etiā arboris glādiū mirtillo
rū caude caballine gallaꝝ corticuꝫ fabaꝝ aril
loꝝ uuarū imaturarū glādiū sorbarū siccaꝝ ne
spilorū imaturorū radicū celidonie foliorūꝫ
pruni siluestris añ cōtundant̄ ⁊ ꝗquāturi aq̄
plātaginis postea colet̄ deīde accipe oleo mir
tino quātūuis i quo cōueniētē cere quātitatē
dissolue postea diu in predicta decoctione la
uentur ipsaꝫ innouādo sepe deinde accipe cor
ticū castanearū querc⁹ ⁊ arborum gallaꝝ añ.
partē. i. cineris ossiū cruris bouis semis mir
tillorū arillorū uuarū imaturarū añ. partē me
diā fiat puluis subtilissimus cuius accipe p
tes duas trociscorū de charabe partē unā ⁊
cū oleo cera diu ut supra lotis horū puluerū
sufficiēs quātitas ponat̄ ⁊ fiat unguētuꝫ ꝙ in
casu nostro preciosuꝫ ē uel facias sic. accipe
succoꝝ simphiti plantaginis pētaphilōis qui
ꝗueruic añ. partes equales aceti paruꝫ misce
⁊ pecias imerge quarū una ab ūblico infra ⁊
alia retro ponat̄. Uel ex epatica aut cicuta ꝯ
trita ēplastrū facias. Aliter sic. acacie ypoqui
stidos psidie terre sigellate trocis ð charabe
colofonie añ. ℥. ß. fiat puluis quē cum succo
plantaginis misce et cū eo ante et retro patiēs
emplastretur. Uel fecias sic accipe pulueris
cornu cerui usti papiri ꝯbuste squame ferri
ut supra preparate añ. ℥. i. pulueris capelarum
glādiū. ℥. ij. misce ⁊ hos pulueres icorpa cuꝫ
albumine ouoꝝ parū. aceto addito añ ⁊ retro
emplastrum fac ut prius. Alij qui sic faciūt ac
cipe masticis olibani mumie sanguinis draco
nis añ. ℥. i. fiat puluis quē cū albumie oui suc
co mēte ⁊ arthimesie misce ⁊ fac empl'm. Alij
sic faciūt accipe psilij usti gipsi usti aluis aril
lorū imaturorū boliarmeni sang. dra. radicuꝫ
simphiti psidie balaustiaruꝫ añ partes equa
les ex his puluerizatis cū albumine oui ēpl'm
cōficiūt quod in hoc casu mirabiliter ualꝫ. ua
let ēt ēpl'm ex lūbricis terre thure ⁊ albumiē
oui factū. Et in istis partib⁹ uetule sic faciunt
⁊ nedū mēstrua restringūt uerū iā inceptum
aborsum ꝓhibēt. Caliginēꝫ bene tritā accipi
unt ⁊ ex oleo mirtino albumie oui paruꝫ ace
ti addito empl'm conficiūt. Alij sic faciunt ⁊
mirabiliter ualet i succo urtice grece būbici
nas cartas imergunt quas ante ⁊ retro appli
cant uel accipe rasurā fūdi cacabi āt sarthagi
nis ⁊ cū succo urtice grece empl'm facias. uel
cū gipso cōbusto pilis leporis ⁊ albumie oui
uel accipe succū tapsibarbassi i quo psiliū in
funde ⁊ extrahe mucilaginē cū qua puluereꝫ
gūmi arabici tosti pinee ꝯbuste filtri cōbusti
marmoris ac pilos leporis minutissime inci
sos misce ⁊ ēpl'm facias prout supra. Ul' faci
as sic ⁊ ē empl'm efficacissimū accipe succum
plātaginis cū aceto mixtū i quo uaccini coriꝫ
glutē liquefac. i quo postea pānū lineū imer
ge ⁊ eū pectini applica. Bone deus ab his em
plastris discedere nescio ⁊ hoc ē quia magis
creditū quam alij medicamī. his attribuitur
nā si mille alia medicamīa fierēt unguētis seu
emplastris honor semp attribuitur ut igitur
scias ꝙ uetule sciunt tot supra describere uo
lui. Ad ꝓpositum cū unctionem seu ēplastra
tionē ex prescriptis aliquā feceris nastale ex
īfrascriptis aliꝗ unū fac ⁊ cuꝫ unū amoueris
ei⁹ loco aliud apponatur. ℞. trifore miciete
athanasie añ. ℥. i. ypoquistidos acacie boliar.
san. draconis radicuꝫ consolidē maioris arno
glose gallarū psidie añ. ʒ. i. icorporētur simul
⁊ nastale cū petia subtili fiat ⁊ ut multa i unū
cōcludā ex quouis istorū uel ex istorum plu
rib⁹ nastale ꝯficere poteris ut ex gallis imatu
ris cōbustis ⁊ in aceto estinctis est gūmi ara
bici cū sanguine draconis ex puluere radicis
simphiti ex sumac bolo ⁊ mastice ex ypoqui
stidos ⁊ talia cuꝫ succo saguinarie semp uiue
solatri uermicularis āt plātaginis ꝯficere po
teris ex quib⁹ met herbis cōtritis ⁊ in pecia
rara ligatis idē facias si libet poteris ⁊ quen
nis est prescriptis pulueribꝰ cum quouis ex
succis istis ꝯficere ⁊ nastale facere. uel facias
sic. ℞. colofonie cāphore scorie ferri ut supra
preparate añ puluerizentur ⁊ nastale cuꝫ suc
co solatri facias. Uel aliter. ℞. cornu cerui
usti acacie ypoquistidos boliarmeni mumie

masticis gipsi añ cera citrine. ⁊ sepi capríni quãtũ sufficit ⁊ fac nastale ĩ modum suppositoꝝ uel aliter facias ⁊ ꝙ mire opatur nastale ex cinere magne rane cũ aceto facies. ul' cuꝫ succo stercoris asinini idem facias. uel cuꝫ ex ĩtrinseco nucis conbusto idẽ facito. Alij cum cortice oui subtilissime trito ⁊ oleo mirtino nastale faciunt ul' cũ succo plantaginis mucillagine dragaganti ⁊ gũmi arabici addita aliq nastalia ex eisdẽ faciũt cũ quibus empl'a faciebat ut. ℞: cornu cerui usti papiri combuste squame ferri ut supra preparati añ: ʒ. i: copularũ glandiũ. ʒ. ij. cũ succo plantaginis cõfice nastale. Uel fac sic. ℞e. cineris teste oui maxilaꝝ cãcri sanguinis draconis stercoris bouini sicci añ. partes equales fiat puluis ⁊ nastale cũ aliquo ex succis dictis fiat. Ab istis nastalibus discedere nescio sed unũ adhuc ⁊ sit finis. ℞. athanasie. ℥. i. marchasite auri puluerizate diligentissime. ʒ. i. ß. ĩcorporẽtur cũ succo plantaginis aut penthafilonis ⁊ fiat nastale. Et q2 uolo ut nastalibus hic finis sit. Nõ ꝙ ex his cũ quib⁹ empl'a fiebant supra albumine oui misso cũ quouis ex prescriptis succis nastale facere poteris pessariũ quoqꝫ. Et si mulieres pessaria maxĩe uitẽt hoc tñ in cãu pfectissima ⁊ ubi op⁹ sit tu ea ex prescriptis facias. ¶ Iaspidem corniolã seu zaphirũ firme continue supra se portent facias q2 ut inquit. Albertus in de mineralibus talia delata undecũqꝫ sãguis emanat sistunt ⁊ q2 empica ĩ illo casu maxime ualere solent ea retinere non possũ. ℞e. pillos dextre auricl'e asinini quos infirma ꝯtinue supra se deferet. ĩ una die oĩo sanguinẽ sistunt ut ferũt aliqui. ¶ Dicũt alij ꝙ tot dieb⁹ mẽstrua cessabũt quot coriandroꝝ grana mlr' trãsgluticrit. Fertur quoqꝫ ꝙ magne rane cinis supra se in facello portatus sanguis undecunque manauerit restringatur. ⁊ idem facit sanguissuga contrita ⁊ in manu delata. ¶ Solent ⁊ in casu isto breuia ⁊ incantationes plurime fieri que ⁊ si nõ omibus pluribus tñ ꝓsunt ut experimẽto noscitᷣ ⁊ hoc tã passi' q̃ꝫ incantantis dipositione firmiter. ⁊ absqꝫ hesitatione sic firmiter fieri posse credentis ꝓuenit que dispositõ astroruꝫ merito sic huic ꝙ non illi in fundit ptolomeo quarta pte sui quadripertiti tertio capl'o ⁊ alibi ĩ pluribus locis teste. Sed cãm h⁹ tãquaꝫ huic loco ĩptinentẽ querere nũc dimitto. Tu tñ uir. sciẽtifice ĩcãtationes istas trouantulis derelinque cũ in medicamĩb⁹ naturalibus. Su

pra te copiosum satis feceri ⁊ ĩ hoc mẽstruoꝝ fluxu⁹ ab ulcerib⁹ cãti seu ragadijs emoroydib⁹ aut rupt ã uene quouismõ facta cure finis imponitur.

¶ Ca^m. octauũdecimũ de cura superfluitatis mẽstruorũ propter uirtutis debilitatẽ ꝓuenientis frigiditate quõcũque dominante.

Si ꝓpter uirtutis debilitatẽ mẽstruorũ superfluitas ꝓuenit aut hoc caliditate ãt frigiditate erit dominãte. Si cũ caliditate cũ cibis ⁊ potib⁹ ⁊ alijs ad frigidũ ⁊ siccũ declinãtib⁹ ml'r restauretᷣ ordinate deinð ⁊ secũdũ ꝙ necessitas. exigit remediis supra dictis utere. Si frigide regimẽ totuꝫ ad calidũ ⁊ siccũ fac ut declinet. Quod si ꝓp aquosũ flegma fluid⁹ sanguis redderet nimis approprìatã purgationeꝫ ubi opus sit facito purgata materia mirabile ĩ isto casu ẽcatisma ex. alũinosa aq̃ artificiali l'. nãli fit aut ex tali aq̃ stufa fiat. Suffumigiũ v̊o ex quouis infra scriptoꝝ ꝯuenies ẽ uel ex ipsoꝝ plurib⁹ uideliꝫ ex thure mastice laudano galis arilis menta sicca nuce cipssi maiorana encatisma stufa seu suffumigijs factis detᷣ modicum tyriace magne aut bolus unus dyaolibãi aut coclear unũ mixture ĩfrascripte. ℞. cõserue rosaꝝ antique. ℥. i. dyaolibã. ℥. ij. corall' rubeoruꝫ. ʒ. i. margarite. ʒ. ß. cinũ assi ⁊ ĩ aceto ꝑ diẽ naturalem ĩfusoꝝ añ. ʒ. i. ß. mẽte sicce. ℈. iiij. olibani. ℈. ij. spice ĩdice. ℈. i. fiat mixtura si libꝫ deaurata de qua etiã sero ⁊ mane stõaco uacuo ãt de dyaolibão ꝑ horã añ cibũ mulier cõtinue sumat post paꝝ boni uini extinctiõis calibis aut cãdẽtis auri aut cõfricatiõis lapidis ematicis bibendo. Illa quoqꝫ hora cũ ouo sorbili uꝫ puluis olibãi masticis nucis cipressi aut radicis bistorte. Et idẽ ñ nulli de mirra dicũt uel facias sic. ℞. thuris masticis mumie aluĩs cornu cerui usti ⁊ loti nucum cipssi coaguli leporis aut edi añ. ʒ. i. pill'as cum succo camelẽõte cõfice quaꝝ. ʒ. i. sero ⁊ mane ĩ iciũo ꝑbe uini ut supra ferrati post paꝝ bibẽdo si libet. ¶ Ualet etiã pillule de bdellio succ⁹ porri coaguluꝫ leporis aut edi cornu cerui ustũ corall⁹ rubeus gũmi arabicũ spica ĩdica cinis corticum ouoꝝ sulphur. ¶ Cinis stercoris capraꝝ ⁊ sirupus de stercore asini supra descriptus. Factis igitur encatismatib⁹ suffumigijs seu stufis tyriaca exibita mixtura seu dia olibão uẽtose stati sub mamillis apponantur/supra cubitũ ligature fiãt dolorose mãmille ex contrita celidonia ẽplastrentᷣ ⁊ ex unguento añ ⁊

retro mlr pungat ℞. ℞. olei masticis. ℥. ij. olei mirtillorū succi mente añ. ℥. i. pulueris masticis. ʒ. ij nucū cipressi mumie bistorte olibani mirtillorū rosis rubeorū añ. ʒ. ij. lapidis ematicis. ℈. i. cere parū ⁊ fiat unguētū Uel ex his plurib⁹ cū succo mēte emplm̄ cōficias. Ut sic. ℞. gipsi usti alumīs gallarū olibani nucū cipressi masticis arillorū añ ptes equales fiat puluis ⁊ cū oleo mirtino ac succomēte emplr̄ facito cum quo ante ⁊ retro mulier empl'etur Cū istis met rebus nastalia facere poteris ac pessaria si libet tm̄ de succo mēte ⁊ oleo mirtino addendo ꝙ fluidū pessarizari possit. Cū q₃ p dies quatuor oīa prescripta mulier ordinata fecerit ante ⁊ retro cerotum portet infrascriptū quod. ℞. masticis. ℥. ß. laudani olibāi añ. ʒ. ij. gallarū nucū cipressi bistorte mumie añ. ʒ. i. mirre galbani terre sigillate añ. ℈. ij. cerotū cum pistello cal'o fiat ubi opus sit de masticis oleo tantū addendo ꝙ sup corio extēdi possit ꝙ añ infirmā rotūdū retro ēo quadratum fiat ⁊ talia scuta per dies plurimos portet q₂ spinā ac renes fortes faciet ac lassitudinē remouebit oēm. Lapides uero ⁊ alia que a ꝓprietate ualēt sup se deferat contiue Breuia ⁊ incantationes trouātulis derelinq̄ ⁊ in hoc cuiuslibet menstrualis fluxus a quauis cā prouenerit cura finitur.

¶ Capl'm decimūnonū de causis sterilitatis ac difficultatis impregnationis.

Vir atq₃ mulier ad sibi simile generādum debita existētes in etate naturaliter inclinant ⁊ si nō ꝓlificātes i se quādā iperfectionē arguūt pp ꝙ ut fecundi fiant tā imperitos quā pitos sepe consulunt. Hoc autē his qn̄q₃ pp sterilitatē ⁊ iterdū pp cām corrigibilē difficultatē ipregnationis inducētē accidit. Ea de re aliquā de his noticiam tardere putile hoc in loco mihi uisum est Scito igitur ipregnationis diffultates a pregnatione differre. Sterilitas eni ē dispositio a generatione uel tpe acquisita p quā uir siue ml'ad unquā sibi simile ꝓducēdū i potēs fit Impregnatiōis aūt difficultas ē dispositio in uiro aut muliere ex tpe āt a principio generationis acquisita p quā ⁊ si ꝓ tūc ad sibi simile generādū i potēs fiat beneficio tn̄ medici uel aliquo tali ipotētia remoueri pōt. Ut igitur talia tibi nota fiāt corū cāe suis cū signis describenda sunt. Unde sterilitas qn̄q₃ a uiro aliquādo a muliere ⁊ iterdum ꝓcēit ab troq₃ cuius cāe tā extrisece quā itrinsece eē pn̄t. In uiro nāq₃ ab intra sterilitas uitio testiū uel uirge seu alicuius principalis mēbri uel nobilis ut stōaci renū ⁊c. accidere pōt.

¶ Testiū cū a generatiōe seu tpe acquisita sepe spma rōne superflue caliditatis uel alteri⁹ manifeste qualitatis seu occulte talis idisponit ut ꝓ generatione mīme aptū fit. Ipsorū apā uel aliq̄d tale uel icisio ꝓpter extrahendū lapidē facta h idē facere pōt ⁊ iō effeiati uiri testiū malā cōplexionē habētes generāt nūquā uiragīes nec mulieres ut. Aristotiles inde generatione aīmaliū pmo. Lōgitudo uirge ac breuitas foraminis tortuositas mollificatio spmasmus ulcus ⁊ similia sterilitatis cause eē possunt ac iuueniliū uenarū que sunt post aures incisio tunc enim que ē inter cerebrum ⁊ testes ex tali incisiōe precluditur sic ut materie que a cerebro ad testes ꝓ generatione requisita mādari debet seu spūs animalis necessario requisiti trāsitus ꝓhibeat. naz ait. Aui. xxi. terti. Spma ex mēbro quolibz defluit ⁊ ē ex sano sanū ⁊ ex infirmo ifirmū. Et hoc: A. dictū ex stigātibus ⁊ ex natorū assimilatione pluri confirmāt asserētes materiā in spma a naturali testiū cōplexione trāsmutandā a m̄bro quolibz ad testes trāsmiti fore necessarium. Et ad h psuadēdū hi motiua appentia habēt plurima. Et dicūt ulterius ꝙ spma ē superfluitas ultimi cibi ⁊ ultimi alimenti ⁊ cū hoc supfluitas oīum mēbrorū ⁊ ex isto sequitur ꝙ exn̄te membro quouis principali seu nobili ad materiā pro generatione ad testiculos trāsmitendā i potēte fit hō steril' necio patet ex quo suppono talē materiā ꝓ generatione necessariā. Ex quibus sequit ulteri⁹ ꝙ tā uitio aliorū m̄brorū quā mēbrorū generatiōis ꝓueire sterilitas pōt. ꝙ ut Aristotiles secundo de gene. aīmalium sani exn̄tes n̄ generant ⁊ h q₂ corū nālis calor ēst ita fortis ut supfluū ulti alimēti totū i fumū resoluat uel i mēbrorū sbāz 2uertāt seu pillorū mām l'aliū ⁊ h ūtute testiculorū attractiā debili exn̄te maxie fit. In quibusdā ⁊ tl'e supfluū i pīguedinē trāsmutat ⁊ ob h steriles fiūt. Ideo subiūgit ibidē. Aristo. ꝙ hoīes pigues milli⁹ āt paucissimi seis sūt generatiui uī pap appetūt ⁊ raro coeūt. Generat ēt uir sepe qui ob defectū natural' caloris actū uenenere uz pōt exercere nūq̄. ⁊ tl'em. Albert⁹ i suo de secretis mulierū m̄struosū appl'lat Etas q̄q₃ hoīez sterilē efficit naz ultra septuagenariū uiri ⁊ mlieres quiquagenariū teit:

Aristo. in de ptibus aialiū quarto nō cōcipi
unt Jn muliere illud nec dubiū ē cū tpe illo
trāsacto florib⁹ careat reqsitis ad generatio
nē necessario in uiris vō ⁊ si ut plurimū sic sit ñ
tñ semp. octogenarios nō nullos q genuerūt
uidi ⁊ quēdā plusquā nonagenariū. Compl'o
nē tñ ac toti⁹ abitudinē hic bonaȝ habebat ⁊
tu pp scādala talia ne reuelles. nūquā qꝛ i uul
gari aiūt honestā ml'r sine ple morit sapiens
nūquā. Et sic habes i sūma cās sterilitatis in
uiris. Jn mulierib⁹ uero sterilitas accidit si

Cause sterilit' ex parte mulieris

ea uirgo fuerit ⁊ nō min⁹ ēt mēbroꝝ pricipa
liū l' nobiliū uitio q̄ i uiris. Matrix quoqȝ
sua supflua caliditate ēt frigiditate siccitate
seu hūiditate existit i cā sepissime āt qꝛ imun
da semē corrūpat. ⁊ nō solū ob hoc uerū eius
ppter nimiā stricturā ul' amplitudinē aut qꝛ
i ea cicatrices seu in orificio caro addita seu
uerruca opilās aut qꝛ os pinguedinē inuolu
tā hȝ. unde ypo. quecūqȝ inquit pter naturā
crasse ñ ꝯcipiūt his piguedo os matricis ob
turat. Spasāta quoqȝ matrix seu paraletica
āt i qua ulc⁹ āt q̄ os tortuosuȝ hȝ mulierē ste
rilē efficit. Jn sūma igit hec sunt itrinsece cāe
tā uirū quā mulierē sterilizātes siue a tpe siue
a generatiōe ꝯtracte sint. Extrinsece uero cāe

Cause extrinsece sterilit' tam in viris quam mulieribus

taȝ uiris q̄ mulierib⁹ ꝯmunes sunt ut nimia
aeris caliditas generatiōis materiā resoluēs
aut frigiditas mortificās aut cōgelās aut qꝛ
i aere ipso occulta dispositio ad generetionē
materiā i disponēs existit. uñ uiri ac mulieres
plurime aerē mutātes ñ cōcipiūt. Exercitiuȝ
cōsil'r laboriosuȝ generatiōis mām resoluen
do p sepe sterilitatē iducit nimia quoqȝ ges
i tali materia calorē ebetādo. ¶ Ab immode
ratis ēt somno ⁊ uigilia idē sepe accidit. ⁊ q̄
fit sepissime accñā imoderata aīe ut ml'ia et
assidua tristitia h̄ efficiūt. Mulierē uirunqȝ
tristē rācorē i corde aliquē cōtinue q defert
ꝯcipere seu generar uidi nūquā. Subitū gau
diū. usus coit⁹ supflu⁹ inanitio ⁊ repletio ni
mia tā uiri q̄ mulieris sterilitatis cā eē pōt.
De cibo ⁊ potu liquet maifeste nam i ñ assue
tis aque frigide pot⁹ seu rerū frigidarū cōti
nu⁹ usus sterilitatē iducit ⁊ idē calidarū reruȝ
usus assidu⁹ faceret ac ebrietas ⁊ similit con
mestio ⁊ bibitio extra ordinata. Ml'ta prete
rea ab ifra sumūtur sepe que s pprietate ste
rilizāt ut cāphora squama ferri uermes lucē
tes ⁊c. Ab extra quoqȝ ut testiū cū iusqamo
opio l' cōsimili eplastratio ⁊ imulierib⁹ cum
eisdē pessarizatio. Sepe ⁊ cuȝ h̄ mulieres ca
lidarū rerū fumū ut ꝯcipiāt suscipiūt l' ex eis
dē nastalia suppossitoria ēcatisanta balnea l'
stufas cōficiūt que sua caliditate matricis ca
lorē naturalē extermināt. ¶ Et ego plurimas
ob hoc steriles factas uidi ac non nullas q̄
cū magis āgustijs ⁊ doloribus crudelissimis
uitā cū pietate termiauerūt uiri ac mulieres
fascinātur. pterea sepe que ob hoc pducere
sibi simile ualēt nūquā ut pinaroly ad expiē
tiam uidi. A quibusdā uero maledictis uetu
lis sortilegijs fuerūt taliter pcātate ut ab in
de post ꝯcipere potuerūt nūquā. Et sic taȝ in
muliere quā i uiro sterilitatis cās habes oēs
qꝛ si prescriptarū aliqua ē his fuerit ꝯfirāta
ppetuo generatione priuabit. Cōiugatoruȝ q̄
qȝ ꝺfectu sterilitas accidit sepe ut si occasio
nat⁹ ipsorū aliter fuerit quāto magis si uter
qȝ aut i qualitatib⁹ maifestis si cōueniat āt i
caliditate frigiditate ⁊c. tunc enim his ñ ali
ter quā senib⁹ alijs accidit naȝ si est⁹ tpe ali
qd semiares ab itēsa aeris calitate seis hūi
ditas resolueret. Si tpe yemis āt i locis frigi
dis mortificaret in paludosis ⁊ hūidis suspi
caret. ⁊ i siccis aresceret. sic ex utri⁹qȝ ꝯueniē
tia i qlitatib⁹ fit. Caliditas nāqȝ supflua seis
naturalē calorē resoluēdo exterminat. Frigi
ditas ꝯgelat ⁊ mortificat. Hūiditas suffocat
⁊ siccitas arescit. ⁊ sic tā ex pte mulieris quā
uiri quā utriusqȝ simul sterilizati oīs cāe hñ
tur oēs ꝙ si alie reperiant. Ad istas seu ipsa
rum aliqua reducibiles erūt. Jste edē uel cō
sil'es difficultatis Jnpregnatiōis cause esse
pñt si scilȝ sic nō fuerit ꝯfirmate qꝛ beneficio
medeci l' alio remoueri pñt unde tā in mulie
ribus quā uiris mēbroꝝ pricipaliū l' nobiliū
uitio semē uel sanguis mēstruus seu alia ad
ipregnationē q̄ requirunt i disponi talit pñt
ut p generatiōe apta sint mīme. Jn mēbris q̄
qȝ generatiōis utriusqȝ tt m obi consimiles
quā officiales quā cōes cā quoꝝ generatio i
pedit pñt inasci. Jn mulierib⁹ eē mēstruoruȝ
paucitas h̄ efficiet qꝛ illō ex sanguis paucita
te āt ꝯdēsatiōe orificioꝝ uenaꝝ mřicis pucit
⁊ ob h̄ i ea secūdia suspēdi ñ possȝ ⁊ si suspē
deret sanguis fet⁹ nutrituri debita quātitas
ñ egrederet. Jn his itē quatuor qualitatū seu
alicui⁹ ipsaꝝ supfluitas idē faceret ⁊ i matri
ce māx ⁊ ꝯsil'iter rerū sex ñ näliū imoderat⁹
usus. Ex ardēti quoqȝ amore ipedit ꝯceptio
sepe ut bibikil i puo cōtinēte capl'o de ꝯcep
tu. Et dispositiōe quoqȝ etatū mulieres ac ui
ri ñ ꝯcipiūt plurimi quorū etate mutata pli

fici sint ut Ar. inde partib⁹ aīaliū capitulo vij. Et ego duas uidi q̄. xlv. trāsacto concepe rāt nūquā postea cū eisdē maritis ꝓlē hūere Et i tātū de causis sterilitatis ⁊ ipregnatiōis difficultatis dictū ē.

¶ Capitulū uigesimum de signis tam ꝓnosti cis quā demonstratiuis sterilitatis difficulta tis impregnationis.

Sterilitatis signa tā ī uiro q̄z muliere p pri⁹ ponēda sunt ⁊ difficultatis in pregnationis successiue. Effeminatū igit̄ uirū sterilē iudica eū. s. qui timid⁹ existēs act⁹ muliebres h₃ plurimos uocēq₃ in cuius pectine pilli pauci ī barba paucissimi sunt ⁊ exiles. Hec. n. sup testiū malā complexionē₃ frigidā arguūt cuius causa sterilizat̄ hō. ⁊ ta lē. Albert⁹ mōstruosū₃ appellat. Itē ⁊ etiam cuius testiculi spasmati sī paleticati āt ulcera ti l' i quib⁹ maligna aliqua egritudo iest steri lis censet̄. Ac ille quoq₃ qui cū uxore n̄ solū₃ copulā carnalē habuit s₃ ut habeat pro posse conat⁹ sit cū alijs ⁊ maxīe que ꝯcipe soleant nec īde ꝓles ex orta sit ⁊ huius rei certior ad huc fies si hūc ex ill'cē sciueris c⁹ iuuenilium uenarū q̄ post aures sunt icisio facta sit āt qui ī pricipali mēbro egretudinalē tibi notū₃ lap sum hēat aliquē l' breuē āt lōgā nimis uirgā₃ ul' foraminis tortuositatē bibikil i suo ꝯtinē te caplo de cōceptu ex breuitate ligamēti ꝓ uenire affirmat aut a quo lapis p īcisionē₃ ex tract⁹ sit uel ut uidi qui testes ad itra corp⁹ hēat ⁊ hec tecta uisu āt ifirmi relatu cōprehē dēda sunt. ¶ Sterilē uero qui ex forti āt po tenti calore suo generationis materiā₃ exter minuāt ex habitudi: ac ei⁹ robusticitate ꝯphē des ac eū piter qui pinguedine nimia sterilis fact⁹ sit. Signa nāq₃ ex sex rerū nō naturaliū excessib⁹ hita p que quēpiā sterilē iudicare possis p ifirmi aut astātiū narationē cognita tibi fiāt ut igit̄ sterilē uirū cognoscas predic ta tibi diligēter iuestigāda sunt oīa. ¶ De mu lierib⁹ uer. illa sterilis iudicāda erit q̄ uocē grossam multos pillos īpectine ac duros. In mento uero n̄ nullos ⁊ mores uiriles habue rit hec eni uirago erit generās nūquā. Ea v̄o que ī mēbro pricipali āt nobili' lapsum hēre aliquē p propria signa cognoueris nec cū ma rito ꝓlifico ꝯcipit steril' cēsēda erit ⁊ eo ma xime si cū ꝓlifico alias cōiungata fuerit āt ut sepe fit sociū commutauerit tūc de sterilitate nec dubites. Matricis uero icōueniens seu preter naturā dispositio cui⁹ cā mulier fit ste rilis p ꝓpria signa in describēdis ⁊ descriptis caplīs posita tibi nota fiet siue v̄uca siue caro addita spasmatio relaxatio piguedo nimia ul c⁹ l' tale aliquod i cā fuerit. ¶ De strictura ue ro nimia siue āplitudie aut oris tortuositate ubi certificari cupias tu ipse ubi phas sit ex pire. q̄ si mēstruoꝝ paucitate sterilitas ꝓue nerit āt hec uirago erit de q̄ ꝑmo stati factus ē cuius calore supfluo cōuertēdus i mēstrua sanguis extreminat̄ aut calor erit ita debilis ut ꝓ mēstruis sanguis nō solū supfluat uerū₃ pro restauratione deꝑditi calor eius nutrimē tū sufficiēs īmutare fere pōt ⁊ hanc ex corpo ris siccitate ac toti⁹ debilitate cognosces fac tas quoq₃ steriles ꝑp ab extra siū ab itra ap propriata medicamina mulieris narratiōe cō prehēdes siue a proprietate siue quomōcūq₃ illud efficiāt ¶ De fascinatis tua noscere nō iterē s₃ sortilegi ad quē si uelint recursū₃ ha beāt. Que v̄o ꝑp sex rerū nō naturaliū abus⁹ sterilis fuit astātiū āt sui narratōe cognosces ⁊ sic p signa tacta mulieris sterilitatē iuestiga re uiri itaq₃ taliter dispositi fecūdis cū mulie ribus āt mulieres tales fecūdis cum uiris co pl'ati si sint cōcipiēt nūquā quāto min⁹ si sic dispositi iu lecē copulētur. ⁊ i istis sigā pscrip ta nō min⁹ ꝓnostica quā demonstratiua tibi sit uerū cum testiū naturalis complexio hoc efficiat sepe tua eā noscere iterē. ꝓ quo scito q̄ ꝯplexio testiū frigida. pilos paucos quos circa pudibūda hēre deb₃ emittet tarde ⁊ ad coitū mīme icitat. Calida uero tēpestiue plu rimos pilos emittēs ardētis ad uenerē ꝓuo cāt. Hūida nāq₃ multi existit seminis pillorū molliū ⁊ uenerea parū sicca durorū pillorum seis pauci mediocrit̄ spissi ad coitū mīme ici tat. S₃ q2 cōplexiōes he i uiris rarissime iue niūtur simplices. Ad cōpositas aduerte qua rū i hoc cāu necessaria tibi cognitio ex infra scriptis fiet. Frigida ⁊ humida testiculorū₃ crasis circa pudibūda tarde pillos emittit ac paucos coire tarde icipit. Spma tenue ac aq̄ sum ad coitū debiliter icitat. cuius ex cā pau perculi rarissime cocūt ⁊ i spermatis emissione a muliere frigiditas maifesta. sētit̄ h̄ raro ge nerat āt nūquā ⁊ hec eadē signa sup frigidā ⁊ siccā testiū cōplexionē significare possūt. S₃ iterē quia in hac semen minus aquosū₃ ⁊ in quantitate etiam minus existit ad coitū quo q₃ debiliter stimulat. Testes calidi ⁊ sicca si fuerit ī adolescētia coire incipiūt tempestiue. Spma uero calidum ac spissū₃ existēs ad ue

nerē potenter ꝓuocat ⁊ ſi citiſſime ſacieť. Cir
ca gēitalia pili naſcūť cito ab umblico ad me
diū coxarū uſq₃ piloſi plurimū fiūt. Calidi
⁊ hūidi teſtes generāt ſpmatis multū eſto ut
precedēs ita ſpiſſum nō ſit ⁊ quāuis coitū nō
ita ardentis appetant ſine nocume.nto tamen
coire poſſunt plus immo ut Gal' īquit non
diu ab ipſo ſine leſiōne abſtinēt. Et hec ſi gna
tibi teſtiū naturalē cōplexionē demōſtrabūt
cui' cognitio i hoc tibi utilis ē ualde imo ut
dictū ē quā maxie neceſſaria. ⁊ p iſta hēs in
triſece cāe ſigna i uiro ipregnationis difficul
tatē demōſtrātia Extrinca uero cā puta vi.
rerū nō naturaliū abuſ' aut ex frigidis teſti
um ēplaſtratio ł aliquod tale īfirmi ł aſtātiū
narratione tibi manifeſta fiet. ⁊ ſic pdicta ſi
gna difficultatē ipregnationis ex pte uiri p
uenietē tibi a pte demōſtrabūt. Sȝ ipregnatō
nis difficultatē cā que mulieris ex pte ꝓueit
iueſtigare ſi uolueris prīo matricis tam natu
ralē quā preter naturā diſpoſitionem attēde
que hui' tractat' p ꝓpria capl'a tibi nō fiet.
Cōſequēter mēbroꝝ principaliū ac nobiliuȝ
tā naturales quā preter naturales. diſpoſitio
nes īconuenietes que ipregnationeȝ difficul
tare poſſunt iueſtigāde tibi eſſent ⁊ ille p do
ctrinā autoꝝ manifeſte tibi fient. Exceſſiue
quoq₃ qualitates ſiue locoꝝ mutationes ac
oīum rerū vi. nō naturaliū ſuꝑfluitates conſi
derāde ſunt ⁊ māx accidentia aīe imoderata
puta mł'ia triſtitia diuturna amor exardēs ꝓ
pter eni talia generationē cōtingit īpediri ſe
piſſime. Cōuenientiā vō i qualitatib' ex utri
uſq₃ cōplexiōe cognoſces ⁊ hoc mō difficul
tatē ipregnatiōis ex parte mulieris inueſtiga
bis. Ea de re tā ſterilitatis quā ipregnatiōis
difficultatis ſic ex pte uiri ſicut mulieris tibi
demſtrā ſigna patēt maiſeſte. Quātū ad ꝓno
ſtica eos q ad generādū apti ſūt noſcas i de p
tib' aīaliū. iiij° Ariſto. audi. Exit' ſpmatis i
hoib' iquit marib' ē apud alterationē uocis
⁊ īſtrumētoꝝ coit' qm̄ mutatur n̄ ſolū i ma
gnitudie ſȝ ēt in figura ⁊ aſpectu. ⁊ ſimiliter
mutanť mamille i femis ɔ multiplicātur pili
i pectine ⁊ exit' ſpmatis ē i termino duoꝝ
ſeptēniū ⁊ ſpma ē cōueniēter ho^m i cōplemē
to tertij. In quarto vō inquit hō pōt genera
re uſq₃ ad. lxx^m ⁊ mł'r uſq₃ ad l^m i maiori tm̄
pte i uiris ſcilȝ uſq₃ ad lxv^m. ⁊ i mulieribus
uſq₃ ad xlv^m. ⁊c. Ex quib' patȝ ꝙ circa deci
mū quartum ⁊ ultra l^m i mulieribus ⁊ uiris
lxx^m. ad generationē minime apti ſunt quoq₃
nec hi qui i principali āt nobili aliquo m ēm
bro patiūtur. Uirgā quoq₃ hn̄tes lōgā mł'ti
⁊ ſi ſint ſemis ſic q mediocrē hn̄t apti ad pro
creādū mime ſſ ō generatōe aīaliū prīo. Ali
qui ⁊ itē ſunt ut i de ptib' aīaliū. vij. q i iuuē
tute nequaquā generāt i ſenectute vō ſic ⁊c.
⁊ ecōtra. Plurib' pterea accidit ut ſuo cum
ſpmate ſupfluā corrupta aliquā hūitudiem
emittāt cui' tā ſemē corrūpit ⁊ n̄ generāt i de
generatiōe aīaliū prīo. Ob h igiť ſpma ꝓlifi
cū tua noſcere iterē. Eſt itaq₃ ſpma ꝓlificuȝ
ut. Ariſto. i 3° ⁊. vij°. de ptib' aīaliū ⁊ clari
us i de. geēratōe aīaliū. vij°. Albū ſplēdidū
globoſuȝ ſicut grādo florū ſābuci odorē hn̄ſ
ꝙ i aqua poſitū fūdū petit aquoſuȝ fluxibile
n̄ albū ſup aq̄ natās p generatiōe mīme aptū
erit. A. āt. xxi. fēti. Spma ingt ſanū ē albū ui
ſcoſuȝ ſplēdidū ſup ꝙ cadunt muſce ⁊ come
dūt de eo. ⁊ odor ei' ē odor florū palme ⁊ ſā
buci ⁊ iſta ex pte uiri ſe teneat. Sȝ an mulier
fecūda ſit ut cognoſcať quidā experimētum
ypocratis ad hoc faciūt ut uexinētis mł'r be
ne tecta ſit ſic ut arōtū odor ad nares ꝑueniť
nō poſſit niſi per īterius deorſum ſuffumiga
tur ꝙ ſi tūc odor aromatū ad nares ꝑueniret
n̄ fore ſterilē talē noſcito. Alij ex puluere ari
ſtologie cū melle pctia rara naſtale cūficiunt
⁊ cū i ſero cū dormitū uadit ſup ponūt ꝙ ſi i
ore ſaluia dulceſcat fecunda iudicat' alias mi
me. Alij i ſero dorſū alij ſupponi iubēt ⁊ ſi i
mane odorē ſeu ſaporē i ore pſenſerit fecūda
erit. Sȝ talia ut patet ſuper particularem ſte
rilitatis cauſam arguunt ⁊ non ſuper omnem
nam ſi talium odor ad nares nequaquam ue
nerit i poris matricis oppilationem arguit
que cauſa ſterilitatis eſſe poteſt. Sed preter
iſtas ut ſupra noſti ſunt alie plures. Alij di
cunt ꝙ mulier ſuper maluam aut lactucaȝ ſe
pe mingat uir quoq₃ ſuper aliam ⁊ cui' mal
ua ſeu lactuca ſiccabitur ſterilem eum ſentiaſ
nonnulli etiam ſterilitatem ſic experiunť taȝ
uir quam mulier i repletur ex furfure uaſis
per dies nouem ⁊ ultra ubi opus ſit mingant
⁊ i ſuo quilibet etiam ille in cuius macerato
furfure uermes naſcuntur ſterilis iudicať ⁊
idem de fabis aut ordei granis. alij quidam
faciunt ⁊ cui' grana germinauerint fecund'
erit. Et ſic experimentis iſtis quid ſuper mu
lieris fecunditatem arguere potes ptȝ. Sci
as in ſuper ꝙ mł'r fecūda ſterilis citi' aneſcit
⁊ antiquatur. ſana tamē ad tempus quouſq₃
menſtrua perdiderit. perſeuerat magis. ſȝ ſte

rilis ⁊ si usq̃ȝ ad tp̃s illud magis egrotatiua
sit. suam tamẽ iuuẽtutem cõseruat diutiꝰ. Et
hec de signis tam pronosticis q̃ demonstrati
uis sterilitatis ⁊ difficultatis ĩpregnatiõis q̃
quodãmodo permixta sunt. sic ut idẽ demõ
stratiuũ ⁊ pronosticũ sepe tibi sit.

¶ Capl'm. xxi. de cura difficultatis impregna
tionis que ex cãis pluribꝰ tam uiro q̃ mulie
ri cõibus prouenire põt.

C Um tã uirum q̃ mulierẽ ut habituȝ
ẽ sterilẽ eẽ contingat q̃ scripta sunt
signa diligenter attẽde. et si utrũq̃ȝ
sterileȝ noueris ꝑ creãde ꝓlis spes hẽtur nul
la. et sic talis cura illi relinquẽda erit qui pro
libito sterilem fecundã facit. Si v̄o aliter tm̃
mõ cura erit. si socij cõmutatio fiet. sed qꝛ im
pregnatiõis difficultati cũ remedijsꝰ ꝓpropa
tis ꝓuideꝛ tm̃mõ mibi cura ẽ paucula quoq̃ȝ
primo aliqua ad tã uiri q̃ mulieris cões cãs
q̃ impregnationẽ difficultãt remouẽdas deo
adiutore describã. Successiue uero ꝓut intẽ
tio tractatuli huiꝰ existit ad ea que soluȝ mu
lieris ex ꝑte se tenẽt deueniã. Difficultatis im
pregnatiõis que mẽbroꝝ generatiõis in uiris
uitio ꝓuenit curã in ꝓprijs capitulis ꝓquire.
sed eius que ĩ muliere mẽbrorum cõsil'r gene
rationis uitio accidit in capitulis huius trac
tatuli tam scriptis q̃ scribẽdis curam inueni
es. Cãrum uero impregnationẽ difficultãtiuȝ
uitio principalium seu alioꝝ nobiliũ que pro
ueniũt tã ĩ uiro q̃ muliere cura fiet tibi. ubi
ad sanitatem mẽbra illa reducãt. qđ ex aucto
rũ documẽtis facere scias. Tortuositas fora
minis ligamẽti uitio uirgã extrahentis proue
nit. Eius cura ẽ incisio ligamẽti. ut bibikil' in
quit. Breuitatis aũt uirge seu lõgitudinis cu
ram expertis uetulis derelinquas. qꝛ ĩ actu coi
tus mulierẽ diuersimode situãdo plus et mi
nus de uirga suscipiũt. ⁊ si nimia utriusq̃ȝ seu
alteriꝰ piguedo cõceptionẽ impediat. exerci
tiũ ieiuniũ ⁊ vl'r extenuatiuũ regimẽ adhibe
as. Mõstrũosis v̄o uiris de quibꝰ Albertus
loq̃tur calorẽ uigorãtia atq̃ȝ sperma multipli
cãtia ꝓut te infra docebo dãda sunt. Extrĩse
ce uero cãe puta aeris. nimia caliditas uel cõ
sil'e ad ꝯtrariũ ꝑmutenť. Precãtationes q̃q̃ȝ
fascinatiões per cõtrarias ꝑcantationes curẽ
tur. de quibꝰ ad uetulas sortilegitas recursũ
hẽas. uerꝝ ⁊ si his fidem nullã adhibeã nõ cre
dẽda tñ quotidie istis ĩ partibus audio. ubi
ãno isto ob hoc cremate sunt plurime. De his

tñ Ptolomei sñia quarta parte quadripartiti ca
pitulo tertio me hesitantẽ ĩterduȝ facit. Inq̃t
. n. q̃ si in natiuitate alicuiꝰ dñi dispõnis opis
fuerint ĩ sagittario uel piscibꝰ talis ꝑ mortu
os diuinabit. ⁊ malignos ẽt sp̃s de loco ad lo
cũ moueri coget. ⁊ si ĩ uirgine fuerit aut scor
pione nigromãticꝰ ⁊ astrologꝰ indicabit ocul
ta ⁊ predicet futura. Ecce ergo secũdum Pto
lomei sñiam qualiť sub tali ꝯstellatiõe natis
demões obediũt. ¶ Mirum igitur si ille male
dicte uetule demõibus tributa prebẽtes non
credẽda faciant. Auic. tñ uehemẽti affectiõi in
quarta sexti naturaliũ hoc attribuit et tu pre
cantatꝰ ad tales recursũ hẽas si libȝ. Si uero
ambo ĩ qualitatibꝰ maĩfestis ꝯueniunt alterũ
ipsorũ ad ꝯtrariuȝ premuta uel si fas est ne si
ne ꝓle pereãt sociũ premutent. ⁊ hoc de cura
causarũ difficultatis impregnationis tã uiris
q̃ã mulieribus communiuȝ et aliquarum quo
queque tantum ex parte uiri se tenent.

¶ Capm. xxij. de cura difficultatis impregna
tiõis a flegmatica m̃ricis hũiditate ꝓuenictis.

U Iris ad tp̃s derelictis cãrũ ĩpregna
tionẽ ꝓhibentiũ q̃ ex ꝑte mulieris
se tm̃mõ tenẽt. cura ponẽda nũc est.
Si igiť mẽstrua in cã fuerint. puta ipsoꝝ pau
ca aut supflua quantitas seu ragadie emoroi
des cicatrices caro addita uirtuti ulcus spas
mus uel matricis paralesis ĩ suprascriptis ca
pitulis curam require. uerum cum impregna
tionis difficultas a superfluis humiditatibꝰ
ꝓueniat ut plurimũ hic illiꝰ curam primitus
annotabo. A te igitur p̃mo taliũ matricis hu
miditatum. prout ĩ capitulo de humiditatibꝰ
matricis supra te docui essentiã cõsiderandũ
ẽ. an scilicet flegmatice aut sanguinee colerice
uel melãcolice fuerint. ⁊ huius ex colore ac ꝑ
illic descripta signa ĩ notitiã deuenies. A fleg
maticis igitur principium faciẽs cum ĩ causa
ut plurimũ ipse sint curam ut facilius quod
queris inuenias bipartire disposui. nã modo
euacuãdi dato que ab extra approximãda ue
niunt primo ordinate describam. Successiue
uero que ab intra. sex igitur rerũ non natura
lium totum regimẽ ad calidũ et siccũ facias
ut declinet. deĩde ad taliuȝ supfluoꝝ hũidita
tuȝ digestionẽ deueni. ut. ℞. radicũ rubee ma
ioris. ℥. ij. radicum brusci spgi granis cipi añ.
℥. i. arthimesie sauine nepite melisse balsami
te mente scolopẽdrie. capilli ueneris. gallitri
ci. sansucci. origani. calamenti. pulegij. radi

cũ ualeriane añ.ℳ.ß.ſeminis ſiſeleos.ʒ.vi.
aniſi carui maratri ameos ſpice nardi añ.ʒ.ij.
xilobalſami carpobalſami añ.ʒ.i.ligricie paſſu
laꝝ añ.℥.i.floꝝ anthos ſticados arabici añ.℥.
ß.raſure eboris calami aroãtici ſãdalo.ru.añ.
.ʒ.ß.cõquaſſent̃ et fiat decoctõ ex qua cũ zuca
ri albi lb.vi.aceti.℥.vi.ſirupꝰ fiat q ꝯ optimo
cĩamomo caſſialignea et muſci fini granis.vii
aromtizet̃ de quo.℞.℥.i.ß.aque decoctionis
cicerũ rubeorũ.℥.iiij.uel aque arthimeſie aq̃
pĩpinelle aque florũ ſãbuci añ.℥.i.ꝓ una uice
miſce et ĩ potu tribue totiẽs exibẽdo de eo ut
tibi materia digeſta uideat̃.ul'alit̃.℞.arthime
ſie ſauine mẽte ozigãi.calamẽti yſopi.pipinel
le.camedreos.politrici floꝝ ſãbuci ſticados
añ.ℳ.i.aniſi maratri ameos.carui ſeĩs.aneti
añ.℥.ß.ſiſeleos.℥.ß.radicum ſpgi ⁊ bruſci.ra
dicum rubee maioris añ.lib.ß.ciceꝝ rub.pu
gillũ unũ ſpice celtice.ſpicenardi cipi.ſqnãti
calami aromatici añ.ʒ.ij.fiat decoctio.et cum
melliſet zuchari añ.lib.i.ß.et aceti albi.℥.iij.fi
at ſirupꝰ.q cuz cinamomo caſſialignea ac mu
ſci granis.iiij.aromatizet̃.de quo ꝓ uice.℥.i.
ß.cuz decoctione ciceꝝ.aut cũ aqs ſupraſcrip
tis totiẽs det̃ ꝙ materia digeſta uideat̃.Uel
fac ſic.℞.oximellis ſquilitici ſirupi de radici
bꝰ acetoſi ſirupi de arthimeſia añ.℥.i.ß.aq̃rũ
pipinellẽ radicum feniculi et arthimeſie añ.
℥.iij.ꝓ tribꝰ uicibꝰ miſce.⁊ ĩ eo paꝝ cinamo
mi ⁊ caſſielignee muſci.⁊ ꝓ delicatĩs cũ eiſdez
aromatizãdo clarificet̃.Digeſta materia mu
liere exñte robuſta.℞.pillulaꝝ fetidarũ.ʒ.i.
diagridij grana.ij.cũ aliquo ex p̃ſcriptis ſiru
pis pillule uouẽ fiãt.ꝙ ſi pillulas abhorreat
℞.caſſie bñ piguis.℥.i.extrahat̃ cũ decoctio
ne camedreos cuſcute.yſopi.ſticados: arthi
meſie.aniſi liquiricie.⁊ paſſulaꝝ caſſia extrac
ta.ʒ.iij.diafinicõis addãtur.uel electuarij ĩdi
tm̃dem ⁊ ſirupi de radicibꝰ ſine aceto.℥.i.et
fiat medicĩa.uel cũ illa extracta caſſia diafini
conis ſeu electuarij indi.ʒ.i.addat̃ infraſcrip
ta exp̃ſſio.q̃.℞.agarici electi.ʒ.ij.zĩziberis:℈
i.ſalis gẽme gra.vi.infundãtur in aqua lactis
capraꝝ mellis roſati.℥.i.addita.et.xij.horis
ad minꝰ ĩ ĩfuſione pmaneat.deĩde fortis ex
preſſio fiat.quã cum ſupra extracta caſſia mi
ſce.⁊ medicina fiat.q̃ maxime ĩ hoc caſu ꝯue
nit.Si forte magis bolũ appetit.℞.diafinico
nis uel electuarij indi.ß.zuchari albi quãtũ
ſufficit.⁊ bolũ deauratũ facias.⁊ ſi ꝯfectionẽ
ſolidã.℥.i.diacarthami p̃be.Ul'facias ſic.℞.
roſ.cinamomi zinziberis añ.ʒ.i.ſandal'.alb.et.

rub.añ.ʒ.ß.hermodactil'.eſule añ.ʒ.i.ß.diagri
dij turbith añ.ʒ.ij.maſticis.℈.i.zuchari albi
lib.ß.diſſoluat̃ zuchaꝝ cum modico ſucci ar
thimeſie facta reſidẽtia.uel cũ aqua ſublima
tionis eiꝰ.uel cũ modico decoctiõis ꝓ ſirupo
facte ⁊ ĩ morſellis ꝯfectionẽ facias.ex qua.℥.
ß.tribue.ꝙ ſi potiꝰ ĩ pulueris moduz appete
ret p̃ſcriptis ſpebus zuchari tm̃dem adde.cu
ius cũ modico brodij ciceꝝ rub.aut pulle uel
uini calidi a[illegible].ʒ.i.ß.ad duas uſqz doſis erit.ul'
huiꝰ loco ſene pulueris.ʒ.ij.ß.exhibe.Ea.n.a
ꝓprietate matricẽ a talibꝰ humiditatibꝰ pur
gat.ut bibikil capl'o de matrice.ueꝝ iſtaꝝ do
ſes ſm tue ĩfirme uirtutẽ augẽde aut diminu
ende tibi ſunt.¶ Purgata materia in natũrali
balneo mulier ſi robuſta fuerit balneetur.In
eo enim ſingulare iuuamẽtuz ĩueni.⁊ a quo cũ
egreditur et lectũ intret.ʒ.i.ß.metridati in po
tu dãda ẽ.uel cõfectionis ĩfraſcripte.℥.ß.que
℞.ſpẽrum trifore magne ſine opio ſpecieruz
[illegible] cũ muſco diambre ⁊ diaſatirionis añ.
ʒ.ß.raſure eboris ſeminis mercurialis añ.℈.
ij.coaguli.leporis matricis eiuſdem añ.ʒ.ß.ſi
ſeleos.℈.ß.zuchari albi lib.ß.qð cũ aqua me
liſſe diſſoluatur.et cũ debite coctũm ſit adde
ꝯſerue corticum citri.℥.i.cõſerue anthos.℥.
ß.⁊ in morſellis groſſis ſatis cõfectionẽ faci
as.Ad talia balnea a decimo ad decimã quin
tam uſqz diez morã ſi fecerit ꝓutile ſibi erit.
⁊ tu in talibus balneis de obſeruãdo debito
regimine eam in forma diligenter.⁊ ſi balnea
nauralia non habueris aut ea adire noluerit.
℞.arthimeſie.bethonice camedreos.canepi
theos.celidonie gallitrici foliozuz.lauri mal
ue.maiorane meliſſe mẽte.nepite origani.ozi
mi pulegij roriſmarini.zinziberis ſauine.ſti
cados.uitis albe.ypericon.yſopi.camomille.
melliloti añ.ℳ.ij.carui cimini ſileris mõtani
aniſi ſeminis aneti añ.℥.iij.ſeminis lini.fenu
greci añ.℥.ij.radicis ꝯſolide maioris radicis
ualeriane.radicis petroſcilij añ.lib.i.ex his
cõquaſſatis decoctio fiat.De rebus autez de
coctionis ſacculus impleatur ſuper quo mu
lier ĩ balneo ſedeat a quo cum egreditur me
tridatum uel cõfectionem preſcriptã tribue
ſero et mane uacuo ſtomaco mulier balneet̃.
⁊ ſi mulierũ cõmunis mos ſit ĩ talibus balne
is ſe tribus aut quatuor diebus balneare ip
ſa exñte robuſta.utilius tñ foret ꝑ dies decez
ad minꝰ ipaz ꝯtinuare balneũ ex nouis herbiſ
de tertio in tertiũ.renouãdo.Ex rebꝰ eiſdẽ
ſtuffã ſeu encatiſma facere potes.caꝝ fumũ ꝑ

embotũ recipe quoqꝫ põt. Balneo cõpleto ſi
hũiditates a mr̃ice amplius fluãt. ad ipſam ex
purgationẽ cõpletã tale naſtale faciãs. qđ de
nocte ſaltẽ deferat ꝯtinue. qđ. ℞. arthimeſie.
ſauine maiorane diptani abſinthy añ. ʒ. ß. ani
ſi ameos. rute corticum thuris añ. ℈. i. pulpe
colloquintide. ℈. ij. fiat puluis. ⁊ icorporẽt
cũ ſucco mercurialis uel camedreos ex quo
naſtale ĩ petia rara ligato fiat. quo nocte qua
libet renouato tãdiu utat. donec matrix a ta
libus ſuperfluitatibus purgata fuerit. Ab iſtis igi
tur hũiditatibus mr̃ice purgata ad eas totalit
ac ꝑpetuo reſcindẽdũ. ℞. acacie balauſtiaꝝ cu
pullaꝝ. glãdiũ ſcorie. ferri licij mẽte corticis
arboris maſticis corticis olibani. anthere. ſu
mac. ſpice añ. ʒ. ß. fiat puluis. ex quo cũ ſucco
acetoſe uel uirge paſtoris ſeu millefolij naſta
lia fiãt. q̃ ꝑ aliq̃t dies mulier ꝯtinue deferat.
⁊ ſi ꝑſcripta õia nõ hũeris. qđlibet iſtoꝝ õem
antiquã humiditatẽ a mr̃ice emanantẽ reſtri
gẽdi ꝓprietatẽ hẽre ſcias. uel cũ aliquo ex pre
ſcriptis ſuccis ⁊ puluere tartari naſtale confi
cias. qđ in illo caſu mirabiliter ualet. ꝙ ſi ipſi
us tartari puluere ĩ ſuis cibarijs uſa fuerit.
idẽ faciet. ⁊ ẽ guſtui delectabile ualde. uerũ
qꝛ hũiditates iſte corrupte mulierẽ nonnũq̃
fetentẽ reddũt. cũ quo plerũqꝫ mr̃icis os ĩ tm̃
dilatat ut ſemẽ tetinere neq̃at. ⁊ ob hoc uiris
ĩgrate fiũt multũ. In cãu tali facias ſic. ℞. gal
le nucis muſcate añ. ʒ. iij. gariofo. ʒ. i. muſci. ℈
ß. terant. ⁊ cũ lb. i. uini rubei diſſoluant ꝙ ca
lefiat paꝝ. ⁊ ĩ eo tunc petiã lineã madefactam
de nocte mulier ꝯtinue deferat. Itẽ ad uuluã
maxie coartãdam. ℞. radicũ ꝯſolide maioris
aluis balauſtie: mirre olibani. maſticis colo
fonie. boliarmẽi gallaꝝ cipſſi. cornu cerui uſti
añ. q̃tuꝫ uis de iſtaꝝ reꝝ ꝑte una puluis fiat
alia vero ps ꝯquaſſet quã ĩ uino nigro ſtipti
co paꝝ aceti addito buli. Cũ tali ãt mulier fo
mẽtet ſepe. deĩde cũ ſupraſcripto puluer uul
ua it⁹ ⁊ extra ſalipizet. ⁊ ĩ ꝺcoctõe ſupraſcrip
ta petiã madefactã ſupponat. de nocte vo pe
tiam uel bõbacẽ ĩ ꝑdictã decoctione madefac
tã modũ naſtalis ſꝑ iponat ipoſitũ teneat. uel
cũ rebus ifraſcriptis ĩ uino ⁊ aceto decoctis ꝺ
coctio fiat. ℞. maſticis gũmi arabici nucũ ci
preſſi. gallaꝝ alluis zuchari añ. ℥. i. Ex his de
coctio fiat cũ qua uulua fomtet. ⁊ cũ carũdẽ
reꝝ aſꝑſio quoqꝫ fiat. deĩde ĩ decoctõe ꝑdic
ta immerſa petia ſupponat. Uel facias ſic ⁊ ħ
uuluã reſtrĩgẽdo q̃maxime ad ꝯceptionẽ ꝑ
parat. ℞. alluminis de pluã mirre. ligni aloes.

pilloꝝ leporis minutiſſime icisoꝝ. rute bac
rũ. lauri doronici. nucũ cipſſi añ. ℥. ß. ſtoracis
calamite. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. muſci. ℈. ß. fiat puluiſ
cũ qua paꝝ olei mirtilloꝝ addas. ⁊ naſtale cõ
ficias. uel ꝯquaſſent. ⁊ ex his ꝑ embotũ ſuffu
migatio fiat. Si aũt uulua debite ſtricta fue
rit iſtis ſophiſticatiõibus ꝯſtrictiuis haud q̃q̃
indiget. ⁊ ſic capl'i hui⁹ hic finis eſto.

Capm. xxiij. de approximãdis ab extra q̃ ma
tricẽ ad cõceptionẽ q̃maxie ꝑparãt ⁊ cetera.

Plurima ſunt q̃ matricẽ ad ꝯceptionẽ
q̃maxie ꝑparãt. ⁊ q̃ a ꝓprietate imp
gnatiõis difficultatẽ remouẽt. de qui
bus õibus bono adiuuãte Ieſu ĩ pñti capl'o doc
trina dabit. De his igit q̃ matricẽ ad ꝯceptio
nẽ ꝑparant ẽ ſuffumigiũ hoc. ꝙ. ℞. nucũ cipſſi
maſticis thuris. laudani mirre. galbani bacaꝝ
lauri bdelij añ. ʒ. i. ſtoracis. calamite ſtoracis
ligde añ. ℈: ij. ambre griſſe. ʒ. ß. cõquaſſent. et
cũ ire dormitũ mulier intẽdit per embotũ ſuf
fumigatio fiat. Uel facias ſic. Accipe laudani
puri. ℥. i. ſtoracis calamite. ʒ. ij. olibani. ʒ. i. li
gni aloes ſauine ſicce añ. ʒ. i. ß. ãbre. ʒ. ß. muſci
gra. iiij. cũ piſtello calido. ex his maſſa fiat. ꝺ
qua paꝝ ſuꝑ carbones pone. ⁊ per embotum
ut prius ſuffumigatio fiat. Uel aliter. ℞. lau
dani. ʒ. i. ſtoracis calamite. ℥. ß. gariofo. ligni
aloes. roſ. rub. añ. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. muſci. ℈. ß.
terant. ⁊ cum piſtello calido trociſci. ʒ. i. con
ficiant. ex quibus uno ſuper prunas poſito mu
lier fumũ ꝑ embotũ recipiat. deĩde cũ aq̃ ro
ſata qua muſci paꝝ diſſolutũ ſit os uulue ma
defiat. ꝙ ſi mulier ex potentibus foret faciat
ſic. ℞. ſtoracis calamite. ℥. ß. ligni aloes. ãbre
griſſe añ. ʒ. ij. balſami. ʒ. i. muſci. ℈. i. fiant tro
ciſci. ʒ. i. ⁊ mulier ꝑ ẽbotũ ut ſupra fumũ reci
piat. Bonbax uero ĩ hoc caſu ĩ balſamo fino
madefact⁹ ac ſupoſit⁹ maxie uꝫ. Suffumigiũ
quoqꝫ ex trociſcis factuꝫ in fraſcriptis in hoc
caſu maxie uꝫ ut. ℞. roſ rub. ℥. ß. thuris maſ
ticis mirre ſangĩs dracõis boliar. mirtiloꝝ añ
. ʒ. ii. ſtoracis calaĩte. ℥. i. laudãi. ℥. ß. ãbre mu
ſci lignialoes gariof. balſãi ſpicenardi añ. ʒ. ß.
pulueriʒãda pulueriʒent ⁊ cuꝫ piſtello calido
trociſcos. ʒ. uni⁹ cũ dimidia ꝯfice. ex quorum
uno ſuffuigatio fiat quo facto os matricis cũ
aqua roſata ĩ qua muſc⁹ diſſolut⁹ ſit madefiat
. deĩde uir ad mulierẽ ſcđm modũ qui iferiuſ
dicetur accedat uel facias ſic. ℞. lignialoes.
cinamomi añ. ʒ. i. ß. gariofo ciperri ʒinʒiber.
nuciſmuſcate añ. ʒ. i. radicum biſtorte gallaꝝ
aluminis roche añ. ʒ. ij. muſci. ℈. ß. ꝯquaſſẽtur

et mulier suffumigetur. ¶ Saggeia fm opio ab Auic. in qnto descripta aut serapiõe i septio. suffumigata aut supposita i hoc cãu grãditer ualet. Simpliciũ suffumigia q̃ ad ɔceptiones maxime ualere cõperi sunt bistorte gallici cõposite. xilobalsami. laudani. nepite melisse Ad idẽ nastale ex quouis simpliciũ ĩfrascrip toꝝ ɔsilr factum ualet. ut ex felle anseris sil uestris cũ succo prassi uel cũ felle capoli ma sculi si masculũ uel femine si feminã hẽre cu pis. et fel recẽs existat cũ quo satirionis pul uis ĩcorporãdus ẽ: uel ex rasura cornu capre cũ oleo de spica. ꝙ si trãsactis trib⁹ dieb⁹ p⁹ purificationẽ hoc fiat. Serapio expertũ hoc eẽ dicit. Omne quoqꝫ coagulũ ad idẽ ualet. ⁊ leporis maxime. Costus silr cuꝫ oleo ro sato aut fel corui cũ melle aut fenugrecũ cum adipe anatis aut leporis fel cũ melle. Semẽ quoqꝫ spargi cũ adipe anseris uel cũ eadẽ te sticulus mustelle dexter. Cuꝫ oleo rosato ua let muscus uel lauri folia. Et ꝓ rusticis oleũ in oleo rosato de quoque. cũ quo dñam rusti cam nastaliza. Et q̃ a ꝓprietate ab auctorib⁹ descripta ad ɔceptionẽ ualere cõperi sunt in fra descripta. Sordicies auricule dextre mu le i auro aut argẽto ligetur. quam mulier i bra chio dextro ɔtinue ligatã deferat. Idẽ de dẽ te puelle septẽ annoꝝ i auro quoqꝫ seu argẽ to ligato referũt. ¶ Idẽ de lapide aqle in nido eius repto fiet. Semẽ iteꝫ peonie circa mulie ris pectinẽ delatũ idẽ facit. Referũt ⁊ alij ꝙ testiculi uni⁹ galli extracti cũ sanguine ac sub lecto positi ɔceptionẽ mirabilr iuuãt. ⁊ ideꝫ odor ligni busci facit. Refert ⁊ bon⁹ anglic⁹ ꝙ si cũ dente hõis mortui mulier deorsuꝫ suf fumigetur. mulier fecũda reddit. ⁊ si ex soleis agni castrati suffumigatio fiat. idẽ facit. Reci tat itẽ aliud empicum cui nullã fidẽ adhibeo penit⁹. ⁊ si inumeras steriles reputatas cõce pisse ob hoc affirmet ut i uigilia Joãnis bap tiste. xx. annoꝝ hõ uel supra ante horas diei tertiã ad cãpos solus accedat. ⁊ ɔsolidã maio rẽ sua cũ radice ꝑmo abstrahat: deinde mino rẽ ter dñicã orõnẽ dicẽdo deuote. ⁊ tã eundo redeũdo nemini loquatur unq̃. Cũqꝫ domi fuerit. ex herbis ꝑdictis succũ extrahat. cuꝫ q̃ ĩfrascripta ṽba i ꝑgamenea carta describat. uidelꝫ. dixit dñs. Crescite ¶ uebiboch et multiplicamini chabathai ⁊ replete terram amath. Istã cartã taliter scriptã duꝫ coit uir ad collũ ligatã portet dũ masculum hẽre cu pit. ⁊ si feminã mulier. Adhibẽti forsan fideꝫ

hoc accideret. mihi nequaq̃. q: esto uerũ eẽt ⁊ cũ hec uiderẽ illusionẽ eẽ putarẽ poti⁹. Dic quare h annotaueri q̃ris uiri tãti auctoritas hoc effecit. nã experimentũ hoc effectũ semp cõ secutũ eẽ asserit. Anglici. n. iter xpianos forti legi sunt maximi. sed ipsis i frãcia derelictis huic capitulo finẽ impono.

¶ Capm. xxiiij. de approximãdis ab extra q̃ in coitu ꝑstant delectationẽ. ⁊ q̃ a ꝓprietate ue nerẽ sopitam excitant.

Delectatio i actu coitus quã uir silr ⁊ mulier capiunt magnã imo maxi mum ad ɔceptionẽ iuuamẽtum ꝑstat. Ea de re nõnulla coitũ delectãtia ⁊ aliq̃ a ꝓprietate sopitã uenerẽ excitãtia. que ab extra approxi mãda sunt. i ꝑnti caplo describã. ¶ Anq̃ igitur ad coitũ uir accedat. i mulieris amplexib⁹ fa miliariter se ponat. ⁊ cũ suaui labioꝝ succiõe oscula det plurima. uerba dulcia ⁊ amorẽ in ducentia ꝓferat mamillaꝝ papillas digitis le uiter ptractet. ⁊ q: i actu tali oĩa facere fas ẽ locũ iter anũ ⁊ uuluã leuiter ɔfricet. Ea. n. cõ fricatio ut auctores ferũt plurimi i mlĩere de lectationẽ affert maximã. Sepe ut uenereum actũ ꝑficiat operã det. donec tñ mulieris ocu los scintillare ꝑcipiat cũ iterrumpet sp. Cũqꝫ mulieris scitillãt oculi ac ṽba trũcata loquitur sic ꝙ i medio suoꝝ uerboꝝ lassata sistit. ⁊ in motib⁹ suis modũ hꝫ nullũ. tunc uir stati pip aut cubebas masticet. ⁊ cũ saliua ex tali masti catione cãta uirgã illiniat. uel idẽ cũ felle ca pre ⁊ puluere scis urtice faciat. uel puluerẽ sa tirionis i modũ unguẽti cũ melle ɔficiat. cuꝫ quo tũc uirgã inungat. Ut facias sic accipe pi retri stafisagrie cinamomi ana ptes eq̃les te rantur subtilissime. ⁊ cũ setdato cribretur. deide cũ sirupo ɔditi ꝫinziber. pillulas ɔfice. ex qb⁹ unã i ore retine. ⁊ cũ saliua ide genita uirgam ac matricis collum illiniat. In actu enim coi tus ex his mulieri incredibilis delectatio se quitur. que tunc taliter situanda est cum de misso capite. s. ⁊ ãchis eleuatis sinistrũ pedẽ sub ãcha reponat dextrũ autẽ extensũ teneat et sic i tali situ ⁊ dictis diligẽr obseruatis dñe ueneri debitũ finale psoluãt obnixe studẽdo ut in eodẽ instanti spmata siml emittãt. Mirũ si tacta diligẽter obseruantur et ɔceptio non se quatur. ut tñ de ɔtingentib⁹ omittas nihil at tẽde esto prarissimũ sit ꝙ inueniunt nonnulle que parũ aut minimũ coitũ appetũt. ut igitur in talibus sopitum coitus appetitum uiuifi ces. Accipe puluerẽ pipis ⁊ ꝫinziberis quẽ cũ

melle ꝯmiſce ⁊ ꝺ tali mulier ſibi matricis col
lum illiniat ac leuiter ꝯfricet. quod ſi idem
cum felle uerris fecerit ad coitum eam mira
biliter incitabit. Idē quoqꝫ fiet ſi tu in pria
pis oculo de caſtoreo oleum īpoſueris. tātā
enim ex hoc mulier delectationē accipit ut ci
tiſſime ſpermatizet. et uiri quoqꝫ reperiūtur
plurimi quibus et ſi ad perficiēdam uenereꝫ
bonus animus bona atqꝫ uolūtas ſit uires
tantum ad uirgam erigendam deficiunt. ut
igitur pro poſſe tuo iſtis paupculis ſuccurraſ
qui boni exiſtentes animi ut pro eis ñ rema
neant uires uiribus accumulant facias ſic. Ac
cipe andegalli ſuccū aut fel thauri ſeu uerris
et cum melle miſce et cum eo uirgam radices
genitalium ac femur īunge renes atqꝫ modo
non nimium calidi ſint talis enī uncio uirgā
erectam tenet diu. Ad quod maxime iuuat
ſi ex oleis calidis aliquo plantas pedū inun
xeris. Idem oleū in quo ciperum aut ſinapis
fuerit bulita faciet aut oleū ſambucinū aut
muſtullinum cū piretro uł in mortario cum
quouis ex oleis predictis paꝝ muſci ducas
ex quo ut prius inuncio fiat. uł aliter ⁊ eſt mi
rabile in oleo formicaꝝ et maxime uolātium
oua diu buliant ꝺ tali oleo accipe. ℥. ij. ſemi.
eruce ſemi. cepe aā. ʒ. i. ß. euforbij caſtorei aā
ʒ. ß. cere paꝝ et unguentum ſatis mollefiat cū
quo poſtea in mortario muſci. ℈. i. incorpora
et inunge ut prius. In hoc etiā caſu dixerunt
nōnulli quod uncio facta ex axūgia aſini eſt
ultimum. Axungia quoqꝫ anſeris ualet mul
tū uel facias ſic et eſt ungūētū expertiſſimū ꝙ
℞. axūgie vlpine ſucci eruce aā. ℥. vi. et cum
his buli ex teſticulis vulpis q̃ntū uis ad ſuc
ci uſqꝫ ꝯſūptionē deīde coleſ et cū colatura
cere citrine. ʒ. vi. liq̄fiant ab igne remoto cum
infrigidari īcipit cū eo puluerē infraſcriptuꝫ
miſce. q. ℞. ſeīs cepe albe. ſe. eruce. bacaꝝ lau
ri aā. ʒ. iij. fiat puluis cuꝫ quo ⁊ ſupraſcriptū
fiat unguētū quo ad unctionē ut ſupraſcriptis
utere. Uł facias ſic accipe piretri. ʒ. ij. cinamo
mi. ʒ. i. euforbij. ʒ. ß. ſeminis fac puluerē queꝫ
cū olei ſābacini aut muſtelini. ℥. ß. miſce. Aliq
⁊ credo q ex odoratu pcipiūt nihil. uel qb⁹ fe
tida placēt ſic faciūt baurac et aſſam fetidam
cū melle miſcēt. ⁊ unctionē faciūt. ferūt. n. tale
uirgā erectā tenere diutiſſime. Aliter ⁊ meli⁹
accipe euforbij piretri aā. ℥. i. ⁊ cum lib. ij. aq̄
ad medietatis ꝯſumptionē uſqꝫ quoquanſ. ꝺ
inde cū q̃ntouis olei ſambacini aquā illā pmi
ſce tm̄ de quo q̄nda ꝙ ipa tota reſoluta ſit. Ex

oleo tali unctio ut pri⁹ facta ualet mirabiliſ.
Ex teſticulis ꝯſilr bellicoſi galli cū pīguedi
ne anſeris unctio fcā efficiet idē. Ferſ quoqꝫ
ꝙ tenere ī ore fruſtū galāge erectā uirgā diu
tenet. Preterea ſicūt nōnulla ꝺ ꝓprietate ſui
uenerē extingunt. ac hōieꝫ caſtū efficiunt. ut
agn⁹ caſtus. lapis celidoni⁹. camphora ⁊ alia
plura. Ita aliqua uenerē potēter excitāt. ac ho
minē luxurioſuꝫ reddūt. ut phi plurimi īqui
unt. De quoꝝ numero abrotanū ſub puluina
ri poſitū eē affirmāt. Et idē facit ſemen elitro
pie. ⁊ ē cicorea uel ſpēs ei⁹. ſ. cuius ſemē ſcor
pionis crude ſimilaſ. ueſptilionis quoqꝫ ſan
guis in aliquo foelo ligat⁹. ⁊ ſub mulieris ca
pite poſit⁹ idē facit. Teſticuli ēt bellicoſi gal
li ī arietina inuoluti pelle ⁊ brachio ſuſpenſi
uenerē mirabilr̄ icitāt. ac recēs ſatiriōis teſti
culus ī manu retētus. Mirabile dictu ferſ
ꝙ ſtelliōis cinis ī pecia ligat⁹ ⁊ ī māu ſiniſtra
delat⁹ ultra modū ad uenerē ꝓuocat. ⁊ ī dex
tra retēt⁹ eā totaliter ꝓhibet. Mirāda pluri
ma q̄ coitū delectāt q̄que a ꝓprietate uenerē
ſopitā uiuificāt ī h̄ caplo deſcripta ſunt. Sꝫ
certe ſtelliōis cinere mirabili⁹ nihil. Ea de re
ꝯgruū ſiue dignū putaui ꝙ dn̄s ſtellio de me
dicamētis oībus ī hoc caplo ſcriptis palmaꝫ
reportaret. ⁊ ſic cap^m hoc ī ipꝫ finem recipiat.

Cap^m. xxv. ꝺ pulueribus ꝯfectiōib⁹ aliiſqꝫ
ab itr ſumēdis. pluribuſqꝫ ueneri materiaꝫ
reqſitā adaugent. ac eā ac coitū ꝓpriuꝫ galiar
diter prouenieēter adiuuāt.

Mpugnationis ꝓhibitio uenere non
īteruenīēte remouebiſ nunq̃. Qua
ꝓp pcedētibus in capitulis exterius approxi
mandalq̄ īpaꝫ multifariā multiſqꝫ modis ad
iuuāt deſcripta. Sed ea nunc ſcribēdū reſtat
q̄ int⁹ ſumpta materiā eidē neceſſariaꝫ adau
gent. ac ei⁹ corroborādo potētiā ad expellen
dā ꝓpriū gaglarditet adiuuarent. ꝙ adiutore
deo ī pn̄ti caplo fiet. Simplicia ad hoc ꝓpoſi
tū facietia repiunſ pluria de quoꝝ numero ē
caro cōis q̄ paucaꝝ ſupfluitatū mlti nutrimē
ti ⁊ facilis ſit digeſtiōis. Anatis tn̄ caro colū
boꝝ pdicis. paſſeris. turturis et anſeris ligua
ī h̄ caſu ceteris ꝓualere noſcūtur. ⁊ auctorita
te bibikil caplo de ſpmate ⁊ coitu ōiuꝫ aīaliū
comeſtibiliū teſticuli ualere dicūtur a ꝓprie
tate. ī hoc tn̄ caſu īfraſcripti pncipatū tenēt.
ut teſticuli galloꝝ. apri. uerris. cerui ⁊ tauri.
Si iſtoꝝ attn̄ comeſtio aliquē faſtidirent de
ſiccēſ et ī puluerē reducaſ de quo accipe. ℥
i. galāge piperis lōgi aā. ʒ. ij. zucari ad pōdu

oīum fiat pl'uis de quo amicꝰ coclear unū cū
uino cal'o mane ieiūnꝰ accipiat. ac ī ſero cum
dormitum iuerit tātūdez. Infraſcriptorum
quoqꝫ ꝯmeſtio cerebroꝝ ualet ut gallinaꝝ gal
loꝝ nondū coeūtiū caponū faſianoꝝ anatis et
ꝑdicū. colūboꝝ tn̄ et paſſerū ceteris ꝓualēt
Ex aſſato arietis pulmōe hūor expſſus ī tali
cāu fert hr̄e prerogatiuā maximā Aui. uero
xxi. tertii ac bibi kil allegato capl'o puluerē
ex ṗapo thauri bene ferocis cū ouo ſorbili ī
modica adhuc quātitate datū in hoc caſu ef
ficaciſſime ualere aſſerit. Idē ⁊ nōnulli ō ſter
core paſſeris aut faſiani aut falconis. aut acci
pitris referūt. ꝙ cum ſorbili ouo aut uino ca
lido dādum ē Puluis quoqꝫ pedū ac caude
ſticoꝝ ſeu lacerte mō quo ſupra ſumptꝰ ualet
mirabiliter. Puluis oſſiū de calcāeo hirci cō
buſtoꝝ. uel oſſiū bouis. aut puluis ō teſta te
ſtudinis ualet a ꝓprietate. ⁊ ut ſmo coꝝ que
ab aīali ꝓueniunt cōpleat̄. Ualēt coagula oīa
oua piſciū. gallinaꝝ. ꝑdicum. colūboꝝ paſſeꝝ
⁊ oīum paruaꝝ auiū. Lac quoqꝫ ōe ⁊ ſal ſtini
ci ſeu lacerte. qđ ſic fiti Lacertꝰ ī amorē cum
uadit decollet̄ ⁊ euiſceretur. ⁊ ſale repleat̄.
quē ī umbra ſuſpēſum deſiccari ꝑmitte. ⁊ ab
iecto lacerto ſal uſui reſeruet̄ modicaln. quā
titas tibi ſufficit. ꝙ ſi huius pulueris ⁊ ſilue
ſtris eruce ſcis cum ouo ſorbili mane an̄. ʒ. i.
dederis nihil ſupra. Et ſcito ꝙ p̄ſcripta cum
ouino lacte ſumpta aut caprino recētez mulſo
non minꝰ ꝙ̄ cum ſorbili ouo aut cum uino ca
lido ualēt. Scito ⁊ itē ꝙ ī iſto caſu oīa a mu
liere ſumpta purificatis menſtruis efficacius
operātur. Herbas infraſcriptas ī hoc caſu cō
ferre ueteres exꝑti ſūt. ūt apiū eruca. et maxi
me ſilueſtris andacocha melliſſa mēta naſtur
tium oximū pulegiū ſatureia. urtica. fenicu
lus. ſꝑgus et yſopus. et iter oīa iſta eruce ſuc
cus cum uino datꝰ in ieiuno optime ualet. Ex
radicibꝰ ī hoc caſu maxime ꝯuenientes ſunt
paſtinaca domeſtica et ſilueſtris. ac corꝰ bul
bus. cepe. aleū. porrū. enula. napi rapa. raffanꝰ
ſatirion. ſecacul. hiringi. galāga. zinziber. ac ra
dix gladioli. illa. ſ. q̄ deſuꝑ inuenit̄ ex ſemini
bus ſeu granis ſunt ſemē urtice. raffani. melo
nis apij. petroſcilij. naſturci agreſtis et dome
ſtici ſemen fraſani q̄ lingua auis dr̄ ſemē eru
ce baucie ſepe cimī andacoche. napi. porri. ra
pe. lini. ſꝑgi. cardamomi. ameos. aniſi. granuz
been. cicera rubea fracta ⁊ integra faba. lupi
nus. faſeoli. riſum. ferrū gariofo. piper albuz
⁊ longum. Ex fructibus ī caſu iſto ꝯuenienti

bus ſunt nuces cōes. ut cōiter fit ꝯdite pinee
piſtachie. uue dulces. amigdale. auellane. dac
tili ⁊ nux īdica. Ex piſcibus ⁊ ſi Auice. petri
nos laudauerit. in caſu tn̄ nr̄o magnā efficaci
am hr̄e nō cōperio. A nōnullis tn̄ ⁊ a uulga
ribꝰ p̄ſertim fert̄ carnes cocleaꝝ fluuialiuz li
bidinē incitare potēter. Ex p̄ſcriptis ueneris
materiā abunde multiplicant aliq̄ ad actum
tn̄ leuiter cū incitāt ⁊ aliqua eſto ad uenerē ar
dētius incitēt. tantā tn̄ materiā cōiter nō mul
tiplicāt. unde ſolers medicꝰ oīa iſta diligēter
examinet. ⁊ ſꝫ ꝙ ad humanū uſum delectabi
lius ꝯuenire pn̄t. faciat ꝑparare ſtudioſe. ⁊ ſi
bn̄ notaueris. ex p̄ſcriptis ueteres ꝯfectiōes
ſeu electuaria cōpoſuere plurima. ex quoruz
uſu dn̄e ueneris augeri uires potēter aſſerūt
⁊ inter alia diaſatiriō deſcriptiōe cōi zinziber
ꝯditum ⁊ ſecacul maxime laudo. Sz cū iuxta
mei ingenioli potētiam ſimplicia ī hoc caſu q̄
ualēt oīa cū diligētia ꝑquiſiuerim quaſdaz p̄
ſcriptoꝝ deſcriptiōes ⁊ cōpoſitōes deo auxi
liāte deſcribā. q̄ naturalē roborādo calorem
ſperma multiplicādo. ⁊ uenereū appetitū īci
tando iuuenes ad uenerē nō ſolum ueꝝ ōcre
pitos ī ſenio ultimo ꝯſtitutos cōpellēt. adeo
ut ī etate adoleſcētie ſeu iuuenili ſe fore ꝯuer
ſos exiſtimabūt. Quaꝝ prima ſit hec q̄. R. te
ſticuloꝝ uulpis recētium ⁊ mūdatoꝝ. ℥. vi. ci
ceꝝ rubeoꝝ. mēte ſatureie. eruce ſilueſtris. ſe
cacul. hirīgi radicis acori. paſtinace ſilueſtris
radicis gladioli q̄ eſt deſuꝑ meliſſe naſturtij.
ozimi. pulegij. urtice. fēiculi teneri an̄. ℥. ij. iſta
oīa bn̄ munda ī ouino lacte decocta ultima pi
ſtatiōe piſtent̄. ⁊ ad fragminā paſſate ad ꝑtem
reſeruētur. deīde cerebroꝝ colūbaꝝ atqꝫ paſ
ſerū. teſticuloꝝ tauri. uerris galloꝝ ⁊ ap an̄.
℥. iij. in p̄ſcripto lacte talia cōſil'r decoquan
tur. Cūqꝫ cocta fuerint modico butiri recen
tis uitell'. duoꝝ recētiuz duobus additis ī pa
tellis aſſent̄ parumper ſucceſſiue accipe amig
dalaꝝ dulciū. auellanaꝝ aliqualiter aſſataruz
piſtachiaꝝ nucleoꝝ. cōis nucis pineaꝝ oīum
mōdatoꝝ an̄. ℥. i. medule nucis īdice. dactiloꝝ
pinguiū an̄. ℥. i. ß. iſta ꝯterant̄ ꝯtritiōe ultima.
Demum accipe ṗapi. tauri ſicci. ſemis eruce
an̄. ℥. ß. ſeminū aniſi baucie. rape. napi. ſꝑgi et
fraxini an̄. ʒ. ij. ß. galāge. piꝑis longi. zinzibe
ris an̄. ʒ. vi. cinamomi gariof. piperis albi an̄.
ʒ. iij. caude ſtincoꝝ. ʒ. v. caude lacerti. ʒ. i. ß. ſub
tiliſſimꝰ puluis ex his oībus fiat. Sic oībus
preparatis electuarium confice. ſi cum zu
caro ipſum feceris accipe zuchari trium coc

tarum l'r.vi.et de pasta primarum rerum lib.
ij.ß.de qua et si non tm̄ habueris in tantū re
ceptam adauge ut pastā ad sufficientiam hēas
zucharū cū decoctione eruce silvestris satu
regie mēte melisse nasturcij ozimi urtice et ci
cerū rubeoꝝ dissolue quod lento igne deco
quatur pastā aut illam paulatī secū misce et ī
fine decoctionis adde cerebrella et ea que in
patella frixa sunt cum lignea spatula ꝯtinue
ꝯmiscendo debite cum cocta sint et infrigida
ri incipiunt amigdalas adde et ea que secum
pista sunt ultimo uero ꝑscriptos pulueres co
misce electuariū tuū pfice. Sero aūt cū tu⁹
bonus hō dormitum uadit ac mane cū surgit
ad quantitatem castanee de hoc electuario su
mat. usus. n. eius ꝙ maxime antiquos iuuat.
nam calorem naturalē corroborādo sperma
multū adauget. ꝛ intm̄ naturam fortificat ut
utēs coitu uti possit gaglarditer. ¶In antiqs
quoqꝫ debilib⁹ qui nec de coitu curāt. talis
electuarij usus calorem naturalē adaugendo
multum uitā prolōgat. ueꝝ si cum melle face
re uolueris. qđ efficacius erit lib. mell'. iiij. p
lib. ij. ß. paste illius sufficient. ꝛ ut primo elec
tuarium facito. Aliter. ℞. seminis eruce. papi
tauri. testiculoꝝ uulpis añ. ℥. ij. galāge piperis
longi añ. ℥. i. zinziberis cinamomi añ. ℥. ß. cau
de stincoꝝ. ℈. i. fac puluerē de quo cum ouo
sorbili in mane exhibe. Uel aliter ꝛ est effica
cissimū cupiēti suauissime ī nocte amasie com
placere. accipe seīs eruce testiculoꝝ uulpis.
semis urtice. saturegie papi tauri añ. ℥. ij. cau
de stincoꝝ. ℥. i. cū cerebellis passerū de nocte
pillulas cōfice. de quib⁹ cū amicus dormitū
uadit. ℥. ij. capiat et mihi crede mirāda mira
cula faciet. Tu autem ex ꝑscriptis simplicib⁹
unū uel plura elige puluerē facias quo in fer
cul' amicus tu⁹ ūtatur seu stōaco in mane ieiu
no cū ouino lacte uino calido aut sorbili ouo
ꝑbe ac in sero quoqꝫ uel ꝑ bolos cū zucharo
electua riū facias qꝛ si fantasiam tuā amplia
ueris mille modis talia prebere poteris. Tm̄
his paupculis q spēm ꝯseruare desiderāt cō
patior. ut ab his discedere nequeo. iō electua
riū unum ī hoc casu ꝑciosissimū imo q̄i diui
nū qđ in Sabaudia ꝑ quadā nobili antiqua
cōposui adhuc iscribā. ꝛ tale huic capl'o finē
imponat uolo. ℞. ℞. satiriōis lib. ß. dactill'.
℥. iiij. mente. ziziberis ꝯditi. uuubaꝝ añ. ℥. iij
quoquant ī lacte ouino. demū bñ pistent. p⁹
accipe testiculoꝝ galloꝝ ꝛ uerris añ. ℥. ij. cere
broꝝ colūbaꝝ ꝛ passeꝝ añ. lib. ß. cerebra hec

ꝛ testiculi in lacte ouino ꝯsilr̄ dequoquātur.
ꝛ cū modico butiri recētis ī patella paꝝ asse
tur. uitell'. ouoꝝ recētium tribus additis. de
mū accipe mellis despumati. lib. ij. ß. zuchari
thaberzed. lb. iiij. mell'. ꝛ zuchaꝝ insil' quoquā
tur facil'r. adiungēdo paulatī sup̄ ascripta. et
cū lignea spatula sp ꝯmiscēdo. cūqꝫ cocta oīa
fuerit. pulueres īfrascriptos adde. accipe pa
pi tauri. seīs eruce añ. ℥. i. ß. galange zedoarie
añ. ℥. i. cināomi. zinziberis. pipis. lōgi. se. fraxi
ni añ. ℥. vi. se. mercurialis. se. malue añ. ℥. ß. me
dule nucis indice pineaꝝ mondataꝝ pistacha
rum fisticoꝝ amigdalaꝝ dulciū mundatarū
añ. ℥. i. ex his pulueriзāda ī pulueres redige.
reliqua cū cultello minuti icidant. ꝛ cum pre
scriptis debite misceātur. Et facias electuari
um. cui⁹ ad quātitatē castanee tuo bono hōi
cum it dormitū ꝛ mane cū surgit exhibeas.
Hoc. n. calorē naturalē restaurat. seīs materi
am adauget. ac ad uenereū actum hōiēs adeo
potentē efficit. ut ab eo mulier ꝛ si nō saciata
tñ lassata recedit. Hoc. n. electuarium ꝯficere
potes aliter. uidelꝫ medulā nucis indice pine
as pistachias. fistichos ꝛ amigdalas sil' tādiu
pista ut paste formā recipiant. Sup q̄ postea
puluerizatū zuchaꝝ ꝑyce. ꝛ tm̄ sil' de nouo
pisteur ꝙ debita eoꝝ incorporatio fiat. quo
fcō mel satiriōis. dactilos. mentā. zinziber. et
uuubas ut supra decoctas oībus adde. atqꝫ
galloꝝ ꝛ uerris testiculos. colūboꝝqꝫ ac pas
seꝝ cerebra. hec sil' in igne lento dequoquant.
His coctis cū infrigidari incipiūt. pulueres ꝑ
scriptos cōmisce. ꝛ electuarium ut pri⁹ facito
quo ꝑt ꝑscriptū ē utere. ueꝝ ut ꝑmissa seruēꝫ
electuariū hoc pn̄ti capl'o īponere finē debe
at; qꝛ tñ tractatū hunc mulieꝝ amore ꝯficio.
peccatū grāde pensarē si eas ꝑscriptoꝝ q̄ sic
difficultatis īpregnationē diuinit⁹ remouēt
pticipes nō efficerē. ¶Qua de re scito ꝑscripta
his nō min⁹ ꝙ uiris ꝯuenire. His maxime q̄
coitū frigiditate nimia respuūt. ac his que ex
abūdāte frigiditate puellas masculos cōcipi
entes maxie hēre poptāt. ¶De his tñ q̄ sic ma
sculos hr̄e desiderāt deo duce doctrinā aliā
seqntib⁹ in capl'is describere spero. ꝛ ꝑ ħ hu
ic capl'o finē īpono. ꝑ qđ ꝛ ꝑ aliq ꝑscripta dif
ficultatis īpregnatiōis ī muliere ab flegmati
ca hūiditate ꝑuenīētis curā hēs oīb⁹. s. ordia
te descriptis q̄ tā ab extra ꝙ ab ītra regula
riter approximari debeant.

¶Capm. xxvim. de cura īpgnatiōis difficulta
tatis a colericis mricis hūiditatib⁹ ꝑueniētib⁹.

Bone deus quantam difficultatis im-
pregnationis ab humiditate flegma
tica prouueniens ipedimēti michi de
dit. Sed in uno cōsolor quod in eius descri
bendis curis que scilicet tam a colera sangui
ne quam melēcolia prouenire potest ea adiu
menti nubi erit maximi. Et pp illius que cā
humiditatis colerice prouenit nūc curam tā
quam semi expeditus ab ipsa letus aggredi
or. Sex igitur rerum nō naturalium ad frigi
dum et humidum precordinato regimine de
ambab⁹ saphenis flobotomiā fieri iube cor
pore quam maxime existente plectorico non
multa tamen sanguinis quantitas extrahēda
est cū colere frenum ipse sit. Successiue uero
ad humoris derelicti digestionē accede. ℞.
sirupi acetosi simplicis seu oxizaccar simpli
cis. ℥. ij. sirupi de endiuia. ℥. i. aquarū cicoree
lupulloꝝ ⁊ buglosse añ. ℥. ij. p duab⁹ uicib⁹
misce aut p delicatis cū muscatellinis sādal'.
aromatizādo clarifica quā totiēs exhibe. do
nec materiam digestam cōprehendas. uel cū
aquis premissis iulep rosatum aut uiolatum
pbe. ꝙ si magistralem appropriatum sirupū
uolueris. ℞. floꝝ buglosse boraginis. rosarū
rubearum añ. ℳ. ß. uiolaꝝ lactuce. folioꝝ
papaueris albi. endiuie scariole añ. ℳ. i. semi
nis ēdiuie ac lactuce añ. ℥. ß. quatuor seminū
frigidoꝝ añ. ℥. vi. fiat decoctio. quaꝫ cū zucha
ri lib. ij. aceti albi. ℥. iiij. uini granatoꝝ. ℥. i. ß.
cum citrinis sandal'. aromatizādo sirupiza. et
cum prescriptis aqs ut pcedētibus utere. Di
gesta materia talit̃ euacuet̃. Accipe cassie seu
māne. ℥. i. distēpera cū decoctione capill'. ue.
florum buglosse uiolaꝝ. prunoꝝ ⁊ tamarīdo
rum extracta cassia electuariuꝫ de succo rosa
rū uel ꝯfectionis de māna. ℥. ij. ß. cum sirupi
uiol'. ℥. ß. commisce. ⁊ in potu tribue. uel loco
electuarij de succo rosaꝝ. uel ꝯfectiōis de mā
na adde. ʒ. ij. reubarbari cum granis. vi. spice
nardi infusi in aqua lactis capraꝝ cū modico
uini albi de ipso cum īfusione boris. vi. ste
terit ꝯuenienti expressione facta. Et si potio
nē renuit. ℞. electuarij de succo roſ. aut ꝯfec
tionis de māna. ʒ. iij. ß. zuchari albi quantum
sufficit. ⁊ deauratū bolū facias. quē potionis
loco sumat. Colera pura. peccante talia cōue
niunt. Si tn̄ uitellina aut citrina colera pecca
ret. sirupū de radicibus acetosum exhibe. ac
diasiniconē. electuariuꝫ indū. pillulas de reu
barbaro seu aggregatiuas. Cum tn̄ medic⁹ q
libet materias has sciat cōiter euacuare i dā

dō modum eas digerendi seu euacuādi cupi
es ad appropriata deuenire ampli⁹ non insi
sto. Facta purgatione p horam unam ante pa
stū ꝯfectiōis ifrascripte bolū unū mulier sp
capiat. que ℞. specieꝝ tria sandal'. ʒ. ij. rasure
eboris uisci quercini. pulueris papi tauri ac
matricis leporis añ ʒ. ij. zuchari albi lib. ß. zu
chaꝝ cum aqua roſ. soluatur. ⁊ in morsellis
grossis satis cōfectio fiat. uel accipe cōserue
roſ. ℥. i. ꝯserue floꝝ nenufaris boraginis ⁊ bu
glose añ. ʒ. iij. diarodō abbatis triasandal'. ma
nuchristi cum perlis añ. ℥. i. ß. margaritarum
ʒ. i. fragmētoꝝ lapidū preciosoꝝ. ℈. ij. seminis
mercurialis. ʒ. i. ß. rasure eboris uisci. querci
pulueris priapi tauri matricis leporis añ. ℈.
ij. deauratam mixturā ex his fieri iube. de q̄
pcedētis loco coclear unū ꝯtinue sumat. His
factis in balneo tali iuuamē inueni singularis
simum. ꝙ. ℞. malue ac bismalue cū radicib⁹
añ. ℳ. iiij. folioꝝ uiolaꝝ salicis uitis uuas al
bas portātis rosaꝝ nenufaris ⁊ iunci añ. ℳ.
ij. folioꝝ cotani. ℳ. iij. et ulmi. ℳ. i. fenugre
ci lib. i. fiat decoctio. in qua tepida mulier se
ro ⁊ mane ieiuno se balneat. ⁊ ut ne sudet uel
saltē q̄ꝫto min⁹ poterit tina discopta pmaneat.
Ex herbis aūt balnei sacculus impleatur. su
per quo se mulier balneās sedeat. Cū balneū
egreditur. de predicta ꝯfectione seu mixtura
ꝯtinue sumat. ⁊ per dies aliquot balneuꝫ tale
ꝯtinuet. eius tn̄ loco ex his rebus stuffā seu
encatisma facere poterit. Uel tale suffumigi
um ꝙ. ℞. sandal'. oium añ. ℥. i. rosarum rube.
floꝝ nenufaris uiolaꝝ añ. ℥. i. storacis calami
te añ. ℈. ij. ambre ℈. i. conquassetur. ⁊ cū aqua
rosata trocisci ꝯficiātur. Ex quib⁹ super car
bones uno posito per embotū recipiat fumū
Ante ⁊ retro ex albo unguēto galieni sero se
ungat. cū cui⁹ uncia una. ʒ. i. boliarmeni si ad
deres melius erit. Infrascriptum quoqꝫ na
stale per noctes plurimas deferat. Quod a p
prietate abundātem i supfluitatib⁹ colericis
matricē ad cōceptionem pparat. ꝙ. ℞. medu
le cruris uitelli. cerebri cerui. butiri uacini.
adipis caprarum. seminis mercurialis añ. ℥.
ß. acacie hipoquistidos. sandal'. rube. storacis
liquide. cornu cerui usti añ. ʒ. ij. cum oleo ro
saro sit' incorporētur. ⁊ cuꝫ lana nascalia appē
sa filo cōficias. p osset ⁊ pessariū taliter fieri
℞. reꝝ prescriptaꝝ. ℥. i. aque rosate ⁊ olei ro
sati aij. ℥. iij. dissoluātur sil'. ⁊ cum eo mulierē
pessarizar. De alijs uulue sophisticatiōib⁹ cū
in hoc cāu rarissime his op⁹. sit tractatio aliq̄

fienda non est ubi tamen opus foret ad prece
dentia capitula recursuz habe ꝛ ex magis tē
peratis que illic descripta sūt utere ꝛ in hoc
huic capl'o finem facere libet quia si aliqua si
bi deficient in prescriptis capitulis recursum
inueniet.

¶ Capituluz uigesimūseptimuz de cura diffi
cultatis īpregnatiōis que a mr̄icis sanguineis
humiditatibus prouenit.

S Uperflue hūiditates sanguinee colerē
admixtione sepe participant aquoso
tamē cum flegmate sepius. Cūqz ut
habituz est ab eis sepe īpregnatio difficulta
tē recipiat curā ubi adhibere uolueris taliū
qualitatē ac substātiā. primo tibi īspiciēduz
est quā ex totius hūtudīe urīe ac taliū sāgui
nearum hūiditatū īspectōe ꝯgnosces. Te igit̄
ad actū practicum reducendo sex rerum non
naturalium sanguis multiplicantiuū regimē
ꝓhibe. Qđ si hūiditates iste colera pticipāt
tale regimen ad frīde siccitatem cōtēperādo
declinet facias. si uero aquoso flegāte ad siccū
regimē declinet necesse est sed frigidū tempe
retur deinde coibus materiebus euacuatis
fl'omia ābab⁹ ex saphezis fiat ꝛ copiosa gdez
uerū si hūiditates iste colera siue flegmate p
ticipāt euacuatōe ubi op⁹ sit cū quib⁹ ꝛ qūo
illud fieri debeat ex precedentium capl'oruz
doctrina notuz tibi satis est. ꝛ per hoc ad ap
propriata solū deuenio. ī hoc eni casu balne
um ex aqua in qua corei cōfectores sua coria
cūficiūt iuuamēti mirabilis īuēies ꝛ prescrip
to more mulier balneanda ē. A balneo uero
cū egreditur bol⁹ cōfectiōis īfrascripte un⁹
eidem tribuat̄ que. ℞. cinamomi scis mercu
rial' ros. rubearū liāture eboris margaritarū
aā. ʒ i. coralis rubeorū fragmētorū lapidū p
ciosorū aā. ℈. ij. saudalis oīuz. ʒ. ß. zucari lib.
. ß. dissoluat̄ zucharū cū aqua rosata extictio
nis calibis āt cādētis auri ꝛ preualet ꝛ cōser
ue ros. ℥. i. addita ī satis grossis morsellis ꝯ
fectio fiat. ī prescripto balneo plurib⁹ dieb⁹
se balneet. De mixtura quoqz infrascripta p
horā unā aā pastū unū coclear semp accipiat
que. ℞. ꝯserue ros. antique. ℥. i. conserue bu
glose ac boraginis aā. ʒ. ij. tria sandalorū dya
rodō abbatis aā. ℥. ij. pulueris specierū pre
dictarū. ʒ. iij. pānor auri numero. xij. mixtu
ra ē his fiat que deauret̄. Mulier sepe ex ī
frascripta decoctione fomentetur que. ℞. ro
sarū rubear gallarū sumac plantagis simphi
ti chimolee boliar. aluis aā. M. ß. In aqua
fluuiali l' ferrata oīa ista decoquātur cū aqua
mlr fomētetur sepe deinde ītus ꝛ extra pre
scriptarū rerū puluere matricis os salipizet
ꝛ petia ī prescripta decoctione madefacta tā
int⁹ quā extra supponatur. Hec de die fiāt
de nocte uero accipe musci gra. vi. sandalorū
muscatellinorū ros. rubearū. aā. ʒ. ß. olei rosa
ti. ℥. i. ß. diu ī mortario ducant̄ ī. quibus ītīc
t⁹ bōbax sup ponat̄. ¶ Considerando que in
precedentibus prescripta sunt quātuz ad ea
que ī cura difficultatis īpregnatiōis ab hūi
ditate sanguinea ꝓuenientis requirunt̄ mihi
ī hoc capl'o descripta sufficere uidentur Qđ
si aliqđ ad perficiēda ei⁹ curā đficit a p̄scrip
tis capl'is auxiliū petat qꝛ indigētijs deo du
ce ī complemēto supplebūt ꝛ p h tibi finez
impono.

¶ Capl'm uigesimū octauū de cura difficulta
tis impregnationis que prouenit a matricis
humiditatibus melancolicis.

D Ifficultatis īpregnatiōis a superflu
is hūiditatib⁹ cure ut finē īponerez
de ea que ab hūiditate ml'ia ꝓuenit
adhuc ponere curaz restabat. Tua igit̄ ml'ia
que īpregnari tā auide cupit. Sex rerū nō na
turaliū ad calidū ꝛ humidū declinans regiīn
fac ut obseruet. Et sup oīa quibus sciuerit
modis sibi letitiā īferat. Tu aūt ad digerēdū
materiā facias sic. Accipe sirupi de radicib⁹
acetosi. ℥. ij. sirupi de fumo terre. ℥. i. aquarū
buglose scolopendrie ꝛ arthimesie aā. ℥. ij. p
duab⁹ uicib⁹ misce aut cū cinamomo optio
aromatizādo clarifica uel aliter accipe aqua
rū buglose pipinelle fumiterre arthimesie ꝛ
scolopendrie aā. ℥. iij. aceti. ℥. i. zuchari albi
. ℥. iiij. Ex his cū optio ciāomo aromatizatū
iulep ꝓ duab⁹ uicibus facito qꝫ si magis ad
huc a ꝓprietate facere uis accipe calamēti ori
gani sticados cupatorij floruz boraginis bu
glose artimesie camedreos aā. M. ß scolopen
drie. M. i. corticū genestre ꝛ fraxini aā. M.
. ß. passular. ℥. i. fiat decoctio in cui⁹ fine epi
thimi. ℥. .. adde ꝛ cum libr. i. zuchari. libr. ß.
mell' ꝛ. ℥. ij. aceti passulati arōatizatū cū cina
momo siru^m facias cui⁹. ℥. i. ß. cum aquis pre
scriptis ꝓ una uice tribue. Materia digesta
accipe cassie āt māne. ℥. i. quā cū tali decoctō
ne dissolue que. ℞. capill' ue. floruz boragis
buglose uiol' camedreos lingue ceruine. aā.
. M. ß. passularū. ℥. ß. fiat decoctio in cuius
fine. ℥. ß. epithimi adde extracta casia seu mā
na cōfectiōis hamech. ʒ. ij. ac sirupi uiol'. ℥. i.

cũ ea misce τ τ medicina fiat. ul' aliter accipe
cõfectionis hamech. ʒ. iij. ß. zucariri quãtum
sufficit τ dcanrat⁹ bol⁹ fiat. uel pill'arũ de la
pide lazuli. ʒ. i. loco horũ prebe Uerũ cũ cõit
practicãtes materias tales euacuare sciãt his
solutis finẽ ĩ pono. Euacuata materia balnea
nisi feceris pensa te fecisse nihil. Accipe ergo
camomille melliloti camedreos cã epitheos
ysopi foliorũ lauri lauendule. añ. M. ij arthi
mesie M. iiij maluauisci cũ radicib⁹. M. v.
seis lini fenugreci añ. libr. i. radicũ ualeriane
libr. i. ß. cõquassent. τ ex his saccul⁹ sup quo
mulier sedeat ĩ balneo repleat a quo cũ egre
dit cõfectionis ĩfrascripte bolũ unũ prebe.
Quet ℞. spẽrum electuarij de gemmis. ʒ. ij.
semis mercurial' limature eboris añ. ʒ. i. prria
pi thauri coagl'i leporis cũ matrice añ. ℈. ij.
zuchari albi libr. ß. zucharum cũ aqua buglo
se dissolue cũ florum buglose cõserue. ℥. i. mi
sce. Et antequam p bolos confectio incidat
prescriptos pulueres cũ ĩposueris. ʒ. i. cinão
mi uel cũ cutello incisci sup adde τ cõfectiões
p bolos facito ei⁹ quoqz añ pastũ p horã bo
lum unũ mulier sp accipiat. Ex rebus balnei
stufe encatisanta ac. suffumigia balnei loco fi
eri possunt. q si fiat dãdi post confectionẽ sẽ
per memor esto. Nascalia τ ẽt ĩ illo casu que
sequnt maxĩe ualẽt ut ex costi puluere τ ol'o
ros. uel fenugreco cũ adipe anatis ãt seis sp
gi cũ adipe anseris seu ex oleo uiolis. cuz mu
sco q libet istorũ matricẽ ad ɔceptionẽ max
adaptãt. Et hoc p taliũ mel'icarum hũiditatis cu
ra sufficiat. Nã si ad h⁹ capituli ɔpletaz doc
trinã plurib⁹ seu alijs a ppzietate difficulta
tẽ ĩpregnatiõib⁹ remouẽtib⁹ ul' uulue sophi
sticationibus opus sit capl'a prescripta que
de his te faciat abundantem require.

¶ Capl'm uigesimũnonum de cura difficulta
tis ĩpregnationis que a siccitate sola seu cal i
ditate uel frigiditate prouenit.

Plurime ut ĩ capl'o de causis τ signis
sterilitatis ac ĩpregnatõis difficulta
tis supra dictũ fuit ad ɔcipiẽdũ solũ
ppter siccitatẽ diffultant quib⁹ taliater suc
currẽdũ ẽ. Totũ sex rerũ ñ naturaliũ regimẽ
ad hũiditatem ac tẽpatã caliditatem declinet
facito q ut oĩa ĩ unũ cõcludã tale regimẽ to
tũ resumptũ sit pp q ĩ usu cõtĩue tali s quaz
maxĩe sibi pderit. q. ℞. zuchari albi libr. i.
ß. anuli. ℥. iij. cũ aqua ros. anitũ dissolnat et
ĩ ea zuchorũ postea cui ad lẽtũ ignẽ dũ coqui
tur. ℥. iij. amigdalarũ dulciũ recẽtis olei pau
latĩ adiunge τ ĩ morsellis talẽ ɔfectionẽ faci
as. Nõnulli ɔfectionẽ hãc sic faciunt cũ aqua
rosata zucharo dissoluto τ ad ignẽ duz lente
decoquitur nũc oleũ nũc amidũ paulatĩ adiũ
gũt cũ spatula lignea pforata cõtinue pmiscẽ
do ɔfectionẽ p bolos ut supra ɔficiũt. mulie
ri preterea huic asine lac seu capre cum modi
co mell' aut zuchari calidũ put ab ubere mũ
get p duas aut tres horas ante prandiũ sum
ptũ ualet maxĩe. De resumẽda muliere dein
ceps tu⁹ iste labor sit. Sed ad ppositum no
struz ĩfrascripto balneo sepe balneanda est
q sic fit. Accipe mõtonũ capita plura que in
caldario magno ad ossiũ usqz seperationem
buliãt deinde accipe foliorũ uitis muscatelli
salicis uiolis camomille melliloti. añ. M. ij.
maluasci cũ radicib⁹ añ. M. vi. fenugreci se.
lini añ. lb. ij. radicũ ualeriane lib. i. ß. ɔquassa
ta oĩa ĩ decoctiõe predicta sufficiẽter buliãt
τ ĩ tali balneo mulier sepe balneet a quo cuz
egredit ɔfectionis ĩfrascripte bol⁹ un⁹ exhi
beat que. ℞. specierũ dyarodõ. abbatis. ʒ. ij.
semis mercurialis rasure eboris añ. ℈. ij. ma
tricis leporis. ʒ. ij. seis bõbacis dragãti gum
mi ara. añ. ʒ. ß. zuchari ĩ buglose aque dissolu
ti libr. ß. τ florũ buglose τ cõserue añ. ℥. i. ad
dendos p bolos cõfectio fiat de qua p horã
ante cibũ aliud medicinale dũ nõ recipit esse
bolũ unũ semp accipiat. In casu uulua sophi
sticatiõe alia nõ nisi ut hũectet indiget q ex
calida decoctiõe balnei prescripti si mulier
supforato scanno bene coopta stufet p opti
me fiet. Ad q ẽt nastale hoc cõtinue quasi õ
latũ ualet multũ. ℞. medulle cruris uaccini
adipis galline añ. ℥. ß. storacis liquide. ʒ. ij. τ
cũ lana nascale conficias l' his reb⁹ adde oleũ
amigdolarũ dulciũ. ℥. iiij. τ mulierẽ pessari
za. Cõfectiões plura τ alia plurĩa in prescrip
tis capl'is descripta huic pposito cõuenien
tia ĩ eisdẽ capl'is requirẽda sunt. q si ĩpgnati
onis difficultas ex caliditate sola proueniret
ad capl'm de cura difficultatis ĩpregnatiõis
ab hũiditatib⁹ colericis puenĩẽtis recursuz
supra habeas τ ẽt illa conueniũt que postq̃
euacuata ẽ materia ibidẽ descripta sunt õbes
τ si frigiditate sola puenerit ad capitulum õ
cura difficultatis ĩpregnatiõis ab hũiditate
flegmatica puenĩẽtis recursuz hẽre τ oĩa illa
ẽt ĩ isto casu cõueniũt que postquã euacuata
materia descripta sunt. Et p h causis oĩb⁹

ïpregnatiōnē ꝓhibētib⁹ que suꝑascripte sē satisfecisse quātū ad curā mihi uisum ē. Pro quo illi crucifixo iesu infinitas gratias ago. In hoc ergo capitulū istud finem recipiat.

¶ Capitulū.30. de fet⁹ seu ēbriōis generatōe

Ja te documēta pscripta diligenē obseruāda sint que ad cōcipiendū ipotentes erant plurime tuo bñficio iure pregnātes fiēt quas cū regere ac gubernare tua sint ꝑ propria que describent. signa noscas oportet in quorū noticiā si ipregnationis mod⁹ tibi fuerit deuēies facili⁹. Is itaqz ꝑ prius describēdus erit ⁊ hoc ī pñti caplo creatore duce factur⁹ sum. Pro quo scito ꝙ isti tres termini cōceptō generatio ēbrōis ⁊ ⁊ ipregnatio sinonimi sepe nobis sint prope tñ sumpti dñt multū. nā cōceptio ē attracti a matrice semīs ī sanguinis menstrui puriori ꝑte ꝯmixtio ī qua ipsius matricis naturalis calor taliter agit ꝙ spermatis uiuificato calore embrionis generatio tādē cōsequit. Embrionis uero generatio ē uiril spermatis mēstruo sanguine tā diuturna actio ut materia illa humānā formā suscipiat. Impregnatio quidem tm̄mō mulieris ex pte se tenet que est aliud nihil quā cōceptio ⁊ ēbrionis generatio. Conceptione etenim ac embrionis generatiōe facta mulierē tūc ⁊ nō ante pregnātem dicim⁹ Ex quib⁹ prīo que ē īter tres terminos dña patet nā embriōis generatio cōceptionē presupponit. Impregnatio uero utrunqz patet secundo qualiter cōceptio uigore caloris naturalis matricis ad actū reducatur et ēbrioni generatio ab in nato calore seminis que gignitiuū spūm cōiter uocamus. Attracto igit semie matrix sup eū tā auide colligitur ꝙ ei⁹ ītrinsecū os tā strictū manet ut ide spmatis aut sangīs menstrui egredi possit nihil ꝛ sic seīs cū puriori pte menstrui sanguinis cōmixtio fit ī quā calore matricis agēte spmatis calor ad actū reducit sicut ut ī materiā illā mēstrualē ꝑ embrionis generatione fienda agere deinceps possit ⁊ ut tactū ē talis cōceptō nuncupatur. Calore uero spmatis ī materiā illā mēstrualē deīceps agente eā pro tribus principalib⁹ formāde mēbris prepant ac dispōit ⁊ sic ī eā digestiōēz cāt q̄dā. Et h phorū ueterū que materiā hāc possibilib⁹ mōis oībus perscrutari conati sūt relatu ī sex dierū spacio fit cōiter. Successiue uero calor actionē suā continuās materiam illā ut mēbrorū formā suscipere possit continue disponit ⁊ melius ⁊ sic ꝑ nouē dierū spaciū īspissando ī ea cōtinue agit. Unde materia ex tali actione rubedinē quādā ac substātiāz sanguinis similē tunc acquirit. Deinceps actione caloris procedente materia secūdū eius eterogenitatem uarie disponitur effis ut ps una carnis aliqua reliqua nerui ⁊ sic de alijs scd̄m ꝑcreandorū mēbrorū exigentiā formā recipiat cuius actio ī.xij. dieb⁹ cōis terminat. Demū materia illa successiue taliter disponit ut membrorū oīum ad fetus perfectionē que requirunt formā recipiāt ꝙ ī.xviij. dierum spatio fit cōiter. Et in isto toto tempore embrionis generatio pficit. ⁊ ecce ī summa tpa ac mod⁹. ī quo ⁊ quomō cōceptio embriōis generatio ac impregnatio fiat ꝓpter ꝙ ī uersu cōiter aiunt. Sex ī lacte dies tres sunt in sāguine trini. Bisseni carnem. triseni mēbra figurat uel aliter. In iectum semē sex primis certe diebus. Quasi lac reliquis nouē fit sanguis ac ide. Solidat duoden⁹ dies bis nouāqz demū Effugiat tēpusqz sequēs ꝓducit ad ortū. Ex quibus oīb⁹ pz qualiter in.xlv diebus fet⁹ pfecte ꝯplet ⁊ tale ē formētationis ci⁹ tēpus maximū.xv. dierū minimū ut aiūt phi atqz multi de hac materia tractātes cōiter asserūt. Formato fetu ut. Auic. īquit tempore duplato mouetur ⁊ duplato postea tpe motus fetus ad ortū uenit. Rudis ego ī gēū qua fantasia mot sint nescio nā ex eor positone primo sequitur q̄ ī 30.āt quadragita diebus formatus embrio cuius possibilitatem ipsi ponūt uiuēt nūquam primū pz iaz ex iprum cōputo ī 30°. formatus embrio ī sexto mēse precipue nascitur ⁊ ut declaraturus sū talis non uiuit. In.40. uero formatus ad ortū ī lxxx° ueniet q piter nec uiuet. Sequit 2° q̄ in nono ptus fiet raro prqz talis ī.xij. precise formatus sic oportet tpa illa ut ipsi uolūt duplando cōtinue ⁊ uerisimilius tā ratione diuersitatis materie quā agentis citra tēpus illud frequētius embrio formari debet. Sequitur tertio ultra nonū naturaliter nasci neminē pz ex quo pz duplato mot⁹ tpe naturalis fit partus ⁊ nō aliter ut hi uolūt. Auic. tamen in sui de aīalibus ix. cōputationē hāc pōit aliter. nā ut sniam eius sumati colligam Impregnationis tēpus ī septē equales ptes diuidit. ¶ Prima quarū formationi due motui ⁊ quatuor alie partui correspondēt. Tempus enim mot⁹ cōtra temp⁹ informatiōis totaliter cōdistinctū ei duplum fiat uerbigratia

Sii ī.30.embrio formatus sit eo duplato.lxᵐ
cōtinue quo trigesimo formatōis addito no
nagīta precise hēmus qui mēses tres ꝯstitu
unt ⁊ fetus ī hoc tēpore moueri incipit. Dei
ceps duplato motus tēpore ꝙ dierū lx. fit se
orsum. s. cū a formationis tpe capiendo dies
100. ⁊ 80. erūtque menses quatuor precise sūt
⁊ his precedentibꝰ addit̄ fetus ad ortū deue
uiet. Ex quibus sequitur ī. xxx. formatus ī
lxxᵒ. precise nascit̄ ⁊ parit̄ de alijs cōputādū
ē. Ex his sequit̄ naturalez aut decima aut ijᵒ
partū posse fieri sepe. Pz scđm eorum modū
cōputū faciendo. Astrologi morā fetus ī ute
ro aliter inuestigari conati sūt ut expresse pto
lomeꝰ ī cētiloquio ꝓpositione. li. inuit deuz
īquit. Locus lune ī natiuitate ipsius gradus
ascēdentis est hora casus spermatis. Et locꝰ
lune ī hora casus spmatis. Et locꝰ lune in ho
ra ī qua cecidit spma ē gradus ascendentis ī
hora natiuitatis ⁊ qꝛ tempꝰ īclusum iter ascē
dentē natiuitatis ⁊ lune casus spermatis ho
ra ⁊ locū lune hora natiuitatis uariationē q̄
dam recipit tres ī utero fetus moras distinc
tas īuenerunt predictis tpibus mensuratos
maiorē. s. mediā ⁊ minorē. Maior eni ducen
torum. lxxxviij. dierū existit que mēses. ix.
sunt ⁊ dies tres. Minor ducētorū. lviij. die
rum existēs mēses. viij. ⁊ dies. xviij. ꝯstituūt
Et his p̄rio sequit̄ ꝙ scita hora cāus spmatis
ī matrice natiuitatis hō scit̄ ⁊ ec ōtra. Sequi
tur secūdo ꝙ septimi ⁊ octaui ⁊ ūdecimi mē
sis partus preter naturā existit ⁊ p ꝯñs īfās
uiuere ñ deberet pz ex quo talis partꝰ fit in
fluxu super celesti obuiante qui ut notū ē tā
q̄ uł'e agēs plꝰ ī cātum quā pticularia agen
tia īfluit. Astrorū merito ⁊. si p̄cedēs sñia fō
sā ūa sit ut plotomeꝰ uir tātꝰ affirāt tñ agētis
pticularis diuersitate quā ēt materie fallacē
illā īueneri sepe puto. posito etiam ꝙ eodem
in stantī mulier sanguīcā ac robusta ex semine
ualde potēti ꝯcipiat et debilis flegmatica ex
debili seīe cetera ponēdo paria ad natiuitatis
usqꝫ tēpus sāguinea citius pariet cū materia
in ea obediēs sit magis pticulare agēs fortius
⁊ uł'e. ut suppono ¶ Adē preterea nōne natus ī
octauo ⁊ si ut infra patebit supra celestis con
trariet̄ influxus aliqñ uiuit ut Ari. in de hi
storijs aīalium ijꝰ. Ex quo bñ sequit̄ ꝙ si pre
cedēs regula astorūz merito uera sit ratione
pticularis agētis ac materie fallax repire de
bet sepe. Sed ista deceptio ī ꝓposito nobis
ꝓdest nihil. Istam igit̄ dñis astrologis dimit
tere melius puto. Hētur igit̄ secūdum dños
medicos qualiter ⁊ quot diebus fetus ī ute
ro formet̄ ⁊ in quot diebꝰ moueat̄ ⁊ tādem
in quot ad lucē deueniat. Habetur quoqꝫ se
cūdum astrologos diuersitatē more fetus in
matrice qui celū suū ad effectū ꝯcurrere uo
lentis oēm ī fetus formatorē ⁊ ab instāti cō
ceptionis ad eiꝰ usqꝫ ortuz aliter ⁊ aliter per
planetas cōcurrere uolūt. In formatione ūo
⁊ si uł'e dñiuz saturno attribuūt secūdū uariā
dispositionē materie planetas tā ad talē actō
nem cōcurrere affirmāt. nā ut habitū ē in con
ceptiōe materia simul adunat̄ constāsqꝫ fiat
opem ⁊ talis opatio saturno cuius frigidita
te ⁊ siccitate materia coadunare ⁊ coadūatis
cōstātem facere ascribit̄ ⁊ hoc taz diu durat
donec a calore matricis spmatis calor uiuifi
catus ī generationis materiā agere īcipiat.
¶ Secūda opatio. Ioui cꝰ ē spm̄ uiuificare
hominē asscribit̄. nā Iupiter quasi iuuās pa
ter ethimologiat̄ tunc eni spūs gigitiuus in
spermate existens uiuificat̄ hac formādi mē
bra uigore recipit ⁊ tunc materia spumificā
do digōnē quādaz efficit l'recipit. ¶ Deinde
mars cuius calidicate ⁊ siccitate ē uirtutē mē
brorū informatiuā fortificare materiā illam
īfluit unde tunc tres uesice pro tribꝰ pricipa
libus creādis mēbris generant̄. Et horū triū
opatio usqꝫ p durat quo materia ꝓ ūbilico
ac secundīs generationis disponit̄ qui ī sex
aut. l. vij. cōiter diebꝰ finit̄. Et ad h usqꝫ tem
pꝰ a matrice adhuc petit nihil. Deīceps sol ī
materiā illā taliter īfluit ut cōceptꝰ iā fetus
ad cōceptiōis locū materiā talē ac tātā attra
here possit ꝙ ad principaliū mēbrorū augmē
tatioez sufficiat ⁊ inde aīata fieri possit ꝙ in
triū dierum spatio finit̄ ⁊ perficitur. Ueneri
autē opationē quintā ascribūt cuiꝰ ē liniādi
ac exteriora quedā mēbra formādi uirtutez
īfluere ⁊ tunc materia scđm eius eterogenei
tatē ut uaria mēbra īde fiāt disponit̄ ⁊ talis
opatio circa dies. ix. tota cōplet̄. Mercuriꝰ
deīde oculos aures nares ⁊ uocis īstrumen
ta ꝓ creandi uirtutē īfluit ⁊ tūc caput ⁊ ī co
cōtēta creātur sensꝰ organa disponūtur ⁊ ca
put ab hūeris sepat̄ ēt oīa in. xij. dierū. Luna
hūiditatū dña postea ūtutē talē influit ut ad
cōceptionis locū hūditas tāta trahi possit ꝙ
mēbra oīa formā debitā recipiāt huiꝰ opere
fetus pfecte cōplet̄ ꝙ ī his diebꝰ spatio fit
cōiter. Et hoc est tēpus ꝙ ab seis īfusiōe ad
ꝯplectā usqꝫ fetꝰ formā taliter planetis ascri

bit ut ĩ diuersis astrologorũ libris sparsim
recollegi. A casu tamẽ spermatis in matrice
ut dictũ ẽ usq3 ad lucẽ fetus deueniat plane
tarũ ĩflux⁹ alit a ꝓprietate. Astrologi cuius
lib3 ꝓductioni rei cui⁹ cõplemẽtũ per mẽses
durat aut ẽ mensi cuiq3 planete uni⁹ a satur
no prĩcipatũ faciẽtes dñiu3 attribuũt ⁊ si rei
illius ꝓductio perducet diutius a saturno
iterũ ĩchoando ad planetas alios successiue
trãseunt ordiate nisi eni3 materia ex qua em
brio generaẽ coagulata constaret eius ꝓpter
fluxibilitatẽ generatio fieret nulla. Cumq3 sa
turni frigiditate sua ac siccitate tale3 sit coa
gulare materiã cõstãtem facere ac naturale3
⁊ uegetatiuã ĩfundere primi mensis dñiu3 ei
dem attribuim⁹ cũ ĩ materia illa hec ĩ mẽse il
lo primo fieri noscunẽ. Coagulata ⁊ coaduna
ta materia a Joue cui⁹ ẽ spm̃ uiuificare oẽs
gignitiuos spũs formãdi mẽbra uigore3 rece
pit ⁊ ab h. Joui mẽsis 2⁹ a scribituẽ. Terti⁹
uero marti que tria principalia mẽbra sua ca
liditate formãdo caput ab ceteris sepat bra
chia quoq3 ⁊ crura plasmãdo ea diuidit ab ĩ
uicẽ uirtute uitali ĩ eis adhuc existẽte nulla
ut phici uoluerunt plurimi. Hec enĩ pfectio
cordi a sole ĩ eo ĩfluit uolũt ⁊ sic tunc cor mẽ
bris ceteris uitã ĩfluit ea ȝ cã tũc mouet em
brio ac sentit ⁊ p hoc soli mẽsis quart⁹ attri
buitur. Jn quinto aũt que ĩ mẽbris exterio(r)
bus lineationes ueneris uirtute pficiunẽ que
dã ac etia3 exteriora mẽbra formanẽ puta na
res os uirilia muliebria pedes ac digitorꝫ se
peratio. Sexti aũt mẽsis mercurio dñiu3 da
tur qui sua uirtute uocis ĩstrumẽta supcilia
⁊ oculos fabricãs capillos ⁊ ungues crescerẽ
facit. Jn septimo aũt talis opatio a luna cõ
pleẽ qui hũiditate sua uacuitates replet oẽs
⁊ tunc fetus pfecte cõpletus ẽ. Et ex his dñi
is tãquã ex fundamẽto quare ĩ octauo mẽse
nõ uiuat cãm reddere conati sunt. Supponẽ
tes ꝙ planetarũ quidã uite scdm ambas qua
litates amicantur ut uenus. Jupiter ⁊c̃. Qui
dã scdm unã tantum ut luna mars ⁊c̃. Et qui
dã scdm ambas uite cõtrariãtur ut saturnus
Js enim cũ in octauo mense ex fundamento
prehabito ad dñium reuertatur uite secundũ
ambas qualitates cõtrarias natũ ĩterficiat ⁊
p hoc ratione talis ĩflux⁹ octaui mẽsis nõ ui
uiuit. Si tñ fetus radicaliter fortius ṽtutis
fuerit mr̃e existẽte robusta teste pho ĩ ȝ isto
rus aialium .ix. ad lucem ꝑuenerit uiuet. Jn
egipto .n. ĩquit mulieres uiragines sunt ac ro
buste hoc sepissime contingit. Jn nono autem
mense iupiter iterũ dñatur qui secundũ qua
litates ambas amic⁹ uite fetum uiuificat ei⁹
atq3 principia uite fouẽdo uitalem uirtutem
adauget ꝑꝑ ꝙ partus ille supercelestis influ
xus merito naturalissimus existit. Mars ue
ro uite secundum qualitatẽ unam amicus in
mense decimo ẽest ⁊ sic in eo ob h natũ uiue
re contingit interdũ. Sol in .xi°. regnãs uita3
nato prestat ⁊ sic in eo natus uiuit ut pluri^m
ꝙ si ĩ .xii⁹. mense fetu3 nasci possibile sit for
sam hoc ab autoribus contĩgissẽ tamẽ reperi
nunquã sed si sic esset insupcelestis influxus
rõe uiueret ⁊ tunc uenus aĩca uite dominiũ
resumpserit. De septimo aũt mense in q̊ ꝑtus
fit notabiliter dr̃ ꝙ luna uite rõne hũiditatis
ac luminis ꝙ a sole recipit amicatur. nã p hoc
fruct⁹ maturat creticorũ tertio. ¶ Et ob hãc
cã3 plenilunij noctes calidorꝫ existũt methan
zorum secundo. Cum ergo fetus ut habitum
ẽ in septimo ꝑfectus sit sibi luna ꝑꝑ assigna
tas cãs nũ inimicãte ad ortũ si uenerit uiuet
⁊ hanc ob cãm ꝑtum illum naturale3 fore cõ
ꝑtum est. Auicẽ. aute3 ⁊ alij ut medici loquẽ
tes de his talem rationẽ sensualem assignãt
Nã ut statim dictũ ẽ fetus in septimo perfec
te cõpletus est ⁊ tunc aures seu nutrimenti
defectu exitu3 petit ꝙ in radice fortis fuerit
nascitur ⁊ uiui. Si aut uirtutis impotentia
aut cotilidonũ resistentia nasci non possit ma
xime debilitaẽ quare si eũ ĩ octauo nasci con
tingit ei ueluti que laborem scdm agrediẽ a
primo nondũ releuatus accidit etiã sic tñ in
secũdo illo motu debilitatur a fatiga prima
releuatus nondũ ut natus uiuere non possit.
Ex ratione eadẽ in quarto non posse uiuere
natu3 argueres. Patet ergo secũdũ medicos
q̃re in octauo natus nõ uiuat. Jn septimo ṽo
sic ꝙ si hãc cũ astrologorꝫ ratione ꝯiunxeris
quesiti perfecti causã hẽbis. Et per hoc huic
capitulo finem impono.

¶ Cap^m .xi^m. de signis impregnationis mascu
linitatis cãis et signis geminoru3 et desuper
impregnationis causa.

Qualiter ꝯceptio embriõis generatiõ
et impregnatio fiat in capitulo prece
denti tibi satis declarasse puto. nunc autem
muliere3 pregnãtem p propria signa cognos
cas. Oportet quorꝫ quedã uiri queda3 mulie
ris ex parte se teneẽ. Dum ergo uir spermata
ambo simul emiti ac sẽgi uirgã presenserit ca3
que siccã et mũda3 abstrai mulierẽ ꝯcipisse

tunc signū est Mulier aūt sperma si simul' ꝯue
nisse ꝑcipiat in cuius actu delectationē ꝯsecu
ta est grandē ac matricis collū succionis ꝓꝑ
auiditatē siccū manserit sic quod spermatis
egressus sit nihil et accidit mulieri pigricia et
tarditas ad somnū os quoqꝫ corrugari ac cū
quadaꝫ delectatione ꝯstringi percipiat ꝑuuꝫ
atqꝫ dolorē quēdaꝫ inter umblicum ꝛ femur
ꝓꝑ matricē que se tunc super spma recoligit
persentiat hac huius ex causa ꝑuulus quidē
horror tunc ipsaꝫ deprehēdat mulierēꝫ hanc
ꝯcepisse dubites nequaquaꝫ et hec coeundi
ex parte actus se tenēt. In ꝓcessu uero mlier
coitum abhorret uel ut uerius coituꝫ taꝫ aui
de seu ardēter ut prius nō appetit ꝙ si coeat
paruulus quidē dolor eam sub umblico de
prehēdit nec sperma tūc emittit cuꝫ q̄ nauseat
interdū. Menstrua solito tpe nō efluāt. cuius
ex cā uertigo scothoīa ac oculorū tenebrosi
tas eā īuadit sepe. pulsus ac cordis tremor
Nausea abhoīatio ac ꝑ sepe malaruꝫ materie
rum ad stomacū defluentiuꝫ uomitus. Post
uero menseꝫ appetitus corruptus eaꝫ depre
hendit sepissime eaꝝ color ut plurimū muta
tur pāni ꝛ alie cutis īfectiones sup faciē ac in
alijs ꝑtibus corpis nō nunquā īnascunt̄ molli
ficant̄ palpebre. ꝓfūdant̄ oculi minorant̄ pu
pille ac coniūctiua augmentat̄ ꝓꝑ ꝙ eaꝝ aspe
ctus tunc ferox fit sepe ꝛ ꝙ a me uisum ē sepe
ex īpregnatione dorsi ꝛ ancharū dolores se
dātur interdū qūqꝫ parit redeūt. Ad quar
tum usqꝫ mēseꝫ cū fetus notabili cibo nō egeat
accidentia talia ut plurimū fixa manēt ꝛ ad
ꝑtu usqꝫ deinde minorando ꝓcedūt ypocras
uero autoresqꝫ alij plurimi ꝑ expimenta pre
gnātē mulierē cognoscere nos edocent. Et pri
mū quidē Auic. īdubitatum asserit ut aqua
mellis. ℥. ij. cū tm̄dē pluuialis aque mulier n̄
assueta ī potu cibata cū it dormituꝫ sumat ea
.n. si pregnās sit tortōem in uentre sentiet cū
punctione alias mīe ꝛ huius rō. naꝫ matrix
plena fetu ī testina cōpressa tenet cuius cā uento
sitas ex aqua illa geita detinet ꝛ in uentre tō
tionē cū punctiōe cāt. Secūdū mlr ieiuna pā
nis bene tegat̄ sic ut aromatuꝫ odor ad nares
peruenire nequat deinde ꝑ embotū suffumige
tur ꝙ si odorē senserit pregnā s nequaquam
erit. De allei quoqꝫ suppositione ac aristolo
gie pulueris cū melle mixtus indiciū idem fit
nā si illorū sapor in ore sentit̄ pregnās minime
erit. Expimētum aliud tā ad īpregnationem
quā ad masculinitatē cōgnoscēdā. Urina mu

lieris ī uase bn̄ mūdo recollige ꝙ obturatuꝫ
taliter ne spiret ī umbra reconde ꝑ tres dies
naturales. deīde eā per petiā lini mōdissimā
colla ꝙ si in ea aīalia uelut pediculi inuenta
sint mulierem pregnantem esse scito ꝛ ubi ea
rubea fuerint masculū alba uero feminā de
nūtiāt. Aliud. ℞. unā acū tersam ꝛ politam ꝛ
pone ī urinam mulieris ꝛ cetera ꝑ nocteꝫ in
uno peluī enea ꝛ mane uide si ē pregnās acus
ē maculata maculis sub rubeis. si uero nō est
pregnans acus facta ē nigra ꝛ eruginosa. De
pregnantiū urinis alioꝝ dicta referā esto per
eas sup impregnationē nihil argui possit nisi
scripta signa bene tibi notanda sint. Primuꝫ
mēstruis ꝓprijs ordinate fluentibus īpregna
gnatio uera fit mola nō nūquā. Secūdū ante
mensem tertiū ī mola sepissime manifestus
motus īmatrice sentit̄. In uera īpregnatiōe
nequaquā 3m. in mola uelocius uēter īgrossat̄
īmo ī nō ꝑceptibili fere tpe ut in duabus hoc
anno uidiqꝫ ī uno quasi tēpore passe ī mense
.vi. ābe ex honorate sunt 4m fetus suo
cōueniēti tēpore mouet̄ quā mola. Ipse. n.
de latere in latus motū facit sepissime mola
uero sine cōpressiōe seu mulieris motu raro.
Quitū qn̄cūqꝫ īpressio uiolēta ī mola cū ma
nu fit mouet̄ ꝛ amota manu locū ad pristinū
redit fetus aūt qn̄qꝫ ex cōpressione tali mo
uet̄ qqqꝫ uero minime. Sextū durior uenter
ꝛ tractabilis minus ī mola quā īpregnante exi
stit semp. Septimū pregnās quā molata mo
uetur agilius. mlto. Octauū ī mola esto uenter
tumēs fiat mamille nō tn̄ semp molescūt enīꝫ
ac gratiliātur cuius oppositū īpregnāte ꝯtigit
Nonū maxille manus atqꝫ pedes molles ī cō
ueniēter ī molata fiūt impregnāte nequaquā
Decimū pregnās mēsem. xi. nō ꝑtrālit mo
lata uero ad quartū usqꝫ ānū ꝛ ultra sepe ue
nit. equoce argui possit nihil. Trouātuli tam̄
in istis partibus ex urinis īpregnationē n̄ mō
cognoscere affirmāt se uerū ꝛ si mulier ꝯcepe
rat unq̄ ac natorū numeꝝ maritū aliū an hūe
rit pater atqꝫ mater uiuat ne ꝛ plurima talia
ꝓꝑ ꝙ hoc hoīes taliter īfatuāt ut a remotis
simis ꝑtibus nō credēda ad eos copia cōtinue
ꝯfluat. Sed his missis trouātulis ad propo
situ redeundo ego ipse nihil ex urina sup im
pregnationē posse cōcludi certe quicquā per
suadere uolui nūq̄. Prio nō rōe cōtēti ꝑ ip
sum eni sup mēbroꝝ dispotōem ob hoc iudi
camus qr superfluitates a mēbrorū nutrimen
to resecate ꝑ uēas ad epar refluūt ꝛ ad renes

cū sanguinis aquositate puenientes in uesica urine cōmiscētur ⁊ sic oīs phorū solers ingeniū ex hec sup mēbrorū dispositionē arguit. Fetꝰ enī ad extra uenas exñs quoˀ ī urina p uenas ad mulieris epar ɔtēta mādabit. Scis eteni ꝙ in pleuresi atqȝ egritudinibꝰ que ad extra uenas sunt indicare quidquā certi non pōt unde uicibꝰ aliqñ ī substātiā caloze ac ɔtentis urinā ī pleuresi ipsam laudabilē cōspexit ⁊ tñ bonꝰ hō ad mortē uelociter tēdebat. Si ergo cōtēti rōe indicare ⁊ ī ð īpregnatione certi pōt nihil quomō ex calore āt substātia illud facias. Mala preterea ī stoāco epate reibꝰ alio ne mulieris ī mēbro principali seu nobili existēs dispō ī calore substātia ac cōtēto urinā unqȝ multi mode uariat. Cūqȝ a talibꝰ dispōibꝰ mulier raro īmunis sit esto ad hoc de urinis pregnātiuȝ p autores dicta uera sint iudiciū tuuȝ ea puertet ac fallax efficiet. Uerū qꝛ mulier īpregrata obesse primo diuertit mltū ac ī eius corpore uarie dispōes ex īpregnatiōe nascūtur quaꝝ rōe mutat etiā uria. Antiqui eniȝ equocātes tātum super īpregnationē eā quicquā significar uoluerūt. Et p hec. Auic. īpregnationis ī principio eā citrinā fore ac ad albedinē declinātez quādā ait ī cuius mediū coctū quasi carmiatū residet Uria quoqȝ pure substātie qꝛ subtilis super cuius supficie uelð nubes quedā permanet impregnationē significare etiā asserit ⁊ maxīe ascendentia ⁊ descendentia in ea athomosa corpuscl'a quedā perrauerint. Refert ⁊ itē ꝙ uriali moto uria si tribuat īpregnationis finez denotat. Si uero nō principium ⁊ qꝛ in fine rubedo ubi in principio sub albedo erat apparet. Aly dicūt ꝙ urine īpregnātiū tribꝰ primis mensibus sanguinea existēs ī se quasi minutas quasdā neb ulas ⁊ albā yypostasiȝ cōtinet. In quarto uero ⁊ ultrā mēse ad cereū ⁊ uiridē colorez tendit ⁊ yypostasis ī primis que alba erat paulatī tpe precedente liuet ac gradatī īgrossat magis red dere rōnez predictoꝝ cū equiuocātia illa sint signa nos plurima decipientia hoc ī loco super sedeo. Nā ex eisdē sup artheticā ut patȝ alias atqȝ sup egritudines plurimas significare pōt. Si tamē urina sic circūstantionata cū predictis signis affuerit de īpregnatiōe tē iudicabis certiꝰ. Pregnātis pulsus in principio fortis ac magnꝰ erit ut. Cuȝ cōstantinus īnuere uidetur. Sȝ uersus finē paruꝰ uelox atqȝ spissus reperit ut ex philareti dictis elicitur uerū esto adhuc de īpregnatione certissimus sis nisi pregnantē masculū āt feminaȝ cōcepisse certifices feceris nihil ut ueraꝝ in hoc sis uiri dispositō tibi prio cōsideranda ē deinceps uero mulieris. Uir eniȝ hītudinis bone robusti corporis āplarū uenaꝝ testiuȝ magnorū cuius dexter ab adolescentia usqȝ maior fuerit cōtiuue ac qui multi ⁊ calidi semis existit ardenter ad uenerem īcitātis ꝙ ī aqua positū rotūdatur fūdū atqȝ petit ⁊ etiā q ī adolescētia sestie pollucrit cū ꝗ ex coitu debilitat nunquaȝ mascl'iabit his ex se semp. Et eo certius si ī actu coitus testē sinistrum stricte ligatū teneat. dextrū uero solutum sic ut ab eo solū spma ðcidat. Femia uero que bone fuerit hītudinis uenarū apparentiuȝ ⁊ gaudētis aspectꝰ. Cuiꝰ menstrua digesta sint ⁊ nō cruda que mense ī quolibet ordinate p fluunt ⁊ a quibus ī quarta purificata manet ea ex se masculinās sp erit. Et sic ex dictis tā mulierē quā masculinātē etiā uirum ex se cognosces unde talis cōsideratio ut mulierē ex masculo seu feminā pregnātē esse scias cū de scribendis statī signis putilis tibi erit ualde Attēde ergo ꝙ mlr īpregnata masculo colorata magis ac medioeris faciei sēp leta quoqȝ agilis leuis ⁊ appetitus sanioris cū quo pregnātiū accidētia ī ea maiora erunt ualde ꝙ si stās scorsū uocet dextrū pedem mouet oculus quoqȝ dexter letꝰ magis ac motꝰ facilioris existit eiꝰ uēter rotūdat ⁊ cū mamille crescere incipiūt dextra sup augēt plꝰ cꝰ papilla bene colerata est ⁊ ab ea lac effluet. Prio ꝙ si sup speculū āt politū corpus aliꝗ soli expositūˀ mulgeat ī granulis margaritis āt argento uiuo similibꝰ rotundatur ⁊ si sup aquā aut urinā propriā multū fuerit perpendicl'ariter fundū petit pondꝰ ac grauedo in dextro latere sentit plus in quo ēt fetꝰ plurimū mouet se. ¶ Pulsꝰ āt mulieris dexter plenus magis sinistro sentitur. Urina uero ut p̄ dictū ē impregnationē tibi demonstra uerit ex illa masculuȝ arguas cꝰ fundo athomose ille resolutiones residebunt que medicum post tēporis coagulant ⁊ cū globāt. nā ī quo calor dñat suo ī ubi situatione ⁊ talis cōglobatio. potētiā caloris ac uigorē arguit qui in pregnata masculo uiget maxīe. Oīum istoꝝ mulier si filiā cōceperit oppositū erit. De geminorū signis certi quicquā haberi non post ueꝝ si plures nascituri fetꝰ ampliꝰ fuerit siue ex uno ptu siue ex pluribꝰ secunduȝ doctri

nā. Auic. xxi. tertȳ de causis geminorū ac ē bibikil capl'o de cōceptu cognoscet̄ si nati ue nā ūblicalē cōspexeris quot enī ruge seu no di i ea fuerīt tot iterū fet⁹ mulier cōcipiet ⁊ si nulla nullū ꝙ si si rugarū una ab alia distās multū fuerit iter illos fetus nascituros tem pus lōgū erit ⁊ si ꝓpique breue. Item ruge nigre seu rubee masculos ⁊ albe feminas si gnificāt. Et oīa hec fore uera ego tpe meo ex periētia ꝓbaui. Semi tñ ⁊ plures sup im pregnatione gigni possunt nā mulier robusta repit sepe que esto ipregnata sit ad mēses us qꝫ aliquot sine nocumēto ordiāte mēstruat ⁊ in tali super ipregnatio fit facile que usqꝫ ad tēpus maturatiōis ferū defert sepe repit Et mulier debil' c⁹ matrix pp auiditatē maxi mā attrahēdi uirile spma i actu coit⁹ apit. ⁊ i hac qqꝫ sup ipgnationez fieri ē possibile. ad maturatiōis tñ tēp⁹ fet⁹ talis ꝓuenit nūquā Et hec de signis ipregnationis ⁊ masculinā tis quoqꝫ geminoꝝ causis ⁊ signis ⁊ conñter de sup ipregnatiōis cā.

Ca^m x^m ij. ō causis mole significatiōb⁹ ac cura

Pregās mulier in cōtiguo ca⁹ cogno scēda qliter fit te p plurima signa do cui. quoꝝ ex his super aliā mulieris ꝓpriā egritudinē quā molā appellamus eq uocāt aliqua ut talē ergo equocationē euitaꝫ scias de mola ipsa dictio fiat oꝫ que sumpta ꝓprie aliud ē nihil quā ipregnatio mēdosa q̄ si ad partus unquā ueiat carnis i formis fru stuli pturitio fit. Unde his terminus mola a molō grece ꝙ latine rotūdū sonat originem forsā traxit cū carnis illud frustulum ad ro tunditatē declinat quādam uerius tñ ab lin gua psica illud nomē deriuatū puto nā moli psice ut i quibusdā antiquis synomis inueni idē latine ꝙ i formis carnis frustuli pturitio sonat. Sed missa nominis deriuatiōe ad ei⁹ cās deuenio. Mola enim ex plīmo sanguinē mēstruo mediāte matricis caliditate nō nun quā generaꝫ nā mēstruus ille sanguis ex ac tione s' flue matricis caliditatis iterdū ꝯden satur ⁊ carnis formaꝫ recipit ex qua tūc ipre gnatio mēdosa fit quā ut patebit uere impre nnationis accidentia sequuntur pl'una ⁊ talis dispō mola ꝓprie nūcupatur. Fit ⁊ aliter nō nulle enī mulieres i spermate abūdāt plīmo i quib⁹ sine cōcursu uirilis seīs i actu coit⁹ ꝓpriū spma ad matricē trahiꝫ ꝙ m̄struali ibi dē repte materie cōmiscētur sup quā matrix tūc colligiꝫ ⁊ calitate i eā agit pp qd ꝯdēsaꝫ ⁊ carnis formā recipit/a m̄rice qqꝫ oca⁹ natū uirile spma āplexū iterdū matie m̄struali cō miscet i quā ñ vtute isormatiua qꝫ ea tūc ca ret sed caliditate elemētari poti⁹ agit ex cui⁹ actione materia cōdensata formā recipiat et mola inde generaꝫ. In sup pp uirilis seminis debilitatē aut mēstrui rebellitatem seu utrius qꝫ impotētiā i hūana spē mōstra generantur sepe. Facit enī natura de possibilib⁹ semp ꝙ meli⁹ ē nōne etiā cōstellationis ac dispositio nis materie cū fetu simul frustrū carnis seu aliud quodā i āpulia generari ab incol' nara tum mihi fuit ut bufo uel cōsimile aliō nam tunc uirile semē i puriorē mēstrui ptē agens i eā formā humana inducit ⁊ sui in superfluā materie corrupte actionē cōtinuās perfecto rum quia pōt forma eā informat. Et h mō ex materia illa ad recipiendūꝫ hūanā formā i di sposita cū fetu bufo aut cōsimile uenenosum quoddā animal generaꝫ cuius uenenositate fetus ipse matrice inficiꝫ sepe ac moriꝫ. Fre quentius tñ cuꝫ fetu ipso nasciꝫ simul in cui⁹ exitu ipsuꝫ momordet interdū ex quo uene noso morsu i felix fet⁹ moriꝫ stati. Ex debili tate insup caliditatis spermatis ac matricis plerūqꝫ accidit ut materia illa mēstrualis re tenta nō cōdenseꝫ sed propter subtiliationeꝫ i aquositatē ac uentū couertaꝫ potius quare maioreꝫ quā antea tūc locū occupās tūc seꝫ uētrē facit ⁊ dispositionē hāc matricis molaꝫ cōsill'ꝫ appellare cōsueuim⁹ esto i proprie tñ cū i fine ꝓprie dicte mole informia carnis fru stuli si perturitō fiat ut dictū ē cōsequaꝫ. Ex quib⁹ oībus taꝫ proprie quā i ꝓprie mole cā pꝫ. Amodo signa ponen⁹ sunt ⁊ ea prio i qui bus cū uera ipregnatōe equocat. nā mēstrua retinētur augumētaꝫ uēter/mot⁹ in ea fit ma mille crescunt uertigo. scothomia. oculorum tenebrositas pulsus ⁊ tremor cordis nausea abhominatio matericrū malaꝝ uomit⁹ ⁊ ap petit⁹ corruptio sepe accidit. In colore mo late mutantur pāni ac alij cutis ifectiōes eis inascūtur/plerūqꝫ mollificāꝫ palpebre/oculi ꝓfūdāꝫ/pupille mioranꝫ/⁊ ꝯiūctia augmētaꝫ ferox cap aliqñ aspect⁹ fit. Exprimta ꝑterea ad ipgnatōeꝫ vāꝫ cognoscēdā enerrata supi⁹ sup molā significāt ñ min⁹ ⁊ piꝫ ō pl'iū ac uri na fit. Quid mirū g⁹ si i tot signoꝝ equocatō ne medici ōcipiāꝫ pl'imi ⁊ ex sapiētiorib⁹ q dam ea de causa distinguentia infrascripta si gna bene tibi notanda sunt. Primum mēstruis ꝓprijs ordinate fluentibus impregnatio

uera fit mola nonnunq̃. Secũdum ante mẽsẽ
tertium ĩ mola ſepiſſime manifeſtus mot⁹ in
matrice ſentitur. In uera impḡnatione nequa
quam. Tertium in mola uelocius uẽter ĩgroſ
ſatur. immo ĩ non perceptibili fere tp̄e ut in
duabus hoc anno uidi que in uno quaſi tem
pore paſce in mẽſe. vi. ambe exhonorate ſunt.
Quartum aliter fetus ſuo cõueniẽti tp̄e mo
uetur q̃ mola. Ipſe. n. de latere ĩ latus motũ
facit ſepiſſime. Mola v̄o ſine cõpreſſione ſeu
mulieris motu raro. Quintũ qñcunq̃ʒ impreſ
ſio molẽta ĩ mola cũ manu fit mouet̃. ꝛ amo
ta manu locũ ad priſtinũ redit. fet⁹ aũt qñqʒ
ex cõpreſſione tali mouet̃. qñqʒ v̄o minime.
Sextum durior uẽter ꝛ tractabilis minus in
mola q̃ in pregnante exiſtit ſemp. Septimuʒ
pregnans q̃ molata mouetur agilius multo.
Octauum ĩ mola eſto uẽter tumẽs fiat mamil
e ñ tñ ſemp. moleſcunt. n. ac graciliãtur cui⁹
oppoſitũ in pregnante ꝯtingit. Nonũ maxille
manus atqʒ pedes moles ꝯueniẽter ĩ molata
fiunt. ĩ p̄gnãte nequaq̃. Decimũ. pregnãs mẽ
ſem. xi. nõ p̄tranſit. molata uero ad quartum
uſqʒ annũ ꝛ ultra ſepe uenit. ¶ Signa iſta õia
ꝓprie ꝛ nõ ꝓprie mole cõia ſunt. tñ ſm̃ magis
ꝛ min⁹ ꝯueniũt. nam improprie dicta mola
grauedo maior ꝛ duricies q̃ ĩ alijs exiſtit. Et
in aq̃ſa q̃qʒ q̃ in uẽtoſa eſto tumor. in uento
ſa maior ſit. Itẽ uẽtoſa mola ſubito recedit ĩ
ẽdũ ꝛ deĩde redijt. qñqʒ ẽt ĩ una aliqñ ĩ alia
mr̃icis p̄te ſẽtit̃. ꝛ cũ dolor̃ q̄ppe ſepe magno
Carnoſa aũt et hũoral' ĩ eodeʒ ſemper loco p̄
manet illa cuʒ rugitu h̄ cum quiete. Et q2 ma
tricis molã ydropẽ nõnulli ueterũ appellant
ut hec duo diſtincte cognoſcas. Nota ꝙ ad
certuʒ uſqʒ tempus uentris duricies ĩ uera
mola quã ĩ ydrope exiſtit maior ĩ uentoſa tñ
ꝛ aquoſa mĩor Uerum ĩter tympanitẽ et uẽto
ſaʒ magis eſt ꝯuenientia ſed ĩ timpaĩte uẽter
reſonat magis nam uentoſitas ĩ mola recluſa
magis et ſtricta intus manet. In ydrope pre
terea pedes ĩflant̃ in mola rariſſime. immo mi
norant̃ ut plurimũ. Ex q̄b⁹ oĩb⁹ ĩter ĩp̄gnatio
nẽ uerã ꝛ molã ac ĩter carnoſã molã hũoralẽ
ac uẽtoſam. ꝛ ĩter molã abſolute ꝛ ydropem
diſtĩguẽtia ſigna patẽt. ¶ Pronoſtica oĩs mola
tã breuis quã lõgi tẽporis curã recipit diffi
culter. plurimi preterea medicoꝝ ſuper cã ĩp̄
gnãteʒ uerã tot equiuocãtia ſigna uerũ abor
ſũ timẽtes partus natural' temp⁹ expectant.
Ea de cã que ĩ prĩcicipio forſan curaʒ recepiſ
ſe facile tũc cuʒ difficultat e maxia curatur
et ĩter molas carnoſas curat̃ difficili⁹ humo
roſa poſtea ꝛ uentoſa deĩceps. Ex q̄bu⁹ oĩb⁹
p̄mo pʒ ꝙ q̃ ſuo prĩcipio approp ĩquat magis
paria ubi ſit cetera difficultate curat̃ cũ mĩo
ri. Pʒ 2° ꝙ ſi ĩter iſtas diſtĩguẽtia ſigna bene
nota ueris q̃ in eis ꝓnoſticare habeas ſcias
facile uerum carnoſa ad partũ uſqʒ ſi uenerit
maximis cum anguſtijs ac doloribus illud fi
et. ꝛ intẽſiorib⁹ quidẽ multo q̃ in aliaꝝ aliq̃.
¶ Nũc ad curã trãſeundo in ꝓpria mola ſex
rerũ nõ naturaliũ regimẽ calidũ hũidum ordi
nãdum tibi eſt deĩde ubi flobothomia opus
ſit de ſaphenis fiẽda eſt. Materiei uero digeſ
tio ꝛ ipſi⁹ euacuatio ꝓut ĩ capl'o de mẽſtruoꝝ
retentionẽ flegmatice hũiditatis ꝓuenientis
ſupra te docui. His ordinate ꝛ ſcd̄m exigẽciã
peractis ad localia ueniẽdo pl'imos per dies
encatiſmata ſeu balneum tale ſero ꝛ mane ſto
maco uacuo fiẽda ꝙ. ℞. biſmalue cum radici
b⁹. M. vi. malue brãce urſine paritarie camo
mille melliloti añ. M. ij. fenugreci ꝛ. ſeminis
lini añ. lib. ii. ꝯquaſſent̃ et decoctiõe fcã in ea
mulier encatiſmet̃ ſeu balneet̃. Sacculũ ex re
b⁹ illis ſup femur tenẽdo ꝯtinue cũ egreſſa fu
erit añ ꝛ retro ex tali unguẽto ſtatim ĩungat̃
ꝙ. ℞. olei amigdal'. dulciũ. ℥. i. ß. olei de lilio
pĩguedinis galline. mucillagi. ſe. lini ꝛ fenu
greci añ. ℥. ß. cere albe parũ. ꝛ fiat unguẽtum
unctione facta bolum unum confectionis in
fraſcripte ſumat. ¶ Recipe cinamomi. ʒ. ij. caſ
ſie lignee ariſtologie lon. corticis caſſie fiſtul'.
añ. ʒ. i. ß. aſſari lacce ſe. rute ſilueſtris fructus
ſauine croci añ. ʒ. ß. zuchari lib. ß. diſſoluatur
zucaꝝ cũ ſucco roriſmarini r̃ſidẽtia fcã ꝛ ꝯfec
tiõeʒ ĩ morſell' ꝯfice. cui⁹ bol⁹ un⁹ det̃ uini ĩfu
ſionis aſſari p⁹ bibẽdo paꝝ. Uel facias ſic. ℞.
uitellũ uni⁹ oui recẽtis aut duos quos bñ agi
ta. cui poſtea adde paꝝ boni uini ſubtil'. ꝛ de
puluere cũ q̃ ꝯfectio p̄dcã p̄ſcripta fit paꝝ ad
dẽdo zucheri ꝛ totũ una bulitõe buliat q̄ð ca
lidũ exeũti ab ẽcatiſmate mulieri tribue ĩ po
tu. p̄ualeret tñ ĩ h̄ cau ſi ex ĩfraſcriptis pill'is
a. ʒ. i. uſqʒ ad. ij. loco ꝯfectiõis mlier aſſumat
p⁹ uinũ ut ſupra bibẽdo. nã ꝓp amaritudinem
pl'ueꝝ ĩ pill'aꝝ forma trãſglutiet̃ meli⁹. ¶ Rec.
g° nigelle ariſto. ro. diptãi. ſe. naſtur. agreſtis
fruct⁹ ſauine. ſerapini ſe. rute armõiaci. rubee
tĩctoꝝ mirre caſtorei añ. ʒ. i. cũ ſucco ſilueſtris
raſfãi pill'as ꝯfice. ul' h⁹ ſucci ſeu roriſma. rute
aut politrici. ℥. ij. pill'aꝝ loco tribue. ¶ His fac
tis naſtale ill'õ ꝙ ꝯtiñe d̃ſcrat ĩpõat. ℞. aſpalti
borag. caſto. ceraũ. maioris diptãi elebori al.

galbani gentiãe opoponacis saĩe serapini sca
monee añ. ʒ. ß. puluis ex his fiat uel salti cum
succo porri oĩa isimul malexentur ꝛ cũ petia
rara appensũ coxe nastale fiat. et idem cũ cro
co succo porri ãt lana succida fieri põt ꝙ est ĩ
casu illo mirabile Ualʒ ꝛ cuʒ ungula asini seu
equi suffumigatio ac cũ rebus prescripti nas
talis ꝯquissãt ad hoc ꝓpositũ facienda supra
ĩ curatiõe retẽtõis mẽstruoꝝ repies mlta sed
paucula que dcã sunt ĩ cura mole a ꝓprietate
ꝯueniunt magis. nã si ꝑscripta diligẽter obser
uata sint. rebellis mola illa erit. q̃ curationem
nõ recipiat. immo curabitur ꝑ alium phisicũ
nunq̃. Et hec curatã huõralis q̃ carnose mo
le cõueniunt. In uẽtosa aũt ad calidũ ꝛ siccũ
reꝝ sex nõ naturalium regimẽ declinet. Faci
as purgationẽ quoqʒ ꝛ flobothomiã ubi op⁹
sit ſm humoꝝ exigentiã facito. Demũ encha
tisma seu balneum ut supra fiat. pro quo tñ
calamẽtum pullegiũ. folia lauri. absinthium
siccum anisum maratrũ. cimi^m ꝛ sil'ia uentosi
tatẽ carminãtia adiunge. ꝛ sacculum ꝑscriptũ
ĩpletũ reb⁹ dũ ĩ balneo seu enchatismate se
det sup femur teneat ꝯtinue. Egrediẽte uõ in
frascripte ꝯfectionis cũ uino subtili optimo ĩ
fusiõis assari bolũ unũ dabis. ℞. ſpẽrum dia
curcume specieruʒ diacimini añ. ʒ. iij. zuchari
albi lib. ß. zuchaꝝ cũ succo rute facta reside
tia dissoluẽdum tibi erit. ꝛ ꝯfectionem ĩde ꝑ
bolos facito. Uel fac sic. Accipe ꝑsicoꝝ nucle
os. xx. numero. quos bñ pista cũ quib⁹ uitel
lum oui recẽtis aut duos bñ agitatos pone
de puluere galãge cinamomi pipis lõgi. zinzi
beris gariofoli croci et nucismus. addendo ꝑ
libito. zuchaꝝ quoqʒ ꝛ boni uini quãtum uis
totũ sic mixtũ una bulitiõe sic buliat ꝙ cali
dũ mulier ĩ potu sumat. qꝛ in hoc casu nihil
supra. Uẽter aũt totus ex carminãtibus uen
tositatẽ inungẽdus ẽ. Et de cõpetentib⁹ oleũ
de lilio cõpositum ẽ ĩ hoc casu primũ. Saccel
lationes ex milio et sale torrefacto qui maxi
me ualent ac nastalia ꝑscripta. et qõ supremũ
ẽ ex laudano ꝛ mirra gallicemus. ꝛ euforbio
suffumigatio per embotum fiat. Cũ his ergo
deo duce mola õis curabiẽ. mõ curã recipere
possit. et per hoc cure eius hic finem ĩpõno.

¶ Capitulũ trigesimumtertium de causis et signis aborsus ꝛ de preseruatione ab eo et de pregantis regimine.

Causas impregnationeʒ difficl'tates
te ex prescriptis scire feci omnes ac qualiter
aminouende sint inpregnatã ꝛ etiam mulierẽ
per propria signa cognoscas. ꝛ illud non mo
do sed ueram ab ĩpregnatiõe mendosa cerne
re didicisti. Restat ergo ut aborsũ ꝓhibeas
alias scias te fecisse nihil. illũ ergo quõ fieri
debeat ĩpresentiaruʒ deo adiutore describã
Aborſ⁹ itaqʒ tã ĩtrinsecã q̃ extrinsecã cãm
habere potest. Intrĩseca uero bipartitur. nã
una fetus ꝛ alia matricis ex parte se tenet. ex
parte quidẽ fetus nam cotilidones quib⁹ ĩpe
matrici alligatur quãdoqʒ ĩteriori propter
penuriam seu indispositionẽ aut uirilis semi
nis impotentiã debiles procreãtur. ꝛ sic non
firmiter ligati obrumpũtur facile aborsus in
de fit. Pãniculi quoqʒ quib⁹ inuoluiẽ causis
ex premissis in radice debiles cum fuerint le
ui ex quadam causa corrũpuntur. ꝛ in eis cõ
tenta humiditas fluit. propter quod matrix
debilitatur. ac lubrica fit. ꝛ aborsus cõsequi
tur. Pluribus quoqʒ ex causis in matrice fe
tus ĩterimitur. a quo humiditates uirulente
cum egrediuntur matricis expulsiuam uirtu
tem stimulãt. ꝛ aborsum faciunt. Ex parte ue
ro matricis aborsus ratiõe causarum intrĩse
carum fit. cum mulier ipsa extenuata sit mul
tum seu quouis modo alio debilis. Eo eniʒ ta
li impregnata in statu genitus fetus materiaʒ
sibi tam pro augmento q̃ generãdis mẽbris
requisitam nõ habens aborsũ facit. Oris quo
qʒ matricis amplitudo. humiditas nimia et
aliarum qualitatuʒ immoderata discrasia uẽ
tositas. ulcus. apostema. ac matricis egritudi
nes cetere aborsum efficere possunt plurime
ꝛ etiam egritudines impregnate mulieri sup
ueniunt que cã abortiri faciunt. ut fluxus sã
guinis nimius undecunqʒ emanat. ac uentris
fluxus immoderatus tenasmõ. tussis. sternu
tatio assidua. ꝛ uniuersaliter passio omnis q̃ ĩ
corpore motionẽ laboriosam ac fortẽ efficiat.
ac egritudo acuta q̃libet seu cronica q̃ ĩ mulie
re supfluã extenuationem ĩducit. ꝓꝑ. n. nutri
mẽti defectum fit aborsus necessario. Extrin
seca uõ cã aborsum faciẽs ẽ uelut casus. ꝑcus
sio ꝛ cetera taliũ. Sex et iteꝝ reꝝ nõ natura
liũ incõueniens approximatio ut aer ab eq̃lita
te egressus ut ĩ caliditate aut frigiditate. naʒ
fribiditas excedẽs fetũ mortificat. Nimia ãt
caliditas frigido aere euẽtatiõis cã fetũ indi
gere facit quod exitum petit. atqʒ aborsus
inde fit. et hoc in meridionalibus regiõibus
sepe accidit. ¶ Horribilis seu fetens preterea
odor sepe aborsũ ꝓuocat. unde si equa extic
taʒ candelam olfecerit abortiet. et mulieres

quedam Aristo. de partibus aīalium gnto.
Cibi quoqȝ et pot⁹ humores cum īconueniē
tes generāt illud efficiūt freq̄nter. ac inanitio
esurientē fetum reddēs ac repletio nimia mo
dis plurimis suffocādo maxime ac uias opi
lando. Immoderatum exercitiū ꝛ super uno
pede saltus ꝛ retro ꝑcipue. quies aūt longa.
qȝ. s. sopitur qȝ debilitatur. ꝑꝑ qđ superflue
hūiditates īde generant. h̄ efficit sepe. ac sōp
nus ꝛ uigilia utraqȝ magis mō facta. Accide
tia uero aīe īmoderata ut ira grādis. ingens
timor. assidua tristitia. improuisum gaudiū.
superfluus coit⁹. ꝛ rex quas hēre neq̄unt de
siderium idē facit sepissime. ꝛ h̄ ī summa ab
orsus cāe sunt q̄ ē aliud nihil q̄ȝ immaturi fe
tus parturio. Ex quo sequitur ꝙ in aborsu
demōstratiua signa sunt nulla. pronostica ue
ro oīa post habētur. Ante uero impregnatio
nē aborsus signa sunt mulier si ex eis sit que
eius ꝑꝑ nimiā pinguedinē aut humiditatem
superfluam sibi naturalem siccitatē abortire
cōsueuerit seu que renes aut dorsum debile
naturaliter seu accidētaliter hēat. uel que ex
egritudine aliqua aut aīe accidētib⁹ seu quo
cunqȝ aliter preter naturā extenuata sit nimi
um. q̄ oīa ex pregnantis relatu manifesta tibi
fient facile. Postq̄ȝ uero mulier pregnās fac
ta ē ut aborsum ꝑ signa cognoscas ꝑnarrate
egritudines attēdende tibi sunt per ꝓpria si
gna cognosces. hec. n. si ꝑseuerātia fuerit acci
dētia eax malicia seu nutrimēti subtractione
pauperculū fetū interficiūt. aut uiuū aborti
ri faciunt. Ex quo pȝ qualiter uiui aut mor
tui egritudines tales fetus aborsum denūci
ant. de quo certissimus esto si iam aucte ꝛ ī
durate mamille detumescāt. mollesqȝ fiant.
Immites ꝛ sine mia dolores pregnantē si ra
piāt. si rigor aut orripilatio eā interdū depre
hendat. doleatqȝ caput. ꝛ oculorum radices
maxime. ꝙ si talia remissa satis fuerit aliquā
tulū tardiusculus aborsus erit. si ītēsa ualde
cū quo mēstrua copiose obrupta sint. illico
uentux eum scito. Nota tū̄ ꝙ ex īmoderata
mamillax īduratione ꝛ ꝑter ꝑgnantis nature
cursum augmētate sup futux aborsuȝ argue
re quoqȝ pōt ut nōnulli īterꝑtes aiunt. uolu
erunt. nā ex eo fetus debilitatē arguunt q nu
trimētum solito more immutare nō ualet. vn̄
ad mamillas decurrens eas preter naturam
auget. ꝛ sic fetus debilitatē arguunt. ꝛ abor
sum futux ex ꝯn̄ti at fetū in utero mortuū co
gnosces. qȝ eius mot⁹ no n ꝑcipit̄ ampli⁹ mu

lieris ꝓfundātur oculi fusca eorū albedo fit
circa umbilicū dolor crudelissimus ad pecti
nē cātur. ꝛ cum a fetu ipso mortuo inferiores
ꝑtes cōprimant. stāguria ac tenasmon accidit
sepe riget. ꝛ interduȝ aures ac nari extremi
tas labia denigrātur. tumescit facies. ꝛ uēter
esto nō detumescat molle fit tū̄. ꝙ si uētrem
super latus pregnans duȝ iacet cū manu per
rexeris rem durā de latere in lat⁹ que mouet̄
ꝑcipies a q̄ sume ꝙ an̄ calidū erat fridū īueni
es ꝛ si fet⁹ putrefact⁹ sit ei anhelit⁹ olet mltū
cū quo dieb⁹ quatuor āt ultra de ꝑtu mulier
laborauerit certior multo fieres ꝑscriptis at
tentis maxīe. habes ergo ī summa aborsus et
mortui fet⁹ cās ꝛ signa. et sic tua deiceps his
debitis adhibere regimen īterest. Circa qđ ī
tensio hētur duplex. Pria ꝑ posse ne aborsus
fiat ut ꝓhibeas. ꝛ hec ī se ꝑgnātis ꝯseruatio
nē ꝯtinebit. Secūda ubi de matris morte ꝑꝑ
quāuis cāȝ timor esset sic ut aborsus ꝑꝑ hoc
ꝓnotādus foret. aut ꝑꝑ fetum mortuū cuȝ q
bus ꝛ qūo illud fieri hēat ut scias. Primam
itaqȝ pn̄s cap^m ꝯtinebit. Secūdam uero ad
seq̄ns reseruabo. Ut igitur ad actū praticum
te deducaȝ ī muliere. Primo ex ꝑmissis cāis
abortire ꝯsueuit facile an̄ impꝑgnationē taliter
elaborādum ē. ut eas ob cās impregnata am
pli⁹ nō abortiet. Secūdo ut ea īpregnata ab
orsum ne faciat ꝑseruet̄. Quātum ad primū
mulier q̄ ꝑꝑ extenuationē aut debilitatē ab
ortire ꝯsueuit. cū debite sex rex non natura
liuȝ regimē ante impꝑgnationē impꝑgnanda ac
fortificāda erit. Os vō matricis nimiaȝ. s. ꝑꝑ
amplitudinē in eā fuerit. qualiter coartandū
ac supflue hūiditatis qualiter euacuāde sint
ī caplo de cura difficultatis īpregnatiōis ab
humiditate flegmatica ꝓuenictis supra te do
cui. De siccitate aut frigiditate aut caliditate
superfluis quax ex eā fetus cōceptus debili
tat̄. ꝛ aborsus īde ꝯsequit̄ supra ī ꝓprijs capi
tulis curā īuenies. De multiplicāte uētosita
te tāta. s. ut aborsus īde fit. ī primo caplo ad
h̄ ꝓpositū facictia decā sunt plurima. ꝛ adhuc
ī pn̄ti nōnulla describētur. De ulcerib⁹ apo
stematib⁹ fluxu sanguis. supfluo alijsqȝ mri
cis egritudinib⁹ ꝓprijs captis hūisti curā su
pra. Et sic pȝ q̄ ꝯsueuerit abortire mulier an̄
īpregnationē. ut ampli⁹ nō abortiat q̄liter re
gēda sit. Nūc āt superest ut ea īpꝑgnata ab abor
su custodiat. ꝑꝑ qđ aere tēperatū ībitet. exer
citiū ꝛ ī ꝑmis trib⁹ mēsib⁹ maxīe moderatuȝ
faciet. laborioso. n. exerci⁹ ligamta cū adbuc

debilia ſint rumpunť facile. Somnus ꝑterea
ſibi tpat⁹ ↄuenit. Uentris etiã quotidie bene
ficiciũ ut habeat ꝓcuret ꝗ ut ubi natura ad
hoc rebell' fuerit cliſtere ex brodio pulli caſ
ſia puluere zuchari et oleo cõi fiat ãt per os
caſſiã ſeu mannã cũ brodio pulli diſſolutã ex
bibe. uel ex his cũ zucharo bolũ deauratum
ↄfice qđ adhuc delicatus erit. Et ĩ tribus pri
mis menſib⁹ ligamentoꝝ ꝑꝑ debilitatez medi
cinã laborioſã ne exhibeas caue. ubi tamẽ ſto
mia op⁹ eſſet baſilicã cephalicam nigrã ãt ſal
uatellẽ audacť ĩcidere facias ſed ab ĩde ſupra
eã fieri fetui cũ nutrimẽtũ ſubripere excera
bile eſſet tñ ac facile tũc formataz materie ꝑꝑ
furioſitatẽ ãt neceſſitas alia ad hoc ubi te cõ
pelleret ĩ quarto quĩto ſexto mẽſe ſecure ex
biberi põt. Circa autẽ accĩa timor triſticia ac
ira ab ea alienenť oĩno et ĩ ꝓuiſe ꝗ ĩgens et ĩ
moderatũ gaudium ĩduceret nũtictur ei nũ
quaz. a coitu abſtineat et ĩ tribus primis mẽ
ſibus potiſſime. Precioſos lapides ſupra ſe
deferat et maxime ſaphirũ iacinctũ corallum
corniolã diamãtez et turcheſiaz et hi duo inť
alios pricipatum tenẽt. Cibaria eius tempera
ta ſint. ⁊ acuta oĩa uitet. ut porruz. aleũ. cepe
ſinapis ⁊ talia. uitet ẽt ꝓuocãtia mẽſtrua oĩa.
ut faſeolos. cicera rubea. petroſcilĳ ⁊ ſiĩa. ¶
Fructib⁹ aũt tam qui ĩ prĩo ꝙ̃ ĩ ſecundo mẽ
ſe ueniũt põt uti tẽperate. Sed quicquid ar
denter appetat ĩ totũ illud ei ꝓhibendũ non
erit. aborſum. n. ob h ĩcurreret facile. Sũmo
pere igitur cauendũ erit comeſtibile qđ hẽri
nequit aut cum difficultate. ne ĩ eis coraz no
mineť. ⁊ ſic cum rem q̃ difficulter hẽri põt ap
petunt cum uerbis ſtoĩantibus ea nominanda
erunt. ut ab hoc ĩ abbomĩationez ueniat ſi fie
ri põt. aut dicũt eam ſi comederit periculum
ĩcurreret grande. Cũ iſtis igiť ⁊ ↄſil'ib⁹ a tali
ꝓpoſito diuertãda erit. ¶ Impgnante corrup
te materie detinenť plurime q̃ ad ſtomacum
fluẽtes nauſeã uomitũ ac appetitũ corruptũ
inducũt. Eaꝝ ꝑterea fumi ad caput ſi aſcẽdũt
ſcothomiã uertiginẽ ac cõſil'es cerebri paſſio
nes generãt. Si ad cor pulſum tremorẽ ſepe
ac ſincopim ⁊ talia ueꝝ ĩterdũ hũores hi gra
uitate ſua ad tibias ⁊ pedes deſcẽdunt. ⁊ co
mix ĩ mndũ tumefaciunt. ut igiť a talibus eã
ↄſerues. de ↄfortatione ſtomaci primo ſolici
tus ſis oz. Facias ergo ſic. ℞. olei de ſpica. ʒ.
i. olei maſticis. olei citonioꝝ añ. ʒ. ß. puluerũ
corall'. rub. gar. mente ſicce calami aromatici
galliemuſ. añ ʒ. ß. Et ubi muſci odorẽ non ab

horreret. adde gra. i. ⁊ cum pauca cera unguẽ
tum fiat. quo añ prãdium ſtomac⁹ ungať. pe
tiã calidã deſuꝑ ponẽdo ſemꝑ deĩde diamar
geritõis ſꝫ Aui. xxiª. tercĳ in de regimĩe vl'i
ĩpgnãtis deſcriptione bolũ unuz accipiat. aut
ĩfraſcripte mixture coclear unũ. q. ℞. ↄſerue
roſ. buglosse ⁊ borag. añ. ʒ. ß. diamargaritõis
ʒ. iĳ. margaritaꝝ. ʒ. ĳ. fragmẽtoꝝ lapidũ ꝑcio
ſoꝝ. ʒ. i. corall'. rub. ℈. ĳ. fiat mixtura. et deau
reť. ⁊ q2 aborſus ĩ tribus ꝑmis mẽſib⁹ ut in
quit abolai fili⁹ fit a uẽtoſitate plurimis ĩ ci
barĳs ſuis his ſpẽbus utere. q. ℞. cinamomi
electi. ʒ. i. garioſil'. nuciſmuſ. cardamomi añ.
ʒ. ĳ. zinziberis. ʒ. ß. pipis. ʒ. i. croci. ʒ. ß. fiat pul
uis quo utať. ¶ Uẽtoſitas aũt ubi multipliceť
ſic ut aborſus timorẽ cauſet diagalãga diatri
umpiperon. diacimion ac ↄſil'ibus ꝑgnãs uti
dz. et uẽter ac ylia ex oleo de lilio cõpoſito ꝑ
unguẽda ſunt. ut aũt ad caput uapoꝝ aſcẽſus
ꝓhibeatur. fructus ſtipticos ut pira coctana
neſpila ⁊ ſil'ia in fine paſtus ſemꝑ aſſumat aut
de coriãdis ↄfec. ſeu diacitoniton. ⁊ in hoc ca
ſu ab Aui. ſinapis laudať multum. ⁊ breuiter
ĩciſiua ualent oĩa. ea de re cũ modico aceto ⁊
preſcriptis ſpẽbus carnes ſue ↄdende erunt.
eo in caſu ĩ iparum ſalĳs nõ pretermittas ace
tum. unuz autẽ aut duo aque uitis coclearia
ĩ ieiuno dare ſingulariſſimũ adinueni. Et ĩ hoc
caſu cibaria eius potius eſſe aſſa debẽt. cum
quibus odorifera aliqua ſemꝑ miſcẽda ſũt.
In ſecũda menſa auellane uſte aliqualiter cõ
ueniunt multum. uinũ earum ſit rubeũ clarũ
odoriferum limphatum debite. Ad tibiarum
autem ⁊ pedum inflationẽ remouẽdam quo
quantur caules in uino ⁊ aceto. ⁊ ex eis tibie
ac pedes emplaſtrẽtur. uel elimolea cuz aqua
ferrariorum diſſoluta aceti paruz addito. ul'
accipe oleum roſ. acetum et elimoleam. et ſi
mul agita. uel oleum roſa. et acetum ſimul. ¶
Alias ego ſerapionis documẽto papirum in
aceto infuſam ſuperpoſui. et ĩ duobus dieb⁹.
bona mulier que ambulare nequiebat cura
ta eſt. Idẽ emplaſtruz dragontee ex folĳs fa
ceret aut fomentario ex uino et aceto decoc
tionis raſure cornu cerui. Si uero ꝓpter re
nuz aut dorſi debilitatem timueris aborſuz.
Caliditas ubi domineť quod ex urina com
ꝑhẽdes ex ĩfraſcripto unguẽto renes leniter
pungať. q. ℞. olei mirtilloꝝ. ʒ. i. ß. olei roſ.
olei maſticis. ſucci plãtagi. aut ſpuiue añ. ʒ. ß.
pulueruz boliar. terreſigillate. ordei crematí
ſãdaloꝝ rubeoꝝ roſaꝝ rubeaꝝ acatie mirtilo

loruz ipoquistidos herb. añ. ʒ. ß. cere paꝝ et fi
at unguentuz cum quo postea aceti paꝝ incoꝛ
poretur unctione facta per dies aliquot cũ it
doꝛmitũ super renes cerotuz ĩfrascriptũ ꝯfe
rat quod. ℞. masticis. ℥. ß. laudani. ʒ. iij. cere
citrine. ʒ. ij bistoꝛte nucuz cipꝛesi ipoqstidos
acacie san. dra. terre sigila. ros ru. boli arme.
añ. ʒ. i. ß. fiat cerotuz sic quod super coꝛio pos
sit extendi addẽdo ubi opus esset parũ olei
mirtilorum uel trebentine ubi se tenere non
ualeret. Si uero frigiditate denõciante illa
debilitas affuerit unguentuz illud dimittat ⁊
pꝛescipti loco ceroti hoc utatur quod ℞. ma
sticis. ʒ. vi. laudani. ʒ. iij. ß. cere citrine colofo
nie picis naualis stoꝛacis calamite añ. ʒ. i. ß. nu
cum cipꝛessi mẽte galangel bistoꝛte galiemus
thuris galbani gumi ara. mirre añ. ʒ. i. ß. fiat
cerotum addendo ubi opus sit terbentine q̃
tum sufficit. Cumqꝫ sub aliquo ex cerotis is
tis pꝛuritum senserit amoueatur et illud ad
dies aliquot iteꝝ deponatur. In tali casu re
nes lapsos confoꝛtando ualent cerota ista mi
rabiliter utisũ expertus. Et in hoc finit capᵐ
de causis et signis aboꝛsus et pꝛeseruatione
ab codẽ et de ipsius ipꝛegantis regimine.

¶ Capᵐ. 34ᵐ de mõ aboꝛsum pꝛouocãdi.

U Bi timoꝛe matris aut fet⁹ pp moꝛ
tem q̃ ex signis in capl'o p̃cedẽti de
scriptis cõpꝛehẽdes facile aboꝛsuz
pꝛouocare necesse sit. fac pꝛout statim oꝛdina
te describã. Pꝛio accipe uitis albe camomil
le aristologie lon. peritarie saluie sauine radi
cum filicis ciperi añ. M. ij. bismalue cũ radi
cib⁹. M. vi. fenugreci. seis lini añ. libꝛ. ij. con
quassent. ⁊ ꝺcoctio fiat ex eis ĩ qua sacculus
ex arthemisia ⁊ cimino agresta plen⁹ buliat.
quã in enchatismate sedẽs mulier sup femur
teneat. ⁊ ĩ eo ꝑ libito moꝛam faciat. Cũqꝫ ab
eo egreditur. lectũ ĩtret. ⁊ ante ⁊ retro ex un
guẽto hoc ungatur. q̃. ℞. olei amigdalaꝝ dul
ciũ. ℥. i. olei de lilio. mucillagi. altee mucillag.
lini medule cruris uituli butiri sine sale añ.
℥. ß. cere albe paꝝ. ⁊ fiat unguẽtum. Unctiõe
facta de quonis coꝝ simplicium aut cõposito
toꝝ q̃ describẽtur cũ lacte seu decoctiõe seis
lini. aut sauine seu cũ lacte canis cũ uino ⁊ mel
le mixto q̃ pꝛincipatũ in casu isto obtinẽt ĩ po
tu tribue. uel cum aliqua ex infrascriptis de
coctiõib⁹. quaꝝ pꝛima. ℞. pullegij sauine sal
uie saturegie. arthemesie. bethonice. thimi. iu
niperi añ. quartam partẽ. M. uni⁹ seis lini fe
nugreci añ. ℥. ß. anisi. ʒ. ij. ficuum siccaꝝ nume
ro. iiij. decoctio ex his cum uino diuretico fi
at. ul' fac decoctionẽ ex aqua rute dactil. oleo
de fenugre. addito. uel da illa cũ succo herbe
ne aqua frigida mixto. q2 is per se aboꝛsum
ꝓuocat. Uel facias sic. ℞. oꝛigãi rute añ. M.
ß. ficuum siccaꝝ numero. iiij. fenugreci semis
lini añ. ℥. ß. ex quibus ꝯquassatis cũ uino de
coctionez facito. Uel aliter accipe arthimesie
nasturtij pulegij. camedreos. camomille satu
regie añ. quartã partẽ uni⁹ seis lini rubee tic
toꝛum añ. ℥. ß. ficuum siccaꝝ numero. iiij. ex
quib⁹ ꝯquassatis ut supꝛa decoctio fiat. Sim
plicia ĩ hoc casu ualẽtia maxime q̃ cum q̃uis
ex p̃scriptis ĩ potu sumi debẽt. sunt diptam⁹
capillus ue. berbena mẽta. semẽ aneti. betoni
ca folia iuniperi assa. sterc⁹ capꝛarũ. daue⁹ mix
ra radices. narcisci lupulus saturegia. sauina
ruta. pullegiũ. thimus. siseleos. sinsibꝛiũ pꝛasi
um coꝛtices aut radices lauri. armoniacũ. coꝛ
tices cassie fistule. boꝛax. semẽ rute agrestis
fel equi aut tauri. cassia lignea. semẽ aut radi
ces dragõtee. gũmi oliuaꝝ. castoꝛeũ. gentiana
succus poꝛri ⁊ coꝛdumenũ. Singulũ. n. istoꝝ
cũ aliquo ex descriptis potalib⁹ sunt. tñ ĩ h
casu ualet mirabiliter. Ex his auctoꝛũ pluri
mi mixtiões plures faciunt. iter quas abolai
filius aliquas describit. ¶ Quaꝝ p̃ma. ℞. asse
ʒ. ß. rute sicce. ʒ. iiij. mirre. ʒ. ij. fiat puluis. uel
aliter. ℞. aristologie lõge. gẽtiane baccaꝝ lau
ri mirre costi cassie lignee rubee tinctoꝝ coꝛ
dumeni. piperis diptami añ. ꝑtes equales fi
at puluis. Uel facias sic. ℞. cinamomi cardu
meni sauine añ. ʒ. ij. ß. mirre. ʒ. iiij. ex his pul
uis fit. Alias ego. ʒ. i. usqꝫ ad. ij. pillulaꝝ ĩfra
scriptaꝝ cum. ℥. ij. uini calidi decoctiõis seis
iuniperi potui tribuiqꝫ. ℞. diptami mirre se.
rute agrestis. boꝛacis castoꝛei asse armoniaci
rubee tinctoꝝ croci cassie lignee. cinamomi
añ. ʒ. i. cũ succo roꝛismarini aut saturegie pil
lule fiant. Uel facias sic. Accipe fruct⁹ sauine
ʒ. ij. ß. rute sicce. se. rute siluestris añ ℥. iij. asse
fetide rubee tinctoꝝ armoniaci añ. ʒ. i. cũ suc
co rute pillulas cõfice. Põt tñ ex his si libet
puluerẽ facer̃. ⁊ cũ aliq̃ ex p̃scriptis decoctio
h⁹ exhibere. uel da puluerẽ cãcroꝝ radices
lapatij ⁊ rute añ. ꝑtes eq̃les. Uel acci. radicũ
aristologie lõ. ʒ. ij. pipis mirre añ. ʒ. i. fiat pul
uis uel medicamẽ uetule. ab auttoꝛib⁹ tñ de
scriptũ cũ q̃ me p̃nte ꝑgnantẽ sex mẽsiũ moꝛ
tuũ fetum statim aboꝛtire fecit. ut accipe ui
tellos duos ouoꝝ. ⁊ cũ modico uini pulueris
cimini rute ⁊ aneti paꝝ buliant. ⁊ calidum in

potu tribue. Nota tñ q in istis mixtionibus ⁊ i quibuscūqȝ alys bonum ē ut cinamomuȝ non pmittas unqȝ. Quia ut inquit abolai fili⁹ nauseam i talib⁹ sedat. In potu ergo quouis ex dictis dato suffumigiū ex infrascriptis per embotū fiat statim aliqđ. ut ex uugula asini aut eq. seu ex ipsoꝝ fumo. aut oculo salici pi scis. ⁊ ista inter cetera suffumigia pricipatuȝ obtinēt. Ex quouis tñ ifrascriptoꝝ suffumi gium quoqȝ ualet. ut carui aggrestis galbāi gūmi oliuaꝝ. fimi agle laudani. corticū pini ⁊ sauine. Uel facias sic. ℞. galbanum aut mirrā et fel tauri incorpora ōia sil'. ⁊ ut supra suffu migium facito. Si tā suffumigia q̄ prescripta alia diligēter ⁊ ordinate facta nō contulerint aristologia lōga i uino ⁊ oleo dequoquātur ⁊ ex his muliebria fomētenť aut ex oleo in q̄ peonie semē coctum sit. ⁊ deide ex cinere asi ne ungule salipizetur. postea ex quouis infra scriptoꝝ nastale fieri facias. ut ex radice ari stologie lon. pastinace siluestris radice filicis folys calamēti succo cētaurec minoris succo artanite. ⁊ ē uiolētissimus. imo si ex eo ueter emplastreť. uiuū aut mortuū i breui eicit fe tuȝ. Et qđ plus ē pregnās sup radices nudis pedibus perambulās ut bibikil cap'lo đ ptu inquit aborsum facit q̄to magis si ex radice. seu ex succo nastale seu pissariū fiat. Ex colo qntida quoqȝ aut ex galbano radice serpēta rie seu ellebero nigro nastale si fiat aborsum statim puocat. Infrascripta uero ōia pterea nastalizata abortire faciūt. ut radix yreos. yso pus. humida uitis alba assa fetida. galbanuȝ. aspaltum borax cū succo cētrum galli calamē tū castoreum succ⁹ cētaurec minoris gētiana cum succo arthemesie succ⁹ cucumeris asini ni cum felle tauri lana succida folia matri sil ue. fel leporis cum succo porri. opoponacum cū oleo de lilio. succ⁹ sauine. succ⁹ porri cum croco serapinuȝ scamonea radix uiticelle. fel tauri solū ē balsamum. Dicit tñ hic bonus an glic⁹ q suppositū balsamū mulierē sterilizat. qđ tñ nō credo. Nā quidā medici papienses dñe mee cum e ptu grauiter laboraret. sic ut de uita spes hēretur pauca cuȝ uino maluati co balsamū tribuerūt ptestātes tñ eā ampli⁹ nō ɔcipere sumpto balsamo gemellos mortu os i breui peperit. ⁊ sic morte euasit. quo non obstāte ut ante pluries ɔcepit. Et ex illo con cludō q suppositū balsamū sterilizare nō de bet. ut anglic⁹ ⁊ aly auctores referūt. ex q̄ bi bitū ñ sterilizat. ad ppositᵐ tñ redeūdo ex plu rib⁹ eoꝝ q̄ scripta sunt extrahi succi pñt. ⁊ tu illa q̄ puluerizanť ubi eis uti uolueris cū aliq̄ ex eis misce et nastale facito. Potes similiter ex his ut patet pessaria facere q̄ multū i hoc casu ɔueniunt ⁊ tu ubi nastale non ɔtulerit fa cias si libet Amplia igiť fantasiā ⁊ nō solū ex pscriptis uno sȝ ex plurib⁹ nastale seu pessa riū p libito facias sicut ueteres qdā fecerūt ut fili⁹ abolai. xxiᵃ. terty. Pessariū ifrascrip tū fetum mortuū statiȝ exire facit ut ait. ℞. ellebori nigri. staphisagrie. aristologie ro. arta mite granoꝝ almezereon. pulpe coll oquītide armoniaci añ. partes equales terātur omnia preter armoniacū quod cum aqua dissoluať cū aqua agregētur cetera ex quib⁹ postea pes sarium fiat. uel fiat ex armoniaco mirra cum felle tauri ⁊ opoponaco ⁊ elleboro nigro cuȝ aliquo ex appropriato succo. Et ex pscriptis pluribus ut pȝ pessaria fieri possent. q̄ in hoc casu conueniret multum. ⁊ tu illa facies ubi li bet. Et sic hēs ordinate medicinalia ōia q̄ ab orsum tā mortui q̄ uiui fet⁹ puocāt ex illoꝝ quodlibet se solo illude. ffic it. ut quotidie ex perientia monstrat. quāto ergo magis si simul ōia ordinate fiant. put supra te docui. Cū q̄ cys fetum extrahēdi modū dñis cirugicis de relinquo. Cui⁹ doctrinā si uidere cupis filiū abolai. xxiᵃ. terty. q̄ illam plenarie describit. querito. ⁊ h hui⁹ cap'li finis e sto.

¶ Caᵐ. xxxv. de partus difficultate.

C Uȝ capite pino ⁊ extēsis sup latera brachys ⁊ manib⁹ sup coxis i. vyᵒ. ixᵒ xᵒ ⁊ xiᵒ mense fetus si ad luceȝ uenerit. talem partum naturalem dicimus. ¶ Innaturalem autē si ex his cōditionibus tac tis aliqua defecerit. sed tam naturalis q̄ non naturalis primo cum ipse nō in suo tempore fiat. aut cum aliter q̄ scōm figuram tactam fetus egrediatur. et quod tā naturali q̄ nō na turali cōmune est difficultatur parť matricis os propter etatem seu alicuius propter quā uis causam strictū sit nimis aut delicata seu pauida naturaliter. aut quia abruptis panicu lis que fetum lubricū reddere debeat egres sa humiditas sic remanēte fetu. ex parte ṽo fet⁹ debilitatis cuȝ ipe ex quauis cā debilis nō ualet ad exitū iuuare se aut plus q̄ fetis grossus sit seu pu⁹ul' caput excessiue grossuȝ hēat. ⁊ ōia ista frigiditate nimia meat⁹ ɔstipā te ɔfortantur. ⁊ ēt ut sepe fit si propter abor sus prohibitiōem restrictiua aliqua renibus aut pectini applicannda fuerint. Caliditas eiȝ

suplflua calorē naturalē resoluēs adhuc sepe
adiuuat. Et i summa difficultas partus cause
iste sunt ꝙobrem mulieres ⁊ delicate maxie
in suis ptubus medicos ad se uocant sepe pro
quo scito ꝙ dolores si subito satis parituram
inuaserit que circa pectinē eam molestāt graui
ter ⁊ incessant ptus ille breuis erit ac facit et
adhuc ubi masculus fuerit facilior. Sed ubi
dolores langueētes ꝑ uentrē ⁊ super pectinē
remissi perrauerint ⁊ in posterioribꝰ ꝙ i āteri
oribꝰ magis tallis ut pͥmi ptus laboriosus
erit ꝑ quo circa parituram tibi solicitudo ha
benda est maior. Predicta igit̄ diligenter ꝯsi
dera oīa ⁊ si respectu tpis partus īnaturalis
difficul̄ quomodo enim sucurrēduꝫ sit statiꝫ
habebis ac i caº ꝓximo ad hꝰ ꝓpositū descrip
ta sunt plurima. Si uero respectu fectus ⁊ tu
prudētem obstetricē hēas cuius manus graci
les ⁊ digiti lōgi sint et ea suauit̄ oleo de lilio
manibꝰ iunctis fetū in ōbita figura reponant
ꝙ si grossitudie totiꝰ capitis ptus difficultet̄
cū oleo tacto piguedine galie seu mucillagini
bꝰ aliquibꝰ mr̄icis collū humectet. ac eius os
dilatet suauit̄. Uerbis etiā ortatoriis pauper
culam parientē cōforta. et prestat ubi piguis
ea sit qui suā sepe faciē genibus uersus uetrē
tractis sic tueat̄. ⁊ si aū partū mulierē hāc ex
his q̄ difficulter pariūt scieris ꝑ aliquot di
es aū ptum solito exercitiū faciat fortiꝰ. per
gradus nonnūꝙ descēdat. ⁊ aū cenaꝫ coriꝫet
⁊ audacter. deinde encatismate tali manceacieu
na itret. ℞. bismalue cū radicibꝰ. M. vi.
malue. camomille. melliloti apy aā. Mꝫ iiy.
folioꝝ lauri. laueudule aā M. y. se. lini. fenu
greci aā. lib. y. fiat decoctio. i qua mł̄ier a me
dio īfra ꝑ dimidiā horā die qualibet ad mi
nus sedeat. a quo cū egredit̄ aute ⁊ rerro ex i
frascripto unguento pūgat̄. ℞. olei amig
dal̄. dulcium. ℥. i. pinguedinis gallinc. olei de
lilio mucillag. altec aā. ℥. ß. cere al paꝝ. ⁊ fiat
unguētum unctiōe facta duos uitellos ouoꝝ
recētiū quos cū uino optimo bn̄ agita recipe
cū qbus de infrascriptis pulueribus ꝑ libito
ponas. ⁊ tunc calidū sit bnlierit: calidū in po
tu tribuas spēs. ℞. cinamomi. ℥. i. cassie uel
croci corticis cassiek. aā ʒ. y. sauie betōice. ca
pill̄. uenc. diptami. fenugreci. bacaꝝ lauri mē
te aā. ʒ. i. ossis de corde cerui. ℈. i. zuchari. ℥.
iy. fiant species. uel cum sorbili ouo pulueres
paucedāi serapionis documēto exhibe. Ego
alias in hoc casu nectar cū zucharo ⁊ spēbus
cōibus electis factuꝫ i potu dedi. ⁊ prius ho
lo uno cōfectionis infrascripte dato. que. ℞.
specierū imediate descriptaꝝ. ʒ. i. zuchari. lib.
ß. cum aqua arthemesie aut melisse zucharuꝫ
dissoluatur. ⁊ in morsellis cōfectio fiat. ex q
bus ꝑ uice. ℥. ß. prebe. deinde ciatum dimidi
um prescripti nectaris bibat. ⁊ tale regimē ꝑ
dies aliquot ante partus accidētia obseruan
dū ē. Cum uero accidētia partus instāt in ae
re parituro calido ⁊ humido collocetur. i cu
ius domo pira dimittārur nulla. teste eiꝫ dia
scoride uuluā enim aperire prohibēt. quosqꝫ
super se preciosos lapides habuerit. preter
quos dicturus sum amoueat. eius ⁊ i presen
tia bonum ē ut legenda beate margaiite lega
tur. sanctoꝝ reliquias super se habeat. ⁊ bre
uiter quas scieris cerimonias ut ifirme tue
ac uetulis applaudas facito. cum quo si sorti
legicam mulierē aliquam ibidem esse suspi
cio. sit ea pellenda foris erit. nam his in partu
bus ut scias i cōsimilibus stupēda sunt plu
rima miraris forsam. Nōne Ouidius si bene
recolo i nono methamorphoseos de Alkimi
sia herculis matre recitat ꝙ dum eam accidē
tia partus infestarent. superueniens Lucina
cum concathenatis digitis ad genua positis
suis cum incantatiōibus ne parere posset pro
hibebat. Et esto hec fabula sit uitatis. tamen
aliquid mihi crede habuit cuꝰ oppositum ni
hilominus si crederis cū de articulis fidei h
nū sit anathematizādus nō eris. Aliqui tamē
talia fieri nō dubitāt. immo posse fieri forte
credebāt. ut a Plinio i ō naturali historia eli
ci posse uidet̄. Recitat enim ꝙ si lupinas car
nes paritura māducauerit. pariet faciliꝰ cum
quo si qs pn̄sit qui carnes illas ederit ad
uersus eā icantationes noxie nō ualebunt.
Quāta de maleficio ⁊ demonio ⁊ de incanta
tione ⁊ colli suspensione ueteres phi ptracta
uerint. tu ipse scis. sed talia ribaldis fratribꝰ
ac uetulis sortilegys q̄ sibi talia fuelēt ōia di
mittēda sunt. ⁊ unde decessi redire meliꝰ est.
a diuersis auctoribꝰ i hº casu appropriate ua
lere tā extrisecis ꝙ intrisecis applicāda repe
ri multa. de quorum proprietate ē partum
accelerare ac dolores mitigare multū. ⁊ ut a
fortioribus initiū faciam. ex his sinistre coxe
alliganda sunt nōnulla. ut iaspis. smaragdus
corallus. storax. calamita contritus. ⁊ in mag
dalcone ad modum nucis factus cor galline
ipsa adhuc palpitante radix oximi simul cū
penna yrundinis. radix ciclamis. et arthemi
sia. Dragonthea uero genibus alliganda

erit. ¶ Penna aũt sinistre ale aquile seu tota ala aut pẽna uulturis pariture pedibus appo nẽda erit. Pedes aũt cũ ɔtrito polipodio em plastrandi sunt lapis aq̃le sinistro lacerto ali gandus unguis milui sub laborantis camisia portãda. ⁊ ex rostro porcino serto facto capi ti imponẽdum magnes ĩ sinistra manu retinẽ dus cũ pẽna sinistra ale aq̃le oleo immersa re nes inunguẽdi ac lõbi quoqꝫ ex oleo in quo peonie semẽ coctum sit. matricis uero colluꝫ ac extrĩseeum os cinere ungule asine salipizã dum uenter ex arthemisia ĩ aqua cocta totus emplastrat⁹ ⁊ serpẽtarie flores odorandi. Et ut his que ab extra approximãda ueniũt ali qñ finẽ ĩponam. emplastra. suffumigia. nasta lia ac pessaria ab auctorib⁹ describunt multa quoꝝ copia p̃cedens capitulum tibi dabit. ⁊ si his uti uolueris. de uita fetus sit tibi cura. ea de re faciliorib⁹ utere. Aui. ĩ hoc casu ubi s. part⁹ rebellis foret multũ docet sic facere. Accipe pulpã collogntide quã cuꝫ succo ru te ⁊ mirre modico miscce. ⁊ a pectine ad umbi licum usqꝫ uentrem totum emplastra. ⁊ ẽ se cuꝝ satis. Cũ tñ remedijs alijs tã scriptis q̃ scribẽdis in hoc cãu maxime appropriatis te copiosuꝫ satis faciam nisi part⁹ grauis ut bñ timorosus sit emplastrũ hoc ⁊ sil'ia dimitte re meli⁹ puto. ne fortitudine ĩpoꝝ fetui nocu mentũ aliq̃d inferat. esto tutius sit talia exte ri⁹ emplastra facere q̃ suffumigia nastalia seu pessaria ĩteri⁹ approximare. Et secũdine q̃qꝫ scissura ut dictuꝫ ẽ humiditates quas natura ad facilitãdum partũ reseruauit ĩterduꝫ fetu remanẽte effluunt. cui⁹ cã part⁹ difficultatur multũ. Et eo in cãu mulierẽ pessarizare licet. Facias ergo sic. Accipe bismalue cũ radicib⁹ M. ij. arthimesie. M. i. fenugreci. se. lini añ. ℥. iiij. ⁊ ex. fic⁹ siccas. et decoctõe ex his fcã de ea acci. ℥. iiij. olei d lilio. ℥. ij. cũ q̃b⁹ dissolue gra. i. musci et mliẽrẽ pessariza qꝛ mr̃icẽ lubri cã faciẽdo ptũ facilitat. Tps deĩceps ẽ descri bere q̃ p ĩteri⁹ sumẽda sũt q̃ꝝ copiã ueteres fecerũt nobis maximã. que ĩ potu sũpta a p pprietate quadã partuꝫ facilitãt ac dolores re mittũt multũ. et ista sunt ut collatura aque ĩ qua yrũdinis nidus dissolut⁹ sit berbena cũ aqua frigida capillus ueneris cuꝫ uino aut si rupo ros. menta. betonissa seu camomilla cũ aqua ⁊ melle rasura ossiũ dactiloꝝ ac fimus anseris falconis uel ancipitris cũ uino dulci. ⁊. ℥. ij. pul'. corticis cassief. aut. ʒ. i. ad. ij. usqꝫ pulueris diptami cũ seis lini decoctione. ⁊ in casu nostro ĩ quouis illoꝝ mirabilẽ effectum inuenies. Laudo. n. ut ĩ precedẽti capl'o dictũ est q̇ ĩ quibusdã per os sumẽdis cinamomuꝫ nõ pmittas. Priceps noster Aui. q in hoc ca sũ paupculis mulierib⁹ cõpatiens multuꝫ fa miliaria huic cõuenientia casui descripsit pluꝫ rima. ⁊ efficacissima quidẽ. ⁊ ut sũmmatiꝫ ca referam ex quouis istoꝝ aut ipõrum õib⁹ seu plurib⁹ decoctio bibẽda sit. appropriata gp pe multũ ut ex fenugreco. sauina. pulegio ru bea tinctoꝝ. lupinis semine lini camomilla fo lijs diptami ⁊ rubeis faseolis. Si ĩgit̃ in cui⁹ uis istoꝝ decoctione corticum cassief. ʒ. ij. seu radicis diptami puluerizate tm̃dem miscue ris nihil supra habes. Preterea in capl'o p̃ce dẽti decoctiões aliquas q̃ iste nõ min⁹ ad p positum faciẽtes. pulueres quoqꝫ ⁊ alia non uioleta plurima ad q̃d si libet recurre. In h⁹ tñ casu tm̃ his paupculis mulierib⁹ cõpatior ut huic capl'o finem imponere nesciam. Et iõ aliqua paucula a nostro bono Aui. descripta ad hunc subiungã. ⁊ ibi erit finis. Cũ igitur partus sepe rebellis ac crudelis fiat multum ubi prescripta nõ cõtulerint. cuꝫ quauis ex p̃ scriptis decoctiõibus ĩfrascriptaꝝ pillularũ ʒ. ij. p̃be. ℞. sauine. ʒ. ij. rute. ℈. iiij. arniel. ʒ. i. asse armoniaci rubee tinctoꝝ añ. ℈. ij. cuꝫ suc co rute pillulas ɔfice. Uel aliter. ℞. sauine. ʒ. ij. asse armoniaci rubee tinctoꝝ añ. ʒ. ß. pillu las fac ut pri⁹. Uel facias sic. Accipe aristolo gie lõgi pipis mirre equales partes. ⁊ ut pri⁹ pillulas facito. Iste maxime uirtutis sunt. nõ min⁹ tñ iste q̃. ℞. bdellij mirre ⁊ sauine equa les cõsil'r ptes. Uel fac electuariũ tale q̃d pri cipatũ obtinet. ℞. mirre castorei calamite añ. ℥. ß. cinamomi ⁊ sauine añ. ʒ. ij. mellis dispu mati. lib. ß. ⁊ electuariũ cõfice. cui⁹ cuꝫ decoc tione aliqua ex dictis aut cum uino calido de coctiõis se. lini ⁊ se. iunipi coclear unũ exhibe sed cũ part⁹ adeo inoportun⁹ foret ut ex his cũ nullo placari possit a pximo capl'o succur sum pete id enĩ in necessitatibus tibi nõ defi ciet. Cũqꝫ dolores ĩmites et magno cũ ponde re in petine paritura senserit que eam crude liter et sine ĩtermissiõe molestẽt potẽter pau percula clamet et ad celũ usque lamẽtabiles uoces emittat retẽtuꝫ spiritum sepe feri⁹ cũ primat. Et in isto casu cũ pipe et oleo tu stre nutationẽ prouoca et istomõ hec et qꝫ scrip ta ordinate faciẽdo partuꝫ facilitabis ⁊ bonã mulierẽ cũ fetu suo dei dono ad salutis por tum reduces ⁊ sic capituli huius ĩtẽtio finit.

Cam̄ trigesimũsextũ ō extractiōe secũdine

Secũdina ē pānicul⁹ totũ ĩ uolucēs fe
tũ qui cũ text⁹ uenis ⁊ arterȷs tũi
cas duas habēs matricis uenis ⁊ ar
terȷs ꝑ eas colligat̄ ut ꝑ uenas illas sãguinē
fetũ nutritiuũ attrahat ⁊ attractũ ꝑ umblica
lē uenã ĩmittat ⁊ ꝑ arterias aerē quē quoqȝ
ꝑ umblicales arterias trahit ad cor fet⁹ pro
ei⁹ euẽtatiōe trãsmittat. Et hac descriptiōe se
cũdine de plãta ad fetuȝ ꝯpatio quã. Gal. i li
bro de spmate posuit clare pȝ mediãte eni ra
dice ⁊ qui ab ea oriunt̄ uill' capillarib⁹ plan
ta solo ꝯnectit̄ a quo nutrimẽtuȝ ꝑ ipsos uil
los sibi trahit sic fet⁹ ꝑ uenas in secũdina se
miatas ⁊ arterias matrici colligat̄ sibi ꝑ eas
alimẽta sugit. Est ⁊ ali⁹ ab illo pãnicul⁹ a fi
lio abolai bilex qui nũcupat̄. Itē ab umbili
cali uena ac uasi quodã ꝑ ꝙ sibi fet⁹ urinam
mãdat ortũ trahit qui plicas ĩ modũ rugate
uestes plĩmas habēs ac anfractus ĩ quibus
urina fet⁹ ad eũ missa recōdit̄ ab umblico in
fra fetũ ipsuȝ totũ ĩuoluit/ē ⁊ itē pãnicul⁹ ter
tius ab ea noĩe mẽbrane subtilissĩe sil'is qui
ĩmediate fetuȝ attigēs ipsum totũ circundat
⁊ ĩ se hũiditates sudorales fet⁹ recondit oēs
Sed si de⁹ te adiuuet de isto pãniculo ab co
truphã audi queso. His ꝓximis diebus cu
iusdã zelotipi quedã fratrē mĩorēȝ de uxore
suspicio erat sic ipsa ad beati frãcisci eccl'iaȝ
ire auderet nequaquã: pregnans facta ab eo
pãniculo fetũ ĩuolutũ ut plerũqȝ accidit pe
perit mulier uero quedã puerũ natũ tristi
zelotipo nũciat ⁊ nato puulo gaudiuȝ spe
rãs augere bene fortunat⁹ ĩquit erit cũ mio
rũ more ad lucē ĩdutus deuenerit mulieres
plurime ut sic scias ab ea uestituȝ infantē na
sci ad bonũ omen putãt. Infelix zelotipus
ille sic ab ea uestitũ ĩfantē cũ audiuit statim
a minore fratre genitũ pẽsauit patiētia tamē
ōi extīcta puerũ rapiēs ō eo terrã ꝓtin⁹ alli
dere uolebat nisi ab astãtib⁹ ꝓhibitũ fuissȝ.
Is tristis rabiē inocētē euoēre nō ualēs pu
erperã miserã ĩuadit ⁊ tãtum eã pugnis ac
calcib⁹ mulctauit ut uocat⁹ ad uitã pene re
ducere eã potueri. Alia cũ filiũ habuissȝ nũ
quã me consulit ⁊ oportũis remedȷs adhibi
tus pregnãs facte uestitũ ĩfantulũ pepit ꝙ in
uētre mĩorũ habitũ assumpsisse miraculose
cũ crederet habitu illo eũ ĩduit ⁊ ĩ nocentēȝ
tandē asperã mĩorũ obedientiã religauit. Tu
igit̄ ubi op⁹ esset paupeculas mulieres ex cu
sato ⁊ taliũ uulgariũ corruptã fantasiã remo
ue. Sed his uulgarib⁹ ĩ pace dimissis unde
discessi redeã. Sepe secũdia matrici colliga
ta remanēte fetus nascit̄ plerũqȝ difficulter
extrahitur que itus manens putrescit nō nũ
quã ⁊ eius putrefactiōe ĩteriora corrumpit
⁊ crudelis mors ĩde cōsequitur ea putrefac
ta a matrice aliquãdo tamē expellet ⁊ puer
pera mortē euadit qȝ tñ ĩ mora piculuȝ ē qd
factur⁹ sis audi. Cũ circa pectinē dolores ⁊
pond⁹ ipsa misera presentiat maiores ⁊ ꝙ
ĩ ꝑtu uoces ⁊ lamẽtatiōes emittat facito ĩmo
ad celũ usqȝ spm̄ ĩferi⁹ cōprimēdo retineat
sternutatio ꝓuocet ⁊ supra uentrē cũ manu
posita matrix ĩferi⁹ ꝯprimat̄ ⁊ ubi foris fue
rit sup uno pede retro saliēdo ĩcedat ꝙ si in
eodē ĩstãti salt⁹ ⁊ sternuta⁹ ꝯueniat uȝ ⁊ quã
tũ. Ad ubi his factis ad exitũ ubi ea rebell'
ēēt a capl'o de cauũs mole rem seu de modo
aborsus ꝓuocãdi aut de pt⁹ difficultate sue
cursuȝ pete. Pl'ima eniȝ que ibidem scripta
sunt si feceris ad extrahendã hãc rebellē se
cundinã tibi sufragiũ prestabũt singulare ut
sunt encatismata suffumigia nastalia pessaria
potiones puluere ⁊ pill'e. Tamē ex his que
autores in h casu cōuenire affirmant magis
cribrati aliqua ⁊ 1ª ordinate scribere nunc
mihi mēs ē. Et primũ quidēȝ ē ex folȷs ⁊ ex
uirgis alei factum encatisma. Aut ex folȷs
usuen ꝙ suplatiue ab. Auic. ꝯmēdat̄ ⁊ ē her
ba uermicularis simul ĩ marinis litorib⁹ na
scēs cui⁹ cinere fit sedex ãt chali nec istoꝝ al
terũ uirtuosuȝ erit min⁹ si camomillarũ seu
ebuloꝝ folia ĩ decoctione cum eis addideris
ualet etiã si matricis colluȝ ⁊ eius os ex cro
co ⁊ coagulo leporis illiniueris aut serpētis
spolio si cingat̄ seu rutã artemisiã ⁊ absin
thiũ trita si coxe simul alligaueris. Excellēs
suffumigiuȝ ex aliquo istoꝝ fit ut ex ungui
b⁹ equi asine capre ul' ei⁹ carnibus autem ex
fimo equi bouis columborum ãt aquile uel
ex sete porci aleo cortice minoris pini rasina
elleboro al. aristologia lon. uel nigella l' faci
as sic ⁊ ē suffumigiũ cuiusdã ãtiqui ꝙ abolai
fili⁹ summe laudat accipe rutam prassium ⁊
abrotanũ simul cōquassata sup quib⁹ tm̄ ol'i
de lilio ꝓhice ꝙ coopertũ manet totũ deĩn
parũ buliãt ⁊ ꝑpati postea pmittant̄ quoꝝ
fumũ mulier ꝑ ebotũ recipiat. Nastalia ualē
tia pl'imuȝ fiũt ex aleo aspelto assa balsamo
stercore ãcipitris galbano gentiana serapino
scamōea uite alba yreos hũida borace cũ suc
co centũ gellii uel succo diptãi ꝙ lȝ. n. illoꝝ

uz maxie. Pessaria ubi facere uolueris ex decoctione allei ea facito cum cum uino bonacis cum succo cetrum galli getiane cum succo arthemisie aut ex succo diptami. Et non hic que ex quibus nascalia fiunt pessaria quoque fieri possunt cum decoctionibus aut succis dictis modo illa dissolui aut pessarizari possint. Bibende decoctiones ex infrascriptis fiunt ex recentibus ros. cum qua pulucrizata altea. postea commisceat. fit ex arthemisia fascolis rubeis prassio succo abrotano altea pulegio mentastro dauco petrosilino politrico mercurialis uel rubea tictorum

¶ Ex succis uero qui bibuntur est succus diptami arthemisie politrici petrosilii marubei cum melle mercurialis absintii pulegii berbene pomi rutbe aut ypicon et inter alios succos in casu isto hi quattuor principatum obtinent. Pulueres summe ad hoc propositum facientes quod cum aquis ex succis aut decoctionibus tactis sumi possunt bi. s. mirre castorei seminis dauci diptami porri et puluis lumbricorum terrestrium et esto autores quod dicta sunt in primo capitulo maxime laudant virtuosa non minus in prescriptis capitulis inuenies plurima puta pillulas pulueres et alia ad que si libet recursum habe. Et per hoc huic capitulo mihi finem facere libet.

¶ Capitulum trigesimumseptimum de regimine enixe.

Capitulo precedenti postquam finem dedi ex proprijs mulierum egritudinibus que in hoc tractatu describenda forent alia inueni nullam nisi qualiter enixa regenda sit quis forsan uellet inscribere sed hoc mihi parum cure erat cum enixe accidens euenire posset nullum cui in precedentibus capitulis prouisum non sit uel saltim tam uiro quam mulieri id commune erit cuius dictionem facere huius tractatuli metas excederet quia tamen supra tractatum est qualiter a conceptione ad euentum usque ptus naturaliter menstrua retinentur et in partu ipsa fluunt scito que ubi masculum enixa sit purificationis tempus 30. dierum assignant maximum. Si femellam. 40. quorum tamen purificationis tempus suo tempore menstruorum adequant uidi plurimas et sic in trium dierum spacio purificatas nonnullas noui. Ut ergo de ipsius enixe regie aliquid dicam illud tamen prius considerandum erit et cuius purificatio tarda est et accidentia partus crudelia in primis diebus dicta tenui utatur in alijs uero non sic. Et ut plurimus accidentia tamen que aliqua ex his sanguinis retentio aut eius fluxus nimius et ulcera que sepe dillaceratione ligamentorum fiunt accidunt et innittes dolores aliquando. Ex sanguinis retentione uertigines scotomie sincopes febres et ultra egritudies de repletione puenire possunt plurime put in capitulo de menstruorum retentione scire te feci et in hoc casu flomiam ex saphenis fieri stati iube modo conditiones ad flomiam requisite in puerpera sint et successiue curam put illic te docui adhibe. De sanguinis fluxu nimio ac de ulceribus curam in proprijs capitulis supra require Febres uero ubi adfuerit regimen subtilia et aquam ordei in potu dato et postea alia secundum febres exigentiam fac. Dolores cum cathaplasmatibus ac anodinis unctionibus et cum alijs remedijs oportunis que communiter medico cuilibet nota sunt mittigandi erunt quo in casu cum uino calido opiatam triferam in potu nonnunquam do. Et ubi dolor intensissimus perseuerauerit cum uino decoctionis arthemisie calido a. 3. f. ad. i. usque infrascripti electuarij et isto statim dolorem sedat. ℞ pipis lo. seminis iusquiami al. an. 3. x. opij tebaici croci an. 3. v. pirctri castorei an. 3. i. ameos baccarum lauri cumini foliorum rutbe siccorum calamenti an. 3. ij. margaritarum iaciti an. 3. i. musci fini. 9. f. cum mellis dispumati quantum suffic fiet electuarium. co tamen nisi ad minus mensium sex etatis fuerit usus eius sum nunquam. et hoc de regimine enixe finis sit uolo per quod huic tractatulo finem imponere libet. Si namque a principio proposueri diuino munere satisfactum puto cum de omnibus mulierum proprijs egritudinibus dictum facta sit abitrer deo quam crucifixo Jesu laudes sint infinite. Amen.

¶ Explicit tractatus de proprijs mulierum egritudinibus. Antonij guaineri papiensis doctoris.

¶ Antonij. Guaynerij. Papiensis doctoris celeberrimi de Juncturis siue de arthetica et calculosa passione ad. Magnificum et insignem uirum. Andream de birago. Ducalem camerarium. Commentariolus feliciter incipit.

Commentariolus iste partes duas principales habet. ¶ Prima arthetice doctrinam tractat. ¶ Secunda calculose passionis. Prima. xxx. capitula in se continet.

¶ Capitula prime partis.

stica sibi propria quam de nonstratiua signa ponens.
¶Sextus tam Cyragre sanguinee qualiscumque sanguis fuerit quam colerice quo ad digestionem et euacuationes materiei curam ponit
¶Septimum materiei flegmatice cyragram efficiens digestiua continet.
¶Octauum solutiuas potiones que materiam flegmaticam cyragram efficientes educunt recitat.
¶Nonum pillulas continet.
¶Decimum confectiones et solutiuos puluerers
¶Undecimum materiei commixte tam digestiua quam solutiua describit.
¶Duodecimum podagram notificans tam pronostica sibi propria quam eius demonstratiua signa ponit ac qualiter que uis materia eam efficiens digeri et educi debeat.
¶Decimumtertium qualiter et cum quibus materiei ad quas uis iuncturas de fluxus que et alia fuerit prohiberi debeat ostendit.
¶Decimumquartum qualiter tam podagre quam cyragre materia existente calida per medicinas non narcoticas dolores sedatur.
¶Decimumquintum medicinas narcoticas iuncturarum dolores a materia calida factos sedantes continet.
¶Decimumsextum in articulis materia frigida seu permixta existente dolores factos sedantes medicinas describit.
¶Decimumseptimum antidota que materiam non ingipsiatam neque induratam nimis in articulis artheticorum derelictam resoluunt ostendit.
¶Decimumoctauum que induratam ualde materiam mollificant at resoluunt dummodo ipsa in gipseam seu lapideam commutata non fuerit inscribit.
¶Decimumnonum eius curam materiei ponit que in gipseam seu lapideam est commutata.
¶Uigesimum sciaticam notificat ac qualiter et ubi eius demonstratiua signa inuenienda sint quid quoque de ea sit pronosticandum.
¶Uigesimumprimum qualiter materia sciaticam efficiens sit euacuanda.
¶Uigesimumsecundum ea ponit que ab extra apposita sciatice dolorem mitigant queque eius materiam leuiter resoluunt.
¶Uigesimumtertium que sciatice materiam a centro ad circumferentiam trahunt ac que dolorem sedant antidota continet.
¶Uigesimumquartum que sciaticam cauterizant antidota describit.
¶Uigesimumquintum ubi rerum non naturalium regimen tam in podagra sciatica quam Ciragra hora paroxismi a qua uis causa fiat obseruandum
¶Uigesimumsextum ponit regimen ab arthetica preseruatiuum solum sex rerum non naturalium in se doctrinam continens.
¶Uigesimumseptimum qualiter in preseruatione ab arthetica et quo tempore fienda sit flebotomia ac ulterius quoque purgationes et que sint solutiua in usu quotidiano sumenda.
¶Uigesimumoctauum qualiter et quomodo et cum quibus in preseruandis ab arthetica sit uomitus prouocandus.
¶Uigesimumnonum experimenta plurima ponit ab antiquis quibusdam physicis auctorizata per que membra artheticata taliter confortantur ut ab inuasione paroxismi preseruari facile possit.
¶Trigesimum et ultimum qualiter arthetica membra totumque artheticati corpus tam per artificialia quam naturalia balnea quam quoque per unctiones confortari debeant.

¶Antonij Guainerij Papiensis doctoris celeberrimi de Artethica et quarundam suarum specierum notificatione. Capitulum primum incipit.

Arthetica est iuncturarum dolor cum tumore uel sine a mala complexione humore seu uentositate in ipsarum existente concathenatione causatus. Membrum enim neruis seu ligamentis artatum artus dicitur a quo et arthetica nomen accepit. Gutta uero pro cuiuscumque interdum humoris stillicidio ad quamuis nostri corporis partem defluentis accipitur qualiter uulgares humiditatem qualibet tam ad pectus quam indifferenter ad quod uis membrum aliud defluentem guttam uocant. Aliomodo capitur gutta prout est iuncturarum dolor ab humore in ipsarum concatenatione a membris alijs defluente causatus. Quemadmodum enim membra ad se inuicem escam trahunt ita ad se inuicem superfluitates deponunt ut Galienus in de uirtutibus naturalibus et isto modo fit gutta que per similitudinem gutte a tectis seu ab arboribus stillantis dicitur. Nam ab extremitatibus paruarum uenarum ad submissas sibi iuncturas materia interdum guttatim defluit et hanc efficit passionem quam guttam appellamus. Et quia plures sunt artuum iuncture in quibus qualitas mala existens seu humor aut adueniens uentositas dolorem persepe causat secundum ipsorum artuum uariam denominationem uaria sortitur arthetica nomina ut que in manu fit Cyragra a cyros quod est manus num

Artetica

Gutta

Ciragra

cupaẗ ſciathica uero aſcia ⁊ a pede podagra
Unde raſis ſciatica inqt ⁊ podagra ꝺ̄ genere
ſunt arthetice ⁊ dolores ĩ articulis uni mem
bro non a ꝓpriãtur ſed dicũtur arthetici ⁊ ꝗ
fiũt ĩ articulo anche dicũtur ſciatica ⁊ ĩ peꝺ̄
podagra ⁊c̄. Quicũqꝫ alijs ĩ iuncturis fit do
lor artheticus quoqꝫ nũcupaẗ. Ex quibꝰ pꝫ
artheticã ad oẽs iunturales dolores tãq̄ ge
nus ſe habere. Nã ut pꝫ guta quelꝫ arthetica
ẽ ecõtra ꝟo minime ut de arthetica ex mala
qualitate ſeu uẽtoſitate ſolũ ꝓueniẽte liquet
talis eni᷑ proprie gutta dici non debet. Unũ
iuxta ſẽtẽtiã. Gal'. podogra ab arthetica uiꝺ̄
tur multũ differre. uult eni᷑ ꝙ dolor ĩ pedũꝫ
iũcturis exiſtẽs nullus dicaẗ artheticus niſi
ibi tumor affuerit ut expreſſe põit ĩ pãtegni
cũ ĩquit dolor artheticꝰ ẽ cũ tumor ĩ conca
thenatione mẽbrorũ naſciẗ. Et iõ ĩ cõmento
illiꝰ afforiſmi. Quecũqꝫ podagrice egritudi
nes ⁊c̄. Nerui ⁊ corde ĩquit ĩ podagricis nõ
tumeſcunt ut uelit dolorem ĩ pedũꝫ iũcturis
ſine tumore po dagricũ nominari cũ tumore
uero artheticũ Unde comento illius apho.
eunuchi ñ podagrizãt ⁊c̄. podagrã ab arthe
tica differre maĩfeſte ponit cũ inquit. Quecũ
qꝫ dicta ſunt de podogra ſunt intelligẽda de
arthetica cum prius fuerit podagra ⁊ poſtea
arthetica. ſ. quãdo tumor ſupuenit. Et ſic pꝫ
ſecũdũ. Gal'. ꝙ arthetica de podagra nõ uere
tãquã genus predicaẗ. Ego aũt cũ artheticaꝫ
ab artu nomẽ traxiſſe uideã quibus ĩ locis
iũcturales dolores fiunt oẽs tales ſiue cũ tu
more ſiue ñ artheticos appellare uolui ꝙ ue
teres ferre omnes quoqꝫ fecerunt. Sꝫ qr ad
ħ ꝓpoſitũ diſceptatio hec nihil utilitatis ap
portat tãtũ de notificatiõe nõis arthetice. di
ctum ſit. Laus deo.

¶ Caᵐ ꝭm cãs de arthetice monſtrãs.

Arthetice cãe extriſece ⁊ ĩtrinſece eſ
ſe poſſunt. ¶ Quãtuꝫ ad extrinſecas
cuiuſlibꝫ rei ſex rerũ nõ naturaliũꝫ
uiolentus occurſus artheticã efficere põt ue
luti exceſſiua frigiditas excedẽs caliditas ſõ
nus ſupfluus nimia uigilia quies ⁊c̄. ¶ Unde
Raſ. nõ accidit ĩquit dolor artheticꝰ ĩ corpo
re utẽte exertitio ſꝫ ĩ maiori parte ĩ relinquẽ
te ipſum. ⁊c̄. uerũ tñ ſupflue factũ ut iterius
apparebit iũcturas debilitãdo relaxãdo itẽꝫ
ac hũores fluere faciẽdo cã ſepe huius paſſio
nis exiſtit ĩmoderatũ quoqꝫ gaudiũ perſeue
rãs triſticia coitꝰ ſupfluꝰ ⁊ his potiſſimũꝫ ꝗ
ſup cibũ fit. ⁊ ẽ una ex potiſſimis cãis arthe

tice ut ferme ueteres oẽs enarrãt. Unde. Raſ.
ĩ pueris ĩquit nõ accidit podagra ante coituꝫ
cũ mulieribus. Et ſubdit ꝙ ĩ generatione po
dagre coitus uirtutẽꝫ habet magnã ualde ꝙ
apparet ut inquit mulieribꝰ ⁊ eunuchis non
accidit podagra niſi cũ difficultate. ⁊c̄. ⁊ ħ ꝓ
pter ñ coyre ideo. Ariſtotiles ſuis ĩ ꝓblema
tibꝰ ac nr̄ ſereiſſimꝰ ypo. Eunuchi ĩquit non
podagrizãt ſ igiẗ relatu ueterũ una ex cauſis
potiſſimis qr nutritiuã uirtutẽ debilitãt iunc
turas ãqꝫ q̊ fit ut ĩtalibꝰ hũores plurimi ſup
flui generãẗ ꝗ ad iũcturas ꝑꝑ coitũ relaxatas
ac ualde ꝺ̄bilitatas facile defluũt ꝑꝑ ꝙ ꝗ taꝫ
ardenter coitũ ipm amãt pluſquã alij morbo
arthetico detinẽtur. Sꝫ certe melius ẽ ꝑ deci
cimũ uitã abreuiare quã eſſe tante dulcedis
ĩexꝑtũ. Sane ñ minꝰ cibi ⁊ potus uſus anor
malus ẽ morbi huius cã quã ipſe coitus nimi
rũ itaque ſi dñis cardinalibꝰ prelatis ⁊ alijs
huiuſmodi ĩ otio ⁊ delitijs uitã ducentibꝰ ⁊
ſi non coeãt qr a religionis regula ꝓhibetur
ſit hec paſſio familiaris. Nã ciboꝝ ⁊ potuũꝫ
diuerſitas ex quibus quoqꝫ modus prepara
tionis ut ꝺ̄ his pluſquã ſatis mãducẽt efficit
qua ex cã ſuis ĩ corporibꝰ hũores ſupfluunt
qui ad iuncturas decurrẽtes ſunt morbi hu
ius cã. O quãtũ crapuloſos morbꝰ iſte dilli
git ⁊ illos maxime qui ieiuni aut cum bollo
uno pãnis unum barile uini biberẽt tales ad
mortẽ uſqꝫ cõcomittanẗ potatio itẽ uini ſtoã
co ieiuno eſt cauſa acetũ itẽ ⁊ uinuꝫ albũ mul
tũ huic paſſioni amicãtur ⁊ pariter cibi qui
facile corruptionẽ recipiũt ⁊ hij potiſſimum
ex quibꝰ ſupflua humiditas facile generatur
ut melones perſica mora plurima olera legu
mina. Itẽ porcina caro piſces ⁊ maxĩe anguil
la. ac tẽca ⁊c̄. Et teſte raſi frequẽs carniuꝫ co
meſtio ſed gallinaꝝ atqꝫ coturnicũ a proprie
tate hec efficit. Apuleo teſte. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ
oĩa que ad hũorũ multiplicationẽ faciunt ⁊ q̄
iũcturas ex ſe debilitãt uel relaxãt huiꝰ poſ
ſunt egritudinis eſſe cã conſuetarum quoqꝫ
euacuationũ retẽtio ut menſtruorum emoroi
darum ſudoris ⁊ aliaruꝫ huiuſmodi. Solita
rum item artificialiũ euõnuꝫ dimiſſio ut flo
bothomie purgationem ⁊ taliũ ⁊ item in mu
tilatis ꝓpter nutrimentum qꝺ̄ in ſupfluit paſ
ſio hec ſepe accidit. ac ĩ his item qui cronicas
egritudines paſſi ſuut ac in non bene rectis
conualeſcẽtibus in quibus plerumqꝫ accidit
ꝙ egritudĩes eorũ ſedentur materiebus que
eas efficiebãt derelictis. ⁊ tales poſtea ad iũc

turas defluētes arthetícā gignūt ut de sedata colica sepius uisum ē. Unde. Auic. de his lo quēs qui ad arthetícā sunt aptiores. tales in quit sunt habētes egritudines cronicas ⁊ con ualescētes cū nō regūtur cū rectificatiōe ⁊ id iō quoniā eorum uirtutes debilitātur a dige stione bona ⁊ proprie cū sunt curati cū seda tione absqȝ euacuatione sufficiente ⁊ ultima expulsione ⁊c. Ista ferre oīa que dicta sunt. Rasis noster summatī tetigit cū īquit. Gene rant podagram nauseatiue satietates/otiū lō gum/coitus ītensus ⁊ superflu⁹ euacuationū solitarum remotio frigida ꝯplexio. successio hereditaria balneū motus post cibum uinum potens habūdanter bibitū qȝ uinū cōtrarium ē neruis. frequēs ebrietas ⁊ ult̄ oē id ꝙ malā facit digestionē. ⁊c. Et ego hos plerumqȝ ar theticā incurrere uidi qui cronicas tybiarum ulcerationes seu que ī ano sunt fistulas cōso lidare permiserunt. aut qui solitas ad mēbrū aliquod detineri supfluitates cōstringūt hee itaqȝ sunt in summa extrīsece cause que idu cere arthetícam possunt. Q̄d si aliqua cau sa ñ nominata repitur ad aliquā istarū erit re ducibilis. Intrinsece uero ⁊ que magis ime diate arthetícā efficere possunt assignantur in frascripte puta iūcturarū debilitas. uiarȝ duc tuū largitas. fortis mēbrorū expl'siua uirtutis nutritiue ipotentia. humores fluxui habiles. iūcturarȝ d̄bilitas ac ductuū uiarȝ largitas tā ex tēpore quā ex generatione cōtrahi pōt ex tēpore quidē ut a casu et percussiōe egritudi ne ⁊ ad hūc modū de alijs ex generatione fit uirtutis generatiue ipotentia āt materiei indi spositione propter enī utrūqȝ seu ipsorȝ alterȝ cōtingit idifferēter m̄brū quodlibȝ cū largis ductibus ac debile generatum ut dicti cōpre hēdim⁹ sperma enī ut phisici oēs uolūt gene rātis cōpl'one īsequitur dic ꝙ ex sano mēbro sanū spma ⁊ ex īfirmo īfirmū decidit hac ex cā hereditariū hūc morbū appellam⁹ qȝ sper ma uiri iūcturarū debiliū nati iuncturas debi les ut plurimū generat. Ex parte fortitudinis expulsiue fit cū epatis ⁊ aliorū mēbrorū sit ex pulsiua fortis. tunc enim ad debiliora mēbra supfluitates eorū mādant que de hic sunt hu ius egritudinis cā unō. Aueroys septimo col ligetb capl'o de egritudinib⁹ stomaci. Cōsue tudo ē inquit ut forte mēbrū suas supfluita tes ad debile prohiciat ⁊ maxīe si ad hoc ad iuuat locus ⁊ uie que ad ipsum cōfluunt ⁊c. Et. Gal'. iȝ° terapentice capl'o 2°. Mēbra ingt fortia si superfluos a se humores depellāt ad debiliora deponūt. Ex p te uirtutis attēditur nutritiue. debilitas cuius cā humores crudi plurimi generātur. Et huius causa ut Aui. in quit hec passio senib⁹ ac qui egritudines cro nicas passi sunt. Et item cōualescentibus nō debite rectis accidit. Ex parte humoris fleg ma aquosum sui propter fluxibilitatē frequē ti⁹ est in causa successiue sanguis deinde cole ra postea uero m̄l'ia. īquit tū. Rasis. ꝙ poda gra fit in tribus cōplexionibus ī repletis san guine celeriter. In his in quib⁹ sunt supflui tates semi crude habundanter ualō sed ī his inquit h° uidi fieri minus licȝ medici dixerūt oppositum ⁊ in corporib⁹ colericis ⁊ in his h° uidi fieri magis ⁊c. Et sic uidetur quodāmo do eius oppositū asserere ꝙ stati dixi. Sed ī loco isto hanc disceptationē declarare p paruȝ utilitatis nobis ē. Ad ppositū igitur ueniēdo sepi⁹ morbū hūc hūores efficiētes sūt ꝯmixti ut colera cū fl'ate ea enī sibi igressū ad iūctu ras prebet ⁊ ita aquosū fl'a cum sanguine po test is item iuncturalis morbus mala sine ma teria ꝯplexione fieri et a uētositate quoque que ꝯcauitates iūcturarȝ replens neruos cor das et lacertos extendit . et quasi quandam ꝯtinui solutionē efficiēs intēsū per sepe dolo rē inducit. Et hec sunt in sūma tā extrinsece quā intrīsece arthetice cause. Et sic amodo ad signa trāseūdo huic capitulo finē īpono.

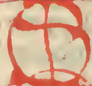
Ca^m tertiū d̄ signis arthetice d̄mōstratiuis

Nobilis Arthetica omnes anno sigu lo regionēs uisitat et istorȝ quidem incolas potētiores que ītā amicabil' ē nature: quod si quēpiā p manū sciā aut pe dē de prehēderit ⁊ ita ut sepe fit secū per men sem uel ultra moram traxerit uix eū ad mortē usqȝ derelinquit primos nauqȝ impet⁹ ut diu cius cū suo familiari stare q̄at omnes quasi facit in cognitas qȝ ut Auic. ⁊ prisci p̄hici ex perimētaliter didicerūt si ea tūc cognoscatur facile non redditura pelitur ꝙ in sequenti ca pl'o deo auxiliante melius declarabo. Uerū possibile non est ut canonice cā cures nisi im mediatas causas cognoueris. ut est mala com plexio si in causa fuerit uel uentositas. aut hu mor ad quarū cognitionem tā extrinsecas q̄ itrinsecas cās. alias q̄qȝ cognoscere necesse ꝙ ut recte fiat ordine quo supra descripte sunt examinabis. ut uȝ si patiens in aliq̄ non nat̄a li re excessum quem piam commiserit. Si ali quā solitarū euacuatoīs uel artificialiū omi

ferit. Si ex mutilatis ille fuerit uel egritudo
aliqua nō euacuata materia sit sedata. aut ul
ceratio aliqua antiqua uel materia ad mēbꝝ
aliquod consueta fluere sit restricta de hic ue
ro ad intrinsecas causas deueni. ut utꝫ si iunc
turas debiles aut meatus largos habuerit.
Et non quid ex tempore aut generatiōe id ui
tiuꝫ sit. si aliquorum membrorū expulsiua ad
eo fortis sit ꝙ ad patientia mēbra superfluita
tes mittere queat. si digestiua aut assimulati
ua uirtus propter egritudinem uel quamuis
aliam causam debilitata sit ⁊ est tibi omnium
istorū īdagatō necessaria siue mala ꝯplexio si
ue uentositas siue humor in causa fuerit ⁊ nō
solū dicta īuestigāda sunt sed patientis com
plexio etas regio tps anni preteritūꝫ regimē
⁊ similia. pulsus item urina quoqꝫ ⁊ peccāte
humore qua dici naturalis hora infirmus ma
gis affligetur de colore autem membri cali
ditate ponderatione inflatione ⁊ce. te infra.
adiutore deo cautum reddam que te ad cau
sam inuestigandam plurimū iuuant. his itaqꝫ
pnotatis ad actum praticum ueniendo. Si ar
thetica ab immateriali mala complexione ꝓ
uenerit in colore membrum patiens non mu
tatur pōdus aderit nullum. Inflatio quoqꝫ
nulla. Et si a uētositate siue coloris mutatio
ue membrū tensum manet perambulat dolor
Et si regimen precedens uentositatis fuerit
multiplicatiuū adhuc te certiorem efficiet.
Sed quia materia est frequenter in causa ne
decipiaris ꝙ pluribus modis ut infra appa
rebit fieri potest que dicta sunt diligenter in
uestiga. ⁊ cui humori magis assentiunt cum i
causa fore uerisimiliter iudicabis. Quod si is
sanguis fuerit dolor erit extensiuus cuꝫ pul
satione quadam profundus ualde color mē
bri ad rubedinem tendet erit totius pondero
rositas sudor aliqualis in facie in frōte graui
tas sompnolentia quedam. Et si complexio
sanguinea fuerit si adolescentie etas si tempe
rata regio si ueris tempus si precedens regi
men sanguinis multiplicatiuum. si pulsus ma
gnus plenus ⁊ undosus ⁊ urina rubea ⁊ spis
sa ⁊ mane qua hora dici alia infirmus magis
affliget his omnibus uel his pluribus appa
rētibus certior multo fies. Sed quia sangui
nis sicut ⁊ aliorum humorꝫ plures sunt spe
cies quia quidam purus quidam non purus
Et ex non pura quidam colericus quidā fleg
maticus ⁊ quidam melancolicus existit. In nō
puro signa secundum quantitatem humoris
eidem dantis denominationem a prescriptis
aliqualiter declinantia ⁊ illi plurimum con
sentanea ⁊ hec non minus alijs in humoribus
ꝙ̄ in sanguine tibi erunt consideranda. colera
uero dolorem acutum pungitiuum ⁊ ualde i
tensum efficit. Quod si membrum calidū fu
erit ad citrinitatem quandam tendens cū nul
lo aut paruo tumore. complexio uero coleri
ca. etas iuuentutis meridionalis regio tēpus
estatis regimen precedens colere multiplica
tiuum ⁊ hora colerice fortius molestetur pa
tiens. pulsus uero uelox. urina tenuis ⁊ intē
sa. Egestiōes colerice tūc de colera haud qua
quam dubites flegmaticus humor dolorem i
tensum satis efficit tumet membrum ⁊ tactu
frigidum ut plurimum reperitur eius calor
a sano non multum distat. Quod si cōplexio
flegmatica fuerit senectutis etas septētriona
lis regio tps yemis regimen precedens flegā
tis multiplicatum ⁊ patiens hora flegmatis
magis affligatur pulsus fit mollis cū diuersi
tate quadam urina remissa spissa tamē ⁊ ege
stiones flegmatice nō erit de flegmate dubitā
dum. ꝙ est ut plurimum in causa. mel'a uero
raro quo i casu tunc paruus erit dolor infla
mēbri minima grauitas magna cum stupore
quodā mēbrūꝫ liuet aut nigrescit ꝙ ut pluri
muꝫ tactu frigiduꝫ reperit. ¶ Et si cōplexio
de per se aut de per accidēs mel'ica fuerit. ut
est in colerico per decidētiaꝫ uel aliter adhu
sto. regio uero calidissima cuius cā resoluit
humidum ⁊ cinericiuꝫ manet. autūpni tēpus
⁊ regimen precedens mel'ie multiplicatiuū cū
quo plus hora mel'ie quam ceteris molestetur
Si appetitus intensus urina remissa ⁊ tenuis
ualde pulsus uero durus mel'iaꝫ in causa esse
poteris facile cōcludere. Et si hoc tamē raris
sime contingat nam humor melancolicus est
fluxibilitati ineptus ualde propter qd ad iūc
turas difficulter penetrat. humor itē simplex
raro artheticam efficit. sepius tamen ut su
pra dictuꝫ est aslāte crudo accidit cū quo co
lera que ei ingressum prebet commiscetur. Et
ideo si patiens colericus regimine flātis mul
plicatiuo usus fuerit. uel ecōtra tūc colera cū
flegmate cōmiscebitur ⁊ signa permixta erunt
Sed in humoribus mixtis te membri color
atqꝫ caliditas plurimum deciperet nam cole
ra fleūati permixta ad circunferentiam facile
pellitur propter quod membrum tunc rubꝫ
seu citrinatur atqꝫ calet quāuis iūctura fleg
ma dolorē efficiens fuerit. Ex quo pꝫ quod si

tunc illud a materia colerica ꝓuenire iudica
res nō parum in errorē caderes. Stat itē ad
intra coleram dolorē efficere ꝛ mēbrum ex
trinsecus ratione frigiditatis aeris uel alteri
us albū uel liuidum esse econtra. sı̄a dolorem
efficere ꝛ aeris caliditatē seu medicamen ali
quod superpositum seu ꝙ uis aliud extrinse
cus mēbrum rubeū efficere ꝛ sic ratione colo
ris materiā calidā iudicares. que frigida tūc
existit uel econtra humor preterea existēs in
profundo mēbri supficies plerūqꝫ nō mutat
ꝛ sic mēbri color tunc nullū tibi iudiciū darꝫ
ꝛ iterum cōtingit ut humor frigidus ad iūc
turas defluat dolorē intēsum faciens cuiꝰ cā
febris fiet cābitur insōpnietas. pulsus uelox
erit ꝛ urina tincta dolori succurrere itendens
sanguinē ꝛ spm̄ i multa quātitate ad locū illū
mandabit qua ex causa locus iste rubet tunc
atqꝫ calet que tunc omnia calide materie sūt
iudicia ꝛ si frigida sit i causa. De colore igitur
mēbri caliditate seu frigiditate nisi perseuerꝫ
cōsiderādū nō erit ocurrunt enī sepe plurima
que tam caloris seu frigiditatis ꝙ̄ quaqꝫ cali
ditatis mēbri cā esse possunt cōtra tamē ma
terie peccātis naturaꝫ. Cū igitur signa tl'ia fa
latia sepe sint ad alia dicta recurrendū erit
Alius itē i applicandis localibꝰ error sepe
cōtigit. Nā hora peroxismi interdū applica
re frigida que aliqualiter stupefaciendo do
lorē remittūt. materia tū frigida existente. q̄
huius causa ptūc forsam calidā iudicamus
Contingit ꝛ interdū. ꝙ materia calida existit
ac pauca. ꝛ ex applicatione calidorū materia
ista pauca resoluitur ꝛ sedat dolor. ex quo
ad pauca respiciens materiā istā fuisse frigi
dā iudicarent. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ in casu nostro
ex iuuātibꝰ ꝛ nocentibꝰ essꝫ per se iuditium
fallax. Ne igitur hos i errores tam hora po
xismi ꝙ̄ quā quietis incidas particularia q̄
supra te docui diligenter pscrutare. Et super
quē humorē plura cōcurrūt eum in causa fo
re iudica. Sic nūc libet de urinis sup artheti
cam significantibus aliqua particularia dis
sere. Nam istis in partibus trouātuli de om
nibus hūani corporis dispōnibꝰ ex uria rec
te scire se iudicare asserūt. ꝛ ut i casu nostro
ex his dicere quid quā cū rōne scias plege
que sequātur. Urina artheticorū ē interduꝫ
Vrina alba ac tenuis in qua athomose albe. quedā
sunt resolutiones. albe quidē. quia āt a iūc
turis. aut a flegmate resoluūtur athomose ue
ro seu rotunde. naꝫ sicut minerale aurū ꝙ in
arenulis quorūdā fluuiorū repitur p reuolu
tionem continuā i paruis granulis rotunda
tur. ita iste resolutiones propter ipsarum cō
tinuā in descensu reuolutionē ad formā rotū
dā atomis similem rotundant uerūꝫ ubi mā
ca'a fuerit rubee āt sub rubee resolutiones
erūt. ꝛ si tāta fuerit caliditas ut unctuositas
resoluere queat fiet cū illis resolutionibus
urina rubea aut spissa. Q̄ō si ea liuida āt tur
bida fuerit. sciā seu alias inferiores iūcturas
lesas eē arguit. Nā materia reumatizās que
ptūc hāc egritudinē efficit per spinalem me
dulam descendit. Cuius pars aliqua cū uri
na miscetur ꝛ tunc eam liuidā seu rubeā ef
ficit. Ex quibꝰ pꝫ qualiter per signa aliqua
ex uria sumpta super artheticā iudicare po
tes equiuoce tamē nā p signa consimilia sup
alias plurimas egritudies significare potes
ut in spiritualium egritudinibus fluxu emo
roydarum aut mēstruorum ꝛ aliorū pluriuꝫ
put in his p prijs capitulis aliquādo decla
raui. Et in hoc finit capitulū arthetice demō
stratiua signa continens.

¶ Capitulum quartū ꝓnostica cuiqꝫ speciei
arthetice comunia continet.

I de arthetica passione recte ꝓnosti
cari cupias. cū ad patientem tuum
ueneris nunquid is primus sit isultꝰ
inuestiga qꝛ cū succurritur doloribus iunctu
rarū i primis cū apparent ut Auic. inquit fit
eorū cura facilis sed si ꝯfirmētur ꝛ assuescāt
ꝛ illi maxime qui ex humoribꝰ diuersis geni
ti sunt nunquā curant. ꝛc. de hinc uero eius
cās tam extrinsecas quā intrinsecas. quam
examinabis ut uer bigratia si patiens ex ge
neratione iuncturarū debiliū fuerit āt ex tē
porecuuluti senibus quibusdā sepe contingit
āt ex egritudie cronica defectus tales si ex
extrinseca aut intrinseca que uis alia causa
artheticaꝫ efficiens ualde potens fuerit ꝛ si
iste adhuc primus esset insultus non facile li
beraturos scias. Quos ꝛ si adhuc releuaue
ris. sp tamē erit de recidiua timendum. Qui
quoqꝫ ex tempore uel generatiōe largos uia
rū ductꝰ habuerit ꝛ calide ꝛ humide cōplē
xionis extiterit eū iuncturarū dolores eua
dere posse difficile erit. Ex quaqꝫ enim leui
causa per largos illos meatus ad iuncturaꝝ
cōcauitates materia defluit ꝛ tunc cordas la
certos seu neruos extendens dolorem arthe
ticum efficit. Si igit talis artheticā ipsam tā
difficulter uitare potest quomodo euꝫ semel

aut plurifies captū putas a recidiua custodi diri. Artheticus itē qui in cibo & potu fuerit dissolutus seu coitu superfluo usus aut qui ca liditati seu frigiditati excessiuis frequenter occurit seu qui rebus alijs non naturalibus lib ēs seu inuitus ab utitur aut ex his fuerit qui artes laboriosas exercēt ueluti uiatores uel grauia onera deferentes aut cōsimiles cū difficultate curabr. quanto quoqȝ materia re solutioni magis incepta fuerit & etiam magis iuncture submisse dūmodo equalitate in his posueris tanto difficilius cu rā recipiunt idō Rasis si dolent inquit articuli ex humore me lancolico grosso uel crudo ad dispositionem naturalem conuerti nō possūt & proprie āche & pedū articuli propter. s. eorū submissionē &c. Alij tū ex alijs humoribus lesi pfecte sanant & precipue si materia fuerit sanguinea &c. In doloribus preterea iuncturarū nō spasmus sed dolor extensiuꝰ tantūmodo fit. Materie enim que artheticā efficiunt nō neruis neqȝ cordis sed in ligamentis aut iuncturarū con cauitatibus imbibunt & neruos cordas aut musculos extendentes quandā continui solu tionē efficiunt & doloreȝ per ɔsequens dolor itē in quauis iunctura factꝰ tumore ab extra apparēte nullo ut plurimuȝ fit molestior ap parente uero mitigat quia materia ad extra ppulsa maiori i spatiositate cōtinet &. sic nō tāta fit continui solutio & p cōsequēs nō tātū fit dolor intensus hoc tamē intellige ubi ma teria amplius nulla fluat ubi preterea iūctu rarū ɔcauitates nimis āple fuerint dummō ce tera sint paria acuti ac intēsi magis dolores fiūt idō iquiebat haly. qui ē in police pedis do lor nō modo ppter a fōte caloris distātiā fit molestior. sed qȝ eius parua est quantitas &c. dolor itē arthetieꝰ ad mēbrū ideȝ sepe rediēs eius tātū uirtutē debilitat. ut maciē in eo tā dem iducat. Et iuncturarū seu ligamentorūȝ quoqȝ apāta maiori curātur cuȝ difficultate quam i locis minus dēsis ut sunt nerui caro &c. Articuli preterea i quibꝰ materia ingros satur nunquā ad dispositionē naturalē cōuer tūtur. Rasis & pluriū ueteruȝ testimonio vñ Gal. liº. xº. tractatu caplo. de arthetica nomi natorū iquit pororū generatio ē ut postquam fuerint nūquā spes ē ꝙ ad pristinū statū unꝙ reuertūtur &c. Qd quoqȝ in libello de pōto sensit ouidiꝰ cū iquit. Soluere nodosā nescit medicina podagrā & cā p nodosā intelligit in cuius nodis materia ē i gipseā cōmutata. Nā

cū i articulorū aliquo apostema diu pseuerās māserit mā ista magis dicti ingreffat & sic in in gipsaȝ tādē cōmutat. Arthetica si rursus q ab acuta colera puenit ut Auic. iquit. Sub i tā plerūqȝ mortē inducit. Rasis quoqȝ liº di uisionū caplo de podagra & iūcturarū dolori bus inquit. Qd solitus poxismū incurrere si post cōsuetū tēpus uenire tardauerit statim cū icurrit poxismū de cōsueto humore purge tur ut puta peccāte sanguine p flobothomiaȝ Colera autē seu crudo flegmate p farmacuȝ appropriatū. Et huius iquit non obliuiscaris qm quādoqȝ ad subitā morteȝ iducit & inter dū ad asma cuius signū ē tremor cordis & ha nelitus strictura ē quandoqȝ facit incurrere peralesiȝ & appoplesiā. Et illius quoqȝ signa sunt qȝ ici pit tremor cordis & aliquid de p turbatiōe sensuū. Et qꝛqȝ hꝰ subito aduenit. Quapp nō dimittat qn stati euacuet cū sētit paroxismus &c. ¶ Ad hoc igitur bene men ti semper habeas quia non solū in pronosticaȝ do sed in actu quoqȝ pratico tibi utile multū erit. Multotiēs preterea curatio doloris iūc turarum ut Auic. inquit causa perniciei quia superflua materia ad iuncturas currere con sueta ad principalia redit. aut ad membrum aliā cuius causa fit timor & cetera. Aptiora in super tempora ut iuncturaruȝ dolores fiant sunt uel propter motum sanguinis & humorū i eo ut. Auic. inquit & atumpnus propter ma liciam humorum & digestiōis & ante cessionē dilatationis pororum in estate & ex calore g fortis fit in die in arthetica que ex humore melancolico gignitur curatur cum difficulta te quia eius materia ut iqnit. Rasis materiei cancri uicinatur febres in super materiam ar thetice consumentes dolorem artheticuȝ ple rūqȝ curant. Emoroydarum item fluxus seu uentris sanguineus aut uarices arthetico sup uenientes egritudinis solutionem denuntiāt Et idem facit urina grossa in quantitate mul ta perseuerans si in uehementi dolore arthe tico mentis alienatio cum tremore cordis & hanelitus difficultate superuenerit infirmuȝ ea die moriturum pronuntia. ¶ Et cum hoc formicans pulsus affuerit & in facie sudor fri gidus apparuerit mors cum fine mora rapiet dolorem item artheticuȝ qui die una per ex terius applicata remedia sedat & altera die ñ ab huorū diuersitate puenire scito & hoc te stat rasis. Cum inquit. Si uideris quandoqȝ patientem per diuersa emplīra iuuamentū cō

sequi ꝛ īterdum nocumētum ab humorum diuersitate id ꝓuenire haud quaq̄ dubitabis. talis aūt humoris diuersitatis magis quā uniformitas prolongat paroxismū. Et sic pꝫ quid et qualiter ī quacunqꝫ arthetice specie sit generaliter pronasticandum.

¶ Capitulū quintum quid sit Cyragra que quoqꝫ tam pronostica sibi propria quam demonstratiua signa.

Modo de arthetice speciebus disserēdū ē. Et primo de cyragra que ē iuncturarum man⁹ dolor cum tumore aut sine ab immateriali mala cōplexione uētositate aut humore ī cōcauitate ipsarū existente proueniēs. Et huius demōstratiua signa a quacunqꝫ cā fiāt ī caplo tertio ordiate cōperies. pro quo solum ad aliqua pronostica ipsius cyragre trāseundum erit. ubi igitur cetera sint paria citius cyragra q̄ sciatica aut podagra terminabitur. ē. n. materia eius multomin⁹ terrestris propter quod Rasis eam ī suo genere illius calidiorem aiebat maiori quoqꝫ cum difficultete q̄ aliorū aliqua recidiuat. Non enim man⁹ ueluti scia aut pedes ita submisse sunt quo fit ut humores nō tā facile ad eas defluant. Et ideo Auicenna d̄ podagra loquēs dolores īquit q̄ sunt preter sciaticam ꝛ podagrā cū curantur ꝛ radicātur eorꝫ materie nō redeunt uelociter. Et ad unū subiungēs omnib⁹ arthetice dolorib⁹ cōmune ait. Quod si cōfirmētur et assuescat. curātur nunq̄. quod fit quia dolor in qua uis iūcturarum assuescat eas adeo debilitat. ut ex quacunqꝫ leui causa ad eas materia defluat. pp. quod tales a recidiua desēdere impossibile quodāmodo uidetur. ¶ Medicinalium tamen beneficio paroxismus quādoqꝫ retardatur dolor item ī ciragra fit nōnunq̄ adeo intēsus ut materia plurima ad locū dolorosū defluat. ꝛ maior sepe in quantitate q̄ cōcauitas illi⁹ iuncture cōtinere. queat. cuius causa iūctura ista disnodatur. ꝛ ex proprio loco mēbrum resilit propriam que figurā deperdit. deīc uero qualisc̄ūqꝫ humor iste fuerit a regimine nature destituitur. ꝛ extraneum quēdam calorem acquirit. per quē subtile resoluitur. ꝛ remanēs ingipsatur. talis nanqꝫ curatur perfecte nunq̄. ut ī generalibus pronosticis habuistis. Ex his itaqꝫ patet quid sit cyragra. que quoqꝫ taꝫ pronostica q̄ demōstratiua signa.

¶ Capitulum sextum de sanguine ciragre qualitercunqꝫ sanguis ille fuerit. quo ad ei⁹ digestionē atqꝫ euacuationem cura per quaꝫ si sola colera in causa fuerit tam digestiua q̄ illius quoqꝫ solutiua comperies.

Si ciragra a sanguīe prouenerit ꝛ uirtus et cetera cōsenserint ¶ Cōmunibus per pri⁹ superfluitatibus naturaliter seu per clistere aut aliter eductis de basilica oppositi lateris fiat flobothomia. et ubi etas uel aliud eā prohibeat super nates cum scarificatiōe apponi uentosas iube. ꝛ ē de sanguine scd̄m tenorem uirtutis cōplexionem et etateꝫ plectoriā ꝛ similia plus aut minus extrahendum. ac cuꝫ de eo uice una sit nunq̄ magna quātitas minuēda ubi grandis fuerit plenitudo necessariā tunc ī quātitatē duab⁹ aut plurib⁹ uicib⁹ extrahe. ꝛ eo casu pstat. ut saphene lateris oppositi fiat secunda tio. ¶ Quod si ciragra man⁹ ambas ōtinuerit exnte repletione de ambab⁹ saphenis minutionē facc. que s̄m doctrinā Auice. simul fienda eēt cum ingt. ꝛ si fuerit cōis iuncturis corporis ex utriusque partibus flobothomia simul fienda est ꝛc cetera. ¶ Ut per hoc ipse uelit q̄ si infirm⁹ ciragrā et podagrā simul patiatūr. q̄ tā de saphenis q̄ de basilica flobothomia simul fiēda sit. ¶ In hoc tamen casu laudo potius q̄ mane in basilica. ꝛ sero in saphena fiat flobothomia. ueruꝫ ubi ex his fuerit qui emoroidalē fluxum mēstrualem pati cōsueuerit in omni casu saphenas icidere prestat. dehinc autem emoroides seu menstrua ꝓuoca. ¶ Et hoc huius passionis cura potissima ubi scilꝫ ea a sanguinis abundātia fiat. nec alio postea q̄ alteratis opus erit uniꝫ exscito q̄ nisi patiens bono rexerit se regimine tā in laxatiōe q̄ minutiōe paucum iuuamentuꝫ cōnsequetur. ¶ Ideo Rasis qui utuntur īquit regimine erroneo et copia pot⁹ uini nō cōsequentur utilitatem magnā in laxatiōe neqꝫ minutiōe. qꝛ humores semicrudi cōgregātur ī his celeriter ex malo regimīe ꝛcc. ac si colericus aut flegmaticus sanguis iste fuerit flobothomia tā copiosa non erit fienda quatamē s̄m exigentiam facta tunc digerere materiam necesse ē. ¶ Ideo Rasis de arthetica sanguinea loquens. ¶ Quotiēs apostema ingt sanguinis uehemētis iflamationis fuerit noscas quod in toto corpore sanguis colericus

Cura si a sanguine causetur ciragra
Si ciragra in ambabus fiat manibus

existit ꝛ ideo post minutionem euacuatio co lere fieri debet et cetera ut per hoc uelit q̄ꝺ materia existente colerica simplicicter. aut a predominio. et flobothomia ubi opus fuerit facta aliqua nulla erit digestio expectanda s; erit solutiuũ appropriatuz exhibendũ unde nonnullis descriptis digestiuis quib⁹ si egritudo īducias dederit uti poteris multiplicia solutiua describam ut secunduz exigentiam magis placitum tibi elligere scias. Si itaque sanguis colericus fuerit. aut hoc ꝑ admixtionem colere ab extra uenictis fiat. aut quia in se aduritur. ꝛ alique eius partes in coleraz cōuertũtur. que ipsum subtiliorē debito reddunt. propter quod ad iūcturas facilius penetrat. digestiuum igitur ī isto casu sanguinis īgrossatiuũ esse debet. ac eius feruoris quem propter colerā acquisiuit extinctiuũ. ¶ Et ut te ad actum praticum deducam. accipe sirupi rosati. ℥. i. ß. aque endiuie. ℥. ij. aque rosa. uel ace. ℥. i. misce. ꝛ in potu pro uice una tribue. Quod si clarificare eũ magis libet ei⁹. ℥. iiij. accipe. ꝛ endiuie aque tātũdem aque rosa. aq̄ acetose añ. ℥. i. ß. clarificet pro duab⁹ uicib⁹ eum cũ sandallis rubeis aromatizādo. ¶ Uel facias sic. accipe aque endiuie. ℥. vi. aque acetose. aque cicoree. aque lupullorũ añ. ℥. iij. sirupi de succo acetose de ribes de limōibus aut de acetositate citri. ℥. vi. uini granatorum de berberis aut citoniorũ. ℥. ij. fiat iulep. cum sandal'. rube. aromatizatum. de quo ī potu. ℥ iiij. pro uice tribue. Quod si siruporuꝫ ꝑdictorũ nihil habueris. ipsorum loco. ℥. v. zuchari pones. ꝛ quāuis ī oxizachara simplici acetum uini īgrediatur. peccatũ tamē mortale nō cōmitteres si siruporũ predictoꝝ loco eam acceperis. nam ī ipsius aceto respectu aliarũ rerum pauca quātitas īgreditur. cũ quo taꝫ ratione zuchari q̄ꝫ granatorũ succi. q̄ꝫ etiā aque acuitatis. ratiōe cuius nocumētum īfert. extinguitur. ꝛ sic nullũ prebere nocumētũ potest. immo aliarũ rerũ uirtutē ad intrīseca cōcauitatum deducet sanguinē īgrossabit. ꝛ ei⁹ feruorem ratiōe colere cōquisitũ extinguit. ex quo patet eam q̄ꝫ maxime cōuenire. ac si magistralem sirupũ facere libeat iuiubas centum accipias pomi citonioꝝ aut piri. ℥. iiij. ¶ Ista cum libris tribus aque ad consumptionem usq; tertie partis dequoque. dehinc coletur ꝛ colature succi endiuie residētia facta. ℥. vi. adiunge. ꝛ granatoꝝ muzoꝝ aut berberis uini ℥. iij. zuchari lib. ij. fiat sirup⁹ cum rubeis sādal'. aromatizat⁹. de quo si lōgus fuerit. ℥. iiij dato. ꝛ si sit debite coct⁹. ℥. i. ß. aque endiuie. ℥. ij. ꝛ aque acetose. ℥. i. cōmiscēdo. ꝛ si pomuꝫ citonioꝛũ non habueris. eius loco ℥ uino suo ℥. iiij. īpone. ex q̄bus sirupuꝫ ut prius facito. Cum aliquē ex prescriptis digestiuis uicib⁹ aliquot exhibueris nisi materiam euacuādā cerneres. Iuxta doctrinā Rasis cassiā cum aqua endiuie uel solatri extractā prebe lib. ab. ℥. i. i duas infrascripti sirupi ꝑ horas duas ante diē dabis. plus tātum aut minus sm ꝙ indicas respectu operatiōis illius quaꝫ facit tuo cōuenire infirmo. Facias ergo sic. Accipe corticũ mirabolanoꝝ citri. ʒ. vi. electi uero reubarbari tātumdē. spice. ʒ. ß. super mirabolanos aque cisterne uel boni fōtis calide tantũ pone. ꝙ digitis duob⁹ supeminceat. Et idē de reubarbaro ac spica cum aqua endiuie fiat. et si tũc estas fuerit ī sole omnia pone. Super cineres uero calidos ī hieme. cũq; aquaz aliqualiter cōsumptam uideris. coletur. ꝛ tā super reubarbaꝝ q̄ꝫ mirabolanoꝝ aquā aliā superpone hoc totiēs faciēdo donec tam reubarbarum q̄ꝫ mirabolani saporē atq; odoreꝫ perdiderũt. dehic uero has aquas accipe. q̄s cum zuchari lib. i. iulipiza. ꝛ eo debite colato usq; ad debitam spissitudinē dequoquatur. dũ uero sic quoquit. diagridij in petia rara ligati. ℥. ß. in eo ꝯtinue teneas illam sepi⁹ exprimēdo. ꝛ cuꝫ debite coctũ fuerit usui reserua. de quo ut dictum ē utere. ē enim solutiuuꝫ nobile ac gustui gratissimum. uel rosaceuꝫ sirupũ quē Rasis summe laudat cũ diagridio ī petia rara ligato dũ quoquit. ut ꝑcedentē facias solutiuũ. Uel facias sic. Recipe corticum mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥. i. infundātur in aq̄ lactis modico mellis addito. ꝛ horis decem ī infusione dimissis fiat expressio fortis. cuꝫ q̄ electuari dē succo rosa. ʒ. ij. misce. ꝛ fiat pot⁹ quē ꝑ horas duas añ diē dabis. uel solũ. ℥. ß. electuarii de succo ros. cũ aqua lactis distemperati. Et si ī formam solidā ut cōiter ultra mōtes fit ipm hūeris sine caprino sero ꝑhe. ē ciꝫ satis ī forma ista gustui delectabile. Et h⁹ de succo ros. electuariũ pricipaliter ꝑ ciragra ac podagra calida adinuētũ ē. Uel facias sic. accipe reubarbari electi. ʒ. ij. spice gra. vi. ista uino aspgant albo. dehic totũ ī aq̄ lactis aq̄ horis. x. i ifusiōe dimisso fortis expssio fiet. cui succi rosaꝝ noui cũ aq̄ lactis distēperaet potui tribue. ¶ Uel facias sic. Recipe scamonee in pomo decocte. ℥. i. masticis. ℈. ij. ro

sarum rubearũ.ʒ.ß.tere omnia .et pone ĩ lib. i.aque cisterne uel boni fontis aut roß. et die una cum sua nocte ĩ infusiõe dimissis collet. cuius ab.ʒ.ß.ad.i.usqз plus tamẽ uel minus scđm tui infirmi potẽtiam sit dosis. zucharũ tantũ pro libito adde.in formam pillularum accipe mirabolanorũ citrinorũ.ʒ.i. masticis ℈.ij.rosarũ rubearũ.macis croci añ.℈.i.her modactillorũ.℈.ij.ß. diagredij.ʒ.ß. aloes.ʒ. ij.fiat cum sirupo de sticados pillularũ pa sta da a.ʒ.i.usqз ad.ʒ.i.ß.cum libet dato.uel da.ʒ.i.pillulas de hermodactillis minorũ de scriptione mesue.¶Habes itaqз qualiter san guis colera participãs sit euacuãdus. que di gestiua et que cõsimiliter solutiua cõueniãt. Et hec eadem tam digestiua.s.q̃ solutiua co lera peccante conueniunt.¶Cum igitur ea in causa fuerit. ad presens capitulum recursum habe.¶Si autem sanguis flegmaticus fuerit per admixtionem aquosi flegmatis id freqñ tius fiet cuius causa liberius ad iuncturas pe netrat.Et tunc nõ tam copiosa ueluti ĩ puro sanguine flobothomia erit fieda. quia secũdũ exigẽtiam facta pro materiei digestione non tãta quãta ĩ precedẽti requiritur feruoris ex tinctio.⁊ sic in prescriptis sirupis posses ro sati mellis tertiam partẽ adiungere.pro solu tiuo uero antescript⁹ sirupus ille solutiuus multum cõueniret.⁊ eo maxime si mirabola norũ citrinorũ loco kebulorum imposueris. Et pariter de prescriptis tam potabilib⁹ q̃ alijs solutiuis in quib⁹ mirabol'. citrinorum cortices imponũtur fiedum erit.¶Idem ĩ ca su isto electuariũ de succo rosa.loco. diafeni con cõueniret.cõueniunt et prescripte quoqз pillule.¶Et qũia medic⁹ omnis ad has inten tiões diuersa ac uaria scit exhibere solutiua. ⁊ uarijs.itẽ in formis his paucis mihi dome sticis quib⁹ ubi opus fuerit uti cõsueueram cõtẽtus esse nolui.Posses itẽ ad prescriptas alias itentiões pro sanguinis ingrossatiõe.sci licet.tam facile ad iũcturas defluat. per horã ante pastum bolũ unũ triasandalorũ exhibe re uel de infrascripta cõfectione. que habet margaritarũ subtilissime tritarũ.℈.iiij.coral li rub.ʒ.ij.rosarum rubearum.ʒ.i.ossis đ cor de cerui.℈.i.sãdalorũ rubeorum.ʒ.i.ß.zucha ri albi lib.ß.quod cum aqua rosarum dissol uatur.cui postea conserue rosa.antique.ʒ.i. adde.⁊ in morsellis fiat cõfectio.¶Uel faci as sic.Accipe cõserue rosarũ antique.ʒ. i.ß. triasandalorũ.ʒ.iij.corallorum rubeorũ sub tilissime tritorum.ʒ.i.fiat mixtura per bolos deauratos si libet. de quibus unũ pro uice dabis.¶Et sic patet quid in cyragra a sangui ne prouenienti qualis sanguis iste fuerit tã ra tione digestiõis materiei q̃ ipsius euacuatio nis sit fiedum.

¶Capitulum septimũ de his que materiã flegmaticam cyragram efficiẽtem digerũt.

Carissime melãcolicus humor cyra gram efficiet pro quo nullã quãtũ ad eius digestionẽ ⁊ ductionem cu ro mẽtionem facere. uerum a flegmate fre quẽter accidit.⁊ ab aquoso sepius.successiue uero a mucillaginoso seu crudo.a uitreo ue ro seu gipseo cum ea ĩ iũcturis difficulter pe netrẽt fere nunq̃.¶Qualiter igitur tale fleg ma digerẽdum sit.ac quis in eius eductione sit obseruãdus ordo.presens capitulũ edoce bit. Si igitur flegma illud aquosum fuerit accipe mellis rosati sirupi de sticados añ.ʒ. ij.aquarum yuc. absinthij ⁊ herbe peralisis añ.ʒ.ij.ß.clarificetur pro uicib⁹ duabus. et aromatizetur cũ nuce muscata.de quo totiẽs donec materia tibi digesta appareat exhibe as.Uel facias sic aquarum absinthij ⁊ herbe peralisis añ.ʒ.iiij.aque yue et florũ sambuci añ.ʒ.ij.mellis rosati.ʒ.vi.uini citoniorum.ʒ. i.fiat iulep aromatizatum cũ nuce muscata aut optimo cinamomo. de quo.ʒ.iiij.pro ui ce dabis.Ul'aliter accipe aquarũ herbe pera lisis.florum sambuci et saluie añ.ʒ.iiij. aque yue.ʒ.vi.mellis rosati lib.ß.fiat ut supra iu lep cum nuce muscata aromatizatũ. de quo ʒ.iiij.pro uice dabis. uel hũc facias precio sissimum in hoc casu magistralẽ sirupũ. qui accipit saluie sticados. herbe palisis yue añ. M.i.ß.betonice. M. i. absinthij sicci came dreos.florũ anthos añ.M.ß.passularum.ʒ. i.fiat decoctio. et cũ lib.ij.mellis dispumati ⁊ aceti passulati.ʒ.i.ß.sirupis cũ nuce musca ta aromatizat⁹.de quo si long⁹ fuerit. ʒ.iiij. pro uice ꝓpinabis. ubi uero debite coctus ʒ.ij.cũ aquarũ yue peralis ⁊ saluie.añ.ʒ.i. ⁊ erit pro dosi una q̃ istoꝝ libuerit uicib⁹ aliquot datũ ꝓptime materiam istam dige ret.ad q̃ itẽ uehmẽter adiuuat si per horã añ cibũ bolũ unũ arõatici ro. descriptõe ga briel'exhibueris ut mesue iubз cũ sirupo ro. fiedũ erit. uel saltẽ zuchaꝝ cũ q̃ fit cũ rosacea aq̃ dissoluat.ul' đ mixta tl'i.ʒ.iij.uice tribue.

Quod accipit conserue rosa.℥.i. corallorum rube.ʒ.i.ß.margaritarum.℥.i.aromatici ro.ʒ.ij.fiat mixtura.quam si deaurare cupis per bolos facias.et per horam ante pastuꝫ utere. Si autē mucilaginosū flegma i cā fuerit de ꝓscriptis digestiuis ptes duas accipe. oximellis squilitici ptē unā.⁊ cū aqua prescriptaꝝ sufficiēti q̄titatē misce ⁊ aromatizādo clarificetur ⁊ ifirmo prebe. Nā eius propter uiscositatē digestiuuꝫ aliq̄liter īcisiuū esse debet.⁊ oximel squiliticū q̄ bene cōuenit plurimi in hoc casu oximel squiliticū ꝯpositū et alia fortia aperitiua in principio prebent.⁊ male.sed in declinatiōe dari cōuenientius possunt. Et quia materia ista ē cruda.⁊ ut plurimum in quātitate multa nō sic facile ad digestionem deueniet.unde ueluti quidaꝫ imperiti faciūt. ut inquit Rasis non erit expectāda digestio erit itaqꝫ minorāda.⁊ cum medicinis quidēꝫ leuibus.Unde Auice.in casu nostro sequere inquit cū medicinis mundificātibꝰ scḋm graduationem. Et subdit ꝙ sunt de hominibus qui describūt initiū cum facili.⁊ figillant eoꝫ forti post maturationē et cetera quod supple bene factū ē.per hoc itaqꝫ uoluit ꝙ materia existēte cruda debemus debiliorib' a principio farmaciis uti gradatiꝫ ad maturationem usqꝫ cū fortioribus procedere. Cum autem flegma hoc tam propter sui crudelitateꝫ ⁊ indigestionem q̄ eius i iuncturarū concauitatibus profundationē sit multū eductiōi rebelle uoluit Rasis ꝙ ista que modice sūt uirtutis exhibēda non sunt.quia ut inquit flegma ipsum calefaciunt et nō educētis nocumētuꝫ inferunt ipsum augēdo et cetera.scilꝫ uētosādo aut fluere faciēdo Et sic uidetur ex eius intētione ꝙ forte sit propinādum farmacuꝫ. ⁊ hoc uerum ē.sed i multo minori dosi q̄ materia maturata. Et idem uoluit Auicena per solutionem subtilem cum inquit. Et tu interim alleuias cum solutione subtili et cetera. hoc tamē clarius i capitulo de curatione podagre flegmatice uoluit alexāder cū inquit. Melius si nō semel purgetur.sed sepe et paulatim oportet deducere uētrem. ut spissi et uiscosi humores possint furtim trahēdo educi. Nam si ab una potione et semel uolumꝰ purgare.dū totum exagitatur corpꝰ. que inueniūtur i summitate educūtur.et que spissa sunt et uiscosa latētia derelinquntur. et ideo paulatim subinde accepto medicamie facilꝰ educūtur.Subtiliātur enim si frequenter et paulatim accipiatur et cetera. De mēte igitur nostrorum ueterū est forte sepe farmacū exhibēdum. quamuis in dosi minori quā materia ipsa digesta.de his itaqꝫ solutiuis huic materie appropriatis per uarias formas que sequntur capitula te deo fauēte copiosuꝫ facient.propter quod huic finē ipono.

Capitulum octauū de solutiuis potionibus que flegmaticam materiā cyragram efficiētem educunt.

Delicatos homines dña arthetica ut plurimum captiuat.quo rū sunt uarij appetitꝰ.sic ut nōnulli potiones alij pillulas. et alij cōfectiōes.seu solutiuos pulueres prediligāt. de quibus omnibꝰ ad iutore deo te ifra copiosum faciā Et primo de solutiuis potiōibus.quarū descriptiones presens capitulū tibi dabit. Ut igitur ad actum praticū te deducā in forma potabili hanc nobilem potionē dabis.que accipit sticados herbe peralisis.ysopi.camedreos. añ.M.ß. passularuꝫ liquiritie añ.℥.ß.fiat ex his decoctio.De hic accipe mirabol'.kebul'.ʒ.vi.quos i modico aque lactis ifunde sirupi de sticados parū addēdo.et cū horis decē i infusione presteterint.fortis expressio fiat quā reserua.Deinde accipe turbith.ʒ.ij.℥℥.ʒ.ß.salis gemme. gra.vi.infundātur i modico decoctionis predicte. et horis decē in infusiōe derelictis expressionē fac. quā cum prescripta misce mellis rosati.℥.i.addendo.et ex his fiat potio. quā per horas duas ante diem infirmo tuo prebe. In crastinum autēꝫ in aurora modicū tyriace fine. Nunquā enim die sequenti assumptionem farmaci natura existēte frigida obliuiōi tradendum ē. quin tuo patiēti i aurora tyriace modicum exhibeas. ipa eniꝫ materierū reliquias mūdificat et cum facilitate ac resoluit. et omnia membra cōfortat. ut Auicena inquit. uerum ipse in cāu isto potioneꝫ istam exhibebat. que habet hermodactilorum.ʒ.xxx.pulpe colloquintide.ʒ.x. de quo quatur in libr.xv.aque donec ad tres libras redcāt. cuius sextam partem dabat. et tu si libet zucharuꝫ pro libito adde. Uel posses cum zucharo eum et secūdum tenorem uirtutis dosim cōuenientem dare. Uel hūc facias sirupum solutiuum qui recipit turbith ℥.vi.℥℥.ʒ.ß.agarici.℥.iij.corticū kebul.℥.iij croci.ʒ.ij. pipis lō.Ↄ.iiij. ꝯquassentᷓ oia sup

que aquam ad eminẽtiam duoꝝ digitoꝝ po nas. dehinc super cineres calidos teneatur. cũq; aliquãtulu; aqua ipsa cõsumpta fuerit coletur. et de nouo aqua iteꝝ superponat. B totiens faciendo donec tam saporem ꝙ odo rem ꝓprias res iste perdiderit postea cũ. l'. i. zuchari. colaturam illam iulipiza. Quo facto coletur ⁊ successiue ad perfectã coctionez de coquat. Cum autẽ sic decoquitur. dyagridy unã mediam ĩ petia rara ligati ĩ eo ꝯtinue bu li sepi⁹ illã petiam exprimẽdo et erit tanquã solutiuoꝝ alioꝝ calcar de tali sirupo ab. ʒ. i. ad. ii. usq; ꝑ dosi una dabis. plus tamẽ ãt mi nus prout eũ operari deprehẽdes. Ul' facias sic. ⁊ est illi⁹ boni raſ. accipe turbit. l'. i. sup ꝙ aque tres libras appõe et sup calidos ciẽres consũere aliquãtulum permitte dehĩc colet. et si turbit saporẽ proprium nõ ꝑdiderit. de aqua alia iteꝝ suppone. ⁊ hec tociẽs facito. ꝙ ipsũ turbit proprium saporez perdat. aquam postea illã totam cũ libr. i. zuchari iulipiza. et ad spissitudinez ꝺquoq; cui⁹ dosis sit quarta pars sui ⁊ si libet calcar adiũgere facias. ut in p̃cedẽti de diagridio fecisti. Uel accipe cor ticũ radicum feniculi ⁊ radicũ apy añ. ʒ. x. co logntide cẽtaure minoris aneos anisi. zedoa rie esule añ. ʒ. v. his cõqssatis. l'. iy. aq̃ suppõe ⁊ donec ad unã redeant buliant. et cũ. ʒ. viy. zuchari ꝑfice. cui⁹ dosis sit ab. ʒ. i. usq; ad. y. ¶ Ul' aliter accipe turbit. ʒ. ß. hermodactill'. ʒ. y. zedoarie. ʒ. i. ʒʒ. ʒ. i. ß. coq̃. i. lb. i. ß. lactis uaccini. donec tertia pars tãtum maneat et lac illud colatũ sit dosis una. Rasis autem turbit solũ ĩ uaccino lacte bullire faciebat ꝺ quo postea sunt ĩfirmũ laxabat. Quidã ꝺ de cornopodiõ. seu pede coruino festũ magnu; faciũt. Aui. et nõnullos alios ueteres ĩ testes adducẽdo qui uidẽtur eũ quẽ hermodactili ualere melius. ¶ Sz cũ unũ ex lacticiniis ĩpis sit nobis. Nec itẽ simplicistis bene cognitu; hermodactillos secundũ artẽ correctos laudo potiu⁹. ¶ Nocumẽtũ enĩ tunc stomaco pos sũt ĩferre nullũ. Qꝺ si ut dictum est ãtiqui aliqui eius loco pede coruino nisi sunt illoꝝ tũc forsan neutrũ eum suis correctiuis exhibe bãt. Clamãt. n. ueteras õẽs ut in hoc casu sto maci custodiam hẽamus. Nã eius ꝑturbatio ẽ cã ut ad iũcturas maior reuinatisſimi flux⁹ fiat. Et iõ Rasis ⁊ Auic. hermodactillos cu; ʒʒ. pipere ⁊ cinamomo cõponebant aientes eum sic cõpositum stomaco non nocere. quin ĩmmo ipsum potius subsĩnere. ¶ Et addebat

Auic. ꝙ adhuc õibus melius ẽ si eũ his aloes admixtum fuerit. Qꝺ si eũ nõ posueris. ʒʒ. ⁊ ciminum nullomõ ꝑtermittas. Cum igitur ĩpñtiaru; pes coruinus ꝑ herbolarios nõ bñ cognoscatur distĩcte ꝑꝑ periculũ qꝺ ĩminet. si aliquid lacticiniũ loco eius daretur dimit tere eũ et uti nobis cõiter notis ꝑualeſ cẽseo. sed ubi bñ cognitum fuerit eo audacter ute re. Et intm̃ de potionib⁹ solutiuis dictũ sit.

¶ Capᵐ. ix. pillulas describens. q̃ cyragre materiam flegmaticã soluunt.

Aliqui potiones recipere negantes pillulas prediligunt. In casu igitur tali fetidarũ aut de hermodactill'. maiorum. ʒ. i. dabis. Uel facias sic. Accipe tur bith. ʒ. x. roſ. ru. ʒ. i. ß. spice. ʒ. ß. hermodactill'. ʒ. y. diagredy. ℈. iiy. formẽtur cum uino cito nioꝝ pillule. quaꝝ. ʒ. i. dato. ¶ Uel facias sic. accipe turbith electi. ʒ. iy. hermodactil'. ʒ. y. ß. ʒʒ. ʒ. ß. salis gemme. ℈. ß. yue. ∈. y. mily. folis cassie lignee. rosa. rub. spice añ. ʒ. ß. masticis diagridy añ. ℈. iiy. aloes epatici. ʒ. vi. fiant pil lule cum sirupo de sticados. et pro una dosi ʒ. i. uel. ʒ. i. ß. dabis. ¶ Uel facias sic. ⁊ in hoc casu sunt peroptime. Accipe carpobalsami spice gariofiloꝝ. saxifragie. granoꝝ. fo lis seminis feniculi. ameos apy. petrosciliy. sꝑ gi brusci amoni. salis gemme mac⁹ piper añ. ℈. i. rosarum rũbearum. ℈. ñ. masticis. ʒ. i. her modactiloꝝ. agarici. colloquintide. turbith añ. ʒ. y. ß. diagridy. ʒ. iy. aloes. ʒ. i. ß. fiant pil lule cum sirupo yue. uel sirupo de sticados. quarum dosis erit a. ʒ. i. usq; ad. ʒ. i. ß. uel da tantũdem ex pillulis Auic. que habent cimi ni. ʒʒ. añ. ʒ. i. hermodactilloꝝ. ʒ. y. aloes. ʒ. y. ß. fiant pillule cum sirupo de sticados. ¶ Uel facias sic. Accipe turbith. ʒ. i. ß. colloquintide. ℈. i. bdelly. gra. xv. fiant pillule cum succo feniculi uel yue. quarum dosis sit. ʒ. i. ¶ Unũ semper menti habeas cum educere materias a iũcturis uolueris minutas pillulas semper facere. Si autem a stomaco epate uel capite ⁊ cetera grossas magis. ⁊ intantum de pillulis sit dictum.

¶ Capitulum decimum de confectionibus et puluerib⁹ cyragre materiam flegmaticã educentibus.

Plurimi potiões ac pill'as abhorrẽt. qrũ gratia quarũdã ꝯfectionũ ac pul

uerũ aliq̃rũ deſcriptiões ĩ h cap° ponã. ut mo
dis uarijs ſolutiua pata h3 uariũ appetitum
infirmorum habeas. ¶ In hoc itaq3 caſu bene
dicta multũ conuenit. cuius. ℥. ß. pro una doſi
dabis. ¶ Uel facias ſic. Accipe 3edoarie. ʒ. ij.
eſule. ʒ. i. turbith. ʒ. iij. ß. ℥. ℈. ij. cinamomi
macis croci añ. ℈. i. 3uchari. ℥. vi. cum cu3 aq̃
herbe paraleſis diſſolue. addendo uini cito
nior. ℥. ß. ⁊ fac cõfectiones per bolos. Cuius
doſis ſit. ℥. ß. poſſes addere 3uchar ad põduſ
oium. ⁊ puluerem facere. cuius doſis a. ʒ. ij.
in trib⁹. Uel facias ſic. Accipe hermodactil'.
. ʒ. i. ß. maſticis. ʒ. ß. 3uchari. ʒ. ij. fiat puluis. q̃
erit una doſis. ¶ Uel utere puluere Raſis q
recipit turbith. ʒ. x. ℥. ʒ. ij. 3uchari. ʒ. xv. fiat
puluis. cuius doſis ſit. ʒ. ß. Uel accipe 3ucha
ri lib. ß. quod cum aqua, yue uel herbe para
leſis diſſolue. ⁊ his impoſitis pulueri⁹ fiat
p bolos cõfectio. cuius doſis ſit ab. ℥. ß. uſq3
ad. ʒ. vi. ¶ Ego aliq̃n ſic iterum facere conſue
ui. et ẽ cõfectio in caſu iſto perutilis multum
ac delicata ſatis que h3 uini citonior lib. ij.
mellis diſpumati. lb. ij. quoquatur debite. de
hinc accipe gra. ℥. maſticis piperis longi. ci
namomi nucis muſcate añ. ʒ. ij. hermodactil'.
℥. ß. turbith boni. ℥. i. ß. diagredij. ʒ. iij. fiat
puluis quem cũ melle debite cocto miſſe et ĩ
diacitoniton formã ɔfectionem face. doſis ẽ
ab. ℥. ß. uſq3 ad. ʒ. vi. Uel facias ſic. Accipe ro
ſar rube. cinamomi. ℥. añ. ʒ. ij. ſandal'. alb. et
rub. añ. ʒ. i. maſticis. ℈. ij. hermodactil'. ℥. ß.
eſule. ʒ. iij. turbith. ʒ. vi. diagridij. ʒ. ij. ß. 3ucha
ri. lib. i. ß. qd̃ cum aqua herbe peraleſis yue
aut ſaluie diſſoluatur uini citonior quartas
partes addẽdo. et fiat per bolos cõfectio. cu
ius doſis ſit. ℥. ß. poſſes iſtarum cõfectionum
ſpecies cum tñdem 3uchari cõmiſcere. ⁊ in
puluerem uti. cuius tũc. ʒ. ij. dabis. Et in hoc
cõfectionũ atq3 puluerũ deſcriptiões finiũt.

¶ Capl'm undecimũ q̃liter materia cõmixta
cyragrã efficiẽs digerẽda atq3 euacuanda ſit.

U Erum et ſi a pdñio arthetice materie
ut plurimũ ſit flegmatica. cu3 tñ ſepi
us colera cõmiſcetur. quo igitur ĩ caſu pillu
lis de hermodactill'. minorib⁹ utere. Et q̃ ſu
pra deſcripta ſunt ſolutiua cõueniẽtia. ſ. dum
colera cũ ſanguie admixta fuerit ĩ iſtis miſcẽ
da erunt. illa aũt colerã reſpiciunt. et que ſta
tim deſcripta ſunt flegma. iõ ſm humorẽ pre
dominãtem plus de uno ⁊ min⁹ de alio cõmi
ſcendũ erit ul' ecõtra. Unde colera pdominã
te ĩ receptis pſcriptis de turbith. ac de her
modactill' erit dĩminuẽdum. de diagridio ãt
addẽdum ⁊ ecõtra flegmate pdominãte ⁊c.
Et quia iſtas materias cõmixtas ſepius adin
ueni. infraſcripto puluere uſus ſum cõiter q
recipit hermodactilos turbith añ. ℥. ß. ℥. ma
ſticis gariofilor galange añ. ʒ. i. ſe. aniſi. fenicu
li milij ſolis añ. ʒ. ij. ß. diagridij. ʒ. ij. 3uchari
ad põdus oiu3. ⁊ fiat puluis de quibus a. ij.
uſq3 ad. iij. ʒ. dare potueris. ⁊ ẽ puluis in ca
ſu iſto ſingularis. Quecunq3 igit et q̃liſcũq3
materia cyragrã efficiens fuerit aliquo modorũ
pſcriptor digeri poterit. educi quoq3. uerum
in caũ iſto uomitus plurimũ comẽdatur. qua
ex re ſi tuum patiẽtem nauſeare cõprehende
ris cum aliquo leui uomitiuo naturam iuua.
et cũ aqua tepida aceti modico mixta l'. ℥. ij.
oximellis ſimplicis cõpoſiti aut ſquilitici cũ
℥. iij. aq̃ raffani tepide in potu dato. deĥic cũ
pẽna oleo intincta ⁊ immiſſa gutturi uomitũ p
uoca. qui tã in declinatione ſtatu et augmẽto
paroxiſmi q̃ĩ pricipio ɔuenit. ⁊ in pncipio tñ
magis et maxime uti. Auice. inquit. dolore in
mebris inferiorib⁹ exñte. Sed q: in preſerua
tiuo regimine bono ɔcedẽte Jeſu de ipſo uo
mitu capl'm unu3 facturus ſum his paucis de
eo ɔtentus hic eẽ uolui. Uerũ de localib⁹ cy
ragre cõuenientibus eẽt amõ fienda mentio.
Sed quia illa nõ minus podagre q̃ cyragre
ſunt cõmunia ipſius pace quid ſit podagra p̃
us deſcribam. at quomodo eius ſit tam dige
gerenda q̃ euacuãda materia. Quibus abſo
lutis ambabus cõuenientia localia ſucceſſiue
deſcribam. Et per hoc preſenti capitulo fine3
impono.

¶ Capitulum duodecimum quid ſit poda
gra. que eius demonſtratiua ſigna ⁊ pronoſti
ca propria: ac qualiter queuis materia ea3 ef
ficiens digeri ac educi debeat.

P Odagra eſt pedis iuncturarum do
lor cum tumore. aut ſine ab imma
teriali mala cõplexione prouenies uentoſita
te ſeu humore in ipſarũ cõcauitate contento
inter quam reſpectu cauſarum ſignorum ac
cure et cyragra3 parum intereſt. quas ob res
capitulum preſens ſibi pertinẽter accõmoda
ui. ⁊ cauſarum ipſius demõſtratiua ſigna que
cunq3 iſta fuerint. capitulum tertium ſupra
tibi clare mõſtrabit. podagric⁹ curat difficili
us q̃ patiẽs alios iũcturar dolores pp pedu3
ſubmiſſionẽ. ⁊ eo ẽt facili⁹ recidiuat. Raſis

podagra inquit antiqua perfecte sanari nō po
test. Uerū ī principio sic. si studiose curetur
Item inquit. podagra ē morb⁹ laboriosus.
cuius curam medici inuenire nequeūt si fit ex
hūoribus supabundātibus ꝯgregatis. et ce
ra. Rursus podagra in estate exicata āt ī uere
breuem finē ꝯsequitur respectu ei⁹ que ibye
me aut in autūpno fit h dē paroxismo ītelligen
do. ꝛ in hoc ueteres oēs ꝯcordant. Itē arti
culi anchaꝝ ꝛ pedis Rasis inquit si diu infe
stant isto nō reuertunt ad suā dispositionem
naturalē. articuli tñ alij forte perfecte sanantur
et proprie si natura fuerit sāguinea. podagra
hereditarea minus curat. Plerunqꝫ itē testi
culoꝝ ossa ī podagricis prolongantur q quo
qꝫ male se rexerint. ꝛ fuerit podagra colerica
ꝑsepe subitā mortē īcurrūt. sed si bñ se rexe
rint. in. xl. diebus si nō ī paucioꝛib⁹ podagra
terminatur ut īquit Galie: comēto illius po
dagrice egritudines ꝛc. ꝛ hic de podagre ꝑ
prijs pnosticis. Quātū ad curā respectu ma
teriei eā efficiētis. Si sanguine fiat basilica la
teris oppositi minuēda erit. In oīb⁹ uo alijs
q̄tum ad digestiua. s. et solutiua ꝑut ī sexto
capl'o scribit face. Si alijs ab humoꝛib⁹ pue
nerit. ad caplm septimū. octauum. nonū. deci
mum ꝛ undecimū recursum hēas. Capl'a eniꝫ
ista tā de digestiuis q̄ multiplicib⁹ solutiuis
te copiosum reddēt. et sic amō ad localia his
ambabus soroꝛib⁹ trāscendū erit. ꝛ in hoc ꝑ
sens caplm finē recipit. ¶ Laus deo.

¶ Caplm decimūtertium qualiter ꝛ cū qui
bus defluxus materiei ad iuncturas prohibe
ri debeat.

Que de ciragra ꝛ podagra ī proximis
caplis dcā sunt. materiei digestionē
ac eius eductionē ꝯcernūt. sed ad pa
roxismi ꝑficiendā curam tres ezūt itētiones ī
hac re. Pria materiā diuertit repellitqꝫ. ¶ Se
cunda doloꝛes sedat. Tertia laxa mēbra ꝯfor
tat materiam, siqua de fluxu remanserit dis
soluēdo. Prima pñtis erit capl'i. ad quā per
ficiendā cautus esto. Naꝫ ubi corp⁹ ualde re
pletū fuerit. materia uero fortis effusionis eā
repeutere timoꝛosum ē. de facili nāqꝫ ad ali
qđ mēbrum pncipale reperet. ubi eēt cā pcio
rū accidētium. pp qđ statiꝫ a pncipio materia
ipsa cum flobothomia uomitu clisteri uel ali
quo solutiuo diuertēdo minorēt. ꝛ cum frica
tioīb⁹ ac doloꝛosis ligaturis ꝑposse ad igno
bilia membra trahat. dehic uero securius ad
materiā repeutiēdaꝫ trāsibis. ꝛ hec repcussio
super dolētem locum nunq̄ fiēda erit. de ipa
tñ in seq̄nti capl'o sermo aliquis fiet. Sed ut
q̄ huic capl'o pertinēt absoluātur repeutiēda
materia tibi erit ꝯsideranda. Que si a pꝛedo
minio calida fuerit. accipe olei mirtini. olei
rosa. añ. ℥. iij. boli armeni. sanguinis draconis
añ. ʒ. vi. mirtilloꝝ sumach. acatie terre sigilla
te psidie balaustiarum añ. ʒ. iij. aceti. ℥. i. Con
cute omnia simul. ꝛ prope dolētem iunctura
rū fiat illinitio. uerbigratia si ī iūcturis pedū
doloꝛ fuerit supra cauiculam. ꝛ si ī manu sup
iuncturam brachij. Uel facias sic. Accipe un
guēti populeonis. ℥. iij. cum quo pulueris sā
daloꝝ rubeoꝝ. ros. rubeaꝝ. boli armeni. ter
re sigillate. sangui. draco. añ. ʒ. i. commisce. et
ut supra illinitio fiat. Uel facias sic. Accipe
ceruse. ℥. ij. eaꝫ cū aqua rosa. dissolue modico
aceti addito ꝛ lo cū illini. Rasis uero corticū
granatoꝛū ꝛ sumach añ. lib. i. in aqua buliere
faciebat. intantū q optime cōteri possent. Et
ex his ultima cōtritione facta cū succo semp
uiue omnia debite simul īcoꝛporādo. ꝯ quo
tibiam aut brachiū illiniebat. uel cū farina oꝛ
dei ꝛ contuso citonio emplastrum facias. Ali
qui ī ferrarioꝛum aquam accipiunt. ꝛ aceto ꝑ
mixto pecias infundūt. q̄s tibijs aut brachijs
circūuoluunt. eas sepius innouādo ¶ Uel faci
as sic. accipe pulueris gallarū. ℥. ß. boli arme
ni. ℥. i. ß. albumen recentis oui unum cū quo
olei mirtini. olei rosati añ. quantuꝫ sufficit cō
cute. dehinc uero secū prescriptos pulueres
misce. ꝛ ut precedētibus utere. Uel accipias
farine fabarū lb. ß. ꝛ cum albumīe oui et oleo
rosa. aut mirtino cōducatur. cuius usus sit ut
precedētium. Interdum alias sic feci. Accipe
tria albumina ouoꝛum. olei rosati. ℥. iiij. ꝛ fo
ret melius onfāanum aceti. ℥. i. simul agiten
tur. ꝛ immerse petie dictis locis applicētur.
¶ Uel facias sic. et in hoc experiētiam bonā
adinueni. Accipe cupullarum glandium. ba
laustiarum ana. lib. ß. rosarū rubearum. mir
tiloꝛum. añ. ℥. ii. Coquant in media situla fer
rate aque octaua parte aceti addita. et ad con
sumptionem usqꝫ trium partiū buliat. dehic
petias impone. quas ut supra dictis locis in
uolue. Et omnia hec que dicta sunt materia
calida existente cōueniunt. Ea autem frigida
si fuerit. accipe abrotāi mēte grainis añ. M.
i. pēthafilon. pullegij. rosarū rubeaꝝ añ. M.
ß. nucuꝫ cipressi. mirtilloꝝ añ. ℥. i. cōquassent
fiat ī uino nigro decoctio. aceti modicum ad
dēdo. et cum petijs impositis fac ut prius.

Uel facias sic. Accipe corticis ulmi. ℳ.i. caude equine usnee sticados añ. ℳ.ß. sandaracę salis cōis thuris añ. ℥.ß. alumis. ℥.i. buliant i uino nigro cum ferrarior aqua mixto. & fac cum petiis ut pus. Uel aliter accipe radicum cōsolide maioris. ℳ.i. nucū cipssi mirtillor gallar añ. ℥.i. alumis. ℥.ß. masticis laudani añ. ʒ.iij. cōquassata i uino nigro buliant aqua ferrata commixto. & ut supra utere. Uel facias sic. Accipe olei masticis. ℥.i.ß. olei mirtillor. ℥.i. pulnis masticie. ʒ.i.ß. gallar nucū cipressi thuris & gallicnm. sumach terre sigillate bistorte añ. ʒ.ij. fiat cum calido pistello cerotum & super aluta extensuz mēbra ut oz innoluant. Illā nāqz plurimum cōfortāt. et humores ad iuncturas fluere nō pmittit. Habes itaqz qualiter materiei ad iuncturas defluxum inbibere debeas. p qđ intētio prima completur.

Capitulū decimūquartum de antidotis nō narcoticis q̄ taz podagricos dolores q̄ȝ cyrogricos exñte materia calida sedant.

Ut secunda intētio de sedandis articulor dolorib⁹ cōpleatur. Super est eaz doctrinā ponere qbus dolores sedari q̄ant. & hoc i tribus seqn tib⁹ capl'is. sed in p̄nti de nō narcoticis soluz doctrina hētur. Aduertēduz pmo q̄ materia colerica seu colera multa pticipans cū ad iūcturas defluit. calorē atqz dolorē sepi⁹ augmētat. Materia itē frigida sua q̄litate & iterdum nimia quātiate neruos cordas seu musculos extēdens idē facit. & si ueluti colera uel materia ipsa colerica non ita dolorē acutū accidit interdum ut dictū ē in pnosticis generalibus dolor i iuncturis intēsus ualde tumore nullo apparēte ad extra & ēt econtra sepi⁹ fit. & cū tunc tumor ille incipit apparere incipit & dolor minui. q2 ut dicebatur materia ista ad extra ppulsa in maiori q̄ȝ prius spaciositate cōtinet. & hoc accidit ubi materia nō fluat. quo in casu caue ne illi ex ifrascriptis ātidotis super dolentē locum apponas. qnimmo aliquo leui resolutiuo utere. ut ēēt camomilleū oleū aut cōsimile. Sane iterdum fit dolor adeo intollerabilis. ut patientē ad desperationē pducat. pp qđ excusatio tūc nulla cadit. qn cū exterius mitigātib⁹ & nonnunq̄ȝ cū ebibitis sit his paupculis succurrēduz. ut Auic. cęteriqz ueteres uoluerūt. sed q̄no id facies. Nā si sup dolentē locum frigida apposueris materia ingrossabitur. & resolutiōi fiet magis inepta & metur. Preterea ne eius ad membra pncipalia fiat retrogressio & alia accidētia pessima. Si āt calidis usus fueris. dilatabunt pori. & ad locū plus materiei ɔfluet. qua ex re dolor crescit. Cuidā podagrico colerico macilento debili dolorē ad modū molestato. Iudeus q̄dam nulla pmissa euacuatiōe petias madēfactas i aq̄ frigida membro supposuit. vñ dolor adauctus ē. q̄ aduertēs iudeus embrocationib⁹ & unguētis et successiue opiatis usus ē. Si te deus adiuuet q̄so nouā rem audi. unde fuit materia adeo intēsa ut circa caniculā fuerit tota tibia ɔcremata. cui uolens iudeus succurrere succum sempiuiue oleū ro. & acetū cum puluere boli armeni. sangui. draco. modico camphore miscuit. dehinc petias īfusas sup partez mēbri cōbusti posuit. & intm̄ fuit adauctus ignis ut breui usqz ad genu tota tibia cōcremata fuerit. uocat⁹ statim sup genu & coxā apposui defensiua. & illa q̄ sup cremātem locū aderant amoueri illico feci. hoc facto ignis nō ulterius ambulauit. sed podagricus iste pedē totā tibiam ad genu usqz inde cē horis perdidit. et sic ille fuit a podagra ppetuo liberatus nō inspexit ille Iude⁹ canones Rasis q̄ uult infrigidare mēbra dolentia nimi⁹. & calefacere ea penes mitigationē doloris magis. q2 frigida ɔdēsant mēbrorum supfcies & materias dissolui ɔhibēt. unde augēt extēsionē eius. & non sanat īfrigidatio nisi malā cōplexionem absqz materia & cē. Cūqz i podagrico nostro ualde repleto nulla facta eēt euacuatio. calor iste extraneus i materia illa exñs pp appositionē frigidor coadunatus in tibia ignē imisit. ac eam sic in breui tpe cōcremauit. Alium quoqz i mōte miliano uidi hominē repletum ualde i cibo et potu cōpatriotar suor more plurimū dissolutū cui sup podagrico pede repercussiuis frigidis appositis i die una naturali tibia tota adeo tumefacta ē ut cū elefanticū iudicasses. & infra diē tertium quē celerius potuit ad plutonē permeauit. Hec si q̄dem hos i errores cadēs. et si non in totū. tūc. n. tibi ueluti iudeo illi nunq̄ȝ ɔtinget etcē. Prius ergo q̄ȝ ad localia mitigatiua doloris uenias p flobothomiā per uomitum aut per secessum. uez nisi uehemētia doloris ualde coegerit super dolētem iuncturam nihil unq̄ȝ apponas. Qđ tñ si necesse fuerit a leuioribus semp incboabis. neqz semper eodē remedio utere. quin ad aliud aliq̄ñ transeas. saltē in parte materiā educas. et cā posse tuo

ad oppositũ trahe ꝛ ad ignobilia membra maxime ꝛ quo ad potes ĩ medicamentis tuis ad latus caliditatis declinato idẽ enim medicamẽ mẽbro eidẽ ptĩes approximatus tñ fit nẽ domesticũ ut ĩ eo amplius nihil agat ꝛ sic in mẽbro illo opõnes nullaꝫ facit ꝛ tã ob ħ ꝙ alyȷ ob caĩs rasis in casu nostro medicamina sepe mutabat inquit.n.unũ medicamẽ plurices uni mẽbro approximatũ cõfert ꝛ alteri nocebit ymo uno tẽpore confert ꝛ idẽ alio nocet. Sꝫ quãdocũqꝫ idem tibi accidit materiã scias diuersarũ partiũ ꝛ etherogeniã fore qua ex cã medicamẽ principio diuersum cõmutã. tua ꝑterea que apponis medicamina cũ incipiũt calefieri in frigida mutabis. dolore quoqꝫ mitigato localia oĩa statĩ remouere. His cãonibꝰ prenotatis ad actũ practicũ deinceps trãseundo materia existẽte multũ calida infuxas pecias ĩ aqua frigida. ãt in aqua plantaginis cucurbite endiuie solatri aut in cõsimili suppone ĩ quibus magna existẽte flamma si aceti parũ addideris bonũ erit. uel ex cõtrita portulaca uel lenticule aque que relatu oĩm ueterꝫ ĩ casu isto mirabilis existit. fac emplastrũ ãt ex cucurbite rasura. Ex cassia quoqꝫ fistula ut ipse expertus suꝫ facta illinitio plurimum ualet. Uel ex agresta fariã ordei ꝛ uitello oui emplastrũ face. ul' ex folyȷs salicis florũ uiolarum atqꝫ nenufaris fac decoctioneꝫ. uel ex solis folyȷs salicis in aqua postea ĩfuxas petias loco superpone. Et aliqua petiarũ loco folyȷs populi uini ferre uitis utunẽ. Alyȷ vͦ ex folyȷs populi bene cõtritis faciũt emplastrũꝫ Et nõnulli ex folyȷs solatri cũ fariã ordei. uel ex folyȷs lactucarũ oleo roꝭ. addito. Ul' folyȷs arnoglose assungie mixta. Ul' facias sic accipe tria ouorũ recentiũ albumina ꝛ ea cuꝫ olͦ ro. cõcute de quibus ut supra facito. Aliqui cerusam ĩ aqua endiuie solatri ãt ĩ lacte parꝫ aceti addito dissoluebãt. ꝛ ex ea locũ epithimabant Uel facias sic ꝛ hoc in remittẽdo dolores sedãdoue me nunquaꝫ fefellit. semẽ psilyȷ ĩ aqua plãtaginis uel rosarũ infũde ꝺ hĩc mucilaginẽ extrahe quã cũ oleo ro. cõcute ꝛ ĩ hoc effectũ mirabilẽ adinuenies. Aliqui in hoc aceti parũ addũt Et alyȷ mucilagineꝫ ipsã psilyȷ cũ aceto extrahũt ꝛ ut supra cũ oleo ro. cõcutiũt. Et alyȷ farinã fabarum cũ ipsa psilyȷ mucilaginẽ. aut cũ succo plantaginis miscent ꝛc. Et alyȷ ipsã solã mucilaginem apponunt. Auicẽ. in hoc casu sic faciebat. accipe gallie. ℨ.i. lactucarũ ordei ãñ. ℳ.i.ß. fiat ĩ aceto decoctio. ꝛ utere. Sed rasis ac ueteres plurimi tantũ ex medicinis quibus uis sine opiatis siue nõ sedare dolorẽ nequiebant Ex solo aceto fortissimo calido sup dolẽtẽ locũ embrocã faciebãt uerũ multo prestat si origanũ puleguũ folia lauri camomilã ãt aliqꝫ tale calidũ uirtualiter in eo quã lactucaꝫ siue talia frigida bulire feceris. Et ideo alexãder epithimi saturegie origani calamẽti equas partes accipiebat Et ĩ acerrimo aceto tãtũ bulire pmittebat. ꝙ ĩ eo esset herbarum uirtus derelicta quibus ꝓiectis cũ aceto illo calido locũ sepius fomẽtabat. Inquit eniꝫ ꝙ in reumate calido dolorem sedat ꝛ aliud renasci reuma ꝓhibet Alyȷ ex origão ꝛ mẽtastro decotionẽ hãc ĩ aceto faciebãt. Et rasis ex fenugreco ꝛ iterdum tãtũ cũ decoqui permitebat. ꝙ dissolui poterat ꝛ mucilago ĩde fieri ꝙ cũ melle buli re iterũ faciebat tñ donec ad ẽplastri formaꝫ deueniret quo postea locũ emplastrabat. Et interdũ ex farina tritici cuꝫ oleo uetusto decocta. Auic. uero ẽplastrũ illud de fenugreco tribꝰ continue diebus super mẽbruꝫ dimittebat. Sed ne nimiũ exsiccaretur oleo ro. cũ inungi sepius faciebat. Referũt auctores aliqꝫ ꝙ si quis neruos colli ac dorsi aquile super collũ ꝛ spondiles arthetici colligauerit dolor illico remouebiẗ. Inquiũt ꝙ si pedes natãtis rãne super podagrici pedes colligaueris dolor statĩ remouebiẗ. de his statĩ tñ spero ĩfra deo uolente aliã mentioneꝫ facere. ¶ Habes itaqꝫ plura nõ narcotica que existẽte materia calida dolores artheticoꝝ sedãt. Sed est interdũ dolor adeo patientẽ molestãs ꝛ sine ĩtermissione. ut nedũ cũ prescriptis recedere sed paululũ tantũ remitti nolit. Qua ex cã coacte tunc ad narcotica trãsire necesse ẽ ꝺ quibus in sequẽti capitulo copiosum te faciã ꝛ ꝑ hoc huic finem impono.

¶ Caᵐ decimũquintũ de narcoticis que dolores artheticoꝝ factos a mã calida sedant.

Si ĩportunitate doloris ad narcotica transire necesse ẽ . . menti sp habeas medicamẽ qualecũqꝫ ipsuꝫ fuerit cuꝫ calefieri incipit amoueri. Et ne aliqꝫ itẽ super iũcturã desiccari permittas qꝛ tunc doloreꝫ augmentaret. ad ꝙ ꝓhibẽdũ. Gal'. ĩ libro decimo tractatuũ. Rasis quoqꝫ ꝛ. A. proprȷs in capitul'. Sicle aut lactuce folia supponi iussẽrũt. ut ergo ad actũ praticũ te deducaꝫ facias

sic accipe medulle pāis .l'.i. quā in uacino lac
te seu caprino āt ouino remollire pmitte. dē
hic vo subtilissime pistet. cui adde olei ro.
.℥.ij. croci .ʒ.i. opij .ʒ.ij. fiat ad modū unguē
ti mollis ⁊ utere. Huic autē medicamī istō
talis describebat Sumātur īquit opij. aur.
.iiij. croci aur. i. terrātur cū uacino lacte ⁊ de
super medulla panis pĳciat ⁊ mēbrū ex eo
liniebat. sicque āt lactuce folia supponendo.
Eius aūt aliud medicamē casui nr̄o coueni
ens multū accipit. sc. Jusquiami nigri .ʒ.vi.
opij .ʒ.i. croci tātundē cōfice cuz uino dulci.
⁊ cū cera misceat hoc ē cū oleo cū modico ce
re pmixto. Jn forma g° sic facies accipe ol'i
ro. ℥.ij. cū cere paruz liquefiat ⁊ alia postea
cū uino dulci dissoluta simul misce . ⁊ usui
reserua. Gal'. uero ī libro decimo tractatum
īfrascriptū medicamē sup oīa laudat. ℞ acci
pit absinthij sicci croci opij .aā .ʒ.i. cer. .ʒ.iiij.
olei yrini .ʒ.vi. dissolue absinthiuz crocum ⁊
opiū cū modico olei ⁊ residuū cū cera lique
fiat de hinc uero oīa simul misce. uini dulcis
quātū sufficit adiūgendo. Uel facias sic acci
pe olei ro. ℥.ij croci .ʒ.ß. opij .ʒ.ij. simul con
cutiant ⁊ ī merse petie subtilissime iūcturis
dolentib⁹ applicent. Uel aliter accipe capi
tū papaueris albi suis cuz semib⁹. M.ij. or
dei. M.i. se. iusquiami albi. ℥.i. cōquassent
⁊ ad medietatis usqz ↄsumptionē in duab⁹
.libr. i. aque buliāt deide colet ⁊ de colatu
ra accipe. ℥.viij. mucilaginis psilij. se. lini et
fenugreci que cū aceto sunt extracte. aā. ℥.
.iiij. tria postea ouorū albumia ol'i ro. ℥.vi.
oīa simul cōcute. ⁊ ī merse petie locis appli
cent ⁊c. Ego pluries sic feci ⁊ effectū bonuz
adīueni accipe uitellū unū recētis oui. ⁊ un
guenti populeōis. ℥. i. croci .ʒ.ß. opij .ʒ.i.ß.
simul icorporētur ⁊ utere. Ul' sic accipe cro
ci .ʒ.i. opij .℈.iiij. tres uitellos ouorū cocto
rū ⁊ olei ro. addito pap locū ūges ⁊ uiobis
uel accipe semis iusquiami .ʒ.vi. opij croci.
aā .ʒ.i. ⁊ cū uino dulci sine alio ceroto simul
īcorporēt ⁊ utere. Alij cicutā in aqua deco
qnūt. ⁊ de ea cū mulieris lacte mixta iūctu
ras dolentes emplastrāt. Uel facias sic acci
pe lactis mulieris. ℥.ij. aque florū nenufaris
uel plantaginis. ℥.i. croci .℈.i. opij. ℈.iiij.
simul omnia cōcute. ¶ Uel aliter accipe mu
cilaginis psilij ī aceto remolliti. ℥.i.ß. medu
le panis in lacte mulieris ifuse. ℥.ij. uitellū
unū recentis oui ducāt simul oīa quib⁹ ad
de postea croci. ℈.ij. opij .ʒ.ij.ß. ⁊ fiat ad mo
dū subtilis unguēti. Uel aliter extrahe de
psilio ī succo portulace remollito mucilagi
nē ð qua accipe olei ro. ℥.i.ß croci .ʒ.ß. opij
.ʒ.ij. oīa misce ⁊ cū opus fuerit utere: Alij
cicute radices ī pasta decoquunt. ex quib⁹
cōtritis iūcturas emplastrāt. Alij uero suc
cū iusquiami cū assungia buliūt ⁊ cera addi
ta unguētū molle cōficiūt. Nōnulli micā ue
tustissimi pāis ī succo solatri āt insgami seu
sempiuiue buliētes ēplastrū faciūt. Pluria
tibi que dolorē sedāt opiata descripsi. in q
b⁹ ut pz nō ē opij nimiū immo uetex canoni
b⁹ ispectis moderatū satis tu igitur in ap p
ximādo qualitercūqz opiū nō nimiū psum
ptuosus esto ueluti fuit ille bonus uir quí
pridie. ℥.iij. opij. cū oleo camomelino cum
cūsit ⁊ illi⁹ magnū principis mātuani mar
chiōis ut mihi ex suis phicis quidā retulit
cū eo ī iūcturas pedis ēbrocauit mirror cur
uitā pes non pdiderit aut non fuerit ueluti
meo prenotato subaudiēdū tota tibia cōpre
mata qz q̄to magis tegit tāto magis estuat
ignis sed nō erat pius ille marchio tā teribi
li tā crudeli tā enormi passione dignus illo
itaqz bono uiro in pace dimisso ad ppositū
reddeo. Que dicta sunt materiā calidaz con
cernūt. Sed ubi frigida fuerit tā sui quanti
tate quā qualitate. ut supra dixi efficere do
lorē posset. Quantitatis enī excessus p sui
eductionē corrigitur ac a mēbro patienti di
uersionē de quib⁹ sollicitus semp esto. Sola
autem qualitas sol' cuz alteratiuis ē corrigi
bil' ueruz ī tali dolor materia cuz qualitate
se simul associat que si dolorē effecerit ī eidez
succurrere te sequens capitulū docebit. Et
g hoc presenti finem impono.

¶ Ca^m decimūsextū que dolores in artheti
cis materia frida seu pmixta exñte sedāt.

Materia. exñte flegmatica ī sedādo
m⁹ dolores ques ipsa uel materia alia
fria seu permixta efficit accipiebat.
Rasis in principio aloes ⁊ mirre ptes equa
les ⁊ his cū aqua mirre aut plātagis ad for
mā unguenti deductis utebatur uel sic acci
pe nucem cipressi iuniperi mirre aā ℥.ij.
camphore .ʒ.i. simul cum aqua in qua galle
decocte sūt ↄgregētur ⁊ utere. Uel accipe spi
ce nardi. ℥.ß. cū aliqua pscriptarum aquaruz
misce et utere. Ego autē in casu isto iūcturas
dolentes ex oleo camomellino perūgere sin
gularissimuz ad inueni Uel cū epithimate ex

flo⁊ camomille decotione facto. Alexander uero cũ folijs caulium ĩ aceto decoctis ⁊ me dico rosacei olei ɔtritis emplastrũ faciebat. Sanguis uero lepo⁊inꝰ inunctus dolo⁊es is tos quodãmõ mirabiliter sedat. Uel accipe hermodactilis. ʒ. i. ß. farine o⁊dei. ʒ. ij. croci. ʒ. i. duos uitellos ouo⁊ et cũ quãto olei ros. sufficit fiat emplastrũ. aut unguentũ subtile qđ sicuti experimento pluries didici tales iũctura⁊ũ dolo⁊es mirabilis sedat. Uel ex capre recẽti caseo emplastrũ face ⁊ uidebis Aut ex pinguedine uulpis ⁊ oleo ro. equis partibus iuncti fiat Ul' ex. Jure lepo⁊is lo cũ emb⁊oca. ⁊ de hinc emplastrũ ex danule carnibus suppone ⁊ mirre ualet. Uel facias ẽplastrũ ex faba cũ adipe po⁊ci decocta. et alij idẽ ex cinere lepo⁊is cũ antiqua adipe fa ciũt. Ec nõnulli litargiriũ cũ urina mule'ta3 diu in mo⁊tario ducũt ꝙ unguẽti fo⁊mã re cipit quo utũtur. Uel facias sic accipe farine lupino⁊ũ. ʒ. ij. cũ ⁊osaceo sirupo misce ⁊ ute re. uel accipe medule panis ĩ lacte remolite lib⁊ã. i. uitellos ouo⁊ũ. iiij. croci. ʒ. i. butri q̃ tũ sufficit oibꝰ ad unguẽti fo⁊mam deductis iũcturas dolẽtes illini. Uel facias sic ⁊ ẽ em plastrũ uulgare ab ãtiquis tñ philosophis usum. Rapas minuti ɔteras quas ĩ uaccio lacte decoque. ex quibus iñcturas ẽpl'a. Ego autẽ a quibusdã antiquis edoctꝰ. Ex rapa to sta cũ po⁊ci adipe ɔtritã iussi locũ ẽplastrari ⁊ mirabil'r ɔtulit. Alij succũ apij. plibito ac cipiũt ac lactis uaccini tm̃dẽ ⁊ farĩe furmẽti tũ satis ẽ addita pultẽ cõficiũt de qua locũ emplastrãt. Alij oleũ anetinũ ⁊ camomillinũ lactis mulieris ɔmiscent ⁊ ouo⁊ũ uitellis p libito additis idẽ faciũt ⁊ alij empl'm tale ꝙ recipit malue bismalue suis cũ radicibꝰ. añ . M. ij. camomille fenugucci añ. M. i. ß. assũ gie mõtonis. l'. i. pinguedĩs ceruine. l'. ß. siml' oĩa buliãt ⁊ debite coctis ẽpl'3 cõficiũt Alij ex pulmõe mõtonis. l'. i. pinguedĩs ceruine . l'. ß. piguedinis [illegible] simul omnia bu liãt ⁊ debite coctum ẽpl'm cõficiũt. Alij ex pulmõe mõtonis ĩ lacte decocto iũcturas do lẽtes ẽplastrãt. Et alij ex faba f⁊acta cũ pin guedine ouina decocta uel ex succo radicis ebuli cũ puluere harmodactilo⁊ ⁊ assungia po⁊ci empl'm facito ul' facias sic accipe muci laginẽ fenugreci ⁊ se. lini. añ. ʒ. iij. olei camo melini. ʒ. iiij. simul cõquassentur ⁊ utere ul' ruta cũ carnositate uua⁊ passa⁊ cõtrita ẽpla strũ fiat. uel ex sola herba bethonice ide3 fa

cito. Rasis ⁊ antiquo⁊ũ aliqui ẽplastri ex cau libus recẽtibus summe laudãt. Et Alij ex enule cãpane folijs ĩ uino decoctis. Laudãt itẽ ex sterco⁊e uaccino calido sup iuncturas dolentes emplastrationẽ. Sed rasis cũ ster co⁊e illo aceti cõmixtionẽ plurimu3 laudat Ac etiã cap⁊inũ stercꝰ cũ farina o⁊dei ⁊ ace to. Aliqui tamẽ cũ sterco⁊e illo uaccio camo millã ac siccas rosas adiũgunt ⁊ ẽpl'm faciũt Et alij ex cap⁊ino sterco⁊e cum croco ⁊ ca p⁊aru3 assungia ⁊ cetera. ¶ Que nuper dicta sunt frigida existẽte materia seu permixta dolo⁊ẽ satis mitigãt. Cũ quo ex his nõnulla in se quo⁊ũ resolutiõis quicquã habent. Ue rũ dolo⁊e mittigato ad resolutiua fo⁊tio⁊a transcundum erit. de quibus capitulum se quens te fultu3 reddet. Sed in materia fleg matica Ras aliqua uesicãtia super uesicam super iuncturas pedũ interdũ posuit ⁊ uesi cis apertis materia plurima egressa est ⁊ se datus dolo⁊. ¶ Unde de podagra etiã fleg matica tẽpo⁊e pulsationis inquit cũ empla stro sinapis ac ficus super articulis ẽpl'as fa ciendo ⁊ eas ut aqua flueret pfo⁊ando uidi plurimos sanari ⁊c. Ego aute3 loco ẽplastri huius de sinapi semẽ nigre uitis cõquassatũ sup iuncturã uesicãdã aposui. Et testa nucis supposita paucas ĩfra ho⁊as uesice facte sũt quibꝰ aptis matateriei ĩcredibilis quãtitas e egressa ⁊ statĩ dolo⁊ sedatꝰ fuit. Hec itaq3 tã ĩ mã frida q̃ pmixta mõ3 dolo⁊ẽ sedãdi.

Capitulũ decimũseptimũ de his antidotis q3 materiã ñ ingipsatã neq3 ĩ duratã nimis. ĩ articulis artheticoꝝ derelictã resoluũt.

Si totum uel in parte maio⁊i dolo re sedato erit materia fluxa mẽb⁊a confo⁊tando resoluẽdo ⁊ hoc tertie intentionis fuerat. Vm quam ob materia ad iuncturas seu ad iunctura⁊ũ nodo. p⁊o pl'a pp eius incuncationẽ duritiẽ seu gipseitatẽ interdum fit ineptissima resolutioni. Inter dum uero non. Cuius gratia duo capitula facere libet. quo⁊ũ p⁊esens materiei nõ nimi um indurate magis. Sed antequã ad loca lia trãseas. tua ẽ uiã istã cõsiderare quĩ si ca lida fuerit resolutiua tẽpata magis esse d bent ⁊ ab istis p⁊incipiũ sumã. si uero frida fo⁊tio⁊a. mõ cetera paria ponas. ad que po stea gradati accedã. Sed antequã ad actu3 praticũ te deducã. non mireris si iũctura⁊ũ

apostemata. ut in pnosticis generalib⁹ dictū ē curātur cū difficultate. Nā materia in iūcturis existens seu in iūcturarum ligamentis ē i mēbro solido valde. propter φ difficilis fit eorū resolutio. ꝛ multo magis magis ubi cetera coeqā ꝙ si i mēbris foret min⁹ solidis ut i neruis ul' carne ꝛc. q̄ ut liquet quaꝫ ligamenta ipsa sunt multo min⁹ dura ac ubi nl'lus ex pte medici ꝛ iteꝫ nec pte īfirmi error cōmittat̃ ꝛ apostema ipsuꝫ recte curet̃. cuꝫ q̄ ad locū materia de nouo non fluxerit i quadraginta dieb⁹ ut inquit. Ras. si n̄ i pautiori b⁹ pfecte dissoluet̃ ꝛ h̄ voluit domin⁹ ypo. illo. affo. Queeunqꝫ podagrice egritudies fiunt hec in quadraginta dieb⁹ de frenseeetes residēt ꝛc. Et hoc idē sentit in cōmento dn̄s Gal'. ut octauo capl'o supra dictū ē ut igitur deinceps ad actū practicū te ducaꝫ ex. Junipero i vino bono decoctionē face ꝛ in ea calida spōgiā ipone quā fortiter expressā et lidā iūcture resoluēde materici suppone et cū infrigidari icipit a moue ꝛ calefactā ut p̄mo repono. Uel idē ex decoctione maiorāe rute aneti foliorū lauri cimini ꝛ foliorū ulmi facies. Spongia vicib⁹ aliquot supposita ex oleo vulpino. l'. de costo calido φ aui. summe laudat iungat. Uel oleo de viperis ꝛ hoc egritudinē illaꝫ erradicare ignit. Uel oleo de vespertilionib⁹ utere. Cuius faciendi modū taliter describit. accipe vesptiliōes. xy. decollētur ꝛ euiseratos impone i succi mēte uel marubij. l'. ij. olei aneti. l'. i. aristologie castorei. an̄. ℥. ß. costi. ℥. ij. deinð ad succi usqꝫ cōsumptionē buliāt quo postea utaris. Alij merulū i cōi oleo tātū bulire pmittunt ut caro ab ossib⁹ sepetur ꝛ ad hunc assum oleū tale reseruāt. Alij mures capite ꝛ aliis extremitatib⁹ āputatis quot libꝫ euiscerāt Et donec caro ab ossib⁹ sepereẗ in cōi oleo bulire pmittūt ex quo cū tēpus ē loca pungūt. Rasis pīguedinē galline recētē accipit cū qua cinerē cauliū miscet. mirabiliter igt i hoc casu ualere. Alij mustellā i cōi oleo tātū φ caro ab ossib⁹ sepetur ðcoquūt ꝛ cera addita unguentū cōficiūt φ esse poptimum asserūt ꝛ in hoc quoqꝫ φ cū assungia ꝛ caprino stercore seu cicoīe fit aliqui limacias uiuas accipiūt ꝛ i coboperto uase cū sale reponūt ꝛ quā faciūt spumā hāc ad usū reseruāt Uel hoc ungēto utere φ mire in hoc casu ualere cōptū est accipe olei camomellini. ℥. iij. mucilagīs se. lini ꝛ fenugreci. an̄. ℥. i. farine se. lini ꝛ fenugreci. an̄. ℥. ß. cere parū ꝛ fiat unguētū Uel facias sic succi radicuꝫ ebulor accipe. l'. i. ass ungie vulpis aut siluestris gatti. ℥. i. ß. simul i āpula recondē ꝛ sup cineres calidos aut in caccabo aqua pleno ad consumptionē tertie ptis buliat ꝛ utere naꝫ hec precedentē nō mō materiā resoluūt. Sꝫ dolores si qui affuerint mitigāt ut ipse sepi⁹ expt⁹ sum uel accipe succū radicuꝫ feniculi. l'. ß. uini albi. ℥. iiij. farine ordei quātū sufficit ꝛ simul tātū buliāt donec pultis formā acci piat Alij farinā tritici ꝛ se. lini equis partibus cū aqua furfuris miscet. Et eplastrū faciunt. Et alij farine fenugreci se. lini ꝛ pulueris aneti equas ptes accipiūt. ꝛ in succo cauliū tātū bulire sinūt donec emplastri formā habuerit. Alij radicē altee cū assungia decoquētes eplastrū faciūt. Quidā diaquilo en cū camomellio oleo dissolutū plurimum laudāt. Et ego loco diaquilonis ysopi cero to descriptione philagri. iterdū usus suꝫ ꝛ i h̄ casu opatur magnifice Aliqui cerotū infrascriptū faciūt φ accipit cere citrine libr. i. olei anetini. ℥. ij. pulueris camomile. ℥. i. ß. ꝛ quanto pinguedinis galline sufficit cerotum cōficiūt Sꝫ dicta sunt materiam a predominio calidā uel non nimis resolutiōi rebellē satis moderate resoluunt. Cū quo si g dolores adfuerit eos. āputāt ac ubi pp materiel frigiditatē soliditatē uiscositatē seu ꝙuis causaꝫ aliā resolutiōi fortiori op⁹ fit. ad modū rasis. accipe storacis liquide quantuꝫ uis ꝛ cū laurio oleo dissolue ex qua postea locū in unge. Uel aliter accipe olei antiq ol'i yrini. an̄. ℥. i. euforbij. ʒ. ij. cere parꝫ ꝛ fiat unguētū. Uel cū succo radicis ebulor porcinā assungiā bulit qb⁹ ifrigidatis hermodactilorū puluere adde ꝛ unguētū molle fiat. Uel faciat sic ꝛ erit calefactiuuꝫ magis accipe pipis castorei euforbij. an̄. ʒ. i. olei de casto. ℥. ij. ꝛ addita cera fiat unguētū. Et si forcius accipe bdelij armōiaci. [illegible] an̄. ℥. ii. storacis liquide. ℥. i. mucilaginis. fenugreci. ꝛ se. lini. an̄. ℥. i. ß. bdeliū ꝛ armoniacū cū ueteri vino dissolue ꝛ simul oīa incorporādo facias emplastrū. uel cerotum tale φ accipit armoniaci oppoponacis galbani. an̄. ℥. i. teneretur i aceto cū quib⁹ picis naualis. ℥. iij. adde ꝛ oīa simul cū oleo costio malassa ꝛ fiat cerotū quo sup aluta extēso cuꝫ opus est utere. Alexāder uero ad has passiones tale faciebat cerotū φ optimū eē aicbat. ꝛ hoc.

accipit armoniaci.ʒ.iiij.ꝛ ciz.ʒ.ij.lactis uacī ni dissolue cuz quo postea.ʒ.iij.farine se.lini misce uitellos ouoꝛuz quatuoꝛ colofonie .ʒ.iij.sepi taurini.ʒ.viij.ol'i ueteris ꝛ cere añ. .ʒ.iij.fac cerotū ꝛ utere. Uel.facias unguētū hoc cui tātā fidem adhibuit.ut eo ī quibusdā doloꝛibus a frigida factis cā ī quacunqꝫ parte nr̄i coꝛpoꝛis esset usus sit.ꝛ cū semper opus bonū fuisse operatū reffert. Recipit autē hoc eufoꝛbij.ʒ.i.olei dulcis.l'.i.cere.ʒ.ß. ꝛ fiat unguētū. Uel aliť ꝛ ē eiusdē.accipe olī ueteris nitri terbētine eufoꝛbij.añ.l'.i.yreos .ʒ.ij.farine fenugreci l'.i.ß.ī coꝛpa oīa simi'ꝛ utere extrabit enī ut inquit a ꝓfūdo cōstipatos hūoꝛes ꝛ eos resoluendo doloꝛes amputat. Habes itaqꝫ ad intentionem dictā plura ꝛ diuersa appꝛopꝛiata medicamīa.unde non bene factū puto post ista dn̄i alexādri coꝛuz propter singularitatez alia subscribere quī ymo ad aliud capitulū transire In quo que adincuneatas materias ꝛ ad nodositates ualent adiuuāte bono ihesu describētur.ꝛ ob hoc presenti capitulo finem impono

¶ Capitulū decimūoctauū de his que.īcuneatā seu induratā ualde materiā mollificāt ac resoluunt.modo in gipseā seu lapideā mutata non fuerit.

Materia ī mēbꝛoꝝ articulis incuneata tātū interdū īduratꝰ.ut in gipseaz seu lapideā cōmitteť quā obrem ne ad eā id deueniat est posse tuo ꝓhibēdū cuiꝰ modū bono ādiuuante iesu in hoc capitulo tibi dabo ut ubi materia ipsa ingipsata fuerit ꝓ eius possibili curatione sequēs capitulū multa appꝛopꝛiata cōtinebit. Coꝛpoꝝ igitur quo ad regimē tā sex rerū non naturaliū quā aliarū etiā medicinaliū bene recte ad localia materiei īcuneate ꝑtinētia trāsiēs mollitiuis cū resolutiuis tuis cuz antidotis que cūqꝫ fuerit cōmiscebis. Uerū ī principio predominari mollitiua facias ꝛ materia aliquātulū remollitia resolutiuoꝝ uirtutē adauge. Caue tamē ne ea que pꝛoximas resolutiā uirtutis adeo sint foꝛtis ut subtile resoluant et grossum ī lapidē cōuertāt. Ego autē ī hoc ꝑ me. Exptū plurima ꝛ aliqua etiā a ueteribꝰ multū cōmēdata subscribā a simplicibꝰ que ī hoc casu ualere noscūtur ꝑicipiū sumens Mollitiua igitur que famosa magis apꝺ ueteres hn̄tur sunt adeps galline anseris anatis poꝛci capreti ꝛ thauri. Et inter medulas que sequuntur ut.s.crur is uitulli uacce poꝛci et cerui q̄ alijs ꝑualent Butirū itē ysopꝰ hūida oleū oliuarū ātiquū ac oleū de lilio stoꝛax liqda terbētina uiscꝰ cera resīa pini sgnātū armonia.bdelliū galba.gūi arabi. pix laudanū mastix mira oppopenax serapinuz plūbum ustū radix altee cucumeris asinini malue ac eius folia maioꝛana rosmarinus brācha ursina bleta camomilla cētaurea minoꝛ fenugrecū se.lini ficus sicca ꝛ maxime ipsarū mel seu mucilago ista maxime a ueteribus in inter mollitiua laudata sūt. Inter resolutiua uero que sequūtur ē adeps ānatis leonis ꝛ uulpis cera pix resina quelibꝫ stoꝛax liquida terbētina ysopus humida altea abꝛotanū yua herba palisis folia sanbuci calamētū camomilla anetū celidonia apium aristologia ciclamen lappaciū acuttum matricaria saluia pulegiū mellilotū ruta rosmarinus cortices cāparuz eupatoꝛiū radix ireos radix cucumeris asinini radix ebuli diptāi cepe cōe cepe squille ficus bacce lauri fenugrecū se.lini maluauisci semen urtice sinapis seminis .canapis cimini grana iuniperi lupini calx armoniacum serapinum bdelium castoꝛeum cinis tirsi caulis spuma maris eufoꝛbiū galbanum gūmi ederē gūmi arabicum gallia mascata mastix oē coagulū mirra plumbum uitrum sal fermentum Et iter olea oleū nucū amigdolaruz amarax de terbentina de camomila de aneto ꝺ ciamomo deruta de lilio de lateribꝰ uulpinū. Et inter amurcas laudať amurca olei oliuarū de de lilio et yrini.laudať itē uinū ex dictis sūt ipsoꝝ plurima tā resolu tiua quā mollitiua qbꝰ tuo mō uterea c ꝯpōnes ꝓlibito face. Ego.autē ī casu isto maxime efficacie nnullas niterdū feci.qs primo subscribā. Successiue uero ad famosas ueterū ꝯpositiones deueniā ungentū uero īfrascriptū ī hoc casu ualde efficax adiuenies.qꝫ accipit olei ꝺ camomilla olei de lilio olei amigdolarū dulciuz añ.ʒ.i. pinguedinis galline cruris uacce ysopi humide añ.ʒ.ß.mucilaginis se.lini ꝛ fenugreci añ. .ʒ.vi.cere paruz ꝛ fiat unguentum ex quo in uncto loco lana succida in aceto cū aliquali. poꝛtione lixiuij comunis bulito īmersam de super pone. Id autem tā sero quam mane fiat Uel accipe.olei de lilio olei yrini.an.ʒ.i.ysopi humide medule cruris uacce aut cerui añ. .ʒ.ß.stoꝛacis liquiꝺ coaguli añ.ʒ.iij.cere parum ꝛ fiat.unguentū. de q̄ ut in pꝛioꝛi bis in die utere lana succida ut pꝛius superposita. Uel accipe olei yrini.ʒ.ij medule.cruris ui

toli.ʒ.i.storatis liquide armoniaci bdelij gal
bani.añ.ʒ.ß.cum uino gummas dissolue et
cū alijs cera quātum conuenit liquefacta un
guentū conficias. Ul' accipe radices lapacij
acuti ⁊ ebuli herbe peralisis yue florum ros
marini calamēti radicū ciclaminis añ.M.
.ß.oīa bene munda conquassant' cū quibus
porci masculi assungie.l'.i.malassa et marces
scere simul omnia p sex aut octo dies permit
te quibus postea ueteris olei.l'.i.superpone
⁊ uini.l'.i.ß.⁊ simul ad uini cōsumptionē bu
buliant.de hinc aliquantulum expressionē
facito ⁊ illi expressioni quantū sufficit cera
addita fiat unguentum quo utere ⁊ uidbis
uel herbam yue contritā cum assungia porci
malassa ⁊ dimissis aliquot ī maceratione de
coq; ī bono uino tātū buliāt.ꝙ ad albedinē
ueniāt dehinc aspressionem facito quam lo
co punge. Uel facias sic accipe radicum mal
ue bismalue ac yreos ⁊ cepe squille. añ.M.
.i.yue.M.i.ß.cōquassent'.super quibus ace
tum probice in quo per diē cum sua nocte in
infusione maneat deinde extrahātur ⁊ cum
pinguedine anseris ⁊ galline añ.ʒ.ij.⁊ buti
ri:ʒ.iiij.assungie uero porci masculi.l'.malas
sentur ⁊ per dies alquot in maceratione ma
nant cum quibus postea olei yrini olei de ca
momilla ol'i uulpini añ.l'.ß.misce simul buli
ant colentur ⁊ cera addita unguentum fiat.
Uel facias sic ⁊ hoc duricie; omnē resoluit
ꝙ accipit amurce oleorū de lilio yrini ⁊ de
se.lini añ.ʒ.i.mucilaginis fenugreci extracte
cū aceto.ʒ.i.ß.pinguedīs anatis.ʒ.x.misce oīa
⁊ locū inunge ⁊ uidebis. Dominus uero raſ.
ex luto olibani cum ouis locū emplastrabat
Inquit ꝙ mirabiliter conferebat. Et aliquā
do tritici farinā cū oleo tantum bulire facie
bat ꝙ formam unguenti acquirebat. Et hoc
iterum summe laudat. Ueteres nōnulli ð os
sibus dñi asini narrāt mirabilia que de his
sic faciūt. Ex his ꝙ ⁊ quantum libet accipe
cōfrange ⁊ in aqua diu buliāt super natantē
uero pinguedinem collige. deinde castorei
.ʒ.i.ß.bdelij serapini ana.ʒ.i.croci.ʒ.ß.radi
cū ciclaminis ebulorū ac filicis omnium be
ne mundatarum añ.ʒ.ij.yue saluie añ.M.i.
oīa simul cōtusa in.l'.ij.pinguedinis malassē
tur successiue uulpem euisceratam ⁊ excorti
catam habeas quam his prescriptis rebus
facias.⁊ tam diu in ueru ad ignē ðcoquatur
ꝙ sit uulpes bene cōsumta liquor autem qui
ab ea guttati defluit in uase ī quo sit uinum
album colligatur.de quo cum opus fuerit lo
ca perunge ⁊ de effectu miraberis. Uel faci
as sic accipe radicū artanite partes duas ra
dicū filicis ebulorū ac lapacij acuti añ partē
unā bene munda' iuoluantur in stupa aque
madefacta et sub prunis cocte subtilissime
pistentur. quas cum assungia porci masculi
tantum conducantur ꝙ ad formam unguēti
deueniant ⁊ utere. Alij sic faciunt succorum
iue saluie ac rute añ.libr.ß accipiunt uini de
coctionis cornu.cerui per frustra incisi.l'.i.ß.
olei camomillini olei de lilio añ.l'.i.simul oīa
ad succursum ⁊ ad uini cōsūptionē buliant
⁊ postea ad sufficientiam addita cera fiat un
guentū.cui infrigidato adde serapini oppo
ponacis bdelij galbani.añ.ʒ.i.masticis cro
ci añ.ʒ.ß.si qua ex his teri nō possūt cū mo
dico olei aut uini soluatur : et fiat unguen
tū. Alij īfrascriptū mirabilia facere referūt
quod accipit saluie mente. rute. herbe para
lisis maiorane nepite pentafilon. ungule ca
balline utriusque centaurce lingue canis
saxifragie marubij aristologie longe lauan
dule petrosilij arthemisie cretani marini.añ.
M.i. ꝯquassentur et in bono uino albo infu
sa per diem cum sua nocte dimittātur. deinde
buliat coletur et in uino isto postea sic cola
to pone armoniaci asse fetide galbani serapi
ni.ana.ʒ.ij.olei de iunipero olei de terbenti
na.añ.l'b.i.piguedinis gatti siluestris muris
montani taxonis ac uulturis.añ.l'b.ß.malas
sētur et sex āt octo dies ī marceratiōe dimis
sis ī uino al.omnia buliāt simul' exprimant' et
postea in tali expresiōe cere modicū liquefiat
sic quod ad unguēti formā deueniat et utere
Quidā cirogicus ī prouicia ex īfrascripto
unguēto plures ambulare nō ualētes īceder'
faciebat. quod hoc modo fit tantum uulpem
depillatam euisceratam que in uino dequoq;
ꝙ caro ab ossibus seperetur de hinc ossibus
piectis carnē illam cōtunde exprime ⁊ qui
inde liquor egredit' ī derelicto uio iterū bu
liat usq; ad formā ūguēti ð ueiat ⁊ ðeo.l'.i.
ß.accipe īq misce masticis castorei bdelij mi
re baccarum lauri añ.ʒ.ß.euforbij.ʒ.ij.⁊ fiat
unguentum. Aliqui accipiūt radicē cucume
ris asinini et in pasta posita in furno decoquūt
quam subtilissime contritam reseruant de
hinc succorum iue saluie et paritarie ana.ʒ.vi
accipiunt olei uero nucum.l'b.i.uini albi.ʒ.
vij.et omnia ista ad uini et succorum cōsū
ptionē et successiue buliant quo facto cū oleo

illo cere parum addunt qua liquefacta ab igne deponūt ⁊ cū īcipit infrigidari radicuȝ cucumeris asinini si subtiliter contritorum tres. ʒ. cōmiscent bdelij autē ⁊ oppoponacis galbani ⁊ armoniaci in uino dissolutorum. aā. ʒ. ß. ⁊ omnibus mixtis unguentum conficiunt. Quidam in cane magnam deuotionem habent qui ex eius sanguine loca perungūt Inquientes hoc in casu isto ualere plurimū ¶ Ex cane iteȝ unguentum tale conficiunt gamensis unius canē iugulant ⁊ carnē atqȝ ossa confrangūt successiue oīa in bono uino albo decocta cōtundunt. ⁊ in his fortē expressionem factam in isto uino derelicto ponunt in quo postea res infrascriptas ꝯquassatas bulire faciunt ut yue saluie rute agrimonie betonice feniculi herbe paralisis aā. M. ß. ⁊ postea ex his expressionē adhuc faciunt ō qua .lī.ij. accipiūt medulle uero ceruine. lī. i. piguedinis porcine .lī. ß. ⁊ ista oīa ad unguenti formā deducūt cū turis. ʒ. ß. miscēt baccaꝝ lauri castorei mirre aā. ʒ. vi. bdelij. ʒ. v. ⁊ ex his oībꝰ unguentū conficiunt. Montoni quidam ñ modo manducant capras sed ex eis etiā plurima medicamina conficiunt primo ipsarum stercus ⁊ sepū bene simul miscēt ⁊ croci paꝝ addito unguētuȝ conficiunt ꝙ in hoc ualere multuȝ asserunt. Alij ipsarū sanguinē cū uio decoquūt ex quo postea inungunt loca. Alij idē ex solo stercore cū farina ordei mixto faciunt. Et nōnulli stercoris caprini sicci partes .ij. accipiunt farine ordei partē. i. ⁊ ista cum aceto ⁊ communi oleo decoquūt unguentum autē de bdelio ⁊ unguentum domini philagrij a mesue scripta i hoc casu plurimū ualēt Ex cerotis uero unū alia adinueni ꝙ ē i isto casu singularissimū. Et illud accipit mucilaginē altee fenugreci se. lini aā. ʒ. vi. amurce olide se. lini. olei de lilio terbentine picis naual' sepi yrcini aā. ʒ. iiij. litargiri. ʒ. vi. bdelij arōniaci oppoponacis storacis liquide aā. ʒ. ij. fiat cerotum. Ualēt etiā in casu nostro cerota oīa que ipse. mesue suo in antidotario ypopi cerota intulat ⁊ maxie que a philagro et ⁊ democrito descripta sunt. Ualet etiā cerotum diapente cerotū androniaci ex. xij. confectum rebus diaquilon secundū destriptionem primā magnū quoqȝ ex his que ipse describit emplr̄is ualet emplastrū ādroniaci emplastruȝ filij zacharie ⁊ emplastra duo orbasii ⁊ ꝙ ē apud uulgares famosum ualet ēplastrum de mellilloto si igitur his tibi opus ē ab ipso dicto mesue descriptiones require. Et si ō medicamētis q̄ materie icumeate ꝯueniūt te satis copiosuȝ feci. Solet. n. materia talis inter manus sic ipeditas detinere. ut in opera sibi debita exire nequeāt ⁊ pedes ado rigidos. ut bonus patiens ābulare nō possit Nō mireris itaqȝ si tibi plura descripsi qꝛ sepissime cū istis mēbra dicta impedimento soluūtur ꝙ apud uulgares miraculū reputatur. Sed cū huic capitulo aliorū more p lauꝰ deo finem iponere uellē. Ecce qnidaȝ ueteranus anser clamitās heus tu inquit aīalia plura huic tuo capitulo opē fuerūt ut aliqua. s. cū sanguine alia cū ossibꝰ ⁊ cū medulis ⁊ nōnulla cū sanguine de quibus decoctioneȝ amplā fecisti quā tibi feci. Iniuriā qui preciosū super oīa unguentū ⁊ me sic sub silētio preteris calamū prende ⁊ presente michi locū acomoda quos dittabo tibi uersus leoninos inscribere uolo cū hoc meū ungm propter eiꝰ preciositateȝ a ceteris que descripsisti diuersum stillū habeat mille cō ⁊ plus q̄ mille se ambulare non ualentes ambulare feci. Ego autē unguētū istud tāte preciositatis esse intelligēs dissoco ꝙ iceperā describere laus deo uersus domini ueterani anseris eo dictāte ut uidebis descripsi quod si stillū uariare tibi uisus sū precor mi lector ignosce. Naȝ sepe disgressio stilli q̄qȝ uarietas aīmū. Tu ḡ āsi sua expoūti leōina carmia aurē acōmoda

Anser sumat ueteranus qui uideatur.
¶ Mox deplumetur uitalibus euacuetur.
Intus ponatur que subterius numerant.
Trita caro tota triti mox pelle remota.
Unctū porcinum thus cera saginē ouinū
Pondere sit equo sal mel faba sit q̄ siligo
¶ Post hoc assetur tamen assus nō cōedet.
Uas supponatur sic ut liquor accipiatur.
Quo mēbris unctis hic gutta soluit oīs.
Certe hoc unguētū pstat sup omne talētū
Sic p dictamē cū scripseris hoc medicamen
Fac laus ampla deo solito de more superno
Anseris edicto ⁊ eius medicamine scripto.
¶ Sit laus ergo deo finito in tempore libro.

¶ Capitulum decimumnonum de eius cura materiei que in gipseam seu lapideam est cōmutata.

Uperest materie illius que in gipseā seu lapideā ē cōmutata curā ponerē. ⁊ ut stati te ad actū practicū deducā. fac ex malua atqȝ bismalua suis cū radicibꝰ

Ex camomilla quoqz atqz saluia ⁊ cū folijs sanbuci ⁊ ulmi decoctionē de qua calida tā tū locū ablue: ꝙ rubeat. de hinc ex unguēto infrascripto perunge ꝙ accipit olei amigdalarum dulcium. ℥. i. ß. pinguedinis anatis et galline añ. ℥. ß. mucilaginis fenugreci extracte cū aceto. ʒ. vi. cere albe parū ⁊ fiat unguentum molle quo ut dictū est locióe facta utere. ⁊ hec tam mane quā sero stomaco uacuo fiendū erit. Tribus dieb⁹ hoc facto. Marchasitā ignitā hēas que irrorēt ex aceto forti ⁊ sup uaporē illū membrum lesum tene ⁊ de hinc id ex aceto calido laua ⁊ hoc duobus diebus facto ad locionē primā cū unctione illa reuertere ⁊ sic alternatis uicib⁹ uice una lotionē cū unctióe facias alia uero euaporationē ⁊c̄. Et est comunis ueterum cura. Aliqui cū pinguedinibus molitiuis totū locū intingunt ꝙ aliqualiter mollis fiat ⁊ emplastrū infrascriptū postea superponūt quod accipit armoniaci bdelij galbani nitri sinapis. piretri sulfuris añ. ℥. i. litargirij. ℥. vij. olī antiq. lᵃ. i. ß. tantum litargiriū cū oleo ꝯcoquūt ꝙ spissū fiat cui postea aliqua miscent ⁊ emplastrū seu cerotū faciunt quo ut dictum est utuntur. Mollitiuis nāqz cū emplastro prescripto si alternis uicib⁹ usus fueris nodosam iuncturā aptā suscipere curā ī dubie cū dei auxilio sanitati restitues. Aliqui uero ex anetino oleo cera ⁊ armoniaco unguētū ad hūc usū ꝯficiūt. Et idē ex armōiaco cū melle ⁊ oleo uetusto faciūt. Et Ras. ⁊ ātiquorū aliqui asserunt. ꝙ radix keyri emplastrata petrificationē omnē remouz de ista herba ī pede mōtiū copia repit̄ de ea tñ infra aliam faciā mentionē. Gal'. y°. Ras ⁊ āntiquorū plurimi cū emplastro de caseo a iūctura lapidea extrehabāt ꝙ sic fit. pedes porcorū tātū salitos in aqua ꝯcoques. ꝙ totū ueluti mucilago fiat quoqz postea pulueris antiqui casei partes. ij. misce. puluerizati uero nasturcij partē i. ⁊ fac ēplastrū quod super iuncturā appone nam nanqz rumpit ⁊ illā gipscā materiam seu lapideā extrahit. Sepius hoc īquit Ras unguētū expt⁹ sū ⁊ innumerabiles paciētes curaui. Nōnulli antiquū caseū cū oleo pistāt ⁊ ex eo locū ēplastrāt. Et alij caseū annorum pluriū qui sua sit acuitate mordicatiuus ualde cū apozimate salitorū pedū distenperant ⁊ cū uetusta adipe salita emplastrū faciūt tu antē ꝙ uis istorū facito. Nā ista de caseo emplastra magis inter alia cōmendant. Sed bonus Rasis in casu nostro nonnulla sumatim enumerat que peroptima sunt. Inquiēs oīa uiolēta lenitiua. in petrificatione articulorū ꝯferūt ueluti assungia uetusta medulle ossiū armoniacū bdelliū oleū uetustū ⁊ sigia ac illinitio cū auripigmēto rubeo tricto cū aceto ⁊c̄: Et itē inunctio facta cū litargirio tm̄ cū oleo decocto donec īspissatū sit. Cū quo postea de auripigmēto aliquid īcorporet̄ ⁊ tal' īunctio multū ualet. Que dicta sunt ī petrificatione iūcturaꝝ nostris a ueterib⁹ plurimū comendantur. Et sic talis pertificate materiei cura patet

¶ Caᵐ Uigesimū de notificatōe sciatice qualiter ⁊ ubi eius demōstratiua signa iueniēda sunt ⁊ quid de ea sit pronosticādū.

Cum tā podagre ꝙ̄ cyragre ꝯuenictia medicaᵃ p̄cedētib⁹ ī capitulis ꝺ̄scripta sint. vi. rerū nō naturaliū regimē ad illarū pficiendā curā ꝺ̄scribēdū fuerat. Sed quia ipsū ē tā sciatice podagre quā cyragre commune libet primo quid sciatica ipsa sit iuestigare eius tā pronostica quā demōstratiua signa ponere ⁊ de hinc ꝑtinētia sibi medicinalia scribere quibus absolutis his tribus spēbus arthetice rerū sex nō naturaliū regimen conuenicēs ī capitulo uno pstringā. Pro sciatice igitur notificatione sciendum quod ī nostro corpore os quoddā qđ os femoris appellat̄. existit quod super totū fabricatur corpus ipsum nāqz ī suo īferiori parte pixidē quādā habet ī cui⁹ medio. quedā ossis rotunda erit extremitas uoluit̄ ista duo ossa quibusdā cū ligamētis simul cōiūgūtur ⁊ tal' iunctura scia nuncupat̄ aqua sciatica de qua pñs erit sermo nomē accipit. Est. itaqz sciatica iuncture scie dolorosa passio a mala cōplexione. seu materia ī ea preter naturaliter existente causata res enim quelibet in loco scie malā qualitatē sufficiens īducere seu mā ibi dē ppulsa defluēs seu defluens passionis potest esse cā. Pro quo scito ꝙ omēs ille tā extrinsece quam intrinsece cause que supra ca capitulo secundo in quo de arthetice causis agitur posite sunt efficere hanc passionē possunt. Uerum ea a mala complexione sine materia sit rarissime prouenerit ⁊ frequenter sciatica a frequentata super re dura sessione ⁊ equintandi consimiliter assiduatione casus item aut super iuncturam illā percussio eam debilitando sunt plerumqz sciatice cā sz ca sit q̄ uelit si eius ī noticiā deuenire libeat

ad capl'm tertium supra recursum hēre necesse ē. Ipm nāqȝ demonstratiua signa te clare docebit ad q̄ inuestigāda illic descriptū ordinē obseruabis. Sȝ ultra illic descripta signa si te certuȝ magis reddere cupias an materia ista calida an frigida. ¶ Emplastrū ex farina siliginis cum aceto distēperata sup anchaȝ appone. nam si a cā calida fuerit. dolor remittitur. si aūt a frigida magis augmētabit. et sic signa demonstratiua iuestigādi modū habes. ¶ Pro quo soluȝ superest ppria pnostica signa describere. Sciēdum itaqȝ ꝙ iunctura scie ē pfunda multum. quare nisi multitudo materiei illic fuerit nullū extrīsecū signū appebit ꝙ ubi fiat uidelȝ ꝙ locus caleat aut frigeat seu respectu caloris rubeat aut ī colore alia mutatio fiat seu inflet᷑ ⁊c. exuberātiā materiei denotabit. In pricipio pterea sciatice dolore nullo ī genu neqȝ ī tibia exñte paucitatē materie significat. sed ipsis dolētibus ipsius exuberātiam arguit. plerūqȝ. n. uena sciatica que sup coxā et tibiā ad talum usqȝ tēdit. īnimiū replet᷑. cuius cā neruus sibi pxim' extēditur. et tūc dolor usqȝ ad pedē puenit. Musculi qnoqȝ ex abundātia materiei extēduntur. ac ēt nerui ppinquātes. ⁊ sic dolor usqȝ ad genu qñqȝ puenit. ⁊ maiori materiei exñte multitudine usqȝ ad talum. ¶ Ex quib' pȝ qualiter dolor illis mēbris cōicatus materie exuberātiam denotat. Sciatica autē sinistri lateris ē ꝗ̄ dextri molestia magis tardiusqȝ curam suscipit. mō cetera sint paria. Rursus uarices supueniētes sciatice eā psepe soluūt. Et item emoroidaꝝ fluxus. flux' quoqȝ uentris ⁊ precipue disintheric'. pp q̄d antiquoꝝ plurimi suis cuȝ acutis solutiuis p cura sciatice disinteriam iducebant. Et hec Rasis sepius se fecisse ait. pp q̄d inquit. Quidā laxati plurics ⁊ facti disinterici. a sciatica curati sūt que nullis alijs medicinis neqȝ minutione sanari potuerūt. ¶ Ceteꝝ in cōcauitate scie materia pp amplitudinē uacuitatis iuncture ⁊ eius profundū situȝ nunꝗ̄ petrificatur. plerūqȝ tū tanta ibidem coadunat᷑. ut ligamenta molificet. ⁊ a pixide uertebrum resilire faciat pp q̄d necessario patiēs tunc claudicat. ⁊ uene quedā que ad inferiora mēbra nutrimentum deportant obliquātur. quam ob cām ī his fit opilatio quedam. Quis non integra q̄ fit ut ad ea nutrimētum nō libere transire q̄at. et sic necessario ista tabescunt ⁊ extenuantur. ut ē eius tibia atqȝ pes ⁊c. ¶ Ueteres itē plurimi Hipo. auctoritate que ī secretis suis in capsa eburnea adiunctis scripta reperitur inquiunt. ꝙ si ī coxa patiētis sciaticam rubedo trium digitoꝝ quātitatis dolorē non efficiens apparuerit. ⁊ ī ea pruritus uehemēs fiat. cum quo patiēs olera desideret. ¶ In alio ouum coctū desideret. ¶ In uiginti quinqȝ diebus morietur. Ampli' sciatica pluribus ex cāis ut Auic. inquit. cum difficultate curat᷑. primo si quidē quia materie pp loci submissionē illuc facile decurrūt. Est itē iunctura illa ceteris cōperata uacua multuȝ pluris motus cōplexionis debilis ac pp distātiam a fōte caloris satis magnam frigida ualde. unde defluētes illuc materie non leuiter digerunt᷑ ⁊ sic indigeste remanētes ī membro unaȝ malam qualitatē iducūt. cui' cā materie illuc de nouo fluētes malignātur. et dolorē perse pe molestum magis efficiunt. cui' ex cāis fit eius cura difficilis. Et iō Rasis humor iquit melācolicus flegma grossum seu crudū. Et ad hunc modū de alijs si ī ancha fuerit nō facile ad naturalē dispōnem cōuertit᷑. Aui. itē iter uehemētiores iuncturaꝝ dolores sciaticam enumerat. Et lȝ materia eradicet᷑ pp sitū mēbri ueloci ter redit ⁊c. ¶ Ex quib' ōibus pȝ quid sit sciatica. qualiter ⁊ ubi uenari ei' demonstratiua signa debeas. ac q̄d de ea pronosticandum sit.

¶ Capl'm uigesimumprimum qualiter materia sciatice sit euacuāda.

Multum inter sciatice et aliorum dolorum iuncturaꝝ curā iterest ⁊ inter illa presertim que extrīsec' applicātur. p quo sibi ppriam curā ponere cōueniens fuit. Fit itaqȝ sciatica suis hūoralib' cāis inspectis sepe ex sanguinis abundātia. sepi' tū a flegmate peccāte ergo sanguine ꝙ ex signis supra tertio capl'o positis facile cognoscēs alijs consentiētib' op' ē flobothomia. unde superfluitatib' prime digestiōis emissis si abūdātia magna fuerit. basilicā lateris oppositi primo icide. Sequēti uō die uena lateris sciaticā patiētis pma itaqȝ diuertit. ¶ Secunda a proprio loco sanguinē euacuat. ueꝝ ubi tāta nō fuerit sāguinis plenitudo basilicā eiusdē lateris pmo facias. et de hic sciaticā uenā e t ubi minor adhuc sciaticā tm̄mō aliq tū q ci' ramum q iter minimū pedis et sibi proximū existit icidi iubēt affirmātes ꝙ sicuti ex flobothomia saluatelle sinistre man' in egritudinib' splenis maius iuua

mētus cōsequitur q̄ ex basilica. ita i casu no stro ex icisione illius rami q̄ sciatice uene.

¶ Nonnulli quoqz in casu isto ubi dolor uer sus domesticā part ēmagis declinauerit fieri ex saphēa flobothomiā iubebāt. qđ tu facias si libet. quia bene factū erit. nam ex sola flo bothomia hec egritudo plerūqz soluit. Sed apud Rasim. Serapionez atqz ueteres quos dam alios flobothomādi modus talis obser uabatur. et quia patiētis uirtute coustāte euz per biduum ieiunare permittebāt. aut p dies saltē naturalem ut uoluit Rasis. et dehic flo bothomiam faciebāt. qz sciatice materia mul tum ē submersa. et sic pp̄ter ieiuniū flobotho miā tunc melius conuenire experti sunt. ut i quiunt hos bonos uiros puto per biduuz ie iunium non uelle ifirmuz p totum tp̄s illius bidui tā a cibo et potu penit⁹ abstinere. sed q̄ solum ualde tenui uterētur dieta. quod si sic itellexerūt bene his assentio. alias nequaq̄. facta autē flobothomia si sanguis ampli⁹ pp ter colere aut flegmatis admixtionē fluidus nimiū fuerit. sic q̄ taz digestiuis q̄ solutiuis opus sit. copiosum de his oībns supra capitu lū te faciet. Si autē flegma cuiuscūqz speciei fuerit. sit in eā capitulum septimū octauuz. nonū decimū ac undecimū eum digerere atqz euacuare sufficiēter te instruunt. ¶ Nihil eīz tam quo ad digestionē materiei q̄ euacuatio nē inter ciragrā et podagrā et sciaticā interest. Sed Rasis in sciatica ex oleo calido in quo fuerit decocta colloquītida uētrem inungi fa ciebat. et ide fiebat uētris solutio. et sic inquit q̄ dolor attenuabit. nomit⁹ tū a Gal'. in lib. x. tractatuum magis q̄ euacuatio alia comen datur. qui tā i principio augmēto statu q̄ de clinatione cōuenit. et scđm omnē doctrinā est ex rebus maxime conuenietibus cui⁹ modū ↄcedente bono Jesu i preseruatiuo regimine tibi dabo. Rursus acuta clisteria in casu isto a ueteribus summe laudātur. primo ut in p nosticis habuistis cum his disintheriam idu cendo sciaticam sepe curabāt. Jsta tū non nisi i corporibus bene robustis fiēda sunt. Jn de bilibus autē disinteriā inducere non ē bene tutum. Si igitur fortia clisteria imponere uo lueris. fac ut lenitiuum precedat. Cēterū q̄to plus ifirmus pōt. illud acutū clistere retine at. Et ad hoc adiuuat. si ex oleo ros. calido anum perunges. ¶ Siqz super infirmū latus patiens retinēdo clistere iacuerit. Ego autem in casu isto tale clistere acutum sic facere con sueui q̄ accipit mercurialis camomille cētau ree minoris sticados añ. M. i. agarici. ℥. ij. po lipodij colloquītide añ. ℥ ß. fiat decoc⁹. de q̄ acci. lb. i. ß. bñdicte electuarij idi añ. ℥. ß. salis gēme. ʒ. iij. olei cōis ul' nucū. ℥. iiij. fiat clistere uel aliť accipe decoctiōis prescripte. lib. i. ß. in qua dissolue pulueris pillularū fetidaruz seu de hermodactilis. ʒ. iij. benedicte. ℥. i. olei comunis aut nucum. ℥. iij. salis nitri. ʒ. iij. fiat clistere. Jsta clisteria satis sūt suauia sed i be ne robusto accipe sticados rute centauree mi noris abrotani añ. M. i. radicum cucumeris asinini ellebori nigri. añ. ℥. i. ß. esule colloquī tide medulle cartami. añ. ℥. i. seminis urtice. ʒ vi. ↄquassent fiat decoctio de quaa ceipe. libr i. ß electurarij idi. ℥. i. ß. olei de ruta. ℥. iij. sa lis nitri. ℥. ß. fiat clistere et est ut experientia didici i casu nostro mirabille. Rasis clisteria aliqua peroptima pōit Jnquiēs q̄ cū his ho mines mille sanauit et quāuis yreos i ↄsimili b⁹ clisterijs plurimū ↄmendet nihil de eo ta mē i his que sequuntur apponit sz eo utere si li bet. Primū ergo ex suis accipit corticū radi cū caparoꝝ colloquitide cētaure minoris ra dicum cucumeris asinini agarici. añ. ʒ. v. Co quant in libr. iij aque ad ↄsumptionem tertie partis aqua colctur. et adde. ℥. ij. mellis. olei nucum. ℥. iij. salis nitri. ʒ. iij. fiat clistere. Uel facias sic. Accipe ellebori nigri. esule collo quintide. uasturcij. cētauree minoris. camē dreos añ. M. i. in. l. iij. aque dequoquātur tā tum donec tertia pars consumpta sit. postea coletur. cui olei antiqui. ℥. iij. adde. et fiat cli stere. Aliud itē faciebat. qz i tribus libris aq̄ lib. i. nitri commisceri faciebat. et in coopto uase per duas septimanas i sole pmanebat. et ex collata aqua illa clistere fiebat. ¶ Serapio uero et antiquoꝝ nōnulli ex solo alnuri cli stere fieri iubēt q̄ iū aliquo grosso rustico fa cere potes. ¶ Jn delicato et in eo qui itestina habet debilia nequaq̄. Et sic patet qualiter humor quicūqz iste fuerit sciaticam efficiens digerēdus atqz euacuādus sit.

¶ Capitulū uigessimumsecundū de apropri mādis ab extra que sciatice dolorē mitigant queqz eius materiam leuiter resoluunt.

Super sciā nisi i toto ul' i parte euacua ta materia nullū unquā medicamen apponas nec qui i pricipio fluēte ma teria. ex solo oleo ro. unctionē fieri iubēt ut ide fieret repercussio audiēdi sūt. quis ut igt Gal'. in libro decimo tractatuū. i iunctura q̄

est scdm sciam repercussiuis uti nō debem⁹
qꝛ eius in profundo sanguis cōpellitur. qui ī
ꝓpinquis uasis et musculis cōtinet ꝛ ce. qꝛ
ex cā in superiorib⁹ capitulis sup iuncturas
alias apponi repercussiuū omnino prohibui.
ꝛ sic pꝫ in pricipio frigida nunꝙ eē sup sciaꝫ
apponēda. nec ita calida ī gradu eleuata. qꝛ
materiam attrahunt. propter quod taꝫ dolor
ꝙ cā eius augmētatur. Ex quibus pꝫ ꝙ ubi
localibus opus fuerit materia eē dꝫ iu parte
uel ī totū euacuata. oleo igitur de costo. de li
lio. de spica uulpino de piperibus uel cōsili
ubi uesicationē iducere non uelis utere. uel
ī sepo coruino. ꝛ est quid singulare. uel ex fel
le capre cum pluma locum inunge ꝛ uidebis
uel rutam ꝛ saluiā cum oleo cōmuni de quo
que. ex quib⁹ calidis emplastruꝫ face. uel ex
radice altee cum adipe anseris idē. Uel accipe
spongiam ī uino calido decoctionis iuniperi
infusam ꝛ fortiter expressam super anchā ap
pone. cūqꝫ infrigidari īcipit calefacta iterum
reponat. Quo pluries facto et sudore abster
so ex aliquo oleorū prescriptorꝫ iunctio fiat.
uel ex unguēto arrogon siue marciaton. ¶ Et
sic cum quouis istorꝫ aque uitis modicuꝫ ad
deretur preualeret. ꝛ hoc tā sero ꝙ mane fiat
¶ Uel facias sic. accipe saluie foliorꝫ lauri. fo
liorꝫ sambuci. iue sticados. rosmarini. camo
mille. radicum ebulorꝫ aā. M. i. fiat decoctio
de qua super ignitos lateres ꝓyce quos pan
nis lineis inuolutos infirmo existēte in lecto
iuxta sciam appone. et ibi donec īfrigidari ī
cipiunt dimittātur. dehic absterso sudore ex
dictorꝫ aliquo fiat inunctio loco spongie seu
stuffe super locum iterdū uētosam apponere
feci. ꝛ ea amota unctione successiue ¶ Uel po
tes sic facere. accipe succorꝫ rute. iue atqꝫ sal
uie partes equales. et pro libito aque uitis ī
posita petias imerge. quas dolēti loco sepi⁹
appone. uel emplastrū ex mentastro fluuiali.
Et alij ex ruta cum melle trita ideꝫ faciunt.
uel ex calamēto aūt ex costo uel enula seu lu
pino. Et nōnulli ex sola radice cucumeris asi
nini cōsimiliter faciūt. Uel accipe fimi uacci
ni scutellā unam. florꝫ camomille. ℥. i. ß. rosarꝫ
℥. ß. ꝛ emplastrū face. Ul' idē ex ouino sterco
re cū farina ordei ꝛ aceto fiat. Et alij ex ster
core caprino ꝛ aceto idē faciunt. uel locuꝫ ex
melle perunge. ꝛ cum puluere nasturtij sali
pisa. uel idē ex sordicie q̄ in caprarꝫ pilis tpe
quo lactāt reperitur facias. ꝛ talis multū cō
uenit. quia ista poti⁹ isopi humide naturā la
pit. ꝙ laudani. et sic leniter materiā resolue
do dolorem sedat. Uel emplastruꝫ ex nastur
tio farina ordei ꝛ aceto factum suppone. hoc
enim mirabiliter dolorē sedat. uel ex sterco
re caprarum aut uaccarum cum melle empla
strum facias. Alias ex scamonea cum farina
ordei ꝛ aceto locum emplastrari feci. et cōtu
lit ualde. Idē quoqꝫ facit cerotū ex sola resi
na pini ꝯfectum. Uel facias sic. accipe saluie
pulegij sauine aā. M. i. masticis. ℥. ß. cimini
baccarꝫ lauri aā. ℥. i. terātur. ꝛ melle addito
fiat emplastrum. Uel ex melle cum sale trito
Et alij ex recēti ruta cum uuarꝫ passarꝫ carno
sitate trita emplastrum faciūt ¶ Rasis uo cū
cinere caulium ꝛ adipe recēti idē facit. Et h
itē ungnētum quod recipit colloquītide. ℥.
ij. ꝯquassent. ꝛ cuꝫ olei ueteris ꝛ aq̄ aā. ℥. vi
tm̄ donec aqua cōsumpta sit. buliat dehinc
totā exprime. cui adde sigie. ℥. i. euforbij ca
storei aā. ℥. ß. et fiat unguētū quo locū iunge.
Que dicta sunt dolorē mitigāt. et materiam
leuiter resoluūt. qd hui⁹ capl'i fuerat ītētio.

¶ Capitulum uigesimū tertiū de ātidotis
que sciatice materiā a cētro ad circūferentiaꝫ
trahūt atqꝫ dolorē sedāt.

CIrca secundū est amō ad antidota forti
ora quorū uirtus sit a ꝯcauitate scie
ad circunferentiā trahere. ī quibus
quoqꝫ uirtus aliqua mitigādi doloreꝫ insit.
Et a leuiorib⁹ quideꝫ incboans utaris empla
stro ceroneo nicolai. Ul' facias sic accipe folio
rū lauri. ℥. i. piretri. ʒ. ij. ß. costi. ʒ. iij. ß. nastur
tij nitri. aā. ʒ. ij. fiat puluis. dehic accipe lane
succide minutissime icise. ℥. iiij. hāc in ol'o de
ruta imerge. et secuꝫ ꝑscriptū puluerē ī mor
tario diu ducas tres oui uitellos addendo et
ex isto tā sero quaꝫ mane sciā emplastrabis.
Uel ex radice enule campane cuꝫ ueteri assū
gia emplastrum face uel ex calemento seu ne
pita Uel facias sic assungiā porcinā cuꝫ ouis
formicarū cere addēdo de terra ipsarū cum
modico cōmunis salis fiat emplastrū. Uel cū
uiridi ruta melle ꝛ sale addito. Uel ex sterco
re cyconie cū assūgia idē fit uel accipe bdellij
storacis liquide armoniaci. aā. ℥. i. dissoluant
cū oleo irino aut liliaceo. ꝛ locū inunge. uel
cepe cū olibāo ꝛ croco sub cinerib⁹ deqque.
deīde subtilissime pistēt. sic ꝙ ad unguēti for
mā deueniāt. de q̄ locū iunge. uel cū succo ce
pe locum illinias. quem cum piperis nigri
puluere sali et spongiam in uino decoctionis
cimini. ac calamenti infusam desuper liga.

Est enim i casu isto medicamē ualde efficax. uel sup locu3 ex stercore lepo2is cū uino dis tēperato emplastrū fiat. Uel tale faciaf unguē tum ꝙ accipit radicū brionie cucumeris asini ni filicis et ciclaminis añ. ℥. i. ꝯquassent bene ⁊ cū. lib2. ß. uini optimi et. ℥. iij. olei ātiqui be ne coquatur. Deinde subtilissime pistate ad orale passent sic ꝙ i derelicto oleo ista pasta ꝯmixta sit quib⁹ postea adde storacis liqde laudāi. añ. ℥. i. et si opus fuerit cere tantu3 ꝙ ad unguēti fo2mā deueniat cum quo anchā in unge. Ul' facias sic accipe ruthe uiridis. ℥. uj. squille. ℥. ij. ⁊ tantum i. lib2. i. uini ⁊ tantundē olei ueteris decoquat quod uinū ꝯsūptu3 sit deide totum exprime et cum eo. ℥. ii. liquefa cies. Cu3 quib⁹ postea infrascriptū puluere3 adde. qui accipit nitri euforbij pipis bacarū lauri agarici oīu3 subtilissime pulueri3ator ū añ. ℥. i. et cum terbētine. ℥. ij. ß. et galbani. ℥. i. ß. fiat unguētum quo ut supra utere. ¶ Uel ac cipe galbani serapini armoniaci. opoponacis añ. ℥. i. masticis. ℥. ß. uini decoctionis. co2nu cerui plurimū cōquassati ⁊ diu buliti. ℥. iiij. succi rute. succi yrie añ. ℥. ij. mellis. ℥. v. olei de costo. olei de lilio añ. ℥. ij. ß. omnia simul buliant. ⁊ ultimo cere quātum sufficit adde. ⁊ fiat unguētum. de quo locum inunge. Ego autē Rasis iussu ex sulfure subtilissime trito ⁊ cum pice mixto emplastrari ancha3 feci. ut plurimum cōtulit. ¶ Hec. n. que dicta sunt ad circūferentiam materiam trahūt dolo2es3q3 mitigāt. Uerū materiei tāta sepius ē rebellio ut cū p2escriptis nec resolui nec circūferenti am trahi queat. quo fit ut continue dolo2 au geatur. Qua ex re cauteri3ātibus tūc uti ne cesse ē. de quib⁹ sup2a sequēs adiuto2e deo copiosum te faciet. ⁊ per hoc pñs finē recipit

¶ Capitulum uigesimūquartum de antido tis sciam cauteri3antibus.

C Auteri3antia de quibus p2esens ca pitulum erit nisi p2ius co2pus eua cuatum fuerit. ue quāꝗ̄ approxia bis. quia ut inquit Rasis. et si dolo2 per ca mitigetur derelicto grosso subtile resoluit. propter quod manēs resolutioni fit magis in eptum. ¶ Ut igitur ad actū p2aticu3 te dedu cam ꝙ sepius expertus sum ex urticis grecis bene mo2dacibus tas sero ꝗ̄ mane o2tichari ancham facias. ⁊ dehinc cū aqua salsa lauari. cum hoc ei in medicamine sanitati pluries re stitui. Bonus Rasis ex aleo et cepe locū con fricari iussit. et successiue cū illa aqua salsa la uari. ¶ Uel facias sic. accipe urticarū grecarū saluie añ. M. i. salis pugill'. i. cōtundantur. et buliant in urina. de qua locum illinias. uel ex scondeon cum uiridi ruta modico aceti et assungia ueteri fiat emplastrū. uel ex radice cucumeris asinini cū assungia ⁊c. uel ex aleo cū assungia. ¶ Uel facias sic. accipe absinthij radicis ebuli furfuris tritici añ. M. i. sterco ris colūbini. lib. i. ß. salis cōis lib. i. omnia tā diu i fo2ti aceto dequoquantur. ꝙ acetum ip sum cōsumptum sit. et ex isto calido fiat em plastrum. uel cum solo uino stercus columbi num dequoque. et isto utere. Laudatur item cauterium ex cātaridibus ⁊ staphisagria fac tis ꝙ ubi facere. Uel accipe cātarides scðm artem p2eparatas quodlibet cum quibus pa rū staphisagrie misce. et cū fermento impasta te super locū apponātur. ⁊ postea que ide ue sice facte fuerint aperiantur. super quas ut fo2ti⁹ materiā attrahāt caules appone. Cūq3 eas cōsolidare libet ex unguēto ð cerusa cru do locum inunge. ¶ Uel facias sic. accipe gra no2um pētadactili. ℥. ij. ⁊ cū melle ac butiro uaccino misce. ⁊ locū emplastra. ¶ Uel aliter accipe euforbij nitri añ. ℥. i. olei de lilio. ℥. ij. cere par. ⁊ fiat unguētū. ¶ Laudat itē ex ficu b⁹ ⁊ sinapi emplastrum a mesue descriptū. Uel hoc facias. quo alias usus sū accipe sina pis rubei. ℥. iiij. sinapis albi. ℥. ij. ficu3 sicarū ℥. vj. olei nardini olei costini olei ð castoreo añ. ℥. ß. gariofilo2 macis añ. ʒ. i. medule panis calidi sicut extrait a furno et i aceto remolli to. ℥. iiij. ⁊ cū uitellis duobus ouorū fiat em plastrū. Sup oīa emplastra rasis noster mel laudat anacardinū emplastratū ⁊c. Inquiēs. Ex meliorib⁹ rebusquas dominus creauit i cauteri3ādo mel anacardinū sup pergamenu3 extensū ꝙ per duas ho2as sup locū dimittat Et si tūc loc⁹ āpulatus nō fuerit reoueantur uesice facte apeiantur ⁊ quan diu potes eas ꝯsolidatiōe ꝓhibe mel istð anacardinū sic fit anacardos quotlibet accipe et ⁊ tricti p dies septē i aceto dimittant deide in igne lēto ad tertie usq3 partis ꝯsumptionē buliāt: Deinā cū infrigidatū fuerit. que super natat pingue do colligat et hoc mel anacardinum ueteres apellant. quod ut iquit. Rasis in isto casu mi rabilit opera Auēzoar autē cu3 ueteri oleo tā diu nitrū decoq faciebat ꝙ ad unguēti for mā ueniebat de q̄ ācha iuncta uesicat i bre ui Ul' facias sic. acci. calcis uiue. ʒ. ij. nitri. ℥. i.

piretri.ʒ.ß.⁊ cum oleo ueteri ⁊ adipe anatis emplastrũ fac.Uel ex cepe cum melle pista tur.uel ex bulbo cum molicie panis ⁊ mell'. uel ex euforbio cũ pinguedine passex.Uel fa cias sic.accipe piperis.ʒ.6.nitri.ʒ.v. piretri condisi añ.ʒ.iiij.euforbij.ʒ.i.tapsie staphisa gric añ.ʒ.ß.olei ueteris q̄ntum sufficit.⁊ cera addita emplastrũ fiat.Ego aũt antiquos scia ticos curaui plures.⁊ inter alios unũ Aluinio ne.⁊ alium ĩ Taurino.qui annis plusq̄ decẽ octo a sciatica tenebãtur.pmissis debitis eua cuatiõibus ĩ siluestri parte p palmum sub ge nu feci potẽtiale cauterium fieri ex uiue cal cis alkali.⁊ aluminis capitello factuʒ.⁊ a mo ta escara foramẽ illud cum cecere aut pila ex carne salsa cõfecta uel ex ligno busci per mẽ ses plures a cõsolidatiõe prohibui.⁊ dei do no cura talis me nunq̄ fefellit.Rasis autem nil magis ĩ hoc casu cõferre q̄ actuale caute rium adinuenit ut fateť cum inquit.ĩ quo as suetus est dolor anche nil magis conferens adinueni q̄ si ustio super ancham in loco uno facta.Jn alio super coxã.⁊ in alio super tibi am.Ego autẽ super tibiam mõ quo supra fac tum sciaticã õeʒ antiquaʒ curaui.Plura alia possent cauteria describi.sed qđ immediate descriptum ẽ tante ẽ efficacie neminẽ unquaʒ fraudans.ut amplius describere supfluum mihi uideť.p quo huic capl'o fineʒ impono.

¶ Capitulũ uigesimumquintũ sex rerũ nõ naturalium regimẽ tam ĩ podagra sciatica q̄ hora paroxismi a quauis cã fuerit obseruãdũ.

Superest amõ tam ciragre podagre q̄ sciatice paroxismi hora sex rerũ nõ naturaliũ regimẽ describere.Ue rum ⁊ si plura eẽ pñt quorũ cãsĩpm foret ua riãdum.ut cõplexio.etas.regio.tpš.anni.⁊ si milia materiam solũ inspiciẽs regimen prece dens inscribam.Nam si particularia õia huic ꝓposito pertinẽtia annotare uellẽ pp lõgitu dinem narratio talis nimium eẽt tediosa.tm̃ mõ ergo materiã ꝯcernẽtia ponam.Cũ cuiqʒ medico alia satis nota sint.Si igitur queuis arthetica sanguinis uitio fiat.que sanguinẽ multiplicant q̄qʒ eim subtiliant ac fluere fa ciunt oĩa uitãda sunt.Jn his igitur aerem ad frigidum et siccũ declinare facito.Somnus prolixus uiteť ⁊ diuturn⁹.q̄maxime super stratum durũ ⁊ nõ mole decubat.Et ubi exer citium facere possit suo tpe ut fiat laudo. Fricationes preterea si exercitiũ loco fierẽt. ne aersus infirmum mẽbrum materiei attrac

tio fiat cauendũ erit primo poti⁹ eã ad cõtra riuʒ tuo posse diuerte.lete uiuat.qr dolor pa tiẽtia plurimum alleuiatur.et sic dulces audi re cãtilenas instrumẽta musicalia seu noua đ lectãtia iuuat plurimum.quia anima his iten ta non tã aspere seu acute dolor ipse sentiť. Unde Auicc.iiij.primi de sedatione doloris occupari.Jnquit in eo qđ gaudiuʒ efficit do loris uehemẽtiam sedat.sobrie uiuẽdum est ⁊ procurandum ut uẽter quaqʒ die suum offi cium faciat.Et ubi natura ipm non iuuerit ĩ frascriptum clistere fiat.q̄ accipit blitis mal ue matrum uiol'.añ.M.i.fiat decoctio.de q̄ accipe libr.i.ß.ĩ qua dissolue cassie pulueris zuchari añ.ʒ.i.olei uiolati.ʒ.iij.salis triti pa rum.⁊ fiat clistere.quod ĩ stomaco uacuo se ro uel mane ponatur.Uel eius loco utať sup positorio aliquo cõmuni.Ex si solutiuis aluo opus sit supra ĩ capitulo sanguineam materi am cõcernente qualiter fiẽdum sit abunde cõ peries.Et sic solum superest tibi atqʒ potus doctrinam ponere.pro quo uirtute constante omnis caro uitãda erit.et potissimum quia eius frequens comestio ut Rasis inquit po dagram ĩducit.uinum quoqʒ oua uniuersali ter omnia que sanguinem multiplicãt.aceti preterea usus nisi passulatum fuerit penitus dimittatur.quia ipsum ẽ maxime inimicum neruis.⁊ per cõsequẽs partibus iuncturalib⁹ quia iste multum sunt neruose.ueruʒ si debi litas uel aliud ad carnes ⁊ ad ea que stati die ta sunt dãdam te cogat.ĩ pauca dẽtur quãti tate.⁊ qualiter ĩfra dicetur alterentur.Sint ergo ille carnes edine.uiduline.castratine le pusculorum.capriolorum.cuniculine.turdo rum.perdicum.fasianorũ ⁊ auium rubalium ⁊ iste asse cõueniunt potius q̄ elixe.que cuʒ agresta.succo berberis.limonis.citranguli. aceto selle.panis cuculi.uel consimilibus al terentur.Et idem fiat si elixe mãducentur. teste tamẽ apulco platoico uitãde sunt pulli ne ac qualearũ qr ut ĩquit arthericã a pprie tate quandã ĩ ducũt sed ubi mãducenť assari debẽt ⁊ succis cũ prescriptis alterrari.Con ueniens ferculum fit de rizo fare milio.seu panico ꝯfracto de simula amidone ordeo seu auena depilatis ac ĩterdũ de tritico olea oĩs uitãda sũt.et pisces item sed ubi infirmus tu us de his mãducare uelit sup prunas assenť. et pro salso aliquo ex prescriptis succis utať Sunt et fruct⁹ oẽs q̄qʒ uitãdi preť quosdã q ĩ se q̄dã stipticitatẽ hñt ut sũt pira.nespila ⁊

ſimilia q̄ interdum ↄuenire pn̄t. Nuces autē
auellane ⁊ oīa que ad caput facile fumant. di
mittende ſunt. nuc ꝑ pinee a ueterib⁹ plurimū
cōmendantur. in ſe omnē uirtutē hn̄t. qua ce
rebrū ⁊ neruoſa mēbra ↄfortāt. ſꝫ panis ſit a
furfure bn̄ mundus cū nullo aut pauciſſimo
ſale pinſat⁹. uinū ut ē dictum penit⁹ deuitet.
cui⁹ loco ordei aquā bibat. ⁊ ſi ꝑ pri⁹ ferrata
foret. nō malum eēt. cum q̄ ſi libet ſirupꝫ ro
ſaceum de ribes. de ſucco acetoſe. de limoni
bus. de acetoſitate citri. uel aliquē talem pōt
cōmiſcere aut uinū granatoꝝ. uel ꝺ berberis
ſeu zuchaꝝ roſaceum. ⁊ hoc regimē illis ↄue
nit. qui artheticam ſanguinis uitio patiūtur.
⁊ illis quoqꝫ ī quib⁹ ea fit cā colere. Uerum
ta les acuitatē colere reprimēdi grā ex fructi
b⁹ uti īterdum prunis amarilib⁹ ⁊ huiuſmo
di pn̄t. Et ex oleribus lactuca. portulaca. bo
ragine. endiuia ⁊ cucurbita. At ubi flegma ar
theticā ipam efficeret aliud a pſcripto eſt ob
ſeruādum regimē. nā aer ad calidū et ſiccum
ut declinet facito. Exercitium aūt ubi fieri q̄
at ↄgruis horis fiat. ¶ Fricationes uero cā di
uerſionis fieri pn̄t. ſed ne uerſus mēbrū pa
tiens fiāt caue. et qḋ ē oībus iuncturaꝝ dolo
rem patiētibus cōe. ut lete uiuat pcuret. So
brie māducet. et quaqꝫ pcurandū ē die. ut ꝑ
me digeſtiōis ſupfluitates emittātur. ⁊ ubi
n atura pigra foret tale cliſtere fiat. qḋ r̄cipit
malue blitis mercurialis. camomille. florum
boraginis ſummitatū cauliū rubeoꝝ ān̄. M.
i. fiat decoctio. de qua accipe lib. i. ß. in q̄ diſ
ſolue caſſie fiſtule pul'. zuchari ān̄. ℥. i. mellis
roſ. ℥. ij. ß. gierepigre. ℥. ß. olei oliuaꝝ. ℥. iij. ſa
lis triti paꝝ. ⁊ fiat cliſtere. Uel hui⁹ loco aliq̄
ſuppoſitorio cōi utere. nam ſi materiei dige
ſtionem quereres. ⁊ eius quoqꝫ eductionē
capitulū ſeptimū octauum. nonū. decimum. ⁊
undecimum modū tibi prebet. Et ſic ad cibi
⁊ pot⁹ regimē ueniēdo ſit panis. eius aliqua
liter furfureus cū aliquātulo ſale pīſat⁹. Lar
gior pterea uſus carnium quē in precedēti ti
bi eē pōt. ⁊ ſic predicte carnes cōueniunt. ſed
cum ſuccis tactis alterāde non ſūt. immo po
tius cum canella cardamomo. ℥℥. ⁊ cum ſimi
libus māducentur. ⁊ maxime ſi ſaporib⁹ uti
libet. quia in caſu iſto talia aromata ī ipis ſa
poribus cōdendis plurimum cōueniunt. ſiue
he carnes aſſe fuerint ſiue elixe. Poteſt ⁊ de
his ſpeciebus ſuiſqꝫ ferculis manducare. q̄
fercula ex rixo farre et ex illis que ſupra tac
ta ſunt fieri q̄unt. piſces omnino uitet ⁊ fruc
tūs atqꝫ uinum. cuius loco mellis aquam bi
bat cum qua aliquot piperis grana cōquaſ
ſata ⁊ cinamomi parū cuꝫ modico macis om
nibus ī petia rara ligatis buliāt. Quod ſi ui
num bibere noluerit ſit nigrū īter potens et
debile medium purū potius q̄ limphatum.
modo de eo quantitatē modicam ſumat. ¶ Et
ſi cerebri propter debilitatē aut quoduis ali
ud limphare uinū libeat cum aqua ferrata li
pbetur. Et ſi cuꝫ aqua mellis id quoqꝫ fieret
peccatum mortale nō cōmitteres. In aqua ꝑ
terea iſta aut ī uino ꝙ tuus patiēs bibiturus
ē ſi cādens aurum uicibus aliquot extingue
retur nihil ſupra. Et ī hoc ſex rerū non natu
ralium regimē taꝫ podagre ſciatice q̄ ciragre
materia a quauis proueniāt. per exiſmi hora
cōueniens terminatur. quod ipſoꝝ curatio re
gimini finem īpono.

¶ Capitulum uigeſimūſextum regimen ab
arthetica preſeruatiuꝫ. et primo rerum non
naturalium.

Et adeo dn̄a arthetica familiaris na
ture. ut queꝫ ſemel deprehenderit
taleꝫ ſecū amicitiam cōtrahat ꝙ bis
ī anno ſi non pluries niſi ab grandi cauſa te
neatur eū libēter uiſitet uere ſcilꝫ in autūno
ꝙ dephenſos plurimū grauat. immo tali ſine
amicitia leuiter pertrāſirent. ¶ Qualiter igit̄
ea hora qua ipſos detinet recipiēda atqꝫ trac
tanda ſit ſatis ſupra te docui. ac cū ea taꝫ inui
te ab omnib⁹ recipiatur ē preuiſio talis ꝓ poſ
ſe fiēda qua nunq̄ ei reueniēdi poteſtas det.
uel ſaltem rarius ſolito ueniat. ⁊ ſi tamē ue
nerit eā pellēdi in breui uobis doctrina det.
Et per hoc regimē preſeruatiuum aggredior
ꝙ modis trib⁹ aſſequi poſſum⁹. ¶ Primo ut
materiei que artheticam efficit. generatio pro
hibeat̄. Secundo ſi que generetur res prop
tàs ad eam educēdam habeamus. Tertio ut
membra tam mādantia q̄ ſuſcipiētia taliter
cōfortentur ꝙ mittens nō mittat. ⁊ ꝙ ſuſci
piēs ad eam ſuſcipiēdam īdiſponatur. primū
nanqꝫ per cōueniens ſex reꝝ nō naturalium
regimē aſſeq̄mur. qḋ bon⁹ Raſis ſummatim
tetigit. cū inquit laborās arthetica euitare ui
nū dꝫ. cibū diminuere. ⁊ ꝓ pte maiori ſui tpis
ſero uti fame nauſeatiuas cauet ſacietates ac
uenereos act⁹. Nutrimētis ꝟo utat̄ tenuib⁹.
uomitu ī mēſe pluries die q̄qꝫ motu. ⁊ ubi fi
eri nō poſſit fricatiōib⁹ ſup abundantē ām
bulationē deuitet. his igr̄ ſic pactis paſſio nō

r euerter̄ ⁊c. sed de his particulari⁹ differen dū est. unde ueluti ī precedēti capitulo etas tps. āni. regio. sex⁹ et similia. q̄ materia ipsa hoc regimē uariare potest uerū si dictoꝝ uni cuiqȝ propriū describere regimen uelē trac tatulus nimis prolixus fieret et sic legentes tedio afficeret quas ob res extrema respiciē tia caliditatē. s. et frigiditatē solum miscebā per que quis sciet ad alia ꝑticularia iterme dia facile deuenire. Ad intellectū igitur datū ī dispositiōe calida aer calid⁹ uitād⁹ erit. Et inter alia meridionał et uētosus ꝑcipue. talis eni neruis debilibus plꝛ'iȝ obest. Et itē q̄libȝ aeris mutatio. et per idē frigus quoqȝ ualđ euitādus est. Ex quib⁹ pȝ ꝑ posse tēpatuȝ eligendū fore. Sōnus aūt et si diurn⁹ sit cui tādus peccatū tñ potius fiat in eo q̄ ī uigilia Exercitiū tēperatum qđ debitis horis fit cō uenit plurimuȝ. Et iō Rasis ī podagra ingt. non ē res utilior motu. Sȝ ad eū gradatī pa tiēs assuescat. q2 on⁹ ⁊ si uehemēs fuerit pau latim ad modū sustinet. Et ↄcludit ꝙ ex h̄ dolor oīo tollet̄. ueꝝ cum lassari īcipit. ē illi co quiescēdum. nā quotiens exercitamur cū lassatio īcipit. liq̄fit caro. ⁊ sꝑfluitates in ar ticulis ⁊ in musculis ↄgregant̄ ⁊c. ut idem Rasis ingt. Ceteꝝ ī podagra atqȝ sciatica nō multū eq̄stre exercitiū freq̄ntet̄. cū sit humo rum ad īferiora cā defluxꝰ. Sȝ ubi qs exerci tium facere neq̄at. añ cibū faciat fricationes fieri. Furor ꝑterea atqȝ ira sunt oīo uitanda ⁊ alia itē sꝑflua aīe accidētia raro ē utendū coitu. nā cap̄lo de cāis supra dictum ē una ex potissimis arthetice cāis ē ipse coitus sꝑflu us. s. ⁊ potissimum supra cibū. Unde arthe ticos quosdam uxoratos uidi q ꝑ pte maiori tpis in lecto gutta dep̄hensi ꝑmanebāt. ⁊ mor tua uxore rarissime ea incurrebāt. capiti ue ro facile a peroxismo leuabātur. Moderate igit̄ eo assuet⁹ utat̄ quo licētius sanguinei q̄ colerici seu flegmatici uti multo pñt. Sobrie atqȝ tēperate uiuēduȝ ē. nā ī cibo ⁊ potu dis soluti ab hac passiōe difficilime ꝑseruari que unt ꝑcurādū rursus ē ut uēter suū quaqȝ die officiū faciat. Sed ubi natura pigra foret cli stere aut cōi suppositorio utat̄ bonum ē. cibi aūt ⁊ pot⁹ cap̄lꝫ ꝑcedens doctrinam satis lar ge ponit. sed ut ipaꝝ hitus melior fiat eoꝝ aliqua rememorare libet. Inter cetera igitur carniū comestio freq̄ns euitet̄. ⁊ potissimuȝ pullinaꝝ atqȝ qualearū cū he ut dictum est a puleo platonico teste artheticam a ꝑprietate quādā gignunt. Sed ↄtra ericiȝ caro a ꝑprie tate artheticis ↄuenit. ut ingt haliabas. Aliq̄ti ee aues uitētur ōes ac columbaꝝ pulli ⁊ iterū carnes oēs salse. legumina itē oīa uitent̄. nam Elenes ut Gal'. ingt. Cum pp īdigentiā legu mina māducassent arthetici facti sunt oēs nō de pasta māducandū ē ferculū nec cascatum quoqȝ ut osse arthocree ⁊ sil'ia. Rasis tñ recē tem caseum ī cibo comēdabat. Credo q2 hu mores ingrossando ad mēbra defluxū ipoꝝ ꝓhibet. tu aūt eo uterē si libet. Butiꝝ tñ re cens huic passioni ut haliabas īquit a ꝑprie tate ↄuenit. Fruct⁹ iteꝝ nisi ad colerā repri mēdi cā fiat sūt euitādi. ī quo casu pruna ac amarilia pñt iterdū ↄuenire. ⁊ iterdū quoqȝ pira. ut ingt Rasis. ⁊ hoc cōcedit̄. q2 stiptici tate sua humoꝝ ad iuncturas fluxū ꝓhibēt. Quaꝝ ex cā ceteri quoqȝ fruct⁹ stiptici iterdū cōuenire pñt. ut al's dictum ē. sicuti sunt cito nia nespila ⁊c. Ex piscib⁹ ↄueniūt lucȝ. ꝑgie temali. striligiōes. augenes. truitale atqȝ car piōes. de marinis taceo. cū non bñ mihi noti sint. ceti uitādi sūt oēs. Et debēt māducari pi sces ī aqua uł sup prunas decoq̄ cuȝ quib⁹ si sapore uti libet ꝑcedens capitulū q̄re. Ex ole ribus cōueniunt borago endiuia lactuca por tulaca ⁊ cucurbita. nā regimē corporis coleri ci ut Rasis īquit cū humectatiōe fieri debet. Cōueniūt quoqȝ ⁊ illa q̄ in precedenti cap̄lo ī dispositiōe calida fercula laudātur. uerū ut īquit ras. Caules a ꝑp̄tate artheticis cōueni unt ac oīa que ebrietatē ꝓhibēt q2 illa īquit sāguinē ⁊ humores īgrossādo. Et ī hoc casu quoqȝ pētafilon plurimū ↄmendatur. uinum oibus ab auctorib⁹ ꝓhibetur Sed certe du rum est assuetos ipsū ex toto relinquer̄. Cum sepius debilitet̄ stomachus ī tantū plerūqȝ ut artheticaȝ euitare uolēs in deteriores egri tudines cadat. Quāobrem nemini unquā ni si ī poxismo existēti uinuȝ ex toto prohibui. Sit igit̄ inter subtile et grossū tenēs mediuȝ cū aqua pluuiali ferrata seu cisterne liphatuȝ et de tali tēperate bibat. Nam in hoc casu ut Rasis nono ad almanſ. īquit stiptica conueni unt Sed q2 a mēbris facile uinū trahit̄. Sū mo opere cauēduȝ est ne ipsū ī ieiunio bibat e ꝙ tertiam partem aut medietatem sui cibi anteq̄ bibat assumat. ne a stomaco ad mēbra alia ita leuiter transire queat. Inter duos pu ta pastus ⁊ maxime cibo nōdum digesto. ui num nunq̄ bibat. ipm eīm cibum indigestū ad mēbra tūc penetrare facit. Noster bonus

Rasis i hoc ca°u ac in potu multū cōmēdat. pñs igr regimē materia exñte calida ɔplexio ne. regione et alijs quoqȝ calidis obseruādū erit. Sed ubi materia frigida fuerit aereȝ ad calidum declinare facito. ac totū vl'r regimen aliud. ⁊ huic capl'o statim finē imponā. oīa q̄ in pcedēti materia exñte frigida descripta sunt huic loco ponenda. Ad aliud igr̄ si op° ē te remitto. Uerum ubi multitudo materiei nō affuerit diureticis iterdū uti putile ualde erit. quia ut i cura arthetice frigide Rasis ⁊ Auic. inquiunt dum sanus ē uti q̄ urinaȝ pro uocant prodesse plurimum ɔsueuit. Et p hoc modus prim° pseruationis hētur quo mate riei generatio arthetică efficiētis phibet ⁊ce. ne igit̄ prolixitate nimia tedio legētes afficiā ad q̄ huic caplo necessaria sunt tā in pñti q̄ i pcedenti descripta sint. ⁊ huic fineȝ impono.

Capl'ȝ. xxvij. qualiter tam flobothomia q̄ uniuersales purgationes pseruādo ab ar thetica fieri debeāt. ⁊ que sint solutiua i usū cotidiano sumenda.

F Rugalitas super oīa ab arthetica ho minē pseruat. sȝ ɔnata ē nobis liber tas. q̄ si in toto aut i parte tollat̄ in p hibitu naturali quadā ui ferimur quo fit ut arthetici quib° plurima coꝝ q̄ eis cōia erant in usu phibētur male tollerēt. ⁊ sic sensualita te plerūqȝ potius q̄ rōne ducti pscriptuȝ re gimē non obseruant. cuius cā superfluis hūo ribus abūdāt. qui tunc ad iuncturas defluen tes cā sunt arthetice. p cui° phibitione per flobothomiā uel aliter eas educere necesse ē. Et in parte p hunc modū ſm pseruationis as sequemur. unde Rasis pigues ingt qui exer citio uti non pñt per laxationē qualibet eb domada factā a doloribus iūcturarum custo diri queunt. tunc. n. materia nō erit q̄ mana ri ⁊ expelli ad articulos possit ⁊ce. ueꝝ hoc quoqȝ per uomitū fieri pōt. cui° doctrinam auxiliāte deo sequēs capl'm tibi dabit. pñs uero q̄liter flobothomia ac uniuersales pur gatiōes fieri debeāt oñdit domestica. cū hoc q̄dam solutiua i cotidiano usu sumēda ponē do. sed si tam coꝝ q̄ enarrata sunt q̄ dicendo rū iuuamēta ɔsequi desiderat. q̄ bonus Ra sis ponit documēta obserua. al's te nihil feciſ se scias. Jnquit. n. oīs euacuatio ut uomitus minutio. potio laxatiua. puocātia. uri. sudoꝛ ⁊ce. qñ suo loco facta sint. dolorem auferunt oīo. nisi cum hoc repletiōe cibi ⁊ potus infir mus repletus fuerit: qm̄ si mēbra uacua fue rint ⁊ uēter plenus supfluitates magis q̄ so lent trahent. Et subdit Gal'. auctoritate. et iō medicoꝝ nullus quēpiam i iuncturis patien tem nisi sapiēs fuerit ⁊ medico obediēs i cu ra suscipiat. Preseruādus igitur tu° i obser uatione regiminis sex reꝝ nō naturalium di ligētiam suam ponat. tūc coꝝ. n. uirtute que sequnt̄ ab arthetico doloꝛe in q̄ loco iste fue rit ɔcedente preseruabit̄. Primo igit̄ calide materie cōueniētia nōnulla describam. secun do frigide. et tertio mixte. materia itaqȝ exi stente calida si sanguis cā fuerit uel saltē a p dominio sanguinea ueris temporē ceteris cō sequētibus munitio fiēda erit. Et i sanguinea quidē pura copiosioꝛ. Qd' si i autumno q̄qȝ sanguinem abundare percipies. cōsimiliter quoqȝ fiat. Sed multo atqȝ multo in quanti tate minoꝛ. illo. n. tpe raro immo rarissime sā guis sola quātitate peccat. qua ex cā erit ſm exigētiam corrigēdus digestiua. ⁊ dehinc far macias appropātas exhibēdo qō capl'ȝ sextū supra te facere instruit. Si aūt colera peccās fuerit flobothomia haud quaq̄ fiat. Sed di gestiuis ⁊ solutiuis uti debes q̄ ad hoc ppo situȝ supra capl'o quoqȝ. vi. describūtur. ⁊ ma teria exñte flegmatica flobothomia minime opus erit. sed tam uere q̄ autumno erit dige renda. ⁊ dehinc patiens cum appropriatis far macādus cuius modum capitulū septimū cū seq̄ntibus tibi dabit. Et q̄ materia cōmixta ut plurimum existit ſm eius pdominium di gestiua appropriata cōmisce. Et de farmacijs idē facito ueꝝ his purgatiōibus generalib° nō obstantib° in his supflui humores conti nue generātur. ⁊ sic ad talium preseruationē necessaria ē coꝝ frequens eductio. pro quo clisteria quedā ⁊ alia nōnulla solutiua bene dicta in cōtinuo ut ita loquar sumēda usu de scribēda sunt. materia itaqȝ peccante calida clistere utere. q. xxiiij° capl'o supra materia calida exñte describit̄. et unum tale ad min° qualibet ebdomada dȝ pseruādus accipere. Et de infrascripta cōfectione bis uel semel saltem que accipit pruna quotlibet ⁊ bulli. ⁊ dehinc pastam face quā reserua. ⁊ i illoꝛuȝ que supeeffluit decoctiōe res ifrascripte bu liant. ut uiol'. herbe. peralisis sticados. scolo pēdrie. floꝝ boraginis buglose añ. M. i. iiij. se. frigidoꝛuȝ. ℥. i. seminis papaueris albi. se. lactuce. endiuie añ. ℥. ß. liquiritie passularum añ. ʒ. vi. polipodij. foliculoꝝ sene añ. ʒ. v. fiat

dococtio ꝛ cū porciuncula ei⁹ pro delicatis
.lꝰ.i.māne dissoluatur ꝑ alijs vo cassie bene
pinguis.ʒ.viij.quā reserua deinde accipe ta
marindorū bñ pīguiū.ʒ.iiij.de quibus una
bulitione bulitis fortis fiat expressio uero ī
pauculo dicte decoctionis corticū mirab.in
dorū.ʒ.i.hec in infu.ꝑ diē cū sua nocte pma
neat ex quib⁹ postea fortis expressio fiat q̄
pariter reserua. Successiue reubarbari.ʒ.i.
accipe ꝛ spice nardi.℈:ß.que cuꝫ modico ir
rorētur uini albi. Irrorata ī aqua lactis ꝑ ho
ras.x.infusa ꝑmaneant ꝛ de his postea forti
expressione facta reseruetur his sic pactis ac
cidit accipe prunorū paste.lꝰ.i.ß.zuchari.lꝰ.i.
ꝛ cū his oīa prescripta misces mannā seu cas
siā extractā.successiue tamarindoꝝ expressi
onē postea illā de mirabolꝰ.ac illā de reubar
b⁹ ꝛ cū lento sine fūo igne ad optataꝝ formā
simul omnia decoquantur. ¶ Cumqꝫ infrigi
dari incipit. addatur cinamomi electi subti
liter puluerizati.ʒ.ß.sandalorū alb. ꝛ ru.floꝝ
sticados añ.ʒ.i.corallꝰ.ru.℈.ij. quib⁹ oībus
sic mixtis totū ponderetur. ꝛ pro ipsius.ʒ:
quelꝫ.scamonea ī pomo decocte.iiij.gra.mi
see ð isto igitur dilectissimo electuario bis
uel saltē in ebdomada semel.a.ij.ad.iiij.usqꝫ
per dies.ij.aut.iij.horas añ.prādiū preseruā
dus tuus accipiat.plus tñ āt min⁹ ꝫm q̄ ī eo
opari percipiet ꝛ scd̄m maiorē aut minorem
būorū multiplicationē rari⁹ aut frequētius
erit de electuario isto sumēdū est. cui in hoc
casu cōuenientissimū ac si quis ad hoc ꝓposi
tū pillꝰas prediligerꝫ accipe aloes.ʒ.ij.epithi.
reubar.añ.ʒ.i.gūmi arabici.ʒ.ij.mirre masti
cis croci.añ.ʒ.i.scamonee ī pono decocte.℈.
.ij.sticados se.peonie añ.ʒ.i.spice.℈.i.fiat ex
oībus puluis super quē ēdiuie succū donec
cohoptus sit pone ꝛ ī sole aut sup cineres ca
lidos desiccetur ꝛ hoc tribus uicib⁹ facto to
tū ī puluerē redige. ꝛ cū sirupo de sticados
pastā confice de qua cū opus fuerit pillꝰe mi
nute fiāt de quib⁹ prout eas operari depre
hendes.tres quinqꝫ aut septem tuo preser
uando bis. aut saltem semel in ebdomada
per duas horas āte pastum pro uice tribue.
Et si puluerē poti⁹ quā prescripta diligeret
talis fiat qui accipit pulueris foliculoꝝ sene
.ʒ.i.ß.cinamomi.ʒ.ij.croci diagridij añ.℈.i.
macis.℈.ß.ʒʒ.se.peoīe sticados añ.℈.iij.tar
tartari al.ʒ.i.ß. fiat pul.cui⁹ dosis.a.ʒ.i.us
qꝫ ad.ʒ.i.ß.per.ij.aut.iij.horas ante pastū cū
aqua lactis endiuie uel cum brodio pulli. et
cū puluere isto ut gustui delectabilis fiat ma
gis potes de zucharo pro libito addere cū
eiꝫ ī casu nostro mirrabilis uaria ē appetituū
diuersitas hanc igitur ob causā ꝓutile uisuꝫ
mihi ē ī uarios modos solutiā describere. Si
ergo electuaria pillꝰas seu pulueres quos ex
sua natura renueret hoꝝ loco ab.ʒ.ß: ad unā
usqꝫ cuꝫ dimidia cum sirupo caplꝰo sexto de
scripto recipiat ꝛ. Illius receptio īcipit. Ac
cipe corticū mirabolꝰ.citrinorū ꝛ cetera. Ista
itaqꝫ solutiua materie colerice consilꝫ seu a
predominio ī preseruatione scd̄m ordinē da
tū plurimū cōueniūt. Sed materia exn̄te fri
gida infrascripte pillꝰe peroptie sūt que hñt.
.ʒʒ.ʒ.ij.cinamomi.ʒ.i.croci.℈.ij.salꝰ gēme.ʒ.
.i.ß.agarici.ʒ.vi.aloes.ʒ.ij.formet pasta cuꝫ
oximelle squilitico de qua cū op⁹ fuerit pil
lule miūte fiāt de quibus tres quiqꝫ aut sex
pro uice bis ī ebdomoda seru cū dormitum
iuerit preseruand⁹ accipiat sed sit ei tūc ce
na leuis.ueꝝ qꝛ ut plurimū arteticorū mate
teria ē permixta accipe cinamomi.ʒʒ.carpo
balsami.℈.iiij.dragagāti masti.añ.ʒ.ij.ß.reu
barbari.ʒ.vi.agarici.ʒ ß.sticados se.peonie
añ.ʒ.ß.aloes ad pōdus omniū ꝛ cū oximelle
sqillitico magdalion fiat ꝛ ex eo cū opus fue
rit pillꝰas quarū doß.fit a.℈.i.usqꝫ.ad.ij.in
ebdomoda bis uel semel saltē. Modernorū
plurimi tātā interbentina confidētiā posue
runt ut ex eius cottidiano usu plurimos ab
arthetica preseruatos affirmēt ꝛ senes quam
maxie qꝛ urinā prouocat ꝛ uētreꝫ lenit ut se
rapio ī suo de simplicibus īquit ꝛ hoc idem
dicit. A.2°.cañ.caplꝰo de grano uiridi. Cū īgr
q̄ eius gūma ꝛ ē terbentina uētrē lenit. si ex
ea auellana una ulꝰ nux una ī ieiuno sumatur
ꝛ sine nocumēto uiscera mundificat ꝛ renes
abstergit.ꝛc̄.uñ.ʒ.p̄.doc.ʒ. caplꝰo de nutrien
dis senibus eā plurimū quoqꝫ cōmendat in
quiens q̄ ad magnitudinē uni⁹ auellane aut
duarū ꝛ ut multi triuꝫ a senib⁹ ī ieiuno sum
ptū bis ualde confert qm̄ ipsorū naturā sua
proprietate mollificat. ꝛ sine lesione abster
git interiora ꝛc̄. hāc itaqꝫ ob causaꝫ artheti
cis ꝯferre uī ac qꝛ neruos ꝛ loca neruosa de
se quoqꝫ confortat ¶ Sꝫ cōiter practicantes
eā mane stomaco uacuo cum nebula prebent
Ego autē cū zucharo ꝛ ex pillꝰas cōfici iubeo
de quib⁹.v.aut.vij. ꝛ pluries si libet ꝑ horas
.ij.ante prādiū preseuerandus recipit. ꝛ ē de
licata magis igitur audacter utere qꝛ nocu
mētū nullū īferre pñt ꝛ certe in hoc cāu plu

rimum in hoc conferūt ut ipse uidi. Ad hoc idem propositū clistere utile accepit brodij recentiū carniū. lī. i. ß. cassie pul'. zuchari añ. ℥. .i. mell'. ros. ℥. ij. ß. olei cōis. ℥. iij. sal' triti parū ⁊ fiat clistere. Cuius usus sit ad min⁹ i ebdomada semel. plurima hic domestica solutiua que de intentione pñtis capituli forēt describi possent sed q2 medic⁹ oīs ẜm quā pro tūc itentionē hēt solutiuis uti debz. his paucis mihi domesticis cōtentus ēē uolui ispicienda nanqz ē preseruandi dispositio tam respectu sexus etatum cōsuetudinū regionū artium ⁊ filium quā respectu cōplexiōis membroꝝ ⁊ ēt accidētiū ⁊ iuxta hoc sūt nedū solutiā ista sed oīa quoqz que ad pseruationem ab arthetica ptinēt mlṫiplicīter uariāda q2 i mulierib⁹ uerbigratia mēstruare solitis sūt mēse oī mēstrua ,puocāda ⁊ emoroyzātibus emoroyde ⁊ ita de alijs cōditionib⁹ que humano corpori mlṫiplices inesse pñt fiēdum erit. Sit ergo de his oībus medic⁹ auisatus q2 si sic idnūter pcederet posset pseruādum suū ad al's piculosiores egritudines quā sit arthetica pducere. Et sic hēs qual'r taz p flobothomiā quā purgatiōes naturales quā ēt solutiua nōnulla i usu cotidiano sumēda sit arthetice materia que de nouo cōtinue generatur educēda per ꝙ in pte mōm ẜm preseruationis assequimur.

¶ Capitulum Uigesimumoctauum qual'r quomō ⁊ cū quib⁹ in preseruādis ab arthetica sit uomitus prouocandus.

Restabat ad ea cōplende que secūdi modi itētiōis fuerāt de uomitu aliquid scribere q̄ in hoc casu ut supra dixerā a Gal'. libro decimo tractatuū taz arthetice cura quā in preseruatiōe magifice cōmendat ꝙ idē facit cū inde āche doloribus tractat in libro suoꝝ expimētoꝝ inquiēs ꝙ patiētiū arthetica melior medcia ē uomitus unde. A. iiij. p. capl'o. xi. Egritudines inquit que sūt digniores ut in his uomitus fiat sūt cronice sicut ydropiß mlīa lepra ⁊ epilensia sciatica ⁊ podraga. Et hr̄ ātiqui oēs in preseruando hōiem ab arthetica uomituz quazmaxime laudāt. In his potissimū qui sūt ad uomitum apti sed artheticoꝝ plurimi non sine magno piculo uomūt ut sūt stōacū dbilē habētes collum longum ac gracilē cū epigloto foris eminēte pectus strictum carne nudū uētrē tenuē ac macrum qui cōsimiliter male ac difficulter ābelāt qui sūt ad spuēdū sanguiez apti ac qui quoqz nimium sūt pingues i his nāque difficilis labriosus ac timorosus ē uomitus ⁊ maxīe si difficulter euomūt nec fuerint ad uomituz assueti. In talibus nāqz prouoca⁹ uomitus sepissime in his uijs ābelit⁹ uenas findit ⁊ tales ad ptisim tādē pducit ⁊ ista ē fere sñia ātiquoꝝ oīum ⁊ pcipue raß z⁹ ad almanß capl'o de iuuamēto ⁊ nocumento uomitus. Et pricipis abolai. iiij. p. capl'o all'ato ubi pretactas cōditiones fere oēs enumerat subiūgēs tamen ꝙ uomitus qui facile fit hora necessitatis maximi ē iuuamēti. Et idē ponit. x. terij capl'o de uomitu pagraffo. Et administrat⁹ qdē uoitu cū eq̄litate ⁊ ce. ibidē tñ subdit ꝙ ei⁹ assiduatio stōaci uirtutē maxime debilitat ⁊ cū lacunā supfluitatū facit. Cū quo corp⁹ desiccat ac debilitat ⁊ pectori epati oculis ⁊ pl'moni pluri^m nocet uenas qz plerūqz fidit. Ex qb⁹ oīb⁹ pz quātū sit uomit⁹ i cāu nr̄o ɔueniēs ac qb⁹ ēt sz ubi cetera sunt paria corpora macra: ut. A. quo supra inquit colericā cōpl'oñē hñtia ad uomitū sūt magis apta. Nā i pīguib⁹ tuti⁹ ē farmacijs uti quā uomitū ,puocare. Nūc aūt supest cōditiōes i ,puocādo uomitū attēdēdas ponēre. In his aūt qui ad uomitū sūt apti his i mēse una die p⁹ aliā ē uomit⁹ ,puocād⁹ ut si dic pria qequā remāserit possit i ßa p uomitū educi. uñ Cornelius Celsus medicīe libro prio capl'o d̄ uomitu utili uel inutili q mouere iquit bis i mēse uult meli⁹ ɔsulet si biduo ɔtinuauerit quā si post quītūdecimū uoitū cōsuescat reuolutionis numerū nō obßuet. Nā iter unū ⁊ aliū uomitū iterdū. xx. dies iterponat qñz. xxx. ⁊ xl. nōnūquā ⁊ fiat ordinē nullū i dieb⁹ obßuādo dic⁹ aūtē qua uomēdū ē supfluitates pme digōnis p prius emittat. In prādio uero male masticādo diuersa cibaria sumat. Nam si uno cēt solo cibo cōtēt⁹ tāto i eo forsitan stōac⁹ oblectaret ꝙ ,puoca⁹ uoit⁹ illum haudquaquā relaxaret ad saturitatez quoqz manducet ⁊ talia sint cibaria que prio de se i stōāco cibū subleuēt ut raphan⁹ que ut i stōaco natēt ut ūctuosa ac itē ipoꝝ aliq̄ sint icisiua taliter nāqz cibo sūpto p horā ul' circa uoitorgescat post hoc hic idē se moueat ad exercium forte gradati deueniēs ⁊ uersus finē ubi possit curat de hic stōac⁹ ⁊ extrēa calefiāt ⁊ i uomēdo ymmaginationē fixā ponat. Cū tali nāqz regimīe alio sine uoitiuo plures euōnes uerūz antequā uomitus ,puocet ex petia molli duas puas pill'as ɔponat que cū instita

ſuper oculos alligētur ⁊ tā diu ꝙ uomit⁹ ſit
expletus ligate teneāt. Cūq3 uomere itēdit
ſup faciē ſuā ſe īclinet ⁊ uomitu pfecto eā cū
aqua ro. lauet os autē cum ydroelle aut ace
toſo ſirupo colluat his peractis tā diu cō
meſtionē differat donec fames aduenerit at
ubi uomitiuū aliqđ exibere neceſſe ſit ſm ꝙ
facileant difficulter euōit đbili⁹ aut forti⁹
exhibēdus erit. Ut igiť ad actū praticū te de
ducā īcoādo a debilioꝛib⁹ accipe aque pure.
℥.vi. aceti. ℥.ij. miſce ⁊ tepidū potui dato uľ
fac ſic accipe aque raffani. ℥.vi. ſiru. acetoſis
ſimpl'. uľ oximell' ſimpl'. aut oximell' ſquilli
tici. ℥.ij. miſce ⁊ tepidū potui dabis uľ loco
aque raffani īfraſcripte decoctiōis. vi. ℥. pōe
que hēt radic' raffani. ℥.iiij. ſe' raparu3 ſe. atri
plicis. ań. ℥.i. cōquaſſaata ī trib⁹. ľ. aque ad
cōſūptionē tertie ptis buliant dehīc coletur
⁊ ea loco raffani ut dictu3 ē utere. Qđ ſi foꝛ
tius accipe corticē medianu3 ſambuci. ⁊ eis
trahēdo ſupi⁹ abꝛade. ex quo ſuccū expme đ
quo. ℥.iij. cū. ℥.v. aque raffani uľ decoctionis
pſcripte prebe. Quo uis pſcriptoꝝ dato uo
mitorē tuū p morulā quieſcere pmite dehinc
cū ābulare ſatis uelociter fatias. ⁊ ſi tūc ſic fa
ciendo nō euōerit pēna anſis uľ cicōie poti⁹
ītīcta ī oleo ⁊ mittať ī gutture ⁊ i° mō auxi
liāte bono ybū uomitus facile ⁊ ſñ nocumen
to puocabiť. Quo facto tuū preſuādū guber
na. Ego aūt neq3 elleboros neq3 uiolēta alia
uōitiua hoc ī cāu cōſulere [illegible] niſi cum iſtis
domeſticis quis euomuerit non ſine magno
piculo ad uomitū puocabiť. Et ſic p3 qual'r. ⁊
ꝛ quomō. ac cū qb⁹ ī pſeruādis artheticis ſit
uoit⁹ puocādus. qđ ad ſecūdi mōi ītētiōem
complendam trractandum erat.

¶ Capl'm Uigeſimūnonū experimēta plurima
ab ātiquis ſil'r phis autoꝛizata p que artheti
ci. mēbꝛa tā mittētia quā ſuſcipiētia adeo cō
foꝛtanť ut ab īuaſiōe paroxiſmi preſuari facile
poſſint.

Ue ī pſeruatione ab arthetica pluri
bus ab ātiquis phis experimēta auto
ꝛizata. operi recitare ī pñtiaꝝ libz iā
ātiquitus tanta fides data ē ut ipoꝝ uſus mē
bꝛa oīa cōfoꝛtādo quēlibz ⁊ ab arthetica pre
ſuaret. Et tñ ſūt q de ſolutiuis ac đ regimīe
ſex reꝝ nō naturaliū ſupꝛa deſcribūtur ſm
datu3 oꝛdinē obſuāda al's que ſequūtur poſ
ſent foꝛſa3 nocere. poti⁹ quā pdeſſe. ut capl'o
xxvi°. ſupra dixerā. In pposito itaq3 paruz
tyriace magne comedere in yeme die qual3 p
ut raſis īquit ī eſtate tñ nō ſucceſſiue artheti
cum ab īuaſiōe preſuat. ¶ Idē quoq3 uſus ui
ni īfraſcripti facit q2 tpe uīdemiaꝝ muſti ſu
mata3 unā accipe in qua cōquaſſati aſſari. ľ. i.
pone ꝙ mēſes. ij. in eo cōtinue maneat dehīc
coleť ⁊ eo patiēs utať. Aſſafetida ad auellāe
quātitatē cū aqua mellis ſepe ſumpta a ſciati
ca preſeruat. Auicena uerò doſando cam
onoleſat unum prebet. ꝙ. xij. granorum oꝛdei
pōd⁹ ē ual3 abſinthij ſucc⁹ ad quātitatē fabe
cū. ℥.iij. aque mell' per. xl. cōtinue dies mane
datus. q2 digōnem cōfoꝛtat ⁊ urinā puocat
ac neruoſa mēbꝛa oīa. ut Raſis igt cōfoꝛtat
Meſue tñ ī de cōſolatiōe mediciaꝝ talē ſuc
cū ſtōaco nocere ait. ſ3 ſi cū aq̄ illa mell' paſſu
laſ đcoxeriſ nocumtū illđ rmouebiť dragma
q3 una rađ. capariſ cū. aq̄ mel' p dieſ. xl. cōtinu
ata idē faciet. ac tātūdē3 pl'uctis herbe yperi
cō. Qđ ſi de ei⁹ ſeīe tātu3 īterdū exhibueris
uētrē laxabit ⁊ ſciatica pſeruabit aure° item
unu⁹ rubee tinctoꝝ p. xl. dies ut ſupra cum
mell'. aqua ōni die bibitus ab arthetica pſer
uat uerū ſi poſt ei⁹ aſſūptionē balneū illico in
tereſt mietū ſāguinis puocabit. et ſciaticā nō
redditurā pellet Podagricus autē ſi tā uere
yeme. ʒ.i. ariſtologie ro. cū aqua mell'. p mēſe3
cōtinue biberit. eū nonq̄ podagra īuadet ¶ Et
idē. ʒ.i. camepitheos p dies. xl. cum aqua mell'
ſine ītermiſiōe bibita facit. Et ſi ī cāu nr̄o oīa
pſcripta raſis a pb3. In podagra tñ flegmati
ca medicamē nullū ut ipe inquit q2 coꝛp⁹ ſi
cut alia nō deſiccat. ⁊ debēt radicis. ipi⁹ kirat
vi. cū aqua mell' p uice ſūi de mēſe octobꝛis
īcipiēdo ⁊ poſtquā pſeruādus tuus bibere
cū ceperit p dies d3. xl. cōtinuare. Sex enim
kirat grana oꝛdei. xxiiij. pōderāt keiri uero
ē herba cui⁹ floꝛes ſūt uiole ſil'es quoꝝ odoꝛ
ē ſicut uiolaꝝ. Et hui⁹ tres ſūt ſpēs una floꝛes
h3 albos altera purpureos ⁊ alia citrinos ſi
ue aureos. Et hui⁹ citrine ſūt radices in cāu
nr̄o ſumēde. hāc herbā latini ut mūdinus in
quit uiola de rōania nomināt. ⁊ hui⁹ ī oꝛtul'
dñaꝝ ī pede mōtiū pcipue ac his ī ptib⁹ ac in
ſabaudia quoq3 plurimu3 repiť ¶ Supꝛaſcri
pta ut p3 materia exñte frida aut ſalte3 per
mixta pcipue cōueniūt ſ3 nōnulla ſūt que cui
q3 ſpēi arthetice tā calide quā fride quā per
mixte īdrñter cōueniūt ut nominati ueteres
teſtanť fere oēs ut eſt a. ʒ.i. i. ij. hūanoꝝ oſſiū
cinis. Aliqui tñ oſſiū cui⁹ uis aīalis īdrñter
cinere laudant uñ. Raſis ad ſupfluitates que
in articulos fluere cōſueuerūt. da inquit in

potu de ustis ossib⁹ cū aqua calida.ʒ.ij.hic autē nō magis de uno quā de alio esse mentionē facit.sic ut uideat̄ uelle q̄olʒ os hic passioni idrūter cōuenire.Sed qꝛ hūana iter se maiorē cōueniētiā atqꝫ cōformitatē habere uident̄ quā aīaliū alioꝝ hic est ꝙ auctores ista potius ellegerūt.ꝛ nedū hūana absolute accipiūt. sed potius ista que arthetícato mēbro correspōdēt ut si cyragric⁹ fuerit cinerē ossium man⁹ accipiūt ꝛ ad hūc mōm de alijs ꝛce.Uerꝫ ubi cinerē illū i pl'uerē sumere tuū presuādūꝫ fastidiret ex eo cū succo yue herbe palisis saluie uel cū aliquo tali seu cum appriato aliquo sirupo pill'as ꝯfici iube.quarū.ʒ.i.sṫōaco uacuo quaqꝫ die dabis puluis quoqꝫ sṫōaci uel turis idē facit.ut kiraīdes ex phis un⁹ antiquissim⁹ affirmat ꝛ hoc pro maxio secreto a sarraceno quodā quoqꝫ habui.Et apuleo platonico teste pul' pl'monis vl'pis sepe bibit⁹ idē facit istoꝝ duoꝝ ueluti ossium humanoꝝ cineris sit tibi dosis usus. Que dicta sūt ab itra.sumunt̄.Sed que sequunt̄ ab extra approximāda sūt.ꝛ si empica oīa ista uideant̄ nō ē qui ātiqnis phis fides aliqua dāda sit ꝛ maxīe cum hi ex ātiquissis fuerit qꝛ sciētia medicīe adhuc ī primordijs existente solis.expimētis utebant̄ quot enim ēperica ī colico dolore ī epilēsia ꝛ ī alijs quā pluribꝰ egritudinibꝰ dictiꝫ expimur que de scriptos ab auctoribꝰ effectꝰ producūt nō igitur his min⁹ que sequunt̄ credendum i expire igit̄ uidebis nā datos canones diligiter obsues ista te nunquā fallēt ueꝝ ꝛ si ex his non nulla dolorē illico sedēt ab recidiua cū hoc preseruandum reseruant Si ergo ex collo atque dorso aquile neruos extraxeris quos sup collū infirmi ꝛ spōdides coligaueris dolor arthetícus illico nō rediturus abibit.Et itē nec sole nec luna lucētibꝰ dextrū rane pedē absciderís quā ī ceruia pelle ꝯcludas ut lepus platonicꝰ īquit ꝛ p triduū sup podagrici pedē dextrū aligaueris et parit̄ de sinistro sup sinistrū feceris sedabit̄ dolor et perpetuo fiet.a podagra secur⁹.Idē de calcaco pedis aqle dextro sup dextrū et piter de sinistro super sinistrū pedeꝫ aligato fiet ac parit̄ ꝺ testudinū pedibꝰ.vi.placido teste.Idē quoqꝫ corallū sup īfirmū pedē āt qꝺ uis illꝺ arthetícū membꝝ colligatuꝫ facere ferūt.Et idē ꝯsil'r ꝺ magnete uel utere ꝙ sequunt̄ ēplastro acci. coruū unuꝫ uiuuꝫ quē ī equino fimo per qua triduū sepultū dimitte ꝺbic ex eo sic ītegro

cinerē face.ꝛ cū cera postea ꝛ olio rosato emplastruꝫ seu unguētuꝫ fiat de quo podagrici ījuncto pede uel alio arthetícaꝰ mēbro statim remouet̄ dolor nec āplius cū unquā deprehēdit.ul' facias sic urinā muli cū cera ꝛ oleo atqꝫ litargirio decoqꝫ ꝛ de tali arthetícatū mēbrum iunge sedabit̄ dolor.ꝛ nulli tūc pedeꝫ seu mēbruꝫ aliud arthetici simile nūquā amplius ad arthetícū reuersurus deprehēdas. Ceteꝝ stercus lupi in pelle aīalis ab eo mortui sup se delatū ab arthetíca preseruat.ut inquit apuleus.Miraberis forsaꝫ ꝙ tā firmit̄ ꝓscripta ātidota tibi laudē ꝛ nō nimis ꝙ si ea milies expertus fueri.Sed apulei plōnis.kiraīdis tortoris ꝛ sexti placidi in de aīalium. uirtutibꝰ qui ātiquissimi fuerūt phī quosqꝫ rasis noster allegat.me mouet auctoritas q̄ certe sicut ꝛ alioꝝ ueteꝝ ab effectu omio uacua eē non dꝫ.nōne magnetis lapis in sinistra manu de tētus ptuꝫ facilitat.Nōne Jacitus collo suspēsus cordis egritudīes remouet nōne zaphirus sup ātracē positus non al'r cum quā aqua ignē extiguit ut ipe sepiꝰ exptꝰ sū. Quid moror in talia recitādo quoꝝ dictim effectus sensu maīfesto cōprehēdimus.Simplex eniꝫ īueni unquaꝫ nuluꝫ ꝙ ultra maīfestas quas hēt ppríetates alias que occultas nō habeat respice planetas ꝛ illos non solum sꝫ oīa que sub celo creata sūt quodlꝫ eniꝫ taliū singularē ī dubie ppríetate quādā hēt.Sed o bone ihū quot ī rebꝰ ppríetates sigilasti q̄ adhuc nobis existūt incognite.Sꝫ unū ē q taliū effectuū fidē nobis surripit canones requisitos nō obsuare.hac eniꝫ nr̄a tēpestate. ita lascinia ac effrenata lr̄ia uiuim⁹ ut que descripta sūt effectū solitū pducere nequeant. Me itaqꝫ talia sic firmiter p suadētē ī crepare noli. sed te potius requisitos cānones nō obsuātem.Et per hoc capitulum finē īpono.

¶ Capl'm Trigesimū qual'r arthetícata membra totū qꝫ arthetici corpus taꝫ p artificilia quā naturalia balnea quā quecūqꝫ p unctiones confortari debeant.

Ut ab arthetíca ꝓseruatiua doctrina cōpleat̄.restabat secūdi mōi ītētionem cōplere.ꝙ nō p dicta ī preecedēti capl'o fit.sꝫ per nōnulla quoqꝫ que ab extra applicāda ueniūt quoꝝ bono ihū cōcedente pn̄s capitulū doctrinā ponet.Sed añquam ad actuꝫ praticuꝫ deuenias mēti sp habeto ne materia ad mēbruꝫ aliquod. repe cōsueta pp eius cōfortationē ad aliquod pricipale deue

fiat. tūc enim approplesiā seu aliuꝫ acutissimū
morbuꝫ facili ut. Rasis īquit īduceret quaꝛ
ut hoc ꝑiculum euitet in cibo ⁊ potu miora
tionem tūc fieri iubet. In exercitio vo augmē
tum cu quo miūtio ⁊ euacuatio solite fien
da frequēti⁹. In ꝓposito itaqꝫ stiptica mēbra
mltū ab īuasiōe preseruant ⁊ hec balnea tā arti
ficialiter quā nl'r ⁊ tā artheticato mēbro quā
uniuerso corpori fieri pn̄t. Leso igit̄ mēbro
artificialiter sic facito. accipe serrature cornu
cerui gallaꝝ. an̄. l'. ij. nucū cipressi. l'. i. ß. corticū
querc⁹ balaustiaꝝ. an̄. l'. ij. alūis. l'. ai. sal' cōis
l'. ij. ß. cōquassent̄ ⁊ oīa in situlis. vi. aque fe.
rate ad cōsūptionē usqꝫ tertie ꝑtis buliāt ⁊
an̄ cenā ⁊ prādium in decoctiōe tale arthe⁊
catum mēbruꝫ per horā per dimidiā ul' quīt
tūlꝫ tene. debit sudet. ⁊ cū cōi postea oleo. uā
de nuce cipressi cū ml'to sale mixto īunctio l'
fiat. Alij uero alūis partes. ij. accipiūt cōis sal'
partē. i. sulfuris partē mediā ⁊ ut supra bal
neum faciūt. In quo artheticatuꝫ mēbruꝫ te
nent. cc. Et aliqui sale nitro' lo co salis comu
nis utunt̄. Alij gallas solū accipiūt ⁊ balneū
cuꝫ multo aluīe faciūt. Stiptica plura repiūt̄
cuꝫ quib⁹ quilibꝫ suo mō balneū ꝯficit. ⁊ bn̄
talia igit̄ sepe fiāt. Sꝫ qꝛ cōiter in artheticis
nō solū mēbra lesa sed alia quoqꝫ in suꝑflui
tates plures habūdāt quas ad arthetica mē
bra facile mādāt toti corpori multuꝫ balnea
cōmēdant̄. ⁊ illa potissimū que indrn̄ter mē
bra oīa cōfortādo suꝑfluitates ipsoruꝫ resol
uunt. ⁊ sic ex balneis ipsis debito mō factis
tuus arthetic⁹ optīe preseruabit̄. Sꝫ antequaꝫ
illa fiāt qual' sit materia que artheticā efficit
inuestiga: debīc mēbroꝝ ꝑticulariū dispōnem
cōplexionē totius hītudinē regioneꝫ etatem
sexū cōsuetudinē ⁊ talia oīa nāqꝫ ista balneā
di intētionē uariare pn̄t. Materia nēpe cole
rica existēte aliō quā flegātica regimē exigit
cōplexio itē calida quā frīda ⁊ adhuc mōm
de alijs. ūde corpulēta hītudo. ut īquit. Ras
medicinas attenuatiuas nō timet. macilenta
uero sic qꝛ talia desiccāt ⁊ forsaꝫ ut īquit ad
peiorē quā sit iste morb⁹ dispōnem deducēt
Nō soluꝫ itē pricipalia mēbra cōsiderāda sūt
sꝫ ⁊ splē ⁊ renes ⁊ stōac⁹ ⁊ cc. plurimi. nanqꝫ
calidos ualde renes habētes ꝑꝑ ab arthetica
ꝑseruari naturalib⁹ balneis usi sūt ꝑꝑ que tā
tum mala renū discrasia adaucta ē. ut ad uri
ne ardorē deuenerit ⁊ successiue ad colli uesi
ce excoriationē. ⁊ isto mō a sciatica seu' poda
gra liberati in crudelissimā aliā egritudinem

īciderūt ⁊ magnis cuꝫ cruciatib⁹ ad aliuꝫ mū
dum īniti trāsierunt. Nōnl'los ex his quoqꝫ
mea in cura habui quoꝝ epar calidum exn̄s
suꝑ calefactuꝫ adeo fuit. ut digestiua uirtute
debilitata ī ydropē deuenerīt. ⁊ potu nā sa
tiati clamosa siti ꝑierūt. ⁊ sic ab arthetica ꝑꝑe
tuo fuerūt ꝑseruati. Oīa igit̄ ista diligēter cō
sidera sic ut ne caribdī euitare uolēs preseruā
dum tuū in syllā deducas. Si igit̄ balneād⁹
tuus ex his fuerit cui⁹ eꝑ ē calidū siue renes
ut ꝑicl'a statiꝫ dicta deuitet antequā balneuꝫ
intret. Interdum ex sandalino ceroto eꝑ seu
renes īungat ⁊ ubi intēsa ualde fuerit calidi
tas accipe ūguēti albi galieni. ℥. ij. sandalaꝝ
ru. rof. ru. spodij. an̄. ʒ. ß. cāforc. ℈. ij. misce. ⁊
ut supra unctio fiat. In casu quoqꝫ isto aliq
ex apropriatis seu refrigerātibus sirupis da
re bonum est. ut esꝫ acetosus simplex de suc
co. de acetosis. de acetositate citri de limoni
bus. uel de aliquo tali cum quo aque ēdiuie
acetosis ul' cōsilis quātuꝫ libꝫ ipone. sic eniꝫ
calori suꝑfluo epatis aut renuꝫ obuiabis. Ce
teꝝ nisi corpus bn̄ purgatuꝫ fuerit ītrare bal
neuꝫ haud quaquā ꝑmittas purgatiōe itaqꝫ
facta ꝑme digōnis suꝑfluitatibus ex purgatis
mane balneuꝫ ītret nō lōgā morā pro uice ꝑ
ma ī eo faciēdo sic ergo se balneo assuefaciat
paulatie prādio sūpto ꝑ horas. v. quiescat ⁊
iteruꝫ postea in balneuꝫ si libꝫ ītrabit. cūqꝫ
a balneo egredit̄ ne a frido aere tangat̄ se pā
nis coboperiet debīc lectuꝫ ītret ⁊ absterso
sudore per camerā seu per aerē aliquātuluꝫ
remotuꝫ a balneo se paululuꝫ exerceitet. ⁊ po
stea cibū suuꝫ sumat. Balneādi uero tēpus a
v°. deci°. die ad mēsem usqꝫ integruꝫ cōcedit̄
qꝛ fm uarias artheticoꝝ dispōnes ipꝫ balneā
di temp⁹ uariat̄. Que huic dispōni naturalia
cōueniūt balnea sunt alumīosa sulfurea salsa
⁊ nitrosa. sꝫ que plus sulfuris ꝑticipāt ⁊ alu
minis meliora sūt. ⁊ de his in ytalia plura re
periunt̄ nā ut bonus gētil' recitat. nōnulla in
comitatu sanaꝝ exn̄tia meliora iudicant̄. ut st
illa de petriolo. que ut īquit sulfurea sūt aꝑ
dominio. ⁊ ad illa de mēse may ⁊ aprilis ⁊ ō
septembri quoqꝫ ⁊ octobri cōuenietius itur
tūc eniꝫ sue sūt iperfecto cē. alia balnea sancti
philpi nūcupant̄ que de aluīe multū tenēt ⁊
talia in cāu nr̄o cōueniūt multū. Sūt ⁊ alia in
comitatu lucbano in uilla quadā que coroso
na uocat̄ illa. a ꝑdc minio sunt aluminosa q̄
salis gēme atqꝫ sal' nitri ml'tuꝫ cōtinēt. ⁊ ō sul
fure itē ut hi referūt qui taliū laudes descri

bunt. Et que statī dicta sūt non minꝰ quā bal
nea p̄mo descripta ꝯmēdo. Sūt ⁊ i comitatu
pisaꝝ alia iuxta pedē cuiusdā mōtis q mōs
sancti. Iuliani nūcupat̄. hec aluminosa ⁊ sul
furea. exītia i cāu isto ualēt plurim. ut i lau
dibus ipsoꝝ describere. In romādiola item
sūt alia ī loco dicto sancta maria in bagno. ⁊
ista a gētili multuꝫ ꝯmēdant̄. q̄ꝛ sulfurea. alu
minosa atqꝫ nitrosa sūt. Sūt ī ytalia alia plu
rima balnea quoꝝ laudes mirabilr̄ ꝺscribūt̄
que tamen ad nostrum propositum nihil que
igit̄ descripta sūt inter cetera ut reffert gētil'
principatuꝫ tenent. Uerum in aquis ciuitate.
que in ātiquissimo ⁊ illustri marchionatu mō
tis ferrati sita ē balnea sunt uirtuosissīa quo
rum tam pp diurnas guerras quā cōtinuas
pestilētias fama depierat. ſꝫ paucis ānis citra
illustres quidā uiri ut mātue marchio ferra
ric quoqꝫ ac quidaꝫ magnifici capitanei. pp
admirabiles quos in his ꝑduxerūt effectꝰ
taꝫ his famā dederūt ut a remotissimis etiaꝫ
partibus innumerosa languētum copia suo
tempore nunc fluat. Ista enim ut per sublima
tionē potest depredendi aluminosa sunt a p̄
dominio sed multum nitri continent. ⁊ sulfu
ris item ⁊ si de ipso sulfure in fecibus p sub
limationem derelictis quātitas pauca adin
uenta sit cuius tamē causaꝫ in tractatulo assi
gnaui. quē de balneis illis edidi. Tot enim ī
numerabiles effectus dum eum predictis il
lustribus dñis illic essem uisu deprehēdi q̄
non modica sui admiratione motus ꝑpter q̄
ut de ipsorum uirtutibus certior fierem mi
hi omnibus modis possibilibus eorum mi
neram inuestigare uolui. Ea enim tantum ar
theticis opitulantur ut eredam nulla ytalie
balnea adhuc nostra' quicquā attigere nolo
ulterius in eorum laudibꝰ. procedere cū eas
in proprio tractatulo de balneis al's descrip
seram ⁊ specāliter quantum prosint artheticis
Quod iam sic est tota in ytalia diuulgatum
ut a remotissimis ⁊ iam partibus ad ea anno
singulo languentium copia incredibilis acce
dat. ⁊cc. ¶ Sed super omnia laudo. ut qui ad
ista ierit artheticatum membruꝫ in die sal
tem semel in exteriori balneī luto teneat cō
fortando nanque ipsum ⁊ materiā si qua ibi
dem fuerit resoluendo incredibilr̄ mēbris ar
theticis opitulantur fit enim in luto illo mi
nere balnei quedaꝫ confractio. cuius causa
magis quā balneum in casu nostro fit uirtuo
suꝫ. ⁊ hec de balneis naturalibus ⁊ ubi quis

ista non habuerit. ⁊ artificialibꝰ uti uelit mō
quo supra in hoc capitulo de balneis mem
brorum artheticorum dictum est facere pōt
In maiori tamen dosi ingredientia illa sumā
tur. sed nitrum alumē sulfur in bona quātita
te ponant̄ addēdo ⁊ odorifera sicut sticados
cāomillaꝫ folia lauri rorēmarinū lauēdullaꝫ
⁊ talia ⁊ sic cum aqua quantitate maiori bal
neum tuum face. Canones tamen qui supra
descripti sunt obseruando. ⁊ de tertio in ter
tium nouum balneum semper facies ista ⁊ si
uirtuosa sint in compatione tamen ad natura
lia parum sed ista facere non nocebit. que ñ
minus quam per dies. xv. cōtinuari debent p
mensem tamen integrum illa facere. ⁊ maxīe
in corpore humido ac corpulento erit utile.
Proderit iterum si preseruādus tamen cum
dormitum iuerit sepe ex cōi oleo cū multo sa
le mixto pedes seu aliud artheticatuꝫ mēbruꝫ
inunxerit: Potest in super ut bono rasi pla
cuit podagra ex neruoruꝫ siccitate pauca cū
humiditate fieri cuius cura atqꝫ preseruatio
ut ipse inquit pfrequens rerum humectātiuꝫ
balneum fiet. quia illa superflua siccitate re
mota illius membri digestiua confortabitur
⁊ sic nutrimentum melius īmutabit ꝑpter
q̄ non in eo tot supfluitates habūdabunt q̄
interdum illius arthetici doloris cā fuerant
quāuis ut supra dixerā ex sola mala qualita
te id fieri possit. Per balnea igitur illa dige
stiua membri fortificata defluētes materias
melius poterit regulare ⁊ sic podagrā illam
efficiente causa remota patienteꝫ tuum ab ea
optime preseruabis. Facies ergo sic. pes seu
mēbrum aliud propter siccitatem arthetica
tum in decoctione foliorum salicis uiolaruꝫ
uitis albe uinifere ⁊ malue suis cum radici
bus ante cibuꝫ mane ⁊ sero diu teneat̄. ymmo
si in pede arthetica fuerit. in tali decoctione
tota tibia usqꝫ ad genu quoqꝫ teneat̄. Quod
diebus aliquot facto. Idem ex decoctione
capitum castratorium fiet. Et aliquot iteruꝫ
transactis diebus cum uaccio lacte in quo ui
telli ouorum recentium plures concussi fue
rint ut supra fiat. Balneo itaqꝫ. f. cō si libet ex
oleo uiol'. ul' salicino. aut consili pes atqꝫ to
ta tibia potest inungi sic enim illa superflua
siccitas que huiꝰ arthetice causa. fuerit. alio
ꝯuenicti obseruato regimie pēitꝰ amouebit̄.
Et isto modo ab ea tuus bonus patiens pre
struabitur. Quod si hec propter totius sicci
tateꝫ fiat ad febris ethice curam. si ea ī causa

fuerit. aut ethice senectutis habere recursuz necesse est ꝛ tunc aquo tractatulo quem de febribus edidi succursum pete nam differentie tertie capitulum secundum ac tertiuz de his que in hoc casu conueniūt te habūdantez faciet certe raro hic tibi casus eueniet. Sed ut te de contingentibus iudicio meo nihil obmittam modum artheticam curaz hic subiungere uolui per quem tractatus iste de arthetica feliciter finem recipit.

¶Explicit tractatus de arthetica passione secundum. Antonium. Guaynerij.

¶Incipit tractatus de calculosa passione editus per magistrum. Antonium. Guaynerij artium ꝛ medicine doctorem papiensem. uiruz doctissimum.

Huius cōmentarioli pars secūda principalis que est de calculosa passione feliciter. Incipit cuius sexdecim sunt capitula.

¶Primum que sint tam arenullarum quam lapidis generationis cause quid item calculosa passio.
¶Secundum de causis calculose passionis.
¶Tertium de signis calculose passionis demonstratiuis.
¶Quartuz de calculose passionis signis pronosticis.
¶Quintuz de cura paroxismi calculose passionis. ꝛ primo de clisteribus que illa hora fienda sunt.
¶Sextum de fomentationibus enkatismatibus ūctionibus ēplris ꝛ uētosis q̄ paroxismi hora in calculosa passione fienda sunt.
¶Septimum quosdā ponit canones an̄quas per os cōminuētia lapidez aut diuretica prebeas obseruandos.
¶Octauum simplicia quedaz in se cōtinet. q̄ ueterum testimonio lapidem comminuunt.
¶Nonum de simplicibus quibusdā que taz a modernis quā ueterib' infractione lapidis singularis reputant̄ ac qual'r preparari exiberi quoqz debeant.
¶Decimum de cōditionib' in compositione medicinarum que nostro proposito cōueniunt attendendis.
¶Undecimum de cōfectionib' aquis sublimatis. Julep ac de syrupis que inter cetera infrangēdo lapidem pricipatum obtinet.
¶Duodecimum de pulueribus qui lapidem principatum obtinet.
¶Duodecimum de pulueribus qui lapidez frangunt ꝛ de cōfectionibus item.
¶Decimumtertium de modo infirmuz hora paroxismi dietandi ꝛ ubi dolor nimiū uirtutem prosterneret qualiter ei sit succurrēduz.
¶Decimumquartum de lapide uesicce ꝛ ei' quoqz signis.
¶Decimūquintum de cura lapidis uesicce.
¶Decimumsextum de preseruatione a calculosa passione.

¶Capitulūz primū que sint tā arenullarum quam lapidis generationis cause ꝛ quid sit calculosa passio.

Summe. calculosa passio dominaz artheticā diligit ꝛ tātam simul hñt affinitatez ut una sine alia rarissime ulluz inuadat. his itaqz absolutis que mihi de arthetica dicere uidebant̄ de passione ipsa calculosa iuxta promissa dictionez nunc facere superest que lythiasis apud grecos nuncupat̄. unde ypo. afforismorum quarta Quibus inquit in urina arenosa subsunt sedimina his uesicca aut renes lythiasim habent idest calculosam passionē. Et ap'li. io. pbleumatum pbleumate. xliij°. renum ꝛ sicce lapidē lyton appellat ꝛ abhinc hec passio lythiasis dicta est. Naz lythos grece latine lapis ꝛ ob hoc cōfectio quedā litōtripon appellatur ꝙ lapidem frangens interpretatur ueteres tū de hac tractātes passione de calculo seu de lapide in renibus. uel uesica capitula sua rubricant non morbum sed morbi causaz poti' rubricantes. Est eniz calculus minutus lapis cum quo antiqui calculos faciebant. Cū igit̄ lapis hanc passionem efficiens ꝛ maxime renum paruulus quoqz. fit calculus dictum est aquo. ꝛ calculosa passio denominationez accepit. Sed ut facilius in eius noticiaz ueniamus qualiter hec passio fiat inuestigandum erit. Sciēduz itaqz ꝙ renes sunt corpora oblunga quoruz dexter altior ꝙ̄ sinister uersus epar eleuat̄ a quo due uene achili uena ramificate ad renes ipsos ueniūt per quas ab epate aquositatē emulgent ideo uene emulgētes dicte sunt postea uero in renum concauitate emulgētes iste uene subtiliantur dillatantur qz ex quibus pāniculus fit quidam collatorium nomine per quez tracta ab epate aquositas excollat̄ ꝛ dehinc per poros uritides qui duo sunt cannalia a renibus ad uesicam tendentia in ea distilat̄ habet enim uesica ta

nicas duas quarum quelibz foramina non ex directo sed seorsum habet ergo illi pori ad pmaz tunicam uenientes illic urinaz deponūt que hinc perforamīa se tunice in uesicā distil latur. Ex quib⁹ patet quare dilatato colato rio urina turbida ut plurimū apparet. Nam aquositas ab epate attracta non tūc debite in renib⁹ ex colat̄ ꝛ sic cū urina mixta turbi daz cā efficit. uel cū a sano mēbro sanū spma ꝛ ab infirmo infirmū decidat ut ī meo de p prijs mulierum egritudinib⁹ lati⁹ declaraui. Renes habētes debiles natos renū debilium generant ꝛ hanc ob cām nō min⁹ hāc quam arthreticā passionē heritariā dicim⁹. Sciēdū ulteri⁹ generatiōis lapidis duas prīcipal'z eē causas. Quarum una exagētis pte se tenet. ut ē cal'itas excessiua quamuis excessiua q̄qz fri ditas ad generationē lapidis effectiue cōcur rere possit ut de cristalo pz sz hoc ad nostrum ppositum nihil. Altera est pte materie quā ui scosaz eē necesse ē nā ex pura terra. ut. Auic. ī suo pmo de minerabilib⁹ exēplariter posuit nūquā lapis fieret uincēs eni siccitas cōgluti nari cā fineret nūquā neqz fieret conglutina tio ꝛ p ꝯñs lapis nūquā. Ex quo pz uiscosum aliqd eē ad generationē lapidis necessariū ma teria igit̄ uiscosa dum p calorē sublimat̄ hūi dum resoluit ad cui⁹ resolutionē siccitas in troducit̄ ꝛ calore ulteri⁹ cōtinue sublimāte tandez ea crescit ut remanēs tandē lapis fiat prout manifeste de lapide ī fornace cocto de pzehēdit̄. ꝛ isto mō lapis seu calculus tam ī renib⁹ quā alijs in nr̄i corporis ptib⁹ genera ri pōt. Nā ubicūqz cal'itas excessiua fuerit ī uiscosam materiam tēpore notabili agēs ibi dem calculus fieri pōt. sz frequēti⁹ fit ī reni bus qz eoz excessiua cal'itas aquositatis quā titatē ml'tā ab epate trahit. ꝛ cū ī eo nō debi to tpe māserit ml'tū uiscositatis secū hz. ꝛ sic ī renib⁹ retenta a calore ipoz supfluo mō q̄ supra lapis seu calculus generat̄. In uesica aūt quāuis mēbrum desefrm sit ꝛ exāgue ma teria tñ ibidē diu retēta si non aproprio a cir constantium saltem calore membrorum ꝛ pre cipue stomaci atqz epatis a quib⁹ ut. Rasis inquit igneum calorē acquirit paulatine sub limat̄ ꝛ tādez ī lapidē ꝯuertit̄ qui pp diutur nā morā in uesica fit quā lapis renum durior grossiusqz magis. Et sic habes cās generatio nis lapidis que non minus arenullarum cause eē pñt. ut patet. Nā sicuti Rapio ꝛ nōnulli ue teres uoluerūt lapis seu calculus material'r

nihil aliud est quam arenullarum coadūatio ꝛ dehinc ipsarum adherētia ꝛ tādem coagula tio ꝛ sic patet quare calculi materia sunt are nulle uerum ad ipsarum generationem non ita intēsa caliditas neqz materia ita uiscosa si cuti ad lapidis generationem requirit̄ ꝛ hāc propter causam in uijs illis inter medijs qz in porris stritidibus sepius arenulle generan tur. de quibus tamen infra pōt item ut predi xeram in pluribus partibus nostri. corporis fierii lapis ueluti in pulmone stomaco ꝛ ī te stinis ut. iiij°. vi°. de interioribus habetur Et ego heri in quodam rustico qui per quin denam ascelam sepius non habebat ad nucis magnitudinem nō unum sed plures lapides in intestinis generatos uidi. Reffert idē iste medicine uerus interpres magister meus: Ja cobus de forliuio in quodam dño nicolao ð summa rippa se lapidem sub lingua genera tum uidisse. Cūqz arenl'e ab hisdā cāis qb⁹ et lapis fiant diuersis quoque in nostri cor poris partibus generari queunt de quibus ī fra splenius. uerum non possunt ut patet are nule neque lapis ī quouis loco nostri corpo ris generari nisi ex qua fiat materia ibidē te neatur. Cuius retentionis causa triplex assi gnatur ut materiei uiscositas uiarum opilatio seu strictura et expulsiue debilitas et hec ul tima per excessiuam caliditatem plurimum adiuuatur que non solum materiam exsican do eam reddit fluxibilitati ineptam. et per ꝯsequēs expulsioni secundo membrum etiam ī quo ē ulteri⁹ exicādo ei⁹ debilitat expl'siuā . vi° de accidēti penul° cap° et pma pmi doctri na de uirtutibus iō decima. 8ª. tecij cap° de lapide renū. Et excessiua ī quit renū caliditas expulsiua debilitando superfluitates in his detinet etce. Et sic patet tam ratione agentis quam passi qualiter et quomodo in renibus et in uesica lapis generatur q exñs in renib⁹ si ad ex corp⁹ mitti dēat p poros utitides ad uesicam transeat necesse ē. Cūqz uie ille āgu ste ac sēsibiles pl'm sī sic ꝯtinui alicūtula solu tiōe p eas calcul's ipe rarissie trāsit ex q̄ nūc dolor in uijs illis causatur itensissim⁹ ut in calcl'osis ē uider̄. Ex quibus omnibs potest facile colligi q̄ calculosa passio ē morb⁹ heri ditari⁹ a calcl'o ī reib⁹ ul' uasica gnāto cāt⁹ p quē his ī locis āt ī uijs itermedijs crudelissi mus dolor inascit̄. Hēs itaqz q̄ sint tā arenl'a rium quam lapidis generationis cause quid q̄z sit calcl'osa passio. Et p h̄ huic ca° fi. ipō

Capl'm secundū de cāis calculose passiōis

Calculose passiōis cause omnis illa i summa esse pñt que renū seu urine uiaꝝ calorē supericēdere queunt meatusq3 illos angustare. ac omnia quoq3 que ad materiā lapidis mltiplicādā iuuāt. Et hec quā3 extinsece et quāq3 sūt intrinsece extrinsece quidē sunt ut excessiua aeris cal'i tas et siccitas. seu cuiuscūq3 alteri⁹ extrīseci potentis rerum seu circūstantium mēbroꝝ calorem supicēdere. ut sunt balnea calida et sicca tā nāl alia ꝗ. s. artificialia ītensa quoq3 frigiditas potēs renes seu uias istas coartare sic ut materia ibidem teneāt exercitium forte atq3 superfluum ꝛ maxime post cibū ut esset saltare currere equm duri portus egtare. ad pillā ludere ꝛ siīa. ac ēt longa sup pedes statio diu eni3 sup pedes stare ut raf. īquit efficit. ut renum meatus ueluti corde extēsi maneant nec requiē ueluti iacēdo aut sedendo sumunt ꝛ cetera ¶ Nimia itē quies expulsiuā pigritās inter has cās enumerāt. q2 ut cōuenit materia tunc nō expellit. ꝛ idē de somno supfluo accidit suppīe quoq3 sup lectu iacere molli renū caliditatē augmētāt. qd generationē lapidis plurimū operāt ¶ Et idē nimia uigilia. ingēs quoq3 ira. superflu⁹ coitus. ꝛ maxime sup cibum est de potētissimis huius morbi cāis. Idē quoq3 facit uētrē cingulo aut cū diploide nimiū strīgere strin guntur tūc nimiū renes q super lumbos tan ꝗ super culcitra iacēt. quoꝝ strictura strīgūtur et ipsi. ꝛ sic retēte materie ī lapidem facile cōmutātur. fames longa sup incēdendo calorem ad lapidis generationē plurimū facit. ut Rasis ingt. Et sup oīa cibi ꝛ pot⁹ repletio nimia ipsoꝝ itē īordinata assūmptio. ac comedendi seu bibēdi anormala ꝯsuetudo. et reꝝ potissime. ex quib⁹ lapidis materia facile generāt. ut sunt fercula de pasta. fercula casea ta. ut offe artbocree et siīā. ut ipse iteꝝ case⁹ panis azimus. cizū amigdū. legumīa. oua dura. caro bouina. porcina. ceruina. anserū3. anatum. pulloꝝ. columboꝝ nondū uolātium ꝛ similium aīalium intestina. ipsorum quoq3 extremitates ac fructus omnes qui dure sūt digestionis. ut coctana pira ꝛc. res itē omnes acute. ut pori. cepe alcum. ʒʒ. uinum turbidū ac dulce grossum iterum ꝛ maxime mustum. Et hec omnia ex parte causarū extrinsecarū se tenent. Quātum ad extrinsecas immediatas passionis calculose causas ad bonum intellectum est. ipsemet calculus ī renib⁹ aut uijs ītermedijs existens seu ī uesica cui⁹ cā ut supra ex dictis facile colligiē triplex assignari potest renum scilicet aut mēbroꝝ3 circūstantium excessiua caliditas uiarū strictura. et humores uiscosi quicunq3 illi fuerint sicut uiscosum flegma. aut quiuis alius. aut in renibus sanies retēta. Et ista omnia nō min⁹ arenularū ꝗ calculi cause eē pñt. ut ante dictum est. Habes itaq3 tam extrinsecas ꝗ itrīsecas calculi arenulaꝝ cās. ꝛ ex cōsequēti calculose passiōis q̄ huic cap⁹ finem imponunt

Capᵐ tertiu3 de signis calculose passiōis.

Demōstratiua signa calculose passionis sunt duplicia. Nam quedam lapidem. ꝛ quedam lapidis materiā demonstrāt. ueꝝ lapis ipse tam ī renib⁹ uijs ītermedijs ꝗ uesica dolorē efficiens esse potest. ꝛ sic ut perfectius in horū cognitionem uenire queas locorum distincta signa ponā. Si igitur lapis in renib⁹ fuerit. grauitas in eis aderit dolor fixus cum pūctura quadam locum paruum occupat. grauitas in iunctura lumborum quedā sentitur. et talis dolor sp ad posteriora declinat sit ut sepius spinā curuare faciat. ꝛ dū lapis iste ad bonū intellectū fieri incipit donec ab his egreditur cōtinue augetur dolor. Et propter colligātiā diafragmatis ac cerebri cum renibus dolor adest in genis. Et pp illā quā quoq3 magnā cū stomaco hñt colligātiam. nausea frequēs adest. ꝛ p idē dolent ylia. Et ea ex parte qua res ifirm⁹ manet dolet testiculus. Et q2 tā doloris plurime materie ad locū attrahūtur q̄ neruos in dorso ortos ad crus pedes trāseūtes opilant spib⁹ ad ea uenire nō ualētib⁹ crus ipm atq3 pes dormitat. ꝛ digit⁹ illi⁹ pedis mīm⁹ iterdum formicat. talis aūt patiēs si urinā nigrā ac spissā cū qbusdā sepe rubētis arenulis residētib⁹ mīgere ꝯsueuerit. ꝛ nō cessāte renū dolore alba ꝛ subtilis appeat lapidē tūc ī renib⁹ fieri nō dubites. Ꝙ si patiēs fili⁹ fuerit calculosi atq3 iterdū lapidē emittere ꝯsuet⁹ certior quoq3 fies. Et hec oīa tibi lapidē ī renibus eē demōstrāt. Sz ubi iter renes ꝛ uesicā medijs ī uijs fuerit acutior multo ꝗ prius ī ylijs ꝛ ī uijs ill' dolor aderit ꝛ īterdū adeo acut⁹. ac si ac⁹ cū pungerēt. dolēt tunc anchae. uēter constipatur. urina nigra paulatim exit. ꝛ interdum cū ardore. Et quia ꝑpter dolorē retrahitur calor ad intra. lumbi sepe frigent. inanito corpore augmētatur dolor. cibo sūp

to minuitur. q2 tūc aquositas quedā ab epa te ad uias renū dimittitur. que eas molificā do dilatat. et cum tūc liberi⁹ calculus trāseat minuitur dolor. Et ista signa in uijs interme dijs lapidē eē manifestāt. qꝛ si dolor in alcha tim ad emuntoria seu inguina se extēdens cū grauitate quadam augetur. ac si quoddaꝫ su spensum pondus i ipso alchatiꝫ foret. Sitqꝫ solito urina arenosa magis his apparētibus in breui tpe in uesica lapidem expectabis. at cum dolores isti remissi aut ex toto ammoti fuerint. lapidē tunc in uesicā descēdisse scias. Unde Rasis summatim ista omnia colligens inquit. Cum senserit patiēs doloreꝫ ex parte lumborum et ad inguina descēdere scias cal culum ad poros uritides deuenire. Et cū do lor ab inguinibus descēderit. scias lapidem uersus uesicam transire. Quiescēte autē dolo re iā lapis cecidit in uesicā etc. Ex dictis ita qꝫ tā in renibus uijs ītermedijs q̄ in uesica lapidem eē facile cognosces. uex ex signis dic tis plurima cum colice signis cōicaut. sic ut i terdū unam ab alia discernere sit difficile. unde secūdo de interiorib⁹ quito capitulo re citat de seipso Gal. qꝛ unus semel iter renes et uesicam dolorem acutum mordicatiuum ual de sentiebat. per quem i renibus lapidem seu in uijs ītermedijs habere credidit. sed cliste ri facto plurima uiscosa materia egressa est. ut sedatus ē dolor. quia ex re illam collicam et non calculosam passionē eē cognouit. ut igi tur unam ab alia discernere scias ad q̄ sequn tur attēde. nam i calculosa passione dolor ue nit paulatine i colica subito hic ad posterio ra declinat. iste ad interiora. et a parte dextra per pectinē uersus uesicā principium sumens ad sinistrum sursum tēdit. hic fixus manens paruum locū occupat. Ille hincinde ambu lans magis hic forti⁹ inanitū affligit. ille reple tum cuius nōnulli causam assignātes īquiūt. qꝛ hora uacuitatis stomachi chilus per ītesti na renes aggrauans trāsit. et sic dolor augeť. sed cibo sumpto collon super stomacum exi stens cōstringitur. propter quod non sic faci le chilus ad intestina transire potest. sed coli ca pp strictura collon tūc augeť. dicūt alij qꝛ uterqꝫ hora repletōis fit fortior. sꝫ i colico q̄ i renali pꝑter cām assignatā magis. ul' dic ut supra qꝛ sūpto cibo stomac⁹ quasdaꝫ relaxat hūiditates que ad epar uenictes. et dehinc ad renes uenas emul'gentes et uias alias per quas calculus transit humectādo relaxat. et sic la pidis egressus fit facilior. propter quod do lor minuitur. cuius oppositū in uacuitate cō tingit. Dixit tamē Gal'. v. d īterioribus qꝛ p⁹ repletioneꝫ cibi et pot⁹ renalis dolor augeť. quod ītelligiť post nimiam repletioneꝫ cibi et pot⁹ renalis dolor augeť. et ideo nō dixit post assumptum cibū. sed post cibi et potus repletionem supple nimiam etc. Et ad pmuꝫ ppositum uenics hic per clisteria seu per qd̄ uis aliud fecibus eductis aut uētositatibus nō multū sedatur. Ille autē plurimū hic per urinā arenulas extra mandat ille fiāra. et qd̄ i calculoso ut calculosus ē nō cōtingit per se cessūꝫ squilas aut uelut caprarū stercora for mata colic⁹ mādat plus crura atqꝫ dorsuꝫ in renali dolent. i colico minus. hic quoqꝫ min⁹ nauseat. minusqꝫ uomit. ille autem plus qd̄ pꝑter maiorem colō cum stomaco colligātiā accidit. Et hec sunt signa harum passionū ma gis uniuoca. Cetera auteꝫ magis equiuocāt. Et per hoc tā propria q̄ equiuoca signa cal culose passionis habes. Sed quia calculi ma teria ē uiscosuꝫ flegma aut citrina colera seu uitellina. uel ad bonū ītellectū flegmaticus sanguis uiscosus etc. In huius materiei co gnitionē facile deuenies. Si cōplexionem. ha bitudinē. regimen. tempus. anni. etatem ac p̄ cedens regimē fueris pscrutat⁹. nam sup qd̄ ex dictis ista magis attestātur. id in cā fore iudica. Et si fanies in cā fuerit per ule⁹ renuꝫ cōprehēdes. Et per hec signis demōstratiuis calculose passionis finē impono.

Caplm quartum de calculose passionis pronosticis.

Abet antiquorꝫ quorundā pnostica hic primo describere et maxie prīci pis abolai. Rari⁹ itaqꝫ i pueris et ado lescētib⁹ fit renū lapis q̄ i senib⁹. freqnti⁹ ta mē i uesica. Nam pueri et adolescētes aliaruꝫ etatum respectu magis sūt gulosi. uoraciqꝫ māducant ac sup cibos īordinate mouētur. ques ob res i plurimas supfluitates abūdāt. Cūque ipsorꝫ renum expulsiua uirtus sit for tior illas ad uesicaꝫ demittit. q̄ ibidē retēte i lapide ꝯmutanť. In senib⁹ uero genite et ad renes decurse pꝑter ipsorꝫ expulsiuā ūtuteꝫ debilem ibidē retinenť et sic frequenti⁹ renuꝫ lapidem q̄ pueri. q̄ quoqꝫ adolescētes gene rāt. et p eādē rōnē min⁹ lapis renū i iuuenib⁹ q̄ senib⁹ generať. Et min⁹ itē lapis uesice in iuuenib⁹ q̄ in pueris. q2 pp assignatas causas

plures multo pueri q̃ iuuenes sup̄fluitates
generant q̄ ad uesicam misse cū ipsius uesice
collū sit strictius i puero q̃ in iuuene ibidē
facilius retinent̄. ⁊ in lapidem cōuertūtur. et
sic freq̄ntius in his q̃ iuuenibus fit lapis ue
sice. Rursus lapis renū rōne materie frequē
tius i pinguib⁹ fit q̃ macilētis. quia propter
stricturā uiarū in his magis de materia reti
netur. oppositū tñ ut Rasis inquit de lapide
uesice ɔtingit. cuꝫ liberius i macilētis ut pa
tet materiam ad eā trāseat. Sed ratione cali
ditatis q̄ in macilētis intēsior ceteris parib⁹
reperit̄ lapis facilius i eorū renibus generat̄
q̃ i pinguibus. ⁊ sic in pingui ex parte uiscose
materie et i macro ex pte caliditatis lapis fa
cilius generat̄ ⁊c. Et q2 puelle respectu pue
rorū breue hñt uesice colluꝫ uiasqꝫ magis la
tas frequētius in pueris q̃ in his lapis uesi
ce cātur minus. puta sit in hñtibus uentrem
lubricum. lapis tam renū q̄ uesice q̃ in habē
tibus stipticū. q2 plures superfluitates i his
q̃ in illis retinētur. Et per idē pꝫ quare mu
lieres rari⁹ lapidē renū generant q̃ uiri. q2
per mēstrua sup̄fluitates plures expurgant.
qđ non ɔtingit in uiris ad qđ iuuat. ut Rasis
inquit. q̄ uesice collum rectū ⁊ largū habent
ualde. sic ut nulla pars urine turbide penit⁹
retineat̄. Et talia tibi i pronosticādo multuꝫ
p̄derunt. Nā si in pueris uerbigratia renalis
lapis generat̄. ⁊ senibus i uesica id a potenti
ā p̄uenire argues. pp qđ cura magis difficul
tabitur. Et ad hūc modū respectu sue dispo
sitiōis de predictis dices. Unde puer calcu
losus difficulter alijs i etatibus poterit a cal
culo preseruari. ⁊ per hoc pꝫ quid i casu isto
p̄nosticari debeas. Senex puta calculosus
ut Rasis inquit ab recidiua nō facile custo
ditur. immo ut iquit Auice. Hipo. auctorita
te in senib⁹ non curātur. q2 propter debilita
tem digestiue facile calculum generāt. ⁊ hāc
quoqꝫ Rasis rōnem assignat. Si uideris pu
to ut Rasis inquit urinā nigram sine dolore
ac sine alia egritudie p̄nostica lapidē i rnib⁹
post parum tp̄is generāduꝫ maxime si senex
fuerit. Si aūt in alicuius urina arenulas con
tinue residere conspexeris. is difficulter cal
culosaꝫ passionē incurret. id eīm uirtutis ex
pulsiue fortitudinem ac materiam subtilem
⁊ obedietem. Et iterū si in cōsueto calculosā
passioneꝫ pati urina aquosa ⁊ subtilis ualde
per dies aliquot apparuerit scias in eo lapi
dem generari. ⁊ nisi remedium aliud appona
tur. crudelissimā passionē incurrere. Genera
tur enim calculus ut supra dictum ē ex coa
dunatione adherētia ⁊ tādē coagulatione are
nularum adinuicē. ⁊ sic diu retente calculum
fieri arguūt. Sed quāto magis urina fuerit
clarior ⁊ minoris sediminis. tanto magis fac
tum calculū durum esse significat. et adhuc
quanto magis urina in tali statu perseuerat.
tāto eum duriorꝫ esse arguit. qui tūc nunq̃
uel maxima cū difficultate medicinis frangi
tur. uerum ubi arenosum cōtinue sedimen i
urina cōspexeris. ⁊ in tali ut sepe cōtingit fi
et calculus leuis erit ⁊ cū medicinis facile frā
gibilis. Sed quia in multis nostri corporis
partibus arenule generātur. ut possis ab his
discernere. de quibus mētio facta est. scias
ut in primo capitulo dictū fuit q̄ tam effecti
ue q̃ materialiter arenule. ⁊ eo quoqꝫ modo
quo calculi generātur. sed ita itēsa caliditas
nec materia tam uiscosa requiritur. Cum igi
tur tam i sanguine q̃ alijs i humoribus con
tingit adustionem sepissime fieri. plerūqꝫ ali
qua eorum pars icineratur. ⁊ in arenulas cō
mutatur. ut in aliquib⁹ tam cronicis q̃ acu
tis egritudinibus ē uidere. sicut i quibusdā
quartanarijs ⁊ leprosis et cetera. Et item i re
tētione menstruorum atqꝫ emoroidarū cōtin
git. Unde Auicena. xxi tertij arenule inq̄t
nigre uel subnigre mēstruorum retentionem
significāt. quia materie i ijs propinquis ma
trici diu retēte per adustionem i arenas con
uertūtur. et pariter i alijs partib⁹ nostri cor
poris sepe fit. Sed nisi has ab his que in re
nibus ⁊ uesica generātur sciueris discernere
errores non paucos i pronosticādo commit
tes. Et ideo scias q̄ iste aut urine supernatāt
aut cum ea cōmiscentur. Sed que i renibus
aut uesica fuerint in urine fundo resident. Et
hoc ē quia iste prime per angustias et remo
tas uias trāseūtes subtiliātur ualde. ⁊ leues
fiūt. pp qđ urine supnatāt. aut eidē ɔmiscent̄.
alie in latis uijs ⁊ urine p̄pinqs generant̄. et
sic grossiores ⁊ maioris pōderis fiūt. cui⁹ cā
i fundo residēt. Et ex his pꝫ q̄ ⁊ q̄les sint are
nule de qb⁹ p̄nostica dcā uerificātur. uel ex iste
q̄ in renibus ab his q̄ i uesica fiūt p colorē di
scernunt̄. Nā q̄ in renib⁹ ad rubedinē. et q̄ in
uesica ad albedinē quādā tendūt. ⁊ h ē q2 tāꝫ
rōne agētis q̃ materie q̃ quoqꝫ loci ut nōnul
li uoluerūt ɔtigit arenulas i colore uariari.
Rōe agētis. quia que ab excessiua caliditate
fiunt. rubedinē quādaꝫ acqrūt. rōne materie

quia si ista sanguinea a predominio fuerit ad rubedinem tedent. si flegmatica ad albedinē Si colera ad citrinitatē. si melācolia ad liuiditatē seu nigredinē. Et si uirides sint ut iā sepius uisum ē a colera prassina seu eruginosa fiunt. Rōne loci. q2 color loci in quo fiunt ad eas colorādum plurimū iuuat. Ex quib⁹ p3 q̄ taꝫ rōne agentis q̄3 materiei q̄3 loci renales arenule rubbee eē debēt. Rōne agētis. q2 ab excessiua renū caliditate fiunt. rōne materie. q2 ista ē aquositas. cui plurimū unctuositatis sanguinis ē admixtuꝫ. et p ɔñs rubet rōne loci. q2 renes rubei sunt ꝛc. hox aūt oppositū in his ɔtingit que i uesica generātur. primo q2 frigiditate ɔgelāte fiunt. uel melius adunito ualde calore ꝛ materia ex q̄ fiunt ē aquositas multū ab unctuoso sanguinis i renib⁹ excolata. pp q̄d quādam ad albedinē tendit. et ita locus cōsīr. q2 uesica ca. n. ē renuꝫ cōperatione alba. sed q̄ i poris uritidib⁹ ꝛ ui)s alus itermedi)s generātur medium tenēt iter has duas quo ad rubedinē ꝛ albedinē. Ex quib⁹ p3 quare arene renales sunt rubee. uesicales aūt albe. et q̄ in medi)s locis generanī. medium tenēt ꝛc. Et cum ut supra dictū ē ātiqui nōnulli uoluerūt q̄ calculus nihil aliud materialiter sit q̄3 a renulaꝝ coagulatio. p3 q̄ calculus niger cum ex humore ut dictū ē melācolico fiat ē ceteris ad frāgendū durior. mō cetera sint paria. nā si ip3 iter digitos ɔduxeris puluerizari nequit aut id saltem maxima fit cū difficultate. sed q facile icineratur. facile quoq3 cum medicinis frāgit. et hoc i pnosticādum utile tibi fiet. illi puta i quoruꝫ urinis ut Auic. iquit fit sal ad calculum maxīe sunt pati. talis naq3 urina caliditateꝫ i renib⁹ atq3 fortē materiā ab epate trahere potētē et eam quoq3 icinerare posse significat. ꝛ tales ut p3 maxime sunt ad calculū preparati. ꝛ iterū puer cui⁹ uēter ut ingt Rasis p maiori pte fit stiptic⁹. ꝛ stomac⁹ atq3 epar sunt calida. ē ad lapidis generationem maxime pn⁹. ꝛ hoc pp fortē attractionem humiditatū ad epar et urine uias. Qui quoq3 calculū freqnter icurrunt ad excoriationē uesice facile deueniunt. Calculosi quoꝝ nullis medicinis dolores sedanī morte clamosa moriunī. Q̄d si extremitates frigide fuerit. ꝛ i facie sudor frigid⁹ apparuerit. eū p̄sbiteris derelinq̄. Cum quo si formicātem pulsum hūerit mors i breui cū rapiet. Calculosa passio ut inquit Auic. poxismalis existit. Inter poxismum tñ ꝛ poxismū spatium ē diuersum. q2 qn̄q3 de mēse in mensem ꝛ iterdum de anno i annū reuertit poxismus. Et ut declaratū pmo capl'o fuerat tā lapis renum q̄3 uesice ex morbis est qui hereditant. P3 igit quid de tuis calculosis hēas pnosticari. q̄d huius capl'i intentio fuerat.

¶ Capl'm quitum de curatione poxismi calculose passionis ꝛ pñs capl'm q̄ tunc fienda sunt clisteria solutiua describit.

Omni cū diligētia huic taꝫ immitti morbo celeriter succurrēdum est. Nam patiētē sepe tam acriter sine itermissiōe molestat. ut ad mūdum alium pꝰs cū lamētatiōib⁹ cū ire q̄3 uellet celeri⁹ cogat. Quā ob rē q̄ poxismi hora fienda sunt primo describam. et successiue quid i quiete dolore igit̄ exñte q̄ feces educūt. lenitiua clisteria sine mora facc. Nihil. n. ut Auic. iquit dolorem renum ex lapide cātum magis augmētat q̄3 intestinoꝝ repletio. ꝛ potissimū ex stercore. Q̄ si patiēs tuus nauseauerit ad remouēdū eius iuua. Est. n. uomit⁹ i cāu isto utilis ualde quē cum cōi aqua et aceto aut oximelle simplici ꝛ aqua raffani. uel aliter put. xxvij. capl'm p̄me partis te docet puocabis. Clistere aūt lenitiuū quo Auic. in hoc casu usus est accipit uiolaꝝ altee furfuris boraginis añ. M. i. ficuum numero. vi. sebestē numero. vij. ex his fit decoctio. de qua accipe. ℥. x. ꝛ in ea dissolue cassie. ℥. i. ß. butiri recētis. ℥. ij. olei comunis ℥. ij. ß. salis triti parum. et tale clistere fecib⁹ retētis cum ad infirmū deueneris. illico fieri iube. ¶ Bonus Alexander huius clisteris d̄coctionem ex radicibus altee. fenugreco. camomilla ꝛ furfure fieri faciebat. talia nempe clisteria ut ipsi inquiūt dolorem plurimum sedant. uentrem laxant. et uiscera molificādo ad emittendum lapidem multum iuuant. ¶ Habent tamen. ut hic talia clisteria i pauca quantitate fiant. quia magna quantitas intestina replet nimium. cuius cā renes comprimūtur. et sic dolor augetur. et ideo ut repletio talis euitetur. si eo cōmode fieri potest. per suppositorium iussit Auicena feces educi. nec uelud quidam ignari medici facias. qui statim cū hac passione laborantes adeunt. diafinicone electuariū indum. aut cōsimile cū uino maluatico aut alio forti diuretico prebēt. et sit q̄ uelit dici hora. s3 certe hi male medicie canones reuiderūt. ul' d̄ ipsis tm̄ cōfidūt. ut q̄ imaginātur sibi i hac diuina arte licere putēt. con

tra aūt tales bon⁹ Aui. clarā rōnem adducit
Exhibitū inqͥt ꝑ os farmacū a ſupiorib⁹ uer
ſus renes trahēdo materiā dolores plurimū
augmētat. iō i lenificatiōe nature ē alleuiatio
plurima magis ꝙ̄ doloris ſedatio ⁊c. Idez
ponit Serapio. iiij°. ſui breuiarij ingens. So
lutiua ꝑ lenitiua cliſteria fiant. q᷑ tales ĩfirmi
ſolutiuaꝝ medicinaꝝ adminiſtrationē nō tol
lerāt ⁊c. Et hi ignari ut pꝫ non ſolū exhibē
do farmacum peccāt. ſed qđ deterius ē ipm
cum uino maluatico ꝓbent ſeu cū alio diure
tico forti. qđ multū uituperatꝰ ab auctorib⁹
Unde Aui. Sedētur dolores inqͥt cum leni
tiuis q̄ diximꝰ. q᷑ ſi tūc cum diureticis lapis
curetꝰ. augmētabitur dolor. ⁊ ſic rectiꝰ eſt ut
abſtineatꝰ medicinis diureticis fortiter mo
uētibus ⁊c. Tu ergo ut Serapio ĩquit. Cū
cliſtere uētrem molifica. ne urine meatꝰ per
cōſtrictionē obturentꝰ. q᷑ id ſepe ad ſincopi
patiētem deducit. per linitiua itaqꝫ fecibus e
ductis ut Raſis inquit. ꝑs doloris maxima
ſedatꝰ. Et ſubdit ꝙ ſi calor ⁊ acumen poſt exi
tum ſtercoris ⁊ mūdificationē inteſtinoꝝ aſ
fuerit cum aqua ordei oleo uiolato. oleo ro.
mucillagine pſilij ⁊ ſe. lini cliſtere fiat. Si igi
tur cliſtere tale facere neceſſe ſit cuꝫ aqua or
dei. ʒ. vi. olei uiolati. ʒ. ij. ß. olei ro. ʒ. ß. mucil
laginis pſilij. ʒ. ij. mucilaginis ſe. lini. ʒ. i. cli
ſtere facias. ipm. n. calorē atqꝫ ardorem ualde
remittit. Antiquoꝝ aliqui i ſedādo dolorē ex
uacino lacte uitellis ouoꝝ ⁊ ſale modico cli
ſtere faciebāt. ⁊ ſepiꝰ hoc ego uſus ſum. Faci
as ergo ſic. lactis uacini. ʒ. viij. accipias in q̄
uitellos ouoꝝ duoꝝ ꝯcute. dehinc. ʒ. ij. olei
cōis adiunge. paululū quoqꝫ ſalis triti. ⁊ fa
cias cliſtere. Sepiſſime tn̄ tp̄e poxiſmi uēto
ſitas plurimi in iteſtinis abūdat q̄ tn̄ illa dila
tando comprimit renes. cuiꝰ cauſa dolor mul
tum itenditur. unde hoc in caſu eductis feci
bus per cliſtere lenitiuum ⁊c. tale iube fie
ri. quod accipit malue blitis mercurialis ca
momille an̄. M. i. aniſi maratri an̄. ʒ. iij. fiat d
coctio. de qua accipe. ʒ. viij. bn̄dicte. ʒ. i. caſ
ſie. ʒ. vi. duos ouoꝝ uitellos. olei camomilli
ni. ʒ. iij. ⁊ cum modico ſalis cliſtere fiat. Ego
aūt alias in caſu iſto cum. ʒ. vi. olei camomil
lini abſqꝫ re alia cliſtere fieri iuſſi. ꝙ uētoſi
tatem reſoluēdo mirabiliter dolorē ſedauit.
Contingit plerūqꝫ ut patiēs ſit iuuenis ſan
guineus aſſuetus flobothomie. quare cete
ris ad eam cōſentiētibus tēpore doloris intē
ſi nigram icidere perutile ſatis inueni. quod
tu quoqꝫ facias ſi libet. Unde Raſis. x. conti
nētis uenas ĩquit latas ⁊ ſanguinem groſſum
habētem minuere i cura lapidis perutile erit
⁊c. Et ſic habes cliſteria hora poxiſmi i paſ
ſione calculoſa a principio ſtati fienda ac qn̄
utile eſt flobothomiā facere. Laus deo.

¶ Capitulum ſextum de ſacellatiōibus. fo
mētationibus. enthatiſmatibus. unctiōibus.
emplaſtris ⁊ uētoſis que peroxiſmi hora fien
da ſunt.

Est adeo dolor iſte ꝑſepe crudelis.
ut per inſtans ſolum ĩfirmū quieſce
re non permittat. quare nō una ē ſtā
dum hora, quin tuo patiēti aliquid fieri faci
as. fecibus igitur per cliſtere ſeu aliter educ
tis ad ſacellatiōes. fomētatiōes. tinas. unctio
nes ⁊ cōſimilia. que relaxādo ac molificando
dolorem mitigāt. uiaſqꝫ dilatādo calculo fa
cile egreſſum prebent ueniendū ē. ſed non
ueluti equiuoci quidā medici facias. qui ſta
tim a pricipio ex oleo de ſpica. de ruta. de li
lio cōpoſito de ſcorpiōibus aut de conſimili
dolentē locum inungūt. quia ⁊ ſi dolor prop
ter uētoſitatem que tunc reſoluitur aliquali
ter mitigetꝰ. ſtringūtur tamē plurimū uie. cu
ius cauſa dolor augetur. ⁊ morbus prolōga
tur. ⁊ ſic iterdum bonꝰ patiēs magnis cū cla
morib⁹ ad mūdū aliuꝫ inuitꝰ accedit. Sꝫ ad
actum praticū uenīedo Alexāder ſaccellus
ex furfure triticeo in apozimate herbe camo
mille radicis uiſci aneti ⁊ melliloti cum oleo
camomillino decoctꝰ uſus. ¶ Et cū infirmari
incipiunt ſunt amouēdi ⁊ calidi ſepius repo
nēdi. dehīc vero ex oleo camomillino calido
locum doloroſuꝫ inunge. Uel accipe altee cū
radicibus malue quoqꝫ maiorane paritarie.
capill'. uene. aneti melliloti. caulium an̄. M.
i. camomille. M. ij. fenugreci lb. i. ſe. lini. lb.
ß. ex his uel cōſimilib⁹ fiat decoctio in qua
ſpongiam ſeu filtrū imitte et fortiter expſſū
calidā q̄ntū cōmode patiēs ſufferre poterit ſu
ꝑ dolētez locū appōe. Cūqꝫ ĩfrigidari icipit
remoue. et ut primo calidū repone h̄ uicib⁹
aliq̄t faciēdo. dehīc ex oleis ĩfraſcriptis cali
dis doloroſuꝫ locū inunge. ut ſunt olei camo
millini. olei anetini an̄. ʒ. i. piguedinis galline
ʒ. ß. miſce. Alexāder v̄o ut dictum ē atqꝫ ille
bonus antiquus Serapio cum talibus decoc
tionibus ut magis ſint doloris mitigatiue co
mune oleum et camomillinum comiſcebāt.
Sed raſis et ātiquorum plurimi i ſola aqua

cadlida oleo cōi per mixta imissā spongiam seu filtrū fomētationē faciebat et successiue ex prescriptis unctionē aliqui ex oleo sisami no cū adipe anatis suprasripta facta fomētati one locū inūgūt. Alij ex oleo de fenugreco seu de altea cū oleo anetino seu de altea idē faciunt uł' tali unguēto utere ꝙ accipit buti ri recētis. ʒ. i. ß. olei uiolati piguedīs galie olei amigdalaꝝ dulciū olei de lilio an̄. ʒ. ß. cere parū et fiat unguētum quo utere: Sera pio uero ex empl'ro infrascripto fomētaōe suprascripta per prius facta locū dolorosū eplastrabat ꝙ accipit mucillaginis seminis lini et fenugreci an̄. ʒ. vi. adipis gallie. ʒ. iij. farine ordei quātū sufficit ad inspissādum et fiat emplastrū. uel aliter accipe medulle panis remollite in uino et expresse l'br. i. pistet cū oleo camomillino q^m sufficit ad i piguādū ⁊ fiat ēpl'rū. aliud itē facciebat vul garibꝰ notū satis qꝛ farinaꝫ tritici oleū cōe ⁊ aquā tādiu simul bulire permittit. ꝙ ēpla stri formam accipit quo in casu nostro usus ē ⁊c. Modꝰ emplastra q̄ dicta sūt applicādi ac cōsil'ia ſm quosdā antiquos talis ē fomen tatiōe fcā locꝰ leuiter exsiccet. dehinc cū stu pa aut succida lana talia emplastra tepida su per dolētem locū pone. ea sepiꝰ renouādo. ¶ Et ut Aui. iquit. auisatꝰ sꝑ esto. ut taliꝫ ꝯti nue caliditas reseruet. ꝙ cū petia aliqualiter calida seu spōgia in decoctiōe ꝑdicta remoli ta et expssa fortiter loco sepe supposita fiat ꝯuenienter frigida. n. sup locū exn̄tia doloreꝫ nimiū augmētant. Ego āt talia emplastra sup fustaneo extendi ꝯtinue feci stupis seu succi da lana dimissis. et tu facias si libet. al's hoc emplastro usus sum. qd̄ accipit medule pāis i aqua decoctiōis ficuū remolite ⁊ fortiter expsse lb. i. uitellos ouoꝝ duos ⁊ cū quanto olei camomillini sufficit fiat emplastrū. uel aliter et hoc accipit radicum altee lib. i. assun gie porci recētis. ʒ. ij. piguedinis galline. ʒ. i. ß. farine tritici. farine ordei an̄. ʒ. ij. oleī ca momillini ꝙtū sufficit. ⁊ fiat emplastrū. ¶ Uel accipe. M. i. camomille. quē tm̄ bulire ꝑmit te. qd̄ ad mucillaginis formā deueniat. dehīc accipe paste radicum altee lib. i. farine tritici ʒ. iij. farine ordei. ʒ. ij. butiri recētis lib. ß. sil'. oi ⁊ pistent de suprascripta mucillagie tm̄ ad dēdo ꝙ emplastri formā recipiat. cū quo ul timo pulueri zati croci tres dragmas adiūges his emplastris mō quo supra tuo pro libito utere. Ueꝝ ut iste bonꝰ alexāder iquit ē sepe

dolor i loco uno adeo fixus ꝙ si ab illinc cal culū amouere debueris. necesse erit fortiori bꝰ uti. ⁊ sic ex hircino sanguine cū fermēto or dei empl'm fieri iussit. qd̄ eē efficacissimū asse rit. Aui. āt in casu isto oleū de scorpiōibꝰ co mēdat. ac empl'm seu unguētum de galbano. cuius i antidotario mesue descriptionē inue nies. laudat itē diaquilon de mucillaginibus ⁊c. Potes si libet ut ipse ait tā i emplastris ꝙ i unguētis galbanū. armoniacū. euforbiū. ac mirrā ponere. ueꝝ in his aliqd stiptici sem per addas. ut oleū de alcāna uel mirtilloruꝫ aut rosaceū uel cōsil'e. ¶ Et i emplastris folia ūge pastoris uel aliqd̄ tale. ne. s. renes nimiū laxarēt. qꝛ tē ad supfłu. rcipiēdas apti nimi um fierēt. ⁊ sic sepe ut ueteres ōes clamāt in fra horā dolor itēsior quā ꝑmo reuertit. Qd̄ si cū istis dolor nō remittit. in tina fiat encha tisma. i q̄ a medio ifra patiēs se solū balneet Nec ut Rasis iquit sit tale balneū ūtual'r ni mis calidū nec actual'r itē sꝫ tm̄ solūmō ꝙ pa tiētē tuū delectet i q̄ ꝓ libito morā trahat. ꝙ si debilis nimiū fuerit. i eo minꝰ stet. sepiꝰ tm̄ intret. Cū āt tinā egredit cuꝫ lintheis calidis leuiter exsiccet. ⁊ dolēs locꝰ cum aliq̄ unctio num ꝑscriptaꝝ ungat. uel si libet emplastret. Tine decoctio ex ꝑscriptis fomētatiōis rebꝰ ꝯuenientissime fiet. qꝛ ōia ista uel ex his plura ꝓ enchatismate tali ꝯuenient. docet tm̄ Rasis ꝙ ubi magna adeēt inflamatio. portulace fo lia uiolaꝝ cucurbite. uitis albe uinifere. flo res nenufaris et cōsil'ia cēnt addēda. quo i ca su patiēs tinā egressus ē ex oleo uiolato do lētē locū iubet iungi. ¶ Ueteres plurimi nō recedēte ab uno loco dolore ut ab illīc calcu losus uersus uesicā trahat sup locū cum igne suā scitiā apponūt. ⁊ illic aliquā diu dimissaꝫ iferius iuxta ꝑmū locū cū fortiori igne eā iu bēt apponi. Successiue sꝑ tortuose ūsus igui na descēdēdo. si. n. sic feceris scicia illa. ad se calculum trahit. ⁊ eā sepiꝰ i uesicā descēdere cogit. q̄ fcō illico dolor cessat. Jubet itē bo nꝰ Aui. ꝙ ifirmꝰ exn̄s i tina se diuersimode moueat ⁊ subito ⁊ extra balneū ubi possit in terdum ante. interdum retro. ⁊ nōnunꝙ a la teribꝰ diuersimode saltet ꝑ scalarum itē gra dus saltādo descedat aut equū duri portꝰ eq tet. Aliq ylia et pectinē stringūt. aiunt. n. tūc uias dilatari multū. ac etiā si cū manu pecti nē fricent ac ylia. Et per hūc modum a loco suo calculus facilius dimouet. ⁊ i uesicā fa cile transit. prescripta tm̄ fiēda sunt ꝙ dolor

aut ablatus aut saltē sit aliqualiter mitigat⁹ ꝛ tunc ꝑscriptoꝝ nihil amplius fiat. qꝛ fomētationū. sacellationū. enchatismatū. unctionū q̄ quoqꝫ silium nimi⁹ usus tm̄ renes iterdū laxat. Quō ipsoꝝ ut iquit Auic. expulsiuaꝫ debilitat. his igit̄ oꝛdiate peractis ad ea q̄ lapidem frāgunt ueniēdum erit. de quib⁹ i seq̄ntibus bono Jesu cōcedente te faciam copiosum. Et per h̄ caplo pn̄ti finē impono.

Capl'm septimum quosdā ponit canōes anteq̄ per os comminuentia lapidē aut diuretica pbeas obseruādo.

Adest iam tp̄s quo tuo pauperculo calculoso per os aliquid lapidē diminuens aut diureticum pbeas. Nam ꝛ si per ante scripta a furoꝛe suo doloꝛ aliq̄liter mitiget̄. nisi calculus minuatur. aut a dextra quouis alio mō pellatur maioꝛi cuꝫ furore reuertitur. patiētemqꝫ suū sine itermissione ita crudeliter infestās ut ad iferos eū desperatum sepe cōducat. ut ergo tale periculū ꝓ posse uitetur. q̄ calculū minuāt q̄qꝫ ad extra coꝛp⁹ adducāt sunt amodo describenda. Sed in pn̄ti caplo canones aliquos i exhibitione talium obseruādos tm̄mō ponā. Caue ergo ne i pncipio minoꝛātia lapidē exhibeas. qꝛ ut ingt Rasis doloꝛ flāchi in insultu indiget mitigatione doloris. ꝛ postea cura cum his fiet. q̄ lapidē emittūt ꝛce. Ut igit̄ ad actū pꝛaticum te deducā cuꝫ ad infirmū pꝛimo deueneris cum molitiuo clisteri superius descripto feces educe. Et si uētositatē in itestinis adesse cognoueris leniter carminātia in secūdo clisteri iubeas apponi. Et si facile uomit puocet̄ uomit⁹. sed i puocādo caut⁹ esto foꝛtis nāqꝫ ꝛ maxime uiolētus sepe lapidem sursum trahit. debēt sacellationes. fomentationes. unctiōes. emplastratiōes. ꝛ talia mō quo supꝛa face. quib⁹ nō ꝯferētib⁹ ad enchatismata trāsi. ꝛ ad scicias successiue q̄ secūdū modū i pcedenti caplo descriptū ponēde sūt. nec unq̄ per os diuretica ꝛ calculū cōminuētia dabis. nisi pri⁹ aut ablat⁹ aut saltē doloꝛ fuerit aliqualiter mitigat⁹. tūc. n. signum est calculum a pꝛimo suo loco eē remotum. uel meat⁹ foꝛe adeo dilatatos ꝙ calculus iste poterit cū appꝛopꝛiatis medicinis ad uesicā facile mitti. ꝛ per urinam successiue foꝛis. sꝫ dolore non mitigato ꝛ calculo adhuc i renibus existente. qō ut iquit Rasis per doloꝛē loco eodem cōtinue fixū scit̄ si diuretica ꝛ comminuētia lapidē exhibueris matēriē aliquē ad ipsos renes adducerent. q̄ pp calculum locū illum opilantē illic detinerent. cui⁹ cā doloꝛ auget̄ ꝛ intm̄ sepe qō pijs cū lamētationib⁹ bon⁹ hō ad alium mūdum ire cogit̄: qō ego iam experiētia uidi. Nam quidā bonus soci⁹ uni calculoso statim a pncipio clisteria carminātia pꝛebuit. ꝓ q̄ nulle sunt feces educte fomētationes nullas fecit. sed solūm cum oleo scoꝛpionum locum dolētem inunxit. propter quod doloꝛ adauctus ē. cui bonus soci⁹ succurrere cupiēs lapidē iudaicum ꝛ hirci sanguinem cuꝫ uino maluatico bona satis i quātitate tribuit. ꝛ sic doloꝛ in tantum creuit. ut nunquam existentes pꝛ̄ochari quoꝝ referta domus patiētiam tantam pꝛedicare ualuerit ꝙ ille bonus patiens deum frustra inuocans tandem desperātus aīaꝫ sathane cōmēdauit. quā credo ipse alacer in tartara deportauit. tu ergo ne sic facias caue qꝛ non solū de moꝛte coꝛporis. sed qō deterius est de moꝛte anime bono Jesu reddere rōeꝫ cogereris cuꝫ hi desperati tui ob defectū moꝛiant̄. Diuretica pterea. foꝛtia i cibo nunq̄ dabis. qꝛ secuꝫ extra stomacū ad renes cū idigestiꝫ adducunt.

Ex quo bene pꝫ quod nisi stomacus fuerit mūdificatus nūq̄ diuretica talia sūt exhibenda. Si his igit̄ usus fueris ꝑ duas āt tres ante cibuꝫ horas talia pꝛebe. Solem⁹ tn̄ aliq̄ facilia diuretica i pri⁹ past⁹ exhibere ut sūt cappares ꝛ cresōes ꝙ. 14⁰ terapētice. Gal'. quoq̄ ꝯcessit nec ego illa uitupero pmo cū in modica quātitate sumātur. secūdo qꝛ i nutrimentū facile trāseūt ꝛ sic nō tantā tūc uiꝫ hn̄t quod cibuꝫ idigestū secum trahere queāt. Macer puta renes siccos hn̄s diuretica foꝛtia haudquaq̄ sumat. sed leuib⁹ utat̄ cū quib⁹ iteruꝫ aliqua frigida ꝛ hūida sēper sūt ꝯmiscēda ut semē iusquiami papaueris cucurbite et sil'iū.

Quouis igit̄ mō fecibus eductis ꝛ aliquātulū mitigato seu q̄esceēte doloē. ℥. x. cassie fistule tuo ifirmo dari iube q̄ cū decoctione capill'. ueneris floꝝ boraginis buglosse uiolarū sebestē oꝛdei q̄tuoꝛ se. frōrum liquiritie et passularuꝫ distēpere̅t̄ et. ℥. i. sirupi uiol'. addita i auroꝛa patiēs totū calidū sumat qui si ue operationē fecerit siue nō prādiū suū hoꝛa ꝯsueta sumat. uex si ante cenā operata nihil fuerit clister̄ ipōi ifrascriptū iube ꝙ acci. brody galic ul' capōis. ℥. x. mel. ro. ℥. i. ß. cassie. ℥. i. olei cōis. ℥. ij. ß. salis triti parū et fiat clistere. Cassia itaqꝫ ꝑ se seu clisteris auxilio operationem si fecerit ad comminuētium lapidē

exhibitioneꝫ securiꝰ uenies. ex quibꝰ primo
simplicia et dehinc cōposita seq̄ntibus ī capi
tulis describam. Et sic ad ea transiens presen
ti capitulo finem ipono.

¶Capl'm octauum simplicia quedā in se ꝯtinet. que ueterum testimonio lapidem. cō minuunt.

Ibet que calculum cōminuūt singu
laria bona adiuuāte Jesu sub ordīe
quodam describere. ut ea facilius q̄
rens īueniat. Et ab herbis principium sumā
Ex quibꝰ ē apiuꝫ siluestre calamẽtum extre
mitates uitis albe absinthium ruta agrestis
cardus pulegium abrotanum arthemisia. ca
momilla. capillus ueneris. politricum. parita
ria. senatiōes. malua. pĕthafilon. sauina. po
liūmontanum. serpilium. urtica. ypericon. gal
litricum usnue tribulus. spargi. scolopĕdria
sisimbrium. cicorea. cotula. berbena. bet ho
nica. trifolium. cretani marini. folia raffani. et
matricaria illa. s. quam crespulam seu herbā
cācri ueteres quidā appellāt. ⁊ nostri papien
ses ī uulgari crespulaꝫ cōsimil' appellant. nec
ē arthemisia matricaria ut quidam medici no
stre tĕpestatis putāt ꝑ arthemisia matricari
am semꝑ suis ī receptis ðscribĕtes haꝝ usus
talis erit. ex qua libuerit cū uino uel aqua de
coctionis face. cuius ab. ℥. i. usqꝫ ad iiij. sit ti
bi dosis. Sublimātur quoqꝫ ⁊ fit ex his aq̄.
cuius eadē sit dosis. Uel ex his in umbra de
siccatis fiat puluis. cuius a. ʒ. i. usqꝫ ad. ij. cuꝫ
uino albo dabis. uel ex quibus potes succū
extrahes. et ab. ℥. i. usqꝫ ad. ij. dabis soluꝫ. s.
aut cū uino uel cū quo alio liquore libuerit.
Et iter istas infrascriptarū succus q̄maxime
comēdatur. ut sunt folia raffani et maxime sil
uestris. folia consil'r cardi comestibilis. ⁊ ista
rum duaꝝ succꝰ ceteros excedit. fit item ex
gallitrico pulegio tribulo folijs uitis albe. ⁊
saxifragia urtica cretano marino ⁊ politrico.
Spargi aūt leuiter cocti manducantur ¶Se
natiōes v̄o ex aceto oleo ⁊ sale ꝯdiunt̄. ac cre
tani quoqꝫ marini ⁊ de his tribus ferculū fit
interdū. ¶Ex radicibus laudātur īfrascripte
ut radix costi. rubi. tribuli. thimi. citruli ra
dix xilobalsami cardi. tamarisci pĕtafilō cap
paris yringi corcitis. rad. lauri. radix saxifra
gie. ciperi caulis radix. radix apij agrestis la
patij berbene. granū feniculi maxīe siluestris.
spargi raffani tenelli ⁊ gracilis. altee ⁊ acori
ī istoꝝ quoqꝫ numero scordeon atqꝫ squillā
ponere libet. cuius acetū ⁊ oximel ex eo factū

maxīe comēdatur. potes de quibꝰ istarū ra
dicum uolueris ī uino uel ī aqua unctionē fa
cere. uel eas sub lima ⁊ q̄maxīe radices car
di. que ī hoc casu suꝑ alias ꝓgatiuā quādā
habere uident̄. ⁊ tā decoctiōe q̄ꝫ de aqua sub
limationis ab. ℥. ij. ad. iiij. dabis. ualet ⁊ ipa
rum succus cū uino potui datꝰ. uł' fiat puluis
q cū uino subtili aut ouo sorbili dari pōt. Et
iter ceteros laudat̄ puluis corticis. radicis
lauri. costi cipi. saxifragie yrigi. radicis xilo
balsami. acori ⁊ caparis. ac cinis radicis cau
liū. istaꝝ aūt dosis sit a. ʒ. ₰. usqꝫ ad. i. q̄ si cō
sil'r aliaꝝ puluere eodē mō usus fueris pec
catū mortale nō cōmitteres ¶Ex scibꝰ super
oīa nigra cicera comēdant̄. ð quibꝰ fit cōiter
decoctio. iusculū quoqꝫ laudat̄. Itē puluis
seīs cardi ꝯuenit. ⁊ semē malue carui dauci.
semē genestre nigella. semē porci. sinapis mi
liū solis semē spgi ⁊ tribuli canapis. cipi. raf
fani. anisi. cerdamomi. feniculi citruli. cucu
meris melōis ⁊ cucurbite. ex istoꝝ ꝑte ma
iori fit decoctio cuiꝰ usus ī cāu nr̄o ē q̄maxi
me utilis. Potes tn̄ puluerē ex aliq̄bꝰ facere
si libet ut ē semē malue. cardamomi: anisi. fe
niculi. cipi. raffani. carui dauci. genestre nigel
le. porri. sinapis. milij. sol' spgi ⁊ tribuli. ⁊ tł'is
puluis ꝯ uino aut decoctioneꝫ rubeoruꝫ cice
rū seu aqua mellis cōiter dat̄ et sic dosis a. ʒ.
₰. usqꝫ ad. i. ₰. ¶Ex fructibꝰ ꝯueniunt ossa ce
resoꝝ siluestriū ex quibꝰ subtilissime cōtritis
fit lac cuiꝰ. ℥. iiij. stoāco uacuo date maxīe ꝑ
sūt. Cōueniunt oliue cū aqua ⁊ sale ꝯdite Con
ueniūt melōes fistici ac pinee amigdole ama
re cū rob subtilissime teneāt̄ ⁊ potui ī ieiuno
dent̄. et alicuiꝰ ipsorū oleum cuꝫ modico pul
ueris. xreos potui quoqꝫ tribuūt puluis bac
carū lauri lac ficus cuꝫ aqua bibituꝫ ac ficus
ipse comestre ⁊ trocisci quoqꝫ ex succo pomo
ruꝫ aristologie rotūde facti ¶Et iteꝫ trocisci.
vij. q ex granis septuagīta pipis fiūt quorum
unū oī die patiēti tuo cū aq̄ mellis stoāco ua
cūo dare efficacissimū cō perui. ut Aui. īquit
Ex folijs seu lignis. uel corticibꝰ arborū ua
lent folia amigdolaꝝ amaraꝝ quo quomō de
deris. seu ī decoctione āt ī puluerē. ⁊ ce. ualet
⁊ mirabilit̄ decoctio foliorum rubi et lac fol'
fici. ¶Ualet cassia lignea lignū aloes lignum
balsami ⁊ lacrima uitis q̄ ī marcio ab in ciso
eiꝰ ligno deguttat ⁊ est mirabil'. ¶Ex gumis
ualet guma uitis guma cerosorū prūoꝝ amig
dolaꝝ guma pini. ualet serapinuꝫ ac bdelliū
et iste gūme cum uino dissolute uel ī puluerē

ſubtilem redacte potui ſtomaco ieiuno dent.
Ex oleis ɔueniūt balſamū cui⁹ doſis ſit gut
te quatuoꝛ cū uino maluatico uel ɔſimili diſ
ſolute. ualet oleū de ſauina de pipibus amig
dolaꝝ amaraꝝ et benedictū ſeu de lateribus
⁊ ex his fit īunctio aut ꝑ ſirmigā iniectio ualꝫ
itē oleū de granis citri ceroſoꝝ ac citrāgulo
rū tā iunctū .ſ. quā bibitū. Ex mineralib⁹ ɔue
niūt coꝛalli lapis ematitis lapis iudaic⁹ lapis
renum ſeu quod ab humana ueſica ꝑ īciſionē
extrahitur et lapides qui reperiūtur ī epate
apꝛi lapilli uētruꝫ gallinaꝝ uel pallūborum
ac lapis ſpōgie. Et inter mineralia libꝫ nitrū
enumerare ꝙ ut īquit Auice. eſt īter lapides
ſicut ſtultus īter hoīes talia debēt ſubtiliſſi
me teri. Et aliq ponūt ꝙ iſti lapides debent
ſuꝑ cocte cōfricari debſe uero cū uino decoc
tione ciceruꝫ aut mellis aqua dari iſtoꝝ tamē
doſis uariat. Nā lapidis linicis ſpōgie ⁊ iu
daici doſis eſt a. ℈. ß. uſqꝫ ad .i. alioꝝ uero. a.
ʒ. ß. uſqꝫ ad .i. Ex aīalibus īfraſcripta a uete
ribus plurimū cōmendant ut cinis ſeu pl'uis
ueſice apꝛi ſua cū urina deſiccate pl'uis renū
aſini cinis teſtaꝝ coclee ac etiā toti⁹ coclee pl'
uis pellicule uētris galli pl'uis yecōis yrci ac
ei⁹ diſicati ſāguis pl'uis ſtercoris colūboꝝ ac
galloꝝ turturis quoqꝫ ſꝫ iſta ſtercoꝛa debēt
pl'uerizari ſubtiliſſime ⁊ cū aque mellis ꝑpi
nari. Cōueniūt quoq̄ īfraſcriptoꝝ oīum cinis
ut cicade ac puloꝝ yrundinuꝫ. Ex quib⁹ quo
qꝫ fit ferculū de quo infra laudat itēꝫ ſcara
beoꝝ cinis ſcoꝛpionū ericꝗ cū ſuis ſpinis gril
li locuſte lonbꝛicoꝝ terreſtriuꝫ milepedes te
ſte oui aqua fit pulus egreſſus uermis ꝺ noc
te lucentis ac alaruꝫ anſerum ſuis cū plumis
ac acuicule parue q̄ yemali tēpoꝛe apud nos
ſepius apparet quā quidā caudā tremulam
uocant de hoc tamen in fra ꝙ uis iſtoꝝ ī olla
rudi pane extracto infurno ad deſicāduꝫ po
ne in quo tā diuſtet qꝺ comede teri poſſit ca
uēdo tamē ne diſiceť in tātuꝫ ꝙ carbo fiat.
Et ſm apuleuꝫ que exui in cāu iſto aīalia no
bis ſūt luna creſcente capi debēt uitel⁹ itēꝫ
oui recentis ualꝫ durus cū croco trito come
ſtus. Ualēt paſſeres comeſti atqꝫ turturis ꝺ
coctio. Et ſola quoqꝫ urina apꝛi poꝛci atqꝫ
capꝛe cōuenit que cū tanto uino albo nō dul
ci dari debēt. Et iſta ſunt ſimplicia que huic
crudeli moꝛbo ualere ɔperi. Sed quia ipoꝝ
aliqua ſingulariſſima adiuēta ſūt q̄ alia quā
dictum ſit ꝑparatione indigēt libet his capl'ꝫ
ſequēs acomodare: Et ꝑ hoc pn̄ti finē ipono

¶ Capl'm nonum de ſimplicib⁹ quibuſdaꝫ q̄
tam amodernis quā ueterib⁹ īfractione lapi
dis ſingularia reputant ac qual'r ꝑparari ex
biberi quoqꝫ debeant.

Si quis āntiquoꝝ uolumīa diligē
ter inſpexerit plurima cōperiet
que nō ſoluꝫ in paſſione iſta ſed
in qua uis alia ſecūdum exigētiā debite apꝛo
ximata ſepe a faucib⁹ mortis īfirmos extir
pant. ſꝫ interdū ita troncare locuti ſūt ut nec
ꝑparare nec qual'r exhiberi debeāt ſciamus
Cuius cā obmittim⁹ ſepe multa que īfirmis
maxīe cōferent nobiſqꝫ inde grandis honoꝛ
acreſceret. Quas obꝛes ex ſimplicib⁹ que in
pꝛecedēti capl'o deſcripta ſunt aliqua dilige
re libet ab ipſis ueterib⁹ ſuperlatiue in cāu
nr̄o comendata quoruꝫ cōmēdationeꝫ ꝑpara
tionem ⁊ exhibēdi mōm pn̄s capl'ꝫ bono ihū
coadiuuāte docebit. Sanguis aūt hyrci in h
cāu quid ſingulariſſimū reputat q ab. Auic.
taliter pꝛeꝑatur ollā nouā bene uitrea taꝫ ſu
mes quā tādiu laues ſeu in ea aquaꝫ bulire
facias ꝙ terreitatis naturaꝫ emittat. deinde
tempoꝛe quo uua īcipit coloꝛari hircū ānoꝝ
quatuoꝛ ul' circa iugula. Cui⁹ pꝛimū ⁊ ultimū
ſanguinē abÿcias mediū uero in iā dicta olla
recōde in qua tā diu maneat ꝙ ſi coagulat⁹
dehinc per fruſtrula ad caſtanee ſeu nucis
quātitatē diuide ⁊ iſta in pāno aliquo lineo
ſubtiliſſimo poſita nequeat ipm pl'uis aliqs
attigere ſub diuo ſuſpēde hoc ē ī loco ne ros
cū attingat cooperto alaterib⁹ tamē diſcooꝑ
to ⁊ ibi tantum ꝑmaneat ꝙ poſſit pl'uerizari
cuius doſis. a. ℈. i. uſqꝫ ad integraꝫ. ʒ. cū uino
dulci cocto aut aqua apÿ ɔnōtani deť. Sera
pio aūt eū cū rethi aut pāno ſubtiliſſimo co
operiebat ⁊ in loco ubi ſolares radÿ atqꝫ lu
nares atingere poterāt dimittebat coħoꝑtū
de ſuper tamē tal'r tamē ꝙ ros eū attigere n̄
poſſet ⁊ cū eo de folio indo de amomo uel
ſpica ſeu aliquo alio odoꝛifero cōmiſcēdo po
tui cū uino cocto dabat ut ſi quis īeēt fetens
odoꝛ occultareť. Alexāder hyrci ānoꝝ ad mi
nus .iiÿ. ſanguinē mediū accipit ⁊ ī uaſe aliq̄
uitreato ⁊ bene mūdo reponit ⁊ minutiꝫ cū
īcidens tā diu in loco ut ſupꝛa circūſtātiona
to dimittit ꝙ pulus ide fieri queat de quo
cū mira equis partib⁹ dato ſe lapides fregiſſe
plurimos ait. Et ut malus odoꝛ ſi quis affue
rit occulteť ſecum amomū cōmiſcuit. Juſſit
tamē ut ſanguis redolēs magis fiat ꝙ ꝑ dies

plīos antequā hyrcus iuguletᷣ ex feniculi er
ba hedere aut lauri nutriat᷑ puluis cui tal' p̄
paratus ⁊ quo supra mō exhibitus minutis
per urinam lapidem expellit nec ulteri⁹ finit
renasci cum quo dolores amputat unde pp
has uirtutes mirabiles sanguis hyrci potio
dei manus nūcupat᷑. Alij quatuor ānoꝝ. uel
circa hyrcū per quadraginta ad min⁹ dies
cōtinue. Ex folijs edere saxifragie milio sol'
feniculo apii. et huiusmōi herbis diureticis
alūt. Et per. xx: dies uel circa ante quā iter
fici ōbeat cū quaq; die uino bono bis potāt
quem. de mēse agusti adhuc regnāte canicl'a
iugulant. ⁊ ut supra medio accepto sanguine
quo supra mōdificant ⁊ istu; cibād atq; po
tandi modū bene cōmēdo. Alij. sanguinē illū
in uase bene mūdo recipiūt que alio consili
uase cooperiūt in quo minutissima sūt fora
mina sic ut exalari queat ⁊ in sole dimisso
taliter cū exsiccant tū aūt hūc cū dabis san
guinē zuchaꝝ ⁊ alia ut ut grat⁹ magis gustui
fiat ⁊ pro libito adde. Rasis cerui sanguinē
non min⁹ q̄ hunc laudat īquiēs quod ita la
pidem renalē seu uesicē frangit sicut sanguis
hyrcinus admantē. Et si eo uti libz ↄsimilē
quā de sanguine hirci p̄parationē face sitq;
dosis cadez. Sanguis quoq; ul'pis plurimū
comēdat᷑ in quo si ponat᷑ lapis aliquis īfra
triduū totus cōfringitur ut expiētia docet q
ut sanguis hyrci prepat᷑. Sitq; dosis eade;
Et de isto sanguine fert᷑ q̄ si pectē inungat᷑ ue
sice lapidem frāgit fert᷑ itē q̄ puluis mēstrui
sanguis in hoc casu mire ualet ⁊ a. ℨ. ß. usq;
ad. ʒ. ß. cū uino albo uel alio diuretico p̄bent
hoc enim ↄpertū ē quia si cristallū imixto cū
aceto ponat᷑ dissoluit̄ is iter uenenosa ↄputa
tur sed tamē in dosi ista nocere haud quaq̄
poterit. Et ātiqui hos sanguies renalez lapi
dem frāgere didicerūt. q2 minerales lapides
in his positi cū aceto mollefiūt atq; frāgunt᷑.
Nā ut inquit albertus si sanguis hyrci asini
⁊ anseris cū aceto mixti leuiter decoquatur
⁊ in his cristalus uel gēme ponant᷑ melescūt
⁊ etiā uitrum in tātum ut cum cultello icidi
queat. Et si solum hyrci sanguinē acceperis
⁊ cū eo acetū atq; absinthy succū miscueris
uitrum in eo positum ueluti pasta mollescit
sic q̄ ad murū piectum nō frāgat᷑. Aliud q̄
ueteres singularissimū reputant ē uitrū q̄ sic
Auic. documēto p̄parat᷑ accipies ⁊ ipsu; quā
tum potes tenere dehinc i coclacri ferreo po
ne q̄ super ignitos carbones colloca. ⁊ cū ru
beum fuerit in aqua fabaꝝ p̄hice tunc enim
calcinatū facile dep̄hēdē nō calcinatū q̄q;
uero iterū ad ignē repones sic ut prio totiēs
faciēdo q̄ athomoꝝ sil'itudinē teri posit cui⁹
cum mellis aqua. aut alio diuretico. a. ʒ. ß.
usq; ad. i. dabis sed laudo ut patiēti hoc ui
trum sic nō maīfestes ne putz'se uenenari. cū
ex eo canes interficiam⁹ sed. his nō tritū da
tur ymo integrū; qō cū piguedine alqua cō
miscem⁹. ⁊ cū eorum tunc gut transire neq̄at
eos interficit ⁊ nō uenenositate. Quidā allri
nista ipsu; per frustra sup coclcari ferre ad
igne; ponebat cūq; ignitū erat cu; uino mal
uatico ul' cōsimili cū oleo b̄ndicto aut ō scor
pionibus equis partibus mixto ipm sepius
extinguebat sic totiens faciende q̄ facile ad
athomoru; similitudinem conteri poterat ⁊
ipsū quo supra dictū est modo dabat. Auēzo
ar autē cū oleo iunipi liniebat et i ignē factū
rubeū i aqua raphani extiguebat quo facto
ipsū cū p̄dicto oleo iteꝝ i ungebat et i aquā
raphani extiguebat. Quo septies facto i pl'
uerē subtilissimum reducebat et quo supra
modo dictū est utebatur. Puluis itē leporis
plurimū ↄmēdatur quē q̄dā sic faciuntunus
leporē in olla noue et bene mūda reponunt
quam bene clausā tm̄ in fumo p̄mittunt q̄ō
puluis idē fieri comode possit cui⁹ a ʒ. i. usq̄
ad. ij. cū aliquo diuretico prebēt. Aliqui lepo
rē iugulātes in sua pelle sanguinē reponunt
et ea; cū illo sanguine in furno tm̄ desicari p̄
mittūt q̄ puluis fieri possit. Alij abiecta car
ne ossa solū cu; sanguine ⁊ pelle desicāt. Qui
dam sarracenus deifr ascripto puluere se mi
hi mirabilia fecisse naraūit. p̄gnantē lepore;
iugulabat de hinc lepusculos a uētre extrac
tos euiscerat quos ex sanguine matris iplet
et in furno modo supra desicari permittit. sic
ut puluis idē fieri possit quo utebatur ut su
pra. ⁊ ce. Auice. aquā leporis ml'tu; comēdat
p̄ qua quidā aqua sublimationis iterpretat᷑
quam facias si libet uel aqua seu brodio de
coctionis eius uttere. uel. aqua; in uase dup
lici face et erit optima quam adhuc si magis
trali⁹ facere libuerit qn̄ hec fit aqua saxifra
giam milium solis uel aliquod huiusmodi se
cum misce. Reperi i antiquis q̄busdā experi
mentis Quod lepus i iunctura poplitis po
sterioꝝ pedū ad magnitudine; mediocris fa
be ossiculū quoddā habet cuius puluis cum
optio uino potat⁹ oē; calculū frāgit ⁊ h̄ a mō
illustrissimo dn̄o marchiōe mōtisferati q̄q;

habui q ante quā ad stādū secuȝ uenissem se
pissime a calculo uexabatur. et ait se pluries
talē puluerē expertū fuisse qui calculū idila
te frāgebat. De cinere scorpionū antiq nostri
mirabilia narrāt que sic fit Uiuos scorpiōes
in olla noua uitreata. uel ut placuit. A. sapiē
luto illinita recōde que tantū in furno pma
neat ꝙ non adusti i ſȝ uīmō desicati i puluerē
ꝯuerti possit. Cuius dosis est akirat duobꝰ
usque ad quatuor cū uino al. aut uino melli
to seu cū aqua mellis uel alio diuretico. An
tiquoꝝ quidaȝ. cū sale armoniaco eos ꝯbure
bant ꝙ non laudo. Fit et ex his oleū de quo
locus ubi lapis esse creditur debet inungi
ut renes ylia uel pectē ⁊c. Et ipsū quoqȝ ꝑ
siringā i uesica missū lapidē frāgit ꝙ sic fit in
℔. i. olei amigdolaꝝ amaraꝝ xij. uiuos scorpi
ones impone. uel i anphora bene sigilata ad
solē ponatur ibidē qȝ per dies quadraginta
dimittatur et dehinc ex colatū usui reſuet.
¶ Fit itē cuȝ spēbus hoc modo accipe aristo
logie ro. ciperi gētiane radices caparis añ. ʒ.
i. uel ꝯtonde super que. ℔. ij. olei amidolaruȝ
amaraꝝ pice et in anphora bene clausuȝ per
dies quadraginta i sole pmitte deinde colet
super ꝙ uiuos scorpiones uigitiquatuor po
ne et iteꝝ in sole per dies alios. xl. dimitte ꝺ
hinc excoletur et usui reſuetur. Nōnulla itē
sunt animalia ex quibus sup laminā ferream
ignitaȝ exsiccatur fit cinis qui in casu nostro
plurimum comendatur. ut sunt Cicade scara
bei grilli et eorum maxime quē circa furnos
aut loca calida commorantur sed omnium is
torum crura et alie extremitates abiciantur
fit ex millepede ut supra cinis qui quoqȝ mi
rabiliter ualȝ hi ꝯsimiliter cineres ueluti scor
pionum cinis fieri possunt. qui cum eisdem
quoque dentur ac eadem sit dosis. ¶ Uerum
de pdictis quidam. ʒ. i. dari iubēt. Sȝ ꝺ ciere
scorpionū haud qꝗ cū ipe magis sit uenenosꝰ
ueterēs aliqui ⁊ maxīe. Rasis uermē i esta
te de nocte lucētem quē culilucidaȝ uocat
plurimū laudat ingēs ꝙ ē uirtutis cātaridis
ſȝ in cāu isto potētior. ⁊ is in uase ereo i sole
desiccari debet dehīc abiecto capite ac extre
mitatibus cum modico aque assefetide exco
late det precipit tamē albrindiꝰ ut de de tali
puluere aureus unus det ꝙ nō laudo. qꝛ ue
sicam exulceraret. fit item cinis coclearum i
tegrarum ac folius teste. fit quoqȝ ex ericio
suis cū spinis ⁊ ex alis anseruȝ vȝ pennis his
horum cineruȝ dosis ē. ʒ. i. cū aliquo diureti
co ⁊ce. dominus in hoc casu pulloꝝ yrūdinū
puluis reputat quos uolātes accipe ⁊ suis cū
plumis uiuas i olla mūda desicca huiꝰ pulue
ris dosis ē. a. ʒ. ß. usqȝ. i. ß. cū apropatis diure
ticis ⁊ ce. Rasis eos assatos ⁊ comestos plu
rimum in hoc casu cōmendat. ⁊ ex his item
tale ferculum faciebat iā uolātes in olla cum
decoctione rubeorum cicerum modico suci
petrosilij addito cū oleo aīgdolarum dulciū
⁊ sale dequoq faciebat. Cinamomi galāge ga
riofiloruȝ ⁊ similium spērum paruȝ addēdo
Et tam brodium quā carnes suo patiēti esui
tribuebat dragma quoqȝ una pulueris ues
ce apri sua cum urina in furno desiccate plu
rimuȝ ualet ac tātūdem pulueris pellicule
uentris galli ⁊ pulueris stercoris pallūboꝝ
rubeoruȝ qui per pus cū semine lini. uel cū
pane in quo semē feniculi coctuȝ sit nutriri
debent. deinde per diem cū sua nocte stercus
illud infundat in aceto ⁊ dehinc exsiccetur ⁊
puluis fiat ꝺ quo ⁊ cīamomo equis partibꝰ
cū syrupo desquināto. uel ꝯsimili. ʒ ij. dabis.
Uel facias fimi colūbini ut supra prepati. ʒ. i.
origani. ʒ. ß. zuchari. ʒ. ij. fiat pulis. ⁊ sit dosis
una. Alij ex eo cū oleo amigdolaꝝ dulcium
trociscos ꝯficiunt ⁊ ter hoc faciētes semꝑ in
umbra desiccāt deīde in petia rara ligāt ⁊ i
uino infundunt ueteri cuius. ʒ. ij. ꝓbēt. Uel
accipe fimi colūbini ut dictuȝ ē prepati. ʒ. i.
pipis baccaruȝ lauri. añ. ʒ. i. zuchari. ʒ. ij. fiat
puluis qui cum decoctione palegij det quo
quomodo tale stercꝰ ꝺderis mirabiliter ope
ratur. Et eiusdē uirtutis ē murium stercus
uelud istud prepatum ⁊ exibitum ul' da. ʒ.
i. pulueris criste galli ⁊ uidebis. Cuius quo
qȝ uermiuȝ terrestriuȝ singularissimꝰ habetur
cuiꝰ dosis sit. ʒ. i. cū zucharo ⁊ alijs spēbꝰ pro
ut tibi libuit. Quedā auicula repit ꝗ apud
ueteres tāte uirtutis reputat ut eā sub silen
tio pterire mihi peccatū mortale ꝯmittere ui
deret. inquiūt. n. ꝙ i frāgēdo lapidē sibi par
nihil reperitur. ſȝ nostra tempestate pratici
pro hac aue. quam uulgares nostri caudam
tremulā uocāt accipiunt. ſȝ. ueteꝝ dicta ꝯspi
ciēs nō esse illā ꝯperiet ymo hec mea auis est
ista i sub duplo mior qꝛ excepta aue basilica
ꝗ est regalis auis ut sapio et alij ueteres ig
unt nulla hac minor reperitur cuius corpo
ris color inter cineritium et uiridem mediū
tenet super alas autē pēnas aliquas ueluti au
ro depictas habet et in penis caude pūncta
alba plurima que' sursū uolans terraȝ garri

ens stati petit in uolatu sẽper garrit et yemis tẽpore ad nos accedit. Super lacunales rippas libẽter ꝯmorãtur et sepe iuxta parietes et tũc muris adherẽs ibi suũ nutrimẽtũ uenatur huiꝰ cauda tremit nõ tantum tamen nec ita cõtinue ueluti auis que stati dicta est In figura tamẽ ei plurimũ assimilatur qꝛ respectu sue molis ob lõga satis est sed in colore pennarũ nec quaquã hec ĩpaludibus libẽter nidificãt et rotõdum plenũ plumis nidũ suum in ipsis paludibus arbori salicis ut plurimũ appẽdet foramẽ paruũ ĩ eo dimittit per quod eius ingressus est et egressus septẽ et interdũ ad. xx. usqꝫ pullos uno cubatu ꝯcipit et quia pennas uarijs coloribus depictas habet. uulgares pactauiũ uocãt quasi pictã hãc autẽ auẽzoar buzbuza arabici uocari ĩquit et exponũt quidã ꝙ est cauda tremula quaꝫ nos bouarinã uocamꝰ sꝫ hec bouarina illa in duplo maior. Ex quo pꝫ hãc illã non esse eaꝫ regali aue excepta ut dixerã hac nulla sit minor. hãc aũt qdã assã et quidã elixam mãducari iubẽt qñqꝫ rẽtẽ ꝛ qñqꝫ salsã sꝫ ex ea A. puluerẽ facere docet quia ĩ furno ĩtegraꝫ õ ficari iubet tantũ. s. ut ipse inquit ꝙ cũ terminos assationis ad adbustioneꝫ trãsiens uenerit puluis fiat Cuiꝰ. ʒ. i. cũ aliquo diuretico sit dosis. Et aliqui addũt piperis folij indi añ. ℈. i. et totũ ꝓ una dosi ꝓbẽt sꝫ circa istos fiẽdos pulueres unũ tibi sit documẽtũ generale quod quecũque assaut̃ cũ triũ adbustionis attingunt ab ulteriori desiccatione õbẽt custodiri satis. n. ẽ si pluerizari queãt. Sꝫ ista q̃ sũt ĩ cinerẽ ꝯmutãda ad adbustionẽ ueniant necesse ẽ ꝛ hoc tibi sit mẽti sẽper. qa yrũs dĩes auicle ꝛ ñ nulla alia q̃ dicta ĩ ssiad adustionẽ deuenerit si nulla ãpliꝰ uirtutẽ hñt. In cãu itẽ nr̃o que dicta sñ singularissima reputant̃ Sꝫ eõ minꝰ que sequũt̃ ut. ʒ. i. ra. raf. q̃ ut ĩquit auẽzoar aproꝓetate mirabili lapideꝫ frãgit. Et idẽ faciũt ʒ. ij. decoctiõis uini lapatij acuti ra. s. ualꝫ itẽ cimis testarũ ouorũ a qbꝰ fuerĩt extracti pulli et iste teste sup ferream laminẽã exsiccari debẽt quarũ dosis ĩ õbili sit ʒ. ß. i forti. ʒ. ij. ĩmedioeri. ʒ. i. cũ diuretico aliq̃ etce. Uallet item cinis tirsi caulis siluestris aut nondom transplantati. Et infrascriptorum quoqꝫ puluerum ut corticis radicis lauri radicis saxifragie seminis cardimilij folis sc. speragi. gumi ceresorum ꝛ amigdoł. Et si gũme iste teri neqꝫ ãt cum uino uel alio diuretico dissoluant̃ quoruꝫ a. ℈. ij usqꝫ ad quatuor cum aliquo diuretico sit dosis. Allundius autem bestiuncularꝫ que ĩ locis hũidis ꝛ arboribus reperit̃ cuiꝰ dorsuꝫ nigris punctis est maculatũ sũme laudat q̃ si ĩtegra transglutiet̃ omnẽ ut inquit calculum aufert cum qꝫ nunquã redditurus pellit ualent itẽ trocisci pomorũ aristologie rotunde ab his enim succꝰ extrahit̃. ꝛ tãdiu in sole desiccari permitũt ꝙ ide trocisci fieri possit q posteа in umbra usui reseruentur. Auicena. uero ꝛ dominus rasis trociscos septeꝫ ex granis septuaginta pipis factos cõmendant lapis licis ꝛ lapis iudaicus ꝓprium ꝑ quã habẽt ĩ cãu nr̃o excellentia a quibusdã ueteribꝰ lapides renum nuncupant̃ quoruꝫ dosis cum aliquo diuretico sit. ʒ. ß. Fit. ex granis citri rosis ꝛ citrangulorũ ꝛ cerosoruꝫ. Itẽ oleuꝫ cuiꝰ. ʒ. ß. potui data mire ualet. Et ideꝫ facit. ʒ. i. ß. sue ci tribuli in terra sicca ꝛ nõ in aqua nascẽtis. aut. ʒ iij. aque sublimationis camõille seu decoctionis ipsius. Ualet quoqꝫ aqua balneorũ naturaliuꝫ sulfurea ꝛ nõ aluminosa ꝓpter eiꝰ stipticitateꝫ. Et prio ꝙ aliquãdo expertus suꝫ gutte quatuor fini balsami cũ uino diuretico dati ossa preterea cerosoruꝫ siluestriuꝫ suis cum nucleis cõterant̃. ꝛ ex inde cũ decoctiõe cicerum ru. lac extractuꝫ dat̃ cuiꝰ dosis ẽ ab. ʒ. iij. usqꝫ ad. v. Lactis uero fici seu foliorũ eius gutte. x. aut. xij. cuꝫ uino albo sũt dosis una lacrimaruꝫ uitis. ʒ. ij. usqꝫ ad. iiij. dant̃. decoctionis autẽ rubeoruꝫ ciceruꝫ eadẽ quoqꝫ sit dosis infrascriptoruꝫ uero succoruꝫ dosis ab. ʒ. i. usqꝫ. ab. ij. Et prestat si cuꝫ uĩo albo. aut decoctiõe rubeoruꝫ cicerũ extrahant̃ ut est succꝰ foliorũ uitis albe radicis cardi penthafilon herbe politrici paritarie ꝛ folis siluestris raffani qui inter oẽs alios succos ab oĩbus cõmendat̃. cuiꝰ dosis sit. ʒ. i. Et sũt singularia quoruꝫ partẽ sum expertꝰ ꝛ parteꝫ repi nostris ab auctoribꝰ sup alia cõmẽdata q̃ rũqꝫ taꝫ preperãdi quã exhibendi mõm p̃ns capitulum tibi dedit. Et per hoc feliciter finem recipit.

Capituluꝫ decimũ de cõditionibꝰ in compositionẽ medicinarũ q̃ nr̃o ꝓposito cõueniũt attendendis.

Medicine cõposite que calculum cõminunt plurie aueteribus describũt̃ sꝫ magis famosas magis qꝫ gustui delectabiles bono yesu coadiuuãte describaꝫ. Uerum cõditiones in cõpositione talium attendendas ꝓmitus describã quas ꝑ

tim ab. Auic. decima octaua tertij collegij ⁊ ꝑ
tim li°. x. tractatuū a Sal'. Prima ut medicina
cōminuēs lapidē ad locū celerius ꝯducat̃ sub
tiliatiuū semꝑ aliqđ atq; penetratiuū secum
erit cōmiscendū. ut calamētū; cassia lignea pi
per ciamomū ⁊ sil'ia. Secūdu; sꝑ aliqđ cōmi
scebis ꝙ in locū lapidis medicinā cōminuati
uam deteneat. ut mastix gumma arabica uel
cōsimile. Tertia apitiuu; aliqđ addes cuius
uigore materie ad id ꝙ diminutum a lapide
fuerit extra cōducāt̃ ut fenugrecū dauc⁹ sise
leos cordumenū squinātu; radix apij spargi
brusci cortex radicis caparis ⁊cc. Quarta q;
sepe loca ꝑ que isti calculi cōfractiōes seu ma
terie alie transeūt ex ulcerant̃ aliq̄ stipticum
ista defendens adiunges ut liliu; siccū drag.
gūmi arabicū amidū ligritia aristologia rose
sandali ⁊cc. Quintū aliquid semꝑ cū his pōe
ꝙ sit doloris sedatiuū ut semē lini eius mucil
lagose altee nuces iusquiam⁹ al. semē papa
ueris ⁊cc. Sexta q; ꝑ sepe aliq̄ uenenositate
ꝑticipātia dant̃ ut cātarides uermes lucētes
⁊cc. aliquid illi uenenositati obuiās cōmisce
bis. ut sūt semē alkekēgi q̄tuor semia cōia fri
da ⁊ ista ꝓpria taliū sūt bezear. Iste sūt cōdi
ctiones in taliū cōpōne mediciaꝝ attendēde.
Sed tuo semꝑ ꝓposse fac oīa talia ad tēperiē
deducant̃ ꝙ cu; semine alkekēgi quatuor. se
minib⁹ comunib⁹ fridis: uel cum seīe lactuce
scariole uel ꝯsil'i facile fiet ueru; simplicia ali
qua reperiunt̃ quib⁹ enumerate cōditiones
plures insūt ⁊ sic cū illis nulla aut pauca sūt
cōmiscenda de quib⁹ duob⁹ in precedētibus
capitulis tē ⁊ deo laudem satis copiosu; feci.
Sed q; difficile ē simplex repiri ꝙ has omēs
⁊ si tamē plures in se cōditiones hēbat com
positis utimur paucis ⁊ plurib⁹ secūdum ꝙ
opus admixtis quorū magis famosas inscri
bā. Scias tñ ꝙ q̄ nōdū ad unā formā reducte
sūt magis q̄ꝫ fermītate preualent q̄a ut bonus
ꝯquit. Auic. uirtus naturalis discretiua inter
talium medicinarum uirtutes distiguit ⁊ ꝯm
exigētiā i his diuersimode opat̃ q; ad medici
nā lapidis cōminutiuā ꝯducēdā medicis pe
netratiuis utit̃. Cūq; i locū lapidis ea fuerit
uiscosis retētiuis ut ipa medicia frāgēs la
pidē tātū ibidē teneat̃ ꝙ suā opatiōnē ꝑfece
rit. Qua ꝑfecta medicīe lapidis ꝯminutiue ⁊
uiscose. retētiue euanescūt debic vo v̄tus ipa
apitiuis utit̃ q̄ minuti lapidem ac mās alias
ad extra ꝯducunt̃. Et ne ꝑ q̄ ꝯducunt̃ loca le
dātur ad taliū tūc ꝯfortatiōes stipticis utit̃

Ex quibus satis patet ꝙ medicina que non
dum est ad formam unam reducta potius est
eligenda cum uirtutes componentium i ea
snut seperate cū quibus ut stati dictū ē ꝯm
exigētia; naturalis uirtutis opatur his ita
que cōditionibus obƀuatis a pricipio ea ex
hibēda sīt q̄ tēpate cal'itati attinēt tales. n. siū
decoctiōes fuerit siue iulep. syrupi. pulueres. si
ue ꝯfectōes facile ad rnes penetrāt nec secū a
superiorib⁹ ueluti fortiter urina; ꝓuocātia
materias feculētas adducūt s; solū in ipis re
nib⁹ existētes leuiter per urinā expurgant ac
moderate et absq; uiolētia calculū ꝯminuūt
Omnis nanque medicina que urinam fortit̃
ꝓuocat renū humiditates euacuādo eos ma
xime ledit q; nihil his nociuū magis quam
macilētia a ꝑncipio igitur leuioribus utēdu;
est. Et sic habes ꝯditiones in ꝯpositione me
dicinaꝝ ꝓposito nostro ꝯuenietiū attenden
das que huic capitulo finē iponunt.

Capitulum undecimum de decoctionibus
sublimatis aquis iuleb ac de syrupis qui i
ter cetera i frāgēdo lapidē ꝑncipatū obtinēt.

L Ibet rubeoꝝ Cicerum decoctione;
ꝓpter eius excellētem uirtutē a ue
teribus narratam quamuis inter cō
positas forsan non enumeretur ꝑmaꝫ facere
Munda igitur cicera tātū buliant ꝙ aque
medietas sit ꝯsumpta dehinc coletur cuius
cum zucharo uel sine zucharo. ℥. iiij. in auro
ra et tantundem per horas duas ante cenam
pro uice dabis. Uel hanc facias que accipit
foliorū maluaꝝ siluestrium. M. ij. capil. ue.
M. i. mell'. ℥. iij. et in aque pluuial' cisterne
uel alterius bene munde. lib. iiij. ad partis
tertie consumptionem decoctio fiat. cuius
modo quo supra. ℥. iij. pro. uice dabis. Uel
accipe cāpestris malue ca. ue. añ. M. i. radi.
spargi. ℥. i. rubeorum cicerum pugillum unū
et cum butiro fiat decoctio. uel de eo ī decoc
tione ia; facta pro libito pone de qua tuo pa
tiēti modo quo supra tribue h. n. dolorē mi
tigat uias dilatat ⁊ sine uiolētia calculū miu
it. ul' radicū spgi radicū ꝑui rubi qui ī cultis
terris nascitur ⁊ capil'. ue. añ. M. ij. accipe ci
cerū autē ru. p. i. de quibus in quatuor. l'. aq̄
fiat decoctio aceti squillitici. ℥. ij. addendo
et tertia consumpta parte coletur. de qua
patiens. ℥. iiij. horis quibus supra pro uice
summat. uel accipe capil. ue. campestris mal
ue paritarie scolopendrie cicoree añ. M. i.
quatuor se. frigidorum. ℥. i. ß. se. malue. ℥. i.

anisi.ʒ.ß.fiat decoctio cuius ueluti prescrip
tarum sit dosis et usus. Si has decoctiones
delicatas gustui magis habere libet. de qua
uis.ʒ.x.sumas zuchari autē.ʒ.ij.ß.⁊ totum
iulipiza. qđ ꝑ uicibꝰ duabus sufficit. uerum
in his q̄ acetum sgliticū nō recipiunt. cū iuli
pizant̄ si de eo.ʒ.ß.addideris ꝓualeret. Pos
ses ēt ex ꝑscriptis decoctiōibꝰ sirupum hoc
mō facere. ut de qualibet lib.ij.accipe zucha
ri.ʒ.x.mellis.ʒ.ij.ß.ex q̄bꝰ sirupꝰ debite coc
tus fiat. de quo ab.ʒ.i.ß.usq₃ ad.ij.cū.ʒ.iij.
decoctionis ciceꝝ rub.aut aq̄ sublimationis
capil.ue.aut scolopēdrie.cicoree.camomille
uel cōsil'is misce.⁊ sufficit ꝑ una uice. Contin
git tñ īterdū dolorē mitigari. q̄uis ipse ex to
to nō recesserit. in quo casu q̄ seq̄tur ↄcoctio
iulep siue sirupꝰ plurimū ualet. Ea autē acci
pit capil.ue.M.i.fol'.cardi siluestris politri
ci scolopēdrie añ.M.ß. q̄tuor se.cōiu₃ frigi
doꝝ.ʒ.i.ß.se.alkekengi.ʒ.i.se.malue.fenugre
ci añ.ʒ.ß.ligritie.ʒ.iij.ↄquassent̄.⁊ fiat decoc
tio. de q̄ libet mō q̄ supra cum zucharo ꝑbe.
uł cū iulepiza.aut sirupū face cuius ut supra
sit tibi usus. ¶Uel facias hūc q̄ accipit radi
cū brusci spgi apij et feniculi añ. M. i.capil.
ue.adiātos ceterach pollitrici añ.M ß. qua
tuor se.frigidoꝝ.se.endiuie.scariole.lactuce
añ.ʒ.ß.amci milij.solis nucleoꝝ cerosoꝝ añ.
ʒ.i.ligritie.ʒ.ij.passul'.ʒ.i.ß.spicenardi.ʒ.i.fi
at ī aq̄ ordei decoctio. de qua mō quo supra
ꝑbe.uel cā iulepiza.uel cum lib.ij.zuchari si
rupū face. ꝙ si fortius accipe camepitheos.
camomille.pētafilon.apij siluestris.hipericō
añ.M.ß.radicū spargi.radicis rubi ī terris
cultis nati radicis pētafilonis añ.ʒ. i.cicerū
rub.p.i.se.spgi.se.malue.se. cucumeris et ci
truli añ.ʒ.ß.fiat decoctio. de q̄ ut de alijs fa
cito. Et itē si libet fortiꝰ accipe camepitheos
politrici.sauine.cretani marini.fol'.raffani sil
uestris matricarie añ.M.ß.radicis rubee.
tinctoꝝ radicis spgi radicis. brusci caparis.
tamarisci añ.ʒ.i.milij solis.se.spgi cimini ani
si añ.ʒ.ß.ligricie rasę.ʒ.vi. fiat decoctio. de
hinc iulep.⁊ sirupꝰ si libet. uel al'r senationū
paritarie.scolopēdrie.sauine capil.ue.apij sil
uestris.saxifragie.cretani marini añ.M.i.ac
cipias.rub.āt ciceꝝ.p.i.tribuli marini. milij
solis se.spgi.se.cardi añ.ʒ.iij.radices gramis
M.i.radicū apij.spgi.feniculi. pētafilon. et
cardi añ.ʒ.ß.ↄq̄ssent̄.fiat decoctio. Et si mō
q̄ supra iulep facere uelles adde aceti sgliti
ci.ʒ.ß. Qđ si ex q̄uis ꝑscriptaꝝ decoctionu₃
cum zucharo mō q̄ supra sirupum facere uel
les adde.ʒ.iij.aceti sglitici.⁊ erit potētior et
ce. ¶Potes itē sirupū facere ī hoc casu mira
bilē q̄ accipit se.genestre.ʒ.iij.anisi.se.apij.se.
spgi.milij.solis añ.ʒ.ß.radicis gramis.sauine
saxifragie.senationū cretani marini añ.M.ß.
fiat decoctio.⁊ dehinc iulep si libet atq₃ siru
pus. Cui si uis mō q̄ supra acetum sgliticum
adde. Sirupꝰ aliud ī hoc casu mirabilis acci
pit succi limonū succi.fol'.raffāi siluestris fcā
residētia añ.lib.i.zuchari.ʒ.x.mellis. ʒ. iij.⁊
fiat sirupꝰ cuiꝰ dosis sit.ʒ.i.ß.usq₃ ī duas cū
his.⁊ mō q̄ supra datus. Fit ꝑterea ex q̄bus li
buerit herbis radicibꝰ seu arboꝝ folijs ī ca
pitulo.vij.descriptis decoctio ⁊ itē eas sub
limādo aq̄. Et istas cum zucharo si libet da
bis.aut sine puluerizari ac sirupizari quoq₃
p̄nt.⁊ ōia ista ī casu nostro sūt ↄuenietissima.
Quare illis ⁊ his q̄ ī p̄nti capl'o ↄscripta sūt
ↄsideratis mihi uisum ē tā decoctiōibꝰ ⁊ sub
limatis aq̄s q̄ de iulep q̄ q̄q₃ de sirupis nr̄o
ꝑposito ↄuenietibus te satis copiosum fecis
sisse. ꝑ q̄ ad pulueres.confectiones.⁊ alia hu
iusmodi amō trāsiēs huic capl'o finē īpono.

¶Capl'm duodecimū de puluerib꞉ q̄ lapidē frangūt.⁊ itē de cōfectionibus.

Puluis q̄ mirabiliter lapidē frangit.
accipe capil.ue. pētafilon polij mon
tani añ.ʒ.i. radicis costi .radicis car
di radicis pentafilō añ.℈.ij.milij solis semis
saxifragie.se.spgi añ.ʒ.ß.pulueris testaꝝ ouo
rū.cineris ericij.pulueris uermiū terrestriū.
cineris scorpionū añ.℈.i.fiat puluis. cuiꝰ do
sis sit.ʒ.i.cū pigmēto seu uino mellito.ut uo
luit Gal'.aut cū uino aliq̄o diuretico.uel cū
decoctione rub.ciceꝝ.aut cū decoctōe fcā ex
aliquo simpliciū ī capl'o.vij.descriptoru₃ seu
ex illis pluribꝰ. ¶Et hic nota ꝙ ōia simplicia
q̄ tam puluere isto q̄ ī q̄buscū q₃ alijs descri
bēdis eo mō ꝑparata ītelligātur q̄ septimum
⁊ octauū capl'm supra te docuit. Puluis aliꝰ ī
hoc casu peroptimꝰ accipit cinamomi cassie
lignee amomi corticū radicis caparis corticū
radicis lauri añ.ʒ.i.q̄tuor se.cōium frigidoꝝ
ʒ.ß.se.spgi milij solis radicum.saxifragie.sco
lopēdrie añ.℈.ij.sanguinis hirci pulueris le
poris cineris erici uermiū terrestriu₃ cineris
tirsi caul'.nō transplātati añ.ʒ.i ß.fiat puluis
de quo.ʒ.i.cum q̄uis suprascriptoꝝ dabis. ¶
Uel hūc facias q̄ accipit sanguinis hirci pul
ueris leporis radicis rubi añ.ʒ i.se.cardi. ʒ.
ij.cineris grilloꝝ.cineris scorpionum añ.ʒ.ß.

amomi.℈.iiij.pil loꝝ spice.℈ i.q̄tuoꝛ se.frigi
doꝝ.ʒ.iij.se.urtice.se.spgi.se.pētafilōis añ.℈
ij.fiat puluis cuius dosis ⁊ usus sit. ut p̄cedē
tium mirabilis ē q seqtur puluis.⁊ is accipit
uitri p̄parati.ʒ.iij.pulueris yrūdinū.ʒ.ij. pul
ueris minimi passerculi descripti.℥.ß. sangui
nis hirci.ʒ.i.ß amomi.ʒ.ij.ß.seis cardi dauci
milij solis.se.spgi.baccaꝝ lauri.piperis nigri
añ.ʒ.i.fiat puluis.⁊ ut p̄cedētib⁹ utere. Uel
facias sic.accipe cineris scoꝛpionū.ʒ.i. sangui
nis hirci.pulueris lepoꝛis.cineris erici. ster
coꝛis muris.stercoris collūboꝝ añ.ʒ.i.ß.amo
mi.ʒ.ij.ß. cardamomi.anisi milij.solis coꝛticū
radicum lauri.capil.ue.politrici radicis saxi
fragie.radicis pētafilōis añ.℈.ij.fiat puluis
quo ut supꝛa utere.Ali⁹ q mire lapidē frāgit
accipit cineris testaꝝ ouoꝝ.sanguinis hirci.
stercoris muris añ.ʒ.ij.gūme pꝛunoꝝ. gūme
amigdalaꝝ.serapini añ.ʒ.ß.pipis nigri. radi
cis balsami añ.℈.ij.pulueris minimi passercu
li.ʒ.iij.pulueris cicadaꝝ.pulueris grilli:pul
ueris cutilucide.pulueris mlepedū añ.℈.i.fi
at puluis cuius dosis cum aliquo diuretico
p̄scriptoꝝ sit.ʒ.ß.Uel facias sic.sanguinis hir
ci.ʒ.i.accipias cineris scoꝛpionū.ʒ.ß .cineris
testaꝝ oui.pulueris yrūdinuꝫ añ. ℈.i.amomi
pipis cinamomi añ.℈.ij.fiat puluis cuius do
sis sit.ʒ.ß.¶Uel accipe sanguis hirci uitri añ.
℈.i.cicris scoꝛpionū gar.iiij.cinamomi.ʒ.i.⁊
sit puluis et sit dosis una.¶Uel accipe pulue
ris testaꝝ oui.ʒ.ß.milij solis se.spgi.se.saxifra
gie añ.℈.i.fiat puluis p una dosi. Uel alr ac
cipe lapidis licis.lapidis iudaici sanguis hir
ci añ.℈.i.amomi.ʒ.ß.ʒʒ. gra.añ.℈.ß.fiat pul
uis ⁊ sit dosis una. Uel sic accipe se. cardi.ʒ.
i.cinamomi.℈.ij.fiat puluis q cum decoctio
ne rube.cicer dec.⁊ est mirabil.Uolebāt his
puluerib⁹ finē imponere.sed se un⁹ alius pn̄
tauit tā mirabilis uirtutis ut euꝫ scribere sis
coact⁹ q accipit uitri.ʒ.ij.pulueris lepuscalo
rum p̄paratoꝝ ut supꝛa.ʒ.i.ß.lapidis iudaici
lapidis licis lapidis spōgie sanguis hirci añ.
ʒ.i.pulueris passerculi minimi.ʒ.iij.pulueris
uesice apꝛi pulueris cicadaꝝ grilloꝝ ⁊ uermi
um terrestriuꝫ cineris scoꝛpionū añ.℈.ij.amo
mi cinamomi añ.ʒ.ij.fiat puluis cuius dosis
sit.ʒ.ij.iste puluis ē adeo i cāu nr̄o mirabilis
ut merito alijs finē imponat. Si tn̄ hos pul
ueres delicatos magis hēre libet cum his zu
charꝫ p libito adde.Uel de his hoc mō cōfec
tionē facias de quo libuerit p̄scriptoꝝ pulue
rum unā.℥.sumito.zuchari aūt lib.i.⁊ cuꝫ aq̄
sublimationis fol'.siluestris raffani dissolues
uel cum aliqbus decoctionibus supꝛascriptis
⁊ cōfectionem facias per bolos.cuius dosis
erit.℥.ß.⁊ plus uel minus s̄m dosiꝫ pulueris
ex quo fit ⁊cc.Uel aliter accipe d̄ quo libue
rit puluerē.℥.ij.mellis dispumati lib.i.⁊ fiat
electuarium cuius dosis erūt.ʒ.ij. Uel hanc
facias cōfectionē q̄ doloꝛē sedando lapidem
frangit.⁊ sine molestia eū educit et ea accipit
cineris scoꝛpionū.ʒ.ij.se.spgi milij solis seis
cardi radicis rubi in terra culta nati añ.ʒ.i. a
momi gra.cinamomi añ.ʒ. iij.corticum radi
cum caparoꝝ cineris cicade cineris ericij. ci
neris lepoꝛis.sanguis hirci añ.ʒ.ij.ß.lapidis
licis.lapidis iudaici se.geneſtre añ.ʒ.i.ß.mel
lis dispumati lib.ij.ß.fiat electuariū cui⁹ do
sis sint.ʒ.ij.uel huius pulueris.℈.i.accipe et
lib.i.zuchari cum aqua saxifragie dissoluti
fiat in moꝛsellis cōfectio cuius dosis sit.ʒ.iij
Uel hāc facias cōfectionē quam disperagi uo
cant ⁊ ips accipit cinamomi.℥℥.añ.℥.ß.xilo
balsami .carpobalsami cardamomi . lapidis
spongie uitis usti lapidis licis lapidis iudai
ci añ.ʒ.i.spice gar.ß.macis nucis muscate. cro
ci cipi squināti anisi pipis longi.pipis nigri.
se.apij siluestris añ.℈.iiij.radicum spargi q̄
tum libet q̄ cum bono uino albo lauētur.de
hic buliant ⁊ cocte pistent̄ et de tali pasta ac
cipe.℥.ij.⁊ zuchari albi lib.ij.q̄d cum aqua
sublimationis fol'.raffani siuestris dissoluat̄
⁊ fiat per bolos cōfectio cuius dosis sit.℥.ß.
Ille medicine uer⁹ interpꝛes magister meus
Jacobus de foꝛliuio p maxīo secreto electua
rium īfrascriptuꝫ hēbat.q̄d accipit pulueris
squile.℥.i.pulueris stercoꝛis colūbini uīdē
⁊ cum mellis dispumati lib i.ß. electuarium
fiat de quo.ʒ.ij.sit dosis.huic caplo adiunge
re posse tā a ueteribus q̄ modernis experta
plurima.sed de maxie expertis tesatis copio
sum feci.que quoqꝫ facile confici pn̄t cum q̄
gustui sunt bene grata.⁊ sic mihi uisuꝫ est di
gne huic capitulo posse finē iponere. q̄d alio
rum moꝛe fit feliciter

¶Capitulū decimūtertium qualiter hoꝛa peroxismi sit īfirmus dictādus. ac qualiter si doloꝛ nimiū uirtutem p̄sterneret eidē sit succurrendum.

Durāte poxismo patiētē subtilit̄ die
tes oꝫ.sumat igit̄ d̄ bꝛodio galine iu
uenis uel caponis de panatella. de
ferculo d̄ amigdal' de semula d̄ ordeo fracto
de ouis recētib⁹ aut de ꝯsimili q̄ si nimium

debilis fuerit tãtũ galina iuuenis seu capo
decoquat᷑.ꝙ caro ab ossib⁹ sepcret᷑ et ꝺ tali
ↄsũpto brodio patiens sepe sumat aut ꝺ car
niũ suaꝝ cõtuso.ꝛ ne stomac⁹ cibo grauetur
sũme cauẽdũ erit id enim obesset plurimuꝫ
erit igitur paꝝ et sepe dãdũ. Et quia ficus
sicca ac grana pini renes temperate molificãt
quibusdã ab auctorib⁹ ĩ hoc casu plurimũ
ↄmẽdãtur.fic⁹ scilꝫ ĩ pricipio past⁹. In fine
uero pince ſꝫ artẽ preperate ꝛ cetera.uinum
bibat claꝝ.nõ dulce nec ueluti quidã ignari
medici facias qui ex aqua decoctiõis radicũ
apy feicl'i petroscilii brusci spagi cũm semĩe
anisi maratri ꝛ similiũ uinũ limphant.Sꝫ tu
cum aqua zuchari aut simpl'r cocta id facias
Nã tl'ia diuretica tp̃e poxismi data materias
ad renes ↄducũt que tũc dolorẽ pl'imum aug
mentãt ĩ cãu puta nr̃o ut supra dixerã util'ẽ
uomit⁹ quẽ tu ubi comode fieri possit facias.
Rursus dolor iterdũ ẽ adeo crudelis ꝛ ita in
tẽsus ut intm̃ uirtutẽ debilitet.ꝙ nisi tregã
faciat perit ĩfirm⁹.ꝛ sic aliqꝺ narcoticũ exhi
bere necesse ẽ.Pro quo scias ꝙ tripl'r dolor
sedari põt.Prĩo cãm remouendo. de quo su
pra locut⁹ sum.Secũdo p applicationeꝫ me
dicinarũ anodinaꝝ pticulare patiẽti.talia.n.
p ↄformitatẽ quam ad calorẽ naturalẽ hñt in
mẽbro ipso deliciã quãdam inducũt.p quam
tũc dolor sedat᷑.mẽbri quoqꝫ porros aperiẽ
dl materiaꝫ.si doloris cã fuerit leuiter resol
uũt quo ad sedãdũ dolorẽ iuuat plurimũ.et
de his supra satis dictũ ẽ. Tertio fit per ap
proximationẽ narcoticoꝝ.et in isto cãu uti ue
teres iubẽt.℈.ij.philonii Romani aut pſici
cũ calido uino dabis aut tiriace noue.ʒ.i.Ego
al's sirupi de papauere.℥.ij.cum.℥.iiij.lactis
emulsionũ qtuor se.frigidoꝝ exhibui.Uel fa
cias sic et hoc exptus quoqꝫ sum opij gra.
iij.accipe.ꝛ.℈.i.croci turis uero cinamomi
cassie lignee añ.℈.ß.ꝛ hoc ↄquassata ĩ petia
rara ligẽtur.ꝛ in.℥.vi.decoctionis rub.ciceꝝ
usqꝫ ad tertie ptis ↄsumptionẽ buliant.sepe
exp̃mẽndo.dehinc ṽo decoctionem illam cali
dam tuo patiẽti p̃be.ni te tñ cogat necessitas
nunq̃ narcotica dabis.q̃ p horas quatuor p⁹
cibum exhibẽda sunt et non ante. Et sic hẽs
qd peroxismi hora tã circa dictam q̃ narco
ticoꝝ exhibitionẽ fit ſcẽdum.ueꝝ cum calcu
lus ad uesicã deuenerit ut sup̃⁹ declaraui do
lor cessat.nisi ipse ad uesice collũ ppellat᷑.qꝛ
sepe tunc fit dolor intẽsus ualde.de cuius cu
ra in seq̃nti capl'o aliqd dicere libet.Et p hoc
presenti finem impono.

Capl'm decimumquartum de lapide uesice et eius signis.

Sepe calculus a renibus ad uesicam
demittit᷑.q pp grossiciẽ ul' aliud ibi
dem retinetur.ꝛ iterdũ sunt deceꝫ
qui successiue per urinã emittũtur.ut Rasis
se uidisse inquit.sed ↄtingit sepe ut retẽt⁹ in
uesica calculus p paulatinam materiei addi
tionẽ maior ↄtinue fiat.sic iterdum ut ad oui
unius columbi quãtitatem deueniat.ut ipse
uidi.et talis ueluti cepe folium hꝫ supra foli
um.Generat᷑ tñ in uesica lapis ut supra dixe
ram.et duo iterdum aliũde non missi ꝛ talis
lapis cum sit in fieri ut quibusdã placuit ex
urina subtili in colore alba cum sedine multo
arenoso diu perseuerante deprehendes.ꝙ si
sedimen illud multos per dies continuetur.
dehinc uero dietim minoratur lapidem tunc
iã factum argues postea uero si urina lactea
spissa cum sedimine grosso globoso superius
liuẽte fuit iã iueteratum eum scias.qui cum
in uesice fũdo permanet nullũ unquã dolorẽ
efficit Sed renũ calculus cũ ad uesicaꝫ transit
ĩ trãseũdo causat cõtinue doloreꝫ.Cũque do
lor ipse cessat scias eũ non ad uesicã deuenisse
Nec is quoqꝫ dolorem unquã efficit nisi cum
in ore uerctri tenet᷑.qui si puus fuerit ĩ uesice
collũ facili⁹ penetrat ꝛ ibidẽ retentus maiora
quã pri⁹ accidẽtia sepi⁹ ĩducit.ueruꝫ signa q̃
certissime lapidẽ in uesica denunciãt sunt q̃n
in uesice collo dolor adest.ꝛ uersus pectinẽ
peritoneon dolet.cuꝫ cõstipat⁹ sit uenter do
let anus magis cum egerẽdi uoluntate.et cũ
tanta nonnunq̃ ingetudine.ut pati colicã pa
tiens uideat᷑.Et interdũ accidẽtia h̃ itm̃ mul
tiplicãtur.ut ipse anus egrediat᷑.dolet uirga.
ꝛ inuolũtarie quasi semp erecta manet ad mĩ
gendum sepius incitatur.cũ quo tñ mingẽdi
adest difficultas.ꝛ post mictum plus iterum
mingere desiderat.uidetur.n.ei ut cum urina
calculum semp emittere debeat.coxarũ atqꝫ
tibiaꝝ grauitas adest.Si igitur signa ista oĩa
uel plura ex his apparuerint lapidẽ in uesica
significant.q tunc per digitum in ano ĩmissa.
In mulieribus autẽ corruptis ĩ uulua mani
feste dep̃henditur.ꝛ siue unus siue duo lapi
des in uesica fuerint sepissime nisi per incisio
nem curari non pñt.q̃ ut Rasis inqt satis fit
cum periculo.qꝛ si indebite fiat ad cã sangui
nis fluxus ꝛ urine quoqꝫ sepe cõsequitur.cũ
quo tunc patiẽs generatione priuat᷑.Et si in p

te neruosa uesice incisio fiat rarissime uel nū
q̃ psolidatur. iuxta affoꝛismum sexte parti
cule uesicam incisam ⁊c. Qua ex re dn̄is Cy
rugicis talem curam dimittere pꝛestat ad ea
solum ueniēdo. que sine incisione fieri potest
In sequēti igitur capitulo ea tractabitur. Et
per hoc pn̄ti finem impono.

¶ Capitulum decimumquintuȝ de cura la
pidis uesice.

PRo cura lapidis uesice pꝛimo que ab
intra ⁊ deinde ab extra approximan
da ueniunt describam ¶ Si igitur la
pis in oꝛe ueretri fuerit ut ad uesice fundum
deueniat procurandum. ipsum enim est mul
to alius collo. quare suppinādus est patiēs.
et cum eleuatis pedibus ac cruribus hincin
de mouendo hoc tādiu faciendo. ut lapis ab
illo loco moueatur. ⁊ transeat ad fundum. ces
sat enī doloꝛ. et patiēs tunc liberius minge
re potest. ⁊ sic se debet tunc foꝛtiter cōpꝛime
re. Et si urina non egreditur ipso ut supra si
tuato pnola manus radicem uirge percute.
Quod si hoc iterum non cōtulerit foꝛamini
uirge candelam subtilem ceream uel uirgulā
stagneam aut argenteaȝ immitte. Successiue
saccellum ex tritico grosso furfure ac floꝛuȝ
camomille confectum. ut Rasis docet seu fil
trū uel spongiam infrascripta decoctione re
molitam ac foꝛtiter expꝛessam super pectinē
⁊ circum uirgam appone. uel se. lini diu buli
at. ex quo tunc saccellum imple. ⁊ calidus su
perpone. Quo facto aliquotiēs ex infrascrip
tis oleis calidis locuȝ inunge. Uel ex sangui
ne. hirci farina oꝛdei ⁊ melle emplastrū face.
quod tepidū superpone. uel accipe succi pꝛas
si albi. lib. i. assungie poꝛci masculi non salite
lib. ii. incoꝛpoꝛa simul. et fac ut pꝛius. uel idē
ex sanguine uulpis facias. taliter enī inunc
tus omnem lapidem uesice. nisi bene ex du
rissimis fuerit indubitanter frangit. Interdū
tamen ut uesice expulsiua foꝛtificetur. ex
oleo de spica locus. erit perungendus. de
coctio uero pꝛo spongia sacculo seu filtro
accipit malue ac bismalue suis cum radicib⁹
an̄. M. iȷ. aneti camomille melliloti an̄. M.
iȷ. se. lini. lib. iȷ. fenugreci. lib. i. s. ex his pquas
satis fiat decoctio que nō soluȝ ꝓ predictis
tibi seruiet. sed ex eā calida ab alto poterit lo
c⁹ embrocari ul'ī ea enkatisma fieri. Et i hoc
cāu pax ultra tepidū teneatur. Et item ex de
coctione caulium interdum fit enkatisma q

plurimuȝ iuuat. Embrocato patientē. seu ab
enkatismate egrosso siccetur. et ex aliq̄ unctio
num pꝛescriptarum locum iunge. Testantur
itē ueteres q oleū de scoꝛpionibus ī uesicam
per syringam imissum lapidem frangit ab in
tra uero omnia illa pueniunt q̄ supra capitu
lo viȷ°. viiȷ°. ac xȷ. descripta sunt. Et inter ce
tera sanguis hirci preperatus uitruȝ calcina
tum cinis minimi passerculi scoꝛpionum yrū
dinum atqȝ lepoꝛis. et omnia simplicia que in
octauo describuntur taliter qualiter ipsum
te docet pꝛeterea. ¶ Et item iam decoctiones
iulep sirupos in capitulo ·ȷȷ. posita q̃ pul
ueres cōfectiones et alia que in se decimum
capitulum tenet. illa nāqȝ experta sunt. et hu
ic casui cōuenientissima. Et sic habes quid ī
cura lapidis uesice tam ab extra q̃ ab intra
dominis cirugicis incisiōe dimissa fiedū sit.

¶ Capitulum decimūsextum de pꝛeserua
tione a calculosa passione.

SUperest amodo ut calculose passiōi
finem imponam aliqua de pꝛeserua
tione dicere. circa que due sunt ha
bende considerationes. Pꝛima calculi effici
entem causam respicit que est superflua renū
caliditas. Secunda materia que est superflu
ens in ea uiscositas. omnia itaqȝ que adauge
re renum caliditatē queūt. et que materiā ui
scosam possunt efficere uitanda sunt. de his
tamen particularius hic differendum ē. et ut
rem statiȝ aggrediar infrascripta uitanda sūt.
omnia. ut est omnis aeris excessiua caliditas.
balnea q̄qȝ tā natural'r q̃ artificial'r calida.
vn̄ qdā cardialis bonōiēsis calculosus. arthe
tic⁹ q̄qȝ ad balnea qdā nat̄ alia ut ab arthetica
liber fieret accessit. ⁊ ab arthetica ipsa hn̄ cō
ualuit. sȝ aucta renū caliditate magis calculo
sus fact⁹ ē. sic ut ad excoꝛiationē uesice tādē
deuenerit ⁊ pyis cū lamētatiōib⁹ paupcul⁹ ui
tam finiuit. uitanda itaque taliter sunt balnea
super molli culcitra supine nō iaceat. Cū cin
gulo seu diploide lōbos non nimium strin
gat ac res superflue calidas effugiat ut piper
ȝȝ poꝛri cepe. aleum ⁊ similia. omīa nam que
ista nimium renum caliditateȝ adaugent. om
nia preterea foꝛtia diuretica ueluti radicum
calidaruȝ decoctio ⁊ uina potentia ⁊ maxime
dulcia tā. s. nl'r. quā artificial'r facta ut nectar
⁊ce Et ad hūc mōȝ ō alys rōe renū caliditatē
supaugēde ac ad eos materie uiscoꝛ pducēde
uitāda sūt et eo maxime quantū ad uina si e

i ieiuno aut pauca cū ɔmestiōe sumāt tūc eni ad epar facile penetrāt et deinde nō solū ad uenas sz ad renes facilē quos tūc nō m° calefaciunt. sz ad eas uiscose materiei. plˀimū adducūt que duo calculi sunt cā potissima et sic talia uitāda sūt ac pariter oīa alia q̄ ad materiam uiscosaꝫ generādā iuuāt ut ē imediate sūpto cibo forte aliqꝫ exercitiū facere. ueluti currere saltare ad pillā ludere equum duri port⁹ equitare ꝛ similia coyre itē ac tūc sup pedes diu stare. hec namqꝫ atqꝫ similia ad renes materias īdigestas penetrare faciunt ex qbus uiscosa materia generat̄. ex q̄ succes sive calculus uitāda quoqꝫ sunt cibaria oīa. q̄ i materiā uiscosā facile cōmutant̄. ut cōis caseat⁹ cib⁹. caseus itē ꝛ oiuꝫ aīaliuꝫ intestia ac extremitates. uiscosi quoqꝫ pisces. ut anguilla. tencha ꝛc. oīuꝫ leguminū substātia. risum amigdū. panis azim⁹. caro agnina. porcina. bouina. anserina. pulloꝝ collūboꝝ ꝛ eorū maxime qnondū ad uolāduꝫ apti erūt. oīuꝫ aquaticaꝝ auium oua dura ꝛ fruct⁹ oēs qui difficulter digerunt̄. ut coctana pira. nespila. et talia. nocēt itē cibi ꝛ potus rōne prioritatis ac posterioritatis inordinata assumptio ipoꝝ nimia repletio ac anormalus sumendi usus. oīa. n. ista ad materiam digerēdam uiscosam plurimum iuuāt. Et sic patet que tā rōne augēde caliditatis q̄ꝫ materie uiscose generāde sunt euitāda. ꝛ ēt q̄ ad renes ipsos sua diureticitate seu subtilitate materias adducunt seu fluere faciūt. ut de decoctiōe radicū ac uinis subtilib⁹ dictū ē. sed q̄ꝫtum ad diuretica medici plurimi pēsantes suos calculosos pserna re i sempiterna sepe passione eos detinēt res .s. diureticas in usu exhibēdo cotidiano. Nā si in stomaco seu alys itermedys uys materias adinueniunt. et q̄ꝫmaxime uiscosas semp secum de his aliquid adducūt. et cū h colatorium et dilatātes urinā ut par esset excolari nō sinunt. et sic spissa ueluti rub. ciceꝝ brodium egredit̄. ut in illustrissimo dño dño meo mōtisferrati marchione anq̄ꝫ ad eius curiam uenirē accidebat. is. n. calculosus exñs abundabat plurimo flegmate. ꝛ hoc tā i stomaco q̄ꝫ in intestinis. qđ ꝛ ipūtiarum quoqꝫ facit. ꝛ hui⁹ cā cum flegmaticū iudicabāt. q tñ v̄sus extremū colericitatis accedit. id. n. solū ex excuntib⁹ arguebāt. unde cupiētes eū ad colericā cōplexionē reducere. ꝛ itē a calculo pseruare calidas ɔfectiones exhibebāt. ꝛ in cōtinuo usu calida diuretica. uina quoqꝫ potētia ꝛ dulcia q̄ limphari ex decoctiōe radicū apij feniculi. petro. spgi. brusci ꝛ cū se. feniculi spgi anisi ꝛc. sp faciebāt. de eadē quoqꝫ decoctione i ieiuno ciatū unū sepi⁹. exhibebāt. ꝛ cū talia materias in stomaco ꝛ i uys alys inuentas secū adducerēt. et collatoꝝ quoqꝫ dilatarent urinā ueluti ciceꝝ rub. brodium p āno s plurimos emigebat. Cūqꝫ ex tali regimie colera multiplicaret̄. ꝛ aliqñ tertianaꝫ incurrebat. uerꝫ cū de illa uiscosa materia i renib⁹ sp aliqd retineret̄ a supflua ipoꝝuꝫ caliditate generabat̄ calculus. Qua ex cā fere mēse ēi hic meus pyssim⁹ dñs calculosam passionē icurrebat. cui succurrere cupiētes statim carmiatiua enemata fieri faciebāt. ꝛ cū talib⁹ oleis ylia ac renes pungebāt. Quid igit̄ mirꝫ si prefat⁹ dñs nunq̄ꝫ sine calculoso dolore pmanebat. Due. n. i eo pncipales calculi cause uiscosa materia. s. ꝛ supflua caliditas. intēdebant̄. Errāt ergo praticātes plurimi q tale regimē obseruāt. et his potissimū q ut uias apras teneāt. ac digestiuā ɔfortēt. uina potētia subest subtilis ꝛ maxime i pncipio past⁹ exhibebāt pauca maxime ancedente comestione. illa. n. pp eoꝝ citam ac facilē penetrationeꝫ ꝛ maxie si alba et subtilia fuerint. ut uinū maluaticuꝫ trebianū et silia nō bñ digerunt̄. ꝛ sic sunt cā generatiōis multi flegmatis. ut Ras. Auic. ꝛ plurimi antiquoꝝ ingunt. cū quo aliquid de sordido ad renes secum semp adducūt. tu igitur ne sic facias caue. pʒstat. n. ut Ras. ingt incisiuis tēperete uti quā urinā sic fortiter ꝓuocātibus de cōtemperāda renū caliditate p unctiones ꝛ alia huiusmōi q̄ exterius applicātur. nihil inscribā. qꝛ astātes medici ꝓut caliditas ipsa fuerit magis uel min⁹ intēsa oleū ros. cerotum sandalinū. cerotum gal'. cū camfora uel siue aquā ros. uel plātaginis cū aceto uel aliqd ɔsil'e. eum it patiēs dormituꝫ fꝫ exigentiā approximāt. uel cerotum aliquod infrigidās apponāt. ꝛ hoc discretiōi talium cōmitto. cum mihi talē caliditatem metiri nō eēt possibile. cum quo plurima ut hec recte fiant requirunt̄ q̄ astātes medici facile cognoscēt. ꝛ sic medicamē unic iqꝫ ɔueniēs describere nō posse. Qui igr̄ pscriptū regimē obseruauerit bono Iesu coadiuuante a calculosa passiōe se facile pseruabit. nec alys ꝓtile medicinis īdigebit. Sꝫ qꝛ se talr̄ regeī pp hōiuꝫ laxiuiā satis erit difficile cū aliqb⁹ medicis bñdictis ut paroxismū nunq̄ꝫ incurrat. corpus bñ mundū tenere studeat. qđ per usuꝫ cōiuꝫ

pillarum satis comode fiet. ac itē cū cassia fistu la cui⁹ ē optime renes mundos tenere iuuāt. et īterdū cōia clisteria sumer̄. Ul'es autem purgatiōes ſm uarias corporum dispōnes ua riande quoqȝ sunt q̄ uere ⁊ autumno ſm exi gētiam fiant. ac q2 ōium taliū descriptiones me tiri nō mihi possibile foret. tā de medicinis bn̄dictis q̄ȝ de laboriosis farmacis astātibus medicis on⁹ ipono. qui quoqȝ leuiter urinā puocātia. put illis corporib⁹ ɔuenire pcipi unt. ɔgruo tpe pbeant. de quib⁹ pscriptis in capl'is ipos satis feci copiosos exhibēdi q̄qȝ modum edocui. Et sic hēs quid sit calculosa passio. q̄ cāe. q̄ tam pnostica q̄ȝ demōstratiua signa. q̄ quoqȝ tam peroxismi cura q̄ȝ pserua tionis regimē. q̄ŏ huius mei comentarioli se cunde pncipalis partis ītētio fuerat. Et per hoc ipsa feliciter finē recipit. Laus deo.

¶ Antonij Guainerij papiēsis de arthetica ⁊ calculosa passiōe Comētariolus ad magni ficum Andreā de birago ducalē camerarium feliciter explicit. Deo grās Amen.

P Ersepe aiaduertens h̄ mortale ho minū genus in numerib⁹ casib⁹ ad ditum. ⁊ infinita mortis uarietate fa cile corrūpi. nullāqȝ ex ōibus moriendi cāis acerbiorē fieri atqȝ acutiorem hac ipsa ama rissima ⁊ ppe modū crudelissima peste. q̄ tā to impetu tantaqȝ latēti uoracitate in nostra uiscera descēdit. quanta ea q̄ moris ē. quā bo ne deus tot ꝑ ppetuis annis nullis adinti re medijs experimur. Almo iure ɔcepi fore di gnissimū non sine mīa sic oppssis mortalib⁹ posse firma ope succurrere tibi presertim mi dn̄e dn̄e mediolani dux ⁊c. Philippe ma ria italorum lux. nobilium fomentum. firma se des. tutor ac basis irruinabilis. Nā pch do lor ꝑ ipsa diu pstrata ac ī purissimorum mani bus laniata liguria olim faustissima faceret. Si ī occasu uergēs tot nobiles ppl'os. tot di gnissimas ciuitates tecum duceres ruituras. Auertite dij h̄ nephas auertite a uris nr̄isqȝ oculis obsecro. Tuqȝ alma tutrix cuius ope miseri sum⁹ ex tenebris in luces pducti hoc effice q̄so. ut hui⁹ benignissimi pncipis super terrā diuturnior sit uita. quo sublato qs du bitat ī pmum chaos nos eē reuersuros. Tm ergo ⁊ merito o xpianissime princeps tua apd̄ me grā ⁊ auctoritas ualuit ut de peste q̄ȝtum ingenium meū adinuenire poterit tractatulo ī uno ipse describerem. quare ut tibi gratior ipse reddat̄ altero uno min⁹ uolui comitatū. De q̄ et si multi multa scripserūt dixeruntqȝ p arbitrio meū cū illis eē apud te iudicium nō neglexi. ut cautior redderis. puta de ueneno⁊ scia. q̄ pmaxime tibi ⁊ tibi filiis pōt eē carissima. Ibis itaqȝ ⁊ bono gdē auspicatu tractatule mi intrepide ibis. neqȝ desines eo usqȝ pcedere quo ad pncipē illum celeberri mū ubicūqȝ fuerit adieris cui cū me eius sub ditū fidelissimū Antoniū de guainerijs inter artiū ⁊ medicine doctores p meo īgenio labo rātē cōmēdatissimū feceris memēto hoc ab illo pcipuum ipetrare ut legēdum te ⁊ exeq tiēdum doctissimis ⁊ clarissimis phice cōtē platorib⁹ magr̄o Joanni frācisco balbo meo olim dignissimo pceptori Petro de mōte ara no ⁊ Stephano de burgo quos sui uite custo des īuenies. uel qbus licitum fuerit offerat. Ea. n. q̄ int⁹ fers ī euitādis pestibus ⁊ qbus cunqȝ uenenorum generib⁹ pcepta sine arrogā tia cūnctis legētibus apies. ⁊ polliceri nō for midabis eā in eis ipsis securitatē si recte et p uise tua iussa huauerit quam ipse metridati electuariū artifex ⁊ inuctor assecut⁹ ē prudē tissimus mitridates. Supest aūt q2 ōes exor dij ptes uideo iā eē pfectas. ut finē intēderē hos ōes uiros liberalissimos ad quos h̄ im pēsum ⁊ quasi quoddā opus forte puenerit. q̄ȝ rogatissimos efficere. ut primum id beniuo la ⁊ pura mēte succipiāt. et prius diligētissi me quicquid in uiscerib⁹ lateat exquirant q̄ȝ in maledicta prosiliant. ut quidam faciūt liuo re ⁊ odijs imperiti. Ego autem nihil propriu ausus inscriptum uolui. q̄ŏ more quāpluri morum licēter facere potuissem. ni fuerit sen tentijs. auctoritatibus. ratiōibus ⁊ experimē tis amplissimorū uirorum uallatum. quibus hec ipsa precepta munire operepreciū existi maui. tum maxime ꝑ nullus qui de hac tam necessaria morbi materia ante hoc tēpus con scripserit quicquid ordinate reliquere docu mēti inuētus sit. aut quia astantibus periculo sa nimiū uisa eēt. aut quia superiori etate tā im mitissimi morbi rariores apd̄ hoīes usus fu issent. Sȝ q2 cōpositiōes mediciarum a letalib⁹ nos uenenis liberātium quas tyriacales seu bezearicas appellam⁹ ab īspiratione diuina aut a re simili nemo dubitet eē pfectas. atqȝ mortalib⁹ denotatas poti⁹ q̄ȝ ulla hūana rō ne cōpertas. nā deductio rōnis nō ptingit ef ficaciā cōpositionis. ut ipse Auic. ī de uirib⁹

cordis.penultimo capl'o. Moderni plurimi credo diuinit' inspirati agente huiusmôi mor bo qdã fastidiosissima iter hoies crebritate ex his q i scripturis siue antidotarijs tã sim plicib' q cõpositis otra eũ plurima ualere. experimẽto cognouerũt. q maiores nr̃os diu tius latuere. Cũ.n. experiẽtie rex õium mrõ credere nõ. et apud sapiẽtes soleat eẽ diffici le. Nã expertos magis pficere uidem' sine ex periẽtia rõnem hñtib' pemio metha. Non te mere factũ dixero. s3 cauti' illustrissime dña tioni cõsimilium. si aures expimẽtis ⁊ iscrip tis rõnibus accomodaueris. cũ tue uite pre sertim recipiãt diuturnitatẽ. Tu igit' pyssime Jesu q ubi op' plurimũ nosti humanitatem nr̃am tuo cõspectu corrigis i hãc massam ter reã depssam igenia subleuas. ⁊ tuã qñq3 pa teris sentire diuinitatẽ huic pncipio adsis. ne q3 desis quo ad te duce hoc ipm op' pfectũ sit ad tui summi nõis laudẽ. ⁊ tue gloriose vir ginis mr̃is honorẽ ⁊ gl'ia3 atq3 pfati illustris simi ⁊ clemẽtissimi dñi. dñi mei precipuã uti litatem. Amen.

Ut hui' tractat' facilis notitia com phendat. ipm i ptes duas diuida3 pncipales. Prima. pestis. Secũda uenenoru3 pertractabit notitiã siue regimen. Prima ps triplici cõstituit' dr̃ia. Pria dr̃ia ipsi' pestis cãs ⁊ signa otinebit. Secũda dr̃ia ab ipa pe ste ponet pseruationẽ. Tertia dr̃ia ipsi' pestis narrabit curã. Dr̃ia pma duo i se otinet capl'a Capl'm pmum pestis diuisionem ⁊ cãs ponit. Capl'm secũdum pestis signa demonstrabit. Dr̃ia secũda duos otinet tractat'. Tractat' pmus sex rex nõ naturalium regimen decla rat. Tractat' secũdus medicinaliu3 regimen edocebit. Prim' tractat' undecim otinet ca pitula. Capl'm pmum aeris regimẽ cõtinebit. Capl'm secundũ quasdã generales rl'as de clarat circa cibũ obseruãdas.
Capitulũ tertiũ panis ponit pparationẽ.
Capl'm quartum carnis elixationes atq3 eius otinet decoctionẽ.
Capl'm quintum erit de cõdimentis siue sa poribus.
Capl'm sextum erit de ferculis.
Capitulum septimũ erit de lacte. caseo ⁊ seraceo.
Capl'm octauum erit de piscibus.
Cap^m nonũ erit de fructib'.
Cap^m decimum erit de potu.
Cap^m undecimum erit de sõno ⁊ uigilia.
Capl'm. xij. erit de exercitio et qete.
Capl'3. xiij. erit de accidẽtibus aie.
Capl'm qrtũdecimum erit de coitu.
Cap^m xv. erit de ianitiõe ⁊ repletione.
Tractat' secũdus qtuor i se otinet capl'a.
Capl'm pmũ tam farmatie q flobothomie naturam tractat.
Capl'm secũdum quasdã pillula3 ac leuiũ solutiuo3 põit descriptiones.
Capl'm tertium i se quedã pestis continet becearica. Capl'3 qrtũ q sunt ab extra ap proximanda modũ instruit.
Dr̃ia tertia i se septẽ otinet capl'a.
Capl'3 pmum signa actualiter pestilẽtialem febrẽ patiẽtis assignat. tã pnostica scilicet q demõstratiua.
Capl'3. ij. bubõis. carbũculi. antracis. mor billo3. ⁊ uariola3 signa manifestat.
Capl'3. iij. pestilẽtialis febris curam ponit.
Cap^m qrtũ bubonis curã declarat.
Capl'3. v. carbũculi ⁊ antracis curã oñdit
Capl'3 sextũ uariola3 ponit curam.
Capl'3. vij. morbillo3 curã docebit. Quo pfecto hui' tractat' pme pncipali pti finẽ im ponã. ad quẽ me iuuet feliciter puenire. q p nobis pepẽdit in ligno crucis. Amen.

Capl'm pmum pme dr̃ie de diffinitiõe et causis pestis.

Cum aliquem pestis rapit cum tali ter alterat ⁊ deuorat. ut uelut incẽ dium totum in breui depascere ui deatur. propter quod pestis a pascẽ do sumpsit originem. Dicitur ⁊ aliter pestis cõtagium a cõtangendo. quia quem tetigerit poluit. uel q ex unius contactu ad alios se fa cilime trãssert. Et ideo Jsidorus tertio ethi mologiarũ pestilẽtia inquit est cõtagiũ quod dum unũ comprehendit. ad alios. celerime transit. Dicitur ⁊ aliter lues a labe et luctu. uel luẽdo. Nam cũ ad aliquem peruenit. ut inquit Hugutio cum simul cu3 morte depre hendit. Dicitur ⁊ aliter. ut Simon inquit ia nuensis. Epidimia quasi superaduenicns. q3 ueniens desuper. Jta enim morbus existit acutus plurimis in breui cõtagio. uel aliter adueniens desuper ut diuinitus prouenire ui deatur. Unde theotonici cum i suis regnat p tibus ipsam quandam dei plagam asserũt eẽ. Proprie tñ epidimia ẽ qlibet egritudo cõis

siue mortifera. siue nō aliquo certo tempore
plurib⁹ adueniens hominibus. ¶ Dicit̄ et et
aliter pādimō. Unde greci idifferēt̄ qualibet
egritudinē cōēȝ mortiferā. maxie certo uno
tpe idifferēter plēs hoies rapiētem pādimō
uocāt. Ex quib⁹ pȝ ut iquit simō. qd quelibȝ
pestis ē pādimō. ⁊ ē epidimia. ⁊ nō cōuertit̄.
Et sic epidima ē tāq̄ gen⁹ ad pādimō ⁊ pestē
Et qꝛ qui malo utūt̄ regimie pp̄ter humoꝝ
corruptiōem i eaȝ facilime cadūt. Inde dici
tur i gracismo. Que uenit a pastu corruptio
sit tibi pestis. nam pestis dicit̄ a pastyn grece
qd ē humoꝛ latine. Et iō his uisis dico ꝙ pe
stis ē morbus cōtagiosus immediate a nutri
mētoꝝ uel aeris uenenosa ifectione pueniēs.
Pōt. n. humana cōplexio duobus modis in
fici uenenose. Primo misci alicuius alteratio
ne a qualitate seu tota substātia ul' forma spe
cifica hunc inducēdi effectum uirtutē hñtis.
Et taliū qdam ab extra. qdam ab itra pūt ap
proximari. de quib⁹ ifra in secunda hui⁹ pn
cipali pte deo auxiliāte faciam mētionēȝ. Se
cundo ab aeris seu nutrimētoꝝ uenenosa in
fectione. Et hoc pōt dupl'r euenire. Uno mō
a ɔstellatiōe seū radioꝝ stellaꝝ cōmixtione.
uel aerē uel nutrimēta natural'r ad uenenosā
infectionē disponente. Et hoc ē qd Auic. pri
ma quarti tractatu de febre pestilē. Et pnci
piū itaqȝ oīuȝ hoꝝ. s. morboꝝ pestilentialiuȝ
est forme ex formis celi facientes eē necessa
rium illud cui⁹ aduēt⁹ ignorat̄. ⁊ huiusmodi
pestis ceteris timēda magis existit. Alio mō
ex uenenoso eidē pmixto uapore ab aliq̄ cor
rupto corpore resoluto. ut ab inhumatis ca
dauerib⁹. a latrinis. stagnis corruptis. cimi
terys. ⁊ draconū seu serpētū sufflatione. ut i
quit aristo. in de pprietatibus elemētoꝝ de
duob⁹ draconibus iuxta radicē duoꝝ monti
um existētibus. q anhelitu suo trāseuntes peri
mebāt: Et subiūgit ꝙ ex eadē uel simi cā hita
torib⁹ illaꝝ regionū mortifere sepe accidebāt
pestilētie. Nos quoqȝ sepe idē experimur. i
quibusdā nauib⁹ aquaꝝ sentinis uapores pu
tridi eleuātur. ⁊ eleuati i naui coitātes ifici
unt. Idē de subterraneo icluso diu aere non
nunq̄ uisum ē ut sup ticinēsium cāpania in ca
stro quodā nicolini de becharia puteū ibidē
apientib⁹ euēit. quo apto a uenenoso aere ibi
dē icluso statiȝ perēpti sunt. Res ergo exibi
les in tali uel cōsili loco nascētes uenenosam
acqrunt infectionem. ut pȝ in fungis. ut dicit
Auic. in uicinitate ferri eruginosi sup nascēti
bus aut aliaꝝ reꝝ putridaꝝ. aut i ppinqtate
māsionis alicuius reptiliū uenenosoꝝ. Cūqȝ
ɔtingat iterdum i uisceribus terre alicui⁹ si
nagū uenenosum uaporē includi. cui⁹ uirtute
oīa ibidē nascētia uenenosaȝ acqrunt ifectio
nē hitatorib⁹ illi⁹ sinagū q talibus uescunt̄.
rōne hui⁹ fit pestis. qd nō uicinātib⁹. Nimi
rum itaqȝ si pp latrinas cimiteria uel alia hu
iusmodi ɔtingit cōsil'r unā domū seu contra
tam infici. ut hitantes i ea lȝ nō sit ppria infi
ciatur. Ex quib⁹ pȝ imediata cā pestis q ē nu
trimētoꝝ uel aeris ifectione uenenosa. Me
diata uō erit qcunqȝ potens ipm nutrimē
tum uel aeris qualitatē ificere. uenenosa uel
ɔstellatio uel corruptibile ifectū aliquid ⁊c.
Et iō Auic. pallegato capl'o so iquit. Opor
tet ut scias ꝙ cā lōginqua ad illud sunt figu
re celestes. ⁊ ppinq. dispōnes terrestres ⁊c.
Et hec de pestis diffinitione ⁊ cāis ei⁹ dicta
sufficiant.

¶ Capl'm secūdū pme differētie ꝙ pestis signa
demonstrat.

Que pncipaly ut pmissū ē cāe pestēȝ
iducere potētes existunt. Pria qua
rū se sensui magis occultat. ut ē cō
stellatio seu figure celestes. sicut dicit Auic.
Secūda uero cā se magis nr̄is sensib⁹ offert.
sūt sicut dispōnes terrestres. ut aliqd corrup
tibile uaporosum potēs suo uapore aerē uel
nutrimēta qualitate inficere uenenosa. Pro
declaratiōe signoꝝ pme cāe sciēdum ex lon
ga expiētia a pstinis phisicis cōpertū eē quā
libet stellā i se duas hēre ūtutes. unaȝ q sen
sui magis māifesta existit. ut ē solis calefface
re. lune uō humectare. ⁊ sic de alys. Aliā q ē
magis occulta sicut ūbigrā si i medio celi in
alicui⁹ natiuitate mercuri⁹ se icōgrua dispo
sitione sibi repiat natū ad rōcinationē ⁊ sciaꝝ
inqsitionē iclinabit. Mars uō ad irascibilita
tē ⁊ uictoriā. ⁊ sic de alys. ⁊ iste sunt ūtutes
q a pprietate seu a tota substātia poti⁹ a uete
rib⁹ eis iesse dicunt̄. sicut magneti attrahere
ferrū. ⁊ saphiro fugare antracē. uolēti ergo ex
corpib⁹ supcelestib⁹ futurā pestē uel pn̄tem
cognoscere necesse ē ut planetaꝝ. signoꝝ. ⁊ q
rūdā stellaꝝ fixaꝝ ūtutes tā māifestas q̄ oc
cultas pmo cōphendat. ⁊ ut studiose cogno
scat regionum proprietates. qs merito aspec
tus stellarum cum quibus quandam habent
similitudinē obtinere dn̄tur. ¶ Cōsideret in
sup ɔiūctiones preuētiones eclipses elonga
tiōes seu appropinqtiōes planetaꝝ ad solē.

Nā ex diuersa radioꝝ stellaꝝ ꝯmixtione di
uersi ī his īferiorib⁹ ꝓducūt̃ effcūs. Et hec
diuersitas attēdit̃ circa pl'ra ut pȝ circa aspe
ctū uni⁹ planetaꝝ ad alteꝝ. qui quītuplex
eē dr̃ ut aspect⁹ ꝯiūctiōis sextil' quadrature
trini ⁊ oppositōis. Itē circa plāctaꝝ domos
exaltationes triplicitates facies. et fminos
et de his ī prima et scd̃a quadriptiti ptib⁹
a tholomeo plene tractat̃. ¶ Scitis itaqȝ stel
laꝝ ꝓprietatib⁹ ⁊ ipsaꝝ locis et dispōnibus
quas ī primo ītroitu solis ī arietē hn̄t. ⁊ alia
rum quartarū anni uisa ēt ī tali cōstellatiōe
natura uincēte memorieqȝ semp hn̄do occa
sionē precedētem. nūquid ipsa fortior fuerit
subsequēte. qr ⁊ si uirt⁹ eius p istas subseque
tes īterdum aliqn̄ mitiget̃. nō tn̄ totaliter au
fertur. ut inqt tholome⁹ ī prima pte quadri
partiti. c. iij. facilime quis poterit astrologica
doct⁹ ī scia pn̄teȝ uel futuram cognoscere pe
stem. Sed qr hec materia longe maiorē dilu
cidationē exigeret. tpi igit̃ pp angustiam his
ꝑncipaliter finē impono. Alias. n. dū tp̄s libe
rum magis hūero hāc pestis ꝓnosticationeȝ
sparsiȝ a ueterib⁹ traditā ī unū red⁻⁻re deo
auxiliāte conabor. q̄ mea pn̄tia opa ⁊ futura
felicitare dignet̃. Signa aūt cārum q̄ nr̄is sen
sibus se magis offerūt filij abolai doctrinam
insequēs ⁊ curat̃. q̄ sciuero ī pn̄tibus annota
bo. Illa itaqȝ q̄ ex stagis ⁊ cōsil'ibus haberi
pn̄t. puta ex aquis ī qbus linuȝ canapis ⁊ ta
lia ad putrifiēdum reponūtur. ⁊ q̄ ex humāis
cadauerib⁹ latrinis carnib⁹ putrefactis cimi
terijs sterquilinijs. ⁊ ex talib⁹ ex ip̄a re satis
sensibiliter cōprehendunt̃. ad qd̄ iuuat q̄tuȝ
ad aquas. si sup eas pisces mortuos natare p̄
ceperis. ē. n. signum corruptiōis illaꝝ pp ua
pores ab eis eleuatos circūstantem aereȝ ue
nenosa inficiūt alteratiōe. Signa aūt corrup
toꝝ uapoꝝ ī uiscerib⁹ terre retētoꝝ quibus
plātarū nutrimētum uel aer ex coꝝ egressu ī
ficitur. sicut muriū. talpaꝝ. serpētum ⁊ alioꝝ
sub terra hitantium ultra solitū sup ipsi⁹ ter
re supficiem apperitio ranaꝝ. uermium ⁊ alio
rū ex putredine nascētium p̄ter cōeȝ cursum
excellēs generatio. Et radijs solarib⁹ terraȝ
attingētib⁹ olentiū uapoꝝ egressio. Nonnulli
ēt dixerūt pestilentialē īfectionē cognosci. si
ros an̄ solis ortū colligat̃. ⁊ si sitiēti ea ī potu
tribuat̃. q si morit̃. signū ē corrupti aeris. qd̄
si uerꝝ eē possit. certū tn̄ iudiciuȝ nō existit. nā
adest nobis uenenū qd̄ nō canibus ⁊ ecōtra. si
cut de quā plurib⁹ experimur aīalibus. Ga

lina. n. serpētes comedit. ⁊ his sine nocumēto
nutritur. cui⁹ oppositū forte ī nobis ꝯtinge
ret. Circa aūt signa q̄ ex pte aeris cōprehēdū
tur sunt aliqua generaliter ꝑmit⁹ attendēda.
Nā cuȝ ipso de nocte radij splēdores ⁊ appe
ritiones coruscatiōib⁹ similes appuerit. fue
ritqȝ aeris color xericie sil'is. ut inqt Rasis
iiij. alman. c. de pestilētia ⁊ eius cautela. et ut
uulgariū sermonē insequar. Si stellaꝝ caden
tium ⁊ aliaꝝ huiusmodi appitionum ꝑmo me
thos. pticulari⁹ descriptaꝝ in aere crebra fue
rit appitio. Expirēt quoqȝ uenti. ⁊ maxie eu
strini. p⁹ quoꝝ euētum multi hōies ⁊ alia ēt
aīalia egrotēt. de aeris infectiōe tunc maxie
dubitādū erit. Qd̄ idē arguit in quocūqȝ an
ni tp̄e fuerit. si eadē die aer diuersimode mu
tet̃. puta una hora ad calidū. alia ad frigidū.
alia ad claꝝ. alia ad obscuꝝ. Et in seq̄nti die
sol īter nebulas puluerulētas appet. Et idē
de anni tp̄ib⁹ dicendum. ut si estas fuerit fri
gida ⁊ humida. hiems uero calida ⁊ sicca. uel
alie cōsil'es tā ī his q̄ in uere ⁊ autumno fue
runt mutatiōes. ⁊ iō ut supra. ⁊ secūda primi
doc. fa. c. iiij. ⁊ v. inqt Auic. q̄ laudāda sunt
q̄ seruant naturā. Itē quocunqȝ mō fuerit si
quē audiueris bonū Iesum uel ei⁹ matrē. ul'
sanctos quos uis alios īuenisse q̄ cideȝ guer
ras. futurā pestē uel sil'ia denūciauerint ieiu
nia. elemosinas uel talia ꝑcipiēdo. ne. s. a futu
ra peste talis dep̄hendat̃ ⁊c. Sciatis pestem
ualidā īfra paucos mēses uenturā. Et si in di
uersis ciuitatibus. uillis seu regiōib⁹ sil'es fu
isse inuētos audiueris illis ī ptibus ul'cm pe
stē euenire denūciat. Cui⁹ hec ē cā. naȝ si illa
uera fuerit credēdū ē Iesu ei⁹ mr̄i uel sācits
⁊c. Si falsa. signū ē ī talibus humores adu
ri. a quib⁹ uapores eleuati ⁊ cum spiritibus
ꝑmixti istas faciunt falsas imagines apparer̃.
ut ī freneticis ⁊ sil'ib⁹ sepe vr̃. q mortuos de
mones sanctos ⁊ sil'ia sepe uidere iudicāt. ta
lis. n. humoꝝ dispositio nō nisi ab aere nutri
mēto uel ꝯstellatiōe poterit ꝓuenire. q̄ humo
rū dispositio ē maxie pestilētialis īfectionis
susceptiua. Et ego ꝓprie memini. M. cccc. ij.
an̄ q̄ magna pestis euenerit ī autumno ī quo
iā nōnulli peste mori īceperūt. de qbus tamē
mētio nō fiebat. ml'tos tales īueniri q aiebāt
v̄ginē uel sanctos alios īuenisse eisdē futurā
pestē ānunciātes. ⁊ estate ꝓxia fuit pestis in
audita secuta. Et ideȝ recolo. M. cccc. xv. fu
isse ehere. quia in autumno multi aiebant se
uirginem inuenisse. que futuram pestē eisdē

annũciabat. et ĩ estate ꝓxima pestis magna ibi dē supuenit. Item si ĩ eadem ciuitate uel uilla quocũqȝ fuerit uidere iterduȝ aliquos mori peste hodie. scilȝ ĩ una contrata ⁊ illic ad dies aliquos ĩ alia maxime sine cõtagione uel alia manifesta cā hoc euenerit infecti aeris ĩ illa certũ imo certissimũ signum existit. His gene ralib⁹ ꝓnotatis est ad tẽpora ãni ueniẽdũ. Si ergo ĩ uere appitões ignee cũ quadam aeris estuatiõe p dies aliquos apparuerit. quapp solito fiorẽs tempestiuius euenerint. Deinde ĩterdum frigus. iterdum caloꝛ regnauerit. na toꝛũqȝ tam floꝛum casus ⁊ coꝛruptio quedã successerit. uiderisqȝ cũ h̄ ꝑter naturã tpis si ne cã hõies ꝯtristari de illis ueris aeris infec tione. tunc erit ualde timẽdum. cum hoꝛũ po tissimum signum erit. si eo tunc pestilẽtiales febꝛes cũ moꝛbilloꝝ apperitione regnauerit. quo ĩ casu de ingẽti peste ĩ estate foꝛmidãdũ existit. Si ãt ĩ estate meridionales uenti per dies aliquot cũ aeris quadã pluuia nebulosi tate regnauerit uel pluuiaꝝ cuȝ ꝑfato uento flãte ut placuit rasi. ut supra affuerit multitu do. Deĩde remotis nebulis aer ipse pl'uerulẽ tus. ⁊ nõ clarus appareat. Jn nocteqȝ qñqȝ frigus qñpȝ estuosa caliditas sentiat̃. ita ut p̄ focari hõibus fiuc cũ nimis intẽsa caliditate uideatur hoc ipsius estatis infectũ aerem de nunciat. Si aũt autũnus ualde siccus ⁊ mul tũ fuerit puluerulẽt⁹. frig⁹ quoqȝ ⁊ pluuia uenire tardauerit. ⁊ cũ h⁹ supꝛascripte ignee apparitiones crebꝛose ĩ nocte ꝑñtauerit. hec autũni aeris ĩfectionẽ demonstrãt. Quod si cũ hoc moꝛbili ⁊ uariole pluꝛib⁹ apparuerit nonnunq̃ ex carbũculo antrace siue bubone aliqui ꝑpꝛie moꝛiunt̃. ac hiemis supueniente frigoꝛe non obstãte ꝑdictis moꝛbis aliq de uoꝛẽtur. nõ solum iudicãt infectionẽ ueris ĩ estate seqnti pestis ualida ut pluꝛimuȝ subse quetur. Si uero in hieme nebulosus auster ⁊ ut placuit Auic. oꝛiẽtales uẽti diebus aliqt sine itermissione regnauerint quoꝝ occasiõe aer nebulosus quadã cuȝ estuatiõe ꝑmancat. credasqȝ ex dictis nebulis pluuiam futuraȝ q̃ tñ non uenit. ⁊ post serenitas clara non suc cessit. talia cum ꝑñtia hiemis aerẽ infectum ꝑ nũciant. ⁊ q̃ maxime si nõnullos eo tunc mo ri cõpꝛehẽderis. Ex qbus oĩb⁹ pȝ pꝛio q̄ oĩ anni tpe põt pestilẽs eẽ aer nimiꝝ igit̃ si ĩ ali qua ciuitate uel uilla ĩ hieme eẽ uidem⁹. et ĩ estate nõ q̄ꝺ peruenit merito cõstellationis si ue alterius aerẽ ad benignũ reducentis q fue rat pestis cã. Pȝ scꝺo caliditatẽ ⁊ humidita tem coꝛruptiõis aeris cãm nõ sp existere. ut qdã asserũt. qꝛ stat ĩ hieme siccissima ⁊ frigi dissima ad bonũ itellectum eẽ pestẽ ut docet experiẽtia. Ex qbus sequit̃ ulteri⁹ talis aeris ĩfectionẽ non p ignis siccitatẽ remoueri. ut ip si dicebãt. qꝛ ĩ cãu supioꝛi aer siccissim⁹ ad bo num itellectũ existit. Et qꝛ tã ĩmitis pestilen tialis moꝛbi ꝓseruatiuũ regimen me uocat fe stinãter ipsi⁹ cãis ⁊ signis finẽ imponã.

¶ Capl'ȝ ꝑmũ ꝑmi tractat⁹ secũde differẽtie regiminẽ aeris continet.

Quȝ hec auida luce idĩnter⁹ qcqd ra pit uoꝛaciter sine mĩa absoꝛbeat re giminẽ ab ipã nos dei dono defendẽs deinceps ĩponã. Sȝ illa mihi ꝑmo describen da uident̃. cũ qbus hũc crudelẽ moꝛbũ ab ef ficiẽtib⁹ cãis mutare possimus. Et iõ cũ infe rioꝛa a supioꝛib⁹ gubernent̃ teste phõ ꝑo de regimie ꝑncipũ. ⁊ ꝓemio metha. ꝑmaria cau sa plus ĩ suũ effectũ ĩfluit q̃ scꝺaria. ꝑma ꝓ positio ẽ libꝛi de cãis uidere uisibiliũ oĩum fontẽ. ⁊ inuisibiliũ hui⁹ rapacissimi moꝛbi ꝑn cipalissimã foꝛe cãm. Qꝺ Seneca in hercule furẽte nõ negasse uidet̃. dũ ingt. Quicqd fa cim⁹ moꝛtale gen⁹ qcqd patimur uenit ex al to. Jllũ ergo ꝑmum cẽseo suppliciter exoꝛã dum ut sua benigna grã a tali rabido moꝛbo nos ꝓseruare dignet̃. Nã ĩ ꝑmis uenerare de os ut ĩquit virgili⁹ ꝑmo geoꝛgicoꝝ. ⁊ uiã sa crã refer x̄po. ⁊ opaberis oĩa lct⁹. Nõ. n. fru stra sunt ĩ deo posite spes ꝑcesqȝ. q̄ cũ recte sunt efficaces eẽ nõ ꝑñt. ut noster ingt seueri nus de ꝯsolatiõe lib. v. Nõne q rites tã ĩmiti oppssi ꝯtagio sic ut supstites ad modũ pauci deliberarẽt deserere ciuitatẽ deuotis coꝝ pꝛe cibus obtinuerũt ab apoline ei⁹ filiũ esculã pium ĩ serpẽtis foꝛmam romã accessuꝝ: q cũ romana attigit ꝯfinia illo instãti fuit totalis pestis amota. ut ille narrat uer⁹ histoꝛiogra phus ualeri⁹ maxim⁹ lib. i. titulo de miracul' Cũqȝ idolum talia facere potuerit qd ille q cuncta ex nihilo creauit. Sanctis etenim plu rib⁹ hec ṽtutẽ ꝯtulit faciẽdi. sd q̄ꝺ auctoꝛi sãdũ exẽplis nõ ĩdigem⁹ ulteri⁹. Nã gloꝛio sus ille sebastian⁹ ut ei⁹ ĩ uita legit̃. ṽram re giã papie ciuitatẽ p hãc edaceȝ pestẽ fere ad extremũ usqȝ ad reductã ꝺuotis ac benignis cũ ꝑcib⁹ redemit. Sȝ qd tã exẽpla peto diu turna miracula nũc ille noster titinẽsis gumi foꝛtiis martir gloꝛiosus misericoꝛdit̃ ab ipo suffragium ĩuocãtes dietim a peste ꝓseruat.

Jmmo iā ipā deprehēsos celeriter liberat ut horatim experimur. Si ergo ab illo crucifixo Jesu q sic icessāter hac rapacissima peste nos uisitat. si hāc grāz cupitis obtinere colite uirtutes. aduersamini uitia. et ad rectas spes animū subleuate. quo i casu si pfato bono Jesu humiles pces porrexeritis icfficaces minime erūt. sed qntuz ad hec iferiora cupictia peste pseruari salubrius atqz summum remedium erit q uno ore cōiter fert a uulgarib⁹. s. cito longe z tarde. z hoc in pte tetigit Rasis. ad almā. lib. iiij. c. de cautela egritudinū ab uno loco ad aliuum transeundū. Terra inquit in q̄ intrax z pestilētia fuerit. fugiēda erit. Debes eim z cum hoc eo casu a locis īfectis fugere uenictes qntūcunqz tibi apparuerit sanissimi. psepe eteniz uisum solū cuz talibus loqntes peste morbi. Quis illi nō moriātur z ē simile nā iterdum ignis i stramnib⁹ qntūcunqz existens neqt inflāmare. cui tñ approximatū sulfur statim inflāmabit ut pz. z hoc ē qz actus actiuoꝝ nō reperit nisi patiente disposito. secūdo d aia. Et illo mō per uiaz cōtagij plures ciuitates ac uille fuerunt infecte. Qua de re reipublice gubernatores 9uersationem locabitantium infecta suis debēt inhibere. immo solum ei⁹ sine de ppinquo locutionē. Sed si infectum aerem inhitare cogaris regimē obserues infrascriptum. qz diuino auxilio ab illa tremēda peste liber euadeo. Cum igit huius morbi infectus aer ps existat potissima. sitqz iter res non naturales magis nobis necessari⁹ ei⁹ regimē hic pmitus annotabo chri sto coadiuuāte. sine quo nihil ē. per quē oīa. q sit benedictus. Amen.

Circa igitur aeris regimē prio in generali sunt quedā attēdenda. Prio sit itaqz domus tua ampla euentati aeris q̄ a lacunarum supfluitatibus z silūm sap aqueduct⁹. uel aliter bñ mundet. z a macello stagis z a locis ubi coria 9ficiuntur. z iter cetera a cimiterijs z alijs huiusmōi ferorē hñtibus in aere inducere remota. Et quicqd in isto casu dicat Auerois. vi. colliget de i habitatione locoꝝ cauernosoꝝ z subterraneoꝝ z non locorū altoꝝ si aer in tota substātia fuerit corrupta zc. Dico q qualitercūqz aer ipse corrūpitur. potius ē eligēda alta māsio septētrionalib⁹ exposita partib⁹. sicut ab illis uētis ualeat euētari q̄ subterranea. qz talis aer pestilētialis existit ibi. ut tertio almā. Rasis. c. de uētis z aere. Et iō loco quo supra ingt.

Sed si qs fugere non poterit. z fuerit māsio in qua ipse fiunt in loco iferiori in altiori loco morari debet zc. Et si qs sustētando uiā Auerois diceret q multo plures i mōtibus moriunt. cū ibidē eueniunt pestilētie q̄ in uallibus. ut docet experimētum. quare ex maiori puenire uidet ifectione. z p 9ns subterraneum locū hitandum zc. Quod ēt affirmare uidet Auic. fa primi. doc. scda. c. de aere bono dū dixit. cū i aere accidit putrefactio cōis discooptus. tūc ē magis recipiēs q̄ strict⁹ et occult⁹. Dicēdum q z si alius aer z liber ceteris paribus sit putrefactionem cōez magis recipiēs z non liber. ut uoluit Auic. non tñ i casu pestilētie sequit aerem nō fore poti⁹ habitandū. qd pz. nam sine cōparatione aer alt⁹ z liber citi⁹ recipit rectificationez quā cauernosus cum sit magis subtilis nunusqz uaporibus permixt⁹. iō aptus per ignē renouabitur. atqz sm exigētiam citius ex odoriferis alterabit. cum quo alta māsio pōt ab illis uētis salubrius euētari. pp qd in subterranea i qua aer coopert⁹ existit. illud fieri nō pōt. ut pz intuēti. Et per hoc pz ab Auic. z ad aliud argumētuz cōsil'r. nā si putrefactio cōis affuerit in aere tam libero q̄ uallosoz. z si plures i equali tpe forsan moriūtur i libero et montano pp ipm magis putrefactionē recipere. atqz facilius ad iterioꝝ penetrar. diuti⁹ tñ durat in uallib⁹ ut docet experimētuz utrobiqz. s. āmota 9stellatione uel alio talē putredinem inducere potēte. qd non eēt nisi aer liber citius rectificationem reciperet. Ex quo cōcludo aerem altū et liberū ut circūstantionatum fore poti⁹ hitandum. cui⁹ oppositum ex dictis non sequit Auic. ut pz. Amplius aer qui per fenestras ul'aliter itromittitur septētrionalis uel orientalis eligat. iuxta sniam. iiij. almān. c. de pestilētia. z eius cautela. z Auice. fa primi. doc. fa. c. xij. ubi dicit in hac intētione. s. ad phibēdum putrefactionē aeris uenti qui sunt meliores septētrionales p⁹ orietales post quos sunt occidētales. z deteriores sūt meridionales zc. z pri⁹ dicebat infra. c. xi. ubi tractabat de locis eligēdis. Sitqz illud tm̄ magis solicitari dz. ut uēti orietales strictura igredi ualeant. z ut sol ad unūquēqz locum itrare queat. qui ibi existit. qm ipse ē q aerē rectificat zc. Ex quib⁹ ifero q aer meridionalis ac serotin⁹ ē oio uitādus. nō tamē aer itrare pmittat. nisi pri⁹ a radijs solarib⁹ fuerit expurgat⁹. Et si uētoruz septētrionalis

aliquis flauerit p̄mitte tue domus aerē fene
stras aperiēdo intrare si in die fuerit.s. enēta
ri. Sanat.n.aerem putridū pestilētialem . ut
Auic. fa primi doc. scda. c. de naturis uētoꝝ.
Hic tñ unum attende ꝙ ⁊ si aer septēptriona
lis inter cetera aerea absolute sit eligendus.
diuersitas tñ situationis locoꝝ hanc pōt elec
tionē p̄uertere. Stat.n.ciuitatē uel uillā ali
quam mōtibus fore meridionalib⁹ coptā.su
per quib⁹ nix inhitat ꝯtinua occurrētibus.
Et ūsus mare forte discooptā.uel aliter quo
in casu meridionales uēti p niuea loca trāseū
tes ⁊ ad hāc pertingētes ciuitatē frigidi erūt.
et.aerem hoc casu plus ceteris rectificabūt.
⁊ tūc tales sunt eligendi.⁊ hec est snīa Auice.
scda p̄mi. doctrina secūda. c. de accidētib⁹ ae
ris ⁊ imp̄ssionib⁹. Insup dēs cum redolētiū
lignoꝝ igne.ut ē iuniperus. rosmarin⁹. salix
sarmēta ⁊ silīa aerem ōi die renouare ī mane
maxime.si obscurus fuerit ⁊ nebulosus.⁊ ip̄e
aer renouatus alterel.fm ꝙ te infra docebo.
Et si ōi nocte magnum ī domo tua in apto ae
re fieri feceris ignē perutile erit ualde ¶ Legi
eīm de quodā pho romano q dum ciuitatē
illam liberauit a peste singulis noctib⁹ super
uicos grādem ignē fieri faciebat. Idē de Hi
pocrate in libro de moribus et uita phorum
silr legi q innumeras quercus incidi fecit.et
ignē circūcirca athenas peste grauiter opp̄s
sas p plurimas noctes fieri faciēs aerem salu
brē induxit. Qua de re athenienses sibi aureā
statuam sibi fieri faciētes. deinceps p deo co
luerāt. Ignis.n.non putrefit.sed ōia debite
approximata sue receptiua ip̄ssionis p̄priā
in naturam cōuertit. Unde aer.aqua ⁊ terra
sunt ignis materia. Aristo. quarto metha. pro
prio caplo. q: ōia conuertit ī suā naturā.nimi
rum si aerem innouando rectificat.quod tñ
per siccitatem non facit ut nōnulli sicut supra
dictum ē de hac loquētes materia describūt
asseruntq;. Nā sepe in estate uisum ē magnā
⁊ cōtinuam fore siccittatem.⁊ tñ ingētem eē
pestilētiam cuius foret oppositum . si qđ isti
dicunt eēt uerū ut pz intelligēti . nō laudo tñ
ut ullo tp̄e quisq̄ ad ignem calefactus acce
dat .nisi intēsū foret frig⁹.uel hō pauci foret
caloris.pp quod oporteat ut exteriori īterio
ri uigoretur calor ī quo casu frigore expulso
elōgare se dz ab igne ⁊ maxime p⁹ assumptū
cibum uel saltem spatulas uertat ad ignē.⁊ si
faciem uersus eum tenuerit ītermediū aliqđ
apponat. q: rarificādo sp̄s et poros aperien
do eos facit exalare ꝯgaudēt suo silī .p̄mis af
forismoꝝ comēto illius affoꝝ. Uētres hieme
⁊ uere. Et sanguinem acuit. unde patiores ad
febrem suscipiendā erunt. Cum quo ēt debi
litatur digestio.⁊ inducit sepe ūtigo:⁊ maxi
me si facies uersus ignē teneat. Non laudo ī
super stuphas ⁊ pilla. ē.n. aer ille suffocatus
replens capita. destruens uisum. ut pz in ala
manis in talibus cōmorātibus sepe q ut plu
rimum hñt oculos scarpellatos. qđ non semp
ut nōnulli credunt ex nimia potatione sed ex
ipsarum potius stuphaꝝ inhitatione. Et iter
cetera nota ꝙ fm excessiuas qualitates sem
per ē aer cum appropriatis odoriferis corri
gendus. ut sicut dicit Aui. in de uirib⁹ cordis
p̄mo caplo. nulla res ē magis inimica caloris
innati q̄ malus fetor . ⁊ iō sicut fetens odor
sp̄s alterat ⁊ corrumpit. ita bon⁹ uiuificat et
restaurat. ut ex dictis ī libello de pomo Ari
sto. elici pōt. Dicit.n. ꝙ aīa sensibilis cū qua
cōicamus cū brutis fouet odore bono. Unde
mesue in de cōsolatione medicinaꝝ intētione
p̄ma. c. i. ⁊ đ odorib⁹ inqt scire debes ꝙ odor
bonus ī medicia qñq; ad lat⁹ incolumū decli
nare fecit. ⁊ illud iō. qm̄ dilatat aīam ⁊ sp̄s et
uirtutes reparat. ⁊ uirtutū mineras cōfortat.
Grauis uero odor facit cōtrarium hoc idem
dicit intētione secūda. c. de modis coctionis
medicinaꝝ illo. s. parafo. Et sciuisti etc. His
ergo circa aeris regimē generalibus p̄notatis
de eius rectificatione fiēda fm anni tēporum
diuersitatē deinceps faciam mētionē. Tp̄e er
go estatis p̄priā naturā seruātis ad frigidū
cū odoriferis reducat . ꝙ si ⁊ ex herba cū flo
ribus collecta ōi die tue hitationis domum
substernēdo. ut sunt rami citri . citrāguli cū
suis fructib⁹. uel lauri querc⁹ salicis ⁊ simili
um. ⁊ hec oīa colligantur a radiis solaribus
rore ꝯsumpto. deīde aceto ⁊ aq̄ ros. cum san
dal. citrinis irroret amixtis. poteris ēt cani
stra redolētibus pomis uel piris p frustra in
cisis plena ⁊ aqua aspersis supra scripta in di
uerse tue hitationis locis collocare. ⁊ h đēnt
die singulo herbe saltim renouari. pone tam̄
plus uel minus de aceto ī aqua ros. fz ꝙ ma
iorem uel minorē uis inducere siccitatē. Et p
potētibus fiat sic. ℞. aq̄ ros. lib. i. aceti. ℥. ij.
puluere trociscoꝝ pone sandaloꝝ citrinorū
et rub. añ. ʒ. i. camphore. ʒ. ß. et ex his irrora
folia herbas ⁊ fruct⁹ que ponunt in canistro.
Uel facias sic. ℞. aqua ros. uel uiolarum uel
floꝝ nenufare lib. i. aceti. ℥. ij. uini maluatici

muscatellini uel alteri⁹ bene odorifere ℨ.iij. sandal'. alboꝝ citrinoꝝ añ.ʒ.i.ß.camphore.℈. i.misce trociscoꝝ ꝯ cāphora.℈.iij.⁊ irrora ut prius. Uel hēas lintheamina de lino bñ alba ⁊ mūda ⁊ cū aliq̄ ex aqua suprascripta irrora.q̄ p camerā uel p locū ubi plus hītas circa pa rietes uel supra lectos extēdat̄.⁊ cum fuerit exsiccata iteꝝ irroret̄. ⁊ isto mō aer redolēs īfrigidabit̄ ⁊ humectabit̄ ⁊ exsiccabit̄ s₃ tue libitum uolūtatis. ¶ Pro paupibus vō suffici at aqua ros.cum aceto uel aqua clari fontis. Poteris aerē cu₃ suffumigijs odoriferis alte rare ut hēantur prune sup quas un⁹ trocisc⁹ de cāphora ponat̄ aliqual'r ꝯquassat⁹. Uel fa cias sic. ℞.corticū citri siccoꝝ ⁊ citrāguloꝝ añ.ℨ.ß.ros.rub.ace.sicce.floꝝ nenufaris añ. ʒ.iij.sandal'.rub.et citri.añ.ʒ.ij.ß.canfore.℈.ij carabe.ʒ.ß.terant̄ grosso mō.et fiant trocisci cum aqua ros.duaꝝ uel triū.ʒ.et un⁹ aliqua liter conquassat⁹ sup prunas ponat̄. Si uero hiems fuerit frigida ⁊ hūida.⁊ sit aeris īfec tio ut nōnunq̄ ꝯtingit. Cū odoriferis calefa ciētibus corruptioni aeris resistere pcures. ignē in domo ꝯtinue faciēdo cū lignis odori feris.ut iuniperi.cipssi.rosmarini et siliū.uel cū lignis alijs mitē et clarū sine fumo ignē fa ciētibus.ut sunt saramēta.salices et sil'ia. ¶ Et putridoꝝ lignoꝝ fumū totaliter euites. Qui dā.n.solū pp balneū faisse ex putridis lignis calefactū in ipso balneo sincopizatus ē.ut.ij. affo.cōmēto illius. ¶ Qui exsoluunt̄.⁊ in isto casu ꝯueniunt multū odorabilia suffumigia. ut sunt trosisci de ligno aloes uel decipis me sne.uel galliamus.uel alipta muscata. Uel fa cias. ℞.thuris.ℨ.i. corticū citri melisse añ.ʒ. vi.ligni aloes.storacis.calamite.galliemusca. añ.ℨ.ß.laudani.ℨ.iij.fiant trocisci cū pistello aliqual'r calido addēdo ambre.ʒ.ß.musci.℈. i.qñ.s.molificata fuerit pasta.ita ut absq₃ pi stello ulteriori calefactione fieri possit.et sup prunas ī tuis suffumigijs utere. Cōueniunt simil'r in isto casu usuleti de cipro nā ex accē siōe uni⁹ aer tot⁹ unius camere redolebit q materialr fieri possit ex īmediate descriptis. Cōiter tñ sic fiunt. ℞.laudani puri.mirre tu ris.masticis.storacis calamite añ.ℨ.i.cipi ros. tu.sansuci añ.ℨ.iij.cinamomi gari. sandali mu scatellini spice.n.mac.añ.ʒ.iij.carbonū corti cis cucur.aut salicis tilij.lib.i.incorporentur oīa sil'.et fiant formule lōge subtiles uelut cā dele addēdo si opus fuerit ut se sil' teneant ꝯ m.ucillagine gūmi arabici extracto cū aq̄ ro.

⁊ si uis magis aromatizare misce cu₃ musco uel ambra p libito ⁊ calido tēpore pone ꝯ cā phora q̄tum.libet. Pñt ⁊ estatis tpe ex frigi dis odoriferis ꝯfici.q̄ꝺ facias si libet. p pau peribus vō facias iunipi suffumigatione. Et si septētrionaliū uētoꝝ aliqs flauerit.ut aglo. boreas uel eurus.tūc domus aerē ꝯtinue re noua p pri⁹ ipo sole purificato.fenestras ape riēdo.et deinde cum igne ⁊ fumigijs ipm cō tēpera. Uito ergo q̄liter estatis et hiemis tpe sit alterādus aer.ut v₃ qñ caliditas et siccitas uel frigiditas fuit et hūiditas.p₃ de interme dijs tpibus q̄d agendū.nā pma medietas au tumni ut plurimū naturā fuat estatis. postre ma vō hiemis et medietas pma ueris naturā seruat hiemis. Scđa vō estatis. ⁊ iō dicebat Auic.fa pmi.doc fa.c.ʒ. ꝙ estas ē totu₃ tps calidū.hiemis vero totū tps frigidū.⁊ q₂ ista tpa nō ppriam naturā fuant semp. Qñcunq₃ ergo fuerit aer calidus ⁊ sicc⁹.fac ut de esta te supius dictū ē.et cū fuerit frigidus et hu midus ut ī hieme. Nota tñ ꝙ ī isto casu salu bri⁹ ē ipm ad frigidum ⁊ siccū facere declina re.cū he q̄litates putrefactioni rebelles ut in quit arist. iiij.meth.i.c. Caliditas uero ⁊ hūi ditas ꝯric.uñ auic.loco quo su.c.iiij. Aeris ī quit caliditas dignior ē ut ꝯuertatur ad pu trefactiōe₃. Insup no.ꝙ magis min⁹ ē aer al terād⁹ secūdū q̄litatū excessū et secūdu₃ ꝯple xiōe₃ regionē etate₃ sexū ⁊ similia. uñ pl⁹ ad frigidū ē p colerico ceteris parib⁹ alterand⁹ q̄ꝫ pro flatico et pl⁹ p iuuene q̄ꝫ pro sene et sic ꝯ alijs ⁊ hec ꝯ aeris rectificatiōe sufficiāt.

¶ Capl'ʒ scđm ꝯtinēs regulas uniuersales cir ca cibū uniuersaliter obfuādas.

Q Uedā aeri uirt⁹ celestis inexistit q̄ꝫ in q̄cūq₃ existit dispositiōe corpora nra resoluit ut auic.secūda i .doctrina secūda .c.de naturis tpꝝ.s₃ cū in breui uitā finiret si depditi restauratio nulla fieret cō dignū ē de cibo tāq̄ꝫ restaurāte in hac pte facere mētiōe₃ Circa que sūt aliqua pnotāda q̄ ex phoꝝ mēti bus colligūtur. Nō igitur qs comedere d₃ nisi comedēdi p pus aufuerit appetit⁹ q ꝯsu eta hora insanis corpib⁹ sēp īsurget nec ad co medēdū eo tūc tps īterponat ⁊ etiā cibus be ne masticet̄ nec in eadē mēsa diuersa cibaria sunt comedēda nā si exquisite fuerit preparata ad suscipiēdū plus q̄ꝫ stomacus digerere ua leat prouocabūt nec etia₃ equaliter decoquē tur siue digerētur q₂ si in eade₃ olla bou₃ car nes et edi in eode₃ instāti ad coquēdu₃ pone

rentur ne ſe quiſq̄ in diuerſoꝝ ciboꝝ come ſtione glorificet et maloꝝ maxime quia et ſi propter aliquod tēpus a ſenſibili nocumēto liber euaſerit attñ ut īquit auic. tertia. i. doc. ij. c. vij. poſt dies ī eo generātur humores mali egritudīes faciētes et pernecantes. Ex qua ↄcludo ꝙ uel āte tp̄s moriūtur ſenectutis uel inmūdat ſibi ipſā accedāt ut magiſtra rex experiētia docet. Quapp ſeneca in quadā epl'a ad lucillū aiebat ꝙ ubi ſūt diuerſa cibaria inquināt et nō alūt his tñ obſtātibus ſi ex ↄſuetudine uel quolibet aliter ciborū diuerſitatē habere ↄtingerit dēnt regulariter ceteris paribus. ſ. in mollitie et a ſtomaci deſcenſi tōis facilitate qui facilitate digeritur ꝑponi niſi modica interſit dr̄ia ut phorū princeps de regimine ſanitatis ſcribit ad alexādrū et yſach in dietis uniuerſalibus. quo caſu digeſtioni ībellior erit pp ſtomaci fōndi caliditatē prepenēdus inſup debet q̄s modeſte et non uoraciter comedere Et ſimiliter codē paſtu inter p̄ma cibaria nō eſt mora notabil' apponēda nec dēt uſq3 ad ſaturitatez comedere ſ3 a mēſa ut quo ſupra inquit auic. reliquijs deſiderijs adhuc in anima remanētibus ſurgere Item eſtate debet cibus frigidus. yeme uero calidus ſēper actualiter ſūmi. eſt tñ a cibis calidiſſimis abſtinere quales ſūt. ſ. cum ſtatim ab igne deponūtur et ab alijs etiā3 qui uehementis ſunt frigiditatis ſicut qui ſup niue l' quolibet aliter refrigerātur ut inquit raſ. iij almā. c. de regimine cibi Ex quo ↄcludo ꝙ tm̄ īfrigidare uinum aqua, ut pl'imi faciunt ī eſtate eſt malū atq3 nociuū nā ſi porros pp exercitiū ul' aliud apto o' īuenerit ad ſpiritualia uſq3 et nutritiua trāſiēs actuali frigiditate calorē naturalez extīguet et ſic nōnūquā3 inducitur ſenectutis ethica. Nota etiā3 cōcēdi ↄſueta eſt ſemper ↄſimiliter obſuāda que ſi mala fuerit paulatīe ad debitā et ordinatā3 reddūcatur Et q2 ut īquit raſ. iij. almā. all'. c. ſepe ↄtingit ut cibaria aliqua que mala ſūt aliquib⁹ ↄueniētia repiuntur a quib⁹ ipſi ſicut alij cauer̄ ñ debēt ꝛ fortaſſis cibaria alia exñtia bona aliquib⁹ ingrua repiuntur a q̄bus ſibi penitus cauere debēt. Sunt et aſſueta comedenda cibaria que ſi malitioſa et mali fuerint nutrimēti eſt paulatīe trāſeundu3. Ultimo nota ꝙ q̄tum poſſibile eſt omnia in īfecto aere nata uitētur. atq3 animalia ī ipſo nutrita ꝛ hec eſt ſētētia ptolomei ſecūda pte q̄tripartiti. c. viij. illo pagrapho ubi docet p nosticari de accidētibus euenientibus animalibus ex his quibus homines utūtur. inquit eni3 quod ī hominibus qui eis ūtuntur. infirmitates eorū infirmitatibus ſimiles eueniēt. et morientur ꝛce. Hoc idē ſcripſit auic. ſc̄da i. doc. ij. c. de iudicijs ↄplexionis anni. Ingt eni3 amplius mortalitates corrunpūt arbores et uegetabilia ideo corrūpuntur ea ex animalibus que ea comedūt et ideo homīes qui eis ueſcūtur corrūpūtur. Et hec de uniuerſalib⁹ regul' circa cibum obſeruandis.

¶ Capl'3. 3. de ꝑparatione panis tp̄e peſtis.

Panis iter cibos comunior magis exiſtit. cū ipſorum uelut baſis comuniē reputetur ea ꝑpter ab ei⁹ regimīe primitus īchoabo qui ſi ex granis plurib⁹ ↄfici poſſit magis tñ eſt laudabilis de frumento bono. ſ. et non uetuſtate ſeu quauis occaſiōe corrupto. Inſano q̊q3 mēſe collecto cū ortu3 fuerit in loco modo debito ac etiā3 euētato et tp̄e calido a furfure mundus et ſufficiēter fermētatus et ſit cū pauco ſale pinſatus. Tp̄e uero frigido cū maiori furfuris atq3 ſal' mixtione pōt pinſari cū aqua. ſ. boni fōtis fluuialis ſeu boni ac nitidi fluuij que etiam ſanior reputatur ſi a remotis rapide et per ſaxa decurrat ac etiam ex fōte cū3 ſcaturigine ꝑceetur nā et fluuij ex nimiū liquefactione ꝑcreati mali ſūt quā ſi non hēres ipſā per arenā3 in ciſterna uel olla ut ſit bononie. potius diſtillare poteris uel per ſaculū arena plenum ul' ipſam uſque ad tertie partis ↄſūptionē bulire facias. Deinde eam ſuauiter accipias ut abiciat q̄ exiſtit ī fūdo nec paſta fiat ita moll' ꝙ cū pāis ſit ad īdurādū necē ſit farinā ībibere fitq3 ī furno ex odoriferiſ lignis calefacto ꝺ coctus. ꝛ per diem naturalem pīſat⁹ uſq3 ad quartū incluſiue bonus exiſtit. fit ↄſil'r pāis ex ordeo q ſupradicto cōperat⁹ frigidus ac minoris exiſtit nutrimēti. quo. ſ. colerie⁹ uel cupiens minus nutriri uti poterit. ꝛ ut ei⁹ q̄dam nocumenta. tertio alman. deſcripta corrigant cū maiori q̄ ſupradict⁹ ſal' admixtiōe d3 pīſari atq3 aiſoꝝ grana leniter ↄquaſſata cū eo debent īmitti. Ceteroꝝ uero granorum panis oīo uitetur. Et hec de pane ſic breuiter dicta ſufficiant.

¶ Capl'm quartum de carnium electione ꝛ earum electione.

Et q2 non in ſolo pane uiuit hō carnium regimen ſubſeq̄nter imponā3. in quo generalia aliqua ſunt attēdēda.

tam.s.carnes quadrupedū q̄ bipedū cōcernentia et tā etiam domesticas quā etiā siluestres de quatrupedib⁹ sunt eligēde que i mōtaneis pascuis libere cucūtatis et a stagnis remotis nutriūtur in quibus odorifere herbe nascūtur. Et idē de bipedib⁹ scōm pportiōabile sibi nutrimētū dādū īter maciē et pinguedinē medium teneāt. et que magis attigit ossa caro i quadrupedib⁹ potius eligatur. In bipedibus uero ale cū lāceolis et pectore. omnia aūt animalia carcerate nutrita uitenē. Omnia quoq3 īteriora epatibus gallinaꝝ exceptis et caponū iuuenūq3 galloꝝ testicul' et ipsoꝝ cerebris uitētur. Qd̄ si edi cerebrū nō multū uitupetur nauseatiuū tamē existit quo si uti uolueris cū pulucrizato pipe cum sale ntaris. Et ex partib⁹ animaliū dextera ex anteriori uel posteriori que magis ceteris paribus fatigaē absolute. tū anterior est eligenda dēt et in oībus carnibus etatis tēpus attēdē ꝙ inferius pticularius describeē. Itē ꝛ que faciliorís digestiōis existūt et magis in cal'itate tēpate ɔueniūt sunt in estate. cōtra uero in yeme comedēde et pportionabiliter ꝺ ɔplexionibus calidis dādū. Et idē de etatibus et regionibus his habitis in isto casu ɔueniunt lactātes uituli a sēbo ad q̄i tū mensē iclusiue. Motonine unius anni edine a mēse ad mēsē ūsque ɔdimidio. Porcine annuales uel infra recētes in raro tū usu uel etiam salite et que sūt potius in nemoribus nutrite ꝛ magis tū eiusdē etatis ɔueniūt. Caprie capoline et ceruine ānuales et īfra et si sint lactantes trium uł' q̄tuor mēsiū adhuc erūt meliores leporie et cuniculine sex mēsiū. Ex bipedib⁹ carnes ɔueniūt galloꝝ nondū coeuntiū caponū iuuenum atq3 gallinaꝝ pdicū coturnicū starnarū fasianoꝝ iuuenū et qualeaꝝ medie pinguedinis i autūno nō tū i cotidiano usu alaude merule. turde ꝛ paruaꝝ auiū q̄ noctua capiunē. Circa haꝝ carniū decoctionē an elixari debeant an assari plura sunt ɔsiderāda. Primo an aer calidus sit an frigid⁹. tps. āni. regio ars. uirt⁹. cōplexio. sex⁹. etas ꝛ cōsuetudo. hec. n. oīa ut p3 ītuēti. pñt haꝝ carniū decoctionem uariare. ꝛ iō cōplexio. etas. regio. aer. tēpus. anni. calida ꝛ sicca poti⁹ elixa exigunt decoctionē. ɔtraria vō assatione. Quib⁹ nō obstātib⁹ oīa illa ɔsuetudo puertit teste Aui. in. pmi doc. fa. c. ix. usus inqt ē maxīe ꝑadus. nam consuetudo est altera natura. in de regimine sanitatis ad alexandrum. et de memoria ꝛ reminiscētia in tm̄ ut nōnulli uenenū cibus ess3 qui ipsū comedere ɔsueuit auic. sexta. iiij. c. ij. Et breuiter q̄tum sit obſuāda ɔsuetudo respice galienū. vij. igenio sanitatis c. v. illo pagrafo. s3 qm̄ i q̄dā ꝛce. ꝛ raſ. iiij almā. c. de custodiēdis ɔsuetudinib⁹ vł' tpe q̄ digestio fortior existit ɔuciēs ē assatū exhiberē ꝛ hinc ē q̄re cōr afferē i sero. ꝛ si elixū ñ ita nutribile sit sic assatū pp ip3 eē i alieno humido decoctū ē tū faciliores digestionis. S3 cū fortior sit digestio i yeme quā in estate et tempore frigido q̄3 calido ɔueniēti⁹ uideē i estate elixū exhibere et i yeme assatū i sero quam mane et ɔsil'ia ɔsiderare debemus ut supra tactū ē de sexu regione. ꝛce. Et hec de carniū electiōe et de carū decoctione dicta sufficiant

Capl'm. xv. de condimētis.

Communis usus est carnes cū ɔdimētis seu saporib⁹ māducaē. ꝙ has pp cās fieri arbitror. pma gr̄a appetit⁹ puocādi. Scd̄a q2 auidi⁹ stomac⁹ cibū recipit. q̄ de cā ipm meli⁹ amplectiē. ꝛ p ɔñs melior celebraē digestio. Tertio ut cibaria i suis ɔtemperētur qualitatib⁹. sicut si ad carniū caliditatem tēperādā agresta uł aliqd̄ sil'e comedereē uel cū carne porcina erucā comedam⁹. q2 ꝛ si icitet appetitū et humiditatē supfluaꝫ illius carnis cōtēperat. Quarta cā ē si qd fuerit nature idigerēdo rebelle. tūc. n. ɔdimētū siue saporem ponim⁹ digestionē uigorantē sicut eēt cepe. mostarda uel eruca cū carne porcina comesta. Quita cā ē ut si de uētositate alicuius cibi dubitarem⁹. tūc cū aliq̄ ꝙ cidez tiriacal'r resisteret ɔdimētū ɔficerem⁹. sicut vbigr̄a. si qs fōgos cōedere uoluerit cū piris debite elixatis ɔdimētū factū ex uio amigdal'. pipe et ozimo malitiā eius tiriacaliter corūperet et ita de aliis poss3 ymaginari. Ex q̄ infero ꝙ q̄ pestis tpē sūt ɔfortātia. cor atq3 ueneno resistētia ɔdim̄tis siue saporib⁹ ñ exigere sale dūtaxat excepto Quātū igitur ad pmā causaꝫ ɔstat sana corpora ɔdim̄tis ñ indigere s3 q̄tū ad alias sic ut a cāu i pestē ꝑseruentur et ad alia iuuam̄ta supius tacta ɔsequamur. His habitis estatis tpē sūt ōes infrascripti uitādi sapores. sicut eruca. mostarda. siue sinapis. aleata omnia. ꝛ ōes vł' acuti sapores nisi eorum acuitas ꝛ caliditas cū aliquo tpi pporcionato repriatur. ut exēpli gr̄a si diu eruca uel sinapis i aqua acetose in infusiōe pmaneret. deinde cum pauco aceti mixti cū agresta uł' succo arāci limōis. pomoꝝ redolētiū acetosoꝝ

berberis maligranati acetositate citri succo extremitatū et ꝓportioꝝ nitis ul' succo acceto selle molli_rer. Quodnis eni illoꝝ cum aceto mixtū ꝓdictoꝝ ⁊ similiū malitiā aliqualiť ɔtēparet. Et si uelles supradictoꝝ siccitatem aliqualiť ɔtēpate ex aq̄ endiuie uiolaꝝ uel similiū aliq̄d addas. et idē dico de succo. Tali eniꝫ sapori si quis bn̄ ɔsideret qn̄qꝫ omnes suprascripte inerūt ꝓprietates. naꝫ appetitū incitabit auidius stōac⁹ eius grā cibum amplectetur carniū qualitates ɔtēpabūtur et uigorabitur digestio. Et si q̄ in cibarijs fuerit uenenositas nō solū ex illis saporib⁹ seu ɔdimētis corrigetur uerꝫ etiam cor ɔfortabitur ad ip̄ssonē eius minime recipiēdā ⁊ maxime si de stati describendo puluere aliquid addere. Q̄ȯ si timeres ut ex acetositate supradictoꝝ mēbra spiritualia lederētur addas amigdolas ɔtusas a cortice mūdas cū zucharo ⁊ erit res optima. Ex succis suprascriptis uel aliquo illoꝝ posset ɔdim̄ta siue sapores diuersimode ɔfici et si cum pauco brodio faceres eos uel aliq̄ȯ ipsoꝝ una bulitiōe buliri laudabili⁹ essꝫ. Et si unū ꝓciosissimū uolueris in isto cāu aliquid cū eis ex ſrascripto pl' uere facias ɔmisceri ut. ℞. cinamomi electi et a cortice supiori mūdati. ℥. i. coriādroꝝ ꝓparatoꝝ. ʒ. ij. ß. gariofiloꝝ cardamomi nucis muscate. an̄. ʒ. i. ß. rasure ebore. ʒ. ß. cora. rubeoruꝫ. ʒ. i. radicū tormētille diptami sandaloꝝ omnium an̄. ʒ. ß. croci. ℈. ii. rasure. vni. cornu. ℈. i. fiat pululs de quo in quib⁹cūqꝫ ɔdim̄tis utere addēdo zuc. ꝓ libito potes similiter ex illo puluere cū amigdol' et aliquo ex succis suprascriptis addēdo zucharu saporem ɔficere si libet. Et [illegible] nunquam obliuiscaris ī quib⁹cūque tuis saporibus acetum facere ɔmisceri. nā quantum ualeat in isto casu in cor ɔfortando atque colere et sanguinis feruorem reprimēdo ī describēdo deficere. Et si cū tuis assatis carnibus uiridē saporem facere uolueris facias cum aceto petrosellino pauco mēte maiorane serpilli uel basiliconis et ponať de acetosa in quantitate maiori addēdo de cinamomo uel de puluere suprascripto et si adderes parum croci licet uariaretur in colore putile ualde esset. Et q̄ꝛ persepe' homines secūdum eorū appetitū saporum diuersitatem faciūt et si forma possꝫ diuersimode uariari īgrediētia tn̄ materialia sūt suprascripta n̄ laudarem quottidianū usū succi limonis et cirtanguli siue arāci nimis. n. stomacū ledent. sꝫ interdū uno interdū alio utile erit uti. Solet pullus interdū taliter preparari elixatur ac in patella mēbratiꝫ aliqualiter assetur demum in amigdalis. ɔtusis cuꝫ agresta extractis immergitur super q̄ pulnis. ℥℥. aspergitur alij accipiūt succū uue semi mature et ipsū aliq̄liter cū mollitie panis inspissāt et aliquātuluꝫ in patella decoctū supra pulum membratim incisum ut supra infundūt addēdo puluerem cinamomi uel aliter fieri potest accipiēdo lac amigdalarū cum aqua acetose ac rosarū et cū aliquo ex succis suprascriptis extractū. Dei de ex suprascripto puluere ad sufficientiam imposito in plectello super assatuꝫ uel elixū pullū proiciatur. et postea cū granis granatorum bn̄ mundis debet sparsim honerari et hoc non gustui uerū usui est delictabile. Si quis aūt semialbuꝫ et semirubeuꝫ facere uoluerit cū una parte lactis suprascripti modi cum. ℥℥. īponatur cū alia uero de pulūere suprascripto uel cinamomo addēdo de sandal' rub. quātum sufficit ad illū saporē rubificandum positis. s. ī infusione et expressis. Cōueniūt, tn̄ hec ɔdim̄ta potius elixato pullo quā assato que tn̄ si assato feceris peccatū mortale non ɔmittes. assū uero pullum cū aq̄ laudo bn̄dicta que sic aptetur. s. quia ipso assato calidū e mēbretur mēbra non ex toto remouēda deinde modico uini cum multa aqua rosarum et pauco sale aspgatur ꝙ si uis addere aliquid de puluere suprascripto facias et etiam modicum ex aliquo succoruꝫ licet in usu non sic preparatur interdum fasianus eodē mō et perdix licet eis fiat magna iniuria quia sal solum eis dꝫ eē ɔdimentum aliter iterdum ꝓparanť pulli ⁊ aliter caro faciēdo gallaticū illo mō. q̄ꝛ in eo poni pn̄t pedes auricule ⁊ rostra porcoꝝ cum pedib⁹ uitnloꝝ quib⁹ addātur pulli uel caro capti. ⁊ fiat cuꝫ aceto albo aq̄ ⁊ uino. Et si aliqs pulnis iponiť. bonū est accipe de suprascripto ponēdo. sp ȯ croco ad sufficiētiā. ut debite coloreť. ⁊ poteris adderē si placet aliq̄d ex emulsione sandal'. rube. ⁊ ēt aliquid ex prenoīatis succis. Iteꝫ fiūt pastilia que in hoc casu n̄ multum laudo quibus tn̄ si uti uolueris fiant ex carnibus uituli cū pulpis nec tm̄ laudo pinguedinē quātā apponunt citramōtani ut in extractione de furno lac po natur amigdolarū extractū cū agresta uel aliquo ex succis suprascriptis addendo de puluere sepe dicto ad quātitatē sufficiētē Alij decoquūt carnes illas in copino olla ul'

lebete. et oīa addūt carnibus suprascriptis ac si esset caro in pastilio decocta quod magis laude. dequoquetur et interdum caro ɔ modico aque et ī fine que si decoctionis agresta īponūt cum speciebus aliquibus quod non male factum reputo. Tēpore uero yemis debent hec ɔdimēta magis ad calidum declinare. in quo casu erucā sinapis sine aquarum suprascriptarum infusione extrahi possunt sed tunc ɔuenient reb. uini quia mustum bulitum cum aceto uel aliquo ex succis suprascriptis addendo si libet propter eorum siccitatem parum aque endiuie uel uiolarum cū modico zuchari Item cum amigdalis ex aceto uel alio ex succis suprascriptis cum infrascripto puluere potest cum carnibus tā assis ꝗ elixis sapor ɔfici. Puluis sic fit. ℞. ʒʒ. al. cinamomi electi aā. ʒ. i. coriādri prepati. ʒ. ß. gariofilorū cardamomi granorū paradisi. aā. ʒ. ii. rasure ebore. ʒ. i. radicum tormētille. ʒ. i. radicum diptami. ʒ. ß. rasure unicornu. ℈. i. croci. ℈. ii. fiat puluis. Et nota. qū uteris puluere isto uel suprascripto si zuc. addideris erit bonū fiunt et interdū sapores cū cepe cocto in pinguedine et pane asso in aceto diu infuso cum quo si loco. ʒʒ. uel cinamomi poneretur de puluere suprascripto bonū erit. et h̄ sapor multum ueneno resistit et qꝛ in describendo saporum seu ɔdimētorum maneries mihi annus non sufficeret hoc finem impono coquis modo relinqns talia pparandi. Sed quocunqꝫ fiant secundum tempora etates regiones ɔplexiones. ꝛcc. cum suprascriptis sē alteranda sic. s. in tempore calido acetum agresta et similia dominētur et acetum maxime tempore uero frigido ñ sic illa debēt cū istis saporibus cōmisceri. Et hec de saporibus ꝫ uc ɔdimentis dicta sufficiant.

Capitulum sextum de ferculis.

Non est hec hominū etas ut prius ɔtēta fidelibus aruis ymo carnibus saporibus seu ɔdimentis quieta non expñs ɔtinue nouū cibariorum modum nititꝰ inuenire. ea propterea deinceps faciam de ferculis mētionem. Conuenit igitur amidū simi lagineum ordei et qnammaxime auene colatura furfuris cum lacte amigdolarum decocta pultes ac etiam ex ordei farina potest et interdum risum cū lacte amigdolarū preparatum ac aspersum zuc. māducari uel ī brodio caponū aut carnis bene pinguis decoctuꝫ. legumina uitāda sunt omnia et maxime corum substātia lētibus excorticatis exceptis que bis prebulite et in aliqua aq̄ cocta aceto possūt aspergi et talis ɔuenit interdum eorum usus in estate. s. uulgares uero de brodio cicerū rubeorum faciunt magnum festū ideo si ipsum magis medicinaliter quam cibaliter uti uolueris facias sic quia ipsa bene mūda per prius laua deinde ad decoqūdum ponantur in quorū brodio ponatūr modicū saluie maiorane petrocillini uel ysopi addēdo oleū oliue pro libito uolūtatis nec debent cicera in lixiuio remoliri ut fit comuniter quia uirtus pꝑter quam eorum brodiuꝫ exhibemꝰ remanet in lixiuio ut ex dictis mesue in suo ꝫ apropriatis colligi potest. c. de pleuresi. illo paragrapho. sermo in aqua cicerum. Sed si magis mediciale adhuc ipsū facere uolueris. ut. s. sit magis uiarum urinalium aperitiuum et a calculo magis ꝑseruatiuū lotis ut supra. facias ut parum buliant deinde colētur ꝛ colature addatur parum salis et uini albi opꝫ cū modico croci et puluere spice nardi. deinde hoc totum parum buliet addendo si libet oleum oliue et tale brodium in principio mēse sumatur. Uel ad modum citramōtanorum fiant offe hoc enim brodium est ualde laudabile in quo non posito oleo. si similam auenatam uel ordeatam uel talia decoqui faceres ac etiam lac amigdalarū extraheres utile ualde foret. Ex ciceribus tādiu remolitis a quibus si iā nitrositas fuerit spoliata fiant insicula uentrē exsiccātia et sic prepata īpinguāt ut mesue allegato capitulo quibus utere. si placet in h̄ū casu fracta cicera a cortice mundata magis ɔueniūt. Sed cauendum est maxie ne suprascripta sint uetustate ɔsumpta est. n. inuidiosa uetustas omnium edax rerum uñ propter uetustatem pl'a ex his propriaꝫ naturam āmittētia uenenositatem acquirūt ysach teste in dictis pticularibus. Ex herbis ɔueniunt borago buglosa spinachia blitis ēdiuia lactuca portulaca atriplices et hoc maxime in estate licet borago et buglosa satis in omni tempore magni estꝰ de ipsa tamen portulaca et aceto sumatis interdum et si more ytalicorum ensalatam facere uolueris adde parū eruce boraginis mente ac petrosellini et omnia cum sale et oleo oliuarum ɔfice et aceto et est res isto tēpore satis ɔueniēs colericis maxime. Et super omnia in estate ɔuenit acetosa ymo nonnulli tantā uiꝫ ei attribuunt ut unus bolus de ea in mane et alius in sero ui-

euo stomaco sufficiat hominẽ a peste preseruare laudatur et cucurbita cum qua parum cepe albi ad decoquẽdum ponatur iuxta doctrinam auicene tertia primi doc. secunda illo capitulo oportet ut sanitatis ꝯseruator ⁊ cetera. ut eius plurima frigiditas tẽperetur ne debilia habentibus uiscera inferat nocumentum communiter tamẽ tempore magni estus nihil calidum ꝯmiscemus sed ulterius agrestã iungimus et tu facias si libet. Cresones mẽta petrosill' brodiũ cauliũ rubeorum leuiter coctorum radices petrosilli rape ĩ quibus ẽ mirabilis proprietas ad illuminãdũ oclos ut ĩquit auerroys .v. colliget ⁊ naperi pbuliti deinceps cũ brodio carniũ cocti iterdũ ꝯueniũt simili' ⁊ pastiãce fiũt ⁊ cũ carnibus fercula plĩma ⁊ cũ pinguedine q tali tpe sẽ oĩno uitãda nisi ex carnibus caponũ fierẽt fasianorum starnarum coturnicũ ul' iuuenũ gallinarum allis lãzeolis ⁊ pectore pulpa ex quibus cũ lacte amigdalarum ut fit cõz põt ferculũ pparari fit ⁊ aliud satis laudabile ferculũ cũ uitello oui ⁊ agresta ꝙ brodium granatũ ĩ lõbardia cõiter appellat'. Frãgunt' ac etiaz oua recẽtia ĩ aqua ⁊ molit' decocta cũ agresta ul' aliq ex succis suprascriptis aspergunt' ⁊ est cibus satis laudabilis ĩ estate. Nec etiaz recẽtia oua tal'r cocta ut tremãt ullo uitupero tpe. uñ estate cũ albumĩe yeme uero sine sũt comedẽda frixa ãt ñ ꝯueniũt attñ q̃ cũqz modo coquãtur mollia existãt qꝛ tal'r cocta si m'ti ⁊ boni nutrmẽti paucarum supfluitatũ ac facil' digestiõis ut auic. fen. scda pmi doc. scda. c. de eis q̃ ꝯueniũt ex eis q̃ comedũtur ⁊ bibunt' ⁊ fen. iiij. c. i. Si uero cocta fuerũt usqz ad duriciẽ ⁊ si m'ti sint nutrimẽti dure tñ digestiõis sũt sicut caro bouina ut auic. scda pmi all'. c. Ex q̃ ꝯludit' ꝙ in pullorum corpibus decocta sũt oĩo uitãda. Nota ĩsuper ꝙ oua saniora sũt p se cocta quã cũ aliq̃ alio ut auic. scdo cañ c. de ouis et qꝛ ñ foret possibile ut omnes cibariorum modos singularit' describerẽ cũ oẽs ꝓuicie ymo ciuitates ymo et ita dicta q̃libet uilũcula suũ certũ moduz habeãt cibaria ꝯponẽdi. Et hoc de ferecul' dicta sufficiãt. Sz q̃litercũqz fiãt estate frigida yeme uero calida medio uero tẽpore medio cria uirtualiter ꝯueniunt. ⁊ cetera.

Capitul'z septimũ de lacte caseo et facco.

Q Arãtasiẽses mauriancẽses atqz brissani iter oĩa mũdi cibaria pncipatũ putant caseuz obtinere ⁊ ne duz uia nutrimenti uerum cuilibz ueneno sicut tiriaca magna affirmãt sue uirtutis excellẽtia de facto resistere qre uidẽtes medicos ĩfirmis ut pl'rimũ caseũ ĩbiberẽ ñ solum ipsos ĩmo ipocratem galienũ ⁊ auic. cũ de suis casẽis ñ fecerãt mẽtionẽ ĩfamãt dicẽtes ꝙ si bonitatẽ ⁊ excellentiã suorum caseorum sicut sardin ẽsiũ maliciam cognouissẽt non sic idrñter oẽm caseũ uitupassẽt. Quar' cũ ad pñs ĩbite ĩter eos eorum ĩfamiam cupiẽs euitare de lacte caseo ⁊ sarraceo in hoc. c. sub breuibus. faciã mẽtionẽ. lac ergo eligatur a medio ueris usqz ad mediũ estatis nouiter mulsũ albũ boni odoris atqz saporis ꝙ sup unguẽ positũ ñ fluat sz rotũdet' ad q̃dã tendens dimẽsionẽ animalis pĩguis ⁊ iuuenis ĩ mõtana pascua libere euẽtata et odoriferarum herbarum nutriti per xl. dies ad minus a partu distãtis et si sit capra uel uaca nigra uel rubea eligatur ⁊ ĩter cetera animalia bruta iuxta sẽtẽtiaz gal'. vij. de ingenio sanitatis. c. v. asininum lac laudabilius comꝓbat' licz uelut alia ĩ etbi nisi sic extat ĩ usu. Deide caprinũ lac magis ꝯueniẽs iudicat'. q̃ si tu uti uolueris tpe quo supra cũ alijs ꝯditiõibus nominatis bonũ erit. dũmõ stomacuz hẽas a malis hũoribus mũdum sine febre capitis dolore ⁊ uẽtris tortiõe sit'r existas. Est quoqz sumẽdũ cũ modico sandal'. uel zuchari admixtiõe uel mell'. ut Gal'. loco quo supra ab. z. v. usqz ad. vij. ac ẽt naturali calore per prius aliqualiter per exercitiũ uel fricationem uiuificato Deinde tardet comestionẽ ꝙ a sto. sic egressũ ꝙ erit uerisimile ĩ horis duabus cũ dimidia uel tribus bononie. papie. padue lac uendit' coagulatũ qd pꝰ cibum cõiter exhibet' ⁊ non laudo ĩmo si ipso uti uolueris ipsũ cũ flore camomille uel flore alio casẽari facias deide ipsũ ĩ pncipio pastus assumas cũ sale uel comuni trasea uel ut alijs comuniter fit ptibus tñ debes postea uini potatiõe p morã notabilẽ abstinere. Caseus ãt uaccinꝰ uel ouinus eligatur bestiarum q̃ ad fetationẽ pĩguedinem et pascua ut supra ꝯditionatũ ĩter nouũ et antiquũ medius boni saporis ⁊ odoris ad dulcedinem similiter ⁊ non ad salcedinez declinãs. Talis aũt usus tam ĩ ferculis q̃ al'r non cõuenit. sicut in istis de tarantasia. maurina uel brissia. hi. ciz facile digerũtur corpus ĩpiguãt ac bonũ dãt nutrimẽtũ et loquor ĩ corporibus sanis et non occasionatis. Nã calculosis et pectis cadere ĩ oppilatione incõueniẽs existit nec ipsũ ĩ scda mẽsa ut cõz fit super asso pãe coctũ ĩterdũ manducare uitupero qꝛ quia gr

uitate sua ad stomaci fundum cibum ipellit et ratiõe panis assi os stomaci corrugatur et clauditur. uñ meli⁹ amplectitur cibus et per ɔñs melior fit digestio. et ꝑpter eãdẽ cãm antiqu⁹ case⁹ boni saporis et odoris ad quãdã declinãs dulcedinẽ. Itaqȝ neqȝ sal neqȝ coagulũ acuitatẽ et mordicatiões i eo ullã ipresserũt i pauca tñ q̃titate sũpt⁹ ɔuenit post cibũ aliter i isto cãu oĩo uitet̃ qr tũc uis coaguli et salis i eo multũ potẽs existit quare humores acueret et ad febrẽ recipiẽdã redderȝ patiores. Seratij quoqȝ us⁹ ñ bãnitur interdũ dũmodo sit dulce iter durũ et molle medium in quo nullus ꝑcipitur malus odor neque sapor. et cũ usus sit res extra rationẽ qui maxime est obfuãdus tertia primi. doc. scõa c. vij. audacius et sine minori nocumẽto suprascriptis uti possũt assucti quam alij q̃re isueti ñ tãtã q̃titatem neqȝ corũ usuȝ sicut assueti debẽt freqñtare. Gloriẽtur ergo tarãtasiẽses maurianẽses ⁊ brissani q̃rũ caseorũ et saraceor usus ut sardinensiũ ñ uituperat̃. Et hec de caseo lacte ⁊ saraceo dicta sufficiũt.

Capitul̄ȝ octauũ de piscibus.

dEuotis dieb⁹ ut est q̃dragesima dies ueneris uigilie ⁊ ce. a sacratissima lege nostra nobis carniũ comestio ꝓhibetur. uñ pisces si boni haberi pñt libẽter in carũ loco reponimus. Qua de re in ipsorum electione alique sũt attẽdẽde ɔditiones. Primo eniȝ sint marini uel aque dulcis liber̃ fluentis et ñ lacunal' nisi frigidus fuerit arenos⁹ uel saxos⁹ uel ex trãsitu magni fluuij uel lacus gebenẽsis uel lac⁹ ɔstãtie uel ex magna fõtiũ scaturigine. uel ex freqñti fluxu maris ꝑcreet̃ ut lacune uenetor. et ñ loquor de ciuitatib⁹ ꝑpiquis i quibus tota ipsius ciuitatis imũdicies expurgatur qr tales pisces sũt oĩo uitãdi ac etiaȝ qui i fluuijs iuxta ciuitates l' uillas nutriũtur i quibus maxime ciuitatis cloace deueniũt. Quod aque supradicte uentis fuerint septẽtrionalibus multo erũt meliores q̃ si meridionalibus uẽtis uel quibus uis alijs fuerint euentate. Et inter omnes ceteris paribus marini laudabiliores existũt quorũ nomina ꝑpter diuersitatẽ pñtibus nõ iscribã sȝ cognitiões ex quib⁹ i cognitionem bonitatis ipor ubiqȝ locor quis poterit facilime deuenire et que tã maris piscib⁹ quaȝ dulcis aque ɔueniẽtes. Prio eñi sint bõi odoris nec tactu limosi ut sũt anguile uel tẽche i malis aquis stãtib⁹ nutrite et q̃to magis carnẽ ɔpactaȝ habuerint et albã tãto ceteris parib⁹ erũt meliores. Inter puos et magnos mediũ teneãt. Nã iquit ysaac i uniuersalib⁹ dictis et si pui stomaco non noceãt facile tñ i corruptionẽ mutãtur. Grossi uero si pp corũ uiscositatẽ stõaco noceãt ñ tñ ita facile ut facile pui corrũpũt̃. Sũt itaqȝ in pisciũ genere mediocres eligẽdi. Et si qs uellȝ eiusdeȝ spẽi pisces. i puitate et magnitudine hoc ẽ secũdũ eor etates ad iuicẽ cõpare ɔplexionalit̃ sicci meliores sũt i adolescẽtia siue pueritia humidi uero i iuuẽtute nã sicut hũiditas agni iuuẽt⁹ siccitate tẽperat̃ et siccitas ei hũiditate pueritie ita ꝑcise de piscib⁹ ẽ arguẽdũ. Senes uero pisces siue decrepiti sũt oĩo uitãdi Sũtqȝ eligẽdi pisces iter matiẽ ⁊ piguedinẽ mediũ tenẽtes q̄ docti piscatores scẽȝ pisciũ spẽs ⁊ ãni tp̄e cognoscere sciũt. Nã uidi uenetijs q̄ piscatores singulis mẽse aliquã unã spẽȝ sciuerũt eligere i bõitate ⁊ pisces illi mẽse trãsacto pp cor matiẽ l' supfluã piguedinẽ isipidi ⁊ isani iudicãtur. Et iter ceteros squamosi sẽ eligẽdi ⁊ ceteris pib⁹ pauciores spinas hñtes. Debȝ ãt piscis nup captus i recẽti aq̃ aliq̃diu ludere deide euiscerari l' i sale repõi p aliquod tẽp⁹ pl⁹ l' min⁹ scẽȝ ei⁹ maiorẽ l' minorẽ humiditatẽ ul' uiscositatẽ. Et oĩs piscis uiscosus pl'ime hũiditatis sanior est sup prunas assat⁹ l' i patela oleo frix⁹ q̃ alit̃ ignis n. et oleũ hũiditatẽ desiccãt et auferũt uiscositatẽ laudat̃ cũ hoc bonũ uinũ et odoriferũ ñ nulli etiã magis laudãt sup prunas assatum piscẽ aspsũ uino albo. cũ sale mixto et cũ oleo ut communiter fit. Cutis tñ cuiuslibet piscis i oleo cocti debet abici. Si autem piscis durus et non uiscosus fuerit cum aqua uino et sale coquẽdus erit. Omnino aũt piscium piguedo uitãda et pars eorum sanior ꝑpter ɔtinuũ motũ ẽ cauẽda et idẽ dico de uẽtre i ɔpatione ad dorsũ dũmõ i nimia ñ habũdet pinguedine quo in casu pars dorsi sanior existit et uniuersaliter cum piscis est habũdãs i piguedine dorsa et latera mẽbra que ñ sunt ita piguia saniora iudicãtur. Quapp et si oculi et totũ caput atqȝ ptes ũbilicales sapide magis existãt attñ sicut alia mẽbra ita sanũ non dãt nutrimentũ. In raro tamen usu anguilã non uitupero. et maxime in estiuo tempore in iam dictis aquis nutritam que in recenti aqua purgata demuȝ excorietur et in sale aliq̃diu dimittat̃ deiñ si elixet̃ cũ petrosilio maiorana saluia. ⁊ orio decoq̃t̃. ⁊ cũ modico pi

pis.ʒʒ.cinamomi ⁊ pauco ʒaffarani ꝯdiat̃. Si autē affetur ſepe cum uino albo ſale pmixto irroret̃. Et uerſus decoctionis finem cuʒ ſpeciebꝰ ſupraſcriptis addito ʒuc. aſpgat̃. et oēs aſſati piſces ut de carnibꝰ dicebat̃ et magis i yeme ꝯueniūt q̃ in eſtate extra vo elixi. Raſis tñ. iiij. alm̄. c. ō peſtilētia ⁊ eiꝰ cautella plꝰ tēpore peſtis laudat piſces ſup carbōes aſſatos q̃ al'r coctos. laudo inſup ſalſamentū qδ elixis piſcibꝰ fit cōiter ex cinamomo. ʒʒ. pipe gariof. grano paradiſi galāga cū ʒaffarano et eſtiuo tēpore cū aceto uel aliquo ex ſuccis ſupradictis corrigat̃ ⁊ q̃maxīe i ſalſamento piſciuʒ acetū ꝯueit. ſi pl'ima habundāt uiſcoſitate. Aſſatis vo ꝯueit ſalſamentū cū pipere. ʒʒ. gariof. cinamomo factū ⁊ cū aceto. Et nota ꝗ ſcdm etates complexiōes ⁊cc. ut ſupra dictū eſt de carnibꝰ ſūt ſalſamīta piſciū uariāda. Noti aūt nobis piſces aque dulcis q cōit̃ laudant̃. ſūt lucij ſiue becbeti temali ſeu umbre truitale rugie piſces pui petrini noti ſtuligiores ſeu facie. Cācri quoqʒ i parua quātitate tñ grauāt. n. ſtōacuʒ ⁊ dure ſūt digeſtionis. De ſalitis uero piſcibꝰ dico ōes eē uitandos cū caliditate ⁊ acuitate ſua ad icenſionē recipiendā nimiū hūores prepant. Si tñ grā apetitꝰ puocandi ut quorundā erat alexādri noꝝ dieta i principio paſtꝰ paꝝ de eis ſumat̃ tollerabilius eēt ut fit comūiter de enchidis ſed coꝝ pauca fit quātitas. Et hec de piſcibꝰ dicta ſufficiant. ¶ Laus deo.

¶ Capl'm nonum de fructibus.

Ut ciboꝝ naturarōni finē imponā. reſtat de fructibꝰ aliquaʒ facere mētionem. quoꝝ uſus i hoc caſu potiꝰ medicinaliter q̃ cibaliter comendat̃. ſʒ cū multi caſus accidere pñt rōne quoꝝ medicinal'r eis diuerſimode foret utendū in longū hec narratio duceret̃. ſi illud ſingl'r exponere uellē. Sʒ his emiſſis ut hōiuʒ laſciuijs aliqual'r ſatiſfaciā q prandiū aut cenā perfeciſſe minime credunt. niſi fructuū maneries affuerit aliq̃ de eis ſm cōeʒ uſum hic breuiter faciaʒ mentionē. Pro q̄ nota ꝗ ōes fructꝰ putridi et i gbꝰ vmes multiplicant̃. ſunt oīo uitādi. nec ſunt i eadē mēſa diuerſi fructꝰ comedēdi. ne alter alteriꝰ ipediat digeſtionē. Et q̃maxīe cauēduʒ ne cum roze colligant̃. ⁊ ſummope comeſtione ipoꝝ nimia i fine paſtꝰ abſtineamꝰ. ſi. n. male uel minime digerunt̃. malas ſibi q̄litates acquirūt ueneno uicinas. ut i vl'ibꝰ dictis. ut ingt Jſaac. His hitis dico ꝗ aligfructꝰ ſunt ꝓpo nēdi. ut ficꝰ. uue. amarilia. cereſa. moꝛa. neſpula matura. pruna. pſica. criſomila. cucumer. melo. bacheca et ſilr̄s. Ficꝰ eligant̃ boni ſaporis ⁊ odoris. quaꝝ medula rubea exiſtit. uue ſint albe p dies aliquot añ colecte. uel ſalteʒ ſint i feruēti aqua aliq̃tulum imerſe. quaruʒ cortices abiciant̃ ⁊ grana dēnt ⁊ pſica añ corū comeſtionē p duos dies ſaltē ad ſolem dimittere. q̄dā. n. tunc eis ſupflua humiditas reſoluit̃. rōne cuius humoꝛ ex eis generatꝰ. de facili recipit putrefactionē et adhuc nonnulli ea ſub calidis cineribꝰ reponi iubebāt. alij i feruenti aq̄. qδ facias ſi libet. et ſi ipſa ſumpſeris añ cibū bonū uinū et non aquā pꝰ bibere debes. Jdē facias ſi ſumpſeris criſomila q̄ q̄i cū pſicis ꝯueniunt i natura. nō tñ multum laudant̃ ab auctoribꝰ. iō illa dimittere meliꝰ ē. Amarilia ⁊ maxīe cū ʒuc. ꝯdita malagranata moꝛa nō pfecte matura in aq̄ refrigerata. pruna depilata q̄ trito ʒuc. ſunt aſpgēda. lʒ ō mo ris inuſitatū uideat̃. Cereſa. melones atqʒ anguria grā .. reprimendi ſanguinē atqʒ colerā et i ſui acuitate magni eſtꝰ tpe pōt qs ⁊ maxime colericꝰ p duas horas añ cibum aſſumere poſtq̃ nihil bibendū ē pꝰ malagranata maxīe Sʒ ſi te pꝰ illa a potatiōe abſtinere nō uales. lʒ nōnulli aquā laudēt iſto tpe ſalubꝛiꝰ cēſeo paꝝ boni uini bibere. qꝛ ſi pp hꝰ forſan nō ita cito illa labant̃ a ſtomaco ¶ Nūoꝛi tñ ex illis genito uinū tyriacal'r apponit̃. ¶ Nota tñ ꝗ ſi colericꝰ melōes uel anguriā comederet. meliꝰ ē pp eiꝰ facilem i colerā ꝯuerſionē ut aquam uel oxizacham pꝰ bibat. flegmaticus uero uinū. Si tamen colericꝰ de ipſis comederet. uinuʒ nō nocebit. Et ſi de eis i quātitate ſumit̃ cibus alius niſi p prius facta digeſtiōe ſumi non debet. Oliue uero immature cum aqua. ſale et feniculo condite grā appetitum prouocandi ac ſtomacum confortādi in pricipio menſe poſſunt ſumi. Jnterdum poſſunt et cucumeres cum aceto. ſale ⁊ oleo oliue correpti i pncipio paſtꝰ tēpore magni eſtus in pauca tñ q̃titare iterduʒ māducari. Mora vo matura tali tpe tāquā mōtale fugias inimicū q̄ i corrupto aere ſūt peſtis generatiua. Jn ſecūda vo mēſa ꝯueniūt poma ⁊ pira. q̄ ſi cocta fuerit cū aniſo corrigere debes uel cuʒ ʒuccharo ul' cū maratro. et qcquid dicat yſaac ⁊ anic. perſica modo quo ſupra correcta poſt cibum moderate ſumpta nō uitupero nam ⁊ ſi aquea ſint et de facili putreſcibilia ut ipſi aſſerunt tamen ut ſupra correpta nec in nimia

ſumpta qn̄titate pōderoſitate ſua ad fundū
ſtōaci cibū īpellūt. ⁊ ipſi⁹ os coꝝ frigiditate
ꝯdēſant. ac fetori q ab ipſo ſtomaco ꝓuēit mi
rabiliter reſiſtūt. ut Auerois. v. colliget. atq̄
magni caloris tp̄e ariditatē ⁊ ſupioꝝ partiuꝫ
eſtuationem potenter mitigāt. ⁊ cum hoc eo
ſuauem ſomnum inducūt. ⁊ hoc uidetur elici
poſſe de mēte Raſis. 3. almā. c. de fructib⁹ et
pomis. Itē ⁊ ſi poſt cibum coclear unum gra
noruꝫ maligranatis aſſumeres ⁊ duo uel tria
neſpila p ctm̄ mortale nō ꝯmitteres Nobilis
enim ineſt mal' granatis ꝓprietas ut inquit
aueroys. v. coliget ꝙ cibis reſiſtūt ne ī ſtoma
co corrumpant̄ aliqual'r auellane uſte ſunt cū
trito ſale aliqn̄ manducāde. q̄ nō uſte in uino
ſumpte hoīem a ueneno defendūt ut yſaac ī
quit in dictis ꝑticularib⁹. Nuces tyriaca piſ
cium poſt coruꝫ ꝯmeſtioneꝫ ſumant̄ de pluma
te ī roſacea aqua Et aliqui accipiunt uinuꝫ in
quo aliquantulūꝫ maneāt ⁊ deinde extracte ⁊
zucharo aſꝑſe ſunt ꝯmedēde recētes uero de
pilate ſimiliter uel uino roſacea aqua lauent̄
et ut ſupra zucharo aſꝑſe ſunt comedēde ꝙ ſi
cuꝫ una ficu ante cibum ſumat̄ ab ōi ueneno
homineꝫ preſeruat illeſū ut īquit yſaac ⁊ aue
roys. v. coliget ⁊ per ꝯn̄s ꝙ ſi ſecundū auic.
ſcd̄o can̄. c. ꝓprio addere parum rute erit me
lius. Dēnt et amigdole taꝫ recentes quam an
tique ut nuces prepari pinee v̄o cum mātilli
albo aliqual'r cōfricate ⁊ de plumate cū roſa
cea aqua ⁊ zucharo et amigdol' prepant̄ fiſti
ci aliqualiter torefacti ut auellane ſumātur.
Caſtanee ī primis cocte poſt cibuꝫ a colericis
cū zucharo et a flegmaticis cū melle ſumat̄
ut docet yaſaac. In aq̄ tn̄ cocte laudabilores
exiſtūt et ad ſuā quā faciunt īflatōem ꝓhibē
dū quocūq̄ mō coquāt̄ ē utile eas cum ſale
comedere. Omne genus. pyrorū pomorūq̄
exceptis granatis ut elicitur ex doctrīa Me
ſue in ſuo antidotario diſtin. iiij. poteſt cum
zucharo cōfici uel melle ī modū diacitonitē
Si p bolos p⁹ ei⁹ d̄coctōeꝫ ī zuc. ipꝫ dimittet
tal'r d̄coq̄ndo ut ualeat ꝯſuari ut docti ſciūt
apotecarij ꝑpar̄ ⁊ ē ꝯfectio d̄lectabil' mltum
quā poſt aſſūptū cibum maxīe laudo ī ꝯſil'i
mō q̄ ſupra ut dicit meſue pn̄t ꝑparari. ſi aūt
am[illegible]ilia pruna uel ceresa cū zuc. ꝯdiant̄. me
lius ē an̄ cibuꝫ illa ſumere. et hec de fructib⁹
ſufficiant.

Capitulum decimuꝫ d̄ potu

Volēs ꝑmiſſū ordinē ꝯſuare cibatiōe
d̄bita q̄ ī r̄gie potus ſunt attendenda.
deſcribam. que non ſolum ſitis extictonem
afferunt iuuamētū uerū etiā ut meli⁹ digera
tur atq̄ ad mēbra facili⁹ penetret cibū ꝑpat.
Non igit̄ qs bibat niſi p prius notabili facta
ꝯmeſtione diuerſitas quoq̄ uinoruꝫ in uno
paſtu ē oīo uitāda. Et qd̄ ei⁹ in cena uel prā
dio bibit̄ ſalubri⁹ erit ī plures diuid̄re par
tes q̄m totū nōnuli faciunt ī una ul' duabus
bibere uicib⁹. nā ꝑciēdo potū fit melior ſub
tilis cū groſſo ꝯmixto ceteris parib⁹ melius
q̄ ad epar chil⁹ penetrat ⁊ meli⁹ eius totali
tas poterit ab epatis tangi totalitate. unde
melior ⁊ facilior fit chili digeſtio. ⁊ hoc uide
tur uelle Aui. p̄mo can̄. c. de mō generatiōis
humoꝝ dū ingt. Et faciat ipꝫ penetrare ī illas
coanguſtationes ubi melior comeſtio aq̄ bibi
te ⁊cc. p quā ī aſſuetis ītelligit̄ uinū. Et ſi qs
ad hui⁹ oppoſitū unuꝫ textū adducerꝫ Aui.
tertia p̄mi. c. de regīe ei⁹ qd̄ comedit̄ ⁊ bibit̄.
duꝫ dicit. oꝫ ut p⁹ comeſtionē bibat qs ⁊ nō ī
hora comedēdi. p qd̄ vr̄ ꝙ nō ſolū bibere dua
b⁹ uicib⁹. īmo nihil bibere meli⁹ ſit. ⁊ p ꝯn̄s
aliqs hora comeſtiōis ſi min⁹ biberit. melius.
Dicēdū ꝙ hoc dictū cū textu ꝯtinuat̄ ꝑceden
ti. ſ. cū illo. Neq̄ p⁹ ipm multa bibenda ē aq̄.
ubi vult ꝙ intra tp̄s comeſtiōis non dꝫ qs bi
bere aquā. Si tn̄ ipm ſitis īfeſtauerit. bibat
de ipſa paꝝ. ⁊ ſit frigida. q2 ſi fuerit multa. fa
ciet cibū ī ſtomaco natar̄. ⁊ frigiditate ſua di
geſtionē īpediret. Sꝫ ſi qs biberet cū poſtq̄
cib⁹ deſcēderit a ſtomaco uel a ꝑtib⁹ ſupiori
b⁹ tūc cōprimet ꝙ in ſtomaco remāſit. vn̄ citi
us ⁊ meli⁹ digeret. ⁊ cū hoc ſitim extinguet.
Et ī iſto caſu īfeſtante ſiti ſi qs uino uti pote
rit ſi ipſo fuerit aſſuet⁹. ⁊ hoc uoluit Auic. lo
co quo ſupra ſiqs diligēter īſpexerit. Et ideꝫ
ponit Raſ. iiij. almā. c. de regīe bibitiōis. Ex
q̄ tn̄ nō ſeqtur ut aſſueti uino ſe a potatiōe in
fra tp̄s comeſtiōis debeāt abſtinere. q2 ſupra
cibū ideſt hora comeſtiōis pōt hō aſſuetus ui
no duas uel tres briadas ipius ſine nocumen
to bibere. ut idē Aui. iij. p̄mi. c. de regīe aq̄ et
uini. Et accipit̄ ibi briada ꝓ ciato. q̄re cōclu
dit̄ ꝙ meli⁹ ē illud qd̄ bibitur⁹ ē ꝑtes in plu
res ꝑtiri q̄ in una uel duas ſolū. Cūq̄ in iſtis
ꝑtib⁹ ī italia ſint aſſueti uino. ſit eſtatis tp̄e al
bum uel roſeuꝫ bn̄ claꝝ ꝙ in lōbardia ciſolū
nuncupat̄ boni odoris atq̄ ſaporis. ⁊ ad aliq̄
lē declināns acerbitatē. tale. n. uinū calefactū ē
meli⁹. ⁊ p ꝯn̄s eſtatis tp̄e. ut Auic. tertia p̄mi
doc. ſa. c. viij. In hieme v̄o ſit rubeū claruꝫ ⁊
ſubtile erit laudabile. ut ex dictis Auic. loco

quo supra pôt hēri. Et sunt ſm eorum potentiã hec uina limphanda. sicut quasi aqua sentiat. sicut dixit Rasis q̃rto almã. c. de pestilētia et eius cautela. poti⁹ tñ laudo q̃ talia sunt naturaliter uel artificialiter. ut ulterioris aque admixtione nõ indigeãt. Et ob hanc cãm nonnullos ualētes praticos uidi q ut aq̃ cum uino debita fieret pmixtio per horas aliq̃s añ bibendi tp̄s aquam cum uino permisceri iubebant artificial'r tñ poterit uinum fieri qd̄ ulteriori aq̃ admixtione nõ idigebit. ut si qs i loco fuerit ubi potētia uina nascũtur. faciet ut ego feci pro quadam nobili dña faciebam tp̄e uindemiarum aq̃ sufficientem quantitatem cũ uuis in tina misceri faciebam. deinde extractum uinum cum sufficiēti tp̄e in ipsa bulierat. et in uase positũ iterum buliebat. et purificatũ nulla alia aq̃ admixtione indigebat. et illa ē optima pusca. lz dici pusca pprie non mereat. Tp̄e igit pestis uina dulcia uina potētia ut malnaticũ. uernacium. trebianũ. robola. et alia huiusmõi et uinũ qd̄q3 artificiale. ut melicratum. mulsũ seu nectar. et ad modũ vulgariũ hipocras. et ēt claretũ siue stelaria sunt oĩo uitãda. Sigt tñ tp̄e hiemis pp ɔsuetudinem. uel potius pp lasciuiam his uti uolueris sunt cũ colirida i pncipio pastus sumẽda. ut diutius morent i stomaco. ne alium cibũ secũ traherent idigestũ. et ē modus quē italici seruant. et bñ. Citramõtani tñ oppositum faciētes talia uina et maxie nectar in fine pastus assumũt. qd̄ nõnulli medici ac ēt moderni laudauerũt dicentes. q sumi dz cum nebulis p⁹ cibum. q̃ sua uiscositate ori stomaci adherētes ip̄m calefaciunt. et sic digestionē ɔfortant. Et hñtibus stomacũ debilem iubent ut accipiãt ip̄m cũ colirida. In hoc aũt me potius uirorum me moueret auctoritas q̃ aliud. Nam cũ in cõseruatione sanitatis digestionis locũ tal'r pparare debem⁹. ut melior digestio celebret. et sic uinũ potens debili pponere debem⁹. caliditate. n. sua stomaci fundũ calefacit. vñ ad pficiẽdũ digestionẽ redditur magis potens q ex debili ad huius comparationē non cõtingit. Iterũ q facilius digeritur ceteris parib⁹ ē preponẽdum. ut supra i prima dr̄ia. c. ij. huiusmodi aũt ē uinũ potēs in cõparatione ad uinum debile. q3 quanto uinũ ē magis aqueum ceteris parib⁹ tãto ē digestioni rebelli⁹. et difficilior descensio a stomaco. ut Gal'. 3. regiminis acutorum. comẽto illius ptis. Aque uero nullũ inueni rce. Hoc insup incõuincibile p euãgelium approbat. q3 omnis homo primum bonũ uinũ põit rce. His non obstãtibus aliq̃ occasionata corpa in principio pastus talia uina sumere non debent. Nam habēs epar calidum si talia uina et maxime dulcia sumpserit i pricipio attraherentur statim ab epate. ip̄mq3 magis calefacient. atq3 chilum secũ traherent indigestum. In fine autem pastus uinu3 debile dico fore sumẽdum. nam per ipsum melior fit digestio et pauciora sequnt nocumẽta q̃ per forte. Frigiditate enim uini aquei i fine sumpti clauditur os stomaci. et eius grauitate cib⁹ ad eius fundum pellitur. cuius oppositum ut patet itelligenti contingit ex forti. et quãmaxime si nectar fuerit uel potētia simile: Preterea uinum forte pp̄ter eius facilem cõuersionem cito digeritur. et si descẽdere nequeat in fumũ couuersum apertũ os stomaci detinet sua caliditate. Unde caput ascẽdens pessimas nõnũ q̃ inducit infirmitates. ut dolorē capitis apoplexiam et mortem iterdum inducit subitaneam. ut inquit Rasis tertio almãsoris. c. de uirtute uini. ac etiam interdum spasmum. ut Hipo. quinta pticula affo. illo affo. Si inebriatus aliquis fuerit. et repēte sine uoce fiat. spasmo innato moritur. Si uero descẽderit facit penetrare cibum. cũ nõdum sit digestus. et faciet egritudines opilationũ icurrere. et hoc ē q dicit Auicena tertia primi doctria secũda capitulo septimo dum inquit. Uinum quoq3 post cibũ ē ex rebus magis impediētibus digestionem. quonia3 digeritur uelociter et penetrat. et facit penetrare cibũ cum non sit digestus. et facit hereditare opilationem et putrefactionem et cetera. Et infra capitulo seq̃nti. Et uinum quidem inquit post quodlibet cibariorum omnium bibere est malum. Ex q̃bus concludo q in principio pastus melius est forte uinum assumere. et in fine debile q̃ cõtra. Et si in fine aque bene frigide parum assumatur. adhuc melius ēēt q̃ uinum. iuxta sententiam Rasis. tertio almãsoris. c. de uirtute aque. ubi dicit q aqua cum niue infrigidata. uel que ex se frigida inuenitur super cibum accepta stomacum corroborat et cetera Posset tamē aliquis dicere cõtra determinata fore Auic. tertia primi. doctrina secunda. capitulo de regimine aque et uini. ubi expresse dicit q a paruis melius ē incipere q̃ a magnis. Dicẽdũ q ille textus cõtinuat cũ pcedēti. ubi aiebat supra cibũ mali chimi bibere uinũ dũ comedũ aut ãte aut post q̃ digerat.

est malum. quoniā facit malum chimuz ad extrema corporis penetrare. Et subiungens ait. q meliꝰ ē a paruis icipere q̄ a magnis. ut uelit dicere q eo cāu quo qs super mala cibaria uinū bibere uoluerit melius est ut a puis icipiat. i. minꝰ malū q̄ a magnis q2 natā nō ea ita diligit. et p cōsequens illū vz chimū non ita auide ad membra trahere sicut. s. potēs. Et magnū uinū biberet i pricipio q uelotius digerit q̄ paruū. Ex quo tñ nō sequit absolute a puis fore icipiēduz ut pz intuenti. Quidā tamē sotiꝰ uolens supradcās rōnes euitare tā i pricipio quā i fine uinū bonū bibebat et sic dicebat se reglis suprascripptis subiectū nō existere. Rasis aūt quarto almā. c. de pesti. ⁊ eiꝰ cautela tali tpe oīo uinuz phibebat. Acetū uero cū aq̄ tpatū bibēdū laudabat q colericis iuuenibꝰ tpe magni estꝰ non phiberē iterdū et acciperē aquā accetose ulꝰ rosaꝝ ⁊ si ɔtigerit eo tūc ut meridie trāsacto sitierit utile ualde foret si syrupū accetosum simplicē cū aq̄ simplici ulꝰ zuchari sūeret quo tūc meliꝰ ē utēdū q̄ uino. Et h tā ō cibo q̄ de potu dicta sufficiāt.

Capa. xi. de somno et uigilia.

Postquā hō cibū et potū sumpserit naturalꝰ caloꝛ ad ipsos digerenduz ad itra retrahit q̄re tūc fumi eleuati a toto ad caput tāq̄ ad caminū totiꝰ ascēdūt et primū cerebri uētriculū opilātes sompnū inducūt. q̄ ō re ō his q̄ sūt circa lipz attēdēda ɔdignū est pñti i. c. facer mētiōez sūpto itaqz cibo tam mente quā corpore debet quisque quiescere ne pter corporalez motū fortem seu cogitationes pfūdas naturalꝰ caloꝛ a digestione subtrahat. post igr cibuz noua seu historias delectabiles. istrumēta musicalia ulꝰ dulces audiat cātilenas. talia eiz homines letificāt et ipsū benignū ac bonoꝝ moꝝ efficiūt. ut iquit Ar. viij. politicoꝝ dū dixit. aīma eim naꝰalꝰr i musicis delectat armonijs. Et iō melodie iratos ⁊ alijs passioibꝰ occupatos sepe alleuiant ipsos letificātes ⁊c. Nec se ad dormiēdū quisquā ponat. nisi p prius superiores ptes stoāci cibo sēserit alleuiatas q post assūptuz cibū i duabus horis cuz dimidia fieri cōiter debz. Qō si eo tūc illō pter q uis ipedimētū nō hrēt debz aliquātuluz deābulare. deinde cū alto capite. et ɔpetent cooperto ad dormitū se poēre. Et prio sup latꝰ dextrū. ut ingt Auic. ftia primi doctrina scōa. c. nono. et ar. i de regimē saītatis ad alexādruz. nā melius cibus ad fundū stoāci pellit cū magis uersus dextrū latꝰ decliat. ut pz i anothomia Intēsiorē ptereа caloꝛē rcipit q2 cū de naīa calidi sit ascēdere ⁊ epar existat sub stoāco ueluti igis sub lebete ad ipz itensioꝛ trāsmittit calō. et p ɔñs meliō celebrat digestio. Preterea si qs sr sinistrū latꝰ pº ōcubat nō sic cibꝰ tēdit uersus fundū sz circa ptes magis remaēt superiores vñ tā grauitate sui q̄ ēt epatis qō super ipm tūc totalꝰr qescit. Canale pulmonis ɔstringit cuiꝰ signū q2 sup isto latere pmitꝰ decubās magis q̄ sup alio difficultat in hanelitu. pp qō non ita pfecte ut pz cordis puenit opatio. ⁊ cū ceteris mēbris influat non ita bñ in sua opatione silꝰr se hēbūt. Cūqz digestio fuerit q̄i finita sup latere sinistro dz deinde iacere. nā tūc chilus tāta caloris itensione nō indiget. Preterea cū tūc caloꝛ ualde potens existat. ⁊ illud qō de chilo ad digerēdū remansit. fit digestiōi magis obediens sup latꝰ dextrū non debite digerit. sz i fumositates potius ɔuertet. sicut i stomaco calido de re facilis digestiōis ɔtingit. Sōni aūt terminꝰ in q̄cunqz sano ⁊ si ad septē horas uel circa cōiter limitet. ē tñ ut cū qsqz excitat si caput et cetera mēbra leuia senserit. palpebras āqz sine pōdrositate psētiat. ita ut liber possit eas apire. q̄ casu nemo āplius dormire dz. q2 sup flua dormitio corpꝰ deficcat ⁊ ifrigidat. ac supfluitatibꝰ replet flegmaticis. Superflue vo uigilie calorē itendūt corpus desicāt. ma luz colorē iducūt ac rubeā colꝰrā mlꝰtiplicare faciūt. Sompnus naturalꝰ ⁊ bonꝰ est ut noctē nō effugiat ⁊ diē nō ipediat scōo pno. Amplius sup uentrē dormir nō laudo nā ⁊ si caliditate culcitre stoāci uigoret caliditas. maiora tñ q̄ hoc fit iuuamētū nocumēta sequnt q2 stomacꝰ ɔprimit cuz totū corpꝰ qescit super ipsū vñ necessario cibꝰ remouet a fūdo. et per ɔñs digestio nō ita bona celebrat. Preterea collū ⁊ alia mēbra male situāt ita ut psepe i q busdā et maxiē i collo grādis doloꝛ iducat. Sed si qs illud iuuamentū ɔsequi desiderat. ceruical de plumis hēat q i amplexu ɔtinue teneat uel sacculum paruz plumis plenum sup ipsū stoācum fascia ligatū manus quoqz sup ipsuz stoācuz diu retēta digestionē ualde ɔfortat. q facit siliter sane ɔplexiōis ⁊ carnosum nudum infantulum amplexari. uel gattum ulꝰ pinguem catulum. cauendum est attamē ne sudet infantulus. nimium eniz sudoris frigiditate noceret. ut Auic. iz. tertij tractatu

scđo.c.de cura male complexionis frigide et sicce stomaci.tenere aūt gatū uel catulum pp corp hanelitū ē pluribus abhominabile. Jnfantuli quoqȝ amplexū refugit.natura ēt ē inhonestum quēadmodū vř. quare ⁊ si femina sit humidior masculo.hēatqȝ calorem magis obtusum.pp qđ nō ita ab auctorib⁹ comēdatur.poterit tñ ī grādiori eligi etate ī q̄ ita humida non existat.et calorem uigorosiorē hēbit q̄ꝫ poti⁹ laudo q̄ꝫ suprascripta.qr magis honestum.maioreqȝ ī ea natura recipit complacētiā. Et ideo dicebat Aristo.in de regie sanitatis ad alexandrū ꝙ in isto casu homo debet ampleccti puellam calidā speciosā ⁊c. Et quanto melius fuerit complexionata.tanto magis calorem habebit temperatiorem.et p consequēs ex caloris ipsi⁹ reflexiōe melior mľto celebrabitur digestio ⁊c.Ponā igr aliq̄ signa p q̄ talis puella cognoscet̄ q̄ ex auctor mētib⁹ elici possunt ⁊ maxīe Gal'.scđo tegni Sit itaque a.xv.usque ad.xviij. annū īclusiue cuius corpus solidū ac succi plenū cū aureis capill' cōdecent̄.hanelitus sintqȝ oculi clari sicut diana stella sintillātes cū arcucitis supciliis pilis paucis ꝯtextis subtilib⁹ ad aliq̄lē obscurū ruborem tēdētib⁹ .nasus debite lineatus super labia decent̄.magnitudinis.uiuacissimiqȝ caloris mensurabiliter situetur. eburnei dentes ꝓpōtionabil' tā in situ q̄ꝫ in magnitudine ī ore melifluo ac decētis magnitudinis collocent̄.genas q̄qȝ roseas hēat.sic ut ex ipsius aspectu circūdans aer undiqȝ serenet̄.cādidamqȝ gulā cū amplo pectore.cuius ī laterib⁹ due ad istar pomorum sint insite mamille.extensa brachia cū cādida manu.lōgos digitos.decēterqȝ gracilib⁹ eburneis ī modū auellanarum unguib⁹.ac ēt hēre dȝ. ⁊ si circa anchas āple eē debeat.ī ipsius tñ persona media debēt se due man⁹ posse contangi. De aliis vō occultis ptib⁹ meli⁹ tacere cēseo Pensa aūt si hec oīa sibi insūt ꝙ oīa alia mēbra sunt correspondētia.nam agēs ī hanc producēdo tūc potens fuit ac tēperatū materia qȝ obediēs ac benigneqȝ tēperātie ⁊ sic ī hoc nullū excellenti⁹ medicamē possibile fore repiri.Et quāto a pfata descripta puella alie declinauerit tāto a bōitate illi⁹ magisterij deniabunt.Sit īsuper delicate uiuens ne.s. superfluitate cibi ad sudorē prouocet̄ ī nocte ⁊ ne ei⁹ hanelit⁹ malitia cibi ad aliqualē malum uertat̄ odorē hoc attñ nō nisi ī ualde debilib⁹ pp īfirmitatē ul' etatē ut ī decrepitis fieri dȝne pp talē āplexū ad coitū mouerent̄. Ex hoc enim plus sequitur nocumentum q̄ꝫ ex amplexu iuuamentum. Post autem expergefactionem resupine iacere bene laudo. quia mēbra oīa melius quiescant.unde ad cogitationes suas eo tunc hō ꝓmptior existit.Sȝ caueat ne dormiat in tali situ propter cerebri superfluitates ad posteriora declinare.ut inqt Auice.tertia primi allegato caplō q̄ periculosarum sunt cā egritudinū.ut apoplesie.epilēsie. peralesis.subeth.incubi.spasmi ⁊c.⁊ hec est cā q̄re multis ī hac figura dormiētib⁹ uidet̄ ut pōdus aliqđ hēant sup pect⁹.cui⁹ grauitate suffocent̄.qđ tñ accidat nōnunq̄ꝫ de facto. ut incubo tractātes asserūt. Sup inanitione dormire qs non dȝ neqȝ ī meridie.nisi plurimū fuerit assuet⁹.quo casu a cibo fit saltem distans p duas horas.deinde cū capite alto se bñ faciat pānis coopiri.sotularibus et caligis in estate oīo remotis.nā si hec retinuerit ⁊ maxime sotulares fumi reflectunt̄ ad totū pp qđ turbat̄ corp⁹.⁊ ipedit̄ psepe digestio. bonū tñ eēt paulatine talē dormiēdi cōsuetudinē remouere.Itē sm tpis caliditatē uel frigiditatē erit culcitra ī duricie uel molicie uariāda.⁊ idē de cōplexionib⁹ ⁊ etatib⁹ ⁊c.ē dicēdum.unde meli⁹ ē ⁊ maxime colericis ut estatis tpe super materatio cotono pleno dormiant.quā supra culcitra plumis plena. Jn estate linteamina cū lixiuio min⁹ forti lauari debēt q̄ꝫ in hieme.⁊ lect⁹ sepe albis linteaminib⁹ innouet̄.teneant̄ ꝑterea linteamina ipsa ī estate in scrinio ī quo frigida existūt odorifera.sicut rose.uiole poma ⁊ silia. in hieme uero calida.ut lauēdula.ambra.muscus croc⁹. q tñ ex istis odorib⁹ dolorē capitis īcurrere solēt.talia uitare debēt.Itē si potens fuerit. cortinas hēat añ lectum uel circa diuersimode ⁊ ꝑciose laboratas.nō laudo tñ ut dormitionis tpe inter eas icludat̄ sed unā.ut aer liberius euētet̄ dimittit aptam. Et si tales cortine fuerint in grana tincte ⁊ maxime ī hieme pstātius adhuc erit. Cooptoriū quoqȝ sindonis de grana supra lectū cōtinue tenere bonū et utile ualde erit. Sup quo tpe calido rose uiole ⁊ alij odoriferi flores spargant̄.uel aliq̄ fruct⁹ ponāt̄ odoriferi.⁊ sit cāera ī hieme iter duo solaria situata eo mō.s.q̄ supra dña pria c.i.dictū ē.Jn estate magis terranea comēdatur.dummō reumatica non existat.Et hec de somno ⁊ uigilia dicta sufficiant.

Capm.xij.de motu ⁊ quiete.

Cum quis perfecto somno surrexerit con-
ueniens per caloris naturalis uiuifi-
catione ut aliqua specie utatur exercitu.
unde de ipso in hoc capitulo oportet facere mentionem.
Pro quo nota quod ipsum nonnulli parisienses uitu-
perant in hoc casu dicentes ut statim ex eius dif-
finitione patebit. quod propter exercitium magnificatur
anhelitus. poriqz magis detinentur apti. et
cum hoc ut patet maior propter hoc insurgit necessitas
euentandi. unde plus de ipso infecto aere attra-
hitur. Ex quo concluditur hominem citius pestilentiam
incurrere. quod uerum esset si maius non sequeretur ex
exercitio iuuamentum. cuius oppositum patet. nam
per exercitium naturalis calor fortificatur. commo-
uetur n. calorem naturalem. et ualidas facit. quod in
membris sunt uirtutes uitales naturales et animales.
ut inquit Gal. secunda particula afforismorum. commento
illius affo. In omni motione etc. Superflue quoque
exercitio humiditates resoluuntur. propter quod infectio-
ni pestilentiali et aliis egritudinibus materiali-
bus potentius humores resistunt. Unde Auic. iii.
primi. doctrina secunda. c. i. plurimum inquit regis conser-
uationis salutaris est ut nos exercitemur. Nam
ad ipsum quidem s. exercitium peragendum conuersi per
modum sue equalitatis et in hora sua nullo
horum indigent medicamentorum quae materialibus
necessaria sunt egritudinibus. et egritudinibus
que eas sequuntur. et de eis accidunt etc. Et ideo Ra-
sis. xvii. continentis inquit quod in quadam peste omnes
qui fuere mortui preter uenatores utentes exerci-
tio etc. Sanitas. n. conseruatur bonitate mensura-
tionis motus et quietis. ut ipse inquit quarto almansoris.
c. i. Et ideo relinquens exercitium frequenter ethicam
incurrit. ut inquit Auic. c. allegato. Unde Auerois
vi. colliget. c. de exercitio uel inquit temperatum
exercitium conseruandi sanitatem mirabilis causa exi-
stit. propter quod fulgentius circumloquens exercitium inquit.
est humane uite conseruatio caloris naturalis
luna et excitatio superfluitatum consumptio uir-
tutum roboratio. temporis lucrum. ocio inimicum. iuuen-
tutis debitum. senectutis gaudium. Ille igitur so-
lus ab exertio se abstineat qui sanitatis gaudio
vult carere. proprie tamen exercitium ut ponit aui.
loco quo supra est motus uoluntarius per quem habe-
nelitus magnus et frequens est necessarius. et intelli-
git de exercitio uel totius corporis. Nam ut inquit
Auerois allegato. c. cuilibet membro proprium est
exercitium. ut pulmoni uox et stare dorso etc.
Et ideo quodlibet membrum per se exercitari posset
absque hoc quod hanelitus frequens fiat. Et si mul-
te exercitii species sint. tertia primi ab Aui. de-
scripte. Dico quod sero et mane ante cibum proutile

existit exercitium cuique s. consueto hora digestio-
nis complete ac per prius facta superfluitatum ex-
pulsione. nec tempore pestis in aere seu loco fiat. ubi
gentium multitudo concurrit. Et si fiat in aere re-
nouato et ut supra ostensum est alterato bonum esset
Quod si esse non potest fiat saltem in euentato aere in
loco s. in quo aer ipse per septentrionalem uel alium
salubrem uentum persepe purgetur. Et quocunque fi-
at siue eques siue pedes siue luctando siue ad
pilam ludendo. quod bene laudo. uel quolibet aliter
proposse modus teneatur. ut omnia membra equaliter
exerciteantur. mouendo interdum pedes. interdum
brachia. interdum caput. et nonnunquam uociferando.
Cumque aliquis propter exercitium laxari incipit gescat.
et non tamen immediate. sed a forti ueniat ad mi-
nus forte. et sic gradatim usque ad getem mensu-
randum similiter existit secundum etates. tempora. anni. regio-
nes. complexiones. consuetudines et similia. Unde
ceteris paribus in quo superfluitates difficilioris
resolutionis multiplicantur. et in quo calor minus
existat inflamabilis magis calefactiuum ac reso-
lutiuum conuenit exercitium. ut patet de mente Auic.
tertia primi. doc. quarta. c. i. dum dixit. quod ipsorum quidem
exercitium alleuiandum est s. bonitatem complexionem
calidam. nonnulli tamen dixerant sicut plurimi commen-
tator tertio tegni per plus calefactiuum esse debet ex-
ercitium colerici quam flegmatici. licet exercitium
flegmatici debeat esse magis resolutiuum. Ex
quo infero tenendo istam opinionem quod exercitium
flegmatici multo longius esse debet quam colerici ad
hoc. s. ut magis existat resolutiuum. Si autem
quouismodo fueris impeditus. et exercitium facere
nequeris. eius loco poteris fricationibus uti
in mane. s. antequam surgas cum panno non minus aspe-
ro. incipiendo a cruribus. deinde a tibiis. postea
a brachiis. deinde ad pectus. et sic successiue ad
alia membra semper ad inferiora trahendo. et hec
fricatio debet esse in medio inter fortem et debilem. et in-
ter multam et paucam quod consimiliter est mensuranda secundum
etates et tempora anni. regiones. et complexiones etc.
ut statim de exercitio dictum est. Et iter cetera
emuntoriorum loca cum leui fricatione a superfluita-
tibus munda tenere procures. ut sub ascellas igui-
na et post aures. Et cum surrexeris debes caput
tuum fricare tamen extendendo. n. brachia et te ali-
qualiter fatigando per somnum calor inclusus egreditur.
et cutanee superfluitates retente resoluuntur.
Debes cum hac fricatione facta te pectinare. Et
si in ebdomada semel aut in mense bis uel ter
cum communi lixiuio caput tuum laueris stomaco ua-
cuo utile erit ualde. Sunt tamen capilli cum pannis
calidis leuiter fricando siccandi. Quod si barbam

tiā abradi feceris corticē citri ad buliādum in aqua ponas. rectificat. n. aeris corruptionē ut pestilētialem. scđo casu. c. de cifo. poteris cū hoc addere ad bulliēdum i illa aq̄ de maiorana rozemarino radice yreos sicca cū folijs lauri. ⁊ erit aq̄ odorifera ualde. laudat insup ab Aui. tertia p̄mi doc. ѕa. c. iij. leuis fricatio p⁹ factū exercitiū. ⁊ ēt ab Aueroi. vi. colliget. c. de regie tēperate cōplexiōis quā facias si libet. q2 utilis ualde erit. Mō itaq3 exercitā di posito p3 qd de qete dicēdum sit. Nā si fortе exercitiū ē añ cibū pagendu3 seu mot⁹ fortis. ut statim dictū ē. ita p⁹ cibum assumptu3 ē statim qescēdum oīo uel saltē moliter ⁊ suauiter deambulādū. qñ. s. qs appeteret facilio rē cibi ad fundū stomaci descēsionē. ⁊ hoc tetigit Auic. tertia p̄mi. doc. ѕa. c. vij. du3 ingt. Et quēadmodū o3 motū q ē añ comestionem nō eē debilē ita necesse ē mot⁹ q ē p⁹ ip̄m qđ non sit nisi molis ⁊ suauis. Jō aiunt uulgares p⁹ cibum stabis aut passus mille meabis. Et hec de exercitio ⁊ qete dcā sufficiant.

¶ Caplm. xiij. de accidētibus aīe.

Quātam uim i ꝯseruatiōe sanitatis accidētia aīe possideant. testant aucto res ⁊ ipsa magna rex experientia. furor. n. ira. amor. gaudiū corp⁹ calefaciūt. timor vo tristitia ⁊ odium ip̄m ifrigidant. Uñ non nulli ex uehementi ira ⁊ furore i cronicas ēt graues egritudines ꝯstituti ⁊ aliq ad mortes fere usq3 deducti p̄stinam adepti sunt sanitatem. ut narrat hali. iij. tegni. comēto illi⁹ ptis Quā si quidē indiget ⁊c. de quodā militari duce defectu caliditatis inate fere ꝯsumpto quē perit⁹ medicus tm̄ fecit ad irā puocari q accēso ⁊ fortificato calore san⁹ euasit. hoc idē fecit Joseph⁹ medic⁹ bñ pit⁹ de Tito uespasiani filio q du3 eēt in mēbris suis oīo cō tract⁹ inimicū capitalē corā eo uenire mandauit quē sui amici plusq̄ ip3 uenerari fingebāt ex q̄ fuit tanta ira cōmot⁹ q fortificato calore suor mēbror sanitatē adept⁹ ē. Jdē3 ponit ualerius maxim⁹ lib. i. titulo de miraculis. de illo athleta milite q mut⁹ exñs dū uictorie p̄mium sibi uiolēter eriperet idignatiōe. ⁊ ira fuit tanta cōmotus. ut liber uocal'. euaserit. huius etenim potētie timor existit. ut in quodam uicino meo padue uidi q dum i pacismo quartane foret ⁊ ignis domū suā undiq3 con cremaret. sic ut pēsaret ab igne nequaq̄ euađ re posse se a quadā fenestra pcipitans siml' ab igne ⁊ a quartana liber euasit. Nimir ergo si

exptus uidi i cura quartane sup infirmu3 ab scissis dētib⁹ serpētes pџcere doceant. ac eu3 euaginato ense inuadere. ut Rasis. xviij. continent. c. de quartana testatur. Quantam in amouendam sanitatem ⁊ egritudinem inducē do habeat tristitia patet. q2 stupefacit. ⁊ naturas corrūpit hñtis tertio ethi. vlti. c. ip̄a q̄q3 corp⁹ exsiccat ut salamō i pabolis spiritus tristis exsiccat ossa. unđ aui. tertia. i. doc. i. c. iiij. ira iquit uehemēter calefacit Et pigritia uirtutes laxat animales Et raѕ. iiij. almāsoris c. de actionib⁹ animaliū cogitationū Quidā uero iquit tristari facit omnib⁹ sanis nocumē tum ifert et nō solū. tristitia et ira hec efficiunt uerū omnia anime accidentia inmoderata corpus extermināt ut gal'. iij. tegni extermināt enim ⁊ hec ingt. s. aīe accidētia immoderata. et. immutant corpus ab ea que ѕm naturā ꝯsistētia Nimir igitur si supfluū gaudium repētinā ⁊ subita3 mortē inducit ut ualerius narrat li. ix. de ill' mulierib⁹ que putabāt filium ⁊ maritū extīctos in cariēsi bello fuisse ⁊ dū in excogitate dictis mulierib⁹ occurrissēt i ipsor exspirauerūt āplexu cui accedēti uoluit sapiētissimus. ypo. obuiare. ut đ uita et morib⁹ pħor legi dū extra p̄mā sapiētissim⁹ fact⁹ esset patriamq3 repeteret timens insup ne letitie impetu ob ei⁹ aduētū pentes extinguerētur nūcium p̄mandauit nunciāte3. s. ip sum oculor lumie fore puatum ut hac tristitia pentū letitiā ꝯtēperaret. qua de re pestis tpe accidētium omniū anime est supfluitas euitāda na3 in tēperamēto mor custodia sanitatis anime et corpis sil' existit auic. all'. c. Et ideo ira tristitia timor. ⁊ similia uitētur omnino in quor loco debet gaudiū subire tēperatū uirtutib⁹ enim robur tribuit et anima3 in suis uiuat actionib⁹ raѕ. iiij. almā. allc. c. Et si diuersar psonar sit ꝯuersatio fugiēda cu3 gratis attū et boni regiminis ꝯmouetur assi duc atq3 iuxta doctrinā arist. in de regimine sanitatis ad alēxādrū pulcras ac delicatas facies ituea tur nā ispiciēdo pulcras formas delectari debem⁹ in artifice qui eas facit ut ip̄e pōit. xi. de animalib⁹. Cātilēas amenas noua istrumēta musicalia que psepe audiat libros historiar uel fabular delectātiū nōnūquam perlegat uestes itidē portet quisq3 sibi letitiam inferentes anulos quoque cū pciosis lapidibus iocalia et alia huiusmodi istis ita que et alijs infinitis fere modis quibus un⁹ magis quam alter delectatur. trahit enim

sua queecunq3 uoluptas. ut uirgili⁹ circa buc. Pius pōt quisq3 sibi inferre letitiam quam summe oī tpe laudo ꝛ potissime pestis tpe. nā dum hō pmanet in letitia pestis delet̄ imagīatio q̄ dubium imaginātem pestē sepe incidere facit. ut elici pōt ex dictis Auic. quarta pticula. vi. naturaliū. c. iiij. ubi expresse uoluit ꝙ imaginatio non solum corp⁹ imaginātis uerū3 alienū pōt realiter immutare. quare nimirū si ex pestis imag inatione plurimi ipsa3 incurrunt. Experimēto nanq3 uidemus nōnullos intuēdo acrimia comedētes acredinē in ore suo precipere. ac dētium stuporem icurrere. vij. pblematū. pbleu. viij. ꝙ solum ex forti puenit imagīatiōe. Et idē affirmat Aui. sa. i. c. de eis q̄ proueniunt ex motu aīali. ꝙ si imaginationem hoc efficere posse non credimus habeas gallinam oua cubāte3 corā q̄ serpentē icarceratū ī āphora apponas ꝛ tam diu aū ipsā uiuus moret̄ donec tempus quo pulli pfecti egredi d̄bēt euenerit tūc non pullos imo serpētes ex ouis ɔceptos inuenies qd̄ nō ex alio q̄z ex forti puenit ymaginatione. et idem p3 de pauone oua cubāte ꝛ albo lintheo circūdata ī quo casu oēs pauones albi nascūtur ut. docet experimentū. pestis ergo imaginatione3 modo omnibus quibus meli⁹ fieri potest bannire procuret. Et hec de accidentibus anime sufficiant.

Capitulum quartūdecimum de coitu.

Precedenti imediate capitulo coitu tractato ab auctorib⁹ nrīs cōr solet ānecti. Et ideo cū ex ipsi⁹ dimissione mort̄ subitānea nōnūq̄z ɔtigat ut hali. iij. tegni ɔmento illi⁹ ptis uenereoꝝ quidē scḃ3 epicurū moderato usu pl'ima iuuamēta ꝛ illi⁹ mortis euitatio. In hac pte putilem de ipso uult facere mentionē. Pro quo notandu3 ꝙ superfluitas coit⁹ seniū accelerat ꝛ uitā abreuiat ut hali. ɔmen. illius ptis tēpore d̄o usus ꝛce. un de q multum coeūt paꝝ uiūt propter qd̄ mullus ē lōgioris uite q̄z equus uel asinus. s. propter nō coire. Et passeres masculi breuioris sūt uite. s. femellis ppter. superfluū. s. coitu3 ut ar. i de lōgitudine et breuitate uite. unde auic. xx. tertij debilitatē iquit affert coitus. s. superflu⁹ cuius sile3 non auferūt alie euacuationes Et iō ar. i de regimīe principū. Coit⁹ iquit supflu⁹ est desiccatio corporis ꝛ abbreuiatō uite. ꝛ Aueroīs. vi. colligꝫ de usu coit⁹ dixit ɔsil'iter ꝙ coitus d̄siccat corp⁹. i. euaporare facit corpus ꝛ ītelligitur de coitu superfluo. Cauēdum est igit̄ sūmoope ne quis tempore pestis superfluo utatur coitu. Debilitat enī cerebru3 ualde q̄re nocet neruis ꝛ oculis ac ēt stoāco ut aui. xxij. tertij tractatu i. iuxta finē. dum dixit ꝙ coytus est ex rebus magis nociuis stomaco. ꝛ dimisso eius ē ex reb⁹ magis conferētibus ei cum de substātia spirit⁹ res plurima euacuet̄ facit peruenire illum q plurimū eo utitur ad infrigidatio. ēm sui corporis et resolutionem caliditatis innate. ꝛ ad mortificationē uirtutis. Nimiꝝ ergo si superflue utētes coitu pestis tpe ipam incurrant. ac ipsi tūc pp uirtutis debilitatē pereāt. Si tñ adolescēs ꝛ ɔsistens carnosus fuerit coitu cōsuet⁹ lete ac delicate uiuēs ex coit⁹ dimissiōe nō solum pestē ueꝝ mortem subitanea3 incurrere posset. Nā sperma retentum cōuertit̄ in uenenū. ut hali. ubi supra. Propterea uiri potentes ꝛ uidue ex dimissione coitus nōnunq̄z subitaneā mortē icurrūt. ut docet experimētum ꝙ non solum ex mēstruoꝝ retētione ueꝝ ēt ex ipsoꝝ spermatū si sperma ɔdignum sit appellare sepe cōtingit. Dico ergo ꝙ melius ē in casu isto ut tales uiri potentes nubāt ac coitu utant̄. ēt ɔsistens ac adolescentes q̄z ab ipso abstineant faciāt. ꝛ h̄ primi senes s3 raro ꝛ minus sine cōparatione ut ita dicā q̄z p̄cedētes. Coit⁹. n. in isto casu corpus repletū alleuiat aīam illarem ꝛ letā efficit. irā sedat. fantasticas ꝛ tediosas remouet cogitationes. ita nōnulli iterdum melācolici sanati sūt. Rasis iiij. almā. c. de iuuamēto ꝛ nocumēto coitus. Secūdi uero senes oīo se abstineāt. ꝛ hec est snīa olu3 auctoꝝ quā expsse tetigit haliabas. in de regīe sanitatis. c. de regīe grādioꝝ. ꝛ de regīe senum. Non tñ huius capl'i ɔfidentia q cunq3 adolescētes ꝛ iuuenes p̄mi senes glorientur. q3 hoc coitus puilegio solu3 uti debēt carnosa ꝛ robusta corpora uenas emplas repletas sanguine colorem rubeū ac piloꝝ multitudinē hn̄tia. Corpora nāq3 flegmatica colerica macra melācolica ꝛ breuiter supradictis cōtraria coitu raro uti debēt. Et si oīo abstineant p̄stātius forsan erit. Et iō Aueroīs. vi. colliget. c. de ɔseruatione sanitatis cū medicinis laxatiuis describēs corpora quib⁹ plus nocet coitus ingt nocet plus ceteris oīb⁹ cōplexionib⁹ maxime frigidis ꝛ siccis. Et inter cōplexiones calida ꝛ humida supfluum pōt tollerare leuius. et q̄ peiores sunt frigide et sicce existūt. Cetere uero medio mō se hn̄t ad

illud famellicus uino ciboqz replet⁹ conuale
scēs flobothomat⁹ tristis ac quoqz iratus ac
quouis labore laxatus coitum dz oīo uitare
Corpus enim taliter dispositum si pestis tpe
coitu usum fuerit miruz erit ni peste ipa tūc
rapiat. Et dixi notanē de adoloscēte seu iuue
ne coitui assueto qr insueti ex coitus dimisso
ne supradicta nō sic icurrūt nocumēta prio in
sueta ex ipius usu tali tēpore nisi bene robu
sta fuerint grādia forsan incurrēt detrimenta
Et hec de coitu dicta sufficiant.

¶ Capl'z qntūdecimū d inanitiōe ꝛ repletiōe.

u Ꝗ sex rerū n̄ naturaliū narratiōi finē
imponerē. de innanitione et repletiōe
restat facere mētionē ꝓ quo satis li
quet omnē rpletionē rex corruptionē facilis
recipiētiū ee uitādā quox doctrina ex p̄habi
tis satis haberi pōt nā repletionē uitare bo
minē ab omni īpedimēto p̄seruat ipsū q̄ sue
mētis ꝯpotē efficit. Et iō uituperādi sūt qui
adeo sua replēt corpora ut nec pes nec man⁹
similiter nec mēbrū aliud officiū suuz facere
possit ut in istis robustis frībus eis ieiunan
tibus nōnūquā ꝯtingit qui serotinā timētes
famē ad crepationē usqz se replēt a cāu itidē
ī egritudine euitatio repletionis quoqz p̄ser
uat ml'tisqz uicys obuiat. ūt ualeri⁹ maxim⁹
li. ij. ti. de isti. āti boneqz īgt ualitudis eox q̄
si quedā mater erat frugalitas inimica luxu
riosis epulis et aliena nimie uini habūdātie
et ab īmoderatione ueneris usu aduersa. Ex
quo ꝯcludo repletionē omnē fore uitādam ꝛ
hoc est quod uolebat auic. fen. iij. p̄mi doc. ij.
c. vij. dū dixit ex cibo ergo null⁹ est ita. replē
dus ut nō sit ibi locus supfluus sz est ab eo
retinendus reliquis desiderys adhuc in aīa
remanētib⁹. Pe. n. famis reliquie post horā
unā destruētur et ī hoc est us⁹ maxime obs
uādus qm̄ deterior est comestio que stoma
co facit grauedinē et deterior pot⁹ est qui te
peramētū egreditur et in stomaco natat non
debz quis ita pax comedere ut uirtutis seq̄
tur debilitas ceteris enim parib⁹ ex minori
quā corpori ꝯueniat nutrimēto mai⁹ sequitur
nocumētum q̄s ex maiori. Juxta illum afforis
mū. Jn tenuibus dictis ꝛc. Nec in tali tēpo
re ullo mō debet quis famē aut sitiz tollerar̄
iuxta sñiam auic. p̄ma quarti. c. de p̄seruatio
ne a peste. Et ras. q̄rto almā. c. de pestilētia ꝛ
eius cautela nā hec de facili faceret hoīnem ī
pestē cadere. Et iō nōnulli dixerūt ꝙ quinqz
sūt dictiones īcipiētes ab. f. seu eox significa
ta que pestē de facili īducere pn̄t. et alia qui
que ab. f. siminilir̄ īcipiētia p̄hibitiua. Jndu
cētia pestē sūt fames fatiga fructus. et femina
flatus p̄hibētia pestē sūt. flobotomia focus.
fuga. fricatio. fluxus. Et ītelligit̄ p fluxū hu
mox siquidē habūdauerīt supflue euacuatio
ꝓcuret ergo īsuper oīs homo scd̄z ꝯsuetudi
nem horis debitis beneficiū uētris habere
qr si ī hoc fuerit pigra natura tūc ꝯmuniter
īcitetur suppositorio facto ex melle ꝛ sale ul'
lardone radice bletis uel ꝯsimili. At si libe
ret hoc ꝯmuni posses uti clisteri. R. malue
blitis mercurialis matris uiolaruz an̄. M. i.
furfuris pugilū. s. fiat decoctio de qua acci
pe. lbr. i. s. ī qua dissoluatur cassie pulueris
zuc. an̄. ℥. i. olei uiolati ī estate l' ꝯmunis in
yeme ℥. iij. salis triti pax et fiat clistere ꝙ sē
per ponat̄ ī mane l' sero stomaco uacuo. Et h̄
de īanitione et repletione dicta sufficiāt qr ī
sequētib⁹ alia istā materiā ꝯcernētia sū deo
auxiliāte tractatur⁹ cui sit laus infinita.

¶ Tractatus secundus quatuor in se conti
net capitula.

¶ Capitulū primum tā farmatie quam flo
botomie naturā tractat.

s Ꝑ Ex rex uero naturaliū p̄cedēti regi
mine diligēter obsuato magna īmo
potissima pars p̄seruationis existit a
peste sicut īdubie qlibet eo utēs deo coopā
te primo ab ipsa liber euadit nā maxima p
ticula generationis egritudinū ē pessima cor
poris p̄paratio. qr ī ꝯcordātibus p̄rōpta est
lesio. ꝛ Gali. primo de differētys febriū. c. de
febre pestilētiali dixit ꝙ q moderatis labo
rib⁹ et uita decora utitūr oīo īpassibilis p̄se
uerat scd̄m oēs has dispositiones. s. pestilen
tiales. Sed qr humana natura est ī deterius
prolabi sēper ꝓna non erūt suprascripta ad
iungnē comunit̄ obsuata q̄re nisi aliqua medi
cinalia sumēda ī quottidiano usu subiūgerē
multi in hāc tremēdā pestē īcurrerēt capp n̄
nulla pestis bezardica ab aere uenenoso seu
q̄uis cā pestē īducere potēte dei omnipoten
tis grā īdubitāter defēdētia hic īferius āno
tabo. Que si comunit̄ ab auctoribus scripta
forsā non īueniāt̄ simplicia tn̄ ꝛ nedū ipsa ue
rū ex his ꝯposita īspiciētes debere effectū q̄s
diu efficere ꝯperiēt īfalāter. Nā ātiq p̄hi de
mitridati ꝯpositōe ꝛ successiue tiriace primi
tus ꝓpter indigētiā apparēter ī ꝯtraria uehe
mēter admirati sunt. Cunqz illa sollicite exa

minauerint nihil sine ministerio ingressuz cõ
pertũ ẽ qḋ de mixtiõib⁹ describẽdis fiet deo
dãte. et iõ aliqua bezardica tã simplicia q̃ cõ
posita ponã tam a priscis q̃ a modernis ĩ hoc
casu expta phis. alia ac ẽt subiungã q̃dã quo
rũ uirtutes ĩ quodã antiquissimo libro scrip
tas inueni. Tu igit̃ bone Jesu q me nunq̃ in
necessitatib⁹ reliq̃sti inceptis faueas. mentẽq3
meã imbecillẽ tuo celesti roze pfunde. ut talia
ĩscribere ualeã. qbus utẽtes possint a terribi
li tã feroci tam rapacissimo morbo se salubri
ter custodire Amẽ. Deinceps itaq3 tã ab int⁹
q̃ ab extra medicinalia applicãda describaz.
De flobothomia z farmãcia aliquã primitus
faciens mẽtionem. Pro quo notãdũ q adole
scẽs a. xiiij. annis supra ɔsistens. z ĩ primo se
nio ɔstitut⁹ robust⁹ carnosus uenas hñs am
plas repletas bruni et rubei coloris. ul'ex ru
beo cũ fusco pmixto. ut placuit Rasi. vij. al
man. nõ supflue utens coitu copiose ac delica
te cibis sanguinẽ multiplicãtib⁹ nutrit⁹ flebo
thomiã ĩ uere. de uena media semp facere d3.
Cũ q̃ ẽt si hũoꝝ fuerit abũdãtia cũ premissõe
digestiui ipm peccãtẽ humorẽ ɔcernẽtis far
macũ q̃q3 exhibendũ laudarẽ. cuius describ
tionẽ astãti medico derelinquo. Jtẽ si in aliq̃
humor aliqs supabundaret. quẽ pus medic⁹
cõmixtum sanguini iudicaret eo casu flobotho
miã ẽt facere ɔuenit. Postea fcã p prius illius
humoris digestiõe farmacũ seq d3. Et hec est
snĩa Rasis. iiij. almã. c. de regie corpis f3 tpa
dũ dixit. Jlle p̃terea q tpe hiemis multũ aui
de z simul in stomaco recepit. atq3 q̃ bonoꝝ
cibarioꝝ multitudinẽ cum uino suscepit sibi
cito flobothomia subuenire d3. Qui autẽ ci
bis grossis utit̃ z malis uẽtris solutione sibi
succurrere cogit̃. hoc idẽ in pte tetigit supra
capitulis de purgatiõib⁹ corpis a supfluis hu
moribus. z de iuuamẽto flobothomie z eius
nocumẽto. z iõ in his casib⁹ flobothomiã fieri
laudo. al's võ minime. Caue ergo ne flobotho
mes aliquẽ ne fuerit necessaria. q2 coleraz ru
beã ebulire facit. ut Aui. q̃rta primi. c. de flo
bothomia. z p ɔñs paratiozẽ ipm in pestẽ red
deret. Ex quo ɔcludo q õi mẽse cõseq̃nter z
vl'r facere flobothomiã tpe pestis ut nõnulli
parisiẽses z de monte pessulano iubebãt per
duos aut tres dies añ plenilunniũ ẽ timorosuz
z incõueniens. Nã z si in corpe pmit⁹ describ
to ĩ quo maxime sanguis abũdat. hec forsan
non multũ noceret. Colerici uero flegmatici
z melãcolici hec salubriter mĩme facere pos
sent z rõne z auctoris testimonio ɔcludi faci
lime posset. Nota ẽt q pueri et decrepiti ac
pgnãtes nisi forsan ĩ pmis mẽsib⁹ ĩ qb⁹ maxi
me sãguinẽ abũdare uiderem⁹ uẽtose iter spa
tulas cum scarificatione põt apponi. sunt. n.
uicarie uene medie ut inquit Auic. quarta p
mi allegato capl'o. uel ponant̃ inter renes z an
chas. q2 tenẽt locũ basilice. De flobothomiã
eim iã pestem hñtibus fiẽda aliud dicendum
erit. p quo infra ĩ pprio capl'o aliqua bñ no
tãda deo duce describam. Scias insup q il
le q bono utit̃ regie nec uomitu nec solutiõe
uẽtris nec siribus ĩdiget euacuatiõib⁹. Nã si
in ipso humor aliqs abũdaret maxime erit sã
guinis cui⁹ peccatũ solũ erit in quãto ad cui⁹
remotionẽ solũ sufficit flobothomia. Et hec
ẽ snĩa Aui. q̃rta pmi. c. iiij. Et Hipo. ĩa ptícu
la afforismuz. illo affo. Sana hñtes corpa far
mãtijs uti zce. Laudo tñ ĩ supflue humorib⁹
repletis q ueris tpe fm ipsoꝝ exigẽtiam fiat
euacuatio. et q astãtes medici fm humoꝝ3 di
uersitatẽ facere eã debẽt. nec q̃squã ita ausus
existat ut sine medici ɔsilio fortes r̃cipiat me
dicinas. Nã psepe bonus humor euacuat pec
cãte derelicto. q̃re hũor ille peccans de facili
pestis recipit ipressionẽ. v̄tute quoq3 derelic
ta moriunt̃ ĩ breui. Et hec de flobothomia z
farmãtia dcã sufficiant ĩ generali. zce.

Capl'm secũdum quasdã pillulaꝝ ac leuiũ
solutionis ponit descriptionẽ.

Flobothomie ptib⁹ debitis z farmã
cie fm exigentiã iã exhibitis unam
tres uel q̃nq3 ex ĩfrascriptis pillulis in ebdo
mada bis q̃sq3 sumere d3 uel singula die unã
añ cenã. z hoc ĩtellexit Aui. pma q̃rti. c. de pre
seruatiõe a pestilentia. dũ dixit. Et de medica
mine fcõ ex aloe croco. z mirra sumat̃ õi die
circiter. 3. i. qm̃ est iuuatiuũ zce. Et Ras. q̃rto
almã. c. de pestilentia z ci⁹ cautela. Un⁹ q̃daz
antiquoꝝ phoꝝ dixit q si due ptes aloes su
mant. z croci oriental' z mirre uniuscuiusq3
añ ptem unã. z det̃ ex eis ĩ pncipio pestilẽtie
cuiq3 põdus duodecimo kirat qḋ ẽ ĩ summa
põdus q̃draginta octo granoꝝ ordei singulis
dieb⁹ cũ. ℥. i. uini tempati maximũ affert reme
dium. ita ut asserat se nemĩnẽ uidisse hãc me
dicinã in pncipio mortalitatis bibentem. qui
nõ euasisset. hoc idem põit Auerois. vi. colli
get. ultimo. c. q esse d3. Sigs. n. ingredientia
examinauerit. mirabilem in his pillulis sine
pulvere inueniet pprietatem. aloes nanq3 est
adeo mirabilis uirtutis ut inq̃t Mesue ĩ de

ↄsolatione medicinar. ꝓprio capitulo ꝙ qui
assiduat acceptionē ei⁹ cōtinue nō uidebit im
corpore suo et istrumētis sēsuū ei⁹ egritudi
nē que nō sit habilis sanari ⁊ ꝓseruat a putre
factiōe Mirra quoq3 ut testant auctores ne
dū corpora uiua imo mortua a corruptiōe ꝑ
seruat. Croc⁹ ut ī quit Auic. canone secūdo. c.
ꝓprio nūꝗ alterat hūores imo cōseruat eu3
scōm eq̄litatē ⁊ rectificat putrefactionē quā
teq3 sit alacritatis inductiua uis ille nouit q
nihil ignorat. ⁊ tu uide ibi lꝗre inter alia medi
camia sine laudib⁹ ulteriorib⁹ hoc ꝗ maxie
laudo. Sed q2 ī puluerē ip3 sumer ualde exi
stit abhominabille fiant pillule isto mō. ℞.
aloes. ʒ. ij. mirre croci añ. ʒ. i. formētur pillu
le decētis magnitudis cū uino optio ul' siru
po acetositatis citri ul' de ribes uel de limōi
bus de quib⁹ una tres ul' quiq3 sumant mō
quo supra laudarē tñ ⁊ maxie estatis tpre
ut cū aqua rosata acetose seu endiuie ter per
ꝑus aloes ⁊ mirra lauarent. Naz ut iquit ge
rard⁹ in glosis sup uiatico. c. de ydropesi in
aloe loto ptes ignee dissoluūtur ⁊ separant ⁊ si
aloes lotio ultīa uice cū aceto forti fieret il
lo tēpore maxie cōueniret. Fiat ergo sic pul
uerizet aloes sup quo aliq̄ ꝑdictar aquarum
infundat. deide exsiccari pmittat ⁊ iter pul
uerizet sup quo aqua ut ꝑus fundat ⁊ exsic
cet tertio ī puluerē redigāt sup quo ꝑiecta
aqua ul' aceto desiccet adhuc ⁊ in puluerē re
ductū vsui seruet. Eodē mō lauetur mirra si
placz. Et si ꝑdictis pillulis par masticis adde
ret securi ab aliquib⁹ essem⁹ nocumentis ab
eo uenire potētib⁹. Fiat ergo sic. ℞. aloes lo
ti ut. s. ʒ. iij. mirre lote. croci masticis añ. ʒ. i.
fiant pillule ↄ aliquo supradictor sirupor.
Nota tamē ꝙ aliqui moderni ī his pillulis
nihil addi pmitterēt nec lauarent ↄsimiliter
aloe sup dicto Aui. quito canone. c. de tyria
ca. se fundātes ibi ī tyriaca scd3 descriptōe3
androaci nihil addēdū nec diminuēdu3 q2 cō
plexio car rer ut ait cū tanto pōdere illā uir
tutē h3 ⁊ idē3 dñt isti de istis pillulis Q ō si
oppositū ei⁹ demōstrari nō posset nō uitupe
ro tñ tā ī his quā ī qbuscūq3 alijs ↄpositōi
bus addere aliqd ⁊ diminuere ⁊ fit h scd3 ra
tionē imo facere oppositū peti⁹ ifirmitati at
tribuit itellect⁹ Q ō et expresse Auerrois in
nuit quito colliget capitulo ultio ↄ Aui. illo
paragrafo Et iō dicit ille homo quē tu scis ⁊
cetera. Mirabiles sunt ī h cāu pillule supra
scripte nō tñ min⁹ ꝓficue sunt que sequūtur
ut īgrediētia examināti clare patebit ꝙ ēt ex
perimēto iādiu ↄprobatū extitit q2 istrumē
ta oiu3 sensuū a supfluis hūorib⁹ oīo mūdifi
cant mēbraq3 ↄfortāt ꝑncipalia atq3 uirtutē
habēt oē pestilētiale uenenū a tota substātia
corrūpere ⁊ laudo poti⁹ quar pasta ꝑ mēses
aliquot añ facta fuerit ꝗ q̄ nouit fit nō sit at
tñ ita ātiqua ut duos trāseat ānos Fiat ergo
sic. ℞. pulvis zinziberis electi. credo ꝙ vult
dicere reubarbari. ʒ. iij. ifundat ī aq̄ scabiose
⁊ buglose sine rosar añ. ℥. iij. ß. buliāt usq3
ad ↄsumptōe3 tertie ptis ⁊ fiat expressio in q̄
expressione pone agarici electi pulverizati.
℥. ß. quā ī sole desiccari permitte. Deinō. ℞.
aloes ut. s. loti. ℥. i. mirre lote croci añ. ℥. ß.
agarici ut. s. ꝑparati. ʒ. iij. mirabolanor citri
nor. ʒ. ij. ß. kebulor. ʒ. i. ß. radicū diptami. tor
mētille ⁊ tunici añ. ʒ. i. masticis cinamomi añ.
ʒ. ij. spice. ℈. ß. musci in tpe frigido granū. i. fi
ant pillule cum aliquo sirupo2um predictorū
qb⁹ uti pōt sicut precedentibus. tēpore ue
ro calido dimitte muscū. et pone grana. iiij. cā
phore. et fac pillulas ut supra. Sed hic nota
unū quod nōnulli ex usu quarū uis pillularū
supradictar īcurrūt aliqñ uētris tortionē ac
alia plurima nocumēta. qð tñ nō prouenit ra
tione pillularum: sed ingrediētium. ut aloes
non boni uel alterius et cetera. nam aloe non
bonū multa pōt īducer nocumēta descripta.
Johānē mesue ī de cōsolatōe medicinar. c. ð
aloe Et iō has pillulas fieri faciētes bonū ac
ꝑ bonū eligāt apotecariū. Et nota bñ hic ꝙ tā
ī hac ꝗ ī alijs medicinis medico sepe magna
ↄsecuta ē uerecūdia ⁊ ifirmo dampnū. Si qs
tñ ꝓpter ꝗuis cās ut emoroidas uel aliud
huiusmōi pillulas suprascriptas sumere non
auderet ꝓsens medicus Aui. nō auscultando
scd3 exigētia3 addēdo masticē uel aliud cor
reptōi appropiatū eas ↄficere pōt. Itē deb3
quis ī his pillulis scd3 itētōnē ꝗ h3 respectu
alicui⁹ ꝓseruāde ꝑsone singularē lapsum ali
quē habētis adiūgere ī recepta illū respiciē
tia lapsū dūmō ꝑ basi ī sua recepta pillulas
hēat suprascriptas. His isuper pillul' a quar
to anno supra ī quacunq3 quisq3 fuerit etate
uti pōt. plus tñ de eis uel minus ꝭm persone
exigētia3. Et si quauis causa uel impregnatio
nis. uel aliquo huiusmodi pillulas recipere
ñ ualeat māna ul' cassia fistula semel utat ī eb
domada cū brodio pulli uel aqua lactis uel
aliquo taliū dōs soluta semꝑ addēdo parum
pulueris cinamomi ⁊ est. stomaco uacuo āte

prandiū bibēda p horā. Clisteria quoqꝫ cōia in hoc casu ꝯuenirēt similiter nāqꝫ si corpa fuerit mūda cū īfrascriptoꝝ tyriacaliū vsu tñ dico forsan immo erit quodāmō impossibile qȝ peste moriat. Et si i aliquo euenerit uerū poti⁹ diuino iudicio ꝓuenit quā aliter Act⁹ enīꝫ actiuoꝝ nō recipiūtur nisi in patiēte dis posito. ⁊ cū hoc sit totalr̄ īdispositum pꝫ qȝ dictū ē ⁊ intantū de pillulis sit dictū.

Capl'ꝫ xliiii ꝯtinꝫ i se q̄dā pestis bezardica.

Et si ex pillulaꝝ vsu in p̄cedenti capitulo positaꝝ alio bono obſuato regimine corp⁹ itaqꝫ mundū pmaneat ut quodāmō ipossibile sit ipꝫ in pestē incurrere. quedā tamē in p̄senti capl'o positurus quib⁹ deo duce ipm corp⁹ taliter disponet̄ qȝ aer siue quodlibꝫ aliud pestis i eo nullaꝫ facere poterit īpressionē. vñ talia merito pestis bezardica appellari ꝯdignū ē. Nā sicut Mitridates rex ponti a q̄ mitridatū electuariū assumpsit nomē ex eius usu talē i mēbris acquisiuit dispositionē ꝙ per ītiosissimū haustum uenenū nullam in eo penitus lesionē impressit ut i historys legit̄ romanoꝝ dū a pōpeo ⁊ romanis i esbro urbe ēet obsessus ita nec dubiū ex usu rerū deīceps scribendarū corp⁹ talr̄ disponet̄. ꝙ pestis īfectō de oppreuio eidē oīo nihil nocebit. Dico ergo ꝙ lutū armenū est tali uirtute donatū ut nō solū ex eius usu homo p̄seruet̄. uerū liberet iam ab ipsa peste dep̄rehensum ut testant̄ auctores ⁊ precipue filius abbolai secūdo canone capl'o ꝓprio īquit enim ꝙ plures iaꝫ sanati sunt ex pestilentia magna ꝓpter ꝯsuetudinē bibēdi ipsuꝫ cū uino subtili. Et subiungit ꝙ si bibit̄ in febre pestilētiali necessariū est uinū ut cuꝫ perducat ad cor ⁊ dꝫ illud cuꝫ aqua rosaꝝ p misceri non tñ aquā acetose minus laudo cū ꝯtra pestē maxima sibi uirt⁹ inexistat. ut statiꝫ dicet̄. Galien⁹ uero p̄cipit ut cū aceto aq̄ pmixto bibat̄ ꝙ si in alys nō multū laudem in colericis tñ nō uitupero cū acetū sit multū colere atqꝫ sanguinis feruorē extinctiuū ⁊ p cōsequēs coꝝ adhustionis ꝓhibitiuū. hi autem nullā aliaꝫ de ipso luto armeno faciunt p̄paratiōnē sed laudo ut cū bono uino maluatico aut simili aut aqua acetose buglose rosarum absinthy ul' scabiose ter per prius ante eius exhibitionē lauaret̄ ad minus. Est enim species t̄re ⁊ p̄ cōsequēs opilatiuū ut ergo p angustas uenas facilius ualeāt penetrar̄ ħ lotio sibi cōuenit iuxta sentētiā Johannis mesue i de ꝯsolatione medicinaruꝫ. c. de modis lauationū ipsaꝝ primo qꝛ si que partes sordide in eo fuerint amouētur ⁊ ēt ꝓut ibidē dicit aliq̄ sunt medicine q̄ ex locione acquirunt ut magis inexistāt opilationū apitiue ⁊ ꝓpt̄ hanc cāꝫ laudo ut cū pauco uino subtili aqua rosaꝝ uel acetosa pmixto bibatur. ut uoluit Aui. allegato capitulo uel cum uno cocleari aq̄ inferius describēde. debetqꝫ cadē cā subtilissime ꝯteri iuxta doctrinā eiusdem mesue capitulo de mōis triturationuꝫ medicinarum ut Aui. secūdo canone. c. quinto. parati tamē in opilationē cadere nisi cū alio adiungat̄ diuretico cuius dos sit a. ʒ. i. usqꝫ ad. ij. mane. s. anteꝙ̄ domū egrediat̄ quā nisi necessitas cogerit minime egredi debes si per prius aer a radys solarib⁹ nō fuerit expurgat⁹ Ipm ita qꝫ lutum armenū taliter p̄paretur. Conterat̄ subtiliter ⁊ super ipm aliqua ex aquis ul' uino fundat̄ suprascriptis tantū scilicet quātū bibere pōt hoc facto permittat̄ dessiccari ⁊ iterato ꝯteratur ⁊ fiat ut primo trib⁹ āt quatuor uicibus ultimo uero ꝯteratur ⁊ vsui reseruetur. Acetosa quoniā i p̄seruando a peste mirabilem habet efficaciā ut a fide digno quodā habui qui nec aliquis ex eius familia ꝓpter quāuis pestē nūquā locum mutauit ⁊ die singula ante prandiū ⁊ ante cenā ⁊ ex suis quilibꝫ unū boluꝫ acetose sumpserat ⁊ carente ipsa puluerē ipsius recipiebat cuꝫ quo etiam pillulis suprascriptis interdū utebat̄ qua de re ex suis nullus dei dono fuit unquā peste pereptus Inspectis ergo tam qualitatibus manifestis quā ocultis per quas agit ipsius usum quam multipliciter laudo. Secundo modo magis ꝙ ipsa sumpta nedū morsuꝫ a scorpione liberat uerū ante morsuraꝫ accepta ipsa siue semē uenenū postea scorpionis nullā in corpore sinit facere impressionem ut Aui. secūdo canone. c. ꝓprio. Cuꝫ hec ergo sibi insit ꝓprietas uerisimilr̄ ꝯtra pestē hanc candē uel ꝯsimilē debet habere. O. quot ⁊ ꝙ̄tas gloriosus iste ies⁹ ꝺ nazareth ꝓprietates rebus iposuit que adhuc existūt nobis ignote. Eadem ꝓpietas ⁊ maior attribuit̄ radici tormētille ut iā annis plurimis pp īdubitatā experiētiā apud ul'gus famosissīa existat dꝫ enim radix illa in umbra desiccari ⁊ ī puluereꝫ redigi. Cuius dosis est a. ʒ. ß. usqꝫ ad. ʒ. i. cū uino aque acetose uel rosaꝝ permixto aut

acceto cũ his aquis ⁊ maxime in colericis. In quodã enĩ antiquissimo libro ĩueni ipsã mirabiles ꝓprietates habere ⁊ ꝙ in ea potissimũ nostroqꝫ maxime ꝑtinẽs ꝓposito ẽ ꝙ eius radix ꝯtra pestilẽtiaꝫ mirabiliter opatur ac cordis doloreꝫ remouet indilate ⁊ potata uenenũ omne in breui a corpe facit exire. Puluis quoqꝫ radicis diptami isto quãmaxime ꝯfert in casu ꝙ longa est iã experiẽtia cõprobatuꝫ ⁊ nil mirũ si hec sibi uirtus inẽ qꝛ ꝯtra uenenũ mirabiliter operaṫ ut sensit Serapio in suo de simplicibus capitulo de diptamo ⁊ laudes mirabiles de ipso ponit circa instãs capitulo ꝓprio. Unde ualerius maximus libro primo titulo de miraculis Inquit ꝙ ĩ crete ad siluestres capras cum uenenatis telis uenenãtur que percusse salutare auxiliũ herbe diptami petũt que ꝯmesta a tali pernitioso ueneno euadũt illese ⁊ si candẽ nõ ĩueniunt ibidẽ mortue breue cadũt ĩfra tẽpus Idem ponit. Uirgilius duodecio eneidos dũ ĩquit. hic uerius idigno nati cõcussa dolore. diptamuꝫ genitrix diptea capit abida pulueribus caulẽ folijs ⁊ flore comãtẽ purpureo nõ illa feris incognita capris. Gramina õ tergo uolucres heserẽ sagitte. Huius aũt radicis dosis. ʒ. i. cuꝫ acceto ⁊ aqua rosaꝝ ꝓpter eius caliditatẽ potatur Et ꝙ ad experiẽtiã uidi ꝯsilis uirtutis antere radix existit ⁊ est herba q̃ iuxta thorã illã. s. herbã nascitur ex qua uenenum ꝯficiṫ cũ quo ĩ alpibus salutiaꝝ ⁊ piarolij ad capras siluestres uenãtur. ⁊ hec radix similaṫ nucleis oliuaꝝ de qua in sinonimis suis simõ ianuẽsis facit mẽtionem ⁊ est bezcar illius thoř q̃ est adeo uenenosa ꝙ oĩa animalia sua ĩterficit uenenositate. Nimirꝫ ergo si ipsius pestis ãthora illa bezcar existat ꝯsil'iter. Et eius usus est ut radices diptami. puluis etiã radicis herbe tunici quomõcũqꝫ sumaṫ maximũ ĩ h̃ casu ꝓstat iuuamentũ. Idẽ dico de pĩpinella nõnulli pterea idẽ dixerunt de scabiosa ⁊ tantã in eo habẽt cõfidentiã ut nõ solũ uirtutẽ ꝓseruãdi ĩmo que ĩfra duodecimã horã hñti pestilẽtiaꝫ succus datus potui ipsam pestẽ extinguit ⁊ si nõ habẽt succuꝫ aq̃ exhibẽt sublimataꝫ eius dẽ. Terra idẽ sigillata in hoc cãu ꝯfert mirabiliter ita ut luto armeno eqꝑolleat in uirtute ut senserat. Auerroys sexto colliget. c. õ preseruationis ab egritudinibus pestilentialibus ⁊ hoc ideꝫ elici põt ex dictis. Aui. scõo canone. c. ꝓprio. qui terrã ipaꝫ lutũ diuinum appellat. Et in de uiribus cordis. dicit ipsaꝫ mirabilẽ ꝓprietatẽ habere ad ꝯfortandum cor ⁊ ipsuꝫ letificandũ Unde asserit ꝙ si bibitur de ea ⁊ post uenenũ sumaṫ ipsuꝫ facit per uomitũ exire super que morsurã uenenosam cũ acceto linita illi morsure resistit. Et ego nõ nullos trufantulos uidi. qui ꝑ gratia sancti pauli uendũt ⁊ post morsurã uenenosoꝝ cuꝫ pauco uini exhibẽt ⁊ cuilibꝫ morsure uenẽose resistit ut ipsuꝫ expimẽtal'r ꝯñdunt. unde. Rasis. viij. alm. primo capitulo tyriacã ex ipsa ⁊ bacca lauri ꝯficere docet. ⁊ illi trufantuli puluerẽ paĩs assi adiũgunt ⁊ ipsaꝫ ꝓ optima tyriaca uendũt. Auicena. talẽ tyriacã facit ex terra sigillata baccis lauri ⁊ xeros ut ipẽ ponit sexta quarti capitulo quarto. Et qꝛ ita mirabilis hec terra existit ꝯtra uenena dicit ille sollẽnis speculator petrus de ebano ĩ suo de uenenis. ꝙ reges ⁊ principes oriẽtaliũ ptiũ super oẽs alios ueneni haustũ timẽtes cũ in illa patria uenena fiant excellẽtissima unde. s. hec nephãda hominũ pnities traxit origineꝫ in suis semper cenis ⁊ prãdijs terrã comedũt sigillatã ⁊ ideo sigillo regũ talis terra sigillatur unde terra sigillata cõiter est appellata. Hec enĩ coẽsta nullũ in corpe uenenũ qõuis facere sinit ĩpressionẽ ut idẽ ponit. Ex qbus pꝫ quãte ꝯtra pestẽ uirtutis existat. sꝫ laudarem ut eodẽ mõ ppararẽṫ ac sumereṫ sicut lutũ armenũ cũ species terre similiṫ existat ut pꝫ. Cepe quoqꝫ cũ lacte siue butiro cõestum mirabiliṫ ꝯfert in hoc casu ut ex dictis Aui. tertia primi doctria quĩta ca° tertio hẽri potest ubi dicit ꝙ qui uenenosos uapores aeris tiũerit nares ⁊ os instãtia sibi ligare debet ⁊ ẽt cũ lacte absqꝫ butiro per prius cepas comedere debꝫ nam cepe generat in stomaco hũorem humidũ plurimũ frangẽtẽ humorẽ uenenosuꝫ ut ipse ponit scõo canone. c. de cepe paragrafo uenena. ⁊ cc. Nõnulli idẽ dixerũt de alleo ꝙ ẽ tyriaca rusticoꝝ ꝙ ẽ satis uerisimile qꝛ bibitũ cũ uino morsure serpẽtuꝫ caĩs rabidi ⁊ uermiuꝫ uenenosoꝝ mirabil'r ꝓdest ut. Auicena scõo canone. hoꝝ tñ assiduũ non laudo usum ⁊ si mirabil'r prosint ⁊ maxĩe ĩ delicatis ut ytalicis talibus ut plurimũ ĩsuetis qꝛ sanguinẽ ⁊ colerã eius nimiũ ĩcẽderẽt. Grossi tamẽ rustici ⁊ citramontani talibus assueti usum eoꝝ sine nocumento magis possunt frequẽtare. Quidã cirugicus qui diu cũ sarracenis habitauit mihi retulit ꝙ sarracenoruꝫ reges barones ⁊ principes cõtra pestẽ puluere ex aliq̃ ĩfrascriptoꝝ utebãtur ut ẽ puluis

diptami pipinelle tormētille scabiose boliar me. terre sigillate. q̄ōlibȝ enim p se sumptuȝ hominē sic disponit ut pestis nequaq̄ꝫ timeat impressionē ut asserit se uidisse i illis ptibus quod ē uerisimile ut pȝ ex dictis Et si liberȝ ex plurib⁹ uel duobus posses puluerē ɔfice re. Absolute aūt cōtra uenenū bis utūr īdiffe renter ut ab ipso ꝑseruētur. ℥. ypericon radi ce enule campane diptamo aristologia rotun da ⁊ longa raffano ⁊ terra sigillata ⁊ uicitosi co seu antiframaco q̄ꝛ idem est. hec eiȝ simpli cia nos a peste preseruādi habere uirtutē in uenī que īter alia obtinēt p̄ncipatū. Et iō hoc in subiecto nōnulli ualētes phisici quādaȝ fe cerunt ɔpositionē in quib⁹ si quis subtil'r in spexerit aliq̄ō illoꝝ semp p bassi repicē. Q̄ō si plures iaȝ uideriȝ illas hic solū annotabo quasdāqȝ per me iūctas adiungamqȝ ifallan ter nō aliter ɔtra pestē examinatis omnibus diligēter. se habēt q̄ꝫ magna tyriaca ɔtra uene num. Prima quidē talis est. ℞. boli. arme. ut supra prepati. ℥. i. radicū tormētille tunici dip tami sandaloꝝ rubeoꝝ aā. ʒ. i. rasure eboris spodij corticū citri anthor. aā ʒ. ß. margaritaꝝ splendidaꝝ. ℈. ij. fragmētoꝝ rubini saphiri. granati smaraldi. iaciti. ana. ℈. i. fiat puluis cui si adderetur rasure unicornu. ℈. i. ß. usqȝ ad. ʒ. ß. omni mane ī uino subtili aque rosarū. uel acetose pmixto. Et potes si libet ut; hic puluis existat magis delicat⁹ addere zucari ad pondus omniū ⁊ tūc de ipso ī maiori su matur dosi. Si quis eniȝ ingredictia diligen ter examinauerit ipsuȝ pciosiorē tyriaca ɔpe riet in hoc casu. Et qꝛ isto tēpore gentes sunt adeo delicate q̄ꝛ in cottidiano usu pulueres quodāmō recipere abhorrēt Facias sic. ℞. pulueris suprascripti sine zuccaro. ℥. i. zucca ri tabaricet librā. i. demū accipe succi aceto se succi pomorū redolentiū. ana. ℥. vi. buliāt usqȝ ad cōsumptionē tertie ptis semper dis pumando. in quo dissolue zuccarū ⁊ fac cōfe ctionē in morsellis decētis magnitudīs de q bus exhibe unū oī mane bibēdo. ℥. paꝝ boni uini lipbati ut supra uel unū coclear aque in ferius describēde. posses ⁊ hanc ɔfectōeȝ in modū opiataꝝ cōficere ponēdo pro q̄libet li bra zucca. ʒ. x. illius pulueris qui poni dȝ cū zuccarū quasi frigidū fuerit ne puluis ipē ali quā a zuchi caliditate recipiat alterationē ⁊ sit dosis ut castanea bibēdo post uinū uel aq̄ꝫ ut supra. Et si ñ habes istos succos p dissol uendo zuccarū pone aquā rosate uel acetose

uel aquā alicuius simpliciū nominatoꝝ ut ē diptamus tormētilla ⁊c̄. faciendo aquā tā ō radicibus quā de herba lauando radices ip sas cū bono uino. Uel facias sic. ℞. sete noui ter in grana tincte librā. i. imergatur per diē ⁊ noctē in aqua rosaꝝ acetose ⁊ succo pomo rū redolentiū ana librā unā. deinde buliat donec aqua rubeat ⁊ in tali aqua dissolue zuc cari libras. iij. ⁊ cū fuerit debite coctum ad de illius pulueris uel alterius describēdo. ℥. iij. si p bolos facere uolueris ul'. ℥. iiij. si opia taꝝ modū ⁊ utere ut supra. Hec enī confectio erit mirabilis ut pȝ posses tamē hanc ⁊ alias describendas cōfectiones cū sirupis iuleb et cū cōseruis facere ifrascriptis factis cū zucca ro taberizet ⁊ nō cū puluere zuccari ut cōīr isti faciūt apotecarij ⁊ possunt fieri p bolos uel ī opiataꝝ scilicet modū scōm q̄ō magis libuerit. Sirupi huic ꝓposito ptinētes sunt sirupus de ribes de acetositate citri de limo nibus de succo acetose de pšicis de pomis ō granatis acetosis de succo citrurbite de pru nis de corticib⁹ citri de granatis dulcibus. Syrupus rosatus ⁊ uiolat⁹ ualēt ⁊ alij syru pi magistrales ī cura febris pestilētialis deo duce describēdi. Iuleb. sunt ista uiolatū tam cum aqua q̄ꝫ cū uiolaꝝ succo. ⁊ iuleb rosatuȝ eodē modo factū. potes ⁊ iuleb facere ō me lissa ⁊ buglosa. Et cū floribus ⁊ de floribus boragis ⁊ nenupharis de scabiosa. ⁊ pimpi nella ⁊ scōm intētionē quā habueris potes iuleb ex quib⁹ uolueris herbis cōficere pu ta stomaticis epaticis capitalib⁹ cordialib⁹ ⁊c̄. ut mēta endiuia sticados buglossa ⁊cetera. Et secundū ēt quā habueris intētionē respe ctu illius quē intēdis preseruare poteris cali da cū frigidis epatica cū cordialib⁹ ⁊ sic de alijs facere ɔmisceri. Amplia ergo fantasiam ad etates tēpora anni ɔplexiōes regiones ⁊c̄. Et scōm exigētiam utere sirupis iuleb cōser uis aquis calidis uel frigidis uel tēperatis ⁊cetera. in huiusmōi ɔficiēdis. ɔfectionibus. Et pariter dicēdū ē ō puluerib⁹ tā ōscriptis q̄ꝫ ōscribēdis qꝛ cōsidera magis l' min⁹ calida ⁊ cis scōm necessitatē utere. Item poteris si libuerit sirupos iuleb ⁊ zucaruȝ cū quibus ɔfectōes facere intēdis aromatizare cuȝ aliq̄ ex pulueribus in capitulo ꝑsenti descriptis uel cū sandal' ambra uel musco uel. trocisciis de cāphora uel aliquo huiusmōi. Item pote ris in his cōfectionib⁹ addere succum limo nis arancij pomoꝝ redolentiuȝ acetositatem

citri uinũ granatoꝝ uinũ seu succũ citoniorũ succũ boraginis buglose uł quarũuis herbarum tue intẽtioni appropriataꝝ. Item si ↄfectiones i modũ opiataꝝ fieri feceris poteris in qualibet lib. zucca. addere. ℥. ß. tyriace fine uel mitridati. Cõueniũt ⁊ in ↄficiẽdis confectionib⁹ īfrascripte ↄserue facte cũ optimo zuccaro scilicet ↄserua rosaꝝ uiolaꝝ florũ nenufaris acetose buglose boraginis florum anthos mellisse corticũ citri arancij seu citrãguli. Itẽ si pro potentib⁹ omnes feceris confectiones deaurari scilicet tam in morsellis quã aliter bonũ erit. Nota īsuper ꝙ herbe poma ⁊ alia ex quib⁹ succi extrahunt̃ uel sirupi iuleb uel puluercs ⁊ ↄserue cõficiunt̃ debẽt ẽe in aere saluo collecte ꝙ si esse nõ possit colligant̃ saltem iam rore cõsumpto. Canones ita qȝ istos diligenter in mẽte reserua nã si ipos bene reseruaueris tibi hos ꝓseruãdo magna utilitas consequet̃. Et si uirtuosus immo uirtuosissim⁹ puluis descript⁹ existat nõ tñ minus uirtuosus est qui sequit̃ ut'. ℞. boli armeni ut supra ꝑparati. ℥. ij. cinamomi electi. ℥. ß. radicis tormẽtille. diptami tunici sandalorũ rubeoꝝ. ana. ʒ. ij. ß. rasure eboris. ʒ. i. ß. spodij. anthore. ana. ℈. duos. margaritaꝝ. corticuȝ citri. ana. ʒ. ß. smaragdi granati. rubini. iacincti. saphiri. ana. ℈. i. karabe. ℈. ß. ⁊ si potest hẽri de unicornu tandẽ ossis de corde cerui. ʒ. ß. auri ⁊ argenti folioꝝ. añ numero. v. fiat pl'uis cui adde zucharꝝ si eo ī puluere ũti uolueris. Uel de eo fac cõfectionẽ ut supraſcriptuȝ ẽ. Alius puluis qui diuin⁹ a sarracenis merito nũcupat̃. credunt enim ipsoꝝ plurimi pestem iudiciũ fore diuinũ sed cũ quis puluere utit̃ isto diuina gratia preseruat̃ ab ea iõ diuinus meruit appellari. uel ꝑ ↄponẽtib⁹ īspectis dȝ eo utentẽ a peste īdubie ꝓseruare. ⁊ est ut. ℞. boli armeni ut supra ꝑparati. ℥. i. ß. cinamoi. ℥. i. radicũ tormẽtille ⁊ diptami. ana. ℥. ß. radicum tunici. coriãdroꝝ preparatoꝝ ana. ʒ. ij. reubarbari electi. ʒ. ij. ß. croci. terre sigillate corticũ citri been albi ⁊ rubei. corallorũ rubeoꝝ sandaloꝝ citrinoꝝ limature eboris margaritaꝝ nouaꝝ. centonici. in. aceto per diẽ naturalẽ infusi. ana. ʒ. ij. karabe. macis. ana. ʒ. i. seminũ acetose. endiuie. pōtulace. spodi. ligni aloes. ossis de corde cerui. ana. ℈. duos. sete combuste. ana. ʒ. ß. auri ⁊ argẽti limatoꝝ. ana. ℈. i. ambre grana. vi. spice nardi. [illegible] musci granũ. i. Et in estate pone loco musci cãphor. grana. vi. ⁊ si habes unicornu. ℈. i. ⁊ anthore. ʒ. i. ⁊ fiat puluis. Alius pl'uis. quo similit̃ utũtur si in ꝓseruatõe a peste sarraceni. ℞. tormẽtille. diptami. tunici. ana. ℥. mediã seminis citri. boli armeni. ana. ʒ. ij. ossis de corde cerui. coraloꝝ. alboꝝ ⁊ rubeoꝝ. añ. ʒ. i. ß. triũ sãdalorũ. ana. ʒ. ß. reubarbari. ʒ. ß. spice nardi. grana quatuor. cãphore. ʒ. i. ⁊ fiat puluis. Alius puluis cũ quo quidã iudeus in peste mirabilia faciebat ut. ℞. cinamomi. ʒ. ß. zedoarie. ʒ. ij. boli armeni preparati. ʒ. vi. seminis acetose. seminis citri. corticũ. citri. ana. ʒ. ij. radicũ tunici. diptami ⁊ tormẽtille limatura eboris. ana. ʒ. i. ß. ossis de corde cerui. ʒ. i. fragmentorum esmaraldi rubini granati ⁊ saphiri. ana. ℈. i. fiat pl'uis ꝺ ꝗ ↄfectõeȝ fieri faciebat cũ ↄserue acetose buglosse. ana. ℥. ij. zuchari albi librã. unã ⁊ mediã meli⁹ tamẽ esset qȝ magis ꝺlicatũ ponere zuchari libras. ij. qȝ nimis est de puluere ĩ cõparatione ad zucharũ ꝙ ipse ponit' puluis alius quẽ brisiliẽses asserũt bominẽ nõ solũ a peste ꝓseruare sed infectũ liberare ⁊ dosis est. a. ʒ. i. usqȝ ad duas cũ aqua rosata uel acetose modico aceti addito. ⁊ ĩ preseruatione dat̃ mane stomaco uacuo ĩ pestilẽtiato uero det̃ ꝗ̃ citius meli⁹ ꝙ ĩfra. vij. horas pestilẽtiat⁹ ꝗ postꝗ̃ se captũ senserit accepẽrit ĩ dubio liberat̃ ut a ꝗbusdã ꝓlatis fide dignis hũi. ℞. diptami tormẽtille corallorũ ru. gẽtiane boli armeni terre sigillate añ ꝑtes eq̃les quolibȝ per se terat̃ ⁊ cũ quis uero sumẽ uoluerit oĩs ꝑtes eq̃les ponit. Si tñ liber de eo ueluti de alijs ↄfectionib⁹ facere potest ẽr. Et qȝ ĩfantilis ⁊ puerilis etas sepissime habũdat ĩ uermibus a quib⁹ nõnũquam pestis in eis ꝓuenit ut simul ab ipsis. s. uermibus ⁊ a peste ꝓseruet̃. facias sic. ℞. cẽtonici ĩ aceto fortissimo per diẽ naturalẽ infusi boli armeni ꝑparati añ. ℥. i. radicũ diptami. ℥. mediã rasure cornu cerui adbusti. seminis caulium. añ. ʒ. ij. seminis citri corticũ citri. radicuȝ tormẽtille tunici terre sigillate margaritarũ splẽdidaꝝ coriãdroꝝ ꝑpatoꝝ. añ. ʒ. ij. ß. fragmẽtoꝝ saphiri smaraldi iacincti granati. ana. ʒ. i. coraloꝝ rubeoꝝ. ʒ. ß. sete ↄbuste. seminis plãtaginis. añ. ℈. ij. ossis de corde cerui rasur̃ eboris. añ. ʒ. ß. ⁊ si haberi põt de vnicornu ponas. ℈. i. ⁊ ambre. ʒ. i. ⁊ fiat puluis. Cui⁹ tãta est in hoc cãu ꝙ scribere nequirẽ iõ eius laudes nõ scribo. Usus ei⁹ talis erit de ipo ↄserua rosaꝝ facias ↄmisceri ⁊ exhibe pueris stomaco uacuo uel cũ modica aqua portulace uł uini lipbati cũ aqua acetose ⁊ portulace. La

ctantib⁹ uero cū modico lactis sup̄ coclear e exhibe si uinū sumere nequiuerit. uel fieri facias cōfectionē solidā per modū opiate cum zucaro syrupo iuleb uel cōseruis prout de suprascriptis cōfectoib⁹ dictū est ꝛ eis utere tuo mō. Ampli⁹ recitat Guido de caliato in tractatu suo ō cirugia capitulo de aposteāti b⁹ pectoris in trāslatione ad mortalitatē qꝫ est de itētione. Arnaldi de uilla noua magistroꝝ mōtispessulani ac ēt parisiensiū ꝯ pestē tale tyriacale electuariū adiuenerūt ut. ℞. seminis iunipi. ʒ. ij. ß. gariofiloꝝ. macis nucis muscate. zīziberis. zedoarie. aā. ʒ. ij. utriusqꝫ aristologie radicū gētiane. tormētille. radicū diptami. tunici herbe radicū enule. campane ana. ʒ. ij. saluie rute. balsamite. mente polipe menō ꝛ ē pulegiū ceruinū qꝫ est diptam⁹ ut ponit Diascorides in. c. de diptamo ꝛ Simō ianuēsis ꝛ etiā Aristotiles septimo de histo rya animaliū. c. tertio ubi dicit ꝙ ceruus cō ferro vulnerat⁹ statim q̄rit pullegiū ceruinū ꝛ in eo se inuoluit ꝛ īdillate egredit̄ ferrū tale pullegiū ut supra dictū fuit ē diptamus ēt magis ꝯuenit in pestilētia ꝙ̄ pullegiū uel celidoni pone ergo qꝫ uis de his ergo accipe aā. ʒ. i. baccaꝝ lauri doronici romani. seminis acetose seminum citri cinamomi. macis ol ibāi boli armēi terre sigillate. spody ossis. de corde cerui. rasure eboris margaritarum fragmētoꝝ saphiri. smaraldi. coralli rubei. ligni aloes sandaloꝝ rubeorū ꝛ muscatellini. aā. ℥. ß. cōserue rosaꝝ buglose nenufaris tiriace fine. aā. ℥. i. pāis. zuc. libras tres. fac electuariū cū aqua scabiose ꝛ rosaꝝ cū modico camphore. h⁹ eiꝫ electuario qs uti pōt ut p̄ceden tib⁹ ꝙ ꝛ si uirtuosuꝫ existat ut ex ꝯponētib⁹ elicitur magis tamē fieri ī ꝯparatōe ad ꝓpositū faciūt suprascripta ut pꝫ diligēter ꝯsideranti uirtuosa existūt oīa suprascripta sed in infinitū uirtuosior ē que sequit̄ aqua. Tanta est eiꝫ inter corꝫ ꝛ ipaꝫ ꝯuenietia ut in nō pceptibili quasi tēpore attrahat̄ ab ipso attracta qꝫ mutat̄ in breui ꝛ in spumosaꝫ substātiam cōuersa nō solū a cōplexionali uirtute uerū etiā a tota forma oī pestilētiali ueneō resistit ac ipꝫ perimit īdilate. Et ideo tāta est ei⁹ excellēs uirtus qꝫ ei⁹ usus hominē nō solū preseruat a peste. imo ab ipsa deprehēsuꝫ celeriter liberat cui⁹ hec ē ꝑmixtō. ℞. radicū tormētille uiridiū si haberi possunt librā unam radicū herbe tunici ꝛ diptami. aā. librā. ß. radicū enule cāpane. ℥. iiij. acetose cū seminib⁹

si haberi possunt libras duas uel acetose libram unaꝫ. ꝛ. ℥. viij. ꝛ seminis eius. ℥. iiij. buglose ꝛ boraginis cum eoꝝ floribus rosaruꝫ rubearum siluestrium ana librams unam pimpinelle scabiose. ana. libram mediam succi limonum libram unā. tiriace fine libram mediam aq̄ ardentis facte cū uino optimo ꝛ plurics reiterate. ℥. duas terre sigillate boli armeni. ana. ℥. ij. sandaloꝝum alboꝝuꝫ ꝛ rubeoꝝ spody been albi ꝛ rubei margaritarum splendidarū. ana. ℥. i. mediam. ossis de corꝫ cerui. ℥. i. rasure eboris. ℥. mediam croci. ʒ. iij. camphore. ʒ. ij. foliorum auri. ℥. mediam fac sic aquam primo accipe folia auri ꝛ ea ꝯtardōe uel forfice diuide in frustra minuta quātum poteris uel ipsum super porphiro cum melle diu ducas quia in puluerem non tactu perceptibilem cum rediges postea pone ea ī aq̄ ardenti bene obturando ampulā ne respiret ꝛ sic dimitte per dies quindecim. deinde accipe margaritas subtilissime tritas ꝛ ipas pone in alia ampula cum succo limonum q̄ bene obturetur. ꝛ dimittat̄ per tantūdem tēporis postea cum optimo uino radices lauent̄ bene sic quod a terra existant bene munde demuꝫ in umbra a uino desiccate in mortario cōquassentur ꝛ similiter herbe flores ꝛ rose cum semine. Quo facto omnia ista ī uase quodam terreo uitrato ponant̄ in quo postea pone tiriacam cum illis puluerib⁹ ꝛ alys reb⁹. Deinde isimul pone illam aquam ardentem cū illis folys auri ac etiam succum limonum cum margaritis taliter uas sigillando ꝙ nequeat exspirare. postea facies foueā in t̄ra in loco hūido ad ꝓfunditatē triū pedū ꝛ solarium dimidij pedis ex uiua calce in fundo fouee cōstituas deinde illud uas ī medio collo ca cū fimo equino seu uinacys circūdando ꝛ cooperiēdo sup qꝫ unā ul' duas sit. as aq̄ postea ifūdas ꝛ sic sepl'tū postea p dies. xl. naturales dimitte oīb⁹ trib⁹ l' q̄tuor dieb⁹ fimū ul' uinacias renouādo qb⁹ ꝯpletis extrahe ꝛ totā materiā illā accipe ꝛ pōe ī uesica uitrea ꝛ desup alambicū tal'r sigillādo ne respiret ꝛ cū igne molliū lignoꝝ lēto sine fumo aq̄ extrahe ꝛ ī āpulla taliter ad rostrum alambici liga ne respiret. Extractam uero aquam iteꝝ pice sup feces ꝛ ut post iteꝝ distilletur. Tertio uero ponat̄ in lābico sine fecibus. et iteꝝ in balneo marie de nouo distillet̄. demū ī ampulla bñ clausa usui reseruetur. De qua accipe coclear vnum bene parum per se. uel

cum alia cōfectione uel puluere predicta. hec nanqz aqua spiritus multiplicat ipsos clarificat membra cōfortat pricipalia. ipsaqz disponit. ut impressionē cuiuscūqz pestez inducere potētis nequaquā recipiat. et iaz facte pestis mirabiliter impressiōi opitulatur. Dum eniz res ille sepulte permanebāt i eis quedā ē facta fermentatio. Demū per distillationē in eis noua introducta ē forma. per quam non ratione quatuor qualitatū. sed quia tale ut auctor nostrorum modū loquendi insequar cuilibet pestem iducere potenti opponitur corruptiue. Modus nāqz hui⁹ opponit fermētatiōis quodāmodo elici potest a Mesue in de cōsolatiōe medicinarū. capitulo de modis coctionum. illo paragrafo. Et quomodo miscentur et cetera. Sublimatiōis quoqz modos siqs subtiliter inspexerit parabolice tetigerit Aristotiles de secretis secretorū ad Alexādrum capitulo de lapidibus preciosis illo pagrafo. Separa terram ex igne. quia subtili⁹ dignius est grosso. potest enim ex calore ignis temperato sic vna res a suo terreo et ab alys qualitatibus calori naturali i digerēdo resistētib⁹ denudari. ut sumpta in nō perceptibili tēpore ab ipo calore naturali deducat ad actū. quod haic mixtiōi i distillādo acquirit infallanter. Nota hic vnū qꝫ si quis poneret tres huiusmodi aque partes. & vnā auri potabilis sine comparatiōe foret uirtuosior. Et licet de auro potabili mihi uideat absurdū. ut ex dictis Auicene & Alberti magni in suis de mineralibus elici potest. cum aurū sit materia ita perfecte digesta sine quasi cōtrario admixta qꝫ potentia ignis sine alio adiutorio nihil uel bene parū alterat. Habui tamē a duob⁹ alchimistis fidedignis qꝫ ipm indubie facere sciūt sine salis aromaniaci seu alteri⁹ corrosiui sine uenenosi admixtione. immo qꝫ cum quinta essentia aque uitis ipsum sicut cerā fluere faciunt. qđ si fieri potest cū hac aqua ut supra dictuz est aur iungendū. potabile nihil dici supra potest. Tiriaca quoqz magna ex omniū auctore testimonio a preseruādo a peste etiaz mirabiliter operat. & sufficit si semel aut bis sumatur in ebdomada. que ē in tēpore calido cum aqua acetose. endiuie. rosarū uel buglose sumenda. et in omni sumi potest etate. cui⁹ dosis sit a ʒ. uno usqz ad. ʒ. i. ß. ƀm etates. cōplexiones et cetera. Post cuius assumptionē p horas q̄tuor admin⁹ debet assumēs pmanere ieiun⁹. Et ideo allegato capitl'o sepe dicebat Auerois qꝫ post tiriace assumptionem comedere nemo debet. nisi prius in omnibus membris digestione celebrata. qua de re nōnullos praticos ualētes uidi super hunc credo textum se fundasse. qui post tiriace assumptionem per sex horarum spacium prohibēt comestionem. quod facias si libet. Et hec de cōfectionib⁹. pulueribus & aquis pestis bezearicis interi⁹ approximādis dicta sufficiāt.

Ca^m q̄rtū ð his q̄ sūt ab extra approximāda.

Descriptis his que sunt ab intra sumēda. et si ad preseruādum hominem a peste sufficerent. ut tamen adhuc nobis maior securitas tribuatur. cū cohabitatio personarū sit quodammodo necessaria. & cum per locum magis alio infectū habeam⁹ transire quedā extriseca applicātur. que hunc attrahendū aerem depurare ac cor cerebrū & cum hoc etiā alia membra ut forti⁹ tali impressiōi resistāt preparare sunt in hoc capitulo describēda. De quorū numero sunt breuia siue orationes super se portare. quod summe laudo. Nā gloriosus ille Jesus de nazareth sanctis suis i hoc casu mirabiles tribuit potestates. ut sāctis Antonio. Sebastiano. Christoforo et alys plurimis sicut i hoc duote facietib⁹ cotidie experimur. Siqs igit in illorū aliquo spē firmā habuerit. et ob ei⁹ reuerētiā deuote pure & sincere aliqd sup se portauerit. ut orōnes uel sanctor religas & sil'ia. nō ē dubiū ipor vtute a pio Jesu eisdē ꝯcessa q peste illesus euadet. Sūt & aliq p̄ciosi lapides sicut ille i h casu q carbūculus seu antrax a p̄ciis p his nūcupat. et q bon⁹ existit uelut carbo lucet i tenebris. Huiusmōi āt tres sunt spēs ut refert Albert⁹ magn⁹ i suo de lapidib⁹ p̄ciosis. c. de carbūculo siue antrace. s. balagiū. granatū & rubinū. Hi etciz lapides & si inumerabiles alias hn̄t vtutes. pncipal'r tn̄ ōe aercū uenenū atqz uapores fugāt uenenosos ut ipe asserit. Et subiūgit qꝫ i granato hec vt⁹ atqz alie existūt pncipal'r. Iz apud gēmarios minori p̄cio cōiter estimet qꝫ puto ei⁹ faciunt exuberātia. qz ut iqt vulg⁹ ōe rar p̄ciosū & dz eligi granatū uiolatū iacict⁹ ac ēt saphir⁹ ut ponit ibidē. Idem facit quod auctoritate Aristotilis i suo de lapidibus preciosis affirmat. Et idē refert Constantinus in libello de incātatione & colli suspēsione. Et nō solū aerē pestiferū corrigit & purificat uerū cor cōstringit ac eius uirtutes insimul coadunat. ita ut i quibuscunqz ipsū alterare potentib⁹ firmi⁹

ac potentius resistere ualeat ꝛ in hoc omnes
philosophi de lapidū preciosorū natura trac
tātes ꝯueniunt. bonū ē etiā super cor deferre
saphirū. tollit enī suspitionem et liberat a con
tagione prout dicit Albertus et ualet contra
uenena. Et idē asserit de agate. ꝯte i suo de
imaginibus recitat ꝙ portator ymaginū astis
serpentarij precioso alicui lapidi insculptarū
uenena fugat omnia. Ex quo īfero ꝙ si i lapiđ
vtutē hn̄tē aereum fugandi uenenum fuerint
sculpta i hoc casu proderit mirabilter et est
ymago uir cintus ſpente cuius caput manus
dextera tenet. caudā vo sinistra. hos .n. specia
liter ꝯtra aereū uenenum vtututem maximā
hn̄tes īueni. Sed oēs lapides alij preciosi in
digito uł quomōcūqꝫ portati ī pſuando nos
a peste magnum afferūt iuuamētum. Quidaꝫ
eīm cerebrū ꝯfortant ut smaragdus. aliqui
epar ut saphir⁹ aliqui stomacū ut corallus et
si aliud in eis non eēt ꝙ̄ preciositas q̄ ꝯmunit
eis attribuit ualēt et portantes letificant qui
in hoc casu ut supra patuit maxime ꝯferunt
Cōsulo igit ut quisqꝫ pciosos lapides portet
eosqꝫ sepe intueatur. ꝛ maxime carbūculum
balagiū. rubinū siue granatum et ēt iacinctū
qui singuli in hoc casu habent proprietatem
ut dictum ē omnib⁹ etiā hi cōueniūt etatib⁹.
cōplexionibus ꝛ sexibus. Sed de odoramen
tis que multum cōueniunt in hoc casu sūt ali
qua primo cōsideranda. quorū ratione sunt
multipliciter uariāda. ut sunt anni tēpora. cō
plexiones. etates. dispositio aeris quo ad qua
tuor qualitates. ac etiam inanitio et repletio.
Et ideo alia in hieme. et alia in estate. alia ī cō
plexione calida. alia in frigida. alia in senectu
te. alia i iuuētute. alia in aere humido. alia in
aere sicco. alia inanito. alia repleto cōueniūt.
hec enim habēt odoramēta uariare. ut patet
cōsideranti. Debēt insuper talia odoramēta
capite repleto uitari. Dico ergo ꝙ tempore ca
lido odorāda sunt frigida. ut rose. uiole. flo
res nenufaris ꝛ alia consimiliter. flores. pira.
poma sandali ꝛ alia huiusmodi. odor autē cā
phore debet omnino uitari. nisi cū aliquo cor
rigatur. ut ifra dicetur. Tēpore uero frigido
calida ut cinamomuꝫ gariofoli. nux muscata.
ambra. muscus ꝛ similia. Tēpore uero calido
folia fructuum ut citrāguli limonis. et super
omnes cortex citri mirabilirer cōuenit i hoc
casu. quia ut supra dictum ē de mēte Auice.
secūdo canōe. caplo de citro rectificat corrup
tionem aeris ac pestilētiam. Et si de ipso cuꝫ
zucharo cōdito teneatur ī ore. singularissimū
prestat iuuamētum. odoretur etiā lignū alo
es. cipressus. lauendula. mēta. balsamita. ozi
mum. gariofilatū. sansuc⁹. rosmarinū et simi
lia. Caueat tamē qui ex similib⁹ odoratis ca
pitis dolorem incurreret cū cōtrarijs odora
tis illū dolorē penitus remouebit. puta si ex
frigidis cū calidis. ꝛ ex calidis. cum frigidis
ut Auicena prima tertij. caplo de cura sode
prouenientis ex odoribus bonis. et ex odori
bus fetidis. et quod dictum ē de tempore ca
lido uel frigido. de regione. cōplexione. etate
ꝛ similib⁹ calidis uel frigidis et cetera eodē
modo dicēdum ē. Acetum quoqꝫ in isto casu
tēpore calido cōuenit in odoratu. sed non ita
forte eē debet ut sternutationeꝫ inducat. imo
laudo ut cū aqua rosata uł uiolata misceatur.
ꝙ si ei tūc parū addideris cāphore nō maluꝫ
erit. uerūtamen et si usus ei⁹ noceat coitui ut
auctores referūt. quia tamē sensus confortat
calefactos ut Auicena secūdo canone non ui
tupero. Et si cū istis addideris parum musci:
melius adhuc erit. Facias ergo sic ℞. aceti al
bi. ℥. vi. aque rosate uel uiolate. ℥. iij. plus uel
min⁹ scđm fortitudinem aceti cāphore. ℈. i.
musci granū. i. ß. abradatur camphora. et mu
scus cōteratur. et omnia simul postea agitent
in quib⁹ parū spōgie intingat. que sepe odo
ret. Et si perfecti⁹ hoc odoramētū habere uis
facias sic. ℞. foliorū rosaꝝ rubeaꝝ siluestriū
libras. ij. uiolaꝝ librā. i. uel. ß. aque ipsaꝝ si
eo tēpore ipse haberi n̄ possunt aceti fortissi
mi libras duas camphore. ʒ. iij. musci. ℈. ij. cū
quassef oīa simul ꝛ ponatur ī elambico uitri
et cū claro et lento igne aq̄ extrahat ꝛ amotis
fetib⁹ īterduꝫ distilletur ꝛ ī āpulla bn̄ clausa
usui reseruetur. Si tamē ipsā magis odorife
ram habere uolueris sine musco ꝛ camphora
primo aquam ꝯficiēs demū ī illa aqua aliqua
liter calefacta ponatur camphora et muscus
siue alterū ipsorū scđm ītētioneꝫ quā habue
ris ꝛ uas illud postea diligenter obturetur.
quia aquā habebis mirabiliter odoriferam
Huius enī odor mirabilit cōfortat cū aqua si
anteꝙ̄ domum egrediaris. faciem tuam laue
ris. bonum erit. Pro hieme uero addere po
teris plus de musco. uel min⁹ de camphora.
ꝛ poteris cum hoc addere ambre ligni aloes
an̄. ʒ. ij. Item potes accipere aquam rosataꝫ
uel uiolatam. et in eis ponere cāphoram et
muscum ligniꝫ aloes et aliquod tale. scđm
ꝙ uolueris. et erit aqua optima. quā postea

cōmiſcere poteris cū aceto. ¶Et quia aliqua predictarum aquarū forſan ī dominarū facie bus aliquā maculā inducere poſſet deſiderā tium nō minus ꝙ homines a peſte preſeruari ut per me deſcriptorū odoramentorū utilita tē aliquam ualeāt reportare. ¶Faciāt ſic. ℞. litargiri argētei libraꝫ. ß. pulueriꝫetur ſubti liſſime. ⁊ decoquatur ī duabus libris aceti uini albi optimi uſqꝫ ad cōſumptionem me dietatis ſemper cum ſpatula cōmiſcendo. de inde per filtrum diſtilletur. et in ampulla be ne mūda uſui reſeruetur. Demū. ℞. campho re. ʒ. iij. alluminis. iameni boracis añ ʒ. vi. mu ſci grana quatuor terātur omnia. quibus ad de olei tartari. ℥. i. ß. et omnia pone in lib. ij. aque roſa. et buliāt uſqꝫ ad conſumptionem tertie partis uel plus ſemper cum ſpatula cō miſcendo. et poſtea per filtrum diſtilletur. et ī ampulla bn̄ cluſa uſui reſeruetur. mane ita qꝫ facie perpri⁹ cum pāno aliquo terſa accipi at bona domina gutam unā aque prime ⁊ aliā gutā aque ſecūde. deinde faciē ſibi fricet. hec nāqꝫ odore ſuo cōfortat ſpirit⁹ fouēdo multi plicat. et ubicūqꝫ ipſam fricaueris. mirabileꝫ inducit albedinē. Solēt in hoc tēpore poma odorifera confici. Pro hieme ergo facias ſic ℞. ſtoracis calamite corticū citri añ. ʒ. ij. been albi et rubei mēte ſicce. gariofilorū cardamo mi. ligni aloes ualeriāe. calami aromatici. mir tillorum añ. ʒ. i. ſandalorū citrinorū. maſticis camphore añ. ʒ. i. ß. macis nucis muſcate. cina momi. ambre. ozimi gariofilati añ. ʒ. ß. muſci ℈. i. laudani puriſſimi. ℥. iij. ß. ꝯficiātur poma cum aqua meliſſe. ⁊ ſi ipſa cōficiendo piſtello calido neceſſe ſit uti molificata tota paſta ad datur malaxādo cū māibus ambra et muſc⁹. Et nota ꝙ ſi bonū purum ⁊ electū laudanum habueris mirabilia erūt illa poma. quia ipſuꝫ eſt baſis ī eis. Eſtate uero facias ſic. ℞. floruꝫ nenūfaris. uiolarum florū bugloſſe. roſarum rubearum. ſandalorū rubeorū ⁊ citrinorum ſpodij añ. ʒ. i. ß. camphore. ʒ. iij. corticū citri. ʒ. ij. macis. nucis muſcate. maiorāe. ozimi. gario filati. karabe ſtoracis. calamite. cardamomi. maſticis. ꝫedoarie. ligni aloes. cubebarū añ ʒ. ß. ambre. ℈. i. muſci. ℈. ß. laudani. ℥. iij. con quaſſent̄ cuꝫ aqua roſarū: ultimo uero adda tur ambra et muſcus. ⁊ omnib⁹ inſimul ma laxatis fiant poma perforata decētis magnitu dinis. hec nāqꝫ poma modo quo ſupra odorā da ſunt perſepe. Hic tn̄ nota ꝙ ſi per te regen dus lapſuꝫ aliquē in capite. pectore uel alibi habuerit. cui acetum uel odor alicuius illorū noceret addere debes uel minuere illuꝫ reſpi ciētia lapſum. verbigratia. ſi quis frigidū uel catarofum habuerit cerebrum. uel pect⁹ ſtric tum. acetū in odoratu ⁊ ſimilia derelinque. ⁊ alijs deſcriptis utere odoramētis. uel alia cō fice. prout tue uidebitur diſcretiōi cōuenire. que ex dictis elicere poteris. ¶Item nota ꝙ poſſes ex multis odoriferis ſuprafcriptis tā ſimplicibus ꝙ compoſitis puluerē cōficere. ⁊ ipſuꝫ in ſindone ligare. etiā uti in odoratu quod facias ſi plus ꝙ poma uel aliq̄d dilexe ris ex ſuprafcriptis. ¶Item laudat ſuper om nia Auerois. vi. colliget. ultimo capitulo. ſepe hirci vrinā odorare. quod in quadaꝫ apoteca gebenis tēpore cuiuſdam peſtis ubi multi ha bitabāt facere uidi ⁊ nō urinā. ſed ſepe ſe ſu per hircū proijciētes ipſum odorabāt. nec in illa domo dei dono quiſquam mortuus fuit. Itē in hoc caſu multū cōfert gingiuas ac den tes mūdos ab omni ſorde tenere ſic ſcilicet ut ipſorū ratione halelit⁹ cōtinue redolēs egre diatur. Cuꝫ pecia igitur ī aceto ſquilitico ma defacta cōfricētur ſepe gingiue. quo perfecto cū ī ſraſcripto puluere dētes ſunt cōſimiliter fricādi. ut. ℞. ſalis cōmunis. buſti marmoris albi pumicis corallorū alborum añ. ʒ. ij. corti cum citri. ʒ. i. ß. maſticis. ʒ. i. muſci grana qua tuor. omnia ſubtiliſſime pulueriꝫētur. et om ni mane ex illius puluere dētes cōfricentur. Deide cum pāno nouo ī grana tincto int⁹ ab ſtergātur. et extra acetū enim ſquiliticuꝫ gin giuas cōſtringit. dētium radices confortat. ac oris odoreꝫ bonū efficit. Puluis uero ille ab omni ſorde nitidos reddat. ac eos facit albiſ ſimos. cum quo ſimiliter bonū facit oris odo rem. Et hec de regimine preſeruatiōis peſtis ſufficiāt ad laudē ⁊ honorē Ieſu crucifixi. q me alioſqꝫ homies ab hac tremēda peſte ſui pijſſima gratia preſeruare et cuſtodire digne tur. Amen. Laus deo.

¶Differētia tertia quinqꝫ cōtinet capl'a.

¶Capitulū primū febris peſtilentialis ſigna cōtinet tam pronoſtica quam demōſtratiua.

SI quis precedens regimen diligēter obſuauerit diuino ſuffragio a peſte ſeu peſtilentiali febre indubie liber euadet. et ſi in aere q̄tuncumque peſtifero moretur aſſidue. Sed quia ꝑpter regiminis

defectum pestis plurimos rapit ac deuorat iam ordinem premissum obseruare de febre. ac alijs apostematibus pestilentialibus est in presenti differentia facienda mentio et tractatio. Primo igitur ponenda sunt signa. demum cura quod non facile immo difficile mihi plurimum existit. cum de ipsis auctores nostri satis leuiter transierint. Sed tuo pie Jesu confisus auxilio hoc opus aggredi non formido. Imbecillem ergo meum intellectum gratia tua benigne me corrobora ut huius immitis morbi tam presentia quam pronostica signa. et tandem curam sic dilucide inscribere possim. quod quilibet eius ualeat in cognitionem deuenire salubriaque successiue adhibere remedia qui sis benedictus in secula seculorum amen. Primo itaque notandum quod absque pestilentiali febre potest quis peste mori. tanta enim potest esse aeris infectio uenenosa absque hoc quod eius aucta sit caliditas naturalis. immo stat frigiditatem ad bonum intellectum sibi inesse. ut in yeme pestilentiali frigidissima sepe contingit quod ille attractus aer spiritus et cordis complexionem taliter alterabit et indisponet absque hoc quod in ipsis spiritibus et humoribus naturalis eorum calor superintendatur quod opera uite amplius exercere non poterant. nam spiritus uitales debitum organum in quo resideant non habentes cedunt forme. et egredientes de corde eum derelinquunt. et sic accidit mori. hunc mortis modum tetigit ille solennis speculator Petrus de Ebano in suo de uenenis. capitulo tertio. quem si quis bene notauerit. multas soluet altricationes factas inter dominum Gentilem et Joanninum de sartirana. et ipsum Petrum differentia nonagesimatertia. ut apparet in eorum scriptis super quarta primi. tractatu quarto. capitulo secundo. illo paragrafo. Et ex his quidem febribus.

Notandum secundo quod et si effimera causa bubonum non pestilentialium possit prouenire de ipsa nec de bubonibus. ut sic aliam in isto tractatu haberem facere mentionem. Sed quia pestilentialis febris non solum ex quatuor humoribus potest prouenire. sed etiam esse potest effimera. Attende quod infra describam. quia secundum febrium pestilentialium uarietatem consimiliter uarianda est cura. Omnis itaque pestilentialis febris signa communia sunt. quia sine magno exteriori calore infirmum inuenies in quiectum. ita ut sine apparenti causa ipsum plus debito reperies conturbatum. Calor enim propter maximum cordis nocumentum trahitur ad intra. ideo interius incenditur et conturbatur. Unde refert infirmus se in interioribus cauma intantum sentire. ut ardere uideatur. quod propter uaporum uenenosorum malignitatem circa cor et pulmonem existentium accidit. unde necessario magnificatur hanelitus. uel frequentatur. Aiunt cum hoc astantes in non perceptibili tempore fine manifesta occasione ipsum a natura sua fore in moribus et aliis totaliter extrancatum. Repies insuper uirtutem multum prostratam pulsus uero in omni tali febre ut plurimum debilis uelox ac spissus et sistoles diastole maior existit. Et si cum hoc alienatio furor. ac instantia uigiliarum fuerit faciei et oculorum citrinitas cum nigredine lingue. oris amaritudine uel salsedine cum intensa siti a calore uel flegmate salso hoc prouenire iudicabis. In flegmate tamen salso accidentia omnia magis quam in colera debent esse quieta. Si autem infirmus appareat ut circa precordialia suffocetur et in ore dulcedinem aliquam senserit. rubedo quoque in facie et oculis uideatur. Cumque ipsum tetigeris et faciem maxime quasi madidam ac si sudare uellet inuenies. nec ei magnus insit furor alijs signis communiter apparentibus sanguinem in causa fore prenuncies. Sed si a flegmate peruenit paliditas potius quam rubedo erit in facie ac omnia erunt quietiora accidentia et maxime ceteris paribus quam in alijs inuenies diuersitatem in pulsu et stat quandoque in isto casu ut non loquatur. nec bene sentiat propter defectum uirtutis animalis. Idem de melancolia dico. sed erit infirmus magis tristis atque timens. cum quo de salute minus sperabit. Et si vis super illa certius iudicare. considera inter cetera complexionem et precedens regimen. deinde etatem. regionem. tempus. anni et cetera. per hec enim secundum humorem cui magis attestatur. certius iudicabis. Omnibus insuper febribus pestilentialibus. et maxime confirmatis proprium inest. ut omnia oleant existentia. ut hanelitus. egestiones. urina et sudores. Et si cum hoc aerem infectum scieris. uel febre mori aliquot pestilentiali omnibus seu pluribus ex supradictis apparentibus signis super pestilentialem febrem certius sic indicabis. de cuius natura ut plurimum est uariollas uel morbillos. antracem. carbunculum. uel bubonem demonstrare. quibus uel aliquo illorum apparentibus de hac febre nullatenus dubitabis. que propter caloris retractionem ut plurimum maior in nocte existit quam in die. Infir

181

miqȝ nõnũꝗ͂ ĩ ipsoꝝ aliqua cadit ĩ sincopi ac ẽt eoꝝ succedit extremitatũ frigiditatis. Jnẽ dũqȝ sudor frigido sudãt ac ꝓpter uẽtositates grossas uenenosas ĩ neruis ĩclusas pspe cadũt in spasmũ. Et qñqȝ uenter inflat ⁊ ylia ac si esset ydropis flux⁹ similit uẽtris inferius eis accidit unctuos⁹ ꝓpter calorē itus uehemēter inclusũ potentē .s. pinguedinē eliquare. Et q2 ad os stoãci materia decurrit interduȝ psepe eis uomit⁹ diuersaꝝ accidit materierũ ac colorũ urina ut dictũ est de mēte Auic. tibi semp cert⁹ nũti⁹ nõ existat. Si tamen a naturali sua fuerit dispositiõe mutata cuȝ hec febris possit ab oĩbus hũoribus ꝓuenire sup illã indica q̃ tibi humorē peccare demonstrat quia hoc declarare nimis fuerit prolixum. sȝ aliorũ auctorum doctrina illud clare apprehēdes. quod etiã similiter in meo de febribus proprus capitulis aperte demõstraui. Si antē tēpore pestis sine manifesta occasiõe aliqueȝ inueneris cõtristari. ⁊ de nullo alio ꝗ͂ de corde cõqueratur cũ quo ĩquietatur et angustiatur. ⁊ pulsus ē magn⁹ et uelox. ⁊ frequēs. nullaqȝ sit uel pauca ĩ facie et urine mutatio talē scias effimeram ꝓpati pestilētialē. ⁊ siue appareat bubo siue antrax uel alia pestilētialia apostemata siue nõ ut plurimũ nisi eideȝ succurraĩ: eadem morieĩ in die. quia pestilentialis aer ille impressionē suã fixit ĩ corde. propter quod spiritus uitales preternaturaliter inflãmauit. ⁊ sic effimerã pestilētialē induxit.

Cũ ergo in isto casu ĩfirmũ uideris inquietũ ac preter naturã suã cõturbatum cũ prostratiõe uirtutis scias aerem illũ uenenosissimum ĩpressionē suam iaȝ ĩ corde firmasse. quia sua malignitate uitales spirit⁹ taliter indisposuit ut ampli⁹ opera uite nequeãt exercere nulla alia in corpore facta mutatiõe. ⁊ ideo tales infra paucas horas moriũtur. ⁊ credo ꝙ hoc intēdebat marsili⁹ dũ dixit ꝙ effimera forsan inter pestilētiales peior existit. Ego autem ãno elapso nõnullos hic uidi thiari bauari qui in uirtute naturali et animali competēter se habebant. nec de alio ꝗ͂ de corde cõquerebant cũ grandi angustia ⁊ perturbatione intantum ꝙ dicerent cor sibi cõtinue deficere. ⁊ omni hora uitã exalare. ⁊ nullo alio pestilētiali apostemate apparēte tamē mente sana ĩfra triginta horas mortui sunt. quod ĩ aliis pestilentialib⁹ febrib⁹ rarissime cõtigit. ut patet. immo usqȝ ad quartũ mortē ut plurimũ expectãt. Nec quis mirari debet si isti mortem presentiant. Nam recitat Valerius maxim⁹ de illa uetula que cicuta uenenũ hausit. quod in publico armario reponebaĩ ad hoc ut uolētes ampli⁹ pre senectute uiuere mortem quando uellēt possent eligere. quare ĩ presentia Pompeii illud sumpsit uenenũ. ⁊ in filiarũ gremio existēs dicebat ipsum sentire cordi appropinquare. et cũ cor sensit attingere ait. quia uenenũ cor ĩgressum ē fuit mortua. et statim expirauit. et sic pestis tēpore persepe accidit ĩdubitãter. Sed quia tã antiqui ꝗ͂ moderni ualētes phisici pestilētiatos fugiũt tanquã diabolum nõ reperitur hec pestis materia sic ad plenuȝ tractata. His habitis attēde deĩceps aliquã paucula signa pronostica. et primo in signis quãtũcũqȝ bonis nũquã cõfidas. Nã sicut dicit ille solēnis Speculator petr⁹ de ebano allegata differētia proprium est febri pestilētiali ut cordi ĩhereat ⁊ si in aliis principalib⁹ mēbris adhuc radicaliter inexistat. põt tamē nocumētũ sic cordi ĩesse ꝙ nõ epati uł cerebro ut stati dictũ est. qua de re uirt⁹ perterita ĩ nullo attēptat ĩsurgere cõtra morbum sed corp⁹ gubernare ut ĩ sanitate conaĩ Et ideo sepe apparet puls⁹ bonus ⁊ urina cũ quo uelociĩ moriũtur. Et si multi antiquorũ ĩ hoc admirati sũt nõ ꝯsiderauerũt qualiter ĩ cronicis egritudinib⁹ ut ĩ etica cũ ex pauca uel quasi sepe nulla ⁊ maxĩe ĩ urina uarietas existat. cum quo tamen ĩfirm⁹ continue tēdit ad mortē. Unde dicit Gētilis super q̃rta primi ꝙ quēdam uidit. ita leuiter febriētem ut neqȝ sõnũ neqȝ cibũ plus solito dimitteret ⁊ hora surgēs ꝯsueta facta sua ut antea faciebat. Jn septima ͦo ipsũ in capite sudor frigidus rapuit et statim peste peremptus ē. Nõnullos etiã narrat in crisibus ĩ fineȝ scilicet uel post paucas infra horas fuisse pestifera morte ꝯsumptos ⁊ ipsas crisees omnia bona signa precesserãt. ⁊ apparēter laudabiles fuerãt euacuatiões. ex quibus se multũ senserũt alleuiatos. bonis ergo non confidas in signis in isto casu. quare bonis quibuscũqȝ non obstantibus signis sis semper in cura solicitus.

Sincopis crebro eueniēs sudor frigidus. diuersorum colorũ uomitus et maxim⁹ ad sanguinem tendēs. Egestiones liquide ⁊ unctuose urina nigra uel liuida fetens haneli⁹. spasm⁹ uel apparēs ydrops q̃libet illoꝝ ut plurimũ significat pditiõeȝ. ꝙ si oĩa uł ex his plura fuerit ĩsil' cõplicata de futura morte nullatenus dubitabis. Cõtraria uero nõ tñ salutē

sed spem salutis aliqualem pñt hēre. pstratio appetit⁹. nigredo lingue. ingetudo. alienatio. insomneitas absq3 signis supioribus apparētia: ꝛ si totalē de infirmo desperationē non pnuncies. signa attñ existunt timorosa. Et hec d signis actualis febris pestilētialis sufficiāt

Sequitur capl'm secūdum.

Capl'm secūdum de signis bubonis carbūculi antracis morbilloꝝ ꝛ uariolaꝝ ꝛcc.

Buboneo. carbūculi. antraces. morbilli et uariole psepe in his apparent febribus pestilētialib⁹. quare de coꝝ signis aliqd dicendū vr. Pro quo notādum q ꝛ si bubo multipl'r accipi possit. in pposito tñ p apostemate emūtorioꝝ cordis cerebri ꝛ epatis accipit q i circuitu uesicas nullas hñs nec diuersoꝝ coloꝝ uenulas apparētes in ei⁹ exitura nullā escarā derelingt. Ex qbus igit ei⁹ signa satis nobis existunt manifesta. Quotiēscunq3 in tactis. n. mūtoꝛys' apostematal'r circūstancionatum ispexeris illud nō ābiges eē bubonem. vñ aligs cum febre ꝛ aligs accidit sine febre. et aligs ē pestilentialis. q intrinsecū apostema demōstrat. de quo itelligit in pñti. ꝛ aligs non. Sꝫ has dñs i signis pnosticis te infra docebo. Carbunculus vō ē pustula mala locū cōburens. i quo ē nigra seu citrina cū rubedine obscura dolore itolerabili cū ardore. ꝛ i circuitu uesicatione3 escarāq3 q̄lis ex cauterio seu cōbustione solet puenire coꝛrūpit derelingt qui tertia q̄ti ignis psicus seu pruna et a nōnullis ignis sacer appellat. licet forte per ignē psicum per prunā Auic. ibi antracē intellexerit. ut. s. p hec noīa gradus malignitatis nobis daret ad itelligēdū. qꝺ ē satis uerisil'e. l3 specialius infra de antrace. c. de altoym tractare uideat. Nam antrax ut aliqui uolunt nihil aliud ē q̄ carbūculus malignat⁹ cui debita statiꝫ nō fuerūt applicata remedia. vñ eius colo pmo mutat in uiridē. deide i nigrū. ultimo vō locus coꝛrodit ꝛ ulcerat. et sic fit antrax. Et p h p3 pmo q antrax ꝛ carbunculus isto mō non differūt. tñ ʒm maiore3 uel minorē malignitatis intēsionē. Pꝫ 2o q accipiendo antracē isto mō qual'r antrax ē primo carbūculus. successiue fit antrax. per pus tñ antrax ē pustula maligna i circuitu quasdam uenl'as ad modū yridis hñs citrinas nigras ꝛ rubeas. cui⁹ magnitudo in pncipio ut pluri mū quātitatē lenticule non excedit cum cuspide interius pressa intollerabilib⁹ angustys et accidentiū intēsissima seuiente ad ultimuꝫ coꝛroditur locus. et ulceratur. ꝛ fit antrum. Ideo antrax ab antro nuncupatur. uel ab antrox grece latine pruna. seu ignit⁹ carbo. naꝫ si pruna seu carbo ignitus positus super mēbrū ipsuꝫ coꝛrodit et moꝛtificat. ita ꝛ antrax. Carbūculus uero dicit q3 mēbrum in quo est rubet inflāmatur. calet ꝛ dolet. ac si carbo super ipm positus eēt antrū nondū faciens. patet ergo ex dictis carbūculi ꝛ antracis differentia. ex quib⁹ omnib⁹ coꝝ signa patent subtiliter intuēti cōplicando q̄ maxime signa pestilentialis febris antescripta. Uariole sunt pustule parue rotūde in febre cōclusa aliqua tamē eminētia extra cutim euenientes. Quod si Auice. dicat salu⁹ fore uariolas sup febre3 uenire. quam febrem super uariolas. propter quod quis dicer uellet possibile fore aliquas uariolas sine febre posse uenire. quod eēt contra datam descriptionem. Dicēdum est q possibile est aliquā materiam absq3 ebulitiōe ad cutiꝫ propelli. que quādo incipit putrescere tā cito ad bonū intellectū incipit uariolari. ꝛ tūc febre3 causat cōclusam. Salu⁹ ergo uariolas super febrem creticaliter euenire ꝛ ipsa3 quietare. quā modo dicto febrem sup uariolas accidere. ut patet cōsiderāti. et hoc uoluit Auice. per illuꝫ textū. quarta primi. ex quo non tamen sequitur sine febre posse uariolas euenire. Quarum signa sunt febris continua cū quadā facie ac oculoꝝ rubedine a quib⁹ propter uapores ad caput ascendentes sintille ut lāpades egredi uideant. Adest similiter plenitudo ac uenarū tensio cū quadā in timporibus pulsatione ac capitis grauedine. et ut plurimū dulcedinē in ore percipiūt cū nariū pruritu ac dolore dorsi propter extēsionem uene super dorso existētis q̄ protunc sanguine replent nimis. i totoq3 ꝛ circa cutiꝫ maxime quedā punctio sentit cū difficultate ꝛ raucedine uocis. et cū hoc multū angustiat ꝛ igetat infirm⁹ cui tremor cordis nōnunquam accidit. ꝛ propter calorem eliquantem materiaꝫ in capite. cuius aliqua pars tendit ad oculos. et aliqua ad guttur lacrimanter ꝛ sputū reddit grossi⁹ solito. Et quia ut inquit ysaac uariole ex quolib3 q̄tuor humoꝝ possūt puenire tibi puls⁹ et urina non forēt significatio certa sed cū ut pl'imū uariole a sāguie puenient erit ut pl'imū puls⁹ magnus plenus undosus et urina rubea grossa. Morbilus autem est pustula parua colerica in febre continua cum pua aut nulla super cuti eminētia. Et dr

morbillus quasi morb⁹ minut⁹. Hec descri
ptio elici pōt ex dictis auic. prima. iiij. c. de
morbilis p quā patet drīa iter uariolā ⁊ mor
billā. Et qꝛ ita modicū drn̄t signa uariolarū
sūt signa morbilloꝝ sed ī morbillo accidētia
oīa sūt itēsiora iō in ipso maior est īflāmatio
et maior angustia ⁊ plures lachrime. Et qꝛ ī
morbillo uena dorsi ē min⁹ repleta ꝙ̄ ī uario
lis minor adest dorsi dolor. ⁊ ut dixit auic. ua
riole ut plurimū proueniūt a sanguine iō cum
signa sinoche putride uideris cū uariolarum
sigis ī hoc caplo ꝺ̄scriptis īfirmū debeꝛ̄ uari
olari pnūcies. His habitis ad istoꝝ quinqꝫ si
gna ꝓnostica est de ceťo ueniēduꝫ. Pro quo
notādū ꝙ si suprascriptoꝝ aliqđ apparuerit
deīde sine īfirmi alleuiatiōe delitescat ipsi⁹ ī
firmi est pditionis signū lꝫ ī uariolis et mor
bill' oppositū ꝯtingat interdū sed raro tamē.
Ampli⁹ tamē ipsoꝝ magis cita appitio fuerit
dūmō infirmi sequaꝛ̄ alleuiatō erit min⁹ ue
rēduꝫ de eis. Qđ si alleuiatio nō sequaꝛ̄ ma
ior est timor cū maiorē iteri⁹ mēbri a quo ue
nit significet lesionē ceteris tn̄ parib⁹ quāto
citius apparēt tāto minus uerēda erūt. Rur
sus vō ꝙ̄tū bubo carbūcul⁹ uel antrax a pri
cipalib⁹ mēbris fuerit distātiora ⁊ maxīe a
corde tāto ceteris parib⁹ minus erūt piculo
sa. Sed cū antrax fuerit ī remotis ⁊ circa dia
fragma punctura sētiaꝛ̄ cū quo sudor super
ueiat ⁊ maxīe frigid⁹ ꝓpinquā mortē erit ꝓ
nūcians. Item si ī directo cordis fuerit ul' sto
maci erit ut plurimū mortale. Preterea cum
antrax qn̄qꝫ ad colorem rubeū qn̄qꝫ ad citri
nuꝫ qn̄qꝫ ad uiridē et qn̄qꝫ uertat ad nigruꝫ
minus periculos⁹ rube⁹ deinde citrin⁹ existit
Uiridis uero ut plurimū pditionē infirmi ꝺ̄
nunciat. niger aūt mortē ꝓtendit oīo. ut Aui.
tertia. iiij. c. de alto ym. Et cū in pncipaliuꝫ mē
broꝝ mūctorys qn̄qꝫ nascaꝛ̄ magis uerend⁹
ē q ē cordis deīde cerebri. et ī. iiij. epatis emū
ctorys existit. Nonulli tn̄ crediderūt Aui. in
illo. c. de bubone itellexisse. qđ si sic. ideꝫ eēt
iudiciū. ut pꝫ itelligenti. In carbonis quoqꝫ
ꝓnosticatiōe ē ꝯsil'r color attēdendus. nā ru
be⁹ ⁊ citrin⁹ min⁹ timorosus existit. niger vō
et uiridis magis. cū quo tn̄ in antrace quā in
carbūculo uiridi citrino uel liuido. si loc⁹ in
quo fuerit erit exsiccat⁹ mortē ꝓpinquā signi
ficat. Iuxta sniam Hipo. primo pronosticoꝝ
dum dixit. si in egro corpore fuerit antrax ul'
carbūculus siue pcesserit siue egrum supuene
rit opus ē attēdere ꝙ si exsiccatus fuit locus
eius ut colorē uiridē uel citrinū uel liuidum
ꝓtulerit. mortē dixit ꝓximā. Ex bubonibus
uero ⁊ si ex ipsis aliqs nōnunꝙ̄ penit⁹ appa
reat sine febre. uel ex nimio labore uel reple
tiōne ꝓueniens et nimio coitu ulcere aliquo ī
ꝓputio exn̄te cossis uel tibys cum uirtute
uel dolore ad inguina iterdū incurrūt humo
res apostemata ibidē generātes siue ī claudi
catione uel alio huiusmōi saluior. attn̄ oīb⁹ iu
dicat q in exteriorib⁹ citius apparet cuꝫ acci
dentiū ⁊ febris remissione. In uariolarum ac
morbilloꝝ ꝓnosticatione q̄ sequnꝛ̄ sunt attē
dēda. s. eoꝝ appitio. qꝛ cita ul' tarda paruitas
et magnitudo numeri multitudo. cōtinuatio
⁊ discōtinuatio. duricies et molicies ⁊ color
⁊ respectu īfirmi sitis ⁊ hanelitus respectu ꝓ
mi. q citius apparēt ceteris paribus sunt mi
nus timorose. parue uero pauci numeri discō
tinuate et moles cōsimiliter ceteris paribus
suis oppositis minus sunt periculose. De co
lore aūt qn̄qꝫ albi qn̄qꝫ citrini. qn̄qꝫ uiridis
iterdū uiolacei ⁊ nōnūꝙ̄ nigri existūt coloris
vn̄ ꝓpter uarietatē coloris ꝺ̄ꝛ uariola. ⁊ scđꝫ
illū ordinē ꝙ̄to magis nigredini ap ꝓpiquāt
tāto magis sūt pericl'ose ⁊ ꝙ̄to min⁹. minus
Dēs insup febrē et alia accn̄tia h̄ ꝯn̄tia cum
h̄ notare ⁊ si ꝓnosticari rcē h̄ et illa applica
sit'. v. gr̄a uaiole cito appētes pue pauci nūeri
discōtinuate moles et albe cū pauca aut nll'a
siti et hāelit⁹ boītate cū febris et alioꝝ accn̄
tiū getatione salutē oīo significant. His vō
ꝯtraria mortē unū g⁰ istoꝝ extremoꝝ mortē
alið vō salutē ꝓnūciat. Et iō h̄ omnia signa
dilligēꝛ̄ exaīa ꝙ si salubria ꝓualeāt salutem
ꝓnūcia tiorosa vō mortē. ⁊ pniciosa mortē
Raro tn̄ uisū fuit uaiolas siue morbilos uio
laceos l' nigros fore ⁊ īfirmuꝫ mortē euasisse
ut plurimum qui ex uariolis moriuntur. ex
sgnantia ꝓfocati peūt. ⁊ si ꝯtingat exťiora nō
solū sꝫ ēt itestīa uaiolari ut sepe ꝯtigit ex flu
xu uētris tūc ⁊ ex itestioꝝ rasura moriūtur
nonnūquaꝫ ēt uariolati sāguineꝫ mingūt cuꝫ
q̄ si urinā nigraꝫ uideris futurā mortē pronū
cia ꝙ si cū h̄ fuit casus vtutis moriunꝛ̄ ī bre
ui. Et qꝛ h̄ quiqꝫ ut dictū est. s. bubo carbun
cul⁹ ātrax uariole ⁊ morbilli febrē ut pl'iuꝫ
pestilētialē cōcomitanꝛ̄ ac ēt ꝓut pestilētialis
ꝺ̄ eis ꝯmemoratio fit in pn̄ti. Si ī eorū ꝓno
sticis nūꝙ̄ falli desideras adð q̄ in pn̄ti. c. an
notata his q̄ ī pcedēti de ꝓnosticis pestilētia
lis febris describuntur. Et primo uirtutem
ꝯspice ꝙ si ꝯstās fuit hōis alys appentib⁹ si

gnis salutē pronūcia. Si uero tiorosa timore ꝛ si mala signa cū uirtutis ꝓstratiōe fuerit in firmū solū presbitero derelique quoꝝ est ui uos ꝛ mortuos mādūcare. Et hec de bubōis carbūculi antracis morbilloꝝ ac uariolarum signis tā ꝓnosticis q̄ ꝓsentib⁹ sic pn̄tib⁹ dic ta sufficiant.

Capitulū tertiū de cura febris pestilēcialis.

D Einceps tā pestilēcialis febris q̄ apo stematuꝫ pestilētialiuꝫ ē cura ponēda qbus nisi in breui succursuꝫ dederis laborabis i uanum. Nam hic rapax morbus ita sine mīa uelociter agit ꝙ si paucas ifra ho ras ꝯfirmat⁹ quos rapit nullam ad curam re spiciēs mīam deuorat imitissime. Et si qs pe tat terminū talis ꝯfirmationis horaꝝ ut ex su pradictis pꝫ. cert⁹ termin⁹ limitari non pōt. Pestilētialis nāqꝫ effimera infirmū suū trigi ta expedit ifra horas. humoralis uero quāto ex acutiori humore ꝓuenit. tāto citius se ex pediet. De apostematibus aūt pꝫ qd dicēduꝫ ex signis ꝓnosticis i pcedēti capl'o positis. Et nō multi moderni dixerūt ꝯfirmatiōis cōeꝫ terminū fore. xxiiij. horaruꝫ alij. xv. alij. vi. ꝛ alij alium ꝛc. Sed cū ut pꝫ ex dictis hoc me tiri pp morbi ac corpoꝝ diuersitateꝫ minime possit. attende. q̄ infra docebo. ꝛ ad curā q̄ ci tius potes festin⁹ accedas. nā te reddo certis simū ꝙ si hic tremēdus morbus nō fuerit cō firmat⁹. quotquot cure bon⁹ assūpseris xp̄o iuuante ab ipsi⁹ uoracissimis faucibus extir pabis. A cura itaqꝫ pestilētialis febris ꝑmit⁹ inchoādo reꝝ sex nō naturaliū regimē añ scri bā. ꝑ quo satis liquet aerē ōi die cum odori fero igne fore renouandū. Deincepsqꝫ ad fri giditatē ꝛ temperatā humiditatē debes cum odoriferis alterādo reducere. Hēas ergo ca meras duas uel plures. et in una aere ꝑ igneꝫ renouato atqꝫ ꝟm exigētiam alterato portet̄ i firmus. Et si possibile ē ipse ter uel quater in tali aere renouato ōi die mutet̄. Et si aer il le fuerit septētrionalib⁹ uentis exposit⁹ si ut ab illis libere ualeat euētari. salubrior adhuc erit iuxta sn̄iam Rasis lib. iiij. almā. c. de cau tela egritudinū ab uno loco ad aliū trāseunti um. inqt. n. locūqꝫ q uēto superest infirmi eli gēt ꝛc. Sed qual'r aer renouādus atqꝫ ꝟꝫ exi gentiā cū alterātib⁹ corrigēdus existit respi ce supra dr̄ia ꝟa. c. de aeris regie. Ibidē nāqꝫ ꝟm ꝙ hūeris intētionē res taꝫ simplices inue nies q̄ cōpositas. quibus et renouare aerem poteris ꝛ alterare. Et si in aliqua ꝓpinqua uil la i qua sanus aer existit infirm⁹ statiꝫ accede ret. uel faceret se portari. maxīe si i illa domo nullus ali⁹ ex peste fuerit defunct⁹ securius adhuc eēt. qr renouādi aerē cām non hēres. sꝫ eēt tm̄mō cum odoriferis alterādus. Prete rea particularis aspect⁹ hui⁹ dom⁹ pōt eē ta lis. ut ipam hitantes ad infectionē pestilētia lem disponant̄. Et sic pp hoc īterdum inficit̄ una uilla et alia non. Uñ nōnulli iam ob hoc ꝑceperunt ut ifecta domo usqꝫ ad. xl. dies nō hitetur. Alij usqꝫ ad sex mēses ꝛc. Et ego di co ꝙ non ē saltem usqꝫ ad tres mēses inhitan da. Nā ille pestiletie ab aspectu particulari ꝓ uenientes ut plurimū admin⁹ ꝑ unā durāt si gnoꝝ triplicitatem. Quāto tñ plus ad illā ha bitādū domū distuleris. tāto melius erit. Et qr eandē domū hitantes ut plurimū utuntur regimine. ꝛ eundē attrahunt aerē optimuꝫ re medium ē ut cū un⁹ ifirmat̄. alij fugiāt ōes. ꝛ maxime existētes etat̄. cōplexionis ꝛc. In ae ris ergo rectificatione q̄maxime debes eē so licit⁹. nā cum euētationis cā ad cor ꝯtinue de ferat. si debite correct⁹ fuerit. maxima erit hu ius imittis morbi curatio. Sed in hoc casu unū generale circa ōes res nō naturales bene memorie cōmitte. Nā sunt he res i suis qua litatib⁹ disponende diuersimode ꝟꝫ morbi es sentiam. s. tp̄s. anni. etatē. sexum. cōplexioneꝫ artem. uirtutē ꝛ repletionem ꝛ aerem. Oīa. n. ista ꝟm eoꝝ uarietatē sex reꝝ non naturalium regimen hꝫ diuersimode uariare. nā si ꝑ oīb⁹ aerē semp equaliter ꝛ uno mō dispones cibū ꝛ potum cōsil'r ꝑparās et uniformiter de alijs non naturalib⁹ reb⁹ faciens maximū erroreꝫ cōmittes. tñ hoꝝ notitiam sup dr̄ia ꝟa ꝓpis capl'is ꝟm exigētiā clari⁹ hūisti. His itaqꝫ ha bitis ad cibi ꝛ potus regimē deuenio. Pro q̄ nota ꝙ uirt⁹ in hoc casu per uiā resolutionis maxime ꝓsternit̄. Ideo debemus et si egritu do q̄tūcunqꝫ sit acuta ipsum ifirmū ꝑsepe re ficere. Nam ut dicit Auic quarta primi. ipse quoqꝫ. s. medic⁹ semp sit solicit⁹ de eo ꝙ ma gis suspectuꝫ ē. et ē uirt⁹ si fuerit ualde debi lis aut egritudo si fuerit multum fortis ꝛc. Unde in hoc casu plurimi coꝝ q uiril'r agunt et sup illud comedūt uiolenter absoluunt̄. et uiuunt. prima quarti. c. de cura febris pestilē tialis. Unde Gētilis super illo passu inqt ꝙ spirit⁹ sunt infecti. et ꝯtinue ab aere inficiun tur. iō cadit appetit⁹. et ꝓsternit̄ uirt⁹. quare egent ꝯtinua restauratiōe et spirituū renoua tione. Et ideo Ras. quarto alman. c. de febre

pesti. Hec pterea laborātes passione ad come
dēdū aliqd sūt cogēdi ⁊c. Secōm ergo ṽtu
tis tenorē sūt ifirmi talēs dietādi. Nā si ɔstās
ualde fuerit poteris subtilꝰ dietare et non
ascultes pisiciēs fūdātes se super illo affo : p
me pticule ad ultimas egritudīes ⁊ cetera q̄a
prima die nichil dare iubent pter parū aque
frigide aceto pmixte. secunda uero et tertia
die parum esse facte i colatura lētiū cū modi
co aceto nam talr̄ dietatis ut ex dictis patere
pōt ut plīmū male succedit. Ex istis igit̄ mo
dis oibꝰ qbꝫ poteris ō ɔsuāda ṽtute solicitꝰ
sis. Et q̄z febriū etatū regionū cōplexionuꝫ
⁊c. uarietas i cibo et potu habꝫ dietādi mo
dum multiplicit̄ uariare. Attēde cōia cibaria
que statim scribā et his pticulariter uteris
put discretōi tue uidebitur ɔuenire. Conueni
unt igit̄ pultes ex farina ordei ul' mīlū eiꝰ uel
auena ɔuenict et tritīcū cū lacte amigdalaruꝫ
uel sine et q̄z salsa sūt īcdū prebulliantur et
abiciatur pma aqua amigdō et simula silr̄ cō
ueniunt. Et q̄z hec ut plīmū cum lacte amig
dolarum solent preparari extrahe tpm cum
aq̄ ordi. Et si h. nutribiliora facere uolueris i
brodio gallor̄ nōdū coeūtiū uel pullor̄ iu
uenū uel edi decoqui facias sed talia brodia
cū lactuca ɔtinue sunt alterāda ul' endiuia cu
curbita acetosa ul' portulaca. ⁊ si i sano tēpor̄
hec orta sint multū sunt meliora. ul' saltē col
ligant̄ iā rore ɔsumptō ut habeas scia coia i
notabili quātitate ⁊ aliqualr̄ ɔquassata. ⁊ in
petia rara ligata bulliāt cū carnibꝰ illꝭ. Et si
inusitatū uideat̄ nō uituparē ut in petia lige
tur modicū sandalorum rubeorum ul' citrino
rū ⁊ modicū cāphor̄ cū modico spodij cū ber
beris quātitate que tibi uidebit̄ conuenire.
Hoc eni ut pꝫ brodiū ⁊ carnes potēt̄ alterāt
cū hoc ēt mirabilr̄ ɔfortāt ⁊ tale brodiū ad
oīa decoquēda fercula ɔueniēt atqꝫ fienduꝫ
ɔtusuꝫ cū quo ēt magis carnes sic alterate cō
ueniūt. Et si ipsor̄ brodiū uolueris exhibere
bonū ɔsimilit̄ erit. Sed ut sit magis nutribi
le facias carnes illas decoqui usqꝫ ad carniū
separatōꝫ ⁊ iter duo īsisoria uel alr̄ ɔprimā
tur ut tale brodiū tribuat̄ in quo si par̄ succi
limonis citrāguli citri pomor̄ acetosor̄ ace
tose. ppucior̄ uitis agreste uini berberis uel
granator̄ bulierit laudabilius adhuc eēt uel
aceti par̄. Uel tale brodiū q̄ cuꝫ oibus suis
fercul' posses facere ɔmisceri habeas gallinā
iuuenē caponē fasianū uel iuuenes pdices uel
carnē edinā ⁊ debēt uolatilia sine aqua ōplu
mari ⁊ iteriorībꝰ abiectis in frustra minuta
quantū poteris totū icidat̄ postea pone i ua
se terreo bene intus uitreato ul' ā pulla uitrea
in qua pone aque acetose aque ros. aque nio
lar̄. ana. ptes. ij. uini maluatici ul alteriꝰ albi
bene odoriferi partē. ß. ⁊ scōm carniū quāti
tatē accipe addēdo ex aquis pdictis quātita
tē sufficientē quibꝰ oībꝰ adde sandalor̄ citri
nor̄ ɔquassator̄. ʒ. ij. spodij. ʒ. i. croci. ℈. i. cā
phore gra. ij. ligetur in pecia t' simul ex carni
bꝰ ipastentur : ducati. l. ul' plures ponantur
cū eis īfūdo uasis. deinde uas illud diligēter
obtures sic tamē ut aliqd expiret. postea i ca
cabo magno aqua repleta ponas ad ignē cla
rū ⁊ sine fumo ipsuꝫ ɔtinuādo ⁊ addēdo cuꝫ
opꝰ fuerit aquā calidā sic ut buliat idesinēt̄
⁊ hoc saltē p quatuor ul'. v. horas ɔtinuēt̄. de
inde ab igne remoto caro tota bene p stami
neā cū suo brodio q̄ infundo uasis existit ex
primat̄ ⁊ totū usui reseruet̄. Et poteris tale
brodiū scōm itētionē quā hūeris diuersimo
de ɔficere addēdo in eo ul' minuēdo put dis
cretioni tue uidebit̄ conuenire. De tali nāqꝫ
brodio in suis qbuscūqꝫ fercul' tam in ɔtuso
quā in alijs addere poteris ⁊ erit res i hoc
casu maxie cōueniēs ut pꝫ. poteris ⁊ ifirmo
de ipso exhibere simplr̄. Nā mihi tale brodi
um scōm quā hūi intentionē alteratū singula
rē sepe fecit honorē. Fiat etiā alr̄ brodiū q̄
aquā carnis de quo auctores faciūt mētionē
esse credo licet marsiliꝰ per aquā carnis aliō
intellexerit ut statim dicet̄ nā accipiūt allas
pulpas pectoris ⁊ lāciolas quarūuis auium
suprascriptar̄ oī amota piguedine ⁊ cū filo i
aliquo pdictor̄ uasor̄ pendūtur sic q̄ fundū
tangere nequeāt ɔ modico aque ro. uini opti
mi ⁊ alicuius ex pnoīatis succis p priꝰ aspse
sed deberent he aque eē in pauca quantitate
ponēdo i fundo uasis sandalos ducatos ⁊
alia ut supra dimisso croco. s. ⁊ potes ponere
par̄ cāphore ⁊ in ātiquo frigide ɔplexionis
existēte malū nō esset ponere par̄ musci. dei
de uas illud talr̄ obturet̄ ne spiret ⁊ in caca
bo ut supra collocato per. v. ul'. vi. horas bu
lir̄ pmittāt ⁊ extracta carne que uelut lignū
siccata pmansit aqua mirabil' uirtutis i fun
do uasis repitur quā substātiaꝫ vulgares in
partibꝰ illis appellāt ⁊ si ipsius duo uel tria
coclearia mltiplicādo spūs ṽtutē mirabilit̄
ɔfortant ⁊ ipsaꝫ solā uel cuꝫ alio mixtā cum
quo uolueris poteris exhibere. Aliqñ tamē
alr̄ hanc aquā faciunt accipiendo quāuis ex

ɔ

uolatilib⁹ ſupra dictis ⁊ euiſcerata p̄ quos diuidūt bolos. ⁊ ē mod⁹ Aui. in de uiribus cordis. c. de aq̄ caris ſeu carniū ⁊ cū reb⁹ ſu praſcriptis ī uaſe bene obturāt poſtea aquaꝫ extrahūt ut ſupra quā tñ īmediate deſcriptā nō laudo Alij ēt aquā illā faciūt ad alēbicuꝫ uitreū cū claro ⁊ lēto igne quaꝫ ſi feceris ex alis ⁊ lanceolis ſolū erit laudabilioꝛ amota oī piguedīe ⁊ tu facias ut libet. Laudarē tñ ut ueſica alēbici ī balneo marie locaret̄ qꝛ ṽ tus ignis ī aqua derelicta mioꝛ ml'tuꝫ foret. Et iſtis modis aquā ꝯficiēdo aquā carnis re puto. Marſcili⁹ tñ ī receptis ſuis ſup̄ primā quarti. iij. c. de regimīe uomit⁹ accidētis ī fe brib⁹ ſic aquā caris ꝯficit. ſ. hēat̄ caro edina que cū lōgis lardoīb⁹ īfiltret̄ ⁊ ſcd̄m ītētōeꝫ quā hūeris cū aqua ro. uino citonioꝝ ul' alio ꝯſil'i ſepe aſpſa ī ueru decoquat̄ deīde ī colla tello bene cooperto paꝝ dimittat̄ poſtea in ter duo īciſoꝛia fortiter ꝯprimat̄ ⁊ ꝙ egredit̄ aquā caris appellat. Et ego puto poti⁹ hunc ſuccū caris appellari ꝯdignū eē ſ; nō ē d̄ no minib⁹ curādū tali ergo ſucco ſcd̄m tuā in tētionē alterato utere ſi libuerit. Sed ut ma giſtrali⁹ fiat accipe quāuiſ ex auib⁹ ſupraſcri ptis ul' carnē edinā ⁊ ītus ſiue in coꝛpoꝛibus pone ſandalos cāphoꝛā ducatos ⁊ alia p̄ut ſupra te docui ⁊ ī ueru debite cocta cū igne ſine fumo extrahe quē īfirmo ſolū ul' cū alio mixtū ſuccū tribue. ⁊ erit res mira ī h̄ caſu. Laudat ēt Raſ. x. aliū. c. allega. pultē ex fari na oꝛdei cū lacte acetoſo factū ⁊ lac acetoſum ſil'iter quib⁹ utere ſi libet. ¶ His itaq; fercul' eſt utendū dū ſic debilē ac p̄ſtratā uirtutem ꝯprehēderis qua refocillata ad' alia cibaria magis natur̄ aſſueta gradati poteris deuēire quoꝝ doctrinā ſupra d̄ra. iij. p̄prijs capitul' hūiſti ⁊ tu uide ibi ⁊c. ¶ Circa potū bibat aquā oꝛdei. ⁊ ut magiſtrali⁹ fiat ī fundo uaſ̄ in quo coquit̄ pone aliquos ducatos ul' lami nā aureā ignitā ī tali aqua facias extīgui ſpe pe ⁊ interdū de tali īfrigidata aqua ī potu magnā quantiatē ſumere pōt qꝛ p̄derit mi rabilit̄ maxīe ſi iuuēis fuerit coleric⁹ ⁊ ī tē poꝛe calido ⁊c. Nota tñ ꝙ ſi grā pot⁹ det̄ hec aqua debet aliqs ex ſucis p̄dictis miſce ri cū ea puta arancij limōis berberis ul' alte rius p̄noīati acetū quoq; aq̄ p̄mixtū maxīe laudat̄ ī hoc caſu poſis ⁊ zucarū ro. cū aqua facere cōmiſceri uel aliquā ex mixturis infe rius deſcribēdis ⁊ ī potu tribuere. Et ſi fe bris illa peſtilētial' fuerit ſtatica ut cōtingit

interdū l; raro uinū albū cū aqua ro. p̄mixtū maxīe laudat̄ ī h̄ cāu. Poteris ⁊ zucaꝝ roſ. cū aqua facere miſceri l' aliq̄d ex mixturis īfe rius deſcribēdis ⁊ ī potu tribuer̄. Et cuiuſcū q; ſpēi ſit hec febris ſi uirtutē ualō p̄ſterni cōcerneres da paꝝ uini de melioꝛib⁹ ꝙ reꝑit̄ puta ṽnacinū l' ꝯſil'e aq̄ ro. p̄mixtum qꝛ ſp̄us ml'tiplicādo uirtutē potenť ꝯfoꝛtat. Cū q; fe bris ⁊ illa accidētia remittūt̄ gradati ad ſāoꝝ dictā accedaſ. His igit̄ d̄ cibo ⁊ potu breuit̄ expeditis p; q̄d d̄ ianitōe ⁊ repletōe dicēdū. nā ſepe ⁊ paꝝ īfirmo eſt tribuēdū. Superflui tates quoq; p̄ut te īfra docebo ſūt educēde p̄cures īſuper īfirmū tuū ſemp̄ p̄mittendo ſalutē letū p̄ poſſe tenere ⁊ ip̄m quib⁹ ſciue ris mōis a peſtiſ imaginatōe diſtrahere cū uer bis iocoſis cātilēis ac dulcib⁹ m̄lodijs ut cū cithara lira l' alijs hmōi muſicalib⁹ īſtrumē tis. De ſompno ⁊ uigilia ⁊ ſi nōnulli eos p̄ci piunt ñ doꝛmir̄ ne. ſ. ab ītra uenenū īcludat̄. Dico ꝙ ſi h̄ foꝛſaꝫ ꝯuēiret ī p̄ma die naturali ut flobotoīa fieri poſſit ⁊ aliq̄ ſtati deſcribē da anq̄ moꝛb⁹ ꝯfirmet̄, poſtea tñ ad doꝛmiē dū p̄uocādi ſunt ne ſp̄us p̄ uigiliā nimiuꝫ re ſoluātur. Et ſi ātraꝝ bubo l' carbūcul⁹ ī his febrib⁹ appuerit ad uigilandū īfirmi cogēdi ſunt nā cū natura materiā illā ītoſicatā ex pellere conat̄ ſompn⁹ ītra illā retrahēs talē opatōꝫ īpediret uerſus tñ auroꝛaꝫ paululū doꝛmire debēt ne uigilia fiat ſp̄uū reſolutō. His hītis ad medicinalia cū deſcēdo q̄ ſcd̄m febris uarietatem ſunt ꝯſimiliter uarianda. nam ſi ſolum foret effimera ⁊ in coꝛpoꝛe illo repletōꝫ aliquam non p̄cipias alterātia ſolū ſufficerēt q̄ ex dicēdis per te elligere ſcies. Et ſi fuerit humoral' ⁊ ab aliq̄ p̄uenerit quaꝫ a ſanguine erunt illi hūores ſcd̄m doctrinā aui. euacuādi. Si uero a ſāguine fiēda eſt miūcio ac ēt ſi humores alios cū ſāguine cōcerneres erit ſil'ir fiēda flobotoīa. Sꝫ nota cum ſtatim ad īfirmū egrederis añ oīa aliquod ṽnū ex ī fraſcriptis peſtis bezoardicis eidē tribuas ī potu primū ⁊ ſupremū c. ℥. ß. l' . i. aq̄ ſuperiuſ deſcripte d̄ra. ij. tractatu. ij. c. iij. cū. ℨ. i. alic⁹ ex pulūerib⁹ ibidē deſcriptis ul' . ℨ. ß. alicui⁹ ex ill' cōfectoīb⁹. Et ſi aquā illā nō hēres da paꝝ uini aq̄ ro. p̄mixti cū illo pl'uer̄ l' ꝯfectōe ⁊c. ul' . ℞. aq̄ ro. aq̄ ſcabioſe ſirupi de aceto ſitate citri l' d̄ ribes ul' alicuius ap̄priati ſiru añ. ℨ. i. ß. miſce ⁊ ī potu tribue ⁊ ſi poēres loco aque ſcabioſe aquam tormentille optīs eēt. Itē recipe ſāguinis hūai ſāguinis taſoniſ. añ.

ʒ.ij.radi tũici diptãi gẽtiane tormẽtille mor sus diaboli accipiẽdo radicẽ ⁊ herbã fil'·cro ci·añ.ʒ.i.fiat pl'uis d quo exhibe.ʒ.ij.cũ uio aq̃ ro.pmixto. Hũc nãqʒ pl'uerẽ a quodã fi dedigno habui q mihi retl'it se nũq̃ȝ alicui pe stilẽtiato stati a pricipio tribuisse q nõ euase rit si fl'otomia ⁊ alijs scõȝ exigẽtiã fuerit bñ gubernat⁹ vñ ĩgrediẽtib⁹ ĩspectis cũ ĩputa mirabilẽ fore ĩ h cãu ⁊ tu ipe ĩ utere audacẽ Aui·uero ĩ isto cãu stati dabat lutũ armenuȝ cũ uio aq̃ ro·pmixto ut ipe·ij.cañ·c·de luto ar·testat̃ ⁊ si tu hũc tribuer̃ uolueris Facias sic· ℞·aq̃ ro·ʒ.ij.uini albi odoriferi l'alti⁹ bñ clari ⁊ subtil'·ʒ.i.boli ar.subtillissĩe triti.ʒ.i. misce ⁊ ĩ potu tribue·Et nota q si ĩfirmi ta les potões euoẽrit signũ ẽ uenenũ ĩ corde iã magnã ĩpressionẽ fecisse q̃re stati cũ uino uel alio ore abluto aliã tribue potionẽ ⁊ h facer̃ debes si euoẽrit si võ ñ ĩ pmis.iiij.dieb⁹ sto maco uacuo oĩ die bis ul'ter·Ego aũt nullũ adhuc uidi q pmã retĩuerit potõȝ q ñ euasit. His factis si morb⁹ tibi ĩducias dederit cões educ.supfluitates si natura p se ñ fecerit cuȝ clisteri ul' supositorio cõi ne ad ĩtra ppt̃ flo botomiã trahãtur deĩd stati fac flobotoĩaȝ· ⁊ q̃r solũ pestilẽtial' febris h curã ponere ĩtẽ do ad opposita pestilẽtialia al'r ñ habẽdo res pectũ q̃r eoꝝ cura ptic'ariter ĩfra deo iuuãte ponet̃·Dico q si hec febris a sanguiẽ pueñe rit stati de uena media flobotomãd⁹ erit in firm⁹ si se aliq̃l'r senbit aggrauatũ ul' abasili ca si magis ab ĩferiorib⁹ ptib⁹ ul' de saphẽa si magis de supiorib⁹ ptib⁹.Et dbet sanguis extrahi ĩ notabili quãtitate ñ tñ usqʒ ad sin copĩ ut nõnulli ĩ hac cura pcipiũt si p sincopĩ pprie dictã ĩtelligãt descriptã ab Aui.ũdeci ma fẽn tractatu scdo·c·de sincopi.q̃ ẽ dstru ctio maioris ptis ⁊cc·Et tales se fundãt sup isto afforismo pme pticule.q̃ egerũtur ñ m' titudinẽ ɔsiderari oȝ ⁊cc·ubi·Jpocras dicit ubi ⁊ oȝ ad dfectionẽ deducere·Et Galien⁹ in cõmẽto ibi·Mirabil'r iquit expti sum⁹ ⁊ ma ximũ ĩuenim⁹ iuuamẽtũ·s·in flobotomãdo usqʒ ad dfectionẽ·Sȝ si p sincopi intelligãt lippotomiã quã q̃ñqʒ auctores accipiũt pro sincopi·Et ẽ lippotomia dfectio añĩositatis· Dicit̃ eiȝ a lippos qd ẽ defect⁹ thimos anim⁹ q̃nasi defectõ aĩmi·Dico q flobotoĩa ad istũ ĩtellectũ usqʒ ad sincopĩ fieri põt ⁊ hoc uolu it ypocras ⁊ ppt̃ hoc forsaȝ dixit usqʒ ad de fectionẽ ⁊ nõ sincopĩ ut daret defectões ĩtel ligere lippotomiã ⁊ h uoluit Galien⁹ ⁊ Alij

tñ cũ dicũt ĩfirmũ debere usqʒ ad sincopim mĩũi q̃r ĩ ppe accipiũt sincopi.s.p lippotõia ul' defectõe·Ex quo ĩfero q Auerrois septi mo colliget male medicos ĩ pbauit cũ arguit qd ĩ cura sinoche natura nũquã euacuat usqʒ ad sincopi ergo medic⁹ h facere ñ dȝ cum sit nature minister q pȝ nã p sincopĩ medici sin copĩ pprie dictã nõ ĩtelligũt ut stati dictuȝ est d q̃ ut spero suũ ĩtelligebat argumẽtũ pte rea nec argumẽtũ ɔcludit·Nã nõ sequit̃ hoc natura ñ facit ergo illd medic⁹ facere nõ dȝ q̃r si natura ĩ aliq̃ p crisim·euacuãdo materiã fuerit pigra illd medic⁹ artificialit̃ facere dȝ ut secũda q̃rti ⁊ ĩ locis quã plurib⁹ auctores pcipiũt·Jtẽ si natura pduxerit sextũ digitũ illũ abstrahere deberem⁹ qd natura ñ faceret ⁊ sic pȝ argumẽtũ ñ ualere q ẽ ualidi⁹ q ipe facit·Sȝ ad alia q̃ ipe facit ibidẽ facil' ẽ rñsio ut pȝ ɔsiderãti·Sed his obmissis dico ut su pra q f iẽda ẽ flobotoĩa ⁊ si alie circũstantie cõuenirẽt facere ĩpaȝ usqʒ ad lippotoĩaȝ for saȝ ñ eẽt inutile·Laudo tñ ut ĩ hoc cãu poti⁹ fiat secũdatõ ut uoluit Aui·pma q̃rti·c·de cura sinoche·Et si h febris ab alio hũore q̃ȝ a sanguiẽ puenerit q̃ȝ ɔmixtũ sangui iudica res egrũ flobotoĩzare sil'r facias·q si ppter etatẽ aut aliud facere nõ posses uẽtosas ĩ spa tulis scdm q hẽs· ĩtẽtionẽ l' circa nates appo nas pme eiȝ uicarie medie ⁊ scde basilice exi stunt ut ẽ de mẽte Aui·ubi·q̃·c·de flebotoĩa dictũ est·His dilligẽter factis nõ q ⁊ si san guis ĩ isto cãu putrefactões ab aere uencoso ut plurimũ recipiat·põt tñ ad hanc putrefa ctionẽ recipiẽdã diuersimode disponi.q̃ñqʒ eiȝ ab ĩtra absqʒ alicui⁹ extrĩseci admixtiõe ⁊ q̃ñqʒ ppter hũoris alĩus admixtionẽ pu ta colore ⁊ tũc reddit̃ debito subtilior aut flegmatis aquosi ⁊ ẽ aquosiõ debito ãt grossi flegmatis ⁊ sic est debito grossior hec si bene inspexeris sentiẽs Aui·uoluisse prima quar ti capitulo d febre sanguinis ⁊ hec diuersitas cogõscit̃ p sãguĩs ĩspectiõeȝ ut Aui.ibi.c.d si gnis·h eiȝ uarietas hȝ curã aliqual'r uariare. Et iõ si puenerit ex sola sãguinis putrefactio ne nulla alia alteri⁹ humoris admixtione co piosior fiet ceteris parib⁹ flobotomia quaȝ facta·Et si ueẽ fuerit ĩiptic⁹ cuȝ ĩfrascripto clisteri lenire poteris ut·℞·malue blitis matrẽ niolaꝝ·añ·M·ij·fiat decoctio d q̃ accipe librã unã mediã ĩ qua dissolue cassie pl'ueris zuca ri·añ·ʒ.i.ol'i uiolati·ʒ.iij·sal' comunis parum et fiat clistere·Et si egritudo patiat̃ inducias

aliquā ex potionib⁹ pbeas ifrascriptis ut. ℞ capillor̄ ueneris flor̄. lupulor̄ boraginis bu glosse uiolar̄ añ. M. ß. tāridor̄. ℥. ß. prunor̄. numero decem. fiat decoctio de qua accipe ℥. iij. i q̄ dissolue māne l' cassie. ʒ. x. syrupi uio lati. ℥. i. et fiat pot⁹ quē p duas horas āte prā diū tribue calidū. Uel potionē d̄ duob⁹ gra natis quā te docet Aui. pma q̄ti. c. de febre sā guis ut. ℞. aq̄ zucca. ℥. ß. fiat pot⁹. Et si addi deris. ℥. i. syrupi uiolati meli⁹ erit ħ eni liniti uū mirabile ē i ħ cāu ħ facto ad ulteriorē san guinis putrefactōez phibēdā et idnctā uen tositatē remouēdā facias ħ. ℞. syrupi de ace tositae citri ul' de ribes l' d̄ suco acetose uel de limonib⁹. ℥. vi. aq̄ acetose aq̄ rosate añ. ℥. ij. uini granator̄. ℥. i. mediā fiat iulcb arōa tizatū cū sādalis citrinis ul' trociscis de cam phora uel aliquo ex puluerib⁹ añscriptis q̄ sūt pestis bezeardica et de tali sepe bibat cū aq̄ zucari uel aqua simpl'r cocta, pōt ēt d̄ ipso biber̄ sine aq̄ quādocūqz uelit. Et si nullum ex s̄ dictis sirupis haberes pone. ℥. vi. zucari tabarzet loco sirupor̄ addendo. ℥. i. aceti albi. Uel facias, sic habeas herbaz et radicē tunici diptaini pipinelle tormētille d̄ qb⁹ ad elēbicū aquā facias postea. ℞. aq̄r̄ s̄scriptar̄. añ. ℥. iij aq̄ scabiose uncias sex aque rosate. ℥. iiij. uini grnatorum. ℥. i. ß. aceti. ℥. i. alicui⁹ de sirupis s̄ scriptis. ℥. vi uel zucari tabarzet et tandūdem fiat iulcb aromaticū ut supra. Uel facias sic. ℞. succi acetose. ℥. viij. suci boraginis buglos se pomor̄ redolētiuz añ. ℥. iiij. herbar̄ supra scriptar̄ añ. ℥. i. aq̄ ro. librā unā uini granato rū. ℥. i. ß. aceti albi. ℥. ij. zuchari tabarzet librā unā mediā fiat iulcb aromaticū ut supra. Et si feceris ipz coqui ad spissitudinē sirupor̄ cū quib⁹ postea libuerit aqs pot'is iulepizare ⁊ de ipo iulepizato pot'is. ℥. iiij. i potu tribue re i aurora. s. ut cōiter faciunt practicātes ⁊ erit digestiuū bonū. Et nota ut sepe dictū est q̄d herbe ⁊ alia ex quib⁹ trahunt̄ succi i sāo aere colligi debēt ⁊ debes succos acciper̄ eo rū ppri⁹ facta residētia. Ul' facias. ℞. sirupi de ribes ul' alteri⁹ ex ptactis. ℥. ij. aq̄ ro. aq̄ acetose añ. ℥. ij. ß. aq̄ tormētille. ℥. ij. misce pro duab⁹ uicib⁹ l' p ōlicatis clarifica arōatizan do ut supra. Cōueniet ēt i hoc cāu iulcb ultra marinū q̄d cōiter papie tenere solent apoteca rij ⁊ interdū fit ab eis ⁊ i terdū portat̄ de da masco. Et si tu talē facer̄ uolueris facias aquā rosatā i qua pone cāphorē ⁊ par̄ musci ⁊ dē tali aq̄ cū zucaro tabarzet iulcb facere pot'is

q̄d erit satis laudabile i hoc cāu. Et nota q̄ si poneres de sandal rubeis ligatis i pecia ra ra ppri⁹ in ifusione illi⁹ aque ⁊ postea exp mēs eos fortiē cū aq̄ postea facerce iulcb red derēt meli⁹ ⁊ magis col'atiuz ⁊ tu facias si li bet. Ex ɔfectōib⁹ utere māuchristi cū perlis ⁊ si est diues facias oēs ɔfectōes deaurari. l' utere diacorallis ul' hac mixtura quā faciūt cōiter practicātes. ℞. ɔsue rosar̄ boraginis buglose uiolar̄. añ. ℥. ß. ɔsue nenufaris. ʒ. ij. māuchristi cū p'lis librā mediā. fragmētorū oīuz lapidū pciosor̄. ʒ. ij. alicui⁹ ex puluerib⁹ bezardicis. ʒ. ij. folior̄ auri numero duodeci. fiat mixtura ⁊ deaurer̄ de qua sepe cōedat atqz de ea bibat cū aqua frigida loco zucari rosar̄. Uel facias sic. ℞. quatuor ɔsuaruz su prascriptar̄. añ. ℥. ß. ɔserue flor̄ nenufaris. ʒ. iij. zuchari albi ul' māuchristi cū plis libram mediā. margaritar̄. ʒ. unū sandalor̄ oīuz co rallor̄ rubeor̄. semis acetose. corticū citri. añ. ℈. i. ossis. d̄ cord̄ cerui grana. vij. spody. ℈. ß. alicui⁹ ex puluerib⁹ sepe dictis. ʒ. ß. fo lior̄ auri numero duodeci. fiat mixtura de aurata qua utere ut añ scripta. Et si uis facer̄ ɔfectionē solidā accipe pulueres imediate añscriptos ⁊ librā unā zucari dissoluti cum aqua rosar̄ ⁊ cū q̄'si coctū fuerit adde in fine cōserue buglosse. ℥. i. ɔserue nenufaris. ℥. ß. decoque debite deind̄ adde pl'ueres ⁊ fac cō fectionē i morsellis ul' i modū opiate ipaz d̄ aurādo. Et nota q̄ si uis aquā rosar̄ mirabi lē p ɔsil'ib⁹ cōfectōib⁹ accipe aq̄ rosate ex ro sis siluestrib⁹ libras sex uini maluatici l' alte ri⁹ odoriferi librā mediam. cāphore. ℥. ß. mu sci. grana. iiij. abradat̄ cāphora ⁊ cōquasset̄ musc⁹. deid̄ pone oīa i alēbico uitreo ⁊ d̄ bite lutato ⁊ cū lēto igne ⁊ sine fumo aquaz extrahe que semel aut pluries reiteret̄ ⁊ po teris ipsaz facere sine uio ⁊ musco ⁊ poteris alia addere ul' dīminuere scd̄m intētōez quaz habueris ⁊ sic habebis aquā odoriferā ⁊ cor dialē prout uolueris q̄ erit mirabil' i hoc ca su. Itē posses al'r ɔfectōez facere sic. ℞. siru pi de acetositate citri ul' alt'i⁹ pnoīati. librā unā. ⁊ dequoque ulteri⁹ donec ad spissitudi nē ueniat oppiate cui add̄ pl'ueres suprascrip tos ⁊ fac ɔfectōez deaurādo ut supra Auic. ⁊ Ras i trociscis de cāphora magnā habent deuotionē quos pcipiūt ifirmis sepe tribuer̄ in die. Et qr sunt ut plurimū i appetitu pstra ti i pl'uere tales trociscos recipere nequeūt. Recipe ergo de his. ℥. ß. cū libra media. zuca

ri dissoluti cũ aq̃ rosaꝝ fac ↄfectionẽ solidã
uel cũ sirupis fac i modũ opiate ⁊ deaura ut
supra. Ul' al'r accipe trosciscoꝝ de camphora
pulueris bezeardici pestis añ. ℥. ij. zuchari ul'
syrupi quãtũ sufficit et fac ↄfectionẽ ut supra
Et q2 itẽtio tua eẽ debet i ↄfortãdo co2 tam
ab intra quã ab extra ut tali ĩpssiõi resistere
ualeat laudãt auctores ⁊ maxime Rasis ðcio
almãsoris cap'lo de febre pestilẽtiali ut coꝝ
pectora ex sãdalis cãphora ⁊ aqua rosarum
epithimet. Et si magnũ uides icẽdiũ et ñ uti
uelles medicamine facias sic. ℞. aq̃ ros. librã
unã sandaloꝝ oiuz. añ. ʒ. i. ß. cãphore. ʒ. i. misce
Ego aũt plus laudo co2 solũ epithimare qd
tamẽ i alijs febrib⁹ nõ pestilẽtialib⁹ materia
existẽte i spiritualib⁹ regl'ariter fiendũ ñ eẽt
nisi materia tali pprius euacuata. Sz multa
facere cogimur in tali febre pestilẽtiali. Ideo
si ifirm⁹ magnũ itus cauma nõ sentiret faci
as sic. ℞. aq̃ rosate librã unã. aque buglosse
aq̃ uiolaꝝ aq̃ mellisse. añ. ℥. iij. sandaloꝝ om
niũ coralloꝝ utriusqz rosaꝝ ru. been albi ⁊
rubei. añ. ʒ. i. spodij corticũ citri. añ. ʒ. ß. croci
℈. i. ossis de corde cerui. ℈. i. fiat epithima
cordi cũ sindone ul' drappo de grana. Qd si
magnũ cauma i corde psenserit uel circa ipz
co2 facias sic. ℞. aque rosate librã mediam
aque uiolaꝝ. ℥. iij. aq̃ buglosse aq̃ nenupha
ris. añ. ℥. ij. ß. aceti. ℥. unã sandaloꝝ oiuz rosa
rũ rubeaꝝ spodij coralloꝝ utriusqz añ. ʒ. i.
corticũ citri. cãphore. añ. ʒ. ß. croci. ℈. i. ossis
de corde cerui. ℈. mediũ fiat epithĩa cordi ut
supra. Sz nota q nũquã ðbes talia epithiãta
cordi ifirmi actual'r frigida ap ꝓximare. sed
drappũ aliqual'r expressũz ul' sindonẽ i mãu
calida debes aliquãtulũ retinere ul' ad ignez
paululũ ostẽdere ut actualis illa friditas ali
qual'r mitiget demũ approxima cordi. Et de
bes parit odoramẽta ↄficere q̃ sic facias. ℞.
aq̃ rosate supi⁹ descripte l' cõis si aliã nõ ha
bes. ℥. vi. aq̃ uiolaꝝ aq̃ floꝝ neũfaris añ. ℥. iij.
sandaloꝝ citrinoꝝ. ʒ. iij. trociscoꝝ ð cãphora.
℥. ß. cãphore. ʒ. ß. musci. grana. v. aceti. ℥. ß. mi
sce ⁊ i ãpulla repone quã ifirm⁹ sepe odoret
ul' spõgiã ul' sindonẽ ð grana imergas q̃ i ma
nu teneat ad odorãdũ ul' ali⁹ sibi sepe ad na
res applicet. Insup cũ testiculi sup totũ calo
rẽ reflectere hẽant debes ipos cũz aliquo epi
thimate cõfortare q sic facias. ℞. uini malua
tici ul' alteri⁹ albi bñ odoriferi. ℥. ij. aq̃ rosa
te. ℥. viij. musci granũ unũ misce. Et pecia it⁹
madefacta ac aliqual'r expressa testiculis ap
plicet que desiccata iterũ renouet. Sis igit
bene diligẽs circa ista. tales enĩ moras ñ pa
tit quib⁹ sollicite ac ordinate ꝑparatis ⁊ ap
proximatis si materiã euacuandã iudicaue
ris facias sic. ℞. capilloꝝ ueneris. floꝝ bora
ginis buglosse uiolaꝝ lupulloꝝ añ. ma. ß. pru
noꝝ numero decem. tamaridoꝝ. ℥. i. fiat ðco
ctio ⁊ si aliquas ptes colere adhuste cũ san
guine fore pmixtas cõcerneres ut ẽ uerisil'e
paꝝ epithimi i fine quasi decoctõis addere
poteris. de qua accipe. ℥. tres. ß. in qua dissol
ue mãne ul' cassie. ℥. i. dyaprunis nicolai sine
scamonea. ʒ. vi. ul'. ℥. i. ul' dyacatoliconis de
scriptõe cõi. ℥. mediã ul'. ʒ. vi. syrupi uiolati.
℥ i. fiat potus ul' da decoctionẽ fumi terre ð
scriptõe mesue. Et nota bene has doses auge
re ul' minuere scðz uirtutis tenorez ⁊ alias cir
cũstantias i exhibitõe solutiuoꝝ requisitas
quas bñ mẽorie recõmitte. Et iter cetera ca
ue ne eadẽ die duo exhibeas solutiua ne ad
aliud deuenias icõueniẽs ad q nõnulli deue
niũt moderni qui uidẽtes primũ solutiuũ ita
citã ut uellẽt opationẽ non facere exhibent
scðm cũ quo nõ solũ humorẽ quẽ querũt in
terdũ euacuãt sz cũz hoc animã. Iõ dicebat
Aui. prima primi. c. quĩto. duas pterea medi
cinas uẽtres soluẽtes in die una ↄtingere est
timorosuz ⁊ extra rectitudinẽ Et si ifirmus
tuus potionẽ recipere nõ ualeret facias sic.
℞. dyacatoliconis. ʒ. vi. ul' dyaprunis. ℥. i. zu
cari albi quantũ sufficit ⁊ fiat bolus ⁊ deau
ret. Si uero colerã cõmixtã sanguini iudica
res dare poteris cõfectões de manna supra
scripta. ʒ. ij. ul' electuarij de succo rosaꝝ tan
tũdem. ul' da aq̃ fructuũ ul' decoctõis capilo
rũ ueneris mesue. ℥. iiij. pl⁹ ul' min⁹ scðm q
uidet ↄducere. Aliud si op⁹ fuerit scðz exigẽ
tiã solutiuũ addẽdo. uel pone si sanguinẽ per
admixtionẽ flegmatis interdũ ↄcerneres i. ℥.
iiij. alicui⁹ ex decoctõib⁹ suprascriptis tur
bit. ʒ. i. ʒizibertis. ℈. i. ⁊ p diẽ in ifussione pmit
te deĩde aliqual'r calefacta forte fieri facias
expressionẽ. cui adde. ℥. i. mãne ul' cassie. uel
da. ʒ. i. pillularũ de yerasimplici galieni. Et si
forti⁹. ʒ. i. pillulaꝝ cochiaꝝ aliũ. sed in oibus
his sit aloes lotũ q2 melius erit. Ul' facias sic
℞. turbit. ʒ. ij. ʒiziberis. ʒ. ß. agarici. ʒ. i. ß. salis
geme spice nardi. añ. ℈. ß. fiat pillule cũ succo
rosaꝝ. dosis ẽ. a. ʒ. i. usque ad. ʒ. i. ß. Si autez
hec febris a colera pueñerit erit rarissime ĩ
pollata sz sẽper ul' ut pl'imũ t'tiana ↄtinua ul'
causon et cũ hec colera i uenis propinquis

cordi potius putrescat. Et si tal' febris ꝓpt colere uarietatē hēret curā aliqual'r uariare facias tamē ꝑut ĩfra te docebo q2 tuo infir mo deo dāte bonū erit. nā siue sit colera pu ra que putrefiat ꝓpter cāz existentē ĩ se ipsa siue nota que fit per admixtionē fl'atis siue mioris fame ex admixtione melācolie ut ha bet̄ ꝑma ꝑnui capitulo de hūorib⁹ utere tn̄ sex reb⁹ nō naturalib⁹ ut supra descriptis ⁊ si colera siue flegma salsuz a quo potuit tal' febris ꝑuenire cōmixtū sanguini iudicares quod ex urine grossicie atq3 intēsiōe pcipias. facias ergo ut supra flobotomiā s3 nō ita co piosā3 ut fecisti pcedentē cū sanguis frenu3 colere existat ⁊ a quouis hūore ꝑueniat uir tute ⁊ ceteris ꝯsentiētib⁹ flobotomiā fieri laudo ĩ tali febre maiorē tn̄ ul' minorē scđm qđ humores uideris cū sanguine ꝯmisceri. Unde tāta istis tēporib⁹ in tali cāu repitur in flobotomiaz cōfidētia ꝗ infirmi flobotōa ti semiliberatos se iudicāt attn̄ ĩ flobotomā do semper auisat⁹ existas. Naz ipa debite fa cta ē hui⁹ morbi cura potissima. Infirmo er go flobotomato si a colera pura ul' mioris fame febris ꝑuenerit his utere que ponūt in cura febris a sanguīe col'e ꝑmixto ꝑueniē tis. Et si a col'a nota his q̄ ĩ febris a sanguīe ꝑmixto fl'ate curā notaui. S3 solutiua ōbēt aliqual'r uariari nā ĩ ꝑueniēte a colera pura facias sic. ℞. capillor̄ ueneris uiolar̄ florū lupullor̄ an̄. quartā partē ma. uni⁹. prunor̄ iuiubar̄. an̄. numero. vij. sebestē tamaridor̄ ligritie rase. an̄. ʒ. iij. fiat decoctio de qua ac cipe. ℥. iij. ß. ĩ qua dissolue māne ul' cassie. ℥. i. electuarij de succo rosar̄ ul' cōfectōis de mā na. ʒ. ij. sirupi uiolati. ℥. i. ⁊ fiat pot⁹. ul' facias sic. ℞. reubarbari. ʒ. ij. spice gra. sex. ĩfūde in aqua lactis l' aqua endiuie. ℥. i. ß. uini albi. ℥. ß. stet saltē per horas octo ĩ ĩfusione deinde fac ta expressione adde māne l' cassie dissolute cū antedicta decotione. ℥. i. syrupi uiolati. ℥. i. et fiat pot⁹ ut š l' facias sic. ℞. corticū mirabola nor̄ citrinor̄. ℥. i. ĩfunde ĩ aqua lactis cū modi co mell' ⁊ per diē naturalē in ĩfusione maneat Deide facta expressione adde cassie uel māne ℥. i. syrupi uiolati. ℥. i. ⁊ fac potionē. Ille due infusiones sunt solutiua bene dōestica ⁊ bene dicta quib⁹ utere si placet. Siaūt prouenerit a colera mioris fame que fit ꝑ admixtionē melācolie ĩ se genite ul' ꝑueniētib⁹ ab extra oībus similiter utere suprascriptis sed loco electuarij de succo rosar̄ l' cōfectōis đ māna

potes uti cōfectōe hamech mesue ⁊ loco mi rabolanor̄ citrinor̄ mirabolanis ĩdis. Et si infirm⁹ poti⁹ pillulas appeteret facias sic. ℞. pillularum de reubarbaro pillularum indarum. uel de lapide lazuli mesue an̄. ʒ. ß. fiant pillule septē. Et si bolū appeteret faci as sic. ℞. cōfectionis hamech electuarij de succo rosarum ana. ʒ. i. ß. zuccari albi quan tum sufficit. et fiat bolus. et deauretur. Et si proueniret a colera nota quia citrina l' uitellina quod tamē raro contigit ⁊ rarius a flegmate nisi salsū fuerit posses in suis iuleb uel sirupis addere aquā mellisse et buglosse in maiori quātitatem ac uti sirupo de cortici bus citri. Et sup cor ꝑmū descriptū epithīa ponere cū ita frigidū ut secūdū non existat ne q3 tūc in corde tāta d3 eē caliditatis ĩtēsio et uniuersal'r debet facere totū regimē admin⁹ frigidū declinare ⁊ adhuc min⁹ ĩ febre ā fleg mate ꝑueniēte. Et si euacuacione ĩdiges ute re electuario ĩdo uel dyasinicone ul' ĩfusio ne đ turbit suprascripta. Et ēt ĩ h̄ cāu cōueni unt pillule aggregatiue mesue. Et si h̄ febris a flegmatum prouenerit uarietate in cura uarietatem maxiaz reciperet ꝓpter flegmatū uarietatem. S3 a quocūq3 ꝑueniat flegmate facias ut ĩmediate dictū ē et de his sic breui ter trāseo. Naz febris pestilētialis rarissime ut dictum ē ĩ expollata repit̄ q2 materia ipsa3 efficiens ĩ corde uel uenis sibi propinquis semp uel ut plurimū putrefit cui⁹ fuligo ad cor cōtinue ꝑueniēs febrē cāt cōtinuā. Et h̄ mā ut pl'imū ē sāguis l' colera adbusta l' fleg ma salsuz raro colera rubea ⁊ rarissime fleg ma. Et io ꝑ cura talis febris sufficiāt que di cta sūt. nec mireris si hic ꝑut ĩ cura talium febriū puta colericar̄ flegmaticar̄ ⁊ melācoli car̄ ĩ proprijs capitulis ĩ tractatu que3 de fe bribus cōposui digestiua appropriata nō po sueri naz cū materia quecūq3 sit illa in febre pestilētiali ĩ corde uel uenis ꝓpinquis ut plu rimū putrefiat maxie ĩ co intētio semper exi stat ut patuit supra capitulo de signis Et iō cū hec materia existat nenenosa ueneno sitati pricipal'r ĩtendim⁹ atq3 caloris extictōi qđ potissime fit cū descriptis ĩ isto capitulo de digestiuis. Secus tamē existit de solutiuis ideo illa descripsi ⁊ nō digestiua. Et si hec febris pestilētial' solū fuerit effimera ut nōnū quā accidit ꝑut supradictū ē. Exhibita pria potione bezardica ut ĩ alijs dictū ē de cardia ca uena dextri brachij uel si ĩ toto aderit re

pletio stati fieri facias flobotomiam que per talē eni3 aliqualit' sāguis euētat' atq3 spiritus refrigerāt'. Et si repletō i toto nō aderit cardiacā sinistrā icidere facias per hāc eni uapores cordis ⁊ arteriaꝝ calidi potēter educūtur ut sēsit Auicē. decima tertij· caplō ꝯ cura asmatis i illo paragrafo. In asmate autem et i constrictione hanelitus uti dixit ꝙ melior sit illa que fit i latere sinistro. Et l3 Marsili⁹ ⁊ Sētilis suppleant ibi basilicā fore icidēdam. Credo tamen Auic. poti⁹ cardiacā itellexisse cū magis ad cor pueniat ex directo ut p3 in anthonomia facias ut libet. Deinde si op⁹ ē et ꝯṗrit iducias ꝙ raro ꝯtingit ut facias lenicionē siue clistere uel aliquā pbe ex potionibus lenitiuis supra descriptis et maxime ꝯuenit que de duob⁹ fit granatis. Deinde utere cōfectionib⁹ sirupis epithimatib⁹ iulcb ⁊ alijs que i cura febris prouenietis a sanguine in se corrupto ꝯscripta sūt. Et hoc tantum de cura febris pestilentialis dictū sit. Nā curā bubonis quā3 nulli particl'ariter descriptā inueni cure huius pestilentialis febris ut ipsā imediate describam finem mihi iussit imponere ad laudē illi⁹ crucifixi Iesu qui sit benedictus in secula seculorū amen

¶ Capitulum quartum de cura bubonis.

NUnc autem curā bubonis put pestilētial' existit christo auxiliatē ꝯscribā Est igit' sex rerū non naturaliu3 prout in precedenti capitulo dictū est regimen obseruandum. Deiceps que ad medicamina condescendēs primo ⁊ ante oīa potionē ex suprascriptis aliquā ifirmo tribuas bezardicā postea uero ad flobotomiam statim accedas hore electione alia nō expectata. Et primo virtutem infirmi bene ꝯspicias. Deinde que et qual' sit hec febris q̄ tale comitat' apostema puta an sit effimera sāguinea colerica flegmatica ul' melācolica ⁊ an mlt'e aut pauce existāt incēsiones ⁊ āgustie Ulteri⁹ i quo loco fuerit ip3 apostema an. s. i emūtorijs cerebri cordis ul' epatis His itaq3 cōsideratis cōsentiēte vtute ⁊ alijs ad flobotomiā reqsitis cet'is parib⁹ fiēda erit copiosior febre exñte sanguiēa quā aliq̄ alia ut supra dictū ē. Buboē itaq3 i emūtorijs cerebri existēte q2 sc3 sub aurib⁹ cephalicā eiusdē ptis stati icidi facias in brachio l' i ramo ei⁹ q̄ ē s̄ manū ifpollicē ⁊ idicē. Qd si subt⁹ gulā extiterit facta p pus i cisione cerebri cephalice lingue uenas flobotomare maxime pderit. Si autem subascellis bubo euenerit eiusde3 ptis uenam mediam facias flobotomari. Et si i iguib⁹ aut i ptib⁹ erit inferiorib⁹ ⁊ uers⁹ pudibūda aut exteriorib⁹. Si in iteriorib⁹ saphenā que est in pte domestica pedis mlt'ū māifesta reperit' incidi facias. Et si in aliquo occl'taret' ei⁹ ram⁹ q̄ ē iter pollicē ⁊ sibi pximū icidat'. Si aūt fuerit in exteriorib⁹ sciatica uena q̄ ē i exteriorib⁹ pedis ptib⁹ supra cauiculā repitur flobotomet'. Et si ocultet' ram⁹ ei⁹ qui ē iter minimū ⁊ ei⁹ pximū icidat' ⁊ si uirtus ⁊ alia cōsenserint in isto casu facere flobotomiā usq3 ad lipotomiā ul' defectionē ut i pcedenti. c. dictū est ubi bubo extiterit putile ualde erit ul' saltē fieri facias secūdacionē nec ullateu⁹ tardanda ē flobotomia. Cū ei3 natura ab hac materia uenenosa mēbrū aliqd pncipale presenserit infectū sanguinē illū itoxicatū ad ei⁹ emūtoria mādare conat' q̄re si cotūc feceris flobotomiā nature duo magna sequūtur iuuamenta. Primū q2 sanguis ille trahit' a principali uersus ei⁹ emūtoriū qd ēt natura facere conabat'. Secundū si ipā3 feceris copiosā3 put uirtute ꝯsentiēte fieri d3 natura ipa multum exhonerat'. unde sup materie residuū ad benignum reducendo potētior multū existit. Et caue ne alit' ul' alio mō quam dictū est fieri facias flobotomiam nā si i emūtorijs cerebri fuerit apostema ⁊ cardiacā uerbi grā ul' basilicā flobotomaueris ad cor l' epar sanguinē illum traheres itoxicatū. Et si fuerit in subascella dextra ⁊ cardiacā flobotomaueris sinistrā ad partē sanā uenenū attraheres. Et si in iguib⁹ ⁊ basilicā incideres quāuis a loci mitera sanguinē minueris uers⁹ tamē ipsu3 ep sanguinē attraheres itoxicatū q̄ v̄sus ei⁹ emūtoriū mittebat' Incide ergo sciatica3 ul' saphenā. q2 in attrahēdo naturam iuuabis cum quo ēt illius per ignobilia loca fiet attractio. Ex quibus patet ꝙ i isto casu errorem cōmittere in flobotomia ē cā pditōis ifirmi. Si aūt etas ul' aliō flobotomiā ipediret p emūtorijs cerebri super collū. Et p emūtorijs cordis sup spatulas apponi uentosas facias. cū scarificatiōe. Pro emuntorijs uero epatis sup nates ul' nō male faceres si sup curuaturā poplitis apponeret' ul' sup calcaneū attrahit ei3 mirabilit' ab illis ptib⁹ ut Aui. uigesima pma tertij. c. de cura retentōis mēstruoꝝ. Et Rasis nono alm̄. eodē. c. Per flobotomiā itaq3 seu per uentosas ut doc3 sanguie extracto

cor tā ab intra ꝙ ab extra ꝯfortare ꝑcures
sic ut se cōtra tale uenenū defendere ualeat.
Utere ergo potiōib⁹ illis bezoardicis iuleb
clistreribus ⁊ aliis lenitiuis. Epithimatib⁹ cō
fectōibus ⁊ aliis ꝑut i capitulo imediate su
prascripto te docui. Quātū uero ad localia
huic buboni applicāda generale mādatū est
ut nūquā repercussiuū i talib⁹ apponat̄ sed
poti⁹ i attractōe materiei ad hūc locū quib⁹
modis comodi⁹ fieri poterit ē iuuāda natu
ra. Iuxta sententiā Aui. tertia quarti tractatu
p̄io. c. de apostematib⁹ accidētib⁹ i glādul'.
Facias ergo sic. Accipe unū cepe duo ul' tria
scd3 exigentiā ⁊ de pte ei⁹ superiori aliqd ab
scindas i cui⁹ medio aliquā postea facias cō
cauitatē quā tyriaca repleas optīa. Dein ō capi
tellū ꝙ abscindisti sup pone ⁊ totū sup pru
nas decoqui pmittas debiteq3 coctū pistet̄
⁊ mor̄ ēplastri sup bubōe ponat̄. Hoc eñ ad
se uenenū trahit attractūq3 perimit. qre si
flobotōia ⁊ alia debite facta fuerint qui cum
plastro h̄ usus fuerit xpo auxiliāte liber eua
det. Cepe. n. s' morsurā canis rabidi ēplastra
tū ⁊ plimor̄ alior̄ uenenosor̄ aīaliū uenenū
ad se trahit attractūq3 iterficit ut Aui. sex
ta quarti. Et alii phisici ptractātes de ueneno
ipso ꝙmaxie utūtur. Tyriaca isup ꝯtra ue
nena oīa ualet ut Aui. quīto canone ꝑpo. c.
Et h⁹ idē oēs alii i suis laudib⁹ testātur aucto
res. S3 arnald⁹ ō uilla noua ⁊ pisicēses q ipm
sequūtur stati me reprehēderēt dicētes ꝙ ty
riaca extrīsecus ēplastrari nō d3 ꝙ sic ꝑbat̄
nā caseo itoxicato supposita pellit a se uene
nū ut expimēto mōstrat̄. Si ergo sup bubonē
posueris ad se ñ trahit uenenū imo u' cor ul'
aliud p̄icipale mēbrū pellet cui⁹ oppositū3
q̄rim⁹ in hoc cāu quare scdm eos sup talia
apostemata q̄litercūq3 tiriachā approximā
tes peccatū3 mortale ꝯmittunt. Pro rñsione
ad ista nota ꝙ tyriaca hēt uirtutē q̄olib3 iter
ficiēdi uenenū q̄ō p3 expimēto ēt per Aui.
quīto canone. c. de trociscis uipere. ubi īquit
q̄ō caro uiperar̄ hēt uirtutē uenēa iterficiē
di ⁊ ut tiriaca eandē uirtutē obtineat i eius
ingrediūtur ꝯpositōe3. Et ꝑpter hoc nōnulli
dixerūt ꝙ si quis uenenū a tyriaca in caseo
pulsū3 sumeret ñ nocer3. q2 tyriaca i pellēdo
ip3 sua expoliat uenēositate. Secūdo nota
q̄ō tiriaca qual'cūq3 sumpta pōt alīo duor̄
modor̄ uenenū corrūpere. Uno mō ut ip3 ad
se trahat sicut magnes cā exēpli attrahit fer
rū attractūq3 pimit sic ut āpli⁹ uirtutē non
hēat uenēosā. Alio mō ut uenenū a se pellat
⁊ expellēdo corrūpat sic ut sēsibil'r āpli⁹ vtu
tē ueneni ñ obticat ⁊c. Q̄ō si p̄mo mō dico
q̄ō sup bubōe l' mōsura uenēosa ēplastrata
uenenū ubi fuerit itra cor⁹ ad se trahit atractū
q3 pimit. Nec ō h̄ admirari ōbes q2 medicia
solutia subūbilico ēplastrata uētrē soluit ut
nōnūquā ō mercuriali pueris subūbilico ēpla
strata expimēto cognoui. Hoc ēt vr̄ eē ō mēte
Mesue i suo ō cōsolatōe mediciar̄ caplo de
ciclamie. ⁊ i ātidotario ūdecio caplo ō unguē
to de artanita magno ꝙ ad uentrē soluēdum
ēmplastrar̄ docet sup uētrē ul' stomacū. Hoc
idē dixit expressius Haly. tertio tegni. cōmē
to illi⁹ ptis Antipistos uero cōis ⁊ cetera.
ubi inquit Et nobis quidē preparat̄ ut pona
mus medicinā in eo quod ē sub umbilico et
attrahet humiditates a corpore. et ut pona
tur medicina sub pede et attrahet a capite.
Et ego expimental'r uidi in quodam phisico
illustrissimi dñi mei ducis saubaudie p q̄sdā
pillulas quas ab apoteca usq3 ad domū i ma
nu ōtulit ⁊ ifra horā uentrē ei⁹ tal'r laxauerūt
ac si eas per it⁹ recepisset. Patet. ergo si tyria
ca attrahit ad se uenenū ⁊ attractū corrumpit
qual'r exteri⁹ ēplastrata ꝯueniat. Si scdo mō
scilic3 ꝙ uenenū a se pellat ut p3 experimēto
de caseo ⁊ p. Auerroym quīto collig3. capi
tulo de carne tyri ubi iquit ꝙ caro tyri pel
lit uenenū ad cuti ⁊ ide3 pōit. Serapio i suo
de simplicib⁹ capitulo de carne tyri. Dico
ꝙ pellēdo uenenū ipsū corrūpit al'r eni3 sup
mōsurā cāis rabidi ⁊ mustele tiriaca ēplastrata
infi⁹ uenenū miscer3 sed ipsū ñ corrūper3 cui⁹
opositum p3 experimēto per auicē. sexta q̄rti
c. ō morsu mustele ubi iub3 sup ipsi⁹ morsu
rā ⁊ ēt canis rabidi tiriacā ēplāstrari iqēs q̄ō
ē iuuatiua statim sanans ⁊ cetera. Ex q̄bus p3
q̄d ad experimētū ō caseo sit dicēdū. Ul' pōt
dicer̄ ꝙ tiriaca exteri⁹ ēplastrata ⁊ i uapore3
cōuersa statī cor a ꝑpetate petit l' aliud prin
cipale membru3 aquo materia bubonis desti
natur. Cūque ibi fuerit uenenum a se pellet
et sic a tali ueneno principalia membra defen
deret et per consequens non inconuenit ut
exterius emplastretur. licet forsan per pri⁹
fortius operetur. Sed in isto casu timemus
ne nimiam induceret calefactione3. Sed qua
litercunq3 tyriaca uenenum corrumpit siue
attrahēdo siue fugādo uter h̄ ēplastro. Qui
dam illiterat⁹ cirugic⁹ magn⁹ tñ expimētator

Anno p̄rito in delfinatu tpe magne pestilẽtie ĩ
ĩ pncipio ad infirmos puẽiebat fcã floboto
mia ⁊ emplastro isto supposito fere oẽs sana
bat. Aliqñ etiã iterdũ h̃ ẽplastrũ pparabat. qz
apto cepe ⁊ tiriaca ĩposita parũ adiungebat
aceti ⁊ ut supra coctũ totuz exp̃mebat succũ
q̃ inde egridiebat ĩfirmo potui tribuebat re
siduũ vo sup apostema ponebat ⁊ ut p̃rimuz
sibi bene succedebat. quod satis extitit ratio
nale. tiriaca cũm ut statim dictũ ẽ mirabiliter
cõfert in hoc casu. preterea cepe comestũ ĩ sto
maco humorem generat plurimũ frãgentem
nocumẽtuz uenenozũ ut supra dictum ẽ. Ace
tum uero duo facit iuuamẽta. pmum cordiali
tate ad cor uirtutẽ illorũ deducit. Secũdum
iuuamẽtum ei⁹ est. quia frigiditate sua tiriace
⁊ cepe caliditatem remittit. Et sic patet ĩ hoc
casu potionẽ hãc maxime cõuenire. Sed lau
darem ut sic faceres. ℞. succi suprascripti. ℥.
ß. aque acetose uel rosate sirupi de acetositate
citri uel alteri⁹ appropriati añ. ℥. i. misce. et a
principio statim in potu tribue. Est enim hui⁹
immitis morbi bezoardicum. ⁊ postea facias
flobothomiã. ⁊ pone emplastrum. ⁊ alijs ute
re. ut supra scriptum est. Alij taliter utuntur
ẽplastro cui⁹ ṽtus est uenenũ ad se trahere at
tractũqz perimere sicut ad cor ul' ad aliud pn
cipale membrũ ãpli⁹ neq̃at reuerti. ut. ℞. ua
leriane libraz mediã. radicũ ebuli. ℥. ij. radi
cũ simromon. ℥. i. ⁊ est simromon species apij
cui⁹ cortex ut ĩquit Simon ianuẽsis habet
odorẽ mirre. vnde simirnion dictũ ẽ. ⁊ herba
illa multũ utunt̃ romani ĩ comestione. ⁊ si de
hac nõ repies pone radicem apij nõ sic conue
niat. ut inquit Auic. secũdo canonis. capitulo
de apio. paragrafo. Apostema ⁊ bothor. ubi
simon ⁊ simromon appellat. quod magis asse
rit ĩ apostematibus conuenire q̃ apium ⁊c.
Buliãt ergo radices ĩ aq̃ dulci. deĩde fortiter
pistent̃. qbus adde olei camomillini ĩ quo dis
solutũ sit pax cere. ℥. i. ß. rasine pini. ℥. i. ß. scis
rute. ℥. i. puluerizẽt puluerizãda. ⁊ fiat vnguẽ
tũ ñ nimis molle. ḋ q̃ saltẽ bis ĩ die natali sup
apostema ponat̃. Et nota q̃ aliqui loco radi
cis ualeriãe ponũt radicẽ diptami ⁊ credo q̃
magis ouẽiat ĩ hoc casu ut haberi põt a Se
rapione. in suo de simplicib⁹. capitulo de dip
tamo. paragrafo. Diascorides ⁊ cetera. Uel fa
cias sic. et ẽ eiusdem uirtutis cũ illo. ℞. radi
cum diptami. ℥. ij. radicum nasturtij. ℥. i. radi
cum ebuli. ℥. ij. cepe albi. ℥. ij. ß. quoquantur
radices ĩ aqua ⁊ cepe sub prunis. deinde di
stent̃. quibus adde olei camomillini. ℥. vi. rasi
ne pini. ℥. ij. seminis urtice. ℥. i. ß. cere quãtuz
sufficit. et fiat vnguẽtũ quo utere ut antescrip
to. Uel facias sic. ⁊ nõ est minoris uirtutis q̃
aliquod suprascriptũ. ℞. cepax communiuz. ℥.
iiij. cepe sqlle. ℥. iij. calamite. origani ysopi sic
ce añ. M. ij. cõterant̃. ⁊ ponant̃ omnia in lixi
uio ad bulĩẽdum donec possint pistari. qbus
postea adde armoniaci. galbani. serapini costi
añ. ℥. ij. ß. glutinis albotin uisci ⁊ mellis q̃tuz
sufficit ⁊ cũ pauca cera fiat vnguẽtuz uel sine
cera. ⁊ fiat emplastrũ. hoc. n. attrahit humidi
tates uenenosas ex pfundo ⁊ attractas pimit
ut pz sigs ĩgredĩẽtia diligẽter examinauerit.
Alij uero emplastrũ tale supponunt. ℞. dia
quilõ. ℥. duas. armoniaci galbani. añ. ℥. medi
am incorporentur. et fiat emplastrum. Non
nulli uero p̃missa flobotomia ⁊ alijs potioni
b⁹ sãguissugas sup apostemata ponũt. ⁊ est
mirabile ⁊ ego uidi. Alij uero culuz galli de
plumatuz ⁊ tãto sale salificatũ ⁊ si morit̃ aliũ
stati apponũt. ⁊ in p̃mo die h̃ faciũt icessant̃ ⁊
debet rostrũ galli uicissim clausũ ḋtineri ut
cogat̃ aerez p culũ attrahere. Alij autez ueto
sas sine scarificatione ul' hñ pauca. Alij uero
cũ magna ⁊ bene pfunda scarificatione. Nec
ista iuxta doctrinã Auic. tertia q̃rti. allegato
caplo scilz ḋ apostematib⁹ accidẽtib⁹ ĩ glãdul'
uidẽt̃ irratiõabilia dũ dixit. Nam si fuerit
ſm semitam expulsiõis a mẽbro pncipali tũc
non oz ut phibeat̃ oĩo. immo attrahat̃ ad mẽ
brũ quacunqz attractione ẽ possibile ẽt cũ uẽ
tosis ⁊c. Alij aũt ad illam eãdem intẽsionem
supponũt emplastrum. quod sic fit. ℞. ficuuz
siccarũ numero duodecim salis nitri. ℥. medi
am fermẽti aeris passularum ab arillis mun
datarum añ. ℥. vnam. olei camomillini quãtũ
sufficit. ⁊ fiat emplastrum. quod tepidum su
perponatur. Alij tamẽ statim a principio cau
terium potẽtiale faciunt. uel actuale. deinde
mũdificatiuis et incarnatiuis utuntur. prout
infra te deo dante docebo. et in his bene suc
cedit q̃maxime in robustis. Nam de natura
cauterij est ad locum materiam attrahere. Et
cũ natura ad locũ illũ materiã mittere itẽdat
uenenosam pz p cauteriũ imittẽdo iuuari. nõ
nulli tñ p̃iẽses ista cauteria mltũ uituperant ti
mẽtes ne ṽtus pp dolorẽ quẽ faciũt psternat̃
qḋ ĩ corpib⁹ ḋbilib⁹ ⁊ ḋlicatis uex ẽẽt. sz ĩ ro
bustis p̃missa floboto. ⁊ alijs ⁊c. põrit ĩsal
lant. Uidi. n. quẽdã fabrũ chiaberiaci q̃ cũ te
naculis cãdẽtib⁹ sibi buboñ ĩ iguie exñtẽ cau

terizauit ꝛ liber euasit quare i corporib⁹ pre
missis utere si libz. Et si uis ut cauterio potē
tiali fac ifrascriptū cū quo quidā cirugicus i
isto casu mirabilia faciebat et i breui tēpore
suā pfecit operationē ut. ℞. calcis uiue lb. iij.
sode libr. ij. alumis roche librā unā fiat pul
uis de quo fiat lixiuiū tantū in uase uitreato
ul' eneo ↄsumere pmittas ꝙ in lapidē ↄuerta
tur ꝛ statim i ampulla uitrea bñ clausa repo
nat aliaſ eiꝫ uiso acre imediate i aquā ↄuerti
tur. Et dosis sit q̄ntitas ciceris ul' pue auel
lane. Uel facias sic ꝛ est eiusdē uirtutis cū pri
mo. ut. ℞. calcis uiue. lb. ij. cieris cribrati alu
minis roche. añ. libr. ß. de qbus fiat lixiuiuꝫ
ꝛ tantundē i lapidē conuertat ut pmuꝫ quo
similit ut pmo utere. Procures ergo modis
oibus quib⁹ potes uenenū illud extinguere
ipsūqꝫ similit attrahere cuius extractionē ex
accidētiuꝫ quietatione cognosces quoniā ifir
mo iocūditas sequit lenitas ꝛ qes siue illa ex
tictio fiat p potiōes bezcardicas siue p ēpla
stra siue p unguēta ꝛ illa super oīa laudanda
sūt in isto casu siue fiat per sanguissugas siue
uētosas siue cautia. Et hec extinctio qñqꝫ ac
cidit i pma die ꝛ i secūda et qñqꝫ i tertia qua
re donec ifirmū aleuiatū pseseris ab approxi
matione taliū non desistas ꝛ maxie potionū
unguentoꝝ siue emplastrorū. Quibus oibus
dilligēter pactis si opus sit ad ulterroris hu
ius apostematis maturationē ↄuenire. Acci
pe radices maluauisci i aqua dulci bñ coctas
amoto perpri⁹ interiori trūco q̄ fortiter pistē
tur. et de his accipe libr. i. mucillaginis ficuū
qndecim. farine fenugreci. librā. ß. et totū insi
mul dequoque. donec ad debitā ueniat spissi
tudinem. ꝛ fiat emplastrum. Uel facias sic. ℞
foliorum malue. corticum maluauisci. radicā
lilij añ. M. i. ß. quoquātur in aqua. deinde for
titer pistētur. quibus adde farine fenugreci
ʒ. iij. farie seminis lini. ʒ. ij. assungie porci lib.
ß. incorporētur omnia in mortario. et fiat em
plastrum. Uel facias sic. ℞. aque decoctionis
ficuum in qua positū sit parum croci ad buliē
dum lib. duas. farine fenugreci libram vnam
quoquātur usqꝫ ad spissitudinē. deinde inpin
guētur cuꝫ assungia butiro uel oleo. et fiat em
plastrum. Uel facias sic. ℞. farinam frumenti
aquam et oleum. et simul dequoque usqꝫ ad
spissitudinem. et quia huiusmodi triframacū
est nimis vulgaribus notum si cū croco colo
raueris ipsum non cognoscent. et maiorem fi
dem adhibebūt. cū quo magis famosus apud

eos remanebis. Et nota ꝙ talis emplastra apo
stemati tepida sunt applicāda. deinde stupis
aut lana sunt cooperienda. Debetqꝫ tal'r apo
stema ligari ꝙ ipsius acumē iterius non com
primatur. bindā. scilicet i medio i modum cru
cis scindēdo. et si semel i vno die naturali mu
tetur satis est. uel saltem in duob⁹. dieb⁹ tri
bus uicibus ¶ Collecta sanie si apostema non
rumpitur cum sagitella uel ruptorijs comu
nibus ut est sapo mollis cum mucillagine. si
napis uel calx et sappo mollis quod est comu
niter usitatum. uel misce stercus anseris cum
oleo et superpone. quoniam in breui rumpit
apostema. ¶ Et nota ꝙ salubrius est ipsū apo
stema immaturum aperire q̄ collectionē sa
niei completam expectare. ut vult Auicena.
tertia quarti. capl'o de regimine exiturarum
aperiētium quādo sunt mature. Et albucasis
libro secūdo. capitulo de aperitiōe apostema
tum ꝛ sectione eorum. Et Rasis. vij. almanso
ris. capitulo de collectionib⁹ et aggregationi
bus sanationis vulnerum et apostematum ¶
Et in tali apperiendo apostemate alique sunt
cōditiones attendēde sparsim tacte ab Aui
cena. tertia quarti. allegato capl'o. et partim
quarta primi. capi°. xxvi°. ꝛ etiam ab albuca
si ꝛ Rasi ubi supra. prima ē ut fiat. sectio scōꝫ
loci quantitatem ad moduꝫ folij oliue uel mir
ti. ut inquit albucasis. ꝛ in loco collectionis
materie in parte scilicet magis infima. ꝛ scōm
magis incessum musculorum. ꝛ caueantur ue
ne ꝛ nerui quātum est possibile. ꝛ debet indo
loros⁹ pertractari quātum fieri potest. Si er
go apostema cū sagitella aperiatur. cū imatu
rū scindi debeat. dolor causabit in loco. qua
re licinia in albumine oui in tincta iponas sec
tioni. ꝛ facta debitā ligatura per vnam diem
naturalē infirmū quiescere permitte nisi gran
dis ut nōnunq̄ cōtingit cū dolor inuaderet. q̄
casu ligaturam solue. et parum olei rosati ul'
pinguedinis galline adiūge cū albumie oui. ꝛ
ipone sectioni licinia i eo intīcta ut supra. De
inde ad apostematis mūdificationē accedas.
In primis cū uitello oui mixto cū pauca faria
ordei uel spelte uel frumēti. Et si adderis mo
dicū mell' rosati melius eēt. Uel facias sic. ℞.
succi apij lib. ß. mell'. ʒ. iij. farine ordei frumē
ti uel spelte. ʒ. ij. quoquant usqꝫ ad spissitu
dinē. ꝛ ē mūdificatiuū optimū maxime conue
niens in hoc casu. Mundificato apostemate
et si ad incarnandum procedere uolueris. ta
li utere emplastro. Re. pimpinelle betonice.

berbene v̄micularis cētaure mīoris.an̄.M.
i. buliāt ī uino albo usq3 ad ɔsūptionē duaꝝ
partiū.deīd colet̄ herbas aliquādo cōpmēdo
postea talē colaturā accipe, supra q̄ꝫ ꝑice resi
ne libr.i.sepi arietini. libr.ß. masticis.ʒ.ij.ß.
aloes.ʒ.ß.cere.ʒ.v.ꝛ totū īsimul debite deco
quat̄.deīn̄ ꝓyce sup lac mulieris ꝛ malaxādo
fac ēplastrū.M'ta alia tibi scribere possem
sed h̄ inf̄ alia singulare cū q̄ ēt illis incarnati
uis quib⁹ cirugic⁹ utit̄ suo mō.Si uero apo
stema ꝑ cauteriū potētiale rūpat̄ ut nōnulli
nimiū timētes ferrū cauterio poti⁹ uti uolūt
albumīe oui cū pauco olei rōsati diu agitatu3
circa locu3 apponas.deīd si escaru3 op⁹ sit re
mouere butirū bn̄ lotū mixtu3 cū pauca fari
na frumēti appōas cū q̄.si uelles posses uitel
li oui modicū adiungere. postq̄ꝫ uero escara
ceciderit utet̄ mūdificatiuis ꝑut stati te do
cui. Et h̄ ꝑ cura pestilentialis bubonis dicta
sufficiant. ¶ Laus deo.

Capm̄ qntū de cura carbūculi ꝛ antracis.

Upra satis uisum ē de antracis ꝛ car
būculi dr̄ia q̄ hētur potissime ſm ma
iorem uel minorē malignitatis itēsio
nē.quare de eoꝝ cura capl'm faciam vnū solu3
a leuioꝛib⁹ incipiens de medicinis gradatim
ad fortiora procedendo.¶ Pro sex igitur re
rum non naturalium' obseruando regimine.
te ad capitulū febris pestilētial' cure remitto.
Sed unū tibi tātu3 memorie bn̄ recōmitto.
scilicet ifirmū tuū ꝑma die naturali euigilatū
semp detinere.Istis itaq3 ꝑnotatis restat ad
medicinalia condescendere.utere ergo statim
a ꝑncipio potiōibus illis bezeardicis. deīde
flobothomia3 ꝑut statim te docebo perprius
si possibibile ē.ꝛ moꝛb⁹ tibi īducias dederit
ꝑme digestōis supfluitatib⁹ emissis.ꝛ bis pac
tis ut cor.ꝛ alia ꝑncipalia mēbra defēdas epi
thimatib⁹ utere ꝛ iulep sirupis ɔfectionib⁹
odoramētis ꝛ alijs prout ī dicto capl'o dictū
ē.Sed anteq̄ꝫ ad flobothomiā deuenias nota
ꝙ ātrax.carbūculus possunt ī quacunq3 par
te corpoꝛis euenire.ꝛ ideo si sup caput.facie3
collum uel gullā deuenis lingue.secūdationē
fieri iubeas. Si autē sup toꝛace3 uel spatulas
apparuerit seu brachia uenā mediā eiusdem
ptis flobotomabis.ꝛ si a medio ifra' q2 supra
āchas.tibias.ul' coxas ab exterioꝛi ptē demō
strent.sciaticā uenā eiusde3 ptis facias sic flo
botomari.Et si uersus pudibūda coxas ul' ti
bias ī itetioꝛi parte magis apparuerint.saphe
nam incidi facias.¶ Et q2 secūdatio plus mihi
placet quā infirmu3 usq3 ad lipotomiā duce
re.ut nōnulli in hoc casu precipiūt auctoꝛes.
sicut Galien⁹.iiij.terapētice.c.vij.ꝛ Auice.ter
tia quarti.c.de cura ignis persici.Cōsidera il
loꝝ apostematum coloꝛem ifirmi uirtutem ꝛ
complexione3.etatē precedēs regimē ꝛ febris
essentiam.Unde si uirt⁹ cōstans fuerit.ꝛ talia
apostemata ad rubedinē tendūt.fuerintq3 cō
plexio et febris sanguinea precedēs regimen
sanguinis generatiuū.etas iuuētutis ꝛ cc.tam
in prima q̄ꝫ in secūdatione maioꝛē sanguis q̄n
titatem exire permitte.Sed si usq3 ad lipoto
miam ifirmum ducere uolueris.quia nullas
tibi moꝛb⁹ inducias dederit.non est tibi alia
mēsura sanguinis adhibēda.¶ Uerūtn̄ ceteris
paribus in sanguineo ꝛ febre sanguinea an̄q̄ꝫ
ad lipotomiam peruenias maioꝛem extrahas
sanguinis quātitatem q̄ꝫ in colerico. Et quia
nōnulli parisiēses ī isto casu flobotomia3 fie
ri ꝓhibebant.dicētes ꝙ propter flobotomiā
materia illa uenenosa trahit̄ ad interioꝛa.ꝛ ꝑ
cōsequens flobotomia ifirmi causa perditio
nis existit.Nota ꝙ carbūculus et antrax pro
ut febrem cōcomitant̄ pestilentiale3 de tripli
ci materia generātur.scilicet de sanguine ha
bēte putredinem.de colera habēte impetum
ꝛ acumen.et de melācolia habēte diuturnita
tem.et anteq̄ꝫ materia ipsa ad extra propella
tur.carbunculum cāns siue antracem coꝛrup
tionem illā uenenosam ad itra coꝛpus siue ue
nas iā adepta est. Et si in sanguine maioꝛ fue
rit putredo.talia rubescūt apostemata.¶ Si in
colera citrinescunt.si in melācolia liuescunt.
siue nigrescunt.Et si magna in illis humoꝛib⁹
accidat uenenosa coꝛruptio.omnes hi tres co
loꝛes simul apparent.Et in antrace contingit
coloꝛem iridialem habere uerum carbūcul⁹
potius fit ex sanguine adusto.antrax uero ex
colera et adustis humoꝛib⁹.ꝛ propter hoc ce
teris paribus sine comparatiōe periculosioꝛ
antrax existit q̄ꝫ carbunculus.Ex quibus pa
tet quare auctoꝛes flobothomiam in isto ca
su usq3 ad lippotomia3 fieri iusserunt. ut sci
licet natura ab illo intoxicata sanguine aliqua
liter exhonoꝛetur.et bene.¶ Sed illi parisien
ses foꝛte credebant uenenum illud antraci si
ue carbunculo solum inesse.et non ad intra
coꝛpus.quoꝛum ratione dimissa nullatenus
a principio postponas flobothomiam quam
si propter etatem uel quāuis aliā causa3 face
re nequiueris.secundum quod opoꝛtet fieri
facias cū scarificatione uentosas ponere super

collum spatulas anchas uel poplitis curuci turam prout in bubonis cura supra te docui His habitis nota q̄ hic solū carbūculi ꝛ ātra cis curā īscribo ꝓnt febres ꝯcomitāt pesti lētiales et iō timēs materiā illā uēnosā ad itra retrahi q̄ ꝑ uiā expulsiōis a natura ī tali cāu extramittiť nō laudarē. vbi grā ēplastrū d̄ ar noglossa q̄ d̄scribit Galien᷒ .xiiij. t̄apētice. ul' d̄ duob᷒ granatis ꝛ silib᷒ positū ab Auic. t̄tia q̄rti. c. de cura carbūculi. Sȝ si accidētia ml'tū remissa forēt mēbraqȝ ī qb᷒ talia īsunt nō ml'tū calerēt sine ruberēt cū quo īfirm᷒ sa tis sine dolore qesceret. posses illis uti si pla ceret. Et ut te ī isto casu ad actū practicus re ducā facias sic. ℞. arnoglosse. lētiuȝ panis fur furei añ. quoquanť ī aqua. ꝛ fiat emplastrum qd̄ ē sup locū applicādum ac ī circuitu. Et si vis facere mō Aui. adde gallaꝝ ptē mediā. ꝛ fiat emplastrū ut supra. Aliud f̄m Auic. ꝯue niens ī ꝑncipio ꝛ statu ꝛ eradicat carbūculuȝ ꝛcē. ut. ℞. granata acetosa itegra q̄ ī aceto q̄ quanť. deīde ꝯtrita sup pāno extēdanť. ꝛ car būculo supponanť. Cūqȝ furiositatē aliquam remissam ꝑcepis tali emplastro utere. ut. ℞. nucem recētem. ꝛ aliq̄ recipiūt ei᷒ folia. deīde farine ordei. passulaꝝ caricaruȝ añ. ptes eq̄les teranť si l'. ꝛ quoquāť cū uino et oleo papaue ris nigri. ꝛ fiat emplastruȝ. Uel facias sic. ℞. acacie dragāti opij. corticū granati et floꝝ ei᷒ añ. ʒ. i. se. iusqam: albi. ʒ. ß. ꝯfice cū uino. ꝛ fiat emplastrū. Q̄ si bis factis carbūculus ad ma turandū dur᷒ existeret facias sic. ℞. caricaruȝ pinguiū lib. ß. sinapis. ʒ. iij. olei de lilio quātuȝ sufficit ad īcorporandū. ꝛ fiat emplastrū. ¶ Cū aūt rupt᷒ fuerit ꝛ matur᷒. facias ꝓut te īfra docebo. Sȝ q̄z carbunculi pestilētiales pp ī petū ꝛ uenenositatē materie nō sic existūt qe ti. ꝛ ipsis ī pestilētialib᷒ febrib᷒ apparētibus ē multū de īfirmi ꝯditiōe timēdū. Et adhuc magis de antracib᷒ ad eoꝝ curā circa localia taliter ꝯdescēdas. hēas saphiꝝ quē antraci si ue carbūculo circūducas. deīde ipm ex direc to retineas. statī. n. necat antracē. ut asserit Al bert᷒ magn᷒ ī suo de lapidibus preciosis. ibi dixit vnū se uidisse saphiꝝ q plures fugauit ātraces. qd̄ erat ꝯtra quosdā asserētes saphi rū statim ꝑdere vtutē. cum vnū soluȝ fugauit antracē. Idē ī tāto horaꝝ spacio facit scabio sa ꝯtrita. ꝛ ꝯsil'r emplastrata. ut macer asserit. Et nōnulli ipam cū modico ꝯficientes assun gie emplastrū faciunt ut supra. Idē facit cau da eqna minor emplastrata ꝛcē. ut quidā asse

runt. Et qdā herbulari᷒ dixit q̄ ē illa quam spēralē uocam᷒. Alij tñ dicūt q̄ ē illa q̄ hȝ sti pitē curuum. Idē facit tassus barbat᷒ cōtri tus emplastrat᷒. ut alij dicunt. Itē ille bonus Gilbert᷒ anglic᷒ supponebat tiriacā appro ꝑatā. ꝛ cum īcipiebat desiccari aliā ponebat. ꝛ hoc faciebat usqȝ ad carbūculi siue ātracis rupturā cū aq̄ si magna febris īcensio nō erat ipaȝ pinteri᷒ exhibebat. ꝛ īterdū loco tiriace utebať mitridato. Si aūt his nō obstātib᷒ lo c᷒ īcipit malignari. statim attrahētia illā ue nenosam apponas. Et ꝑmo cullum galli ꝯplu matū. cui᷒ rostrum uicissim clausū teneať. ut ꝑ culum aerē attrahere cogať. uel sanguissu gas apponas. Et si ulteri᷒ ꝓcedere uideris malignitatē defendētia sunt statim circa locū apponēda. vbi grā. ℞. olei rosati. ʒ. ij. aceti. ʒ. i. boli armeni q̄ntum sufficit ad inspissandum ꝛ fiat vnguētum. qd̄ circa locū apponať. Ad idē ualet vnguentū populeon. Uel facias sic ℞. olei rosati. olei mirtini añ. ʒ. ij. uini grana toꝝ. ʒ. i. ß. boli armeni. terre sigillate añ. q̄tuȝ sufficit ad īcorporandū. ꝛ fiat vnguētū. q̄ ute re ut supra. Et potes addere si placet succum plātaginis uel morelle uermicularis ul' capo loꝝ uitis. uel ei᷒ simpl'r uti. uel circumponas cotulā fetidā ꝯtritā. ꝛ ē mirābilis ī hoc cāu. Demū apostemati suppone emplastrū ex op poponacio cū passulis ꝛ modico frumēti fac tum. Uel facias emplastrū de stercore hūano tepido. Uel facias sic. accipe uitellum oui re centis sine albumie ꝛ salis triti q̄tum recipe pōt ad īcorporandū. ꝛ fiat emplastrū qd̄ qua libet hora renouať. Uel facias sic. ℞. fermen ti scabiose ꝯsolide maioris lingue auis ātifra maci añ. ʒ. i. passulaꝝ. ʒ. i. cātaridaꝝ numero xx. stercoris passeꝝ. ʒ. iij. īcorporenť cum oleo de lilio. ꝛ supponať. Uel facias sic. ℞. carica rū bñ pinguiū. ʒ. iij. fermēti. ʒ. ij. sinapis rute agrestis salis cōis. aristologie lōge añ. ʒ. i. me diam nitri. ʒ. ij. tritici masticati. fenugreci añ. ʒ. i. mellis q̄tum sufficit. et fiat emplastrū qd̄ calidū supponať. Uel facias emplastrū ex na sturtio seu urtica trita cum sale ꝛ pauco olei de lilio. Uel facias emplastrū rusticoruȝ cum aleo pistō scilicet quia multū ualet. Et aliqui pistāt cum aleo aliqua grana piperis. ꝛ aliqs auelanas depilatas. ꝛ faciunt emplastrū. qd̄ ē mirabile. Uel facias emplastrum de stercore passerum cum adipe porcina. uel ex caricis cum stercore colūbino trito cum aceto. uel ex carnositate passularum cum sale. Uel facias

sic emplastrum cũ terbẽtina ⁊ nitro. ⁊ ẽ mlťũ
cõueniens. qꝛ in breui rumpit. ⁊ saniem ad se
trahit. uel sãguinẽ itoxicatũ. Ul' facias sic. ℞
auri pigmẽti piperis. ʒ. ij. caricaꝝ pinguiũ nu
mero decẽ fiat ẽplastrũ cũ melle ⁊ supponať.
Uel coque mel cuꝫ oleo et mlťo sale fac ẽpla
strũ. Cũ gͦ ad infirmũ tuũ perueneris carbũ
culi siue ãtracis gradꝰ malignitatis ꝯsidera
diligenť ⁊ sic gradatĩ uteř suprascriptis. Nã
ꝑmitꝰ medicamĩa leuiora descripsi ad fortio
ra ꝓcedẽdo. Et qꝛ malignitas illa grãdis exi
stit oꝫ ut ĩfirmo celerẽ succursũ adhibeas. q̃
re uẽtosas cũ ꝓfũda scarificatiõe sup locũ sta
tiꝫ apponat. Aliq tñ ꝑmo faciunt sic. ℞. camo
mille. ℥. iij. spice celtice. ℥. i. maiorane. ℥. ij. bu
liant ĩ aqua. de q̃ cum spõgia locꝰ embroceť.
ut sanguis ille itoxicatꝰ subtilieť. ⁊ meliꝰ ex
trahať. deĩde uentosam cũ multo igne suppo
nunt. deĩde ꝓfundã facientes scarificationem
uentosam reiterãt. aliã embrocationẽ faciũt cũ
aq̃ calida salsa uel sola. deĩde ĩ circuitu scarifi
cationẽ ꝓfundã facientes uentosam superpo
nunt. Nõnulli in isto casu aliquod superpo
nunt corrosiuũ ut arsenicũ. quod asserũt in h
casu principatũ obtinere. ⁊ talia faciunt. qꝛ p
sepe talis egritudo nullas patitur moras. pp
ꝙ nõ solũ ĩmediate ꝯ̃scripta facere cogimur
ĩmo uti cauterio actuali ul' potentiali. Q ꝯ̃ si
potẽtiali uti uolueris mlťa ĩueĩes ĩ cura bu
bois descripta inť q̃ duo ꝑma obtinẽt ꝑncipa
tũ. Si autẽ actuali uti nolueris qꝺ̃ bñ laudo
⁊ maxĩe cuꝫ egritudo sic existeret furiosa ut
nobis nullas moras accomodet. sic fiat. ex ca
libe uel auro. sꝫ bonũ hẽas artificem. q cãdẽs
aurum bñ cognoscat. ne decipiaris in colore.
Et caue sup oĩa ne cauterizatio cadat nisi sup
ulcꝰ escarosũ tm̃ ne flegmonizãtes ptes circũ
stãtes tangaň. qꝛ nocumentũ sine iuuamento
seq̃reť. ⁊ ẽ multum talis cauterizatio cõmen
dãda. Nã ꝓprie materiã illam uenenosam at
trahit a ꝓfũdo attractãqꝫ insensibil'r resoluit
uel effluere facit. Et qñqꝫ materia egreditur
sil'is attramẽto. Nõnulli parisienses cuꝫ cera
cãdela candẽte uel ardẽte supinfusa locũ cau
terizabãt. ⁊ male. ꝑmo qꝛ tale cauteriuꝫ non ꝓ
fundať. ꝑterea cera ꝯgelata malos humores p
hibet exalare. ⁊ qꝛ ĩ pte egra ⁊ circunstãtibꝰ
mala nõnunq̃ꝫ inducunť accidẽtia. ut ẽ dolor
ĩtollerabilis ardor rubor. ĩflatio ⁊ce. tum pp
materie malignitatẽ. tum pp medicinas causti
cas seu actuale cauterium. Ille bonꝰ Gilber
tꝰ anglicꝰ docet in suo cõpẽdio radicẽ lilij in

aqua coctã circa locum emplastrare. Uel acci
pe medulã panis cum extrahiť a furno. ⁊ eaꝫ
ĩfunde ĩ uino acetoso uel succo arnoglosse. et
circa locũ appone. Uel de quoq̃s lẽtes ĩ aceto
⁊ cũ eis ⁊ pane fac emplastruꝫ. Et qꝛ talia em
plastra cito exsiccanť. debẽt cito renouari. uel
folia supponanť arnoglosse. Idẽ Gilbertꝰ qui
magnꝰ fuit expimẽtator ĩ casu desperato da
bat attramentũ uino mixtũ cum aqua. ꝺ̃ quo
bñ miror cũ in se hẽat uenenositatẽ. ut inquit
Aui. ij. cañ. c. ꝓprio. sꝫ tu facias si libet. qꝛ ni
si talia fuisset expertus aut testimonio ꝓborum
hũisset. dari nõ ꝑcepisset. nã sepe uenenũ vnũ
aliud fugat. ut trocisci ꝺ̃ tiro leproso ꝓpinato
uel de uino ĩ qͦ uipera fuit extincta. Preterea
ĩ experimẽtis Tadei reperi ꝙ dare uace seu
bouĩ pestiferato rasuram punicis albi ⁊ attra
mentũ mixtũ cum uino uel aqua ad quantita
tẽ vniꝰ coclearis statiꝫ liberat eũ a pestilẽtia.
q̃re ĩ pestilẽtiato hoĩe hoc idẽ facere nõ ẽ incõ
uenieñs. Nã tiriaca a ꝓprietate uenenato hoĩ ⁊
uenenato boui exhibita ãbos liberat a uene
nositate. ut docet experimẽtũ. Aliũ uidi q in
clisterijs ꝓ illis pestilẽtiatis ꝓ loco salis cõis
salnitrũ apponebat. ⁊ mihi dixit ꝙ ĩcredibi
liter illas materias adhustas eduxit. Itẽ reci
tat Gilbertꝰ ubi supra ꝙ cũ talia apostemata
iuxta mẽbra adhereãt ꝑncipalia nobilia qdeꝫ
ꝓpe locũ obstracã vnã ligabãt. q̃ de sui ꝓprie
tate ad se illũ trahebat materiã uenenosam at
tractãqꝫ iteꝝ obstracã aliã uiuaꝫ ĩ alio adhuc
loco ꝓpinqͦ ligabãt. q̃ iteꝝ materiam attrahe
bat. ⁊ sic ĩdisinẽter faciebãt donec materia il
la tota ad locũ nõ timorosum ueniebat. ⁊ faci
as si libet. Antrace ergo siue carbũculo mor
tificato ad ipsoꝝ carnẽ mortuã siue escarã re
mouẽdã de cetero ẽ attẽdẽdũ. Pro q̃ nota ꝙ
ĩterdũ remanet ibi escara uelut clauis q in eq
rũ tergo nõnunq̃ꝫ repiť. ⁊ qñqꝫ caro mortua.
locũ ergo ĩ circuitu ex vnguẽto ꝺ̃ bolo supꝰ
descripto ul' alio cõsil'i sp teneas emplastratũ.
nec vnq̃ꝫ amoueas cũ vncino carnẽ mortuam
siue clauũ ul' escarã uiolẽter. nã pp dolorẽ mã
ibidẽ attraheret. attractaqꝫ posset ibi nouuꝫ
apostema generare. Facias ergo sic. ℞. radix
altee. M. iij. buglosse. M. ij. buliãt in aqua.
deĩde pistenť. qbꝰ adde farine fenugreci. ⁊ se.
lini añ. ℥. iij. ĩcorporenť sil' cũ butiro loto uel.
assũgia porci nõ salita. Uel facias sic. ℞. radi.
altee. brãce ursine. malue. herbe roberti añ.
M. i. allelnia. M. ij. quoq̃nť. ⁊ optie pistenť
cum butiro antiquo et assungia porcina non

ſalita.⁊ fac maſſam . quã per tres dies reſer
ua.deinde pone ad ignem ⁊ cola ſeu extrahe
per ſtamineã quib⁹ adde paꝝ cere ⁊ pulueris
maſticis.ʒ.i.pl⁹ ul' min⁹.ſcðm quãtitatẽ quã
facies ⁊ illo vnguẽto utere ul' ut dictũ ẽ i.c. p̄
cedẽti uter̃ butiro loto mixto cũ pauca faria
frumẽti ⁊ modico uitelli ouoꝝ. Pro mũdifi
catio uter̃ mũdificatio ð apio qð ẽ optimũ ul'
de uitello oui q̃ ðſcripta ſũt i .c.p̄cedẽti.Uel
utere vnguento de melle. Raſ. vij .almã.c.de
carbũculo.qð ſumme laudat i iſto cãu.ut.℞.
mell' pslne.ſarcocolle añ.ꝑtes eq̃les incoꝛpa
bñ inſil'.⁊ utere.⁊ ſi uis forti⁹ dequoque mel
uſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ.ut ipſe dicit.deide miſce
ſarcocollã.⁊ fac vnguẽtũ.quo utere ut ſupꝛa.
Amota eſcara ⁊ diligẽter ulcere mundificato
utere vnguẽto ĩcarnatiuo ĩ p̄cedẽti.c. deſcrip
to.Uel facias ſic.℞. maſticis thuris ariſtolo
gie ro.vnicis mirre.farine oꝛobi.litargiri. ce
ruſe aloes añ.ꝑtes equales.piguedis galline
poꝛci uel ſepi arietini q̃tũ ſufficit.⁊ ꝯfice vn
guẽtum cũ cera ⁊ cõſil'r ex ipſoꝝ aliqb⁹.⁊ erit
bonũ.Uel facias ſic.℞.olei ueṫis lb.iij.aſſun
gie poꝛci ðpurate a ſale.lb.ij.litargiri auri
lb.iij.nitreoli radicũ cãne.añ.ʒ.iiij.oleũ ⁊ aſ
ſũgia ĩ ſtagnato cũ claro igne liq̃fiãt ðinde ad
dãt̃ alia.⁊ ꝯtinue ducãt̃ dõec debitã hẽãt ſpiſ
ſitudiẽꝫ ꝯ ſpatula lignea q̃ ſi eẽt ð palma meli
oꝛ eẽt. In illo.n.vnguẽto nullũ unguẽtuꝫ p̄ſtã
ti⁹ illo repies.Et qꝛ facie ul' alia apparẽte ꝑte
nõnũq̃ꝫ tl'ia naſcunt̃ apoſteãta ex q̊ꝝ cicatrici
b⁹ facies ⁊ maxĩe mulierũ uel alia mẽbra de
turpant̃ ĩ cicatrizatiõe unguẽto tali utere.℞.
boracis.ʒ.ij.cãphoꝛ.ʒ.i.coꝛalli albi.ʒ.ß.amiti
dl'cis.ʒ.i.bellirici marini dragãti albi amẽdi
criſtalli anitalis dẽtal'.olibani albi nitri añ.ʒ.
iij.marmoꝛis albi.ʒ.ij. ſpẽtarie .ij.r añ.ʒ.i. ce
ruſe.ʒ.vi.ꝯfice hoc mõ dragãtum. ⁊ bellirici
ĩ moꝛtario marmoꝛeo cũ piſtello ferreo ſil' cõ
tundãtur ſiue terant̃.cetera ſigillatim p pãnũ
cribꝛent̃. Deĩde.℞.aſſungie recẽtis albiſſime
lib.i.ß.ſepi capꝛini uel poꝛcini.ʒ.i.ß. aſſungie
galline.ʒ.i.ponant̃ ĩ aliquo uaſe ĩ cacabo ple
no aqua bulicẽte ſic ꝙ liq̃fiant.deinde p pãnuꝫ
ĩ aliquo catino colẽtur.mox apponat̃ puluis
tot⁹ p̄ter cãphoꝛaꝫ ⁊ boꝛacẽ.deinde pone ſup
pꝛunas ſp cũ ſpatula miſcẽdo.⁊ cũ ĩcipit buli
re adde cãphoꝛã ⁊ boꝛacẽ. Et cũ coagulatum
fuerit.vſui reſerua.⁊ ĩ cicatrizãdo utere.nam
intm̃ cicatrices ſubtiliat.ut ẽt lepꝛoſoꝛuꝫ faci
es mirabil'r emendet̃. Uel utere ca℞no caſeo
qꝛ tere ip̃m cũ melle.⁊ fiat ad modũ vnguẽti
uel oleo de uitellis ouoꝝ.uel tere moliciẽ pa
nis cum folijs apij.⁊ ſuppone. Uel fac ad mo
dũ vnguẽti ex farina oꝛobi et thuris cũ melle
Uel facias ſic.℞.aſſungie poꝛci p nouẽ dies ĩ
aceto tẽperate de tertio ĩ tertiũ acetũ renouã
do lb.i.argẽti uiui extĩcti allumis añ.quartã
ß.ſulfuris uiui.ʒ.i.coꝛticũ ulmi.ʒ.ß.nidi arun
dinũ.ʒ.ij.piſtent̃ oĩa piſtãda ſubtiliſſime.⁊ ĩ
moꝛtario oĩa ſil' miſce.⁊ fiat vnguẽtum. Uel
facias ſic.℞.aſſungie p̄parate ut ſupꝛa libꝛ.i.
buliat ĩ uino albo.⁊ cũ aliquãtuluꝫ bulierit.
colet̃ p pannũ lineũ in aqua plãtagis.uel ĩ lac
te ca℞no.quã ĩfrigidatã ĩ moꝛtario pone.cui
adde litargiri aurei ſulfuris uini añ.ʒ.iij. thu
ris.ʒ.i.ß.ſcoꝛie.ferri.ʒ.i .argẽti uiui extincti
ʒ.ß.boꝛacis.ʒ.ij.camphoꝛe.ʒ.i.Et ſi illa pĩgue
do nõ ſufficeret ad imbibẽdũ illos pulueres
adde olei roſ.ꝑpꝛius ĩ aq̃ plãtaginis loti quã
tũ ſufficit.⁊ fiat vnguẽtum.Uel accipe calcis
uiue quãtitatẽ quam uolueris.⁊ cã extingue
totiẽs ĩ aq̃ frigida ꝙ ei⁹ amittat acuitatẽ. ð q̃
ĩ moꝛtario cum debita olei roſ.quãtitate fiat
vnguẽtum.Talia.n.vnguẽta pellẽ ſubtiliãdo
⁊ clarificãdo cicatrices occultãt vnũ ſingula
re.qð ego expertus ſum ĩ delẽdis cicatricibus
ẽ balſam⁹.Cũ ergo uideris carnẽ q̃ſi equataꝫ
hẽas bonũ balſamũ ĩ quo' pennã intinges cũ
q̃ ſepe cicatrizãdũ locũ illinias.ꝑꝑ hoc.n.itm̃
cicatrix ſubtiliat.ut q̃i non appeat. Et hoc tu
facies ĩ dñaꝝ facieb⁹ q̃ poti⁹ moꝛtẽ eligerent
q̃ꝫ faciẽ cicatrizatã hẽre. Et hec de cura illoꝝ
apoſtematũ dicta ſufficiant.

Capl'm.vi.curã ponit uariolaꝝ.

Et ſi uariolaꝝ febꝛis ut ſupꝛa uiſũ ẽ
ĩter peſtilẽtiales numeret̃.cui⁹ tamẽ
ſex reꝝ nõ naturaliũ regimẽ a cõi regĩe febꝛiſ
peſtilẽtialis ſupius poſito aliqual'r uariatur.
Pro quo nota ꝙ õi tp̄e anni ⁊ õi regione cu
iuſcũqꝫ gs etatis fuerit uel cõplexionis põt
indr̃nter uariolari.lꝫ ĩ decrepita etate uiſum
fuerit rariſſime.vñ ſm etatũ diuerſitatẽ regio
num.cõplexionũ.tẽpoꝝ ãni febꝛis eſſentiam
ac et cite uel tarde ip̃aꝝ apitiones ẽ cõſil'r re
gimẽ uariãdum.Sit itaqꝫ aer añ uariolaruꝫ
apitionẽ ad ſiccum ⁊ paululũ ad frigidũ ðcli
nans.plus tñ uel minus ſꝫ ꝙ in egroto maio
rẽ uel minoꝛem incẽſionẽ ꝑcepis.Cũqꝫ incipi
unt apparere.aeꝛ ad caliditatẽ ⁊ humiditateꝫ
reducat̃ tẽperatã.Et qũocũqꝫ ſeu q̃litercũqꝫ
alteret̃.reb⁹ utere odoꝛiferis. ꝓut ſupꝛa dr̃ia
ſa.tractatu p̊mo.et capl'o p̊mo te docui.Pro
cibo autem utatur ptiſana oꝛdei non collata.

cum modico zuchari uel ordeato siue aucato uel mica panis abluta cum lacte amigdalarū p̄paratarꝫ. ⁊ in istis si placet potes addere aliq̄d acetosi. ut uinuȝ granatorꝫ berberis agrestā ⁊ silīa. uel seminū cōium emulsionē. et ex herbis uti pōt spinachys. boraginib⁹. lactuca acetosa. et cucurbita de succis suprascriptis addendo ꝑ libito Cōueniunt ⁊ lentes excorticate cū aceto correcte uel aliquo ex succis suprascriptis. ⁊ ꝑbulliant ī duab⁹ aqs. et postea ad perfectionem usqȝ dequoquātur. ⁊ alteratis ut supra uter̄. hec dieta ꝯuenit usqȝ ad duos uel tres dies donec uariole incipiunt apparere. Et si ad grossiorem dietā ueni re necesse sit ista in brodio pulle dequoq. facias ut ī capitulo cure febris pestilentialis te docui. vnū quoqȝ ad hoc tp̄s ē oīo uitandū. sed aquā bibat ordei ī qua lamina aliqua aurea sit extincta. si diues fuerit infirm⁹. Post aūt uariolarꝫ apparitionem pōt parꝫ uini albi aq̄i bibere uel scioli aqua cocta bn̄ limphati. q̄d tn̄ poti⁹ medicinal'r q̄ꝫ cibal'r exhibeatur. uariolarꝫ iuuet egressum. iō in parua sumi dȝ quātitate. Et scias ꝙ uariole sepissime lactantib⁹ accidunt. qr̄ eo tūc regie suprascripto debes nutricē gubernare. nā cum infans lactās febricitauerit. tunc oȝ ut retificet̄ lac matris eius. ꝑma quarti. c. de curatiōibus ꝯib⁹ febrium putridarꝫ. ⁊ tertia ꝑmi. c. de egritudinib⁹. q̄ infantib⁹ accidunt. Et si in hoc casu nutrix calide cōplexionis existere debes ꝟnā aliam accipere q̄ frigide cōplexionis existet. Et debes infantē tenere in aere ut supra correcto. q tibi si eīo obscur⁹ eē nō debeat pauci luminis tn̄ existat ⁊ qescat infans ī cunabulo. ꝙ moueri sp̄ dȝ leuiter. ⁊ maxime p⁹ lactis succionē a nutrice uel alia ꝑsona melodiose cātante uel cum alio musicali instr̄o sonāte. ne infans ad uagitū uel irā ꝓuocet̄. Et si comprehenderes nutricē in sanguine uel alys ī humorib⁹ abundare ficēda eēt flobothomia. uel ꝓm exigētiaȝ aliorꝫ humorꝫ euacuatio. Et si coit⁹ tali nutrici absolute ꝓhibeat̄. si tn̄ robusta foret ac coitui assueta. diuqȝ sine ipso ꝑmansisset. sibi coitus ꝯueniret. sȝ tunc lactare īfantē usqȝ p⁹ horā non dȝ his expeditis ad medicinaliū regimen ueniēdo potionē aliquā ex suprascrīptis īfirmo tribue bezardicā. ut materie uenenositas extingat⁹. q̄ in uariolādo magna ⁊ adhuc ī morbilādo maior. imo maxima repit̄ iterdū ⁊ lactāti parꝫ illius aq̄ bezardice maxime cōueniret. Et si īfirm⁹ ipse in etate uētosationis fuerit ⁊ non flobothomie ꝑprius cōib⁹ eductis supfluitatibus ꝑ naturā uel cōi cū suppositorio uel clisteri. ponēde ꝑmo sunt super nates aliq̄ uētose cum scarificatiōe. deinde sup spatulas sanguinē ꝓm ꝟtutis tenorē cōplexionē febris essentiā ⁊ce. extrahēdo. Et si in etate fuerit flobothomādi basilicā ꝑmo. deinde cephalicā incidi facias menti sp̄ hn̄do ꝙ si febris hec a sanguine ꝓuenerit alys ꝯsentiētib⁹ ad lipotomiā usqȝ flobothomiaȝ facere poteris. uel saltē fieri facias sensationē. ⁊ maxime si cardiacā flobothomaueris. q̄ ēt ī hoc casu sola pōt ꝯuenire. Nota tn̄ ꝙ si naturā ꝑcipes sanguīs nariū fluxum tentare ipaȝ iuuare debes cū seta uel aliquo huiusmōi nariū fluxuȝ sanguīs ꝓuocāte flobothomiā si op⁹ fuerit dimittēdo. Itēȝ nota ꝙ talis flobothomia siue uētosatio aūt uariolarꝫ aperitionē fieri dȝ. p⁹ aūt nature oꝑationē īpedires. ut ex dictis habet Auic. ꝑma quarti. de cura uariolarū. Si attn̄ ad hoc usqȝ tp̄s fcā non eēt ⁊ magnā sanguinis repletionē cōꝑhenderes flobothomia uel uētosatio eotunc maxīe ꝯueniret. qꝛ natura a multitudine opp̄ssa materiei potētior ad residuū expellēduȝ redderet̄. ⁊ ēt dato ꝙ ipsa ī expellēdo materiā potēs existere t. tanta tn̄ eē pōt ut sepe ꝯtingit ꝙ mēbra ad q̄ expellit̄ corrumperent̄. Itē nota ꝙ si materia ipsa ad faciē raptum hr̄e cōꝑhenderes. nec posses sanguinē a narib⁹ ꝓuocare. ꝑp q̄d aliquorū mēbrorꝫ faciei ōstructionē timeres. ut oculorꝫ uel aliorꝫ ⁊ce. ꝑmissa cephalice flobothomia iubet Auic. nasi uenā īcidere. Iuenī eīm ꝑtes supiores ꝑ ipam a malitia uariolarū. ut ipse inqt. ⁊ ē uena leporis de qua quarta ꝑmi c. de flobothomia facit mētionē Et ꝓm exigētiā in sanguīs extractione sis bn̄ solicit⁹. qm̄ huī⁹ morbi ē cura potissima. Nec ꝟnq̄ꝫ fortē medicinā exhibeas. ⁊ si pur medicina idiges utere clisterys ul' aliqb⁹ alys lenitiuis factis ex māna cassie. tamarindis. sirupo uiolato. diaprunis non scamoneato uel diatolicō descriptione cōi. Et potes de aliqbus istorꝫ cū decoctione cōi uel aqua fructuū facere potionem. Extracto itaqȝ sanguine ꝓm qꝫoȝ utere iulep sirupis mixturis supius descriptis. s. c. de febre pestilētiali cura. usquequo uariole incipiant apparere. Sed vnū memorie bn̄ retine. s. nunq̄ꝫ epithima uel aliud ī talib⁹ approximare ꝟtute cui⁹ materia possȝ adit⁹ ꝑpelli. Uidi. n. quēdā iudeū q ad pauca respiciens cordi epithima cuidam uariolādo ī q̄ salutis signa iam

incipiebāt apparere approximauit. et ī crastinū pfocat⁹ perijt. Cū aūt uariole incipiunt apparere ē ad materiam expellēdā iuuanda natura qd facias pmo reducēdo aerez ad aliqualem caliditatē. ut supra dictū est. Debesqʒ in hieme īfirmū in drapo de grana. ⁊ ī estate de sindone inuolutuz tenere. Et caue ne aer frigidus ipm attingat. Et ī isto casu Girardus cremonēsis sup uiatico docet accipere succuz feniculi ⁊ apij. ⁊ in ipo tepefacto pānum intigere. ī quo infirm⁹ inuoluat. qd facias si libet. Si tn̄ magnā infirm⁹ estuationē sentiret cum quo ⁊ nigredo lingue ⁊ itēsio caliditatis adesset reduc aerē quātum possibile ē ad tēperiez cū quo ēt leuiter cooperiat. Medicine q̄ iterius sunt approximāde. ⁊ si uirtutē materiaz ꝓpellēdi ad cutim hēre debeāt. tn̄ fieri pōt cōtemperent ne maior flāma in humoribus inducat. Facias ergo scʒ ℞. aq̄ endiuie ℥. viij. aque feniculi. ℥. iij. zuchari albi. ℥. iiij. infundat zuchaꝝ in aqua decoctiōis fructuum uel ficuū. ⁊ cū dissolutū fuerit fiat iulep cum aquis suprascriptis de quo īfirm⁹ sepe bibat. Uel facias sic. ℞. ficuū siccaꝝ numero. vi. lentiū excorticataꝝ ordei radicū endiuie an̄. M. i. semis feniculi. ℥. ß. fiat decoctio. cui adde zuchaꝝ. ⁊ in potu tribue. Uel facias sicut docet Auic. ut. ℞. lacce ablute. ʒ. vi. lētium excorticataꝝ. ʒ. vi. dragāti. ʒ. iij. dequoque in media libra aq̄ usqꝫ quo remaneat quarta ps libr. ⁊ adde paꝝ zuchari. ⁊ ī potu tribue. Si aūt tanta flāma nō fuerit. docet sic facere. ℞. ficuū citrinaꝝ. ʒ. vij. lentium excorticataꝝ ⁊ lacce an̄. ʒ. iij. draganti seis feniculi an̄. ʒ. ij. q̄quant in librā vnam aque donec ueniat ad tertiā partez. ⁊ da de ea bibere patiēti. Expellit. n. caliditatē a corde. atqʒ ipsi⁹ pulsum ꝓhibet. Uel facias sic. ℞. ficuū siccaꝝ. ℥. ij. passulaꝝ lētium excorticataꝝ. seminis feniculi an̄. ℥. i. lacc sandali ru. an̄. ʒ. iij. ꝯquassent. ⁊ buliant in libr. iij. aque usqʒ ad ꝯsumptionē medietatis. ō qua infirmo sepe exhibe. Uel facias sic. ℞. radicū apij. semis feniculi petrosilij an̄. ℥. i. ficuum siccarū. ℥. iij. passulaꝝ. ℥. ij. berberis. ʒ. vi. sandaloꝝ rub. ʒ. iij. ꝯquassent ⁊ buliant ī lib. iij. aq̄. ⁊ fiat ut supra. Ul' facias sic. ℞. succi mēte ōpurati. ℥. iiij. succi lapacij acuti. ℥. i. succi acetose mucillaginis. ficuum citrinorū an̄. ℥. i. ß. oxizacha re simplicis. ℥. vi. aqua' radicuz feniculi atqʒ endiuie an̄. ℥. viij. zucari albi. ℥. ij. fiat iulep. de quo in potu sepe tribue. Girard⁹ cremonēsis ad pueroꝝ uariolaꝝ egressionem

solū aquam decoctionis lēticule exhibebat. Omnia igitur suprascripta facilem ꝓbent uariolaꝝ exitum. sed q2 in ipsaꝝ egressu pp materie multitudinē aut malignitatem aut ipsi⁹ ad aliquod mēbrum facilē decursum de non nulloꝝ mēbroꝝ destructione timemus de ipsoꝝ defensiōe ꝓuidendū existit. Et primo de oculis. nā materiā ad ipsos si raptum hēre ꝑcipere primo infirmū colloca in loco nō luminoso. nec rem rubeā aut luminosam īspiciat. Saphir⁹ quoqʒ ac smaraldus ī oculo circūducat. ac ipm smeraldū sepe intueat. debesqʒ statiʒ a ꝑncipio aq̄ rosate aut coriādri mitti uel sumac duas uel tres guttas oculis iponere. s. in lachrimali domestico. deinde faciez paulatim ad oppositūz uertere. sic ut aqua totū circuat oculū q̄ in estate frigida. in hieme uero remissi frigoris existat. et pariter de ōibus in oculis ponendis ags tā dictis q̄ dicēdis facere debes. Item ī hoc casū hec aqua ꝓderit mirabiliter. ut. ℞. aq̄ rose. ℥. iij. succi carnositatis granati. ℥. i. sumach. ℥. ß. ꝯquassetur sumach. ⁊ ligeī in pecia rara. ⁊ buliat cuz suprascriptis usqʒ ad consumptionem tertie ꝑtis. et de tali m̄o quo supra pone ī oculis infirmi sepe. Uel facias sic. ℞. aq̄ decoctiōis sumach aq̄ rosate an̄. ℥. ij. misce. cū qb⁹ ꝯfricet antimomū. et adde si placet paꝝ cāphore. et maxime ī pmis duobus dieb⁹. ⁊ ut supra utere. Uel facias sic. accipe succū coriādri ī quo antimomū ꝯfricet. ⁊ fac ut pri⁹. Uel facias sic ℞. aq̄ rof. ℥. iij. aq̄ decoctiōis sumach. ℥. i. litargirij auri subtilissie triti. ℈. i. misce. ⁊ utere. Itē posses materiā ad aliaʒ diuertere ptes. s. ꝯfricādo leuit collū ⁊ ēt tipora trahēdo semp ꝟsus ptez posteriorē. Si aūt fluxū sanguīs narīū natura tēptaret. cū ꝑciperes ⁊ denarium destructiōe timers facias sic. ℞. aq̄ rosate. ℥. iiij. aceti. ℥. i. cāphore. ℈. i. sādaloꝝ. citrinoꝝ ℈. ij. misce fil' ī āpula quā sepe ifirm⁹ odoret potes ⁊ cū tali aq̄ nares illinire ul' illinias eas cū oleo rosato aliqual' canforato aut oleo de mirto aut citoniorū. uel ꝯfrica ī aliquo coruʒ ātimomū ī aqua plātaginis ul' rosaꝝ et illinias nares potes ꝑiter ⁊ aures si de eis timeref defēdere cū suprascriptis. Ad oris quoqʒ ō fensionē. ℞. aque plantaginis uel rof. ℥. iiij. anuli. ℥. i. ß. misce ⁊ os. sepe colue ul' uter lacte caprino ul' asinino cū aqua rof. uel plantagīs mixto. Uel facias sic. ℞. aque zuchari. ℥. iiij. uini granatoꝝ acetosoꝝ. ℥. i. ß. misce. et utere ut supra. Itē infunde penidias ī succo arāci

ul' agresta addita aq̃ rosata ut s̄ ⁊c̄ ualet et
ꝑ gutturis defensione oĩa suprascripta garga
rismata. Itē ad oĩum idifferēter membrorū
superioꝝ defensionem bonū est sumere post
cibū aliqua grana granatorū muzorum uel
aliquot coriādros ul' parū coctani cū zucaro
conditi ul' parum panis i succo berberis agre
sta ul' cōsimili ĩfusi defendim⁹ quoqꝫ meri ac
stomacū istomō. ℞. aque ordei. lb. i. aque em
diuie. lb. ß. iulep rosati ℥. iiij. sirupi de mirtis
℥. i. fiat iulep de quo infirmus sepe sugat
Istud etiam iulep ualet ad intestinoꝝ supioꝝ
defensionē Ad itestina uero ꝑ iferiora defē
dendū ōbes uti stipiticis ut dicit Aui. facias
ergo sic. ℞. rosaꝝ. ru. M. i. ß. risi paīci aā.
M. ß. fiat decoctio i aq̄ pluuiali ul' aq̄ extin
ctōis calibis de qua accipe. lib. i. i qua dissol
ue zuchari rosati. ātiq olei rosati. aā. ℥. ij. mis
sis ⁊ fiat clistere ꝑ defensione pulmonis ne
ulceret̄ ⁊ ne anelit⁹ ɔstrictio ut nōnūq̄ ɔtigit
sequat̄ docet Aui. loch facere de lētib⁹ faci
as ergo sic. ℞. lentiū excorticataꝝ subtil'r tri
taꝝ. ℥. iij. semis papaueris albi. ℥. i. ɔfuc. rof.
℥. ij. iulep rosati quātū sufficit ⁊ fiat loch de
quo sepe lābat ifirm⁹. cūqꝫ uariole sunt ex
tra pulse ē coꝝ maturatio cū cooptura inuā
da ⁊ debēt ꝑꝑ a fōte caloris distantiā magis
extrema cooperiri. Cū aūt uariole rūpunt̄ cuꝫ
coto debēt leuit̄ exsiccari a sanie ueꝝ sepe ac
cidit ut eaꝝ ruptura tardetur postq̄ adhuc
mature fuerit q̄r timētes ne sanies mēbroruꝫ
corrodat in quo sunt iubēt auctores eas cū
aurea acu aperiri ɔtinue saniē cū coto leuit̄
exsiccādo. Itē postq̄ mature fuerit carū est
resolutio necessaria ut exsiccēturi ⁊ cadāt in
quo cāu multa describit Aui. bona ⁊ utilia
Et ūt te ad actū praticū reducā. facias sic. ℞.
aq̄ rosate. lib. i. salis cōis. ℥. i. croci. ℈. ß. buli
ant sil' usqꝫ ad ɔsumptōeꝫ tertie ptis deīde
habeas petiā lineā ad quātitatē uariolaꝝ q̄s
intēdis ɔsiccare i aqua ifusaꝫ ⁊ debite expres
sam sup uariolas appōe. Caue tamē ne sup
imaturas quas rupisti uariolas petiā illam
appōas ne ꝑpter hoc doloꝝ uehemēs āt apo
stema ibidē eueniret. Aliud medicamen q̄ð
auicena cōmēdat q̄ uariolas maturat exsic
cat ac eas facit cadere cū uelocitate. ℞. folio
rū tamarisci rosaꝝ ru. lētiū aā. M. i. sandalo
rū ru. ℥. iij. cāphore. ℥. ß. sal' cōis. ℥. i. ɔquassē
tur ⁊ buliāt. in li. ß. aque rosaꝝ usqꝫ ad con
sumptōeꝫ tertie partis qua utere ut antescri
pta suffūigatio quoqꝫ tamarisci uariolas ml'

tū exsiccat ut aui. 2°. canone cap'lo ꝑprio hē
as ergo folia ⁊ cortices tamarisci duoꝝ fu
mo pānū lineū suffūiges quē ꝑ desiccādis ua
riolis suppone. In hieme uero si aliquaruꝫ
extremitatū uariolas uelles uelocit̄ exsiccare
ut manuū ul' pedū ⁊c. docet Aui. icendere
tamariscū ad quā incēsionē mēbra applicēt̄
desiccāda. Et i cāu quo uariole multe essent
humiditatis suffumiga pānū sup mirto ⁊ fo
lijs ei⁹. Et si fortius uis ℞. thuris nucū ci
pressi aā. ℥. ß. rosa. ru. gallaꝝ. aā. ℥. ij. mirtillo
rū ⁊ folioꝝ ei⁹ aā. ℥. i. ɔquassent̄ de quib⁹ po
ne paꝝ sup prunas ⁊ suffumiga pānū ut supra
ul' facias sic ⁊ ē quo cōit̄ practicātes ⁊ ego
utimur ℞. farine fabaꝝ partē unam farine
risi milij ⁊ ordei aā. partem. ß. impone orali
⁊ salipisa linteamē super quo iacet ifirmus
Et si est delicatus sali solum culcitram sup
quā pone postea linteamē rarū ⁊ bene subti
le. Et q̄ nōnūquā ɔtingit mēbꝝ aliq̄ð ex ua
riolis ulcerari ad tale ɔsolidandū ulcus lau
dat auicena unguentū albuꝫ cōe ⁊ ē q̄ ðscri
bit nicolaus sꝫ fiat sine aceto ualet ēt unguē
tū de cerusa scðm p̄mā ul' secundam descri
ptionē auicēne quīto canone tractatu secūdo
Alij accipiūt unguētū de cerusa descriptū a
mesue ⁊ tale unguētū cū aqua rosata lauant
ul' in mortario simul icorporāt addēdo parū
cāphoꝝ ⁊ aliqd de rasura radicū cāne ⁊ de ra
sura uenaꝝ arboris azar̄ð ⁊ ē salis ut nōnulli
uolūt moderni. Ego tū nullos sino īzantes i
ueni q illō uocabulū expōerēt ueꝝ rasura cō
ticis radicis salicis ml'tū ɔuēit i isto cāu ut pꝫ
ꝑ aui. ⁊ serapionē i ꝑprijs cap'lis. Alij accipiūt
unguētum sine cerotū albuꝫ galieni sine ace
to cui res addūt suprascriptas. Et hoc unguē
tum bene laudo quoniam talia ulcera ml'tū
exsiccat ⁊ consolidat facias ergo sic. ℞. ol'i
rosati. ℥. iiij. cere albe ℥. i. liquefiant sil' de
inde diu cū aqua rosata lauentur cui postea
rasure radicis cāne. ℥. i. rasure radicis salicis
℥. ß. cāfore. ℈. i. fiat unguentum quo utere
laudat ac etiam aui. unguentū factū ex litar
girio ⁊ cerusa cuꝫ oleo rosato ⁊ cera laudat i
super ipse unguentum rubeū q̄ð ipse descri
bit quīto canone tractatu de unguentis. Et
q̄ quādo ex uariolis accidūt cruste i naso
ul' alia parte ad eorum remotionē laudat ac
ēt unguētū factū ex ol'o rosa. cū cera modico
ceruse ⁊ pauco climie ad idem ualet butirū
cū aq̄ rosa. lotū ul' sic facias. ℞. olei rosati. ℥. i
pīguedinis āguille. ℥. ß. lauentur cum aqua ro

sata quib⁹ adđ parū cere liquefacte et litar giry.ʒ.i.⁊ cerusc.ʒ.ß.⁊ fiat unguētū cū quo illiniātur crustc ꝑōnūq̄ꝫ ⁊ uestigys uiolaꝝ facies ac alia apparētia mēbra deturpātur ꝑ quoꝝ remotione multa laudat Aui.ut radi ces arūdis sarcocollā semen melonis ⁊ alia multa. Sed ut te ad actū practicū deducā fa cias sic. ℞. olei de lilio olei de pbisticis.ana. lib.ß.piguedis asini.ʒ.iiy.olei rosati.ʒ.y.la uentur diu ista sil'cū aqua rosata.⁊ lilioꝝ al boꝝ deīde accipe albumia q̄tuor ouoꝝ recē tiuꝫ que in testis suis ponātur ad ignē ut pa rū coagulētur ⁊ coagulata misce ī mortario cū oīb⁹ suprascriptis postea accipe amigdo laꝝ dulciū ⁊ amaraꝝ depillataꝝ an̄.ʒ.i.ß.pi stenē diu deīde īcorpa cū reb⁹ suprascriptis qb⁹ oīb⁹ adđ radicū cānaꝝ.ʒ.y.ß. sarcocol le semis melonis cū corticib⁹ risi abluti litar giri auri zuchari tabarizet anuli cretcē ex qua fiunt uasa fictilia an̄.ʒ.i.oīa simul misce ī mō tario tādiu agitādo ꝙ ad spissitudieꝫ ungnē ti deueniāt quo utere qꝛ mirabil'r uariolaꝝ delet uestigia: Ad idem ualet aqua sublīa tōis radicū cānaꝝ. Ad idē ualet piguedo asi ni cū ol'o rosato liquefacta. Et sup oīa ualent hec tria.s.aqua ungulaꝝ arietis ul'capre que egredit̄ cū ungule ille assant̄ ī igne. Sanguis leporis ⁊ sanguis tauri ualēt etiā ⁊ oīa ūguē ta que ad cicatrices carbūculoꝝ ⁊ ātracium remouendas in capitulo ꝑcedenti describun tur. Et h̄ de cura uariolaꝝ Laus deo.

Capl'm septimum curā ponit morbiloruꝫ q° ꝑfecto hui⁹ tractat⁹ pŕie ꝑncipali parti fi nem imponā ad quē ille me iuuet felicit̄ pue nire q pro nobis pepēdit in ligno amē.

Supra dictū ē ꝙ uariole paꝝ differūt a morbilis ⁊ ꝙ uariolaꝝ signa simil'r existunt nisi qđ ī morbilis febris ⁊ accidētia oīo sunt ītēsiora cū ut pl'imū a cole ra ꝓcīant. Et iō cura uariolaꝝ cura existit morbiloꝝ quātū ad regimē sex reꝝ nō natu raliū ac medicialiū. debet ceteris parib⁹ totū regimē magis ad tēperamētuꝫ reducere cū fe bris sit magis īcensa accidētia. ac ēt ītēsiora ut dictū ē. Et qꝛ morbili crustā n̄ faciūt nec ēt ulcus solutōe nō īdiget neqꝫ ꝯsimilib⁹ ut uariole. Si tn̄ fedus color remaneret utere unguētis ⁊ alys uariolaꝝ uestigia remouēti bus. ⁊ hic sit finis cur̄ morbiloꝝ ꝑ quā hui⁹ tractatus pŕie ꝑncipali pti finis̄ īpōit̄. ad lau dē dn̄i iesu xp̄i crucifixi eiusqꝫ geītricis amē.

Explicit pma ps hui⁹ tractat⁹ que ē đ peste. Ad illustrissimū principē ⁊ dn̄ꝫ. dn̄ꝫ Philip pū mariā āglū mediolani ducē. ⁊ papie āgle riēqꝫ comitem. Editū ꝑ Antoniū Guaineri uꝫ papiensē artiū ⁊ medicie doctorē eximiū.

Incipit materia ueneno.ꝝ. in cuius initio tabula capitulorum ponitur.

Primū capl'm ponēs quid ꝑ uenenū sit ītelligendum. aliqua incidentalia mouet dubia.

Primum. nunquid surdus ⁊ cecus a basi lico possit uenenari.

Secunduꝫ. nūquid basilicus primo uidēs hominē ipsuꝫ pimat. an econtra.

Tertiū qualiter uenenū qđcūqꝫ sit illud ⁊ qual'rcūqꝫ approximatū īterficiat.

Quartū nunquid ex toto uere omne uene nuꝫ pīcipali⁹ cor inficiat. quā aliud mēbrū.

Quintū dubiū ꝙ uenenū ceteris paribus citius īterficiat an agens intētional'r seu spū aliter an materialiter.

Sextū an possibile sit ueneni actionem ad aliquē ꝑcisum terminū limitari sic ꝙ ad illđ tempus uenenatum merito tal' uenenositatis moriatur ⁊ non ante nec ultra.

Scđm capl'ꝫ modū edocet ꝑ quē qs se sci et ab assūptōe ueneī seu ab ei⁹ lesiōe custodir̄.

Tertiū. capl'm res cōtinet ueneni malitiaꝫ frangētes ac ipsi⁹ ipressionē ꝓhibentes.

Quartū q̄rit nūqd bn̄ficio medici uel alio qs possit tal'r disponi. ut nulli⁹ exhibiti uene ni siue ab ītra siue ab extra. timeat actioneꝫ.

Quītū modū īstruit ꝑ quē quis sciet ꝯple xionē suā facer̄ tiriacalē seu bezeardicā sic ꝙ nl'li⁹ uenēi ql'rcūqꝫ approxiati tiēbit actōeꝫ.

Sextū modū tiriacam magnaꝫ ac mitrida tum docet conficiendi.

Septimū omniū uenenoꝝ qūocūqꝫ ⁊ qua litercūqꝫ approximatoꝝ curā pōit generalē.

Oct^m. ꝑticl'arē curā pōit mīeraliū uenēoꝝ.

Nonū curaꝫ ponit uenenoꝝ uegetabilium.

Decimū curam ponit uenenoꝝ animaliū ⁊ quarūdam partium ipsorum.

Unde^m curā spalē pōit pūcture seu morsu re aīaliū uenēosoꝝ ac uulneꝝ factorū cū cul tello sagitta tello uel alia re ueneno infecta.

Ultimū capitulum curam ponit morsure canis seu alterius animalis rabidi.

Capitulū primū qd per uenenū sit ītelligē dū3 ostendit q̄dā cū h̄ īcidēt̄ dubia d̄clarās.

Et si uenenū m̄l'tiplicit̄ accipi possit hic tamē per uenenū illud solū ītelligo qd̄ qual'cūq3 humano corpori approximatū siue a materia fuerit operatiuū siue nō est sue ɔplexionis mediāte quadā occulta ꝓprietate corruptiuū. ut napell⁹. cornu spice. opiū. uenēa serpētū. euforbiū. ⁊ce. ꝙ si Aui. ac pl'imi auctores de uenēis tractantes dixerit opiū ⁊ euforbiu3 ⁊ plura alia uenēa a q̄litate opari maīfesta Sciendū ꝙ Auice. ⁊ alij sic ponētes ɔsiderauerūt uenenū quātu3 ad specificā formā. qua una spēs differt ab alia. Et scd̄m hāc ɔsideratōe3 dixerūt ꝙ uenenoꝝ quoddā opatur nō q2 calidū aut frigidū s3 q2 tale habēs. s. uirtutē hūane uite. ⁊ sanitati ɔtrariā. Aliḋ ē ꝙ ⁊ si a uirtute seu a ꝓprietate agat ɔ hoc ēt agit q2 frigidū aut calidu3 ⁊ce. ut opiū euforbiū. ⁊ similia. Et ꝓpter h̄ orta ē talis uenēoꝝ distinctio hoc ē. uenenoꝝ q̄ddā opat̄ a qualitate maīfesta ⁊ quoddam ab occulta. cū qua tñ stat ut p3 ꝙ oē uenenu3 agat a ꝓprietate. Pro quo notādū quod oīs actio ad bonū intellectū aut ꝓuenit a q̄litate maīfesta aut ab occulta aut ab utraq3 simul. Exēplū primi ut actio piperis aut sinapis ul' alij caliditatē īducēdo āt lactuce seu endiuie frigiditatē. Exēplū scd̄i ut actio iaciti collo suspēsi qui p occultā ꝓprietatē ī cor unū imprimit q̄litatē qua ipm ad opa uite meli⁹ dispōitur ac ɔtrarijs resistendū ul' ut actio saphiri fugātis antracē ul' smiraldi bufonis oculos ipsu3 fixe ītuentes eliquētis. q̄ magis sensual'r ɔprehendūtur. Hec ei3 ⁊ sil'ia p occl'tā agūt ꝓprietatē quāuis aliq̄s māifestas q̄litates inducāt Nā in bufonis oculos p smiraldū una inducit̄ occulta q̄litas qua liq̄fiunt. ⁊ d̄struūtur ⁊ p ɔsequēs īfrigidat̄ ul' calefiūt nec ē hoc īcōueniēs ꝙ īfluētia solis ul' saturni calefaciat ul' īfrigidet. exēplū t'tij. ut actio euforbij in corp⁹ hūanū q2 ⁊ si caliditatē hominis īteremptiuā īducit hoc tamen mediāte quadā opatur occulta ꝓprietate q̄ illā iuuat qualitatē manifestā. s. caliditatē ut sit hominis interēptiua. ꝙ p3 q2 piperis sinapis ⁊ sil'iū caliditas que in eodē gradu cū euforbij caliditate repōit̄ mortē nō īducit igit̄ ī euforbio quedā uidet̄ eē occulta ꝓprietas p quā suā īducit caliditatē hominis īteremptiuā. Preterea tiriacā cōtra oīa ualet̄ uenena uidemus ergo si euforbiū ul' ɔsimile solū ageret per qualitatē maīfestā q2 p caliditatē tiriaca ei⁹ poti⁹ actionē iuuaret quā īpediret cū calida sit cui⁹. oppositū expimur ergo ⁊ce. Et iō Aui. scd̄o canone. c. q̄rto d̄scribēs uenenū inquit. Uenenū ē medicia q̄ corrūpit ɔplexione nō cū ɔtrarietate tantū scilicet ꝓueniēte a qualitate maīfesta s3 cū ꝓprietate q̄ est in ipsa ut per hāc descriptionē det ītelligere ꝙ si aliqḋ sit uenenū ꝙ opatione suā a qualitate maīfesta facere uideat̄ illā nō tantū cu3 q̄litate facit maīfestā s3 ēt cu3 ꝓprietate. Et sic p3 opiū euforbiū. ⁊ sil'ia ⁊ breuit' cibū uenenosu3 medicinā uenēosa3 ⁊ uenenū absolute eē uenenū ad ītellectū datū. Accipiēdo igit̄ uenenū ut dictū ē sciendū ꝙ uenēoꝝ quoddā opatur material'r qḋdā ītentōal'r seu spūal'r Illud material'r opari uoco qḋ aliquo mō a corpe nostro patit̄. Intētional'r v̄o seu spūaliter qḋ nō actuatū nec a calore nr̄i corpis alteratū ab aliqua occl'ta ꝓprietate spūs aut mēbrū aliqḋ p̄cipale seu aliud sic īdispōit ut ā plius deputata a natura opa nequeat exercere. Sicut uerbi grā. dicim⁹ qḋ basiliscus uisu hominē pimit ⁊ auditu q2 ab occulis ipsius tanq̄ ab obiecto uisibili diffunduntur radij seu spēs uisuales ⁊ ab ei⁹ sibilo spēs audibiles que ꝓuenietes ad occulos hoīs seu ad aures ibi spūs exn̄tes seu hūores īficiūt uenēose q̄ īfectio p spūs seu hūores m̄l'tiplicata ad cōr usq3 ꝓuēit ip3 sic uenēose īficiēs ut āpli⁹ opa uite neq̄ant exercere et sic acidit mors. Et ꝓpter hoc dixerūt antiqui hominē posse p oēs sēsus uenenari. s. per uisū et per auditū ut statim de basilico dictū p odoratū ut per odorem mellis mali et ab odore cuius dā s̄petis atq3 quorūdā fūgoꝝ q odoratem īnficiūt per tactū ei3 liquet manifeste d̄ his q in stafa lecto uestib⁹ ⁊ce. quottidie uenenāt̄ Et ēt scribit̄ d̄ quodā milite q lanceam cum q̄ regulū īfecerat ī manu deferebat p quā fuit uenenat⁹. De gustu nāque p3 manifeste ⁊ n̄ solū his modis quis pōt uenenari s3 ēt pl'ibus alijs. Nā sicut in smiraldo forma una specifica in discinteria īnuatiua reperit̄ ita ī lapiḋ ul' in alia re pōt forma specifica sp ēi humane uenenose destructiua repiri q2 in lapidibus reb⁹q3 aliis uarie sunt ac diuerse v̄tutes pp aliqua p suā occultam proprietatē nocēt aliq̄ iuuāt aliq̄ ad irā ꝓuocāt aliq̄ mōsu faciūt ⁊ sic de alijs nam ut ingt Albert⁹ in tractatu suo de mineralib⁹ d̄ lapidib⁹ p̄ciosis q̄dā lapis

noie liparia repitur que bestia quedā a ue natorib⁹ ⁊ a canib⁹ īfestata tāquā ad patronū accedit ⁊ quādiu lapidē illū p̄sentē habet nullū uenatores aut canes eidē īferre possūt nocumētū. ⁊ hoc ut īquit uirtutib⁹ celestib⁹ est deputandū quas Hermes phūs in lapidib⁹ ⁊ plātis mirabiles ēē dixit. Unde vn⁹ hispan⁹ mihi retulit granate cuiusdam hispanie regis habuit natiuitatē per quā cū optimi ibi sint astrologi cognouit ipsū mltū ad bellū iclinari ꝓpter ꝙ ei⁹ timēs potētiā vnā sibi stellā mirifice laboratā ac uarijs ⁊ diuersis lapidib⁹ p̄ciosis exornatā trāsmisit quoꝝ uirt⁹ erat sedentē māsuescere atq; belli appetitū reprimere q̄re idē fieri posse de rebus uenenādi ꝓprietatē habētib⁹ ñ repugnat ut p; plura alia uirtute lapidū ul' plātaꝝ fieri naturalr̄ possunt que hermetis auctoritate p artē magicā fieri credunt. Precaueāt barones ⁊ pricipes ne coꝝ natiuitates ab hostib⁹ presciāt nā per eas sepe doctis ueniūt aduisamēta p que ill' pricipib⁹ mlta dāna sequūt p̄caueāt īsup qualit p̄ciosos lapides ⁊ quas maxie nō cōiter notos ⁊ alia p̄ciosa dona suscipiāt ⁊ cū hec a quib⁹ q; sepe latet ham⁹ in esca. nā sicut ī quibusdā lapidib⁹ cor confortandi ꝓprietas iexistit ⁊ alia mēbra pricipalia ut ī pria pricipali pte ostensū est. ita aliq inueniūtur oppositū faciētes ac ⁊ res alie pl'ime ⁊ sic quādoq; a lapide a plāta ul' a re alia per ei⁹ occultā ꝓprietatē uitales spūs ul' alij indisponūtur ut apli⁹ p uita nō sufficiāt seu a natura deputata opa exercer̄ neqāt. Quare ml'ti repētina morte deprehēdunt cuius cā; penit⁹ ignoram⁹ s; talia nūq̄ ad nostram deuenere notitiā. q; ⁊ si antiquoꝝ aliqs h' s' i uerit pp nefarios hec ꝓpalare nō uoluit q̄ tñ fecerūt ō ipsoꝝ ipressionē ꝓhibētib⁹ ut ifra deo duce patebit. Unde pessimi q̄ his uti sciūt ut īquit Gētillis sup sexta q̄rti talia deferētes aliqua secū portāt illoꝝ ipressionē ꝓhibentia ne ab illis pimātur. Sed circa dicta dubia mihi occurrūt aliq. Primū nūqd surdus ⁊ cec⁹ a basilisco possit uenēari cū dictū sit q̄ ipse p uisū ⁊ sibilū hominē uenenat. Scōm dubiū nūquid homo pri⁹ uidēs basiliscū ipsū pimat ⁊ nō pimat ul' ecōtra. Tertiū qualr̄ uenenū q̄cūq; sit illud ⁊ qualr̄cū q; approximatū iterficiat. Quartū nūquid ex toto genere oē uenenū pricipalr̄ pricipalius cor ificiat quā aliud mēbrū ut cōciliator ⁊ pl'es alij uolureūt. Quītū q̄ uenenū citi⁹ iterficiat ceteris pib⁹ an agēs ītētionalr̄ seu spūalr̄ an materialr̄. Sextū ⁊ ultimū an possibile sit uenēi actionē ad aliquē p̄cisū t̄minū limitari sic ꝙ ad illū terminū uenēatū merito talis uenenositatis moriat ⁊ nō añ. Ad primū dicendū ꝙ basilisc⁹ hominē pōt dupliciter uenēare uno mō p spēs illas ītētōales ut dictū ē ⁊ isto mō cecū ⁊ surdū uenēare ñ posset. Alio mō p uaporē ab eo eleuatū seu emissū sicut dicebat Arist. i de ꝓprietatib⁹ elemētoꝝ de illis duob⁹ draconib⁹ iuxta radices duoꝝ montiū existētib⁹ q anelitu ⁊ uapor̄ ab eis eleuato pimebāt trāseuntes ⁊ isto mō basilisc⁹ nō solū homies s; ⁊ alia iterficit animalia sibi adhuc mortuo appropiquātia. ut' iquit Aui. p uaporē. s. uenēosū ab eo eleuatū ⁊ isto mō surd⁹ ⁊ cec⁹ posset a basilisco uenenari. Et hāc cā; uenēatōis assignat Cristoforus de honestis i suis ꝓblematib⁹ de uenenis ꝓblemate de uenēatōe reguli seu basilici nō credēs posse spiritib⁹ iuisibilib⁹ occultā inesse ꝓprietatē per quā ipis receptis ī oculis hoīs hō ipe uenēose inficiat. Ad q̄ ꝓbādum sic arguit sine sibilo ⁊ oculis clausis potest regulus seu basilisc⁹ aialia pimere imo ipe mortuus ut stati dictū ē ergo illud non facit uisione ⁊ sibilo. Preterea maiorē sonū audim⁹ q̄ ei⁹ sibilū ⁊ tamē nō morimur igr̄ ⁊c. s; quantū hec ualeāt arugmēta tu ipe cōsidera. Ad secundū ⁊ si Aui. negauerit dubiū esse ne cū tamē nōnulli historiographi ipm affirmauerit dicentes ꝙ si homo pri⁹ uideret basiliscū ip; iterficit ⁊ ecōtra hoc p̄supposito fore nec pōt talis cā assignari psuasiua tñ supponēdo prio ꝙ a certa distātia pōt hō basiliscū uidere ad quā uapores quomōcūq; ab eo eleuati seu emissi attigere non possūt h' satis ē possibile. Secūdo supposito ꝙ spēs uisibiles ab oculis hoīnis tanquā ab obiecto emisse sic ēē possunt basilisci iterēptiue. sicut spēs diffuse ab ocul' ipsi⁹ basilisci hominis hoc satis est uerisimile cū hē ꝯplexiones extremalr̄ h' opponātur s; q; hoc rarissime fuit expertū nō sic nobis inotescit. Istis p̄suppositis. Dico ꝙ cū basilisc⁹ prio uidet hominē pp inimicitiā quā naturalr̄ secū h; oēs uirtutes suas siml' coadunat sicut postea species ab ocul' hoīnis diffuse ⁊ i ocul' basilisci recepte nihil aut paꝝ in eo iprimere possunt ⁊ econtra de hoīe respectu basilisci sicut de duob⁹ mortalib⁹ cōtingeret inimicis. Nam qui improuise alteri occureret ceteris pibus

debilioꝛ multo remaneret q̄ꝫ pꝛecuiſſet q2 pniſa
nimus ledere tela ſolēt q̄re ꝛcc. Et iſto mō ex
quo uapoꝛ baſiliſci ī iſto cāu hominē ipſum
uidentē attingere nō pōt hō pmo uidens baſi
liſcū ipſuꝫ pimit ꝗ tñ poſtea a baſiliſco uiſuſ
nō īficiet total'r ut moꝛiat/ad tertiū dicendū
qꝺ uenenū ſiue ītentōal'r agat ſiue ī uapoꝛeꝫ
cōuertat ſ. appꝛoxiat ab extra p poꝛros igre
dit ſpūs ꝛ hūoꝛes quibꝰ pꝛio obuiat īficiēs
que īfectio intātū per ſpūs ꝛ humoꝛes mul
tiplicat donec ueniat ad mēbꝛū qꝺ uenenū il
lud reſpicit a ꝓpꝛietate ꝛ parit ſi appꝛoxima
tur ab intra nec ē plus īcōueniēs ꝙ uenenum
intētional'r agēs ſpūs ꝛ hūoꝛes quibꝰ obuiat
īficiat uenēoſe q̄ꝫ ſaphirꝰ ātraci circūductus
uenenoſaꝫ illā ī hūoꝛibꝰ īductā extingueꝛꝫ q̄
litatē ꝛ ſicut iacitꝰ collo ſuſpēſus coꝛdis re
moueat egritudiēs poſſumꝰ ēt ymagiari qꝺ
ſicut vtus calefactiua ſolis aut martis trāſit
per mediā regionē ipaꝫ nō calefaciēdo ꝛ ſicut
uirtus iaciti puenit ad coꝛ ipſuꝫ ꝯfoꝛtādo ſiū
alicuiꝰ ītermedij alteratōe ita nō īcōuenit ꝙ
uapoꝛ ſiue ſpēs ītētionalis alicuiꝰ ueneni ad
coꝛ pueniat ſeu ad aliud pꝛicipale mēbꝛū abſ
qꝫ eo ꝙ ſpiritꝰ ītermedij ſeu hūoꝛes ueneno
ſaꝫ recipiāt īfectionē cūqꝫ ueneni vtꝰ ad mē
bꝛū attingerit eius ſic alterat ꝯplexionē ut
deputata a natura ſibi opa nequeāt amplius
exercere. Unde ſi fuerit ex īfrigidātibꝰ ſpiri
tuꝫ ꝯgelat atqꝫ ſanguinē ꝛ caloꝛē extīguit na
turalē ad cuiꝰ extictionē ſequit moꝛs. Si aūt
fuerit ex calefaciētibꝰ ſpiritus attenuat ꝛ re
ſoluit eos ſic ꝯſumēdo ꝛ exalare faciēdo ut
amplius ꝓ uita nō ſufficiāt. ꝛ parit dicendū
ſi uenenū ſua fuerit īficiēs ſiccitate aut hūi
ditate ut nōnulli aſſerūt fieri poſſe. Ex iſtis
infero qꝺ nō oē cadauer factū ex uenēo eſt
uenenoſuꝫ ut dixit ꝯciliatoꝛ q2 ſtat aliquem
ueneno moꝛi abſqꝫ hoc ꝙ aliqꝺ eiꝰ mēbꝛuꝫ
remaneat uenēatū. Stat enī uenenū frigiduꝫ
ſpiritꝰ ꝯgelar ul' calidū ipſos ſic reſoluer in
tentional'r agēs ipſos ſic īdiſponere ut āpliꝰ
pꝛo uita nō ſufficiāt abſqꝫ h̄ ꝙ mēbꝝ aliqꝺ
uenēoſe īficiat ut pꝫ. Nā circa alpes ſaluciaꝝ
ꝛ pinarolij uenenū ex radice herbe toꝛe pu
blice ꝯficiūt quā ipſi uapellū uocāt ꝛ cuꝫ ſa
gittis cū illo ueneno intoxicatis ad ſilueſtres
uenantur capras que ꝑcuſſe ſtati pimūtur ꝛ
tñ illis ſine nocumēto nutriūtur imo carnē
ſagitta uenēoſa ꝑcuſſaꝫ dicūt eē ſapidioꝛem
qꝺ eſt oppoſitū eiꝰ qꝺ Cōciliatoꝛ dicit. ex q̄
ſequit ulteriꝰ qꝺ nō quicq̄d tāgit a uenēo in

coꝛpe hūano ꝯuertit in illā ſpēꝫ uenēoſaꝫ ut
ipſe aſſerit. Ad quartū cū q̄rit. nūquid ex to
to genere oē ueneni pꝛicipaliꝰ coꝛ īficiat q̄ꝫ
aliud mēbꝛū ſicut dicebat Cōciliatoꝛ ſic ar
guēs. In uenēato uenēo pnicioſo accidit ſin
copis tremoꝛ ac pulſꝰ coꝛdis ꝛ alia acciden
tia cardiace paſſiōis ergo ꝛcc. Dicēdū quod
nō. Nā ſicut dicit Aui. aliqua ſunt uenēa q̄
ſupra unū ꝛ idē mēbꝛū agūt ſicut cātarides
ſup ueſicā ꝛ lepꝰ marinꝰ ſup pulmonē igit
ꝛcc. Preterea ſicut reperiūt aliqua ſimplicia
a pꝛopꝛietate cor reſpiciētia ut iacītꝰ ꝛ crocꝰ
uerbi gr̄a aliqua cerebꝝ ut ſmiraldꝰ ꝛ ſtica
dos aliq̄ ſtomacū ut coꝛallꝰ ꝛ cinamomū ꝛ ſic
de alijs ita nō incōuēit aliqua repire uenēa
īmo de facto repiuntur ſiue ītentional'r ſiue
material'r agāt ad ītellectū ſupra datū q̄ pꝛin
cipalius epar cerebꝛū ul' aliud īficiūt mēbꝛū
uenenoſiꝰ q̄ꝫ coꝛ. Uñ nōnulli dixerūt ꝙ uene
na aialiū ſit'e mēbꝛū ī homīe pmo īficiunt
illi qꝺ occupabāt ꝛ a quo decidūt. hoc ꝓbān
tes de uenēo rabidi canis q2 cū cerebꝝ canis
occupet ꝛ ab eo decidat cerebꝝ hoīs pꝛio
inficit. Preterea cū medicis laxatiua ul' alia
cōfectōe aliq̄d ꝯmiſcemꝰ cuiꝰ uirtute ſic cere
brū ul' mēbꝝ aliꝺ pꝛiº petit ꝛ ñ coꝛ igr̄ ſic fie
ri ꝺ uenēis artificial'r ñ icōuēit. Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ
non omne uenenum pꝛincipaliter ex toto ge
nere coꝛ petit ꝛc. Et ad argumentū Concilia
toꝛis facil' eſt reſponſio q2 ī quāpl'ibꝰ paſſio
nibꝰ accidit tremoꝛ coꝛdis ſincopis ꝛcc. quā
uis leſio pꝛincipaliter non exiſtat in coꝛde ſi
cut in leſione oris ſtomaci ꝙ ꝓpter hoc ātiq
precordiū uocabāt ꝛ pl'imorū alioꝝ mēbro
rū cū ipſo corde coligātiā hñtiū. Ad quītū
dubiū cū querit ꝙ uenenū ceteris paribus
citiꝰ īnficiat ꝛcc. Dicēduꝫ qꝺ illud qꝺ ītētio
nal'r agit ſeu ſpiritual'r q2 nō ē neceſſariū ut
ipſum per caloꝛem noſtri coꝛpoꝛis deducat
ad actum ut de operatione requiritur a ma
teria. Nā ille qui moꝛitur ex uenēo ītētiona
lit agēte ut pl'imū ſubito moꝛit ſic uiſꝰ a ba
ſiliſco ꝛcc. Pro reſponſione vō ſexti dubij
ſit hec pma ꝯcluſio. Et ſi unū uenenū tardiꝰ
īficiat q̄ꝫ aliud non tñ poſſibile eſt alicuius
ueneni actionē vſqꝫ ad unū menſeꝫ ul' mēſes
aut ānū ſeu aliū ꝑciſuꝫ terminum limitari ut
nōnulli dixerūt ſicut uenēatus ad illū termi
nū ꝑciſe moꝛiat ꝛ nō an̄ nec poſt ꝛ hoc meri
to ipſiꝰ effectus naturalis ipſiꝰ uenēi pꝛima
pars ꝯcluſioniſ ſatis de ſe pꝫ. ſecūda ꝓbatur
q2 oīs uenēi actio naturalis diuerſificat tam

ratione ipsi⁹ quā dispisitōis passi sꝫ cū īpossi
bile sit dispositōes ipsoꝝ sic ꝑcise metiri ut
in tāto ul' tāto tēpore eorū actio certa sciatur
pꝫ cōclusionē fore uerā ꝯsequētia nota ē ma
ior ē manifesta ⁊ mior pꝫ ī experiētia. nā idē
uenenū mille ⁊ q̄t libuēit ī eadē exbibitū do
si q̄sdā iterficiet ⁊ q̄sdā n̄ ⁊ ex hiſ q̄s īficiet
aliq̄s īficiet ī una hora ⁊ aliq̄s ī sex ⁊ alios ī
duob⁹ dieb⁹ seu alio t̄mīo ut pꝫ q̄r ⁊c̄. Et dixi
notāter merito effect⁹ natural' ipsi⁹ ueneni.
Naꝫ ut ponit uirgili⁹ secūdo georgicoꝝ. ue
uenēa cū herbis q̄busdā ꝯfici possūt quorū
uirtus ꝑ uerba malefica maxīe iuuāt ⁊ hoc
etiā fabulose posuit Ouidi⁹ pl'ibus in locis
ut de medea ⁊ de circe ⁊ matre maleagri que
tyrsuꝫ cōburēs maleagri uitā abstulit. hec
quoqꝫ supstitiosa ⁊ oīo reiciēda positio hēri
pōt ex dictis Aui. quarta sexti naturaliū. ubi
expresse posuit possibilē fore aliquē ꝑ suam
fortē imagiationē alienū corp⁹ posse realiter
īmutare q̄ uerbi grā de sano egrū facer̄ quo
posito īesse bn̄ sequeret̄ ꝙ tal' per illā forteꝫ
suā imaginatōeꝫ uitā illi⁹ posset ad certū ter
minū limitar̄ sꝫ hoc ut pꝫ nō ē merito uirtutis
uenēi sꝫ poti⁹ affectōis illi⁹ siue hoc fiat per
uenenū siue al'r. ⁊ iō dixerā merito sui effe
ctus natural' ⁊c̄e. Huic tamē opinioni ⁊ si forsaꝫ
a ꝯdictōe defendi posset credendū nō exi
stit cū sit ꝯ uerā ⁊ sanctissimā nostrā fidem.
Secūda cōclusio ⁊ si sic sit ut ꝑcedēs asserit
cōclusio possibile tamē est ut uenenū exhibē
duꝫ taliter dispōat̄ ꝙ si ī Socrate uerbi grā
una die opationē suam ꝑficere deberet illaꝫ
diē ⁊ ultra trāsibit pꝫ stati ꝙ eadē caro cum
sinapi cōmesta in Socratis stomaco tēpera
to digeret̄ in septē horis exēpli grā que cete
ris parib⁹ comesta cū agresta non digeret̄ in
octo ut docet expiētia quare sic fieri artifi
cial'r de uenēis nō īconuēit quare ꝯclusio ue
ra. Tertia cōclusio possibile ē uenenū natura
le seu artificiale repiri exhibitū ꝙ aliquē ta
liter disponet ꝙ paulatiue uelut ethic⁹ cōsu
metur sic ꝙ si pri⁹ calor ei⁹ naturalis ad su
stentandū uitā pro q̄draginta ānis uerbi grā
sufficiebat uno āno ul' duob⁹ postea ad plus
potēit ꝑdurar̄. Hāc ꝯclusionē ītellexit. Aui.
sexta quarti scd̄o. c. cū dixit. Et oē quidē qd̄
īsitit cū ꝑmutatōe ꝯplexionis aut cuꝫ putre
factione aut cū aduētu suꝑ mēbꝝ possibile ē
ut sic effect⁹ post tēpus. Preterea sicut ī iu
uene quātūcūqꝫ robusto ex aque fride pota
tione interdū sic calor naturalis qui ātea ꝓ
sustentāda uita. xl. ānis sufficiebat nūc aūt ꝓ
uno ul' duob⁹ solū sufficiet ut ī eo de febrib⁹
c. de ethica senectutis clare mōstraui. Ita nō
repugnat uenenū repiri ꝯsimile in corꝑe no
stro faciēs opationē īmo de facto ut īferi⁹ pa
tebit repitur quare ꝯclūsio uera. ꝯn̄a bona
⁊ assumptū pꝫ intuēti. Et ad istū ītellectū for
san dicunt vulgares aterminari posse uene
num. q̄re ⁊ cetera. Et hoc. de primo. c.

¶ Capl'm secundū. in quo mod⁹ īscribitur ꝑ quē quis sciet ab assumptione ueneni. seu lesione se custodire.

Multa mihi circa uenēoꝝ materiā du
bia occurūt quorum declaratio nisi
theorizātib⁹ modicā affert utilitatē
⁊ q̄ ut pl'imū ī ista legētes materia stati ad
practicā ꝑtē de theorica nō multū curantes
uellēt deuenire ꝑseruatiuū regimē christo
auxiliante deiceps īscribā. Pro quo sciēdū
qd̄ ut quis a ueneno ꝑseruet̄ ītentio duplex
pōt haberi. una ut se ab assūptōe seu a lesio
ne ueneni ꝑcaueat. Alia ut assumpti uenēi seu
ab extra uel alio quouis mō approximati im
pediat actionē. Quantū ad ꝑmū uenenum ti
mēs in fuitoꝝ fidelium maib⁹ dꝫ sui corꝑis cu
stodiā ponere ac res ēt que ad usū sui corpo
ris necessario requirūtur puta uestes lectum
camisias caligas ⁊ sil'ia. ut securior tn̄ existat
faciat primo aliquē lectū ītrare qui ꝑ horam
saltē nud⁹ iacēs ibidē calefiat Camisias uero
diploidē caligas ⁊ sil'ia aliquē ul' aliquos fa
ciat ꝑ horā āte maib⁹ cōtinue ꝯicide ꝑtāger̄
faciatqꝫ per horā an̄q̄ equū ascēdat ascēdere
aliū. Nā si ī talib⁹ ul' ꝯsimilib⁹ fuerit uenenū
abscōsū qd̄ calefactū ī corꝑe attigētis opatio
nē aliquā facer̄ ōbeat necesse ē ut ex malignis
aut ex pessimis existat. quare si ad ipsuꝫ alte
rius calor' ꝑpri⁹ attigerit īfra horā talis ali
quā sētiet alterationē que cū ꝯprehēdit̄ talia
fugiēda sunt. Circa cibū ⁊ potū talē cautelā
adhibeat. Nā per horā an̄q̄ cibū accipiat si
bi saluā seu credētiā fieri faciat scd̄ꝫ hūc mo
dū si fieri pōt q̄ hēat ꝑuer ꝯsistēte ⁊ sene q
ore perpri⁹ ex aqua loto de cibis ad saturi
tatē usqꝫ mādūcet ⁊ de uino bibāt. Nā si in
his aliqd̄ uenenū latuerit īfra hoc tēpus ī ip
soꝝ aliquo aliqd̄ accidēs apparebit qd̄ ī uno
solo forsaꝫ nō fieret ⁊ hoc ꝓpter ꝯplexionū
accidit diuersitatē ⁊ hec ꝑgustatio seu credē
tia tutior ceteris existit. Cūqꝫ ipse pastū sum

pturus ē pͥo os suū aqua frida lauet. Tūc eniꝫ melius oīū sapoꝝ pcipiet excellētiā a quibus dꝫ quāmaxīe pcauere qꝛ i talibꝰ meliꝰ uenēa latet. Nā si uenēa ipsa aliquē extraneū saporē habuerit ab istis saporibꝰ excellētibꝰ occultat̄ ut est excellēs dulcedo amaritudo acerbitas ⁊c. Et si cibaria ēt extraneum aliquē odorē habuerit relinquat̄. Res isup habeat sup mēsā de quaꝝ ꝓprietate sit psentatū uenenū maifestare. Ad ꝙ singlare ē serpentis cornu ꝙ sup sale positū i uenēi psentia roreꝫ semp emittere uidet̄. Hoc idē facit lapis prassiꝰ q ut prassiū spissaꝫ hꝫ uiriditatē cum quibusdā iterdū macul' rubeis ⁊ iterdum albis ⁊ pp hoc lapis prassi nūcupat̄. Et qꝛ sepe in ipso smiraldꝰ repit̄ mater seu palatiū smiraldi a nōnullis nomiat̄. Cā aūt quar̄ talia in uenēi psentia rorē emittere uident̄ ē qꝛ uenēa in cibis ⁊ potibꝰ ue ul' qual'cūqꝫ· iaere psentata aerē ipꝫ suo uapore ul' alio mō alterāt seu ificiūt q aer sic ifectꝰ ⁊ ad prassiū seu serpentis cornu puenies ingrossat̄ ⁊ i roris moduꝫ cōuertit̄ eo mō quo fit cū qs sup politū ferrū seu speculū bibat. Uñ tūc vulgares dñt talia in uenēi psentia sudare. Nec ē plus icōuenies qꝺ uenenū qꝺcūqꝫ sit illud aerē ificiat uenenose absqꝫ hoc adhuc ꝙ in uaporē cōuertat̄ seu ab eo aliud resoluat̄ ꝙ̄ qꝺ lapis aliqs ul' alia res aerē pestilētiali ifectū uenēo purificꝫ ut i pria pricipali pte dictū ē. Sꝫ hic nota ꝙ in aere uehemēter calido ⁊ sicco forsan talia rorē nō emitterēt qꝛ tūc caliditas ⁊ siccitas intātū posset aeris igrossationē ꝓhibere ꝙ in modū roris ꝯuerti nō posset. Et iō dicunt aliqui ꝙ ꝓpter hāc cāꝫ. Iuserūt philosophi tale cornu sup sal apponi qꝛ sal sua ṽtuali humiditate iuuat ut aer ifectꝰ attigēs cornu in rorē ꝯuertat̄. Possumꝰ tñ al'r ymaginari ⁊ forsan uerіꝰ vꝫ ꝙ cornu poni dꝫ sup sale qꝛ sicut zizibe p occultā ꝓprietatē turbit opationē seu ipsiꝰ uirtutē adauget ita sal sua occulta ꝓprietate ꝙ̄ maximā hēt ꝯtra uenēa ṽtute cornu sup ipꝫ positi i tātū adauget ut aerē ifectū ipꝫ attigentē sufficiat i rorē mutare nō obstante aeris caliditate seu siccitate Iubeo igit̄ ut cornu semp sup sale pōat̄. Alij dixerūt de prassio ꝙ psentato uenēo stati uiriditatē amittit que cū abluit̄ recupat̄. Sꝫ q̄litercūqꝫ faciat qꝛ siue rorē emittat aut uiriditatē amittat pꝫ prassiū ipsū ualere quā maxime i casu isto. De isto lapide i suo de uenēis auctoritate esculapij ēt Ax. singularem facit mētionē. Lapis quoqꝫ misc qui lapis bufōis existit Nā sic bonꝰ ē ꝙ cū bufoni psentat̄ ad ipsuꝫ osculandū stati accedit maxīe ēt ualet in isto cāu qꝛ psentato uenēo uariꝰ efficit̄ ut īquit Albertꝰ i suis de mineralibꝰ tractatu de lapidibꝰ pciosis ⁊ ille dꝫ eligi qui subalbidꝰ existit. De isto nāqꝫ lapide legi i quodā libello qui eū crapotinā nocat. ⁊ ṽtutes ipsiꝰ describēdo dicit ipꝫ oē psentatū uenenū manifestare hoc mō. s. qꝛ dꝫ i anullo aureo ligari uersus carnē pforato sic ꝙ dū tenet̄ i digito lapis ipe carnē attigere possit ⁊ debꝫ cōtinue i digito deferri ut digiti calore calidior existat tūc eni psentato uenēo tanta iducitur caliditas i digito ut necesse sit ꝙ anulus abijciat̄. In eodē libello lr̄a exterior sic dicit ꝙ si quis hūc anulū talit̄ fabricatū habuerit in digito ⁊ fuerit uenenatꝰ tāta i eius digito inducit̄ caliditas ut necesse sit ꝙ ipꝫ abuciat ⁊ sic per ipꝫ scit̄ nūquid aliqs fuerit uenēatus an ne hec nāqꝫ ueneni psentiaꝫ maifestāt sed mľti lapides aliaqꝫ repiūtur de quoꝝ ꝓprietate est oīuꝫ uenēoꝝ qual'cūqꝫ appꝛoxiatorū maliciā frāgere ac ipsoꝝ actionē ꝓhibet̄ qꝛ de ipsoꝝ ꝓprietate ē uenēa suā spoliare uenēositatē ut testātur auctores. De quoꝝ nūero ut īquit. Albertꝰ ubi supra lapis dracontides existit q i draconū capitibꝰ repitur. Hec oīa ut īquit fugāt uenēa ⁊ maxīe ṽpentū Itē magoꝝ auctoritate asserit adamātē i sinistro lacerto ligatū ualere ꝯ uenēa Et idē dicit de agate. Idē auctoritate Ax. dicit Iacithū saphirinū maxime cōtra tossicū ualere. Et hoc idem affirmat Cōstantinus i libello ꝺ i cātatōe ⁊ colli suspēsiōe. Itē dicit Cōciliator ꝙ smiraldꝰ optia erit illa. s. cuiꝰ ṽtute bufonis oculi ipaꝫ fixe ituētis eliquant̄ i mēsa attenta multum uenena debilitat. ⁊ si in ore teneatur quālibet suam perdit uirtutem uenenosam. Item uenenū i suo ꝺ ymagibꝰ dicit Albertꝰ ꝙ ymago astri ṽpētarij alicui pcioso lapidi isculpta uenena fugat oīa et subiungit qꝺ talis portatꝰ ualet ꝯtra uenena ⁊ morsus uenenosoꝝ ac ēt si paꝝ rasure de eo bibat̄ et ē talis ymago astri ṽpētarij uir ṽpēte cīctꝰ cuiꝰ caput manꝰ dextra tenet sinistra uero caudā. Scito ergo ꝙ si h ymago alicui lapidi hēnti ꝓpetatē fugādi uenenafuerit i sculpta multo pualebit. Itē dicit Cōciliator ꝙ i libro regū persaꝝ scriptū repperit ꝙ si quis sculpet fecerit i lapide ematitis uirū genu flexū ṽpēte cīctuꝫ cuiꝰ caput teneat manꝰ dex

tera caudā uero ſiniſtra feceritqꝫ lapideꝫ ſic
ſculptū i anullo alligari aureo ⁊ ſub ipſo ra
dicē apponi faciat ꝑpentarie talis portatus
anull⁹ ab oī ueneō ꝓſeruat. ⁊ qꝛ ipſe de uene
no timebat fecit ad hunc uſum ſibi talē anul
lū fabricari ut ipe refert. Itē de ueneō timē
tes faciāt uaſa i quib⁹ cibaria ac pot⁹ repo
nūtur puta paraſſides iciſoria ciſos ⁊ ſil'ia ta
liter fabricari qꝛ ſi argētea āt ſtagnea fieri fe
cerit primo i crucibulo ponat argentū ſeu ſta
gnū deiñ tyriaca optima ſeu de muſconib⁹ in
feri⁹ deſcribendis ſi de⁹ uolucrit i ipſo cruci
bulo imitat̄ et ipſo coopto ne exalꝫ liquefiat
argētū ꝙ liquefactuꝫ ſup formā fiendi uaſis
ꝓiciat̄. Nā ſi i argēto uel ſtagno ſiue alio me
tallo aliqua uenēoſitas īſit ꝑ iſtū modū amo
uebit̄ cum quo in uaſe ipſo aliq̄ uirt⁹ tyriaci
tatis remanebit. Alchimiſte eīꝫ ex napello ul'
alia⁊e uenenoſa mercuriū ꝯgelātes uaſa ex
argēto illo alchimico ſepe ꝯficiūt q̄ forſā cibū
⁊ maxie calidū i eis ſtantē īficiūt uenēoſe. ⁊
dixi forſā qꝛ talia ñ fui expt⁹ ſꝫ ſatis ē ueri
ſimile cū ponāt alchimiſte ꝙ argentū recipit
uirtutē oīuꝫ q̄ i ipo ꝓyciūtur cū eliq̄t̄. i. cūqꝫ
ad dealbatōēꝫ argēti eris ⁊ alioꝝ metalloꝝ
ſepe arſenicū ac lacticinia ⁊ alie res uēnēoſe
ꝓitiātur ē quāmaxie ab iſtis metall' alchimi
ſticis ꝓcauēdū uidem⁹ eñi cibaria i uaſ eris
ſtātia ei⁹ ſaporē ac uirtutē hēre. Uñ idē fieri
ab alys metall' uenēoſe purificatis ſeu īfectis
nō icōuēit ut pꝫ q̄re ⁊c. Poſſꝫ tamē qs loco
tiriace i ꝯficiēdis uaſ uti pl'imis bezardicis
īferi⁹ deo duce ſcribēdiſ q̄ i iterficiēdo uene
na maximā habēt uirtutē ut patebit. Quare
ſi argētū ex imixtiōe iſtoꝝ tyriacaliū remāſe
rit maculatū deauret̄. hec nāqꝫ pauca ⁊ ſi ml'
torū libroꝝ uolūina uolueriꝫ ad hec q̄ dicta
ſunt ualere cōperi. Sꝫ hic ſciēdū ꝙ ꝺ talib⁹
effectib⁹ lapidū ꝓcioſoꝝ tiriacaliū ⁊ ſimiliuꝫ
i pl'ib⁹ hominib⁹ fideſ peryt nō putāteſ ꝓcio
ſos lapides tyriacalia ⁊ ſil'ia tal' effect⁹ poſſe
ꝓducere qꝺ euenit qꝛ pl'imi hominū aliq̄s ꝓ
cioſos lapides expti ſunt nec ab auctoribus
deſcriptos effect⁹ ꝯſecuti ſt̄ puta qꝛ iā rept⁹
ē ſaphir⁹ q̄ ātracē nō fugauit ſmirald⁹ q̄ de
ſinteriā nō curauit uel que ſup ſe portata in
actu coit⁹ ñ fracta ē ꝑꝑ qꝺ uidētes hos ab
auctorib⁹ deſcriptos effect⁹ nō ꝓduci credūt
i his ⁊ oib⁹ alys nullas ieſſe ꝟtutes ꝑter uir
tutē pecuniaꝝ attractiuā qꝛ de uirtute ꝓcioſo
rū lapidū ē burſā euacuare ut clare docet ex
ꝑimētū. ⁊ ſic tales hoīes ꝺ deſcriptis i hoc

e. trufarent̄. ſꝫ ut eoꝝ credulitas falſa tollat̄.
Sciendum ꝙ ml'ti fiunt artificial'ꝫ lapides
quos adhuc boni reputati lapidary ꝓcioſos
ac minerales iudicant in quibus tamen nulla
uirtus penitus ineſt niſi pecuniaꝝ attractiua
ut dictū ē. Et ego quādā uidi ſaphirū ex cri
ſtallo factā quā artifices plures mineralem
ac magni precy iudicauerāt et ꝯſimiliť fieri
poſſūt rubini balagy et plures aly lapides
ut i q̄dā legi libro q̄ tales facere docꝫ. hi. n.
⁊ ſi ꝓcioſi iudicēt̄ nullā tamē uirtutē habēt
Itē dato adhuc ꝙ ſint mierales attēde que
dicit Albert⁹ tractatu ꝺ lapidib⁹ ꝓci. Sene
ſcū iquit lapides quo ad ꝟtutes nec tales di
cūt̄ niſi equoce qꝛ propť ſeniū uirtute corrup
ta i eis ſolū color remanꝫ ⁊ figura ⁊ hoc ut i
quit propť iordinationem nature accidit āt
propter inordinatiſſimas uirtutes celeſtium
in contrarium mouentes ⁊ licet hoc accidat
non tamen niſi in longo tempore fit ut iam ex
perimento comprehenſum ē. patet igitur ꝙ
tam propter falſitatem lapidū quā ātiquita
tem ſepe perdit̄ eorum uirtus. Legi preterea
in quodā libello qui docet in qua materia ꝺ
bēt ꝓcioſi lapides alligari qualiter ipſi lapi
des ꝑſepe uirtutes amittunt ꝑꝑ portātes ali
quod peccatum enorme ꝯmittere. Et ad recu
perandū uirtutem ꝓpter tale uicium docet
eos in aqua munda ⁊ bene clara per plures
noctes ponere ad ſerenum per hūc enim mo
dum ſuā amiſſā uirtutē recuperant. Et iō ſi
ꝓpter iſtas cauſas ul' aliquas ipſarum vnus
duo ul' plures ſaphiri reperti ſunt ātracem
nō fugare qꝛ tamen plurimi hoc facientes in
uenti ſunt ut iquit Albert⁹ ſe uidiſſe ꝙ ego
quogue uidi. non quis tamen credere debet
nullam ſaphirum antracem fugare. Et pari
ter ſi non omnes ſmiraldi in actu coitus frā
guntur aliqua tamen ſic ut ēt uidi peryt ꝯſi
militer tam dictoꝝ quā dicendoꝝ ſepe fides
per hoc ꝙ ātraci qui iam per totum corp⁹
⁊ maxime in membris principalibus ſuam
diſperſit uenenoſitatem ſaphirum circundu
cimus. Et idem in diſinteria confirmata ⁊ ꝟ
tute iam proſtrata ſmiraldum apponimus q̄
tunc nihil penitus proſunt. Et ſic tunc dicūt
hos lapides nullam habere uirtutem. Et idē
ſepe accidit de tiriaca mitridato ſeu alys taꝫ
ſimplicibus quam compoſitis inferius de
ſcribendis quia tiriacā ul' cōſimilem i uenēo.
uel morſura reptiliū ſepe dam⁹ quādo ſcilicꝫ
uenenū iam ē i principalib⁹ mēbris ꝯfirmatū

⁊ qꝛ tūc nihil ꝓdest credūt plurimi talia nullas habere ṽtutes sed errāt ⁊ fallāt̃ qꝛ si quis istoꝝ aliquod nō sophisticū nec uitiatū ſʒ bonuʒ ⁊ electū ſūpſerit cū ſe p̄mo ſ͛ſerit p ueneꝝ qualitercūqʒ approximatū infestari eo mō scilicʒ q inferi⁹ deo duce ꝺſcribet̃ indubie liber euadʒ. ⁊ ego ſmiraldū pluries i disinteria expertus ſū faciens ipsā ſup īfirmi uētrē alligari ⁊ nūq̄ appoſui alicui q nō euaſerit. Et āno p̄nti qs h̄ potuit facilie experiri. cū alie fere nulle fuerint egritudines q̄ disinterie. Istoꝝ igit̃ falsa tollat̃ opinio. in preciosisqʒ lapidib⁹ ⁊ alijs spē imponant. ſed in electione bonū ⁊ ꝓbum hēant lapidariū q minerales ab artificialib⁹ discernat. qꝛ ſi iuuenes minerales et nō peccato uiciatos hūerit huc ⁊ alios ab auctorib⁹ descriptos effect⁹ ꝓduci ab eis reperient infallāter. In alijs vō artificialib⁹ puta tiriaca mitridato. et p bonuʒ et fidū hēat apotecarium qui. bn̄ ſimplicia noſcat. et q composita fidel'r ꝑparet. qꝛ ſi illa q̄ ſūt ab auctorib⁹ descripta fuerint fideliter obſeruata talia nō ꝯtemnent. Insup qꝛ aīalia plurima uenenosa ut ingt Aui. naturaliter uina diligūt. ⁊ nōnūq̄ post q̄ de eis biberint i ipſis uenenū euomūt. Custodiat̃ ne uaſa uinaria diſcoopta ꝑmaneāt qꝛ aliqñ repta ſunt i uaſis talib⁹ uenenosa aīalia ſuffocata. et hoc pluries cōpertum ē i buriglis et potaſiculis rusticoꝝ cum ſub arborib⁹ reponunt̃. ⁊ isto mō laboratores talia bibentes uīna pſepe uenenati ſunt. ⁊ repentina morte depdunt̃. cui⁹ cā ꝓtūc ignorat̃. immo dicūt ipos malis ſpibus obuiaſſe. Precaueant iſuper ne ſup eoꝝ domib⁹ nidum ciconie fabricēt. et maxime ſup camino. Nam ſepe repertum eſt aīalia uenenoſa que ad natorum paſtum deferunt ab ipſaꝝ roſtro ſeu vngulis euaſiſſe. ⁊ p camini gulā deſcendentia i lebetem ſeu olam ceciđiſſe. ⁊ ſic qui de decoctis i illis lebete mā ducarunt. uenenati ſūt. Et isto modo ab aſſūptione ueneni ſeu ab ipſius leſiōe qs ſe poterit custodire q̄ fuit ipſius capituli intētio principalis. quare ⁊ cetera.

¶ Capitulum tertium in quo res cōtinent̃ ueneni maliciam frāgentes. ac ipſius iꝑreſſionem ꝓhibentes.

Uiſo itaqʒ qualiter ab aſſumptiōe ueneni ſeu ab ipſius leſione quis ſe poterit custodire. Eſt nūc modus ꝺſcribendus per quem aſſumptū u nenuʒ uel qualitercūqʒ alias approximatum nocere nō poſſit. quod dupliciter fieri cōtingit. Uno modo per tres aū ſeu p⁹ uenenū aſſumptas. de quarum ꝓprietate ſit aſſumpti ueneni ul' quouis mō alio approximati imp̄ſſionēʒ ꝓhibere aut maliciā frangere. ¶ Alio mō per cōplexionem tiriacalem ſeu bezeardicā naturalē inſitaʒ ſeu ex uſu tiriacaliū uel bezeardicoꝝ acquiſitā. In preſenti ergo capl'o ſolum de reb⁹ ueneni impreſſionem ꝓhibentib⁹ aut ei⁹ frāgentib⁹ maliciam faciā mētionēʒ. Et primo rēs ſimplices deſcribam. deīde cōpoſitas. Et i capitulo ſequēti res ponam. ex quarū cōtinuo uſu fiet cōplexio bezeardica ſeu tiriacalis. De his igitur q̄ ad p̄ns ſpectant capl'ni eſt terra ſigillata que propter ei⁹ mirabiles contra uenena uirtutes lutum diuinum ſeu macra diuina a philoſophis appellatur. Nam ſi de ea cū modico uini parum i ieiuno ſumatur. nullū uenenum ad cordis intima ſeu alioꝝ mēbroꝝ penetrare permittit. immo uomitu ſaltēʒ ipſuʒ totum expellit. Et idē facit poſt aſſumptum uenenū bibita uel gargarizata ut i lepore marīo et cātaridibus fuit expertus Galien⁹. Auicena uero a cane rabido morſis eā exhibebat i potu et ſupra morſurā uipere cū aceto linibat. ⁊ ſic omnes tales cū hoc medicamīe liberabat Unde in de uirib⁹ cordis inquit ꝙ i letificādo ⁊ coꝛ cōfortando mirabileʒ habet proprietatem cū tiriacitate manifeſta. propterea ꝙ cūctis obuiat uenenis. Itaqʒ ſiue ante uenenum bibatur ſiue poſt naturaʒ ſuſtinet ⁊ eā ad ipʒ expellendū cōfortat. et hec ē quaʒ trouantuli uēdunt pro gratia ſancti pauli. qꝛ cū uino ſeu aceto potata ſeu ſuper uenenoſoruʒ morſurā cum aceto linita ōes a reptilib⁹ morſos liberat indilate. ut ipſi ſepe monſtrāt experientia. Hāc quoqʒ in iſto caſu ſumme laudat conciliator dicēs ꝙ ante uenenum ſumpta cordis cōſeruat humiditates ipſum ſic et alia muniens membra ꝙ uenenum ipm per corp⁹ ambulare nō ualet. pp reges orietales ubi uenena fiūt nefandiſſima i ſuis ſemp cenis et prādijs terrā comedunt ſigillatam ¶ Mirabiles quoqʒ de hac terra in ſuo de ſimplicibus Serapio laudes deſcribit ita ut aſſerat hāc de melioribus fore medicinis contra uenena. ⁊ de ipſa vnū ponit medicamē inferi⁹ deſcribendū. Sumere āqʒ cum modico uini. ʒ. i. ſe. napi in ieiuno hoīem a ueneno p̄ſuat illeſum. Idē faciūt ʒ. ij. ariſtologie ro. ⁊ ʒ. i. carnis damulle exſiccate et pulueriʒate uel tm̄dem ſēīs raffani uel ʒ. ij. oſſis de corde cerui. aut parum balſami.

Calamentum ꝯo auctoꝝ testimonio si in ieiu
no cum uino bibat̃. oīa expellit uenena mor
talia. maxime quoqꝫ in isto ircos comedatur.
qꝛ bibitū cum aceto uenenis oībus ɔfert. Et
idē lac asine in ieiuno potatum. ¶ Idez quoqꝫ
faciunt auellane in ieiuno sumpte teste Isaac ī
dietis ꝑticularibꝰ. et nux vna cum vna ficu.
qꝺ ēt colliget affirmat Auerois ⁊ Auic. ꝯo ca
none. q cum his docet sumere paꝝ rute. Ad
idem ualēt testiculi ursini uel arietini comesti
Itez castanee ac ēt cepe. generāt. n. in stomaco
humidum plurimū frāgentē nocumētum uene
nosoꝝ. Ad idē ualet anisum tarasceco doroni
cum. sticados arabicum. cortex citri. eiꝰ foliū.
atqꝫ flos. sceba ⁊ ē centonicū abrotanum ⁊ de
thini. i. scādella de q̄ mixta cum frumēto rusti
ci in ꝑtibꝰ nr̄is panē ɔficiunt. Ad idem ualet
origanum agreste teste Aristo. in de historys
aīalium. lib. i. ingente ꝙ tortuca pꝰ comestio
nē uipe statim comedit origanum agreste. Un̄
nōnulli uidētes eam comedere uiperaz eradi
cauerunt origanum. ⁊ cum id nō īuenerit sta
tim mortua ē. Ex quo ɔcludo ipꝫ ɔtra uenenū
ualere. ⁊ maxime ſpentū. Ualet ēt positum su
pra plagas tā uenenosas q̄ non uenenosas. ut
hētur ibidem. ⁊ce. Ad idez ualet sanguis lepo
ris an̄ cibum sumptꝰ. ut ponit Gilbertꝰ. Hec
suprascripta maxīe ɔferunt. sed q̄ sequnt̃ di
gne debēt uenenoꝝ bezcar appellari. qꝛ oībꝰ
uenenis resistūt a tota spē. ut sunt semen citri
zedoaria. muscꝰ. gra. iunipi. bacca lauri ⁊ eius
folia. radix diptami. radix tormētille. kadres
q̄ auctoritate Aui. in de uiribꝰ cordis. tiriace
magne uires obtinet. ⁊ ē herba q̄ nascit̃ iuxta
napellum sil'is aristologie. ⁊ napellus ei uicīa
tur. nec fructificat nec florescit. Hac. n. herba
ut hūi a fidedigno utunt̃ romani napello īto
sicati ad ceruos ⁊ capras siluestres uenantur.
cū āt anno elapso fuerit vnꝰ ex vna illaꝝ sagit
ta ꝑcussus statim de illa herba suscipiēs liber
euasit illo pn̄te. Gilbertꝰ ꝯo anglicus ⁊ ɔsilia
tor has q̄ sequnt̃ dicunt magne eqpolere tiria
ce. s. hipericon uinci toxicū. enula. cāpana. raf
fani. diptamus. aristologia longa ⁊ ro. et uiti
cella. Alicuiꝰ. n. istaꝝ herbaꝝ succus in potu
datꝰ a morsibus siue a vulneribꝰ quibuscūqꝫ
uenenosis in breui liberat. Et idem facit cor
nu ceruinum adustum in potu datū. ut inquit
Gilbertꝰ. Et per istum modum antiqui philo
sophi omnia uenena curabāt. quia uel succuꝫ
illarum herbarnm in potu dabāt. uel aliquaꝫ
istarum supra morsuram conquassatam pone
bant. Et si succum siue uiridem herbā habere
non poterāt ex aliqua istarū puluerem factuꝫ
cum uino uel aliqua mell' dabāt in potu. Itē
unū aliud ponit cōsiliator singulare. uideliꝫ
ꝙ tempore uindemiarū in vno uasello seu brē
da musti duo uini serpētes uenenosi suffocan
tur. quia talis purificati uini ciatꝰ vnꝰ ante pa
stum bibitꝰ ut asserit hominem ab omni uene
no preseruat illesum. Huic uino magnā fideꝫ
adhibeo. nā ipse Cōsiliator ī additionibꝰ Me
sue. c. de opilatiōe epatis mirabiles laudes ꝺ
carne serpētum et corū iure ponit dicēs ꝙ sā
guinē et alios humores ab omni īfectione pu
rificat. Et debet serpēs abscisis caud act capi
et per quatuor digitos in aqua primo dequo
qui. que abiciatur. Deide ī alia aqua quoqua
tur. in cuiꝰ decoctiōe diptamꝰ nullatenꝰ omit
tatur. corrigit enim ī eo quodcūqꝫ corrigibile
et idē dicit eodē capitulo Frāciscus de pede
mōtium in suis cōsimiliter additiōibus Me
sue. Mesue quoqꝫ ī de cōsolatione medicina
rū. secūda intētione. secūdo capitulo exempla
riter ponit ꝙ serpēs per suaz specificā formā
hominem iuuenescere facit. Et Auicena secun
do canone. capitulo de serpēte. dicit ꝙ caro
serpentis cum ī usu habetur. prolōgat uitaz.
⁊ uirtutem fōfortat. Sensus quoqꝫ ac iuuen
tutem cōseruat. Et ego quēdam uidi cirugicū
annosum ualde qui uiribꝰ corporis ultra eta
tem suffultis ualde iuuenis apparebat. Et ad
hanc intentionem de carnibus uenenosoꝝ ser
pentum sicut nos de āguillis sepissime mān
ducabat. Sꝫ qꝛ talis uini ciatꝰ ī ieiuno sump
tus forsan incōsuetum uenenaret. ut in ꝑcedē
ti capitulo patuit. cōsulo ut tali uolēs uti ui
no se ad ipm̄ bibendū paulatim assuefaciat in
ꝑncipio de eo paucā quātitatez assumēs. Coa
gulum quoqꝫ leporis cū aceto bibitū maxīe
ualet ī isto casu. ⁊ hec sunt simplicia q̄ ad hāc
ītētionē ualere cōperi. Quare diligens medi
cꝰ ſm quā hꝫ intentionem respectu hominis
preseruandi ex his pluribꝰ pulueres seu ty
riacas conficere poterit res. addendo cordia
les stomaticas capitales epaticas et alias put
sue itentiōi uidebit̃ ɔuenire. ⁊ sic respectu illi
us ꝑseruādi medicamē plures hn̄s ītentiōes
hēbit. Cōposita uero ad huius intentionez ca
pit. sunt infrascripta. Et primum est tiriacā
de terra sigillata. sexta quarti. capitulo quar
to ab Auicena descripta. Inquit enim quod
si sola terra sigillata uel tiriaca talis ante ue
neni detur assumptionem. ipsum enim sicut

est euomere facit cuius tiriace descriptio ad
litteram talis est. Reci. baccarum lauri. aur.
ij. terre sigillate aur. ii. ireos aur. ii. supple.
quia non ponit dosim ireos conficiatur cum
oleo ꝛ dosis sit quãtitas auellane. Auic. non
ponit oleũ cũ quo dꝫ confici ſꝫ accipe oleum
irinũ uł oleũ d auellanis uł sisaminũ uł de bal
samo q꞉ pauca sufficit quãtitas ad talia icor
porãdũ. Laudo tamẽ poti⁹ ut ista ꝛ oẽs dsceri
bẽde tyriace seu confectioẽs cum melle fiãt di
spumato bono scilicꝫ ꝛ electo p̃mo q꞉ talia me
li⁹ conseruẽtur. secũdo q꞉ mel dcoctũ ut inquit
Auicẽna secũdo cañ. uenenis maxie confert. Ti
mẽs igit̃ uenenũ de tali tyriaca oĩ mane ĩ ieiu
no ad quãtitatẽ sumat auellane. Medicamen
p̃ciosũ d terra sigillata in pprio capl'o descri
bit Serapio in suo de simplicib⁹. inquiẽs ꝙ
quãdo bibit ex eo ille qui timꝫ potionẽ ꝓhi
bet nocumẽtũ ei⁹ ab ea. Et si sũpserit in potu
ex eo illeꝗ iam sumpsit medicinam uenenosã
dum adhuc ẽ ĩ stomaco suo ꝓuocat ei uomi
tũ. ꝛ expellit uenenũ ab eo. ꝛ liberat eũ a mor
te. ꝛ tale medicamẽ fit ex luto sigillato cuꝫ iu
nipero. qbus admiscet̃ modicũ boli. et bibit̃
cum uino. Sed ut te ad actũ praticum reducã
facias sic. ℞. terre sigillate. ʒ. iij. granorum iu
niperi. ʒ. iiij. boli armeni. ʒ. i. ß. terẽda terãtur
ꝛ cum melle despumato fiat ad modũ tiriace.
uel misce cum zucharo. ꝛ sumat̃ ad modũ pul
ueris cũ uino. Uel fieri facias confectionem in
morsellis cũ zucharo. ꝛ erit res dlicata ualde
et tã huic ꝗ̃ alijs poteris addere cinamomũ
cassiam ligneã et siłia ſꝫ intẽtionem quã hũe
ris. quia pp hoc minoris nõ erit efficacie. imo
maioris. q꞉ cinamomũ et cassia lignea mirabi
liter ualẽt cõtra uenenũm. ut inqt Auic. xiiij.
tertij. tractatu. ij. c. de debilitate epatis. Inqt
eĩm et ipã ambo. s. cinamomuꝫ ꝛ cassia lignea
sũnt contraria putrefactiõi. ꝛ rectificãt cõplexio
nẽ. ꝛ expellunt cãm corrumpẽtẽ. ꝛ mundificãt
uir⁹ maluꝫ. ꝛ expellunt ipm̃. ꝛ resistunt medi
cinis mortiferis ꝛ ueneno lꝫ sit cinamomũ for
ti⁹ ꝛc. Utere igit̃ istis duob⁹ ĩ tuis cõfectio
nib⁹. q꞉ eas reddẽt gustui magis gratas. Ad
idẽ ualet medicamen. sexta quarti. p̃mo. c. ab
Auic. descriptum. ut. ℞. rute sicce. ʒ. x. nucum
ʒ. ij. salis cõis ꝛ ficuum añ. ʒ. v. mellis ꝗ̃tum
sufficit. et fiat electuarium de quo ad quãtita
tem puc castanee sumat̃ oĩ mane. q꞉ hoĩeꝫ a ue
neno p̃seruat. Rasis ãt ad almã. viij. c. q ĩ me
dicamine contra uenena cõponẽdo angelicuꝫ ha
buit ĩtellectum al'r hoc medicamẽ descripsit.

ꝛ ẽ utili⁹ subscripto ĩ isto casu. ut. ℞. nucum
a duab⁹ corticib⁹ mundatarꝫ ptem. i. salis glã
dinosi idest splẽdidi fol'. rute amborꝫ añ. sextã
uni⁹ ptis. ficuum albarꝫ ꝗ̃tum sufficit ad pre
dictorꝫ cõmixtionẽ. Ex qbus cũ mixta fuerint
nucis fiat silitudo. quã de ueneno timens cõ
mẽdat ante cibum. hoc. n. medicamẽ quãdam
hꝫ specificã formã forme ueneni corruptiuaꝫ.
ꝛ sic tale medicamẽ a morte liberat uenenatũ.
q꞉ aut uenenum p suã formã specifiam expo
liat uenenositate. aut ipm̃ p sudorẽ aut al'r ex
tra corpus expellit. Aliud medicamẽ Rasis
ꝛ est optimum in isto casu. est eĩm tante effica
cie ut tiriace magne faciat opationem. Unde
trouãtuli cũ co puluerẽ panis assi cõmiscẽtes
cum p optima tiriaca uẽdunt. ut in p̃ma pte
dictum ẽ. ꝛ est tale. ℞. terre sigillate. bacaruꝫ
lauri utriusqꝫ partes equales terãtur. et cum
butiro uacino iungãtur. q꞉ ut ponitur ĩ scdo
cañ. butirꝫ maxime ualet contra uenẽa deide cũ
melle conficiant̃. De hoc medicamĩe ut inquit
Raſ. sumat̃ añ cibum uel p⁹. aut ẽt cũ maluꝫ
supuenerit accidẽs. Nam si eo utens uenenum
sumpserit illico eũ uomet. et si uenenum non
accepit. nequaꝗ̃ uomitũ incurret. Itẽ Aui. ij.
cañ. c. d ruta. dicit ꝙ q sibi timet a uenenosis
pungi. sumat cũ uino. ʒ. i. semĩs rute cũ folijs
suis. et subiũgit ꝙ maxime ualet si bibat̃ cuꝫ
nuce et bolo oĩbus tritis et cõmixtis. Facias
ergo sic. ℞. semĩs rute. ʒ. ij. foliorꝫ eius. ʒ. ß.
boli armeni. ʒ. i. ß. nucũ cõium ab ambab⁹ cor
ticib⁹ enucliatarũ. ʒ. iij. fiat mixtio. de qua in
ieiunio sumat̃. ʒ. i. in potu cum uino uel poti
us cũ melle ĩ tiriace modũ conficias electuariũ.
de quo accipias ad quãtitatem puc castanee ĩ
ieiunio. Ad ideꝫ ualet tiriaca magna ꝛ tiriaca
diatesseron. tiriaca de muscõib⁹ et mitridatũ
de quib⁹ tñ in seqntibus aliã facias mẽtionẽ.
Et hoc de rebus ueneni maliciã frãgentib⁹ tã
simplicib⁹ ꝗ̃ cõpositis. ac ipsius ueneni ipres
sionẽ ꝓhibentibus. ergo et cetera.

Capitulũ quaruꝫ ĩ quo querit̃. nũquid bene
ficio medici uel alio qs possit talit̃ disponi ut
nulli⁹ exhibiti uenẽi siue ab ĩtra siũ ab extra
tineat actionem.

Descriptis que p suã ꝓprietatẽ uenẽi
assũpti uł alio quis mõ approxiãti p
hibẽt impssionẽ aut ei⁹ frãgunt maliciam. Est
nũc modus ĩponẽd⁹ p quẽ cõplexio fiat tyria
cal' seu bezeardica sic ꝙ nulli⁹ uenẽi assumpti
uł q̃lit̃cũqꝫ al'r approxĩati timebit actionẽ. ſꝫ
q꞉ pl'ib⁹ h vr̃ ĩpossibile. Queritur nunquid

bn̄ficio medici ul' alio quis poſſit talit̄ diſpo
ni ut nullꝰ exhibiti ueneni ſeu ab intra ſeu ab
extra timeat actionē. Arguit̄ ꝙ nō p̄mo. Nūꝗ̄
quis poſit tal'r diſpōi qn piper in debita quāti
tate ſūptum et p calorē naturalē actuatū ipſū
calefaciat. ⁊ quin lactuca ⁊ etiā papauer actua
tū ipſū īfrigidat. Ergo a ſimili nō poterit vn
quā corpꝰ talit̄ diſpōi quin uenenum ī debita
quātitate ſumptū et p calorem actuatū in ipſum
agat. Sed ueneni actio eſt cōplexionis homi
nis corruptiua ut pꝫ ex ueneī notificatiōe. er
go ⁊ ccīa. ꝯn̄a nota. ⁊ aſſūptum pꝫ ītuēti. Secū
do ſi q̄ſtio eſſet uera ſequeret̄ ꝙ uenenum non
eēt uenenū. ꝯn̄s falſum ⁊ ꝓbat̄ ꝯn̄a qꝛ hoc ho
mini ī debita quātitate ⁊ debite approxiātū
nō nocet uenenoſe p te ꝺmōſtrato ueneo ergo
hoc nō eſt uenenū tenet argumētū qꝛ uenenū
eſt illud qđ q̄l'ꝛcūqꝫ huāno corpi approxima
tū mediāte ſua occulta ꝓprietate ut ſupra di
cebat̄ ē ſue ꝯplexiōis corruptiuū. Tertio da
ta ueritate q̄ſtionis ſeq̄ret̄ ꝙ hō tal'r diſpoſi
tꝰ īdifferent̄ oibꝰ uenenis equaliter reſiſteret
ꝯn̄s ē falſum. et pꝫ ꝯn̄a ex quo per poſitionem
nullꝰ ueneni timebit actionē. falſitas ꝯn̄tis ar
guitur. nā ⁊ ſi calor naturalis ſit inſtrumētum
oīum uirtutū. ut Aui. ſcđa primi. doctrina ter
tia. iij. c. ceteris paribꝰ plus reſiſtit ueneno fri
gido ꝙ̄ calido. al's. n. ꝯuerſio ī genere ꝓportio
nali non eēt facilior ꝯtra Aui. allegato capl'o.
ergo videt̄ ꝙ ꝙ̄to plus diſponit̄ ut calido ue
neno reſiſtat minꝰ fridido reſiſtere poterit ⁊
ecōtra. quare cōcluſio falſa. Ad oppoſitum ar
guitur. Indus ad terrā ſclauoꝝ gradatī ꝺportat̄.
ſic paulatine diſponit̄ ut aeris ſclauoꝝ nō
timeat actionē. ut docet expiētia. ⁊ ēt vr̄ ꝺ mē
te Aui. p̄ma p̄mi. c. de cōplexiōibus. qꝛ ſi ſubi
to deportet̄. aut moritur aut īfirmat̄. ergo nō
incōuenit hoīem ſic paulatine ſic diſponi ꝙ nul
lius ueneni timebit actionē. tenet argumētum
ꝓ tanto qꝛ non plus repugnat aſſueficri ad h
mortifeꝝ ꝙ̄ ad aliud. ⁊ nō obſtat ꝙ vnum a q̄
litate manifeſta. et aliud a ꝓprietate ꝓut quis
dicere poſſet. qꝛ ut pꝫ utrobiqꝫ remouet̄ di
ſpoſitio preexiſtēs. ⁊ noua ītroducit̄. quare q̄
ſtio v̄a quā affirmat Simō ianuēſis auctorita
te Oroſii hiſtoriographi. c. de. M. paragrafo
mitridatū. ubi dicit ꝙ mitridates rex pōti ta
liter ſe remedijs p̄muniuit. qđ ꝑniciosiſſimum
hauſtum uenenū nō timuit. hoc idē ponit Io.
boccaciꝰ in ſuo de caſibꝰ uiroꝝ illuſtrium. li
bro. vi. docēs ꝙ dū mitridates eēt obſeſſus
ꝯuerſus ad uxorē pellices et filias moritur

illas primo ueneno ſuſtulit ōes nouiſſimo ipſe
ſumpſit. Sed cum diu ſe remedijs aduerſus
illud amaſſet. uidens ſe ab illiꝰ uiribꝰ ſupera
ri nō poſſe gallum militē qui per muꝝ iam diſ
iectum ab hoſtibus urbē intrauerat uocauit
eiqꝫ ſe ꝑcutiēn̄. exhibuit. ⁊ ſic uitā percuſſus
bellumqꝫ in miſera ſenectute finiuit. Uide igi
tur qualiter mitridates remedijs premunitus
nullum ſumptū timuit uenenū. Pro iſto etiā
facit Ariſto. ī de ſecretis ſecretorū ad Alexā
drum. ubi ponit quādam uenuſtiſſimam puel
lam fuiſſe ad barones et reges īterficiēdo ue
neno nutritam. Ex quo patet ꝙ nō ſolum uene
nū hauſtum nō timuit. uerū ipſo nutriebatur.
Idē dicit Aui. ſexta quarti. c. ſecūdo. auctori
tate Ruffi. Item quidā cirugicꝰ qui diu cum
ſaracenis habitauit. de quo i prima parte p̄n
cipali facta fuit mētio mihi retulit ꝙ dum cum
barbaris habitaret. Soldanꝰ ille ſe taliter re
medijs premuniuerat ꝙ nullꝰ ueneni hauſti
timebat actionem. Et ſic patet partē queſtio
nis affirmatiuam fore uerā. ¶ Pro reſpōſione
ad iſtam queſtionē ſunt aliqua primo notāda
ex quibꝰ ſecūdo cōcluſionem reſponſiuam in
ferā de queſito. Quātum ad primū notandū
ꝙ per uenenum ut ſupra dicebatur illud ītel
ligere debemꝰ ꝙ humano corpori qualitercū
qꝫ approximatum fuerit ſiue a materia fuerit
operatiuum ſiue nō eſt ſue complexiōis medi
ante quadam occulta proprietate corruptiuū.
⁊ ideo eſt ꝙ euforbium hominē uenenoſe non
perimit niſi propter quādam occultā proprie
tatem ſuam faciētem caliditatem uenenoſam
⁊ hominis cōplexionis corruptiuā. ⁊ pariter
dicitur de opij frigiditate et ſimilium. Dico
igit̄ ꝙ niſi cum uenenis q̄cūqꝫ ſint illa ſiue di
cātur a qualitate manifeſta ꝑari ſiue non ali
qua eēt ꝯiuncta occulta ꝓprietas nō plus no
cerēt ꝙ̄ piper. alliū. ſinapis. aqua frigida ⁊ce.
Ex qbus ſeqtur p̄mo ꝙ ſi daret̄ aliqd cuiꝰ uir
tute talis ueneni occulta ꝓprietas corrūperet̄
ꝙ ipm nō plus noceret ꝙ̄ ſi a qualitate ſolum
ageret manifeſta. Sequit̄ ſecūdo ꝙ nō incon
uenit aliqua repiri quoꝝ v̄tute cuiuſlibet ue
neni tā calidi ꝙ̄ frigidi actio poſſit īpediri. pꝫ
ſtatim. nā ex q̄ oīa uenena agunt p occultā ꝓ
prietatem q̄ nec ē calida nec frigida. nec ad ali
quā q̄litatē māifeſtā r̄ducibil' nō repugnat ali
ud repiri oppoſitā hn̄s ꝓprietatē. p quā cuiꝰ
libet ueneni actio īpediat̄. ⁊ h̄ ē qđ cōiter di
cimꝰ. ſcilicet ꝙ ueneni maxime īpediat̄ actio
per aliqđ hn̄s formam ſpecificam ueneni for

me total'r repugnãtem. ut pʒ de aleo cũ uino bibito in punctura scorpionũ. ut Auice. ponit sexta quarti. c. de ei⁹ cura q in potu uenenum sumpsit. ⁊ ibi quatuor modos ponit. quib⁹ ueneni actio põt ĩpediri. quoꝝ pmum fit p quã dam formam specificã forme ueneni total'r repugnãtem. ut statim' dictũ ẽ. et hoc in lapide bezear ⁊ tiriaca magna q̃ p ipoꝝ formã specificã extremal'r ueneni forme repugnantẽ oĩa uenena tã calida q̃ frigida seu quocunqʒ al'r agẽtia sua denudãt uenenositate. ⁊ hic ẽ pm⁹ modus quo actio ueneni impedit̃. Secũdus ẽ ut ei⁹ frãgat̃ acuitas. sicut uerbigr̃a. bonũ uinuʒ uel euforbiũ assumpti opꝫ frãgunt acuitatẽ. Terti⁹ ẽ ut ipsi⁹ ueneni substãtia resoluat̃. sicut aleũ uenena in sudorẽ resoluit. iõ nõnulli ipm asserũt ɔtra oĩa ualere uenena. ut Serapio ĩ suo de simplici. Quart⁹ ẽ ut ipm uenenũ expellat̃ seu ad extra trahat̃. sicut terra sigillata añ uenenũ sumpta p uomitũ ipʒ expellit ut Aui. ibidẽ. uel sicut smaraldus ad se assũptum attrahit uenenũ. ut iqt ɔsiliator. ⁊ patuit de illo frãcoꝝ rege intosicato. cui smeraldus sub pede aliqual'r scarificato posita p illas scarificatiões õe uenenũ attraxit. ⁊ sic liber euasit. Istis sic hĩtis suppono q̃ nõ incõuenit arborẽ uenenosam fieri nõ uenenosã et econtra. pma ps pʒ de arbore psidis. de pside ubi erat uenenosa in egiptũ trãslatata ubi fcã ẽ esibilis ut ponit Gali. ij alimentoꝝ. c. d̃ arbore psidis ⁊ scd̃o de accidẽti. ij. c. ⁊ Aui. tertia quarti. c. de morphea alba. ⁊ appellãt hãc arborẽ allu becha. Et Auerois li. colliget. ij. c. Secũda ps pʒ. nã in sectione uitis cũ inserit̃ si apponatur uenenũ idubie vuas pducit uenenosas. ⁊ si apponat̃ scamonea uel aliud sil'e solutiuũ vuas pducit solutiuas. ut ponit Simõ ianuensis ĩ suis sinoñ. c. d̃ uino. ubi multa uina sinonizãs inqt q̃ uinum fit laxatiuũ ex elebore uel scamonea seu alio medicamine laxatiuo ĩposito ĩ uite cũ inserit̃ ⁊ ce. Et idẽ ponit Rainaldus de uilla noua ĩ suo traccatu de uinis. et ita d̃ quã plurib⁹ plãtis fieri posset cum inseruntur. Et quoddã medicine compendium uidi q̃ vuas et plurimos alios fruct⁹ docet facere solutiuos. et' hortulani plurimi gariofilos in radice mẽte ponunt. et mẽta illa garioflloꝝ odorẽ retinet. et' pariter fieret muscata uel alteri⁹ odoris quod eẽ non possʒ. nisi oppositoꝝ ĩ ea uirtus relinqueretur. quare de uenenis sic fieri non inconuenit. ut patet. Ex quo ĩfero q̃ si in sectione uitis cum inseritur uel alteri⁹ plante bezeardicũ aliquod poneretur seu tiriacale uaporosum plãta ac fruct⁹ fierent tiriacales seu bezeardici. patʒ quia nõ uidetur maior repugnantia. quod ex appositiõe rei bezeardice seu tiriacalis fruct⁹ fierẽt bezeardici q̃ quod ex appositiõe rei uenenose uel solutiue fiant fructus ⁊ planta uenenosi ul' solutiui sicut cõsiliator de illa arbore persidis dicebatur. que cuʒ nutrimento nutriebatur uenenoso fruct⁹ producebat uenenosos. ⁊ ex nutrimento non uenenoso producebat fruct⁹ esibiles ⁊ nõ uenenosos. quare et cetera. Istis habitis sit hec cõclusio respõsalis de quesito. scilicet possibile est hominem per usum rerum tiriacaliũ seu bezeardicaruʒ taliter disponi. ut eius fiat cõplexio tiriacalis seu bezeardica. ut ita loquar sic scilicet q̃ omnis qualitercũqʒ approximati ueneni impediret actionẽ siue hauriatur. siue ab extra approximetur. patet quia nõ pl⁹ repugnat hominis cõplexionẽ fieri bezeardicã q̃ plãte. ergo et cetera. Item q̃ possibile ẽ per etatis mutationem dispositionem seu cõplexionem in mẽbris acquiri. qua mediante quod ĩ vna etate pura pueriliꝫ erat uenenosũ in iuuenili uel alia factum sit esibile. uel nõ nocens. ita possibile uidetur per usum cõtinuũ quoddã tiriacalium uel bezeardicarũ nouam acquiri in' mẽbris dispositionẽ seu cõplexionem. qua mediãte quod erat ipsi⁹ uenenose corruptiuuʒ fiat esibile uel nõ nocẽs. sed primũ ẽ possibile. ergo et secundũ. quod fuit probãda cõclusio. quod primũ sit possibile patet per experiẽtiam ĩ q̃plurib⁹. Nã et sepe in etate puericie ẽ uenenũ seu ueneni ĩducit accidentia. quod etate procedẽte fit esibile ⁊ non nocens. quare et cetera. Et hoc ĩ me ipso expertus sum. quia dũ puerilem etatẽ agerem. porcina caro ĩ me ueneni producebat accidentia. nam si de ea uel de aliquo ĩ quo dequoqueretur inaduertẽter mãducassem. ĩfra horã tremorẽ cordis nauseã ⁊ alia mala ĩcurrebam accidẽtia. Uñ dña mea cupiens me comestionibus omnib⁹ assuefacere ferculũ quoddã composuit vna uice ĩ quo me inscio porcinas carnes subtilissime tritas latẽter ĩposuit. cumqʒ de ipso paꝝ ĩaduertẽter mãducassẽ. ĩfra horã tremorem cordis ac sincopiʒ incurri. et uomitu' superueniẽte usqʒ ad uiuũ sanguineʒ emisi intãtum q̃ mortis limites fere ingressus sum. Transacto autem anno iterum de ipsa parum sponte comedi quam sapidam reperiens ea usus sum sine nocumento. deinceps eiʒ cuius

causa alia nequit assignari nisi permutatio dispositiõis seu cõplexionis mẽbrorũm. naʒ ut plurimuʒ uidemus ꝙ in alia ⁊ alia etate alia et alia appetimus cibaria. et sic pȝ ꝯclusioneʒ eẽ uerã. quã cõsil'r ꝓbat argumẽtum de indo ꝓmutato. Et ꝑ ipsa ẽt faciunt auctoritates adducte. s. de mitridate. ⁊ de illa puella. Ex illa ꝯclusione cuʒ suis ꝓbatiõibus seqtur ꝓmo ꝙ possibile ẽ ꝑ ꝯtinuã assuefactionem rei uenenose aliquẽ fieri uenenosum. sicut dicebaẗ de illa puella pȝ. qꝛ non plus repugnat hoĩeʒ fieri uenenosum q̃ bezeardicũ. Et iõ credenduʒ ẽ illã ribaldã uetulã quã recitat Auice. sexta quarti fuisse uenenosam q̃ ĩ ꝓncipio de napello rẽ ꝑuam accipiens tãdem eo tanq̃ cibo sine nocumento nutriebaẗ. ex qbus seqtuř secũdo ꝙ nõ repugnat idiuiduis eiusdẽ spẽi formas specificas oĩo ꝯtrarias repiri. pȝ ĩ hoĩe uenenoso ⁊ alio nõ uenenoso. Sȝ circa dcã aliq̃ occurrẽt dubia. Primũ. nunqd uenenũ q̃ nutriebaẗ illa puella ꝯuersum sit ĩ nutrimẽtuʒ uenenosum. an fuerit sua uenenositate spoliatũ. Secũdum si uenenũ qđ sumpsit mitridates ut se perimeret ꝯuersum sit ĩ nutrimẽtũ. uel qd factum ẽ de eo. Quãtum ad ꝓmum põt ꝓbabili⁹ dici ꝙ uenenũ a puella sumptũ ẽ ĩ nutrimẽtuʒ ꝯuersum uenenosum ĩ se ṽtutẽ ueneni retinẽs sit ꝙ ipsa tota erat uenenosa. pp qđ se eum ea cõmiscẽtes uenenabanẗ. ut dixit Ari. Et nos idem uidem⁹ ꝙ gallina frumento nutrita uenenoso ĩ aqua. s. remolito ĩ qua ꝩpens ueneno sus fuit extict⁹ ⁊ putrefact⁹. qꝛ q̃uis talis galina sit uenenum comedẽtib⁹. tñ illo frumẽto sine nocumẽto nutriẗ ⁊ impinguaẗ. Hanc galinã sic nutriri qdaʒ tractat⁹ docet. q de auib⁹ rapacib⁹ tractat. iubet. n. ipam ĩpis auib⁹ exhibere. qñ. s. uolum⁹ ut cito muteñ ĩ plumis qꝛ ipsa comesta õẽs plume cadũt in breui. Et ob hoc Gilbert⁹ anglic⁹ galinã sic nutritã iubet ĩ cura lepre seu tirie loco trociscoꝝ de uiperis exhiberi. Pȝ igiẗ qual'r talis galina q̃ tñ a tota spẽ uenenosa nõ existit. ẽ uenenuʒ comedẽtib⁹. ⁊ tñ ipsa sine nocumẽto ueneno nutriẗ. quare idẽ fuisse factuʒ de illa puella possum⁹ imaginari. Et sic pȝ ad ꝓmum. Ad secundũ de mitridate dicẽdum q̃ sicut tiriaca seu lapis bezear uenena oĩa sua expoliat uenenositate ita cõplexio seu dispositio mẽbroruʒ mitridati acqsita ex usu tiriacalium q̃ ẽ vnita cũ quadã occulta ꝓpetate ueneni corruptiua uenenũ ab ipso assumptũ sua expoliauit ueneno sitate. ita ut ĩ corꝑe suo solum a manifesta ageret qualitate ⁊ nõ al'r. uel cõplexione mitridatis sic tiriacali fuit ueneni substãtia resoluta. uel ei⁹ acumen extinctũ fuit extra corpus expulsum eo mõ. s. q̃ tiriaca ipȝ expellit in caseo. ⁊ sic assumpti ueneni a cõplexiõe tiriacali mitridatis actio ꝓhibebaẗ. ⁊ ꝑ ꝯñs illesus ꝑmanebat. Et ꝑ hoc pȝ rñsio ad ista dubia. Sȝ cõtra rñsionẽ ꝓmi vř eẽ Aueroĩs ꝓmo colliget. c. ij. ubi vult ꝙ nõ sit possibile hoĩeʒ nutriri ueneno ꝙ se demostrasse dixit ĩ epľa de tiriaca ad Glaucoueʒ ⁊ ei⁹ argumẽtuʒ ṽtual'r tale ẽ. Ex iẽs ho iuʒ latitudinẽ non ẽ hõ. sȝ hõ nutrit⁹ ueneno. qđ alias occidit ẽ huiusmõi. igitur ⁊cе. minor arguiẗ. qꝛ tota cõplexio hũana ꝯtrariaẗ ueneno. ⁊ nullaten⁹ cum eo ꝯuenit. sed necesse ẽ ut iter nutritũ ⁊ ipm uenenũ quo nutritur sit aliqua ꝯuenientia ⁊ sil'itudo. qꝛ nutrimentũ nõ est aliud ut inqt Galie. tertio de cõplexionib⁹. ꝓmo. c. q̃ sil'itudo ĩperfecta nutrientis cũ nutrito. donec ei sil'e fiat. ⁊. ij. c. Oȝ ꝑculdubio inqt. ut sic iter totã substãtiaʒ nutrientis. ⁊ totam substãtiã nutriti cõitas aliqua ⁊ sil'itudo. quare ⁊cе. Et sic sequiẗ ꝙ nutritus ueneno ẽ hõ et non hõ. qđ implicat. ¶ Ad hoc dicit Gentilis. impossibile ẽ hoĩeʒ nutriri ueneno cuʒ quo tñ humanã nõ exut latitudinẽ. sed hñ talis hõ poniẗ in extremo latitudinis complexionis humane. Pro quo nota ꝙ sicut dicim⁹ quartum gradũ qualitatis manifeste humane cõplexioni oĩo repugnare. ita imagiabiẗ quartum gradũ qualitatis occulte humane cõplexioni ẽt repugnare. qui tñ quart⁹ gradus magnam hȝ latitudinem. Et sicut non repugnat per paulatinã assuefactionem hominẽ ad quartum gradũ qualitatis manifeste deuenire ipso stãte in latitudine sanitatis. ut ꝓbabiliter tenuit ille solennis Speculator magister me⁹ Jacob⁹ de Forliuio. ita ad quartum poterit quis gradũ qualitatis occulte deuenire ipso stãte latitudine humane cõplexionis. Et sicut sunt multe mãsiões ĩ latitudine quarti gradus qualitatis manifeste cũ quibus non stat humana complexio neq̧ uita. Et puto ad istum intellectum dixisse Gẽtilem talem hominem ueneno nutritum extra latitudineʒ cõplexionis humane non existere. sed intra ĩ extremo eius ad intellectũ datum. Sed contra ex hoc seqretur ꝙ tale uenenũ ex quo ille nutritur nõ agit a tota substãtia. patet cũ necesse sit ut dicebaẗ ĩ aliqua sit' assimilatio iter ipsum nutritũ ⁊ uenenũ quo nutritur. sed uenenum agẽs in tota substãtia nullam penit⁹ hȝ

similitudinē cum complexiōe humana. imo sibi extremal'r opponit. quare ⁊c. ⁊ sic reuertit̄ ad p̄mum. ⁊ iō pp hoc aliā sum imaginat⁹ rn̄sionem. Pro quo nota ꝙ uenenū a tota substātia extremal'r opponit̄ humane cōplexioni. ⁊ nullaten⁹ opponit̄ cōplexiōi hui⁹ idiuidui put ē indiuiduū hūane spēi. ⁊ hec complexio fluēs a tota spē seu forma inseqns a medicis cōiter appellat̄. et per hāc qcquid inest vni indiuiduo vni⁹ speciei inest cuilibet idiuiduo illius spēi. ⁊ rōne hui⁹ impossibile eēt aliquē nutriri ueneno. ex quo nulla ē ɔueniētia neqꝫ sil'itudo iter uenenū et cōplexionē talis idiuidui. put ē idiuiduū hūane spēi. sꝫ qꝛ qlibet indiuiduū hūanum hꝫ cōplexionē sibi ppriaꝫ. ut ingt Auic. p̄ma p̄mi. c. de cōplexiōib⁹. in q̄ aliud associari sibi indiuiduum est oīo ipossibile. stat ut iter talem cōplexionem ppriaꝫ et ueneni qdam occurrat occulta pprietas. per quam tale indiuiduū ipso ueneno tanq̄ cibo nutriat̄. put narrat Albert⁹ magn⁹ p̄mo aīaliuꝫ. vij. c. qꝛ qdā erat puella Colonie. q̄ q̄cito a mre aufugere poterat. āgulos dom⁹ solicite pgrebat. ⁊ quotquot poterat araneas capere mādūcabat. qb⁹ uelut optimo cibo. ⁊ si sit alijs uenenum nutriebat̄. ⁊ sic nō mī⁹ ista puella q̄ puella Ar. forsan erat uenenosa. quare non iconuenit aliquē uel aliquā cāliter iueniri. q uenenum appetat. ⁊ ipso sine nocumēto nutriatur. ⁊ qui sicut illa puella uenenose existat. Aliqua. n. cibaria que mala sunt aliquib⁹ cōueniētia reperiuntur. ut iquit Rasis. xiij. ad almāsorem. c. de regimīe comestionis. qd̄ esse non posset. nisi merito complexionis tali idiuiduo pprie q̄ cōplexio fluens a materia seu materiā iseqns a medicis ɔmunit̄ appellatur. ⁊ talis puenit merito alteri⁹ ⁊ alfius dispositiōis celoꝝ. ut iquit Alber. i suo de mineralib⁹ tractatu ō lapidib⁹ pciosis. c. vij. ac ēt alteri⁹ ⁊ alteri⁹ dispositiōis materie passe ut Auerois. vi. colligꝫ. p̄mo. c. dicit eiꝫ qd̄ qlibꝫ materia hꝫ accidētia ppria ⁊ fixa in ipsa sine acidētib⁹ q̄ manāt a forma. Et subiūgit ꝙ h̄ accidētia q̄ insūt i maīa sūt cā uarietatū multitudinis q̄ in naturis idiuiduoꝝ iueniuntur. Uñ auice. i de uirib⁹ cordis. c. x. ō pprietate loqns q̄ in mixtis corpib⁹ repitur has duas cās summarie tāgit. s. celoꝝ ⁊ materie passe dispositionē sic inquiēs. Propetas ē natura iuēta in mixtis corpibus pcedens eis a supna et plenissima ifluētia pp dispōeꝫ. s. materie passe qua. s. natura corpa pticularem ⁊ ppriā dispositionē aegrūt ⁊c. Et ex hoc appet cā ex vna pte. qre aliq' sunt idiuidua. i qb⁹ uinuꝫ est uenenum aut alcū. aut case⁹. uel cōsil'e q̄ tñ oīb⁹ alijs sunt optimi cibi. q̄uis hec diuersitas ēt ex alia pte possit rōne cibi puenire. ⁊ non minus q̄ rōne cibati. ut ingt Aui. xiij. tertij. tractatu secūdo. c. de corruptione digestiōis cum dixit. aut ē phibēs appetitū cibi cū pprietate q̄ ē in ipo aut i comedēte sunt ille cui⁹ natura refugit a cibo aliquo. q̄uis sit laudabilis. et appetēdus sit ab aliquo ⁊c. ¶ Ex qbus pꝫ ꝙ nutricatio non ē assimilatio nutrietis ad nutritum rōne cōplexiōis inseqntis formā tm̄. sed ēt materiā. Et p hoc pꝫ hoc argumētū non ualere. Iste nutrit̄ ueneno. ergo hoc uenenū nō agit a tota substātia demōstrato ueneno quo nutrit̄. qꝛ ⁊ si uenenū a tota substātia ɔtrariet̄ humane cōplexioni fluēti. s. a tota spē. cuius v̄tute eēt ipsius cōplexiōis corruptiuū. iter ipsum tñ ⁊ cōplexionem a materia fluente qdā currere pōt occulta pprietas phibitiua. ne uenenum ipm sit cōplexionis a forma fluēte corruptiuū. Et p hoc pꝫ solutio ad illud argumētum. hāc. n. sniaꝫ sigs diligēter ispexerit. intellexit Aui. sexta quarti. c. ij. dum dixit. ueꝝ pporcionalitates iteꝝ iter v̄tutes agentes et patiētes sunt ex eis que oꝫ ɔsiderari. Naꝫ alfarfax. i. napellus. ⁊ si i cōparatiōe ad cōplexionē q̄ ē aīalis sit holem iterficiēs. cū ɔfirmatur ipso fortasse non ē uenenū turdis. ut uelit dicere. qꝛ in qlibet aīali due repiunt̄ cōplexiones. vna q̄ ē cōplexio aīalis absolute. a q̄ nullum aīal pōt absolui. quā cōplexionem latam uocat. ⁊ rōne talis cōplexionis napellus esset uenenū oīb⁹ aīalib⁹. sed qꝛ qlibet spēs aīalis hꝫ cōplexionē sibi ppriam. a qua nullum indiuiduū illi⁹ spēi pōt absolui. stat ut rōne hui⁹ alfarfax sit uenenū idiuiduis spēi hūane. put pticipāt cōplexione spēi humane. ⁊ non sit uenenum turdis. Et p idē dico ꝙ aliqd̄ pōt esse uenenuꝫ oībus idiuiduis spēi hūane rōne cōplexiōis late seu pprie spēi. a qua. s. nullū idiuiduum pōt absolui. qd̄ tñ nō eēt uenenū huic determiato idiuiduo. ut dicebat̄ de illa puella araneas comedēte pp. s. cōplexionē sibi ppriam. in qua aliud sibi associari indiuiduuꝫ est impossibile. et iste modus respondendi plus mihi placet q̄ modus Gentilis. ¶ Sed cōtra istam positionem adhuc arguitur. quia ex ipsa sequitur ꝙ homo produci possit uenenosus ex generatione. patet. quia cum eisdem dispositiōib⁹ potest forma substātialis

ītroduci cū qbus ꝯſeruat̄.ſed per poſitionem forma ſubſtātialis ꝯſeruat̄ ī hoc īdiuiduo humano cū diſpoſitionibꝰ uenenoſis.gᵒ ⁊ce. Q̄ō ſi ꝯcedit̄.cōtra.cōplexio fluēns a tota ſpecie ſeu formam īſeq̄ns ē qua hita in materia ītroducit̄ forma humana.ſed cōplexio ueneni per poſitionem total'r ⁊ extremaliter cōtrariatur huic.ergo ſi ī aliqua materia fuerit diſpōnes inſeq̄ntes formā ueneni nunꝙ̄ in eadem humana forma ītroducet̄.immo ſi iā eēt ītroducta corrūperet̄ cū extremal'r opponant̄ ut dictuꝫ ē.⁊ ſic pꝫ ꝙ hō nunꝙ̄ a generatione ꝓduci poterit uenenoſus.Ad hoc dicēdū ꝙ homo pōt a generatiōe ꝓduci uenenoſus.⁊ hoc ueneno ſo coeūte cum uenenoſa.uel al'r.⁊ cōſil'r ꝓduci pōt bezeardicꝰ.qꝛ bezeardico coeunte cuꝫ bezeardica.Et tunc ad argumētum ī iſta materia ſunt due diſpoſitiones faciētes pro forma ueneni.ergo in ea forma hūmana introduci nō poteſt.negetur cōſequentia.quia leproſo coeunte cuꝫ leproſa producitur in generatione leproſus ⁊.tūc ī illa materia ſūt diſpoſitiōes uenenoſe repugātes ꝯplexioni huāne fluētes a tota ſpē ut pꝫ.qꝛ ſūt tal' ꝯplexionis uenenoſe corruptiue q̄re ⁊ cetera. Circa iſtā materiā mlt'e caderēt difficultates quas ꝓnūc omitto.Nā ad meū ꝓpoſituꝫ ſufficit ꝙ aliqs talit̄ diſpōi poſſit ꝙ in eo ꝯplexio tiriacalis agrat̄ ꝑ quā uelut tyriaca oīum uenenoꝝ malitiaꝫ frāgat prout ſatis fore poſſibile deductū eſt quare ꝑpriꝰ ſolutis argumētis ad oppoſitū factis bono auxiliāte Ieſu modū deīceps inſcribā ꝑ quē qs talit̄ diſponi poterit ꝙ nulliꝰ exhibiti uenēi timebit actionē. Ad argumēta igit̄ ad oppoſitū facta.ad p̄muꝫ.q̄cquid ſit de añcedēte ꝯcedo ꝯſequēs ⁊ ꝯſequētiā. Et ulteriꝰ cōcedo ꝙ ueneni actiōe cōplexionis hoīs corruptiua.i.apta corrumpere.qꝛ li.corruptiua.uel corruptiuū poſitū in notificatiōe ueneni dicit aptitudinem ⁊ nō actum.⁊ iō non ualet hoc argumētum.hoc uenenū ꝯuerſuꝫ ⁊ actuatum nō corrumpit cōplexionē humanam. ergo hoc nō ē uenenū.qꝛ ⁊ ſi de natūra ſui ſit hōis cōplexionē corrūpe.pōt tñ per cōplexionē aliquam bezeardicā ut erat ī mitridate.uel aliquam occultam ꝓprietatē in īdiuiduo reꝑtam.ut erat ī puella araneas comedēte eiꝰ impediri actio.Et ꝑ idē ēt pꝫ ad ſecūdum et ad tertium ꝯcedēdo ꝯñs et ꝯñaꝫ. Nā ſicut dicebat̄ in p̄mo notabili uenenū non agit.qꝛ frigidum aut calidū.ſꝫ agit ꝑ quādam occultā proprietatē cōplexioni humane extremal'r repugnantem.Deinde ad hoc ut qs oībus uenenis indr̄nter ⁊ equal'r reſiſtat.ſufficit.ꝙ ī mēbris ſuis ſit vna ꝓprietas occulta tiricalis ab arte uel a natura inſita ueneni occulte ꝓprietatis corruptiua.Et ſic pꝫ ꝙ cū qs diſponit̄ ad reſiſtēdum.non ſolum tā calidis ꝙ̄ frigidis ſꝫ oībus indr̄nter ⁊ equal'r.ut pꝫ.Uerūtñ ē ꝙ ceteris paribꝰ plus frigidis ꝙ̄ calidis.qꝛ calida uenena ceteris paribꝰ citiꝰ īterficiunt ꝙ̄ frigida.lꝫ nōnulli dicāt oppoſitū.ſed hāc difficultatē dimitto ꝓnūc. Et ſic pꝫ q̄d ad falſitateꝫ ꝯñtis ſit rñdendum. et cōſil'r ad totā q̄ōnem quare et cetera.

¶ Capl'm quintū ī quo modus hētur ꝑ quē qs ſciet cōplexionē ſuam facere tiriacaleꝫ ſeu bezeardicā.ſic ꝙ nulliꝰ ueneni qualitercūqꝫ approximati timeat actionem.

Hac igit̄ retēta ꝯcluſiōe.ſ.ꝙ poſſibile ē fieri cōplexionē tiriacalē qua omne uenenū quouis mō approximatū ſua ſpoliat̄ uenenoſitate cū q̄bus ⁊ quō hoc fieri debeat ē p̄ñtibus ānotādū.Sumat igr̄ oī mane tiriacalē affectās cōplexionē acquirere cū pauco boni uini ʒ.ß.uſqꝫ ad.ʒ.i.ß.boni et electi mitridati. Ex huiꝰ.n. medicaminis aſſiduo uſu talem qs ī mēbris diſpōeꝫ acquiret. ꝙ nulla ueneni ſpecies poterit eidē nocer̄. ut inq̄t Raſis.viij.alman.c.p̄mo.Q̄ō ēt affirmat Ioannes ſerapio in p̄mo ſui breuiarij. Et iſto mō ut ſepe dictū ē mitridates rex ſuam fecit cōplexionem tiriacalē.Nā ut inq̄t Boccacius ubi ſupra.dū puer eēt.multuꝫ de eius morte tutores ꝑquirebant quoꝝ intētionem fruſtra ueneno eum perimere conati ſunt ꝙ ipſe ꝑcipiens per plures ānnos exulē ſe ſponte fecit. Deinde in regnū reuerſus cū nature morūqꝫ hōiuꝫ eēt īueſtigator egregiꝰ.phōs.medicos ariolos.poetas.hiſtoriographos.alioſqꝫ cuiuſcūqꝫ ꝯditionis et manerici ſapientes ſecuꝫ hēre ꝓcurauit.cuꝫ quibꝰ ſi q̄d rei bellice tp̄s ſuperat colloq̄bat̄.eoſqꝫ ſm̄ exigentiā cōſulebat.q̄ō nimis bñ ſedꝫ ī principe.immo ſi ſtatū ſuum ut fecit Mitridates augmētare deſiderat.ſic eum facere oꝫ. Cum igit̄ ſumme de ueneno timeret.ſuos cōſuluit phōs q̄ grandi cū diligētia quoddā cōpoſuerunt electuarium. cuius aſſiduo uſu talem ī ſuis mēbris acquiſiuit diſpoſitionē ut nullius aſſumpti ueneni timeret actionē.hoc nāqꝫ indubie ſi ex rebus electis et ſm̄ phōrum doctrinā ab artifice bono fuerit p̄paratū quam dixi faciet oꝑationē.

205

Sʒ moderni artifices qt res ñ bñ cognoscũt aut pp auaritiã corruptas iponũt aut oĩa non habẽtes receptis diminutã ꝯficiũt ⁊ ẽt ꝙ ple rũqȝ faciũt unũ ꝓ alio ꝯponũt. qd igr̃ mirũ si descriptos ab auctorib⁹ effect⁹ ñ ꝓducũt. Bonũ igr̃ cupiẽs suã ꝯplexionẽ facere tiria calẽ hẽat mitridatũ ac de eo ut dictũ ẽ accipi at oĩ die. Ad idẽ ualet tiriaca magna ⁊ ẽt tiria ca iscripta q̃ sui merito effect⁹ tiriaca tiriaca rũ põt appellari cui⁹ iuẽtor quidã nr̃ fuit pa pienis pbũs uni⁹ ex brẽcodie ducib⁹. Nã ui dẽs ut ipe i quodã suo ꝯsilio narrat ꝙ Aui. scdo cañ. c. de napello asserit quẽdã murẽ. ul' aĩal simile muri pasci ex radice napelli eẽ be zear ei⁹ sollicite cũ quodã bono herbulario q̃siuit si unũ ex illis murib⁹ hrẽ posset ⁊ nl' lũ unq̃ reperiẽs nec coẽstã ei⁹ radicẽ putauit falsũ eẽ ꝙ dixerat. Auic. ſʒ cũ de mense may muscões quosdã ipsi⁹ napelli folia depascen tes inuenerit plures accepit cũ qb⁹ talem tria cã ꝯfecit ut. ℞. terre sig. bacaꝝ lauri mitrida ti. añ. ℥. ij musconũ napelli nũero. xxiiij. olei et mell' quãtũ sufficit ⁊ fiat tiriaca hãc cũ pl'i b⁹ uenenatis ex napello brutis expt⁹ fuit et cõpiẽs ꝙ illa uenenũ illõ statim iffecit ipe d̃ eo ad quãtitatẽ ciceris spõte accepit ꝙ asẽit eẽ ut liqritia dl'ce ⁊ cũ ĩfra paucũ ipis vtiginẽ tr̃morem cõdis et alia ueneni accidẽtia pseti ret de istoꝝ musconũ tyriaca accepit et statĩ euomuit rẽ erugini similẽ. Sũpsit et scdo et iteꝝ euomuit rẽ nigram satis. Tertio autem iteꝝ de ea suscipiẽs nihil euomuit ⁊ sic liber euasit. Cũ autẽ hũc isignẽ uirũ ad talẽ ꝯficiẽ dã tyriacã icitãs talis ut opinor fuit. Nã cũ depẽhenderet muscones illos napello nutriri ymaginat⁹ ẽ illos quãdã hẽre ut ita loquar ꝯplexionẽ bezeardicã napelli ueneĩ destructi uã vñ expoliato uenẽositate napello eo tãq̃ ꝯuenieti cibo nutriũr̃ ⁊ sup hoc se fundãs ty riacã illã ꝯfecit. Hoc igr̃ habito fundamẽto dico ꝙ si fieret tiriaca ex coturnicib⁹ quas ponit Aui. scdo cañ. pmo. c. napellũ. depasce re lʒ sexta q̃rti scdo. c. dixerit ꝙ sũt turdi. ta lis tiriaca eẽ hẽret pfectior subscripta. Naȝ cũ auib⁹ illis nos sine nocumẽto nutriamur uerisil'e ẽ ꝙ ab ipaꝝ specifica fõma napelli ue nenũ corrũpit̃ sicut dicebat̃ de mẽte Aui. in c. pcedẽti ⁊ hoc ẽ vĩsimili⁹ q̃ ꝙ dixit. Galie n⁹. s. ꝙ napello aues ille nutriũtur qr añq̃ ꝑ ueniat ad eoꝝ corda ꝓpt̃ poroꝝ stricturã sua expoliãtur uenẽositate cui⁹ oppositũ ꝯtigit in hoĩe ꝓpt̃ poroꝝ ãplitudinẽ ⁊cc. Et si hec eã sit uera primã tñ puto p̃ualere. Nã ꝓpter diuersitatẽ formaꝝ specificaꝝ aliud posset eẽ uenenũ nobis ꝙ nõ coturnicib⁹ siue turdis ⁊ ecõtra. Et istaꝝ coturnicũ siue turdoꝝ tiria caȝ facias sic. ℞. tiriacã magnã mitridatũ ul' quãuis ex tiriacis descriptis seu describẽdis ⁊ cũ ea misce ex puluere coturnicũ ul' turdo rũ si napellũ depascũtur ⁊ hẽbis tiriacã idis ferẽter ꝯtra oẽ uenenũ pfectã si de⁹ uoluerit. Et puto ꝙ solus coturnicis pl'uis uel turdi napelli uenenũ extigueret. Qui pl'uis sic fiat pr̃io coturnix deplumet̃ dẽide euisceret̃ cor pulmonẽ ⁊ ep i suo corpe relinquẽdo. Postea in olla noua i furno posita extracto pãe ⁊ de bite refrigerato talir̃ desiccari pmittat̃ ꝙ in puluerẽ redigi possit. ſʒ caue ne ꝯburat̃ ⁊ ta lẽ puluerẽ usui reserua Et idẽ facias de turdis si ut dictũ ẽ napello pascũt̃. Et si hui⁹ tiriace ueꝝ iudiciũ hẽre uolueris ipaȝ pprius i bru tis expiaris uenẽatis ⁊ si a uenẽo ea liberat in dicato hõi ad mortem tribuas napellũ ꝑut faciebat mitridates qr res mitridatũ electua riũ ingrediẽtes tal'r expiebat̃ ut ponit Sera pio pr̃io sui breuiarij allegato caplo ⁊ cum iste uenẽi accidẽtia sensit hãc sibi tiriacã ꝓ pinẽs que si eũ liberat ut opinor adde de pl' uer̃ isto i r̃cepta tiriace magne aureos. xxiiij. ⁊ illud idẽ dico de musconib⁹ iã expertis ⁊ de mure illo Aui. ⁊ hec sunt magno cũ studio ex perienda. Nã scdo similẽ fantasiã Andromac⁹ trociscos de uipis addit ĩ tiriaca ⁊ ut notũ ẽ bene sibi successit. Nã sapiẽtes ⁊ vitatis spe culatores ut iquit Aui. ĩ de uirib⁹ cordis pe nul'. c. ꝑcise determiat ꝙ directio ad ꝯpositio nẽ mediciaꝝ nos a lethalib⁹ uenẽis liberãtiũ ab ĩspiratõe ac ꝓuidentia diuina ꝓcessit ⁊ a re ĩspiratõi simlile eteni d̃uctio ratõis nõ ꝑ tigit efficaciã ꝯpositõis ipaꝝ q̃re ⁊cc. Posset ẽt sil'r fieri tiriaca de kadres herba quã ponit Aui. in de uirib⁹ cordis tiriace magne hẽre uirtutes ut ĩ. c. q̃rtio dictũ ẽ. Nã ex quo herba hec ut ipe refert iuxta napellũ nas. ẽs ipȝ pro hibet fructificare ⁊ frõdescere quandã speci ficaȝ formã oppositã napello dʒ hẽre. ⁊ ꝑ cõ sequẽs eẽ dʒ ipsi⁹ napelli bezear. Pone igr̃ aureos. xxiiij. i recepta tiriace ⁊ hẽbis tiriacã optimã que ad tiriacalẽ faciendã ꝯplexionẽ mirabilis erit. Ad idẽ ualet medicamẽ sera pionis in quo ingreditur iuniperus. Et me dicamen de nucibus rasis Ac medicamen de semine rute Aui. scdo canone. c. de ruta. ⁊ ista sunt in. c. precedẽti descripta oĩb⁹ his uti po

A

teris cũ uino seu aceto ul' cũ aliqua aq̃ facta ex aliquo simplicium in .c. precedenti descriptoꝝ. Et super oĩa laudarẽ ĩ isto casu ut ꝗs mitridatũ ul' aliud ꝯsil'e sumeret cũ modico uini uipini superi⁹ descripti. Nã tale uinum per se sũptum ꝯplexionem faceret bezeardicam seu tyriacalem nec ꝗsquam de talis uini timeat assũptiõe qꝛ ut ẽ dictũ ẽ tali uino se paulatim assuefaciẽs eo fine nocumẽto nutrietur. Et si quis acetum ꝯficeret uiperinuꝫ eo modo .s. q̃ uinuꝫ ꝯficiṫ pro tẽpore calido ac cõplexionem hñtib⁹ calidã foret laudabili⁹ in hoc cãu qꝛ ipsũ miscẽdo cum aqua acetose uel alia tiriaca mitridatũ ul' aliõ tiriacale seu bezeardicũ ꝙ cũ eo sumereṫ multũ ĩ caliditate remittereṫ cũ quo nõ minoris eẽt efficacie ut pꝫ ĩtelligẽti. Sed hic caderet dubiũ. Supposito ꝙ tale uinũ seu acetũ sit uenenosuꝫ si cũ eo sumereṫ tiriaca ul' mitridatũ uel aliud ꝯsimile quero an totũ remaeat uenẽosuꝫ an totũ tiriacale. Dicendũ ẽ ꝙ totũ illud ẽ tiriacale ⁊ ꝙ ẽt utrũqꝫ per se ĩdebita quãtitate sũptuꝫ seu dosi ẽ tiriacale ⁊ sic false supponiṫ qᷝ uinũ seu acetũ sit uenẽosuꝫ .sꝫ admisso ad huc ꝙ uinũ illud seu acetũ esset uenẽosuꝫ. Dico ꝙ tanta põt eẽ uini ul' alteri⁹ uenẽosi mixti cũ tiriaca ul' alio tiriacali seu bezeardico ꝙ̃titas ꝙ ĩpoꝝ tiriacitas corrũpeṫ. Sed si sit debita dosis mitridati ul' alteri⁹ ⁊c. nullũ unꝙ̃ uenenũ ẽt in cõi dosi datũ ei⁹ tiriacitatẽ corrumperet ut uelĩ dicere ꝙ cuiusqꝫ ueneni ꝟtus ĩ tãta dosi ꝙ sufficit hominẽ iṫerficere a cõi dosi tiriace seu mitridati ⁊c. corrũpereṫ indubie. Et sic in isto cãu adhuc dato ꝙ uinũ seu acetũ foret uenẽosuꝫ nũꝙ̃ noceṙ possꝫ si sumaṫ ĩ debita quãtitate dosi tiriace ul' mitridati qꝛ sua expoliaret uenẽositate. Sꝫ ulterius ꝗreret aliqs. supposito ꝙ ille cui⁹ cõplexionẽ ĩtendis facere tiriacalẽ sit iuuenis colleric⁹ in tẽpore aere ⁊ regione calidis nũquid tiriaca mitridatũ ul' aliud tiriacale seu bezeardicũ calidũ sit ei oĩ die tribuendũ. ⁊ uideṫ ꝙ nõ nã oĩs ĩmoderata discrasia lediṫ a sil'i sꝫ isto cãu talia tribuẽdo discrasia augeret qꝛ tiriaca multũ calefacit ⁊ exsiccat octauo teraptice penul'. c. ut supra dictũ ẽ igiṫ ⁊c. Et sic talẽ hominẽ posses ad ethicã seu aliaꝫ malã egritudinẽ ꝺducere mortalem qui mortuus postea nullũ uenenũ timeret ꝗre ⁊cete. Pro isto dicẽdũ qui tiriacalẽ effectãs ĩducere ꝯplexionẽ dꝫ ĩfrascripta diligẽter ꝯsiderare uirtutẽ prĩo ⁊ pricipalꝫ Deĩde ꝯplexioneꝫ sexũ regionẽ etatẽ tẽpus ãnĩ aerẽ ꝯsuetudinẽ artẽ accidẽs ⁊ repletionẽ. Nã in his oĩbus cetera semp̃ supponẽdo paria puto ĩ uirtute fortiori qᷝuis istoꝝ medicaminũ ĩ maiori dosi poteris exhibere. Et idẽ ĩ ꝯplexione frida respectu calide ⁊ ĩ muliere ꝙ̃ in uiro ĩ regione frigida ꝙ̃ calida ĩ etate senectutis quã iuuẽtutis ĩ hieme ⁊ ueṙ ꝙ̃ estate ⁊ autũno ĩ aeṙ nebuloso ⁊ obscuro quaꝫ claro ⁊ sereno in hoĩne talia assucto recipe quã ñ assueto ⁊ respectu accidẽtiũ plus illi qui eo nõ terreṫ ꝙ̃ qui terreṫ ul' p̃ accidẽs ĩtelligere posses lapsuꝫ alique p̃ternaturalẽ ut pl⁹ dares illi qui nõ haberet epar seu stomacũ sup̃calefactum quã q̃ hẽret sup̃racalefactũ respectu uero repletõis qꝛ pl⁹ tribuendũ ẽ ĩ repleto humori h⁹ fridis quã calidis ul' aliter qꝛ pl⁹ posses dare repleto cibo ul' inanito ul' ecõtra scᷝm intẽtionẽ quã haberes ꝓtũc sunt igiṫ in isto cãu hec oĩa dilligẽter cõsideranda ul' potes aliṫ facere qꝛ potes cũ istis tiriacalib⁹ calidis aliqd ꝯmiscere scᷝm intẽtionẽ quã hẽs puta si colericũ iuuenẽ ĩ regione tẽpe ⁊ aere calidis nõ assuctũ ⁊c. regẽdũ habueris talia debes cũ aliquo alio ꝯmiscere illoꝝ tẽperante caliditatẽ ut uidelꝫ cũ aceto cõi uel uipino aq̃ rosata p̃mixto ul' acetose seu alia scᷝꝫ ꝙ libuerit. Et eni scᷝm doctrinã auctoꝝ multa tiriacalia cum aceto sumẽda cõmuni ut in tertio .c. patuit uel in isto casu facias sic Recipe ꝯserue rosa. lib. ß. mitridati uel alterius tiriacalis. lib. i. ⁊ ß. ĩcorporeṫ simul ⁊ de tali utere de eo ĩ tãta dosi accipiẽdo ꝙ tiriacitatis uirt⁹ p̃maneat ĩ illa. Cõsimilẽ modum ponit Auic. ĩ de uirib⁹ cordis penul'. c. ubi docet in hñtib⁹ ꝯplexionẽ calidã sumere diamuscũ et ipsũ cũ succo acedule ꝯmisceṙ addẽs ꝙ ĩ tali ꝯmixtione tãta debet sumi quãtitas qᷝ in illa dosi uirtus permanet diamusci sic ergo fiat de tiriaca mitridato seu alio tiriacali seu bezeardico. Potes ⁊ idem aliter facere scilicet quia accipe quantitatem tiriace mitridati seu alterius cõsimilis quam uolueris et ipsum cum quibus uis succis facias cõmisceri in simul omnia debite decoquendo. nam isto mõ uirtute tiriacali mltũ caliditas remittiṫ cũ mõ qᷝ cum ea ꝯmiscueris tiriace ul' alteri specificã formã oppositã nõ habeat ⁊ ꝙ hec mixio sit ꝯueniẽs pꝫ in ueneno nã ipsum cũ quouis mixtũ suam nõ perdit uenenositatem nisi oppositã sibi habuerit ꝓprietatẽ qᷝ etiam de tiriaca ⁊ alijs possumus imaginari.

Laudo tamē poti⁹ ut hec cū reb⁹ misceātur que alia n̄ egeāt coctiōe. Dubiū enī ē ne tiriaca seu aliud tiriacale p ulteriorē decoctionē suā pdat v̄tutē s3 h̄ mixtio q̄ ↄcoctōe indiget meli⁹ fieret cū reb⁹ bezeardicis quā tiriacali bus quare circa ista tuā amplia fātasiam nec timeas triacam mitridatū seu aliud tiriacale scd̄m quā habueris itētionē cū quib⁹ libue rit ↄmiscere. Et hoc ē q̄ auctores i istorꝫ lau dib⁹ cōiter ponūt dicētes det in modū auc lane apopleticis cū tepida ⁊ ad pectoris con strictōes cū dragāto p̄stare tn̄ ut talia cū istis ↄmisceres qū noui c̄ fiūt q̄ sic oīa debite fer mētarētur isil' Si igit̄ cupis alicui⁹ ↄplexio nē facer̄ tiriacalē cū ifans lacte bonū ⁊ electū hēas mitridatū seu tiriacā ul' aliud tiriacale seu bezeardicū ↄ quo i p̄ricipio cū lacte mix to tribuas sibi parꝫ oī die paulati ⁊ p tēpus post dosis augēdo. Cūq3 ad etatē pueīt pube scētie cū uino ul' aceto ul' alio poteris exhibe re uel ipsum solū sic enī faciēdo tal' paucos ifra ānos suā hēbit ↄplexionē tiriacalez ⁊ h̄ facilis fiet i tēpore infātie pubscētie seu ado lescētie. deīde in cōsistēte ualꝫ nō ita facile ⁊ pariter de p̄rio sene respectu decrepiti dicen dū cū v̄o qs ab ifātia talib⁹ us⁹ fuerit ipa quo q3 tpe siue calido siue frido pp assuetudinem sine nocumēto recipiet ⁊ i ipo oēs tiriace uir tutes remanebūt ⁊ p ↄsequēs iuuamenta ab Aui. i de uirib⁹ cordis penul'. c. ↄscripta con sequet̄. Jnqt enī q̄ q tiriaca utit̄ secur⁹ erit ab icursu pestilētialiū accidētiū ⁊ a prauis humorꝫ motib⁹ atq3 lesionib⁹ obuiabit uene norꝫ cunctasq3 v̄tutes ei⁹ corroborabit ⁊ sue p̄stabit uite lōgitudinē. S3 hic unū cadit du biū. q̄ tiriaca ut iquit Aui. quito can̄. tracta tu de tiriacis. i uenēis cōiorꝫ existit quā mitri datū q̄ tn̄ i napelli uenēo parꝫ aut nihil pro dest. imo dicit q̄ i eo pl⁹ diamusc⁹ opat̄ ergo uidet̄ q̄ si quis ↄplexionē hēret tiriacalē in qua adhuc oēs tiriace v̄tutes inessēt nō oīb⁹ uenēis adhuc resisterꝫ qđ ē ↄtra hui⁹ doctri nā cap. Dicendū q̄ tiriaca oīb⁹ uenenis resi stit idubie per suā formā specificā oppositā ⁊ oīo repugnātē cuiuscūq3 ueneni forme q̄ uis cū pl'ib⁹ i q̄litatib⁹ ↄueniat manifestis ⁊ sic quāuis taliū nō minuat caliditatē imo po tius augeat ea tn̄ spoliat malitia uenēosa sic ut i corpore a qualitate solū agāt maifesta calefaciēdo. s. Et si dicit̄ q̄ tiriaca nō resistit uenēo napelli. Dn̄dū qđ uenenū napelli ē sic uelocis actōis q̄ cōiter an̄quā tiriaca potio nata tribuat̄ suā iā i corpe pfecit opationē ⁊ sic tiriaca post exhibita nihil aut parꝫ pdest sicut nec prodest in alijs uenenis quecunq3 sint illa que suam iam in corpore perfecissēt operationem. Sed si quis sumeret napellꝫ uel quoduis aliud uenenum qualitercunq3 uelocis actionis ⁊ post stati' tiriacā bonam acciperet idubie napelli ul' alteri⁹ uenēositas corrūperet. Et hoc tetigit Aui. sexta quarti c. de cura ueneī napelli ubi dixit q̄ tyriaca magna ↄfert in eo usq3 ad terminū. i. an̄quā uenēi ipressio fuerit ↄfirmata sed in potiōa to p napellū diamuscū precipit exhiberi q̄ muscus est suū propriū b car est enī nobi lior ceteris tiriacis cōtra ipsū ut ipse ponit i de uirib⁹ cordis tractatu secūdo cū quo etiā diamusc⁹ pl⁹ cor ↄfortat quā tyriaca ⁊ sic ui res cordis augēdo meli⁹ uenēo resistit. Ex q bus oībus p3 q̄ si ↄplexio fuerit tyriacalis napell⁹ nūquā sibi nocere poterit ex tyriaca statim post ipsū assūpta ipsū sua expoliat ue nenositate. Jste igit̄ ē mod⁹ tyriacales faciēdi ↄplexiones. Nā bona habita tyriaca mitrida to ul' alio tiriacali seu bezeardico ↄ ca tribua tur ifanti pueri adolescenti consistenti p̄mo seni uel decrepito prenominatis attentis cō ditionibus in dosi ⁊ cum correctiuo tue in tēciōi appropato ⁊ sic facil'ꝫ ↄplexionē facies tyriacalem licet facili⁹ ut s̄ dictū ē hoc i eta te fiat infātie pubertatis ⁊ adolescētie quam alteri⁹ ⁊ sic de eps per etatū grad⁹. Attēto igit̄ q̄ tā facile pōt ↄplexio talis acqri qsq3 deberet filiorꝫ a: suā procurare cōplexionez facere tiriacalē. Et hec ↄ modo cōplexiones faciendi tiriacal es.

Capl'm sextū in quo mod⁹ cōtinet̄ tiriacā optimā ac mitridatū cōficiendi.

Quia tiriaca ac mitridatū ut pl'i^m fal sificata repiūtur suntq3 i gradu cali ditatis aliq̄l'ꝫ eleuata modū hic scri bā illā pfectissime faciēdi. cū quo nō diminu ta s3 poti⁹ adaucta uirtute ml'tuꝫ eorꝫ cali di tas remittit̄ q̄ ad finē h̄i usq3 pueīt ut all'ato sepe capitulo i de uirib⁹ cordis ponit Auic. iperitos redarguēs medicos presumētes de diacimino seu ↄ diatritōpipercon q̄tuor au reos exhibere. Et propter caliditatē tyriace ul' mitridati au̇r. ħ. exhibere nō audeāt. Et si istorꝫ ml'tas uideri ↄscriptōes mihi ifrascrip tas elegi quāuis scd̄3 auctorꝫ doctrinā tyri

ea q̄lib3t ꝑfecta sit ꝛ si:nilit̄ mitridatū. Naz
ipsoꝝ oīum ītētiones ad eūdē finē ꝑueniunt
sed q2 ipsoꝝ uaria fuit fātasia aliq̄ ꝑmi ꝯscri
ptōi que fuit Andromaci aliud addiderūt
ac in reꝝ pōdere diuersitatem quandam ha
buerūt. Tu igit̄ facias sic. ℞. trociscoꝝ squil
le. ℥. xlviij. trociscoꝝ de uiperis trociscoruz
ādaracarō piperis nigri. opii. aā. ℥. xxiiij. cina
monii. rosaruz rubeaꝝ. semis napi siluestris
scordeon radicū. lilij celestis. agarici. succi. li
quiritie. olei. balsami. aā. ℥. xij. mirre croci. zī
ziberis. reubarbari. radicū. pētafilō. calamen
ti. mōtani prassij. semis petrosilij. sticados. co
sti. piperis. albi. macropiperis. diptami. thu
ris. floꝝ sgnāti. gūmi alboti. cassie lignee. na
sturtij albi spice aromatice. polij aā. ℥. vi. sto
racis liquide semis apii siselcos. semis leui
stici ameos caēdreos. caēpiteos. ypoqstidos
spice roāne. folij. mē. gētiāe semis feniculi. ter
re sigillate. calcadis usti scđm mediā adustio
nē. amomi. acori. carpobalsami. ipieno fri. gū
mi arabici. cardaōmi. anisi acatie dauci bedel
lij. aā. ℥. iiij. galbani. aspalti opopoācis. cētau
ree mioris. aristologie. rotūde. aā. ℥. ij. mell'.
lib. lxxx. aceti. uipini. lib. xxiiij. Cōfice sic ty
riacaz accipe oēs gūmas sup quas tātū fund
aceti ꝙ coopte ꝑmaneāt ī quo tādiu stēt ꝙ
remollite ī mortario cū pistello possīt iniec̄
cōmisceri. alia uero cōterenda ꝯtere preter
trociscos ꝛ illa īfūde residuo aceti ī tanta. s.
quātitate ꝙ cooperiātur ꝛ ꝑ tres dies taliter
cooperta ne respirēt in īfusione ꝑmaneāt. ꝛ
deīde oīa de aceto extrahe ꝛ ī umbra desic
cari ꝑmitte Acetū uero de quo res illas. ex
traxisti si qđ fuerit ꝛ aliud qđ tibi remāsit
cū dispumato melle ꝯmisce ꝛ tādiu cū molli
uz lignoꝝ igne claro ꝛ sine fumo mel ipsū de
coquat̄ ꝙ acetū fuerit resolutū ꝛ qđ ipm̄ de
bite coctū existat ꝛ ab igne remoto cū īcipit
īfrigidari. accipe de eo paꝝ ꝛ cū gūmis illis
in mortario ꝯmisce. cūq3 fuerīt bene ꝑmixte
adde oleū balsami ꝛ terbētinā ꝛ aliā si q̄ua
puluerizari nō poterūt. deīde infusos pulue
res cū eis paulatine ꝯmisce nūc mel nūc pl'ue
res adiūgēdo. Ad ultimū uero trociscos pul
uerizatos ꝯmisce ꝛ cū totū mel ꝛ oīa ista fue
rint bene ꝑmixta totū in uase argēteo. uel sta
gneo reponāt̄ tertiā ptē uasis ꝛ ultra uacuaz
dimittēdo ꝛ in loco ad caliditatē declinante
collecet̄ sepe eā cū ligneo baculo cōmiscēdo
ꝛ q2 ꝑpter acetū uerisimilit̄ ñ ita cito fermē
tabit̄ anq̄ꝫ quis ea uti ꝑsumat ibidē ꝑ. xviij.
menses ī fermētatōe ꝑmaneat postea scđz exi
gētiā eā exhibe cui⁹ dosis sit a. ʒ. ß. usq3 ad
ʒ. i. ß. sic enī tiriacā ꝯficiēdo pōt rationalit̄ cō
cludi ipsaz ualde ī caliditate remitti ꝑpter
acetū. s. ꝙ ponit̄ loco uini absq3 h ꝙ ei⁹ uir
tus in nullo diminuat̄ ut p3 ītuenti. Nā uinuz
ut īquit Gētilis sup quinto cañ. tractatu de
tiriaca ꝑpter tria ponit̄ ī tiriaca primū q2 est
medicinaꝝ ꝯseruatiuū. scđm q2 ꝯfortat. ꝛ ter
tiuz q2 oīb⁹ uenēis resistit. s3 ñ min⁹ hec tria
iuuamēta sequūt̄ ex aceto uipino quā ex uio
quare ꝛ ce. Attamē si ea cū uino facere uolue
ris fac de uino ut de aceto dictū ē. S3 mente
habeas ꝙ oēs trocisci ꝛ maxime de uiperis
sint recētes sic ut ānū nō ꝑtrāseāt q2 āno trās
acto nihil ualēt ut expertus fui ī quodā lepro
so cui trociscos de uiperis ātiquos exhibui
ꝛ nihil ꝑfuerunt. Deīde recentes habui qui
mirabiliter operati sunt.

Trocisci de uipis sic fiūt.

Sumāt̄ uipe femie que sic a mascul' discernū
tur q2 masculi ī q̄libet mādibula unū dētē
hñt femie uero pl'es uno Eligende itaq3 sūt
que ualde mobiles existūt caputq3. uelociter
agitātes in īcessu strepitū cū sonitu faciūt ꝛ
ruffum colorem lata capita rubeosq3 oculos
habentes pinguis ac bone hitudinis esse de
bent quarum anus iuxta caudam inueniri de
bet capi quoq3 debent tpr̄e ueris ꝛ ille ma
xie q̄ in locis siccis ꝯmorant̄ distātib⁹ a mari
a lacubus ac alijs omnibus humiditatibus.
Cūq3 capte fuerint illico ex earum capitib⁹
ꝛ caudis quantum quatuor digitorum men
sure absindatur. Et ex his ille ꝯuenientes exi
stūt q̄ p⁹ capitis ac caud abscisionē diu mouē
tur ꝛ agitāt̄ ꝛ a quib⁹ mlt'itudo sanguis ef
fluxerit ꝯtrariuz uero faciētes renuēde sunt
hoc facto ipsi perpus euisceratis stati exco
riēt̄ deinde per frustra incisa cū aqua sale ꝛ
aneto tādiu ꝯquoquāt̄ ꝙ caro ab ossib⁹ se
paret̄ cū igne. s. fortiū lignoꝝ ut querc⁹ ilicis
uel sil'ui. Talem igitur carnem sic decoctā ex
prime ꝛ ab ossib⁹ separa ꝯ qua accipe. lib. i.
cui adde pulueris panis fere azimi. ℥. iij. ꝛ si
mul misce ꝛ fiunt trocisci ꝑui qui in umbrā
desiccentur omni hora eos reuoluēdo donec
siccīsit. Deinde in uase uitreo uel argēteo re
ponant̄. Bon⁹ quoq3 esset loco panis azimi
panis biscoctus nautaꝝ paꝝ fermentat⁹. Et
alij eos ꝯficiunt cuz farina ordei ꝛ tu facias
si libet q2 bona est. Artifex uo man⁹ suas in
ungant cū oleo balsami ꝛ si caro cū puluere

illo non pōt debite ꝯmisceri ex derelicto in re paꝝ apponat̃ ⁊ si postquā desiccati fuerit iteꝝ in puluerē reducerētur ⁊ cū ōrelicto in re reformarēt̃ adhuc essent meliores. Et isto modo trociscos de uiperis pfectos hēbis.

¶ Trocisci squilliti ci sic fiūt.

¶ Accipe squillas i estiuo tp̄e collectas iter p uas magnas ⁊ medias q̄s ex pasta cooptas i furno assari pmitte. ⁊ cū pasta cocta fuerit ex trahat̃ que pasta ⁊ q̄ sibi adheret pyciat̃. De residuo uero accipe ptē unā farine ordei ptes mediā ⁊ ista simul debite malaxent̃ tantū ad iūgēdo de uio q̄ possint formari trocisci. In formās uo exoleo man⁹ inungat deide i um bra desiccati i uase uitreo usui reseruent̃. Trociscos andacaron sic ꝯficias. ℞. corticis radi cis darsisabā ⁊ est arbor granati siluestris se cūdū Simonē ianneñ. que arbor spinosa exi stit ⁊ ei⁹ lignū ē rubeū ul' citrinū calami aroa tici. costi. xilobasami. asari poly. amōi. armo niaci. masticis floꝝ cotule al. aā. ʒ. vi. floꝝ sq nāti l' sumitatū ei⁹ reubarbari. cassie lignee ci namomi aā. ʒ. xx. spice indice foly. aā. ʒ. xvi. mirre. ʒ. xxiy. croci oriētal'. ʒ. xy. terant̃ oīa ⁊ cū optimo uīo formēt̃ trocisci pondere. ʒ. ß. qui in umbra desiccati usui reseruētur. Seq tur modus faciendi mitridatū.

¶ Mitridatū sic ꝯfice. ℞. mirre croci agarici ziziberis draganti cinamōi. aā. ʒ. x. thuris ma cis. spicenardi nasturcy squināti helebori ni gri. xilobalsami. sticados sisceleos. costi dul cis. galbani terrmētine. macro pipis. castori. ipoquistidos. storacis. ligde opopoācis foly aā. ℥. i. cassie lignee pipis nigri pipis albi. her modactiloꝝ melliloti. poly. scordeō dauci gē tiane. opobalsami. trociscoꝝ kakion bedelly aā. ℥. vy. spice celtice armoiaci masticis. gūmi arabici. semis feniculi. rosaꝝ. ru. opy. seis pe trosilly. cōdumēi diptami. aā. ʒ. v. anisi. meu. acatie. semis ipericon. iguis stici aā. ʒ. iiy. asa ri. serapini aā. ʒ. iy. folioꝝ rute. ʒ. i. ß. In nulla descriptōe reppcri mellis determinatū pōd⁹ seu quātitatē. ſ; si stilū tiriace iseq uolueris sufficerēt mellis lib. vy. ⁊. ℥. viy. q; i tiriaca mel ē paꝝ plusquā duplū ad alias medicias ⁊ cū medicine mitridati sint libre. iy. ℥. viy. ⁊ ʒ. vy. sufficiūt. lib. vy. ⁊. ℥. viy. mellis. ſ; pone audacter libras. x. ul'. xy. mell'. despumati. q; adhuc ipsu; satis uirtuosu; remanebit Et q; ad ipsu; ꝯficiendū gūme ad remoliēdū i uino ponūt̃ loco uini pōe acetū uipinū tm̄. s. q̄ gū me i eo remollite cū medicis alys possit cō misceri. et eo mō mitridatū ꝯficias siue uinū apposueris siue acetū ⁊ p. ānū ip; i fermētatōe pmitte. q; citi⁹ fermētatur q̄ tyriaca. ui⁹ do sis ē. a. ʒ. ß. usq; ad. ʒ. y. Trocisci kakion sic fi ūt. ℞. passulaꝝ enucleataꝝ. ℥. ß. glutinis albo tim ℥. iy. squinanti mirre. aā. ℥. i. ß. cinamōi bdelly. blactebisancie spice. romane. cassie li gnee melliloti. ciperi. baccaꝝ. lauri. aā. ʒ. iy. calami. aroatici. ʒ. viy. croci. oriental'. ʒ. i. Aui. subiūgit bituminis. iudaici. ʒ. y. ß. Et. Rаß. ponit asplati q̄ idem ē. Serapio uero ponit darsisabā que sūt cortices radicis granati sil uestris ut i trociscis ardaracō dixi. Et ut igr Simō ianueñ. hāc arborē diascorides uocat aspaltum. Pone igit̃ qd uis siue aspaltū. siue aspaliū quia fuit forsā culpa scriptoris qui facere debuit aspalii et fecit aspalti. Uñ pro pter hoc Aui. sinonomizās hoc uocabulum in isto loco posuit bituminis iudaici q̄ ide; ē ⁊ loco hui⁹ nōnulli ponūt fruct⁹ xilocarat te. terēda igit̃ terātur ⁊ cū uino ⁊ melle troci sci conficiātur qui i umbra desiccati usui reß uētur. Dic igit̃ ē. modus tiriacā ul' mitridatū ꝯficiēdi que tal' ꝯfecta ꝓprietates que eis i sūt a tota substātia mlto excessiores hēbunt quā ea al' ꝯficiēdo. Ueꝝ i egritudib⁹ frigi dis cōtra quas a q̄litate solū agunt manifesta non sic erunt efficaces quare ⁊c.

¶ Capl'm septimū oīu; uenēoꝝ quocunq; ⁊ q̄lcunq; approxiatoꝝ curā pōit generalē.

Et si capitulis pcedētib⁹ modū appo sueri per quē quis sciet a lesione seu ab assumptione uenēi pcauere. ⁊ etiā sciet assūpti uenēi siue quouis modo alio ap proximati actionem impedire. scilicet p me dicamina ante uel post assumpta uel suam ut premissum est faciendo ꝯplexionem tyriaca lem paucissimi tñ sunt qui talibus utantur. quare persepe contingit ut prescriptis medi caminib⁹ ñ nisi diuersimod uenenent̃ tā p ue nenū intus ul' extra exhibitū quā ēt ex aīa lium uenenosorū pūctura ul' morsu cū quo ut plurimū uenenū ⁊ maxime exhibitū igōra tur ut sic nisi pst̄o eis succurrat̃ crudelit̃ mo riūt̃. Uñ ad hui⁹ tractat⁹ ꝯplemētū cōueniēs est de his oib⁹ curā inponere quod dō auxi liāte faciā. Et pmo generalem successiue uo specialem. Pro quo notādū q̄ ⁊ si uenenum ōe ut s̄ dictū ē ab occulta agat ꝓprietate quā

dam tñ cū hoc manifestā inducit caliditatē sicut euforbiū qdā friditate ut opiū. Et ista sūt que ⁊ similia a qlitate dicūt agere ⁊ manifesta. Alia uero sūt q̄ solū a tota substantia agūt humane cōplexioni extremaliter repugnāte. ut napellus ci⁹ gūmi cornu spice ⁊ similia. Cū igit̄ scđm istoꝝ diuersitatem alia et alia cura requiratur nec sit possibile ut curꝭ egritudinē nisi postq̄ cogōueris eā oīuꝫ pdictoꝝ sūt pmo signa ponēda. Sunt uenaꝝ tumor. rubor. i facie. sudoris exuberātia. feruō intēsus. āgustia. magna sitis. ualida oculoꝝ citrinitas fetor oris cū quo si ex corrodētib⁹ fuerit i stōaco uētre ul' aliq̄ ei⁹ pte sētiet tortionē ul' corrosionē cū mordicatiōe icisiōe seu pūctura q̄dā pcise ac si canes uiscera corroderent ul' terrebello pforarētur. Sꝫ si sine corrosione mordicatōe ul' pūctura ēt pdicta signa ul' ex his pl'ima apparuerit scias uenenū illud ex calidis tantū fore.

Signa uenenī frigidi Rubrica.

Sūt uertigo ul' scotomia. stupō. subeth ɔgelatio seu frigus. labioꝝ tremō. ⁊ nōnūquā mēbroꝝ relaxatio seu mollificatio ac si eēt paraliticus. Si igit̄ oīa ista signa fuerīt ul' pl'a ex his scias uenenū ex ifrigidātib⁹ esse.

Signa uenēi a tota substātia seu a forma specifica solū agētis.

Sūt si sine maifesta occasiōe subita i corpe mutatio supuenerit cū sudor̄ frido pulsu cordie dissolutione uirtutis ⁊ sincopi.

Venēoꝝ signa ex aniāliū uenēatorū punctura ul' morsu seu ex re aliq̄ uenēata plagaꝫ faciēte ex ipsa maifestat̄. Itē ex odor̄ sepe uenim⁹ in cognitōeꝫ uenēi. Nā sicut dicit Avi. i corpe p opiū itoxicati odor sētiē opij. Et sepe ab ore ei⁹ qui uenenū sumpsit putrefaciēs ut ē lep⁹ marin⁹ cātarides ⁊ce. illi⁹ odor uenēi sentit̄. Itē nōnūquā p uomitū i uenēi cognitōeꝫ sīl'iter deuenimus ut in uomente gipsum contingit litargirum uel aliud.

Signa pnostica.

His habitis quātū ad signa pnostica si ifirmū alleuiari ⁊ accidētia qetari psenseris siue hoc p medicamīa appropata peruenerit siue qōlibꝫ al'r uenenū expulerit talia signa salutē denūciāt. Sꝫ si accidētia n̄ qetat̄ imo plus i firm⁹ ɔtinue molestat̄. d ipo m'tū timēdum existit. cui si sincopis frequēs acciderit cū magna pl'sus dbilitate ut pl'imū morieꝛ. q si cū hoc sudor frigid⁹ i facie supuenerit cū pmutatōe pupille ⁊ oculoꝝ nigredīs occl'tatōe ul' cū ipsoꝝ rubedīe ⁊ ligue egressiōe cū psbiteris dereliquēe. quia morti ppinquus existit.

De cura Rubrica.

Ad curā itaqꝫ ueniendo sūt aliqua primo generalia premittēda i cuiuslibꝫ uenēati cura idifferēt̄ exhibēda deide si uenenū tibi cognitū fuerit āt hoc erit i generali siue i speciali. In generali quidē ut si ex calidis. tm̄ aut ex frigidis tātū āt a tota substātia. peragētibus ipsū esse cognoueris. In speciali uero si ipꝫ tale ul' tale sciueris eē uenenū. In istoꝝ itaq̄ cura ē primo rerū sex non naturaliū regimē annotādū Et iō si uenenū ex calidis eē scit̄ i aere frido uētoso ⁊ claro ifirmū colloca quē si artificialr̄ ifrigidare uolueris ac cuꝫ odori ferū reddere fac ut supra i prima principali pte dña. ij. tractatu. i. ⁊. c. i. te docui ex illius eni doctrina cui scies aerē ifrigidar̄ calefacere seu aliter quōlibuerit alterar̄. Et si uenenū ex frigidis fuerit aerē calefacias. Et si ex operātib⁹ a tota substātia aerē prepara tēperatū ipsū i omni cāu cū odoriferis alterando egrū preterea i prima die naturali nulla ten⁹ dormire pmittas ⁊ cū per aerē ut supra ɔditiōatū facias ābulare q si uenenū fuerit ex frigidis totū corpus pānis calidis nōnunquā ɔfrica trahēdo sēper ifer'⁹. Et si ex calidis fricationē dimitte. Letū insuper quibus scieris medis ifirmū tenere pcura ei sēper salutē promittēdo. Quantū ad cibuꝫ ⁊ potū in prima die naturali cibus mēdici natural' seu medicina cibal' fm exigētiā ē poti⁹ tribuēda ⁊ pis dicēdū ē d potu ⁊ h faciās fꝫ uenēorū diu'sitateꝫ. Trāsacto uero primo die cum contuso aq̄ carnis ul' ɔsimili uirtutē pstratā fortifica put in cura febris pestilētialis do cui te s. De inanitōe aūt et repletōe facias ut te statim docebo. Et hec de sex rez n̄ naturaliū regie sic breuiter dicta sufficiant q̄r medicinaliū regimē me attenti⁹ uocat. Pro quo nota q statim cū accidētia uenenati psēseris q̄tuor dbes itētōes habere. pria quaꝝ ad ipꝫ expellendū existat. scdā vo est ut aliqd exhibeas tiriacale seu bezeardicū q p suā formā specificā cuilibꝫ uenēo resistat. tertia q uenei frāgat acuitatē. quarta q ipꝫ resoluat. prima itētio tuti⁹ ⁊ securi⁹ cūreb⁹ ɔplet ipꝫ p uomitū seu secessuꝫ expellētib⁹. Quis al'r fieri possit ut stati dicet̄ p uomitū quidē nā stati infirmo tribuas butir cū aqua calida mixtū

⁊ p⁹ cū pēna ol'o ītīcta ul' al'r cogaṫ euomere. ul' cū butiꝛ cū aqua mell'. ul' da oleū sisaminū cū aqua mixtū. ul' oleū amigdolarū dulciū ul' irinū seu ō auelanis ul' ō balsamo. Et si cū aliquo istoꝝ apposueris paꝝ ō t̄ra sigill'. ul' de ipsi⁹ tiriaca supi⁹ ɔ̄scripta meli⁹ erit qꝛ si in pricipio tribuaṫ oē uenenū facit exiṙ ut sepedcm̄ ē. Ad idē ualet ɔ̄coctō semis lini cū butiro mixta ul' aliq̄ ex oleis supraſcriptis uel cū pdictoꝝ aliq̄ apponaṫ paꝝ alumis ⁊ baurach ul' modicū litij. Ualet ⁊ cū istis paꝝ adipis ās̄eris ɔmisceri ul' facias adipē ipaꝫ cū uino dl'ci ɔ̄coq ⁊ tribue ī potu. Uel fiat ɔ̄coctō ex seie urtice ⁊ cū butiro bibaṫ ul' da lixiuiuꝫ farmētoꝝ cū butiro ul' alijs supraſcriptis mixtū ul' cū aliq̄ pdictoꝝ ſterc⁹ galli ɔmisceaṫ qꝛ p uomitū oē uenenū expellit ⁊ nō solū ifirm⁹ ūna uice cogaṫ euomeṙ s; pluries. Et si interioꝛib⁹ torsionē seu corrosioeꝫ aliquā ifirm⁹ sēſit. facias sic. ℞. aq̄ mell'. lib. i. adipis anatis ul' galline lib. ß. misce ⁊ fiat clistere q̄ stati apponaṫ ⁊ cū ipꝫ emiſit aliō cū lacte calido sibi clistere ponaṫ. Hēs igiṫ q̄l'r p uomitū ⁊ p secessuꝫ sit expellēdū uenenū. Aliṫ ad extra corp⁹ tn̄ extrahi pōt ut qdā mihi retulit ī quodā rege frācoꝝ ītoxicato fuisse factū qꝛ hēas smiraldū optimā ꝓbatā. s. in liquefactōe oculoꝝ bufonis ⁊ tritā subtilissime pone sub pcō aliq̄l'r scarificato qꝛ uenenū oē p scarificatōes illas exhibit. ⁊ credo hoc eē uerū Nā dicit ɔciliatoꝛ q̄ smirald⁹ attrahit uenenū usq; ī finē extremitatis mēbri ul' ex cepe sub ciēre decocto pedū plātas ēplaſtra qꝛ uenenū quoq; ad se trahit. Si aūt ex morsu ul' pūctura fuerit uenēosoꝝ āt ex vulnere facto cū cultello sagita l' alia re uenēosa aliquā hēas psonā uilē cui⁹ os cū uīo ɔ̄coctōis diptami sepe laueṫ. ⁊ faciaſ q̄ vuln⁹ cū oꝛe sugat assidue. ul' hēas gallū ul' gallinā uiuā cuius anus ɔ̄plumat⁹ sup vuln⁹ apponaṫ ⁊ uicissiꝫ rostrū claudaṫ sic ut aerē p anuꝫ cogaṫ attrahere q̄ si moꝛiṫ ali⁹ apponaṫ qꝛ sic faciendo ad se uenenū trahet. Uel accipiaſ gallinā ⁊ uiuā p mediū sciō quā sic palpitatē sup vuln⁹ apponaſ. Quidā tn̄ barbitōsoꝛ ī quodā rustico ab aſpice surda moꝛsu sic opat⁹ ē. Nā cuꝫ esset tot⁹ īflat⁹ ⁊ ī coloꝛe croce⁹ sic. ut astantes eū moꝛiturū putarēt īcōtīnēti ꝓpter sincopiꝫ. s. ⁊ alia mala accidētia eidē superueniētia stati caput abrasit ⁊ qbusdā ī sūmitate factis scarificatōib⁹ uētosā cū igne supposuit quā paꝝ dimisit ⁊ amota uētosa magna quātitas

citrīe aq̄ p scarificatōes illas exiuit ī tāta q̄titate q̄ ī modū pluuie gute cadebāt ⁊ sic liber euasit. Et sic h̄ cura fuit illi ɔueniēs. qꝛ forsan uenenū ad cerebrū seu ad supioꝛa raptū hēbat. ⁊ si qs pciperet uenenuꝫ ad aliqō mēbrū repe sibi si possibile fuerit ꝓcuret p illā uiā ipꝫ extrahere. Cōsulo tn̄ ut nūq̄ vs⁹ pricipale trahaṫ si al'r fieri pōt īmo ipꝫ a pricipalib⁹ diuerte quātū tibi possibile fuerit. ⁊ mēti semp hēas defendere pricipalia cū epitimatib⁹ ⁊ alijs huiusmōi calidis ⁊ fridis secundū quā habueris ītētionē ⁊ ɔsiliṫ tā pro cerebro q̄ p coꝛō sēp odoꝛiferis utere. Hic ē igiṫ mod⁹ p quē uenenū asūptū expelliṫ seu ad extra trahiṫ. ⁊ p hoc ītētio pma ɔpelliṫ. His pactis aliqō exhibeas bezeardicū seu tiriacale. ⁊ p h̄ ītētionē scōaꝫ ɔseq̄ris. ⁊ qꝛ tuti⁹ ē uenenū extra coꝛp⁹ qb⁹ pot̄is modis expellere quaꝫ ipꝫ itus derelīquere. hoc facere primo te docui ⁊ hāc primā uolui eē ītētōeꝫ. Ueꝝ si uenenū tibi specifice cognituꝫ fuerit suū stati a principio ꝓbeas bezear īferi⁹ deo cōcedēte desribēdū. Et si ī generali solū qꝛ scis. s. ipꝫ calidū ul' fridū uel a tota substātia opatiuū aut ex uenēnosoꝝ aialiū morsu uel pūctura siue nullus cū alia re uenēosa factū existat aliqō unū ex īfrascriptis bezeardicis seu tyriacalib⁹ stati exhibeas. Sꝫ unū tn̄ faciēdo aliō n̄ omittas qꝛ dū que ptinēt ad pmā ītētionē pparet ipꝫ tiriacale seu bezeardicū pot̄is exhibeṙ ⁊ maxime ex īfrascriptis. Nā si scōm uenēoꝝ diuersitatē alia ⁊ alia regraṫ h̄ tn̄ cuilibꝫ uenēo a tota substātia idifferēṫ opponunṫ puta tyriaca de t̄ra sigill' scōm quā libuerit descriptionē et ɔsimiliṫ medicainē de ruta tyriaca dyatesseron. ⁊ tiriaca de musconib⁹ seu ō turdis uel coturnicibus ⁊ oīa ista sunt in pcedētibus descripta. Ad idem ualet lapis bezear qꝛ antonomatice ut inquit Conciliatoꝛ de quodam lapide diciṫ sic uocat qui a tota substātia cuilibꝫ letali ueneno repugnat sic q̄ paꝝ de eo trito ⁊ ī potu dato absq; alio medici ingenio oēm liberat uenenatū est enī lapidis iste rube⁹ pulucrulē t⁹ lenis ut spōgia ⁊ frāgibil' ut gipsū put igt Cōciliatoꝛ qui unum uidit. Ad idem rasura vnicoꝛnn cum uino uel aqua data. Ad idem ualent smiraldi subtilissime triti. gra. viij. ⁊ bibaṫ cū lacte amigdolio ⁊ aq̄ uiolaꝝ cū mōico aceti. Et scito ut poit Auerrois libꝛo col'. c. i. q̄ illi qui smiralduꝫ biberint mlt'a mala accidētia eueniēt ī pricipio n̄ miora accidēti

b⁹ ueneni s3 postea sanabit subito talis q in co ñ reãebit aliqua debilitas neq3 discrasia. Ad idẽ ualent plīma sēplicia i tertio descripta.c.ut sũt radix.diptami.tormētille.cadres herba.semen.citri.zedoaria.grana iunipi.nux sc⁹ bacce lauri.⁊ ci⁹ folia coagulum leporis. uice toxicũ.ipericõ rafan⁹.c.nulla cãpana.aristologia lon.⁊ ro. Hec eni sumãt i puluere si plūerizari pñt ⁊ herbe sumanť sicut sunt uel fiat de eis succ⁹ ⁊ isto modo intentio secũda complet. Tertia completur uenẽi acuitatem frangẽdo. Naz si scies ip3 ex ifrigidãtibus eẽ q2 stupefacit l' suffocãdo mõtẽ iducit ut ẽ opiu3 mãdragora fũgi ⁊c. Totũ regim ad calidũ declinãs exhibeas tã medicinaliũ quam sex rex nõ naturaliũ ⁊ iõ exhibe diamuscum diatriõ pipon ⁊ similia uinũ quoq3 pux cepe allia ⁊ similia ⁊ cõtra facias si uenenũ ex calidis corrodẽtib⁹ fuerit tã i regimĩe medicinaliũ quã ẽt rex sex nõ naturaliũ q2 uinũ pbibe ⁊ alia calida.⁊ lac papaueris ⁊ lac seminũ cõium fridox ⁊ silīa. Ultia uero intẽtio puocãtia sudorẽ ɔplebit ⁊ ad hãc itẽtionẽ possũt fieri unctões p totũ corp⁹ ex ol'o anetio ul' irino ul' õ enula ul' de ciamomo ul' õ pulegio ãt de croco ⁊ fricatões cũ pãnis calidis. Ad intra uero ual3 succ⁹ allij cũ uĩo bibit⁹ ac solũ alliũ quoq3 ɔmestũ.pip ⁊ mirra cũ uĩo sũpta ⁊ oẽs ɔfectões potẽtes substãtiã uenẽi resoluere siue sit calidũ siue fridũ ⁊ siue h faciat p se siue p accidẽs vbi gr̃a sicut dicim⁹ q ruta ifridat resoluẽdo ⁊ extermināndo calore3 naturalẽ ita ñ icõuẽit ut aliũ mirra mẽta ruta ɔfectões calĩd ⁊ sil'ia substãtiã uenẽi resoluãt. Et si calidũ existat fit ut ei⁹ uenẽosã vtutẽ amittat l3 p accidẽs hoc fiat. Et iõ õ dicebat auctoritate Serapiõis q alliũ oib⁹ uenenis confert cox se3 resoluẽdo substãtiã. Et h ẽ general' oĩu3 uenẽox cura quare ⁊cc.

Ca^m octaũ uenenox mineraliũ curã continens particularẽ. Rica.

Posita idifferẽt oĩu3 uenẽorũ genera li cura deinceps breuitati pcẽs pticulariũ ⁊ notox magis uenẽnox bezear dica solũ cũ qbusdã maxime ɔferẽtib⁹ inseribã. Nã cũ cognoueris cui⁹ spẽi uenenũ existat gnãlib⁹ pmissis q̃ i pcedẽti capi. dscripta sũt fac ut te ifra docebo q2 deo duce ifirmo tuo bene succedet

De lapide fil'i corallo. Rica.

A mineralib⁹ itaq3 pmo uenenis incipiens quidẽ reperitur lapis corallo simil' cui⁹ ẽtia ps dragme statĩ ifficit iducẽs scotomiã vtiginem tr̃morem cordis ⁊ sincopĩ et potiãti ligua et labia apostenť hui⁹ bezear.ẽ tria grana musci cũ uĩo decoctõis diptami in potu tribuere ãt duas ul' tres.3. pulueris radicis capporox ex ɔferentib⁹ uero est diamuscus et diamargariton.

De argento uiuo.

Argẽtũ uiuũ toti⁹ grauedinẽ ac dolorẽ itestinox faciẽs.ad ultimũ epilẽsiã ul' appoplexiã iducit l3 nõnulli dicãt eũ bibitũ non nocere Cuius oppositũ patuit i quodã apotecario anotomizato qui tpe est⁹ loco aq ipm biberat ut ponit Cõciliator. Nã cor isti⁹ repertũ extitit ɔgelatũ ⁊ sãguis circa ip3 ⁊ ɔsil'iter similia Raf cui tpe argẽtũ uiuũ tribuerat in potu. Nã suprascriptis similia habuit accidẽtia ut ipe.vij. Almãsoris enarrat. Hui⁹ bezear ẽ i potu cũ uĩo dať costũ l' citrach' ⁊ ẽ scolopẽdria. Ex ɔferẽtib⁹ vo ẽ i.potu cũ uĩo dať.3.ij. ul'.iij.mirř hora p⁹ horã l'.3.ij.pl'ucris.rute.

De argẽto uiuo extincto ⁊ sublimato ⁊ usisur.i.cinabrio azuro ⁊ arsenico.

Hec eni corrosionẽ ⁊ rasurã iducũt itestinorũ et iõ uoitu pmisso scd3 doctrinã capl'i pcedẽtis clistere ex aqua mell' ⁊ adipe anatis seu galline eidẽ tribuas quo emisso aliud ponať ex lacte deĩd i cura pced ut i cura dissĩterie

De litargirio Rica.

Litargiriũ dolores intestinox iducit ⁊ illox et q2 persepe sterc⁹ retineť ut inquit Rasis tũc miserer mei passiõ3 inducit q2 p superius emittit q p iferi⁹ emittere dẽbeat huis enim bezear ẽ cũ uino decoctionis apij i potu dare spice romane fimi columbini ana.3.i.uel.3.ß. seminis pentadactili. Ex conferentibus uero est sumere mirram ⁊ piper cum uino uel alterum ipsorum ac etiam semen apij. Deinde cum clisteribus ⁊ solutiuis in cura pcede ut in cura illorum procederes.

De cerusa Rica.

Cerusa potata linguam albificat ⁊ dentes denigrat.singultum quoq3 ⁊ tussi3 inducit mẽbra ac ⁊ molificat ⁊ dolorem uentris ac ⁊ teãsmonem causãs sanguinem egerere facit. Huius bezear est bonum uinum in potu tribuere sicut infirmus ad ebrietatem usq3 deueniat ex conferentibus autẽ est ifirmo tiriacam magnam seu mitridatum cum bono uĩo dare ⁊ eũ clisterizare cũ solo brodio caulium rubeorum leuiter coctox ⁊ oleo comuni.

¶De gipso Rubrica

Gipsum difficultatē hanelit⁹ faciens ī stoma co maximā frigiditatē īducit. pp qđ stipticat̄ uenter cū q̄ pp caloris mortificatiōes faciēs liuescit. et labia alba fiunt. hui⁹ bezear ē. ʒ. ij. cinerē sarmentoꝝ uel cinerē facti ex ramulis fabaꝝ siccis cū uino decoctiōis herbe isopi in potu tribuere. Ex ꝯferentibus vō est tiriaca seu mitridatum cum uino calido dare. aut uētrem ex oleo de kerua calido iungere.

¶De scoria ferri Rubrica

Ex potu scorie ferri accidit dolor uehemens ī uētre ⁊ ī capite cū oris ac gutturis īflatōe. ꝙ si stati ñ curet̄ q̄tidie uelut ethic⁹ ꝯsumet̄. ⁊ tādē morit̄ marasmat⁹. h⁹ bezear ē ī potu cum succo mercurial'. ʒ. i. magnetis exhibere. post quē iura pīguia tribuēda sūt. ut a corpe lubricet. ⁊ h̄ uicib⁹ aliq̄t fiendū existit. s ex ꝯferētib⁹ ē pillulas fetidas stomaticas. uel alia ꝑpiare sil'ia solutiua. Si āt ad dispōez sil'em ethice ꝯuenerit ē cura curādus ethice ꝑsepe sup raso capite olea administrādo frigida. ut oleū uiolatum de salicibus et cetera.

¶De scoria eris Rubrica

Ex scoria eris ī stoāco ⁊ īte stīs dolor causat̄ pūctio cū uentris supflua solutōe ac uomitu. Cui⁹ bezear ē succi apij. ʒ. ij. ꝑpinare cū uino. Ex ꝯferētib⁹ ē succū mēte exhibere ac stomacum et uētrem cū oleo rof. calido iungere. ac puluerē masticis rosaꝝ rub. ⁊ gallaꝝ desuper aspergere.

¶De ere uiridi ⁊ speciebus attramenti.

Cui ī potu dat̄ es uiride uel aliq̄ spēs attramēti seu uitrioli hanelitus accidit ꝑfoca⁹ sic ut respirare neq̄at. ⁊ solatiōez ꝯtinuitatis patiet̄ in īteriorib⁹ cū itestinoꝝ corrosiōe ac pūctiōe. ⁊ bezear ē. ʒ. ij. coralli ru. subtilissime triti cū uino dar̄. Ex ꝯferētib⁹ vō ē uomitu ꝓuocato ut scis īfirmū sepe cū lacte asine ⁊ oleo amigdalarū dul. clisterizar̄. ac terrā sigil'. cū uio ī potu tribuer̄ ipsū q̄q₃ lac asine ꝑsepe ī potu exhiber̄

¶De arsenico sublimato ⁊ nō subliato Rica.

Ex arsenico sublimato ligue exficcatio. arsura stomaci. sitis ualida. itestinoꝝ excoria⁹ cū mordicatiōe accidit. ⁊ cū dolorib⁹ ex nō sublimato āt oīa getiora erūt accidētia. Hui⁹ bezear ē cū oleo amigdal'. ʒ. i. cristalli subtilissime triti exhibere. Et ex ꝯferentibus ē sirupum uiolatum decoctionis seminis lini uel succū malue cum melle. ⁊ ōes breuiter uiscosas mucillagines ī potu dare.

¶De calce Rica.

Calx ī potu data accidētia accidētib⁹ arsenici sil'ia īducit. Cuius bezear ē urina asini. uel. ʒ. i. fellis capoli cum aqua calida in potu tribuere. Cōferentia uero sunt q̄ arsenico sublimato cōferunt.

¶De realgal Rubrica.

Pot⁹ realgal siti estuationē ac humiditatum exficcationē īducit. sic ꝙ nisi breui curent̄ aut morit̄. aut ī mēbris ꝯtract⁹ remāebit. h⁹ bezear ē stati oleū de nucleis pini ī potu tribuere. Ex ꝯferētibus est lac asininū ōi die ī potu sumere. ⁊ corpus ex oleo amigdalaꝝ dul'. iungere. sedātia quoq₃ sitim prebere.

¶De plumbo usto Rubrica.

Qui plumbum ustum sumpserit. lingua ipsi⁹ ac labia plūbei fiunt coloris. et tandē loq non ualens suffocatus moritur. Huius bezear est in potu tribuere. ʒ. ij. gra. tritorum cum uino ex ꝯferentibus ē. ʒ. ij. tiriace magne cū aqua mellis ōi mane propinare. Pelles quoq₃ vulpinas uel ouinas nouas īducere uētremq₃ asine uel mule calidū intrare persepe.

¶De magnete Rubrica

Qui ī potu magnetez sumpserit lunaticus fit ac melancolicus. hui⁹ bezear est smiraldi triti quantitatem quam uolueris tribus uicibus in nouem diebus. quia de tertio in tertium ī potu tribuere. ex cōferentib⁹ est auri ⁊ smiraldi aū. ℈. i. in potu dare. cum lacte quoque ouino et oleo amigdolarum dulcium ipsum persepe clisterizare.

¶De lapide lazuli non abluto Rubrica.

Lapis lazuli non ablutus subuersionem stomaci tristitiam ⁊ solicitudinem īducit. Cui⁹ bezear est. ℈. ij. karabe in potu cum uino dare. ex conferentibus vō est lac asine omni die ī potu sumere et hec de cura mineraliū uenenoꝝ cōiter notoꝝ sic breuit̄ dicta sufficiāt.

¶Nonū ca^m uegetabilum curā continēs uenenorū ⁊ primū napelli siue ei⁹ succi.

Ex potu napelli seu eius succi accidit v̄tigo sincopis ꝺfect⁹ cordis ⁊ labia ac lingua. apostemant̄ ocl'i egrediunt̄ ⁊ potionat⁹ sepe tenasmonē icurrēs si euaserit ut plīmū cadit ī ethicā. Quare stati ē ei succurēdū hui⁹ bezear scđs Auic. est cū uino in potu sumere ꝺ puluere illi⁹ aīalis qđ radicez eius pascit. Sz scđs doctrinā prehītā darē puluerez musconū napellū depascētiū uel puluerez coturnicis seu turdi uel herbā kadres seu tiria

cā ō muſcōib⁹ ſuperi⁹ deſcriptā ex ɔferētib⁹ āt iterato ſepe uomitu cū terra ſigillata ul' ei⁹ tiriaca. ut ī cura bnīſti generali ē ī potu cū ui no ſumere. ʒ. ß. ſmiraldi trite uel tria gra. mu ſci. ē. n. muſc⁹ nobilioꝛ tiriacaꝝ ɔtra napellus coꝛnu ſpice. ut Aui. i de uirib⁹ coꝛdis. c. de iu di. ptioularīū mediciaꝝ. ⁊ iō nōnulli ipꝫ napel li coꝛnu ſpice et ſil'ium dixerūt eē bezear ⁊ eē. uel da diamuſcuꝫ ſeu diamargariton ⁊ coꝛ cū coꝛdiali epithimate ɔtinue epithimatuꝫ tenē.

¶ De coꝛnu ſpice Rica.

Qui ī potu ſumpſerit coꝛnu ſpice ſanguinem gutati miget. Nauſeā q̄qꝫ ac nigredinē ligue bn̄s freneſiꝫ īcurret. cui⁹ bezear ē. ʒ. ß. cāfoꝛe cū aq̄ roſaꝝ ī potu ſumere. Ex ɔferētib⁹ ē coꝛ ac epar cū frigidis epithimatib⁹ epithimate ac ſuccū pomoꝝ acetoſoꝝ uiuꝫ de granatis uel ſuccū berberis pſepe potare. uel talia cuꝫ ſuis ferculis miſcere.

¶ De titimallo ⁊ eius lacticinijs uenenoſis. Et p̄cipue ō ſcamonia ⁊ mezereon Rubrica.

Titimall⁹ ⁊ oīa lacticinia uenēoſa ſimilia in ducūt accidēcia. q꞉ nauſeā ſingultū doloꝛē uē tris ac toꝛtōeꝫ cū fluxu uocis quoqꝫ deſtruc tionē ōinde ſpaſmū ad quē moꝛs ſequit̄ ſuc ceſſiue. Et q꞉ titialli mlt'e ſunt ſpecies. Oiuꝫ cōe bezear erit dar̄ tiriace. ʒ. u. diſſolute cum uīo ōecoctionis diptāi ul' enule cāpane. Pro priū tn̄ bezear titimalli ē. ʒ. i mumie cū uino calido ī potu dar̄. Scaōn ee ē herba ribes uel ei⁹ ſucc⁹ ⁊ loco hui⁹ darē acetoſā. Bezear vō mezereō ē oꝛiganū q̄uocunqꝫ datū. q꞉ tā ī pul uerē herbā q̄ ī ſuccū. Ex ɔferētib⁹ vō eſt aq̄ oꝛdei cū puluere zuchari ſepe potata. ul' dare . ʒ. y. maſticis cum miua citonioꝝ. uētrē q̄qꝫ ac ſtomacū ex oleo ro. bn̄ iungere. ⁊ puluerē ma ſticis roſ. rub. ⁊ gallaꝝ deſuꝑ aſpgere. ſomnū ac ēt ꝓuocare.

¶ De kerua ſeu eius ſucco Rica.

Ex kerua ſeu ei⁹ ſucco doloꝛ ſtōaci ac uomit⁹ īducit̄. ⁊ h⁹ bezear ē pfoꝛata. ex ɔferētib⁹ vō. ē dare. ʒ. y. tiriace magne cum vino calido.

¶ De apio riſus Rica.

Qui apiū riſ⁹ ſumpſit ɔtinue ridēs amēs effi cit̄. cui⁹ bezear ē ſucc⁹ meliſſe cuꝫ aceto dat⁹. ex ɔferētib⁹ vō ē ſōnū cū uīo iebriāte ꝓuocar̄

¶ De olēādro Rubrica.

Qui olēādri herbā uel ſuccū ſūpſit inflama tionē uētris tremoꝛē coꝛdis maxīa cū anxieta te patiet̄. ⁊ tādē ſincopī. h⁹ bezear ē decoctio agnicaſti potata ul' ſucc⁹ ei⁹ ⁊ ipſe ēt q̄uocūqꝫ ſūpt⁹. Sūt ⁊ h⁹ bezear gra. iunipi cū uino bita

ex ɔferētib⁹ vō ē ſic⁹ cū melle ⁊ zuchаro ⁊ ēt diacaſtoreū in potu datum.

¶ De ſucco cucumeris aſinini Rubrica.

Qui ſuccū cucumeris aſinini ī potu ſūpſerit guturis excoriationē. uētriſqꝫ ſolutionē cū ī tāſo iteſtinoꝝ doloꝛ patiet̄. h⁹ bezear ē ſucc⁹ mente. ex ɔferentib⁹ vō eſt tiriaca magna cum decoctiōe baccaꝝ lauri.

¶ De bꝛonia ſiue eius ſucco Rubrica.

Brionia ſiue ei⁹ ſucc⁹ ſcotomiā āguſtiā ac ſto liditatē īducit. cui⁹ bezear ē pip nigrū. ex ɔfe rentib⁹ eſt. ʒ. y. tiriace cum uino decoctionis enule cāpane exhibere.

¶ De helleboꝛo Rubrica.

Qui helleboꝝ potauerit et nigrū maxīe pul ſuꝫ coꝛdis ligue aduſtionē. uētris īflationem. ſtricturā hanelit⁹ ſingultū ⁊ finalr ſpaſmū in curret. cui⁹ bezear ē. ʒ. ß. caſtoꝛei cū uino. ⁊ ſꝫ alios. ʒ. y. pulueris floꝛis nenufaris cum uino ī potu exhibere. ⁊ huic magis aſſentio. ex ɔfe rentib⁹ eſt dare tiriacā antifarmaci ſeu gentia na cum uino.

¶ De ciclamine ſiue eius ſucco Rubrica.

Ciclaīū ul' ei⁹ ſucc⁹ ſtrāgulatōeꝫ ac ſuffocatōeꝫ īducit. cui⁹ bezear ē pip albuꝫ. ɔferētia vō ſūt ʒ. y. bacce lauri pulueriꝫate ⁊ cuꝫ uino potate.

¶ De cicuta uel ei⁹ ſucco Rica.

Cicutā ul' ei⁹ ſuccū aſſumēs ſēſū amitit. ⁊ ſtu poꝛē īcurrit ⁊ iō ſi aues frumētum ī ei⁹ ſucco ꝛmolitū mādu cauerīt ſtupefiūt ſic ut māu ca pi poſſint. Nec h̄ ē uene^m q̄ athenienſes Socra ti tribuerūt ut pōit ɔciliroꝛ ſꝫ fuit q̄dā uene nuꝫ ɔpoſitū q̄ cicutā uocarūt ut ī hiſtoꝛijs le gi romanoꝝ ō q̄ ualeri⁹ maxim⁹ facit mētionē hui⁹ bezear ē puluis gētiane cuꝫ uino dat⁹. Tiriaca vō magna eſt ex ɔferētbus et cetera.

¶ De ſtrāgulatoꝛe adip. leopdi ⁊ fil'ibus.

Strāgulatō adip leopdi ⁊ fil'iuꝫ q̄ aconita uo cant̄ ſcothomiā ⁊ oculoꝝ tenebroſitateꝫ cuꝫ ꝑ focatōe īducētia ī palato. ⁊ vna pſepe generāt apā. ⁊ ī cāna pl'mōiſ tāta īducit leſio ut potio nat⁹ ſtrāgulari uideat̄. hoꝝ bezear ē coagulꝫ hedi uel cerui uel ariſtologia lon. uomitu pre miſſo ⁊ ēt oleuꝫ balſāi. ex ɔferētib⁹ vō ē tiri aca magna cū u o. i quo auꝝ ul' argētū cādēs fuerit extinctum in potu data.

¶ De ſucco coriādri Rubrica.

Succus coriādri uertiginē ſcothomiā groſſi tudinē uocis cū ꝑmixtiōe rōnis īducēs homi neꝫ reddit ac ſi ebri⁹ foret q̄ ſi eius malitia ꝓlōget̄ ſtupidus moꝛit̄. Hui⁹ bezear eſt uiti cella in potu data. cōferēs vō ē tiriaca magna

cum uino cocta.

¶De pomis mādragoꝛe Rubꝛica.

¶Poma mādragoꝛe ꝛ eius radix stupoꝛem mentis alienationē amētia ꝛ ruboꝛē oculoꝛuꝫ ac faciētia sonum ꝓfundum inducūt. quoꝛuꝫ bezear ē radix raffani. Ex ꝯferentibꝰ uero est acetum foꝛte odoꝛare uinū pux bibere. ꝛ per pꝛimam diē oēs uitare comestionem.

¶De papauere nigro Rubꝛica.

¶Papauer nigrum supꝛascriptuꝫ sitia īducit accidētia. cuiꝰ bezear ē allium crudum comedere. ꝯfert autē ꝯfectio d̄ anacardis diacostorium aut tiriaca magna cum uino data.

¶De opio Rubꝛica.

¶Opium sumēs hebes piger doꝛmitās non itelligens efficit̄ et absq̄ꝫ sensu. cui nisi i bꝛeui succurrat̄ stupidus moꝛit̄. et huiꝰ bezear est ꝫ. i. castoꝛei cum uino dati. ex ꝯferentibus uo ē optimum uinū bibere. ac cum nitro et sapore extrema fricare. cuꝫ pipe quoq̄ꝫ seu ellebo ro albo i naribus intromisso sternutationem pꝛouocare.

¶De fungis Rubꝛica.

¶Qui fungos malos seu mala rubera mādu cauerit uentris ac stomaci inflationē incurret cū pectinis doloꝛem ac urine retentionem cui postea succedit pulsus paruitas. ꝯstrictio hanelitus. sincopis. sudoꝛ frigidus. ꝛ successiue moꝛs. Et ex his fungis q̄maxime hoc accidit q in uicinitate ferri nascūtur eruginosi aut tri uiaꝝ locis uel reꝝ putridaꝝ. aut iuxta radices oleādri uel arboꝛis seu plāte alteriꝰ uenenose ut lacticinioꝝ ꝛce. uel iuxta māsionē alicuius reptilium uenenosoꝝ. et non solū ex ipsoꝛū comestione mala eueniūt accidētia. imo ex odoratu q̄s sepe epilensiam incurrit. et nonnunq̄ moꝛtem subitaneam. Hoꝛum bezear ē allium crudum comestum uel calamentum. seu eius puluis cum optimo uino in potu datum. Ex conferentibus uero est diatriton piperō aut diaciminum sumere cum bono uino. Patiēteꝫ quoq̄ꝫ cuꝫ clisteri clisterizare carminatiuo. ac uentrē cū oleo rutaceo ꝛ nardino hn̄ calidis iungere. uł facias secretū Galiēi q̄ ipse i suo libꝛo secretoꝝ describit. q̄ꝛ desicca sterc̄ꝰ galline. ꝛ ipm dissolue cum aceto uino ꝛ melle. ꝛ i potu tribue. tale enim medicamen uomitum ꝓuocādo statī q̄escere facit ifirmū eū liberās ꝛce. Si q̄s tamē fungos cū piris frustatim icisis elixauerit coꝝ remouebit̄ uenenositas.

¶De iusquiamo Rica.

¶Iusquiami semen sumptum mētis alienationem. scotomiam. uertiginē. stupoꝛē ꝛ oīum mēbꝛoꝝ imobilitatē inducit. cū q̄ sepe rubēt oculi. apostemat̄ lingua. ꝛ spuma ab oꝛe egredit̄. et sepe ifirmus amēs effectꝰ sicut mulus uel mula rudit. Et huius bezear sunt grana fisticoꝝ uel grana pini cū uino decocta aut. ꝫ. ij. nasturcij agrestis cū uino dulci. Ex ꝯferētibus aūt ē pipis longi. ꝫ. ij. cum uino decoctionis i potu dare.

¶De nuce auellana seu alio fructu rancido Rubꝛica.

¶Nux rācida auellane amigdole bacce lauri uel alius fructus rācidus scissurā lingue iducit cū nausea angustia et sincopi ꝛ uirtutis aīalis debilitate. Hoꝝ bezear est diaciminuꝫ uel diatrion piperon cū uino datum. Ex ꝯferentibus sūt rob fructuū stipticoꝝ ut citonij pirorum ꝛ cetera.

¶De nuce uomica. Rica.

¶Nux uomica uomituꝫ pessimū ac uirtutis dissolutionē iducit. cuiꝰ bezear ē coꝛtex citri Ex ꝯferētibus ē bonum uinū ac rob citonioꝝ ꝛ mirti.

¶De ficu pharaōis. Rubꝛica.

¶Ficꝰ pharaōis febꝛes inducūt tertianas ac totius coꝛpis fractionē. et apparet ifirmo q̄ sit idropicus. quaꝝ bezear sūt seīa cucumeris uł ipsoꝝ lac cū aq̄ oꝛdei extractū. Ex ꝯferētibꝰ aūt ē sex caprinū et aqua oꝛdei.

¶De coloquintida Rubrica.

Coloq̄ntida i arboꝛe solitarie nata moꝛdicatōeꝫ i stoāco inducit ꝛ in uētre cū tāta ūtutis ꝓstractōe q̄ nisi sucursū habuerit ifra diē terciā moriet̄. Huiꝰ bezear est smiraldi trite. ꝫ. ß. cū uino i potu dare. Ex cōferentibꝰ ē tiriaca magna cū uino ꝛ aq̄ ordei cuꝫ puluere zucharī. ac. ꝫ. ij. masticis cū mica citrinorum.

¶De semine urtice. Rubrica.

Semē urtice lingue oꝛis ꝛ gutturis inducit excoꝛiationeꝫ ac i stoāco ac uētre arsurā ꝛ ardoꝛē maximū. Cuiꝰ bezear sūt. gra. citoniorū trita ꝛ potata cū aq̄ calida. Et ex conferentibus est oleum amigdolarum potare.

¶De semine serpentarie Rica.

Semē s̄pētarie pūctionē gutturis iducit. ꝛ tandē ipiꝰ oꝛis et gutturis excoꝛiationē cū tremoꝛe coꝛdis. cuiꝰ bezear ē ptisana n̄ colata. Ex cōferētibus aūt est butix recens bibitū.

¶De eufoꝛbio Rubrica.

¶Eufoꝛbium in sup̄flua quantitate sūptuꝫ angustiam inflamationem et moꝛdicationem in stomaco causās et in uentre persepe singultū

inducit. ac etiam fluxum uentris. Cuius beze ar est semen citri in potu cum uino decoctiōis enule exhibere. Et ex ɔferētib⁹ ē sumere suc cum pomoꝝ acetosoꝝ lac acetosum ac butiꝝ crudum. Et hec de particulari cura uenenoꝝ uegetabiliū seu terre nascētiū sic breuiter dic ta sufficiant.

¶ Decimum capl'm in quo particularis cu ra ponit̄ uenenoꝝ aīalium ⁊ quorūdam parti um ipsaꝝ. Rubrica de lepore marino.

Qui leporem marinū sumpserit uomi tum colere ⁊ sanguinis dolorē stoma ci difficultatem urine rubedinez ocu lorum. tussim siccam. sputū sanguinis ⁊ hane lit⁹ difficultatē incurret. cibum quoqꝫ abhor rebit. ꝙ si piscibus punctatis terreatur. nulla spes salutis existit. ⁊ si non adhuc sanari pote rit. Huius bezear ē sanguis hoīs potat⁹ aut sanguis anseris uel. ʒ. ij. picis naualis cū uino. Et aliqui dicūt ꝙ ē vulpis assata et comesta. Ex cōferentibus vō ē figere lac asine uel mu lieris a mamilla ac cācros fluuiales comede re. et sumere paꝝ tiriace diatesseron trib⁹ die bus cōtinuis.

¶ De cātaridibus Rubrica.

Ex potu cantaridū per hipocōdria pectinē an chas et usqꝫ ad genua dolor accidit. Et fit uo luptas mingēdi absqꝫ hoc ꝙ patiens minge re possit. ⁊ si mingerit sanguinē. mingit cū do lore maximo. Et accidit sepe permixtio ratio nis cum sincopi. ⁊ moritur. Harū bezear sunt grā. x. seminis alkekengi seu lac feminis cucu meris extractum cū aqua ordei. A vulgo ta men fertur ꝙ harum bezear ē acetum sumptū sed nullibi ab auctorib⁹ hoc scriptum inueni. quia tamē experimento hoc cōprehensum fa cias si libet. ex cōferentib⁹ autem est sumere lac sicut extrahitur ab ubere ⁊ potare aquaz psilij ⁊ portulace. ⁊ lac q̄tuor feminū frigidoꝝ

¶ De cerebro gati Rubrica.

Cum quis gati cerebruz mādcauerit. sepe uertiginē incurrēs stolidus efficitur. ⁊ ego ta lem uidi adeo cōfirmatuz ꝙ nunꝗ̄ sanari po tuit. Bezear tamē huius ē tria grana musci cū uino albo ī potu dare. ex cōferentibus est uo mitum sepe cū terra sigillata aut ei⁹ tiriaca ꝓ uocare. et de diamusco sumere seu de letitia galieni vnū bolum omni die per duas horas ante prādiuz.

¶ De felle leopardi Rubrica.

Qui fel sumpserit leopardi colere uiridis uel citrine uomitū icurret. Aloes quoqꝫ odo rem sentiet ac saporē. ⁊ fact⁹ icteric⁹ nisi ī bre ui succursuz hūerit. ex frequētata sincopi mo riet̄. Huius bezear ē. ʒ. ß. musci cū uino dare uel tiriacam de musconib⁹ ex cōferentib⁹ est diamusc⁹ diamargariton. ⁊ hoc uomitu sepe ꝓmisso ut scis. Jura quoqꝫ galinaꝝ pinguiuz in quibus musci macis ⁊ croci aliqd appona tur et cetera.

¶ De felle canis marini Rubrica.

¶ Fel canis marini ⁊ si nō ita cito iterficiat ut fel leopardi. cōsimilia tñ inducit accidētia. et ei⁹ cura ē cura fellis leopardi.

¶ De extremitate caude ceruine.

¶ Extremitas caude ceruine angustiā ⁊ dolo rem uehemētem ī stomaco ⁊ uiscerib⁹ indu cens sincopim sepe facit euenire. ⁊ sic iterficit ī breui. Hui⁹ bezear ē tiriaca talis. ℞. auellana rū fisticoꝝ. fell' eq añ. ptes eq̄les cōfice cū mel le. ⁊ detur in potu de ea cum uino. Alij uero dicūt ꝙ suū bezear est tyriaca magna data cū aqua ðcoctiōis fisticoꝝ ⁊ auellanaꝝ. Ex cōfe rentibus ē. ʒ. ß smiraldi subtilissime trite da re cum uino ac etiaꝫ electuarium de gemmis.

¶ De sanguine humano Rubrica.

¶ Cum ī potu dat⁹ fuerit sāguinis homīs rufi extract⁹ tēpore rixe uel ire ꝑmixtionē itellec t⁹ cuꝫ furore maximo et ī uerecundiaꝫ īcur rēs paulatine marasmabit̄ ⁊ tādeꝫ ɔsumptus morict̄. ⁊ hui⁹ bezeaꝫ est uinū uiperinum uel trocisc⁹ vn⁹ de tiro. Ex cōferentib⁹ est aq̄ cu cumeris ul' lac fēinū sucꝰ ac syrup⁹ ð nenufa.

¶ De sanguine tauri Rubrica.

¶ Sāguinis tauri ul' bouis antiqui frusta san guinis expuere facit cōgelari ⁊ dolorē ī bran cis ⁊ meri cū rubedine lingue ac ꝓfocatione ac spasmū causās mortē iducit. Hui⁹ bezear ē coagulū leporis cū aceto sumptus aut semē caulis uel piper. ⁊ ēt sumere acetū fortissimū calidum per se.

¶ De sanguine bufōis Rubrica.

¶ Sanguis bufonis difficultatē hanelit⁹ tre morē cordis ac sincopim freq̄nter causans fe stinā mortē iducit. Et idem facit ei⁹ sputū. sed mortē celeri⁹ iducit. q̄r ē uenenū deterius san guine. Horum bezear est lapis bufonis queꝫ vulgares crapatinā uocant. ut supra dicebat̄. Ex ɔferentib⁹ ē. ʒ. ß. smiraldi cū uino dare. et uētres calidos aīaliū quadrupedū intrare se pe ut est bos asinus mulus equus et cetera.

¶ De sanguine menstruo Rubrica.

¶ Qui sāguinē mēstruū sūpserit āt leprosi luna tic⁹ malefic⁹ ⁊ obliuios⁹ efficit̄. ⁊ hoꝝ bezear ē

trocisc⁹ un⁹ de tiro āt ꝺ serpētib⁹ a qbus cau
da ⁊ caput p palmū fuerit abscissa māducaꝛ
sed elixentꝛ pmo. ⁊ pma abiciatꝛ aqua. deinde
secūdo dequoquanꝛ radicē diptami i decoc
tione ponēdo. Ex cōferentib⁹ aūt ē. ʒ. i. marga
ritaꝝ cum aqua melisse potate. ¶In aqua qq;
tepida balneari et cū puellis ꝯuersari cū qb⁹
interdū coeat ⁊c.

¶De castoreo malo Rubrica.

Qui malum castorcū in potu sumpserit rixas
⁊ clamorem icurrēs dolorē maximū sentiet i
intritiuis. febrēq; incurret. ⁊ extra os linguā
tenebit. Hui⁹ bezear sunt. ʒ. ij. coriādroꝝ assa
toꝝ. Ex ꝯferētib⁹ vō ē tm̄ uomitū cū butiro
⁊ aq̄ mellis ꝓuocare. ꝙ ampli⁹ castorei odorē
sentiat siue saporem. Deinde in potu detꝛ lac se
minum cōium frigidoꝝ. aut sirup⁹ de limoni
b⁹ uel ꝺ ribes. uel de sueco acetose seu aceto
sitatis citri.

¶De piscibus frigidis. et de carne corrupta

Ex comestione pisciū frigidoꝝ quib⁹ p⁹ eoꝝ
coctionē corruptio supuenit. et ex comestione
carnis pdie iterfecte aut a fulgore seu pestilē
tia mortue accidit strāgulatio singult⁹ sudor
frigidus ⁊ sincopis. ⁊ breuiter oīa accidunt
fungoꝝ accidētia. ⁊ eoꝝ cura ē cura fungorū.

¶De coopertis assaturis.

Ex cooptis assaturis et i pānis inuolutis sta
tim cum cocte sunt accidit cum māducantur
uertigo ⁊ scotomia ita frequēs ut nōnunꝗ̄ pa
tiens epilētiam incurrat. Haꝝ cura p⁹ uomitū
ē i potu sumere zuchaꝝ rosatū cum xilo alo
es. ⁊ maxime mixtū cum uino. Ex ꝯferētib⁹
ē rob fructuū stipticoꝝ et balneum aq̄ dulcis
sepe igredi. Et hec de cura pticulari uenenoso
rū aīalium ⁊ ptium ipsoꝝ. ¶Laus deo.

¶Undecimum capl'm generalē curam ꝯtinēs
puncture seu morsure aīalium uenenosoꝝ ac
vulneꝝ factoꝝ cum cultello. sagitta. telo uel
alia re infecta ueneno. Rubrica.

DE cura puncture et morsure aīalium
uenenosoꝝ ⁊ vulneris facti cū cultello
sagitta. telo uel alia re ifecta ueneno. Et si ml'
ta sint supra caplo. vij. posita hec ex his aliq̄
replicādo nōnulla utilia secū annecta specia
les curas ꝑnunc relinquēdo. Nam cū aīaliū
omniū uenenosoꝝ bezear sit tiriaca magna est
in eoꝝ morsuris seu puncturis statim tribuē
da. Et si scitꝛ cuius speciei uenenū existat. sagi
tam uel aliam rem vulnera facientem. infici
ens bezear appropriatum superius descriptū
statim infirmo tribuatur. ac etiam cura illi
ueneno appropriata curetur. Uerum enim cū
sepe rabidi canes et alia rabida animalia nos
mordeāt ut est mul⁹ eou⁹ ⁊ ceteri a hoc cōple
to capitulo specialē curaꝫ ipsoꝝ iscribam. di
co igitꝛ quod i punctura morsura ul' vulnere
venēoso si venenū specifice cognoscitꝛ suū ꝓpri
um est bezear ꝓpinanduꝫ. Ignorato aūt uene
no tyriaca magna stati potui tribuatꝛ. Hoc eni
potest omninū animaliū eē commune bezear.
Ad idem ualet lapis bezear coagulum lepo
ris vnicornu. tormētilla. radix diptami. Et ul
tra omnia illa ualēt bezeardica seu tiriacalia
q̄ sunt superi⁹ capitulo tertio et sexto descrip
ta. Deide super morsuraꝫ uel puncturā mem
brū stricte ligetꝛ cum corrigia ceruina potius
q̄ꝫ alia re si haberi potest. Nam ceruinū coriū
contra uenenū mirabiliter operatur. ꝙ si ani
mal pungēs seu mordens haberi possit. ex eo
statim locus emplastretur. perprius tamē ab
scisis extremitatib⁹ si serpēs fuerit. Et si tale
animal haberi nō potest. uenēosa cum scari
ficatione vulneri uel morsure superponatur.
uel cum ore persone uilis perpri⁹ ex uino de
coctiōis diptami loco uelꝫgētiane vulnus aut
morsura sugatur. uel culus uiui galli. cui⁹ ro
strum sepe claudatur superponatur. aut gali
na per medium scissa et adhuc palpitās ipsaꝫ
sepissime renouādo. quia cum frigida fuerit
alia apponatur. Item tiriaca magna super lo
cum emplastrata maxime cōfert. Ad ideꝫ ua
lent emplastra freqūtia de quorum proprie
tate ē omne uenenū ad se trahere. Primuꝫ. ℞.
ceparum communiū. ʒ. iiij. cepe squille. ʒ. ij. ca
lamenti fluuialis isopi sicci origani aā. ℳ. ij.
cōterantur i lixiuio. donec pistari possint. qui
bus adde galbani serapini aā. ʒ. ij. glutinis al
botin quātum sufficit ad incorporādum. et fi
at emplastrum. cū quo locus emplastretur. ¶
¶Uel facias sic. ℞. allij. lb. i. ß. calamētu fluuia
lis. ℳ. ij. pistētur simul. qb⁹ adde succi por
ri vncias. ij. fellis taurini vnciaꝫ. i. ß. sulfuris
ʒ. ij. ß. castorei. ʒ. i. et fiat emplastrum. Uel faci
as sic. ℞. castorei serapini. ase. sulfuris. fimi.
colūbini. mētastri. pullegij ceruini omniū par
tes equales. picis et olei ueteris quātum ad
eoꝝ cōmixtionē sufficere possit. et agitetꝛ tm̄ i
mortario ꝙ eiuꝫ ꝺbita fiat vnio. ⁊ fiat empl'ꝫ
¶Uel facias sic. ℞. calcis quantitatem quam
uolueris. eam confice cum melle et oleo. et
fac emplastrum. ¶Uel facias sic ¶Recipe cal
cis lib. i. sinapis lib. ß. incorporent eam aceto
⁊ fiat empl'm. Uel facias sic. ℞. alkitraꝫ lib. i.

pulueriza.⁊ ꝯfice cuꝫ aqua saponis. et facem plastrum. Uel facias sic.⁊ ē mirabile i isto casu. Liqfac picē.⁊ in ea feruēti intinge lanam.⁊ ita calidā loco suppone. Uel facias emplām ex cācris tritis uel ex alio solo. uel ex alio cum butiro cocto. Uel ex castoreo cū oleo mixto uel ex sulfure cū urina mixto. uel cū calamēto fluuiali solo. uel cū radice ꝯsolide maioris iter duos lapides ꝯtrita. uel cuꝫ scabiosa seu cauda equa uel t'ssobarbasso. hec.n. mirabil'r ualēt i antrace ⁊ carbūculo. Sꝫ cū utrobiqꝫ materia existat uenenosa. debēt ēt in isto cāu ualere. Ad idē ualet locum ꝯfricare cū sale solo aut nitro solo. aut cum sale ⁊ aceto. aut cuꝫ sale ⁊ oleo sil' coctis. aut cū cinere uitis ul' fici ⁊ aceto. aut cum felle tauri. aut cum aq̄ maris calida sola. uel cū aceto mixta. aut cū aqua decoctiōis muris hītātis i domo. aut aqua decoctionis mustelle. Et qꝛ aīalia uenenosa psepe aculeos seu dētes dimittunt i locis morsis. ē loc⁹ tūc cum cinere oleo permixto fricādus. His igit̄ generalib⁹ remedijs adipletis si loc⁹ icipit denigrari. signū ē ꝙ punctura. morsura. seu vuln⁹ fuit aīalis seu alteri⁹ rei pniciosissime. Quare si mēbrum aptū fuerit abscisioni. statim abscīdat̄.⁊ si nō sine mora cauterizet̄. Et hec ē cura generalis pūcture seu morsure oīuꝫ aīalium uenenosoꝝ. ac ēt vulneꝝ cum re infecta ueneno factoꝝ. quare ⁊c.

Ultimū cap'lꝫ curā ponit a cane seu a quouis alio aīali rabido morsi. Rubrica.

Cum qs a cane rabido morsus fuerit. si vuln⁹ pfundet̄. fit i pncipio dolorosum. Et sic paucos ifra dies ul' horas ei accidētia supueniunt ifrascripta. Si vō supficiale fuerit dūmō solum mēbrana rūpat̄.⁊ si pnunc aliū dolorē nō senserit. i pcessu tñ accidētia icurrēt infrascripta. qꝛ sine cā timet pl⁹ solito uigilat. hoīuꝫ refugit ꝯuersationē. et solus eē appetit. Cuꝫ aūt magis ꝯfirmat̄. fit ei⁹ uox rauca. aquāqꝫ et oēs aborret hūiditates Cūqꝫ malicia rabiei i eo ꝯfirmata ē cognosces qꝛ ab aquis q̄uisnō approximata terret̄. Nam ex uehemēti ⁊ cōtinua canum imaginatiōe canes i ea eē imaginat̄ sepe. ac ēt ut canis latrat Et i humiditatib⁹ aquas emittit. hoc ē i spermate p pollutionē emisso in urina aut in suis flegmaticis egesti iōib⁹ nōnūq̄ frustula uelut canes existunt. qđ est qꝛ fortis imagiatio quā cōtinue de cane hꝫ i istas humiditates canuꝫ figurā sigillet. Et quo ad pnostica signa cū ex aqua terret̄. istisqꝫ i superfluitatibus canū insignia discernunt̄. spes nulla salutis existit. Uerū taliū accidētium pspe usqꝫ ad.xl.diē tardat euēt⁹.⁊ qnqꝫ usqꝫ ad.vi.menses.⁊ nōnūq̄ usqꝫ ad annū. ut nōnulli referunt. Alij vō dicūt usqꝫ ad annū septimū. ⁊ ego hūi a fidedigno p⁹.xviij.annū cuidā a cane rabido morso accidētia supuenerint suprascripta. et hoc fuerat qꝛ sub umbra sorbe trāsierat.⁊ infra tertium rabid⁹ mort⁹ ē. O bone de⁹ quot ṽtutes a tota substātia puenientes i reb⁹ sigillasti q̄ adhuc nobis existūt incognite. Taleꝫ igit vmbraꝫ a cane seu quouis alio aīali morsi fugiāt. multa.n.aīalia ut canis rabiē incurrūt. sicut ē hō. lupus. mustella. vulpes. simia. equus. mulus ⁊ asin⁹.⁊ talis rabies i eis puenit aut a frigore itēso sanguine i eis ꝯgelāte. aut a nimio calore humores cōburente.⁊ sic pp ista istoꝝ alterat̄ cōplexio.⁊ fiūt melācolici successiue vō rabidi. Pnt ⁊ cuꝫ hoc alia ex cā fieri rabidi. ut puta ex cibo corrupto ⁊ i facto. uel ex potu. uel qꝛ sunt ab alio aīali rabido morsa. Et ēt pōt dispositio talis ꝯtrahi a generatiōe ut accidit i leprosos. Uex sigs a mulo asino ul' alio aīali rabido q̄ a cane morsus fuerit.⁊ hidrofobic⁹ fiat. qꝛ ex aqua seu alijs hūiditatib⁹ terreat canū effigiē i talib⁹ hūiditatib⁹ fore nō pēsabit. sꝫ poti⁹ illi⁹ aīalis a q̄ morsus ē Et idē fiet i hūiditatib⁹ q̄s emittit de frust ul' ills silitudinē canuꝫ hñtib⁹ que poti⁹ animali ꝙ momordit assimulabunt. Cognoscit̄ auteꝫ canis rabid⁹ a nō rabido qꝛ famens nō māducat. sol⁹ libēter morat̄. dominū suuꝫ nō cognoscit. ei⁹ rubēt oculi ⁊ terribil' fit aspect⁹. Cū qꝫ i eo rabies cōfirmata ē cuꝫ capite dimisso perābulās linguā foris tenet. aurēsqꝫ mollificate pēdent. ⁊ ab ore eius saliua spumosa manat. rauceqꝫ latrat. ⁊ oēs cui obuiat reꝫ īuadit Et hec signa solū a cane rabido ueniūt. Rabidū quoqꝫ canē ex pte ifirmi cognosces. Naꝫ si cū bucella panis loc⁹ mors⁹ confricet̄ caniqꝫ nō rabido pyciat. et eaꝫ refugiat mordēs canis rabid⁹ erat.⁊ si eam māducavit nō ⁊ si galline pyciat̄ ⁊ eaꝫ māducavit. ⁊ nō moriatur ifra diē naturalē talis cais rabid⁹ nō erat

De cura Rica.

His igitur uisis ad curaꝫ deueniens quib⁹ poteris modis uenenū extrahere pcura cū uetosis. s. culo galli eplastris. alijsqꝫ in cap'lo precedēti descriptis statimqꝫ ipsoꝝ bezear pbe. qđ ē puluis cācroꝝ fluuialiū adustoꝝ. ʒ.ij. cū aq̄ i potu exhibere. qui puluis fm doctrinam Serapionis in suo de simplicibus sic fit. Accipe

cācros sole exñte i leone. ⁊ q̄ luna decē et oc
to dies iā transierit. et eos uiuos pone i olla
ex ere rubeo quos tm̄ cōburc q̄ ide cinis fie
ri posset. et ex eo ut dictū ē utere. Deide loc⁹
ꝓfunde cauterizet. et h̄ aň tertiā. Die autem
trāsacto tertio cauteriū dimittat sed sup vul
nus ēplastrū ex allio ⁊ butiro ul' cepe ⁊ buti
ro ponatur. Uel facias sic et est secretū Ga
lieni q̄ i suorū libro secretorū adiueni. Dicit
eiꝫ q̄ q̄ b⁹ puluere cuꝫ ifrascripto medicamie
p dies. xl. usus fuerit ab ōi rabiosa morsura
liberabit. Puluis sic fit. ℞. cineris cācroꝝ flu
uialiū ptes. x. gētiāne ptes. iij. ⁊ i alio ptes. v.
thuris ptem. i. fiat puluis de q̄ bibat ōi mane
stomaco uacuo. ʒ. iij. admin⁹ cum aqua lipida
p dies ꝯtinuando. xl. Et huic medicamini ma
gna ē fides adhibēda cū cācri q̄ sunt basis i h̄
puluere ꝑfati ueneni bezear existāt ut dictuꝫ
ē. Dicatq̄ꝫ Gal' auctoritate Aseniy medici anti
qssimi puluere ipo cū ēplastro ifrascripto nul
lum vnq̄ꝫ fuisse uisuꝫ q̄ nō euaserit. et melius
erit si cācroꝝ puluerē ꝯfeceris sole exñte i le
one ⁊c. ut stati dictū ē. Empl'm sic fit. ℞. ace
ti fortissimi. lb. i. ß. opoponaci. ʒ. iij. picis albe
lib. ß. buliāt adinuicē dōec icorpata sint. sic ut
infrigidati extendi possint uelut empl'm sup
aluta. et de tali empl'o sup morsuram appone.
Ex ꝯferētib⁹ vō sunt si aň. xl. diem i aqua ma
ris iterdū balneat ifirm⁹. In aliys vō ōibus
melācolici regimie gubernet. ⁊ ista cura curā
di sunt a cane rabido morsi ⁊ ēt a q̄cunq̄ꝫ alio
aiali rabioso. Uex q̄z ut dictū ē p ānum et ul
tra tale uenenū latere solet. Consulo ut regie
suprascripto p. xl. dies obſuato ad maiorem
cautelā p annū vnum postea admin⁹ tale regi
mē morsus obſuet. pmo i sex reb⁹ nō natura
lib⁹ regimē obſuet melācolici. Deide q̄tū ad
medicinalia sex saltē uicibus i āno tali purga
tione purget. ut. ℞. succi fumiterre. lb. iij. suc
ci lupulloꝝ lib. i. succi pomoꝝ r̄dolētiū. lb. ß.
oīuꝫ istoꝝ ōbita feā r̄sidētia cū. lb. iij. zuchari
tabaꝫ ⁊ fiat syrup⁹ addēdo aceti. ʒ. iiij. De ta
li aūt syrupo ōbite cocto accipe. ʒ. iij. aque fu
miterre. aq̄ lupulloꝝ. aq̄ buglosse aň. ʒ. ij. mi
sce p duab⁹ uicib⁹. Sūmpto q̄ter sirupo po
tionē recipiat ifrascriptaꝫ. ut. ℞. cassie fistu
pīguis. ʒ. i. ꝯfectiōis hamec. ʒ. ij. ß. dissoluanē
cū decoctiōe cōi. qbus dissolutis addat. ʒ. i. si
rupi suprascripti ⁊ fiat pot⁹. Uel accipe. ʒ. iij
ß. ꝯfectionis hamech. ⁊ dissolue cū aq̄ lactis
capraꝝ. ⁊ i potu tribue. uel cū zucharo boluꝫ
ꝯficias. q̄ deaurat⁹ loco potiōis det. In seq̄n
ti vō die tiriacā exhibe. Fcā purgatiōe fiat ta
lis stuffa trib⁹ dieb⁹ ꝯtinuis stomaco uacuo
℞. fumiterre. M. iiij. lapacij acuti scabiose.
boraginis buglosse. meliloti. epithimi aň. M
ij. ꝯquassenē. ⁊ buliāt i duab⁹ situlis aq̄ usq̄ꝫ
ad ꝯsumptionē tertie ptis. Deide ad ignē i ua
se coopto dū stuffat ꝯtinue teneantur. in q̄ sit
instr̄m pforatum p qd' ab ipso ꝯtinue in tinaꝫ
fum⁹ trāseat. ⁊ i tina illa ōbite coopta stuffet
A stuffa vō exeūti tiriaca cum uino decoctio
nis bacaꝝ lauri. gētiane uel diptami offerat. ⁊
i alia die cōpleta stuffa altera cephalicaꝝ apia
tur. ⁊ paꝝ sanguis extrahat. Plus tñ uel mi
nus s'z vtutis tenorem. cōplexionē. etatē ⁊c.
Aliys vō dieb⁹ puluere utat suprascripto. q
si nimis foret tediosus facias sic. ℞. pulueris
suprascripti. ʒ. i. zuchari albi. lib. i. dissoluat
zucharꝝ cum aq̄ buglosse. ⁊ fiat ꝯfectio i mor
sellis grossis satis. de qb⁹ vnū accipiat ōi ma
ne stomaco uacuo. Tali igit obſuato regie q
libet a casu i rabiē deo duce secur⁹ icedet. Et
hoc de cura canis seu alteri⁹ aialis rabiosi. q
huic. c. ac toti tractatui finē imponit. Naꝫ eo
diuino munere uētum ē q̄ ab initio ꝓposuerā
Qua de re si i hoc tractatu sit aliqd vitati dis
sonū. qd me aduertente nihil ē mee cōpatiēdū
ignorātie ē nō arrogātie iputādum. Naꝫ illu
strissimi dñi. dñi mei Philippi marie angli.
mediolani ducis ⁊ amor meiq̄ꝫ igenioli exer
citatio ad hanc ipꝫ ꝯficiendū tractatū iduxit
Uñ uos isignes artium ⁊ medicine doctores
magister Luchine de beloculis. ⁊ Joānes frā
cisce de balbis mei dilectissimi pceptores q
ꝑfati dñi gubernatōis pncipal'r on⁹ gerētis ipꝫ
beniuola mēte suscipite. Et si pte i aliq̄ pl⁹ āt
min⁹ q̄ꝫ oporteat a vitatis tramite ōuiatū sit
illud i meli⁹ emēdetis ac omissa supplenetes
supfluuꝫ caritatiue refectis ut q̄ dieb⁹ nocti
busq̄ꝫ i plurib⁹ magno nō sine labore sū adi
plet conat⁹ uestris iutū suffragiys i lucē ōdu
ci ac i ipsa uale fac diutissie pmanere. Ualeāt
q̄ꝫ q̄ rapacissima peste imitissimoq̄ꝫ ueneo de
phendi dubitāt se ab his sine lesiōe custodiř.
captiq̄ꝫ cōgruā ac appropriataꝫ curā adhibe
re. Ad illi⁹ laudeꝫ q̄ celū terrāq̄ꝫ regit in secu
la seculorum amen.

Explicit secūda pars pncipalis hui⁹ tractat⁹
q̄ ē ō ueneis ad illustrissimū pncipē dñꝫ dñꝫ
Philippū mariā angluꝫ mediolāi duceꝫ ⁊ pa
pie anglericq̄ꝫ comitē Editū p Antonium de
guaineriys de Papia artiū et medicine docto
reꝫ eximium.

¶ Tractat⁹ de febrib⁹ editus p magistruȝ Antoniū Guaynerium artiū ac medicine docto reȝ egregium papiēsem feliciter incipit.

Qui amoris gratia mi Antoni magliane ad hunc deueni locuȝ cum quo ad nos i libero ac dulci aere uiuere solitos delectatiōe priuatuȝ ꝓpter quod adeo plurū mihi uidet̄ temp⁹ ut iā cani ꝗplures ĩfra paucos dies mihi exorti sūt. Quia ꝓpter tēpus aliquomō fallere decreui. ut ea q̄ ab auctorib⁹ nostris de febrib⁹ dicta sunt sūmarie ptractando. ut diffuse et dispar sim tradita ĩ hoc sūmario succicte satis. et ordine quodā qs inspicere possis. Tu igitur hominū deorūq; parēs terrarū celiq; sator huic ꝑncipio benign⁹ adsis. mihiq; gratiam impartiri digneris. ut qꝫ debiliter incepi. gratia tua iut⁹ finire felicit̄ ualeā. ꝛ pfecte. qui uiuis et regnas trinus et unus. Amē. Hoc itaque mi frater sūmarium accipe ꝛ plege q̄cunq; ē diminutū supple et supfluum lima. sicq; temp⁹ ambob⁹ inaniter nō trāsibit. Sȝ ut facili⁹ qđ queris inuenias summarium hoc de febrib⁹ in tres diuidā ptes siue drias. ¶ Prima ps siue dr̄ia de febribus erit. Secūda de humoribus. Tertia de inexistētibus mēbris. Prima ps siue dr̄ia vnū ꝯtinet capl'm de febribus effimeris. ¶ Secūda ps siue dr̄ia quinq; ꝯtinet tractat⁹. Prim⁹ narrat febres sāguineas. Secūd⁹ colericas. ¶ Terti⁹ flegmaticas. ¶ Quartus melācolicas. ¶ Quint⁹ cōpositas in se pestilētialem febrem inducēdo seu iserendo.

¶ Prim⁹ tractat⁹ duo ꝯtinet capl'a.

¶ Primum de sinocha inflatiua.

¶ Secūdum capl'm de sinocho putredinali.

¶ Secūdus tractat⁹ octo ꝯtinet capl'a.

¶ Primū capl'm tertianā puram iterpellataȝ notificat. ei⁹ curam ponens.

¶ Secūdū tertiāe nō pure pōit significatiōes

¶ Tertium tertiane nō pure ex colera adusta ꝓueniētis curaȝ ponit.

¶ Quartum tertiane non pure causate a colera p admixtionem melācolic prouenietis ab extra.

¶ Quintuȝ erit de cura tertiane a colera citrina prouenientis.

¶ Sextum de cura tertiane prouenietis a colera uitellina.

¶ Septimum curam et signa ponit tertiane continue.

¶ Octauum ꝛ ultimū capitulū signa ac curā ponit causonidis.

¶ Tertia pars siue terti⁹ tractatus septem cōtinet capitula.

¶ Primum febrium flegmaticarum significationes ponit.

¶ Secūdum fe. flegmatice interpollate a flegmate dulci insipido et aquoso seu aeri prouenientis curaȝ docet.

¶ Tertium fe. prouenientis a flegmate pōtico mucillaginoso crudo ac uitreo curā ponit.

¶ Quartum erit de cura febrium prouenientium a flegmate melācolic permixto.

¶ Quintū de cura febris prouenientis a flegmate cum colera permixto.

¶ Sextum de cura ēpiale ac lipparie ꝛ fe. in qua in iteriorib⁹ ꝛ exteriorib⁹ caliditas sil' sentit̄ ꝛ fe. diurne ꝛ nocturne.

¶ Septimum uero ꝛ ultimū capl'm quotidiane cōtinue curam ponit.

¶ Quart⁹ tractatus sex ꝯtinet capitula.

¶ Primū feb. melancolicarum signa denūciat

¶ Secundū erit de cura quartane a melācolia fecali prouenientis.

¶ Tertium de cura quartane colerice.

¶ Quartuȝ de cura quartane sanguinee.

¶ Quintū de cura flegmatice quartane.

¶ Sextum de cura quartane cōtinue.

¶ Quint⁹ tractatus sex ꝯtinet capl'a.

¶ Primū quid per duplicem ꝛ per triplicem tertianam quotidianam uel quartanā. Et qđ per duas tertianas uel duas febres. ꝛ tādem quid per febrem cōpositā itelligere debem⁹ declarat.

¶ Secūdum citriteoꝝ ponit significationes.

¶ Tertiū curā emitritei maioꝝ. ponit.

¶ Quartū emitritei nōdū baptisati curā pōit.

¶ Quintū curā minoris ꝛ medij pōit.

¶ Sextū signa ꝛ curā feb. pōit pestilentialis.

¶ Tertia ps siue dr̄ia tria ꝯtinet capl'a.

¶ Primū i se signa ꝛ cās feb. ethice ꝯtinet.

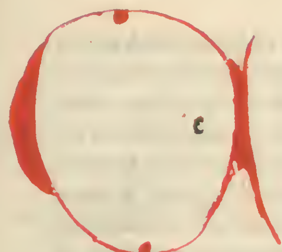
¶ Secūdū talis febris curam ponit.

Tertium ꝛ ultimū ethicā notificat senectut̄. cās signa ꝛ ipi⁹ curā ponēdo. q̄ pfecto sūmariū h̄ finē recipiet. ad quē me puenire pmittat q̄ ē nat⁹ de Maria vgine sine ꝟc. Amen.

¶ Finitū ac cōpletum ē registrum tractat⁹ de febrib⁹ editi per magr̄m Antonium Guaineriuȝ. artiuȝ ac medicine doctorē famosissimū.

¶ Laus deo.

¶ Prima pars siue dr̄ia in se vnum cōtinet capitulum de febrib⁹ effimeris.

Um mee sit intētō nis hoc in sūmario feb. negociū una cū pricipe abolai per tractare. Dico q fe bris est calor extra ne9 accēsus i corde ⁊ ab eo pcedēs me diātib9 spiritu ⁊ sāguine p arťias ⁊ uenas in totū corp9 ⁊ ē sēsibilit̄ nocēs opatiōib9 natu ralibus Talis eni calor extrane9 quādoqʒ est in spiritib9 quādoqʒ in humoribus ⁊ quā doque existit in membris Ex pmo fe. causa tur effimera Ex scđo humoralis. Ex tertio ethica Et sic patet qualiter sps est subiectū fe. effimere de qua pricipalit̄ est pertractādū

¶ Ad cui9 euidētiā nota q spūs generatur ex subtiliori pte sāguīs ⁊ ē corp9 uaporosū. i. subtile qđ fuit necessariū. ut eēt facilit̄ per corpus mobile aptū scđʒ aīe exigētiā in suis opatiōib9 de pte ad ptē trāsmitti. ¶ Et cōiter sic describit̄. Sps ē corp9 aereū huidū i suis opatōib9 organū aīe existēs. ¶ Et diuidit̄ in spm aīalē. s. naturalē. ⁊ uitalē. ¶ Uitalis gnā tur i corde. Aīalis i cerebro. Et naturalis in epate hoc mō q2 a corde ad cerebrū uitalis trāsmittit̄ sps q pparat9 p rethe mirabile ibi modificat̄ ⁊ quādā recipit tēperiē p q̄ opa tiōib9 aīalib9 debitū fit instrumētū. Et simi liter a corde ad ep uitalis spūs transmittit̄ q ab ipo epate talit̄ modificat̄ q p opatōibus naturalib9 debitū fit īstrumetū. Et q2 tale i epate recipit tēpamētū spiritū naturalē i epa te dicim9 generari ⁊ ita đ aīali i cerebro di cim9. Hi eni tres spūs uitalis. s. naturalis ⁊ aīalis. ab istis trib9 mēbris ad oīa alia mēbra trāsmittūtur. Uitalis nāqʒ ut ipa uiuificet ⁊ eis uitā tribuat. ¶ Aīalis ut eis sensuʒ atqʒ motū tribuat ⁊ naturalis ut illis uirtutes p beat naturales. ⁊ q̄ sunt appetitiua attracti ua retētiua digestiua expulsiua. Et qlibʒ isto rū ab aliq cā pmitiua pōt īflamari. sicut uer bi grā ex uehemēti ira furore ul' cōsili uital' spūs sepe supicēdit̄ ⁊ tēpamētū egredit̄ pp qđ opatōes sēsibil'2 ledūt̄ ⁊ isto mō fe. causat̄ effimera ⁊ spirituū uitaliū distēperātia pnci pal'2 pueniēs. Cōsil'2 ex feruore sol' ul' cōsil'i spūs naturalis pōt pternatural'2 calefieri pp qđ sequit̄ effimera. Et q̄uis illa pternatural' calefactio cordi ac uitali spui cōicaret̄ prici pal'2 tñ ex spirituū aīaliū pueīt distēpātia.

¶ Et parit̄ cōtigit ex cibo ⁊ potu nimiis cali dis a quib9 naturales spūs nōnūq̄ pricipa liter calefiūt ad q̄ sup calefactōeʒ fe. sequit̄ effimera pricipal'2 ex spirituū naturaliuʒ di stēpantia pueniēs. ¶ Ex qb9 pʒ qual'2 febris effimera pcreari pōt tā ex aīaliū naturaliuʒ quā uitaliū spirituū distēpātia. que sic đscri bit̄. Effimera ē febris ex spirituū distēpantia pueniēs scđʒ fe. spaciū uni9 diei ñ excedens. Et iō dicitur effimera quasi uni9 diei feruor. ¶ Uñ effimera grece. latine dicit̄ unius diei opatio. Uel ut placuit qbusdā dicit̄ effime ra ab effimero aīali marino q una solū die uiuit. pōt tamē usqʒ ad. iij. ul' iiij. diē nōnūq̄ plongari ppter errorē. s. ul' pp opilatōeʒ qs si trāsierit in ethicā ul' putridā conuertetur. ¶ Nota q oīs effimera a cā pueit pmitiua. et q2 talis ml'tiplex eē pōt. ml'tiplicē contin git eē effimerā. unde pōt ab oib9 īfrascrip tis cāis puenire. ut sūt labor āgustia. uigilia. fastidiū ebrietas. ira bubo sol'o cōtinui i mē bro sēsibili fames spissitudo cutis. calor. et frigus ⁊ quāq̄ Aui. merito cāp multiplicē effimerā manifestat ad quālibʒ tñ istap si bñ īspexeris reducet̄. His uisis đinceps sig^a ponē da sūt. nā ei9 iceptio sine tremore existit ⁊ ho ripilatōe calor quoqʒ nō acut9 i ea neqʒ mor dicatiuus neqʒ pūgitiu9 sʒ ē mitis ⁊ suauis. In pulsu uero grādis ñ repit̄ distemperies Urina ñ multū a sua naturali dispositōe mu tat̄ preterq̄ i effimera a cibo ⁊ potu calidis pueniēte. In hac. n. urina aliqlis pōt eē tictu ra cū effimera icipit decliare exteri9 in cute sudor apparet ul' humectatio qđā. ¶ Ex his eni signis sup effimerā satis certe potis iudi care q si certior uolueris eē ab ifirmo nūqd fe. hec ab aliq cāp supraścriptap pcessit uel ad aliquā illap reducibili diligēter iquire. ¶ Ex his satis pʒ qd đ signis pnosticis sit di cendū. ¶ Nā cognita fe. ⁊ ifirmo đbite recto certissime potis pnosticari illā febrē unam diē naturalē nō ptrāsire que si ab errore uel aliqua cā quartā ptrāsierit ethicā i ipaʒ seu putridā iudica ptrāsiuisse. Quātū ad curaʒ đtute ɔstāte añ declinatōeʒ nihil penit9 dan dū ē q si ab ifirmo ad aliqd dādū tediatus fueris. uerbi grā sicut ē succ9 granatop exhi beas ul' aquā ordei. aut ʒuccari ul' aliqd cōsi mile ⁊ si grossius. exhibe manuschristi cum perlis uel sine aut ʒuccarum rosatū ul' con simile. In declinatione aūt da micā panis ab lutā in aqua frida deide in aqua ʒuccari isu sam uel da lac amigdolap cuʒ aqua ordei ex

tractū ul' aliquid tale. Antiqui aūt qd nos n̄ habem⁹ in usu eos ī declinatōe balneabant. ī aq̄ dulci. ꝛ postea oleo uiola. eos ungi facie bant. deinde ipsos cibis facil' digestionis ciba bant ꝛ h̄ facias si libꝫ. Et q2 pp breuitatē sue affuctōis pauci has febres patiētes se nobis offerūt anim⁹ meus ad alias magis ptractā das fe. dirigit̄ ꝓp̄ qd speciales curas omit tā. Alui aūt ꝛ multi alij signa ꝛ cās cuiuslibꝫ effimere appropriatas rescripserūt ꝓpriasq3 curas posuerunt ad quas si necesse fuerit re cursuꝫ habeas. ꝛ h̄ de effimeris.

¶ Sequitur differentia secunda. Capitulum primū de sinocha iflatiua.

Secundū pmissuꝫ ordinē ē ad san guineas fe. ꝑncipal'r transcundū. Pro q̄ sciendum primo ꝙ san guis ē humor pm⁹ q a naturali sua dispositōe nō mutat⁹ ē ī ꝯplexiōe calid⁹ ꝛ humid⁹ ī colore rube⁹ ī odore suauis ī sa pore dulcis p tēpatā decoctōeꝫ ex scda dige stione ꝓduct⁹. ¶ Scdo ē sciendū qd sāguis pōt dupliciṫ peccar̄ ī quāto scꝫ ꝛ ī quali. In quāto quidē cū uene sūt adeo replete natu rali sanguine. ꝙ trāspiratio dbita ꝓhibet̄ tū in ucis ꝛ maxie ꝓpiquis cordi quedā non nūq̄ fit coartatio p quā debita transpiratio ꝓhibet̄ ꝓpter ꝙ sāguis ebulit. ꝛ iflamat̄. ꝛ febris īde generat̄. Sꝫ q2 uene iflantur ꝓpt̄ sanguīs ebulitōeꝫ. q̄ fit cū ipse circa cor īflāt̄ apparet īfirmo ꝙ iflet̄. ꝛ ꝓpter h̄ talis feb. a medicis cōiter appellat̄ sinocha iflatiua q̄ sic describi pōt Sinocha iflatiua ē fe. conti nua a naturali sanguie sua nimia quātitate in tra uenas coartato ꝓueniēs. ꝛ de hac tracta bit̄ ī p̄nti. In quali uero sanguinē mltiplicit̄ cōtingit peccare cui⁹ narratōeꝫ ad sequens seruo capitulū. ¶ Signa igit̄ hui⁹ inflatiue si nocha sunt q2 p⁹ ꝑcedit quedā grauitas atq3 mēbrorꝫ confractio. pigricia q̄dā lassitudo. ꝛ somn⁹ solito longior existit. In somno res quoq3 apparēt rubee. atq3 purpuree. ī tēpo rib⁹ aūt. ꝛ ī frōte grauitas quedā sentit̄ cū pruritu ī narib⁹ ac ī locis ī quib⁹ uētose so lent apponi. Cū uero fe. adest. ī capite existit dolor. ī facie rubedo. tēsio. ac pleitudo uēarꝫ. ac si balneū egrederet̄ madefactō. ꝛ ī hanelitu difficultas sic ut īfirmo uideat̄ ꝙ iflet̄. ꝛ in gustu dulcedo sentit̄ maifesta. ꝛ hec semp ul' ut plurimū sine horripilatōe īcipit. ꝛ sine tre more. ꝛ dixi ut plurimū q2 q̄libꝫ fe. cōtinua pōt īcipere cū rigore ꝛ extremitatū frigore. quāuis nō multū ītēsis ei⁹ cā eē pōt mlt'itu do materie. aut acuitas aut uētositas alias uencositas. In tali nāq3 urina grossa et ru bea semp existit. pl'sus uero fortis. ꝛ magn⁹. plen⁹. undosus. ꝛ mollis. Et hec fe. in uere accidit ꝛ in hyeme adolescētib⁹ ꝛ bonas hn̄ti bus habitudines. ꝛ qui carnes multas. ꝛ cō fectiones de melle consueuerunt comedere. uinoq3 multo. ac uinoso. quiete. ac delicijs ꝛ vniuersaliter regimine mltiplicatiuo sangui nis sē usui. Quātū ad ꝓnostica signa sciēdū qd h̄ fe. ut supra dicebat̄ fit a sanguine sie putredine inter uenas choartato cui si stati debita adhibeant̄ remedia sepissime in una die terminat̄. Et ob hoc nonnulli eam iter fe. effimerā numerarūt. sꝫ si stati ei n̄ succur ratur cum sanguis propter sui caliditatem ꝛ humiditatē in putredine faciliṫ ꝯuertitur. Preterea sepius ex ea periplomonia accidit seu pleuresis. s. si ad curam cito non accesse ris. ꝛ hoc est quia uapores ad caput ascendē tes propter obturationem pororum ad pe ctoris partes descēdūt. ¶ Ex his patet qd in talibus ꝓnosticandū sit. naꝫ si affueris in ꝑncipio et debita adhibueris remedia ipaꝫ citra quitā diem ad bonū t̄minaturā iudica bis. Si uero pmā ul' secundaꝫ diē ptrāsierit nec debita fuerint applicata remedia timen dum erit ne ī putridā cōuertatur ꝛ ne stati dictas inducat egritudines. ꝛ sic pꝫ quid ha beas ꝓnosticari. ¶ His igitur sic hītis ad cu ram ueniēdo sex rerꝫ n̄ naturaliū pmo. scdo medicialiū regimē ānotabo. Quantum ad pri^m ihabitet aerē ad fridū ꝛ siccū ꝺclinātē quā cū aq̄ rosa. sandal. ꝛ aceto pmixta pote ris. alterare ul' aqua rosa. ꝛ aceto ul' aqua liphi da et aceto de cibo comedat ptisanam ordei non collatā cuꝫ pauco zuchari uel succo arā tij uel agresta uel comedat micam panis in aqua frigida sepe lotam Et quia isto tēpore tam ultra mōtes quā citra montes cōit̄ ad dietā grossiorē tendūt more papiensium uti possunt pane cocto in brodio pulli alterato cū lactuca āt ēdiuia aut cucurbita. Et in pti b⁹ istis dares amidū seu amigdonē far āt or deū deplūatū ul' auenaꝫ. Itē dari potest lac amigdolarꝫ extractū cū aqua ordei aliqual'r ad ignē īspissatū ī quo pōt poni aliquid zu cari uel aliquod acetosuꝫ. uel emulsio semi nū cōiuꝫ frigidorꝫ. ul' da cucurbitas cū modi co agreste. Et si ad cōtusuꝫ deuenire necesse

sit fiat ex pullis puis alteratis ut supra. ꝛ fi at satis liquidũ ꝙ ẽt poteris alterare cũ suc co arãciȷ. ul' granati. ul' modico agreste. Et si sublimatũ pulli exhibere uolueris solũ pul pas pulloꝝ accipias abiciẽdo piguedinẽ qͣs subtilissime tere. deide aqua rosa. eas asper ge atqȝ cũ eis puluerẽ admisceas ĩfrascriptũ ut. ℞. sandaloꝝ oĩuȝ añ. ʒ. i. rosa. rubea. spo diȷ añ. ʒ. i. ß. margaritaꝝ coꝛaloꝝ fragmẽtoꝝ saphiri iaciti granati ꝛ rubini añ. ℈. i. fiat pl' uis ꝛ si adest magna flãma addẽ cãphoꝛe gra. iiij. hoc totũ ĩ uase repõe ĩ quo aliqͣt sint du cati. Quẽ si addideris succi limonis ul' citrã guli paꝝ bonũ eẽt. deĩde uas bñ obturetur ꝛ in cacabo aq̃ plẽo ut cõiꝰ fit ad decoqndũ ponat ĩ quo admin⁹ p hoꝛas. v buliat indesi nentꝰ. ꝛ si hoc ad alembicũ posueris. alẽbicuȝ ipsuȝ in marie balneo colloca. Si uero ĩ de clinatõe ĩfirm⁹ galatinã appeterȝ. fiat ex pul lo pno cũ carne edina ꝛ pedibus uituli bene coctis. ꝛ in ea paꝝ albi ponat aceti. Et ex her bis uti põt spinachijs. boꝛaginibus. lactuca acetosa. cucurbita. ꝛ ẽdiuia ꝛ cũ his uti põt agresta. succo limonũ. ul' cõsimili. si libuerit Quod si paꝝ lactuce una bulitõe bulite cuȝ modico aceti medie foꝛtitudis ĩ pꝛĩcipio mẽ se comederit. ñ malũ foꝛet. oẽs fruct⁹ uitãdi pter damascena. ex quib⁹ aliq̃ bñ matura le nitõis cã comedere põt. ꝛ nõnũꝗ̃ aliqua ama rilia p sitis ac caloꝛis extictiõe. ¶ De potu regulariꝰ opando uinũ nõ ↄpetit. sȝ aqua co cta cũ zucaro. ꝛ succo granati. ul' arãtij. l' ace tositate citri pmixta. ul' bibat aquã oꝛdei cũ zucaro rosa. Et si cogamur uinũ exhiberꝰ sit aquosum claꝝ aliqualiꝰ acidũ ꝛ lipheꝰ cum aqua dicta ul' cũ aqua decoctõis se. coiuȝ fri gidoꝝ ul' aq̃ boni fontis. De motu ꝛ quiete utẽdũ est atqȝ gaudio tẽpato ira ꝛ tristitia ꝛ similib⁹ oĩno bãnitis. ¶ De somno ꝛ uigilia sibi assuetũ somnũ ĩ quãtitate tribuc quia somn⁹ plix⁹ nimis humectaret. De ianitiõe ꝛ repletõe qd fiendũ sit statim patebit. Sex igiꝰ reꝝ nõ naturaliũ descripto regimine. ad medicinaliũ regimẽ cõdescẽdo. quare quam citius fieri põt facias flõiam ex brachiȷ ue na media. ¶ Si sanũ pectus habuerit. uti pla cuit ↄstãtino. Si uero ñ fiat. de basilica. ꝛ ħ usqȝ ad lippotomiã uirtute. etate. ↄplexiõe. ꝛ sic de alijs in flõmia attẽdẽdis consẽtienti b⁹. q̃ lippotomia ẽ defect⁹ aĩositatis. ꝛ diciꝰ n. a lipos ꝙ ẽ defect⁹. ꝛ tim⁹ aĩmus q̃si defe ctus animi ꝛ hoc ẽ ꝙ oẽs uolũt ãtiqui cum

flobotomiã iubẽt usqȝ ad sincopi fieri. Sin copi ĩ ppꝛie accipiẽdo. s. p lippotomia. Et ideo ypo. affor⁹ il. o. que egerũtur ꝛc. ĩquit ꝛ ubi opoꝛtet usqȝ ad defectõeȝ ducere ꝛc. ꝛ nõ dicit sincopi. Nã si Galie Aui. ꝛ aliȷ ac ceperũt sincopi. ppꝛie dictã put ab Aui. xi. ȝ. tractatu ij. ca. ↄscribiꝰ que est destructio maioris ptis plꝰimũ uirtutũ ꝛc. tũc ↄ eos ar gumẽtũ Aueroís. m. l' taret ꝙ ipe facit vij. col liget ca. de cura. sinoche sic arguẽs. ars imita tur naturã. sȝ ipsa nũꝗ̃ ĩ laudabili crisi usqȝ ad sincopi eua. uat. igiꝰ. cõsulo tñ et potius secũdationẽ facias quã ĩfirmũ usqȝ ad sin copi siue lippotomiã pducas. ꝛ ħ pma q̃rti fa cere iubet Aui. ca. ẽ cura fe. sanguis ptitio g dẽ ĩquit melioꝛ ẽ ĩ ea ꝛc. hec ẽ ĩ flõmia ꝛ ħ idẽ affirmat. c. de cura fe. putri. ĩ generali p affo. Et cõsiliũ quidẽ meũ in eo ẽ. nã licet ħ galie. fecerit ũt ipe fecisse attestaꝰ cõmento illiꝰ affo. que egerũtur ꝛ nono terapẽtice. ij. ca. ĩ quotatõe materia tãta ciꝰ ꝛ aliq̃rũ alio rũ fuit ꝛ adhuc existit auctoꝛitas ꝙ vnius moꝛs sibi ĩ laudẽ nobis aut ĩ maximũ uitupi uȝ redũdaret. Quẽ si etas ul' aliud flõiam im pediat sanguinẽ p uẽtosas ĩ spatulis ul' nati bus extrahe. ꝛ sũmo ope uirtutẽ ↄspice. qui dã. n. iperiti medici ĩ alijs ↄfici circũstãtijs uirtute nõ ↄsiderata pp flõiam egrũ usqȝ ad moꝛtẽ pduxerũt ut ĩ cõsimili caº bon⁹ ↄstãti nus hic tamẽ attẽde ꝙ si añ flõiam nõ fuerũt fecee naturalꝰ educte sunt artificialꝰ educen ẽ. ne pp uẽaꝝ inaitiõeȝ iste supfluitates ad ĩ tra traherẽtur. ¶ Facias ergo sic. ℞. malue blitis folioꝝ uiolaꝝ añ. M. i ß. fiat ẽcoctõ ẽ qua accipe lib. i. ß. ĩ qua dissoluaꝰ cassie pl'ue ris zucari añ. ʒ. i. olei uiolati. ʒ. iij. salis triti parum ꝛ fiat clistere. Et si clistere sumere ñ uellet. ꝛ egritudo ĩducias patiaꝰ sibi hãc pꝛe be potõeȝ ut. ℞. capilli ue. floꝝ buglosse bo ragi. uiola. añ. M. ß. pꝛũoꝝ nũero. viij. tama ridoꝝ. ʒ. ß. fiat decoctio de qua accipe. ℥. iiij. ß. ĩ qua dissolue mãne uel cassie. ʒ. x. sirupi uiolati. ʒ. i. ꝛ fiat pot⁹ ul' facias de duobus granatis cũ aqua dulci ut Auic. docet. Quẽ ℞. aq̃ zucari. ʒ. iij. succi granati dulcis. ʒ. ß. ꝛ fiat pot⁹. ul' facias sic. ℞. sirupi uiolati suc ci granati dulcis. ʒ. ß. aq̃ zucari. ʒ. ij. ß. ꝛ fiat potus bis fẽis regularius ad flõiam accedas qẽ si nec uẽtosas apponere potueris fluxuȝ sanguis nariuȝ. ul' emoroydaꝝ uel mẽstruoꝝ puoca Et si eo tũc cõtingeret naturã aliũdẽ sanguinẽ emittere ut a narib⁹ ul' emoroydi

bus ⁊ce. nisi supfflueret nullaten⁹ restrigatur. ¶ His peractis ad ulteriorem ueniēdum est infrigidationē q̄ per potū aque frigide conuenientissime fieri pōt. his tamen attētis cōditionib⁹. s. q̄ pectus ⁊ uiscera ⁊ pricipal'ia ifirmus sana habeat. sitq3 iuuenis carnos⁹. ⁊ in tpe calido. Et si his factis ɔstipat⁹ uēter fuerit. clistere fiat antescriptū. ul' aliquid de supascriptis potiōib⁹ exhibeat. Deide si mēbra sicut pl'imū ɔtigit ex uapoꝝ retētione cū aliquali remāserit iflāmatiōe aliq̄lis fienda erit poroꝝ apertio. q̄ mediāte quadam leui fricatōe fieri poterit icipiēdo. s. a. tibȳs coxis successiue a pectore ⁊ ab alȳs membris semp ad inferiora trahēdo. Item ad eādem intētiōe3 epithimata cordialia ⁊ epatica ɔueniunt frigida quoꝝ tal' dat̄ descriptio. Epithima cordiale. ℞. aq̄ rosa. lib. ß. aq̄ uiola. aq̄ buglos. an̄. ℥. iȳ. sandaloꝝ oīu3 coralloꝝ utriusq3 ros. spodȳ an̄. ʒ. i. oss. de corde cerui croci an̄. ℈. ß. cāphore gra. viȳ. aceti. ℥. ß. ⁊ fiat epithima cordiale cū pāno uel syndone de grana. ¶ Caueas tamē ne nimis actualiter ipsum frigidū cordi supponas. ¶ Epithima p epate. ℞. aque ēdiuie. lib. ß. aq̄ rosa. ℥. iȳ. aq̄ cucurbite aque lactuce an̄. ℥. i. ß. aceti fortissimi. ℥. i. sandalo. oīu3 an̄. ʒ. i. ß. spodȳ. ʒ. ß. fiat epithima p epate. Itē ad eandē itētōe3 cōuenit iulep. rosa. uiola. nenufa. ac ēt sirupus rosa. uiola. nenufarin⁹ ul' de papauere cu3 aq̄ endiuie uiola. floꝝ nenufaris rosa. lupuloꝝ. uel similiū. aut cu aqua zucari ul' facias sic. ℞. aque rosa. ℥. vi. aque uiolaꝝ aque acetose an̄. ℥. iiȳ. aque floꝝ nenufar. ℥. ȳ. uini granatorū. an̄. ℥. i. ß. sirupi de acetositate citri uel de ribes uel de limōib⁹ āt de succo acetose. ℥. iȳ. ß. zucari tabe r sath. ℥. ȳ. fiet iulep aromatizatū cū sandal. ru. uel muscatelinis. Ex cōfectionibus cōueniūt manuschristi cu3 perlis uel dyacorali. uel facias sic ℞. cōserue rosa. uiol. buglosse ⁊ boraginis an̄. ʒ. ȳ. manusxpi cū perlis fragmētoꝝ smaragdi saphiri, rubini, granati ⁊ iacincti an̄. ℈. ß. margaritaꝝ. ʒ. ß. pānoꝝ auri nūero. x. fiat mixtura ⁊ deauret̄. Itē fieri possunt unctōes circa renes ⁊ spinam ex ceroto seu ungueto albo galiēi uel facias sic. ℞. olei uiolati olei rosa. an̄. ℥. i. cere albe quātū sufficit ⁊ fiat unguētū q̄ diu in aqua rosata lauet̄ addēdo cū bn̄ lotū fuerit paꝝ aceti albi. ⁊ paꝝ cāphore si magna fuerit iflamatō. In declinatōe uero cum flāma fuerit extincta quasi laudat Aui. trocis. de campbora uel spodio quoꝝ descriptōe3 hētis a mesue. Et3 qm̄ isto tpe nō utimur troci scis. facias sic. ℞. troci. ō cāphora ⁊ l' spodio ʒ. iȳ. margaritaꝝ. ʒ. ß. fragmētoꝝ saphiri iacincti granati rubini ⁊ smaragdi an̄. ℈. ß. zucari albi lib. ß. dissoluat̄ zucarū cū aqua endiuie uel rosa. ⁊ fiat cōfectio in morsellis. ul' utere triasandal. descriptōe nicholai. Et h̄ de sinocha inflatiua ⁊ eius cura.

¶ Capitulū secundū de sinocho putrido.

In pcedenti ca. dictū fuit q̄ sanguis est humor qui a naturali dispositōe sua nō mutat⁹ ⁊ce. ⁊ talis ut dictū est nōnūq̄ sua peccat quātitate. ⁊ cū itra uenās coartet̄ inted ē ⁊ inflāmatur. ⁊ sinochā cāt inflatiua3 de qua satis dictū ē peccat ⁊ interdū sanguis sua q̄litate p quā putrefactionē recipit. ⁊ a sua naturali dispōe mutat̄ q̄ fieri ad intra q̄n3 cōtingit sine alteri⁹ extrinseci admixtiōe q2 si in nimia fuerit quātitate āt nō fuerit debite qualitatis cum natura regere nō ualet. ⁊ sic ebulit ⁊ quādā3 recipit putrefactōe3 p quas in eo extrane⁹ calor accēdit. ¶ Qn̄q3 uero in eo accidit putrefactio ab extra pter. s. hūoris admixtionē ut puta colere ⁊ tūc redditur debito subtilior āt flātis aquosi ⁊ sic aquosior debito aut flātis grossi ⁊ tūc est debito grossior. ⁊ h° innuebat Aui. ca. de fe. sanguis ⁊ hec diuersitas ipi⁹ sanguinis cognoscit̄ in spectione ipi⁹. Et fm̄ hanc diuersitatē sinoche putride ut stati apparebit cura recipit diuersitatē. Cum aūt talis sanguis intra uenas putrefiat fumi putridi ⁊ corrupti continue ad cor pueniētes fe. causant continuāq3 synocus putridus dicitur a sin. q̄ est sil' et noch⁹ labor quasi continu⁹ labor. ⁊ q2 si ex alȳs hūorib⁹ fe. cōtinue generētur pitus tn̄ medic⁹ quādā itcrpellatōe3 iter illas cōprehēdere poterit. quā i sinocho minie ɔprehēdet. q̄ si eger uersus idē aliqualiter minus male se habeat hoc non fit ratōe febris sed frigidi aeris cuius frigiditate ⁊ fe. aliqualit̄ mitigatur. ¶ Ex quibus patet quid per synochū putridum intelligere debeamus. ¶ Est enim. Synochus putridus et feb. continua a saguine putrido intra uenas contento prouenies cuius tres sunt species augmasticus homotenus paugmasticus in paugmastico continue maior fit resolutio q̄m putrefactio pter qd̄ semper declinādo pcedet. In ho

moteno tāta fit putrefactio quāta resolutio propter qđ continue uniformiter affligit et ideo dicitur homotenus ad homos quod est unū in augmasticus maior uero est putrefactō quā resolutio prop' q sēp augen' pcedit ūde augmastic' dicit' ab augeo auges. Istis sic habitis de temporibus hui' fe. cognitiōe nō imerito aliquis dubitet cū una semper decli nando alia augēda et alia sēper in codē sisten do procedet quare uidetur q ex modo affli ctionis hec tpa distinguere non ualeamus Dicendum q in omni egritudine duplex est stat' unus quo ad mē digestionē. Alius q° ad accidentiū senitatem. Unde quoniam isti duo quandoqz coicidūt. et quandoqz non ut in tribus istis febrium speciebus uerum ex ipsaꝝ afflictōe ista tpa minime cognoscun tur sed solum ex urine inspectiōe qz tunc est principiū cū nūdum uestigiū aliqđ digestio nis incipit apparere in salubri. augmētū uero est cum uestigiū digestionis incipit apparere in salubri. et i mortali cū malicia digestiōis in cipit augeri. ¶ Stat' āt i salubri cū pfecte si gna digestionis appareant. In mortali cū per fecte signa cruditatis et malignitatis appare ant. Ei isto modo hec tēpora cognoscuntur. Parū autē triū febriū specierū deterior aug mastic' existit minus mala homoten' itertio paugmasticus ¶ Signa hāc. n. fe. synoche ma nifestāt iflatiē sz hec sunt illis fortiora. Item hec ab illa distiguitur ex urina qz i hac ē uri na magis turbida ad aliqualē tendēs liuidi tatem. ē que fetēs ppterea in hac cauma ma ius existit in spiritualib'. unde maior fit ex piratio q ispiratio. In hac quoqz in pulsu di uersitas repitur qz maior sistoles quā diasto les existit ac puls' maior erit et uelocior quā i illa. Adest cū hac diuersitas saporis ac dul cedinis in gustu cū lingue nigredine et asperi tate pnostica. Et qz dictum est q ex urine in spectōe hui' fe. tēpora cognoscūtur. Quātū ad pnostica signa sciendū ē q quantū ē a pn cipio usqz ad primā apparitōez signorū dige stionis tātū est a prima apparitione usqz ad crisim ut iquit Gilbert' āglic' q si signa di gestionis in quarta icipiūt apparere cris fiat in septima et si i septima in decimaquarta et si in. xi. i uigesima et ñ añ q ē quia natura per . x. dies oppressa fuit adeo debilitata q si in xi. uestigiū digestionis icipiat apparere añq natura supra morbi materiam liberū hēat ar bitrium ad. xx. usqz pueniet. Et idē dicit si

i. xx. icipiāt apparere q in quadragesima. et nō añ crisis eueniet sup uno dicto hipocra tis se fundans in epidimia. Quidā enim fuit infirmus in cuius urina in. xvij. ypostasis ap paruit alba. et parua. et in. xiiij. sanatus est. Nota tamē quod si i. xi. signa pfecte digestio nis apparuerit cum accidētiū remissione in . xiiij. laudabilis crisis eueniet et si in. xvi. in xx. sed in. xi. uestigiā digestionis aliquod in cipit apparere uerisimiliter in. xvij. signa per fecte digestionis apparebūt quo in casu cri sis fiat i. xx. Et hāc puto fuisse intētionē Gil berti cū dixit a pª signoꝝ apparitōe uerūtñ crisis fit tarde uel cito ratione tenoris uirtu tis ac ratione diuersitatis materieꝝ. Sed ut plurimū fit in quarta āt septima per sudorē aut fluxū sanguinis nariū. ¶ Itē nota qđ qñ urina est magis intēsa ceteris paribus mor bus citius terminabitur et ideo si urina ualđ intensa signa digestionis incipiunt apparere hec febris ad bonum cito terminabitur et si eam remissa tardius et contra si cum urina i tensa signa appareant cruditatis in breui ad malum terminabitur et si cuz remissa tardi'. Ex quibus apparent q per urinam habeas pnosticari. Preterea signuz ut supra diceba tur q i augmastico calor est dissoluēs plusq cōsumens et sic calorem ptendit fore debilez qđ de ifirmo timendū existit In peraugma stico uero est econtra quia plus consumens quā resoluēs q caloris arguit fortitudinē et sic ē đ salute sperandū. In homoteno ē equal' cōsumptio et dissolutio et sic ratione huius tā de salute quā de morte equum existit iudici um. Item si ifirmus multuz angustiat et mō de uno latere modo ad aliud se reuoluat ma lum signum existit. et si habuerit inflatio nem in uentre et rugitum quēdam que ex so lutione non cessauerit mortale est. Itē si aliq pustule nigre aut liuiđ appareant morietur lachrime quoqz si pp h' febris maliciā appa ruerint cū hanelit' difficultate cū quo post somnū ifirmus se solito magis grauatū senserit ipsū denuncia moriturum. His sic uisis si san guis nimis subtilis fuerit quod ex inspectio ne ipsi' urine subtilitate et intensione cogno sces per celere admixtionem hec fiet quare prime digestionis superfluitatibus emissis p se ul' cū clisteri uel potiōe aliqua ca° precedē ti descripta egrum minue uel uētosas appoē non tamen ceteris parib' tanta est extrahen da sanguinis quātitas quāta in synoha inflati

na Auic. n. de uēa frōtis flōiaȝ facere docet q̄ꝫ in usu nō habemus. His sic pactis si uēter sti pticus fuerit cum clisteri uel aliqua ꝑtactaꝝ potionū leniat̄ deīde ad ulteriorē sanguinis putrefactionē ꝓhibendā ⁊ inductā remouen dā facias sic. ℞. aque endiuie. ℥. vi. aque lu puloꝝ aque cicoree ros. ⁊ buglos. an. ℥. ij. de acetositate citri de ribes de succo acetose ul' de limonib⁹. ℥. vi. fiat iulep aromaticū cū. ʒ. i. sanda. ru. cāpho. gra. iiij. ⁊ ambre. gra. i. ⁊ si nō habeas istos sirupos pone. ℥. i. zuca. albi ⁊ addē. ℥. i. aceti l'. ℥. i. ß. uini granatoꝝ ⁊ fiat si rupus ꝓ q̄tuor uicibus ⁊ frigidū da in potu in aurora diei. Uel facias sic. ℞. sirupi rosati. ℥. i. ß. aq̄ endiuie aq̄ zucarate an̄. ℥. i. ß. misce ꝓ vna uice ⁊ ī potu tribue. ul' facias sic. ℞. suc ci endiuie cicoree buglosse ⁊ lupuloꝝ an̄. ℥. ij bulliāt paꝝ dēīd colēt̄ dēīd. ℞. cap. ue. M. i. ß. fūiterre. M. i. iuiubaꝝ nūero. xij. fiat decoctō de qua accipe lib. i. misce cū succis quib⁹ ad de zucari lib. ß. aceti. ℥. i. ß. ⁊ fiat iulep aroma tizatū cum sandalis rub. ⁊ prebe ī quatuor uicibus. Uel facias sic. ℞. endiuie scariole ci coree an̄. M. ij. q̄tuor se. frigidoꝝ an̄. ℥. i. zuca ri taberzet. lib. i. ⁊ fiat sirupus addendo uin. granatoꝝ. ℥. iij. ⁊ aromatizet̄ cū sanda. ru. da ℥. i. ß. ꝓ uice cū. ℥. iij. aq̄ zuca. ul' aq̄ cicoree ul' fumiterre an̄. ℥. i. ß. ¶ Digesta materia si tibi euacuāda uideret̄ q̄ꝛ naturā alund̄ crisiȝ ten tare nō ꝯprehendes facias sic. ℞. cassie bene piguis. ℥. i. dyaprunis nicholai. sine scamonea. ℥. ß. ul' diacatoliconis. tandūdem dissoluatur cuȝ decoctōe cōi ⁊ facta dissolutōe addat̄. ℥. i. siru. uio. ⁊ fiat pot⁹ Ul' loco dyaprunis pone ꝯfectionē hamech electuarij de suc. ro. an̄. ʒ. i. Uel pone reubarbari infusi in aqua lactis ca praꝝ. ʒ. ij. spice. ℈. ß. deinde fiat expressio que addat̄ cū cassia ul' māna dissoluat̄ cū dcoctō ne suprascripta. Uel accipert̄ si potionē nolue rit. ʒ. vi. diacatoliconis ul' tantūdem dyapru nis ul' electuarij de succo rosa. cōfectionis ha mech an̄. ʒ. i. ß. ⁊ cū quo istoꝝ uolueris adde zuca quātū sufficit ⁊ fiat bolus qui deauret̄. ista oīa ꝯueniūt si sanguis putrefieret per ad mixtionē colere ⁊ ēt si ab intrinseco corrūpe ret̄ sine alicui⁹ extrīseci admixtione q̄ꝛ tunc satis rationale ē q̄d sanguis ille aliquas ptes colericas secū hēat admixtas ⁊ iō in isto casu cōueniret ēt decoctio de fumo terre descrip tiōe mesue. Uel da. ℥. ij. ꝯfectiōis d̄ māna me sue cū aqua lactis ul' adde zucarū ⁊ fac bolū. Uerū q̄ꝛ ex adustiōe colere sāguis ut ꝑmissū

est debito reddit̄ subtilior ad ipsi⁹ igrossatio nē Aliqui sic faciūt ⁊ ē Aui. ℞. iuiubarū nūe ro. c. dcoquātur ī lib. v. aque usq̄ȝ ad ꝯsump tionē tertie ꝑtis quib⁹ adde. ℥. viij. zucari ⁊ fiat iulep q̄ ī potu tribue. Uel facias sic. ℞. iuiuba. numero. xx. carnositatis piri. ℥. i. gra nati musci. ℥. ß. fiat dcoctio ī lib. ij. aq̄ usq̄ȝ ad cōsumptionē tertie ꝑtis ⁊ cū lib. ß. zucari fiat iulep. ꝓ quatuor uicib⁹ ⁊ potes dimitter̄ gra natū ⁊ adde uini granati. ℥. i. ⁊ aromatizetur cū sandalis citrinis. His factis si materiā eua cuandā cōprehenderes q̄ uis ꝑbe ex soluti uis suprascriptis deīde fricatōibus utere epi timatib⁹ cōfectiōib⁹ ⁊ alijs huiusmōi ut ī ꝑ cedēti capitulo tactū ē ⁊ idē dico ad sex rerū non naturaliū regimen: sȝ nutrimētū debȝ eē magis sanguinis ingrossatiuū ī quo cāu Aui. lentes docet exhibere cū aceto alijs uero ci barijs poni pōt sumach āt granatū ul' berbe ris āt pira. ul' citōia ꝑ frustra icisa Nos ytalici istū cibū lenitiuū cū aceto nō multū hēmus in usu. sȝ si eo uti uolueris fac sic ꝑmo eas elixa bis. ⁊ aquā primā abyciaſ. postea debite dco quātur ⁊ ēt eas aceto ⁊ uīo granatoꝝ. ul' ber beris ul' aliquo similiuȝ aspergas. Si āt san guis fuerit aquosus ꝑ admixtionē flātis aq̄ si nō ita copiosa fiat flōia. ut si sanguis sola q̄ꝫ titate peccaret. cetera fiāt ut ī ꝑcedentib⁹. ei⁹ tamē regimē magis ad siccū q̄ꝫ in alijs facias declinare ⁊ ob hoc lactuca ⁊ cucurbita n̄ sic sibi conueniūt ⁊ si uinū biberit cū aqua sibi limphet̄ in qua sit extinct⁹ calibs. Et si ante flōiaȝ clistere recipere nollet facias sic. ℞. ca pil. ue. M. i. floꝝ uiol. ⁊ buglosse an̄. ʒ. ij. iuiu baꝝ numero. xij. prunoꝝ numero. vi. tamarin doꝝ. ℥. ß. liquiricie. ʒ. i. ß. passulaꝝ. ʒ. ij. ß. ⁊ fiat decoctio de qua accipe. ℥. iij. ß. ⁊ in ea dissol ue. ℥. i. māne ul' cassie succi granatoꝝ muscorū ℥. ß. fiat potus facta flobotomia aliquē prebe ex sirupis suprascriptis. Quo facto si euacua re intendis hanc prebe potionē. ℞. capil. ue. M. i. thimi. ʒ. ij. aliter. ℥. i. ß. ℥℥. ℈. i. paꝝ buli ent ⁊ fiat expressio cui adde māne uel cassie ut supra distēperate. ℥. i. ⁊ fiat potus. Si aūt sanguis fuerit multum grossus quantum ad lenitionē ⁊ flobotomiā fiat ut supra Facta igi tur flobotomia quia sanguinis requirit̄ sub tiliatō. ℞. sirupi acetosi sipmplicis oximellis simplicis an̄. ℥. i. ß. aque endiuie aque capil. uene. ysopi an̄. ℥. ij. clarificet̄ pro duabus ui cibus ⁊ aromatizetur cuȝ optimo cinamomo sumat de isto quater. Uel. ℞. aque capil. ue.

añ.ʒ.iiij.aque cicoree aque endiuie.añ.ʒ.ij.
aceti.ʒ.i.zucari albi ʒ.iiij.ß.fiat iulep.pro tri
bus uicibus et aromatizetur cũ optimo cina
momo. Hoc facto potionem tribue infrascri
ptam. ℞.capil.ue.ysopi cuscute.añ.ʒ.ß.cico
ree endiuie.añ.q̃rtã partem. M.uui° passu
larum.ʒ.ij.liquiritie.ʒ.ij.fiat decoctio de q̃
recipe.ʒ.iiij.ß.i aqua infunde de turbit.ʒ.i.
uel.℈.iiij.ʒʒ.℈.ß.parum clare fiant et for
tis fiat expressio ĩ qua dissolue casie ul' mãne
ʒ.i.mellis rosa.ʒ.i.⁊ fiat pot°. Uel facias sic.
℞.turbit boni ⁊ electi.ʒ.ij.ʒʒ.℈.i.salis gẽme
spicenardi.añ.ʒ.ß.capill'.ue.℈.i. formẽt pil
lule cũ ozimi'le squilitico quaꝝ dosis sit.ʒ.i.
uel.℈.iiij.Uel.℞.diaficonis.ʒ.iiij.zucari albi
quantũ sufficit ⁊ fiat bolus. In alijs uero tã
in regimine sex reꝝ nõ naturaliũ quã medici
naliũ facias ut i.c. synoche ĩflatiue dictũ est.

Tractat° secundus de febrib° colericis octo continẽs ĩ se capitula. Capitulũ primũ est de febre tertiana pura ĩterpellata ⁊ ei° cura.

Ad euidẽtiã febriũ colricaꝝ. Sci
endum est quod colera ut ponit
Aui.prima primi.ca° de humori
bus est duplex naturalis.s.⁊ nõ
naturalis. Naturalis ut cõiter dicitur est hu
mor purus qui in sua dispositione naturali nõ
mutatus est calidus ⁊ siccus in colore rube
us in sapore amarus in odore oridus sanguis
spũẽ assimilat° per decoctionẽ superfluã ex
secunda digestione ꝑductus. Non natura
lis uero est duplex scilicet pura ⁊ non pura.
Pura generat̃ ꝑpter causaꝫ ĩnaturali colera
existentẽ ipsam extra naturã ꝓpriam extra
hentem ⁊ ex ista tertiana pura generat̃. Non
pura est duplex quia quedã per admixtionẽ
flegmatis ⁊. quedã p admixtionẽ melãcolie.
Prima uocatur nota uel famosa. Secũda uo
minoris fame ⁊ ex his tertiana non generat̃
de qua fiet mẽtio in sequentib° capitulis. Ex
colera triplex generatur febris.s.tertiana p
iodica que est febris ex colera extra uenas
existentes puniẽs cuius est de tertio in terti
um infirmũ affligere. Continua est febris pro
ueniens a colera intra uenas existente nõ mul'
tum cordi ꝓpinquãs in qua ⁊ si continue af
fligatur infirmus de tertio in tertiũ maĩfesta
percipit̃ excrescentia qua de re ⁊ continua
ꝓporcional' de colera communiter nũcupatur.
Causon est fe.ex colera intra uenas cordi ꝓ
pinquas existente ꝓueniens sicut in pulmo
ne stomaco uel epate ⁊cete. que consimiliter
continue egrum affligit. istaꝝ autem differen
tia infra deo duce patebit. Item tertiana pe
riodica quedam est pura ⁊ quedam nõ pura.
De pura autem sit presens sermo que est
fe.ex pura colera extra uenas putrescente ꝓ
ueniẽs cuius est de tertio in tertium facere
poxismũ qui citra.xij.horam terminat̃ sem
per. Cuius sigã sunt quia incipit cuꝫ horripi
latione simil' puncture acuũ. frigus autem si
quidem affuerit cum quodam admixto calo
re pcipitur. Calor aũt ĩ breui ad extra expã
ditur ⁊ fit magnus.⁊ intẽsus ualde propter
quod infirmus angustiatur ⁊ sitis causatur
ualida ad tactum autem sentiẽs mordicatio
nem caloris. Pulsus in pricipio poxismi est
prius spissus ⁊ tardus notabilẽ nõ habẽs di
uersitatem ĩ statu tamẽ est magnus ⁊ uelox.
Urina in colore est ignea. aut ruffa uel citria
cum substantia tenui habens malum odoreꝫ.
Et in hac fe. sepe fit alienatio.⁊ uomit° colerꝫ
quãdoqꝫ ⁊ similiter fluxus uentris spõtane°
⁊ interdum sudor copiosus. qr ei° poxism°
cum sudore sensibili ⁊ manifesto terminatur
qui ut in plurimũ in octo finitur horis. lon
gior tamẽ duodecimã nõ transit horam. Et hec
febris ut plurimũ accidit in ꝯplexionib° eta
tibus regionibus tẽporib° calidis ⁊ in his
maxime qui regimine colere multiplicatiuo
utunt̃ quod si eotũc plures in hanc febrem
tertianã inciderit infirmũ ipsam pati his si
gnis uel ipsoꝝ plurib° apparentib° nõ dubi
tabis. Quantum ad signa ꝓnostica hec feb.
in septimo finitur paroxismo ut infra et ei°
paroxismus in.xij.hora uel citra terminatur
cũ sudore scilꝫ ⁊ iõ quãto afflictio fuerit mi
nor ⁊ sudor copiosior ceteris paribus tanto
magis fe. termininabit̃ unde ⁊ sudore copioso
uel fluxu uentris spontaneo fe.h in uno per
oxismo sepe terminatur Sꝫ ei° plixitatem
ex accidẽtiũ seuitate cõprehendens in poxis
mis. Nam si accidẽtia secundo poxismo fuc
tint fortiora. In tertio uero remissiora scias
ipsum finituram in quarto qđ sepissime ac
cidit. Sꝫ si in poxismo septimo terminari đ
bet in quarto egritudo erit in statu.⁊ in qui
to accidẽtia remitti incipiunt. Et quia ĩ hac
fe. terribilia sunt accidẽtia ⁊ semp talia pdi
cere mẽor esto ꝙ si in tertio paroxismo flõi
am uel aliud infirmo feceris ⁊ non pdixeris
quartum poxismũ debere infirmum magis

affligere.tūc ī quarto dicēt astātes.floboto
miā tuam.ul'aliud ꝙ ante approximaueris
infirmū interfecisse.His expeditis ad curaꝫ
uenio quid sit fiendum hora paroxismi. Pri
mo est dicendum ut infirmus usqꝫ ad ꝺcli
tionē dormire nō pmittatur In declinatione
uero si dormierit ⁊ suaderit bonum crit.et si
in principio paroxismi nausea superuenerit
cum aqua tepida ad uomendum irritetur
cum medico aceti mixta. ¶ Uel facias sic.
℞.c.sirupi acetosi simplicis. ℥.i.ß.aque tepi
de.℥.v misce ⁊ in potu tribue deinꝺ cū digito
uel pēna oleo intincta uomitum ꝓuoca quo
facto os cum aqua ordei colue .Cum autem
calor incipit expandi cū leui fricatiōe inuect
nichil comedat neque bibat durante paroxis
mo usque in declinatione uel in fine status
si fieri potest.Sꝫ sepe sibi os cum aqua frigi
da lauet ul' aliter sitiꝫ decipere procures cuꝫ
zucaro cādi uel manusxpi.uel cū granis gra
natoꝝ uel cuꝫ similibus.Et si eum a potatōe
abstinere non uales da zucarum rosa. cum
aqua frigida boni fontis ul' simpliciter buli
tam uel da zucarū uio.fluxu uentris non pro
hibente.uel aquam ordei.aut zucari uel aq̄
simpliciter coctaꝫ cūm iulep.rosa.uel uiola.
uel cū iulep ꝙ portari solebat de damasco
fco' cuꝫ aqua ros.⁊ zucaro taberizet.Sed ꝺ
hui⁹ zucaro rosa.in his febribus.mi Antoni
magliac ueluti ⁊ praticantes iā fecerunt plu
rimi me radarguet qui auctoritate sola ꝯtenti
dicto ras.tertio almansoris faciliter acquie
scunt qui inquit zucaꝝ rosa.stomaco humo
ribus repleto si a ieiuno sūatur et bene ma
sticetur ꝯfert quando post ipsū aqua bibitur
calida hi qui calorē ⁊ ardorē patiūtur nullo
mō comedere debēt ⁊ maxime si estas affue
rit.calefacit.n.⁊ siti īducit hi enī pp hūc tex
tū zucaꝝ rosa.dare ī fe.his execrabile putāt.
Sꝫ ne tuū animū credere his īducas. Scito
zucarū rosa.secundū qꝺ dixi mō exhibitū in
hoc casu cōuenire.cū colera q̄ hāc fe. causat
subtilis sit ⁊ ualde intensa cui⁹ ex causa sitis
fit ualꝺ ualida ro.uero zucaꝝ ⁊ p̄cipue nouū
mō quo supra datū colerā illā īgrossat ⁊ iten
sionē ei⁹ remittit sitim extinguit.⁊ spiritus
ꝯtemperādo uirtutē augeat ex quo in hoc ca
su quoniā maxime cōuenire liquet Et ad au
ctoritatē Ras dic eū nō de zucaro rosa.sed ꝺ
melle ro.itellexisse ꝙ ut pꝫ calefacit ⁊ sitim
īducit ut pꝫ ex cōcordia quā noster uidetur
Simon ianuēsis suis in sinoīmis capitulo ꝺ

S.paragraffo.de geleniabin inter Aui.v⁹ ca
no.⁊ ipsuꝫ.Ras facit ubi inquit illꝺ trāslato
ris uel scriptoris uicio ꝓuenisse.⁊ hoc ꝓpt
equocatōeꝫ illi⁹ t'mini geleniabi q2 tā mel.ro.
quā zucaꝝ ro.īdiferenter īportat alicui igit
auctoritati credere sine.ratione īfirmitas in
tellectus est ut ille ꝓpri⁹ dominus magister
Blasius ꝺ parma sepe dicebat tu igitur ī isto
casu zucarum rosa.exhibe ¶ Uel facias sic.
℞.conserue uiola.ꝫ.iiij.buglosse borragi.⁊ ro
sarum aā.ꝫ.i.manusxpi cuꝫ perlis.℥.ij.ß.frag
mentorum saphiri smaragdi robini granati
iacinti aā.℈.i.folioꝝ auri nūero.x.fiat mix
tura ⁊ daurcē de qua sumat infirmus ad quā
titatem preparue castanee pro uice.uel de ea
bibat cum aqua loco zucari rosati.ut plura
facere uidearis ⁊ ut īfirmus maiorē spē ī me
dicinis hēat cū aquas suas bulire facis pone
ī eis.xij.ul'.xx.duca.ī fine stat⁹ si sudaꝛ inci
pit da.℥.ij.ul'.iiij.uini albi subtilis mediocre
fortitudis liphati cū aq̄ zucari.Uel ī isto cāu
sirupi sācti ambrosij audacter exhibeas cū q̄
oēs īfirmos ī mediolano curabat ⁊ adhuc me
diolanēses tpe magni estus utūtur eo cōiter
et appellāt ipꝫ pistū uini ꝙ sic fit.Accipiunt
puꝫ milij a cortice supiori depillati qꝺ pistū
appellant et pedemōtani panicū et decoq
faciunt in aqua donec crepet quia cito decoq
tur deinde ꝺ tali buliente brodio accipiunt
uerbi gr̄a.℥.iiij.et imponūt ℥.ij.uini et ita ca
lidū bibunt et mirabiliter sudorem ꝓuocat
atque sitiꝫ extinguit et tu facias si libet.dei
de eum leuiter cooperi facias et cum aliqua
liter sudauerit absterge et iterum magis su
dabit.¶ Hec igitur fienda sunt hora paroxis
mi quo finito cum ciba ⁊ sit eius cibus ptisa
na facta de farina ordei non collata cum zuca
ro uel pannata cocta in brodio pulli parui al
terato cum lactuca cucurbita portulaca.semi
nib⁹ cōmib⁹.uel aliq̄ similiū.sꝫ q2 salsa sunt
facias primo una bulitōe bulire.⁊ abiecta p̄
ma aq̄ ī brodio postea ipꝫ ꝺcoqui facias.uel
comedat cucurbitas ī simili brodio coctas al
teratas cū agresta ul' spiā chias āt borragiēs in
terdū Cōueniūt et semula aidꝺ auenatū āt ca
deatū āt mica pals ter in aqua frigida lota
postea sume arantij.uel granati aut citri.uel
alicuius huiusmodi partem super quam pa
rum zucari pulverizetur. ¶ Et si ad exhibi
tionē carniū ꝺuenerim⁹ ꝙ tū regul'r opādo ⁊
ꝯstāte uirtute fieri non debet.pulli sint pui
uel carnes edine.uel partie auicule in rubis

degentos. uel fasani uel perdices iuuenco alt
ate cum lactuca cucurbita uel seminibus co
munib⁹ agresta succi granati berberis ul' ali
quo similium. ⁊ si contusum fiat. abijcitur pi
guedo. ⁊ si cogamur oua dare sint ī aqua coc
ta ⁊ tremētia. ⁊ alterētur cum agresta succo
limonū uel aliquo tali. et si uis magis frigida
facere per horam antequā dequoquātur frā
gātur in aqua frigida proijciātur quam sepe
mutes. uel pone ea ī aqua acetose uel rosa. ¶
Item aliter pullum poteris dequoqui face
re ut primo elixetūr ī brodio supra alterato
⁊ non permittitur totaliter dequoqui. deīde
ponatur ī ueru ī quo complete dequoquant
postea ita calidus mēbratim incidatur. ⁊ pau
cissimo cinamo cū pauco salis. deīde aqua ro
sa. succo arāci limonis acetositate citri uel cō
simili aspergatur. et si parum addatur zucha
ri erit gustui sapidior et hic sapor a sacerdo
tibus aqua benedicta nūcupatur. Uel facias
sic. ⁊ ē cibus ultramōtanorum ⁊ teutonicorū
magis q̄ italicorum dequoque brodium cū
pullo alterato ut supra. deinde membratim di
uisus aliqualiter assetur. deīde ꝯtunde amig
dalas quas in brodio pulli ⁊ aliquo succorū
tactorum distēpera. ⁊ in eis immerge pullum
illum mēbratim incisum. Et si uis facere mo
re teutonicorꝝ dequoque oua dura ⁊ illa per
medium scissa ī illis amigdalis contusis im
merge. nā si eis dederis oua molia in ipsorū
stomacis corrumperētur. quia stomacos ha
bent structionū. Itē si infirmus tuus bolos
duos ul' tres comederet lactuce vna bulitio
ne bulite cū modico agreste uel aceti medie
fortitudinis multum prodest. ⁊ in prima mē
sa quādoq̄ recipere potest quatuor pruna
damascena depilata et ī aqua frigida posita
pauco asperso zucharo. Ex prescriptis igitur
elige quod īfirmo tuo familiari⁹ uideatur.
ac sibi magis conueniēs. et fac ut ī principio
vniuersali grossi⁹ cibetur seu dietetur. quo
in augmēto uel statu. Et hec gradatim fa
cies scđm q̄ statum magis uel min⁹ remotum
cōprehēdes. ⁊ memor esto uirtutē examinare
nūquid sufficiat. ¶ De potu abstineat a uino
etate ⁊ alijs huiusmōi ꝯsentientibus. Et si ui
nū uolum⁹ exhibere sit albū aqueū uel rube
um clarū. ⁊ sit poti⁹ aqua uino liphata q̄ uinū
aq̄ liphatū. ¶ De aere. aerē inhītet frigidū ⁊
hūidum alteratū cū folijs salicis ppli. uiola.
rosa. ⁊ silibus. ⁊ aspgat camera aq̄ ⁊ aceto. et
sit aqua ī pportione dupla ad acetū. et came
ra substerni pōt ex herbis prati cū suis flori
b⁹ bñ redolētibus. ⁊ si uis ut oīa magis redo
leāt. camerā aspge cum aqua ros. et aceto ī q
bus ponātur sandali rubei ⁊ muscatelini. Et
ad modū Aui. hēas caleta ī qb⁹ hēas pira et
poma rdolētia p frustra īcisa. uel illos fruct⁹
cū aqua rosa. cū pauco aceti ⁊ sandal. citrinis
admixta irrora et calata p camerā locata alte
rant enī aerem ipsumq̄ bene redolentē effi
ciunt. nō iaceat super plumas sed super mata
ratio coctone pleno. uel sub linteamine po
natur coopertura de tela coctone plena. du
pla ul' tripla secundū q̄ tibi uidebit. Quies
huic infirmo conuenit atq̄ gaudium tempera
tū. nā ira furor ⁊ similia omnino uitāda sunt.
Similiter ⁊ coyt⁹ super paroxismo occurret
emissis supfluitatibus omnib⁹. et cibetur sē
per p. iiij. horas ante paroxismum ⁊ si natura
superfluitates nō emitteret facias ut stati te
docebo. His expeditis ad medicīalia ꝯdescē
do. ¶ Tpe ergo qetis si infirmus constipat⁹ fu
erit tale sibi pbe clistere. ℞. malue blitis ma
triun uiolarū. añ. M. i. iniubarum sebestē lig
ricie añ. M. ß. fiat decoctio de qua accipe lib.
i. ß. in q̄ dissolue cassie pulueris zuchari añ. ℥.
i. ol'i uio. ℥. iij sal' triti parū ⁊ fiet clistere. uel
loco ɔcoctōis subscripte ⁊ accipe lib. i. ß. isti⁹
ut. ℞. malue blitis mercurial'. spīachie. mal.
uiol'. ordei añ. M. i. fiat decoc° ul'. ℞. ɔcoctio
nis suprascripte. ⁊ acc. lb. i. ß. in q̄ dissolue suc
ci sicle ul' mercu. ℥. i. ul' olei uio. ℥. iij. ⁊ sal' tri
ti paꝝ. et fiat clistere. ul'. ℞. pulli brodiū. lb.
v. i q̄ buliāt suprascripte res. ⁊ fiat decoc°. de
q̄ acci. lib. i. ß. cū cassia et oleo uio. ut supra fi
at clistere q̄ isti iudei ribaldi maxie utunt in
istis ptib⁹. Et si īfirm⁹ tu⁹ citi⁹ p os q̄ p cli
stere recipe uellet sibi tale pbe lenitiuū. ℞.
florꝝ lupul'. M. i. prunorꝝ nūero. vi. tamarīdo
rū. ℥. ß. fiat decoctio de q̄ accipe. ℥. iij. ß. i qua
dissolue cassie aut manne. ʒ. x. sirupi uiolati. ℥
i. ⁊ fiat potus. Uel facias sic. sicut dicit Auic.
de mucillagine psilij. ut. ℞. prunorum. ℥. i. ta
marindorꝝ. ℥. ß. uiolarū florꝝ lupullorꝝ. capill'.
uene. añ. quartam partem vnius. M. fiat de
coctio de qua accipe. ℥. iij. ß. in aqua pone mu
cillaginis psilij sirupi uiol'. añ. ℥. ß. ⁊ fiat pot⁹
uel exhibe. ℥. iij. ß. aque fructuum descriptio
ne mesue ī qua dissolue cassie uel manne. ʒ. x.
uel. ℥. i. ß. ul' facias sic. ¶ Recipe prunorum. ℥.
i. tamarindorū. ℥. ß. uiola. lupulorum añ. ℥.
vi. et fiat decoctio que in zucharo ad modum
sirupi dulcoret de quo sirupo accipe postea

℥.iiij.⁹ ꝛ dissolue in eo manne uel cassie.℥.i.dia
prunis nico.sine scamonea ʒ.iij.ꝛ fiat potus.ꝛ
si potionē recipere nō uellet ī forma boli sic
potes facere.℞.diaprunis nō scamōeati.ʒ.vi.
ul'.℥.i.zuchari albi.quantū sufficit ꝛ fiat bol⁹
qui deauretᷓ accipe māne.ʒ.x.uel.℥.i.ß.ꝛ eam
tere aliqualiter cū zucharo rosa.uel conserue
uiola.fiet bolus ꝛ deauretᷓ ul'ī forma pillula
rum facias sic.℞.aloes epatici.℥.ß.mirre cro
ciā.ʒ.ij.lauetur aloes et mirra cum aqua ro
sata.deinde cū succo rosa.fiant pillule de qb⁹
da.℈.ij.uel.ʒ.i.¶Sed si a principio minorati
uum proprium propter materie fumositatem
aut ipsius multitudinem exhibere uolueris.
facias sic.℞.florum uiolarū.capill'.ueneris lu
pulorū aā.M.ß.iuiubarum numero.x.sebe
sten.liquiricie rase aā.ʒ.iij.fiat decoctio de q̄
sume.℥.iij.ß.in qua dissolue cassie uel manne
℥.i.electuarij de succo rosa.ʒ.ij.uel cōfectiōis
de māna.ʒ.i.ß.sirupi uiola.℥.i.et fiat potus.
uel facias sic.℞.reubarbari.electi.ʒ.ij.spice
nardi gra.vi.īfunde in aqua lactis caprarū ul'
aqua endiuie ℥.iij.uini odoriferi paruꝫ.et per
x.horas in infusione permaneāt deinde fortis
fiat expressio.cui adde cassie uel māne disso
lute cum aqua lactis.ul' decoctiōe suprascrip
ta.℥.i.ꝛ sirupi uiolati.℥.i.et fiat pot⁹.uel ex
hibe infusionem mirabol'.citrino.quā sic faci
as.℞.corticum mirabo.citrinorum.℥.i.infun
dātur in aqua lactis cū modico mellis.ꝛ per
diē in infusione permaneāt.deīde fortis fiat
expressio.cui adde cassie uel māne dissolute
cū decoctōe suprascripta.℥.i.ꝛ fiat pot⁹.nec ī
principio talia ꝑbere solutiua ē contra.Auice
nam prima quarti.capitulo de cura tertiane
pure.ibi.Et tuū auscultes et cetera.Et quia si
precipiat ibi talia solutiua fortia in principio
nō esse exhibenda subiungit nisi tamen prop
ter illud quod dicimus scilicet ī cura febriū
putridarum ī generali ubi sentētialiter vult
ꝙ si materia fuerit furiosa aut plurima tūc au
dacter aliquid ex istis solutiuis possumus ex
hibere.quod facias si tibi oportunū uideatur
et tu uide ibi.In forma autē boli sic posses fa
cere.℞.electuarij succi rosa.ʒ.iij.zuchari albi
quātum sufficit.ꝛ fiat bolus ꝛ deauretur.ꝛ si
fuerit ī forma solida ut communiter fit ī istis p
tibus.ʒ.iij.uel.℥.ß.⁹ scōm operationem alias
opportunitatem.quoniā scis ipsum facere.ul'
accipe de cōfectione manne.℥.ij.ß.et cū zucha
ro fiat bolus et deauretur.Hec facto scilicet
exhibito lenitiuo aut minoratiuo si uidēris sā
guinem peccare usqꝫ ad tertium paroxismuꝫ
minue.ut Auicena docet.ꝛ nō cures de elmā
sore in hoc casu.si in hoc casu facta prohibea
tur flobothomia.quia ipse respicit essentiam
materie ꝛ non multitudinē.cu⁹ mūdificatio
fit melius cum tamarindis et mirabolanis.
ut ipse docet ꝙ aliter.Auice.autem duo con
siderat.primo dispositionem materie que le
uiter inflāmatur.ideo nō cōcessit in pricipio
mirabo.sed tamarindos qui plus extingunt
ꝙ mundificant in cōparatione admirabo.Se
cūdo considerat multitudinē materie que me
lius ceteris parib⁹ ꝛ facilius per flobotomi
am educitur ꝙ aliter.ideo ipsam fieri preci
pit.Si igitur dominium colere aut eius acui
tatem nō timueris propter subtractionē san
guinis qui colere frenum existit audacter fa
cias minutionem ꝛ si bene inspexeris hoc uo
luit Auicena.capitulo de cura febrium putri
darum in generali illo paragrafo.et oportet
ut obserues et cetera.ibi enim vult ꝙ si ma
teria fuerit admixta sanguini ꝙ tunc floboto
mia sit conueniens.attende tam uirtutē et ali
as sepe dictas cōditiōes.nec ī q̄cūqꝫ tertiana
sic ꝑsūptuose fieri facias flobotomiā.p⁹ quia
hūores subtiliat.ipos fluere fac.ut.A.q̄rta.p
mi capitulo de flobothomia ideo ī feb.uehe
mētis inflāmationis eam prohibet.Secūdo
flobothomia euacuat uenas ut ibi pōit Aui.
que euacuate humores existētes extra uenas
attrahūt ad intra ꝛ sic ex iterpellata fieri pōt
continua quod sepissime accidit.Nā plurimi
medicorum cū ad tertianariū perueniūt iuue
nē alia sine consideratōe flobothomiaꝫ iubēt
quare bon⁹ homo ex tertiana piodica ad ter
tianā continuam transiēs sepe moritur.Sane
igitᷓ consideres anteꝙ flobothomiā fieri faci
as quaꝫ si fieri iudicaueris incide basilicam
dexterā.si magis ab epate ꝛ inferiorib⁹ que
ris euacuationem et si magis a corde ꝛ a toto
corpore īcide medianā ꝙ si etate prohibente
ul' alio flobothomiaꝫ facere nequis uentosas
super nates cum scarificatione iubeas apponi
Et esto memor semper ī die quietis talia face
re.His factis si natura ad superfluitates ex
pellendum non mouetur iuua eam cū aliquo
clisteri suprascripto deīde tale prebe digesti
uū.℞.sirupi aceto.simplicis.℥.i.ß.ul' ozizacre
tīdē aq̄ zuchari.℥.iij.misce ꝑ vna uice.ꝛ da
ī potu mane.si distās fuerit a pᷓ° paroxismi p
tres horas admin⁹ et si ñ expecta p⁹ paroxismū
et poteris loco aque zuchari ponere aquam

endiuie .ʒ.ij.aque buglosse uel absinthij. ubi
magis queris stomaci confortationem . ʒ.i.
⁊ si magis delicate facere uis. Reci.sirupi a
cetosi simplicis ul' orizacre.ʒ.iij.ß.aq̄ zuchari
.ʒ.vi.uel aque endiuie.ʒ.iiij.aque absinthij
ʒ.ij.clarificetur ꝑ duabus uicibꝰ.⁊ si stoma
cuꝫ frigidum habuerit aromatiza cū modico
cinamomi.⁊ si materiā magis respicis aroma
tizetur cū sādalis muscatellinis.ō isto sirupo
tātum prebeas donec tibi materia digesta ui
deatur.uel taleꝫ poteris facere sirupum magi
stralē ut.℞.florū boragis buglos.rosa.rub.
an̄.M.ß.uiolaruꝫ lactucarum foliorum papa
ueris albi endi.scariole an̄.M.i.se.endi.semi
nis lactuce an̄.ʒ.ß.quatuor se.comunium fri
gidoꝝ.an̄.ʒ.vi ⁊ fiat decoctio cū.lb.i.zuchari
aceti.ʒ.iij.⁊ uini granatorū.ʒ.i.⁊ fiat sirupus
de quo si longus fuerit prebe.ʒ.iij.ß. ꝑ uice
⁊ si fuerit debite coctꝰ da.ʒ.ij.cuꝫ aqua endi.
ut scilicet ⁊ potes ipsum cū sandalis aromati
zare si uolueris.¶ Digesta materia si natura
crisim tentat.uel tentasset uel tētaturam fore
putares.sine eaꝫ et ī die quietis ante crisim si
uenter cōstipatus fuerit cum aliquo procede
ex clisteribꝰ suprascriptis.uel cum supposito
rio comuni facto ex melle et sale.Sed si iudi
cares ante crisim fore bonū materiam euacua
re.quia si materia digesta foret.et nō percipe
res aliunde naturā crisim tentare seu facere
possꝫ ex suprascriptis solutiuis elige tibi vnū
Sed si natura crisim tentauerit.nec eam face
re posset.sed ipsam incomplete facere siue fa
cere perciperes iuua ipsam.quia si per sudorē
leuibꝰ intēde fricatiōibus.uel exhibe uinum
albū subtile debite limphatū.da sirupum sā
cti Ambro.superiꝰ descriptum.est eīm mira
bile in hoc casu.Si per urinā iuua exhibēdo
ʒ.iij.decoctionis quatuor seminū frigidorum
comuniū.ʒ.i.aque feniculi.Et si per uomituꝫ
cū aqua calida et aceto uel sirupo acetoso.ut
dictū ē supra.Si per fluxum sanguinis nariū
ipsam facias res rubeas ītueri uel aliquid le
uiter pūgens naribꝰ immitte.uel instrumētuꝫ
quod fit cū setis porci.uel nasum aliqualiter
cū manibus frica.aut collū leuiter stringas.¶
Si uero per fluxū uētris fecerit.⁊ diminute
ipsum per illam diē dimitte quiescere.deinde
vnū ex suprascriptis solutiuis tibi elige.qō ī
firmo exhibeas. Esto tamē memor ꝙ meliꝰ
est subsistere infra quā exquisite euacuare.sꝫ
hic vnuꝫ scito quod in isto tractatu doses po
naꝫ.prout eis comuniter utor.et deo dāte mi
hi semper bene succedit.tu autē cōsidera uir
tutem.etatem.regionē.cōsuetudinē.⁊ secūdū
hoc dosim augere uel diminuere potes.Post
autē completam crisim si urina tincta remanse
rit epithima epar h̄ leui epithimate. ℞.aque
endiuie.ʒ.iiij.aque cucurbite.aq̄ lactuce an̄.
ʒ.ij.ß.sandal'.rubeoꝝ.ʒ.ij.ß.spodij.ʒ.ß.canfo
re gra.quatuor.et hoc si urina remāserit inflā
mata misce.et fiat epithima.quod ante cibum
emissis superfluitatibus ponatur super epar.
Caue tamē ne sit minꝰ ītēse frigiditatis actua
liter.Item in isto casu exhibe vnū bolum cō
fectionis triasandalorū descriptione nicolai ꝑ
tres horas ante cibum uel adminꝰ duas.⁊ ex
tincta aliqualiter inflāmatione loco triasāda
lorū dare potes vnū boluꝫ diarodon abbatis
āmota feb.memor esto īfirmum per aliquot
dies regere.ac si intra tēpus foret sue egritu
dinis paulatim et gradatim ipsum ad ipsaꝫ re
ducēdo cōsuetudinē.Et hec de tertiana pura

¶ Capitulū secundū de significationibꝰ ter
tiane non pure.

T Ertiana non pura īterpellataꝰ ē fe
bris a colera nō pura extra uenas
putrescēte ꝓuenicēs cuiꝰ ē de tertio
in tertiū infirmū affligere cuiusqꝫ
paroxismus ad.30.usqꝫ horas nōnunꝙ̄ prolō
gatur.Pro quo nota sicut multiplex ē colera
non pura ita multiplicē tertianam non puram
eē ꝯtingit. Nā sicut dicebat̄ colera non pura
quedā generat̄ ex admixtione flegmatis.que
dam ex amixtione melācolie.Prima uocatur
famosa.et est duplex.quedam citrina.et gene
ratur per flegmatis aquosi subtilis admixtio
nem.et quedam uitellina que generatur per
admixtionem flegmatis grossi.et est uitellis
ouorum similis. Secūda uocatur minoris fa
me que similiter est duplex respectu sue gene
rationis.quia quedam est cuꝫ colera in se adu
ritur.et remanet cinericitas ī ipā et fit vna co
lera per admixtioneꝫ melancolie in se genite.
Alia uero fit ut melācolia cum ea misceatur.
et fit vna colera per admixtionem melancolie
ab extra ueniētis. Ex his duabus coleris sci
licet famosa et minoris fame generatur tertia
na non pura seu non uera que tertiana nota co
muniter appellatur . et hoc secundum mate
rie diuersitatem curam diuersam recipit.¶
Itē ex uitellina ꝑ adustionē generat̄ prassina
ex q̄ ꝑ adustionē ulteriorē generat̄ eruginosa

Et si a cōtradictione defēdi possꝫ ex his dua
bꝰ fe. posse generari qꝛ tamē actores uolunt
quod p eorūꝫ malignitatē non tamdiu morē
tur ī corpore ꝙ fe. causare possunt aliā de his
non faciā mētionem. ¶ Signa igiť tertiane no
te seu nō pure sunt qꝛ incipit cū horipilatione
sicut ⁊ pura sꝫ magis in ea reperiť frigus nec
ita cito calor expandit ad extra ⁊ est magis
mitis ceteris paribꝰ. ꝙ̄ i alijs propter ꝙ nō
tantū infirmus angustiať. nec fit sitis ita uali
da. Et si infirmū tetigeris non tñ senties ī ma
nu mordicatiōem caloris ⁊ fortasse īcipit sine
rigore ⁊ sine horripilatōe ut ingt Auic. cuius
cā potest esse tarditas ul' debilitas motꝰ ma
terie. ⁊ ī pncipio peroxismi pulsus non est ita
spissꝰ. ut in pura. aliquam tamē inuenies ī eo
diuersitatē. Jn statu aūt non est ita uelox nec
ita eq̄lis. Urina autē est citrina uel subrubea
cō substantia medioeri poxismus est lōgior
ꝙ̄ in pura ⁊ ut plurimuꝫ non eradicat cum su
dore copioso. quod propter materie accidit
grossicie ut inquit Auicena. et patiēs ex potu
aque frigide plurimū sentit grauitatē in capi
te. quod nō fit in pura. immo in ea ex potu aq̄
frigide humectatur corpꝰ ⁊ quādoqꝫ sudat.
Cuiꝰ causa ē quia aqua propter materie. sub
tilitatem ⁊ ad cutim perueniēs calefit ⁊ cōuer
titur ī uaporem. Jn nō pura autē euꝫ materia
sit grossa. grossiores generātur uapores. qui
propter opilationem uenarum ⁊ pororum ad
caput ascēdunt. ibique retinētur. ⁊ ad humo
ris naturā cōuertuntur. quare grauitas senti
tur plurima. ⁊ isto modo dictū Auic. interp̄
tatur. Sꝫ ego aliter dicerē ut uidelicet ex po
tu aque frigide ī pura tertiana procedit ī cor
pore humectatio. aut sudor propter causam
dictam. quod tamen supple non fit ī tertiana
nota propter grossitudineꝫ ⁊ materie rebellio
nem. ut cōuertatur in sudorem. ⁊ subiungens
tertiane nō pure ait ꝙ ī ipsa iuenitur grauitas
plurima in capite quanta supple nō reperitur
in pura cuiꝰ causa sunt uapores grossiores et
cetera prout ante statim dictū ē. ⁊ sic in signis
distinguētibus inter puram et non puraꝫ est
quod ī non pura reperitur grauitas in capite
quanta ī pura non reperitur. Jtem ī nō pura
augmentum nō ē equale. ⁊ intelligatur taꝫ de
vniuersali ꝙ̄ de particulari ⁊ hoc ex materie
diuersitate ⁊ etrogenitate uēit. ex quo ꝯsimili
ter prouenit paroxismorū inequalitas. quod
in pura non fit. Et si in ea hoc cōtingeret lōgi
tudinem denūciat egritudinis. ⁊ maxime si tē
pus. regio ⁊ etas. regimen preteritum. ⁊ cete
ra ad frigiditatem declinauerint. ⁊ prolonga
tur quādoqꝫ usqꝫ ad horas triginta. ⁊ tanto
a pura declinat quanto peroxismꝰ duodeci
mam horam excedit pronostica. ¶ Et ut te ad
pronostica signa deducaꝫ ex quibꝰ inter istas
tertianas non puras noscas differētias. ¶ Sci
as ꝙ hec febris durat quādoqꝫ per sex mēses
⁊ maxime si uenerit in autumno. Et si uis ad
notitiam meterie hanc feb. causantis deueni
re cōsidera cōplexionem. etatem. habitudinē.
regionem. tempꝰ. anni. aerem. regimen prece
dens rigorem peroxismi et durabilitatem. su
doris uomitum. urinam. egestiones. ¶ His au
tem diligēter cōsideratis scies quātum hec fe
bris elongauerit a pura. Si enim uideris rigo
rem cum magna uelut acuum punctione non
multum durantē. peroxismum iter terminuꝫ
duodecim horarū stātem sudorem copiosum
urinam subtilē igneam. egestiones liquidas sa
tis nō nimis citrinas cum quo etas regio. cō
plexio. habitudo. tempus. anni aer. ⁊ regimē
precedens ad calidum ⁊ siccum declinat. His
omnibꝰ simul cōcurrentibus uel ex his pluri
bus hanc esse tertianam puraꝫ nō dubitabis.
Et ideo diligēter cōsideratis his scies quātū
non pura distat ab ista. nam si rigor cum pau
ca fuerit punctione et frigus paroxismus lō
gus terminum duodecim horarum excedens
paucus sudor uel nullus. Urina nō multum
ignea substātie mediocris. egestiōes magis ti
cte. uomitus colere citrine uel uitelline. Et si
cū h̄ cōplexio. etas habitudo. regio. tempus.
et aer fuerint calida et sicca. regimen uero pre
teritum ad frigidum et humidū declinans. et
per cōsequens magis flegmatis generatiuū.
hāc feb. a colera nō pura prouenire ueraciter
uidebis. Et si ex colera citrina uel uitellina p
uenerit poxismꝰ magis hora flegmatis euene
rit. ⁊ ꝙ̄to frigꝰ siue rigor icepit lōgꝰ fuerit mi
norqꝫ sudoris copia poxismꝰ lōgior. Uria nō
ita ignea ⁊ magis grossa ⁊ egōnes magis muci
laginose. tāto hāc a tertiana pura elōgari iu
dicabis et p consequēs de colera magis gros
sa generabitur. qꝛ de uitellina. Nā si generať
ex collera citrina minꝰ ceteris paribꝰ a pura
distabit. ꝙ̄ si generatur ex colera uitellina. ⁊
de h̄ uomitꝰ si sibi affuerit tibi magnū presta
bit iudicium. Si ante hec febr. ex collera mi
noris fame prouenerit ut dictum est. duplici
ter fieri potest. aut p admixtiōeꝫ melancolie
per adustioneꝫ ipsiusmet colere in ea genite.

nat per admixtionē melācolie que eidem de foris accessit. Et in hoc etiā sunt suprascripta diligenter cōsiderāda. quia si usus fuerit regimine melācolie generatiuo ut leguminib⁹ caulib⁹ bene coctis. caseo duro. carnib⁹ bouinis. ⁊ similib⁹ et cetera. uel regimine calido et sicco. cui⁹ causa uerisimiliter colera in se aduri potuit. ut sunt piper. alliuꝫ. cepe. et porri et similia. regio calida ⁊ sicca. tēp⁹ calidū ⁊ siccuꝫ. fuerintqꝫ uomit⁹ ⁊ egestiōes magis melācolice, urina subtilis uersus quādam tendēs obscuritatem. et peroxism⁹ magis uersus horaꝫ melācolie uenire tardauerit. ⁊ si cū hoc quasi frig⁹ purum sentiat cū aliquali dētiuꝫ cōmotione. et ī pricipio peroxismi quādam habere uidetur ī ossib⁹ cōfractionem hāc eē tertianā minoris fame ex colera pueniētē poteris affirmare. quod iuuabit pulsus duriciesqꝫ ceteris parib⁹ magis in ista q̄ ī alijs esse debet. Et si flobothomiā fieri feceris ⁊ multū sanguinis iuuabit inspectio ī iudicādo. quod ⁊ somnia faciēt. si magis super melācoliam q̄ coleram q̄ flegma significauerint. Et ex his patet istarū feb. differētia. naꝫ si prouenerit a colera nota per adustionē in seipsa erit ī omnibus pure tertiane satis propinqua. sed facili⁹ irascit. et maxime tēpore peroxismi. immo quādoqꝫ fit maniac⁹. Et si fit ex colera per admixtionem melācolie prouenictis ab extra nō sic irascit. sꝫ ē magis tristis et timidus et cetera. Ex quibus omnib⁹ patet quid de omnib⁹ his febribus habeas pronosticari. nā cum tertiana pura. xiiij. non pertrāsit diem. Et tertiana nota ex colera per admixtionē melācolie in se genite magis appropinquet ceteris paribus citi⁹ eā ceteris terminaturam iudicabis. et p⁹ ipaꝫ prouenientē ex colera per admixtionem melācolie ab extra prouenīete. deinde ex colera citrina. ⁊ ultimo ex colera uitellina que per sex menses durat sepe. ⁊ forsan q̄ ceteris paribus a colera prouenīes per admixtionem melācolie lōgius durat q̄ ex colera citrina cū melācolia sit magis resolutioni rebellis q̄ flegma. ut patet intuēti. Sed tertiana quecūqꝫ sit illa si errorem nō cōmiserit. infirmum semper ad bonū fineꝫ deducet. ex errore in alias sepe deducit egritudines. quia interdū ad quartanā in quā ex colera minoris fame tertiana prouenīes facilime trāsit. ⁊ interdū ad cōtinuam ex qua ut plurimū infirm⁹ moritur. ⁊ cū ex errore tuo causa hui⁹ mortis existas. et si non in hoc seculo in alio tamen reddis rationē. Non enim tam notabilis animalis ueluti est homo cure onus assumere debes. nisi de egritudinibus ipsis causisqꝫ ipsarū fueris ad plenū certificatus. Et hec de signis tertiane pure ⁊c.

¶ Capitulum tertiū de cura tertiane note prouenīetis ex colera per admixtionē melācolie in se genite.

Cuꝫ tertiana nota ex colera per admixtionem melancolie in se genite magis pure appropinquet q̄ alia. Ipius pri⁹ curā presentib⁹ anotabo. In hac igit tam tēpore peroxismi q̄ alijs fiendū est ut in tertiana pura fiebat. sed facias omnia magis ad humidum declinare q̄ ī ista. in suisqꝫ medicinalib⁹ sint equaliter melācoliā respiciētia exhibēda. quare exhibitis lenitiuis factaqꝫ si op⁹ fuerit flobothomia. Pro digestione materie facias sic. ℞. sirupi acetosi simplicis sirupi uiolati ān. ℥. i. ß. aque zuchari ℥. vi. uel aque buglose. aque endiuie. aq̄ uiol'. ān. ℥. ij. misce ⁊ clarifica pro duab⁹ uicibus.

¶ Uel facias sic. ℞. aque buglose. aque uiol'. aque rosate. aque endiuie ān. ℥. iij. aque fumi terre. ℥. vi. aceti. ℥. i. zuchari al. ℥. v. fiat iulep bene clarum aromatizatum cuꝫ sandalis citrinis. ⁊ detur ī tribus aut quatuor uicib⁹. et si uis facere sirupum magistrale facias sic. ℞. florū uiol'. boraginis. buglose. rosarū rubearū endiuie. scariole. lactuce ān. M. i. quatuor semină frigidorum cōmunium ān. ℥. i. scolopendrie. M. i. ß. succi boraginis. succi pomorum redolentiū acetosorū ān. ℥. iij. succi fumiterre ℥. i. ß. buliant omnia simul ī lib. vi. aque usqꝫ ad cōsumptionem tertie partis ⁊ cum libr. iij. zuchari. et fiat sirup⁹. addēdo aceti squilitici. ℥. iij. ⁊ clarificat⁹ tātum dequoquatur q̄ ad spissitudinē siruporum deueniat. de quo. post ea accipe. ℥. i. ß. aque zuchari. ℥. iij. uel aque endiuie ⁊ fumiterre ān. ℥. i. ß. misce pro vna uice. Digesta materia cū ista euacuetur potione. ut ℞. reubarba. ℈. iiij. spice gra. vi. infundantur in aqua lactis ⁊ modico uini in mane ⁊ sero. aut fortis fiat expressio: cui adde manne uel cassie. ℥. i. dissolute cuꝫ aliquali decoctione extactis ī cura tertiane pure. et in ista decoctiōe adde parum epithimi. et impone. ℈. iiij. cōfectionis hamech ⁊. ℥. i. ß. sirupi uiola. et fac potū.

¶ Uel facias sic. ℞. corticum mirabol'. indorū ʒ. vi. infunde in aqua lactis caprarum et modico mellis. et stent ī infusiōe per horas duodecīꝫ admin⁹. deīde paruꝫ calefiant. et fortis fiat

expressio cui adde reubarbari infusi ut supra ℥.i.cassie uel mane dissolute in aqua lactis ul' decoctione aliqua ex predictis.℥.vi.sirupi uio lati.℥.i.et fiat potus. Uel facias sic. ℞.electua rij de succo rosa.cofectionis amech.an.ʒ.i.ß. dissolue cu aqua lactis addedo.℥.i.sirupi uio lati et fiat pot⁹.uel cum eis misce zucharum.et fiat bolus qui deauretur.uel i forma pillula rum ℞e.pillularum de reubar.pillularuz in daru uel de lapide lazuli an.ʒ.ß.fiat pillule vij.Et si in principio materia fore multam aut furiosam coprehenderis minorare.in fine ue ro egritudinis de epithimibus,fricationibus ac alijs huiusmodi fac ut in cura tertiane pure dictum est.Et hec de cura tertiane note ex co lera per admixtionem melancolie in se genite prouenientis.

Capitulum quartum de cura tertiane pro ueniētis a colera per admixtionem melācolie prouenietis ab extra.

Si autez tertiana proueneri a colera per admixtione melacolie prouenie tis ab extra totum regimen declinet adminus frigidum et aliqualiter ad magis hu midu q in tertiana pura.et i isto casu fricatio nes fortiores q i illa facere debes.Et si cliste ri⁹ posueris loco olei uiolati ponere poteris oleu comune.Uel facias sic.℞.ordei mercu rialis blitis malue.folioꝝ uiol'.spinachie bo ragi.an.M.i.fiat decoctio de qua accipe libr. i.ß.in qua dissoluatur cassie pulueris zuchari an.℥.i.olei comunis.℥.ij.salis comunis triti ʒ.i.ß.et aliqui addut uitellos duos ouoru.et fi at clistere.uel suppositoriu factum ex melle et salis geme uel puluere yere.simplicis galie.et si aliquid lenitiuu per os exhibere uolueris fiat ut tactu est in tertiana pura. Et si a princi pio propter causam sepe dicta ad minoratiuu propriu te uenire oportet.exhibe ex solutiuis i presenti capitulo scriptis quod uolueris.Et si uolueris materia digerere facias sic.℞.siru pi uiolati.℥.ij.sirupi acetosi simplicis.℥.i.aq buglose.aque endiuie an.℥.iij.misce et clarifi ca pro duab⁹ uicibus.Uel facias sic.℞.aque uiola.aque buglose.aque fumiterre.aque en diuie an.℥.iiij.aq decoctiois epithimi.℥.iij. ß.zuchari albi.℥.viij.aceti.℥.i.fiat iulep cla rificatu pro quatuor uicib⁹.Et si ad hac inte tione sirupum magistrale facere uolueris.℞. melisse scolopēdrie.endiuie.scariole.floꝝum buglose.boraginis uiola.an.M.i.radicu fen. petrosci l'.an.ʒ.i.ß.liquiritie rase.passularum an.℥.i.fiat decoc°.et cu lib.i.zuc.et aceti.℥.iij. et fiat sirup⁹ debite coct⁹.de q accipiet.℥.i.ß.en di.aque buglo.an.℥.i.ß.ul' aque zuchari.℥.iij. misce pro vna uice.Digesta materia euacue tur cum aliquo solutiuo ex scriptis i precede ti capitulo amota feb.per vna hora et dimidia ante pastum accipiat bolu vnum diarodon al ba.Uel accipe specieru triasandal'.specierum diarodon abba.specieꝝ electuarij de gemmis an.ʒ.iiij.zuchari albi lb.ß.fiat cofectio i mor sellis cu aqua rosata.de quib⁹ da ei vnu bo lum ut supra.i epithimatib⁹,et alijs si op⁹ fue rit fac ut i tertiana pura.

Capitulu quintum de cura tertiane pueni entis a colera citrina.et e paꝝ rubea.

Si autē colera citrina prouenerit fa cias ut i proximo capitulo tactum e no tame requiritur ut regimen ad tatum gradu frigiditatis pueni at.ut in tertiana pura dictu e.sed magis ad sic cum declinare.et fm q ipsam magis uidebis a pura declinare uersus principium grossiori utaris dicta.et usqz ad statuz sufficere possit. In tepore peroxismi obseruetur regime quo supra.Sed ut calor ad extra citi⁹ expādatur facias fieri fricatioes fortiores.Quatuz uero ad medicinalia posses uti in suis clisteribus yerepigre.℥.ß.Et si per os linire uolueris.℞. floꝝum uiola.boraginis.buglos.et ysopi an. M.i.ligritie passul an.℥.ß.iuiuba.prunoruz an.numero.ix.tamaridoru.℥.i.fiat decoctio de qua accipe.℥.iij.ß.in qua dissolue cassie ul' mane.ʒ.x.mellis rosa.℥.i.et fiat potus.et si fit a pncipio necesse materia minorare.℞.de coctionis suprascripte.℥.iij.ß.mane ul' cassie ℥.i.electuarij idi ul' diafinicois.ʒ.ij.ß.mellis rosa.℥.i.et fiat pot⁹. Et si maior fuerit ipuri tas.℞.decoctionis suprascripte.℥.iiij.ß.tur bith electi.ʒ.iiij.ʒʒ.ʒ.ß.buliat paru.decide colentur faciendo fortem expressionem et in collatura adde cassie mellis rosati an.℥.i.et fi at pot⁹.Hoc a pricipio facto de flobotomia facias ut exigit necessitas.et dum materiam digeris utere enemate si opus fuerit.Mate ria autem sic digeratur.Recipe sirupi aceto si simplicis.℥.ij.mellis rosati.collati.aqua rum absinthij.aque buglosse.aque endiuie. ana.℥.ij.misce.Pro duabus autem uicibus

clarificet aromatizãdo cũ cinamomo. ꝛ ſi ma teria magis ĩpura uideat tibi. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. ij. et miſce cu; aquis ſupraſcrip tis ul' ſirupi õ ẽdiuia. ℥. ij. mellis roſ. ℥. i. Et ſi ad hãc intenſione; facere uolueris ſirupũ ma giſtrale;. ℞. endiuie ſcariole. lactuce ſcolopẽ. yſopi diantos. cicoree añ. ꝟ. i. radicis fenicu li. ℥. ij. ß. radicũ apij. ℥. i. ß. et fiat decoctio cu; lib. i. ß. zuchari. ꝛ. ℥. iij. aceti. fiat ſirupus aro matizat⁹ cũ cinamomo. de quo cũ aqua zucha ri uel cum aqs ſupraſcriptis pone. ℥. i. ß. ꝑ ui ce. Digeſta materia aliquã ꝓbe potionẽ ex his ĩmediate deſcriptis. uel in forma boli. ℞. elec tuarij idi diafini. ʒ. iij. zuchari al. q. ſ. ꝛ fiat bo lus qui deauret. uel in forma pillular;. ℞. pil lular; aggregatiuar; meſue ex ĩteñone nr̃a. ʒ. i. ꝛ fiãt pillule. v. amota flãma et extincta fe. utere diarodon abbatis. Et hec de cura tertia ne ꝓueniẽtis a colera citrina ꝛc.

¶ Capl'm. vij de cura tertiane ꝓueniẽtis a co lera uitellina.

In cura tertiane ꝓueniẽtis a colera ui tellina regimẽ non ſic declinat ad fri gidũ ꝛ humidũ ut in alijs. ꝛ iõ cucur bita et lactuca et ſil'ia nõ ſic ꝯueniunt. tp̃e aũt paroxiſmi regimẽ obſeruato ut ĩ alijs fortio res tamen fricatiões. deinde pro ſuperfluita tibus cõibus euacuãdis. ℞. malue blitis mer curialis. flor; camomille furfuris quod quaſi in fine decoctiõis ponat añ. ꝟ. i. matris uio lar; ordei añ. ꝟ. ß. fiat decoctio. de qua acci pe lb. i. ß. ĩ qua diſſolue caſſie pulueris zucha ri añ. ℥. i. olei cõis. ℥. ij. ſalis gemme uel cõis ℥. i. ꝛ fiat enema. Et ſi mãgnã impuritatem ui deris adde ĩ decoctione ſupraſcripta lib. ij. in qua buliant. ʒ. ij. agarici puluerizati ꝛ poſtea ĩ ea diſſolue caſſiam ꝛ alia ꝛ fac enema. ꝛ adde uitellos duos ouor;. ꝛ ſi placet uel loco aga rici buliãt. ʒ. ij. turbith puluerizati. et fac ene ma cu; alijs ꝛ cetera. ut ſupra ĩ primo enema te dimitte yeram pigram. et loco eius pone. ʒ. iij. electuarij indi uel diafiniconis. Uel facias ſic. ℞. malue blitis. florum camomill'. cuſcute yſop. uiol'. añ. ꝟ. i. iuiubar; ſebeſten ficuum ſicca. pinguiu; añ. ℥. i. fiat decoctio. de qua ac cipe lib. ij. in qua par; buliãt. ʒ. ij. turbith pul uerizati. ʒʒ. ℈. i. deinde colet. ꝛ colature adda tur caſſie pulueris zuchari añ. ℥. i. olei cõis. ℥ ij. ſalis. ʒ. i. ß. ꝛ fiat enema. ꝛ hoc eſt magis de mente Auic. capitulo de cura tertiane non pu re. ubi in principio magis laudat enemata po tius ꝙ ſolutiua alia. vnde ſcias ꝙ lenitiua ta;

per os ꝙ per enemata in cõparatiõe ad alias tertianas minorãtur. ¶ In iſta ergo facto cliſte ri ſi urina et alia de flobotomia indicauerit fa cias ut ſupra te docui. Et ſi propter cauſas ſe pe dictas a principio materiam minuenda; in dicaueris utere ſolutiuo aliquo ex tactis. in capitulo proximo da potionem bolum uel pi lulas. Et ad hanc intẽtionem cõueniunt pillu le aggregatiue ut dictũ ẽ. et ẽt pillule aurree ſeu turbitate aut pillule quas ĩ hoc. c. õſcrip ſit Auicena. ut. Recci. pulueris yerepi. que de ſcribit. vij. terapẽ. ul'. v°. cañ. ꝛ ſic fit. ℞. maſti cis cinamo. aſſari ſpice carpobalſami croci xi lobalſãi caſſie lignee añ. ʒ. i. aloes duplu; om niu; ꝛ fiat puluis õ quo accipe. ʒ. v. ſucci lac tu. eupatorij añ. ʒ. iij. ſẽinã apij mirabol. citri. ꝛ Rebull. ʒ. v. turbith electi. ʒ. vi. fiãt pillule cũ aqua apij ꝛ da. ʒ. i. Itẽ cõueniũt pillule ſto matice meſue ſecũdu; itentione; noſtrã et ꝑm alias ẽt duas deſcriptiões eiũſde; uel ĩ forma pl'ueris facias ſic. ℞. turbith bõi. ℈. ij. ul'. ʒ. i. ʒʒ. ℈. i. reubarbari mũdi. ʒ. i. ſpice. gra. iiij. zu chari alb. ʒ. ij. fiat puluis quẽ patiẽs ĩ aurora recipiat cũ modico aque lactis. ul' zuchari ul' uini albi ul' brodio ciceru; rub. uel galline. ꝛ cauliũ ru. leuiſ coctoru;. Minorata materia reſiduũ ſic digeraſ. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis ℥. ij mellis roſa. ℥. i. ß. aq̃ fenu. ℥. iiij. aque ab ſinthi. ℥. ij. miſce. ꝛ clarifica ꝑ duab⁹ uicibus ꝛ aromatizet cũ cinamo. hoc utere poteris uſ que ad ſex dies ĩ quo ſi tibi materia euacuã da uidẽt ex ſupraſcriptis aliq̃ utere ſolutiuo. S; ſi materia; euacuare nõ uolueris digeret facias ſic. ℞. ſirupi aceto. de radicibus. ℥. ij. mellis roſa. ℥. i. aq̃ zuchari. ℥. vi. ul' aquarum endi. fen. ꝛ abſinthij añ. ℥. ij. clarifica pro duas b⁹ uicib⁹ ꝛ aromatiza cu; cinamomo. et da de tali ſirupo uſq; ad materie digeſtionem. ¶ Et ſi ad hanc intẽtionem ſirupũ uolueris facere magrale. ℞. radicũ fei. ſpgi bruſci añ. ℥. ij. ſco lopẽ. endi. ſcariole cicoree añ. ꝟ. i. abſinthij ꝟ. ß. ligri. uuar; paſſu. añ. ℥. i. ſe. ẽdi. ſcariole apij añ. ℥. ß. fiat decoctio et cũ lib. i. ß. zuchari ℥. iiij. aceti ſquilitici fiat ſirup⁹ ſufficiẽter coc tus de quo accipe. ℥. ij. ß. uel aque zuca. ℥ vi. uel aque feni. abſinthij endi. añ. ℥. ij. clarifice tur pro duab⁹ uicib⁹ ꝛ aromatizet cum cina momo. Uel facias ſic ſirupum longũ aromati zatum cum cinamomo. et da. ℥. iij. ß. pro vna uice. ¶ Digeſta enim materia euacua eam cum aliquo ex ſolutiuis dictis. Et nota quia hec egritudo eſt ex cronicis. iõ te forſan infirmũ

aliquibus uicib9 oportebit euacuare. sʒ añq̃ hec facias semp p plures dies ante de sirupis suprascriptis aliquem exhibeas. ⁊ tpe medio utere enematib9 ⁊ suppositorijs si op9 fuerit. Itẽ bonum est ut semp p horã cum dimidia añ pastuʒ ei bolũ exhibeas ɔfectiõis ĩfrascrip te. ut. ℞. speruṁ diarodon abbatis. ʒ. ij. ß. spe rũ aromatici ros. descriptiõe. Gabrielis. ʒ. i. ß. zuchari lib. ß. fiat ɔfectio ĩ morsellis. ⁊ hec cõ fectio multum ɔuenit. si status fuerit remot9. si vo ppinqus sit. sufficiat diarodon abbatis. ⁊ tpe paroxismi ɔuenit mixtura. ut. ℞. ɔserue buglose. uiol'. ros. ⁊ anthos añ. ʒ. iij. manuchri sti cum plis. ℥. i. ß. electuarij de gẽmis. ℥. i. fiat mixtura. ⁊ deauret. pone plus uel minus elec tuarij de gẽmis ẜm q̃ magis uel minus ipsam distare a pura uidebis. ¶ Nota isuper ẜm q̃ ui debis statum magis ppinquum uel remotum. ẜm q̃ oʒ te a pncipio grossius uel subtili9 die tare. Utat ergo carnib9 pullinis. edinis. uitel linis. puaꝝ auium. pdicum ⁊ fasianoꝝ iuuenũ capoloꝝ. lepusculoꝝ. ⁊ sint iste carnes elixate ĩ brodio quoꝝ fercula sua facer̃ poteris. sicut ẽ simula. amidum. far auenatum ordeatum ⁊ silig. Et da istis carnib9 si op9 fuerit facias cõ tusum. borago quoq3 ṕtrocilinum fenic. bro dium caulium leuiter coctoꝝ. ac brodium ci ceꝝ rubeo. sil'r ɔueniunt ões fructus ⁊ pisces uitandi sunt. Uinum sit album uel rubeuʒ cla rum aliq̃liter acerbũ limphatũ cum aq̃ zucha ri facta cũ zucharo rubeo si stat9 fuerit lõgin quus. Et de tali aqua etiã bibere poterit ĩ qua sʒ necessitatẽ buliat. ut dicit Aui. ysopus uel origanũ pulegiuʒ uel parum spice. Et si fuerit expediẽs pone aliqua grana pipis. lʒ de licen tia pma ĩ nullis febribus ɔueniat. In tertiana tñ nõ pura ⁊ febrib9 frigidis ꝺ licẽtia secũda concedi potest ut scilicet materia subtiletur. Et hic finit̃ cura tertiane note ĩterpellate

Capitulũ. vij. ꝺ tertiana cõtinua ⁊ ei9 cura

Tertiana cõtinua est febris a colera in tra uenas nõ multũ cordi ppinquas exñte ɔueniẽs ĩ qua ⁊ si cõtinue affli gatur ifirm9. de tertio ĩ tertiũ maĩfesta pcipi tur excrescẽtia. Et quia inf̃ hanc ⁊ causonem magna existit ɔueniẽtia ut ĩ sequẽti cap° deo duce patebit de hac leuiter ptransibo. Signa eius sunt hec. q2 incipit sine tremore et horri pilatione nec ĩ ea nisi ĩ die cretica sudor appa reat. ⁊ ẽ lingue asperitas cũ citrinitate aut ni gredine sitis quoq3 et alienatio maior ceteris parib9 q̃ tertiana ĩterpellata. pulsus aũt ẽ ue

loꝝ ⁊ spissus cuʒ diuersitate quadã expiratio maior existit ĩspiratiõe. Urina vo ẽ intẽsa ual de subtilis substãtie rub. uel subrussa cum li uiditate quadã et si ɔtinue ifirmũ affligat. ⁊ ꝺ rtio ĩ tertiũ q̃sdaʒ hʒ excrescẽtias. Reliq̃ sigͣ sunt ĩ tertiana ĩterpellata. sʒ ista sũt itensiora atq3 fortiora. ɔnecte ergo cũ illis si uis certis sime iudicare dr̃iam ĩter istã et sinochũ putri dũ ex his ut supra capl'o de sinocho putrido p3. Signa pnostica ut q2 hec cũ causonide ut dictũ ẽ magnã hʒ ɔueniẽtiã quãtum ad signa pnostica seq̃ns ĩspice capl'm. q2 illic reperies signa salutis. signa timorosa ⁊ signa mortis. ¶ Nã ista ad hoc uolui reſuare. cũ causon magis periculosus sit q̃ tertiana ɔtinua. ¶ His uisis ad curã ueniẽdo. In pparatiõe aeris cibi ⁊ po tus et alioꝝ huiusmodi fac ut ĩ tertiana pura ĩterpellata dictũ ẽ. q2 magis cũ ista q̃ cũ alijs ɔuenit. Sʒ in hac subtilius ẽ dãdum pp eius ɔtinuã afflictionem. ⁊ pp accidẽtium seuitatẽ. q̃ fortiora sunt ĩ ista q̃ ĩ illa. Uñ ĩ hac fe. nec carnes ɔueniunt neq3 uinũ regulariter opan do. tñ si uinũ exhibere cogemur. sit albũ aq̃uʒ rubeũ clarum hñ limphatũ. carnes pñt cũ ali quo ex tactis frigidis alterari. Et si ɔtusuʒ de deris. piguedo totalr̃ abyciat̃. Cõsil'r ⁊ si sub limatum feceris. ⁊ deinde caro cũ aqua rosa. hñ lauet̃. ⁊ in fundo uasis aliquot ponẽdi sũt ducati. ⁊ cũ carne puluis misceat̃ ifrigidatiu9. ut. ℞. san. oĩũ. ʒ. i. spodij. ʒ. ß. poteris addere magna exñte flãma gra. iiij. cãfore margarita rũ. ℈. i. fragmentoꝝ lapidũ pciosoꝝ. s. saphiri smaragdi. iacincti et gra. añ. ℈. ß. fiat puluis. ⁊ misce cũ carnib9. deinde sublimatuʒ facias. ut in. c. de sinocha inflatiua te docui. sʒ nota ĩ firmũ tpe minoris afflictiõis semp cibare. et tpe exacerbatiõis regimen obſuare sicut tpe peroxismi obseruabat̃. ¶ His hitis ad medi cinalia ueniendo si uẽter ɔstipat9 fuerit. leni eum cum aliquo de enematib9 suprascriptis uel potione ⁊ posita supra in capl'o ꝺ tertiana pura. et hoc facto flobotomiã aut uẽtosas fa cias. ut in capl'is suprascriptis dictũ est. Facta flobotomia si op9 est utere ex enematibus su prascriptis aliquo. Deinde materie attendas digestiõi. q̃ꝺ sic facias. ℞. sirupi acetosi simpli cis. ul' ozizacare. ℥. ij. ß. sirupi de endi. ℥. i. ⁊ aq̃ endiuie. ℥. iiij. aq̃ acetose. ℥. ij. clarifica p dua b9 uicib9. et aromatiza cum sandalis citrinis uel rub. uel misce cum sirup. ℥. vi. aque zucha ri. et da ĩ duabus uicib9. et si ab exacerbatiõe distãs fuerit. per horas tres admin9. et si non

expecta post exacerbationē. Jtē3 tpe quo si tit cōuenit iulep rosa. uel aqua boni fontis āt aqua simpliciter cocta Uel da iulep ultrama rinū ul' de alexandrina. Jtē in isto casu si fe. fuerit multū intēsa cōuenit iulep multū factū cū succo batbece āt cucurbite. aut aqua frigi da. Etenim batbeca melon magnus qd a ue netis uocat lāguria ⁊ facias ut docet mesue in antidotario distinctōe. vi. Accipe cucurbi tā ⁊ batbecā inuolue eam in pasta postea ī fur no decoquat deinde succū extrahe d quo. ℞. lib. ij. zucari albi. ℨ. viij. fiat iulep ⁊ poteris addere uini granatoꝝ aut acetositatis citri. ℨ. ij. ⁊ erit optimū in isto casu. Uel facias sic. ℞. aque rosa. lib. i. aque acetose lib. ß. uini gra. ℨ. iij. zucari. ℨ. ij. fiat iulep aromatizatū cum san dal. rube. Jtē cōuenit aqua bulita ul' aq̄ sim plex si robust⁹ fuerit in qua ponat. ℨ. ß. ta lis mixture ut. ℞. conserue uiola. ℨ. vi. cōserue bugloſ. ℨ. ij. manusxpi cū plis. ℨ. iij. fragmēto rū oīum lapidū pciosoꝝ añ. ℨ. i. ß. folioꝝ auri numero. x. fiat mixtura ⁊ deauret ⁊ pōt uti d isto omni hora qua vult. et sine aq̄ conuenit manusxpi cū perlis. Qd si magis delicatus uis atq3 cordiale fac deaurari. Si autē male dormit ⁊ nō bene quiescit in nocte. da in sero sirupi diapapaueris. ℨ. i. ß. cū aqua zucari. ℨ. iij. uel lactuce aut cucurbite. Uel fac iulep cū aqua floꝝ nenufaris cū zucaro. ⁊ cū dormire uoluerit de eo. ℨ. iiij. tribue. Jtē si fuerit iuue nis carnosus robust⁹ cū uirtute forti. interio ri carnes apostēate cōplexionaliter calidus aquā frigidā aliquādo cōsuet⁹ bibere ⁊ ma teria existente digesta cū intēsa siti aquā fri dā usq3 ad saturitatē ei tribuas in tāta quāti tate ꝙ calor ei⁹ uiridis appeat ul' efficiat ⁊ tre mat. Et si in tēpore ⁊ regiōe calidis fuerit ma gis secur⁹ h facer̄ poteris Et si crisi expectaue ris supfluitates si op⁹ fuerit cū aliq̄ ex sepe dictis educas. ⁊ si fuerit necessarium ut tu materiam cum aliquo euacuas solutio facias ut in cura tertiane pure dictum est et illa ta cta diligenter obserua et menti habeas. Si enema ul' potionem ul' flōam feceris tpe minoris afflictionis illā fac ī die in qua crisiz expectas nihil peit⁹ facias infirmo nec ab extra et stāte uirtute cū tenuissima dieta gu berna ne natura circa aliud quam morbum maneat occupata. Amota fe. si epar remāserit inflāmatum epithimatibus et confectionib⁹ utere ut in sepe tacto ca° dictum est de nigre dine lingue dolore capitis sincopi ⁊ alijs ac cidētib⁹ in hac ⁊ ī alijs uenire potētib⁹. Ple nā tractationē ad unū tractatū reseruo quem de egritudinibus a capite usque ad pedes fa cturus sum si altissimus mihi tantam uitam prolongare dignetur. ¶ Uerum quantum ad nigredinem lingue que sepe in hoc casu acci dit ipsam cum aqua ordei laua sepius et cuz cocleari argēteo seu alio absterge istō. Jtem multum ualet super eā plumazeolū de tella lini subtili immersum in mucilagine dragāti ⁊ psilij. Quantū uero ad capitis dolorē cū le uib⁹ fricationib⁹ diuerte materiā. ul' laua ti bias ⁊ brachia cum decoctione salicis ⁊ uitis portātis vuas albas cū folijs uiole ⁊ p istan tia uiolaꝝ da sirupū de papauere ut dictū ē. Uel facias sic. ℞. olei uiolati olei nenufari. añ. ℨ. i. aceti paꝝ lactis mulieris lactantis puel lam. ℨ. ij. agita simul ⁊ in ea imerge petias q̄s applica frōti ⁊ timporib⁹ ad similiter fumos reprimendū posses p dolore capitis epithia re frontē cū oleo rosa. mixto cū pauco aceto. Et q2 deo duce alias hanc materiā applicabo hec pauca sufficiant. ¶ Et hec de tertiana con tinua et eius cura.

¶ Ca^m. viij. de signis ⁊ cura causonidis.

Causon est feb. cōtinua a materia colerica seu flāte falso in ppin quis partibus cordi exn̄te puc nicōs. Pro quo nota ut aliq̄ uo lūt ꝙ causō qñq3 fiat a colera ignea et icensa ualde intra uēas cordi propīquas cōculcata sic ut debite euentari non possit ppter ꝙ in ceditur et inflāmat absq3 hoc ꝙ putrefactō nem recipiat et fe. causat que causon appellat Unde et si hoc sit possibile raro tamen acci dit. Nam sp ul' ut plurimū fit a colera putre facta in uenis cordi ppinquis exn̄te. pp ꝙ fit magna caloris incēsio ⁊ magnū cauma ⁊ ideo dr̄ causon a caumate ē enim fe. incēsa ualā im mo ī ista incēdiū mai⁹ pcipit quā ī alijs cetis. ⁊ quāmaxime si a colera putrida generetur. Nā si fiat colera sine putredine qd rarissime fit infra quartū diē iclusiue termiat uel ī pu tridā cōuertet. Causon quidē ē purus ⁊ fit a colera pura āt nō purus ⁊ fit a colera nō q2 famosa seu minoris fame. Quādoq3 tñ fit a flāte falso. ut dictū ē. Nā flā falsum ut sentit Aui. pma primi. c. d humorib⁹ fit p admixtio nē colere cū flāte aqo isipido ul' pauci sapis ⁊ ideo est ceteris spēbus flātis acuti⁹. ⁊ leui⁹

ideoq̃ ip̃m flā colericū appellat. Quod si i uenis ↄpatis pulmonis uel oris stomaci pu trucrit hāc fe. speciem generabit. Signa cau sonis hec sunt q̃ incipit sine tremore ꝛ horri pillatõe. ꝛ in ipo maxime sentit caliditas in toto ꝛ maxime circa spiritualia adeo ꝙ ifirmo uidet ꝙ tot⁹ ardeat sitis adest ualida ꝛ maxi me circa statum ꝛ patit dolorem capitis cum instantia uigiliaꝝ et inquietudine et mentis alienatio fit i hac maior quam ī alys ꝛ adest līgue citrinitas uel nigredo ualidiuſ q̄ ī tertio in tertium infirmum affligit. Q̄ ſi fuerit pu rus uersus horaꝫ colere magis infestat. ꝛ si n̄ purus ꝛ a colera fuerit famosa hora flātis ma gis iualescit. Si āt fuerit minoris fame hora mlic. Et si de his certā notitiā hēr uolueris. Cōsidera regionē etatē ↄplexionē regimen p cedēs ꝛ oīa alia que dicta sunt in signiſ tertia ne nō pure. In causone quoq̃ nō puro erunt ceteris pib⁹ accidētia remissiora quā i puro. Et si fuerit a flāte salso manifestaꝫ sentit ī gu stu salsedīnē. Pulsus i causonide est frequēs uelox cū quadam duricie. Urina est subtilis ignea rubea seu ruffa cū fetore ꝛ aliquali li uiditate. Quantū uero ad ꝑnostica signa que dā sunt significatiua timoris. quedā mortis. quedā salutis. Significatiua timoris sunt ca liditas multū intēsa cū estuatiōe magna ꝛ ue hemēti siti cū uigiliaꝝ instātia ꝛ alienatione mutatio coloris faciei cū q̄dā in dētib⁹ liuidi tate uoīt⁹ ꝛ egōes de colera ignea rubea ꝛ i urina nullū signū digōis appet. sepeque ō sa lute infirmus desperat ꝛ si a naso alique gut te sanguis interdū egrediant nōnūquā sudat his apparētib⁹ signis ꝛ fe. inualescēte dubi tandū est de ifirmi pditōe. Et si cū his ꝑstra tionē appetit⁹ uideris pulsus ꝛ anhelitus di uersitatē nec in uno loco ifirm⁹ quiescere po test. ꝛ in die nō cretica sanguis fluit a narib⁹ ꝛ interdū sudore frīdo sudat ꝛ p̄cedēs sitis si ne tussicula aliq̄ supueniēte subito recedit ex tremaq̃ cōtinue sunt frīda nec vllū signum digestionis appareat in urina cū quo ēt fe. cō tinue iualescit cū tornalitate faciei ꝛ āte. vy. fit ytericus. his signis uel ex his plurib⁹ insi mul cōplicatis piturū infirmū denūtia. Et si cūm his eū sine maīfesta occasione lacrimari cōspexeris. oregmoēꝫ que habuerit ipꝫ scias morti esse ꝑpinquꝫ. Sꝫ si. fe. mitis fuerit nec appetit⁹ nimiū ꝑstrat⁹ mens illesa sompnus quietus. statio in suo loco nec faciei color ml' tū mutat⁹ ↄ quo ifirm⁹ de salute cōfidit. ga

pars sanitatis uelle sanari. fuit Seneca trase diaꝝ quarta spē salutis bonā hēre poteris. Et si cum his ante quartā urina remittat icipiet q̃ aliquā sequestrationē facere ꝛ in quarta si gnū digestionis appet certū signū salutis erit in septima in qua crisiꝫ expecta per sudorem uel fluxū sanguiſ nariū ul' aliquo taliū ō quo eriſ certificatus ſꝫ ꝙ in quarta natura crisiꝫ tē ptare uidebis Item si uirtus erit constās et signa digestionis p̄cesserit fueritq̃ eger ī die cretica ꝛ rigor supuenerit fit talis fe. solutio ut ypo quarta affoꝛ affō illo a causone hito rigore sup ue. ꝛcc. ꝛ prima quarti ca. de rigor dū inquit ꝛ qn̄q̃ significat rigor in feb. inse parabilib⁹ sanitatē. ꝛcc. Et sic pꝫ ꝙ hec ēt in telligi pōt de omī fe. isepabili. Naꝫ in his fe. rigore supueniēte significat materiā illam ex tra uenas impetuose ꝛ ueloci expelli q̄ sup musculos expulsa rigorē causat. ꝛ est signum dn̄y uirtutis super materiā ꝛ hoc ē uex ut in pluribus. quia stat quod materia nō tota ex pellatur. ꝛ sic non fiat ex toto fe. solutio. Uel stat quod ad aliquam partem debilem tota illa mā expellat et cābit iterpellata ul' forsan ꝛ ibi fiat apostēa ꝛ tn̄ fe. tal' i illo cāu fiet sol'o ↄ aliā fe. spēꝫ mutabit. His igr ꝑnosticiſ bene notatis. Scias satis quid in causone habeas ꝑnosticari ꝛ si casu accesserit tu ipe conside ra. Deīceps itaq̃ ad curam uenio. Primo cau sonidis puri que eadē est cum cura tertiane pure continue. Sed cū existat incēdiū mai⁹ in ista quam in illa ceteris parib⁹ magis fri da ꝛ hūida i istis sunt exhibēda facias quā tū; est de cibo ꝛ potu ꝛ alys reb⁹ naturalibus ut in illa. Ad medicinalia si opus fuerit p̄mo uentrē lenias cū aliquo ex clisterib⁹ ā̄scrip tis et si magnū incendiū uideris pone in illo clisteri plus de oleo uiolato ꝛ minus de de coctione q̃ uerisimiliter feces ōbēt eē magis sine multū exsiccate. Uel facias sic si libꝫ. ℞. malue folioꝝ uiol. lactuce an̄. M. i. floꝝ nenu fa. sēpui. an̄. M. ß. fiat decoctio de q̄ accipe. ℥. xvi. i qua distēpa cassie. ℥. i. ß. pl'ueriſ zucari ℥. i. olei uiola. ℥. iiy. salis triti. ʒ. i. fiat clistere uel ex potionibus suprascriptis aliquam fac lenitionem lenito uentre. ¶ Si urina ꝛ alia de' flōia iudicauerint basilicam dextram in cide. ¶ Sed cum sanguis existat frenum colere ipius sanguinis paucitas extrahatur Et ideo cōditōes in flōia attēdendas diligēt cōsidera. Est igit ifirm⁹ ī mane fleubotomā dus cū illa hora minus ceteris paribus male

se habere debeat. Uel elige horā diei magis frigidā si fuerit i estate ꝛ illā qua ifirm⁹ minus male se hꝫ. ꝛ Rōiaꝫ facias in prin° ꝛ nō aliter. Jstis factis mēti hēas semp ut ifirm⁹ omi die uentris habeat beneficiū. Deinde ꝑ digestiuo utere sirupis cōfectōib⁹ iulep ꝛ alijs q̄ in cura tertiane continue dicta sunt. Item in isto casu cōuenit dyacoralli qd̄ sic fit ut. ℞. corallorū ru. ʒ. iij. zucari. lib. ß. ꝛ dissolue zucarū cū aqua rosa. in qua in ifusione steterit. ʒ. i. sandalorū muscatellinorū ꝛ gra. iiij. cāphore ꝛ istorū forti facta expressione in alia aq̄ zucarū dissoluat ꝛ fiat confectio i morsellis. Uel facias sic ꝛ est ɔfectio multū utilis in isto casu. ℞. zucari albi lib. i. amidi. ʒ. ij. pone amiduꝫ contritū cū. ʒ. iiij. acetositatis citri ꝛ dissolue zucarū in aq̄ rosa. cū ifusione sandal. suprascriptorū deīde pone ad ignem ꝛ cū icipit ispissari adde amidū paulati ꝛ cū spatula lignea cōtinue pforata misce adiūgendo paulatim olei uiolati. ʒ. ij. nec unq̄ desinas cū dicta spatula continue omīa mouere nūc addēdo amidum nūc oleū donec totū coctum fuerit. deinde in scatulis pone paruis ad modū paste regalis ꝛ cū frigidū fuerit deauret̄ hec eni confectio maxime cōuenit qn̄ sunt ita in appetitu pstrati qd̄ quasi nihil sumere possunt ꝛ qꝛ sit alteratiua ꝛ ēt cū hoc multū resūptiua ut patet. Et si materie minoratiuū exhibere uolueris da infusionē reubarba. cū cassia ul' māna superius descripta. Uel si bolū facere uelles. ℞. māne. ʒ. ß. reubarba. ʒ. i. electi spice gra. iij. misce cū cōserua uiol. ul' succo rosa. ꝛ fiat bolus ꝛ d̄auretur. Uel in modū pillularū. ℞. reubarb. ʒ. ij. spice. ℈. ß. sup quib⁹ ꝓice parū aque endi. ꝛ parū uini odoriferi deinde in umbra desiccari pmitte. ꝛ postea fac pil. cū succo rosa: uel uiol. ɔserua ꝛ da. ʒ. i. ß. uel. ʒ. ij. Uel facias sic ut erit res delicata sat s accipe. lib. ß. electuarij. de succo rosa. ꝛ in paruo alēbico uitri cū lento igne pone ad distilandū. ꝛ de aqua que egredit̄ da partē. xij. est enim res delicata satis et notabiliter opat̄. poteris tn̄ dosim augere fm̄ q̄ eam operari uidebis. Et pariter omnia que opari uolueris poterit electuaria distillare seu sublimare. Digesta materia si crisim nō expectas eaꝫ uacua cū aliquo ex iaꝫ dictis solutiuis. Et si oportuerit te iuuare naturā in faciēdo crisiꝫ fac ut supra docui. Unū tamē scito qd̄ digesta materia ubi alia conueniant in ista aquā frigidā poteris securi⁹ ad saturitatē pbe r quā i alia ceteris parib⁹. Itē ꝑpter magnā inflāmatōeꝫ tēpore augmenti. aut status oꝫ te interdū cor. ꝛ epar epithimari sꝫ lū epithimata in decliatōe conuenīūt regulariter ꝛ nō ante. Sꝫ in hac fe. tanta exīsit inflāmatio qd̄ nisi aliqual'r mitiget̄. infirm⁹ sepe pessima incurrit accidētia ꝛ ex cōsequenti moritur facias igit̄ epithima supra capitulo de sinocha descriptū. Et si aliter facere uis fac sic. ℞. aque. ros. lib. ß. aque bugl. ʒ. ij. ß. aque uiola. ʒ. iiij. aque acet. ʒ. ij. sandal. oium corallorū utriusq3 ro. an̄. ʒ. i. sirici crudi minutim incisi ossꝭ de corde cerui an̄. ℈. i. spodij. ʒ. ß. croci. ℈. ß. camphore gra. vi. ꝛ fiat epithīa. Et potes si libꝫ addere margaritarū subtilissime tritarū. ʒ. ß. ꝛ fragmētorū omniuꝫ lapidum p̄ciosorū. ʒ. i. Epithima ꝑ epate. ℞. aque endi. ʒ. vi. aque cucurbi. aque lactuce aque ros. an̄. ʒ. ij. aceti. ʒ. i. sandalo. omniū an̄. ʒ. i. ro. spodij an̄. ʒ. ß. camphore. gra. iiij. fiat epithima ul' loco huius epithimatis utere ceroto de sandalis mesue. Debes ꝛ ɔsimiliter renes ungere ex ceroto albo galieni Itē tale facias odoramentū. ℞. aque flor nenufaris. ʒ. iij. aq̄ rosa. ʒ. i. ß. sandal. citrino. ʒ. i. ß. sandalo. rub. ʒ. i. misceatur totum in āpula quā agitatā sepe odoret. Et ad ꝓhibendū uaporū ascensum. ℞. aq̄ rosa. ʒ. iij. aque florū nenufar. aque uiol. an̄. ʒ. i. ß. aceti. ʒ. i. sādalo. rube. ʒ. ij. boli ar. ʒ. i. misce ꝛ agita simil' ꝛ epithimētur frōs. ꝛ tipora. Et pro instātia uigiliarū fac ut in capitulo p̄cedenti te docui. Uel facias sic. ℞. pulueris papaueris alb. ʒ. iiij. distēperetur cū albumine oui et aqua rosa. addendo parum aceti ꝛ modicū olei de papauere ul' nenufar. ꝛ epithima frontē et timpora. Uel facias sic accipias opij iusqami succi mādrago. succi mororū immaturorū. succi lactuce succi eder arbore an̄. ʒ. i cum succis istis distēpera p̄dictū opiū in quibus sic distēpatis intigetur spongia que ad solem per. xv. dies exsiccari pmittat̄. ꝛ cū cauti uolueris submergat̄ in aq̄ tepida ꝛ naribus applica patientis. qꝛ post horaꝫ stati dormiet. Et si ipsuꝫ excitare uolueris decoque semē petrocili. feniculi apij in aceto in quo aliā spongiā intige ꝛ naribus patiētis appone. qꝛ statim excitabit̄. Et nota qd̄ prima spongia p annos. xv. pōt in bonitate conseruari. Et ne d̄ cōtingētibus aliquid emittere uidearis. ℞. uini maluatici uel albi boni. ʒ. i. aque rosa. ʒ. vi. sandalorū citri ꝛ rube. an̄. ʒ. i. misce ꝛ fiat epithīa testiculis ipsum sepe inouādo. Et qꝛ infirmus intantū estuatur ut uideatur totus

inflāmari potes pectus tali iungere unguēto ut. ℞. olei uiola. ℥. i. ℥. olei nenufar. pinguedinis galline ana. ℥. i. cere albe parum ꝛ fiat unguētū quod cū aq̄ plātagi. diu laueť postea pectus iunge. Si aūt fuerit causon nō uer⁹ secundū gradū suū omnia obseruētur que in tertiana nō pura dicta sunt. Uerū totū regimē tam medicinaliū quāȝ sex rerū nō naturaliuȝ magis ad frigidū declinet ꝛ hūidū quā ī alys ꝛ cū fe. uelocis termiatōis existat dn̄t ifirmi subtilissīe dietari. Et h̄ ꝺ causone ꝛ ei⁹ cura.

¶ Tractatus tertius de febri. flāticis. vii. cō continens capitula.

¶ Primū de significatōib⁹ fe. flegmaticarū.

Quia de febrib⁹ flāticis ī hac pte aliquid tractaŕ uolo. Quotuplex sit flegma primo uidēdū est cuȝ ſm eius uarietatē uarieť fe. hec. Est igitur duplex flegma. quoddā naturale ꝛ quoddā nō naturale. quoꝝ q̄libȝ tam ītra uenas quā extra uenas putrefactionē recipe potest. Et ex coꝝ diuersitate diuerse spēs febriū flāticaꝝ generāť. Naturale igiť flegma ē humor prim⁹ qui in sua naturali dispositōe exn̄s est in ꝯplexione frigidus ꝛ hūidus colore albus in sapore dulcis per diminutā decoctionē ex secunda digestione ꝑductus p ulteriorē decoctionē in sanguinē trāsmutari dispositus. Non naturale est duplex. q̄ddā ratōne sue eēntie. ꝛ q̄ddā sui ratione saporis. Ratione eēntie est quadruplex. s. aquosuȝ. uitreum mucillaginosum. sub quo ꝯprehenditur crudum ꝛ gipseum. Ratione saporis est etiā quadruplex. s. acre. insipidū. dulce. ꝛ salsum. ꝛ ex horum putrefactōe ut sentit Aui. prima quarti he fe. species generātur. s. quotidiana interpollata. quotidiana cōtinua. Empiela lipparia una fe. in qua idem ꝑuenit ꝙ in ambabus feb. s. sincopalis diurna ꝛ nocturna et oēs iste fe. species naturaliter a flāte ꝑueniŕ possunt. Interpollata quotidiana est fe. a flāte extra uenas putrescente ꝑueniēs cuius est infirmū īuadere omi die ꝛ eum in falsa gete per. vi. horas uideť pmittere. Quotidiana cōtinua est feb. lenta a flāte intra uenas putrescente ꝑuēies cuius est infirmū continue affligere uersus horam flātis ut plurimū īualescere. De empiela auctores diu̇simoꝺ loqunť. Quidam enim accipiūt eaȝ ꝓ lipparia. dicētes quod dicitur ab epi. ꝙ est supra. ꝛ algor quasi exterius habens algorē ꝛ interius calorem. ꝛ hec cōiter dicim⁹ ī lipparia ut statim ex eius descriptione patebit. Item diuersificanť etiā ratione materie ex qua generať. Unī nōnulli dicunt ꝙ fit a flāte uitreo uel a melācolia spissa quib⁹ colera rubea adusta semꝑ admixta existit que putrefacta per eius leuitatem exteriora petit ꝛ ea calefacit. Flegma uero uel melancolia ꝑpter eoꝝ cōpactionē ꝛ grossitiem interi⁹ ꝑmanēt ꝑpter q̄ꝺ iteriora frigent. Et aly uolūt quod generetur ex flāte uitreo in aliqua parte ꝓfunda corporis putrescente ratione cuius caliditas i exterioribus ꝛ frigiditas in iterioꝛib⁹ sentiť. Et q2 fere ōnes in empiela exteriora calent ꝛ frigēt interiora. Dico quod empiela est fe. paroxismalis omni die de flāte uitreo in aliqua pte corporis ꝓfunda putrescente ꝑueniēs ratione cuius i exteriorib⁹ caliditas in iterioꝛib⁹ frigiditas manifesta sentiť. ¶ Lipparia uero ꝛ si possit a colera ꝑuenire quātū tn̄ ꝓposito ptinet est fe. suuȝ oī die faciēs paroxismū que a flāte crudo putrescente prouenit ratione cuius in exterioribus frigiditas. et in interioribus caliditas manifesta sentitur. ¶ Febris uero in qua simul percipitur calor et frigus interius et exterius est fe. proueniens a duabus materys flegmatis ad putrefationē motis una. s. i interioribus et alia in exteriorib⁹ singulis diebus suū consimiliter faciēs paroxismum. Febris diurna est fe. a flāte extra uenas in die putrescente proueniens. Et nocturna est in q̄ flegma in nocte putrescit. Sincopalis uero si a flāte prouenire possit quia tamen raro accidit nisi flegma ipsum uenenositatem quandam acquirat. Aliam de ipō hic non faciam mentionem ad capᵐ. de feb. pestilentiali ipsum reseruans. ¶ Et sunt. he omnium flegmaticarum fe. spēs. Pro quaꝝ significatione pmo signa generalia ꝛ satis cōmunia omnibus ponam. Secundo nota specialia ꝛ cuilibet speciei magis appropriata. Signa cōmunia sūt fritas i extremitatib⁹ pmo icipiēs que cōsequēter magis in totū corpus sentiť. ac si in ipsum glacies quedam ipmeret cum quodaȝ rigore minima aut nulla horripilatione nisi ubi a flegmate salso ꝑuenerit. Cuius propria signa inferius ponētur deinde calor mitis non multum acutus succedit cū etiam in hac minor quā in tertiana rigor existat propter materiam non esse ita acutā aut pungitiuam pauca uel nulla adest sitis os cū quadam

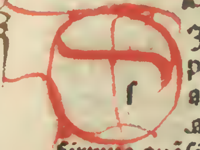
mucilagine uiscosa existit insipidum facieī co
lor liuidus siue palidus plombeus stomachi
adest lesio pp ipsū esse flegmatis lacunam. ob
hoc uomitus sepe accidit flegmatic⁹ splenis
quoqꝫ dolor in ꝓcessu nōnūquā succedit su
dor in pricipio aut ī augmēto pauc⁹ āt null⁹.
In statu aūt digesta materia mult⁹. Pulsus
mollis debilis. tardus cū manifesta quadā di
uersitate repitur. qui cuiuscūqꝫ fe. flātice pro
priū signū existit cū tamē ꝓuenerit a flāte ma
gis aquoso ⁊ min⁹ spisso alijs paribus erit pul
sus mollior cūqꝫ flegma magis diuersum ī sua
fuerit essentia ceteris paribus ī pulsu maior
diuersitas repitur ⁊ īter cetera flāta flegma
salsum minorē efficit diuersitatē nec est ut ī
alijs ita debilis nec ita tard⁹. Et qr fe. flātica
per pulsuuꝫ differētias ab alijs quāmaxime
dignoscit̄ ꝯsideratis ꝓprius circūstantijs ip
sius pulsus differētias uariare potentib⁹ dif
ferentiā quā flegma potest īducere diligēter
considera. ⁊ per hoc in fe. flāticaꝝ notitiā de
uenies. Nam quāto flegma ī substātia magis
diuersificat̄. tanto ceteris paribus maiorē re
peries in pulsu diuersitatē. Urina in primo ē
alba. subtilis turbida ⁊ grossa. ⁊ cuꝫ materia
incipit digeri fit colerata turbida. Termin⁹
paroxismi est horarū. xviij. si fuerit interp el
lata. ⁊ infirmū per horas. vi. in falsa quiete re
linquit. His igitur uel ex his plurib⁹ appa
rentib⁹ signis hanc fe. esse flāticā nullatenus
dubitabis ⁊ maxime si tp̄s fuit frigidū ⁊ hu
midū patiensqꝫ frigidā ⁊ humidā hūerit com
plexionē ⁊ regimine flegmatis ml'tiplicatio
usus fuerit. His p̄missis signis generalib⁹ ad
specialia condescēdo. Si ergo fe. a flegmate
dulci ꝓuenerit siue a flāte aquoso siue insipi
do incipit cum rigore ⁊ lento frigore ꝙ mitis
postea calor succedit ⁊ est oris īsipiditas. ⁊ ħ
ut plurimū uenit hora flātis ⁊ ī primis paro
xismis qn̄qꝫ incipit sine rigore. ⁊ sine horri
pilatione. In ꝓcessu āt qr in statu. ⁊ declina
tione magna succedit sudoris copia. ¶ Urina
erit subtilis albaqꝫ quasi pinguis ꝑ totuꝫ ui
deatur. Uomitus autē si quis fuerit flegma
tis aquosi erit pulsus debilis tard⁹ ⁊ ml'tū
mollis existit cū quadā diuersitate licꝫ nō ma
gna in cōparatōe ad aliquas alias ut statiꝫ pa
tebit. Signa flegmatis mucillaginosi acris
pōtici siue acetosi sunt qr rigor maior erit ꝙ̄
in p̄cedēti maiusqꝫ frig⁹ ꝙ lentus ualde po
stea calor succedit cū oris acetositate ⁊ pauc⁹
erit sudor in cōparatōe ad antescriptā ⁊ hec

incipit cū grauitate sōni. ⁊ multotiēs sine ri
gore qui usqꝫ ad tp̄s postponitur. ⁊ fortasse
erit frigus ⁊ nō erit rigor ⁊ qn̄qꝫ hora flātis
⁊ qn̄qꝫ hora melācolie potius ex melācolie
erit admixtione. Urina in hac pallida ul' sub
pallida existit cū substātia mediocri. ⁊ inter
dum spissa multū. Et erit uomit⁹ flātis mus
cillaginosi. In pulsu uero maiorē sentiēs di
uersitatē quā ī antedicta. Si feb. a flegmate
uitreo ꝓcedat cū frigore īntēso incipit ⁊ rigo
re maius tn̄ erit frigus quā rigor ⁊ frigus ī
cipit in extremitatib⁹ paulatī ⁊ adeo ītense
succedit per totū corpus ut īfirmus quasi se
cōgelatū sentiet seu indicet cū magna īunctura
rū fractōe. ⁊ in paroxismis status rigor ⁊ fri
gus multiplicātur. ⁊ īcipit cū grauitate sōni.
Et ī primis p̄oxismis sepe absqꝫ rigore uēit.
In hoc quoqꝫ calor lent⁹ existit ⁊ ad ultimū
sudoris copia adest. Urina est glauca. uel trū
bosa ac si globi flātis essent in ea positi. ⁊ qn̄
doqꝫ horis flegmatis ⁊ melācolie infestat. q̄d
si uomitum inspexeris in hoc tibi magnum
prestabit iudicium. ¶ Et ī hoc pulsu magnā
reperies diuersitatem. Signa flegmatis salsi.
Si autem ꝓuenit a flāte salso incipit cū hori
pilatōne et frigore. sed non est intensum in
cōparatione ad antescriptas. ⁊ maior succe
dit calor quam in ceteris et maior sudoris
copia et oris salsedo cū siti quam in alijs ma
iori. et magis uenit hora colere. ¶ Urina uero
est ruffa uel citrina alias subcitrina intensa
satis in cōparatione ad alias cū substātia me
diocri qn̄qꝫ tn̄ est subtilis qn̄qꝫ ualde grossa
et in hac non tātā reperies diuersitatē ī pul
su quātam in alijs. ¶ Iste āt ōnes fe. sp̄es sub
cotidiana inpellata reponūtur. Et si cotidia
na cōtinua a nō naturali flāte possit ꝓuenire
ut plurimū tn̄ a naturali intra uasa putrescēte
generatur. Si igitur infirmum sine frigore ⁊
rigore uideris febrem incidisse continueqꝫ
⁊ sine magna ul' manifesta īterpellatōe infe
stari ab ipsa fe. que tamen hora flātis semper
inualescit. ⁊ huius calor suauis ⁊ mitis q̄si ī
teri⁹ latēs. Uria ꝟo liuida ⁊ discolorata spis
sa ⁊ ī ꝓcessu ī augmēto ⁊ statu que colerata
alijsqꝫ signis tā ī pl'su quā ī alijs īterpellatis
ꝺscriptis apparentibus. uel ex hijs pl'ib⁹ hāc
cotidianā ꝯtinuā fore iudicabis que latica
a medicis cōiter appellatur et dr̄ latica q̄si
intus latens a calore naturali ipsūqꝫ parum
discernes extranea tu ꝓpter quod ad paucas
respicientes tichaiꝫ ipsam iudicāt cui⁹ diffe

rentia comprehēdēs si hec scripta signa et q̄ in capitulo de ethica deo duce scribent̄ anota bis. Signa quottidiane interpellate a flāte uitreo prouenientis. sī signa empiale. hoc excepto quod ēpiala continue interius frigiditas extius uero caliditas et in ea manifesta sētit̄ interpellatio. In lipparia sentitur interius caliditas exterius uero frigiditas pueniens a flegmate de quo est sermo ad p̄sens accidit omni die cū alicib⁹ ꝛ hoscitatōib⁹ ut īfirm⁹ hec omnia sentiat. Urina colorata ꝛ subtilis existit Alia uero signa superius tacta in interpellata de flāte uitreo puenicte considera si uis bene iudicare. Nā cū puenire possit a colera nisi talia cōsideraueris errorē cōmittere posses. Signa fe. in qua caliditas simul ꝛ frigiditas tā in extiorib⁹ quā in iteriorib⁹ sentit̄ ex tactis in ēpiala ꝛ lipparia clare ꝯprehēdere poteris. Signa cōsimiliter diurne ꝛ nocturne de se sunt manifesta. q2 illa diurna uocat̄ cuius paroxismus in die accidit. Et nocturna cuius ī nocte. Quantū ad signa pnostica huius fe. terminus est. xliiij. diez ꝛ secundum alios. lxiij. quandoq3 tñ usq3 ad. vi. menses pdurat quod accidit pter materie ml'titudinē grossiciē ꝛ uiscositatē ad q̄ multū facit q̄ fe. est morbus calidus. ꝛ siccus. ī materia autē huius est hūida ꝛ frigida quare qcquid uni cōfert alteri noc3 ꝛ ecōtra. ꝛ ob hoc ō difficili curatur pter q̄ inter cronicas egritudines nūeratur. Itē u cotidiana iterpellata p vi. horas infirmū in falsa quiete relinquit. Et dicit̄ falsa quia infirmus nūq̄ uere mundat̄. q̄ est quia flā nullū pprium hab3 receptaculum. immo ut inquit Auic. prima p̄mi ca°. de hūorib⁹ flā. inē uenas sanguinez ꝯcomitat̄ ut necessitatis tp̄e in sanguinem conuertatur cum sit sanguis diminute decoctus. ꝛ ut sanguis aptus reddat̄ ad mēbra flāticarum cōplexionū nutriēdu3 et cum hoc ut humectet iūcturas. et mēbra que multe existūt motionis. et propt̄ has causas multe existit quātitatis et uiscositais poros opilātis. ꝛ sic cū icipit putrefieri in cōtinua quasi existit putrefactōe et ob hoc cōtinue infirmus affligit̄. Et si illis. vi. horis aliqualit̄ quiescer̄ uideatur h̄ fit quia non tm̄ quātum in alijs. xviij. horis molestatur. Continua ab interpollata cognoscitur quia intra uenas continue existit putrefactio. ꝛ ob hoc in ea nullā quietē cōprehēdimus exacerbationem tñ sic que hora flātis ut plurimū accidit. Et nō q̄ in hac fe. stomac⁹

multū debilitatur cū sit flātis lacūa et ad cuius debilitatē sequitur epatis debilitatio nō nūq̄ quare sepe īfirmi cazetici fiunt. et successiue ydropici. Et quia in hac fe. cōtinua fit flātis putrefactio. ip̄3 flā sic aduritur. ꝛ in materiam melicā3 ꝯuertitur que ad splenē pueniens ip̄ius cāt dolorem. et successiue quartanā nonnunquam. Item nota q̄ illa quotidiana citius ceteris paribus terminatur in qua sudor citius ꝛ copiosi⁹ apparet. Signū ē eni3 q̄ materia est magis obediēs resolutōi. ꝛ ibi nō est magna poroz opilatio. ꝛ tu quo ad materie digestionē statim cognoscere scies. Nota q̄ materia digesta maior solito erit urine quātitas. ꝛ spissitudo ꝛ frigoris minoratō caloris augmētatio ꝛ accessionis plōgatio hec eni materiā fore digestā significat. Et ad hoc sciendū de ip̄ius materie euacuatōe. ꝛ ō morbi plixitate tibi magnū p̄stabit indiciū. Preterea nō q̄ poxism⁹ cū ml'tis icipit alicib⁹. ꝛ. hositatoibus cum stupore quodam ꝛ somni profunditate cum quo infirmus cum quodā liuore faciem tūidam habuerit talis faciliter cadit in subeth. Si ergo hec oīa diligent̄ examinaueris scies sēper quid infirmo tuo habeas iudicare. Et iō si a principio materiā nosces fore grossā et multam et uiscosā tp̄s frigidum et humidum etatē cōplexionem flāticam paroxismum longum cum pauco aut nullo sudore stomaci debilitatem appetitus pstratione somni pfunditatem et naturam debilem periturū infirmum nūtiabis. Nā his ōnibus apparentibus āteq̄ā materia digeri possit uerisimiliter cadet uirtus et infirm⁹ morietur. Sed opposita oīa salutem significabunt. Mediocra uero medio mō se habent quantū. s. ad salutē seu mortē pnosticandū de dolore stomaci seu lesiōe epatis. splenis seu alioz mēbroz. s. cacetia ꝛ ydropisi. ꝛ de alijs patet ex dictis quid habeas pnosticari. Et h̄ de significationibus fe. flegmaticaz.

Capitulum secundum de cura fe. flegmatice interpellate a flāte dulci

i fe. flātica a flegmate dulci insipido uel aquoso seu acetoso uel acri pueniret. in acre declinante ad caliditatē ꝛ siccitatē situet̄ in firmus quē si naturalē nō habueris. ꝛ tēpus frigidū ꝛ humidū fuerit cū cōtinuo ī camera igne et si in estate fuerit cū suffuigationibus

facere poteris. factis. s. cũ iuspero. thure mastice. sandaraca cortice citri uel aliquo taliũ. Quantũ ad cibũ primo nota ꝙ in oĩ fe. ẽ ci⁹ cõsideranda ꝓlixitas. s. secundũ ꝙ magis ꝛ min⁹ statũ ꝓpinquũ uiderim⁹ cũ hoc ẽ subtili⁹ aut grossius reficiẽdũ a pri⁹. Si ergo stat⁹ fuerit remot⁹ debes a pri⁹ grossi⁹ reficere cõtinue gradatim subtiliãdo dietã usqꝫ ad ꝺecetionẽ exclusiue. Si tamẽ plectoria grandis fuerit in toto debes i principio subtiliori uti dieta quã in augmẽto. sꝫ i ꝺcliãtõe semp grossiori est utẽdũ dieta. In statu uero tenuissima ut natura nõ ĩpedita a cibo melius possit circa materie digestionẽ ꝛ ipsi⁹ expulsionẽ uacare ꝛ iter cetera semp mẽti hẽas infirmi uirtutẽ cõspicere cũ hec egritudo pp ci⁹ ꝓlixitatẽ ꝛ ci⁹ continuã afflictionẽ multũ suspecta reddat. Sis g° pri⁹ de uirtute sollicit⁹. Secũdo uero ad egritudinẽ diligẽter inspicias. Et sũmope huic attendas ꝑcepto. Uidi nãqꝫ aliquos in pricipio ita ĩfirmũ tenuiter dietare uirtutẽ ñ cõsiderantes ꝙ in statu qñ necessariũ uti erat tenuissima dieta uirtutis debilitate ꝛ morbi ualiditate subcubuit. His habitis in illo cãu cõueniũt galine iuuenes. aues parue in rubis degẽtes. ꝛ nõ ĩ aquis ꝑdices fasiani iuuenes cõueniũt ẽt carnes edine mõtonine duoꝝ dentiũ uitelinc. cuniculoꝝ lepusculorũ capꝛioloꝝ. Qꝺ si cogaris dare contusum carniũ ex aqua buglosse cũ modico uini citrioꝝ cũ puluere cinamomi. ꝛ modico masticis erit aspgendũ. deĩde modo sepe dicto cũ ducatis ad alẽbicũ ul' ĩ alio uase ꝛ facias sublimatũ. Pro ferculo aũt põt uti pãnata siml'a. uel amig. ferculo de amigdalis hauenato. et orꝺato. Ex herbis ꝯueniũt borragi. ꝛ radices petro. ꝛ fenicul. ꝛ poteris uti leui ꝺcoctione cauliũ. ꝛ brodio cieeꝝ rub. Pro sapore seu cõdimẽto põt uti salsa facta ex amigdalis pauco aceti. modico uini granatoꝝ dulciũ siue succo. ul' arãtioꝝ cũ cinamomo ꝛ pauco zucari ꝛ qꝛ ꝗpl'ibus placꝫ alcũ facias dolore capitis. ꝛ alio huiusmõi nõ ꝓhibẽte ꝛ cũ amigdalis supꝛascriptis aly odor solũ appõat. ꝙ fiat alcũ pistãdo ĩ mortario. quo amoto sine lotione mortary in eodẽ pistẽt amigdale. uel aliter contũde alcũ. ꝛ ipsum in petia munda pone p quã distilla brodiũ cũ quo postea distẽperentur amigdale. ꝛ sic ille sapor erit quã plurib⁹ delcãbilis. ꝛ maxie in istis ptibus. Nota tñ ꝙ i decliãtõe magis hoc quã ĩ alio cõuenire tpe. Pisces recẽtes regulariter non cõueniũt saliti tamẽ grã appetitus ꝓuocandi in pauca quãtitate nõnũquã ĩn prin⁹ pastus possunt exhiberi. sicut sunt qui in sportis apportãtur ꝛ aneludc cũ modico aceti. ꝛ oleo ꝛ cinamomi ꝑparẽtur. Ex fructib⁹ pñt uti passulis. amigdalis. auellanis aliqñ ꝛ ustis fusticis pistachys ꝛ pineis pp ĩfirmoꝝ lassiuiã modicũ vue albe ꝛ p dies aliqs ãte collecte. Interdũ põt sibi exhiberi ꝛ cõsil'iter fic⁹ aliquas añ pastũ. Itẽ post cibũ poma cocta ul' poti⁹ pira cũ zucaro cõdita ul' anisis cõfectis poteris exhibere. Et si quis fruct⁹ arguat in stomacis febricitãtiũ ꝓpter corruptẽeꝫ ꝛ ebulitionẽ suã nõ cõuenire dicẽdũ ꝙ nõ solũ ꝯsuetudini etati ꝛc. ẽ aliqd dãdũ ueꝝ ẽt hoĩuꝫ lasiuie. unde in plurib⁹ ptib⁹ mũdi uinũ ꝛ carnes ꝛ alia huiusmõi ĩ colericis fe. cõiter exhibemus. Et si auctoritas ꝛ rõ diceret oppositum attñ si bene cospixeris supꝛascripta nõbillis nõ erũt nocumẽti. panis sit bñ fermẽtatus aliquãtulũ c ũ sale bñ pinsat⁹. ꝛ si ĩ declinatiõe aliqua anisoꝝ grana iposueris nõ erit malũ. Sit eius uinũ albũ uel uinũ clarũ rubeũ nõ tñ nimis aquosũꝫ lĩphatũ cũ aqua zucari magis ꝛ min⁹ fm potẽtiãꝫ uini. aqua ordei cum zucaro cõdita rubeo siliter cõueniret. Et hoc regimẽ ad oẽs fe. flãticas existit generale materiã feb. diligẽter cõsideranti qꝛ fm qꝺ flegma fuerit magis uel min⁹ frigidã debes hoc ꝑcedẽs regimẽ totã ad magis uel min⁹ siccũ facere declinare ꝛ hoc ĩ alys nõ naturalib⁹ rebus tibi existit generale quare regimẽ ex p̃habitis poteris fabricare cui⁹ tñ magnam partẽ ex ꝓdictis ꝯprehendes. Habitis ad medicinalia cõdescẽdẽs. primo describã qd fiendũ sit hora paroxismi. In cui⁹ pri⁹ ĩfirm⁹ nullaten⁹ ꝑmittat dormire cũ linteis calidis calefiant extrema si cũ rigore accesserit ãt frigore. Et si illud nõ sufficiat hẽat later igne calefact⁹ ꝛ linteis pãnis ĩuolut⁹ qui pedib⁹ applicetur uel hẽat instrm qꝺ in ytalia remedium nũcupat. ꝛ est duplex quoddã aq̃ replet bulita aliꝺ laminam ferreã hẽat q̃ cadẽs ĩ ipo ponitur instrõ alteꝝ quoꝝ poteris extremitatib⁹ applicare ꝛ si infirm⁹ ad uomitũ excitat iuua ipsũ cũ oximelle simplici. ꝛ aq̃ zucari ul' aqua decoctiõis raffani adiuuet. Cũqꝫ calor ad extra incipit apparere fiãt fricatiões. quo usqꝫ calor totaliter fuerit ab extra expãsus. in paroxismo cibus ꝛ pot⁹ oĩo subtrahat. Et si pur te sitis cogat potũ aque zucari uel aque ordei cũ zucaro rubeo tribuas ĩfirmo. Et si

ad declinationē sirupū acetosuꝫ cū aq̄ zucari
exhibueris bene erit. Hora aūt qetis si opus
fuerit uentris attēde lenitionem cuꝫ clisteri. s
uel potione. Si per clistere. ℞. malue blitis
floꝝ camomille. an̄. M. i. furfuris pugillum
. i. et fiat decoctio de qua accipe lb. i. ß. in q̄
dissolue cassie pl'ueris zucari ana. ℥. i. yerepi
gre. ℥. ß. olei communis. ℥. iij. salis triti. ʒ. i. ß. fi
at clistere aliqui dimittunt yerampigraꝫ. ꝛ
addunt mel rosa. ℥. i. ß. ꝛ. ij. uitellos ouorum
et fiat clist. si libet. Si cuꝫ potione lenire uo
lueris facias sic. ℞. cassie uł' māne. ℥. i. ß. dissol
uat̄ cū aqua lactuce uel aqua zucari rubei uł'
aq̄ mellis rosa. cū modico cinamomo. et fiat
potio quam per. iij. horas ante prādium cali
dum in potu tribue. Facta uentris lenitione
si urina et alia iudicauerint de flōia incide ba
silicam uel nigram quo facto infirmū p diē
unam quiescer̄ pmitte. Et si materiam minuē
dam iudicaueris aliā nō expectās digōem ut
. s. natura residuuꝫ materie melius digerere
possit facias sic. ℞. aque lactis. ℥. iiij. turbith
boni et electi. ʒ. iiij. ʒʒ. ℈. i. spice gra. ij. paꝝ
buliant deinde colentur debitam faciendo
expssionem ī aqua distēpera cassie. aut māne
℥. i. mellis ros. ℥. i. ß. ꝛ fiat potus. Uel. ℞. tur
bith. ʒ. i. agarici. ʒ. ß. ʒʒ. ℈. i. spice salis ge. an̄.
gra. iij. īfundat in aqua lactis. ℥. iiij. ꝛ oxiellis
simplicis. ℥. i. paruꝫ buliāt ꝛ ut supra fiat ex
pressio addendo cassiā aut mānam ꝛ fiat po
tus. In modū cōfectionis et in forma solida
. ℞. galāge piperis longi an̄. ℈. ij. ʒʒ. ʒ. iij. ma
cis croci an̄. ℈. ß. turbith electi. ʒ. xij. zucari
al. lib. i. sirupizet̄ zucaꝝ cū aqua absinthij ad
dēdo paꝝ uini citonioꝝ ꝛ fiat ꝯfectō ī morsel
lis cui⁹ doß ē. ℥. i. Uel facias sic ī lib. ß. zucari
da. ℥. ß. sꝫ n̄ erit ita delcābilis. In modū pl'ue
ris facias sic. ℞. turbith electi ꝛ mūdati. ʒ. x.
ʒʒ. ʒ. iij. masticis. ʒ. i. zucarū ad pōd⁹ oīuꝫ ꝛ fi
at puluis cui⁹ doß. sit. ʒ. ij. cū aq̄ mellis uł' zu
cari rub. uł' aq̄ lactis Uel. ℞. ʒʒ. ʒ. v. turbith
mūdati. ʒ. x. zucari ad pōd⁹ oīuꝫ ꝛ fiat puluis
cui⁹ doß sit. ʒ. iij. cū aq̄ ut supra. Itē ī forma
pillulaꝝ facias sic. ℞. turbith mūdati. ʒ. v. ʒʒ
. ʒ. i. ß. galāge piperis lōgi. an̄. ℈. i. macis croci
an̄. gra. vi. fiāt pillule cū oximelle sīplici ꝛ da
. ʒ. i. ß. Uł' facias sic. ℞. turbith. ʒ. iiij. absīthij
ʒ. i. collogntid. ℈. ij. agarici yerepigre. an̄. ʒ. i.
masticis. ℈. ij. ꝛ fiāt pillule ꝛ da. ʒ. i. Uel faci
as sic. ℞. turbith. ʒ. iij. agarici. ʒ. i. ß. spice salis
gēme an̄. ℈. ß. ʒʒ. ʒ. i. fiat puluis ꝛ īfūdāt ī aq̄

eupatorij. deide exsiccari pmittat̄ tandē cum
oximelle simplici fiāt pillule ꝛ da. ʒ. i. uel. ℈.
iiij. Exhibito minoratiuo put tibi uisū fuerit
Uel non exhibito tale a pri° exhibeas dige
stiuū. ℞. oximellis simplicis. ℥. iij. aq̄ zucari
uł' aq̄ mellis. ℥. vi. misce uł' clarificet̄ pro deli
catis p duabus uicib⁹ aromatizet̄ cū cinamo
mo optimo. Uel loco suprascriptaꝝ aquaruꝫ
pone aque absinth. ℥. iij. aque feni. ℥. ij. clarifi
cet̄ ut supra ꝛ da q̄ter aut septies istū sirupū
in aurora calidū. Uel facias sic. ℞. mellis ro
sati collati. ℥. ij. sirupi acetosi simplicis. ℥. i. et
cū quibus uis aquis suprascriptis misce pro
duab⁹ uicib⁹ clarificet̄. ꝛ hora qua supra in
potu tribue. Deide cū uolueris ex solutiuis
suprascriptis leniter euacua ꝛ qꝛ stat⁹ in hac
egritudine ē remotus iubet abolay filius. si
per se eger oī die bis nō assclauerit qd̄ medi
camē de turbith oī nocte ppinet̄ eideꝫ. Nec
ut ipse vult in hac fe. est expectāda digestio
sꝫ dietim poti⁹ est aliqd euacuandū. ut supra
materie residuuꝫ ad digerendū natura poten
tior existat. Laudat ēt in hoc cāu pillulas ale
phanginas quibus potiūs utere quā medica
mine de turbith. Uel facias sic ꝛ est in hoc ca
su mł'tū ꝯueniēs. ℞. pl'ueris yer̄. sīplicis galie.
ʒ. iij. agarici. ʒ. i. salis gē. gra. vi. masticis. ℈. i.
fiāt pillule cū oximell' sīplici q̄ꝝ doß ē. ℈. ij. uł'
. ʒ. i. Et qa dare solutiua oī die est laboriosuꝫ
nature et dicit Auic. tale exhibe interdū cli
stere ut. ℞. malue blitis floꝝ camomill'. fur
furis ordei extremitatū cauliū ru. an̄. M. i.
anixi maratri an̄. ℥. i. ß. agarici. ℥. i. cōquassent̄
et fiat ꝺcoctō de aqua accipe. lb. i. ß. dissolue
cassie pul. zucari ru. an̄. ℥. i. yerepigre. ℥. ß. olei
comunis. ℥. iij. salis triti. ʒ. i. ß. et fiat clistere.
Hoc facto p ulteriori digōe materie. ℞. oxi.
compositi. ℥. iij. aque mellis uel zucari rubei
℥. vi. uel aque absin. ℥. iiij. aque feni. ℥. ij. mis
ce et clarificentur pro duabus uicibus ꝛ aro
matizetur cum cinamomo optimo et de tali
sirupo septies exhibe uel. ℞. aque fen. aque
bugl. an̄. ℥. v. aque absin. aque eupatorij an̄. ℥
. iiij. aque cicoree. ℥. iij. mellis despumati lib.
ß. fiat iulep aromatizatum cum optimo cina
momo. et dentur. ℥. iiij. pro uice. Et si uis siru
pum magistralem. ℞. eupatorij absin. spine
albe ana. ℥. i. radicum feni. apij liquiritie pas
sularum ana. ℥. ß. rose rub. se. ameos ana ʒ.
iij. se. endiuie et feni. ana. ℥. ij. buliant in lib.
iiij. aq̄ usque ad cōsūptionē medietatis cū lb.

.i.mellis despumati fiat sirūp⁹ aromatizatus
cum cinamomo de quo dētur omni die. ℥.ij.
cum.℥.iij.aque mellis uel zuca.rub. Digesta
materia aliqđ de solutiuis suprascriptis vnū
exhibeas qđ sit infirmo magis gratuz. Et qr
ut dictum ē in tali morbo materie non est ex
pectāda digestio ⁊ maxime si statū remotum
uideris sed semel saltē in ebdomada uirtute
etate ⁊ alijs huiusmodi cōsentiētibus.⁊ ē cū
aliquo ex solutiuis dictis purgādus infirm⁹
leuiori semper utaris lenitiuo saltim in mino
ri dosi.quia si quater qnquies assellauerit p
uice erit satis.Sed digesta mater a forti⁹ de
bes solutiuum exhibere ⁊ cum statui magis
appropinqs fortiori debes uti aperitiuo pl⁹
in statu ⁊ in declinatione magis.⁊ sic ē in hac
feb gradatim procedēduz.⁊ quia nihil facere
uideris nisi infirmo tuo aliquas cōfectiones
ordines.Si mixturam uis quam citramonta
ni restauratiuum uocant facias sic.Recipe cō
serue rosa.ʒ.ij.ß.conserue uiola.borag.buglo.
⁊ antbos añ.ʒ ij.dyarodon abbat.℥.i.ß.elec
tuarij de gēmis aromatici añ.ʒ.vi.fiat mixtu
ra ⁊ deaurcē de qua īfirmo exhibe oī hora q̄
uult ⁊ multū cōuenit.Si de ea p vnaz horam
āte cibuz exhibueris. Uel ī forma solida.℞.
specieꝝ dyarodō abba.℥.ß.specieꝝ electuarij
de gēmis ⁊ aromatici roß.añ.℈.iiij.zucari al
bi d issoluti cū aqua absinthij lib.ß.fiat cōfec
tio ī morsellis de quib⁹ unā per horaz añ.pas
tū exhibe.Uel facias sic.℞.coralorū rubeoꝝ
specieruz diarodon abba.cinamo.electi añ.ʒ.
i.ß.zucari lib.ß.fiat cōfectio multū delicata.
Auic.⁊ Almāsor quosdā trociscos multum
cōmendant ī hoc casu.⁊ quia eos nō sic habe
mus ī usu fac sic.℞.troci.đ rosa.ʒ.iij.cinamo
mi.ʒ.i.zuchari lib.i.ß.fiat cōfectio in morsell'.
utere ut supra trocis.de roß.sic fiunt.℞.rosa
ruz rubearū.ʒ.x.succi eupatorij.ʒ.vi.masticis
ʒ.i.spice assari squināti anisi añ.ʒ.i.fiant troci
sci qui in umbra desiccari permittātur.Et qr
ī hac feb.stomac⁹ multū debilitat ad cui⁹ cō
[illegible] suprascripta nō sufficiāt ab extra ta
lem poteris facere vnctionez ante pastum.℞.
olei nardi.℥.i.olei masticis olei absinthij añ.
℥.ß.pulueris masticis.ʒ.i.pul.gario.ligni alo
es galiemus.añ.℈.i.corticū citri.coralo.rub.
añ.℈.ß.cere paꝝ.⁊ fiat vnguētum.⁊ maxime
hoc fieri dz ī declinatiōe ⁊ maxime cuz a feb.
mūdus fuerit. Et si uis ut īfirm⁹ tu⁹ releuet
cito cū fe.cum dimiserit facias cū uti aroma
tico roß.scō cum sirupo roß.cum q̄ sepe pillu
las alephāginas sumat añ pastū sero ul' māc.
qr non ē uis.⁊ ēt iterdū aliqđ clistere.Et hec
de cura fe.flātice iterpellate ꝓueniens a fleg
mate dulci.

Capl'z tertiū đ cura fe.flātice ꝓueniētis a flāte
pōtico aut mucillaginoso crudo uel uitreo.

Si vo fe.' ꝓuenerit a flegmate pōtico
uel mucillaginoso crudo uel uitreo
totū ꝓcedens regimē ad calidum de
cliēt sed ad tantā nō deueniat siccitatez.Et qr
ista flegmata magis q̄ ꝓcedentia incepta sunt
resolutioni ī paroxismo cū calor egreditur
fortiorib⁹ ⁊ lōgiorib⁹ utendū est fricationi
b⁹.Et si lenire uentrē uolueris p clisteria faci
as ut supra ⁊ similit p potionē. Ul' facias sic.
℞.ysopi.M.i.capilli.ue.M.ß.ligricie passu
larū añ ℥.ß.fiat decoctio de q̄ accipe.℥.iiij.in
q̄ dissolue cassie ul' māne.ʒ.x.oximellis sipli
cis.℥.i.fiat pot⁹.Facta lenitione si flobotho
miā fiendam iudicaueris facias ut supra dic
tū est.deinde materiā digeras cū melle rosa.
colla.℥.ß.oximell' simplicis.℥.i.aq̄ absinthij
℥.ij.aque feni.℥.i.misce pro vna uice aliquot
diebus exhibito dicto digestiuo materiā eua
cua eum aliquo de suprascriptis.uel.℈.iiij.
uel.ʒ.ß.pillularꝝ infrascriptarꝝ q̄ multum lau
dātur in hoc casu.ut.℞.pulueris hierepigre
scripte quinto canone.⁊ septimo terapentice
turbith.mūdati agarici añ.ʒ.i.spice.℥℥.añ.℈
i.salis gemme gra.vi.formentur pillule cum
oximelle simplici.Illo facto si ad digestionē
materie ulteriorem procedere necesse.℞.oxi
mellis compositi.℥.iij.aquarum fenicu.absin
thij buglose.añ.℥.ij.misce.uel pro delicatis
clarificetur pro duabus uicibus.et aromati
zetur cum optimo cinamomo.⁊ sex uicibus
infirmo tribuas.Quo facto si materia dige
sta fuerit.aliquid exhibe de solutiuis supra
scriptis.et si nundum fuerit digesta.idem fa
cias.sed solutiuum ita forte non exhibeas de
inde uero talem facias sirupum magistralem.
ut Reci.radicum spargi feniculi.brusci añ.
℥.ij.ysopi.buglosse melisse añ.M.i.seminis
anisi feniculi añ.℥.i.amcos.℥.ß.passularuz.ʒ.
vi.fiat decoctio.et cum libr.i.mellis despu
mati et aceti fortissimi.℥.ij.fiat sirupus.de
quo exhibe.℥.i.ß.cuz.℥.iij.aque zuchari rub.
uel aque feniculi.absinthij.buglosse ana.℥.
i.misce pro vna uice uel aliquot uicibus ī po
tu tribue.hoc enim facto si tibi uisum fuerit

euacuare matariam. ut supra. in fine autem status aut declinatione poteris exhibere sirupum de eupatorio mesue. et da. ℥. i. ß. p uice cum aquis suprascriptis uel duplicatā recep tam. et pro delicatis facias clarifica. deinde ꝙ si libuerit exhibe solutiuum pro restauratione suprascriptis utere confectionib⁹. ¶Et nota si flegma uitreum fuit in causa subtiliatiuis ꝛ incisiuis uti magis debes ꝙ in alijs coti nue a leuioribus inchoādo ꝛ gradatim usqꝫ ad finem ad semper fortiora procedēdo. ¶Scias insuper ꝙ in pricipio pastus i declinatione hui⁹ febris conueniūt dactili oditi cū aceto. oleo et pauco cinamomo ꝛ oliue odite simili ter et spargi. Et hec de cura feb. prouenictis a flegmate pontico.

¶Capl'm quartum de cura feb. flegmatice a flegmate melācolie permixto prouenictis.

Si uero fe. prouenerit a flegmate melācolie permixto ſm uarietateꝫ flegmatis i essentia. et ſm maiorē uel minorem flegmatis admixtioneꝫ ē regimē diuersimode uariādum quādo et si totum debeat ad calidum declinare. debet tamē in siccitate fore tēperatum. Itē taꝫ in digestiuis materie ꝙ solutiuis debeāt melācoliam respicictia cōmisceri. Lenitionem igit si facere uolueris cū clisteri uel potione facta facias ut supra pmissum ē pariter et de flobothomia. Et pro materia digerēda facias primo sic. ℞. oximell' simplicis. ℥. ij. mellis rosa. colla. ℥. i. aque buglo. ℥. iiij. aque absinthij. ℥. ij. misce. ꝛ clarifica pro duab⁹ uicib⁹ aromatizādo cuꝫ cinamomo aliquot diebus. Exhibito isto digestiuo sic euacua mateiam. ℞. turbith. ℈. i. agarici. ʒ. i. ʒʒ. ℈. ß. spice salis ge. aā. gra. vi. buliāt paꝝ cū. ℥. iiij. decoctionis liquiritie passulārū. capil. uene. thimi. epithimi cuscute ꝛ polipodij. deīde colet̄ debitā faciēdo expressionē cui addātur cassie uel māne. ʒ. vi. mellis ros. ℥. i. ꝛ fiat pot⁹. In modū cōfettionis solide. ℞. turbith mundati. ℥. ß. ʒʒ. ʒ. i. masticis. ℈. ij. spice croci assari aā. ℈. ß. sene lapidis lazuli aā. ʒ. i. ß. epithimi polipodij aā. ʒ. ß. zucari albi lib. v. fiat confectio i morsellis. dosis est. ʒ. v. uel. ʒ. vi. uel illis speciebus adde. ℥. i. ß. zuchari pulueriʒati ad podus oīum. ꝛ fiat puluis. cui⁹ pulueris dosis ē. ʒ. ij. ß. uel. ʒ. iij. cuꝫ aqua lactis uel brodio cicer rube. uel uino uel aliquo taliū. ¶In modū pillulaꝝ. ℞. ex pillulis suprascriptis. ꝛ pillularū de lapide lazuli uel indarū descriptione mesue aā. ʒ. ß. ꝛ fiant pillule ꝛ da ut supra. hoc facto pro ulteriori materie digestiōe. ℞. oximellis cōpositi. ℥. iij. aq absinthi. aq fumiterre. aque scolopendrie aā. ℥. ij. misce p duabus uicibus ꝛ clarificetur ut supra. ¶Uel facias sic. ℞. aque absinthij. aque radicum feniculi ꝛ petrosilij aā. ℥. iij. aque scolopēdrie. ℥. vi. aque fumiterre. ℥. ij. zuccari. ℥. iiij. aceti. ℥. i. ß. fiat iulep aromatizatū misce cum nuce muscata uel cinamo. ꝛ sumat i q̄tuor uicib⁹. Uel. ℞. sirupi de epithimo mesue oximel. simplicis aā. ℥. i. ß. aq buglosse feni. absinthij aā. ℥. ij. clarificet̄ ꝛ arōatizet̄ ut supra. ¶Uel talē facias sirupū magistralē. ℞. scolopendrie. M. i. florū bora. bugl. cuscute absinthij aā. M. ß. radicū spgi brusci petrosilij. aā. ℥. i. ß. ligricie passularū aā. ℥. i. se. anisi feni. aā. ʒ. vi. polipodij thimi epithimi aā. ℥. ß. fiat decoctio in libr. iiij. aque usq̄ ad cōsūptioneꝫ medietatis ꝛ cū lib. i. mellis despūati. ℥. vi. zucca. ℥. ij. ß. aceti fortissimi fiat sirupus aromatizat⁹ cū cinamomo ꝛ nuce muscata. de q̄ accipe. ℥. i. ß. ꝛ aque zucari rub. ℥. iij. misce p vna uice ꝛ da uicib⁹ pluribus ꝛ postea q̄d uis ex solutiuis suprascriptis exhibeas. uel in modum pulueris poteris sic facere. ℞. turbith mūdati. ʒ. ß. pulueris sene. ℈. ij. pulueris lapidis. lazuli abluti. ℈. ß. ʒʒ. ʒ. ß. zucari ad pōdus omnium fiat puluis ꝛ sit dosis vna et det̄ ut supra. Uel facias hoc totum dempto zucaro bulire in. iiij. ℥. aque lactis caprarum deinde coletur forteꝫ faciēdo expressionem cui adde cassie uel manne. ʒ. vi. mellis rosati. ℥. i. et fiat potus. ¶Si uis i isto casu mixturam seu restaurariuum exhibere ¶Recipe conserue buglose boraginis aā. ʒ. iij. conserue rosa. uiolarum aā ʒ i. ß. ¶Electuarij de gēmis confectionis de musco dulcis uel letitie. galieni diarodon abbatis. ʒ. i. fiat mixtura que deauretur potes tamē addere melius smaragdi iacincti granati saphiri aā. ℈. ß. ꝛ margaritarum. ℈. i. foliorum auri numero. x. et fiat mistura de qua detur omni hora indifferenter. ¶In forma solida ꝛ in declinatione magis. ℞. specierum diarodon abbatis specierum electuarij de gemmis uel confectionis de musco dulcis specierum aromatici rosa. aā. ʒ. i. ß. zucari dissoluti cum aqua buglos. lib. ß. fiat cōfectio i morsellis de quib⁹ per horam ante cibuꝫ vnuꝫ exhibeas. hec uero sc̄d̄m ꝙ uideris materiā magis uel min⁹ spissam magis uel min⁹ melācolic mixtam. sed hec omnia debes com

ponere medicinã ex magis uel min⁹ apitiuis et magis uel minus melãcolia3 respicientib⁹. Itẽ in fine declinatiõis huius fe. conueniunt cappares oliue cõdite spargi. ꝛ radices petro silini. Et hoc de cura feb. flegmatice a flegma te melãcolie permixto prouenienetis.

¶ Capl'm quintum de cura flegmatice fe. cu3 colera pmixte seu a flegmate salso puenietis.

Si vo fe. puenerit a flegmate pmixto colere. q2 a flegmate salso totu3 regi men ad tẽperatum frigipũ ꝛ siccũ fa cias declinare. Et p supfluitatib⁹ cõib⁹ edn cẽdis utere clisteribus suprascriptis in cura tertiane notꝫ et a colera uitellina puenientis. Si antẽ per os lenire uolueris facias cũ cassia uel mãna ut in añscripto ca° dictũ est. Uel fa cias sic ꝛ est magis appatum. ℞ capil. ue. M .i. lupulorũ floru3 boraginis. buglose cucur bite añ q̃rtam ptem. M. i. passularu3 liquiri tie añ ʒ. iij. fiat decoctio. õ qua accipe. ℥. iij. ß. in qua dissolue cassie uel mãne. ʒ. x. mell' ro. ℥. i. ꝛ fiat pot⁹. Et facta lenitiõe si flebotomiã fiendã indicauerit basilica uel nigram icide. postea si minoratiuu3 dare uolueris facias sic ℞. lupull'. cuscute añ. M. ß. florum borag. bu glo. capill'. uene. añ. quartã partẽ. M. i. passu. ligritie añ ʒ. ij. fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iij. ß. in qua dissolue cassie uel mãne. ʒ. vi. dia finiconis. ʒ. ij. ß. uel electuarij indi tmĩde3 elec tuarij de succo ro. ʒ. i. mellis ro. ℥. i. ꝛ fiat po tus. Uel facias sic. ℞. agarici. ℈. iiij uel. ʒ. i. ß. salis gẽme spice añ. gra. vi. ifundant i oximel le sqlitico. ꝛ stet per horas. x. in ifusione. dein de fortis fiat expssio cui adde cassie uel man ne distemperate cũ decoctiõe suprascripta. ʒ. vi. turbith. ℈. i. ʒʒ. gra. vi. ꝛ fiat pot⁹. Uel si libet poteris infundere. ʒ. i. reubar. cum. ℈. ß. spice i aqua lactis ꝛ modico uini debita fac ta expressione adde mãne uel cassie ut supra dissolute. ʒ. vi. turbith. ʒ. ß. ʒʒ. ℈. i. ß. mell' ro. ℥. i. ꝛ fiat pot⁹. Et si uis pillulas exhibere. da ʒ. i. pillularum aggregatiuap. Et si uis modi cũ cõfectiõis solide facias sic. ℞. turbith elec ti. ʒ. ij. ß. agarici. ʒ. i. reubar. ʒ. i. ß. diagredij. ℈. i. ʒʒ. ʒ. i. cinamo. gra. macis. nucis musc. añ. ʒ. ß. spice. ℈. i. salis gẽme. ℈. i. zucari lib. ß. fiat cõ fectiõ i morsellis. dosis ẽ. ʒ. vi. Uel fac pulue rem addẽdo zucap. ℥. i. ꝛ da cũ aqua lactis. ʒ. ij. ß. Et nota hic sm ꝙ uideris maiore3 uel mi norem colere cũ flegmate mixtionẽ debes in

oibus istis ponere plus uel min⁹ de respicien tibus colerã. nec sic leniter transeas i hoc. s3 bonã adhibeas diligẽtia3. nã si colerã euacua bis dimisso flegmate ipm icrudabit. ꝛ plixi or fiet egritudo magisq3 periculosa. Si uero flã fuerit euacuatum colera derelicta posset furere egrum ad unã egritudinẽ pessimã de ducere. Sit igitur hoc preceptu3 qbuscunq3 materiis commixtis generale. Minorata ma teria si digestiuũ residui uolueris. facias sic ℞. sirupi. acetosi. siplicis. ℥. ii mellis ros. ℥. i. aque feni. aque absin. aque endi. añ. ℥. ii. mi sce ꝛ clarifica pro duabus uicibus. ꝛ aromati zetur cũ cinamomo. ꝛ da aliquot uicibus de inde aliq̃ prebe ex solutiuis suprascriptis quo facto si op⁹ fuerit ad ulteriore3 materie digestionem pcedere facias sic. ℞. sirupi en di. ℥. ii. sirupi acetosi siplicis. ℥. i. aquap feni. absinthii buglos. añ. ℥. ii. misce pro duabus uicibus. ꝛ clarifica pro delicatis. Et si magis aperire uolueris. ℞. sirupi de bisãtiis. ℥. ii. si rupi acetosi. simplicis. ℥. i. cum aquis supra scriptis clarifica pro duabus uicibus. ¶ Uel sirupum magistrale3 sic facias. ℞. endiuie. sca rio. buglos. omniũ cũ radicib⁹ añ. M. i. radi cum feni. ꝛ apij añ. ℥. ij. flop buglos. borag. ꝛ uiol. añ. ℥. i. q̃tuor se. frigidorũ añ. ℥. ß. ligricie passul'. añ. ʒ. vi. anisi maratri añ. ʒ. ß. fiat õcoc tio in. iiij. lib. aque usq3 ad cõsumptione3 me dietatis dẽide cũ. lib. i. mell' despũati ul' zuca. fiat sirup⁹ de quo accipe. ℥. ij. et. ℥. iij. aque zu chari ul' aque endi. buglo. ꝛ absinthij añ. ℥. i. misce p vna uice et i potu tribue. Et materia digesta cũ aliquo ex tactis soluti. ipsã euacua bis. In isto casu restauratiuũ seu mixturã sic facias. ℞. cõserue uiol. ros. borag. buglo. añ. ʒ. ij. ß. manus xpi diarodõ abbatie añ. ʒ. x. elec tuarij de gẽmis. ℥. ß. fiat mixtura et deauret. Et si libet addere fac additionẽ lapidu3 pcio sorũ pdictorum. ʒ. i. margaritap. ʒ. ß. foliorum auri numero. x. In forma solida sic facias. ℞. coralloru3 puluerizatop subtilissime. ʒ. i. cina. electi. ℈. iiij. margaritarũ. ʒ. ß. sandalop omni um añ. ℈. ß. ligni aloes macis. ℈. ß. zucari albi dissoluti cũ aq roso. lib. ß. fiat cõfectio in mor sellis. Et si delicate facere uis ꝛ fuerit potens scias omnes morsellos deaurari. ¶ In decli natione facias sic. ℞. s. ꝛ ʒʒ. diarodon abba tis specierum de gemmis añ. ʒ. ij zuccari albi lib. ß. dissoluatur zuccarum cum aqua rosa. et ɔfectio i morsell'. De stomaci custodia p vnc tiões fiat ut sepe dictũ ẽ. Et h õ cura fe. flãtice

salse secūdum magistrū Antonium guayneriū

Capl'z sextū de cura epiale lipparie ac fe. in qua i interiorib⁹ ꝛ exteriorib⁹ caliditas sē titur ꝛ frigiditas. ꝛ feb. diurne sil' ꝛ nocturne.

Cura empiale variatur ſꝫ materie di spositionē a qua pōt prouenire. naz si a flegmate vitreo prouenit ꝺ quo est ſm̄o ei⁹ vapoꝛ exterioꝛa petēs il la calefacit. residuum vō materie int⁹ remanēs ineptum existit putrefactōi ꝑpter ꝙ sua fri giditate īfrigidat iterioꝛa ꝛ ideo in isto casu tam i sex reꝝ non naturaliuz regimē quaz me dicinaliuz est īfirmus regēd⁹ ut i cura flegma tice a flegmate vitreo pendētis dictū ē. Sꝫ qm̄ istud flegma a quo hec feb. generat̄ ē nature multū rebelle ꝛ stomacū ꝙ̄maxime debilitat ad ipsius digestionē ꝛ stomaci ꝯfoꝛtationē so licite attēdere debes. Ois. n. fe. flegmatica as sociat̄ coꝛruptioni ꝛ debilitati in oꝛe stomaci ꝗ non excusat̄. ꝛ illud ē de illis ꝗ attrahūt ac cidētia mala ex sincopi et pulsu coꝛdis. ꝛ casu appetit⁹ ꝛce. ut iquit Auice. ꝓma quarti. c. de his in quib⁹ cōueniunt. ꝛ differūt fe. putredi nis. iō oꝫ medicū in cura hui⁹ fe. eē solicitum. qꝛ hec inter alias stomacū maxime debilitat. ꝛ mala inducit accidētia. Si igit̄ lenitiuū per clistere siuē per os exhibere volueris facias ut i cura feb. flegmatice a vitreo ꝓuenientis. ut dictum ē. Et si infirm⁹ incitet̄ ad vomituz. iuua ipm cum qbus supra scriptū ē. uel cum eo quod docet Aui. Sed facit Auic. vnuz uo mitū de faseolis. Et tu sic facias. ℞. faseoloꝝ ℥. i. aneti raffani calamēti an̄. ℥. ß. cōquassentur aliqualiter. ꝛ buliāt in lib. i. aq̄ usqꝫ ad ꝯsūp tionem tertie partis. ꝛ coletur. ꝛ colature ad dat̄ oximellis simplicis. ℥. i. ꝛ tepidum i potu tribue. ꝛ si ipsuz diu retinuerit illinc ad medi am hoꝛā cum penna oleo intincta uel euz digi to uomitum prouoca. Ad digestionē hui⁹ ma terie sicut i alijs oꝫ te gradatiꝫ ꝓcedere icipi endo ab oximelle simplici successiue ad alios sirupos i cura fe. flegmatice a flegmate uitreo ꝓuenientis descriptos oꝛdinate ꝓcedendo. Aui. pp magnū nocumētū quod hec fe. ifert oꝛi stomaci. docet misceri rob. de agresta cuꝫ suis sirupis. qm̄ vnit ꝛ coꝛrugat os stomaci. ꝛ sic ipm cōfoꝛtat. Facias ergo sic. ℞. oximellis simplicis. ℥. iij. rob de agresta. ℥. ß. aq̄ zuchari ℥. vi. uel aque buglos. fenic. absinthij an̄. ℥. ij. clarificet̄ ꝑ duab⁹ uicib⁹. et aromatizet̄ cum cinamomo. Facias pariter de alijs sirupis eo dem mō magis uel min⁹ de rob ſꝫ ꝙ tibi ui debit̄ cōuenire. Ex solutiuis pōt uti pill'. ab Auic. descriptis i capl'o de cura flegmatis et alijs solutiuis ibi ēt positis si op⁹ fuerit. Et ħ flegma sepe ascēdit ad itestina ubi doloꝛes et etiā alia accidētia mala causās clisteria foꝛtia maxime laudat ꝑnceps Aui. s. ex cartamo cen taurea. Si igit̄ tale facer̄ uolueris clistere. ℞. camomille meliloti. cētaure minoꝛis an̄. M. i. medule cartami. ʒ. vi. se. aneti. ℥. i. almuri. ꝛ ē salmuria encludaꝝ ꝛ alioꝝ pisciū salsoꝝ ul' et oliuaꝝ ꝯditaꝝ. ℥. i. ß. adde tn̄ plus uel minus de isto almuri. ſm ꝙ magis uel min⁹ spissum de sale cōprehēdes. fac ex oib⁹ istis decoctio nē de qua accipe. lb. i. cui adde olei aneti. ℥. iij ꝛ fiat clistere. Ego tn̄ in isto cāu sic facere cō sueui. ℞. camomille melilo. sūmitatū folioꝛuz cauliū ru. cētaure minoꝛis cucurbite pullegij an̄. M. i. se. aneti. ℥. ij. ß. anisi maratri an̄. ℥. ij. agarici. ℥. i. medule cartami. ʒ. vi. ꝯquassent̄. et fiat decoctio. i ꝗ dissolue yerepigre pulueris an̄. ℥. i. cassie. ℥. ß. olei ane. ℥. iij. sal' gēme. ʒ. ij. ꝛ fiat clistere. Est. n. clistere familiare educit mi rabiliteer flegma uītreum ab itestinis quib⁹ exoneratis facilius stomac⁹ ipse se exonerat. Cōuenit etiaꝫ i isto casu clistere factuꝫ ex bro dio galli antiq fatigati et bn̄ correcti. ut doceꝫ mesue i capl'o de consolatione medicinaꝝ. et in eo potes pōere polipodiū ꝛ alia secūdū in tētionem quaz ꝑtunc haberes. ꝛ ad aliud ca pitulum recurrere si opus fuerit. Et si uelles foꝛti⁹ facere. posses addere loco yerepigre ℥. i. dyafinicōis uel electuarij indi. Uel posses omnia simul pōere. Et si empiala ꝓueniret a melācolia grossa ut ātiqui dicūt ꝓuenire pos se utere regimine superi⁹ descripto i cura in terpollate ꝗtidiane ꝓuenientis a flāte melan colie ꝑmixto. uel quere infra i cura ꝗrtane in terpollate prouenientis a materia flegmatica. Et si ex ꝑmixtione collere ꝓuenerit ꝙ cōpre hēdes qꝛ ualidi⁹ de tertio in tertiū affligerit facias ut scilicꝫ posui i cura tertiane a collera uitellina ꝓuenictis. Aui. unū autē solutiuuꝫ poit qꝺ cōueniret. si hec febꝛ. fiet a flegmate uitreo ꝛ a melācolia spissa quib⁹ collera ad usta rubea foꝛet admixta. ut nonnulli uolue runt. et hoc solutiuum fit cum mirabolanis nigris citrinis turbith zucharo quoqꝫ. Si g⁹ isto idigeres solutiuo facias sic. ℞. mirabol'. citri. nigro. an̄. ℥. ß. turbith. ℈. ij. ʒʒ. ℥. i. ifūde i oximell'. simplici et stēt i isusiōe ꝑ hoꝛas. x. deinde adde aque lactis capraꝝ. ℥. iij. ꝛ paꝝ

calefiát quibus fortis fiat expressio cui adde
mãne .uel cassie .3. vi. ꝛ in potu tribue hoc.
Ex istis solutiuis plus de illo adde ꝗ peccan
té materiam respiciat. ¶ Inter cetera memento
stomaco succurrere cum vnguēto superiꝰ de
scripto i cura quotidiane a flegmate dulci ꝑ
ueniētis. Et si calefeceris absinthiuꝫ sup̄ tegu
lã bono uino aspersam. et stomaco applicaue
ris multū iuuabit. Et si deus permiserit vnuꝫ
faciã tractatū ꝺ egritudinibꝰ a capite usqꝫ ad
pedes in quo de rem ēdys passionū stómaci
inuenies ad plenū. et iō circa istã materiã feb.
nolui pertractare. et de caꝝ accidētibus uelo
citer ptrãsire de ꝯfectionibꝰ mixtuiis seu re
stauratiuis et aliys facias fm materiã peccan
tem. ꝑut in suprascriptis capitulis descriptū
ē. Et hec de cura empial' per quam curã lippa
rie fiat tibi plana. et ꝙ maxime si a flegmate
uitreo prouenerit. et si a colera ut dicit Auic.
ut in cura tertiane note a colera uitellina pue
nientis. Ex his cōsil'r pꝫ cura feb. in qua i inte
riorib' et exteriorib' caliditas sentit' sil' et fri
giditas ad bonū intellectū. qꝛ huiusmōi cura
ē cura empiale et lipparie. Et ex dictis in hoc
capl'o ꝛ ꝑcedētibꝰ cura pꝫ diurne ꝛ nocturne.
qꝛ ꝑcipue ut ꝑcedētes curãtur. Sed ifirmus
cibari dꝫ hora qua minꝰ male se hꝫ. siue sit de
die siue de nocte. Et sil'r clisteria et farmaca ꝛ
alia. ꝛ pp hoc oīuꝫ quotidianaꝝ iterpollatarū
cure finem impono.

¶ Capitulum septimuꝫ de cura quotidiane continue.

C Um quotidiane cōtinue materia in
ter uenas existat ꝯtinue que ifirmuꝫ
affligat ceteris paribꝰ subtiliori die
ta ꝙ interpollata ē utendū minus que calida
et sicca quare attende uirtuti et statꝰ distãtie
seu propinquitati. quibꝰ oībus diligenter cō
sideratis cibū ꝛ potum ꝛ alia huiusmodi fac
adminꝰ calidū et siccū declinare. infirmumqꝫ
magis tenuiter dictes hora qua minꝰ infestat
ipm cibando. Quantum uero ad medicinalia
clisteribꝰ seu potiōibꝰ lenitiuis suprascriptis
fm exigētiam habitis flobotomiam facias si
ipsam fiendam iudicaueris. Et hoc facto si ma
teriam minorare uolueris solutiuuꝫ aliquod
vnum ex his exhibitis que i cura flegmatice
a flegmate dulci prouenietis describitur. Et
si ad materie digestionem ueniēdo a minꝰ ape
ritiuis ad magis aperitiua gradatiꝫ ut supra
tactum ē accedas. quia in principio sirupum
acetosum simplicem cum melle rosa. et aquis
ibideꝫ in potu tribue uel oximellis simplicis
postea da solutiuū. deinde trãsire ad sirupum
de radicibꝰ acetosis. ꝛ si fortius ad oximel cō
positum uel ad sirupum magistralē in capitu
lo suprascripto tactū ꝛ pariter gradatim ad so
lutiua accedere debes mixturis ꝛ ꝯfectiōibꝰ
sil'r ibidem scriptis uti e debes. ꝛ fm hãc de
bes plus de frigidis minꝰ de calidis cōmisce
re. quod tue relinquo discretioni. ¶ Et qꝛ auc
tores ꝛ maxime Auic. multū laudant descrip
tionem trociscoꝝ quos tū non hēmus in usu
de his cū zucharo facias fieri cōfectiones. ut
supra te docui. ꝛ erit res magis delicata. de il
lis tū in quibus ingredit' aloes ꝛ alca amara
fac fieri pillulas ꝛ doses illaꝝ diligēter consi
dera quas infirmo tribuas. Nã magis delica
tum erit in pillulaꝝ forma ꝙ pulueris. Et hec
oīum febrium flegmaticaꝝ cura finitur ad dei
laudeꝫ. Amen.

¶ Quartꝰ tractatus ꝺ feb. melãcolicis sex in se continēs capitula. ¶ Primū capl'm de signis feb. melãcolicarum taꝫ pronosticis ꝙ demonstratiuis.

C Onsequenter melãcolicaruꝫ
feb. uario modo se habenti
um huic annectã curaꝫ sum
mario quare cūm diuersimo
de ex melãcolica materia ꝑ
creātur. aliquid de ipsa ꝑri
mo tractãdum uidetur. Est. n. melãcolia du
plex. naturalis ꝛ non. Naturalis est humor ꝑ
mus qui in sua naturali dispositiōe exñs ē i co
lore opacꝰ. i cōplexiōe frigidus ꝛ siccus. et i
sapore ponticus tanꝙ fex hipostasia ex dige
stione resecatus. Non naturalis autem est ue
lut fex seu cinis sanguinis colere flegmatis.
uel ipius melãcolie naturalis. Cū eni sãguis
aduritur resoluitur subtile ꝛ cinis remanēs
mlia sãguinea nūcupatur. ¶ Idem fit si colera
aduratur siue putrefiat. cinis enim relictus
est alia spēs mlie non naturalis que differt a
colera adusta de q̄ supra tractatu de fe. cole
ri. caᵒ. 2ᵒ facta est mētio. qa cū aduritur colera
ꝛ adustum cū ea ꝯmiscetur colera ꝑcreatur
adusta. Cū autē cinis seorsū rēanet melãcolia
colerica coīter appelat'. Est ꝛ alia non natura
lis mlia q̄. s. fit ex putrefactiene seu adustiōe
flegmatis. Ex melãcolie aūt naturalis adustio
ne fit melãcolia non naturalis. qꝺ contingit
fieri dupliciter. quia si adustio in melancolis

subtili accidat fit melancolia non naturalis. acris seu pōtica. et si i grossa fit pauce acre̅di nis seu pauce pōticitatis. Ex his nāqȝ melan colie spēbus diuersa genera egritudinū fiūt. qꝛ si ad vnum mēbrum fluxerit materia melā colica ibi duricies accidit. ⁊ causet̄ sephiros aut estiomenꝰ. ⁊ hoc fit ṡm ipsiꝰ materie melā colice diuersitatē. Si aūt ad supficieȝ siue cu tem generat̄ postea albaras. ⁊ aliquod tale si intra corpꝰ nō putrefiat. sed spargit̄ i totum corpꝰ ictericia nigra cātur. ꝙ si ibidē coaguletur ita ut aliquid icēdat̄. lepra generabit̄. ut Aui. tertia quarti. caplo ō lepra. Si uero itra cor pꝰ putrefiat. aut hoc fit itra uenas. ⁊ tūc gene rat̄ quartana ꝯtinua qḋ tn̄ raro accidit. Aut putrefit extra uenas. ⁊ tūc quartana fit inter pollata. Ex quibꝰ pȝ ꝙ quartana ꝯtinua ē feb. a materia melācolica itra uenas putrefacta ꝑ ueniēs q̄ ⁊ si hora melācolie de quarto i quar tum magis moleste ſp infestare solet sine inter pellatione ifirmum. Interpollata quartana ē feb. a materia melācolica extra uenas putre scēte ꝑueniens. cuius ē infirmū de quarto in quartū molestare. ¶ His hitis signa deinceps quartane describam. Et primo iterpollate. qꝛ ex his quartane ꝯtinue signa clara patebunt. oīs itaqȝ quartane iterpollate satis cōia signa sunt. qꝛ incipit cū alicibꝰ horritatiōibus. qbꝰ horripilatio succedit. deinde rigor. postea fri gus. ꝑ qḋ incipit ifirmus quādam in ossibus hēre dispositionē. ac si frāgeretur. ⁊ fieret iūc turarꝫ dislocatio. et tremor iia intēsus ut den tes nullomō neq̄at retinere. et pꝰ hoc et calor iter quotidianā et colericā mediꝰ succedit po streino nullus aut paucꝰ sudor. Pulsus i pri cipio peroxismi ē durus inordinatꝰ. paruus. freq uēs tardus ⁊ strictus. ⁊ uersus statuȝ pa roxismi fit uelox et magis frequēs. Et si hec signa oibꝰ spēbus quartane cōia satis existāt insunt tn̄ magis ꝓprie q̄rtane ex naturali me lācolia prouenienti. q̄ hora melācolie accidit ut plurimū. Et in pricipio urina ē alba subtil' ⁊ cruda seu paulatim usqȝ ad statū colorat̄ ⁊ ingrossat̄. et cōpleta digestione fit nigra. hītu do. n. ut plurimum est melācolica. Et ad uerā huius fe. cognitionem confert si precedens re gimen fuerit melācolie generatiuū. tempꝰ uo et regio fuerit frigida ⁊ sicca si sic uero a me lācolia sanguinea ꝑuenire cognosces. Si sit habitudo fuerit sanguinea. si precesserit sino cha putrida aut regimē potens sanguineȝ adu rere. In ore quādoqȝ sentit dulcedineȝ. ⁊ erit infirmus parum aut nihil sitiens sine ira ⁊ fu rore. somnus erit grauis. et certius iudicabis Si enim aer. tempus. anni. regio ad calidum ⁊ humidum declinauerint. Pulsus erit q̄ȝ in precedēti latior et urina ruffa uel subruffa cū obscuritate quadam et grossicie. ⁊ si a melan colia colerica ꝑuenerit cognoscitur. si habitu do fuerit coleri. a. si colerice feb. aut regimen potens coleram adurere precesserit. et urina erit intēse citrina ruffa ul' subruffa tenuis sub stantie. Pulsus q̄ȝ in ceteris uelocior et spissi or erit horripilatio. sitis. sudor. uigilie. calor. furor. ira i hac silr maiores erūt ꝙ si cuȝ hoc tēpꝰ anni aer regio ad caliduȝ ⁊ siccū declina uerit certiꝰ supra melancoliā colericam iudi cabis ¶ Si autem a materia flegmatica proue niret regimen habitudo et flegmaticaruȝ feb. precesso te iuuabit i iudicādo frigus diutius quam i precedentibus durabit ¶ Et quando que infirmus icipit ca[lefieri] deinde frigus reuertitur et propter materie uiscositatē pe roxismi fiūt lengiores et ꝑ idē sudor tardior In pulsu magna diuersitas cū quadaȝ tamen molicie. Urina est quam i ceteris grossior mi nꝰ tamē intēsa. sitis pauca somnꝰ grauis ꝙ si aer tempꝰ anni regio ad frigidū declinauerit ⁊ huiduȝ certiꝰ poteris iudicare ¶ His dilige̅ ter ꝯsideratis ad notitiā cuiꝰlibet speciei fe. quartane iterpollate idubitāter potes deue nire. Quartana cōtinua sine rigore incipit et horripilatōe. ⁊ i ipsa in ꝑncipio calor est lētus ⁊ cōtinuꝰ et hora melācolie de quarto in q̄r tum cōtinue iualescit ⁊ adest uigiliarꝫ instātia ⁊ nigrorū corporū et rex terribiliuȝ sōno ap paritio lingue siccitas cū aspitate ⁊ uētris cō stipatio. Pulsꝰ in ꝑncipio strictꝰ puus existit. ⁊ tardꝰ uſus statū et i statu maior ⁊ uelocior fit. Urina i pricipio est citrina uel subcitrina cū mediocri quadā substantia. In statu uo est nigra que tūc materie digestionem significat. ꝙ si cum hoc regio. aer. tempus. anni fuerint frigida et sicca regimen precedēs melancolie generatiuum. complexio infirmi melācolica. Cuius faciei et labiorum color ad plumbeuȝ tendit hanc fore quartanam cōtinuam nullate nus dubitabis. Raro uel nunquā quartana si ne uicio splēis accidit. qꝛ aūt ē apostema i sple ne aut opilatio aut duricies. Et si aliq̄ q̄rtana sine istis reperiatur erit ceteris salubrior. In ter quartanas sanguinea ac colerica sunt sal niores et citius curabiles. et de se omnis in terpollata quartana cuȝ fortitudine uirtutis

sana existit. Uerum si senibus aut decrepitis acciderint. plerūq; cū eis moriunt̄. Et q̄ quartane aut alie egritudines cronice ut sensit Galie. in de creticis sequuntur motū solis ⁊ acute motum lune. ⁊ si error nō affuerit cura earū annū non trāsit. durat q̄nq; tñ usq; ad annos xij. ut refert Aui. ī hoc pp errores cōmissos puenit. In quartana quoq; sepe uisus obscurat̄. sed apud materie digestionē uisus obscurus remittit̄. Item materie digestionē arguere poteris cum tremor remittit̄. calor q; intēdit̄ ⁊ peroxism⁹ plongat̄. in cuius fine maior existit copia sudoris. Et si ī estate feb. aliquā in suis paroxismis uideris ordinem seruare futuram quartanā timeas ī autūno. qui simil'r ⁊ hiems sunt tpa magis amica sibi. Termin⁹ peroxismi ē horarum xxiiij. post q̄ ifirm⁹ nō totaliter mūdus existit. Quātum ad urinā. Urina alba aut glauca ⁊ tenuis materie significat indigestionē. fiet aūt tenuis pp uictoriam huius materie ī humorib⁹. Uñ ingrossant̄ humores. ⁊ ob hoc ipsorum humorum nulla fit resolutio q̄ egritudines urinā possit inspissare. Fit aūt alba pp humorē grossum meat⁹ urine opilantem. ut non possit egredi aliquid urinā tigēs. Cū v̄o confortatur calor ⁊ agit in materiam ut dissoluat aliquid de humorib⁹ mutat̄ urina ad tincturā ⁊ mediocritatem substātie. ex quibus materie arguit̄ digestio. Et si ex tali digestione accidit expulsio materie cū urina ipsa reddit̄ nigra cū sedimine multū nigro fundum petēte. ⁊ iō si digesta materia talis urina apparuerit morbi solutionē. et materia cum urina expulsionem significat. Sed q̄ p̄dic cū magistro Iacobo iudeo de postpositiōe paroxismorum quartane nobilis uiri Frācisci de saluagio magnā hūi altercationem. q̄ dicebat eum eē in augmēto. et ego ī declinatiōe hic de postpositione et anticipatiōe paroxismorum aliquā uolo facere mētionem p quā scies ī q̄buscūq; egritudinib⁹ paroxismalib⁹ quid p anticipatione et postpositionē debes pnosticari. Pro q̄ nota q̄ tā anticipatio q̄ postpositio pōt p̄ricipium augmētum. statū ⁊ declinationem significare. Pro cui⁹ declaratione sciēdū ē q̄ q̄nq; materia morbi ē vniformis. ⁊ q̄nq; ē equal'r grossa seu uiscosa uel subtilis. et equal'r frigida ul' calida. ⁊ q̄nq; ē difformis. vñ q̄nq; vna ps subtilis et alia grossa. uel vna ps uiscosa ⁊ alia nō. aut ps calida ⁊ alia frigida. In materia āt vniformi peroxismorum anticipatio significat augmētum. ut ingt Aui. p̄ma quarti de cognitione horarū egritudinis. ibi. Et cognoscunt̄ hore. Signū ē. n. q̄ natura iā agit manifeste in materiā ipsam subtiliādo. diuidēdo ⁊ seq̄strando. pp q̄d materia ipsa cōtinue citi⁹ ad motū mouet̄ ⁊ anticipationem. Sed si fiat postpositio significat declinationē. nam paucitas materie ut ifra inquit Auic. de signis empiale ē cā elōgationis periodi. q̄ materia pauca fere relinqtur a natura. ⁊ p⁹ positionem facit. Sed ī materia difformi aliud est. q̄ si ps subtilis ⁊ nō uiscosa aut calida p̄mo incipiat putrescere semp fiet peroxismorum postpositio quod ē q̄ materia remanēs semp ē grossior. ⁊ p cōns ad motū ceteris parib⁹ tardior. ⁊ p h⁹ postponunt̄ paroxismi. ⁊ ecōtra fieret si materia grossa pri⁹ incipiat putrefieri. nam. semp cū materia remanēs sit subtilior ⁊ per cōns ceteris parib⁹ facili⁹ mobilis cōtinue anticipando pcedit. Et ita dicēdum ē de materia calida respectu frigide. q̄ si materia uiscosa uel frigida p̄mo putrefit poxismi āticipabūt. ⁊ cō si nō uiscosa s; calida ⁊ ce. q̄ postponēt. Et ut ex tali āticipatōe ul' postpositiōe scias q̄ pnosticari habeas. Nota q̄ si fe. semp post penat postpositio minor significat augumentum. Significat enim naturā manifeste agere in materiam ⁊ ipsā cōtinue magis aptā ad motū reddere. et p cōsequēs minor fit postpositio. Maior v̄o postpositio significat declinationem. Significat eni materiā fore paucam ⁊ q̄si a natura derelictam pter q̄d maior fiet postpō. Sed equalis postpō significat aut pncipium aut statū. principiū qdem quia signū est q̄ natura manifeste agit ī materiam pter quod proxismi eq̄liter postponunt̄. Statū v̄o quia cū natura ultimate agit in materiam sic q̄d ulterius agere nō possit tunc eq̄litas fit postpositiōis. Sed ecōtra est de āticipatione q̄ maior āticipatio significat augmētum significat cōtinue naturā meli⁹ disponere ⁊ habilitare materiam ad putredinem. ⁊ per cōsequens citius mouetur. ⁊ maior fit anticipatio. Et si minus anticipet significat declinationem. significat enim materiam fore diminutam ut supra dictum est. et quia natura ipsum quasi negligit. ob hoc min⁹ anticipat. Sed equalis anticipatio significat aut principium aut statum. pncipium qdem q̄ nulla ī ipsa facta ipressione materia mouet̄ motu pprio ⁊ cōsueto ex quo pncipiū arguit̄. Statum quidem. q̄ natura ultimate agente in materiam eam ī tali actione fieri non possit additio materia ipsa equaliter mouet. ⁊ p

ɔ̄ns equaliter anticipet. ⁊ statum significat. ¶ Ex quibus oībus p3 qualr tā anticipatio ꝙ postpō pōt significare pncipium. augmētu3. statū et declinationem. q2 ex maiori uel minori anticipatiōe post positiōe significat sup augmentū uel decliatione cū equalitate anticipationis uel postpositiōis sup pncipiu3 et statū Sed inter ista discernes ex signis digestiōis q2 si appareāt signa digestionis. tūc anticipatio uel postpositio equalis significat statum. ⁊ si nō appareāt significat principium. Ita cōsimiliter anticipatio maior uel minor si per pus apparuerint signa digestiōis semp significat declinationē. ⁊ si nō. significat augmētū. Itē postpositio si perpri9 signa digestiōis apparuerint. semper significat declinationem. et hoc tali materia exn̄te vniformi. ¶ Itē nota ꝙ si materia fuerit difformis. uerbigratia subtilis et grossa uel uiscosa ⁊ nō uiscosa calida ⁊ frigida. ⁊ ad putredinē nunc grossa. nūc subtilis moueat. ut est possibile. Aliq paroxismi in isto casu āticipabūt ⁊ aliq postponēt et de his pportionalr iudica secūdū ꝙ statī dictu3 est. S3 statim dicit ꝙ nō est possibilis āticipatio i materia difformi. s. quo ad subtilitatē et grossiciē. p3 q2 calore agēte i tali difformi materia citi9 semp mouebit ad putredine3 subtilis ꝙ grossa. et sic i tali nunꝙ fiet anticipatio sed postpositio. dicēdum ꝙ color agens i materia difformi i grossicie ⁊ subtilitate ceteris parib9 in putredinē ptem subtilē citi9 mouebit ꝙ grossam. Sed stat ꝙ cetera nō sunt paria. s3 q2 grossa relinquit a regimine nature. et subtilis non grossa tunc putrefiat. et non subtilis. nunꝙ. n. materia putrefit que regulatur a natura. ut elici pōt ex dictis Galie. xi. de ingenio sanitatis. caplo. iiij. Corpora iquit q̄ trāspiratione recipiūt uel flabellatione si a natura regulētur. pn̄t imputrescibilia custodiri. Et sic p3 ꝙ illa materia q̄ a naturali regulat nunꝙ putrefit. Et pp hoc p3 quid sit dicēdum ad argumetu3. Ex his oībus p3 quid ex anticipatiōe uel postpositiōe peroxismorum debeas pnosticari. Et si ista noueris adhuc faciēt tibi honorē magnum. q2 hec notula nō solū in quartana s3 i qbuscūq3 egritudinib9 peroxismātibus tibi regulā pbet generale3. Et hec de signis feb. melācolicar. Laus deo.

¶ Caplm secūdū de cura quartane a melācolia fecali prouenietis.

PRo cura quartane a melācolia fecali puenietis sex re3 nō naturaliu3 regime anponam ab aere pncipium faciēdo. q i calore tēperat9 ex n̄s aliqualr declinet ad humidū. Et talē hieme tpe leniter hēre poteris in camera similē ignē ex molib9 lignis. sicut salicis ⁊ huiusmodi ɔtinue faciēdo. Et si ipm odorifex uolueris facere facias sic. ℞. thuris masticis sandarace añ. ℥. s. corticum citri ⁊ citraguli siccor añ. ℥. i. storacis ligni aloes. galliemus. añ. ℥. ij. s. Et ut oīa ista magis ad tēperatū deueniāt adde canfore. ʒ. i. cōquassentur ⁊ vnū coclear uel dimidiū ponat sup prunas. Et si fuerit in estate que multū fuerit calida ⁊ sicca cū uiol. ros. fol. salicis ⁊ uitis populi. ⁊ cū huiusmodi aerē tempa. Hec. n. sine alia fumigatione redolentē satis ipm efficiūt. ⁊ cum magnū sequatur in quartana iuuamētum ex humectatiōe poteris somnū puocare uel plongare magis. mai9. n. iuuamētū ex huiusmodi humectatione ꝙ nocumētum ex infrigidatione seqtur. Leui ē utendū exercitio an cibu3 cū icipit fatigari qescat. Laudarē tn̄ ut mãe supfluitatib9 ppri9 emissis leues p totū corp9 fierēt fricatōes ab iferiorib9 icipiēdo. itā tristitiā ⁊ alia h9mōi euitet oīo gaudio ⁊ letitia ppošše utēdo res quoq3 sibi letitiā inferētes respiciat. Unō pciosos anulos portet i digito ac uestes iduat dlicatas ⁊ maxie tictas i grana coxtū euitet oīo. Quātū ad cibū panc utatur ex faria hn̄ a furfure mūdata cū modico aut nullo sale pisata a supiorib9 ⁊ iferiorib9 crustulis hn̄ mūdato triū ad plus etate dierū Ex carnib9 utat bene edinis mōtoninis iuuenib9 uitelinis ⁊ nōnūꝙ agninis aut porcoru3 lactātiū ta3 domesticor ꝙ siluestriū. que primo elixe usqueq9 dū quasi cocte sint. i ueru suam cōpleant coctionē leporine cuniculine ⁊ capoline. nō cōueniūt nisi fuerit lactātes natiuitati ppinqūior mēsiu3 pulli galinar galic iuuenes ⁊ etiā pulli colūbarū capones perdices fasiani auicule rubales similr cōueniunt. Et he carnes sint poti9 elixe. quā assate. Et si eas assare uolueris p plus quā dimidiā i aqua pprius hēant decoctionem quar postea coctio per assationē compleat. et caru3 superior crusta abijciat. Oua recētia et similiter tremētia conueniūt. Case9 quoq3 p condimēto parum tn̄ antiq9 p oris stomaci ɔfortatione exhibeatur. et si eēt recēs ouin9 paru3 salitus ceteris min9 nociu9 esset. Si pur eo i aliquib9 cōdimētis uti uellet. Pro saporib9 suis utendis carnib9 sit succus granati dulcis ul' arāty cū modico 3ucari ul' cinamomo. Itē sapor fact9

cum amigdalis cũ pauco agreste. ⁊ rob uini
cũ cinamomo. Uel accipiat paꝝ brodij suarũ
carniũ in quo paꝝ agreste. ⁊ de puluere pona
tur ifra scripto. ℞ cinamomi optimi a corti
ce supiori mũdati. ℥. i. gari. ℥ ℥. nucismus. añ.
ℨ. ij. zucari. ℥. iiij. fiat puluis de quo in saporẽ
suprascripto ponat̃ addẽdo plus de zucaro
si libuerit. Et si sola agresta nõ ꝯueniret cum
istis tamẽ saporib⁹ gratia appetit⁹ ꝓuocãdi
paꝝ ut dictũ est põt audacter ꝯmiscere. Itẽ
põt aliquãtulũ pullus elixari cui⁹ coctio de
mũ ꝑ assationẽ terminet̃. ⁊ mẽbratĩ icisus ita
calidus aq̃ bñdicta aspergat̃ que fiat ex uino
pauco succo arãtij uel granati dulcis uel suc
co pomoꝝ redolentiũ cũ puluere ĩmediate
descripto. Uel loco uini pone aquã rosa. Uel
aliter hẽas succũ vue semimature cũ mollitie
panis aliqual'r ĩspissatũ. ul' cũ amigdalis. ⁊ pl'
uere suprascripto fiat sapor qui pullus mem
bratĩ icisus aspergat̃ ut dictũ ẽ. Ex piscib⁹
coueniũt petrini aque libere fluentis timali.
lucij ꝑne trutule. Et sint hi pisces ĩ aqua cocti
⁊ fiat sapor cũ modico panis ĩspissato ⁊ cum
suprascripto puluere cõdito ul' coquãtur su
pra graticula sepe cũ oleo oliue l' amigdalarũ
dulciũ aspergãtur uel iungãtur. Et ꝑ sapore
taliũ accipe succũ arãtij uel granati dulcis ul'
pomoꝝ redolentiũ ⁊ cũ eo misce zuccaꝝ ⁊ ci
namomũ. Uel accipe rob modicũ agrestẽ.
⁊ cũ cinamomo fac tuũ saporẽ. Cancri nonnũ
quã couenire pñt ƺ si cũ aceto eis uti uis ali
quas in eo primo facias bulire passulas. Pro
ferculo uti põt amigdal. simili? ordeato seu
auenato ferculo de amigdol'. pane cocto seu
panata. Et põt eius brodiũ interdũ inipissari
cũ ouis recentibus. seu cũ uitellis bene agita
tis cũ pane triturato ⁊ uocat̃ ĩ ytalia brode
tũ. ãt fiat brodiũ granatũ. nõ tamen apponas
agrestã ꝙ cõit̃ fit. ꝙ si sic pauca existat in quã
titate. Et nota ꝙ quãdo fit ferculum ex ouis
paꝝ uel nihil bulire debent. Ex herbis uti po
test boragine spinac. cũ ferculo tenero ãt bro
dio cauliũ leuiter coctoꝝ ⁊ ciceꝝ rubeorum.
Ex radicib⁹ uti põt rapis aliquãtulũ primo
bulitis ⁊ abiecta pª aqua ⁊ iterũ 2ª que ĩ sua
rũ carniũ brodio tamẽ pigui coquet̃ in igne
quoqƺ decoctas põt interdũ comedere. sũt. n.
ad lat⁹ caliditatis tendentes ⁊ hũiditate sua
humoꝝ mlicoꝝ obuiãt siccitati. Deinde Ab
bas noster de boturia mihi retulit una uice.
qđ ex comestione ipsaꝝ a quartana liber eua
sit. Itẽ ⁊ radices petrosilij suaꝝ carniuƺ bro
dio cocte similiter cõueniũt ⁊ hoc digã mate
ria ⁊ in decliatiõe magis. Ex fructib⁹ in priª
mẽsa põt comedere vuas albas per aliquot
dies añ. Ficus siccas passulas ĩ aqua
zucari aliquãtulũ diu retẽtas. Itẽ cappares
cũ aceto ⁊ oleo conditi oliue sil'r cõdite. Dige
sta materia sil'r ⁊ ĩ decliatione ꝯueniũt ĩ secũ
da mensa grana pini. ⁊ amigdale depilate in
aqua zucari aliquãtulũ retente zucaro deide
asperse cõueniũt ac etiã pira uel poma bene
cocta cõueniũt cũ zucaro seu cũ anisis ꝯfectis
cõdita simil' cũ zucaro cõueniũt rõe. s. cõforta
tionis oris stõaci ⁊ iuuãde digestionis poti⁹
quã aliter. Quãtũ uero ad potũ. Sit eius ui
nũ albũ clarũ odoriferũ. nõ sit rubeũ ⁊ prio
facta uina crisolia cõuenirẽt. debent hec uina
potius ad latus dulcedinis declinare quã acer
bitati attinere. ⁊ ƺ coꝝ potẽtiã liphari ꝺbent
similiter cũ aqua zucari ul' ꝯ aqua similiter co
cta nõ tamẽ nimis actualit̃ frigida. ⁊ quãma
xime in die paroxismi. Quãtũ de inanitione ⁊
repletione. facias ut oĩ die uẽtris hẽat bene
ficiũ ꝙ si natura nõ fecerit facias tu cũ suppo
sitorio. uel alio ut clisteri. ut te ĩfra docebo.
Oẽƺ euitet repletionẽ ⁊ uirtute forti si corpus
nõ nimis fuerit plectoricũ grossius a pri⁹ aug
mẽto sp reficias cũ egritudo existit ualõ cro
nica ⁊ cũ status appropiquauerit gradatĩ sub
tilia regimẽ in ipso quoqƺ statu in cõpatione
ad alia tpa tenuissima uti dieta ⁊ ĩ decliatiõe
ipaꝝ gradatĩ ꝓcedas ĩgrossando. Si tñ corp⁹
ualde fuerit plectoricũ dƺ a pri⁹ subtili⁹ die
tari quã ĩ augmẽto ĩmo statẽ ꝟtute ut ĩquit
Auic. melius est usqƺ ad tres ebdomadas te
nuiter dietare carnes. s. non exhibẽdo. Error
n. in hac fe. est cã ꝓlixitatis ipsius ut dictum
est. His igitur hitis ad medicinalia cõdescẽ
dẽs quid fiendum sit hora paroxismi enarrabo
Ante ergo aduentũ eius ꝑ quatuor horas
uel quinque cibetur sp infirm⁹ ex aliquo leui
cibo et ptisana ordei siml'r emigdo. uel aliq̃
tali. Melius est tñ ut illa die sine cibo si uir
tus ꝯstaret ꝑmaneret sed in oĩ egritudine pri
mo uirtutẽ cõspice. ꝓhibeat̃ somn⁹ ĩ paroxis
mo usqƺ ad ipius decliatiõem saltẽ sil'ter et
potus quo tempore sitiret et sudor ad extra
expandi inciperet da. ℥. iij. uini albi bene li
phati ¶ Uel da sirupum sancti Ambrosij su
perius in cura tertiane scriptum. ¶ Uel ad
ꝓuocandum sudorem facias sic. ℞. rorisma
ri. thimi rute camedreos camepiteos. gariofi
late. nepite marubij. mente. camomi. foliorũ

V̄t folio 215

D

lauri·lauēdule·añ·ʒ·i·⁊ similiter origani·⁊
calamēti·⁊ absinthij ⁊ oibus ul' plꝰibus fiat d
coctio in uino albo uel aqua·⁊ in eo buliente
infunde lateres q postea uoluant in pectus et
ita calidi dorso applicēt ⁊ ēt pectori ac extre
mitatibus·Quo facto da uinū uel sirupū san
cti Ambrosij ut dictū est·Et si apprehēderes
materiā fore digāz ⁊ dares·ʒ·i·tiriace sine ul'
metridati cū uino albo calido mirabiliter illa
materia·quartane resolueret·⁊ hoc erit utile
in quacūqz quartane spē·i alio uero poxismi
tēpore si siti infestet cum aqua frida sepe sibi
os colluat·uel ipz deludere pquirat cū zuca
ro·cando ul' cū nucleis prunoꝝ in ore retētis
sup qbꝰ paꝝ carnis prūi existat. Et si a potō
ne abstinere nō uellz·da aquā ordei zucaratā
nō tū actual'r nimis frigidā die eni poxismi
nihil frigidi exhibere debes·et quammaxi
me aquam·Uel facias sic·℞·cōserue buglo·
borag·mellis rosa·ʒ·i·ß·māuschristi cū perlis
·ʒ·ij·letitie galieni·ʒ·i·fiat mixtura·⁊ daure
tur·cui adde si libet saphiri iaciti rubini gra
nati smaragdi añ·℈·i·margaritaꝝ·ʒ·i·folioꝝ
auri numero·x·accipe aque simpl'r cocte·ʒ·
vi·mixture·nūc fcē·ʒ·i·misceat ⁊ in potu tri
bue·Uel facias sic·℞·aque boragi·uel mellis
se rosa·uiol·añ·ʒ·iiij·zucari albi·ʒ·ij·ß·⁊ fiat
iulep·bene claꝝ de quo accipe·ʒ·ij·cū·ʒ·iiij·
aque simpl'r cocte misce ⁊ in potu tribue·Itē
pter longitudinē poxismi ne uirtus defici
at de sola mixtura poteris interdū exhibere
⁊ qꝛ rigor in quartana accipiēdo large rigorē
p frigore ⁊ horripilatiōe multū grauat infir
mū·Pro eius succursu aliqua hic dicā fridi
tati igit̃ extremitatū succurras cū linteis ca
lidis ⁊ instris superius in cura ſtatice feb·a
ſtāte dulci puenietis descriptis·Uel facias
ut quidā meus socius padue faciebat dū·n·
rigor ipsuz iuadebat quādā iuuenculā·xviij·
annoꝝ etate ⁊ bone hītudinis secū i lecto po
nebat que stricte cū āplexans pedes socij in
tra cruraqz sua ponēs taliter rigorē amoue
bat·ut leuiter ⁊ quasi nullo sine nocumento
trāsiret·ꝙ si hoc nō sufficeret·cū oleo anetio
calido spiā collū ⁊ pulpe cruriū iūgant ul' ex
oleo anetino·camellino equal'r mixtis·Uel fa
cias sic·℞·abrotani calamēti absinthij·lauen
dule añ·ʒ·i·camomille melliloti añ·ʒ·i·
ß·⁊ fiat decoctio in qua infuse spōgie ⁊ forti
ter expsse calid spine aplicētur·Quo aliquo
tiens facto·ex oleis pdictis calidis postea fi
at iunctio. Uel facias sic ⁊ ē exptū·℞·pomū
coloquintide euacuatū in quo ponas piperis
piretri añ·ʒ·ß·euforbij·℈·i·puluerizentur ⁊
pomū postea oleo anetino ipleat̃ ⁊ sr cinere
calido decoqui pmittat̃ cūqz oleum quasi cō
sumptū fuerit totū p petiā exprimet̃ ⁊ d tali
oleo iungat̃ calido spiā apud ignē p duas ho
ras añ accessionē fe·quo facto patiēs se pōat
i lecto ⁊ bene pānis coopiat̃·In prinº·n·pa
roxismi uomitus ē ualde utilis qꝛ si tūc pati
ens nauseauerit uomitū puoca cū aqua tepi
da ⁊ modico aceti·⁊ sirupo acetoso simplici·
Qd si fortius uis·℞·aq raffani·ʒ·vi·oximel·
simplicis·ʒ·ij·misce ⁊ tepidū in potu tribue
quo aliquātulū retēto si nō uomerit cū digi
to·āt pēna oleo itincta uomitū puoca·Quid
aūt facere debeas hora qetis attēde·Et prio
hec infra documenta ab Aui· Constantino ⁊
alijs nostris auctoribꝰ collecta in oī quarta
na fe·obseruādo firmiter in mēte tua sigilla·
Prio ne nimiū calefaciētia aut infrigidantia
in prinº infirmo ppines·Ex nimia eni i priº
calefactiōe resoluit̃ subtile·⁊ remanz grossus
terrestre·⁊ fiat digestioni ineptū·⁊ rebelliꝰ·
⁊ sic egritudo plongat̃·uelut dicit Aui·⁊ Cō
stantinꝰ ne ex nimia calefactiōe fe·generet̃ cō
tinua aut quartana cū quartana ꝯiūgetur·ex
cuius causa infirmi perditio posset leuiter
cōsequi·⁊ nimia quoqz infrigidatiōe incruda
tur materia q̄ digōi fit rebellior·⁊ est cā pli
xitatis in egritudie·Secūdū est ne forte pro
uocās exhibeas in prinº sicut oximel ꝯposi
tū sirupū de epithimo·⁊ similibꝰ·Et huiꝰ cā
est ne materia melācolica ad uias ductuū stri
ctas ducat̃· que ibidez opilationē faciens egrū
ad alias pessimas egritudines ducere possz·
¶ Uel posset educi subtile·unde grossum re
manēs magis digōi fit ineptū· Tertium est·
ne forte farmacū det̃ in pnº·Cuiꝰ cā est cum
materia melācolica nō digā fit mltū rebellis
eductioni in pnº non nisi cū magna turbatōe
et dispēdio educet̃ infirmi· Nota ꝙ nō esset
incōueniēs in principio cum farmaco forti
educere dūmodo ipsa materia multa foret ⁊
hoc maxime posset facere de materia antece
dente prout infra te docebo·Quartū est su
pradictum quod egrum i principio nō nimis
subtil'r dietes ne plixitate morbi vtꝰ debili
tata succūbat·Istis diligenter notatis per
diem añ poxismi multis ab auctoribus uomi
tus cōmendatur quanuis communiter practi
cantes istis temporibus non habeant i usu.
Sz si libet ipsū facere poteris et maxime in

quartana flātica. Facias ergo sic. Comedat i
firmus pisces salsos cū sinapi eruca cepe car
nes bouinas ⁊ similiter acuta cibaria. Et si in
prin° past⁹ comederet rafanū eēt utile ualđ.
Transacta hora post prādiū si nō uomerit da
aquā tepidā cū aceto uel aliqđ ex suprascrip
tis ⁊ prouoca uomitū. Deide os īfirmi ex aq̄
ordei uel ex aqua uino ɔmixta colue. Pro
superfluitatū comuniū eductiōe si op⁹ fuerit cli
stere facias īfrascriptū. ℞. malue blitis folio
rū camomille an̄. M. i. furfuris. P. i. fiat de
coctio de qua accipe lib. i. ß. in qua dissolue
cassie pulueris zucari an̄. ℥. i. olei communis. ℥.
ij. salis triti parꝝ ⁊ fiet clistere. Uel facias ali
quid ex suprascriptis cap° de flāticis fe. Si
lenitiuū per os exhibere uolueris facias sic.
℞. sticados lupuloꝝ floruz borag. buglos. ca
pil. ue. an̄. M. ß. liquiritie passulaꝝ an̄. ℥. ij. fi
at decoctio de qua accipe. ℥. iij. ß. i' qua dissol
ue cassie. ʒ. x. uel māne. ʒ. x. mellis rosa. ℥. i. ⁊
fiat potus. ¶ Uel loco decoctiōis p̄dicte ac
cipe seruz caprinū uel cū alijs rebus potiones
facias ut supra facta lenitione. Si sanguinez
cum mlia reperies ⁊ uirtus ⁊ etas ⁊ talia cō
cesserit uenā basilice dextre incide pauca tñ
sanguinis quantitas in illo casu tibi sufficiet.
Et hoc facto ad digōnem materie ꝓcedendo
facias sic. ℞. oximellis simplicis. ℥. iij. aque
bugl. ℥. iij. absinthy. ℥. ij. misce pro delicatis
clarifica pro duab⁹ uicib⁹ aroātizādo cum
cinam° sex uicib⁹ ipz exhibeas sirupū in au
rora calidū. Et si forte contigerit paroxismuz
illa hora uenire qua. s. sirup⁹ esset exhibēd⁹
differ post ipz exhibito sirupo cū leui farma
co materiam euacues ꝙ sic facias. ℞. florum
buglos. M. i. borag. sticados. lupu. an̄. M.
ß. passularum. ℥. i. fiat decoctō de qua accipe
℥. iij. et pone in ea pulvis epithimi. ʒ. ij. ß mel
lis despumati. ʒ. ij. ʒʒ. ℈. ß. aliqualiter calefi
ant deinde fortiter exprimat̄ cui adde cassie
uel māne. ℥. i. mellis rosa. ℥. ß. et fiat pot⁹ quē
tribue in aurora calidū et hoc in die secunda
post paroxismum uel ✝ epithimi pone pul
ueris sene. ʒ. ij. ß. et dimitte illas. ʒ. ij. mellis
et facias sic. ℞. mirabola. indoꝝ. ʒ. iij. mirabo.
citri. ʒ. ij. infundantur i. ℥. ij. aque lactis et stēt
in infusione per horas. xij. deinde calefiant ⁊
fiat fortis exp̄ssio cui adde cassie ul' māne dis
solute cum decoctione suprascripta. ℥. i. pul
ueris epithimi. ʒ. ß. aut. ℈. ij. ʒʒ. gra. vi. mellis
ros. ℥. ß. ⁊ fiat potus. In moduz pillulaꝝ. ℞.
pillulaꝝ indaꝝ. ʒ. i. ⁊ fiāt. vij. ul'. viij. Uel facias
sic. ℞. pulueris epithi. ʒ. ß. pul. floꝝ sene. ʒ. ij.
agarici. ʒ. ij. lapidis lazuli abluti. ʒ. i. salis gem
me. ʒʒ. spice an̄. gran. vi. Confice pillulas isto
modo. ℞. passulaꝝ. ℥. i. ß. buliant in. ℥. iij. aq̄
usque ad cōsumptionē tertie partis deide ex
prime leuiter ⁊ in illa exp̄ssione pōe. ʒ. i. amig
dalaꝝ dulciū mūdataꝝ fortiter cōtritaꝝ dein
de exprimat̄ ⁊ cū tali expressione pillule con
ficiant̄ cuius dosis sit. ʒ. i. ß. Uel facias sic. ℞.
pulueris epithimi. ʒ. ß. infūde in modico olei
amigdalaꝝ dulciū ⁊ p̄mitte aliqual'r exsiccari
cui adde lapidis lazuli abluti pulue. sene an̄.
ʒ. ij. ʒʒ. salis gēme spice an̄ gra. vi. formētur
pillule cū melle ros. ⁊ si opus fuerit da. ʒ. i. ß.
In modū pulueris. ℞. pul. sene pulue. epith.
an̄. ℥. ß lapidis lazuli. ʒ. i. ß. zinziberis. ℥. ß. ci
namo. ℈. i. salis gēme gra. iiij. zuca. ʒ. x. fiat pl'
uis. Cui⁹ dos ē. ℥. ß. cū aq̄ lactis brodio ciceꝝ.
ul' aliq̄ taliū. Ul' facias sic. ℞. mirabola. nigro
℞. sticados epithimi passularū enuclearum
an̄. ℥. i. Rebuli fumiterre. ℥. ß. foliorum sene
polipody an̄. ʒ. vi. eupatory. ʒ. v. buliant p̄ter
epithimū in lb. ij. ß. aque lactis usqz ad con
sumptionem medietatis. Ultimo uero ponat̄
epithimū. et solum buliat una bulitione cui
postea adđ elebori nigri. ʒ. i. agarici. ʒ. ß. salis
indi. ℈. ij. deinde desiccari permittatur in for
nello cōfectionum et fac puluerem cui adde
tantūdē zucari et hoc totū est dos. x. uel. xij.
Ul' facias pillulas et da in dosi suprascripta
Uel facias aliter et erit magis delicatū. cum
quassa res suprascriptas. et fac decoctionem
in aqua lactis suprascripta usque ad tertiaz
partez consumptiōis deinde colletur fortiter
exprimendo cui adde zucari. ℥. vi. fac sirupū
longuz aromatizatū cū optimo cinamo. usqz
ad lib. i. ß. ⁊ da. ℥. ij. Et si magis delicatuz ad
hunc facere uolueris accipe res predictas con
quassatas. ⁊ pone ī alembico uitri cū lib. i. aq̄
lactis. ⁊. ℥. ij. zucari al. ʒ. i. cinamo. ⁊ debite lu
tato cū suaui igne aquā distilla cui da sextā p
tē. plus ul' min⁹ ßz qđ idz uideris operari. au
geas tñ et diminuas ipoꝝ solutiuoꝝ doses ßm
qđ ipaz uideris operari. Sed menti sp teneas
in prin° et augmento leue dare farmacū uel
saltem in minori dosi. Digā autem materia
facias fortius uel in maiori dosi. His factis
et aliquibus ebdomadis trāsactis ꝓ digestio
ne materie facias sic. ℞. sirupi de epithimo ul'
oximellis diuretici. ℥. ij. sirup. acete si simplicis
℥. i. aque buglos. scolopēdrie. ⁊ absinthy an̄.
℥. ij. clarificet̄ pro duabus uicib⁹. ⁊ aromati

zetur cum cinamo. de quo pluribus uicibus exhibeas. ad hanc intētionē nunc facias sirupum magistralē. ℞. radicū brusci spagi apy fenic. añ. ℨ. ij. flo͡x. borragi. ꝛ buglos. añ. M. i. scolopēdrie. camedreos camepitheos. añ. M. ß. passulaꝝ. ℨ. ß. fiat decoctio in lib. iij. aque ad cōsumptionē tertie ptis deinde epithimi. ℨ. ß. ꝛ solū buliat una bulitiōe deide cū lib. vna zucari ꝛ mellis lib. ß. ul' ecōtra. ℨ. ij. aceti squillitici passulati. ℨ. ij. ꝛ fiat sirup⁹ ꝺbite coctus de quo accipe. ℨ. iij. ß. ꝛ cū aquis supra scriptis clarificeť pro duabus uicibus. Uel facias sirupum longū ꝛ da. ℨ. iiij. p uice. Uel facias sic ℞. origani calamēti sticados scolopendrie eupatorij añ. M. ß. radicū apy marathri corticū genestre frassani añ. M. i. epithimi. ʒ. vi. thimi. ʒ. iij. fiat decoctio in lib. iij. aq̄ ꝛ in fine adde thimū. ꝛ epithimū consumpta tertia pte coleť cui adde succi borragi. depurati. ʒ. i. ß. aceti passulati. ℨ. ij. mellis despumati zucari añ. ℨ. ix. ꝛ fiat sirupus sufficiēter coctus de quo ꝯ suprascriptis aquis facias ut supra. Uel facias sirupū longū da. ℨ. iiij. p uice. Est hic sirupus in hoc casu mirabilis ex. pulueribus solutiuis suprascriptis exhibe ꝛ da ei forti⁹ ul' auge dosim si materia tibi digesta uideať Et nota ī dādo sirupos aliq auctores uolūt q͡ deť vnus bolus alicui⁹ cōfectionis illius speciei q̄rtane appropriate postquā statim detur sirup⁹. Et hoc faciebat quidā bōe memorie. Magister Hugo albini de mōte calerio ꝛ adhuc faciūt aliqui praticātes q͡z per tres horas ante cibū dāt confectionē ꝛ postea sirupū melius tñ mihi uideť inseq stilum modernoꝝ hoc est ut dem⁹ sirupū in aurora diei calidū ꝛ similiter die paroxismi si sumus distātes ab eo per horas. iiij. demus cōfectionem p duas horas ante cenā ꝛ hic est modus nūc practicantiū ꝛ maxime in ytalia. ꝛ tu facias si libet. Similiť mēorie tue reducas ī die sequēti post farmacū exhibēdo. ʒ. i. tiriace fine cū uino calido ꝛ cū. xl. diez ptrāsierit dare semel in septimana uel bis si tibi materie appareat digesta ꝺ tiriaca cū simili modo iuuabit. Itē digesta materia laudat Aui. clisteria fortia que tamē nō hēmus in usu s͡z poti⁹ utimur illo casu clisteri ex cassia puluere zucari oleo oliue cū decoctione cōi ꝛ sale facto ꝛ p os ēt farmacū appropriatū exhibem⁹. S͡z si clisteri forti uti uelis poteris sic facere. ℞. malue florū camomille melilo. calamēti absinthij camedreos scolopēdrie añ. M. i. se. aneti ꝛ fenic. añ. ℨ. i. v. agarici. ℨ. i. cōquassenť ꝛ fiat ꝺcoctio de qua accipe lib. i. ß. cassie pl'ueris zucari añ. ℨ. i. cōfectionis hamech. ʒ. iij. Uel loco huius pulueris pilu. inda. ʒ. i. olei cōis. ℨ. iij. salis gēme. ʒ. i. ꝛ fiat clistere quo utere si libet. Aliq sunt qui digesta materia si sanguinē habūdare uiderit in quacūq͡z spē quartane minutionē faciūt de basilica sinistra. uel saluatella q͡ꝺ si tibi bonū uideať aliȷs ad flōiam regsitis cōsentiētib⁹ facere poteris q͡z maxie in hoc cāu inueni utilitatē ꝛ sup sāguinē dū exit ispicias. Et si fuerit turbid⁹ ipm exire pmittas. Et si clarus illico ipm restringes. In hoc cāu vnū notabile cuidā nobili facere uidi p illū dominū medicie illustratorē dñz meū magistrum. Jacobū de la turre de forliuio. Emoroydas eni puocauit vnde ppť facilē sanguinis mlíci per illa loca egressionē infra paucos dies est sanitas cōsecuta. Itē cū plus elaborandū sit cōtra siccitatē hūoris melācolici quā frigiditatē ipsuz nō tamē relinquēdo mlti auctores laudāt balneū ex aqua dulci die getis in quo tamē nō sudet cū hoc fieri poterit ante materie digestionē. In declinatiōe uero ꝛ materia digesta addūt camomillā. lauendulam apiū calamētū origanū ꝛ sil'ia. hora vo balnei est sero uel mane stomaco ieiuno ꝛ a quarta hore usque ad horā unā in balneo morā facere pōt. ꝛ aliqui post egressionē pcipiunt inūgi corpus ex oleo uiol. ꝛ uio mixtis ꝛ hoc ante materie digestionē. Digesta autē materia ex oleo camelino ul' anetino aliqui uero stuphas fieri pcipiūt quo[illegible] sic facere poteris. ℞. calamēti origani rute gemādree. gumbede re folio͡x lauri serpili camomille meliloti añ. M. i. fiat decoctio in cacabo coopto ꝛ super ignem existente fumus per conductum ī tina cooperta recipiatur in qua infirmus existēs sudet et cum aliquantulu͡z sudavit in lectulū reponatur cui tiriace fiē. ʒ. i. cum uino calido tribuatur. et. hec stupha fiet materia digā et non ante stomaco uacuo debilitate uirtutis non prohibente quo casu per duas horas ante duo oua sorbilia tribuantur uel aliud digōnis facilis ut melius sudorem stuphe aut balnei tolerare possit balnea stuphas unctiones in almania et in aliȷs partibus mūdi ubi sunt talibus assueti facere posses istis non utūtur in nostris partibus et confectiones quibus utendū est in hac fe. est letitia galieni et dyamargariton et confectio de musco dulcis et dyacalementi ꝛc. Cōiter sic praticātes

faciunt illo tempore quia cū. ℥.i. spērum cui nis ɔfectionis suprascripte ⁊.lb.i. zucari con fectionem in morsellis sic fieri faciunt. ⁊ per horam āte cenam ⁊ ante prādium exhibet cū modico uini boni. Ulteri facimus ip̄ȝ bolum cum uino mixtum potui damus. Nota tamē q̄d ille cōfectiones per earum caliditatē non sic in pⁿᵒ conueniunt. ⁊ augmento ut ex pre notatis hēmus. Sig⁹ illis tēporibus uti uo lucrimus his. sic facias. ℞. spez galieni uel alterius. ʒ. iij. zucari al. lb. ß. dissoluatur zuca rum in aqua ros. uel. uiol et cum quasi cocta fuerit adde cōserue uiola. ʒ. ij. deinde debite cōquatur et cum istis mixtis spēbus fiat cō fectio in morsellis. ⁊ si feceris letitiam galie. pone proporcionabiliter succos suos. Uel facias aliter decoqui tm̄ sirupum ros. aut ui ol. ɔ̄scriptioē nicolai ꝙ icidi possit ⁊ adiūctis spēbus fac cōfectionēȝ in morsellis. ul' facias sic. ⁊ est confectio mirabilis ī ƀ cāu. ℞. xilo aloes macis folij karabe coraloꝝ tu. ozimi ga riofil. ℨℨ. piperis lōgi an̄. ℈. ij. margaritaꝝ splēdidarū. ʒ. i. ß. rasure eboris sandal'. citri. an̄. ʒ. ß. smaragdi iacinti granati ossis de corđ cerui an̄. ℈. ß. auri subtilissime limati. ʒ. ß. uel foliorum auri. xxv. numero musci gra. i. oīa subtilissime puluerizenē ⁊ facias cōfectioēm recipe scte nouiē extracte in grana tincta. lb. ß. ⁊ infunde eaȝ in succo pomorum redolescē tium facta residentia. ⁊ aqua ros an̄. lb. i. ⁊ stent in infusione per diem unā naturalem de inde parum calefiant. donec aqua rubere in cipiat. ⁊ tunc ex seta fiat fortis expressio ⁊ in tali expresione ponantur. ℨ. xvi. zuca. taber seth ⁊ debite cocto suprascriptis puluerizē tur ⁊ fiat confectio in morsellis ⁊. hoc an̄ ma terie digōnem uti poteris audacter. Uel fa cias confectionem dn̄i gentilis de fulginio q̄ erat singularissima. et ipsius gratia tracta tum suum de corde cōposuit ut. ℞. cinamo. liquiricie ro. se. cucūe. melonis cucurbi. citru li. an̄. ℨ. i. pinearum infusarum in aqua calida passularū an̄. ℨ. i. fisticorum. ℨ. ß. zuchari cādi . ℨ. i. nucismusca gario. ligni. aloes masticis blace bisantie sirici crudi reubarbari electi an̄. ʒ. i. folij been alb. ⁊ rubei se. ozimi gari. ze doarie dorōici galange. ℨℨ. calami ... aroma tici ⁊ cardamomi an̄. ʒ. i. spice croci masticis ana. ʒ. ß. se. anisi feni. corticum citri an̄. ℨ. i. ß. ossis de corde cerui margaritarum granatoꝝ fragmentorum saphiri ⁊ ce. limature auri ⁊ ar genti corallorum rub. an̄. ʒ. i. sand. alb. ⁊ rub.

an̄. ʒ. ß. zuc. lb. ij. dissoluaē zucaꝝ cū succo bo ragin. ⁊ buglos. ⁊ maxie in estate ⁊ hyeme po tes dissoluere cū uīo optimo. ⁊ aromatizetur cū ābra. ⁊ musci an̄. gra. ij. sȝ in estate sufficit gra. i. ⁊ fiat cōfectio in morsellis. Aui. aūt in cura quartane trociscos quosdā ɔ̄scribit qui in hac ⁊ etiā in alijs quartane spēbus cōueni unt quoꝝ descriptionē p te uide. Et alios in usu nō hēmus cū zucaro ɔfectionē facere po teris. Itē digesta materia cōueniret succ⁹ ab sin. mēte germādree calamēti ut gali. uoluit ⁊ etiā Aui. Sȝ qꝛ abbominabiles sunt nō grati gustui cū zucaro si uti uolueris facta residen tia sirupū fieri facias ⁊ aromatizatū aliqn̄ suc cos dimittētes aquā sublimatiōis. suprascri ptaꝝ reꝝ calidā cuȝ zucaro tribuūt. ʒ. ij. uel . iiij. p uice ieiuno stomaco. Et alij faciunt ex aquis cū zucaro iulep. ⁊ est bene delicatum. Item sepe mēti tue hēas tangere splenē ep ⁊ si ibi fuerit durities sine dolore ī proprijs capitulis curam quere ab auctoribus ⁊ faci as ut te docent. quia in hoc summario mea fuit intentio solam materiam febrium p trāsi re ⁊ accidentia que ex eis ꝓuenire possunt re linquēdo. qꝛ si deus mihi uitā cōcesserit tra ctatū vnū de egritudib⁹ a capite usqȝ ad pe des facturus sum. In quo grā hui⁹ tractat⁹ de oībus accidētib⁹ spēalē faciā mētionem. Et h⁹ de cura quartane a melācolia fecali ꝓ uenictis.

Capitulū tertium de cura quartane a mlia colerica prouenictis.

Et si regimē medicinaliū colerice quartane a precedēti diuersum existat ꝓpē tm̄ sibolitatē quādā regiminis nō naturaliū reꝝ quā hȝ ad precedēs placitū est mihi in hoc capl'o ipso ptractare de ipsa in quo casu ingeniādū est ꝓ posse ut colera nō aduraē. ⁊ adusta ad benignū reducaē ⁊ ꝙ mēbꝝ seu calor adurēs ul' putrefaciēs corrigaē. ꝑterea mliaȝ genitaȝ nō relinquēdo. ⁊ iō aer ad humidū declināns in frigiditate tpat⁹ existat. quies est potius laudanda quā mot⁹ leues. tamē emissis super fluitatibus debēt fieri fricatiōes. somn⁹ iteȝ plus solito ꝓlongeē irā ⁊ tristitiā relinquēs letitiā ⁊ gaudiū in ipoꝝ loco reponat pretio sos lapides ⁊ delicatissimas reponat uestes ⁊ dulciū cātelenaꝝ. ⁊ delcābiliū cōsonātiaꝝ nō careat instrumētis ⁊ cū amicis ⁊ personis ualde gratis habitationē hēat coytū nisi iuue

nis bene carnosus ⁊ robustus fuerit ⁊ assue
tus oio euitet. Cib⁹ ⁊ potus ut in ꝑcedētib⁹
ordinet'. hoc tñ excepto ꝙ epatis inflāmatio
ne existēte cuius cā colera3 contigit aduri ⁊
per ꝯñs in mlia3 conuerti erūt cū lactuca en
diuia cucurbita. ⁊ huiusmōi carnes alterāde
quib⁹ et in cibis nōnūquā poterit uti. Et ad
hāc intētionē conueniūt interdum melones
pruna depilata aspsa zucaro ul' sicca aliquan
diu in aquā zucari retentā ante pastū. Sed ⁊
uinū quoq3 ceteris parib⁹ magis limphatū
esse d3 quā in ꝑcedenti cū aqua simplici coc
ta cu3 modico zucari. Et si fuerit iuuenis ro
bustus. ⁊ tpe calido ⁊c. in priu⁹ biberit de
aqua ordei ⁊ ꝺ aquis ꝑdictis vinū dimittēdo
eēt utile ⁊ huic regimini finē īponā cū sentiā
qꝺ apud subtilia ingēia adhuc de ꝓlixitate
arguat totū sex rex nō naturaliū regimē hūi
dum existēs ad lat⁹ frigiditatis declinet. qꝺ
satis ex predictis quisq3 sciat sibi elizere. De
replōe aūt in quatuor tēporib⁹ vniuersalib⁹
huius fe. faciat ut i ante dcō caplo dictū est.
De inanitiōe aūt. omni die beneficiū uentris
haber' ꝓcuret. Qꝺ si natura nō fecerit facias
sic. Et per hec me ad medicialia cōuerto. ℞.
malue blitis mercurialis floꝝ camomille. flo
rū uiol. añ. M. i. fiat decoctio de qua accipe
lib. i. ß. in qua dissolue cassie pl'ueris zuca. añ
.ʒ. i. Et si inflāmatiōe3 uideris rōe cuius illa
colera aduritur adde olei uiolati. ʒ. iij. ⁊ sa
lis. ʒ. i. ß. ⁊ fiat clistere. Et si illud nō placet ⁊
aliud facere uis quere supra cap° ꝺ tertiana
pura uel nō pura a colera pura nō ꝓueniēte
ibi. n. multiplicē clisterioꝝ descriptionē inue
nies ⁊ similiter potionū lenitiuaꝝ qꝺ tibi ex
illis magis placet elige. Uel facias sic. ℞. ca
pili ue. lupuloꝝ bora. ⁊ buglos. añ. M. i. pru
noꝝ. ʒ. i. ß. tamarindoꝝ. ʒ. iij. fiat decoctio de
qua accipe. ʒ. iiij. ß. in qua distemperet' cassie
uel māne. ʒ. x. sirupi uiolati. ʒ. i. Uel loco su
pradcē decoctiōis accipe aque lactis uel siru
pi uiol. ʒ. iij. ⁊ detur in potu. Facta uero solu
tione uētris ⁊ uria si de flōia iudicauerit ba
silicā dextra3 icidi facias. ⁊ mēti sēp hēas ꝙ
sanguis ē frenū colere. iō nō nimis presūptu
sus existas in extractiōe. ⁊ i illo cāu laudabi
li⁹ ē facer' flōia3 cū masia icipit digeri quā añ.
ut cōit' uolunt doc. His factis pro materie
digōne. ꝑmo. facias sic. ℞. sirupi uiolati. ʒ. ij
sirupi acetosi simplicis. ʒ. i. aque endi. ʒ. iiij.
aque buglosse. ʒ. ij. clarificetur pro duabus
uicibus. Ul' loco aquaꝝ pone aque zucari. ʒ.
vi. misce uel clarifica. Et si sirrupum non ha
bueris uel infirmus eū abhorreat facias sic
℞. aque uiol. ʒ. vi. aque endi. ʒ. iiij. aque bu
glo. ʒ. iij. aceti. ʒ. i. ⁊ fiat iulep zucari de. ʒ. iiij
pro uice. Uel da. ʒ. iiij. aquaꝝ suprascriptaru3
cum modico zucari ⁊ leuiter materia3 euacua
bis. ℞. cassie ul' māne. ʒ. i. ꝯfectionis hamech
ʒ. ij. dyacatholiconis descriptōe cōi. ʒ. ß. distē
peretur cū decoctiōe ꝑdicta in lenitiuis. ⁊ ad
de facta potiōe. ʒ. i. zucari uiola. ⁊ fac potu3.
Alij aūt aliter faciūt ⁊ est potio multum de
licata. ℞. passul. ʒ. i. floꝝ lupuloꝝ boragin.
bugloss. uiol. añ. M. ß. tamarindorum. ʒ. ß.
pruna numero. vi ⁊ fiat decoctio ꝺ qua acci
pe. ʒ. iiij. ß. zucari al. ʒ. i. iulepizet'. deinde dis
solue in eo cāu. uel māne. ʒ. i. cōfectionis ha
mech aut dyacatholic. ut supra et fiat potus
Uel fac sic. ℞. mirabo. citri. ʒ. ß. indorū. ʒ. iij
infundantur in aqua lactis. ʒ. iiij. ß. mellis. ʒ. ij
stent in infusione p. horas. xij. deinde parum
calefiant. ⁊ fortis fiat expressio in qua dissol
uat' cassie uel māne. ʒ. i. sirrupi uiolati. ʒ. i.
Uel infunde in aqua lactis. ʒ. ij. ⁊ distempe
ra cassiam aut mannam cum decoctione pre
dicta et fac potionē ⁊ si solutiuū ꝓ pricipib⁹
⁊ dñab⁹ dlicatis habere uolueris facias sic. ℞
mirabola. citri. ʒ. i. ß. indorum bene gūmosoꝝ
.ʒ. i. infunde in aqua lactis. ʒ. viij. mellis. ʒ. i.
ʒʒ. ʒ. i. cinamomo. ʒ. ß. stent in infusione per
horas. xij. deinde cum tali infusione extra
he cassie uel manne. ʒ. iij. postea adde sirupi
uiolati. ʒ. ij. ß. et totum pone in uesica uitrea
et alembico de supraposito debite sigilletur
positoque in balneo marie aqua distillet' cu
ius da medietatem plus ul' minus secundum
qꝺ eā uideris plus ⁊ minus operari. Et licet
in illo cāu solutiuū potabile magis ꝯueniat.
Si tamē infirmus eu3 abhorreret facias sic.
℞. ꝯfectionis hamech. ʒ. iij. ß. dyacatholicōis
ʒ. vi. zuca. albi quantum sufficit. ⁊ fiat bolus
et deauretur in modum confectionis solide
℞. epthimi. ʒ. ß. lapidis lazuli abluti. ʒ. ij. mira
bol. citri. ʒ. iij. ʒʒ. ʒ. i. cinamomi. piperi. añ. ℈. i
dyagridij. ℈. ß. salis gēme gra. iiij. fiat puluis
cum quo facias sic confectionem. ℞. passula
rum. ʒ. i. facias decoctionē. ⁊ ex passulis ali
quibus postea fiat leuis expressio cum qua
sirupiza zucca. lb ß. ⁊ debite cocto puluis mis
ceatur suprascript⁹. ⁊ fiat confectio in morsel
lis de qua exhibe. ʒ. i. Uel adde predictis zu
carum ad pondus omnium. ⁊ fiat puluis cui⁹
dos est. ʒ. iij. ß. cū aq̄ lactis. Et si placet dupla

recepta ⁊ res omnes conquassa. quibus adde zucari.℥.i.ß.mellis.ʒ.vi.aque lactis.℥.vi.uel plus si placet ⁊ pone ad alebicū ⁊ modo quo supra aquā extrahe octauā partem da pro uice prīa deinde dosiꝫ auge uel minue secundū quod tibi uidebitur. Jn modum pillularum ℞.pillularum de fumo terre nicolai.ʒ.i. Uel facias sic.℞.lapidis lazuli abluti.℈.iiij.reu barb.ʒ.ij.ß.epithimi.ʒ.ß.elebori nigri.℈.ij.ʒʒ ʒ.ß.ligni aloes masticis.añ.℈.i.spicenardi ℈.ß.salis gēme gra.vi.confice pillulas cū succo fūi terre ⁊ sirupo eius ⁊ da.ʒ.i. Et qđ sepe dictum est obliuioni nō tradas.s.dare in omni quartana fe.semper āte materie digestióēꝫ farmacum leui⁹ uel saltē ī miori dosi.digesta uero materia forti⁹ et ī maiori dosi et hoc facias ī die scđa p⁹ paroxismum. et si in die seqnti farmacū tiriacā exhiberē uolueris ut cōiter faciūt ōēs praticātes da.ʒ.i.cuꝫ aqua ros.ant acctose.et hoc añ materie digestionē. qꝛ digesta materia eā cū uino calido uel cū aliquo talium exhibere poteris si plꝫ. ¶ His factis si ad ulteriorē digestionē deuenire oportuerit.ifirmū p dies aliquot quiescere pmitte. deīde facias sic.℞.sirupi de endiuia.℥.iij.aq̄ endi.buglose.fumiterre añ.℥.ij.clarificet ꝑ duab⁹ uicib⁹. Quod si forti⁹ apire uolueris.℞.sirupi de epithimo.℥.ij.sirupi uiol'.℥.i.aq̄ zuchari.℥ vi.et si fortius adde aq̄s suprascriptas. et clarifica ꝑ duab⁹ uicibus. ¶ Et si potius iulep facere uolueris.℞.aq̄ endi.aq̄ buglo.aq̄ lupul'.añ.℥.iij.aq̄ fumiterre.℥.iij zuca.alb.℥.iiij.fiat iulep.et da.℥.iij.ꝑ uice. ¶ Uel facias sirupum magistralē ī isto mō.℞.endi.ℳ.i.floꝝ capil'.uene.spic.al.fumiterre lupul.añ.ℳ.ß.passularū.℥.ß.et lib.iij.aq̄ fiat decoctio usqꝫ ad cōsumptionē tertie partis.et ī fine adde epithi.℥.ß.et cum lib.i.zuchari uel.℥.viij.zuchari.et ℥.iiij.mellis fiat sirup⁹ lōgus addendo aceti ℥.ij.et da.℥.iiij.uel debite quoquaꝛ et da.℥.i.ß.cū aqua endiuie.buglo.fumiterre añ.℥.i. ¶ Uel dupla receptā et clarifica ꝑ duab⁹ uicib⁹ Et si abhorreret sirupū et iulep facias sic. ℞.aq̄ buglos.℥.i.ß.aq̄ endi.aq̄ fumiterre añ.℥.i.zucha.℥.i.ß.misce ꝑ vna uice et caliduꝫ in potu tribue.hoc facto si sup materiam euacuandā iudicaueris aliqđ ex solutiuis adde suprascriptis. Laudabilis.n.eēt signis apparētib⁹ digestiōis flobotomia ut dictū ē ꝙ si fieri iudicaueris īcide basilicā sinistrā uel eiusdē saluatelam et respicias cōtinue sanguinem qūi si clarus fuerit illico illum strige uirtute forti existente non est malum emoroidas prouocare. ¶ Quid de balneis fiendum sit patet.qꝛ añ materie digestionē ex aqua dulci fieri possūt Jn quibus tñ sudare nō debet sed ī eis solū modo oblectet. Digesta uero materia pōt fieri balneū.ul' stupha ut in pcedenti ca° dictū ē Si igiꝛ his uti uolueris obserues que ibidem facta sunt ⁊ pariꝛ facias de unctionib⁹ ⁊ confectionibus.añ digestionē utēdi sunt diacoralli triasandali nicolai.⁊ maxīe in epate magna apparente flamma.quo casu prius facta euacuatione uniuersali sibi fieri pōt aliquod ex suprascriptis epitimatib⁹ in augmēto uero ⁊ uersus statū cōuenit dyarodon abbatis diamargaritō.ʒ.ij.fiat cōfectio ī morsellis cū lib.ß.zucari et aqua buglos. Jn declinatione autem uti potes diamargariton cōfectiōe de musco dulcis. ¶ Et si has cōfectiones magis ad tēperamētum adducere uis accipe succi pomoꝝ redolētiū facta residētia aq̄ rosa.quātum suffict.⁊ cū his sirupiꝫeꝛ zucaruꝫ cū quo postea fiat cōfectio. Et si uis more quorundā suprascriptoꝝ immediate ante sirupū unum bolū cōfectionis exhibere da ex suprascriptis secundum fe. tpa ut supra describiꝛ. ¶ Jn poxismo quātū ad regimen cibationū.⁊ aliorum huismōi fiat.ut ī pñti ca° dictuꝫ ē. Sitis quoqꝫ ⁊ crebra oris lotione cū aqua frigida decipiatur ul' cum manus xpi uel zucaro cādo uel aliquo talium.⁊ si biberꝛ infirmū cōtigat sit aqua ordei ul' aqua simpliciter bulita nō nimis ut sepe dictū est actualiꝛ frigida cū modico zucari al.uel zucaro ro.uel cuꝫ.℥.ß.mixture infrascripte. ℞.conserue buglose.rosa.boraginis uiola.añ.ʒ.ij.manus cristi.ʒ.ij.ß.margarita.℈.i.fragmentorum omnium lapiduꝫ pretiosoꝝ.ʒ.i.foliorū auri nūero.x.fiat mixtura ⁊ deaureꝛ de hac interdum pōt exhiberi ⁊ de manus xpi cuꝫ plis pro uirtutis sustentatione ⁊ maxime si lōgus fuerit poxismus. Ul' facias sic.℞.corallo.rubeo.subtilissime tritoꝝ margaritarū añ.ʒ.i.smaragdi saphiri iacin.granati añ.℈.i.auri subtilissime limati.℈.ß.zucari al.lib.ß.⁊ cū aqua ro.⁊ buglos.fiat cōfectio in morsellis de quib⁹ comedat tpe poxismi uel de hac cōteratur cū aqua quam est bibiturus. Materia uero īcipiēte digeri pōt tam in hac confectione quā in mixtura predicta addere.℥.i.corticū citri.cōditarum uel in mixtura maxime uersus statum et in statu minime medictatem man⁹ xpi uel si tibi uidebitur in loco eius pōe electuariū

de gēmis uel confectionem de musco dulci dyamargariton uel letitiam gali. Et de hac cura quartane a mlīa colerica ꝓuenientis ⁊ce.

¶ Capitulū quartum de cura quartāe a mlīa sanguinea prouenientis.

Cum cura huius fe. parū differt a precedenti cōdignū est de ea in hoc loco tractare. Regimen igit̄ cibi ⁊ potus somni ⁊ uigilie motus ⁊ quietis ⁊ anime acciñtiū. ⁊ si ad humiditatē tendere debeant non tamen ad tātā ceteris paribus quātū precedens. Ista gᵒ per te cōrige ꝙ antescriptis inspectis erit facilimū de modo cibationis tam tpe paroxismi quam alio facias ut supra dictū ē. Et ad medicinalia condescedens ¶ Primo superfluitatū querat̄ expulsio cū aliquo ex clisterib⁹ lenitiuis supi⁹ in precedenti cᵒ descriptis ¶ Ul' in cura sinoche putride. ul' ex admixtione colere ꝓuenientis uel in cura tertiane pure ¶ Et si lenitiū per os exhibere nolueris ibidē similit̄ quere. Facta ergo lenitione uētris conueniētior est flōia in hac quā in aliqua aliarū ¶ Quare uirtute consentiēte. ⁊ alijs consētientibus basilicā incide dextrā. ⁊ secundum habūdantiā de ipso extrahe. Et si in multo eger habūdauerit sāguine exire pmittat̄ donec ipi⁹ pmutatur color ¶ deinde subsequenti transacto paroxismo ex basilica sinistra. ul' saluatella iterū fiat flōia. Memēto tñ quod bonū ē dimittere eam quantum possibile ē ⁊ si non multiplicatio nūeri melior ē quā mltiplicatio quātitatis ut Auic. quarta primi. ca. de cura putridaꝝ i generali ¶ His factis ꝓcures ut eger oī die hēat beneficiū uētris cum clistery suppositorio ul' lenitiuo potabili que tamē i die quietis. ⁊ non paroxismi fienda sunt ¶ Deinde ad materie digestionē ueniens facias sic. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. ij. sirupi uiolati. ℥. i aque ēdi. aque capil. ue aque lupuloꝝ añ. ℥. ij clarificēt̄ ꝑ duabus uicibus. Et si non uis sirupum iulep. facias sic. ℞. aque endi capill'. ue. aque lupuloꝝ añ. ℥. vi. aque fumiter. ℥. iij zuca. al. ℥. iiij. ß. aceti. ℥. i. ⁊ fac iulep. et da ℥. iiij. pro uice. Ul' accipe ō aqs suprascriptis ℥. iij. ß. ⁊ pōe i eis. ℥. ß. zuca. al. ⁊ calidū i potu tribue. Ul' facias sirupū mgr̄alē. ℞. ēdiuie. lupul. añ. M. i. floꝝ boragi. buglose. spine albe añ. M. ß. fiat decoctio in lib. iij. aque usq3 ad consumptionem tertie partis ¶ Deinde cum lib. i. zucari ⁊ ℥. i. sirupi acetosi fiat sirupus long⁹ de qua. ℥. iij. pro uice uel de quo qui ad spissitudinē facias ⁊ da. ℥. i. ß. cū. ℥. iij. aque zucari. Istis factis est leuiter materia euacuāda cum his que sanguinē mundificant. Et i hac specie quartane debili utendū est farmaco ꝙ in aliqua aliaru3. et iō facias sic. ℞. capil. ue. M. i. fumiterre. uio. lupu. añ. M. ß. prunoꝝ numero. iiij. iuiubaꝝ numero. vi. tamarindoꝝ ℥. ß. fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iiij. in qua dissolue cassie uel āmne. ℥. i. cui adde reubar. triti. ʒ. ij. spice gra. iiij. sirupi uiola. ℥. i. fiat potus. ul' infunde. ʒ. i. reubarba. ℥. i. ß. aque lactis ⁊ modico uini albi ⁊ spice gra. iiij. ⁊ stent in infusione per horas. viij. deinde calefiet. ⁊ fortis fiat expressio. cui adde cassie ul'. māne distemperate cū decoctione predicta. ℥. i. sirupi uio. ℥. i. ⁊ fiat potus. Cōuenit ēt in hoc casu aqua fructuū ⁊ decoctio fumiterre mesue. Uel facias sic. ℞. succi endi. lupulo. ⁊ buglo. facta residētia añ. ℥. i. ß. mirabo. citri. ℥. ß. tamarindorū ʒ. ij. reubarba. ʒ. i. spice gra. iiij. buliāt vna bulitione solū. deinde fortis fiat expressio. i qua dissolue cassie uel māne. ʒ. vi. sirupi uiola. ℥. ß. ⁊ fiat pot⁹. Alij sic faciunt. ℞. buglos. M. i. ß. lupullo. M. i. passulaꝝ. ℥. ß. mellis. ℥. iiij. fiat decoctio de qua accipe. ℥. iiij. in qua dissolue cassie uel māne. ℥. i. cōfectiōis de māna mesue uel electuarij de succo ros. ʒ. i. ß. ⁊ fiat potus. Posses has receptas multiplicare ꝑ alēbicu3 ut supra dictū ē aquā distillare ⁊ dosi3 exhibere s3 ꝙ uideris eā opari. ⁊ si ꝑ bolū facere uis fiat ut dictum ē supra diaprunis non scarmoneati. ℥. vi. ⁊ cum zucharo fac bolū deauratū. Item. ℞. māne. ʒ. x. teratur aliqlit̄ cum zucco rosato fiat bolus. Item in modū pillularum fac pillulas cōes in aloe ⁊ mixtura lot. ⁊ croco ⁊ da. ʒ. i. Uel facias sic. ℞ reuba. ʒ. iij. spice gra. vi. infunde in aqua lactis. ℥. ij. uini odori. ℥. ß. deinde mirabo. citri. ⁊ indoꝝ. añ. ʒ. ij. infūde in modico decoctōis passularū cui adde paꝝ mellis. Iste due infusiones i furnello ul' ad solē desiccari pmittātur. sint tñ ex pgame nō balneato ul' aliq̄ huiusmodi talit̄ cōperato quod expirare nequeant. deinde. ℞. fumiterre epithi. foliculoꝝ sene añ. ʒ. i. fac puluerē. ⁊ misce cū reubar. ⁊ cum mirabola. suprascriptis cum exsiccati fuerint. demum cu3 electuario de succo ros. ⁊ cōfice pillulas. ⁊ da. ʒ. i. ß. uel. ij. audacter. ¶ Itē ex omnibus immediate prescriptis posset fieri puluis addendo zucari ad pondus omnium ¶ Cuius dosis sit a. ʒ. iiij. usq3 ad vi. cum aqua lactis. ¶ Ul' fac sic.

℞.reubar.ʒ.ij.ſpice gra.vi.epithi.ʒ.i.ß.ſalis
gēme gra.iiij.dyagredii.℈.i.mirabola.citri.ʒ.
i.indoꝝ.ʒ.ß.zuchari ad pondus oium. et fiat
puluis.et da.ʒ.ij.uſqꝫ ad.iij.uel facias cū lb.
ß.zuchari ꝯfectionem per bolos.et adde cina.
ʒ.i.ʒʒ.gari.añ.℈.i.et erit ſatis delicata.cuius
doſis erit a.ʒ.vi.uſqꝫ ad.℥.i. ¶ Si tiriacā exhi
bere uolueris.ſit in quātitate modica.et cum
aqua roſa.diſtemperata ex ꝯfectionibꝰ ī prin
cipio utere diacorali. ⁊ magna exñte inflāma
tione triaſanda. et ſuper oīa conuenit manuſ
chriſti cuꝫ perlis.quod facias ſic.℞. margari
tarū ſplēdidaꝝ tritaꝝ ſubtiliſſime.℥.ß.zucha.
in aqua roſa. diſſoluti lib.ß. et fiat decoctio ī
plata q̄ cōiter in italia manuchriſti appellatur
ſed in iſtis partibꝰ fit manus chriſti ī morſel
lis cū.ʒʒ.cinamo.quē oīo uites ī illo caſu. Jn
fine augmenti ⁊ in ſtatu.℞.ſpecierū diarodō
abba.ʒ.ij.coralo.rube.margaritaruꝫ añ.ʒ.i.zu
chari al.lib.ß.⁊ fiat cōfectio in morſellis cuꝫ
aqua bugloſ. Jn declinatiōe aūt utere diaro
don abbatis.et ī die paroxiſmi facias ut in p̄
cedenti dictū ē.ſ.quātum ad rigorem ⁊ aliam
huiuſmodi.⁊ utere illa mixtura et illa confec
tione que illic ſcribit̄.qꝛ ualde utilis exiſtit.
Et ſcias ꝙ de infirmo tuo bonā habueris di
ligentiam.ſupraſcriptūqꝫ regimē obſeruaue
rit de facili.⁊ in breui tp̄e ī cōparatiōe ad ali
as quartanas perfecte liberabit̄. Et hec ō cu
ra q̄rtane fe. ꝓuenictis a melācolia ſanguinea

¶ Caplm quintum de cura feb.a melācolia flegmatica ꝓuenictis.

REgimen ſex rerū non naturalium
ī cura quartane flātice in actiuis
medium teneat ⁊ paſſiuis ne ante
cedens materia que eſt flā augeat̄
⁊ cōtinue pororū clauſione reſolutio ꝓhibea
tur. Et iō pro talium ordinatione breuitatis
cauſa ad capitulum cure quartane mlīe te re
mitto. Aliqua tamē corrigā que uident̄ mihi
corrigenda. Unde aer clarus exñs odoriferuſ
et non uētoſus tam in actiuis quā in paſſiuis
melius eligatur quē ſi naturalem non habue
ris tibi artificialem conſtrue ꝙ ſupra in ſcrip
tis inſpectis leuiter facere ſcies . ſomnꝰ aūt
longior exiſtat exercitium quoqꝫ magis quā
in ceteris conuenit .⁊ fricationes fortiores ō
accidentibus aīe ꝙ fortis ira ⁊ triſtitia nō cō
ueniūt gaudiū ⁊ letitia ſuperflua ſunt ēt uitā
da. Quantū ad cibū et potū utat̄ pane ut illic
hētur.ꝙ ſi aliqualr̄ magis ſalitus eēt magiſqꝫ
furfureus ſatis eēt tolerabilis. Carnibꝰ itidē
deſcriptis utat̄.ſꝫ porcine agnine. cuniculine
ſunt oīo uitande.oua ꝯueniunt. caſeꝰ ꝓ cōdi
mēto oīo uitetur. Pro cōfortatiōe oris ſtoma
ci parū antiqui in ſecūda menſa īterdū poteſt
exhiberi. Si ſaporibꝰ uti uoluerit . dimittat
agreſtaꝫ penitꝰ.et utatur illo puluere illic de
ſcripto.cuius.℞.cinamo.℥.i.⁊ piſces ī illo ca
ſu raro ꝯueniūt.q tūc ꝯdiant̄.ut in ſepe dicto
caplo dictū ē.ſed plus de cinamo.addere de
bes. Pro ferculo utat̄ illic ꝺſcriptis. ſꝫ dimit
tat ſpinachias et rapas radices feni.petrocilu
apij in iſto caſu cōueniunt. ⁊ maxime ī declīa
tione.⁊ ſimilr̄ cappares ⁊ ſilīa.et oliue ꝯdite
⁊ alijs ibidem deſcriptis.pōt ēt uti illis fructi
bꝰ. Uinū eis ſit albū odoriferū.uel rubeuꝫ cla
rum.ſatis potens.debite limphatū.lꝫ non tm̄
ceteris paribꝰ ꝙtum in alijs quartanis. oēm
euitet repletionem.et uirtute conſtāte ī prici
pio mediocriter ī tenuitate dietetur. ¶ Carnes
uſqꝫ ad tres ebdomadas euitāde. deide uſqꝫ
ad ſtatum groſſius dietando reficias. in quo
poſtea tenuiter dietetur. Jn declinatione au
tem incipiens ingroſſare gradatim ad ingroſ
ſationem uſque ad finem procedendo ¶ De
inanitione uero facias ut ſemel aut bis aſſel
let omni die. Quod ſi natura non fecerit faci
as ſic. Et ꝑ hᵒ ꝓlixitati ꝑcens ad medicinalia
condeſcendo. ℞.malue blitis mercurialis flo
rum camomi.ſummitates cauliū rub.añ.M.
i.ordei .M.ß.⁊ fiat decoctio flores quaſi in
fine pone ⁊ de tali decoctione accipe .lb.i.ß.ī
qua diſſolue caſſie pl̄ueris zuca.añ .℥.i.olei
comunis .℥.iij.ſalis triti parū.et fiat cliſtere.
Et ſi ꝑ os lenire uis facias ſic.℞.yſopi.M.i.
capil.ue.ordei añ.M.ß.paſſulaꝝ.℥.ß.ligricie
ʒ.iij fiat decoctio et in.℥.iij.ß. diſſolue caſſie
aut māne.ʒ.x.mellis roſ.℥.ß.⁊ ſi adderes pul
ueris cinamo.℈.i. bonū eſſet ⁊ fac potū. Si ī
firmus ſemel aut bis ꝑ ſe aſſelauerit talia di
mittas. His factis quāuis erit de raro contin
gentibꝰ flōiaꝫ fieri fiendā iudicaueris.qꝛ īfir
mꝰ eēt iuuenis ⁊ robuſtus multuꝫ repletꝰ ta
liter ꝙ ex flōia iudicaueris naturā fore aliq̄li
ter exonerādam.illud facere poſſes. Sꝫ caue
ne ꝑ ip̄m deducas egrū ad humoꝝ frigidorū
cruditatē ut dicit filiꝰ abolai quarta p̄mi.c. ō
flobotomia. Deīde ad materie digeſtionē ue
niendo facias ſic.℞ oximellis ſimplicis.℥.ß.
aq̄ fenic.aque abſinthij.aque fumiterre añ.℥.
ij.clarificetur pro duabus uicibꝰ.aromatiꝫet̄

cum optimo cinamomo. Si non uis sirupum facias iulep isto modo. ℞. aquarum fenic. ab sin. an̄. ℥. iii. fumiterre. ℥. vi. aceci. ℥. i. zuchari ℥. iii. ß. et fiat iulep aromatizatū cum cinamo. et da. ℥. iiii. pro uice calidum. ¶ Uel da aquas simplices isto modo. ℞. aque feni. aque absin. an̄. ℥. i. aque fumiterre. ℥. i. ß. zuccari. ℥. ß. et calidas in potu tribue pro vna uice. Quinqꝫ uicibus uel sex exhibito digestiuo cum aliquo ex infrascriptis solutiuis materia euacuetur. ut. ℞. capil. uene. flo℞ buglo. cuscute an̄. M. ß. ordei quartam partem. M. i. liquiritie passularū an̄. ℥. ß. ani. ʒ. i. fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iiii. et in ea infunde turbit. ℈. ii. ʒʒ. ℈. ß. polipodii. ʒ. i. calefiant parū. deinde colentur fortem faciēdo expressionem. in qua dissolue cassie aut māne. ℥. i. mellis rosa. ℥. ß. fiat potio Uel facias sic. ℞. aque lactis in qua bulita sit primo. ℥. ß. passularū et postea collate. ℥. iiii. ß. in tali aqua ifunde turbith. ℈. ii. polipodii ʒ. i. ut supra fiat expressio cū. ℥. i. cassie aut māne. et. ℥. ß. mellis rosa. fac potionem. ¶ Uel facias sic. ℞. agarici. ʒ. i. salis gemme gra. vi. ifunde in aqua lactis. et oximel. sqlitici an̄. ℥. i. stēt per horas. xii. i infusiōe. deīde fortis fit expssio. cui adde cassie uel māne dissolute cum decoctione pª uel cum aqua lactis. ℥. vi. turbith puluerizati. ℈. i. ʒʒ gra. iiii. et fiat potus. ¶ Et si uis aquam ad alembicū facere facias sic. ℞. agarici. ʒ. vi. polipodii. ℥. ß. turbith. ʒ. iii. ʒʒ. cinamo. an̄. ℈. ii. salis gemme. spice nardi an̄. ℈. ß. passularū. ℥. i. ista omnia conquassentur sil'. et infundantur in aqua lactis. lib. i. oximellis squilitici. ℥. iii. uini optimi. ℥. i. cui adde. ℥. iii. manne. et hec bene cooperta stent. ne respirēt i infusione per quattuor dies. deinde ad alembicum pone i balneo marie collocatum. deinde aquam distilla. cuius da sextam partem. et augeas et minuas dosim si tibi uidebitur. et hec est aqua pro delicatis in modum pillularum facias sic. ℞. epithi. turbith. an̄. ʒ. v. carui anisi an̄. ʒ. iii. ß. amcos. ʒ. ß. apii et feni. an̄. ʒ. i. ß. salis indi. ʒ. ii. ß. yere. simplicis gallic. ʒ. i. fiant pillule cum aqua mente. et da. ʒ. i. Et sunt Auice. in capl'o d̄ cura quartane. et etiā ista que sequūt. ut. ℞. agarici amcos epithimi an̄. ʒ. ß. seminis apii. anisi. feniculi an̄. ʒ. i. ß. salis indi. ʒ. ii. ß. yere. simplicis. turbith an̄. ʒ. v. confice cum oximelle simplici. et da. ʒ. i. ¶ Uel facias sic. ℞. pillularum indarum. pillularum de fumo terre an̄. ʒ. ß. fac qd̄ uis in vna uice. Uel facias sic. ℞ ʒʒ. ʒ. iii. ß. conquassentur fortiter. et infunde in. ℥. vi. lactis. et. ℥. ii. ß. uini optimi. et buliant usqꝫ ad cōsumptionem tertie partis. deinde fortis fiat expressio. in qua pone agarici optimi. ʒ. ß. permittatur exsiccare in sole. deinde. ℞. turbith. ʒ. iii. polipodii. ʒ. ii. ß. ani. amcos. an̄. ʒ. i. ß. spice. ℈. i. yere simplicis. ℥ ß. confice pillulas cum succo mēte. uel cū oximelle sqlitico addendo agaricum illū exsiccatum. et da ʒ. i. alias enim usus sum eis. et sunt mirabiles in isto casu. In modū pulueris facias sic ℞. turbith. ʒ. iii. masticis. ʒʒ. an̄. ʒ. ß. polipodii. ʒ. i. ß. anisi dauci an̄. ℈. i. zuchari ad pondus omnium. et fiat puluis. Cuius dos. est. ʒ. iii. cum aqua mellis uel ordei aut aqua lactis uel brodio cicerum rub. in aqua parū buliant mellis uel da cum decoctione passularū uel ex puluere suprascripto cū lb. ß. zucari fiat cōfectio in morsellis. d̄ q̄ tribue. ℥. i. et plus si libet quia in tanto zuccaro ē solutiuū facile. Potes igitur exhibito digestiuo suprascripto grā materie minorande aliquid ex istis solutiuis exhibere. debes tn̄ ipsum materia nō digesta i minori exhibere dosi q̄ꝫ si materia digesta foret. Exhibito itaqꝫ minoratiuo ad ulteriorem trāsiens materie digestionē facias sic. ℞. oximel. cōpositi. ℥. ii sirupi de endiuia. ℥. i. aque feni. buglos. et absinthii an̄. ℥. ii. clarificet̄ pro duabus uicibus. et aromatizetur cum cinamomo uel fiat iulep. ℞. aque radicū feni. et apii an̄. ℥. vi. aque buglos. ℥. iii. aque betonice. aq̄ fumiterre an̄. ℥. ii. aceti. ℥. i. zuccari. ℥. iiii mellis despumati. ℥. ii. fiat iulep aromatizatum cū cinamomo. et da. ℥. iii. pro uice. Uel da ex aqs suprascriptis. ℥. iii. cum. ℥. ß. zuchari. ul' ad eādem intētionem facias sirupum magistralem isto modo. ℞. sticados melisse florum buglose et borag. an̄. M. i. germandrie scolopen. an̄. M. ß. radicum apii. se. petroselini an̄. ʒ. vi. polipodii. ʒ. iii. passularū. ℥. ß. fiat decoctio in libr. iii. aque usqꝫ ad cōsumptionem tertie partis. deinde colet̄ et cū libr. i. zuchari et aceti. ℥. ii. et fiat sirupus lōgus aromatizatus cū optiō cinamo. et da. ℥. iii. pro uice. uel sufficiēter decoquatur de quo accipe. ℥. iii. aque feniculi. fumiterre et buglo. an̄. ℥. ii. clarifica ꝑ duabꝰ uicibꝰ. septies aliquo ex istis digestiuis exhibito da quod uis ex dictis solutiuis post qd̄ mane sequenti da. ʒ. ii. tiriace optime. Et quia ut plurimum hec egritudo est longior per aliquot dies infirmum quiescere permitte. ¶ Deinde da digestiuum tale. Recipe sirupi de epithi. ℥. ii. oximellis simplicis. ℥. i. aquarum

absinthii fenicu. et buglos. añ. ℥. ij. clarificetur pro duabus uicibus aromatizando cum cina. Et si uideres materiam magis ad digestionem deuenire. adde loco oximellis simplicis oximel. compositi. et dimitte aquã fenic. et loco ipsius pone aquã fumiterre. ¶ Uel facias sic sirupũ magistralẽ. ℞. radicum brusci spargi api petrosil. fenic. añ. ℥. ß. camedreos. cupato. calamẽ. cicorce scolo. añ. M. ß. melisse florũ boraginis et buglosse añ. ℥. ß. se. ani. et fenic. añ. ʒ. ij. spice nardi. ʒ. ij. ß. polipodij. ʒ. ij. ß. passulaꝝ ʒ. vi. fiat decoctio in lib. iij. aque usqꝫ ad consũptionẽ tertie partis. deĩde coletur et cũ libr. ß. aque fumiterre. et ℥. iij. aceti. et ℥. x. zucari. lb. ß. mellis despumati fiat sirupus lõgus aromatizatus cũ cinamo. et da. ℥. iij. ß. uel. iiij. uel usqꝫ ad spissitudinem dequoquãtur. de quo accipe ℥. iij. aque buglosse feni. betonice. ℥. ij. clarificeẽ p duabus uicibus et aliquot uicibus da. deinde ex suprascriptis aliquod exhibeaẽ solutiuum. Debes igiẽ mõ gradatim pcedere q̃tũ ẽ de digestiuis pariter et solutiuis usqꝫ ad finẽ egritudinis minus aperitiuũ a pricipio exhibẽdo ad maius aperitiuũ gradatim ascendendo seu pcedendo. pariter a minori solutiuo uel ĩ minori dosi ad fortius uel ad maiorẽ dosim. ¶ Et si clisteri forti uti uolueris ut precipit Auic. quere descriptionẽ ĩ cura quartane melancolie fecalis. et loco cõfectiõis hamech pone electuarium indũ uel diasinicon. Et nota pp lõgitudinẽ egritudinis debes dimittere iter vnum solutiuũ et aliud per aliquot dies ĩfirmũ quiescere. et illo itermedio tpe si interdum añ cenã ℈. ij. pillularum alefangi exhibueris. bonum erit. uel. ℈. ij. pillulaꝝ comuniũ aloes et mirrã lauãdo perprius. et si immediate ante sirupo rũ exhibitionem uolueris quorũdã more supius nominatoꝝ cõfectionem aliquam prebere facias. sic. ℞. speci erum diarodon abba. specierum electuarij de gẽmis uel diamarga. ac cõfectionis de musco dulcis ul' diapliris arteticon añ. ʒ. ij. zuchari albi. lib. ß. fiat cõfectio in morsellis cum aqua buglos. de quibus vnum ante sirupi exhibitionẽ prebeas. uersus statũ autem pone solũ. ʒ. i. specierũ diarodon. et. ʒ. ij. alterius cõfectionis. In statu uero et declinatione utere quo uolueriẽ ex eis dimittendo diarodon abbatis. et tunc eomaxime conuenit letitia galie. Quid fiendum sit circa stomacum epar et splenẽ cum mea in hoc summario non sit intẽtio de ipsorum egritudinibus pertractare quere alios doctores. et fac ut ipsi te docẽt.

¶ Circa peroxismi regimẽ quãtum est de rigore. cibatione et alijs huiusmodi facias ut supra te docui scilꝫ ĩ cura quartane melancolie fecalis prouocãdo uomitum si opus fuerit cum eis que illic scripta sunt. Et si per diẽ ãte peroxismum uomitum prouocare uolueris facias ut illic tãgitur. quia ceteris paribus magis ĩ ista q̃ in alijs speciebus quartane uomitus conuenit tiriaca. et similiter metridatũ transactis diebus. xl. cum uino calido semel aut bis ĩ septimana est exhibẽda in isto casu balnea et stuffe digesta materia in hoc quoqꝫ cõueniunt. ante uero minime. quibus si uti uolueris descriptum illic ordinẽ obserues. Et idẽ dico de vnctionibus. De croci uero et succis quos ponit Auice. ut ibi docetur facias. quia maxime cõ ueniunt ĩ illo casu. Sitim quoqꝫ decipias in peroxismo. ut ibi tãgitur. Et si infirmus a potatione abstinere non potest. da aquã ordei uel aquam simpliciter coctam nõ tamẽ ut sepe ditum ẽ actualiter frigidam. ℥. ß. mixture infra scripte. ℞. conserue buglos. ʒ. iij. cõserue boraginis melisse et rosa. añ. ʒ. i. ß. manuchristi. ʒ. ij. diamarga. ℥. i. fragmẽtorum omniũ. lapidum preciosorum añ. ʒ. i. margaritarum. ʒ. ß. foliorum auri numero. x. fiat mixtura. et deaureẽ. De hac quoque quãdo libet sine aqua comedere potest pro uirtutis sustentatione quam continue querunt astantes. ¶ Et si non placet ista mixtura cum aqua pro sitis extictione facias iulep isto modo. ℞. aque melisse. aq̃ buglosse borag. et ros. añ. ℥. iij. fiat iulep cũ. ℥. iij zucari al. aromatizetur cũ optimo cinamo. et misce cũ aquis prescriptis qꝫ aquã ordei uel simpliciter decoctam equis portioĩbus in potu tribue uel adde plus de zucaro. adde quoqꝫ ad sirupoꝝ spissitudinẽ. et da tpe sitis. ℥. ij. cum aqua ordei. ℥. iiij. ul' aque simpliciter cocte. Et hic q̃rtanaꝝ interpollataꝝ finiẽ cura.

¶ Capitulũ sextum de cura quartane continue et cetera.

Cum mlicarum fe. uariatio cõpleaẽ quartane cõtinue restabat ponere curã verũ ut omnes testatur auctores hec raro accidit quam si pur curãdam habueris omnes attende diuersitates que in materia mlica esse possunt utpꝫ scilꝫ sit mlica naturalis sãguinea colerica ãt flãtica ad cuius certitudĩem ex pbabitis poteris uenire et post h debes curã uariare. ut te docui in pcedẽtibus. Inter tñ huius curã et illaꝝ

hoc interest quod totū regimen ceteris pari
bus in hac plus ad frigiduȝ debet declinare
ꝛ ꝑterea cum materia inter uasa cōtineatur
ꝛ p ꝯsequēs sanguini sit admixta flōia fieda
etate cōplexione ꝛ huiusmodi al'is ad ipsum
requisitis ꝯsentientibus ꝑprius facta comuni
um superfluitatū expulsione cum supposito
rio cōi uel aliq̄uo ex clisteribus seu potioni
bus lenitiuis supraſcriptis. ¶ Dictū unum no
ta quod digesta materia si emoroides potes p
uocare utilissimū ualde foret cum illa mlica
materia admixta sanguini sua grauitate opti
me per uias illas euacuetur ¶ Cura igitur p
porcionabiliter in hac correspondet cure iter
pellate faciendo non naturaliū rerū regimen
plus in hac. quā in al'a ceteris paribus ut dic
tum est ad frigidū declinare. ¶ Ideo carnes
subtrahere potest. uel saltē cū appropriatis
frigidis eas magis alterare. Uinū quoqȝ ma
gis limphatū uel forsā totaliter abstrahēdum
ut ex prehabitis clare cōprehendere poteris.
Medicinalia debent magis ad frigidū decli
nare. unde sirupus acetosus pōt i cura huius
modi exhiberi ut refert Abolai filius. Et si
fortius oximel simplex ꝛ si uteris aqua de ra
dicib⁹ ut ipe dicit sint radices endiuie scario
le et buglos. Et per semina intellige frigida ut
cucurbite melonis. Solutiua plura habes su
pra loco suo descripta quoruȝ si tibi usus fue
rit necessari⁹ illa tuo modo corrige. Et nō obli
uiscare quatuor canonū in cura quartane me
lācolice fecalis superius descriptorum. Hi. n.
sunt q̄maxime obseruādi i hac cura. Et quia
si iterpellatarū curam diligenter consideraue
ris descriptis hic paucis attentis quartane cō
tinue cura plenissime tibi fiet. Cūqȝ euenit ra
rissime melācolicis, febribus finem impono.

¶ Tractat⁹ quint⁹ in se cōtinet capitula sex.
¶ Primum nos docet per duplicem tertianam
seu triplicem tertianam quotidianā quid per
duas tertianas uel duas feb. compositas itel
ligere debemus.

P
Lacet in hoc loco iuxta communeȝ
modum loquendi medicorū qd
ipsi per simplicem. duplicem. et
triplicem tertianam quotidianā
uel quartanam inteli ant. Sub
sequenter quid per duas feb. uel duas tertia
nas quottidianas uel quartanas. Deinde qd
per fe. copositā declinare. Ad primū simplex
dicitur tertiana cum aliqua materia colerica
eiusdem speciei specialissime uel eiusdeȝ deno
minationis i aliquo vno loco extra uenas pu
trefit. ꝛ de tertio i tertiū vnicuȝ causat parox
mum. Duplex uero si i duob⁹ distinctis locis
colera putrefiat. exempli gratia. si colera na
turalis seu nota putrefiat i stomaco. ꝛ h⁹ mo
do suum facit peroxismum. Alia uero colera
eiusdem denominationis in epate cras alium
peroxismum produxerit hanc tertianam du
plicem sermo comunis appellat. Et ita potest
imaginari triplicē q̄druplicē. ꝛ pariter de q̄ti
diana et quartana dicendum est. ¶ Duas uero
feb. esse dicimus quando diuersarum deno
minationum due uni accidunt. exēpli gr̄a. Si
cut quotidiana ꝛ tertiana ul' tertiana et quar
tana. Et ita dicendū est de tribus fe. Per du
as uero tertianas et quartanas intelligimus
si due tertiane uel quartane non eiusdeȝ deno
minationis uni eueniāt. puta una tertiana pu
ra ꝛ una nota. Et ita de quottidiana ꝛ quar
tana dicēdum. Per fe. uero cōpositam itelli
gimus. Si due fe. inuicem cōponantur ut pu
trida cum ethica aut tertiana cū quottidiana
uel quartana uel tertiana nota. interpellata
cum tertiana p ura continua. ꝛ sic de aliis. Et
primo patet ꝙ nō dicitur fe. composita ratio
ne compositōis materie. quia tūc quelibet ter
tiana nota ꝛ quartana diceret feb. composita
quod non est uerum. Et quo ad imaginationē
istarū febrium cōpositarū infinitas posses fa
cere cōbinationes. ¶ Ex quibus patet ꝙ si tot
feb. possūt isimul cōponi alicui peroxismi qn̄
qȝ simul perceptibiliter possunt euenire. uel
simul icipient ad istum itellectum scilicet qn̄
vnus incipit alterius post paruȝ inceptionem
percipies. ꝛ tales peroxismi a medicis comu
nicantes appellātur. Et quandoqȝ uero ante
q̄ prim⁹ finiatur alter superuenit. ꝛ tales sub
intrātes dicūtur. Quādoqȝ uero inter unum
ꝛ alium cadit modica quies. ꝛ tales coalteran
tes siue coalterni dicūtur. ¶ De cura istarum
feb. si fuerit simplex tertiana. scis ex prehabi
tis qualiter eam curare debeas. Si uero du
plex fuerit. eā curatione simplici curas. si au
tem fuerint due tertiane. cura casū curatione
eis correspondēte. quod ex antescriptis scies.
Et idem de quartana et quotidiana dicenduȝ
est. ¶ Et si sint febres composite secundum di
uersitatem compositionis curande sunt. ¶
¶ Inter has tantum alique sunt famose prop
ter earum periculum atqȝ curam laboriosaȝ.

Uñ solicite ⁊ prudēter est ad eas ꝓcedēdū. Et de talibus feb. cōdignū ē ut sequēs capitulum faciat mētionem. que fe. emitriteus nūcupatur. Et sic huic cap'lo finem impono.

¶ Cap'lm secūdum de signis emitriteorum tam pronosticis ꝙ demōstratiuis.

Signa fuit inter nonnullos antiquos de emitriteo uerboꝝ agitatio ponentes ipsi⁹ vnicam eē speciē. alij tres. alij quatuor. Sed hoc relinquēs atqꝫ ratiões eos mouētes. dico ꝙ emitritite⁹ ē feb. ex duabus feb. cuius altera tertiana semp existit. ⁊ hoc ē quod sonat uocabulum. nā emitriteum dicit̄ ab emi grece quod est mediū latine. et triteus tertiana. quia in emitriteo vna feb. ē semper tertiana. scd̄m hoc plures possunt eē species emitritei ratiōe scilꝫ compositiōis tertiane cū alijs. De famosiorib⁹ tamē facias mētionem que tres ab auctoribus eē dicuntur: maior scilꝫ minor et medius. Maior ē dū melācolia inter uenas. colera uero extra uenas putrefiunt. Sed cū pluries contingat melancoliam extra uasa putrefieri ꝙ intra. et colerā intra ꝙ melācoliam. ⁊ quartana rari⁹ ueniat continua ꝙ tertiana ꝯtinua. potes hāc speciē emitritei cū alijs coniūgere. ⁊ sic quatuor habebis species emitritei diuersas curas recipientes. sed ista quarta species nūdum ē baptizata. Minor uero emitriteus ē cum flegma inter uenas et colera extra uenas putrefit. ⁊ iste uer⁹ dicit̄ emitrite⁹ apud auctores. Medi⁹ uero ecōtra. scilicet cū colera intra et flegma extra putrefit. Signa istarū specierum emitritei sunt satis cognita difficilia. quia peroxismus siue exacerbationes ⁊ peroxismi rarissime sunt subalternātes. sepe uero comūnicantes uel subintrātes. Et nisi signa feb. simplicium habueris bene prompta nunꝙ uenies ad istarū cognitionem feb. Et tamen si predictaꝝ feb. signa tātum notaueris hec tibi nota fient per illa. quia secūdum eaꝝ compositionē erūt signa quoqꝫ cōposita his nō obstantibus aliqua ponā hic ut leuius in ipsarū cognitionem ualeas deuenire. Maioris emitritei signa sūt quia infirmus cōtinue affligitur cum lento calore satis et hora melācolie de quarto i quartum magis infestat̄ siccitas adest cuꝫ nigredine lingue et instātia uigiliarū. ⁊ quādoqꝫ i sōnis nigra corpora et mortua infirmuꝫ terrētia apparēt. licet ratione colere res citrinas et rubeas nōnunꝙ percipiat. ac igneꝫ ⁊ sibi uidet̄ ꝙ uolet interdū. de tertio uero i tertiū superuenit tertiane paroxismus i horis colere cuꝫ horripilatiōe ⁊ alijs signis tertiane īterpellate. Sed quia peroxism⁹ eē potest tam tertiane pure ꝙ tertiane note. Quare signa distincta sunt superi⁹ illa tibi memorie recomitto. qa tunc cognitio paroxismi facilima erit. Urina erit subtilis rubea ad quādam tamē tendens nigredinē siue liuiditatem. imo quādoqꝫ plūbea per totū apparebit. Pulsus uero erit strictus paruus et tardus. in statu auteꝫ peroxismi fiet magn⁹ ⁊ uelox. licet nō tanta magnitudo ei acquiratur. ⁊ uelocitas quāta melācolia existente intra uenas acquiratur. et transacto paroxismo fiet strict⁹ et paruus et rar⁹ ut primo. Et si infirm⁹ fuerit in tēpore anni etate. regione. complexione. aere frigidis ⁊ siccis. Regimē uero precedens fuerit colere generatiuū uł' ecōtra si fuerit in tempore anni ⁊ etate. cōplexiōe. aere ⁊ regione calidis ⁊ siccis regimē precedens melācolie generatiuum super maiorē emitriteum certi⁹ iudicabis. Quod si ifirm⁹ ꝯtinue febriat de tertio i tertium. ⁊ hora colere magis infestat̄. de quarto aūt i quartū habuerit quem ex signis quartane suprāscriptis comprehēdes. Et urina sit ignea. ruffa magis ꝙ i precedenti. Pulsus uero sit uelox et spissus cū lingue nigredie asperitate cum magna siti ⁊ alienatione ⁊ uigiliaꝝ istātia. cū hoc et sunt que immediate de etate ⁊ complexiōe ⁊ similib⁹ dicta sunt quartaꝫ speciem emitritei ab auctorib⁹ nō communiter baptizatam ponere nō uereris si fuerit feb. continua cū lēto calore. ⁊ omni die flegmatis hora extrema frigent aliqualiter. ita ut illa hora aliq̄lis excressētia cōtinue feb. percipiatur. adest in capite grauitas. ⁊ propter multitudinem uaporū ad ipsum ascendētiuꝫ multo somno grauatur. ita ut quasi subetic⁹ uideatur de tertio in tertiuꝫ peroxism⁹ tertiane accidit eadē cum horripilatione ⁊ alijs signis ī paroxismis tertianē uenire solitis. que mēti continue tene. ⁊ si honorem de feb. habere uolueris. Urina subruffa in colore tamē remisse spissa ⁊ liuida. ⁊ maxie circa partes superiores. uomit⁹ quoqꝫ si affuerit ex colera erit ⁊ flegmate mixtus. Et si ifirmus fuerit in tēpore anni. complexione. regione. etate. aere frigidis ⁊ humidis. Precedēs uero regimen colere multiplicatiuꝫ uel ecōtra. quia. s. in tpe. cōplexione. etate ⁊ regione calidis ⁊ siccis et precedēs regimē flegmatis generatiuū fies de minori certior emitriteo. ꝙ si uideris infirmum cōtinue febrientē cum

calore acuto ⁊ intenso ualde cum alienatione furore. et uigiliarum instātia et nigredine et asperitate lingue cū3 uehemēti siti de tertio ī tertium et hora colere febris hec magis inuasescat singulo uero die et hora flegmatis cu3 peroxismus inuadit cū rigore frigore ⁊ alys accidētib⁹ peroxismū quotidiane feb. concomitare solētibus q̄ longinqua a tua memoria hēre non debes. si de his feb. hñ nis iudicare. Urina uero ruffa uel subruffa fuerit mediocri cum substātia liuēs a media regiōe supra hūc fore mediū emitriteū pnunciabis. ⁊ si in tēpore. cōplexione ⁊ similib⁹ calidis ⁊ siccis regimē uero humidum ⁊ frigidū pcesserit ul' ecōtra certi⁹ hēbis iudicium de hoc. Pronostica aūt maior emitrite⁹ raro accidit. ⁊ si euenit raro curā recipit. De emitriteo uero nō baptizato huic opposito si uenerit in breui terminat̄. qr rōne colere intra uasa putrescētis erit tertiana ɔtinua q̄ pp uelocē motum eius finitur ī breui. sed peroxismus quartane manebit. et pp hoc in breui interficit uel feb. simplex remanet q̄ quartana īterpollata nūcupat̄. ⁊ qr talis emitrite⁹ accidit raro. et cum adest pp eius uelocē terminationē a medicis cōiter nō discernit̄. iō auctores de eo non aliā fecerunt mentionem. Itē emitriteor terminⁱ ē f3 materiam ipos causantem. ⁊ fm q̄ intra uel extra uenas putrefit. Unde colera dñans eā abbreuiat. flegma aūt siue melācolia ipm prolōgat. ⁊ ob hoc aliqui iter acutas egritudines. quare ultra sex mēses ut refert Auic. non contingit aliquē prolōgari. Et si qs tante fuerit solertie ut hor emitriteor species hñ cōprehēdat ex prehabitis leuiter fiet cura. sciatq3 curam adhibere. qr fm humorū cōpositionē d3 eē ⁊ cura cōposita. qr fm exigentiā calida cū frigidis ⁊ humida cū siccis debes cōmiscere. Nā ut inquit abolai pma quarti. c. pprio iter calidū discernūt ⁊ frigidu3 cū frigidis si op⁹ fuerit cordis calorem extraneum extinguēdo ⁊ cum calidis materiā digerendo econtra fm rei necessitatem. Et subiungēs ait. quis ē q curat emitriteū absq3 hoc q̄ si nature fortis nō fuerit in discernendo tunc non prodest curatio quocūq3 mō fiat. Cōsidera igitur harū fe. cōpositionem ⁊ fm naturam materie cōponētis ⁊ loci dñam hoc ē qđ itra uel extra uenas putrefit. De his pnosticari hoc leuiter facere scies si precedētium pronostica bene memorie cōmēdaueris. Et hec tam de signis pnosticis q̄ demōstratiuis emitriteor.

¶ Capitulum tertium de cura emitritei maioris.

Ad curam emitriteor deueniēs a maiori primo inchoando. Qui ⁊ sit de raro contingentibus ipm fieri non includit repugnātiam. Sit igitur aer tēperatus in frigore ad humiditatem declinās. tñ quē si naturalem non hūeris fm necessitatem tibi fabricaquod leuiter facere scies si preteritor fueris recordat⁹. Eligat quietē motum relinquens somn⁹ solito longior ɔueniret. inter anime accidētia gaudium cōueniret tēperatum. s3 aliorum superfluitas ē oio uitāda Et regimen tibi memēto. Sit panis bene a furfure mūdus. ⁊ sit sine sale pinsat⁹ crustis iferiorib⁹ ⁊ superioribus abiectis etate trium dieru3. Carnes sint edine galine iuuenes. uiteline. capreoline. lactētes ⁊ natiuitati propinque. ⁊ cōsimiliter cuniculine. leporine. ⁊ porcine nōnunq̄ possūt exhiberi fasiani. perdices ⁊ auicule rubales. ⁊ similiter conueniūt ⁊ he carnes elixe quam ī ueru coquant̄ et si fuerūt assate cruste deponātur p ferculo tamen ī brobio suar carniū quā aliter cōuenit amidum simula auenatum ordeatū amigdale. pānata. spinachia borago lactuca endiu. cucurbita. ¶ Pro saporibus eligē ex habitis supius ī cura q̄rtane ⁊ tertiane. quas iudicaueris secundu3 exigētiā ɔuenire. Et scias q̄ secundu3 colerā huiusmodi poxismi inductiua debes totū regimem ad magis uel minus frigidū facere declinare principaliter tñ hapito respectu ad materiā intra uenas putrescētem uinum sit albū uel rubeū claru3 inter dulce ⁊ acerbū mediu3 tenens. potius uersus latus acerbitatis declinās cū aquis zucari secūdum eius potentiā liphatum bibere aque pisces eligantur ut temali lucy perge ⁊ cetera. Fructus pp̄ter cor in stomaco corruptionē facilē uitandi sunt. ⁊ repletio cōsimiliter omnis ¶ De inanitione aūt ex infrascriptis patebit. q̄re de eis breuiter expedit⁹ qr nō naturalium regimē ex scriptis p te eligere scies ad medicialia cōdescēdo. Pro quo nota qđ si uēter constipat⁹ fuerit cōmuniū supfluitatū primo fiat eductio cu3 suppositorio cōmuni. uel alio simili. Uel fiat tale clistere. ℞. malue blitis mercurialis ordei añ. M. i. fiat decoctio đ qua accipe. lib. i. ß. i q̄ dissolue cassie pulueris zucari añ. ℥. i. olei uiola. ℥. iii salis parū. ⁊ fiat clistere. Et si per os lenire uolueris. ℞. lupu. capilis. ue. floru3 boraginis buglosse ⁊ uiola. añ. M. i. ⁊ fiat decoctō de qua accipe. ℥. iiij. ß.

in qua dissolue.ʒ.iij.ß.māne aut cassie.ʒ.i.ß. sirupi uiolati.ʒ.i.et fiat pot⁹.Cōib⁹aūt educ tis supfluitatibus fiat flobotomia d basilica dextra.uel de uena media regsitis ad floboto miā ɔsentiētibus materia inter uasa exñte cō ueniēs ē flobotomia ut sentit Aui.pma quar ti.capl'o de cura quartane ɔtinue.ꝛ menti ha beas flobotomiā.ꝛ solutiua semp ī die qrtis seu minoris aflictiōis exhibere. His factis si uideris materiā ꝓ multitudine naturā oppri mere quā minorādam indicaueris.Facias sic ℞.reubar.ʒ.ij.spice gra.iiij.polipodij.ʒ.i.in fundātur in aqua lactis.ʒ.iiij.deinde calefiāt. ꝛ fortis fiat expressio.cui adde cassie uel mā ne.ʒ.i.sirupi uiol'.ʒ.ß.fiat pot⁹.Uel facias sic ℞.capill'.uene.lupu.floꝫ borag.bugloss'.añ. M.ß.tamarindoꝫ.ʒ.ß.fiat decoctio in cuius quasi fine addat̄ epithimi.ʒ.ij.d tali decoctio ne accipe.ʒ.iij.ß.in qua dissolue cassie uel mā ne.ʒ.i.electuarij de succo rosa.ʒ.ij.ɔfectiōis amech.ʒ.iij.sirupi uiola.ʒ.i.et fiat potus. In modū pillul'.℞.de reubar.pillul'.indarā añ. ʒ.ß.fiant pillule.vij.uel.viij. Uel p boluz faci as sic.℞.electuarij de succo ros.ʒ.i.ɔfectiōis hamech.ʒ.ij.zuchari quātū sufficit.et fiat bo lus deauretur.et semper habeas menti soluti ua componere scđm humorum cōpositionez ꝙ si plus abundat colera . et eius furiosita tem times.de farmaco plus eam respiciente· adde.ꝛ si minus.minus.si equaliter. equal'r. Et ideo plura ōscribere solutiua mihi super fluuz uidet̄.sz respice supra capitl'is de tertia na ꝛ q̄rtana qꝛ illic de solutiuis inuenies un guētis dūtaxat exceptis omnē maneriem ad ministrationis solutiuorū.Illa igit̄ secunduz necessitatē insimul cōpone.siue sint cōfectiōes siue potōes.siue pl'ueres.pillule siue aq̄. Ex hibito itaqꝫ minoratiuo si op⁹ fuerit ad mate rie digestionē facias sic.℞.sirupi acetosi sim plicis uiola.añ.ʒ.i.ß.aque ēdiuie.ʒ.iiij.aque buglos.ʒ.ij.misce ꝓ duabus uicib⁹ ꝛ in potu tribue. Et si uis clarifica.ꝛ aromatiza cuz san dalis citrinis.ul' da.ʒ.iiij.pdictarū aquaꝫ cū zucaro fiat iulep aromatizatū cuz sandalis.di gesta materia euacua eā quo uis solutiuo se cūduz regulas statim ōsciptas. Et si egritudo ꝓlongaretur.posses dare oximel diureticuz cum sirupo uiola.facto sic. ℞.oximel diure tici.ʒ.ij.sirupi uio.ʒ.i.aq̄ buglose.ꝛ endiuie añ.ʒ.iij.clarificet̄ ꝓ duabus uicib⁹. Et si ma teria incipiet digeri.posses addere aquaz fu miterre.ꝛ isto digestiuo pluries exhibito eua

cua ut supra.Cōfectiones ī hac emitritei spe cie ɔuenientes sunt diacoralli ꝛ manuchristi cum plis.Uel facias sic.℞.margaritaruz.ʒ.i. ß.coralloꝫ rube.ʒ.ij.saphiri granati.smarag di rubini añ.ʒ.ß.cinamomi.ʒ.ß.zuchari albi lib.ß.fiat ɔfectio ī morsellis cum aqua rosa. ꝛ buglo.Uel fiat talis mixtura.℞.cōserue bo ragi.rosa.buglos.et uiol'.añ.ʒ.ij.manuchristi cum plis.ʒ.ij.diacoral'.ʒ.i.folioꝫ auri nume ro.xij.fiat mixtura ꝛ deauretur. Et si magna fuerit in epate flāma posses in dēclinatiōe ad dere triasandaloꝫ uel diarodon abbatis que tū plus in fine declinatiōis ɔueniunt q̄ in alio tpe.Uel facias sic.℞.specierū triasandaloruz specieꝫ diarodon abba.añ.ʒ.ij.zuccari al.lb. ß.ꝛ fiat cōfectio ī morsellis.Si iudicares cor ꝛ epar fore multū inflāmata pp qđ uelles eis epithima applicare quere supra de sinocha in flatiua.ꝛ.c de tertiana pura ibi te docui.¶De facto cibationis ſm statum longitudinē uel ꝓ pinquitatem debes a pricipio grossiūs uel ma gis tenuiter cibare uel dietare.qđ suprascrip tis inspectis leuiter facere scies.¶Hora uero cibatiōis sit cum magis quiescit infirmus. Et hec de cura maioris emitritei ſm dñm ma gistrum Antoniū Guaineriuz artiū et medici ne doctorem.

¶Capitulū quartū de cura emitritei nundū baptizati.

Emitriteus nundū baptizat⁹ communi ter est cū colera ītra uenas et melāco lia extra putruerit. Pro cui⁹ cura to tū regimē ad magis frigidū ꝛ humidū q̄ in p cedenti facias declinare.ꝛ ꝓpter hoc carnes exhibende nō sūt.que si exhibeāt̄ alterentur cū lactuca.cucurbita.ēdiuia.portula.ul' agres ta succo arātij.granati.acetositate citri ul' cuz q̄tuor se.frigidoꝫ emulsiōe. Et si colerica se. recesserit melācolia remanēte cura ut in pro prijs capitulis supra tangit̄.¶Uinū quoqꝫ nō det̄ sz aqua ordei ul' zuca.sz si etas uel ɔsuetu do ul' aliquod huiusmōi te cogerit ad danduz uinū sit albū bene limphatū.ex cōfectionib⁹. utere supius ōscrptis imediate.ꝛ si supfluita tum comuniū eductio fuerit necessaria utere clisteribus uel potionib⁹ lenitiuis ī cura ter tiane positis.deide si flobotomiam iudicaue ris fiēdā basilicā dextrā icide.Successiue ad materie digestionē transiens.¶Recipe sirupi ace.simpli.ʒ.ij.siru.uio.ʒ.ij.aq̄ endi.ʒ.iiij.aq̄ buglosse.ʒ.ij.ul' aque zuchari.ʒ.vi. clarifica

pro duabus uicib⁹ aromatizet cum sandalis citri. et da de eo usque ad materie digestitionē Deinde si solutiuū dare uolueris quere in cura tertiane pure et ex eis facias compōez cum descriptis in cura quartane correspondentis huic paroxismo. adde tamē plus de solutiuis colere. Item multa solutiua ad hāc intentionez descripta inuenies in cura quartane colerice et pp hoc causa breuitatis hic ea ponere dimitto ¶ Unum tñ habeas in omni emitriteo generale et quod sis magis sollicitus de materia intra uenas quam extra ceteris paribus putrescēte. Et si pp materie furiositatez uel eius multitudinē ante digestionē minoratiuū dare uolueris ex his que dixi vnum tribue. Et si necesse fuerit te ad ulteriorem procedere digestionē ℞. sirupi de end. ℥. ii. sirupi acetosi simplicis ℥. i. aquarum end. buglossi an. ℥. iiij. ul' aque zucari. ℥. vi. clarificetur et aromatizet cū sādalis quo pluries exhibito reitera solutiuum ¶ Si epithima fuerit necessarium. quere ut supra Et hec si bene notātur sufficiūt pro cura quarte speciei emitritei nundum baptizati.

¶ Capitulum quintum de cura minoris et ueri emitritei.

Minoris et ueri emitritei cura sic ordinatur. Primo facias ut frigiditate et humiditate flā in suis qualitatibus augeatur et siccitate colera et caliditate in suis qualitatib⁹ augeatur facias ut aer tam in actiuis quā in passiuis temperatus existat quē si non habueris necessitatē alfa ipsum qd ex sepe dictis facere scies. Motum reliquens quiete utatur infirmus. Somnus uero cum ratione flātis solito minor ceteris paribus eē debeat et rōne colere maior cum infirmi cōsuetudine adequabis. Et si nōnulli laudāt non fore malum infirmū nōnunquam ad irā prouocari. et p ides ad timorē ut interius calore fortificato consumatur uel in suis excessiuis qualitatib⁹ alteretur. Dico quod toti⁹ et regulari⁹ ē nullum accidēs sic excessiuum inducere. contingens. n. est ut ex ira uel timore colera magis quam prius intēdat. vñ ex tertiana interpellata possit fieri tertiana continua sic simul essent due continue quarum simul tatem Auic. et multi alij nō negauerūt. et tūc infirmi pditio ualde timēda foret. De cibo et potu a pane incohoās dico quod dz esse a furfure mūdus cum sale et fermēto cōpetēter pinsat⁹. Et carnib⁹ utat mōtoninis. edinis. uitellinis. leporinis. cuniculinis iuuenib⁹. auicule parue et fasiani conueniunt. Et has carnes conuenientius ē in aqua quam in ueru dequoque facere. ¶ In ferculo uitāda ē cucurbita. lactuca. portulaca endi. Alijs uero in caplo de maiori emitriteo ōscriptis uti pōt. respectū tñ hēas ad coleram hanc inducentem fe. si ipsam ad inflāmationē maxime acutam cerneres leuiter cū suprascriptis cibaria sua poterit alterare. Sapores in hoc conuenientes ex suprascriptis sibi elige. Unum sepe dictū memorie semper habeas. s. grossi⁹ uel magis tenuiter dietare a pricipio fz quod statum magis uel min⁹ ppinquū iudicaueris. In statu uero tenuiter et in declinatiōe gradatiz ad ingrossationē deuenies. Pisces et fructus sunt oio uitandi. Sed si pur iterdū uteret piscibus sūt bone aque squamosi et pergre lytytemali et cetera. Et si modico cinamo. in suis cōdimētis usus fuerit utile ualde erit. Uinum sit albū uel rubeū clarum uel limphatū fm potētiam. omnis uitāda est repletio. ¶ De inanitione uero infra dicetur ¶ Ad medicinalia enim transeundo. si necessaria fuerit lenitio facias sic. ℞. malue blitis mercurialis summitatum cauliū rube. an. M. i. fiat decoctio in cui⁹ lib. i. f. dissolue cassie pulueris zucari ana. ℥. i. olei cois. ℥. iij. salis triti pa. et fiat clistere Ul' da ʒ. x. cassie aut māne dissolute cum decoctiōe lupul. capil. uene. cuscute passulaꝝ addendo mellis ros. ℥. i. et fiat potus Facta lenitiōe si op⁹ ē flobotomie uenā mediam uel basilicam incide. Deinde ad materie digestionem ueniēdo. si magis respicis flegma. ℞. oximellis simplicis. ℥. ij. mellis ros. colla. ℥. i. aque endiuie. aque absinthii. aque feniculi. an. ℥. ij. clarificetur pro duab⁹ uicibus. et aromatizet cum cinamomo. et hoc si magis respicis flegma. Et si magis respicis colerā. pōe loco oximellis simplicis sirupū aceto. simplicē. Et si sirupos abhorret et aquas iulipizare nolles. debes fz intentionem quaz hēs ad colerā pl⁹ uel min⁹ de aqua endiuie uel alijs cōmiscere. et si uolueris poteris dare solas aquas cū zucharo ¶ Si ante digestionem materiam minorare uolueris. uel digesta euacuar. debes respiciētia flegma et colerā cōmiscere magis. et minus secūdum intentionē quā habeas. Et qz solutiua sic scribere longū foret. ℞. supra in capitulis de quotidiana et tertiana. et illis solutiuis mō q dic tū ē facias mixtionē. Exhibito solutiuo si ad ulteriorem digestionez et maiorē aperitionem uenire oporteat ad sirupū acetosū de radicib⁹

uel oximelli cōpositū. Uel sirupū magistralē sic facias. ℞. radicū feniculi apij endi. an̄. ʒ. i. se. anisi feniculi apij an̄. ʒ. ß. ros. rube. ʒ. vi. liq ritie passul. an̄. ʒ. iij. succi endi. succi apij. lib. i. decoquātur in lib. iij. aque ad cōsūptionē ter tie ptis ꝺide colet̄ cui addat̄ . lib. ß. aceti fortis simi zuca. lb. i. ß. fiat siru. lōgus. ⁊ arōatizet̄ cū cinamo. ⁊ da. ʒ. iiij. p uice. ul' ispissct̄. ⁊ da. ʒ. i. ß. cū. ʒ. iij. aque zucari p uice dato sepi⁹ digestiuo fac ꝺ solutino ut sepi⁹ dictū ē. Ex confectionibus mixturis ⁊cc. utere appropriatis materie calide ⁊ frigide ꝭm intētionē quam hēs quas elige ex suprascriptis. Et si tacta in isto cāu ⁊ duob⁹ pcedentib⁹ bñ notaueris cura medij emitritei fict tibi plana dз tñ totum regimē pp colerā itra uenas putrescentē pl⁹ ad frigidū ꝺcliare. ⁊ iō utat̄ lactuca. cucurbita endi. ⁊ alijs huiusmōi securi⁹ quā i miori. ⁊ dāda ē i pricipio alijs cōsentictib⁹. ⁊ i augmēto aq̄ ordei. ⁊ aqua zucari in potu ⁊ dimittat carnes ul' cū suprascriptis alferāt. In lenitiuis ⁊ flobothōia facias ut sepe dictū ē. In digestiuis uero. ⁊ i solutiuis ꝭm materie dispositiōes ⁊ idē dico ꝺ confectiōib⁹ ⁊ alijs huiusmōi. Qua de re si fe. aliq̄s ꝯpositas curandas habueris cū ml'tiplices eē possint. ut habitū ē ꝭm exigētiā curā ꝯpone. siue hūorales iter se ꝯponūtur ul' hūorales ⁊ ethica. Et qr cura fe. que ꝯponūt̄ cū apostematib⁹ ex cura deprehēdet apostematū. Sз cū i hoc sūmario mea nō sit itētio tractar̄ ꝺ eis cā dimitte ⁊ce. illā cura ut te docent auctores qr fe. ab illis pendētē curabis ⁊ maxie si qd añscriptū memorie cōmēdaueris. Et hec ꝺ emitriteis ⁊ cō positis fe. dicta sufficiant.

¶ Capitulū sextū. ꝺ signis tā pnosticis quā demōstratiuis fe. pestilētialis ⁊ eius cura.

Ut materialib⁹ fe. finē iponerez. Restabat ꝺ pestilētiali fe. aliquā facere mētionē Et qr i tractatu ꝺ peste quē ad illustrē ducē mediolani ꝯfeci post q̄ hūc tractatū ꝺ fe. usq̄ ad capitulū pñs exclusiue pfecerā. nō solū apostēatū pestilētialiū māз. sз ēt ipi⁹ fe. pestilential' cās. ⁊ signa taз pnostica quā ꝺmōstratiua: et curā ptractaui ꝺ ea hic ñ ml'tū fibrias ptractabo attñ ꝺ ipa hic aliq̄ paucl'a ad apostēata pestilentialia nullū hñdo respectuз satis utilia et huic ppositō pertinentia scribere disposui Pro quo nota ꝙ fe. pestilentialis pōt ab omnib⁹ humorib⁹ idifferent̄ puenire. Nā cōtigit inf̄dū aerē. esse ifectū uenēositate puta cō stellatōē ul' ab aliq̄ uapore ul' ab aliq̄ cōpore resoluto. sicut exēpli gratia. s. ab ifectis cadaucrib⁹. et a stagnis cōruptis a cimiterijs sterqlineis ꝗt cōsimilib⁹ q aer sic ifect⁹ ad cor attract⁹ spūs' ific̄ uenēositate q ifecti hūorē magis aptū talē ifectōnē suscipe ificiūt et sic fe. causat̄ pestilētialis ¶ Inter dū tamē i uiscerib⁹ terre uapores icludunt̄ uenenosi q plātas inficiūt aut plātaꝝ nutrimētū pp qꝺ illa terre nascentia comesta nō solū hūores q̄s generāt inficiūt ueꝝ ēt i corpe exñtes. Ideo dicebat Aui. ꝭa pmi doctria ꝭa ca⁹ ꝺ iudicijs ꝯplexionis āni ꝙ mortalitates corrūpūt arbores ⁊ uegitabilia ideoq̄ corrūpūtur ea ex animalib⁹ que ea cōedunt. Et iō homines q eis uescunt̄ corrumpuntur. ⁊cc. Huius autem feb. signa sunt comunia sine magno exteriori calore infirmum interius inquietum reddunt. ¶ Calor eni ppt̄ maxiūз cordis nocumētū trahit̄ ad itra ideo solū iteri⁹ icēdit̄. Uñ nō nulli in fēdū refcrūt se tātū cauma ad itra sētir̄ ut aduri uideant̄ et ideo necessario in talib⁹ magnificat̄ hāclit⁹ ul' frequētat̄ puls⁹ i omni tali fe. ut plurimū debilis uelox et spissus ⁊ sistolē maior dyastole existit ꝙ si ꝯ ħ alienatō furor āt instātia affuerit uigiliaꝝ facici ac oculoꝝ citrinitas cū nigredine ligue oris amaritudine ul' salsedie cū intēsa siti a colera seu a flāte salso hāc fe. puenire iudicabis. In flāte tñ salso accñtia oia quā i colera magis debēt eē ꝗeta. Si aūt ifirmo appareat ut circa precordialia suffocetur. ⁊ i ore dulcedinē aliquā senserit rubedoq̄ i facie ⁊ oculis apparat. cūq̄ ipsuз tetigeris. ⁊ faciē quasi madidā ac si sudare uellet inueies nec ei magn⁹ isit furor alijs signis cōib⁹ apparētib⁹ sāguinē fore i cā pnūciabis. Sed si a flāte puenerit paliditas poti⁹ quaз rubedo erit in facie. ac quietiora omia accidētia erūt. ⁊ ceteris parib⁹ maiorē quā i alijs inuenies diuersitatē i pulsu ⁊ stat q̄nq̄ i isto cāu ut nō loquat̄ neq̄ bñ sentiat pp defectū aīalis uirtutis. Et si a mlia puenerit ifirm⁹ erit magis tristis minusq̄ ꝺ salute cōfidens. Et ut breuit̄ me ꝺ his expediā si uis certius iudicare inter cetera cōsidera ꝯplexionē ⁊ regimē pcedēs. deīde etatē. ⁊ regionē tps anni. ⁊ similia sepe dicta. Et de his iudica ꝭm humorē cui magis cōueniūt. De natura aūt hui⁹ fe. ē ut plurimū uariolas. ⁊ morbillos antraceз carbūculū ul' bubonē demōstret. De quibus si notitiā habere uolueris recurre ad tractatuз de peste quia de illis illic plene tracta

tur. Uria aūt ī tali fe. tibi semp nūtiꝰ certior
nō existit. Nā ex his quidē fe. ut īquit Aui.
est in qua non sentit eger neqꝫ tangens ꝓpin
quus multitudinē caloris neqꝫ alterat pulsus
aliq̄ alteratiōe magna. ⁊ tñ ipa ē īterficiēs ue
locit̄. Cuiꝰ cā ē ut īqt ꝯciliator drā nonagᵃ .v.
qꝛ ꝓpriū ē fe. pestilētiali ut cordi īhereat. ⁊ si
alijs mēbris pricipalibꝰ adhuc radicalr̄ īcxi
stat. Uñ natura si grādis ī cor ō fuerit īfectio
pterrita ī nullo attentat īsurgeř ꝯtra morbū.
Sꝫ corpꝰ uelut ī sanitate gubernare conat̄. ⁊
iō vrīa sepe appet bona ⁊ pulsꝰ bonꝰ ⁊ īfirmꝰ
uelociter moriat̄. Si tñ a suanaturali dispōe
fuerit mutata sup illū hūorē indica. quē tibi
peccare demōstrabit. ꝙ facere scies ex aliaꝝ
fe. putridaꝝ doctrīa ꝑhabita. In tali fe. nāqꝫ
plīma sepe mala eueniunt accñtia. ut sincopis
frigiditas extremoꝝ. sudor frigidꝰ spasmꝰ.
interdū inflat̄ uēter ac ylia sicut si eēt ydropi
cus. fluxꝰ quoqꝫ uētris accidit unctuosus ac
uōitus diuersoꝝ coloꝝ ac materieꝝ diuersaꝝ
Et si īfectio fuerit cōfirmata ꝓpriū ē ei ut oīa
oleāt exeūtia. Hys habitis attēde ꝓnostica
que īfra te docebo. Primo ī signis quātūcun
qꝫ bonis nūq̄ cōfidas. qꝛ ut stati dictū ē pul
sus ⁊ urina p se bona sunt cū qbꝰ tñ īfirmus
uelociter morit̄. Uñ refert Gētilis supra pri
ma quarti ꝙ quēdā uidit ita febriētē leuiter
ut nec cibū neqꝫ somnū solito dimitteret ⁊ ho
ra cōsurgens cōsueta facta sua cōsiliter ut an
tea faciebat ī q̄rta uero ī capite ipo sudor fri
gidus rapuit stati signis pestis apparētibus
mortuꝰ ē. Sincopis uero cerebro eueniēs su
dor frigidꝰ. diuersoꝝ coloꝝ. uōitus. ⁊ maxīe
ad nigredinē tendēs egestiones liquide ⁊ un
ctuose. Urina nigra ⁊ liuida hanelitꝰ fetens
spasmꝰ ul' apparēs ydropis. qōlibꝫ istoꝝ in
firmi ut plīmū significat pditionē. Qō si oīa
ul' ex hys pluria fuerit insimul' cōplicata ō fu
tura morte nullatenꝰ dubitabis cōtraria vō
nō tñ salutē sꝫ spēꝫ salutis pñt afferre aliq̄lꝫ
ꝓstratio apetitꝰ lingue nigredo īgetudo alie
natio īsomnietas absqꝫ signis supioribꝰ appa
rētia ⁊ si totalē de īfirmo ōspatione nō ꝓnū
ciāt signa tñ ualō timorosa existūt. His habi
tis ad curā deueiens ꝑmo sex reꝝ ñ naturali
um regimē āñscribā. Est igit̄ aer ad frigidita
tē tēpatā ⁊ hūiditatē reducēdꝰ ꝙ facias cum
folijs salicis quercinis ⁊ sīlibꝰ. ac cuꝫ herbis
floribꝰ collectis oī die camerā substernēdo
dꝫ ēt si fuerit diues pauimentū camere ex aq̄
rosa. cū aceto mixta irrorare ī q̄ iponātur sā
dali rub. ⁊ citrini cuꝫ trociscis ō cāphora pos
ses ēt de ipsis trociscis sup prunas ponere ⁊
camerā suffumigare. In hieme renoua aerem
cū igne claro ⁊ sine fumo ⁊ cū salice ul' iunipo
et posses cameram suffumigare cum iunipo
⁊ sup prunas pōere posses ō trociscis ō ligno
aloes ul' cipis mesue ul' galiā muscatā ul' alip
tā muscatā. Et sup oīa ī aeris rectificatiōe sis
hñ solicitꝰ. Quātū ad somnū ⁊ uigiliā non
cures ī pria die naturali ꝙ ipse dormiet nisi
paꝝ uersꝰ aurorā ne ꝓpt somnū materia illa
uenēosa magis ītus icludat̄. Et ut posses flo
bothōiaꝫ ⁊ alia facere q̄ te stati docebo. Pro
cures īsup mōis oibꝰ quibꝰ potis īfirmū si
ne terrore ōtineř ei sēp ꝓmittēdo salutē. Uñ
ī hoc cāu dulces melodie cōueniūt ⁊ dulces
cātilene ac sōnꝰ musicaliū istroꝝ ut cū lira ci
thara ⁊ huiusmōi. Quātū ad cibū ⁊ potū cuꝫ
ꝓpter uenēositatē materie uirtꝰ in talibꝰ ma
xime ꝓsternat̄ ꝯtinua idiget restauratiōe. Uñ
in hoc cāu plīmi coꝝ q uirilit̄ ⁊ sup illō cōe
dūt uiolēr absoluūt̄ ⁊ uiuūt pᵃ q̄rti ō cura fe.
pestilē. Et iō Raꝰ. x. almāsoris caº ō fe. pesti
lētia. hac ꝑterea īquit laborātes passione ad
cōedendū aliqd sūt cogēdi fm aūt tenorē uir
tutis sūt infirmi tales dietādi. Nā si cōstans
ualō fuerit potis subtilꝰ dietare. Cōueniunt
igit̄ .n. ptes ex fariā ordei ul' mīctū eiꝰ aut a
uena ⁊ triticū cū lacte amigd. ꝑpata amidū ⁊
silīa. Et qꝛ caᵃ cū lacte amigdal. dulciū ꝑparē
tur cū aq̄ ordei. Et si talia nutribiliora facere
uolueris ī brodijs galloꝝ nōdū coeuntiū uel
pulloꝝ iuuenū aut edi. decoqui facias. s. talia
brodia cū lactuca alterādo ul' endiuia cucur
bita acetosa ul' portulaca ul' hēas seia cōia que
aliq̄ualr̄ cōquassata ⁊ ī petia ligata buliāt ⁊
carnibꝰ illis ul' tales carnes usqꝫ ad ossiū sepa
tionē decoq facias. ⁊ fortiter expssis brodiuꝫ
expressū exhibe. ī quo si paꝝ succi limōis ace
tositatis citri. pomoꝝ acetosoꝝ acetose. ꝑpa
toꝝ uini agrestē uini berberis ul' granatorū
bulierit eēt laudabilꝰ ad hoc. Uel facias con
tusuꝫ ex istis carnibꝰ alt̄atū cū aliquo supra
scriptoꝝ. Ul' exhibe aquā carnis seu sublima
tū carnis eodē mō. ⁊ cū illis factū put descri
biť supra drā ꝑa caº pº ponēdo illa q̄tuor gra
na cāphore cū illo puluere. Et tu uiō ibi. de
bes tñ illū puluere q cū carnibꝰ ex qbꝰ subli
matū efficit̄ ꝯmiscere ordinate fm diuersita
tē fe. comuniū etatū ⁊ huiusmōi. Nā in fe. flā
tica posses addere paꝝ uini cū aq̄ qua aspgit̄.
Et hoc sublimatū qō ī pedemōtiū substātiā.

nocāt facere posses ad alēbicū ul' ī alio uase. Et tu facias ut libet. Ras. allegato caº laudat pultē ex farina ordei cū lacte acetoso factū cō similit' lac acetosū quib' utere si placz. In po tu utat aqua ordei ī q̄ lamīa aurea sepe igni ta extiguat. Ul' pōe ducatos ad buliendū in uase cū ordeo acetū quoqz aq̄ pmixtū laudat in h̄ cāu. Uel da zucↄ ro. cū aq̄ a ordei bu lita. ul' loco ei' pōe ð mixtura īfra scripta. Et si fe. illa pestilētialis flātica fuerit. etas ↄ cō plexio frida ↄ ↄsil'ia da uinū albū cū aq̄ ros. mixtū. Et si uideris uirtutē ↄsterni cuiuscūqz specici hec fe. existit da paↄ melioris uini qð repit' cū aqua ros. mixti. Mis itaqz ð cibo. ↄ potu habitis ps qd ð inanitiōe. ↄ repletiōe sit dicendū. Nā sepe ↄ paↄ īfirmo ē tribuendū superfluitates quoqz put te īfra docebo sunt educēde de sex reↄ nō naturaliū regimie sic breuit' expedit'. Ad medicinalia cōdescēdo. Primo doctrinā īsequēs Aui. Si fe ab alio hūore ðuenerit q̄ a sāguīe sūt isti hūores eua cuādi q̄ ex p̄habita doctrīa facer' scies. si aūt a sanguīe puenerit stati fieri facias flōiaz de uena media si īfirm' equal'r senserit se grauatū uel de basilica si magis ab īferiorib' ul' de ce phalica magis sit a supiorib' etate ↄplexiōe ↄ aliȷs cōsentictib'. ipaz facere usqz ad lippo tomiā n̄ uitupo. Uel saltē fieri facias fationē qð si etas ul' aliqð taliū flōiaz p̄hibuerit uen tosas sup nates. ul' spatulas cū scarificatione fm exigētiā apponi facias. Si aūt ab alio hu more quā a sanguīe puenerit quē sanguini in dicares pmixtū cōsil'iter fieri facias flōiaz ul' uētosas nō tñ sanguis ī tāta extrahat quātita te ut ī cāu pcedēti. Et nota q̄ si etas ↄ uirtus cōsenserit a quocunqz hūore hec fe. puenerit audacter facias fieri flōiaz sanguinis tñ paucā extrahēdo quātitatē. Naz hoc tēpore uulga res tantā in flōia accipiūt cōfidētiā ut fleubo tomati stati se liberos iudicēt. Nota tñ q̄ si hec fe. tibi īducias ðderit añ flōiaz dēs pme digōis superfluitates educere si natura p se nō fecerit. q̄ facias cū clisterib' ul' potiōib' leni tiuis supraðscriptis caº ð sinocha īflatiua. Et licz hec fe. ut dictū ē possit a q̄cūqz hūore pro uenire īdifferēter. pricipal'r tñ hūori nō attē dimus. sz extictioni caloris. ↄ uenēositati ma terie corↄ. s. cōfortādo. Ideo ad hui' materie digōez alia requirūt quā ī pcedētib'. Naz ta lis materie digō ē ipi' uenēositatis correctio. Et iō facias sic. ℞. aque ros. lb. ß. aque uio. aq̄ buglos. aque pipinel. añ ℥. ij. uini granatorū. ℥. ij. sirupi ð acetositate citri ul' de ribes ð li monib' ul' ð succo acetos. ℥. vi. fiat iulep aro matizatū cū sandalis muscatellinis. de tali bi bat sepe ī oī hora qua uult. Itē multū ualz ī isto casu aqua diptami aqua herbe tunici fa cta cū suis radicib' ↄ aqua tormētille facta cō sil'iter cū radicib' ↄ aqua acetose ↄ scabiose. Fac igit' cū aliq̄ sirupo suprascripto. Ex istis aqs ul' aliqua istaↄ iulep ↄ īfirmo tribue ad dēdo uinū granatoↄ. ul' succū berberis. ↄ aro matizet' cū sandalis ↄ ī flāma magna cuz tro ciscis de cāphora ul' cū cāphora ipa ↄ īflātica fe. ↄ hoīc antiquo cū musco. Et poteris more practicātiū modernoↄ sic facer'. ℞. siru. ð ace tosi. citri ul' alri' p̄nominatis. ℥. iij. ß. aq̄ aceto se. ℥. iiij. aq̄ herbe pimpinelle aq̄ herbe tunici añ ℥. i. ß. clarificet' p duab' uicib'. ↄ erōati zet' cū sandalis ↄ det' in aurora. Nota tñ hic vnū q̄ ista q̄ hic suprascripta sunt maxie ua lēt cōtra uenēositatē materie. ↄ flāme extinc tionē. vñ ī colerica. ↄ sanguinea fe. hec maxie cōuenirēt. Sed si fe. alia pestilētialis fuerit. flātica āt melācolica poris aliqd materiā istā respiciēs cū illis ↄmiscere. ↄ sic recte opabe ris. Extīcta flāma ↄ digesta maria si op' fue rit ipaz euacuare. Et hec fe. fuerit sāguīca ute re fm exigētiā solutiuis descriptis. ð. caº de cura sinoche putride. Et si fuerit colerica his que scribātur ī caº colericaↄ fe. Idē dico de flāticis ↄ mlicis. Nā sicut dictū ē lz hec dige stiua ī oī pestilētiali fe. cōueniāt pp materie uenēositatē. s. tñ nō solutiua pp ipi' materie diuersitatē. Itē nota q̄ tota tua itētio dz esse in cordis ↄfortatiōe ut forti' tali ueneno se impressiōi sistere ualeat. Ergo a pricipio cor di epithiā facias. nā pp materie uenēositatem in hac feb. multum facere cogimur que regu lariter in aliȷs non fierent utere epithimate. supra in caº de sinocha inflatiua descripto. Itē ↄueniūt ī isto cāu odoramēta epithimata et unguēta p corde epate capite testiculis et renib' ac aliȷs quo. ð. caº de causonide scrip ta sīt et tu uīð ibi si op' fuerit. Pro confectio ne da manus xpi cū plis ðauratis ul' dyacora. uel hāc mixturā. ℞. cōserue ros. bugl. bora. et. ui. añ. ℥. ß. ↄbue floↄ nenufa. ʒ. ij. man' xpi cū plis. lb. ß. fragm̄toↄ oīuz lapidū pciosoↄ ʒ. ij. margaritaↄ subtiliū sine tritaↄ. ʒ. ß. folio rū auri nuō. xvi. fiat mixtura deaurata ð q̄ se pe comedat ↄ de ea bibat cū aq̄ zuca. rosa. si libuerit. Et hec de fe. pestilētiali sic breuiter dicta sufficiāt. Nam in tractatu' de peste hec

maria latiꝰ de scripta est.

¶ Differentia tertia tria i se cõtinẽs caª. Primū caᵐ ꝺ signis feb. ethicaꝝ tā ꝓnosticis ꝙ̄ demõstratiuis.

Vt i h̄ sūmario ꝫ ꝓmissū ordicꝫ incedat humoraliū febriū narratione prehabita ē in presēti ethice ficēda tractatio tā. s. febrilis ꝙ̄ senectutis. Pro quo nota ut ꝓposito spectat in corpore nr̄o duplices repiri hūiditates. Quedā prie. quedā ꝫe. Prime ut sanguis colera flegma. ⁊ mlia. Et ex his ut habitū est fe. causant putride. Secūde aūt ut nomē nō habēs ros. cābiū ⁊ glutē ex. quaꝝ cōsumptio neut stati apparebit ethica generat. Lꝫ Aris. dixit istas duas hūiditates a sanguie non differre. Medici tn̄ cū anteꝙ̄ sanguis i hos conuertat. uerbigr̄a. de eo ꝗ̄tuor notabiles cogō uerūt mutatiōes. Duas posuerūt a sanguine differētes. Prima quaꝝ ī uasis sanguis repit qꝛ ī foraminibꝰ puaꝝ uenaꝝ ut ingt Aui. Secūda ē uelut ros ī mēbroꝝ pmanēs ꝯcauitatibꝰ. Tertia ē mēbroꝝ hūiditas. que lꝫ aliqualiter sit coagulata nōdū tn̄ ē ī mēbroꝝ substātia cōuersa. Et quarta ē hūiditas ī mēbroꝝ substātia cōuersa mēbriqꝫ ps iā effecta. ⁊ ob hoc nōnulli hāc eē aiatā affirmāt. Cū igit cōtingit uenaꝝ substātiā nōnūquā ꝑternaturaliter calefieri. Sicut exēpli gr̄a in feb. effimera cōeꝫ terminū trāseūti aut in fe. cōtinua āt quolibet alꝛ interdū naturalis calor. ⁊ tali ꝑternaturali fortificās primā ⁊ ꝫaꝫ consumūt hūiditatē stante. s. in mēbroꝝ cōcauitate que erat ī mēbroꝝ substātiā trāsmutāda. Vn̄ mēbra nutrimēto carētia necessario cōsumunt ⁊ arefiūt. Et hec est prima spēs ethice ꝙ̄ nostris ab auctoribꝰ difficilis cognitōis ⁊ facilis curatiōis iudicat qꝛ si īfirmi regimen ad friditatē ⁊ hūiditatē facias ꝺclinare facile calor extigueret ⁊ ꝑ ꝯn̄s leuit īfirmꝰ sanitati restituet. Si aūt talis fortificatꝰ calor pp diuturnitatē āt eiꝰ augmētū ad hoc ꝓuenerit ut tertiā desiccat hūiditatē sic. ⁊ talꝛ ut mēbris nequeat assimilari. Secūda spēs ethice ꝓcreatur ꝙ̄ apud Aui. ⁊ alios difficilis curatiōis existit. Et si adhuc ille calor augmētatꝰ diutiꝰs pmāserit sic ꝗ̄rtā ꝺsiccet hūiditateꝫ hūidū qꝫ radicale mēbroꝝ tertia fiet ethice spēs impossibilis curatiōis oīno ī ꝙ̄ inata corpis hūiditas sic paulatine ꝺsiccat. qꝛ āpliꝰ naturalis caloris pabulū eē neqt. vn̄ calor ipe extiguit. Pro cuiꝰ euidētia sciēdū ꝙ calor pōt tripliciter extigui ut ponit Aui. pma pmi caᵒ ꝺ etatibꝰ ⁊ ꝫa pmi caᵒ de cauſ. ifrigidātibꝰ. Prio ꝑ solā simplicē alteratiōe a cōtrario īfrigidāte. qꝛ ad iductiōeꝫ vniꝰ ꝯrioꝝ sequit alterius corruptio. Scdo ꝑ uiā suffocatiōis. sicut i corde ꝺbita trāscriptiōe seu euētatiōe ꝓhibita calor ut pꝫ extiguit. Tertio ꝑ resolutionē humidi seu terrestrificationē ꝙ eē dꝫ caloris naturalis pabulū siue fomētum. Sicut exēpli gratia flāma oleo ꝯsumpto extiguit i ethica ꝑ terrestrificationē hūidi āt eiꝰ resolutionē. Sed ulterius sciendum quod tripliciter cōtingit humidum resolui seu terrestrificari. Vnoᵒ a calore natali calor. n. naturalis cōtinue in humidū agēs ipsū ꝛ̄soluit. ⁊ cōsumit. et ꝑ nutrimētū succeꝺre ꝯtinue terrestriꝰ restaurat et inēdū ꝓuenit ad terrestreitatē. ut ampliꝰ caloris naturalis pabulū eē neꝗ̄at. Alioᵒ a calore preꝫnaturali ut in fe. adurētibꝰ ulꝰ in ethica febrili. Et tertioᵒ ab aliꝗ̄ cā potēte ipiꝰ hūidi unctuositatē ⁊ aeritatē ꝑternaturaliter ꝺsiccare calore naturali n̄ aucto nec supintēso Sicut uerbi gr̄a Accidit interdū tpre magni estus ꝑ aꝗ̄ fride potatiōeꝫ ulꝰ cū pp uehemēs exercitiū poros qs multū hēt aptos deiꝺ frigido aere se stati exponit tūc. n. ꝓpter aeris frigiditatē seu aeris frigidi igressionē hūidū cōgelet ⁊ terrestrificat ⁊ eius calore naturali nō aucto nec supintēso pp qꝺ ⁊ si ille ꝙ̄ ad annos in iuuenili existit etate sibi tn̄ decrepita accidit dispositio quam antiqui ethicaꝫ senectutis seu ptisiꝫ appellāt post terrestrificationem ethica sequitur senectutis ⁊ sequēti caᵒ deo duce patebit. Ex quibꝰ oibus patet. qd per ethicā febrilē qd ꝑ ethicā senectutis itelligere debeamꝰ. Est eniꝫ ethica febrilis calō ꝑternaturalis in corde ceterisqꝫ mēbris accēsus cuius actiōe continua aliqua hūiditas de secūdis seu radicale hūidū paulatine terrestrificādo cōsumit. Senilis uero ethica ē cōsumptio totius siue caloris naturalis sup itēsiōe a quadā ꝓueniēs in mēbris ꝑternaturali dispōe ꝑ quā i ꝺcrepita etate terrestreitas accidit hūido radicali. Viso igit qd ꝑ febrilem ethicā ac ēt senectutis itelligere ꝺbemꝰ. Sciendū ē ꝙ ꝺ fe. ethica qnqꝫ ē morbꝰ ꝑ se icipiēs Aliqn̄ fit successione alioꝝ morboꝝ. Per se nāqꝫ fieri pōt a qbuscūqꝫ cauſ corpꝰ cūꝫ calefactione ꝑ se siue ꝑ accidēs exsiccare potentibꝰ. ut ē aeris caliditas itensa. ⁊ siccitas nimiꝰ calor supfluꝰrex calidaꝝ ⁊ acutaꝝ vsus supflue uigilie nimia a cibo ⁊ potu abstinen

tia anime imoderata accñtia. Caliditas eniz
aeris uł' alijs cāis pcreata ad cor. ⁊ ab eo ad
alia mēbra radicalia. uł' ecōtra seu ad oīa pro
ueniēs simul si sua fuerit fixione sufficiēs ali
quā ō pdictis cōsumere hūiditatē ethicā tūc
febrilē cābit uerūtñ ħ raro accidit imo raris
sime nā cū spūs ⁊ hūores magis ceteris pari
b⁹ sīt apti iflāmatiōez recipe quā mēbra raris
sime accidit qn poti⁹ iflamentur quā mēbra
ipa. Et ob hoc nōnulli dixerūt ethicā icipien
tem posse fieri nō eē possibile. ꝙ modernoꝝ
pl'imi eē crediderūt. adhuc hui⁹ tñ possibili
tas sic pōt psuaderi. Nā uidem⁹ fulgur pecu
nias liquefacere i bursa ipa illesa permanēte.
ita imaginari calorē possum⁹ aliquē tante eē
acuitatis ⁊ potētie. ita ut spūs ⁊ hūores ptrā
seant ad fixaqz mēbra que sic erūt isti⁹ ipres
sionis receptiua ꝙ nō illi⁹ pueniat. Et hoc ut
clari⁹ appareat psuppono pmo ꝙ ōe also ca
lidi⁹ sibi fm ōbitas circūstātias approxiatū
ē caliditatis ipi⁹ augmētatiuū. Scōo ꝙ a p
portiōe mioris eq̄litatis ñ puenit actio. Iste
due suppositiōes i phia sūt note ut et apud
tractātes ō reductiōe mediciaꝝ ad actū. Tertia
suppositio ꝙ spūs ē calidior corō pz. q2 ista ē
res calidior q̄ sit i corpe nostro pma pmi ca°
de 9plexiōe mēbroꝝ. Ex istis sequit q̄rta. s.
si cor ad tantā deueīt caliditatē intensiue ad
quantā spūs possit ōuenire istis stantib⁹ in
ter latitudinē sue tempiei qō ipz exibit ppri
um tēpamentū. pz ħ q2 dato opposito seque
ret spūz nō eē calidiorē corde. qō ē cōtra ter
tiā suppositiōez. ⁊ pz 9ña ex q̄ pte repugnat
cor hēre tantā caliditatē itēsiue ipo stante in
terminis sue tēperiei quātā spūs hēre possit. ¶
Quita suppositio ꝙ nō incōuenit vnūz eē al
tero calidi⁹ ꝙ tamē maiorē nō hēt intēsionē
quia pono ꝙ cor hēam ita calidu3 sicut tu
sed habeā cerebrū ⁊ alia mēbra frigidiora pz
qō tu es calidior me et tamē nō habes itēsio
rē caliditatē. Istis positis accipio unū eq̄ itē
se caliditatis cū spū ꝙ tñ sit spū calidi⁹ ut ō
forē possibile ponit suppositio ultima debite
cordi approxiatū ⁊ pz ꝙ sufficit cor ponere
in calefacto eē p primā suppōez. ⁊ tamē psecū
dam nō iflāmabit spūs ⁊ ita dicem⁹ de oib⁹
alijs mēbris a corde. Preterea ponam⁹ qō
illud agens cor ⁊ alia mēbra sibi pporciona
bilit' assimul't i caliditate spiritib⁹ stātib⁹ in
tra latitudinē sue tēpiei. ⁊ patet qō cor ⁊ alia
mēbra tūc tāta hēant caliditatē quātā spūs
ipsi ad itellectū datū i quo casu p quartā sup
positionē erūt i caliditate q2 si tunc p pmā
suppositionē ⁊ scbaz ōsiccat hūiditatē. tūc pᵃ
fiet spēs ethice. ⁊ si secūda secūdā. ⁊ si tertia
tertiā. Et illo modo ethicā febrilē fieri nō re
pugnat ut patet. Unde. Galie. pmo de differē
tijs fe. ingt quod corpora i qb⁹ ethica febrilis
potest fieri incipiēs maxime sunt cōpora sic
ca in laboribus ⁊ exercitijs uigilijs sollicitu
dinib⁹ ⁊ dieta tenui uitam eoꝝ ducētia. ⁊ q̄
in iram facilime cadunt ad qō multum iuuat
si etas ac regio multum calida fuerit que re
gimen exsiccatiuū pcesserint. In his enim
ethicā icipiētē a pmissis cāis fieri q̄maxime
possibile erit. Sed ecōtra ex dictis seq̄retur
qō glibet fieret ethic⁹ cōsequēs ē falsū ⁊ pz
9ña quia spirit⁹ sunt cordi ⁊ alijs membris
debite approximati proportionem obtinen
tes maioris inequalitatis super ipsorum cali
ditatem. ergo si eque intense caliditatis cum
spū sufficit cō et alia membra pternaturalit'
iflāmare ⁊ ista ponere i calefacto eē ut dictū
est. Et idē spūs posse facere uidebūtur. Quo
posito in esse sequit' cōclusio. Dicēdu3 qō ar
gumētū nō ualet. a. est eque intēse caliditatis
cū. b. ⁊. a. ōbite approxiatū. c. ipm calefacit.
ergo. b. ōbite approxiatū. c. idē facere pōt.
q2 accipio ferrū iflāmatū vbi grā sūmā hñs
caliditatē. ⁊ palcas iflāmatas sil'r caliditatem
summam habentes. ⁊ patet quod ferrum suf
ficit iflāmare aliquod cōbustibile. ut lignu3
uiride aut aliquod aliud ⁊ non palee. non ap
paret g° q̄mō est possibile qō agēs nō itēsio
ri caliditate q̄ spūs debite cōdi approximatū
pōt ipz ponere i calefacto esse qō tamē nō suffi
ciūt spūs nec etiā spūs ipsos ptūc pternatu
ralit' iflāmabit. Sed ħ sūt exēplarit' dcā. Nā
hec difficultas secū mltas traheret difficul
tates q̄s ꝑ nūc omitto tanq̄ huic loco impti
nentes. His habitis fe. ethice signa sunt amo
do describenda. Pro quo nota quod si calor
pternaturalis ipsam efficiens proprijs mem
bris solidis inexistat omnibus tamen mem
bris hūoribus ⁊ spiritibus ad bonū itellectū
eq̄lit' dñatur. Nā calor ille preternaturalis cō
mixt⁹ calori naturali nequaq̄ ab eo seiūgit'.
Sed ueluti ipse existat a membris insepera
bilis lentus nullum tamen augmentum paro
xismaliter seu acerbaliter faciēs neqz decre
mentū. Uñ infirmi nullā fe. pēsant. Et ppter
h°cū antiq eū calore naturali assimulauerūt
ueꝝ si pma spēs ethice difficilis cognitiōis
existit ut oēs testant' auctores cōiecturatiue

tamē ipaʒ sic cōprehēdere poteris·qꝛ si ī aliquo auc tū caloꝛē ꝑpter effimerā cōmunem terminū trāseuntē uł' ꝑpter aliā quāuis cāʒ in eodē sistere pcipis illā·s·paroxismaliter seu exacerbatiōis hora nō augeri neqʒ diminui ⁊ maxie si illi⁹ mēbra naturalꝛ uel preternaturaliter fuerint ꝺsiccata que facilime caloris extranei sunt apta ipressionē recipere· color eius plūbeus obscurus seu liuid⁹ fuerit cuʒ cutis duritie quadā ⁊ manu sup ipsuʒ aliquādiu retēta calorē acutū ⁊ pūgitiuū pceperis cū quo urina nō multū mutata puls⁹ frequēs puus durus ac debilis existit· Et ifirmo horis diuersis cū simili cibo cibato caloꝛ remitti aliqualꝛ pcipit sup primā speciē ethice certissime iudicabis· Et si cū his signis infirmo ut pmissū est diuersis horis cum simili cibo cibato calor augeat cū q̄ in urina nō multum a naturali mutata dispositoē supnatās piguedo uelut aranea tela appareat talē ꝑam ethice speciē pati iudica· Et si cū his signis ifirmi nares subtiles et acute oculiqʒ siccā habētes lipitudinē cōcaui fuerit· sint et tipora plana cutis aspera· mot⁹ palpebrarū et supciliorꝫ grauis et cū h̄ ifirm⁹ iacēs alia sine uolūtate somno grauat⁹ oculos sepe claudat quē cum tetigeris p⁹ frigidū repperiēs et manu s̄ rēta paulati asēdet cōphēdes calorē ei⁹ uet dorso alligat⁹ cutis eleuata digitis ad ꝑpria non reuerit unguesqʒ icuruāt ⁊ cadūt capilli et urina oleagina ī cuius superficie nōnūqꝫ ueniūt olei gute cu resolutionib⁹ iterdū furfureis interdum petaloydibus et quandoqʒ crinoydibus talē tertiā speciē ethice nullaten⁹ dubitās Horꝫ aūt oīuʒ talis rō ē· Et primo ethicoruʒ color liuidus seu plumbeus aut obscur⁹ existit pp sanguis aut spūuʒ ⁊ caloris naturalis diminutionē ac desiccationē· ⁊ p idē cutis duricies ⁊ pp spūum ⁊ caloris naturalis diminutionē uł' puationem tactu pmo sunt frgidi deinde calor in naturalib⁹ membris solidis fixus a calore tāgentis fortificat⁹ sētit acut⁹ et ꝑpter ipsū i materia solida fore fundatuʒ Urina aūt in pma ⁊ secūda spē nō multū a naturali dispōe mutat qa calō ille extrane⁹ ifix⁹ membris fit ifirmo ꝯnatalis· Et pp h̄ urina ipsa nō multū mutat uł' uariat in eius tn̄ supficie in secūda specie piguedo uelut aranee tela supnatās apparet· qꝛ a caloꝛe illo extraneo piguedo resoluit ī toto· ⁊ qꝛ p lōginqua loca ꝑuenit ad uesicā pmisceri cū urina ⁊ in modū nebule seu tele aranee sibi supnatat. Oppositum de pinguedine renū ⁊ lumborꝫ cōtingit a caloꝛe ipsorꝫ·s·resoluta· qꝛ cuʒ urina pp uesice ꝑpinquitatem nō multū cōmiscet· nec ille calor illā multuʒ pōt cōsumere· sicut calor ethice vñ magis segregata ⁊ magis grossa uidet· Per hoc distinguēdum iter piguedinem q̄ a renib⁹ uenit ⁊ a lumbis· ⁊ ea q̄ a toto ut i ethica· Sʒ i tertia specie urina apparet oleaginea qꝛ fit a magna piguedinis resolutiōe totius corporis· q̄ cū urina pmiscet reddit ipsā oleaginā· Aliq p resolutionē apparentē i urina supra ethice spēm distinguere uoluerūt dominātes de eis· ut statim de pinguedine dictum ē· maxime de petaloide ⁊ crinoide resolutiōibus· Tales·n·a renibus·a uesica ⁊ a toto peruenire possunt ut in ethica· Et si ꝑueniunt a renibus rubee existūt·a uesica vō ⁊ a toto albe· sed int albas discernit· quia si fuerit sine feb· et fuerit dolor renū uel uesice ueniunt ab illis locis· Et si cū fe· ⁊ sine dolore illarꝫ partiū a toto· ⁊ tūc dicūt ꝙ cū ꝑfūdat resolutio in uenis ⁊ arterys fiūt petaloydes sicut fit pcise in cute exteriori ipsa multū exsiccata ⁊ supra secūdam spēʒ iudicāt ethice· cū autem magis ꝑfundat resolutio illa fit in mēbris· ⁊ tūc fiunt resolutiōes crinoydes maiorē habentes ꝑfunditatē qꝫ petaloydes et ꝑpter h⁹ supra tertiā spēm ethice iudicāt· Ista tamen materia dilucidationē maiorē exigeret quam ad tractatū ꝺ urinis reseruo quē si mihi altissim⁹ uitā ꝑlōgauerit post hunc factur⁹ sum Et iō his omissis ad ꝑpositū rediens dico ꝙ i ethicis pulsus fit frequēs ꝑpter necessitatē euētadi ⁊ pp ꝺfectū hūiditatis naturalis arteriarū fit durus· debilis aut et puus ꝑpter debilitatē uirtutis· In prima uero spē ethice cibato infirmo calor remittit· qꝺ est qa materia pme spēi ut dictū fuit est q̄ ē nimis flīda liqda passibilis ualꝺ unꝺ fūt ⁊ uapores ab hūiditate assūpti in pria ⁊ secūda digōe resoluti illū febrilē calorē facilie suffocāt ⁊ remittūt.

Cui⁹ oppositū in secūda spē cōtigit ꝙ est qa materia secūde spēi est materia solida nec pōt accēdi nisi ros similit accēdat· unde hec duo supra incensa ignūt· et ideo quod in prima ⁊ ī secūda digestiōe resoluit talē ignitū caloreʒ suffocare nō pōt sed poti⁹ ab illo calore ignitur ⁊ ita calor auget sua·s materia acuta ⁊ p ꝯsequēs sentit q non aū sentiebat· Alij dicūt qꝺ est ros similis sepo· qꝺ anteqꝫ igneat stridet· et hoc pp ptes aqueas secum admixtas sufficientes antequam cōsumat calorē ignis

i eo accessi remittere. ⁊ illo⁹ i prima spē calor remittit̄ assumpto cibo. ⁊ a fumositatibus. s. a massa ptisinaria resolutis ⁊ potētibus calorē naturalē illū suffocare seu reittere. Cābiū vo ē uelut oleū. sed cū ipm flāme q̄ nutrit parū resistit. flāma crescit. ⁊ augeт. et ita ꝯtigit de cābio respectu ethici caloris. Alij dicūt ꝙ sicut calor uirtualis siue potētialis calcis uiue quia nō curo an sit potētialis an uirtualis ꝑ nūc ab hūiditate ⁊ frigiditate aque supirrorate ad actū reducit̄. ⁊ sētitur. ꝙ antea nō sētiebat̄. ita ⁊ de calore ethici ꝯtigit cū mēbris solidis isit ⁊ hoc assūpto cibo. Unde si calor iste naturalis debilis fuerit. ut est i prima spē suffocat̄ a fumositatibus ⁊ resolutioib⁹ assūpto cibo. ⁊ p ꝯ̄ñs remittit̄. Si uero potēs fuerit ut in secūda spē ab illis fumositatib⁹ ⁊ resolutionibus exsiccat̄. q quasi erat sopitus ut i carcere ⁊ tūc suū fugiēs ꝯtrariū exteriora petit ⁊ sic sētit̄ qui antea nō sētiebat̄. ⁊ isto⁹ ē cōueniēs talis ꝯpatio quā nōnulli male iterpretātes uitupreāt. Sȝ nihil ē tā bene dictū ut iqt Comic⁹ terēti⁹ qn male i narrādo uitupari possit. Sȝ statim qs' posset istare dicendo ꝙ si hec rō eēt v̄a' seq̄retur ꝙ in tertia spē ethice augeт̄ calor innaturalis assumpto cibo qđ ē ꝯtra experiētiā ut pȝ ꝯ̄ñs cū ille calor sit naturalis. sit fortior i tertia q̄ i secūda ut pȝ. ⁊ tu debes ꝯcedere añs ⁊ ꝯ̄ñam. Et ad expiētiā dicat̄ ꝙ q̄uis ille calor augeat̄. nō tñ sentitur. quia calor tertie speciei ethice ē ita intensus ꝙ illud augmētum nō pcipit̄. sicut pcipue ꝯtingeret si adderes. x. grana frumēti vni sextario. nā ⁊ si. x. gra. sint quātitatis sensibil' sēsibilit̄ tamē sextariū non augeт̄ ut pȝ quare ⁊ ce. Uel dicere potes expientiā fore ad oppositū. naȝ semp in tertia spē calor assumpto cibo augeri pcipitur dōec hūiditas fere fuerit tota cōsumpta. ⁊ nōnūq̄ experiētiaȝ notaui. Et si aliq dicāt calorē tertie spēi in eodē sp sistere tā sumpto cibo q̄ añ intelligitur in fine aut uersus finē cū. s. fuerit totaliter desiccata quia tūc calor ille innaturalis multū igne⁹ existit cū sit in materia ualde solida. ⁊ multū hūiditate ꝑuata. vñ si tūc augeт̄ assumpto cibo illud augmētū nō pcipit̄. Ex qbus pȝ ꝙ p calorem augeri ⁊ nō augeri nō possunt tertiā speciē a secūda discernere. Sed considera alia signa supi⁹ dcā ut puta nariū subtilitatē ocl'oꝝ cōcauitatē timporū ⁊ applanationē. Itē dicebat̄ ꝙ nares subtiles sūt ⁊ acute. qđ ē pp hūiditatū naturaliū cōsumptionē. Et p idē fiunt oculi cōcaui. sicca uero lipitudo cātur pp uirtutis digestiue defectū nō potētis nutrimentū ad oculos ꝑuenicns inmutare et etiā ratiōe nutrimēti qđ male existit qualitatis. vñ remanet in angulis oculoꝝ ⁊ ibi tā a calor̄ acris q̄ fe. desiccat̄ ⁊ sic angulis oculoꝝ sicca existit lipitudo. Motus aūt palpebraꝝ ⁊ supciliorūȝ fit grauis pp materiā lacertorū siccitatē ⁊ pp uirtutis ꝺfectū ⁊ p idē claudūt oculos inoluntarie ac si somno grauati eēnt. applanāt̄ et timpora ꝙ caro lacertosa existēs sup ea p q̄ mouent̄ exsiccata ē. ⁊ cōsumpta ⁊ sic plana fiunt et tunc ossiū apparȝ cōsūptio tracta vo cutis digitis sursū ad ꝑpria nō reuertit̄ pp ei⁹ nimiā desiccationē. capilli vo cadūt pp subtractionē nutrimēti p inde curuāt̄ ungues. ⁊ sic pȝ dictoꝝ ratio. Pronostica si ad frigidū ⁊ hūidū mutato regimine infirmū reassumere calorē ei⁹ q̄ carnē augeri ꝑceperis. scias quod ifirmus in breui liberabit̄ q2 tunc faȝ speciē ethice nō trāsiuit nec ad finē ipsi⁹ usque puenit. q̄ existit incurabilis ut ponit Auic. Sed si ut ꝑmissum ē mutato regie predicta ñ euenerint sentiesq3 auctū calorē i eodē sistere cū quo appllanant̄ timpora et concauātur oculi et aspat̄ cutis sup quā uelut puluis esse uidēt̄ ꝯtinue icuruātur ungues cadunt capilli et si pellē duob⁹ digitis traxeris ad locū ꝑpriuȝ non reuertitur talē nūquā liberari uidebis vñ si cū his signis uene albe appareāt ⁊ urina piecta sup lapidē sonat uelut oleuȝ ifirmoq3 dyaria cū unctuosa egōne sine alieātione pseuerās superueniat infra dies paucos ipsum moriturū iudicabis. Et si cū his lienteria superuenit ifra quartā diem uēturā mortem ꝑnūtia q2 tūc natura ab omni regimine destituta omnes corporis humiditates ꝓprie nature relinquit et sic fit dyaria sine alienatione perseuerās cui conmisceт̄ lienteria ꝓpter quod sequit̄ mors in breui. Insuper nota ꝙ sicut supra dicebat̄ differentia fa tratatu ētio ca°. p° fe. ad inuicē diuersimode ꝯponi. unde ethica sepe cōmisceт̄ cū putrida q̄ sic pcipias ga sicut pudrida illa fuerit iterpollata puta tertiana quartana ul' q̄ttidiana ⁊ ipsa existente in qete signa simplicis ethice añscripta cōprehenderis ethicā cū illa fe. putrida erit cōplicata q̄ hic ethicā cōpositā appellam⁹. Si uō etiā cū alia feb. cōtinua fuerit cōiūcta erit difficilime ꝯphēdit̄ uñ plurimi pp signorum coincidētiā laticā ethicā iudicauerūt. Sed ex ꝑscriptis immediate signis in ca° latice supra

positis unā ab alia discernere scies. Si tamē
tuo ↄp̄hēso eticho ꝓpter malū regimē uel ali
ud putridaꝝ feb. ↄtinuaꝝ aliqua supuenerit
quod sepe accidit hāc cōsimilit̄ ethicā fore cō
positam indicabis. Et hec ꝑ nūc de fe. ethica
cōposita sufficiāt. Nā putridaꝝ curā late deo
duce supi⁹ hūisti quare cum simplicib⁹ ethi
ce curā hic ānotauero scies si ↄposita fuerit ↄ
uenientem curā adhibere. Et h̄ de signis ethi
ce fe. tam pronosticis quam demonstratiuis.

Capm. ij. de cura ethice feb.

Pro cura ethice simplicis notādū q̄
ex suprascripto regimie p̄ma et secū
da specie ethice facilime ac in breui curatur.
Sed si ethici calor ad hoc iam deuenit ut ter
tiā de secūdis humiditatib⁹ iaꝫ deficeet humi
ditatem ad quartā trāsitum facere incipiēdo
talis nūquā curat̄. Quō g° si quarta humidi
tas desiccatur qua de re hoc inscriptum regi
men non ponit̄ ut tales ad ꝑfectam deueniant
curam. sed potius ut coꝝ uita quantū fuerit
possibile ꝓlongetur. Pro cura simplicis ethi
ce primo sex reꝝ nō naturaliū regimen inscri
bitur. Et secūdo medicinaliū. Quantū g° ad
primū. Facias infirmi aerem ad frigidū ⁊ hu
midum ↄclinare. Unde estate naturā ꝓpriam
seruāte terrenem n̄ reumaticā tn̄ eligere came
ram aeris septētrionalis liberū ingressum ha
bentē quem cū redolētib⁹ frigidis et hūidis
alfabis. ut cū uiolis. ⁊ ro ⁊ sic de alijs herbis
cū florib⁹ suis odoriferis substernēdo ⁊ ēt al
terabis cū aqua rosa. ⁊ cū nenufare. et pauco
aceti sandalis irrora. Et q̄ꝛ difficile ē īuenire
tantā aquā supradictā. bona ēt eēt aqua boni
fontis uel putei cuꝫ modico aceti ꝑmixta. uel
ad modū raf. camera cū pānis ī aqua frigida
īfusis circūdet̄. atqꝫ in diuersis camere parti
b⁹ ⁊ maxīe corā infirmo uasa magna aqua ple
na situent̄. Itē posset aliq̄s riuulus ꝑ camerā
decurrere continue bonū eēt. ut ait Aui. Iteꝫ
ramos odoriferaꝝ herbaꝝ ⁊ arborū ꝓsterne
re in camera. ut ppl'i salicis uitis ⁊ce. Itē fru
sta ꝑuoꝝ pomoꝝ in camera ponent̄ odorifera
sepe irrorādo cum aq̄s dictis. Itē aerem po
teris frigidū facere cum suffumigijs ut pone
re supra prunas vnum uel duos trociscos de
cāphora ipsis aliqual'r conquassatis. Uel sic
℞. corticū pomoꝝ redolētium siccoꝝ corticū
citri ul' citrāguloꝝ an̄. ℥. ß. florū nenufa. uio.
an̄. ʒ. vi. cāphore. ʒ. i. fiāt trocisci cū aqua uio.
duarū uel triū. ʒ. et cū necesse fuerit vn⁹ super
prunas ꝓijciat̄ in uere uero talē aerem ut plu
rimū ibi p̄paratum īuenies. q̄ si nimis excede
ret ī frigiditate tēpera modicū cuꝫ igne ligno
rū moliū. ut uitis salicis sn̄ fumo tn̄ et ip̄ꝫ ad
quāuis tēperiem ducere poteris. Nota tn̄ q̄
aer semper debet declinare ad humiduꝫ ⁊ fri
gidum. quia maxime supercalefacto cordi p̄
stat iuuamētū. ⁊ sp̄ īfirmi membra exteriora
in caliditate retine tēꝑata cū leuib⁹ cooꝑimen
tis ul' cū uestib⁹ simplicib⁹ ul' suffultis agnel
lis pellibus ul' ex marturibus ul' dof. uarijs.
⁊ hoc ne frigiditas ꝑtib⁹ corꝑis dn̄etur que
cuti exsiccādo fumos ad interiora recludit
Caue tn̄ ne ītēsa frigiditas in aere īducat̄ ipsa
enim corꝑi cōcurrens depauperato sanguine
⁊ sp̄u illum sp̄m quē modicū hēt corpus ex
tīgueret ⁊ ꝑ ↄn̄s mortē induceret. Nota tn̄ q̄
aer ip̄oꝝ magis declinare dꝫ ad hūidum quā
ad frigidū per Galie. vi de ingenio sanitatis.
capl'o. vij. lōgeua correctio eorum q̄ desiccata
sunt existit ꝑ humidū. ⁊ min⁹ fallax ē q̄ꝫ ꝑ fri
gidū. Quātuꝫ ad somnū ⁊ uigiliā. Et si somn⁹
lōgior q̄ꝫ ī sanitate cōueniāt tn̄ in die dormire
nō dꝫ. ⁊ dꝫ ad min⁹ ꝑ tres horas p⁹ cenaꝫ tar
dare dormitionē ut ex cibo supaddita calefac
tio sit extincta uel satis diminuta. q̄ si ī nocte
male dormierit. sic q̄ in die dormire cogat̄ ꝑ
horas tres sit admin⁹ a prādio distās ⁊ in esta
te sup lecto de corio uento pleno uel aqua pla
cuit Aui. In hieme v̄o sup culcitra caueant ꝓ
posse ne dormiat sup dorsum. eius lintea mīa
sint molia de lino fcā dealbata cū aqua bona
q̄ linteamina ī scrineo odorifero teneātur. in
quo sint poma molia et cetera. Et ex his de
bet sepe lectulus renouari. ⁊ bonum esset eti
am illa linteamina aqua rosata aspergere. Cū
autem expergefactus est anteq̄ꝫ aliq̄ꝫdiu sur
gat q̄escat in lecto ⁊ exercitij loco ut calor ali
qualiter uiuificet̄ ⁊ cutance retēte supflnuita
tes egrediantur liberi⁹ fieri facias leues fri
catiōes. ⁊ he fricatiōes fiant post expgefcōeꝫ
ↄ modico īcipiēdo p̄mo a tibiis ad coxas suc
cessiue ad brachia demuꝫ uel dorsū ⁊ pectus
semp infirmus trahendo ⁊ sic fricare fac loca
emūtoria ⁊ ea teneri mūda fricatione. ut post
aures sub asellis ingenia. Et cū surrexerit ca
put suum leuit̄ pectinet ⁊ stet cuꝫ quiete. ⁊ au
diat musicalia instrumēta in gaudio stet. ⁊ lau
te uiuat cū amicis ⁊ beniuolis cōuerset̄. ⁊ au
diat cātilenas ↄlectabiles. ⁊ pleget huiusmōi
sepe. A ꝓfūdis caueat tn̄ cogitatiōib⁹ uestimē
ta portet iocalia. lapides portet p̄ciosos delec
tabiles ut saphiros iacintos smarga. granata

et similia. Nam si minoris existat precii quam bala sius uel rubinus tamen in hoc casu preualent. Item delectetur in aspectu pulchrarum mulierum sine nocumento fieri potest. et caueat a coitu tanquam a morte et uitet repletionem omnem. imo est bonum suum cibum diuidere in plures partes quam multum in duabus uicibus prebere in die. Item uentris habeat beneficium omni die et si non naturaliter tamen artificialiter ut docebo te cum de medicinis tractabo. His breuiter expeditis ad regimen cibi et potus condescendo. Sit panis eius frumenti boni in bono aere sanaque messe collectus sitque sine sale. et furfure pinsatus qui hora comestionis mundetur a crusta supiori et inferiori aptus usque ad quartum diem inclusiue bonus existit. Ex carnibus eligat gallos nondum coeuntes quorum testiculi in illo casu maxime conueniunt ac pulle iuuenes galline atque capones medie pinguedinis et illa debent in aere nutriri libero quorum pastus sit ordeum. Uel facias sic. Recipe ranulas uirides in siccis locis super arbores uiuentes quarum uentres lactei existant. et capitibus abscisis et uisceribus eiectis et in aqua tandiu coquantur. ut earum caro ab ossibus separetur. deinde habeas farinam ordei uel frumenti que preualet in isto casu. et cum brodio et carnibus illis fac pastam. et da galinis et pullis illis ad manducandum. Uel aliter loco ranarum accipe anguillas seu quos uis pisces ex quorum carnibus brodium sicut ranarum conficias pastam quia puli taliter nutriti mirabiliter conferunt in hoc casu. Et quia a uulgo experimento compertum est pulos albos in stomacho non facile digeri illos dimittere bonum est ut dicit Gilbertus anglicus et si ratio dictet oppositum. nam ratione concluditur albos pulos ceteris paribus frigitati magis appropinquare. Et ideo Marsilius plus laudat illos in isto casu. Conueniunt enim aues que in nocte capiuntur. et rubales. et alaude perdices sterne fasiani et qualee setembrine medie piguedinis. Ex quadrupedibus carnes uiteline lactantes edine motonine ab octauo mense usque ad annum. porcine iterdum maxime nutrite in nemoribus capreoline ceruine annuales vnde et lactentes duorum uel trium mensium laudabiliores et adhuc leporine. Et nota quod iste carnes magis conueniunt elixe quam assate Et si pur assatas uellet non coquantur in patella sed in ueru quia in ipsa patella omnia uitanda sunt in ueru possunt dari alterando ipsas carnes cum lactuca agresta et similibus abiecta crusta supiori illius carnis assate et etiam cum cucurbita et

portulaca corrigentur. Et nota quod ille assate in ueru sunt humidiores humiditate naturali quam elixate ut quarto methauro habetur. cum in humido pprio coquantur. Et si predicta alterantia deficerent. accipe quatuor semina frigida cum carnibus coquatur ipsa tamen ligata in pecia subtili et coquantur cum carnibus poma frustatim incisa et impleatur uenter carnium cum pomis odoriferis. Et post hec carnes in aqua ordei decoqui. facias tamen ut sis semper attentus ne istas carnes cum aliquo decoqui facias quod infirmo fastidium faciat quia ipsis coctis alterabis cum rebus non fastidientibus. prout statim inscribam. Conueniunt oua sorbilia. Et ex herbis spinachia blitis boragi. buglos. edi. cucurbita lactuca portula. et silia. et ex his post fercula fieri. In principio tamen pastus potest de cucumeribus manducare correctis tamen cum oleo et aceto medie fortitudinis. Item conueniunt pultes ex farina ordei cum lacte amigdalarum preparati aut cum brodio suarum carnium uel ablue micas cum lacte caprino seu uacino et misce in quo tamen perprius lapides fluuiales uel calibs sepe fuerunt extincti. et erit cibus multum conueniens et ferculum ex amigdalis amigdum simula auenatum seu ordeatum colatura furfuris brodium granatum cum agresta alteratum cum succis statim describendis. Uel accipe uitellos duorum ouorum recentium et illos diu agita sup quos de brodio suarum carnium proyce bulliente quod brodium in principio pastus assumat. Conueniunt et offe facte cum recenti caseo dulci in quo coaguli ius et salis nondum impresserit. Uel fac tale brodium cum quo cupiam Episcopo plongaui uitam. Habeas pullos iuuenes capones seu galos uel galinas. fasianos seu perdices quod sine aqua deplumetur. post ante euiscerationem minutim contunde carnem et ossa simul. et sic fac de carne edina uitelina uel alia conuenienti. deinde pone in uase uitreo carnes istas addendo aliquos ducatos addendo. ℥. vi. aque uiolarum ante aque endi. cuscute nenufar. portulace lactuce et pomorum redolentium aque ros. buglos. et uini odoriferi ana. ℥. ii. misce. ita quod aqua et uinum sit lb. i. et in uase contur istis carnibus misceatur addendo puluerem infrascriptum Ut. Recipe sandalorum citrinorum. ʒ. i. spodii margaritarum ana ʒ. ii. fragmentorum iacinti. smaragdi. saphiri. rubini et similium lapidum preciosorum ana ℈. i. croci. ℈. s. seminum frigidorum. berberis ana ʒ. ii. camphore ana. gra. quatuor conquassentur. et misce cum

carnibus istis. Tale autem uas debet poni in
alio uase pleno aqua. et buliāt simul per qua
tuor horas indesinenter. vnde extrahant car
nes. et colentur per stagminam fortiter ex
primendo. Et hoc brodium usui reserua.
Nam in omni suo ferculo de tali brodio pone
re poteris. q2 in hoc casu cōpetit. Si uero uir
tus fuerit multū debilitata suas carnes deco
qui facias usque ad ossium sepationem postea
inter duo incisoria exprimatur. & hoc brodio
utere simpliciter. uel uitellis duorum ouorū.
uel utere contuso carnium. Uel facias aquā
carnis modo quo supra describitur. ut diffe
rentia secūda. capitulo primo. In pasta cum
carnibus puluerem hunc immediate descrip
tum. et da coclearia quatuor pro uice cū bro
dio suarum carnium. Uel loco eius da tantū
dem succi carnis taliter facti. Re. ex auibus
predictis quas uolueris quantitatem suffici
entem. et in uentre earum ponātur odorifera
frustatim incisa. Uel puluis suprascriptus. et
hanc dequoqui facias in ueru cum cocta fue
rit in platello cooperiatur. & succus ille qui in
de egrediatur tam per se q̄ expressiōe forti
recōdatur. talis enī succus mirabilis existit
in quo casu de quo exhibe cū brodio uel so
lum scd̄m q̄ libuerit Auice. capitulo de ethi
ca. et Serapio quinto sui breuiarii. capitulo
de ethica aquam carnis taliter cōficiunt. Ac
cipiunt carnem edinam minutim incisam quā
cum aliquantulo salis ī olla noua reponūt. et
tādiu ad ignem dequoquāt. quod aqua egre
diatur. De tali igitur aqua accipe. ℥. iii. aque
pomorum redolētium. ℥. i. ß. uini optimi. ℥. ß.
misce in potu pro vna uice tribue. Et hanc
aquam de omnibus sibi cōuenientibus carni
bus facere poteris. quo loco aque pomorum
uti aqua endiuie uel aqua sibi appropriata.
Hec enim aqua multū conueniēs existit ī hoc
casu. & maxime ubi sincopis affuerit. Primā
tamē magis laudo quam cōsimiliter dare po
teris cū aqua pomorū redolentiū et uino re
dolēti. Et ī proportione dicta et fac si libet
pro sapore et condimento uitet omnia acuta.
Sapores igitur cōuenientes fiāt ex amigdalis
cōtusis agresta uino granatorū berber. succi
arācii. pomorum redolētium preputiorum.
uitis. tales enim amigdale cum zucharo con
dite cōueniunt ī hoc casu. Posses tamē cum
molicie panis salsam conficere ex his succis.
seu rob uini zucharum adiungēdo ad libitū
de isto puluere. Re. cinamomi mūdati electi

a cortice supiori. ℥. i. gariofi. ʒ ʒ. nucis muscate
grano. paradisi ań. ʒ. i. croci. ℈. ß. zuchari albi
℥. v. fiat puluis. Et quia vulgares nihil uiden
tur facere nisi super cōdimentis suis utātur ali
quibus speciebus ī quotidiano usu sup eorum
ferculis uti potuerunt isto puluere cum quo
salsa d̄scripta conficitur & cetera. Poteris ēt
dare galeatinam cum uino aqua et pauco ace
ti confectam addendo aliquē de succis supra
dictis si libet cum zucaro. et bene erit. Et po
teris ipsam cū croco aut sandalis citrinis co
lorare. Et si ex succis aliquē cum pauco bro
dio una bulitione bulire facias. in quo tuas
carnes intingeres. bonum esset. addendo pa
rum si libuerit de puluere suprascripto. Pro
assatis carnibus poteris accipere aliquem de
succis suprascriptis et maxime succum berbe
ris uel granati seu citranguli dulcis. et ī eo po
ne zucari notabilem quātitatem cū modico ci
namo. electi pulnerizati. Uel accipe succū qui
egreditur cū carnes ille assate ī patella ita cali
de reponūtur. et ex eis parū misce ex succis
īmediate descriptis cū zucaro & puluere cina
mo. & erit sapor mirabilis ī hoc casu. Ex pisci
bus cōueniunt marini. uel aque dulcis libere
fluētis et nō stantis seu lacunalis nisi fundum
habuerit arenosū. seu ex trāsitu alicuius flumi
nis generet̄. Et oēs iuxta uillas seu ciuitates
nutriti pisces uitādi sunt et maxie in locis ī
quibus cluace ueniūt & alie expurgātur imun
dicie. Conueniūt aūt pisces aque dulcis parū
petrini communiter uocati striguli. lutii temali
carpones anguille. et raro tamen in usu sunt
Pisces autem maris uominarē sed mihi co
muniter noti nō existunt illi. hi potius el ixi
cōueniunt quā assati pisces elige squamosos
qui boni sunt odoris tactu nō limosi carnē
q3 albā habētes & cōpactam. Si uero pisces
assaueris sup prunas & non in patela decoquē
tur quod si necesse sit in patella eos decoqui
ut d̄ paruis piscibus cōmuniter fit habeas
uas terreum uitreatum in quo oleo communi
dulci cum oleo amigdalarum dulciū decoquen
tur et horum sapores fiunt ex uino granatorum
uel succo berberis & arātii. uel ex consimili
puluere addito cinamomo & zucaro. Pro eli
xis uero piscibus salsa utere cū modico panis
et puluere sepe dicto parum propter piscium
uiscositatē adiugēdo acetū. Cancri laudātur
in isto cāu qui prio in lixiuio tantū buliant
qd̄ euorum testa possit remoueri deinde in
aqua ordei usq3 ad perfectam decoctionem

decoquantur qui si in eadem mensa cum alio
cibo sumantur leuior preponatur. quia hi di
gestioni rebelles existunt. uel abiectis ex
tremitatibus tot uicibus in lixiuio forti lauē
tur ꝙ eorum grauis odor non sentiat͂ deīde
in aqua ordei debite decoquantur. deinde
eis utere. Ex fructibus in prima mensa con
uenire pñt fic⁹ uue albe per dies aliquot ante
collec͂ amarilia cerusa pruna ⁊ nespila bñ ma
tura persica ⁊ mora non bene matura. Si tūc
duo uel tria nespila bñ matura uel dimidiuȝ
ꝑsicū seu quartam ꝑtem uel ēt aliqua grana
tororum grana in fine pastus assumeret peccatū
mortale non cōmitteret ¶ Verū si pruna cera
sa amarilia mora melones magis medicinalit͂
ꝙ̄ cibaliter assumere uellet per duas horas
sumēda sunt añ pastum ⁊ si timeret ne talia in
coleram in quā facilime transeunt mutarent͂
Post eoꝝ comestionem parū aque bibat uł
orizacre hec enī taliter sūpta calorem in ethi
co et in membris acuitatē sāguinis et colere
reprimūt ualde infrigidant et hūectant pōt ⁊
consimiliter aliqua granatoꝝ grana interduȝ
accipere nihil bibendo. In secūda uero mēsa
conueniunt pira et poma cocta cū zucaro et
amigdale depillate in aqua zuccari lote ac
pinee cū mantili albo aliquātuluȝ confricate.
Potus autē eius sit uinū albū uel rubeū cla
rum boni odoris atqȝ saporis ad aliqualem
potius declinās dulcedinem ꝙ̄ acerbitatem.
ꝙ secūdum eius potentiam limphandum. Et
si aque cum uino mixtio fieret per duas aut
tres horas ante comestionem bonūȝ esset. ¶
Vel facias ut rustici patauicēses faciūt t̄pe uin
demiarū cum uuis ī tina aquā ad buliendum
ponūt. deinde uinuȝ sic mixtū inde extrahunt
quod ī uasē purificatū aliqua alia nō indiget
admixtione. Et isto mō isti ribaldi rustici sco
lares decipiūt tale uinū pro puro ueudentes.
Si uero ī loco fueris ubi uina crescūt talia
uina facias tēpore uindemiaruȝ uirtuti tameȝ
forti existente ¶ Interdum aque potatōnem non
ꝓhibemus. Et dico ī simplici ethicha de qua
est sermo. Si tamē extra pastū quouis modo
sitiret sic ꝙ a potatione se abstinere nō posset
sirupū uiolatum nenufarinū uel cōsimilem cū
aqua endiuie uel cucurbite. uel consimiliter.
uel aque boni fontis. uel saltē simpliciter bu
lite mixtā in potu tribue. Sex rerū non natu
ralium descripto regimine ad medicinalia de
scēdā. Primo illa describam. Secūdo notabo
qualiter sit eis utenduȝ. Sed qꝛ medicinaliuȝ
quedā ad itra quedaȝ ab extra possunt appli
cari. Primo ꝺ primis. Secūdo de secundis fa
ciaȝ mētionem. Quātum ad primū nota ꝙ si ī
firm⁹ debitum nō habuerit uentris beneficiū
sibi tale clistere conuenit. ℞. malue blitis añ.
M. i. matrū uioł. M. ij. ordei. P. i. ⁊ fiat deco
ctio. ꝺ qua accipe lib. i. ß. ī qua dissloue cassie
ʒ. i. ß. olei uiola. ʒ. iij. salis triti paꝝ. ⁊ fiat cli
stere. quod pōatur ieiuno stomaco ante cibū
cenā uel prādium. Vel suppositoria cōia ꝑbe
puta de radice blitis melle cū stercore muris
Si tñ clisteria alteratiua facere uolueris. ℞.
lactis asine. ʒ. iij. aq̄ uiola. aque rosa. olei uio.
añ. ʒ. iij. misce. ⁊ fiat clistere ¶ Vel ipm facias
ex decoctiōe blitis lactis endi. matrū uioł. et
silium olei uioł. addito si libuerit. Sȝ si poti⁹
p os ꝙ̄ ꝑ clistere sumere uellet. ℞. cassie. ʒ. i.
uel māne. ⁊ eā dissolue cuȝ aqua endi. uel ab
sinthi. addēdo. ʒ. i. sirupi uio. ⁊ fac potū quē
añ prādiuȝ per duas horas sibi añ tribue. nec
vnꝙ̄ ī simplici ethica ꝑsumas dare medicinaȝ
uiolētaȝ. qꝛ ī hac egritudine nihil deterius ꝙ̄
ꝙ superuenerit flux⁹ uētris quocūqȝ his hītis.
Dico aquā ordei iulep sirupos ꝯuenir͂. aq̄ or
dei ī h̄ casu ꝯueniēs tał'r fit. ℞. lib. i. ordei cū
pāno aspo tādiu fricet͂ ꝙ cortex supior abyci
atur. deide laua plurib⁹ lotiōib⁹. ⁊ postea ac
cipe aq̄ bōi fōtis uel putei clare lib. vi. ⁊ deco
q fac. ⁊ colet͂. ⁊ ide fuet͂. ⁊ dȝ bulire usqȝ ad
cōsumptionē tertie ꝑtis. Sȝ Serapio aqueȝ
ordei ꝓ ethicis sic facit. ℞. cancros fluuiales
r͂ecētes amotis pedib⁹ ⁊ testa tādiu lauent͂ do
nec odor coꝝ ab yciat͂. q̄ fcō ꝯquassent͂. deide
acci. lb. i. ordei ut supra buliti. ⁊ aque. lib. vi.
cācroꝝ ꝑparatoꝝ seu lotoꝝ. ʒ. xiiij. ⁊ buliant
usqȝ ad t͂tie ꝑtis ꝯsūptionē. p⁹ea colet͂ ⁊ usui
refuet͂. Alij accipiūt aq̄ȝ ordei mō q̄ supra fcā
fuit et ī qualibet lib. aque ponūt. ʒ. ij. cācroꝝ
lotorū ⁊ bulire faciūt usque ad tertie patris
cōsumptionem. Et hanc bene laudo Iulep ad
hāc intētionem faciētia bene sunt iulep facta
ex aqua uiol. et rof. endiuie lactuce cucurbite
portul. sēpemiue pomorū redolentium melo
nis bathece florūȝ boraginis buglose ex qua
uis istaruȝ poteris facer͂ iulep. ℞. aque uiol.
exēpli gr͂a lib. iij. zuc. taberzat lib. ij. cū lento
⁊ claro igne sine fumo debite coquant͂ ⁊ sicut
ad formā iulep deueniūt ⁊ similit͂ de alijs aqs
fiēdū sic erit. Mesue ī ātidotario suo di. vi.
docet facer͂ iulep uio. ī ifusione uio. ac rof. ꝙ
mł'tū ꝯuenit ī h̄ casu et si tu h̄ facer͂ uis facias
ut ipse te docet. Et si fātasiā tuā aliq̄l'r eleuar͂
uolueris mł'tiplex iulep ſacer͂ poteris ſm itē
tionem quā habueris ex suprascriptis aquis

duas uel tres insimul commiscendo . uel cō misceas iulep ex eis factam . ¶ Uel poteris isto modo facere recipiendo . uel faciendo ex herbis cum floribus suis . ⁊ aquam ex eis extrahe sublimādo . ⁊ postea iulep fieri facias . ⁊ ista oīa iulep sunt magis alteratiua q̄ resūptiua rōne aquarū . s quis rōne zuchari simul resumptiua . Nā ut inquit Auic . pma quarti . capitulo de cura fe . effimere ab opilatiōe prouenientis zucharū ē ppinquum cibo . ⁊ per cōsequens nutrimētum . Et si tu uis resumptiuum facere iulep accipe gallos nōdum coeuntes uel pullos aut perdices . capōes . fasianos . aues rubales uel carnes testudinum nemoralium . et debite euiscerate cū aliqua ex aquis suprascriptis bene lauātur . deinde aquam sublimendo extrahe . ex q̄ aq̄ uelut ex suprascriptis iulep fac tuo modo . Melius tamē ē cum aqua tua rū carnium tertiam partē adiungere aliquā ex aquis suprascriptis ¶ Uel potes cum carnibus ponere in sublimatiōe rosas et uiolas nenufar . endi . poma redolentia uel aliam quam uolueris herbam tūc appropriatam intētiōi tue et similia . uel quatuor se . frigida addendo parum cāphore si libuerit . Uel facias sic . ℞ . liquiritie rase . ℥ . ß . se . frigidorum . ℥ . i . triū sanda . an̄ . ʒ . i . se . citoniorum . gūmi arabici . draganti an̄ . ʒ . ij . coriandri . ℈ . ij . gariofi . cinamomi an̄ . ℈ . iiij . canfore . ℈ . ß . deinde accipe quāuis de carnibus suprascriptis quas post euisceratio nem cum fructib⁹ fortiter cōterere . et postea illos pulueres malassando simul bene misce . et tandem sublima . deinde ex aqua ista iulep fac tuo mō . Uel facias sic . ℞ . ranas uirides i locis siccis ⁊ sup arbores habitātes quarū uēter ut supra dicebatur lacte⁹ existat . ⁊ cū rore colligātur deīde extremitatibus abscis bene lauētur ⁊ sublima uł sublima anguillas per prius exceptis uiscerib⁹ ⁊ corijs . hoc idem facere potes ex piscibus fluuialibus . ⁊ ex istorum aqua iulep cōficias tuo modo . uel facias aquā ex limaciis taliter pparatis . ⁊ hoc ē magis in usu quas collige cum rore . ⁊ uiuas i furfure ponc . quia ibi expurgantur . expurgate uero cū aqua ordei bene lauētur . quas postea sublima . uel sablima cancros perprius tandiu lotos . ut odor grauis eorū remoueatur . ⁊ sublima oua recētia ¶ Aliter tamē et multo melius has aquas facere poteris . et hoc f̄m doctrinam Joannis de rupe assa in suo de quita essentia zquia omnes herbas uel fructus quas sublimare uolueris i mortario subtiliter te

re . deinde i aliquo uase debite lutato ne respiret reconde ꝙ uas in equino fimo sepelias ¶ Uel interdum loco fimi accipe uinatias que preualēt in isto casu . ⁊ hoc uas per . xl . dies sepultum permaneat . deinde hoc quod est i uase putrefactum sublima . Cūq; aquas extraxeris feces super marmore cōtere . ⁊ iterum ad alembicum pone . et extrahe aquam . et sic facter uł q̄ter uel quinquies . ⁊ habebis aquā mirabilem scilicet istam ultimam . que est per fectissima ¶ Ego tamen solum uidi alchimistā qui solum herbarum seu fructuum succum accipiebat modo quo supra conficiebat . Eodē modo ex carnibus et piscibus quādo infimo mittis parum salis pone . Et nōnulli magnum festum de sanguie humano sublimato faciūt . ut quidam Bartholomeus de mōtagnana padue faciebat . sed certe ipsum preparare nesciebat . quo si uti uolueris facias sic . Accipe sanguinem a sanguineis iuuenibus bono utentibus regimine nouiter extractum . quem pausare permitte . ⁊ aquam supernatantem abijcias . deinde cum modico salis triti fortiter agita . et in uase taliter sigillato ne respiret recon de . ipsumq; infimo ut supra colloca . deinde post quadragesimum diem sublima uicibus aliquot sup feces semp aquā reiterādo . Ultimo uero habebis aquam mirabilem . que iule pizata maximū in hoc cāu pstabit iuuamētū . Et nota si edem aque extracte i fimo iterum reponentur i uase per . xl . dies meliōes adhuc essent . Fac ergo foueam in terra quā ex pasta frigida circundata illineas . in cui⁹ medio colloca uas ipsū ex fimo equino bene pisto circundato quod interdū renoua . s; uasis medietas i aere permaneat . nam ipso per dies quadraginta permanente aquā habebis perfectissimā . Feces si que in fūdo permanserint abiciendo ¶ Uel pone loco fimi uinatias et teneas has aquas tēpore canicule ad solem ꝙ erunt multo perfectiores . Poteris etiam cōmiscere sanguinem cum alijs rebus que scd̄m quam intentionem habes uidebūtur conuenire . Si autem sirupos facere uolueris . facias decoctionem quibus uis rebus suprascriptis . et cū aqua et zucharo sirupum conficias ¶ Uerum ex sirupis simplicibus in hoc casu conuenientibus sunt infrascripti . scilicet sirupus de pomis . de persicis . de succis acetose et de succo endiuie . cucurbite de prunis . de granatis dulcibus ⁊ acetos . de acetositate citri ⁊ maxime si hi sirupi cū aqua lactuce cucurbite uio .

243

ẽdiuie ꝛ ſimilr̃ fuerit admixti ad ipſoꝝ. ſ. cõ tẽperãdam ſi quã habuerit ſiccitatẽ. Ex cõpo ſitis cõueniẽtib⁹ habem⁹ ſirupũ de papauere factũ cũ zucharo ſolũ. ꝛ ñ cuꝫ penidiis ſirupũ de portulaca factũ ſine aceto ſirupũ uiol. ſirupũ de iuiub. ¶ Uel facias talẽ ſirupũ magr̃alẽ ℞. duas uel tres teſtudines nemorales ĩ ferueti aqua bene lotas ſuis abſciſis extremitatibus ꝛ eas debite coque. quo facto accipe pulpas ea℞ in mortario bene contere. q̃s in uaſe uitreo bene reconde ¶ Deinde accipe ſucci liquirici gũmi arabici. dragãti ſe. papaueriſ albi lactuce portulae. malue ꝛ quatuor ſe. fri. añ. ℥. ß. citoni. ſe. bõbacis añ. ʒ. vi. paſſularũ enucleataꝝ mũdataꝝ ſebe. berberis añ. ℥. ß. ſpodii. ʒ. iii. roſ. uiol. ordei excorticati capil. ue. borag. buglo. añ. M. i. ɔtũdãt ꝛ ponãt cũ carnib⁹ illis ſup quas proice tres uel quatuor pitas aque boni fõtis. deĩde uas cũ argilla ul' paſta diligẽr obturet. ſic ut neque at expirare ꝛ uſqꝫ ad tertie ptis ɔſũptionem in alio uaſe aqua pleno buliat. demũ totũ extrahat ꝛ fortir̃ exprimat. ꝛ cũ tali expreſſiõe in lb. iiii. zuchari fiat ſirupus. Ex ɔfectioĩb⁹ in hoc caſu cõueniẽtibus ſũt primo mixture tales. ℞. cõſerue uio. buglos. añ. ʒ. ii cõſerue buglose. boragi. ꝛ floꝝ nenufar. añ. ʒ. i. zuchari. al. ℥. ii. margarita. ℈. ii fragmentorũ ſaphiri. ſmaragdi iacinti granati rubi. añ. ℈. i. pãnoꝝ auri numero. ii. fiat mixtura ꝛ ðauretur. ꝛ de bes iſtaꝝ cõſeruaꝝ doſim augere ſecundum quam habueris intẽtionem ut puta ſi maiorem queris linitionem adde plus de conſrua ui. Si maiorem infrigidationem plus de conſerua floꝝ nenufa. et cũ iſtis cõſeruis addere poteris de conſrua capil. ue. ꝑ libito ex cõfectionibus ſolidis conueniunt manus xp̃i cuꝫ perlis factis cũ aqua uiol. dyapapauere dyarodon abbatis dyadragãtũ frigiduꝫ ꝛ ſtõati cum frigidum nicolai poteris ꝛ cuꝫ troci. de camphora ſtati deſcribẽdis ſolidã facere ɔfectionẽ ut. ℞. pul. troci. de cãphora. ℥. i. zuchari. alb. lb. i. diſſoluat zucharũ cũ aqua uiol. ul' alia et fiat cõfectio ĩ morſellis. Et nota ꝙ cũ mixturis ſupraſcriptis poteris loco zuchari ponere quã uolueris ex his ɔfectionib⁹ ¶ Et ſi uis potes has cõfectiones ĩ modũ opiatoꝝ facere ut. u3. accipe ð ſpẽbus cõfectionum ſupraſciptaruꝫ quã uolueris ꝛ cũ aliquo iulep ſupraſcripto. ul' ſirupo ðbito coto fac electuariũ in forma moli ut eſt tiriaca uel alia opimata et põe audacter pro qualibet libra ſiru

pi uel iulep. ℥. i. ſpẽrum. Uel facias ſic. ℞. ſucci ligritie dragãti gũmi ara. ſe. bombacis ſe. malue ſe. portula. uiol. roſ. añ. ʒ. iiȷ. cancrorũ fluuioꝝ aduſtorũ ſe. citoniorum cucume. melonis citru. cucur. cina. xilobalſa. gariofi. pſilliȷ ſpodiȷ amili. floꝝ borag. et buglos. añ. ʒ. iȷ. ℥℥. ſanda. rub. al. et croci añ. ʒ. i. cãpho. ℈. iȷ. alicui⁹ ex iulep uel ex ſirupis ſupraſcriptis. q. ſ. et fiat electuariũ faciẽdo ex reb⁹ ſupraſcriptis puluerẽ. Et potes ex ſpecieb⁹ ſupraſcriptis facer̃ cõfectionẽ ſi libuerit ꝑ bolos cum zucaro faciendo ¶ Ad idem ualet marzapanũ ꝙ citramõtanorũ paſtũ regalẽ appellãt et ianuẽſes ubi optimũ aloe ꝛ aliȷ caloe. Nota quod aloe et caloe ẽ ɔfectio facta ex zucharo farina ꝛ oleo ut in quodaꝫ libello adiueni qui cacuniũ ſanitatis appellat. Cõueniẽt aũt ianuẽſes hãc ɔfectionẽ aloe ſeu caloe uocãt cum fiat ex zucaro oleo amigdone ut patet ꝛ cetera. Facias gº ſi. ℞. zucari alb. lb. i. ß. amili ſubtiliſſime pulueri. ℥. iiȷ. olei amigdal'. dulci. nouiter facti. ℥. iȷ. diſſoluat cum aq. roſa. uel uiola. ſeu floꝝ nenufa. uel aliȷs et cũ ꝑ coctionem incipit inſpiſſare adde nunc de amilo nunc de oleo cũ ſpatula lignea perforata cõtinue miſcendo donec õia mixta debite habeant decoctionem deinde totũ in aliq̃ uaſe recõde quod deaura ſi uis magis delicatũ; et ĩ hoc caſu cõueniret loco olei amigdolarum oleum uiola. Et cõſimilr̃ facere poteris cum oleo roſa. nenufare uel cõſimili. Ad idẽ ualet electuariuꝫ meſue quo utũtur reges ẽt platĩ deſcriptiõe prima illas tñ ſpecies dimittẽdo Uel facias ſic et erit mirabile in hoc caſu ga alteratiuum et maxime reſũptiuum accipe. i. uel. iȷ. nemorales teſtudies ꝛ abſciſſis pedibus et capite ãmotiſqꝫ uiſcerib⁹ ac teſta debite lauentur deinde decoqui facias in aqua uiol. uel roſa. uel cõſimili ãt aqua cõi boni fõtis. Quo facto accipe de pulpis. libr. ß. quas cũ cutello minutim incide et poſtea in mõtario ultimata conteritione terantur ul' potius in mola ĩ qua ſinapis teritur. perpri⁹ tñ bene lota addẽdo tamen de brodio ſic ut melius cõteri poſſit uel de aqua roſa. uel uiol. deinde accipe quatuor ſe. comuniũ. añ. ℥. ß. ſe. lactuce ſe. end. ſe. portulace papaueris al. añ. ʒ. ß. iſta fortiter piſtentur ſupra que ꝓiciat parum brodiȷ. uel aquarum predictarum et colentur ex his ultimatam expreſſionem faciendo. quo facto accipe amigdolarum dulcium mũdataꝝ. ʒ. vi. granoꝝ pini. ℥. ß. fiſti

cox.z.iij.ista ultima ɔfitiōe terant. ꝛ cū exps sioe suprascripta fiat lac cū q̄ dissolue lib.i.ß. zuca.al.addēdo d̄ brodio testudis si op⁹ fue rit.deinde q̄q̄uat cū coctū fuerit.et icipit ifri gidari adde carnes illas ɔtusas. ꝛ illas cū zuc. illo i catziola ꝛ mortario debite misce. Ultio adde pulueres ifrascriptos. ℞.gūmi arabici dragagāti an̄.z.ß.margaritaꝝ triasanda.an̄.z. ß.corallo.rube.ʒ.iij.cinamo.ʒ.iij. ꝛ fiat pul uis. ꝛ si adderes.ʒ.ß.succi liqui.meli⁹ eēt.sed forsan electuariū nō eēt ita gustui delectabile. Posses ꝛ hoc electuariū cum galinaꝝ.fasian. caponū uel pdicum pulp.ɔficere. de quibus fac ut de testudinū carnib⁹ pmo fiebat. ꝛ hoc cōiter faciūt praticātes.sed testudinis caro ꝑ ualet i isto casu. Trocisci huic ꝓposito ptinen tes sunt trocisci de cāphora. ꝛ sunt Aui. ℞. spodij boli arme.an̄.ʒ.ß. rosa.z.vi.carabe.se. portula.cucur.al's cucume.an̄. ʒ.iij.fiant tro cisci cū mucillag.psilij uel dragagāti. Uel fac sic ꝛ sunt eiusdē ṽtutis. ꝛ sunt Serapiōis.vi^a. breuiarij.c.de ethica.lz i dosib⁹ aliqual'r uari ent.℞.arnoglose amili. gūmi arab.dragagan ti an̄.z.iij.boli arme.spodij.papaueris al.an̄. z.v.ros. ꝛ se.cōium cucurbi.citruli cucume. ꝛ portula an̄.z.vi.se.citonio.excorticatoꝝ. ꝛ se. melo.an̄.z.vi.succi ligri.z.x. ɔficiant cū muci lagi.psilij. ꝛ hec sunt q̄ ad itra ɔueniunt ¶De his v̄o q̄ ad extra ɔueniunt.sūt balnea.vnctio nes.epithimata.odorameta.Et ut ad actū pra ticū te reducā sex reꝝ nō naturaliū regimen ꝑ ordinato i quo potissima ps existit cure infir mo tuo i aurora ex iulep seu ex sirupis s̄ scri ptis aliquē tribuas.ut ṽbigra.℞.iulep uio.ul' siru.uio.uel alteri⁹magis resūptiui fz intētio nē quā nunc hēs.ʒ.i.ß.aq̄ ordei uel endi. uel cōsil'ium.ʒ.iij.misce p vna uice. ꝛ in potu tri buc.Trib⁹ v̄o trāsactis horis pcura ut ipe na tural'r aut artificial'r hēat uētris bn̄ficiū. quo fcō i balneo ponēdus est.qd̄ naturaliter fieri pōt ex aqua dulci solum.ul' ex aqua decoctio nis ordei excorticati.folioꝝ cucurbite uiola. lactucaꝝ.floꝝ nenufa.folio.salicis uitis vuas albas portātis ac uiol'. ꝛ sil'iuz.Uel fac sic. ꝛ ē balneū pfectissimum i illo casu.℞.plura capi ta mōtonum. ꝛ ea dequoq facias usqz ad ossi um sepationē.deīde bn̄ colctur. ꝛ i illa collatu ra herbe buliāt sumpte. Et aliq loco d̄coctio nis capitum acci piunt decoctionē intestinoꝝ boum ꝛ sil'ium. Hēas igit̄ tinā apud lectū nō cooptam. ꝛ sit balneum aq̄ tepide i qua infir mus ꝑ uice prima nō multum stet.Sed si euz

balneare uolueris i aqua frigida ut aliqui uo lunt.laudo ut ibi sint tres tine.Prima sit bal nei tepidi. ꝛ fac ut supra.Secunda sit iter tepi dā ꝛ frigidaz.i qua ēt paꝝ moret̄.i ter^a v̄o sit aq̄ v̄i frigoris i q̄ ēt paululū moret̄.Nec ēt au deas ifirmum balneare ex aqua frigida ipso nō auisato.s.ifirmo.ut quidā fecit q posuerat ifirmum i balneo satis calido. ꝛ eum uolens extrahere dixit.Bonum ē approximare reme dium. ꝛ statim picecit situlā plenā aq̄ sup eum. ꝛ extinct⁹ fuit ille pauc⁹ calor quē hēbat ille. ꝛ mortu⁹ fuit i manib⁹ seruoꝝ suoꝝ.Et iō bo num ē uti quasi aqua tepida q̄z aqua ueri fri goris nōnunq̄ ɔtingit ut infirm⁹ ethica febri li curet̄.ut iquit Aui. ꝛ in ethicam cadit senec tutis.In quo casu tps mortis⁹ tardat̄. ꝛ forsas se cum ea tpe uenit cui est quātitas. ꝛ iō si tale balneum facere itendis.gradatiz illud facias ꝛ scdm modum statim descriptum balneato i firmo mō quo supra i lectulū depor̄tet̄.cu to ta spina ex aliquo vnguēto uel oleo iferi⁹ de scripto iungat̄.Facias sic. ℞.olei uiol'.olei de cucurbita.olei de salicibus an̄.ʒ.i. butiri sine sale piguedinis recētis porci masculi. mucila gi.dragagāti an̄.ʒ.ß. medule cruris uituli.z. vi.albe paꝝ. ꝛ fiat vnguētum qd̄ cuz aq̄ frigi da pluries lauet̄.et ultimo.ʒ.i.lactis mlieris puellā lactantis cū eo i mortario misceatur. Uel facias sic.℞.olei uiola.ʒ.i.olei rosa. olei de salicib⁹ piguedinis porci recētis an̄.ʒ. fa cere paꝝ. ꝛ fiat vnguētum qd̄ ut ꝑus lauetur. Ad idez ualet vnguētum uel cerotum album galie.et ēt olea ifrascripta.ut oleum uiolatuz. oleum salicib⁹ de uenufa.de cucurbi.de lac tuca.de papauere.vn̄ ex aliquo istoꝝ uel pul ueri b⁹ sil' vnctionē facere poteris. Sed esto memor sp cum his paꝝ olei de citoni. ul' mir tillo.cōmiscere eo q2 erit cā ɔstipatōis porro sitatum.et tunc illa alia olea meli⁹ recludent̄ et ꝑ pōs melius humectabunt. et tunc facta vnctione qescat ifirm⁹.bonū eēt si totū pect⁹ iungeret̄.cui postea prādium exhibeas. nūq̄ tn̄ ad saturitatē māducet. Caueas ēt ne famē ꝛ siti tolleret.Sūpto itaqz cibo ꝛ horis trib⁹ trāsactis poteris infirmū itez balneare. et h si postq̄ cibum assumpserit.stomacū senserit alleuiatū.q2 illa ē hōa ɔgrua balneādi ut vult Aui.secūda primi doctrina secūda ca° de his que proueniunt ex balneatione tunc confert et ipinguat mediocriē ut ipse inquit ¶Unde Gali.in libro de tabe ultimo capitulo. Susci pere quidem balneū iā cibo digesto suple qs

debet ⁊ nõ supra indigẽtiã lõgiorẽ. huic enĩ pariter repleto illatũ balneum crudis indigestis humorib⁹ replet corp⁹. illi vero sup idigẽtiam longiorem virtutem diminuit magis oĩbus ↄstitutionib⁹ corporeis maxime tunc ꝑiacenti tentãdum ut dictũ est balneare iã cõpleta digestiõe.s.ꝑma. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ ethic⁹ balneãdus nõ est dũ sit ĩanit⁹. nec cibo replet⁹. Et iõ hora ĩ qua a cibo stomacũ sentit alleuiatũ balneet̃. Balneato itaqꝫ infirmo ĩ lecto posito vnctiões fiãt. cui postea ex electuario resũptiuo uel marzapano seu alia ex suprascriptis ↄfectiõib⁹ ab.ʒ.ß.usqꝫ ad.ʒ.i.tribuat̃. uel da ab.ʒ.i.usqꝫ ad.v.lactis mulieris uel asine uel capre. ꝙ si ab ubere suggeret. meli⁹ ẽet. ⁊ si nõ hẽas tazeã argenteã uel papsidem stagneã in aqua calida ablutã. ĩ cui⁹ fundo paꝝ sit zuchari pulueriȝati. et ea in alio uase aqua calida pleno teneat̃. dum se mulget mulier uł asinã uel caprã hẽas iuxta lectũ si fieri põt. ⁊ ĩ illa tazea seu papside lac mulgeas. ⁊ ita calidum sicut ab ubere egredit̃ infirmo tribuat̃ horis trib⁹ uel duab⁹ trãsactis ⁊ maxime si a lacte uel alia cõfectione senserit stomacuꝫ alleuiatũ. sũa sumat cenaꝫ. taliter igit̃ ꝑ quatuor dies regat̃ cõtinue ꝑ totidẽ aut pluries qescat a balneo. in sero tñ ⁊ mane fac fieri vnctiões. Lac quoqꝫ sibi tribue ante prãdium ꝑ duas horas et sic ante cenam inter vnum pastum ⁊ aliũ. Si õbilis fuerit poterit suis uti ↄfectionibus quibus uoluerit bonũ erit sibi in illo casu sup oĩa obtinent ꝑncipatũ lac ⁊ balneũ. Et nota ꝙ lac mulicbre ẽ ꝑfectuꝫ.q̃ mulier sit alba bõe hitudinis.xx.annoꝝ nõ ultra nõ mł tũ a ꝑtu distãs ipaꝫ cũ carnib⁹ alteratis cũ lactuca endi.cucurbita ⁊ consilĩ nutrire debes. Eligat̃ asina femella iuuenis pinguis q̃ ex ordeo ⁊ lactuca ⁊ sĩlib⁹ nutriat̃. Capra alba qqꝫ iuuenis piguis.ac ꝑtui ꝓpiq̃ ↄsilr existat q̃ ẽt ordeo lactuca frõdib⁹ ꝑplĩ ⁊ sĩlium nutriat̃.

¶ De balneo uero dico ꝙ si ĩfirmus per aliqt dies a balneo qeuerit debet tamen forti exñte uirtute iteꝝ de nouo balneari. Naꝫ iqt Galie. de tabe cap°.vij. Balnei est piclosus usus in ethicis feb. nisi alicui qs suspicauerit ṽtutẽ esse infirmã. Subiũgit. ⁊ nos plurimos curauimus apparentes tabefieri per hec auxilia. quapp balnei usũ approbo ⁊ maxie ĩ isto cãu vñ laudarẽ si ĩ prĩa uice se solũ cũ aq̃ simplici balneauerit. ĩ scõa võ ĩ aq̃ decoctõis herbaꝝ. In tertia ĩ aq̃ decoctõis capitũ mõtonum uel capraꝝ. In alia aũt uice balneũ soli⁹ lactis cõueniret. Et aliqt ut Serapio et Auic. dicũt ꝙ ṽtute exñte forti anteq̃ balneũ ingrediat̃ bonum ẽ sup eũ lac mulieris uel asine uel capre mĺgere ṽtute debili debes lac cũ aq̃ cũ q̃ balneandus est permiscere. Nam insup Rasis.x. almansoris eos iubet in semicupio balneari. Pro quo scias ꝙ semicupiũ dr̃ a semi quod ẽ dimidiũ. et capio capis. Et ꝑꝑ hoc dicit Marsili⁹ uelle ꝙ tł́es balneãdi nõ sunt nisi ꝫ eoꝝ medietatẽ. ⁊ credo eũ dixisse hoc ꝑꝑ tex. q seqtur. Inqt.n. nos nolum⁹ nequaq̃ ipm ĩtrare balneũ. nisi cũ semicupiũ iuenire nõ possum⁹ Vñ vi uocabuli inseqns marsili⁹ sic hũc tex. iterꝑtatus ẽ. Sꝫ ego credo Raſ. hoc non uoluisse. imo per semicupiũ itellexit tinaꝫ ꝑ balneũ itellexit hñs casam seu ꝑtes diuisas in caliditate. de quo loqtur Galie. in.x. terapẽtice. caplo de cura ethice ꝑ balneũ. Et.A. secunda primi. doctrina secũda. ca.v. Et iõ omissa opi. marsilij laudo ut tot⁹ infirm⁹ usqꝫ ad mẽtuꝫ balneet̃ mõ.s. quo ĩfantuli in ꝑmo mense cõiter balneant̃. nã sup fundo dꝫ eẽ aliquod molle ut linteamen sup quod ĩfirm⁹ iaceat cuꝫ capite tñ alto sic ut oĩa mẽbra ꝑter caput in aq̃ submersa ꝑmaneant. Uel aliter ĩ tina colocet̃ dũmõ mẽbra oĩa sine fatigatiõe qescant. ⁊ hec aqua semp usqꝫ ad mẽtũ attingere. Sꝫ ut plura magisqꝫ circũspect⁹ a vulgarib⁹ uidearis sicut balnea ita debes oĩa alia mutar̃ remedia ut puta sup ꝑmo sirupũ uioł. exẽpli grã tribuisti debes postea ex resumptiuis aliquem uel aliũ exhibere. ⁊ ita fiendũ ẽ de aqs ↄfectionibus ⁊ epithimatib⁹ vnctionib⁹ et odoramentis tuo infirmo semp dicendo rem nouaꝫ esse facere maioris.s. efficacie in ĩfinituꝫ q̃ prima. Est igitur infirmi cui tã epar q̃ coꝛ epithimãdo. Pro corde igitur facias sic. ℞. aque uiol. aque menufar. añ.ʒ.iiij. aceti.ʒ.ß. rof. rub sandał. omnium corallo. utriusqꝫ añ.ʒ.i.ß. spodij ʒ.i. cãphore.℈.i. ossis de corde cerui croci añ. ℈.ß. fiat epithima ꝙ cordi inf̃ frigidũ ⁊ tepidũ apponat̃ añ cenã.s. ⁊ añ prãdiũ hora qua a cibo senserit stomacũ alleuiatũ. Et ꝑ epate ↄsimili hora fac tłe epithima. ℞. aquaꝝ rof. endi. lactuce añ.ʒ.iiij. aceti.ʒ.i. sandał. omniũ añ.ʒ.ij. spodij.ʒ.ß. camphore.℈.ß. misce ⁊ fiat epithima. Uel loco eius pone sup epar frustuꝫ cucurbite. q̃ꝫ supra positũ mĺtũ ĩfrigerat ep.

¶ Dꝫ ⁊ infirmus tuus sepe tale odoramentum odorare. ℞. aque floꝝ nenufaris.ʒ.iiij. aque uioł.ʒ.ij. aceti paꝝ. sandaloꝝ muscatelinoꝝ ʒ.ij. sandal. al. ⁊ ru. añ.ʒ.i. cãphore gra.iiij. mi

sce ⁊ in ãpulla ponat̃ quã sepe odoret. ⁊ si lo co aceti addideris. ℥. i. ß. optimi. uini poterit pecias imergere ⁊ testiculis applicare. quia multum conuenit in isto casu. ¶ Item aliter poteris odoramẽtum ↄficere. ℞. sandal'. oĩuȝ añ. ʒ. iij. flop nenufa. rof. rub. uio. añ. ʒ. ß. cam fore gra. iiij. fiat puluis q in pecia rara uel sin done de grana liget. ⁊ in aqua rosa. uel uiol'. aut flop nenufa. imergat̃. q̃ postea odoret̃ pse pe. Uel facias sic. ℞. olei de nenufa. ℥. i. ß. olei de cucur. olei uio. añ. ℥. ß. sandalo. oĩuȝ añ. ʒ. i. cãfore gra. iiij. misce. ⁊ ponant̃ in ãpulla quaȝ sepe odoret. Et hec odoramenta maxime cõ ueniunt p horã añq̃ ifirmus ire dormituȝ af fectet. Auice. quoqȝ ⁊ Rasis imergere docet camisias i aq̃ rosa. cũ sãdalis ⁊ cãfora mixta. ⁊ iubet ut infirm⁹ eas sic madefactas iduat. qꝺ ṽtute ↄstante ⁊ flãma magna exñte facere poteris. ⁊ maxie ne aliqꝺ de ↄtingẽtib⁹ omit tere uidearis. Gal'. in lib. de tabe. penul. c. do cet succũ facere ex endi. portula. ac spinia et lactuca. i quo pap farine ponat̃ subtilis. ⁊ i ip so duplicate imergant̃ pecie q̃ ita actualr̃ fri gide sup hipocũdria ponant̃. ⁊ cũ tepescere in cipiunt amoueant̃. sic indesincter faciẽdo do nec ifirm⁹ usqȝ ad iterjora senserit frigiditatẽ penetrare. qꝺ forti exñte ṽtute facer̃ poteris. Sȝ ne ꝺcipiaris añq̃ frigida audeas approxi mare libra ṽtutẽ. Et hec sunt q̃ in cura simpli cis ethice fiẽda uidẽtur. ¶ Laus deo.

¶ Capl'm tertiũ ⁊ ultimũ de signis ⁊ cãis et cura ethice senectutis.

U T oia sub hoc uocabulo ethica comp hensa euacuẽtur. qꝺ de ethica febrili dr̃ equoce ⁊ ethica senectutis restabat facere mẽtionẽ. q̃uis nõ legitime. Cũ hui⁹ summarij solũ sit de feb. ptractare. Est igit̃ ut supra trac tabat̃ uel dicebat̃ senectutis ethica ↄsumptio toti⁹ siue caloris naturalis sup intẽsione a qua dã mẽbrop pternaturali dispõe ꝓueniens. per quaȝ ut i decrepita etate terrestreitas accidit humido radicali. Pro q̃ nota ꝙ tl'is pternatu ralis dispõ põt tã a calore q̃ a frigido ꝓueni re. A calido quidẽ resoluẽte ⁊ liq̃faciente cor poris nr̃i hũiditates naturales ad quap liq̃fac tionẽ ⁊ resolutionẽ totius corporis siccitas ac ĩnate caliditatis debilitas. Uñ talia corpora sunt frigida ⁊ sicca. ⁊ dispõeȝ acgrunt. q̃ ethi ca senij appellat̃. ⁊ sic tale corp⁹ p accidẽs in frigidat̃ a calido. et hoc i feb. adurẽtib⁹ sepe ↄtingit. Uel ab aeris caliditate itensiua. et in lõbardia uidi multos adhuc nõ sunt ãni. xx.

tãta. n. in fine Junij ⁊ in principio Julij facie bat caliditas ꝙ laborãtes in campis plurimi moriebãtur. ⁊ plurimi hoies robusti fuerunt resoluti ꝙ i ethicã senij iciderũt. ⁊ sic ↄsump ti paucos ifra annos mortui sunt. A frigido inq̃ ethica ꝓuenit senectutis potẽte calorem naturalẽ debilitare. ⁊ hũiditates naturales cõ gelare ac terrestrificare. pp qꝺ huic corpori dñans accidit frigiditas ⁊ siccitas. ⁊ per ↄñs ethica senij. Et hoc sepe ut ingt Aui. ex potu aq̃ frigide accidit ĩ non sua hora ut i febrib⁹. ṽbi gra. ut qs aquam frigidã hora nõ debita potat i nimia quãtitate. uel cũ pp exercitium uel pp aliã cãȝ qs hẽat poros aptos. deinde potat aquã ¶ In istis. n. casib⁹ aq̃ potate frigi ditas ad p̃cordia usqȝ ꝓueniens cordis ⁊ alio rũ mẽbrorum calorem sua extingit ↄtrarieta te ⁊ ↄgelãdo humidũ terrestrificat. ⁊ isto mõ ethicã iducit senectutis. Et ego quẽdam uidi iuuenẽ annop. xv. uel circa q p⁹ forte exercitii um aquam frigidissimam ĩ magna hausit quã titate cuius frigiditas ad uiscera penetrans calorẽ extixit naturalẽ humidũqȝ congelauit ⁊ sic in hanc cecidit ethicam senectutis. ⁊ hec cũ maxima remãsit stomaci debilitate. ⁊ tam in estate q̃ in hieme ad tactũ frigidissimũ sp inueni. ¶ Ad tãtã final'r marasmationẽ ꝓuenit ꝙ oĩa ossa poterãt numerari. ⁊ ãno ẽtio mor tu⁹ ẽ. Potest ⁊ hec sil'r egritudo ꝓuenire pp rerũ nimiũ infrigidãtiũ emplastrationẽ extri secã ul' ex aque frigide balneo ut in pcedẽti ca° dicebat̃ qs in terdũ in ethicã cadit senectu tis. Pñt ẽt uapores frigidi ad cor usqȝ attin gẽtes et⁹ cõplexionẽ ifrigidare ad quã infrigi dationẽ sepe dicta accidit dispositio q̃ ẽ ethi ca senectutis. Sȝ nõ ꝙ ⁊ si raro accidit ꝙ tal' dispositio cũ qualitatũ actiuarum equalitate posset ꝓuenire. ut ingt Auic. Imaginet̃ ergo exẽpli cã ꝙ p. lb. xij. humidi radicalis. vi. lb. caloris naturalis sufficiat. ⁊ ꝙ ab aliqua cau sa. vi. resoluant̃ lib. humiditatis. ⁊. iij. caloris naturalis. Et pȝ ꝙ tũc talis erit dispõ ethica senectutis. qr erat ↄsumptio toti⁹ ⁊c. et tñ ibi erit equalitas qualitatũ ⁊c. Actiuarũ qr debita ꝓporcionabilitas calidi ad humidum. ut suppositio. vnde ⁊ si iste quo ad annos in iuuenili existit etate i decrepita quo ad dispo sitionem existit. quare ⁊c. Uerum in hieme pp simbolitatẽ ceteris parib⁹ facilius senes ĩ currant. deinde iuuenes ⁊ ultimo pueri. q̃uis nonnulli cauillãdo dicant pueros iuuenib⁹ ta lem dispositionẽ facilius icurrere propter. s.

humidū pueri magis aereū. ⁊ p ɔn̄s magis resolubile. Sʒ p nunc de hac nō curo difficultate in his uiis ethice senectutis. Signa sunt cū aliquē uideris pter sue etatis naturalē cursum fʒ oīa membra marasmatū seu exsiccatū. sicut breuit̄ faciē hēat tornatilē. q2 ocl'os ɔcauos nares acutas ⁊ tēpora plana et ad tactuʒ ut plurimū. q2 stat ut dictū est cum ī caliditate fore tpatū pulsus erit paru⁹ ⁊ debilis propter uirtutis debilitatē durus pp instrumēti duriciē. tard⁹ ⁊ rar⁹ pp caloris diminutionē q2 multa nō indiget euētatiōe. q̄re oʒ ut sibi p frequētiā succuratur. Urina ut plurimū est alba ⁊ subtilis pp frigiditatē. s. ⁊ siccitatē Et dixi ut plurimū q2 stat eam fore grossā si materia flegmatica secū expellat̄ ⁊ in senib⁹ sepe cōtigit. Quātū ad signa pnostica ut īqt Aui. pria q̄rti. ⁊ Gal. vij°. terapētice capitulo vi° in libro de tabe. ca° ultimo. Si ē ɔfirmata nō ē ingeniū sicut nec morti ē ingeniū. qδ est q2 cū ī tali ifirmo hūidū ⁊ restrificatū existat natural' calor diminut⁹ senis seu decrepiti hēt dispōeʒ q̄ ē dispō ad mortē ppinq̄. Si quis ergo posset senilem dispōnē ad iuuenilē reducere posset. ⁊ hāc curare egritudinē. Sʒ cū pmum sit natural'r ipossibile. ita erit et secūdū. Et iō cū morti natural'r iuenire igeniuʒ sit ipossibile dicebat Aui. ē eius ingeniū. si est morti īgeniū iuenit̄. s. qn̄ sancti mortuos resuscitāt. Posses ⁊ ɔsil'r iuenire igeniū. ⁊ si ɔstellationes herbas ⁊ alia huiusmōi ut medea cognoscere scires. s. qn̄ Jasonē de suo ipo iugulato ⁊ sanguīe extracto senili pp intromissionē succoꝝ ⁊ decoctiōis illaꝝ herbaꝝ ques δscribit ad adolescentie etatē deduxerit. qδ si uerū sit. de⁹ nouit. Et si ī hoc expiri uolueris Ouidiū lege sil'r et receptā quā tu īuenies in vij°. methamorphoseos. circa p̄ricipiū. illaʒ pte memorie mādes. tn̄ hoc non plus repugnat q̄ Alber. magn⁹ fecerat caput ex succis herbaꝝ ex tali ɔstellatione. qδ uelut hō loq̄bat̄. ut isti fr̄es pdicatoꝝ asserūt. sʒ q̄tuʒ ad δ natural'r sit possibile ɔsidera. sʒ o bone deus q̄ poteris istos ribaldos fr̄es ifatuire. Sʒ omissis istis fratrib⁹ garulātib⁹ ad curam ē de cero trāseundū. ī q̄ pposui satis breuiter et sueciter ptrāsire. Nā sp uelut plurimū cum hac egritudine cōplicatur alia egritudo stomaci cordis uel alteri⁹ mēbri q̄ uelut hāc curā ad se uocat. q̄ ē ī pprijs capl'is pgrēda. Preterea si confirmata fuerit. et si cura aliqual'r paleari poterit. tn̄ ut dictū ē nūq̄ recipiet. si vō nō fuerit ɔfirmata ex paucis hic ifrascriptis egꝛ facile pstine restitues sāitati. Fac igit̄ sex reꝝ nō naturaliū regimē ad calidū ⁊ hūidū declināre. Et pus rectifica aerem somnū q̄ solito longiorem exhibe. Et exercitij loco fricationibus utere. anime uero accidētiū supfluitatem uitaac coitū oīo nūq̄ā ac etiā infirmū ad saturitatē manducare permitte. ¶ Sed cibū in plures diuidere partes q̄ facilis digestiōis paucarū supfluitatū ⁊ multi existat nutrimēti. Et si añ pscripta bene notaueris oīa ista leuit̄ facere scies supfluitates pmē digestiōis si retineant̄ cū clisteri fcō ex brodijs pinguib⁹ ut brodiū mōtonū capitū mōtonis et similib⁹ et oleo ⁊ pauco salis educēde sunt. ⁊ poteris addere parū cassie si libuerit. Aδ duos uitellos ouoꝝ uel parū butiri recētis ⁊ talia clisteria multū ɔueniūt ⁊ ex maxime ɔferētib⁹ sūt balnea q̄ eē dicūt tā in caliditate vtuali q̄ actuali tēperata exhibeant̄ fm modū ⁊ ordinē ī. c. pcedenti descriptū. ⁊ illa maxie ɔueniunt quoruʒ decoctio fit ex capitibus arietū. ī qua postea bulliāt melissa camomil. folia lauri. lauēdu. ⁊ siliq̄ Ex ɔfectiōib⁹ marzapanē factuʒ cū oleo amigdolarum dulciū ⁊ electuariū restauratiuū factuʒ cū pulpis carniū dimissis illis seminib⁹ ⁊ spēb⁹ frigidis addito cinamomo cubeb. ʒʒ. grana paradisi. ¶ Uel loco taliuʒ accipe de speciēb⁹ ɔfectionum ifrigidatarū. ⁊ eis utere fʒ itentionē quā hūeris. ⁊ he ɔfectiōes ɔuenientes sunt diarodō abba. electuarij quo utunt̄ reges et plati diasitirion. confectio de musco dulcis. diamargariton. diacameron. diantos. diadragātos calidū diambra electuariuʒ. pliris. arcoticon elec. ad restaurotioneʒ humiditatis nicolai stomaticū calidū eiusdē ⁊ siliq̄. Et si has ɔfectiōes ad tēperamentū reducere uolueris. q̄ ubi excessiue caliditatis uideant̄ dissolue zucharum cum aqua rosarū uel uiola. uel misce cum speciebus confectionum supra scriptaruʒ de specieb⁹ diadraganti frigidum dyapapa ⁊ similiū. ul' ī lb. ī. zucari dissoluti ut supra pone solū. ʒ. β. specieꝝ ul' infūdas species p diē ⁊ noctē aq̄ rosaꝝ ul' uiolaruʒ q̄s postea cū zucharo decocto ɔmisceas ⁊ fac tuo modo confectionē. Julp q̄qʒ ⁊ sirupos facere poteris put ī ca° precedēti dictuʒ ē ex sublimatiōe carniū ul' herbis uel ex alijs reb⁹ tue appropriatis intētioni. Et hec de ethica senectutis et ei⁹ cura sic breuiter dicta sufficiāt. q̄ huic summario finē impōit. Pro quo Jesu christo crucifixo infinite sint laudes. Amen.

Antonij Guainerij de balneis atq3 ciuitatis antiqssime tractat⁹ feliciter incipit.

Quia nōnulli uiri doctissimi balneorū quorūdā3 ī italia exñtiū v̄tutes descripserunt pp mirabiles ipsorū3 effectus adeo famosa h̄ita sunt. ut a remotissimis ēt ptib⁹ ad ea caterua lāguētium ꝯfluat. Sūt itē alia de qb⁹ tñ pp guerras cū3 pp eueniētes tam cito pestes apud modernos nulla scriptura repit̄. Et nisi sup excellētis v̄tutis essent ō eis ampli⁹ nulla mētio fieret. Hec q̄ dixi v̄tuosa balnea ī marchionatu mōtisferrati ī nobilissimo oliaq̄ sane comitatu insimulatio vni⁹ ciuitatis q̄ ab ipsis aqs calidis nomē retinuit sita sunt. Ea.n. Aqs ciuitas illi⁹ antiqssimi comitat⁹ caput ē. ⁊ q2 aq̄ ille calide innumeralib⁹ egritudinib⁹ subueniebant aq̄ sane antiqtus noīabant. Et itex aq̄ sane comitat⁹ dict⁹ ē. Fuit hec q̄ dixi tā antiq̄ ciuitas a Silio pmo latinox rege cōcita. ut eius ānalibus legi Aq̄. ⁊ tunc Silina dcā ē. P⁹ aduētū v̄o xp̄i hi sp fidelissimi fuere xp̄iani. sic ut heresis ī eis nunq̄ repta sit. Cui⁹ cā beat⁹ silue ster papa ep̄alē sedem sibi ꝯdonauit. a q̄ deinceps siluestris dcā ē. Uex totiens hec nusella ciuitas euersa ē. ut tā siluie q̄ siluestric nominib⁹ abolitis antiquum solū Aqs nomen retinuit. q̄ octingētos iā ānos sub dicōne sup illustris alarami familie Marchionū fuit iter pollate. tñ ut ipsox marchionū cronicis sepe legi. s3 ei⁹ ultia destructio Roberti regis tp̄e fuit. Tūc.n. pp pcialitates de poluta remāsit. ⁊ q̄ ibidē pulcherrima palatia fuerāt fondit⁹ euersa solū tēplox uestigijs derelictis q̄ mere fabrice ⁊ īgentis adeo erāt pulchritudinis. ut ciuitate3 illā magnificā fuisse facile indicares attñ uim tātā subuersio illa hēre non potuit. pestes itē nec guerre qn ad ea balnea āno sigillo ob admirabiles ipsorū3 v̄tutes plurimi languētes ꝯuenirēt. pp qō teguria aliqua tūc circum edificata sunt. ⁊ ei⁹ cā ciuitatis illius nomē extingui nō potuit. Tādē gētib⁹ pfati Roberti regis cū gētib⁹ cuiusdā Joānis montisferrati marchiōis uiri ī armis uictoriosissimi sup keriēsi territorio ī gamenarie cāpo ī bello ꝯuenictib⁹ fuit marchio ipē uictor. vñ Roberto rege tā a Janua q̄ alijs ab oīs Jtalie pulso antiqū marchionale dñiū h nr̄a Aqs ciuitas resum psit. ⁊ ad hitandū illic iuerūt plurimi adolere icepit. ⁊ deo laudes ī diē crescūt ac citra ānos quatuor tm̄ ubiq3 balneox illorum fama exercuit. q̄ tot ānis pp assignatas causas suffocata remāserat. Quod aliquos illustres uiri magnifici quoq3 nonnulli uarijs oppressi lāgorib⁹ ueniūt. Jnter quos fuit extensis marchio quoq3 mātue quorum gratia cum meo illustrissimo dño dño mōtisferrati marchiōe pfate ciuitatis dño naturali illuc accesi. tūc.n. plures diuersis egritudinibus infecti illic aderāt. de quorū cōualescentia admirabant̄ oēs. sic ut effect⁹ illos diuinit⁹ potius ꝓuenire q̄ naturale arbitrarent̄. Quā ob cā3 ut v̄tutes cox potius inuestigare3 pluries ex aqua fontē balneox sublimatiōe fcā feces cōspexi. quarū ut fm quātitatis cōparationem faciā tres ptes salis cōtinent nitri vnam. aluminis pax. sulfuris v̄o quo ad apparētiā. ipm .n. cū sale an nitro cum quo simbolcitate3 maiorem h3 est commixtum. Et l3 apparēter de eo nihil sit tātus est eius odor ut sub^m mineram illā sulfuream totam indicares. Uñ eius pauca quantitas. aliarum multum quātitatē uincerent in odore. Ciues autē illi loquētes sensual'r nitrosam mineram istā apud mō eē aiunt. ⁊ hoc ex nitro esse arguunt q̄ in fontis balnei parietibus adherens. Sed materiam illā ꝯspexi in qua salis portio notabilis erat plus tñ nitri ē. q2 ubi cetera sint paria q̄ sal nitrū facili⁹ sublimat̄. Cū g° fōs ille circū lapidib⁹ inuoluat̄ uapores ab aquis ill' eleuati qui parietib⁹ adherēt ꝓ maiori pte a nitro q̄ a sale resoluunt̄. Nil itaq3 mix si nitri q̄ salis q̄titas sit maior s3 in fecib⁹ p sublimationē derelicta maior salis erat quātitas. Sit quantum ad uirtutes pax de hac diuersitate curarē cū oēs int̄ spēs ꝯuersi s3 magis ⁊ min⁹ ī uirtute tñ sali satis ꝓpiquat. ut phi de uirtutib⁹ inter tractātes inquiūt. S3 his balneis nō aliē quā tiriace magne accēit ī qua cōruptis cōponētiū formis ī ea resultat ꝯplīo q̄dā p quā uenenū ōe negat q̄ tñ simplex n'lū p se faceret. Sic ex sale nitro aluīe ⁊ q̄ ī aqs istis repiunt̄ q̄dā fit cōmixtio p quā ꝯplexo una resultat. v̄tute cui⁹ balnea illa sic v̄tuosa fiūt. Ad qō supcelestis ēt iful**x**⁹ adiuuat q̄ īm̄diāte ex uirtute miscibiliū ex aquis illa uirt⁹ sic preciosa manet q2 q̄tūcūq3 salis nitri alumis ac sulfuris q̄ro minere in his balneis repit̄ pōd⁹ scires ⁊ cū qbus uis aqs ea cōmisceres in his tñ v̄tute tale3 qualis ea ē q̄ dictis in balneis uirtute sūt celestiū pricipal'r resiuēte repitur tribuere posses nunq̄ fōs adeo intēse ē calidita tis ut imposita depillanda galina ueluti sunt

pulli·sues·⁊ talia statim depilant̄·nec q̄s sñ no cumēto caliditatē illā pati posset. balnea vō polita satis·⁊ sunt diuo posita ibi ꝓpe fontē situata sunt·q̄bus ꝑ canale q̄ōdaꝫ fontis aqua cū libet defluit·⁊ talem ī eis tēperiē recipit· ut q̄s ī ea trahere morā deinceps sñ lesiōe pos sit·sunt ⁊ ibi ꝓpe alia coopta balnea q̄ ab eo dē fonte aquā recipiūt polita ualde·in q̄bꝰ ho neste magis taꝫ uiri q̄̄ mulieres se balneant· iuxta q̄ sudatoria seu stuffa ē ꝑpolita satis. et ad hec nō ē vulgariū liber aditꝰ·Clara est bal neoꝝ aqua ut adeo ꝑuia ut denariꝰ ī fundo ꝓ iectꝰ uideri q̄at·Sꝫ de mēse maij eiꝰ color ad aliqualē uiriditatē mutat̄·q̄ō ē q̄ꝛ tunc de mi nera plus cū aq̄s illis cōmiscet̄·ꝑꝑ q̄ō grossio ris ac maioris fiūt pōderis· Naꝫ q̄libet mine ralis v̄tus a sole ab alijsq̄ꝫ stellis v̄tutem reci pit·q̄ illo mēse q̄̄ alijs ī nr̄oꝝ balneorū mine ra multo fortior recipit̄·nec ē de h̄ mirādū·Nā ut inq̄t ianuēsis Simon auctoritate Plinij in macedonia ē lacꝰ q̄dā ī quo circa canis ortuꝫ nouēnis diebꝰ fit nitrū·totidēq̄ꝫ cessat ac rur sus īnatat·⁊ deīde cessat. Et hec ē natura solꝭ q̄ tūc nitrū gignit·ut inq̄t·talis ergo v̄tꝰ expꝑi entia docet ī balneis nr̄is ō mēse maij q̄̄ alijs ī mēsibus ē fortior· Nimiꝝ ergo si eo tp̄e pre dicta balnea ī colorē uiridē cōmutant̄·q̄ꝛ tūc ī fluxū talē recipiūt·ut plus ō minera q̄̄ alijs ī mēsibꝰ cū aq̄ misceat̄·q̄ꝛ potētiora tūc fiūt· ut ciues inq̄unt aq̄ illa gustui ē grata satis·de q̄ ciues illi fercula multa ꝯficiūt panē· quoq̄ꝫ ⁊ plurimi lāguētes ex ea bibūt·q̄ꝛ sitim extin guit·⁊ uentrē lassat·ut ex eis mihi q̄dā retule rūt·Et ī hoc balneoꝝ nr̄oꝝ q̄ ad ītra ciuitateꝫ scita sunt notificatio finem recipit.

¶ Capl'ꝫ scōꝫ qualr̄ de balneoꝝ extrīsecorum notificatiōe atq̄ꝫ ⁊ q̄lis sit cā extrīsecoꝝ q̄̄ in trinsecoꝝ minera·q̄bus quoq̄ꝫ ī generali egri tudinibus conueniant.

Aluminis q̄dam burida noīe ab Aq̄s ciuitate ꝑ passus fere q̄ngentos impñ tiaꝝ distat·suꝑ cuiꝰ ulteriori ripa ē pratū q̄ō dā q̄ō oliꝫ ut antiq̄ q̄dā referūt ad ītra menia ciuitatis fuerat·⁊ tāte tūc erat āplitudis illa mire pulchritudis erāt balnea·⁊ de pñti q̄q̄ꝫ sunt ⁊ ꝑꝑ inhitationem suꝑ ea tm̄ terra creuit ut de eis uestigiū nullū apꝑet ibi·sunt fontes aliquot calidissimi nō artificio sꝫ sua spōte fac ti quoꝝ minera ut diligēter exaīaui a balneis ciuitatis paꝝ differt·plus tñ aluminis tenēt· in quoꝝ ceno sal ⁊ alumē uisibilr̄ apꝑet· de qui bꝰ ipse colegi·gustaui quoq̄ꝫ·id āt cenū tactui ē adeo suaue ut setā tāgere iudicares·in quo v̄tus aquaꝝ fontiū urget·aut multū ex aq̄s an tillis nō nimis q̄̄ ex illis q̄ ī ciuitate·s·caturit posset pāis ꝯfici·⁊ alia itē fercula·Est·n·clara lipida ualde·q̄ ut balneātiū experiētia docet eiusdē ē fere v̄tutis cū ea rōne tñ aluminis plꝰ stipticat. ac ex oībꝰ his tā hoꝝ fontiū q̄̄ bal neoꝝ ciuitatis facile ē ꝓprietates inuestigare· nō tā rōne salis q̄̄ nitri q̄̄ aluminis calefaciunt ⁊ exsiccāt·⁊ eoꝝ stipticitate plurimuꝫ mēbra ꝯfortāt·Pꝫ itaq̄ꝫ ꝙ ī egritudinibꝰ in q̄bꝰ cale factio·exsiccatio ⁊ stipticatio fuerit necessaria plurimū ualēt·Sꝫ philosophātiū pace de his balneis miraculū quoddā mihi a fidedignis enarratū describā·nec ea q̄ ultra burmidā sūt ꝑpolita plurimū erāt eis lāguentibꝰ comoda ad q̄libet erat aditꝰ nemini q̄ eēt īfectꝰ graue ꝓhibitꝰ·Ciues āt ne leprosi ⁊ similibus poluti maculis sua ītraret balnea ꝓhibebat·Q̄ō Je sus crucifixꝰ pati nō uolēs quā tūc hēbat v̄tu tē oēꝫ subtraxit caliditatē ibi solā dereliq̄ns ⁊ extrīsecoꝝ v̄tꝰ adaucta ē·vñ q̄ se in ciuitate balneabāt nocumētū potiꝰ q̄̄ iuuamētū faciē tes q̄rebant̄·Sūt ciues ⁊ nō ab re huiꝰ causā ignorātes grādi admiratiōē cōmoti·Tandem quē tūc amicū dei hēbāt epꝫ ꝯsuluerunt· Js ut gl'oso Jesu placuit ꝓhitōnis īgressus lepro soꝝ ad balnea dePditiōis tam mirifice v̄tutis fuisse cām arbitratꝰ totū ppl'ꝫ secū ī ꝓcessiōe ꝑduxit·deh̄ic vō deū ōuote depcatꝰ ē ut eoꝝ balneis restituere ꝑstinā v̄tutē dignaret̄ ꝑmit tēs eoꝝ īgressuꝫ deīceps uetitū nemini·Fuit eiꝰ orō exaudita ⁊ quā habebat v̄tutē ī hodi ernū usq̄ꝫ diē tenēt h̄ eiꝫ ciuitati diuinitꝰ ꝯces sum ē·ne·s·nomē eiꝰ extigueret̄·uisi·n·balnea ista tam v̄tuosa forēt abolita iā essēt·nec in ca āpliꝰ ut vulgariū v̄bo utar galus uel galia cā taret·Nō ergo ab re princeps phoꝝ Aristo· balnea natalia sacerima noīauit·ꝑꝑ·n·mirabi les taliū v̄tutis eē uident̄ sacra·Nec mirum si his ī nr̄is balneis miraculū istud apꝑuit·nā ī balneis appōi ī territorio paduano ut īquit cassidorꝰ uir noīatissimꝰ duo erunt balnea ꝓ uiris vnū aliud ꝓ mulieribꝰ deputatum·Et si mulier aliq̄ ī balneo uirorum ītrasset sufferre ea haud q̄̄q̄̄ poterat·īmo uelut a buliēte oleo cōburebat̄·H̄·n·facit deꝰ gl'osus ut uellet nos scire īdignū eē ml'ierē cū uiro se simꝭ eodē bal neo balneare·Narrat itē ꝙ si raptū furto aīal ibi ut fit ōpilādū portaret̄ potius caro fuissꝫ ab ossibus seperata ꝙ pillus minimus euelli potuisset·Patet igitur qualiter ī quibusdam

aliis balneis naturalib⁹ miracula non minus
q̃ i nr̃is appuerit. bētis itaq; q̄ ⁊ qual' sit bal
neoꝝ nr̃oꝝ mirā. qb⁹ ꝗq; i generali egritudi
nib⁹ conueniūt. Laus deo.

Cap^m ter^m q̄ sunt balneoꝝ pscriptoꝝ ppriēta
tes ac qbus pticularib⁹ egritudib⁹ ꝯueniāt.

Ut balneoꝝ istoꝝ pprietates nobis faci
li⁹ note fiant. qb⁹ pticularib⁹ egritu
dinib⁹ ꝯueniāt q̄s uidi effect⁹ referā
Illustrē Mātuanū marchionē mēses septem
podagric⁹ dolor sñ iterpolatiōe molestauerat
⁊ adeo crudel'r ut coacti medici nō solū dome
sticis stupefactiuis usi sūt. s; iterdū opij. ʒ. ij.
cū camomillino oleo ꝯcutiētes pedē nō solū
sel's; pl'ies ēbrocauerūt remittebat dolor. s; i
totū potuit amoueri nūq̃. Miror cur ex em
brocatiōe illa tā ꝯtinua pes uitā nō pdiderit.
Prefat⁹ dñs terna uice balneat⁹ dolorē ex to
to pdidit. ut tñ mēbrū ulteri⁹ ꝯfortaret ⁊ ōēs
malā qualitatē i qua derelicta fuiss; amouer'
pl'ib⁹ se itē uicib⁹ iscriptū obsuās ordinē bal
neauit. Nā sero tibias i ceno extriseci balnei
p mediā āplius hore ptem ad genu usq; tene
bat. Mane vō balnea ciuitatis intrabat. Isto
itaq; obsuato regie ifra dies. xx. dolor cum
ex toto dereliqt. ⁊ isto tpe fuit ultra solitū im
piguat⁹. Estēsis Marchio podagrico dolore
sepe detēt⁹ ex balneis ipsis pficuū grande su
scepit. Quidā caxalēsis ex dolore genu iā an
nis aliqt trāsactis sñ bacl'o ire aut quaq̃ po
terat. magna itē cū pēa q i ciuitatis balneo ma
ne itrās cū sero tibias i extriseco ceno tenēs i
die. x^a baculū deseruit. ⁊ debie sñ pēa q̄ uolu
it p libito iuit. Parmēsis quidā pp casum eq
sup pedē iā elapso vno āno claudicabat pedē
illū idignatū hēbat. nec magno sñ dolore inci
dere poterat. Et tā i ceno q̃ balneo pluries i
trās fuit sanitati ꝯstitu. ⁊ ce. ibi quoq; qdā cō
ciuis me⁹ adderat q pp quādā cronicā egritu
dinē iā madecem annis tibiarum dolore pote
rat pire. q psepe ēt tumescebāt cū tā i ceno q̃
balneo iscriptū ordinē p. xij. solū dies obsuās
papiā liber accessit. Armigeꝝ itē q pp uarias
cpussiones man⁹ flectere negebat p⁹ tertiam
balneationē libeꝝ motū manibus p libito da
bat. Erat ⁊ ali⁹ q sub castro quodā uelut ste
phan⁹. lapidat⁹ tā brachiū q̃ manū peraliticū
hēbat bis ꝯsilio meo usus micbā ēbrocauit. ⁊
i octo diebus liber fact⁹ est. Est. n. i vno bal
neoꝝ āgulo i suprascriptū lapideū qddam qp
ubi ēbrocari op⁹ ē aqua fōtis ipellit q̄ postea
ab eo gutatī descēdit. ⁊ sic qᵭlibet mēbrū fa

cile embrocari pōt. Alter antiquū tinitū auriū
patiēs sup caput embrocam recipit i totū se
ille tinit⁹ recessit. Erat alter pp ātiquū catarri
descēsum asmatic⁹ ⁊ adeo i hanelitu difficul
tatis ut uis ire poss; is iterdū balneū igressū
ē ⁊ aliqñ ceruicē ēbrocauit. qñq; vō summo
mane aq̄ fōtis pitam vnā cū ultra bibebat. s;
mane illo balneū nō itrabit. q i. xv. spacio ha
nelitū cū dei auxilio recupauit. ⁊ curatus est.
Calculosus alter de aqua illa copiose bibens
arenulaꝝ copiā ad extra mādauit. Quidā; co
licus ex aqua fontis clisteria cū; oleo. ⁊ be
nedicta aliquot uicibus recepit. que muco
se mē quantitatem magnā; eduxerūt. ⁊ statim
bon⁹ colicus liberat⁹ ē. alius defecti lapidis
mingere nō ualēs ad tertiū usq; celū lamitabi
les uoces mittebat q ō aq̄ illa copiose bibēs
die cadē lapidē ad extra per frustra mādauit
Ali⁹ a ul'garib⁹ leprosus reputatus p dies. xx
se q̄q; die balneauit ⁊ mūd⁹ fact⁹ ē. Quidam
dñs Iacob⁹ de isula uir boriane cardinalis
⁊ ce. fere oīb⁹ in mēbris ab artetico tenebat
cui⁹ cā sue persone impotēs nec equitare nec
suis pedib⁹ ābulare poterat qui de nr̄orum
balneoꝝ vtutib⁹ audiēs illuc sup letica depor
tari se feē ⁊ ordiate se balneās paucos ifra di
es saitati rstitu⁹ Ianuā galiardit accessit Ego
aūt dum in Perisī studio legere; ad hec bal
nea nobilem quandā ml'ierē mādaui q̄ ātiquū
vl'ue casū adeo picl'osū interdū patiebatur ut
suffocari psepe crederet. h semel in die cerui
ce; ēbrocabat uice vō alia se balneans libera
demū redijt. Cuidā vō ascitico ut ea se solū
balnearet iniūxi. Sed ciuis qdā q balneoꝝ il
loꝝ experiētia didicerat ut mane pintā vnam
illius aque biberet cōsulit ⁊ die alia in uespe
ris solū balneū itraret hec sanitatis recupan
de cupida tres iterdū aq̄ positas mane vō bi
bebat. ⁊ p dies. xl. hoc ꝯtinuās. s. se iterdum
balneādo iterdū vō aquā bibēdo liberata feā
ē. Alia ut vulgariū; mulieꝝ vbo utar pp anti
qum mestruoꝝ alboꝝ fluxū nunq̃ ꝯcepat. et
erat iterdum materia illa adeo fetens ut ipsa
met odio seipsam hēret. purgata ad balnea h
iuit. q nō iussu meo sed spōte sua psepe de fō
tis aq̄ bibebat. ⁊ illis albis mestruis expur
gatis cū domi fuit pgnās feā puellū enixa ē.
De his nr̄is balneis mirāda recēser posse; q̄ꝝ
ptē ipe uidi ⁊ ptē a fidedignis accepi q̄ si oīa
describere uellē tedio nimiū lēgētes afficerē
Qui hoc tēpore uerbis omissis ad actū pra
ticū inmediate deuenire cupiūt. Sedi illoꝝ

aq̃ usuũ balneoꝝ ↄsiderata minera his q̃que quos uidi effectibus euidenẽ cõcludi potest ea frigidis egritudinibus cõualere q̃maxiẽ ut est ãtiq̃ doloꝛ capitis palesis spasmus ti mõ toꝛtura oꝛis litargia obliuio ↄgelatio ha bũdantia fci catari ⁊ ubere ualẽt õibus ner uorũ frigidis egritudinibꝰ. ualẽt itẽ lacrima rum exuberãtie defẽsui aque cũ primo cata rate sibilo auriũ opilationibus a frigida hũi ditate ꝓuenictibus ualẽt itẽ deffectui odora tus molificationi lingue deffectui gustꝰ stu poꝛi ac ipsoꝝ cõgellationi molificatiõi gigiua rum fluxui hũiditatũ ab oꝛe tristiᵉ asmati et frigidis egritudinibꝰ stomaci yficie nigre ca cesie ydropisi. ualẽt yliacis ac colicis ṽmes necãt matricũ hũiditates desiccãt. Sciaticos ṽo podagricos ⁊ ciragricos curant. Et alr̃ õi bus iuncturaꝝ egestiõibꝰ q̃ sunt ab humori bus frigida subueniũt scabiosos liberãt et le pros cõferũt. ac oibus cutis ĩfectiõibꝰ ualẽt. Hec sunt qbus pticularibꝰ egritudinibꝰ hec nr̃a sacerima balnea ↄueniunt. ¶ Laus deo.

¶ Capᵐ q̃rtuꝫ qualr̃ tã balneis q̃ ceno q̃ stuffa uti d̃beamꝰ. ⁊ d̃ mõ fõtis aq̃s bibẽdi

Upest balneoꝝ nr̃oꝝ ↄueniẽtẽ usuꝫ describere. q egritudinibꝰ diuersita te uarieẽ. Circa hoc igitur sunt ĩfrascripti ca nones obseruãdi in ꝑmo. nisi factis ṽlibꝰ eua cuatiõibꝰ ĩ eis ĩtrare nemo audeat materias eĩm peoꝛ fluere faciunt. cuiꝰ cã accidẽtia peri culosa facile ĩ repletũ coꝛpꝰ ĩduceret. ut ẽ ṽti go. scothomia. epilensia. apoplesis. paralesis. spasmᵘ. ⁊ talia rõibus pticularibꝰ mẽbris ad q̃ mẽ ille raptũ hñt nocumẽta grãdia ĩducere quoq̃ꝫ possent. vñ ille dilectissimus ꝑceptoꝛ meꝰ magr̃ philip us mediolẽsis ducalis phicꝰ mihi cũ ad hec balnea sancti philipi cum ṽno secũ adesset uir qdã ualde repletum caput hñs alia sine ꝓuisione sup ceruicẽ embrocationẽ recepit ad cuiꝰ oculos tunc tanta materia de fluxit ꝙ eos ꝑdidit. Sũmo ergo ope cauẽdũ ẽ ne sine ꝓuisione balnea quisq̃ intret. ⁊ uice ꝑria nõ ibidẽ diu moꝛã faciat. deĩde ṽo q̃nq̃ꝫ ad minus hoꝛis a prãdio distãtibus se quoq̃ꝫ balneat. Sane ubi ex his fuerit q resoluunẽ facile ꝑ duas hoꝛas uel circa sero uel añ ĩgres sum balnei uitellos duos ouoꝝ recentiũ assu mat ↄfectioneꝫ aliquã restaurativã uel aliq̃d tale. ⁊ eiꝰ sp ĩ balneo tãta sit moꝛa q̃tum euꝫ ibi stare delectat. uel donec digitoꝝ pulpe in rugis cõtracte fuerit. ceteris tñ ꝑibus lõgiꝰ mane q̃ sero balneis ĩmoꝛandũ erit. Cũq̃ꝫ ab eis egrediẽ lectũ intret. ⁊ ne a frigido tangaẽ aere se pãnis coopiat. dehinc ĩ lecto sudoꝛem tolleret. ⁊ cũ minuere tamẽ ꝑcepit. abstergaẽ. se postea ĩduat cum ꝑ acrẽ aliq̃tulũ distanteꝫ a balneo ꝑ moꝛulã ambulet. successiue ṽo ei bũ boni chimi aut nutrimẽti ⁊ facilis digõis recipiat ab ĩmoderato tamẽ cibi ⁊ potꝰ usu ⁊ ab alijs huiusmodi se custodiat. ⁊ a coitu q̃ maxiẽ. Et q̃ꝛ fm diuersitatẽ egritudinũ diuer simode alijs balneis utimur. q ṽbi gr̃a egritu dinẽ neruoꝝ patiunẽ nõ mõ coꝛpus totũ bal neari necesse ẽ. sed ꝑsepe loca ubi nerui sensũ ⁊ motũ mẽbris lef dãtes oꝛiunẽ. embrocãt ⁊ ĩterdũ nucha aliq̃ñ doꝛsi spõdiles ⁊ q̃ñq̃ꝫ mẽ bra cetera fm exigẽtiam embroceanẽ regulalr̃ ṽo ẽ sup mẽbꝛum illud ẽbrocatio fiẽda. ĩ quo nerui q mẽbꝛo leso deseruiunt. oꝛiunẽ. Nõnul li quoq̃ꝫ ĩ coopto balneo se libẽtiꝰ balneant. q̃d non laudo. Nã uapoꝛes ab eo eleuati ma le tñ spirãt. ⁊ in se reflexos balneantis caput plurimũ replẽt. ꝑp q̃d nõnunq̃ accidẽtia pes sima ↄsequnẽ uelut ṽtigo. scotomia. paralef ⁊ce. Sed si pluuie uel aliq̃d tale ĩterdũ balne anti fuerint ĩpedimẽto cooptum. tũc balneuꝫ ĩtrare poterit. At hi q tibiaꝝ doloꝛe uexanẽ seu ĩflatas hũerint ĩ extrĩsecoꝛum fontium ce no eas tenere perutile erit. Jd enim doloꝛem tolit tumoꝛem remouet ⁊ stipticitate sua eos ualde cõfoꝛtat sicut deĩceps hũoꝛes descẽde re neq̃ãt d̃ q̃ ĩpe mirabiles uidi effectꝰ. ꝙ sĩ cũ ad ṽles coꝛpis huiditates d̃siccãdas totũ bal neaẽ neccuꝫ sit mane ciuitatis balneũ ĩtret. se ro uero cens̃ plurimi quoq̃ꝫ tibias suas super uno pforato lapide qui sẽper quodaꝫ fontis balneo situs est stuphãt. Sꝫ eas in extrĩseco ceno teneẽ utiliꝰ est. Accidit itẽ sepe ut maras matis seu resolutoni ꝑtis tibiarũ inflatõe seu doloꝛe molestetur. Tale itaq̃ꝫ cenuꝫ ĩtrare q̃ balneũ ꝑstat. Stuphare ãt se uolentes quoq̃ꝫ caute id faciãt. Nã ace. stuphe uaporibꝰ aque fontis repleẽ. est q̃ꝛ ad intra coꝛpꝰ maxiẽ pe nctrat et hũoꝛes subtiliãs multofoꝛtiꝰ q̃ bal neuꝫ sudare facit. Et. iõ in ꝑncipio uetanda est q̃ꝛ ĩ repleto coꝛpe mãs magis q̃ balneũ fluer facit et ĩpetuosiꝰ quidẽ uti ꝙ maloꝛũ accidẽ tiũ cã esse põt. Sed circa finẽ ea ꝓutilioꝛ erit Nã si que materie grosse ĩ coꝛpoꝛe derelicte fuerint facilĩꝰ ꝑ stuphã quam ꝑ balneuꝫ subti lianẽ et ĩ sudoꝛ cõuẽsc etiaꝫ facil iꝰ euapoꝛãt ꝗ. Rursꝰ hoc balneoꝝ nostroꝛuꝫ aqua est ad bibẽdum utilr̃. Nã ut supꝛa tetigi quidã ĩ bal neo existẽtes de ea bibunt q̃ꝛ sitim extiguit ⁊

uētrem laxat. Sʒ asmatici ydropici calculosi iliaci colici. stomatici et cōsilēs de ca. sʒ dispositionē vnā duas aut plures illius aq̄ pintas utiliter interdū bibūt. Eius mēsura i indicio astātis medici de reliquo. sʒ g aquā illam mane biberit ad sero usqʒ balneū non intret. ne assumpta aqua q̄ a circūferētia ad cētrum trahit opationem īpediat. Et sic hēs tā balneādi q̄ in ceno stādi qʒ stuphandi qʒ quoqʒ aquā bibendi modū. Laus deo.

¶ Capl'm quintū mō succurrendi accidentibus q̄ ex his balneis accidet q̄n pfectiora sūt. et q̄tum sit ibi tps in morādū.

Diuersa accidētia balneātib⁹ nōnunq̄ accidūt. ut ē tam ad oculos q̄ ad nares. aures. palatū. q̄ alias ad ptes capitis materiei defluxus. Et iterum balnea illa capi calidū supincedūt. renes item sitim aliq̄n idūcūt. ⁊ corp⁹ nonnunq̄ stipticant. His i oībus q̄ṁo succurrēdū sit. in p̄nti exēplo p ordinē describet. et q̄n itē pfectiora sunt. ⁊ tādē quātum sit ibi tps īmorandū. Qui ergo cerebrū plurias humiditates hn̄s exsiccare cupit sup cēnicē embrocā ut recipiat necesse ē. Ne itaqʒ ad oculos siue ad alia capitis mēbra m̄a defluat. q̄ plerūqʒ ē uisus deperditiōis cā ⁊ aliaꝝ egritudinū pessimaꝝ anq̄ ceruix ēbrocet tipora atqʒ frōs ex oleo mirtino cuʒ masticio mixta erūt pungenda. Uel facias sic. ℞. olei mirtini. olei masticis añ. ℥. i. pulueris mirtillorūʒ. cipīi bistorte. masticis. terre sigillate añ. ʒ. ij. cere paꝝ. et fiat vnguētum. quo timpora atqʒ frōs pungatur. Qui aūt epar calidū nimis hn̄t eū añ īgressum balnei ex ceroto sādalino pungūt. Uel facias sic. ℞. vnguēti albi gal'. ℥. ij. cāphore. et ℔ ubi magna affuerit flamma. ʒ. ij. sandal'. rube. spody. rof. añ. ʒ. ß. icorporent sil'. parū aceti cōmiscēdo. et cpati vnctio fiat. Iste pariter inunctiōes renib⁹ calidis ꝯuenirēt ad quos semp aduertēdū ē. Uidi. n. aliquos qui nullā aliā reibus puisionē faciētes in tm̄ pcalefacti sūt. ut ex urnie adustione ardorē icurrerūt. hīc excoriationē successiue ult⁹ ⁊ mortē finalr̄. Ad hoc igitur cetera semp mētē habeas. Sirupi itē acetosi. ℥. ij. ul' de ribes de succo acetoso ꝺ acetositate citri. de limonib⁹ de agresta ul' cōsimilis cō. ℥. iij. aque endiuie exhibere in aurora multum confert. et isto mō dū existūt i balneo ex potatōe aq̄ fontis pl'ium succurrat q̄ nisi epar ⁊ renes calidos habentib⁹ omnib⁹ laudo. Uex cū zuccaro cādo pomis granatis amarenate uel aliq̄ huiusmodi ꝯfectiōe seu cū aliq̄ ex tactis sirupis deludere siti bonum est. Ab exitu tamē balnei nō sic imediate gcq̄ frigidi actual'r bibendū erit. Corporis stipticitate cuʒ clisteri b⁹ a coib⁹ suppositoryſ succurrēdū ē. Et talia sero ul' mane antecq̄ quis balneū ītret fiēda sūt. At gdē clisteria ⁊ alia abhoīnātes p paꝝ anq̄ ea balnea intrent de aqua fontis pintam dimidiā bibūt si nō plus. Illa āt uētrē laxāt. Aliȷ ante cenam uel cuʒ dormitū cūt pillules de ycra simplici clefanginas ul' consimiles in qbus nullum laboriosuʒ solutiuum ingrediatur. assumunt ⁊ mane anq̄ sit balneādi hora suā operationem perficiūt. Et hi tā sero q̄ mane balnea ingredi possūt. Alii mānā cassiaʒ tamarindos ul' aliqđ sīle recipiunt. Nā laboriosa farmaca uitāda sūt omnia. sed sint omnes qui solutiuū recipiūt p os auisati ne balneuʒ dōec solutiuū operationē suā pfecerit igredi anr̄. Eligēdū balnei tēp⁹ ē mensis maii. Tūc enī ut habitū est supra balnea illa sūt i suo esse pfecto. Sūt de mense septēbris ꝯueniētia nō sic ueluti in maio uirtuosa. Balneādi autē mora secūdū diuersitatē egritudinū uariātur vñ si quis humid⁹ ualde fuerit a tali hūidita te egritudo ipsa ꝓuenerit p mēsē itegrū balneare se potest. Quecūque tamē fuerit egritudo dierū quindeci termin⁹ minor erit. Nō enim uidet i cōp⁹ minori tēpore suā uirtutē impmer̄. Postquā balneat⁹ domū reddiōrit per menses ad minus sex tam in cibo quam in potu q̄ in alyȷs nō naturalibu⁹ reb⁹ codē se debet regimie quo i balneo gubernar̄. Nā balnea ipsa qualitatē unā i cōp⁹ derlinqunt que i eū p assignatū tēp⁹ agit cōtinue. Et hui⁹ causa ab extraordinaryȷs cauēdū est. Habes itaqʒ qualr̄ accidētib⁹ q a balneo ꝓuenir̄ possunt succurrendū sit ibi stādū ac qualr̄ balneat⁹ domū reuersus se habeat custodir̄ q̄ presētis capituli intētionis fuerat et cetera. Amen. Laus deo.

¶ Finis tractat⁹ de balneis mōtisferati.

¶ Incipit ātidotariū eiusdē clarissimi doctoris apud paucos inuētuʒ non min⁹ utile q̄ cōpēdiosū ⁊ ad opus praticū accidētibus maxime necessariū.

Clistere cōe linitiuū. ℞. malue matruʒ uio. añ. M. i. fiat decoc⁹ ꝺ qua accipe ℥. xij. uel. xvi. cassie fistu. extracte noui. mellis pul'. zucari añ. ʒ. vi. olei comunis. ℥. iij. sal' cois. ʒ. ij. misce et fiat clistere. Uel loco decoctionis dicte poātur brodiū pulli ul' carniū do

ſis dcã ẽt erit cõueniẽs. ¶ Cliſtere lenitiuũ ⁊ alꝫatiuũ ꝯueniẽs ĩ febrib⁹ magne inflãmationis. ℞. matꝝ uiolaꝝ malue. añ. M. i. mercurialis ſpĩachie nenufaris tertiã ptẽ. M. i. lactuce uel poꝛtul. uł uirge paſtoris uł ſempuiue añ. q̃rtam partẽ. M. i. fiat decoctio cũ lib. xij. aque uſque ad conſumptionem tertie partis de qua collatura accipe. ℥. xij. uel. xvi. olei uiolati. ℥. iiij. ſalis triti. ʒ. ij. miſce.

¶ Cliſtere leitiuũ ⁊ abſterſiuũ ꝯueĩẽs ĩ febrib⁹ colꝰicis ⁊ flꝰãticis. ℞. blitis malue mercurialꝰ añ. M. i. oꝛdei matꝝ uiolaꝝ añ. tertiam ptẽ. M. i. fiat decoctõ ĩ libris. xij. aque uſq̃ ad ꝯſũptionẽ t̃tie partis ⁊ in fine decoctiõis addatᷣ cauliũ. m i. ⁊ iteꝝ buliãt p unicã bulitionez deĩde. ℞. dicte decoctiõis. ℥. xij. uł. xvi. caſſi. mel. zuc. ru. añ. ʒ. vi. uel. ℥. i. mellis uiolati. ℥. i. olei cõmũis. ℥. iij. ſalis triti. ʒ. ij. miſce et fiat cliſtere. ¶ Cliſtere ꝯueniẽs applic̃ ſubet litargie paraliſi. ℞. cẽtaure minõ abrotani calamẽti origani. utriuſq; ſaluie utriuſq; rute. ſ. domeſtice ⁊ ſilueſtris añ. m. ß. ſeminũ ani. maratri ſcis ſiſeleos añ. ʒ. ij. ſticados arabi. ʒ. iij. plꝰpe colloquin. argarici añ. ʒ. ij. caſſie ʒ. ij. uł. ʒ. ij. ⁊. ß. fiat decoctio ĩ ſufficiẽti quãtitate aque uſque ad cõſumptionẽ t̃tie partis deinde. ℞. dicte decoctiõis. ℥. xij. uł. xvi. yerepigre. ʒ. vi. ſalꝰ gẽme. ʒ. i. ß. miſce. ⁊ fiat cliſterᷣ ẽt poſſet addi. ℥. ij. uł. iij. olei. ꝺ caſtoꝛo ⁊ erit meli⁹ ⁊ fõtius. ¶ Cliſtere ꝯueniẽs paliticis ℞. ſaluie rute ſticados malue mercurialꝰ centauree furfuris camomille añ. tertiã ptẽ M. i. fiat decoctio in aq̃ ſufficiẽti uſq; ad ꝯſũptionẽ tertie ptis de qua poſt collaturã accipe. ℥. xij. uel. xvi. bierepigre. uel benedicte ſimplicis uel yeralogodion. ℥. ß. caſſie. ℥. i. mellis roſa. collati. ℥. ß. uel. ʒ. vi. olei cõis uel camomille. ℥. iij. ſalis cõis triti. ʒ. ij. põt ẽt addi ad p̄dictã decoctionẽ ſe. ani. et feni. ⁊ cimi. ⁊ce. ⁊ tũc erit foꝛtius. ¶ Cliſtere carminatiuum uẽtoſitatis. ℞. ſe. ani. feni. aneti. carui. cimi floꝛũ camomille melliloti añ. ℥. ß. floꝝ rute. M. ß. furfuris. M. i. fiat decoctio uſq; ad cõſumptionẽ tertie ptis uel medietatis de qua collatura accipe. ℥. xij. uel. xvi. mellis roſa. collati medule caſſie. bierepig. uel benedicte añ. ℥. ß. olei rute uel aneti uel camomille. ℥. iij. ſalꝰ triti. ʒ. ij. miſce. ⁊ calidũ ĩponatᷣ. pñt etiam addi iſta ⁊ fiat foꝛti⁹ ſcilicet bace. lauri ameos centauree minoꝛis cartãmi polipodij ſe. lini ſe. feni. origani calamenti. ¶ Cliſtere lauatiuuz ⁊ abſterſiuũ cõueniẽs in fluxib⁹. Recipe aq̃ decoctionis oꝛdei. ℥. xij. uł. xvi. pulueris zucari mellꝰ roſati collati añ. ℥. ß. uitelli ouoruz recẽtium numero. ij. olei uio. ℥. ij. miſce oĩa bñ incoꝛpoꝛãdo. ⁊ fiat cliſtere. ¶ Cliſtere cõſtrictiuum. ⁊ ẽ ꝯſolidatiuũ ꝯueniẽs ĩ fluxib⁹. ℞. plãtaginis. ℥. ß. roꝛiſmarini ſiccaꝝ gallaꝝ mirtillorũ ſumach añ. ℥. ß. fiat ꝺcoctio in ſufficienti quãtitate aq̃ pluuialis uł aq̃ extinctiõis calibis uſq; ad ꝯſumptionẽ tertie ptis. de qua collatura accipe. ℥. xij. uel. x. ⁊ ĩ ea diſſoluᷓ ſepi bircini. ℥. i. ſucci plãtaginis. ij. ij. et addãtur ĩfraſcripti pulueris. ℞. gũmi ara. terre ſigil. boli arme. añ. ʒ. i. puluerizenᷣ et addãtur.

¶ Cliſtere ꝯfoꝛtatiuũ abſterſiuuz ⁊ incitatiuum appetit⁹. ℞. uini al. odoꝛiferi. ℥. viij. urine pueri. ℥. iiij. uel. vi. mellis collati et deſpumati. ℥. iij. ſalis cõis triti. ʒ. ij. olei cõis. ℥. iij. miſce. et fiat cliſtere. ¶ Decoctio pectoꝛalis ℞. paſſulaꝝ enucleataꝝ ligricie mũde añ. ℥. i. tamarĩdoꝝ. iuiubaꝝ. radicũ yreos yſopi añ. ℥. ß. oꝛdei. ℥. ij. ſe. fenugre. ʒ. i. capil. uene. ℥. ß. aq̃ pluuialis uel fluuialis. lb. iiij. buliãt ſimul uſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis. ⁊ ſerua uſq; ad tp̄s neceſſitatis. ¶ Decoctio cõis. ℞. oꝛdei. ℥. iiij. pꝛunoꝝ damaſcenoꝝ numero. xij. ligricie mũde. tamarĩdoꝝ. paſſulaꝝ enucleataꝝ añ. ij. ß. ſe. ani. feni. añ. ʒ. iij. aq̃ fluuialis uel fontis lib. iiij. buliãt lento igne uſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis. ¶ Decoctio purgans ⁊ digerens colerã. ℞. pꝛunoꝝ damaſcenoꝝ numero xij. tamarĩdoꝝ. ℥. ß. floꝝ uio. ʒ ii. q̃tuoꝛ ſe. cõium frigi. excoꝛtica. ℥. i. oꝛdei. ℥. i. ß. fiat decoctio ĩ lib. iij. aq̃ fluuialis uel pluuialis uſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis. uel ĩ lib. iiij. ⁊ reſua.

¶ Decoctio purgãs ⁊ digerẽs flã. ℞. radicũ feni. ⁊ petroſci. añ. ℥. ß. radicũ yreos yſopi añ. ʒ. iij. capilloꝝ uene. ℥. ß. mellis. ℥ ij. ⁊ fiat ꝺcoctio in lib. iiij. aq̃ fluuialꝰ uł pluuialis uſque ad ꝯſumptionẽ medietatis. ¶ Decocᵒ purgãs ⁊ digerẽs melancoliaz. ℞. floꝛũ boragi. et bugloſ. añ. ℥. ß. paſſulaꝝ enucleata. coꝛticũ radicũ capparoꝝ coꝛticuz tamariſci ſcolopẽdrie polipodij. añ. ʒ. ij. ſe. ani. ſe. feni. cuſcute añ ʒ. iij. fiat ꝺcoctio ĩ lib. iiij. aque uſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis ¶ Decoctõ purgãs ⁊ digerẽs colerã ⁊ flã. ſilꝰ. ℞. pꝛunoꝝ dama. numero. x. radicũ feni. ʒ. ii. capil. uene. ℥. ß. q̃tuoꝛ ſe. cõium frigi. ⁊ excoꝛticatoꝝ. ℥. ß. oꝛdei mũdi. ℥. i. fiat decoctio ĩ lib. iiij. aq̃ fluuialis uel plu. uſq; ad cõſumptionẽ ⁊ reſerua. ¶ Decoctio purgãs ⁊ digerẽs flã ⁊ mꝰliaz. ℞. boꝛag. ⁊ bug. añ. ʒ. ß. radi. fen. petroſci. yreos yſopi. añ. ʒ. iij. ſe. ani.

feni.añ.ʒ.ij.corti.radic.cappa.tamarisci.scolo
pēdrie polipodij añ.ʒ.i.ß.capillor ue.ʒ.ß.fi
at decoctio i.lb.iiij.aque usq3 ad cōsumptionē
medietatis. ¶ Decoctio carminatiua.℞.se.
ani.fenic.carui.cnci ameos rute añ.ʒ.ß.fiat
decoctio in lib.iiii.aque usq3 ad consumptio
nē medietatis ⁊ serua.posset etiā p clisterib⁹
addi de floribus camomille sticados arabi.⁊
meliloti.⁊ sic erit decoc⁹ notabil'r carminatiua

M inoratiū cōe in forma liqda.℞.me
dulle cassie electe ⁊ nouit extracte.ʒ.
i.ul'ʒ.x.i.l'loco cassie pone mãna in
eade dosi ⁊ cū decoctione cōi fiat potio.que
administret summo mãe.⁊ nota qd post medi
cinas minoratiuas debiles lōga dormitio ⁊ si
cōtiret conuenit breuis ne uirtus ipsius cor
rumpat ⁊ substātia eius i nutrimētū cōuerta
tur ut patet intelligēti. ¶ Minoratiū cōe i
forma boli.℞.cassie electe ⁊ tapellate.ʒ.i.ul'
ʒ.x.⁊ cō zuccaro ⁊ fiat bol⁹ ⁊ sume ut supra.
¶ Minoratiū colere in forma liquida.℞.
dyaprunis non soluti cassie electe ⁊ nouiter
extracte succi ros.añ.ʒ.ß.misce cū decoctio
ne purgāte colerā fiat potio cui addat sirupi
uiolati.ʒ.ß.⁊ detur in potu. ¶ Minoratiū
flātis in forma liqda.℞.cassi.electe.⁊ nouit
extracte.ʒ.i.electuarij.indi maioris.ʒ.ii.mi
sce cū decoctione purgāte ⁊ digerēte fl'a cui
addat mell'rosati collati añ.ʒ.ß.⁊ in potu tri
buat. ¶ Minoratiū ml'ie in forma liqda.℞
medule cassie electe ⁊ nouit extracte dyapru
nis non soluti añ.ʒ.ß.cōfectionis hamech.ʒ.ij.
misce cū decoctione purgāte ⁊ digerēte melā
coliam.⁊ fiat potio et tribuat.et pōt addi.ʒ.
i.sirupi uiolati. ¶ Minora.coler ⁊ flegma
tis simul i forma liquida.℞.cassie nouiter
extracte diaprunis ñ solutini añ.ʒ.ß.diafini.
ʒ.ij.misce cum decoctiōe purgāte ⁊ digerēte
colerā ⁊ flegma.sil' fiat potio cui addat siru
pi uiola.mell' rosa.colla.añ.ʒ.ß.det ut supra.
¶ Minoratiuum flegmatis ⁊ melancolie si
mul in forma liqda.℞.cassie nouiter extrac
te.ʒ.i.electuarij indi maioris cōfectionis ha
mech añ.ʒ.i.boni ponderis ⁊ cum decoctione
purgāte flegma ⁊ melancoliam sil' fiat potio.
cui addat mellis rosa.colla siru.uio.añ.ʒ.ß.
¶ Minoratiuum colere et melācolie simul
in forma liquida.℞.cassie nouiter extracte
ʒ.i.cōfectionis hamech.ʒ.ij.electuarij succi ro
sa.ʒ.i.fiat potio cum decoctione purgāte ⁊ di
gerēte coleram ⁊ melācoliam sil'.cui addat si
rupi uio.ʒ.i.⁊ detur ut supra. ¶ Digestiua
colere simplicia sunt endiuia rosa.portulaca.
cucurbi.lactuca uermicularis uiola semperui
ua solatrum.uirga pastoris.umbilicus uene
ris nenufar.⁊ sil'r aq̄ eorum distillate ⁊ cetera
¶ Composita sūt sirupus acetosus simplex
sirup⁹ de endiuia.sirup⁹ de succo endi.siru
pus uiola.sirupus de granatis.sirup⁹ de ace
tositate citri.sirupus de iuiubis.sirup⁹ rosa.
sirup⁹ de nenufa.sirup⁹ de succo acetose.siru
pus de aggresta.sirup⁹ de papauere.sirupus
de pomis mesue.sirup⁹ de limonibus oxiza
cra iulep rosa.⁊ uiola. ¶ Digestiua flegma
tis simplicia sunt ysopus.betonica pulegium
calamētū saturegia scabiosa maiorana.capil.
uene.menta serpillum.origanum melissa.peo
nia mel ⁊ aq̄ eor. ¶ Cōposita sunt sirupus
acetosus cōpositus.sirup⁹ de bisātiis mel.ro
sa.colla.oximel simplex.sirupus de ysopo.si
rup⁹ de sticados.sirup⁹ de ligricia.sirup⁹ de
eupatorio.sirup⁹ de prassio.sirupus de absin
thio. ¶ Digestiua ml'ie simplicia sūt borago
buglossa scolopē.fumiterre.tamariscus cala
mentum nasturtium rubea tinctorū ⁊ eorū
aque. ¶ Cōposita sirup⁹ de fumoterre siru
pus de epithimo sirupus acetos⁹ simplex siru
pus de pomis cōpositus quē ponit mesue in
capitulo de soda ab huore melancolico circa
finem require ibi. ¶ Simplicia solutiua co
lere sūt reubarb.scamonea mirabo.citrini cas
sia fi.manna succus rosa.thamarid.aloe aqua
casei ¶ Cōposita electuariū de succo rosa.
dyaprunis solutiuū dyarob.cum reubar.elec
tuarium de psillio dyacassia fistu. ¶ Confec
tio de rauendseni mesue yera cassie sirup⁹ ace
tosus. ¶ Solutiue educētes colerā pillule
de reubar.pillule auree pillu.aggregatiue.

S olutiua simplicia flegmatis sūt aga
ricus turbith.kebuli emblici belirici
colloquin.euforbiū esula cassiafistu.
hermodactili.℞.Composita dyafinicon elec
tuariū mesue dyacitonitō solutiuū flegmatis
mesue diarob cum turbith sechania. ¶ So
lutiua educentia flegma mesue sunt balnea ni
colai benedicta gerapigra pillule alfāgine ag
gregatiue de agarico cochie.de yera fetide.de
hermodactil'.Ad frūz pillule lucis pillule si
ne quibus esse nolo pillu.stomaticē.
¶ Solutiua simplicia melancolie sunt mira
bolani idi lapis lazul.lapis arme epithimum
polipodium fene. ¶ Composita cōfectio de
hamech.diacitoniton solutiuū mlie secania
bin.Solutiuum educens melancoliam gera

ruffini pillu. iō de lapiđ lazuli ō lapide arme no ō fumo t're. ¶ Reubarbaꝝ corrigit̄ ꝛ ꝑpa rat̄ addēdo ei etiam ptēƷ spice nardi uel cina momi uel masti. uel squināti ꝛ datur cū aqua casei uel ꝯ decoctiōe purgāte ꝛ digerēte cole ram uel aliis decoctiōibus et secūdum neces sitatē et qn̄ ifūdit̄ debet ifūdi i aqua endiuie si est i estate. ꝛ in uino albo odorifero bono in hieme ¶ Scamonea preparat̄ si ðcoquit̄ in citonio ꝛ corrigit̄ si det̄ ꝯ aq̄ mirab. citrio. uel masticis ul' citrinoꝝ uel ꝯ zucharo uiola. uel cū sirup. rosa. et nota ꝙ maxime eget pre paratione et correctione ¶ Turbith corrigit̄ ꝛ ꝑparat̄ si addat̄ ei tertia ps. ℨℨ. electi et qn̄ administrat̄ dat̄ ꝯ melle rosato. collato uel ꝯfua uiola. uel ꝯ ðcoctione passulaꝝ. Et nota quod nō debet nimis ꝯteri sed tātum medio criter ut pꝫ itelligenti mesue ꝛ aliorum dicta ¶ Agaricus cōrigitur ꝛ ꝑparat̄ addēdo ei tertiā ul' quartā ptē. ℨℨ. salis gēme. ꝛ dat̄ cuꝫ oximelle sqlitico ꝙ est maxime uigorātibus ꝛ uelocitātibus eius operationē ul' ēt cū mel le rosa. colla. ¶ Mirabolani corrigūtur et prepantur qn̄ fiuntur cū amigdolis dulcib⁹ aut cum passulis anuclea. aut. cum. se. ani. aut spicanardi. ꝛ qn̄ dant̄ i forma potabili. dātur cū decoctione cōi. uel cū sero caprino special'r dātur hoc mō. ¶ Citrini dātur cū decoctio ne purgāte et digerente colerā. ¶ Jndi dan tur cū decoctione purgāte ꝛ digerente melan coliam. ¶ Aliȷ vō kebuli. emblici. bellirici dā tur cū decoctione purgāte et digerēte flegma uel melācoliam. ¶ Lapis lazuli corrigit̄ et ꝑ parat̄ diligētissime sup lapidē uel i mortario lapideo. ꝛ sic tere. et lauet̄ trigesies cū aq̄ dul ci. ꝛ sil'r iteꝝ sic terēdo lauat̄ decies cuꝫ aqua rosa. ꝛ qn̄ administrat̄ cuꝫ diaborriginato uel uel cū aqua buglosse ꝛ uino odorifero ꝛ sil'r cum decoctione purgāte melācoliam.

¶ Sene corrigit̄ ꝛ ꝑparatur si addatur ei tā tūdem. ℨℨ. uel salis gemme. ꝛ qn̄ administra tur datur cum aqua decoctionis florū bora ginis buglosse gariofilorum. macis ꝛ carda. ꝛ pōt ēt dequoqui i quātitate magna cuꝫ bro dio carniū uel pulli absqꝫ triteratiōe. ꝛ bro diū illud opatiōes suas placide ꝛ sn̄ molestia opat̄. ¶ Polipodiū corrigit̄ ꝛ ꝑparat̄ cuꝫ re dolentib⁹ sicut sūt se. ani. ꝛ feniculi. ℨℨ. cinamo mi gariofi. et qn̄qꝫ administratur cū aqua mel lis aut cū aqua ðcoctionis passulaꝝ. ¶ Her modac. corriguntur ꝛ ꝑparantur cum cinamo. masti. ℨℨ. et pipe longo. ꝛ quādo administrat̄ datur cū oximelle sqlitico ꝛ melle rof. colla. ¶ Colloquintid. corrigitur ꝛ preparat̄ cum mastice ꝛ galla. ꝛ qn̄ administrat̄ datur cū aq̄ mellis. Mod⁹ eniꝫ rectificationis secundum mesue est. Jncidatur minutissime cum inciso rio. et inuoluatur subtili inuolutione cum glutino dragāti aut bdelliȷ et exsiccet̄ et fat̄ illud cōteritiōe forti et fiāt trociū cū pauco masticis resoluti in oleo rosa. ul' cum lauda no aut aqua mellis. Et dicit ulteri⁹. Et scias de ðcoctione et ē quod completam substiet decoctiōem ¶ Euforbiū corrigit̄ et prepa tur si inūctū cū oleo amigdalio intra frustra citri inuoluat̄ in pasta et decoq̄tur et cōrigi tur si addatur ei masti. et spice an̄. secūdum quantitatem suā ꝛ quādo dat̄ cū aqua mel lis detur. ¶ Epithimū cōrigit̄. et preparat̄ si addatur ei tertia pars salis gēme uel salis idi ꝛ debet icōporari cū oleo amigdalio dul ci et qn̄ administrat̄ dat̄ cū decoctōe mirabo la. nigrorum mellis et passularum. Et nota ꝙ magnam non substinet decoctionem ꝑ paꝝ ð bet dequoq. ¶ Reubarba. dof. ē secūdū me sue in substātia ꝛ secūdum alios. a. ʒ. ij. usqꝫ ad iiij ꝛ in infusione. a. ʒ. ij. ꝛ. ß. usqꝫ ad. x. Cō munis autem dof. ē in substātia ꝛ ꝑm alios. a. ʒ. ij. usqꝫ ad iiij per se ꝛ in infusione. a. ʒ. iiij. usqꝫ ad. vij. Nota tamē qð dof. dicte ꝛ alio ruꝫ sequētiū solutiuoꝝ ꝯuenietes si unumqð qꝫ solutiuuꝫ detur per se ꝛ sine permixtione aliorū solutiuorum. Si autē ꝑmiscerentur so lutiua ꝯsiderāde sūt dof coꝝ siue debiles si ue mediocres ul' fortes sint. ꝛ ceteris parib⁹ q̄n tum additur de uno tantū diminuit̄ de reliq̄ ꝛ sic surgit dof. alia cōis q̄ ex parte aggrega ti nihil tn̄ differt a prima ut patet cōsiderāti

¶ Scamonee secūdū mesue ꝑ se dosis ē gra. v. usqꝫ ad. xij. mirabolanorum citrinoꝝ se cundū mesue in substātia dosis ē. a. ʒ. ij. usqꝫ ad. iiij ut dicit liber meus. sed reperi i alio et forte sic uult dicere dof. ē infusoꝝ. a. ʒ. v. usq̄ ad. ʒ. x. ¶ Cassiefistu. ꝑ se dof. est cōis a. ʒ. vi. usqꝫ ad. ℥. i. et. ß. Et secundūꝫ alios ab. ℥. i. usqꝫ ad duas ꝛ ipsa quideꝫ mirabilit̄ operat̄ quādo dat̄ cū aqua casei ut ait mesue capitu lo ꝑprio ¶ Manne secundū mesue dosis est a. ʒ. vi. usqꝫ ad. xxv. ꝛ secūdū alios sicut cassie.

¶ Succi rosa. secundum mesue capitulo de rof. est. ℥. i. cū aqua casei et spice modico et in fine capituli dicte dosis succi rof. est. ab. ℥. i. usqꝫ ad. ij. cū zucaro. ꝛ potio similit̄ facta cuꝫ succo corū est ab. ℥. ij. usqꝫ ad quinqꝫ ¶ La

marindorum fm mesue e dosis a.ʒ.iij.usq3 ad.v. Et fm alios i decoctione sunt eiusde dosis cu cassia aut manna. ¶ Aloes fm mesue dosis e ab aur.ß.usq3 ad.ʒ.ij.et i infusione ab aure.i. usq3 ad.ʒ.ij.

A Tteq ad doses copositorum solutiuorum ulteri⁹ procedam.qprimus ponendus e modus ad inueniendum doses ipsorum ut si receptas aliquas i ipsis error sit ipsas ad auctas discere τ corrigere ualeas. Modus at talis e. Accipiat qbuis copositum solutiuum τ cosideret quatitas solutiuorum simplicium i tratium τ sir no solutiuorum p se.quo fco diui de solutiua ß3 doses p se coueniétes.vbigra. si sunt duo solutiua uel tria eiusde dosis ag grega p se τ similiter fac de alijs tuc uide do ses coes aggregati ipsorum solutiuorum τ simili aggregatum non solutiuorum et tunc surgit dosis uera no fallibilis ut manifeste pat3

¶ Si aute uis scire qtu uadit dequolibet solutiuo pro qualibet diuide solutiu3 in tot partes quot sut omniu solutiuorum τ tuc pars tibi dicet quantu illius solutiui cuius per se intrat τ in qualibet dosi ut patet cosideranti.

¶ Electuarij de succo ros.secundum Me sue dos.est.ʒ.v.τ secudum nicalau3 dosis est quantias castanee τ in matudinali hora. ¶ Dyaprunis non solutiui secudum mesue dos est quantitas castanee τ conueniens dos.est ab.℥.ß.usq3 ad.i. ¶ Dyaprunis solutiui co munis dos.est.a.ʒ.ii.usq3 ad.℥.ß. ¶ Siru pus acetosus solu educes colera dos pot ee ab.℥.ß.usq3 ad.℥.i.ß. l3 mesue neque nicola⁹ nihil dicat de eius dosi. ¶ Dyareubarbari secudu3 nicolau dos.est.ℨ.iiij ul.ʒ.i.ß.τ for te uult dicere ut credo.ℨ.iiij.uel.ʒ.i.ß.τ de tur cu apozimate de aniso. ¶ Electuarij de psillo secundum mesue dos.est.a.ʒ.ij.usq3 ad ʒ.iiij.ß. ¶ Diacassie fistulate dos est ab.℥.i. usq3 ad.℥.i.τ.ß. ¶ Cofectio 8 reuedseni me sue dato quod ipse no ponat dosim tame po test esse ab.℥.ß.ab.ʒ.vi.ul ℥.i. ¶ Siracost secudum mesue dos.est.a.ʒ.i.usq3 ad.ij.i esta te. ¶ Pillularum de reubarbaro secudum mesue dos.est.ʒ.ij.cu aqua casei calida in se ro ¶ Pill.aur.dosis.ʒ.i.ad.ℨ.iiij. ¶ Aga rici secudum mesue in substantia dosis est.a. ʒ.i.usque ad .ʒ.ii.in decoctione ul in infusio ne .a.ʒ.ii.usq3 ad.v. ¶ Turbith secudum mesue dos.est.a.ʒ.i.usq3 ad.ʒ.ii.τ et potio ei⁹ a ʒ.i.usq3 ad.iiii. ¶ Mirabolanorum kebu lorum in substatia dosis est.a.ʒ.ii.usq3 ad.℥ ß.s3 i infusione ab.℥.ß.usq3 ad.℥.i.τ.ʒ.ii. ¶ Mirabolanorum eblicorum secundum mesue in substantia dos est ab aure.ii.usq3 ad.iii..et in infusione ab aure.iii.usq3 ad.vi.

¶ Belliricoru dosis e sicut emblicoru τ ci trinoru3 ut alii dicut. ¶ Collogndide dosis est scdm mesue a kirat.vi.usque ad.x.et qui capiunt cum caueant frigus ¶ Euforbij se cundum mesue dosis est a kirat.i.usque ad .iij.secundum alios dosis e a gra.iiij.usq3 ad xij. ¶ Hermodactillorum dosis est secundu mesue ab aureo.i.ad aureos.ij. ¶ Esule dos.est.a.ʒ ß.ad.ʒ.ij.in puluere i decoctioe a .ʒ.ij.usque ad. v. ¶ Dyafinicon.dosis est a ʒ.ij.usque ad.iij. ¶ Et secudum alios dosis est ab.℥.vi.usque ad.ʒ.quinque. ¶ Dyacl toniten solutiui flegmatis.est.a.ʒ.ij.usque ad v. ¶ Blance nicoli secudum ipm dosis est quantitas castance secundum alios a.ʒ.ij.us que ad.iiij. ¶ Secaniabin solutione edu cens flegma dosis est.ab.℥.i.usque ad.℥.i.ß.

¶ Benedicte secundum nicolaum dosis est ad modu castanee.et secundu alios est ab ℥.ß.usque ad.i. ¶ Jerepigre galieni secudu nicolaum in potu dosis est a.ʒ.iij.ad.v.τ se cundum alios dosis est ab.℥.ß.usque ad una et maxime pro clistéribus. ¶ Pillularum alefaginarum cois dos.est.a.ʒ.ß.usque ad.i.uel .ℨ.iiij.usque ad.ʒ.ij. ¶ Pillularum aggrega tiuaru secudum mesue dosis est a.ʒ.i.usque ad.ij. ¶ Pillularum de agarico secudum anti dotarium magnu dos.e.ʒ.ij.et secundu alios dosis est a.ʒ.i.ad.ij. ¶ Pillularum de yera do sis est.a.ʒ.i.ad.ij. ¶ Pillularum aure.dosis est.a.ʒ.i.usque ad.ℨ.iiij.uel.ʒ.ij. ¶ Pillula rum fetidarum mesue dosis e.a.ʒ.ij.τ cois dosis est a.ʒ.i.usque ad.ℨ.iiij. ¶ Pillularu3 her modact.secundu mesue dos.est a.ʒ.ii. usque ad.iii cois dosis est a.ʒ.i.ad.ii. ¶ Pillularum sine qbus esse nolo secundu3 nicolaum dosis est pillu.xii.ul.xiii.secudu q dicit in atidota rio magno comunis dosis est a.ʒ.i.ad.ii.

¶ Pillularum stomaticarum fm mesue do sis est a.ʒ.ii.ad.iii. ¶ Mirabolanorum indo rum scdm mesue dosis est sicut kebulorum et est in substantia a.ʒ.ii.usq3 ad.iiii.et in ifu sione a.ʒ. iiii.ad.x.

¶ Lapis lazuli uel stellati abluti secudu me sue dosis est.a.ʒ.i.ad.ʒ.ii.ß.non loti uero est a.ʒ.ß.usq3 ad.i.τ no debet applicari nisi lot⁹.

¶ Lapis armeni scdm mesue non loti do sis e a.ʒ.ß usq3 ad.i.et loti a.ʒ.i.usq3 ad.ii.

¶ Epithimi secundū mesue dosis ē a.ʒ.iii.
usq3 ad .vij.in puluere potio eius in decocti
one a.v.usq3.ad.xx.et non accipiatur i estate
¶ Polipodij secūdū mesue est dos. a.ʒ.ij.
usq3 ad aure .iiij. ¶ Sene secūdū mesue in
fusio et potio ē ab aure.iij.usq3 ad.℥.i. ⁊ pul
ueris ei⁹ secundū alios est a.ʒ.ij.usq3 ad.℥.ß.
¶ Confectio hamech secūdū mesue dos.est
a.ʒ.ij.usq3 ad aur.ij.⁊ secūdū alios dos ē a.ʒ.
ij.usq3 ad.℥.ß. ¶ Dyacitonitē solutiuū mlie
dosis est ab aure .i.usq3 ad.iij. ¶ Secania
bin solōe educens melācoliam dos.ē.ab.℥.i.
usq3 ad.℥.ß.uel ad.℥.ij. ¶ Jera ruffini secū
dum nicolaū in antidotario magno dosis est
quātitatis castance cū aqua calida et detur
de sero. ¶ Catartici imperialis secūdū nico
laum ī dicto antidotario dosis est quantitas
nucis magne detᷣ sero añ ul' p⁹ cenā. ¶ Dya
catolicon secundū nicolaū in dicto antidota
rio sine lapide lazuli dosis ē.℥.ß.uel plus uel
min⁹ ꝑm quātitatē recipientis. Quādo autē
in eo ponitᷣ lapis lazuli bene ablutus dosis ē
minō ut pȝ quia pro qualibet lib.ipsi⁹ itrant
℥.ij.lapidis lazuli abluti secūdū ātidotariū
¶ Pillularum idaꝝ descriptiōe haly. quas
poit mesue dos ē a.ʒ.ij.usq3 ad aure.ij.et danᷣ
cum aqua casei et sunt sane et experte. ¶
Pillulaꝝ de lapide lazuli secundū mesue do
sis est .ʒ.ij.cum aqua casei. ¶ Pillu.ō lapi
de armeno secūdum mesue dos est.ʒ.ij.ut ō.
¶ Pill.de fumo t're dos est a.℈.iiij.ad.ʒ.ij.
¶ Potio reubarbari infusi.℞.reubar.bo
ni.elec.℈.iiij.ul'.ʒ.ii.spice.℈.ß.ul'.i. incidātur
minutissimē ⁊ terātur in mortario cū pistello
deinde infūdātᷣ p hor.vi.in.℥.i.uini albi boni
et odoriferi si ē in hiemē. Et si in estate.℥.i.ß.
aque endiuie postea fiat fōtis expssio in qua
dissolue electuarii ō succo rosa.ʒ.ii.uel.ʒ. iii.
usq3 ad.ʒ.iii.ß.cassie nouiter extracte.ʒ.vi. ul'
loco cassie pone diaprunis non solutiui uel
manne in eadem dosi . et cum decoctione pur
gante coleram fiat potio . cui addatur sirup.
uiola.℥.i.et calida administretur. ¶ Potio
reubarba.i substātia.℞.reubarbar.℈.iiii.ul'
ʒ.ii.spice ℈.ß.uel ʒ.i.plus uel minus secūdū
cōsideratione etatis spicenardi uel sq̄nāti uel
ciamomi.℈.ß.torreafit aliq̄ʒtulū sup lamia fer
rea calida deīde subtilitᷣ pulucrizētur. Et no
ta ꝙ si talis medicina detᷣ tēperata cum aqua
plātaginis uel aqua extictionis calibis addē
do.℥.i.miue citoniorū uel sirup.mirtini uel
sirup.ros.mirabilitᷣ ualet in cura fluxuū i q

bus est necesse euacuare ꝯfortare et stiptica
re. Potio alia in cura dissēterie.℞.corticū
mirabola.citrinoꝝ kebulorū añ.ʒ.i.ß.terātur
grosso mō et cū.℥.viij.aque plātagi.fiat ōco
ctio usq3 ad ꝯsūptionē medietatis cum aqua
dissolue reubarba.boni et electi torrefacti et
puluerizati.ʒ.ii.sq̄nanti.℈.i.miue citoniorum
de zucaro rosa.℥.i.⁊ tepida summo admīstretᷣ
mane. ¶ Potio alia familiaris ⁊ usitata.℞.
cassie electe et nouiter extracte ʒ.vi. ul' loco
cassie pone mānā uel dyaprunis ñ solutiui se
cundū dosim dictā electuarii de suco ros.uel
diaprunis solutiui.ʒ.iii.uel.iiii.ß.⁊ cum deco
ctione purgāte colerā fiat potio cui addatur
sirup .uio.℥.i. ¶ Potio mirabol.citrinoꝝ
ʒ.ii.ß.spice.℈.ß.pulucrizentᷣ ⁊ infundantᷣ per
hor.vi.uel in.℥.i.ß.decoctiōis passulerū deiō
fiat fortis expressio in qua disolue electuarii
ō suco rosa.ʒ.iii.uel.ii.ß.uel diaprunis soluti
ui secundum dosim dictam cassie electe ⁊ no
uiter extracte.ʒ.vi. Uel loco cassie pōe man
nam cū decoctiōe purgante colerā cū sero ca
prino fiat potio cui addatur sirupi uio. ℥.i.
et administretᷣ ut supra ¶ Potio alia mira
bilis in substātia.℞ mirabolanorum citrino
rū.℈.iiii uel.ʒ.ii.spice gra.v.torrefiāt aliquā
tulum super lamia ferrea calida et subtiliter
pulucrizentᷣ ⁊ cum uino citoniꝝ.℥.ii.aq̄ plan
tag.quātum sufficit et fiat potio: Uel loco mi
ue citonioꝝ pōe sirupū mirtinū ⁊ loco aque
plāntag. pone aque extictionis calibis . ⁊ il
la medicina maxime conuenit ī fluxibu⁹ in
qb⁹ necesse ē euacuare ꝯfōtare ⁊ stipticare.
¶ Potio scamōce correcte.i.diagridii ⁊ cō
petēter trite gra.viii.ul'.x.zucari rosati iulep
ros.añ.ʒ.ß.cū decoctione mirabolanoꝝ citri.
℥℥.masticis paruȝ qñ fiat potio ⁊ administre
tur ubi oportet. Et nota dato ꝙ talis medici
na ñ sit usualis ē tñ satis gratiose solutia. ¶
Pillule ō reubarba.magistrales.℞.reubar.
boni ⁊ electi.ʒ.i.ul'.℈.iiii.spice gra.v.pulue
rizetur subtilitᷣ ⁊ cū sufficienti quantitate el
ectuarii de succo ros.fiat pasta cui addatᷣ gra.
iiii.diagredii ⁊ formētur.x.ul'.xi.pillule ⁊ ua
est dos una. ¶ Pillule de mirabolanis citri
nis magistrales.℞.mirab. citri.uel corticum
ipsorum.℈.ii.reubarbari.℈.i.ß.spice gra.vii
pl'uerizētur subtiliter ⁊ cū electuario de suc
co rosa.⁊ passulaꝝ enucleataꝝ q̄ntitate suffici
enti fiat pasta.cui addatur diagredii gra.iiii.
et formētᷣ pillule.ix.ul'.xi.et detᷣ cū aqua ca
sei.⁊ una est dosis pro una uice tantū. ¶ Po

tio agarici ex īfusiōe agari·℞·agarici·ʒ iiii·
℥℥·sal'gēme añ·℈·i·pl'uerizēt ⁊ infundāt p ho
ras·viii·ul'·x·i·℥·i·uini albi odori·uel in aliq̄
ex aquis digestiuis flegmatis·deinde fiat for
tis expressio in qua dissolue cassie electe ⁊ no
uiter extracte·ʒ·vi·uel loco cassie pōe mannā
electuarii indi maioris·ʒ·iii·uel·ʒ·iii·ß·ↄsīde
ratis prosperitate et ↄplexione ⁊ cetera ⁊ cuȝ
decoctōne purgante ⁊ digerēte flā fiat potio
cui addat̄ oximel squillitici·℥·i·et det̄ ut·s̄.
¶Potio turbith ex infusione·℞·turbith
boni et mūdati a cortice exteriori·ʒ·i·ß·ul'·ʒ·
ij·℥℥·boni·℈·i·terant̄ et īfundant̄ per horas
viij·in·℥·i·ß·uini odoriferi uel in aqua decoc
tionis passula·demū fiat fortis exp̄ssio ī qua
dissolue medule cassie nouiter extracte·ʒ·vi·
electuarij indi maioris·ʒ·ij·cum decoctiōe
purgāte flā fiat potio cui addat̄ mell'ros·co
la·℥·i·¶Potio alia agarici ⁊ turbith munda
ti añ·℈·ij·℥℥·spice añ·℈·ß·et īfūdat̄ p horas
viij·uel·x·i·℥·i·ß·uini albi odoriferi·uel ī ali
qua ex aquis digestiis flātis deide fiat fortis
expressio·in qua dissolue cassie nouit̄ extrac
te·ʒ·vi·electuarij indi maioris·ʒ·ij·uel·ʒ·ij·
ß·cū decoctiōe purgante et digerente flā fiat
decoctio cui addatur oximellis squillitici ml'
lis rosati collati añ·℥·ß· ¶Potio agarici in
substātia·℞·agarici boni ʒ·i·ul'·℈·iiij·℥℥·sa
lis gēme añ·℈·ß·terrātur et infūdantur per
horas·viij·in·℥·i·ß·boni uini odoriferi albi
uel in aliqua ex aquis digestiuis flātis dein
de fortis fiat expressio in qua dissolue cassie
ʒ·vi·electuarij indi maio·ʒ·ij·ß·uel·ij·et cū
aqua decoctiōis passularuȝ uel sero caprino
ul' decoctione purgante uel digerente flā fiat
decocto cui addatur oximellis squillitici mel
lis rosati collati·℥·ß·⁊ sumatur de mane.
¶Potio turbith in substantia·℞·turbith
boni et mūdati et mediocrit̄ triti·ʒ·i·uel·℈·
iiij·℥℥·℈·i electuarij·indi maioris·ʒ·ij·et cū
decoctiōe purgāte ⁊ digerēte flā fiat potio
cui addat̄ ↄserue uiola·lb·ß·mellis rosati col
lati·℥·i·et detur ut supra. ¶Potio soluēs
mliam.℞·decoctionis purgātis et digerē
tis mliam·℥·iiij·epithimi·ʒ·ij·buliāt p spaciū
duoꝝ pater noster et aue maria·deinde col
letur et in dicta collatura dissolue cassie noui
ter extracte·ʒ·vi·ↄfectionis hamech·ʒ·ij·ß·ul'
sirupi·uio·℥·i·det̄ ut supra ¶Potō alia·℞
cassie nouit̄ extracte·ʒ·vi·ↄfectionis hamech
ʒ·iij·ß·uel·iiij·et cū decoctione purgāte et di
gerente melācoliam fiat potio cui addatur si
rupi uiolati·℥·i·et detur ut supra.
¶Potio alia·℞·cōfectionis hamech·ʒ·ij·la
pidis lazuli igniti extīcti abluti et ꝑparati de
bite·ʒ·i·dyacatoliconis·℥·ß·diboraginati·℥·
ß·ul' cū decoctione purgāte ul' digerēte melā
coliam fiat potio·cui addatur sirup·uiolati·
℥·i·⁊ detur ut supra. ¶Potio eadē ī forma
boli·℞·dyacatholiconis·℥·ß·cōfectionis ha
mech·ʒ·ii·lapidis lazuli extincti igniti abluti
⁊ ꝑparati·ʒ·i·dyaboraginati·℥·ii·⁊ fiat bo
lus cū zucaro qui deauretur ꝑ nobilib⁹. ¶
Potio alia·℞·corticū mirabolanorum indoꝝ
⁊ electorum·ʒ·ij·ul'·iij·spice·℈·ß·passularum
enucleatarum·ʒ·i·pistantur oīa simul ⁊ infun
dantur per horas·viii·in decoctione purgāte
⁊ digerēte mliam deide fiat fortis expressio
in qua dissolue cassie nouiter extracte·ʒ·vi·
cōfectionis hamech·ʒ·iij·ul'·iiij ul' cuȝ decoc
tiōe predicta fiat potio cui addatur siru·uio
la·℥·i·⁊ detur in mane. ¶Pillule magfalco
℞·corticū mirabo·indoruȝ ⁊ electorum·ʒ·i·
lapidis lazuli uel armeni optime preparati se
cūdum artē·℈·ii·epithimi·℈·i·salis indi spi
ce·añ·gra·iiij·ↄ·diaboraginato ⁊ passulis enu
clea·añ·quantū sufficit fiat pasta·de qua for
mētur pillule ⁊ sumat ante diem. ¶Potio
℞·reubar electi agarici añ·℈·ij·uel·iij·spice
℥℥·añ·℈·ß·terant̄ p horas octo in·℥·i·ß·uini
albi odoriferi·deide fiat fortis expressio ī q̄
dissolue cassie uel manne·ʒ·vi·diafinico·ʒ·ii·
electuarii de succo rosa·ʒ·ii·ß·cum decoctiōe
digerente et purgāte flā et coleram sil'·et fiat
potio cui addatur oximel sqlitici sirupi uio·
añ·ʒ·ß· ¶Potio alia·℞·mirabo·citri agari
ci turbith añ·ʒ·i·spice·℥℥·añ·ʒ·ß·terantur me
diocrit̄·et īfundātur p horas octo ī uino odo
rifero subtilis decoctionis passularum añ·ʒ·
ß·deinde fiat fortis expressio in qua dissolue
cassie nouiter extracte·ʒ·vi·uel manne diafi
niconis·ʒ·ij·electuarii de succo ros·ʒ·i·ß·cum
decoctione purgante et digerente flegma et
coleraȝ simul fiat potio cui addat̄ sirup⁹ uio·
℥·i· ¶Potio alia·℞·cassie nouiter extrac
te·uel loco cassie pone mannam diafiniconis
electuarii et succo rosa·añ·ʒ·ii·cū decoctione
comuni uel purgante ⁊ dirigente coleram et
flegma simul fiat potio cui addatur siru·uio·
℥·i· ¶Potio alia·℞·dyaprunis nō solutiui
cassie nouiter extracte añ·ʒ·iij·electuarij indi
maioris·ʒ·ij electuarij de succo rosato·ʒ·i·ß·
cuȝ decoctione purgante et digerente colerā
et flegma simul fiat potio cui addatur sirupi

uiolati.℥.i. ¶ Alia medicina in forma boli.
℞.cassie electe et tapellate.ʒ.vi. dyafiniconis
.ʒ.ij.electuarii de succo rosa.ʒ.i.ß.uel.ii et cū
zucaro fiat bol⁹ qui pro nobilib⁹ deauretur
et detˀ in mane. ¶ Pillule magistrales.℞.
reubarb.electi agari.ʒ.ß.uel.℈.ii.spice salis
gemme aā.gra.iiii.puluerizentur ⁊ impasten
tur cū oximelle squillitico quantum sufficit
ꝓ forma paste cui addatur diagridij gra.iii.
⁊ formentur pillule.ix uel.xi.⁊ sumātur cum
aqua casei. ¶ Potio laudabilis.℞.reubar.
.℈.ii.spice.℈.i.icidant minutissime et terāt i
mortario deide infundant ꝑ horas.viij.℥.i.
uini albi odoriferi calidi deide fiat fortis ex
ꝓssio.in qua dissolue cassie.ʒ.vi.confectiōis
hamech.ʒ.iij.electuarij ᵭ suco ros.ʒ.i.⁊ cū aq̄
casei ⁊ cū decoctiōe purgāte colerā ⁊ melāco
liā simul fiat potio cui addatur siru.uio.℥.i.
¶ Potio alia.℞.corticū mirabolanorū
citrinorum ⁊ indorum aā.ʒ.i.spice.℈.i.terā
tur in mortario ⁊ īfundantur per horas.viij.
.℥.i.uini al.odoriferi deide fiat fortis exꝓs
sio. in qua dissolue cassie electe.ʒ.iij.dyaca
tholiconis.ʒ.iij.confectionis hamech.ʒ.ij.elec
tuarii de succo rosa.ʒ.i.cum aqua casei uel de
cotione purgāte ⁊ digegente coleram ⁊ melā
coliā simul ⁊ fiat potio cui addatur siru.uio.
℥.i. ¶ Potio alia.℞.lapidis lazuli.lapi
dis armeni igniti extincti et puluerizati ⁊ pre
parati.℈.ii.uel.iii.confectionis hamech.ʒ.ij.
electuarij de succo rosa.ʒ.i.dyaprunis non
solutiui diaboraginati aā.ʒ.iij.⁊ cū ᵭcoctōe
purgāte ⁊ digerēte colerā ⁊ mliaꝫ sil fiat po
tio cui addat sirupi uiolati.℥.i.detur i mane
¶ Medicina i forma boli ℞.cassie electe
tapellate.ʒ.i ij.ꝯfectōis hamech.ʒ.ii.ß.electu
arii ᵭ suco ros.diaprunis n̄ solutiui.ʒ.i.ß.mi
ce cū zucaro ⁊ fiat bol⁹ q ꝓ nobilib⁹ ᵭaurēt
¶ Pillule magistrales.℞.reubar.boni.℈.
ij.spice gr.iij.lapidis lazuli uel armeni exti
cti ⁊ ꝑparati.ʒ.ß.salis gemme gra.ij.scamōee
correcte gra.ij.dyaboraginati.q.s.fiat pasta
de qua fiāt pillule nouē et dentur cum aqua
casei. ¶ Potio.℞.agarici boni ⁊ electi mira
bol.indorum aā.ʒ.i.℥℥.spice aā.℈.ß.terant
mediocriter ⁊ īfundantur per horas.viij.i ℥
i.decoctionis passulaꝝ in.℥.i.ß.aque scabiose
deinde fiat fortis expressio in qua dissolue
electuarij indi maioris ꝯfectōis hamech aā.
ʒ.ij.Uel loco ꝯfectionis hamech pone yeram
ruffini et cū decoctiōe purgāte flā ⁊ melāco
liam sil fiat potio cui addat oximellis sqli
tici sirupi uiola.aā.℥.ß.⁊.detur per.ij.horas
ante diem. ¶ Potio alia.℞.turbith electi
mūdati triti mediocriter.℈.ij.lapis lazuli uel
armēi.ʒ.i.℥℥.℈.ß.ꝯfectiōis hamech eletuarij
indi maioris aā.ʒ.i.ß.cassie nouiter extracte
ʒ.vi.et cū decoctiōe purgante et digerēte flā
et mliam simul ⁊ fiat potio cui addat dyabo
raginati mellis rosati collati aā.℥.ß. ¶ Po
tio alia.℞.cassie electe nouiter extracte.ʒ.
vi electuarii.indi maioris confectō hamech
aā.ʒ.ij.uel loco hamech pone ierā.ruffini ⁊ cū
decoctōe digerēte flā ⁊ mliā fiat potō cui
addat siru.uiol.℥.i. ¶ Medicinalia i fōma
boli.℞.mānc uel cassie tapelate.ʒ.vi.cōfec
tiois hamech elet.indi maio.aā.ʒ.ij.⁊ cum
zucaro fiat bolus ⁊ deaurēt pro nobilibus
¶ Medicinalia i fōma boli.℞.agarici bo
ni.ʒ.ij.lapidis lazuli preparati ⁊ puluerizati
℈.ii.uel.ʒ.ß.electuarii indi maioris cōfectio
nis hamech diacatoliconis aā.ʒ.ij.zinziberis
.℈ ß.misce omnia puluerizando ⁊ impistan
do cum oximelle squilitico et diaboragina
to quantum sufficit pro forma paste.de qua
fiat bolus qui pro nobilibus deauretur.
¶ Pillule magistrales.℞.yere ruffini lapi
dis lazuli.correcti puluerizati ⁊ prepati tur
bith mūdi aā.℈.i.agarici.℈.ß.℥℥.gra.iiii.mi
sce oia impastādo cum dyaboriginato q̄tum
suficit ꝓ forma paste et formētur pillule.ix.
uel.xi.et accipiat cū uino odorifero. ¶ Po
tio.℞.corticū mirabolano.idoꝝ citrinoꝝ aā.
.℈.ij.spice.℈.ß.passulaꝝ enuclea.ʒ.i.pistent
oia ⁊ sil infūdant ꝑ horas.viij.i.℥.ß.ᵭcoctōis
passulaꝝ deide fiat fōtis exꝓssio i qua dissol
ue cassie elec.nouit extracte diacatholiconis
aā.℈.iiij.electuar.ᵭ succo.rosa.ʒ.i.cū ᵭcocti
one cōi fiat potio cui addat sir.uio.℥.i. ¶
Potio alia.℞.reubarba.boni et electi.ʒ.i.spi
ce.℥℥.aā.ʒ.ß.terātur debite et īfūdant ᵭbite
ꝑ horas.viij.in.℥.i.ß.boni uini albi odoriferi
ᵭinde fiat fortis exꝓssio i qua dissolue cassie
nouit extracte diacatoliconis aā.ʒ.ij.lapidis
lazuli igniti extīcti ⁊ ꝑparati abluti aā.ʒ ß.
diafiniconis electua.de succo ros.ꝯfectionis
hamech aā.ʒ.i.⁊ cū decoctione cōi fiat potio
cui addat siru.uiolati diaboriginati aā.℥.ß.
¶ Potio alia.℞.diacatoliconis.℥.ß.la
pis lazuli igniti puluerizati ⁊ ꝑparati.℈.ij.di
afiniconis.ʒ.ij.electuarii de succo rosa.ʒ i.cū
decoctione cōi fiat potio et addat diaborigi

nati sirupi.uiolati.añ.ʒ.ß. ¶ Potio alia. ℞
cassie nouiter extracte. ʒ.vi. confectionis ha
mech.ʒ.ii.diafiniconis electuarii de succo ro
sato ana.ʒ.i. misce cum aqua casei fiat potio.
cui addatur sirupi uiolati.ʒ.i. ¶ Medici
na in forma boli Recipe diacatoliconis.ʒ.ß.
uel cassie tapellate.ʒ.iij. diafiniconis electua
rii de succo rosa.confectionis hamech añ ℈.
iiij.et cum zucharo fiat bolus qui deauretur
pro nobilibus. ¶ Pillule magistrales Re.
reubarba.boni electi.agarici electi. lapidis
lazuli uel armeni preparati añ.℈.i. diagredii
ana.gra.iii. salis gemme grana quatuor. pul
uerizãda pulueriz͞etur.et cum oximelle squi
litico et diaboraginato ana quãtum sufficit.
et fiat pasta.de qua formentur pillule octo.et
sumãtur cum aqua casei.

AD caput saluia peonia maiorana. sti
cados.et eorum aque distillate nux
muscata cubebe. folia lauri. balsa
mus. ⁊ eius lignum laudanũ.thus.muscus.
acorus. ¶ Ad pectus scariola.capill'.uene
ris.ysopus passule.ficus dactili uiole.amilũ.
dragãti pinee.fenugrecum.iuiube.amigdale.
pulmo vulpis.ordeũ mel. ¶ Ad cor buglos
sa acetosa melissa. et aque earum ambra. mu
scus.os de corde cerui. fragm͞eta lapidũ ꝑcio
siosoꝝ. ¶ Ad epar ẽdiuia eupatoriũ absin
thiũ nenufa.fum⁹ terre et earũ aque aqua or
dei spica spodium sandali. squinantum assaꝝ
cuscuta lactuca squila anisũ feniculus dauc⁹
cinamomũ se. melo.cucurbit. citruli cucume
ris. ¶ Ad splen͞e.scolop͞edria tamarisc⁹ ru
bea tinctorũ calamentum eupatoriũ et earũ
aque cappares et cortices radicũ fraxini gen
tia.spargus cuscuta anisũ fenicul⁹ acorus dau
cus assarum scordeõ squilla. ¶ Ad renes et
uesicã saxifragia pinpinella scolop͞edria pari
taria millifoliũ et aque earum miliũ solis qui
qʒ radices calide apii.fenicu.petrosicilii. spar
gii et brusci et semina earũ cãtarides ⁊ mace
donicũ. ¶ Ad matric͞e arthimesia matricaria
sauina calamentũ. pulegium rubea tinctorũ
et aque earum. et similiter alie medicine du
centes ad renes et uesicam. ¶ Ad iuncturas
.ʒʒ.et piper.acorus.opponacũ.squilla assa.
aqua porri.polium. camedreos.camepitheos
amomũ. cardamomum.et succus cauliũ. ¶
A Capite soluentia simplicia agaricus.
aloes.colloquintida.sene epithimũ.
euforbiũ.lapis lazuli.sarcocolla.op
ponacum sticados ⁊ squilla. ¶ Composita
pillul'.cochie aurre lucis.pillule sine quibus
esse nolo.gerapigra. geralogodion.blanca ni
colai yera hermetis.yera colloquintide.

¶ A pectore solutiua simplicia agaric⁹. yre
os. colloquitida.isopus uelubilis cassia ser
pentaria.aristo.rotũ.capill'.ueneris.

¶ Composita pillu.de agarico diasene pau
linum nicolai. ¶ A stomaco soluẽtia simpli
cia.aloes.cassia fistu.manna pruna mirabola
ni.absinthium.psilium etiã omnes medicine
euacuantes ab aliis membris. ¶ Composi
ta pillule cochie auree lucis.pillule sine qui
bus esse nolo gerapigra. geralogodion. blan
ca nicolai et cetera. ¶ Ab epate soluentia
simplicia reubarba. mirabolani succus rosa.
mezereon. absinthium. fumus terre. eupato
rium.yreos.serapinum.sarcocolla. calamen
tum montanum. ¶ Cõposita pillule de reu
barbaro triffera sarracenica. ¶ A splene sol
uentia simplicia agaricus. absinthium sene.
eleborus niger.lapis lazuli.lapis armeni. mi
rabola.indi. ¶ Composita pillule de lapide
lazuli.de lapide armeno. de fumoterre. diase
ne.confectio hamech. ¶ A renibus ⁊ a ue
sica solutiua simplicia.agaricus turbith. her
modactili. euforbium. serapinum. oppona
nacum sal gemme.

¶ Conposita pillule õ benedicta nicolai ca
tarticũ imperiale iustinũ electu.indũ.

¶ A matrice soluentia simplicia colo quinti
da agaric⁹ turbith.⁊ nota similiter alie medi
cine solutiue possũt euacuare.a matrice ⁊ sil'r
ab aliis m͞ebris si dãtur cum diureticis et ap
propriatis õ ea m͞ebra. ¶ Cõposita pill.feti
de de benedicta nicolai. ¶ A iuncturis sim
plicia soluẽtia hermodactil⁹ turbith.euforbiũ
serapinũ agaricus oppona.diagrid.asserum

¶ Cõposita pill.aur. de hermodactil'.feti õ
colloquitide.opponaca.sarcocolla de serapi
no de euforbio yera hermetis benedicta nico
lai et alia cum diureticis appropriatis.

SImplicia calefacientia caput saluia
ruta maiorana. betonica.peonia.satu
regia.calamentum.pullegium. serpil
lum.siler montanum.camomilla mellilo.stica
dos.feniculi.aque eorum aque uite. lignum
aloes.xilobalsamum.carpobalsamum. foliũ
thus.laudanũ.folia lauri.melegete.nux mu
scata.cubebe.muscus.ambra.squilla. ¶

Composita sunt sirupi de sticados. sirupi de acoro pliris arcoticon aurea alexandrina tiriaca fermetata. metridatum diacori. diaolibanum. diacastoreum. Potio sancti pauli paulinum theodoricon. confectio anacardina. cofectio de musco. diambra acori conditi. kebuli conditi. gallia muscata.

Embrocatio calefactiua caput. Recipe sticados arabici. maiorane rute. camomille. melliloti. foliorum lauri. origani betonice an. M. j. misce. et fiat decoctio in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem medietatis. et quando necesse erit embrocatio faciendo dictam decoctionem calidam cadere ab alto. post uero dictam decoctionem potest immediate applicari anteriori parti capitis pecia dupla in dicta decoctione infusa. et antequam refrigetur remoueatur ne actuali frigiditate inferatur postea nocumentum. Possunt etiam fieri embrocationes ex oleis calidis uel ex aliquo. uel ex ipsis actu calidis embrocando supra ab alto.

Olea calida sunt ista oleum nardinum laurinum de euforbio de castoreo de piperibus. de aneto. de sambuco. Epithima calefaciens et confortans caput et resoluens catarrum descendetem ad mebra inferiora. Recipe uini. al. potentis odoriferi aque uite an. ℥. vi. sal' comunis triti. ℥. i. liquefiat primo sal buliendo ad ignem et post ebulitionem addatur aqua uite et cum opus fuerit in dicta compositione tal'r balnea petiam lini duplam quam prius expressam applica parti anteriori capitis. et sic retentabis in die ul' post si oportunum et est res experta. Unguentum calefactiuum capitis. Recipe olei nardini. olei de eufor. olei laurini. an. ℥. i. ß. castorei euforbij piperis an. ℈. i. bethonice sicce rute. sicce maiorane sicce grana pulurizatorum. an. ℈. ß. nucis musca. gr. vi. puluerizatis omnibus misce. et cum modico cere fiat unguentum. Emplastrum quod fit ex tiriaca et metridato cum succo mente est expertum contra dolorem capitis ut dicit mesue in capitulo de soda frigida. Saccul⁹ calefaciens caput Recipe sticados arabici. camomille. meliloti ana. ℥. ß. florum anthos. betonice sicce. saluie sicce. rute sicce ana. ʒ. ii. pulue. gariofil'. ʒ. i. ß. nucis muscate. ʒ. ß. piperis. ℈. i. gallie muscate descriptione mesue grana sex uel. ℈. ß. tere terenda mediocriter. et infundantur in sacculo de sindone. et grana que applicetur anteriori parti capitis posset etiam calefieri et aspergi aqua uite. et postea applicari. et fortius operabitur. Unde nota quod dicta localia non debent applicari nisi post debitam purgationem. et in statu uel in declinatione egritudinis. non autem in principio uel augmento. neque ante purgationem. ne uirtute sua actuali et uirtuali caliditate magis attrahat de materia ad locum. quapropter peior erit error priore. ut patet.

Simplicia infrigidantia caput sunt papauer album. nenufar. lactuca. iusquiamus. uiole rose. et aque eorum. canfora. opium. acetum. folia salicis.

Composita sunt sirupi. diapapauer de nenufaris. sirupi rosa. diacodion. zucharum. rosa. zucharum uiola. loch de papauere. et vnguenta et olea frigida ut clare patet.

Embrocatio infrigidans caput et prohibens ascensum uaporum calidorum ad caput ipsum. Recipe olei rosati aque rosate an. ℥. ii. aceti. ℥. i. ß. misce omnia optime agitando donec coniungantur. deinde pone ad infrigidandum in aqua frigida in ampulla. et dum erit necesse embroca anteriorem partem capitis faciendo dictam embrocationem cadere de alto. et superponendo peciam balneatam in eadem. et sic reitera secundum necessitatem. Si autem facere uis embrocationes cum succis frigidis potest sic fieri. Recipe. suci semp uiue suc. plantagi. succi solatri succi iusquia. succi granatorum ana quantum suficit. Uel potes accipere unum ex dictis succis ul' duos uel tres ad placitum embrocando ut supra et peciam uel stupam balneatam in dictis succis applicando ut supra a commissura coronali usque ad dimidium frontis. Et similiter possit fieri embrocatio cum oleis frigidis embrocando ut supra. Olea frigida sunt oleum rosa. oleum uiolatum oleum de papauere oleum de nenufa. oleum de mandragora et cetera. Et non postponatur quin in dictis ebrocationibus cadet modicum aceti ut uerbigratia. ℥. i. ß. quia ei dat uiam penetrandi et modum melius infrigidadi. Et si iterum uis magis infrigidare et prouocare somnum ubi oportet scilicet ubi sunt uigilie adde dictis embrocationib⁹ modicum de opio uel de succo madragore. Nota tamen quod talia neque alia non de

bēt applicari nisi in ultimis. idest qñ alie me dicine non cōferūt applicant̄ et securius ī pn cipio et augmēto egritudinis et maxime si ꝑ cesserunt sufficiētes ⁊ debite purgatiōes. ut pȝ manifeste intuenti. ¶ Sacculus infrigidās caput. ℞. sanda. albo. rube. citrinorū añ. ʒ. i. ß. rosa. rube. florum uiola. floꝝ nenufaris añ. ʒ. ii. ß. corallo. rube. ʒ. i. camphore. ℈. ß. misce. pulueriza pulnerizāda. et fiat sacculus q qñ erit oportunū aspergatur aqua rosa. ul' ne nufaris. ⁊ applicetur pti anteriori capitis. ¶ Unguētum infrigidans caput. ℞. olei rosa. de nenufa. añ. ℥. ß. succi semperuiue. succi solatri. succi plantagi. añ. ʒ. ii. misce optime in ampulla agitādo. deinde adde unguētum populeonis. ℥. ß. sanda. albo. et rube. ⁊ citrinorū añ. ʒ. ß. floꝝ nenufar. ʒ. i. camphore. ℈. i. tere terenda miscēdo et cuȝ modico cere fiat unguētum addēdo aceti. ℥. ß. ⁊ ungat̄ ps anterior capitis in cōmissura coronali in antea. Et si uis somnū prouocare ⁊ forti⁹ infrigidare. adde dicto unguēto opii gra. iij. uel plus ꝯm necessitatem. ¶ Simplicia calefaciētia pectus et pulmonē sūt isop⁹ prassium. bethonica. scabiosa. capil. ue. ⁊ earū aq̄. yreos. ligricia. passule. ficus. dactili. lilium. enula serpentaria. mel rosa. urtica. aristo. rotū. ¶ Composita sūt sirupi de isopo. de prassia. de liquiritia. de calamēto. diairis. diapenidion. diaprassium. diacalamētum. diadragātum calidus loch. de pino loch sanū ⁊ expertū loch de squilla. ¶ Unguētum ualēs cōtra frigiditatē pectoris. ℞. olei irini. olei camomille. olei amigdalorū dulcium añ. ℥. ß. mucillag. fenugreci. mucillag. se. lini añ. ʒ. ii. butiri recētis sine sale. ℥. ß. misce. ⁊ cū modico cere fiat unguētuȝ ꝓ unctione pectoris ante pastum. ¶ Simplicia infrigidātia pect⁹. pulmonē sunt uiole papauer. album sebesten. et coꝝ aq̄ diadragātum. gummi arab. amilū. se. papa. al. iuiube. mora celsi. ¶ Composita sunt sirupi uiola. de iuiubis. de papauer. zucharum rosa. uiola. diapapauer. diadragātum frigidum. diapenidion sine speciebus calidis penidii uel uiolatum. ¶ Unguētum ualēs cōtra caliditatem et siccitatem pectoris ℞. olei uio. ℥. i. olei amigdalorū dulciū. ℥. ß. pinguedinis galine uel anatis medule uituli añ. ℥. iij. mucillag. psilii dragāti ul' gūmi arab. añ. ʒ. ii. misce. ⁊ cum modico cere fiat unguētum ante pastum. ¶ Medicine calefacientes cor sunt melissa. buglosa. borago. rosmarin⁹ ⁊ eoꝝ aq̄ croc⁹. ambra muscus cortictis citri et folia citri. folioꝝ radicū been al. ⁊ rub. enula campana. doronici zedoaria. cotula montana. lignuȝ aloes. xiloaloes. oximū aurū gariofi. cinamomuȝ macis se. maiora. se. basiliconis nux muscata. ¶ Composita sunt electuarium de gēmis. cōfectio de musco. cōfectio de xiloaloes. electurium letificās aromaticum muscatum. cōfectio de citro pliris arcoticon cortices citri cōditi diambra diacieti. dianthos gallia musca. cōdituȝ de buglosa. ¶ Epithima cordiale calidum ℞. aquaruȝ melisse buglosse ana. ℥. iiii. gariofil'. ligni aloes corticum citri. nucis musca. ana. ʒ. ß. se. maiora. se. basiliconis añ. ℈. i. croci. ℈. ß. terātur omnia. et misceantur agitando bene in ampula. et quando erit necesse. petiam duplam lini infunde. ⁊ facta expressione tepidam applica regioni cordis. ¶ Epithima aliud cordiale calidū. ℞. succi mellisse succi buglo. factis pmo residētys añ. ℥. iiij. macis ligni aloes nucis musca. añ. ℈. ij. croci. ℈. ß. musci. ambre añ. gr. i. pulerizent̄ puluerizāda miscendo et infundēdo petiam et applica ut supra ¶ Unguentū cordiale calidū. ℞. olei de spica olei camomille añ. ℥. i. ß. ¶ Uel si uis forti⁹ facere pone oleū de croco oleuȝ de been loco dictorū gariofi. ligni aloes corticum citri nucis musca. ℈. i. doronici zedoarie. xiloaloes. oximi seminis. basiliconis se. maiorana. añ. ℈. ß. embre croci musci. añ. gra. ij. gallie musc. gra. vi. ⁊ fiat puluis miscēdo. cuȝ modico cere none ⁊ fiat unguētum. cū quo ungatur regio cordis ante. pastū ꝑ horaȝ. ¶ Sacculus cordialis calidus. ℞. florū borag. ⁊ buglosse añ. ʒ. ij. been alb. ⁊ rubc. añ. ʒ. i croci. ℈. ß. ... de grana combusti. ℈. i. macis cinamomi gariofi. corallorum rubeorū rosa. rubea. añ. ʒ. ß. ossis de corde. ceruī. ℈. ß. musci ambre añ. gra. ij. gallie musca. ꝯscriptiōe mesue. gra. vi. se. maiora. se. basiliconis anisi calami aromatici. añ. ʒ. ß. pulueriзētur omnia mediocrit̄ ⁊ īponātur in sacculo de sindone ꝺ grana ⁊ quando erit necesse aspergat̄ dictus saccul⁹ cuȝ aqua buglosse calida ⁊ loco applicetur. ¶ Simplicia infrigidantia cor sunt acetosa nenufar. rose uiole. et carum aque camphora margarite corali sandali omnes iacincti. smiraldi. karabe os de corde cerui rasura eboris spodium lutum sigilla acetositas citri seminis acetose. coriandrum. acetum aggresta acetositas limonum ⁊

citrāgulorum citonia pira lac acetosum. ¶ Composita sunt sirupi ꝺ acetositate citri sirupi de succo acetose. sirupi borag. rosa. zuccharum. rosa trocisci de sandalis. trocisci de berber. et trocisci de cāphora. trocisci de spodio cum semine acetose. diamargariton. diarodon abbatis sine speciebus calidis triasandali manuschristi cum perlis. ¶ Epithima cordiale frigidum. ℞. aque rosate. aque endiuie ℥. ij. sandal'. rub. subtilissime puluerizatorum ʒ. i. corallo. rub. ℈. i. croci camphore añ. grana quatuor uel tria. misce oīa agitādo in āpulla. et facta expressione applicetur regioni cordis

¶ Epithima aliud cordiale fortius infrigidans. ℞. aque nenufa. aque rosa. aque acedule añ. ℥. iij. sanda. rub. coralo. rub. scis acetose añ. ʒ. i. aceti. ʒ. ij. cāphore gra. iiij. misce oīa puluerizādo et agitando in ampulla. deinde madefac peciam lineā ꝛ exprime. ꝛ loco cordis applica. ¶ Unguētum cordiale frigidum et ita mirabiliter operatur calori febrili sicut uenenum operatur cordi. et infallāter iuuat ad curādum omnes febres. ꝛ maxime si applicetur post vniuersales et debitas purgationes. Recipe olei de nenufar. citrinorum ℥. iij. pulueris florū de nenufar. citrinorū. ʒ. ij. sanda. rub. se. acetose. carollo. rub. añ. ℈. i. margaritarū nouarū oss'. de corde cerui añ. ℈. ß. cāphore gr. iij. misce omnia puluerizādo ꝛ cū modico cere noue ablute ī aqua rosat. ul' ī aqua nenufaris citrini fiat unguentū de quo ungat' regio cordis ante pastū ꝛ ante accessionē febris p horam. ꝛ est res mirabilis. ¶ Saccul⁹ cordialis. ℞. florū. nenufaris rosa. rub. uiolaꝝ. añ ʒ. ij sanda. alb. ꝛ rub. et citrini. añ. ʒ. i. ß. coriandri. lābrusci accedule sicce. se. acetose añ. ʒ. ij. oss'. de corde cerui. ℈. i. margaritarū nouarū ℈. ß. camphore gra. iiij. puluerizentur omnia mediocriter ꝛ ponantur in sacculum sete de grana ꝗ postea applicetur regioni cordis sub mamilla sinistra. et posset aspgi aqua ros. uel aqua florū nenufa. uel aq̄ accetose. uel aq̄ endiuie. ꝛ siml'r regioni cordis applicari posset.

¶ Puluis cordialis Re. fragmētorum rubini granati. iacincti. smaragdi et saphiri. marga. nouarū añ. ℈. i. carollo. rub. añ. ℈. ß. ossis de corde cerui vnicornu añ. ℈. ß. musci ambre añ. gra. iiij. folioꝝ auri ꝛ argenti gra. vi. folia oīa subtilissime puluerizētur. ꝛ extrahantur a pecia excepto auro et argento. ꝗ post ea addātur. ¶ Mixtura cordialis cōis. ℞. diaboraginati diabuglosati añ. ℥. i. manuschristi cum perlis. ℥. ß. fragmētoꝝ incisoꝝ subtilissime puluerizatoꝝ. ℈. ß. fiat mixtura. ꝛ deauret' cū folijs duob⁹ auri. et exhibeat'. ¶ Nota ꝙ fcā ē mentio de fragmētis preciosis. sed fragmenta p̄ciosa sunt quinqꝫ. vꝫ iacincti. granate. rubini. saphiri. smiragdi. Aliqui ēt computant margaritas et corallos īter ista. ꝛ sic fragmenta p̄ciosa sunt septem numero. ut pꝫ. Et nota ꝙ dato ꝙ talis mixtura dicta succurrat alijs mēbris. ut epati stomaco. ꝛ pōt alijs membris ualidius succurrere hoc mō. si uis succurrere pectori adde mixture ꝺ diayris ul' diapenidi. uel de diadragāto. uel de aliquo loch. ꝛ hꝫ ſm exigētiam egritudinis. et si uis succurrere epati. da de triasanda. uel diarodon abbatis. uel de diarodon descriptione cōi ul' specieb⁹ eoꝝ. et hoc ſm distemperātiā eoꝝ calidaꝫ uel frigidam. et si uis succurrere relaxationi stomaci uel intestinoꝝ potes addere de zucharo rosa. et de mastice et de puluere mēte. et sic ꝺ allis ut pꝫ ꝯsideranti. ¶ Simplicia calefaciētia stomacum sunt absinthium. mēta. fenicul⁹ serpillum ani et aque eorū. aq̄ uite. ciminū. galanga macis. gariofil'. ℥℥. piper cinamomum. ameos. melegeta. cardamomum. calamus aromaticus. raffanus. squilla. galia musca. maxīe cortices interiores. et sic de aliis.

¶ Cōposita sūt sirupus de absinthio sirup. de mēta mel. ros. oximel. ꝯpositum oximel sqliti. tyriaca fermētata metridatū dyaciminum dyanisū aromati. rosatū aromaticū nardinum rosata nouella. ℥℥. ꝯditū nuces ꝯdite troci. ꝺ ligno aloes. suffuf. ꝺ aromatib⁹ suffuf. diarodō

¶ Unguentuꝫ ꝯtra debilitatē stomaci frigi. ℞. olei de absinthio olei de spica añ. ℥. i. olei camomille. ℥. ß. pulueris gario. galang. macis nucis musca. añ. ℈. i. gallie musca. ꝺscriptione mesue gra. iiij. puluerizētur puluerzanda ꝛ cū modico cere fiat unguētum pro unctione stomaci ante pastū. ¶ Saccul⁹ contra debilitatē stomachi frigidi tm̄. ℞. mēte sicce absinthij añ. ℥. ß. uel. i. pulueris. gariof. nucis musc. de scriptione mesue gra. vi. misce pl'ucrizari grosso mō ꝛ fiat saccul⁹ qui aspergat' aqua absinthij. ꝛ sic tepid⁹ applicetur stomacho. ¶ Epithima cōtra debilitatē stomaci fridi tm̄. ℞. absinthij mēte sicce pulegij añ. ℳ. i. spice signanti añ. ʒ. ß. pl'ueris gario. galāge cinamomi macis nucis musca. añ. ʒ. i. fiat decoctio ī libr. viij. aq̄ usqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis. ꝛ deide in dicta decoctione calida madefiat spongia et post expressionem stomaco applicetur.

¶ Unguẽtũ cõtra debilitatẽ stomaci propter humiditatẽ. ℞. olei de spica. olei de absinthio. olei masticis. olei rosa. añ. ℥. i. pul. absinthii. rosa. rub. maiorane sicce añ. ℈. i. pul. gario. galang. cinamo. macis. corallo. rube. coriandror preparatorũ añ. ℈. ß. galie musca. grana vi. misce oĩa pulverizãdo. et cum modico cere fiat unguẽtum pro unctione stomaci ante pastum. ¶ Sacculus cõtra debilitatem stomaci propter humiditatem. Re. absinthii mente sicce pullegii. mentastri maiorane sicce añ. ʒ. ii. pul. gariofi. galãge macis. cinamo. coriandror pparatorum añ. ʒ. i. terãtur oĩa mediocriter. ⁊ ponãtur in sacculum. qui aspergatur cum decoctione ani. feni. carui. ⁊ cimi. calida. et sic applicetur. ¶ Epithima cõtra debilitatem stomaci pp humiditatem Re. se. ani feni. cimini carui. ameos añ. ℥. ß. absinthii mente sicce maiorane. pullegii siccorum añ. M. ß. galãge gariofi. cinamo. añ. ʒ. ß. fiat decoctio in lib. viij. aque usq3 ad cõsumptionem medietatis. dein de dicta decoctione calida madefacta spongia ⁊ exprime et stomaco applica inter umbilicũ ⁊ furculam. ¶ Simplicia stomacum infrigidãtia sunt rose viole solatrum. portulaca plãtago ⁊ sempervivũ. et earum aque cucurbite melones citruli. cucumeres. poma. grana. arãtia. citonia spica pira aggresta acetositas citrinum berber. prunelli sorbelle. nespille.

¶ Composita sunt sirup' acetosus simplex sirup' rosa. sirupus de gra. oxisacra. diacitonitẽ. de zucha. triasandali. diarodon ros. novella zuccarum rosa. zucharũ viola. trocisci de spodio cum se. aceto. trocis. de camphora. trocis. de sanda. trocis. de berbe. ¶ Unguẽtum cõtra debilitatẽ stomaci calidi tm̃. ℞. olei ros. ℥. iii. vel loco eius pone aliquid ex oleis frigidis. sandalorum albo. rube. atq3 citrinorũ. coriãdri prepara. rosa. rube. se. acetose. se. cito. berbe. añ. ℈. i. pistẽtur oĩa miscendo. ⁊ cũ modico cere. ⁊ fiat unguẽtum pro stomaco ante pastum. ¶ Sacculus contra debilitatẽ stomaci calidi tm̃. Re. rosa. rube. et citrinor añ. ℥. i. ß. se. acetose. coriãdrorum preparatorum añ. ʒ. i. pulverizẽtur oĩa mediocriter. ⁊ ponantur in sacculo. et aspergatur aqua rosa tepida et loco applica et cetera. ¶ Epithima cõtra debilitatem stomaci calidi tm̃. ℞. aque rosa. succi plantagi. collati añ. lib. ß. aceti. ℥. i. sandalo. omnium. se. acetose añ. ʒ. ß. misce omnia bene agitando. et q̃to p' fuerit balnea peciam lineam i dicto epithimate. et post expressionẽ stomaco applica. ¶ Epithima contra debilitatem stomaci propter siccitatem Recipe florũ malue. matrũ violarum. furfuris añ. M. ß. florum camomille florum viola. añ. M. ß. fiat decoctio in bocalibus. viii. aque usque ad cõsumptionem medietatis ⁊ infundatur spongia et facta expressiõe stomaco applicetur.

¶ Epitima aliud ad idem. ℞. olei amigda. dulciũ olei violati camomilini. añ. ℥. iiij misce ⁊ tepidũ ponat̃ in vesica porci que stomacco applicet̃. ¶ Unguẽtũ cõe p stomaco. ℞. olei d. spica ol'i citonio. olei masti. olei. violati añ. ℥. i. pul. gari. sãda. rub. macis galãge cinamo. añ. ℈. i. gallie muscate añ gr. vi. misce terẽda terentur ⁊ cũ modico cere ⁊ fiat unguentum de quo ungatur stomacus añ cibum. ¶ Unguẽtum ꝯtra vomitum ⁊ relaxationem stomaci. ℞. masticis olei. rosa. olei de menta añ. ℥. i. olibani masticis añ. ʒ. ß. mente sicce corallo. rubeo. acasie terre sigillate rosa. rub. añ. ℈. ß. terẽda terant̃ ⁊ cũ modico cere ⁊ fiat unguẽtum

¶ Simplicia calefaciẽtia epar sũt absinthiũ eupatoriu. fumus terre aque cor spica squinãtum cinamomũ asarũ radices quinq3 comunes calide scilicet apij. fenicul. petroci. brusci spargi ⁊ cetera. ¶ Cõposita vero sunt sirupi de eupato. de absinthio d fumoterre diacimi. dyacalamentum dyagalan. ¶ Epithima calefaciẽs epar. ℞ absinthij eupatori añ. M. i. se. ani. fen. ameos añ. ʒ. i. ß. spice squinãti cinamo. galãge gariof. añ. ʒ. i. fiat decoctio in bocalib' vij. aque ad consumptionẽ medietatis. deinde madefiat pecia lignea vel spongia. et sic calida post expressionem epati applicat̃. ¶ Unguẽtum calefaciens epar. ℞. olei de absinthio. ℥. ii. succi eupatorii. succi absinthii añ. ʒ. ii. spice squinanti añ. ʒ. i. ß. cinamo. galange gario. ligni aloes añ. ℈. i. galie musca. gra. vi. misce terẽda terãtur. ⁊ cũ modico cere fiat unguẽtum.

¶ Sacculus calefaciens epar Re. eupatorii succi absinthii. succi florũ camomill'. añ. M ß. cina. gariof. galã. spice sq̃nãti añ. ʒ. i. ß. misce mediocriter terẽda terant̃ ⁊ ipon̄at̃ i sacculo ⁊ aspgat̃ cũ aq̃ absinthii vel eupatorii calida. et sic calidum applicetur. ¶ Medicine simplices infrigidantes epar sunt ẽdivia lactuca portu. rosa. solatrum nenufar ⁊ aque eorũ spodium sandali camphora acetũ berber iiii. se. comunia maiora et minora scilicet cucurbit melon. cucume. citruli. iiii. se. coĩa minora sunt sicut endivia. lactuca. portulaca. et scariola

¶ Composita sunt sirup. de endivia sirupus

de ſucco endiuie. acetoſus ſimplex roſatus de granatis. de nenufaris. uiola. zucharum roſa. uiola. triaſandalo. iulep roſa. diarodon abbatis. diarodon deſcriptione comuni. trociſ. ꝺ ſpodio trociſ. de ſandalis trociſ. ꝺ cāphora troci. de berbe. troci. dyarod. ¶ Epithima infrigidās epar. ℞. aque ēdiuie. ℥. iiii aq̄ roſ. ℥. ii. ſanda. rub. aceti añ. ʒ. ij. ſpody. ʒ. i. miſce bene agitādo in āpulla ⁊ infundēdo petiā lini que poſt expreſſionē regioni epatis applicet. ⁊ ē maximus p⁹ purgationes vniuerſales. ſut pȝ. ¶ Epithima aliud forti⁹ ifrigidās epar ℞. aq̄ endi. aque nenufa. añ. ℥. iij. uel loco harum aquarū pōt poni aq̄ ſolatri ⁊ aqua roſa. ſpody añ. ʒ. i. ſanda. alb. ⁊ rub. añ. ℈. i. aceti. ʒ. ij. campho. gra. iiij. miſce terenda terant. ⁊ agitando ī ampulla. deide madefiat petia lini. q̄ poſt expreſſionem epatis regioni applicet. ¶ Unguetum infrigidās epar. ℞. olei. roſa. olei ꝺ nenufar. añ. ℥. i. ß. ſanda. alb. ⁊ rub. ℈. ij ſpody. ℈. i. ß. pul. roſ. rub. ℈. i. aceti. ʒ. ij. camphore gr. iiij. pōt. etiā addi. ʒ. ij. uel. iiij. mucillag. pſilly cū modico cere ablute ī aqua roſar. ⁊ fiat unguētuȝ ad unguendū epar āte paſtū poſt debitam purgationē. ¶ Sacculus infrigidās epar. ℞. floꝛum nenufa. roſa. rube. añ. ℥. ß. ſandal'. albo. ⁊ rube. ⁊ citrino. coꝛal'. albo. et rub. añ. ʒ. i. ſpody. ʒ. ij. camphoꝛe gra. vi. berber. ʒ. i. ß. terātur oīa groſſo modo. ⁊ ponātur ī ſacculo. ⁊ qñ uis applicare ſacculuȝ aſperge cum aqua roſa. uel de nenufa.

¶ Sīplicia calefacieētia ſplenē ſūt ſcolopē. tamari. calamē. naſturtiū ruba tinctoꝝ ⁊ aque coꝝ caparorū coꝛticum radicū gētiane thimū epithimuȝ ariſto. amigdole ama. ſe. ani. cuſcute carui radices quinqȝ calide. ſcilicet feniculi apy petroci bruſci ſpagi. radices fraxni radices acoꝛi ¶ Cōpoſita ſūt ſirupi de eupatorio. de epithimo et calamēto ſecaniabin de radicibus de kereſim. acetum ſquiliticū. diacalamē. diacoſtum. diacappa. trociſ. de berbe. capparo. ¶ Epithima reſoluēs uētoſitatem ſplenis. ℞. folioꝝ rute. M. i. mētaſtri. M. ß. ſalis. ʒ. i. fiat decoctio in lib. iij. aceti albi uſqȝ ad conſumptionem medietatis. deinde infundatur ſpongia uel filtrū. ¶ Emplaſtrū cōtra duriciem ⁊ uentoſitatē ſplenis. ℞. yſopi cerotum deſcriptione filargi uel deſcriptione galie. ℥. i. yſopi hūide. ℥. i. pul. radic. yreos ſucci apy abſithy eupatory mētaſtri rute añ. ʒ. ij. coꝛtic. radicū capparoꝝ tamariſci geneſtre fraxini. añ. ʒ. i. ſal'. ℥. ß. olī de cappari. uel olei yrini. uel olei laurini. ℥. ij. farine. ſeīs. lini. ʒ. iij. miſce incoꝛporādo ad lētū ignēt deinde extēdatur ſuper peciam. et calidū applicetur.

¶ Unguētum cōtra doloꝛem et uētoſitateȝ ſplenis. ℞. armoniaci bdellii añ. ʒ. i. infundant per noctē in aceto. et diſſoluātur. Deinde. ℞. picis nauallis. coꝛticum radicū. capparoꝛuȝ. ſe. ſinapis albi ſilueſtris folioꝝ ⁊ coꝛticuȝ ſcolopēdrie añ. ʒ. ß. mucilla. ⁊ ſe. lini. añ. ʒ. ij. olei ꝺ capparibus. olei yrini uel laurini añ. ℥. . ß. pulueriȝanda pulueriȝētur miſce. ⁊ cum cera fiat vnguētum pꝛo vnctione ſplenis. ¶ Unguentum cōtra duriciem ſplenis. ℞. foliorum malue biſmalue radicū lilii añ. ℥. ß. farine ſe. lini. añ. ʒ. ij. caricaꝝ pinguium paſſulaꝝ enucleatarum añ. ʒ. iij. piſtētur oia ſil'. et infundantur p horas octo in aceto foꝛti. deinde buliat ī aq̄ uſqȝ ad ſpiſſitudinē quibus addatur unguenti dialtee ponatur de iſopi ceroto deſcriptione filargi recentis añ. ℥. ß. olei amigdalarum dulcium. ℥. ii. uel. iii. ⁊ cū modico cere fiat vnguētum pꝛo ſplene. ¶ Sacculus reſoluens uētoſitatem ſpleuis. ℞. folioꝝ rute mētaſtri. calamēti. eupatoꝛii abſinthy. peritarie. ſcolopēdrie bethonice añ. p. ß. calefiant ſuper tegula calida aſpergēdo cum uino albo ⁊ potenti et cum modico aceti. deide applicet ſpleni in ſacculo q̄ntum calide fieri pōt. ¶ Sacculus reſoluens uētoſitatem ſplenis ⁊ uētris. ℞ milii uel panicy furfu. frumenti ſalis mediocriter triti añ ſcultellam mediā miſce. et calefiant ī caldario cōtinue remouēdo. deinde reponatur ī ſacculo qui ſic calidus applicet.

¶ Medicine infrigidātes ſplenē ſunt lactuca. endi. et aque coꝛum ſandali ſpodium acetū ⁊ quatuoꝛ ſe. cōia maioꝛa et ſimiliter minoꝛa. ¶ Compoſita ſūt ſirupus acetoſus ſimplex. ſirupus de endiuia. triaſandali. diarodon. trociſ. de ſpodio. de cāphoꝛa. de ſandalis. de diarodon pꝛecipue ſi dātur cuȝ aquis ad ſplenē ducentibus. ¶ Nota etiam ꝙ vnguentū emplaſtra. epithimata ⁊ embꝛocatiōes infrigidātes epar ⁊ renes ſimiliteꝛ ualent ad infrigidādum ſplenē applicādo ei. ¶ Simplicia calefaciētia renes ⁊ ueſicam ſunt ſaxifragia paritaria. pentafilon. arthemeſia. urtica. eruca. ⁊ ſemen eius. ⁊ earum aque bꝛodium cicerū rube. cubebe. iuniperus. granum pini. ſpica nardi. ſpica celtica. ¶ Compoſita ſunt diacalamētum. electuarium ducis. electuariū dulce. electuarium iuſtinum. filantropos.

¶ Epitima calefatiens renes. Re. paritari:

arthemē·saxifragi añ· ℳ·ß· grano· iuniper· spicenardi añ·ʒ·ij·cubebarū·ʒ·i·ß·misce ⁊ fiat decoctio i·lib·vi·aque usq₃ ad ↄsumptionē₃ medietatis·deīde fundat̄ spongia uel filtrum ⁊ post expressionē renib⁹ applicetur· ¶ Unguentū calefaciens renes·℞·olei ð spica uel ð absinthio uel aliqd ex oleis calidis secundū necessitatē·℥·ij·nucis musca·gariofi·spice grano·iuniper·galange ligni aloes añ·℈·ß·misce omnia pl'uerizando cū cera ⁊ fiat unguentum

¶ Saculus calefaciēs renes·℞·arthemesie florū camomille añ·ℳ·ß·cuberbe spicenardi puluis gariofilo·nucis musca·cinamomi squinanti añ·ʒ·ij·misce terēdo terenda mediocrit' ponendo ī saculo ⁊ qñ uis operari et asperge ipsum cū aqua arteme·calida uel cū epithimate prescripto ⁊ sic calidū renibus applicetur

¶ Balneum ī dolore renū uel uesice uel uirge ex lapidē ꝙ aperit ⁊ molificat meat⁹ dictorū·℞·paritarie senationum malue bismalue abrotani cauliū añ·ℳ·i·cicerū·rube·ℳ·ß·se·ani·feni·cimini carui· ameos añ·ʒ·ß·tribuli marini se·lini·fenugreci ⁊ altee añ·℥·i·misce ⁊ fiat ðcoctio ī situlis·iiij·aque usq₃ ad cōsumptionē tertie partis·deīde ponat̄ ī concha ul' alio uase apto ī quo sedeat patiēs q ī introitu balnei sumat uini·ʒ·i·uel·i·ß·cū₃ uino albo odorifero ⁊ hic stat ꝑ horā₃ magnā faciendo de dicto balneo cōtinue embrocationes locis dolorosis semꝑ sedendo in dicto balneo.

¶ Simplicia infrigidātia renes et uesicam sunt nenufar·endiuia·lactuca·portulaca· v̄ga pastoris·papauer alb·plantago sempuiua·et aque earū·uinum citoniorum· quatuor se· frigida maiora et minora. ¶ Composita sunt sirupus acetosus· sirupus de succo endiuie· sirupus de nenufa·trocis·alkekēgi·de spodio·de cāphora·de diarodon·de sandal'·oleū uiola·ros·de nenufa· de papauere·et alia olea frigida·vnguētum galieni·vnguētu₃ sandalinū·

¶ Epithima infrigidās renes·℞·aque ros·endiuie lactuce añ·℥·ij·albu· oui·recentis misce bene agitādo·deinde stupa uel pecia īfusa renibus applicet̄· ¶ Si aūt o₃ fortius infrigidare·pone loco dictarū aquarum alias aquas magis frigidas sicut est aque semperuiue·aq̄ uermicularis ⁊ nenufa·⁊ cucurbite addendo ēt gra·iij·uel·iiij·camphore·et applicetur ut p₃· ¶ Unguentum infrigidās renes· ℞·olei rosa·℥·i·olei uio·℥·i·sanda·rub·⁊ citri·añ·ʒ·i·cāphore grā·iij·aceti·ʒ·i·ß·misce·et cu₃ modico cere fiat unguentum. ¶ Unguentu₃ pro unctione renū·⁊ si in renib⁹ esset magna siccitas cōiuncta cu₃ caliditate ēt loco olei rosati eēt bonū solū īponere oleū uiola·Et si oporteret fortius infrigidare·tūc eēt bonum addere oleu₃ de nenufare·uel de alijs oleis magis frigidis·ēt de succo semperuiue· uel ð alijs succis frigidis·Unde nota ꝙ epithimata·embrocationes sacculi vnguenta bona pro epate·et ualent ī infrigidatione renū. ¶ Restrictiuū pro renibus ualens contra periculū aborsus ↄtra fluxū menstruoꝝ·℞·puluē·bolar·mirtilo·sanguis draconis·terre sigillate añ·ʒ·i· albumina ouoꝝ duorū recētium misce oia bñ agitādo cum spatula·deinde stupā madefactā in aceto ⁊ expressam emplastra cū dicta cōpositiōe·et applica renib⁹· Si aūt oporteret fortiter restringere posset addi de trocis· de terra sigillata et acacia·de puluere ematitis·et similiter de succis frigidis ⁊ oleis frigidis oia bene patēt ↄsiderāti. ¶ Simplicia calefaciētia matricem sunt arteme·sauina·pulegiū·calamētū·ruta rubea tinctorū·et aq̄ coꝝ iuniper⁹·nux musca·mira serapinū assa·opoponacū·musc⁹· ¶ Cōposita sūt sirup⁹ ð arthemesia siru·de calamēto dyacalamē·dyambra triffera magna electuariū ducis electuariū dulce· ¶ Balneum calefaciens matricē· ℞·arthemesie sauine rubee tinctorū floru₃ camomille·añ·ℳ·i·absinthij calamenti mōtani origani añ·ℳ·ß·calami aromatici spicenardi squinanti rute· anisi maratri sisileos añ·℥·ß·fiat ðcoctio ī situlis iiij·aque usq₃ ad ↄsumptionē tertie partis ul' medietatis·deinde ponat̄ in cōcha·uel alio uase apto ut intus mulier sedeat usq₃ ad umbilicū·⁊ dū stat ī balneo·potest de dictis reb⁹ facere sacculū ⁊ super ip₃ ī dicto balneo sedere ⁊ sic stare potest usq₃ ad magnā horam et cōtinuare ad dies ꝓm necessitatem. ¶ Stuffa calefaciēs matricē·℞·arthemesie sauine ⁊ ce·similiter fit cū reb⁹ p̄scriptis et mō p̄scripto·s₃ nō o₃ ꝙ mul'ier int⁹ sedeat·s₃ ꝙ fumi dicti balnei ꝑ scannū ꝑforatū ad ꝑtes budibūdas recipiat·bñ se circūuoluēdo pānis ne frigidū exeat·et sic qescat ꝑ horā· ¶ Pessariū notabile ꝓuocās mēstrua·℞·se·iunipi·℥·i· radicū gentiane·ʒ·ij·radicum rubee· tinctorum origani·añ·℥·ß·nigelle cologntide añ·ʒ·ij misce ⁊ fiat ðcoctio ī bochalino uno aq̄ ad ↄsūptionē medietatis ⁊ coletur· deinde addatur collat ure succi mercurialis·℥·ij·succi cucumeris· anisi·℥·i·triffore sine opio benedicte carnium fi ficuū piguiū añ·℥ i·⁊ diligentissime misceant̄

deinde formetur pessariu3 de bõbice ad for
mam magni digiti cum filo longo appenso ⁊
quãdo erit necesse balneet̃ in dicto liquor̃ et
ĩponat̃ ꝺm formationẽ ligãdo filũ ad coxam.
Et si oporteret ut fortius operetur. ℞. rubee
tinctorꝫ aloes mirre croci añ. ʒ. ii. collognitide
euforbii añ. ʒ. i. misce. et fiat puluis. de quo
ante applicationẽ asperge. deinde pessariũ. et
ut supra applicet̃. ¶ Unguẽta calefacientia
matricem sunt vnguẽta ꝯfortantia renes et ca
lefaciẽtia q̃ dicta sunt loco suo. et locus unc
tionis matricis ab extra ẽ ps que ĩ inter cau
dã et renes et in parte anteriori pectinis. i. su
pra pudibunda. ¶ Medicine infrigidantes
matricẽ sũt nenufar. endiuia. ros. lactuca sem
peruiua. cucurbita. portulaca. uirga pastoris.
papauer alb. et eorꝫ aq̃ uinu3 citoniorũ et oĩa
semina cõia frigida maiora et minora. ¶ Cõ
posita sunt sirupꝰ acetosus simplex et ẽt alii
sirupi frigidi si dẽtur cũ ducẽtibus ad matri
cẽ et sil'r trocis. ĩfrigidãtes epar. splenẽ. renes
et uesicã ad hoc pcipue si dent̃ cũ rebꝰ aliqui
bus ducẽtibus ad matricẽ ut supra. ¶ Bal
neũ infrigidãs matricẽ. ℞. endiuie. lactuce. ro
sa. rubea. florꝫ nenufaris papaueris alb. uirge
pastoris. foliorꝫ salicis. foliorꝫ uitis portantis
vuas albas añ. M. i. malue. bismalue cum ra
dicibꝰ matrũ uiol' añ. M. i. ß. se. melo. cucur
bite. citruli. endi. portulace. lactu. scariole añ.
ʒ. ß. misce. et fiat decoctio ĩ situlis. iiij. aque
usq3 ad ꝯsumptionẽ tertie ptis. deinde in dic
to balneo tepido ĩ uase apto et stomaco ieiu
no mulier sedeat discoopta pãnis ne sudet. ⁊
sic stet p magnam horam. ⁊ si necesse fuerit sic
continuet per plures dies.

¶ Unguẽta ĩfrigidãtia matricẽ sunt unguẽ
ta dicta que infrigidãt caput renes ⁊ debent
applicari ut supra uidelicet ĩ loco qui est inẽ
caudã ⁊ regiones renum ĩ parte anteriori su
pra pudibũda. ¶ Simplicia calefacientia
iuncturas sũt saluia rosmarinus. ruta nastur
tiũ ypericõ sticados arabic. camomilla melli
lotum ⁊ aque earũ hermodactili costũ. ʒʒ. si
napis squilla castoreũ eupatoriũ euforbiu3 ar
moniacũ storax liqda mira stercꝰ caprarum
uaccarꝫ oleum petroliu3 oleum ꝺ phisticoru3
oleũ balsaminũ oleu3 terpẽtina oleũ iunipero
⁊ similit̃ alia olea simplicia calida ⁊ cõposita
¶ Composita sũt sirupꝰ de sticados sirupꝰ ꝺ
acoro acetosus cõpositꝰ oximel sqliticũ ꝯfecꝰ
anacardina. dya. ʒʒ. acori cõditi. diacori et ce
tera oleum vulpinum ⁊ alia olea calida. oleum

de ranis ⁊ fraxino. de euforbio. de piperibus
emplastrum de sinapi mesue cerotum andro
maci facta ex. xij. medicinis cerotum diapen
te. vnguẽtum de lilio. ¶ Unguentum nota
bile calefaciens iuncturas. ℞eci. olei antiqui
uini maluatici añ. ʒ. iiij. se. rute abrotani añ. ʒ.
.ii. euforbii. ʒ. i. castorei. ʒ. ß. pistẽtur pistanda.
diligenter et simul decoquãtur usq3 ad con
sumptionem maluatici. ⁊ cum cera noua fiat
vnguẽtum. ¶ Calefaciens iuncturas ℞eci.
olei vulpini. olei de piperibꝰ. uel olei ꝺ fraxi
no añ. ʒ. i. succi saluie. succi absinthii. succi ru
te añ. ʒ. ß. baccarꝫ lauri iuniperi castorei añ. ʒ.
i. ß. misce terẽdo terenda. et cum modico cere
⁊ fiat vnguẽtum. ¶ Unguẽtum aliud Genti
lis quod mirabiliter calefacit neruos et iunc
turas ℞e. anserem unum qui super anum de
plumetur. et euiscеretur. ⁊ lauetur cu3 uino
parum. deinde accipiatur media vulpis ⁊ me
dius gattus pinguis. neq3 caro eorũ cũ ossibꝰ
cõtundatur ⁊ addatur eis terbẽtine serapini
bdelliũ uermiu3 terrestriũ exsiccatoru3 añ. ʒ.
ß. castorei. ʒ. i. ß. misce ⁊ ex eis impleat̃ corpꝰ
anseris uel duorũ anserum ⁊ diligenter sumat̃
deĩde ponatur ad assandũ in ueru. cu3 igne tẽ
perato facto de lignis lauri iuniperi ⁊ expres
si ul' de lignis uitis. et primnm ꝙ exit erit aq̃
sum pijciatur q2 nihil ualet. reliquum uero qð
descendit collige diligenter. ¶ Balneũ siue
stupha ul' ẽbrocatõ calefaciens iuncturas. ℞.
saluie. rosmarini mentastri. pulegij. nastur
cij florꝫ camomille meliloti sticados arabi fo
liorꝫ lauri rute ipiconis añ. M. ß. se. anisi feni
culi carui ameos petrocilini cimi añ. ʒ. ß. misce
⁊ fiat decoctio in situlis. iiij. aq̃ usq3 ad cõsũ
ptionem tertie partis. Deinde si uis facere bal
neum cola in uase pro toto corpore apto. uel
pro iunctura secũdum necessitatem. ⁊ tempo
re ieiuno ⁊ post debitas purgationes eger in
tret totus aut mẽbrum egrotum ⁊ diligẽter
cooperiatur pãnis. ⁊ sic stat usque ad horã
uel post ut in exitu balnei post exsiccatione3
⁊ tersionẽ iunctura cũ ungat aliqua ex pdic
tis unctionibꝰ. ¶ Si autem uis facere stu
pham colloca dictum mẽbrũ in uase apto ita
quod membrum uel membra solum fumu3
⁊ calorem recipiãt bene ⁊ diligẽter cooperien
do pannis ne fumus exeat quantũ possibile
ẽ. pꝰ hec similiter dicte unctiones fiant ut. s.
¶ Si ãt uis facere ẽbrocationẽ. ẽbroca cũ
dcã decotiõe calida faciendo cadere ab alto
sup mẽbrũ et iterꝫ postea fiãt vnctões ut scis

¶ Simplicia infrigidātia iūcturas sūt lactu
ca ēdiuia solatrū iusquiam⁹ semperuiua rose
uiole ⁊ earum aq̄ folia salicis folia uitis gra.
mirti.boliarme.sanguis draco.albu . ouoꝝ
mucillag.psilij.terra sigilla.acatia acetum.

¶ Composita sunt sirup.rosa.acetosus sim
plex siru.limonū ō endi.⁊ alij sꝫ dent̄ cū ducē
tibus ad iūcturas. ¶ Olea frigida ⁊ vnguēta
frigida sunt sicut vnguētū populeonis. et vn
guētū album gal'.vnguentū.sandalinū oleum
rosa.uiola.mādragorinū de nenufare. ¶ Bal
neum uel ēbrocatio īfrigidās iuncturas. ℞.
iusquiami floꝝ nenufaris solatri lactuce sem
peruiue. folioꝝ uitis albe.folioꝝ salicis rosa.
uiola.aā.M.i.se. melonis cucumeris cucur
bite portulace ēdiuie scario.psilij aā.ʒ.ß.de
coquēt̄ in situlis.iiij.aque usqꝫ ad cōsūptionē
ƒtie ptis ⁊ in dicto balneo tepido ponāt̄ iūc
ture uase discoopto ne sudet.⁊ si uis ēbroca
re faciēda cadere dictam decoctionē ab alto
⁊ aduertat̄ semp qꝺ ista talia balnea ēbroca
tiones ⁊ vnctiones ⁊ alia localia regularit̄ nō
debēt fieri nisi p⁹ purgatiōes uniuersales qꝛ
tūc melius ⁊ uirtuosius operāt̄ ⁊ vnctiōes in
frigidātes caput ⁊ renes. ⁊ alia mēbra īfrigi
dēt sil'r iūcturas ⁊ debent applicari ut supra
dictū est. ¶ Restauratiuū in forma liquida
℞.caponē unū unius āni et mediocris pigue
dinis depluinet̄ ⁊ euiscerent̄ sine aq̄.⁊ amotis
pedib⁹ ⁊ rostro incidat̄ in frustis magnitudi
nis nucis que frusta cū aqua ponāt̄ i cordam
rubeā de serico.deīde accipe ex aliqb⁹ aquis
ꝯuenīētib⁹ in casu.ʒ.ij. fracmētoꝝ lapidoꝝ
preciosorum subtilime puluerizatoꝝ.℈ i.asp
gāt̄ dcā frusta cū dictis aqs postea ponendo
ō dcō puluere īter frustū ⁊ frustū.quo facto
ponātur in āphora uitri paulatine primo po
nantur in āphora ducati.x.uel.xx.postea vō
īponet̄ cū duob⁹ capitib⁹ corde trahat̄ in su
periori pte colli.ita ut nihil carnis tāgat fun
dum.⁊ nihil tāgat neqꝫ exeat.qī diligētissime
obtura os amphore cū pecia ligni ī bombice
bñ sigillādo.immo cū pelle capre si plꝫ.⁊ cir
cūuoluendo cū capitib⁹ corde.ita ut nihil ad
fundū cadat.quo facto pone ad dequoquen
dum ī caldario pleno aqua taliter quod am
phora stet recta in aqua usqꝫ prope per duos
digitos ad clausuraꝫ orificij.⁊ qꝺ p ebulitio
nē nō moueat̄ sed quiescat.⁊.hoc fit cū diuer
sis baculis lateraliter ligatis ad capita bacu
loꝝ et situatis sup baculos ⁊ sup ripas calda
rii sic aūt dequoq̄ndo distillabit̄ p defensori
um liquor mirabilis restaurās . de quo si plꝫ
cū zucha.pōt fieri iulep ō fasanis ⁊ pdicib⁹ ut
pꝫ. ¶ Restaratiuū aliud ī forma liqda.℞.ca
pones fasanos u'l p dices ⁊ post ōplumationē
⁊ euiscerationē sine aq̄ ut supra tapeilētur mi
nutissīe.⁊ ponāt̄ ad distilādū ad alēbicū uitri
ī balneo marie ul' supra furnelū ī cineri b⁹ cū
igne lētissimo ꝙ inde distilabit̄ det̄ restaurē
do.Et si placet ut supra dictū est ex ipso pōt
fieri iulep cū zucaro alb. qꝛ reddit̄ placabile

¶ Restauratiuū aliud ī forma liqda.℞. san
guinis bōiuꝫ iuuenū ⁊ sanoꝝ extracti p flobo
thomiā lib. ii. uel plus radic.celidonie bene
ablute cuꝫ uino trite ⁊ exsiccate mediocriter
ad umbrā cū igne suaui ī alēbico uitri . qꝺ āt
distilabit̄ cuꝫ īfrascriptis misce.℞.macis ga
lange cina.nucis musca.ligni aloes gar.aā.ʒ.ß.
⁊ cū sufficienti quātitate zuchari fiat iulep mi
rabiliter restaurās. ¶ Sil'r ēt alia restauratiua
supradictia cū bis dictis aromatibus possūt
aromatizari.et erunt magis delicata.

¶ Restauratiuū ī forma solida.℞.caponē
unū ul' fasanū ul' pdices duas ⁊ post depluma
tionē ⁊ euiscerationē ꝺcoquant̄ cōpleta decoc
tione donec caro ab ossib⁹ separet̄ tūc. ℞.de
pulpis ipsoꝝ lib.i.⁊ minutissime pistent̄ q̄tū
possibile ē.deinde. ℞.macis.carda.cina.gari.
nucis muscate.galange cube.gummi arabici.
dragāti aā.℈.i.amigda.dulc.mūdataꝝ passu
larū dulciū enucleatarū succi liquiritie amili
aā.ʒ.ii.se.melonis cucurbite citruli se.endi.
lactuce . pōtula.scariole papaueris aā.ʒ.ij.te
rant̄ oīa diligētissime misscendo cū p̄dictis
pulpis et cū.lib.i.zucari albi clarificata cuꝫ
aqua rosa.fiat ꝯfectio ī mōsclis et deaurari
potest p potentib⁹. ¶ Restauratiuū aliud in
forma ferculi uel ī forma solida.℞.molene
panis recētis ⁊ boni frumēti. ʒ.iii. infundan
tur in prescripto brodio.i.ī aliq̄ ex restaurā
tib⁹ in forma liquida ⁊ p⁹ cōpletā imbibitio
nē miutissīe atrahēdo p cribrū pl'paꝝ capōis
uel pdicis uel fasani coctaꝝ et pistatarum ut
supra.ʒ.iii.amigdalarū dulcium mūdatarum
pinearū mundataꝝ aā.ʒ.ii. passulaꝝ.ʒ.i.ß. ma
cis cina.galā.nucis mu.aā.℈.ß.ul' ī manuxpi
cum perlis. ʒ.ß. pulueri zent̄ puluerizanda.⁊
cum sufficienti quantitate brodii . uel cum
aliquo ex p̄scriptis restaurātibus ī forma li
quida q̄tū sufficit fiat ferculū de quo restau
rādus recipiat ī pma comestione. ¶ Et si ex p̄
dictis facere uis cōfectionē. ℞.oīa p̄dicta an
teq̄ distēperent̄ cum brodio.et cum lib. ß.zu

chari albi pmo clarificati cũ aqua rof. fiat cõ fectio in morsellis. de qua accipiat restaurandus añ cibum. ℥. i. uel plus ad bñplacitum.

¶ Restaurativũ i forma solida. ℞. ex pulpis caponũ uel fasianoꝝ uel pdicũ bene coctis et minutissime pistatis. ut s. ℥. vi. ex. aliqño de restaurãtib⁹ i forma solida. ℥. iiij. ul'. vi. amigdalaꝝ dulciũ excortica. pineaꝝ mundatarum añ. ʒ. ij. amili. passulaꝝ mũdatarũ añ. ʒ. i. ß. fucci ligricie draga. gũ. arab. añ. ʒ. i. iiii. se. cõium frigidoꝝ excortica. añ. ℥. ß. macis cinamomi galãg. gario. nucis musca. cardamo. pulueris coriandri añ. ℈. i. misce minutissime terendo terẽda ⁊ cũ. ℥. i. zuchari finissimi fiat ꝯfectõ i morsellis si placet cũ foliis auri deauref. lʒ fiat primo zucaꝝ clarificãdo ⁊ decoquendo cũ aqua rosa. ⁊ cũ igne suaui et iponẽdo predictas pulpas et etiã bene miscẽdo cũ pistelo uel spatula tunc post decoctionẽ zucari deponaẽ ab igne dimittẽdo aliquãtulũ refrigerari quo facto imponanẽ aromata et omnia alia p̄dicta cõtinue miscẽdo cũ pistelo et bene icorporãdo et dũ totũ coagulatũ fuerit ante idurationem cũ spatula et cultelo ligneis icidãẽ i morsellis q post ifrigidationẽ balneãdo cũ spõgia humida ex aqua rosa. cũ folijs auri ⁊ argenti decoꝛẽtur. Laus deo nr̃o Jesu xpo.

¶ Et sic ẽ finis hui⁹ antidotarij p famosissimuꝫ artiũ et medicine monarchã magr̃m Antoniũ guaineriũ papiẽsem. cuius aĩa regescat i pace Amen.

¶ In hoc uolumĩe aggregati sunt õẽs tractat⁹ quos clarissim⁹ et uerissim⁹ medicĩe iter pres Antoni⁹ guaineri⁹ papiẽsis ad diuersas coꝛpoꝛis hũani egritudines edidit. et diligentissime emẽdati p p̄stantissimũ artiuꝫ ⁊ medicine doctorẽ magr̃ꝫ Frãciscũ bobiẽsem. theoricã medicine de mane legentẽ i felici studio papiẽsi. Et aureum ẽ uolumẽ. ⁊ iuuenibus ad op⁹ praticũ nouiter accedẽtib⁹ maxie vtile. Per magr̃ꝫ Antoniũ ꝺ carcano ipius gymnasij generalẽ iuristaꝝ bidellũ diligẽtissime Papie impssi. M. cccc. lxxxviij. die. x^a. Januarij.

Registrum.

a Quaderno.
b quaderno.
c quaderno.
d quaderno.
e quaderno.
f quaderno.
g quaderno.
h quaderno.
i quaderno.
k quaderno.
l quaderno.
m quaderno.
n terno.
o quaderno.
p quaderno.
q terno.
r quaderno.
ſ quaderno.
t quaderno.
u quaderno.
x quaderno.
y quaderno.
ʒ quaderno.
⁊ quaderno.
ꝯ quaderno.
ꝝ quaderno.
A quaderno.
B quaderno.
C quaderno.
D quaderno.
E quinterno.
F quinterno.

¶ Finis.

40 ¢

